Год. XIV. София, 6 Февруарий, Сряда 1913 год. Брой 1

Църк. вѣстникъ
излиза всѣка седмица
слагането четири
пати въ годината

Годишната цѣна на
Църковенъ вѣстникъ,
заедно съ
приложението
за България 10 лева, а
за странство 13

Единъ брой 15 с

ЦЪРКОВЕНЪ ВѢСТНИКЪ

75 Тукъ, Славянската Бесѣда

СЕДМИЧНО ИЗДАНИЕ

Единъ брой 5 стотинки.

Ромжния и България.

Двѣ държави на Балканитѣ, България и Ромжния, никога не сж били врагове, никога не е имало между тѣхъ и недоразумѣния. Тѣ сж живѣли почти всѣкога въ миръ и сговоръ. Тѣхнитѣ сѫсѣдски отношения сж били примѣрни. Така говори миналото. Като сѫсѣди съ една вѣра и съ еднаква сждба, тѣ всѣкога сж си помагали. Въ далечното минало България е била на Ромжния не само сѫсѣдка, но и непосрѣдна учителка. Ромжния се е уреждала църковно и политически по образеца на България [1]). За това говорятъ прѣданията на двата народа, това разправятъ и най-именититѣ ромжнски историци—професоритѣ А. Д. Ксенополъ, Н. Иорга и пр. Но и Ромжния се е отплащала на България. Подиръ покоряването на България отъ турцитѣ, Ромжния отворила границитѣ си и обятията си за българитѣ. Подиръ прѣземането на Търново, българската столица, отъ турцитѣ, всички български книжовници, духовници и миряни, минаватъ съ книгитѣ си и идеитѣ си отъ България въ Ромжния, дѣто българската книжнина и мисъль продължила своя животъ [2]). Прѣзъ втората половина на миналия вѣкъ Ромжния била отворена за всички българи революционери и за всички свободолюбиви български писатели. Не само революционнитѣ наши вѣстници, но и чисто книжовнитѣ и научни заченки виждатъ свѣтъ въ Ромжния. »Периодическо списание», органътъ на днешната Българска академия на наукитѣ, е започналъ да излиза въ г. Браила. Ромжния се отплатила на България и съ участието си въ освободителната война прѣзъ 1877 г.

Така сж живѣли нашитѣ прадѣди българи и ромжни, така би трѣбвало да продължаваме да живѣемъ и ние, тѣхнитѣ потомци, които имаме дългъ да продължаваме да дограждаме и съвършенствуваме културно не само своитѣ отечества, но и своитѣ сѫсѣдски връзки и отношения съ другитѣ балкански народи. Това е дългъ на ромжнскитѣ и български писатели и професори, а прѣдимно на ромжнскитѣ и български държавници. Вѣковни приятели, Ромжния и България трѣбва да си останатъ такива и за напрѣдъ, защото иматъ общъ дългъ, общи интереси и обща задача на Балканитѣ. За да изпълнятъ тоя дългъ и да постигнатъ тая задача, тѣ трѣбва да бждатъ не само приятели, но и съюзници.

За съжаление, сждено било ромжно-българското приятелство да мине прѣзъ нова изпитня, (първата бѣ прѣзъ 1902 г. по нещастното Михаляново дѣло), да прѣживѣе, нека го признаемъ, остъръ и опасенъ кризисъ. Цѣлиятъ европейски печатъ говори за тоя кризисъ, който тия дни е стигналъ до най-високъ градусъ. Приятелитѣ на Ромжния и България треператъ отъ това. Тѣ се боятъ отъ възможенъ фаталенъ край, боятъ се да не станатъ печални свидѣтели, че се погребва вѣковното приятелство на два народа, което тепърва е нуждно за тѣхнитѣ национални и културни задачи на изтокъ.

Европейскитѣ вѣстници и телеграфни агенции говорятъ съ страхъ само за ромжно-българския конфликтъ. Ромжния и България трѣбва да се сърадватъ, че между толкова гласове се смѣсватъ и искреннитѣ гласове на малкото имъ приятели, които искатъ да ги отдръпнатъ отъ единъ конфликтъ, фаталенъ толкова за Ромжния и България, колкото и за бждащето на Балканитѣ.

Прѣживѣванитѣ моменти сж деликатни. Крачката въ тѣхъ е сждоносна. Длъгъ е да се прѣвземе. Въ това сж и насочени усилията на малкото имъ искренни приятели. Въ това сж насочени усилията и на малцината ромжни, които, далечъ отъ страститѣ и помраченията на партизанитѣ политици, гледатъ сжщностьта на работата и сочатъ съ пръстъ опасностьта отъ нещастната политика, която дири териториални компенсации отъ сѫсѣденъ и приятелски народъ, който се бори за най-справедлива и хуманна кауза.

Нѣкои отъ мнѣнията и сжденията на западнитѣ вѣстници се изнесоха въ колонитѣ на „Ц. в.". Не ще е безъ важность и интересъ, подиръ наведенитѣ мнѣния, които далечъ не одобряватъ исканията и заплашванията на Ромжния, да се изнесе и мнѣнието на ромжни, за каквито се загатна. Това и ще ни освободи да говоримъ и пишемъ за истини, които не може да бждатъ приятни за нашитѣ сѫсѣди отвждъ Дунава. Нека чуятъ по-добрѣ истинитѣ отъ устата на ромжни, които не могатъ да се подозратъ нито въ пристрастие, нито въ неприязънь, нито въ липса на патриотизъмъ. Ако тия мнѣния и сжждения се изкажеха дори отъ органъ, който е призванъ да ратува за миръ, сговоръ, братство и правда, какъвто е „Ц. в.", ще извикатъ, може би, подозрѣние именно въ натегнатитѣ днесъ минути, въ които въ София, Букурещъ и въ Европа очакватъ да се сключатъ дипломатичнитѣ сношения между Ромжния и България, защото днешното българско правителство, па и всѣко българско правителство, не може да се съгласи и нѣма никога да се съгласи да отстжпи на Ромжния градоветѣ Силистра, Балчикъ и Каварна, които букурещкитѣ държавници искатъ.

[1]) Histoire des Roumains par A. D. Xenopol, т. I, стр. 23, 144, 156, 177, 460 и пр.

[2]) Jstoria Bisericii românesti de N. Jorga, стр. 13, т. I.

Ето едно мнѣние на дипломатъ ромѫнинъ.

Принцъ Гика, братовчедъ на на днешния ромѫнски пълномощенъ министръ въ България, на два пѫти се изказва въ интервиеви въ в. „*Temps*“ по ромѫно-българския споръ. И въ двата си интервиеви той намира, че въ Букурещъ създаватъ, по чужди внушения, изкуствени основания и искатъ отъ България гр. Силистра, който никое правителство не може да отстѫпи, защото това оскърбява чувствата на българския народъ. Въ втория интервиевъ, напечатанъ въ в. „*Temps*“, въ броя отъ 15 февр. князъ Гика говори като патриотъ, дипломатъ и държавникъ. Неговитѣ мисли сѫ мѫдри, неговитѣ сѫждения правдиви. Той почва съ декларациитѣ на г. Д-ръ Даневъ въ „Temps“, че България нѣма и не може да отстѫпи Силистра по етнични и по морални основания.

Въ Ромѫния, казва князъ Гика, направиха всичко да втълпятъ убѣждението, че Силистра е необходима за безопасността на Ромѫния. Претенциитѣ, формулирани отъ двѣтѣ страни, гонятъ да станатъ несъкратими: тукъ е спасността. Ромѫнското обществено мнѣние е мудно въ своето движение. Ала мѫчно е вече да се спрѣ то, когато веднъжъ е подвижено. Възможно е, подъ натискъ, правителството, въпрѣки волята си, да бѫде увлечено да иска Силистра съ сила: това ще е война. Ала тази война ще покаже сторена грѣшка, като ставаме играчка на трети, именно на Австрия, и тогова ще има смутъ.

Като прѣувеличаватъ проблемата на Силистра, обърната вече въ вторъ Одринъ на сѣверъ, рискуватъ да създататъ положение, което ще струва скѫпо на Ромѫния. Обѣщаватъ ни побѣдоносна война. Ала побѣдоноснитѣ войни всѣкога ни сѫ стрували скѫпо; доказателство е войната въ 1877, славна между всички, която ни струва Бесарабия.

Ето защо не е трѣбвало да обѣщаватъ Силистра на ромѫнския народъ, който, въ своето довѣрие, вѣрва, че има вече тоя градъ...

Едно правителство, подържано отъ опозицията въ Ромѫния, значи правителство на голѣми кризи: то е правителство на финансови катастрофи, на гладъ, на наводнение, на народенъ бунтъ (жакерия) и на Силистра. И азъ казвамъ: защо това упорство да се мами народа, като му се обѣщава химерично Силистра, който градъ българитѣ не могатъ да отстѫпятъ? Историческитѣ доказателства, вадени въ полза на Ромѫния отъ берлинския конгресъ, сѫ безпорни; признавамъ това... Ала не стига да доказваме, че имаме право да сложимъ една задача: трѣбва да намѣримъ и рѣшение. Е ли това рѣшение искането на Силистра? Не вѣрвамъ. Двѣтѣ страни остава да го намѣрятъ. Трѣбва, повтарямъ го, да се намѣри друга основа за сговоръ, отколко историческитѣ спомени. Каква може да бѫде тази основа?

Нова сила се ражда въ Европа: балкански държави.

По своето географно положение, както и по всичкитѣ си интереси, Ромѫния, силна съ армия всеобщо оцѣнявана, е балканска държава. Тя, слѣдователно, трѣбва, като се спои съ чутозния блокъ и се смѣси съ него, да застане срѣщо общия врагъ: тройниятъ съюзъ.

Грамадниятъ въпросъ, колко важенъ и да е, остава подчиненъ на повелителната необходимость: *балканския съюзъ*, необходимость, която за всички балкански държави е условие *sine qua non* за сѫществуване. Прѣдъ тази повелителна необходимость за солидарность, всѣко различие на интереси трѣбва да изчезне, всѣка прѣчка трѣбва да се прѣмахне: *първо балканския съюзъ, послѣ границитѣ*. Ето паролата.

Ако ромѫнската политика бѣ повече прѣдвидлива, тя отдавна би схванала, че нейната най-подходна роля не е да бѫде сателитъ, който обикаля около тройния съюзъ, но оная на първа звѣзда въ балканската агломерация. Ромѫния би спечелила отъ това първо морално, а послѣ практически.

Този мѫдръ съюзъ би избавилъ Европа отъ много грижи. Имаща срѣщо себе си Ромѫния — нейната внушителна армия първо и милионитѣ ромѫни у себе си второ, Австрия не би причинила на Сърбия притѣсненията, които послѣдната прѣнесе героично и които щѣха да хвърлятъ въ огънь цѣла Европа. Имала би и Ромѫния на югъ естествени граници безъ да поромѫнчва Силистра, но само като срути укрѣпленията. Тя би имала граница толкова посилна, че би била открита откъмъ приятелска държава, лоялна и изпитана. А такава граница е лесно осѫществима, ако само двѣтѣ добри воли на утрѣшнитѣ съюзници я подирятъ. По липса на такава воля ще се създадатъ двѣ лоши граници, едната за България, другата за Ромѫния. Това ще подготви бѫдната неизбѣжна война. Тази война ще бѫде лудость.

Трѣбва, слѣдователно, на всѣка цѣна да се постигне сговоръ върху ромѫно-българската граница. Съ това не граница се чертае, но се кове велика сила. Всѣки има интересъ да отстѫпи.

Ония, които мислятъ, че балканската конфедерация свършва на Дунава, се мамятъ. Освѣнъ дѣто забравятъ, че тази граница разрѣзва на двѣ една страна, тѣ изумѣватъ, че австро-ромѫнското сближение е поржчано, врѣменно и невъзможно, защото, какво общо може да имаме съ притѣснителитѣ на нашитѣ братя? Австрийцитѣ и маджаритѣ за ромѫнитѣ сѫ сѫщото, каквото бѣха турцитѣ за сърбитѣ, гърцитѣ и българитѣ.

Ето принципътъ. Нека се надѣваме, че той ще вдъхнови дѣлата.

Така мѫдро говори и разсѫждава принцъ Гика. Кой българинъ нѣма да види въ неговитѣ мисли и сѫждения свои? Кой истински ромѫнинъ държавникъ въ Букурещъ не ще признае въ тия думи здравия разумъ на ромѫнския народъ?

Д. Мишевъ.

Славянска трапеза.

Въ началото на освободителната война се устрои славянска трапеза въ Петербургъ, на която участвуваха видни лица. На 29-и януарий се устрои втора славянска трапеза. На нея участвували 300 души измежду най-виднитѣ членове на петербургското общество. Между участницитѣ имало депутати, членове на държавния съвѣтъ, писатели, публицисти и множество военни и дами. Между сътрапезницитѣ билъ съ съпругата си и бившия прѣдседатель на Думата г. А. И. Гучковъ. Трапезата се открила съ тостъ за Н. В. императора. Сътрапезницитѣ отговорили съ дружно и въодушевено изпѣване на народния химнъ: „Боже, Царя храни“! Прѣдседателтъ на трапезата, генералъ Скугоревски прѣдложилъ и прочелъ телеграма отъ име на сътрапезницитѣ да се изпрати до замѣстника на министра на двореца графа Качебуя съ молба да прѣдаде на Господаря Императора тѣхнитѣ чувства на прѣданость и готовность

да жертвуватъ живота си за честьта на отечеството. Както тази, тъй и прѣдложенитѣ телеграми до съюзнитѣ балкански царе били посрѣщнати съ въодушевение

Подиръ това се почнали редъ рѣчи за съюзнитѣ балкански народи и за славянитѣ. Говорили И. В. Никаноровъ, Картински, полякъ, графъ В. А. Бобрински, П. В. Лавровъ, Д. Н. Вергунъ, А. Н. Бранчаниновъ и др.

Никаноровъ говорилъ за дълга на Русия къмъ съюзнитѣ балкански народи. Той посочилъ, че рускинята първа, като сестра милосърдна, отишла на Балканитѣ и подържала честьта и престижа на Русия между славянитѣ. Залогътъ за величието на нашето отечество е въ единението на Царя съ народа, казалъ ораторътъ, и осждилъ ония партии, които по тѣснопартийни смѣтки се боятъ отъ войната и отъ пробудата на руския народенъ духъ.

Картински говорилъ за отношенията между славянитѣ и помолилъ да се не не гледа на поляцитѣ като на другородци. Всѣкога влиятелни, пангерманскитѣ сфери сж вирнали глава и подигнали гонение срѣщо всѣка проява на славянското чувство, казалъ ораторътъ и заключилъ съ позивъ за освобождение отъ пангерманското влияние и за сближение съ поляцитѣ на почва на справедливостьта.

Графъ Бобрински говорилъ за австро-рускитѣ отношения. „Въ нашитѣ църковни календари, казалъ, седмицитѣ иматъ разни имена. Има недѣля за митаря и фарисея, за разслабления, недѣля за слѣпия. Прѣживѣната недѣля справедливо може да се нарече недѣля на князь Хохенлое. Къмъ пратеника и тайнственото писмо бѣха приковани не само нашитѣ погледи и тия на нашата съсѣдка, но и на цѣла Европа. Съдържанието на писмото отъ австро-унгарския императоръ до нашия никому не е извѣстно. Ала въ частни бесѣди, въ срѣдата на познати, каквито княза има много въ нашата столица, той проповѣдвалъ миръ и съгласие на Русия съ Австрия, като си подѣлятъ сферата на влияние въ Балканитѣ. Стига само Русия да се заеме съ България и Дарданелитѣ, а на Австрия да прѣдостави Сърбия, Черна-Гора и Албания — и съгласие ще бѫде постигнато. Ето ключътъ на писмото. Пакъ се чуватъ старитѣ пѣсни за прочутата раздѣла сфери на влияние въ Балканитѣ, а тѣзи пѣсни пълнатъ сърдцето на всѣки славянски приятель съ страхъ. Редятъ се австро-рускитѣ прѣговори прѣзъ 1877; прѣговоритѣ на Рейхщатадтитѣ, Мюрцщегитѣ, кобната фраза на руския дипломатъ въ берлинския конгресъ къмъ сърбитѣ: „Adressez vous á l'Autriche" (обърнете се къмъ Австрия) и окупацията и присъединението на Босна и Херцеговина. Ораторътъ заключилъ рѣчьта съ слѣдната формула: никаква раздѣла сфери на влияние; балканскитѣ държави не сж остарѣла Персия, но млади и жизнеспособни държави, нѣма защо да се дѣлятъ, като се заплаща съ тѣхната цѣна влиянието. На Русия е нуждна пълна самостойность на балканскитѣ народи. И когато руското общество чуе, че се провъзгласява този принципъ, то ще се убѣди, че, като прѣживѣва недѣлята на Хохенлое, то не ще има занапрѣдъ недѣля на слѣпи и разслаблени. А сърбитѣ трѣбва да бѫдатъ увѣрени, че Русия нѣма да допусне да заплатятъ тѣ за това, което ще получи България.

П. Лавровъ апелира на руската дипломация да заговори съ езикъ, който отговаря на духа и на мощьта на руския народъ, а Д. Вергунъ иска Русия да се възползува отъ принципа на народностьта, въ име на който се създава Албания и, въ прѣговоритѣ съ Австрия, да напомни, че този принципъ е примѣнимъ и къмъ руситѣ задъ граница, именно въ Галиция, Буковина Унгария, дѣто четири милиона малоруси се борятъ за своето руско име, за своята вѣра и за своя езикъ и носятъ мжкитѣ на първитѣ християни.

А. Бранчяниновъ гововорилъ за отношението между великитѣ държави. Шестнедѣлнитѣ лондонски прѣговори доказали, че нѣма европейски концертъ, че нѣма единство на интереси въ Европа, а има двѣ сили: троенъ съюзъ, който подържа Турция, и тройно съглашение, готово да подържа славянитѣ, ако Русия вземе въ това дѣло подобаващата ѝ първа роля. Ужасна клевета е, че рускиятъ народъ, както се сочи това отъ отговорни лица, не съчувствува на балканскитѣ славяни и че въ случай, ако Русия се вплете въ война съ враговетѣ на славянството, ще избухне революция. Нѣма да има революция, защото рускиятъ народъ не иска такава. Той иска само реформи. Славянското дѣло ще се свърши само съ изгонване на турцитѣ изъ Европа и съ забиване кръста на Св. София. Ораторътъ въ заключение пожелалъ подиръ недѣлята на Хохенлое въ Русия да настжпи недѣлята на Скобелева. Подиръ това прѣдложилъ на сътрапезницитѣ слѣднята резолюция, която се приела съ акламации:

Участвуващитѣ на втората славянска трапеза акламиратъ съ възторгъ побѣдитѣ на балканския съюзъ и, увѣрени, че изразяватъ чувството на мнозинството отъ руския народъ, пожелаватъ на балканския съюзъ да изкара на добъръ край започнатото дѣло — да направи цѣлия балкански полуостровъ участникъ на християнската цивилизация.

Немислимо е, подиръ новитѣ жертви на съюзницитѣ, да се повтори грѣшката да се свика отново конференция отъ великитѣ сили, чийто интереси сж непомирими.

Въ балканския въпросъ Русия не може и не трѣбва да основава своитѣ рѣшения върху безплодно миролюбие, върху борсови съображения и желание да забави какъкакъ разрѣшението на историческитѣ въпроси, които сж сложени подъ прѣдлогъ, че се страхува отъ вжтрѣшни революционни безредици.

Като отхвърлятъ енергично идеята, че сж възможни революционни безредици въ случай на война, като клевета недостойна за руския народъ, присжтствуващитѣ на трапезата увѣряватъ, че рускиятъ народъ не желае война но и не се бои отъ нея. Тѣ заявяватъ, че да се отстжпи на Австрия или да се спаси Турция отъ съвършена гибель не съвпада нито съ достоинството на страната, нито пъкъ съ нейнитѣ интереси".

Въ отговоръ на телеграмата, която се изпратила на руския императоръ, князъ Кочубеи отправилъ на генералъ Скугаревски слѣдната телеграма:

Императорътъ ми заповѣда да изкажа неговитѣ благодарности на всички присжтствующи на славянската трапеза за чувствата, които изказватъ къмъ братята славяни.

Този отговоръ, бѣлѣжи в. Temps, показва, че Русия подържа напълно покровителството си на балканскитѣ славяни и е рѣшена да ги подкрѣпи.

Вѣстницитѣ по дневнитѣ въпроси.

Войната, Гърция и Италия. — Въ една обстойна кореспонденция отъ Римъ съ дата 9 февруарий н. ст., помѣстена въ парижкия в. «Le Siécle» отъ 11 того въ седмичния отчетъ «La semaine exterieur« сж изнесени декларацинтѣ на еднинъ високопоставенъ италиј-

анецъ по балканската война и бѣломорскитѣ острови. Декларациитѣ сж остра критика срѣщо гръцкитѣ домогвания.

„Войната донесе щастие на Гърция, казва италианскиятъ държавникъ: съ десеть пжти по малко жертви отъ България и одързостена съ лесни побѣди, Гърция иска сега лъвски дѣлъ – Тесалия, Епиръ голѣма часть отъ Македония заедно съ Солунъ, който ѝ оспорватъ българитѣ и сърбитѣ. Тя иска още Янина, която още не е прѣвзела и която е на Албания, иска и Хаги Саранто, Слоено и Валона, дѣто още не е влѣзла, но се ограничава само съ безполезни пакости, като прѣсичане кабла съ Италия. Ала въ тия точки тя ще срѣщне Италия така, както срѣща за Солунъ българи и сърби. . .

Италия, която е най-голѣма срѣдиземноморска сила, нѣма да допусне да се наруши наново срѣдиземноморското равновѣсие въ нейна щета. Тя трѣбва да бди да не стане Турция въ Азия плячка на силитѣ, които ще се възползуватъ да си я подѣлятъ; тя трѣбва да стори възможното, та Турция, изгонена отъ Европа, да може да живѣе въ Азия. А безъ островитѣ, азиятска Турция ще бжде въ постояна опасность. Италия не може, слѣдователно, съ лека ржка да отстжпи на Гърция окупиранитѣ отъ нея острови, толкова повече, че Гърлия е водила и води политика неблагоприятна за най жизненитѣ интереси на Италия. Съ една дума, това би значило да оскори подѣлбата на азиятска Турция, което би било безкрайно врѣдно за самото сжществуване на Италия въ Срѣдиземно море... Гърция е правила срѣщо насъ всички контрабанди, дори си позволи да купува въ Италия ветхи униформи, за да ги продава скришомъ въ Киринайка, дѣто Енверъ бей правѣше съ тѣхъ трофеи за своитѣ мними побѣди“...

Вѣсти по положението.

Границитѣ на Албания. Посланишката конференция още не се е съгласила върху границитѣ на Албания. Въ конференцията има двѣ прѣдложения: едно на Австро-Унгария, друго на Русия. Различието между тия двѣ прѣдложения е голѣмо. Досега конференцията не е успѣла да намали тия различия. Вънъ отъ силитѣ, упражнява се голѣмо влияние, за да се намѣри приемливъ проектъ отъ Виена и Петербургъ. Положението, което, споредъ телеграма на агенция Райтеръ, напечатана въ в. „Le Matin“ отъ 16 и февруари, изглежда „мжчно и сериозно“, може евентуално да се уреди миролюбиво. Въпрѣки пръснатия слухъ, Австро-Унгария не е промѣнила гледището си за границитѣ на Албания. Споредъ австрийския проектъ, Албания трѣбва да обема Щкодра, Ипекъ, Призренъ, Дяково, Дебъръ, Корча и Янина, макаръ въ Виена да признаватъ, че е възможно да се направятъ нѣкои измѣнения на границата около Ипекъ и Призренъ.

Австрия мисли, че границитѣ, които прѣдлага, не сж прѣкалени, и за да даде доказателство за това, което отстжпва, тя изтъква, че изцѣло отъ 1,200,000 албанци една трета оставатъ извънъ означенитѣ граници.

Въ тъй опрѣдѣлената область не се намиралъ никакъвъ славянинъ: населението било чисто албанско. Въ Ипекъ и Призренъ било славянско прѣди 60 години. Поради това Австрия би могла да склони тѣзи градове да не съставяватъ часть отъ Албания, макаръ жителитѣ имъ днесъ въ мнозинството си да сж албанци.

Въпроснитѣ граници не се начъртани така по политически причини. Гледището на Австрия било такова: Албания трѣбва да се разграничи по начинъ, та да може да живѣе като автономна държава. А това не щѣло било да се постигне, ако се откжснатъ най-важнитѣ членове отъ тѣлото ѝ.

Въпросътъ за границитѣ на Албания още не е разрѣшенъ.

Дневникъ.

Прѣдстоятель на руския храмъ въ столицата. Назначенъ е за прѣдстоятель на храма при Руската императорска мисия въ София Н. Всеблаговѣйнство протоиерей Петъръ Прѣображенски, който прѣди 3 дни е пристигналъ отъ Петербургъ въ нашата столица. На 5 и того, часа на 4 подиръ пладне, секретарьтъ на Императорската руска легация господинъ Саблеръ, довелъ Н. Всеблаговѣйнство отецъ Прѣображенски въ Синодалната палата и го прѣдставилъ на Н. Високопрѣосвещенство Прѣдсѣдателствуващия св. Синодъ и на Високопрѣосвещенитѣ синодални архиереи. Гоститѣ били приети отъ Високопрѣосвещенитѣ синодални архиереи въ синодния салонъ.

Дрехи за бѣднитѣ. Съ часть отъ отпуснатитѣ отъ св. Синодъ срѣдства се купили най-необходими дрехи за бѣднитѣ въ новоосвободенитѣ крайща. На 1-и того се изпратили, съ двѣ талиги, часть отъ купенитѣ дрехи за бѣднитѣ въ селата на Горно Дж маиско, въ Македония. Дрехитѣ ще се прѣдадатъ на Архиерейското намѣстничество въ Горна-Джумая, за да се раздадатъ отъ духовнитѣ мисии на бѣднитѣ въ селата. Подиръ нѣкой день щѣла да експедира втора пратка за други села въ новоосвободенитѣ крайща.

Дописки.

Пишатъ ни отъ с. Пол. Сѣновецъ, Търновско: „Въ началото на мѣсецъ ноемврий м. г. въ селото ни се образува благотворителенъ комитетъ подъ прѣдсѣдателството на енорийския ни свещеникъ Маринъ Господиновъ и членове: Тодоръ Стояновъ и Христо Тонковъ.

Отъ основанието си до днесъ комитетътъ неуморимо работи. На неговия позивъ жителитѣ на селото се отзоваха съ готовность. Въ кжсо врѣме той събра пожертвования въ пари и жито. Отъ тия пожертвования комитетътъ внесе въ Търновския клонъ на Д-вото „Червенъ кръстъ“ 300 лева за помощи на ранените на бойното поле войници, а останалитѣ—въ пари и въ жито, раздава на бѣднитѣ сѣмейства, чиито бащи или синове се намиратъ на бойното поле. Пожертвователитѣ заслужватъ похвала и благодарность. Дано Всевишния ги надари стократно за щедростьта имъ и дарува здравие и сила на цѣлия имъ домъ. Хвала и на комитета за инициативата и дѣятелностьта му“.

С. П.

Благодарность.

Църковното настоятелство при храмътъ „Св. Николай“ въ с. Кунино, бѣлослатинско изказва своята благодарность къмъ съселянина си Василий И. Рупчански, задѣто, той, по случай имения си день — 1 януарий подари петдесеть (50) лева за въ полза на църковната каса.

Нека Всевишния Богъ стократно го възнагради за сторената отъ него щедрость и му прати здравие и щастие на бойното поле, кждѣто той, като запасенъ подпоручикъ, взима участие съ 36 п. Козлодуйски полкъ, а така сжщо и въ домътъ му на неговото домочадие.

Примѣрътъ му е за подражание!

За църк. настоятелство,
прѣдс. свещ. Ст. Христовъ.

Печ. Паспалевъ, наемателъ I Кооп. Печат. Д-во „Гутенбергъ“, София.

Год. XIV. София, Сѫбота, 9 Февруарий 1913 год. Брой 11.

Цър. вѣстникъ
излиза всѣка седмица
приложението четири
пѫти въ годината

Годишната цѣна на Църковенъ вѣстникъ, заедно съ приложението за Българія 10 лева, а за странство 13 лева.

Единъ брой 15 ст.

ЦЪРКОВЕН[illegible] ВѢСТНИКЪ

75 Тукъ, Славянската Бесѣда

[illegible]ДИЧНО ИЗДАНИЕ

Абонаментътъ е отъ година
писмата
всѣкога придружавани
Всичко, отнасящо се до
тника се изпраща
администрацията на
Замѣна
София
[illegible]
[illegible]
15 ст.
Обявленията писма не се
приематъ — работата
на седмичното издание
не се покрива

Единъ брой 5 стотинки.

Новоизбрания вселенски патриархъ.

На овдовѣлия цариградски патриаршески прѣстолъ, на който тъй достойно възсѣдаваше блаженопочиналия Иоакимъ III, е избранъ на 28 януарий новъ патриархъ. Съ това отличие е удостоенъ патриаршескиятъ замѣстникъ, Халкидонския митрополитъ Германъ. Изборътъ е станалъ при извънредни условия. Въ него не сѫ могли да вематъ участие всички прѣдставители, каквито прѣдвижда патриаршескиятъ уставъ. Повечето епархии въ Тракия, Македония, Тесалия, Епиръ и островитѣ, на които устава дава изборни права за случая, били възпрѣпятствувани да изпратятъ свои прѣдставители въ Цариградъ и да дадатъ гласъ за бѫдащия патриархъ. Ала тия, които сѫ участвували, сѫ изпълнили съ коректность и достоинство своя мандатъ: доказателство е единодушниятъ изборъ, съ който сѫ удостоили измежду достойнитѣ иерарси на Цариградската църква избрания.

Новоизбранияътъ по реда на името си ще е Германъ V. Той е иерархъ съ извѣстность. Неговитѣ познания, опитъ и енергия сѫ се цѣнили, както и неговитѣ съвѣти сѫ се дирили всѣкога въ мѫчнитѣ минути на Цариградската патриаршия. А редъ такива Патриаршията прѣживѣва отъ 1876 год. до днесъ. Неговитѣ съвѣти сѫ дирени и отъ блаженопочиналия Иоакимъ III, макаръ по църковни и политически възгледи и да сѫ се различавали много. Това говори за достоинството и качествата на двамата светители, които сѫ си подавали ржка и се изслушвали по важни въпроси, а прѣдимно, когато се е касаяло за правилегиитѣ на църквата и за дълга да се отстояватъ.

Патриархъ Германъ V е роденъ прѣзъ 1835 г., на 6-и декемврий, въ Цариградъ. Мирското му име било Георгий Кавакопулъ. Като свършилъ народното гръцко училище на Фенеръ, той заминалъ за Иерусалимъ. Това било въ 1854 год. Въ Иерусалимъ, по прѣпоржка на иерусалимския патриархъ Кирилъ II, постѫпилъ въ богословското училище Кръстъ. Въ скоро врѣме той обърналъ вниманието на ректора на училището съ своитѣ способности и съ своитѣ качества. Ректорътъ, архимандритъ Дионисий Клеопа, извѣстенъ богословъ, го взелъ подъ свое покровителство. Въ 1856 г. ректорътъ заминалъ за Атина, дѣто билъ назначенъ професоръ по богословието въ атинския университетъ. Заедно съ себе си той отвелъ и Георгий Кавакопулъ, когото настанилъ въ атинската гимназия. Подиръ двѣ години архимандритъ Дионисий напусналъ по болесть врѣмено университетската катедра и заминалъ за Цариградъ. Съ него заминалъ и Кавакопулъ. Въ Цариградъ послѣдниятъ, по прѣпоржката и грижитѣ на благодѣтеля си архимандритъ Дионисий постѫпилъ въ Халкиското богословско училище, което свършилъ въ 1863 г. Веднага съ свършването билъ постриганъ въ монахъ, съ име Германъ и ржкоположенъ въ санъ диаконъ при Цариградската патриаршия. Като такъвъ той служилъ при патриархъ Софроний III, а по-послѣ при патриархъ Григорий VI, като великъ архидиаконъ на Патриаршията. Въ 1866 г. билъ хиротописанъ въ епископъ и назначенъ за Коски митрополитъ. Отъ тази година се почва неговата самостойна пастирска дѣйность. Съ поемането управата на епархията той се прѣдава на просвѣтна, благотворителна, пастирска и гражданска дѣйность. Открилъ училища, устроилъ благотворителни дружества, доближилъ паството си, изучилъ нуждитѣ му и се застѫпилъ за интереситѣ и правата му прѣдъ мѣснитѣ власти. Въ 1874 г., при патриарха Иоакима II, билъ повиканъ за синоденъ членъ въ Цариградъ. Тукъ намира ново поприще за дѣйность. Въ синоднитѣ заседания въ скоро врѣме обърналъ внимание съ своя умъ, енергия и познания. Въ 1876 г. билъ прѣмѣстенъ за Родоски митрополитъ. Тукъ развилъ сѫщата дѣйность, както и въ първата епархия: направилъ много за просвѣтата, благотворителностьта и защитата на паството, за уредбата на епархията и за засилата на църковната дисциплина. Въ 1886 год. билъ повиканъ повторно за синоденъ членъ. И прѣзъ този синоденъ периодъ той се издигналъ и станалъ единъ отъ най-влиятелнитѣ и най-слушанитѣ иерарси. Когато патриархъ Иоакимъ IV си подалъ оставката отъ прѣстола, митрополитъ Германъ взелъ дѣйно участие въ църковната управа на патриаршията и съдѣйствувалъ да се избере на патриаршеския прѣстолъ Одринския митрополитъ Дионисий. Въ 1888 г. митрополитъ Германъ билъ прѣмѣстенъ на Ираклийската митрополитска катедра.

Като Ираклийски митрополитъ, Германъ става най-влиятелния, най-дѣятелния и най-енергичния синоденъ архиерей. Той участвува въ рѣшението на всички важни църковно-управни въпроси. Особено се отличилъ въ защитата привилегиитѣ на Църквата, на които В. порта не веднѫжъ се опитала да посегне. Въ 1890 г. турското правртелство искало да посегне върху прономиитѣ по брачнитѣ дѣла и по завѣщанията, по автономностьта на училищата, по сѫденето на духовницитѣ и пр. Сѫдебнитѣ брачни дѣла, завѣщанията и сѫденето на духовницитѣ били отнети отъ Патриар-

шията и прѣдадени на мѣстнитѣ сждилища, а училищата били подчинени подъ административнитѣ власти. Това било дръзко посѣгателство на вѣковни привилегии, съ които се ползвали православнитѣ въ империята. Патриархъ Дионисий V, Синодътъ и Мирския съвѣтъ протестирали срѣщо посѣгателството. Почнала се дълга и упорита борба за защита и отстояване на привилегиитѣ. Душата на тази борба билъ митрополитъ Германъ. Съ своя умъ, съ своята енергия, познания, воля, рѣшителность и тактъ той подкрѣпилъ патриарха въ борбата. Вѣковнитѣ привилегии, дадени на православнитѣ християни, се запазили.

Това издигнало митрополитъ Германъ въ очитѣ на иерарситѣ и на народа. Прѣзъ 1894 год., при патриархъ Неофитъ VIII, В. порта направила новъ опитъ да отнеме привилегиитѣ на християнитѣ. Този опитъ билъ на много по-широка основа: Портата искала да подчини всички училища подъ министерството на просвѣтата, въ това число и училищата на чуждитѣ мисии. Това посѣгателство тури на кракъ всички религиозни общини въ Цариградъ. Въ почнатата борба заедно съ Патриаршията водиха борба Българската екзархия, Арменската патриаршия и пр. Тогавашнятъ великъ везиръ Джеватъ паша, човѣкъ воененъ, упоритъ и строгъ, се принуди не само да отстжпи, но и самъ да признае, даде и подпише ираде за училищни привилегии на Екзархията, еднакви почти съ тия на Цариградската патриаршия. И прѣзъ тази втора борба митрополитъ Германъ е участвулъ въ защитата и отстояването на патриаршескитѣ привилегии. Въ 1897 г. той билъ назначенъ на Халкидонската митрополитска катедра, която смѣнява сега съ Цариградската и съ патриаршеския прѣстолъ. Като Халкидонски митрополитъ, той е билъ синоденъ членъ прѣзъ послѣднитѣ години отъ патриархуването на Иоакимъ III.

Патриархъ Германъ V се възкачва на Цариградския прѣстолъ въ тежки дни. Него очакватъ мжчни въпроси. Вънъ отъ църковнитѣ въпроси, които врѣмето отдавна е изнесло и които неговитѣ прѣдшественици единъ по другъ оставиха неразрѣшни, развиващитѣ се събития на Балканитѣ слагатъ и нови въпроси, не по малко тежки и деликатни. Тия натрупани въпроси, жизнени за Цариградската църква, искатъ бързо и обективно разрѣшение. Единението, което е станало задача на православнитѣ балкански народи, е начало, което св. православна Църква проповѣдва, е и благо, за което тя постояно се моли. На Н. Свѣтѣйшество Германа V, отърсенъ отъ грѣшкитѣ на свойтѣ прѣдшественици и издигналъ вселенския прѣстолъ на височината, която му подобава, остава да усили любовьта, връзката и единението не само между балканскитѣ православни народи, но и между всички православни народи.

Съ такава вѣра, наедно съ всички православни църкви, привѣтствуватъ Н. Свѣтейшество и членоветѣ на Българската православна църква . . .

Тс.

Бѣлѣжито писмо и телеграма.

Единъ измежду свѣтлитѣ герои на освободителната война прѣзъ 1877 г. е и полковникъ Калитинъ, командиръ на трета дружина отъ Българското опълчение. Неговото име е много популярно въ България. Нѣма български войникъ и български сѣмейство, които да не приказватъ за Самарското знаме и за героя полковникъ Калитинъ, който падна съ ржка въ него, но го не даде на неприятеля. Името и геройството на полковникъ Калитинъ сж свързани съ българското опълчение, съ българското освобождение и съ българската армия. Паметьта за падналитѣ заедно съ своя самоотверженъ командиръ офицери и войници при Шейново, да спасятъ Самарското знаме е тъй висока и свещена, както и самото Самарско знаме, на което се кълнятъ българскитѣ войници.

Възхитенъ отъ героизма и побѣдитѣ на българската армия, генералъ-лейтенантъ Петъръ Калитинъ, братъ на покойния полковникъ Калитинъ, командиря на 3 опълченска дружина, е изпратилъ на Главнокомандующия българската армия, на Н. Величество Царя слѣднвто писмо.

Ваше Величество,

Считамъ за щастие и радость да изкажа въ числото на милионитѣ руси моето възхищение за геройскитѣ побѣди на нашитѣ скжпи братя българи.

Геройската смъртъ подъ Стара-Загора на моя незабравимъ братъ, командиръ на 3-та българска дружина, полковникъ Павелъ Петровичъ Калитинъ, съ Самарското знаме въ ржцѣ и неговата благородна кръвь, пролѣта за освобождението на скжпа България, даватъ ми право да се считамъ родá и близъкъ по сърдце и душа на геройския български народъ и на неговата доблестна побѣдоносна армия, да бжда душевно заедно съ нея и да прѣживѣя всички събития въ полето на знаменитѣ сражения.

Нека Господъ Богъ продължи Вашия скжпъ честитъ животъ, скжпи Господарю, за слава и величие на българския народъ и на неговата доблестна армия.

На Ваше Царско Величество всепрѣданъ слуга.

Генералъ-лейтенантъ:

Петъръ Калитинъ.

Негово Величество отговорилъ на това писмо съ слѣдната телеграма:

Генералъ-лейтенанту Калитину

Петербургъ.

Отъ душа благодаря за Вашето мило писмо. Съдържащитѣ се въ него поздрави и благопожелания ми сж скжпи толкова повече, че идатъ отъ родния братъ на оня, блажена му паметь, полковникъ Калитинъ, който съ собствената си кръвь написа първата златна страница на съврѣменната военна история на българския народъ и тури своитѣ мощи въ основа на прославилитѣ сега България събития.

Фердинандъ.

Писмо на българския герой къмъ своята майка.

IV.

Ангелъ вопіяше благодатнѣй: чистая дѣво, радуйся и паки реку, радуйся, твой сынъ воскресе тридневенъ отъ гроба.

Мамо, спишъ ли ти? Още ли отровна печаль разяжда благородното ти сърдце? Не успѣ ли още да се въоржишъ съ щита на вѣрата и съ небесна радость да си спомнашъ за безсмъртния подвигъ на твоя юноша синъ? Стани, стани, мамо, прогледни бодро и вижъ, колко красива и величествена е юношеската творба на твоя синъ! Ето на вече се дига гжстиятъ задушливъ мракъ, който петстотинъ години обръща долината на плача отвждъ Рила и Родопитѣ, и българското небе се прояснява и заруменява. Вижъ, колко блестящи и черни сж първитѣ кър-

вави лжчи на Свободата! Каква нѣга и жизнерадость тѣ доставятъ на измжченитѣ души! Ето вече и пѣсень побѣдна се слуша въ долината на скрѣбьта. Слушашъ? Омайни гласове се носятъ оттамъ. Не Орфей ли се е явилъ между тѣхъ? Мамо, събуди се! Зора вече зазори. Стани да видишъ въ тази дивна зора славата на твоя синъ! Той цѣлъ е въ ефиренъ блѣсъкъ и царствено сияние. Той се носи като свѣрхмиренъ житель по земята на сълзитѣ, пръска нектарь и оживява своитѣ братя, задушени отъ петвѣковна тирания. Той тържаственo шествуза златообкованата колесница на Свободата и всждѣ носи миръ, правда и богатство. Пиринъ и Бѣласица се усмихватъ. Вардарь и и Мѣста, Дринъ и Марица весело шумолятъ. Охридъ възторжено посрѣща достойния приемникъ на своя ратоборенъ царь Самуила. Солунъ величаво се прѣкланя прѣдъ вѣрния подражатель на мждрия царь Иванъ Асѣнъ. Одринъ упорити е вече снишенъ прѣдъ гръмовния гнѣвъ на крумовитѣ потомци. Златокласи ниви пъстрятъ оросенитѣ съ геройска кръвь родни полета. Пълногрозди лозя кичатъ хълмове — юнашки гробища. Безбройни гойни стада весело бродятъ по широки сочни морави, и овчари безгрижно огласятъ гори и полета съ кавалски стройни звуци. Жътварки млади съ китни пѣсни посрѣщатъ утро и вечерь. Птици сладкопойни разнасятъ омайни мелодии по неохватното родно ширине. Ароматъ животворенъ пълни въздуха роденъ. Величествени храмове божи и гранитни паметници и дворци на Свободата красятъ българскитѣ селища. Богати села и великолѣпни градове кичатъ българската земя. София блѣска отъ злато и сребро, отъ бисери и елмази; гъмжи отъ многоброенъ народъ — буденъ стражъ на народнитѣ права и неуморенъ създавачъ на българската гражданственость; шуми и пъхти отъ упоритъ стремежъ да стане балкански Парижъ. Отъ София тече животъ и се пръска просвѣта по всички страни на Балканския полуостровъ. Тя движи и ржководи балканскитѣ народи къмъ напрѣдъкъ. Нейното слово тозъ часъ-намира отгласъ по всички крайща на Балканитѣ. И Солунъ стародавенъ, гаче ли отъ завистъ къмъ прѣстолния градъ, неуморно се стреми да добие царски блѣсъкъ. Тамъ се възвишаватъ непоколебими мраморни храмове на балканската дружба и всеславянското единство. Тамъ славянскиятъ миръ безспорно се стича да се поклони на родния градъ на св. братя — славянски просвѣтители. И Охридъ свещени се прѣмѣня и гизди. Тамъ царски дворецъ се оглежда въ лазурното езеро. Чудни вили кичатъ прѣлестнитѣ му брѣгове. Бързи параходи цѣпятъ кристалнитѣ езерни струи, и старински народни пѣсни и нови кръшни напѣви пълнятъ душитѣ съ крилати мечти. Отвсѣкждѣ изъ българската емя се стичатъ да отдъхватъ въ тази българска Женева и почувствуватъ тайнствения духъ на титана— царь Самуила и се поклонатъ на българския Сионъ. Звучно се лѣе българска рѣчь отъ Дунава до Бѣло море и отъ Черно море до Охридското езеро. Български пѣсни и духовни творби кръстосватъ свѣта наравно съ тия на великитѣ народи. Гениални поети и учени обезсмъртватъ българския народъ и му даватъ мощь за мирова мисия.

Мамо, българскиятъ народъ движи мира. Той е велика сила на Провидѣнието, на правдата, на доброто, на истината. Той бѣше нищоженъ, а сега е великъ; той бѣше слабъ и немощенъ, а сега пъленъ съ сила и могжщъ; той бѣше прѣзрѣнъ робъ, а сега самодържавенъ възвеличавенъ.

Мамо, тоя твой и мой славенъ народъ е създание на твоя синъ, *рожба на неговата кръвь.*

Не ще ли прѣгърнешъ тоя народъ, който е прославениятъ ти синъ? У

Вѣстницитѣ по дневнитѣ въпроси.

Виенския печатъ и посланишката конференция. Въпросътъ за границитѣ на Албания се осложнява и може да доведе до конфликтъ. Австрия иска да включи Шкодра въ границитѣ на Албания, Русия не допуска това. За да се избѣгне неминуемия конфликъ, нѣкои отъ великитѣ сили прѣдлагатъ да се прѣдостави въпроса на посланишката конференция или пъкъ да се възложи на международна европейска комисия. Австро Унгария не е съгласна нито на едното нито на другото и настоява на своето. Тя вече се теготи и отъ посланишката конференция, която днесъ за днесъ се счита за арбитръ между силитѣ отъ тройния съюзъ и тройното съглашение.

Виенскитѣ вѣстници пишатъ вече противъ посланишката конференция Тѣ вършатъ това, не ще съмнѣние, по внушение. По поводъ на това лондонскиятъ в. „*Times*“ пише:

Едно съобщение на в. «*Винеръ Алгемайне Цайтунгъ*» обявява категорично, че назначението на интернационална комисия да опрѣдѣли границитѣ на Албания ще се проточи дълго и поради това ще срѣщне силенъ отпоръ.

В. „Райхпостъ“ пъкъ съ прѣзрителенъ тонъ се пита, дали не е врѣме вече да се закрие този „клубъ за пушене въ Лондонъ“. Той добавя, че въ онзиденшното заседание посланицитѣ се пуснали въ твърдѣ интересни разисквания по качествата на разнитѣ тютуни.

Този походъ на вѣстницитѣ почна въ послѣдния понедѣлникъ. Почна се въ недѣлния вѣстникъ на външното министерство. Оттогава то продължава и се усилва въ другитѣ австрийски и унгарски вѣстници.

Ако неговата цѣль е да дескредитира посланишката конференция, възможно е да я постигне, ала тогава стойностьта на взетитѣ вече рѣшения може да стане въпросна. Тия рѣшения, които сж да се създаде Албания независима и автономна и да се не допусне на Сърбия територианъ излазъ на Адриатическо море, се считаха като главенъ успѣхъ на австро унгарската дипломамия прѣзъ развоя на кризата и ако не се мисли да се подигнатъ отново тия въпроси, ясно става, колко неумѣстни сж сжжденията за полезностьта на конференцията, която ги е третирала“.

Ромжно - българскиятъ конфликтъ. Ромжнското правителство още отъ самото начало на прѣговоритѣ не е фиксирало своитѣ искания. Поради това въ Лондонъ то се явява съ едни искания, а въ София съ други по-широки. Изобщо ромжнското правителство е раздѣлено по въпроса за компенсациитѣ, които иска отъ Българи. Старитѣ консерватори сж разширили исканията и сж рѣшени да отидатъ до крайность, ако не се приематъ безусловно исканията, които сж начертали. Консерваторитѣ-демократи сж по-умѣрени и сж противъ довеждането прѣговоритѣ до конфликтъ. Тѣ сж готови да отстжпятъ отъ начертанитѣ искания. На чело на първото течение въ ромжнското правителство стои министрътъ на земледѣлието Филипеску, който е непримиримъ врагъ на България. На чело на второто стои министрътъ на вжтрѣшнитѣ работи Таки Ионеско, който постояно декларира своитѣ приятелски чувства къмъ България и своето възхищение отъ успѣхитѣ и побѣдитѣ на българския народъ. По поводъ на тия двѣ течения вѣст-

никъ *Берлинеръ Тагеблатъ* пише:

„Положението е станало опасно поради острата промѣна въ становищата на ромънския кабинетъ. Въ днешното правителство министрътъ Филипеско, който стои на чело на непримиримата партия, има усилващо се влияние и заплашва да излѣзе на чело на правителството, не отстжпва отъ линията Тутраканъ—Балчикъ. Послѣднитѣ инструкции, дадени на принцъ Гика, сж съставени въ тази смисъль. Принцътъ е способенъ дипломатъ, но нѣма авторитета на Мишо, който водѣше прѣговоритѣ въ Лондонъ съ извѣстна независимость. Ромънското правителство, за да посочи, че не не е въ сила да разрѣши само мжчнотиитѣ, се е обърнало къмъ кабинета въ Виена, макаръ че всички сили, включително Франция и Англия, сж прѣпоржчали умѣреность въ София. Това може да прѣдизвика въ Лондонската конференция извѣстна опозиция въ двѣтѣ европейски групи.

Твърдѣ е възможно, че подиръ послѣднитѣ рапорти на принцъ Гика сегашната бавна министерска криза да избухне остра. Въ такъвъ случай нѣма надежда, че радикалното правителство като дойде на власть, ще отстжпи въ послѣдната минута прѣдъ отговорностьта на единъ въоржженъ конфликтъ.

Дневникъ.

Св. Софийски Митрополитъ. На 7-й того по случай тезоимения день на Негово Високопрѣосвещенство Св. Софийския митрополитъ Партений въ катедралната църква „Св. Кралъ" бѣ отслужена Божествена литургия отъ Негово Прѣосвѣщенство св. Левкияския епископъ г. Варлаамъ, викарий на Софийската митрополия, при съслужението на Благовѣйнитѣ свещеници: Сакеларий Илия П. Теодоровъ, Иванъ Спасовъ, Коистантинъ Гроздановъ, Рафаилъ Алексиевъ и дяконитѣ: Протодиаконъ Иванъ Стефановъ, Кузманъ Кацаровъ и Никифоръ Теофиловъ. Слѣдъ църковния отпускъ се произнесе многолѣтствие за здравието и дълголѣтствието на Високопрѣосвещения тезоименикъ. На службата пѣ хоръ отъ на г Н. И. Николаевъ. Особено умилително бѣше пѣнието на концерта „Нынѣ отпущается" отъ Чайковски, композирано въ духа на източнитѣ църковни напѣви. Изпълнението бѣ безукоризнено. Богомолцитѣ излѣзоха изъ храма прѣизпълнени съ истинска духовна наслада.

Негово Високопрѣосвещенство е получилъ по случай на праздника множество поздравителни телеграми и въ книгата на посѣтителитѣ сж отбѣлѣзани имената на много посѣтители, дошли да изкажатъ на кириарха си тезоименикъ своята почетъ. Н. В. Царьтъ го поздравилъ чрѣзъ г. генералъ Драгановъ който посѣтилъ Н. Високопрѣосвещенство въ синодната палата и му прѣдалъ височайшитѣ поздрави и пожелания.

Именния день на Н. В. Царицата. На 8-и февруарий бѣ именния день на Н. Величество Царицата. По този случай въ съборната столична църква има тържественъ молебенъ. Отслужи го Н. Високопрѣосвещенство св Софийския митрополитъ г. Партений, въ съслужение на Прѣосвящененитѣ епископи св Велички г. Неофитъ и св. Левкийски Варлаамъ, чрѣдницитѣ при църквата и при участието на съборния пѣвчески хоръ. Църквата бѣ пълна съ богомолци, дошли да се помолятъ за здравието и дълголѣнствието на Н. Величество Царицата. На чело на молебена присжтствуваха членоветѣ на Царската свита, министръ-прѣдседателътъ г. Ив. Ев. Гешевъ съ г. г. министритѣ, синоднитѣ архирей, прѣдседателътъ на Н. Събрание г. Д ръ Ст. Даневъ, столичния кметъ г. Ив. Гешовъ, генералитѣ и офицерството отъ гарнизона, началницетѣ на държавнитѣ учреждения и много видни гражданки и граждани.

На именния си день Н. Величество не забравила бѣднитѣ: тя внесла 1000 лева на Централния благотворителенъ столиченъ комитетъ на „Червения Кръстъ" да се раздадътъ на бѣднитѣ, купила сжщо така и нѣколо десетки тона каменни въглища, които се раздали на бѣднитѣ.

Синоднитѣ архиереи. Прѣдседателствуващия св. Синодъ Н. Високопрѣосвещенство св. Доростолския и Червенски митрополитъ г. Василий и Високопрѣосвещенитѣ с. архиереи, подиръ молебена, на 8 й того въ съборната църква, се отбили въ двореца, дѣто се разписали по случай имения день на Н. В. Царицата.

Бойното поле.

Сраженето при Булайръ. Официална телеграма съ дата 5-й февруарий дава подробно описание на сраженето при Булайръ на 26-й януарий. Въ сраженето отъ турска страна участвували въ първитѣ линий 27 пѣхотни баталиона, 12 полски скорострѣлни и нѣколко планински батарей, безъ резервнитѣ отъ втора линия. Всички тия сж били разбити съвършено отъ нашитѣ войски. Турцитѣ загубили знамето на 80-и пѣхотенъ полкъ двѣ планински скорострѣлни оржия 5 картечници и 6000 убити, къмъ които, като се прибави съотвѣтния вѣроятенъ процентъ ранени най-малко 12000 души, всичкитѣ имъ загуби възлизатъ на около 20000 души.

Командующиятъ нашитѣ войски казва за самоотверженостьта на нашитѣ войници: „Показаната храбрость на нашето войнство въ този бѣлѣжитъ бой бѣше така единодушно, че се страхувамъ да направя оцѣнка за нѣкаква относителна лична храбрость".

По излизането на чужденцитѣ отъ Одринъ. Официална телеграма съ дата 8 и февруарий отъ Димотика съобщава:

На 4-и февруарий прѣди пладне единъ парламентйоръ отъ българска страна прѣдалъ на коменданта на Одринската крѣпость отъ българското и чуждестраннитѣ правителства писмата за излизането отъ крѣпостьта на чуждитѣ поданици. До 5-и того вечерьта отговоръ не е послѣдвалъ.

Т. Пазарж. Окол восчена ливница

ОБЯВЛЕНИЕ

№ 12

гр. Т. Пазаржикъ 4 февруари 1913 г.

Настоятелството на ливницата обявява за знание на Г да интересующитѣ се, че на 17 й того отъ 3 до 5 часа послѣ обѣдъ ще се произведе търгъ въ канцеларията му, съ тайна конкуренция за доставката на 2000 килограма чистъ пчелинъ восъкъ, Анадолско произведение.

Приблизителната стойность на прѣдприятието е 10000 лева.

Поемнитѣ условия могатъ да се видятъ всѣки день въ канцеларията на ливницата.

Господа конкурентитѣ да се съобразяватъ съ чл чл. 11—16 отъ закона за обществанитѣ прѣдприятия и въ врѣме на търга да прѣдставатъ восъчни проби отъ такова произведение.

Прѣдседатель на ливницата:

Свещ Ст Кисьовъ

Печ. Паспалевъ. наематель I Кооп. Печат. Д-во „Гутенбергъ", София.

Год. XIV. София, Срѣда, 13 Февруарий 1913 год. Брой 12.

Цѣна абонамент

Годишната цѣна на Църковенъ вѣстникъ, заедно съ приложенията за България 10 лева, а за странство 13 лева.

Единъ брой 15 ст.

ЦЪРКОВЕНЪ ВѢСТНИКЪ

Тъ Тукъ Славянската Бесѣда

СЕДМИЧНО ИЗДАНИЕ

Единъ брой 5 стотинки.

Належаща провѣрка.

I.

Нашитѣ съсѣди отвждъ Дунава твърдятъ, че въ Македония имало голѣмъ брой куцовласи. Макаръ и да не сж съгласни върху точния брой на своитѣ сънародници, тѣ сж съгласни и настояватъ на едно—България да гарантира на куцовласитѣ църковна и училищна автономия. Това послѣдното е и една точка не само въ исканията на ромжнското правителство, но и точка, казватъ, въ прѣдложенията на българ. правителство за уравнение на ромжно-българския споръ. Ромжнскиятъ министръ на вжтрѣшнитѣ работи, Таки Ионеско, който въ Лондонъ води прѣговоритѣ по ромжнскитѣ искания, заяви въ единъ интервиевъ, че въ Македония има повече отъ 400 хиляди куцовласи, че послѣднитѣ били най-културния елементъ въ Македония и че тѣ сж дали на Ромжния, Гърция, Сърбия, па дори и на България, видни държавници. Ромжнскиятъ пъкъ министръ на земледѣлието, г. Филипеско, въ една декларация увеличи още повече цифрата на своя колега. Тая цифра и шумътъ, който се дигна по изкуствено създадения споръ съ България, имаха своя ефектъ: сериозни западни вѣстницъ вематъ вече цифрата на ромжнскитѣ министри за истина.

Защото лансираната цифра е основа за църковната и училищна автономия, която Ромжния иска за куцовласитѣ въ Македония и която, може би, ще се подкрѣпи и отъ силитѣ, длъгъ е да се провѣри грижливо тая цифра, за да се види, до колко тя заслужва довѣрието, което сж наклони да ѝ дадатъ.

Етнографията се основава на конкретни факти. Въ нея цифритѣ сж изразъ на еднородни дѣйствителни факти или явления. Таки Ионеско и колега му говорятъ, че въ Македония има 400 или 500 хиляди куцовласи. Това сж и ще останатъ абстрактни цифри, додѣто не се посочатъ конкретно околиитѣ, селата и дори кжщитѣ, отъ които сж сумирани абстрактнитѣ цифри 400 или 500 хиляди куцовласи, както и статистиката, която ги е изнесла. Това не е сторено досега отъ нашитѣ съсѣди, нито могатъ да го сторятъ. Тѣ не могатъ да посочатъ ромжнска статистика, въ която да сж поименовани селата, околиитѣ и окржзитѣ въ Македония, населени съ куцовласи. Единчката книга, която изнася цифри за куцовласитѣ и която е ромжнско дѣло, е „Une Confédération orientale" par un Latin", ала и въ нея авторътъ се е ограничилъ съ общи и абстрактни числа. Въ тая книга броя на ромжнитѣ въ Македония е отбѣлѣзанъ съ едно число и една дума: 375000 roumains[1]). Ни дума повече. А знае се, че тази книга е напечатана съ срѣдствата на външното министерство въ Букурещъ. Ако е истина това, пита се, защо въ нея авторътъ не е излѣзълъ съ детаилна статистика, въ която да сж посочени по име селата и околиитѣ въ Македония, дѣто живѣятъ куцовласи? Ако това не е сторено, по едно или друго съображение, въ прѣдметната книга, защо не излѣзатъ въ Букурещъ сега съ детаилна статистика, за да знае свѣтътъ, за кои и колко куцовласи се иска църковна и училищна автономия въ Македония?

Ромжнското правителство е имало възможность да изучи най-добрѣ броя на куцовласитѣ въ Македония. Неговитѣ консули въ Солунъ и Битоля сж били persona grata за турскитѣ валии. Тѣ сж се ползвали съ всички улеснения. Съ такова разположение се ползвали и членоветѣ на ромжнската пропаганда. Послѣднитѣ сж имали carte blanche, и всички органи на мѣстнитѣ власи сж били съ тѣхъ и въ тѣхно пълно разположение. Защо ромжнитѣ, поставени въ такива благоприятни условия въ Турция, не сж излѣзли досега, не излизатъ и днесъ съ детаилна статистика за куцовласитѣ въ Македония?

Не е нуждно да се дирятъ причинитѣ на това. Важно е въ конкретния случай, не защо ромжнското правителство не излиза да подкрѣпи своето искане съ статистика, но до колко сумарния брой, който изнася Таки Ионеско е вѣренъ или правдоподобенъ. Истината за броя на куцовласитѣ въ Македония е много важна, особено днесъ, когато ромжно-българскиятъ споръ ще се рѣшава чрѣзъ арбитръ отъ силитѣ. Тя не може и не бива да се потуля. Съ нея не може и не бива да се играе.

Македония днесъ е свободна и достжпна за всички, които би пожелали да изучатъ етнографията ѝ ликъ, за всички, които искатъ да провѣрятъ на самото мѣсто своитѣ или чужди статистични дани. Англия, Франция, Германия, Австрия, Русия и Италия иматъ свои консули въ Солунъ, Битоля и Скопие. Какво по-лесно за тия консули отъ това да провѣрятъ на мѣстото данитѣ на букурещкото правителство за 400-тѣ хиляди куцовласи въ Македония! Какво и по-необходимо на тая минута отъ такава провѣрка! Тя се налага. Тя трѣбва да стане прѣди да се вземе, каквото и да било рѣшение отъ посланишката конференция въ Лондонъ по ромжно-българския конфликтъ.

[1]) *Une Confédération orientale comme solution de la question d'Orient* pas un Latin. Paris, librairie Plon, 1905, стр. 49.

Най-важният въпросъ, който върви прѣди всички други и който трѣбва да се рѣши, е тоя: има ли компактна маса куцовласи въ Македония?

Въ Букурещъ отговарятъ: има, ала не посочватъ ни една околия, населена съ куцовласи.

Въ София отговарятъ: нѣма и доказватъ това съ 48-тѣ околии, отъ които се състои Македония. Ни една отъ тия околии не е заселена изцѣло или поне на половина съ куцовласи.

Въ София, Атина и Бѣлградъ добавятъ: куцовласи въ Македония има пръснати въ села и градове, но никждѣ не прѣдставяватъ компактна маса, никога не могатъ да достигнатъ тѣ баснословната цифра на Таки Ионеско.

Това е чистата истина. Нека се провѣри. Великитѣ сили иматъ възможность да направятъ тази провѣрка чрѣзъ своитѣ консули. София трѣбва да иска настоятелно това. Ако и Букурещъ е за истината, и той трѣбва да настои за провѣрката. Великитѣ сили трѣбва да почнатъ съ нея. Тя е алфата въ тѣхното посрѣдничество и въ тѣхния арбитражъ. Не стига да се каже, че въ Македония има повече отъ 400 хиляди куцовласи: това трѣбва и да се докаже конкретно съ околиитѣ, селата, кжщитѣ и сѣмействата на куцовласитѣ въ Македония...

Д. Мишевъ.

Балканския конфликтъ и европейската криза.

Вѣстницитѣ бѣгло се опиратъ на събитията и повърхно ги анализиратъ. Тѣ често не успѣватъ, при всичката си воля, дори да провѣряватъ фактитѣ, които сж принудени да прѣдаватъ. Особено невѣрни и дефектни сж тѣхнитѣ съобщения по балканскитѣ работи. Вѣстникаритѣ, почваше не давна една своя статия въ „Figaro“ френскиятъ академикъ и дипломатъ Габриелъ Ханоти, сж за окайване. Ако слѣдятъ стжпка по стжпка източнитѣ работи, тѣ фатално закъсн ватъ; ако се отнесатъ за мнѣния по тѣхъ до свѣджщитѣ, мамятъ ги; ако пъкъ взематъ ролята на прѣдсказвачи, тѣ се мамятъ. Едва напишатъ статия, ето телеграма съобщава съвсѣмъ противното на написаното. Всичко трѣбва да се промѣнява, но дѣ врѣме. Ето защо мжчно може да си уясни четецътъ събитията само отъ ежедневницитѣ. Иска се по-спокойна прѣцѣнка и по-дълбокъ анализъ. Иска се да се знаятъ не само фактитѣ, но причинитѣ имъ; иска се да се дири и слѣди връзката между фактитѣ, събитията. Това не е въ мощьта на второстепеннитѣ и третостепенни ежедневници. Ето защо анализъ и тълкувания на събитията, на които сме пасивни свидѣтели, трѣбва да се дири въ първостепеннитѣ ежедневници и въ периодичнитѣ списания, а прѣдимно въ отдѣлнитѣ монографии на лица, които добрѣ познаватъ съврѣменнитѣ политически въпроса и които, заедно съ критичения анализъ, иматъ и компетентность.

Една такава монография съ тема: „Балканския конфликтъ и европейската криза“, е напечатана въ списанието „Le Grade revue“ въ декемврийската книга. Авторъ на монографията е Шерадамъ, добъръ познавачъ на балканскитѣ работи и на европейската политика, както свѣдочатъ за това редица негови книги по източнитѣ работи или, по точно, по балканскитѣ работи.

Въ прѣдметната монография Шерадамъ засѣга злободневнитѣ въпроси въ Европа. Сбито, но пълно, той възпроизвежда въ главни черти бързия развой на събитията прѣзъ послѣднитѣ три мѣсеца и, наедно съ това, изнася въ общъ очертъ поведението и аспирациитѣ на силитѣ прѣко заинтересувани съ континенталната криза. Ето мислитѣ му.

Съюзнитѣ балкански държави.

Отдѣлятъ се два различни периода: първиятъ отъ 1 до 30 октомврий 1912 г.; втория отъ ноемврий до януарий 1913 год. Първиятъ обема пълния триумфъ на съюзнитѣ балкански държави въ очитѣ на Европа, която остава изненадана, но въздържна; вториятъ обема усилията на Германия и Австрия да подържатъ, колкото се може, Турция и да намалятъ резултатитѣ отъ побѣдитѣ на съюзницитѣ. Тѣзи послѣднитѣ, забравили минутно своитѣ спорове, за да противостоятъ по-добрѣ на своитѣ противници, запазватъ твърдѣ добро положение, благодарение на своето рѣшително поведение. Тѣ завзематъ почти изцѣло турскитѣ земи, на които претендиратъ. Дипломацията не може да ги изгони отъ тия земи; ако останатъ до край все така съюзени, трѣбва да ги изгонятъ съ война...

Турция

Турция, която изглежда, че не си дава отчетъ за своитѣ поражения, и която цѣла е пропита съ австро-германски внушения, не е способна да вземе офансива срѣщо българитѣ. Напусто се опитва тя съ „подмазване“ да запази своето върховенство върху Албания и Македония. Най на край, като още веднъжъ стане пионъ въ австро-германската игра, ако се откаже отъ внушенията на своето честолюбие, Турция бѣдствува да изгуби свойтѣ владѣния и въ Азия подиръ изгубването на тия въ Европа.

Ромжния.

Ромжния, която досега стоя непричастна, се безпокои отъ успѣха на славянството въ централна Европа и отъ австро сърбския конфликтъ... Тя се пита, да-ли не ще стори по-добрѣ да се съгласи съ съюзницитѣ, които, въ случай на война съ Австрия, ще ѝ дадатъ три милиона ромжни въ Трансилвания, отколкото да сключва съ виенския германизмъ договоръ, на който единичката облага ще е да поправи границата си при Силистра.

Тройния съюзъ и Италия.

Колкото за тройния съюзъ, въпрѣки недавната обновка на договора, може да се каже съ достовѣрность, че, при днешното настроение на духоветѣ въ Италия, не се вижда тази послѣдната да е разположена да воюва, за да услужи на амбициитѣ на Австрия въ Албания.

Австро-Унгария.

Въ сжщность Австрия изглежда, че гони да прѣдизвика съ Сърбия споръ, който може да се свърши съ двѣ рѣшения: да обяви война съ страшенъ рискъ да прѣдизвика общо осложнение, въ което да подири помощь на своитѣ аспирации, или пъкъ, слѣдъ като стои мобилизирана прѣзъ два мѣсеца и направи голѣми разходи, да демобилизира безъ да постигне облага еднаква съ грамадностьта на своитѣ усилия и жертви.

Германия.

Германия, прѣди всичко, иска да закриля германизма, и за тази цѣль се присъединява къмъ Австрия да тласне Турция да упорствува до край. Ала изглежда, че Германия, макаръ да не желае война, готви се, и не малко, за опасния блюфъ на австрийската войнственость, защото въ нейни очи първенството на германизма струва да си наложи всички жертви.

Тройното съглашение.

Тройното съглашение пази едно мълчание, което, може би, е насърдчило най-много печалнитѣ австро-германски инициативи.

Русия.

Русия, която, несъмнѣно, не желае война, прави приготовления, защото я нудятъ на това австро-унгарскитѣ приготовления. Ще остави ли тя Сърбия да бѫде нашествувана отъ австро-унгарски войски? — „Бѫдещето ще го каже. Ала голѣма опасность за нея е да изгуби своя престижъ на велика славянска сила".

Франция.

Въ Франция не желаятъ война, ала и не се боятъ отъ нея. Парижъ схваща, че „въпросътъ е за бѫдното европейско равновѣсие. Той така сѫщо възприема, като патриотическа нужда, дълга, който се налага на нацията", и поздравява, „съ радость побѣдата на балканскитѣ съюзници".

Англия.

Англия, още по-открито миролюбива, се произнесе въ полза на формулата: «Балканитѣ за балканскитѣ народи». Може дори да се счита за вѣроятно, че, въпрѣки всички колебания, Англия ще се ангажира къмъ сѫщата страна, която подържатъ днешнитѣ ѝ политически приятели.

Днешното положение.

В „*Post*" отъ 3 декем 1912 год. изнася въ нѣколко реда, истината, която резюмира цѣлото положение: Ако casus foederis (случайно нападение...) се прѣдстави, ние нѣма да употрѣбимъ нашитѣ милиони човѣци, нито нашитѣ милиарди за Дурацо или Медуа, нито пъкъ за австрийскитѣ балкански интереси, но въ защита интереситѣ на германизма въ централна Европа. Това ще бѫде война на германизма противъ славянството".

Заключение.

„Което ще рече, заключава, Шераданъ, ако се туримъ на френско гледище: това ще бѫде война за европейско равновѣсие. Ала може още да се надѣваме, че всичко не е безвъзвратно компрометирано и че Виена ще си даде отчетъ за поразителната отговорность, която тежи на нея. Кой може, наистина, да каже, че само на германизмътъ, отишелъ до крайность, не ще се приложи вѣчния моралъ на историята: et propter vitam vivendi perdere causas (и честьта е най-голѣма основа на живота?) *Д.*

Силистренци.

На 10-и того се отпразднувала, съ голѣмо тържество, 35-годишнината отъ освобождението на г. Силистра. На празденството взели участие всички граждани, сѫщо и селяни отъ всички села на околията. Празденството се почнало съ молебенъ, който се отслужилъ въ съборния храмъ, който билъ пълненъ съ богомолци. Подиръ Божествената служба станало събрание, въ което гражданитѣ отъ града и околията изказали своитѣ чувства на печаль, по поводъ на слуховетѣ, които се носятъ за сѫдбата на г. Силистра и на които външния и нашиятъ печатъ ставатъ отзивъ. Изразитель на чувствата и на рѣшенията на това покъртно събрание, което говори високо за чувствата и патриотизма на родолюбивитѣ и примѣрни силистренци, станалъ силистренския кметъ съ слѣдната телеграма до министръ-прѣдседателя г. Ив. Ев. Гешовъ:

„При небивало стечение на граждани и селяни, Силистра днесъ празднува 35-годишнината на своето освобождение отъ турското иго. Цѣли 35 години силистренци сѫ празднували тоя день тържествено и весело, когато сега всички сѫ натѫжени, като че ли се извършваше траурна процесия. Всѣки чувствуваше тежкото брѣме, което прѣкарва Силистра, като че ли това тържество на свободата е послѣдно, и когато оратора заговори за вѣроломнитѣ намѣрения на нашитѣ съсѣди, да ни отнематъ Силистра, тоя центъръ на висока българска култура и национално съзнание съ толкова жертви, множеството издигна громко своя гласъ на протестъ противъ хайдушкото намѣрение на подлитѣ политикани отъ вѫдъ Дунава. Ние чувствуваме въ насъ да протестира кръвьта на синоветѣ и братята ни, които геройски се пожертвуваха за постигане идеала на националното обединение. Неужели бащинията на тия сѫщи жертви ще бѫде размѣнна монета за изплащане домогванията на единъ вѣроломенъ съсѣдъ? Ще поемете ли вие тежката отговорность прѣдъ побѣдителя народъ и падналитѣ братя; ще посмѣе ли вашата ржка да подпише единъ актъ тъй унизителенъ за националната честь? Не, това вие не ще сторите, облегнати на народната мощь, тъй вихрено проявена на бойното поле. Отстойте смѣло цѣлостьта на територията и честьта народна. Силистра съ нищо не е заслужила злата участь да бѫде подложена на единъ деспотизмъ и олигархия чужда и нетърпима за нашата демократическа нация.

Отъ името на силистренскитѣ граждани,

Градски кметъ: **Милановъ.**

Вѣстницитѣ по дневнитѣ въпроси.

Ромжно-българския конфликтъ Прѣговоритѣ между делегатитѣ на ромжнското и българско правителство по териториалнитѣ и други искания на Ромжния отъ България не успѣха. Понеже това водѣше къмъ неминуемъ конфликтъ, който може да извика осложнения и да изложи общия миръ въ Европа, великитѣ сили, по инициативата на Англия, прѣдложили своето посрѣдничество. Подиръ направенитѣ сондажи отъ силитѣ, българското правителство, споредъ в. „Миръ", се съгласило да приеме арбитража на силитѣ по ромжно българския споръ. По поводъ на това официозътъ «Миръ» пише въ броя си отъ 13 того:

„Вслѣдствие завчерашнитѣ постѫпки на прѣдставителитѣ на великитѣ сили, министръ-прѣдседателътъ и министръ на външнитѣ работи, г. Гешовъ, е увѣдомилъ вчера пълномощнитѣ министри, че Българското правителство, довѣрявайки се на духа на висока справедливость на великитѣ сили, приема направеното му прѣдложение да прѣдостави на шестьтѣ велики сили разрѣшаването на Българо-ромжнския споръ, ако сѫщото прѣдложение се приеме и отъ Ромжния."

Руско прѣдупрѣждение къмъ Ромжния. Некоректното и нелоялно поведение на Ромжния къмъ България отъ два мѣсеца насамъ е възбудило духоветѣ въ Русия. Всички руски вѣстници порицаватъ ромжнското правителство за неговитѣ искания и за неговото нелоялно съсѣдско държане спрѣмо България. Петерсбургскиятъ мѣродавенъ вѣстникъ „Новое врѣмя", който не веднажъ писа по ромжнскитѣ искания и ги порица, разглежда въ уводна статия ромжно българския споръ въ свързка съ посрѣдничеството на силитѣ. Телеграфната агенция прѣдава съдата отвчера съдържанието на тази статия.

„Ако ромънскитѣ искания сж справедливи, заявява „Новое Время", „Ромъния нѣма какво да се страхува отъ силитѣ, които ще бждатъ справедливи въ свойтѣ рѣшения. Ала ако ромънскитѣ претенции сж неоснователни, по добрѣ би било за Ромъния веднага да се откаже отъ претенциитѣ си, защото послѣдствията за ромънската нация ще бждатъ отъ най-лошитѣ."

Дневникъ.

Храма Св. Александъръ Невски. Въ петъкъ, на 8-и того, Прѣдседателствующия св. Синодъ Н. Високопрѣосвещенство св. Доростолския и Червенски митрополитъ г. Василий и синоднитѣ архирей Тѣхни Високопрѣосвещенства св. Софийския митрополитъ г. Партений и св. Търновскиятъ митрополитъ г. Антимъ заедно съ синодния секретарь г. Ст. Костовъ ходили въ храма св. Александъръ Невски, за да го прѣгледатъ, както и да изслушатъ мнѣнието на художника за историческитѣ картини, които било проектирано да се нанесатъ въ празднитѣ полета на стѣнитѣ въ двѣтѣ храмови крила. Въ храма билъ и Н. Всеблагоговѣйнство протоиерей Петъръ Прѣображенски, прѣдстоятелтъ на руския храмъ въ столицата. Като размѣнили мисли съ художника и направили нѣкои бѣлѣжки, не по проектиранитѣ картини, но по мѣстото, дѣто най-подходно би било да се нанесатъ, Тѣхни Високопрѣосвещенства обходили подиръ това храма и прѣгледали всички негови части.

Помощь. Негово Всеблагоговѣйнство протоиерей Петъръ Прѣображенски, прѣдстоятелтъ на храма при Руската легация въ столицата, е внесълъ 200 лева да се купятъ дрехи и раздадатъ на бѣднитѣ сѣмейства въ новоосвободенитѣ крайща на България. Ковчежникътъ на св. Синодъ, комуто е внесена сумата, е наредилъ веднага да се купятъ дрехи и раздадатъ, съгласно съ желанието на милосердния отецъ Прѣображенски, на бѣднитѣ сѣмейства, за които я прѣдназначилъ.

Бойното поле.

Турски звѣрства надъ християнитѣ. *Официална* телеграма съ дата 11-и февруарий, отъ *Димотика* съобщава слѣдното:

Чаталджанскиятъ гръцки митрополитъ, Григорий и чорленскиятъ, Хрисостомосъ, сж отправили до помощникъ главнокомандующиятъ, г. генералъ Савовъ, слѣднята депеша:

Звѣрствата на турцитѣ принудиха 600-700 души да напуснатъ своитѣ огнища отъ Чаталджа и околнитѣ села и да забѣгнатъ тукъ въ Чорлу и Странджа, безъ найнеобходимата покривка и завивка. Освѣнъ несгодитѣ, които изпитватъ въ суровата зима, тѣ търпятъ голѣми лишения и отъ най необходимата прѣхрана. Молимъ омилостивете се за тия нещастни християни и заповѣдайте въ тиловото управление да имъ се отпуща поне необходимия хлѣбъ, за да не мратъ отъ гладъ по улицитѣ.

Слѣдъ получаването на горната депеша, помощникъ главнокомандующиятъ е далъ нужнитѣ разпоредби до българскитѣ военни власти да хранятъ тѣзи жертви на турскитѣ изстѫпления.

Ловешка църковна восъчна ливница

ОБЯВЛЕНИЕ

№ 4.

гр. Ловечъ, 26 януарий 1913 г.

Настоятелството на църковната восъчна ливница въ гр. Ловечъ обявява на интересующитѣ се лица, че на 27 февруарий т. г. до 5 часа слѣдъ обѣдъ ще произведе, въ канцеларията на ливницата, търгъ съ тайна конкуренция за доставка на 3000 кгр. **чистъ пчеленъ восъкъ,** потрѣбенъ прѣзъ текущата 1913 год.

Восъка ще се приема съ анализъ.

Стойностьта на прѣдприятието е 16500 лева. Исканиятъ залогъ—5% отъ цѣлата стойность.

За правоучастие въ търга г. г. конкурентитѣ нека се съобразятъ съ чл. чл. 11, 50 и 53 отъ закона за общественитѣ прѣдприятия.

Поемнитѣ условия и др. книжа по търга се намиратъ въ канцеларията на ливницата, които г. г. конкурентитѣ могатъ да прѣгледатъ всѣки присжтственъ день.

Прѣдсед.: *свещ. Евст. П. Стефановъ.*

Скърбно извѣстие

Съ дълбока скрѣбь и съкрушено сърдце извѣстяваме на родници, приятели и познати че многообичния ни съпругъ, баща и дѣдо

Свещеникъ Иванъ Петковъ

слѣдъ 40 дневно болѣдуване на 48 г. възрасть и 21 год. непрекжснато свещенодѣйствие, на 24 ѝ нн. въ 10 часа вечертьта прѣдаде Богу Духъ, като ни остави въ неутѣшима скрѣбь.

На почитателитѣ на паметьта на покойния ни, които съ присжствието си на погребението му, ни изказаха чувства на съболѣзнователие и изпроводиха тлѣннитѣ му останки до вѣчното жилище, изказваме сърдечна благодарность и признателность, а особено же на близосъсѣдния благоговѣйнъ свещеникъ Христо Иванчовъ Алтимирски, който съ честото си спохождане, като го ободряваше, даже и до смъртния му часъ, облекчаваше непосилнитѣ му болки.

Вѣчна ти паметь и Богъ да те прости незабравими.

с. Добролево, Орѣховско.

Отъ семѣйството му
прѣзвитера попъ Иванова.

Скръбна Вѣсть

Сѣмейството на свещеникъ Тодоръ Ив. Буюклиевъ отъ с. Сваленикъ, Русенско, съ неизказана скрѣбь извѣстява на сродници, приятели и съученици, че обичний имъ и незабримъ синъ

Крумъ попъ Тодоровъ

17 годишенъ

ученикъ отъ III курсъ на Софийската Духовна Семенария, (доброволецъ отъ 9-та Ловешка дружина), е падналъ убитъ на 7-ий ноември м. г. въ Кърджалийско.

Поклонь прѣдъ твоя незнаенъ гробъ, сине и братко. Ти изпълни самоотвержено, твърдѣ младъ, отечествения дългъ. Слава на твоя героизъмъ. Богъ да те прости.

Опечалено сѣмейство: *баща* свещеникъ Т. Ив. Буюклиевъ, *майка* презвитера Димитра *братя* Георги и Николай, *сестри*: Ивана, Петкана, Гина, Мария, Стефана и Елена.

Печ. Паспалевъ, наематель I Кооп. Печат. Д-во „Гутенбергъ", София.

Год. XIV. София, Сѫбота, 16 Февруарий 1913 год. Брой 13.

Дѣр. вѣстникъ
излиза всѣка седмица
приложението четири
пати въ подната

Годишната цѣна на Периодическъ вѣстникъ, заедно съ приложението за България 10 лева, а за странство 13 лева.

Вишъ брой 15 ст.

75 Тукъ, Славянската Бесѣда

ПЕРИОДИЧЕСКЪ ВѢСТНИКЪ

СЕДМИЧНО ИЗДАНИЕ

Единъ брой 5 стотинки.

Належаща провѣрка.

II.

За общия брой на населенията въ Македония нѣма приблизително вѣрна статистика за послѣднитѣ години. За него има слѣднитѣ цифри, изнесени още прѣзъ 1900—1905 год. отъ разни автори и вѣстници:

Gaston Routier[1]):	3,148,000	души.
Вѣстн. „Хасиръ“:[2])	2,901,720	„
„ *«Temps»*:[3])	2,782,000	„
Василъ Кънчевъ:[4])	2,258,224	„
D. M. Brancoff:[5])	2,278,517	„
Un Latin:[6])	1,800,000	„

Вземаме послѣдния, най-малкия брой, не защото е най-близъкъ до истината, но защото е отъ ромѫнски източникъ. *Latin* намира, че отъ 1900 до 1905 год. Македония е чувствително обезлюдена. Той разпрѣдѣля населението въ Македония по брой на племе така:

Турци	300,000
Ромѫни	375,000
Албанци мусулмани . .	200,000
Албанци християни . .	100,000
Българи	450,000
Сърби	50,000
Гърци	250,000
Евреи	100,000

Както се отбѣлѣжи, Таки Ионеско и Филипеско даватъ за куцовласитѣ много по-висока цифра отъ тая, която изнася за сънародницитѣ си Latin: първиятъ счита куцовласитѣ повече отъ 400 хиляди, а вториятъ — повече отъ 500 хиляди. И двѣтѣ тия цифри, както и тая на *Latin*, сѫ басновословни. Ако се допусне, че тѣ сѫ приблизително вѣрни, ще излѣзе, че куцовласитѣ съставяватъ четвъртъ отъ цѣлото население въ Македония. Въ такъвъ случай въ Македония би трѣбвало да има цѣли околии и градове чисто куцовлашки. Една грамадна племенна маса не може да не вземе просторъ, какъвто числеността, снагата и силата ѝ налагатъ, не може да не даде и свой етниченъ ликъ на заетитѣ мѣста. Това е законъ за самосъхрана и за индивидулизация на всѣко племе. Това върви естествено. Ако гърцитѣ, на които *Latin* дава 250,000 души, броятъ двѣ чисто гръцки, по християнското си население, околии въ Македония — *касандрийската* и *кожанската*, и три съ прѣобладаващъ гръцки елементъ — *солунската*, *берската* и *населнишката*; ако българитѣ, на които сѫщиятъ авторъ дава 450,000 души, иматъ 23 чисто български[7]), по християнското си население, околии, и 16 съ прѣобладаващъ български елементъ, пита се, защо куцовласитѣ, които сѫ почти еднакво по брой, споредъ Ионеско и Филипеско, съ българитѣ и почти два пѫти повече отъ гърцитѣ, да нѣматъ нито една околия въ Македония, нито поне околия, въ която да съставятъ $^1/_9$ или $^1/_8$ отъ населението?

Куцовласитѣ, може би, като най-културенъ, споредъ Таки Ионеско, елементъ въ Турция, населяватъ градоветѣ и паланкитѣ въ Македония. Не, македонскитѣ градове не допускатъ подобно прѣдположение. Въ Македония нѣма нито единъ градъ или паланка съ чисто куцовлашко население, съ изключение на паланката *Клисура* въ костурско, която е населена изключително съ куцовласи — 960 к.

Градоветѣ и паланкитѣ, по християнското си население, сѫ чисто български центрове, съ изключение на слѣднитѣ чисто гръцки центрове: *Палигеро*, *Беръ*, и паланката *Катерина*, която спада въ Тесалия, сѫщо и на слѣднитѣ съ прѣобладаващъ гръцки елементъ: Кожани, Беръ, Сѣръ, Мелникъ, Костуръ и пр.

Както въ градоветѣ и паланкитѣ, така и въ околитѣ, дѣто ги има, куцовласитѣ сѫ малцинство, което се губи. Ето за доказателство броя на християнскитѣ кѫщи въ градоветѣ:

Градове:	бълг. к.	гър. к.	к-вл. к.
Солунъ	1800	4000	140
Битоля	3050	20	1140
Скопие	2088	20	72
Прилѣпъ	3463	10	84
Велесъ	2772	7	80
Сѣръ	517	1221	276
Кукушъ	2072	—	—
Воденъ	2010	—	6
Куманово	1718	5	30
Тетово	1680	—	—
Щипъ	1548	—	—
Охридъ	1618	—	132
Струмица	1277	7	3
Ен.-Вард.	1250	1	—
Петричъ	1090	5	34
Леринъ	1062	—	13
Кочани	1050	1	42
Крушево	990	—	800
Мехомия	980	—	—
Гевгелий	920	3	14

[1]) La Macédoine et les Puissances, Paris 1904. стр. 267—268.

[2]) Официозенъ турски вѣстникъ въ Солунъ. брой 994, г. 1904.

[3]) Брой 15,950, февр. 1905.

[4]) *Македония*. Етнография и статистика 1900, стр. 287.

[5]) La Macédoine et sa Population chrétienne, Paris, Plon, 1905, стр. 18.

[6]) Une Confédératinn orientale, Paris, Plon, 1905, страница 49.

[7]) Чисто български, по християнското си население, сѫ 23-тѣ околии: кукушка, дойранска, енидже-вардарска, тиквешка, струмишка, разложка, горно джумайска, неврокопска, скопска, велеска, тетовска, гостиварска, кумановска, кратовска, кочанска, щипска, радовишка, пехчевска, паланска, прешовска, прилѣпска, дебърска и кичевска, а съ прѣобладаващъ български елементъ сѫ 16-тѣ околии: битолска, охридска, леринска, кайларска, костурска, рѣканска, петричка, демиръ-хисарска, воденска, караджабадска (сѫботска), мелнишка, гевгелийска, лагадинска, сереска, зъхненска и драмска.

Дойранъ	728	—	—
Дебъръ	716	—	—
Кавадарци	695	—	5
Радовишъ	615	—	—
Кратово	610	—	—
Бар.-Джум.	690	3	277
Струга	516	—	—
Рѣсенъ	510[8])	—	114
Неготино	540	1	1
Паланка	428	—	—
Кичево	416	—	—
Г.-Джумая	415	18	55
Неврокопъ	408	12	34
Хрупища	402	20	172
Ватоша	370	—	—
Драма	86	300	60
Кожани	—	500	120
Зъхна	30[9])	—	12

Още по-раздробени и пръснати сж куцовласитѣ въ околиитѣ. Въ селата на 22 околии отъ 48, които влизатъ въ Македония, нѣма нито една куцовлашка кжща. Тия 22 околии сж слѣднитѣ: енидже-вардарска, солунска, кавалска, правишка, лагадинска, касандрийска, дойранска, караджабадска, тиквешка въ *солунския вилаетъ*, кичевска, дебърска, рѣканска, прилѣпска въ *битолския вилаетъ*, щипска, радовишка, прешовска, паланска, скопска, велеска, пехчевска, тетовска и гостиварска въ *скопския вилаетъ*.

Въ слѣднитѣ 13 околии има само въ нѣкои села по нѣколко куцовлашки кжщи, именно:

I. Въ *сѣрската* отъ 130 бълг. и грьц. села у слѣднитѣ 4:

1. *Али-бей-кйой* 2 влашки кжщи при 35 български;
2. *Хумандосъ* 26 влашки кжщи при 104 български;
3. *Орлякъ* 13 влашки кжщи при 312 български;
4. *Ораховица* 6 влашки кжщи при 192 български.

II. Въ *драмската* отъ 13 бълг. и грьц. села у слѣднитѣ 2:

1. *Просеченъ* 75 влашки кжщи при 372 български;
2. *Височенъ* 7 влашки кжщи при 370 български.

III. Въ *зъхненската* отъ 46 бълг. и грьц. села у слѣднитѣ 3:

1. *Егри-Дере* 14 влашки кжщи при 253 български;
2. *Карлуково* 12 влашки кжщи при 306 български;
3. *Аристратикъ* 48 влашки кжщи при 1040 български.

IV. Въ *демиръ-хисарската* отъ 42 български села у слѣднитѣ 6:

1. *Крушево* 9 влашки при 653 български;
2. *Липошъ* 18 влашки кжщи при 96 български;
3. *Петрово* 12 влашки кжщи при 130 български;
4. *Сенгелово* 14 влашки кжщи при 307 български;
5. *Горни-порой* 150 влашки кжщи при 762 български;
6. *Долни-порой* 2 влашки кжщи при 274 български.

V. Въ *неврокопската* отъ 47 български села у слѣднитѣ 5:

1. *Бѣлотинци* 6 влашки кжщи при 320 български;
2. *Стърчища* 16 влашки кжщи при 503 български;
3. *Тарлисъ* 3 влашки кжщи при 450 български;
4. *Везме* 8 влашки кжщи при 117 български;
5. *Зърново* 3 влашки кжщи при 472 български.

VI. Въ *разлошката* отъ 12 български села у слѣднитѣ 2:

1. *Бачево* 11 влашки кжщи при 164 български;
2. *Бѣлица* 10 влашки кжщи при 591 български.

VII. Въ *горно-джумайската* отъ 36 български села у слѣднитѣ 2:

1. *Грамада* 9 влашки кжщи при 72 български;
2. *Струмски чифликъ* 30 влашки кжщи при 40 български.

VIII. Въ *струмишката* отъ 52 български села у слѣдното:

1. *Дробрейца* 1 влашка кжща при 35 български.

XI. Въ *кукушката* отъ 54 български села у слѣднитѣ 2:

1. *Анчо-клисе* 9 влашки кжщи при 25 български;
2. *Шереметча* 11 влашки кжщи при 15 български.

X. Въ *кумановската* отъ 103 български села у слѣднитѣ 3:

1. *Студена-бара* 6 влашки кжщи при 34 български;
2. *Стрезовци* 2 влашки кжщи при 61 български;
3. *Войникъ* 3 влашки кжщи при 18 български.

XI. Въ *кратовската* отъ 68 български села у слѣднитѣ 5:

1. *Бунеше* 2 влашки кжщи при 62 български;
2. *Райчани* 1 влашка кжща при 18 български;
3. *Ратевица* 1 влашка кжща при 25 български;
4. *Щалковица* 3 влашки кжщи при 51 бълкарски;
5. *Трипотанци* 1 влашка кжща при 27 български.

XII. Въ *кочанската* отъ 63 български села у слѣднитѣ 4:

1. *Лепопелци* 6 влашки кжщи при 27 български;
2. *Нивичени* 4 влашки кжщи при 98 български;
3. *Секуларци* 11 влашки кжщи при 132 български;
4. *Върбица* 18 влашки кжщи при 24 бълграрски.

XIII. Въ *костурската* отъ 90 села български у слѣднитѣ 5:

1. *Горенци* 36 влашки кжщи при 335 български;
2. *Зелогоже* 3 влашки кжщи при 63 български;
3. *Загоричани* 9 влашки кжщи при 725 български;
4. *Добролища* 6 влашки кжщи при 65 български;
5. *Брезница* 2 влашки кжщи при 163 български.

Въ 11 околии има чисто влашки, българо-влашки или влашко-гръцки села. Околиитѣ и селата сж слѣднитѣ:

I. Въ *петричката* при 68 български села има едно куцовлашко село:

Мирково 9 кжщи.

II. и III. Въ *воденската* и *караджабадската* околии при 58 български села има 2 куцовлашки и 1 смѣсено:

1. *Привършанецъ* 6 к.
2. *Петища* 5 к.
3. *Свети-Илия* 12 вл. к. при 34 бълг. к.

IV. Въ *мелнишката* при 59 български села има 2 куцовлашки и 1 смѣсено:

1. *Шатрово* 105 к.
2. *Липово* 126 к.
3. *Боджово* 114 вл. к. при 58 бълг. к.

V. Въ *охридската* при 85 бълг. села има 2 куцовлашки:

1. *Долна-Бѣлица* 243 к.
2. *Горна-Бѣлица* 240 к.

VI. Въ *кайларската* при 16 бълг. села има 1 куцовлашко и 2 смѣсени села:

1. *Драгоданица* 42 к.
2. *Блаца* 240 влаш. к. при 300 гръцки к.
3. *Лака* 8 вл. к. при 53 бълг. к.

VII. Въ *леринската* при 53 български села има 2 куцовлашки и 4 смѣсени:

1. *Песедоръ* 96 к.
2. *Невеска* 460 к.
3. *Неговань* 60 вл. к., 21 бълг. к., 20 гр. к.

---

[8]) Въ Рѣсенъ има и около 130 кжщи арнаути християни.

[9]) Въ Зъхна или Зиляхово има около 305 кжщи християни, които говорятъ турски.

4. *Прѣкопана* 3 вл. к. при 520 бълг. к.
5. *Бѣлъ-каменъ* 20 вл. к. при 112 алб. к.
6. *Елеово* 18 вл. к. при 150 алб. к.

VIII. Въ *битолската* при 235 български села има 5 куцовлашки и 2 смѣсени:

1. *Гопешъ* 480 к.
2. *Магарево* 432 к.
3. *Маловица* 430 к.
4. *Търново* 384 к.
5. *Колиби* 108 к.
6. *Янковецъ* 30 вл. к. при 500 бълг. к.
7. *Нижеполе* 156 вл. к. при 38 бълг. к.

IX. Въ *гевгелийската* при 37 български села има островче отъ 7 куцовлашки:

1. *Бериславъ* 72 к.
2. *Купа* 93 к.
3. *Лубница* 108 к.
4. *Ливада* 696 к.
5. *Ошани* 242 к.
6. *Лугунци* 116 к.
7. *Ума* 96 к.

X. Въ *берската* при 26 български села и 39 гръцки има островче отъ 8 куцовлашки села:

1. *Доляни* 100 к.
2. *Долно-селя* 600 к.
3. *Горно-селя* 240 к.
4. *Кестана* 18 к.
5. *Ксероливада* 170 к.
6. *Маруша* 148 к.
7. *Църкованъ* 48 к.
8. *Волода* 60 к.

XI. Въ *населишката* при 52 гръцки села едно куцовлашко

Дуско 45 к.

Това сж куцовлашкитѣ кѫщи въ областьта, включена между Тракия, България, Сърбия, Стара-Сърбия, Албания, Епиръ и Тесалия и наричана Македония. Посочени сж околиитѣ, градоветѣ и селата, дѣто има куцовлашки кѫщи, дори и села, дѣто има една куцовлашка кѫща. Нищо не е пропуснато. Ако има дефекти въ изнесеното, нека се посочатъ, нека се посочи, кой градъ или село сж изпуснати. Касае се за етрографна и географна истина, която трѣбва да стои надъ всичко и надъ всички.

Д. Мишевъ.

—o—

Единъ рефератъ въ Берлинъ върху значението на балканската освободителна война.

Въ послѣдното генерално събрание на нѣмската академия на наукитѣ въ Берлинъ, извѣстниятъ професоръ А. Харнакъ е говорилъ върху духа на източната църква и нейната разлика отъ западната. Повечето отъ берлинскитѣ вѣстници коментиратъ, по тоя случай, реферата на тоя именитъ ученъ, който свързалъ своитѣ разсѫждения върху прѣдмета съ настоящитѣ произшествия на Балканския полуостровъ.

„Австро-Унгария, — казва Харнакъ, — присъедини Босна и Херцеговина. Тая наша съсѣдка въ солидарность съ Италия, заяви сега прѣдъ свѣта, че Албания трѣбва да се отвлече отъ славяно-гръцкото влияние — тя трѣбва да придобие автономия. Всичко това е единъ политически фактъ отъ първостепенна величина и важность за бѫдащитѣ врѣмена.

Задъ и въ борбата между исляма и християнството, между турци и гръко славяни, играе важна роль на Балканския полуостровъ, отъ 2000 години насамъ и единъ вторъ факторъ — една борба, може да се каже, много по-важна, която се е водила досега открито и скрито, па, може би, и никога нѣма да утихне. Това е борбата между Истокъ и Западъ за владѣнието на Балканския полуостровъ. Отъ свѣтовно-историческо гледище тая борба е по-важна, тъй като турското владичество принуди само една малка часть отъ населението на Балкана да приеме исляма и не промѣни духа и народнитѣ обичаи на останалото християнско население. Кждѣ трѣбва да бѫде, обаче, границата между тия двѣ голѣми културни области? На Адриатическото море ли или на нѣкоя линия на истокъ отъ Нови-Пазаръ и Солунъ или пъкъ прѣдъ вратитѣ на Цариградъ, па дори и оттатъкъ — на брѣга на Мала-Азия? На всички тия линии тя е граничила нѣкога. Въ IV и V вѣкъ достигаше владичеството и езикътъ на латинската църква на сѣверъ до устието на р. Дунавъ, а на югъ до Солунъ. Голѣми борби сж се водили до IX вѣкъ за първенство въ Македония и България между източния и западенъ Римъ, т. е между римския и цариградски епископи. И, найсетнѣ, западния Римъ изгуби не само тия мѣстности, но и ромжницитѣ, които, макаръ и да запазиха западния си езикъ, ако и обезобразенъ, прѣдставятъ, обаче, днесъ въ културно отношение единъ смѣсъ. Ромжницитѣ запазиха сѫщностьта на православието и сж оставили до срѣдата на миналото столѣтие да ги водятъ фанариотитѣ Ала въ послѣднитѣ десетки години западното влияние е станало у тѣхъ най-силното и тѣхниятъ владѣтель ги води вече къмъ сѣмейството на западнитѣ народи.

Доказателството, обаче, че православието и западния духъ сж проникнали принудително, не е още пълно. Слѣдъ едно кратко и нетрайно създаване на едно латинско царство въ прѣдѣлитѣ на източния Римъ и съвършено слѣдъ побѣдата на турцитѣ, границата между Истокъ и Западъ се постави пакъ тамъ, дѣто, споредъ нашето прѣсмѣтане, по рано е лежала — на Адриатическото море. Наистина, Венецианската република още дълго владѣеше много брѣгове и острови на истокъ. Обаче, тая търговска република трѣбваше скоро да се откаже, въ интереса на своята търговия, да играе ролята на единъ латински културтрегеръ. И една дълбока и непримирима противоположность окончателно раздѣли духовно гръко славянския истокъ и латинския западъ Тая противоположность е толкозъ дълбока че отъ турското заробване на Цариградъ и до днесъ, източнитѣ патриарси и гръцко славянскитѣ богослови и патриоти всѣкога сж изявявали, че Провидѣнието имъ е изпратило турското владичество, за да ги запази отъ владичеството на чуждия и разлагащъ се западенъ духъ. Колкото е била омразата противъ турцитѣ и енергичната тѫга за освобождение отъ турското робство, толкозъ по-голѣма бѣ омразата противъ духа на западъ.

Нататъкъ проф Харнакъ говори, че имало е врѣме, когато турскитѣ султани сж давали привилегии въ духовно отношение на християнскитѣ народи и пр. Разбира се, това е било повече въ полза на католицизма, тъй като турцитѣ отпамтивѣка сж протежирали католишкитѣ патери, въ ущърбъ на православието. И въ никоя страна на Европа нѣма толкозъ много католишки кюрета, колкото на истокъ. Тѣ бѣха се впили въ православнитѣ народи и проповѣдваха само омраза и разединение между тѣхъ. Всѣкиму сж извѣстни тѣхнитѣ мисии и множество учебни институти и интернати въ православнитѣ източни области съ по стотини патери, които водѣха една чисто противонародна и противоотечествена политика между тѣзи народи. За туй, и при избухване на войната,

едно висше католишко духовно лице, бѣше излѣзло въ виенския ежедневенъ вѣстникъ „Тагблатъ", съ една обстойна статия, дѣто клеймѣше православието и казваше, че *папата благословилъ борбата на турцитѣ противъ съединенитѣ балкански държави.* Но да се повърнемъ още малко на реферата на Харнака.

„Върху какво почива, обаче, противоположностьта между духа на Изтокъ и Западъ?" И Харнакъ търси отговора не въ противоположностьта на расата, а въ историята, която сж прожившли тѣзи народи. Слѣдъ туй, той сравнява духа на източната Църква съ тоя на западната и разглежда нататъкъ въпроса отъ чисто протестантско-рационално гледище, което не е за насъ важно. Берлинскиятъ ученъ завършва така реферата си: „Въ Балканския полуостровъ ще се работи сега за една нова гранична линия. Тя ще бжде границата между Изтокъ и Западъ. Цѣлата страна, която ще получатъ православнитѣ държави слѣдъ окончателното сгромолясване на турското владичество, ще остане подчинена на духа на Изтокъ и ще бжде вече далечъ отъ влиянието на Западъ. Въ противоположность пъкъ на туй, цѣлата страна, която ще остане подъ рѣшителното влияние на Австро-Унгария или Италия, или, подобрѣ, казано на римската църква, постепенно ще бжде завладѣна отъ духа на католицизма. Незабравимо, обаче, ще остане въ историята на народитѣ, че не латинскиятъ кръстъ, а само гръко-славянскиятъ изгони турцитѣ отъ Балканския полуостровъ и унищожи тамъ тѣхното владичество. *И това ще усили въ бждаще извънредно много духа на Изтокъ въ сравнение тоя на Западъ.*

Иером. **Антимъ Шивачевъ.**

Вѣстницитѣ по дневнитѣ въпроси.

Посрѣдничество или арбитражъ. Великитѣ сили се намѣсиха въ Българо-ромжнския конфликтъ и поеха да го разрѣшатъ. България и Ромжния склониха по начало. Първата е за арбитражъ, втората е за посрѣдничество (медиация), но съ резерва да се съгласи или не съ рѣшението на силитѣ. При тая резерва Ромжния искала още да се опрѣдѣли срокъ, до който да се вземе рѣшение по ромжно българския споръ. Съ това се замъстява задачата на силитѣ. Ромжния поискала още спора да се разгледа не отъ посланицитѣ въ Лондонъ, но въ Петерсбургъ отъ тамкашнитѣ прѣдставители на великитѣ сили. Това прѣдава съ слѣдната толеграма отъ 24 февруарий специалния букурещки кореспондентъ на „L'Echo de Paris":

Г. Майореско, прѣдседателъть на министерския съвѣтъ, е изказалъ на г. Шебеко, руския пълномощенъ министръ въ Букурещъ, желание, ако събранието на посрѣднишкитѣ сили е необходимо, да стане въ Петерсбургъ, поради уважение къмъ царя, инициаторъ на конференцията за мира въ Хага и още защото Русия най-вече може да оцѣни добрата основа на ромжнскитѣ искания."

Вѣстникътъ «Indépendance roumaine», органъ на опозицията, знае, казва, че м-ръ Майореско билъ деклариралъ на прѣдставителитѣ на силитѣ, какво Ромжния не могла по никой начинъ да се откаже отъ Силистра".

Германия и тройното съглашение за Силистра. Ромжнскитѣ искания се намиратъ прѣкалени и въ Берлинъ. За да прѣдвземе възможни нови осложнения, Германия правила усилия да изхвърли отъ ромжнскитѣ искания всичко, което може да засегне честолюбието на България. Това било мисъль и на силитѣ отъ тройното съглашение. Така поне прѣдава съ телеграма отъ 24 февруарий специалниятъ берлински кореспондентъ на «L'Echo de Paris». Ето тази телеграма:

„Германия е на мнѣние, че градътъ Силистра трѣбва да остане на България. Тройното съглашение сподѣля това мнѣние; веднъжъ сринати външнитѣ укрѣпления или отстжпени на Ромжния, всичкото недоразумѣние ще се сведе за 1 или 2 километра повече или по малко къмъ Черно море. Може да се гледа недоразумѣнието за изравнено, ако Ромжния склони на тази комбинация".

Дневникъ.

Рождения день на Н. В. Царя. На 14-и февруарий бѣ рождения день на Н. Величество Царя. По този случай въ съборната църква стана тържественъ молебенъ, на който присжствуваха свититѣ на Тѣхни Величества Царя и Царицата, министритѣ на чело съ министра прѣдседателя г. Ив. Ев. Гешовъ, посланицитѣ на чуждитѣ дворове, синоднитѣ архирей, бюрото на Народното Събрание на чело съ прѣдседателя г. Д-ръ Ст. Даневъ, бившитѣ министри, членоветѣ на софийската община на чело съ кмета г. Ив. Д. Гешовъ, началницитѣ на учрѣжденията, генералитѣ и офицеритѣ отъ гарнизона и множество видни гражданки и граждани. Молебенътъ се отслужи отъ Н. Високопрѣосвещенство св. Софийския митрополитъ г. Партений въ съслужение на чредницитѣ при църквата и при участието на съборния хоръ.

Синоднитѣ архиерей. Подиръ молебена за Н. Величество Царя въ съборната църква, Прѣдседателствующия св. Синодъ Н. Високопрѣосвещенство св. Доростолския и Червенски митрополитъ г. Василий и Високопрѣосвещенитѣ синодни архиерей се отбиха въ двореца, дѣто се разписаха по случай рождения день на Н. В. Царя.

Народното Събрание. Първото заседание на Н. Събрание отъ втората половина на сесията се откри отъ прѣдседателя г. Д-ръ Ст. Даневъ на 14 ян. 3 часа подиръ пладне. Присжствуваха всички г-да министри, освѣнъ военния. Като се опрѣдѣли дневния редъ за слѣдващето заседание, часа на 3 ½ заседанието се дигна.

Ловешка църковна восъчна ливница

ОБЯВЛЕНИЕ

№ 4.

гр. Ловечъ, 26 януарий 1913 г.

Настоятелството на църковната восъчна ливница въ гр. Ловечъ обявява на интересующитѣ се лица, че на 27 февруарий т. г. до 5 часа слѣдъ обѣдъ ще произведе, въ канцеларията на ливницата, търгъ съ тайна конкуренция за доставка на 3000 кгр. чистъ пчеленъ восъкъ, потрѣбенъ прѣзъ текущата 1913 год.

Восъка ще се приема съ анализъ.

Стойностьта на прѣдприятието е 16500 лева. Исканиятъ залогъ—5% отъ цѣлата стойность.

За правоучастие въ търга г. г. конкурентитѣ нека се съобразятъ съ чл. чл. 11, 50 и 53 отъ закона за общественитѣ прѣдприятия.

Поемнитѣ условия и др. книжа по търга се намиратъ въ канцеларията на ливницата, които г. г. конкурентитѣ могатъ да прѣгледатъ всѣки присжтственъ день.

Прѣдсед.: *свещ. Евст. П. Стефановъ.*

Печ. Паспалевъ, наематель I Кооп. Печат. Д-во „Гутенбергъ", София.

Год. XIV. София, Четвъртъкъ 21 Февруарий 1913 год. Брой 14.

Цър. вѣстникъ
излиза всѣка седмица
приложението четири
дати въ годината

Годишната цѣна на Църковенъ вѣстникъ, заедно съ приложението за България 10 лева, а за странство 13 лева.

Единъ брой 15 ст.

ЦЪРКОВЕН ВѢСТНИКЪ

75 Тукъ, Славянската Бесѣда

СЕДМИЧНО ИЗДАНИЕ

Единъ брой 5 стотинки.

300-годишнината на Романовския домъ.

Велика Русия, освободителка, покровителка и ржководителка на славянството, чествува днесъ, на 21-и февруарий, 300-годишнината отъ царуването на своята династия въ лицето на честито царствуващия сега руски императоръ Николай II. Тъкмо прѣди 300 години на 21-и февруарий е билъ избранъ всенародно за руски царь боляринътъ Михаилъ Теодоровичъ Романовъ. Този изборъ, който станалъ подиръ тридневенъ постъ и при молитви къмъ Господа Бога, е велико събитие въ историята на руския народъ. На 21-и февруарий 1613 година православниятъ руски народъ чрѣзъ избраницитѣ си боляри далъ гласа си и любовьта си за Михаилъ Теодоровичъ, а Всевишниятъ, при молитвитѣ на св. Руска църква, благословилъ избрания вѣнценосецъ.

Разединена и неустроена до този изборъ, Русия при династията на Романовци се обединява, устроява, укрѣпява и, чрѣзъ вѣра и просвѣта, става най-велика и могжща държава въ Европа. Избраниятъ вѣнценосецъ я приелъ малка, но той и, по неговия примѣръ, неговитѣ достойни вѣнценосни потомци, почнали да я устрояватъ, разширяватъ и възвеличаватъ. Тѣ съ православния руски народъ я разширили въ Европа и въ Азия. И днесъ тя е най-великата империя на земята.

Романовската династия прониквала, вдъхновявала и настроявала всичко. Тя творила прѣзъ три столѣтия. Днешна велика Русия е нейна творба. Ала най-лучезарна нейна творба, която е най-безцѣнно листо въ ореола на Романовци, е обединението на руския народъ. На това обединение, което тепърва има да се цѣни и което прѣдшествува обединението на французи и на германци, Русия дължи величието си, на него дължатъ и днешнитѣ малки славянски народи сжществуването си. То е дѣло на Романовци. То е станало чрѣзъ вѣра и просвѣта. Безъ него не би имало велика и могжща Русия, безъ него не би се самосъхранили и малкитѣ славянски народи. Романовци сж изковали обединението на руския народъ съ православната вѣра и съ кириловската книга. Това е орждието. Съ това орждие се върви сега и къмъ обединението и тържеството на славянството. Етапитѣ на това обединение сж хроникирани отъ свѣта: тѣ сж годинитѣ на жертвитѣ и самоотвержението на благородния руски народъ и на неговитѣ вѣнценосци за освобождението на Сърбия и България.

Въ днешния бѣлѣжитъ день, въ който рускиятъ народъ, колѣничилъ въ великолѣпнитѣ си храмове, благодари на Всевишния за благословението и благодатьта, които му е пращалъ и праща чрѣзъ христолюбивитѣ и благовѣрни царе и се моли за дългоденствието на достойния и безпримѣрния по благость, доброта и любовь къмъ просвѣта, свобода и правда свой императоръ, вѣнценосния потомъкъ на именития Романовски родъ, православниятъ български народъ присъединява своята благодарность и молитви къмъ тия на братския руски народъ. Тия благодарности и молитви сж съдържанието на ектенията, които св. православна Българска църква отправя къмъ Всевишнаго Бога. . .

Нейнитѣ възгласи сж:

Господъ Богъ да закриля Н. В. Руския императоръ, августейшето му сѣмейство и благородния руски народъ за благото на славянството!

Тс.

Належаща провѣрка.

III.

Куцовлашки училища.

Въ културнитѣ страни броя на ученицитѣ е въ тѣсна връзка съ тоя на населението. Между единия и другия всѣкога има естествена пропорция. Такова съотношение трѣбва да сжществува и между куцовлашкитѣ училища или, по-добрѣ, между куцовлашкитѣ ученици и население, ако сж истинни твърдѣнията на Таки Ионеско и на Latin, че куцовласитѣ били най-културниятъ елементъ въ Турция. Културностьта, прѣди всичко, се проявява въ просвѣтнитѣ заведения. Немислима е културна община безъ свои училища.

Ето защо подиръ броя на куцовлашкитѣ кжщи, който се изнесе, слѣдва да се посочи и тоя на куцовлашкитѣ училища и църкви въ Македония. Това е нуждно. Безъ него нѣма и не може да има ясна прѣдстава за културното стжпало на куцовласитѣ въ Македония, за бройния редъ, който държатъ въ нея, и за деблината на етничния колоритъ, който тѣ ú даватъ.

За броя на християнскитѣ училища въ европейска Турция имаме труда на германския майоръ Хуберъ, бившъ професоръ въ военнитѣ турски училища въ Цариградъ. Този трудъ е издаденъ въ 1910 год. въ Каиро. Той е статистична карта, озаглавена: »Empire Ottoman — Carte statistique des Cultes Chrétiennes». Въ тази карта е изнесенъ броя на куцовлашкитѣ училища и църкви. Свѣдѣнията си за послѣднитѣ майоръ Хубертъ, както самъ бѣлѣжи, е черпилъ отъ цариградската ромжнска легация. А знае се, че тази именно легация ржководи и управява куцовлашкото църков-

но училищно дѣло въ Турция. Това обстоятелство прави особено цѣнни изнесенитѣ въ картата на Хуберта данни.

Броятъ на куцовлашкитѣ училища въ *цѣла Турция* е, споредъ Хуберта, 79 първоначални училища, 1 класно и 3 лицея. Въ Албания, Епиръ и Тесалия има 34 първоначални училища и 1 лицей въ Янина, а въ Македония — 45 първоначални училища, 1 класно и 1 лицей въ Битоля и 1 лицей въ Солунъ.

Въ Македония първоначални куцовлашки училища има въ околиитѣ:

битолска	19
леринска	8
охридска	3
костурска	2
берска	9
гевгелийска	3
и въ *Велесъ*	1

Сѫщиятъ авторъ изнася броя на българскитѣ и гръцки училища и църкви въ Македония. Свѣдѣнията си, бѣлѣжи, почерпилъ — за първитѣ отъ Българската екзархия, а за вторитѣ—отъ Гръцката патриаршия. Споредъ тѣзи свѣдѣния, въ околиитѣ и градоветѣ, спадащи въ Македония, броя на българскитѣ и гръцки училища билъ слѣдния:

Български училища

първоначални	764
класни	61
гимназии	4

Гръцки училища

първоначални	607
класни	70
лицеи	11

Ще рече, въ Македония при 764 първоначални български училища и 607 гръцки има 45 куцовлашки.

Куцовлашки църкви.

Броятъ на куцовлашкитѣ храмове е повече отъ скроменъ. Майоръ Хуберъ бѣлѣжи въ своята статистична карта всичко 25 куцовлашки храма. Този брой е за цѣла европейска Турция. Значителенъ брой отъ тия храмове сѫ въ Тесалия и Епиръ. Въ Македония има всичко 5 храма, които се управяватъ отъ куцовлашки общини: 2 въ гр. Крушево, 1 въ гр. Охридъ, 1 въ гр. Хрупица и 1 въ гр. Беръ (Кариферия). Храмоветѣ въ селата Търново, Магарево, Маловища, Гопешъ, Белкаменъ, Неговань, Писодеръ, Невеска и въ паланката Клисура сѫ спорни: тѣ сѫ въ ржцѣтѣ на гръкоманитѣ и се управяватъ отъ гръцки общини. Такъвъ споренъ е и храма въ Охридъ. Този храмъ е български. Куцовласитѣ, подпомогнати отъ турскитѣ власти, сѫ го отнели прѣди 12 години отъ българитѣ, които сѫ го съградили. Спорътъ и днесъ не е свършенъ. Въ островчето отъ седемь куцовлашки села въ гевгелийската околия куцовласитѣ нѣматъ свой храмъ. Сѫщото трѣбва да се каже и за осемьтѣ куцовлашки села въ берската околия.

Въ спорнитѣ храмове у изброенитѣ куцовлашки села и паланки куцовласитѣ патриаршисти и куцовласитѣ националисти се черкуватъ по редъ. Въ селата Търново, Магарево, Маловища, Писодеръ и Неговань храмоветѣ сѫ въ ржцѣтѣ на гръкоманитѣ, а въ селото Гопешъ и паланката Клисура — въ ржцѣтѣ на националиститѣ куцовласи.

Въ статистичната таблица е даденъ броя на българскитѣ и гръцки храмове. Въ Македония има, споредъ Хуберта, 1130 бълг. храма. Броятъ на гръцкитѣ храмове въ Македония е по-малъкъ отъ тоя на българскитѣ. Хубертъ е направилъ грѣшка, че е слѣлъ броя на спорнитѣ българ. и други храмове съ тоя на чистогръцкитѣ, ала той е отбѣлѣжилъ това сливане въ графата, въ която изнася броя на гръцкитѣ храмове.

Итогъ и смисълъ на цифритѣ.

Въ Македония куцовласитѣ броятъ 12067 кѫщи, 45 първоначални училища, 1 класно, 2 лицея, 5 храма и 10 спорни храмове. Тия куцовлашки кѫщи, училища и храмове сѫ пръснати въ петь и повече окржга (санджака), въ 23 околии и 29 града на Македония. Слѣдователно, куцовласитѣ въ никоя околия, безусловно въ никоя околия, *не се срѣщатъ въ компактна маса въ Македония*. Тѣ сѫ раздробени и пръснати. Тѣ нѣматъ въ Македония и не могатъ да посочатъ свой културенъ центръ, въ който да доминиратъ бройно и на който да даватъ етниченъ ликъ. Въ това отношение тѣ стоятъ и подиръ евреитѣ: послѣднитѣ не само ги надминаватъ бройно, но иматъ и свой културенъ центръ, въ който държатъ първенство бройно. Този центръ е Солунъ.

Ромжния прави голѣмъ шумъ съ броя на куцовласитѣ и на тѣхнитѣ училища и храмове. Тя надува 12-тѣ хиляди куцовлашки сѣмейства въ 400 хиляди и повече куцовласи и заблуждива общественото мнѣние на западъ. Съ тази заблуда тя подкрѣпя изкуствено и своитѣ искания за териториална компенсация.

Съ заблуда за броя на куцовлашкитѣ училища и храмове тя обосновава искането си за църковно-училищна автономия. Съ своя шумъ тя хвърли най-голѣми заблуди въ Лондонъ. Благодарение на тия заблуди, въ лондонския протоколъ се внесе специална точка за църковно-училищна автономия на куцовласитѣ въ Македония.

Ромжния не е обосновала и не може да обоснове своитѣ искания. И защото съзнава това, тя настоятелно иска да се удовлетворятъ тѣ прѣди още да е опрѣдѣлена сждбата на Македония, прѣди още да е сключенъ миръ, прѣди още съюзницитѣ да сѫ се споразумѣли и опрѣдѣлили бждницитѣ си граници. Тя иска териториална компенсация и църковно-училищна автономия не отъ съюзницитѣ, но отъ България. За освобождението на християнитѣ отъ турско робство Ромжния иска компенсация отъ България. И за да добие такава, тя създава претексти подиръ претексти.

Заеманитѣ отъ съюзницитѣ околии.

Отъ Букурещъ се оплакватъ, че въ Македония били се затваряли куцовлашкитѣ училища и църкви. Съ такива оплаквания въ досието си странствува въ Европа на тая минута една депутация отъ букурещки професори. Депутацията горчиво се оплаква, че куцовлашкитѣ училища и църкви въ Македония се затваряли отъ съюзницитѣ, но безъ да посочатъ по име градъ или село, дѣто е затворено училище или църква.

Знаятъ се македонскитѣ околии, заети отъ български войски и управявани отъ български власти. Въ тия околии има най-малко куцовлашки кѫщи — всичко около 1896 такива, ала нито въ едно село, нито въ единъ градъ има куцовлашко училище или църква. Ако има такива, нека ги посочатъ ромжнскитѣ професори, които кръстосватъ Европа съ оплакванията си.

Другитѣ околии въ Македония се заематъ и администриратъ, засега, отъ нашитѣ съюзници — гърци и сърби. Въ заеманитѣ отъ гърцитѣ околии има най-много куцовлашки кѫщи. Броятъ на послѣднитѣ възлиза около 5 хиляди и нѣколко стотинъ. Гърцитѣ заематъ, между другитѣ, и околиитѣ берска, гевгелиийска, леринска

кайларска костурска, кожска и пр., дѣто има най-много куцовласи. Въ първитѣ двѣ сж двѣтѣ островчета куцовлашки села.

Сърбитѣ иматъ малко нѣщо помалко куцовлашки кжщи отъ гърцитѣ подъ своя управа, но затова пъкъ иматъ повече куцовлашки училища. Тѣ иматъ между другитѣ, и битолската околия, която съперничи по брой на куцовлашки кжщи съ берската и гевгелийската околии. Броятъ на куцовлашкитѣ кжщи въ заеманитѣ отъ сърбитѣ околии възлиза на 4700—4900 кжщи.

И макаръ околиитѣ въ Македония да се завзематъ отъ съюзнитѣ войски, Ромжния дири и знае само България, дири автономия църковна и иска компенсация отъ България! . . .

Д. Мишевъ.

П. П. Въ миналия брой въ статията «Належаща *провѣрка*» сж пропуснати слѣднитѣ грѣшки:

На първа страница, 3 колона, 20 редъ градъ *Беръ* да се замѣни съ градъ *Лапчища*; на втора страница, 1 колона въ редъ 16 цифра 300 да се замѣни съ 120, а 60 съ 300; на трета страница, втора колона въ редъ 2 и 3 да се размѣстятъ цифритѣ: цифри 600 отъ втори редъ да се прѣмѣсти на 3 р., а цифра 240 отъ 3 редъ да се прѣмѣсти на 2 редъ.

Къмъ градоветѣ да се прибавятъ и слѣднитѣ изпуснати:

	бълг. гър.	к.-вл.	к.
Беръ	70 400	60	„
Костуръ	80 400	14	„
Сара-Шабанъ	36 —	30	„

Писмо на българския герой къмъ своята майка.

V.

Не прикасайся къ мнѣ: отхожу бо къ отцу моему и отцу вашему и къ Богу моему и Богу вашему.

На тебе, мамо, още не е понятенъ блѣсъкътъ на безсмъртната творба на твоя синъ. Ти още не можешъ да видишъ и да съзерцавашъ сияйната слава на твоя *прѣобразенъ* вече синъ. Ти сѣ искашъ да видишъ въ мене тая плъть, която ти ми придаде въ деня, когато азъ се явихъ въ мира. Ти още желаешъ да ме имашъ при себе си и за себе си, да ме обсипвашъ съ цѣлувки и ласки, да се радвашъ и гордѣешъ съ своя синъ кжщовникъ. Сѣнката, която моето създание хвърля отъ моя образъ, те примамва и ти унесено тичашъ да я уловишъ съ мжчително желание да видишъ пакъ моя тѣлесенъ видъ, моята юношеска красота. И като не можешъ да познаешъ образа на своя прославенъ синъ, ти горко и безутѣшно ридаешъ и злобно гледашъ на Небето. Недѣй рида за своя синъ-безсмъртникъ, а за себе си, за своята духовна немощь, за туй, че не можешъ да проникнешъ въ тайната на славата на твоя синъ. Азъ отъ тебе съмъ изникналъ, но сега далечъ стоимъ единъ отъ другъ и никой не може да помисли, че азъ ти съмъ синъ и ти ми си майка.

И защо ли още ридаешъ, майко? Защо е тоя твой гнѣвъ къмъ Небето? Нима ти стоишъ по-горѣ отъ всемирната Воля, която и тебе е създала, за да бждешъ орждие на нейнитѣ непрѣклонни веления? Когато моятъ животъ се зачена въ утробата ти, не почувствува ли ти, заедно съ упойния възторгъ и внезапенъ трепетъ, че мимо твоята воля, дѣйствуваше върху твоето сжщество неотразима тайнствена Сила? И имашъ ли право да се сждишъ съ тая Сила сега, когато тя е рѣшила да прѣобрази плътьта на твоя синъ и на синоветѣ на много други майки и да я направи нетлѣнна плъть на народния идеалъ, формула на ново, по-високо битие на българския народъ?

Ти виждашъ сегизъ-тогизъ зари отъ моя ефиренъ образъ, но ти не можешъ да ги възприемешъ съ своя плътски взоръ, и затова неможешъ да видишъ моя образъ. Азъ живѣя вжтрѣ въ моята велика творба, съ нея съмъ сраснатъ неразривно. Тя отъ мене, отъ моя духъ, черпи животъ и мощь, и чрѣзъ нея, чрѣзъ нейната неземна красота азъ се проявявамъ въ народа и живѣя съ народа. Въ мене нѣма вече кръвь (тя се изцѣди на жертвеника на народното изкупление); азъ съмъ прѣфинена, всепроникваща сила. Въ мене нѣма вече кръвни влѣчения и връзки. Духъ съмъ и духове подобни на мене търся и дѣто намѣря такива, съ тѣхъ влизамъ въ общение и се сродявамъ. За да видишъ и познаешъ сина си, и ти трѣбва да прѣчистишъ себе си отъ земното грубо влѣчение въ огъня на народния жертвеникъ, да прѣтворишъ силата на своята кръвь въ сила на твоя духъ. Само тогава ти ще усѣтишъ озарение отъ новъ миръ, по-високъ и по-свѣтълъ отъ тоя, що сега виждашъ, ще чуешъ чудни химни за вѣчностьта на живота отъ това непобѣдимо царство, дѣто сега лети твоятъ синъ-побѣдитель. Тогава само ти ще проникнешъ въ заритѣ, които моята творба пуща отъ моя образъ, и ще видишъ мене, и ще разберешъ моята слава, и ще се поклонишъ на лжчезарната Свобода, която твоятъ синъ и синоветѣ на много други майки носятъ въ долината на плача.

Не търси плътьта на твоя синъ: тя е дадена за оживяване на неговитѣ братя, задушени отъ вѣковни робски окови, за увеличаване жизнената сила на неговия и твоя народъ, за разцъвтяване на неговото и твоето обширно отечество. Търси го *като сила, движеща народа напрѣдъ, като сила, която твори бждащето на народа.* Ако ти стоишъ далече отъ народа, ако неговиятъ животъ ти е чуждъ, то азъ сѣ повече и повече ще се отдалечавамъ отъ тебе и ти ще оставишъ земята безъ да разберешъ величието на дѣлото на своя синъ и съ ненависть къмъ народа, въ който живѣе твоятъ синъ.

Не търси моята юношеска красота: тя е дадена за подмладяване и разхубавяване на моитѣ ближни, разслабени и посърнали отъ бича на вековнъ неумолимъ тиранинъ, за огиздване на опустошената земя на моята родина. Търси я въ чарнитѣ красоти на освободената земя, въ прѣлеститѣ на нейнитѣ гжсти дѣвствени гори, въ гиздавостьта на нейнитѣ просторни плодородни полета, въ нейния ароматенъ въздухъ, въ нейното лазурно небе, въ нейнитѣ лѣтни тихи и омайни нощи, като ме търсишъ тамъ, ти ще чувашъ моя гласъ въ веселото шумолене на всѣки бистръ ручей въ радостната пѣсень на всѣко пѣснопойно пиле; ти ще усѣщашъ моя дъхъ въ всѣки благовоненъ цвѣтъ, въ всѣки нѣженъ трепетъ на листата и на езернитѣ струи; ти ще виждашъ моята красота и въ сочнитѣ полски билки, и въ пъстритѣ китни градински цвѣтя, и въ кристалнитѣ рѣчни и езерни води. Тогава за тебе ще бжде родно и близко всичко, що е осветено съ моята кръвь, а и чрѣзъ любовьта си къмъ моето създание, ти ще бждешъ всѣкога въ единение съ мене и душата ти ще весели неомрачаема радость.

У.

Вѣстницитѣ по дневнитѣ въпроси.

Миръ. Дневенъ въпросъ за всички телеграфни агенции и за всички мѣродавни вѣстници въ европей-

скитѣ столици, е мирътъ на Турция съ съюзнитѣ балкански държави. Всички пишатъ за миръ. Чувствува се, че се намираме въ навечерието на нови прѣговори. Турция хлопа вече отъ врата на врата въ кабинетитѣ на великитѣ сили и проси тѣхното посрѣдство и тѣхната намѣса. Подиръ всички опити, които направи досега да намѣри изходъ изъ положението, въ което е турната империята, кабинета на Махмудъ Шевкетъ паша се убѣди, че е влѣзълъ въ задънена улица. Подиръ съзнанието на тази горчива истина, той бърза да се върне назадъ и да почне съ прѣдложенията въ нотата на великитѣ сили до кабинета на Кямилъ паша. Чрѣзъ своя посланикъ въ Лондонъ, Турция заявява на англійския министръ на външнитѣ работи, Съръ Едуаръ Грея, че приема прѣдложенията на великитѣ сили и е готова да прѣдаде Одринъ на българитѣ. Такива заявления тя е направила чрѣзъ посланицитѣ си и въ Парижъ, и въ Римъ, и въ Петербургъ. По тѣзи опити на Турция в. „Temps“ въ броя си отъ 2 мартъ пише: . . . . . „Портата е натоварила посланицитѣ си да поискатъ посрѣдничеството на силитѣ да се почнатъ нови прѣговори за миръ. Изглежда, че новитѣ наставления отъ Цариградъ иматъ прѣдъ очи отстжпването на Одринъ, като основа на новитѣ прѣговори. Познато е, че това отстжпване се гледаше, като неизбѣжно отъ Европа въ колективната ѝ нота отъ 17 януарий. Споредъ извѣстията, които ни идатъ, Турция е рѣшена да прѣдаде цѣлата своя сждба въ ржцѣтѣ на силитѣ, ако послѣднитѣ пожелаятъ да се застжпятъ прѣдъ съюзницитѣ да се тури край на войната и да се натоварятъ съ интереситѣ ѝ. Не се знае, какъ ще посрѣшнатъ съюзницитѣ такава постжпка, ако Европа поиска да се възобновятъ прѣговоритѣ възъ основа на условията, които били разположени да разискватъ въ момента, когато се прѣкжснало примирието. Тѣ обявиха тогава, че подкачването на неприятелствата промѣня всичко и че ще подпишатъ прѣдварителния миръ направо и на самото бойно поле. Ала никакво военно дѣло не измѣни положението на воюващитѣ и умората отъ войната еднакво се чувствува отъ двата лагера. Може да се очаква, че посрѣдничеството ще се възприеме отъ съюзницитѣ и че сжшевѣменно ще се уреди българо-ромжнския споръ. Изглежда, че събранието на посланицитѣ въ Лондонъ ще се залови съ тази двойна работа, ако изгледитѣ за миръ се осжществятъ“.

Постжпкитѣ на силитѣ въ съюзнитѣ столици Прѣдставителитѣ на великитѣ сили сж направили колективно постжпка на 20-и того прѣдъ министра-прѣдседателя и министра на външнитѣ дѣла, г. Ив. Ев. Гешовъ по искането на Турция да се възобновятъ прѣговоритѣ за миръ. Тѣ съобщили прѣдложенията на Портата и молбата ѝ къмъ силитѣ да се намѣсятъ и улеснятъ прѣговоритѣ. Подобни колективни постжпки отъ прѣдставителитѣ на великитѣ сили били направени, споредъ съобщенията на телеграфнитѣ агенции, и прѣдъ респективнитѣ министри въ Атина и въ Бѣлградъ. Несъмнѣно такива сж направени и въ Цетина. По поводъ на направенитѣ постжпки въ София официозътъ в. «Миръ» пише въ броя си отъ 21 того:

„Днесъ, по обѣдъ, пълномощнитѣ министри на великитѣ сили посѣтиха въ министерството на външнитѣ работи министръ-прѣдседателтъ и министръ на външнитѣ работи, г. Гешова, за да му съобщатъ че Турция е поискала посрѣдничеството на 6-тѣ велики сили, цѣляще достигането до сключване на мира — и да го питатъ дали българското правителство е наклонно да приеме това посрѣдничество за сжщата цѣль. Г. Гешовъ поблагодари на прѣдставителитѣ на силитѣ и имъ отговори, че ще внесе съобщението имъ въ министерския съвѣтъ и че правителството ще се съвѣщава съ съюзнитѣ нему правителства, та слѣдъ това ще съобщи своя отговоръ“.

Дневникъ.

Българската екзархия и Цариградската патриаршия. По случай избора на новия вселенски патриархъ, Н. Блаженство екзархътъ изпратилъ въ Цариградската патриаршия делегация да поздрави Н. Светѣйшество Германъ V съ избора му на вселенския прѣстолъ. Делегацията, състояща се отъ Н. Високопрѣосвещенство св. Велеския митрополитъ г. Мелетий и отъ екзархийския капукехая г. Я. Гелевъ, се отправила на 12-и того за Фенеръ. Тя, съобщава телеграфната агенция, била посрѣщната съ голѣми почести отъ патриарха. Въ привѣтната си рѣчь митрополитъ Милетий казалъ, че съ поздравленията, които му отправя Н. Блаженство екзархътъ, пожелава на Н. Светѣйшество патриарха добро здраве за благото на църквата и за мира между православнитѣ християни. Патриархътъ изказа прѣдъ митрополитъ Мелетий сърдечни благодарности и заяви, че неговиятъ санъ го задължава да работи въ полза на мира. Слѣдъ това ризпита, какъ е Н. Блаженство и поиска свѣдѣния за българското духовенство и за училищата, дѣти получава образованието си.

19-и февруарий. Деньтъ 19-и февруарий, праздникъ на освобождението на България, се честувува въ столицата тържествено. Праздненството се почна съ молебенъ въ съборната столична църква. Молебенътъ се отслужи отъ Н. Високопрѣосвещенство св. Софийския митрополитъ г. Партений въ съслужение съ чредницитѣ при църквата и при участието на съборния хоръ. Църквата бѣ пълна съ богомолци. На чело бѣха членоветѣ отъ свититѣ на Тѣхни Величества, министритѣ съ министръ-прѣдседателя г. Ив. Ев. Гешовъ, прѣдседателтъ на Н. Събрание г. Д-ръ Ст. Даневъ заедно съ подпрѣдседателитѣ, пълномощнитѣ министри руски, сърбски и гръцки, Високопрѣосвещенитѣ синодни архиереи, бившитѣ г. г. министри, столичниятъ кметъ г. Ив. Д. Гешовъ, генералитѣ и офицеритѣ отъ гарнизона, началницитѣ на учрежденията и много видни граждани.

Ловешка църковна восъчна ливница

ОБЯВЛЕНИЕ

№ 4.

гр. Ловечъ, 26 януарий 1913 г.

Настоятелството на църковната восъчна ливница въ гр. Ловечъ обявява на интересующитѣ се лица, че на 27 февруарий т. г. до 5 часа слѣдъ обѣдъ ще произведе, въ канцеларията на ливницата, търгъ съ тайна конкуренция за доставка на 3000 кгр. **чистъ пчеленъ восъкъ**, потрѣбенъ прѣзъ текущата 1913 год.

Восъка ще се приема съ анализъ.

Стойностьта на прѣдприятието е 16500 лева. Исканиятъ залогъ—5% отъ цѣлата стойность.

За правоучастие въ търга г. г. конкурентитѣ нека се съобразятъ съ чл. чл. 11, 50 и 53 отъ закона за общественитѣ прѣдприятия.

Поемнитѣ условия и др. книжа по търга се намиратъ въ канцеларията на ливницата, които г. г. конкурентитѣ могатъ да прѣгледатъ всѣки присжтственъ день.

Прѣдсед.: *свещ. Евст. П. Стефановъ.*

Печ. Паспалевъ, наематель I Кооп. Печат. Д-во „Гутенбергъ“, София.

Год. XIV. София, понедѣлникъ, 25 Февруарий 1[illegible] Брой 13.

Цѣр. вѣстникъ
излиза всѣка сѣдмица приложението четири пъти въ годината

Годишната цѣна на Църковенъ вѣстникъ, заедно съ приложението за Българія 10 лева, а за странство 13 лева.

Единъ брой 15 ст.

ЦЪРКОВЕНЪ ВѢСТНИКЪ

[illegible] ИЗДАНИЕ

Единъ брой 5 стотинки.

75 Тука, Славянската Бесѣда

Работници и ратници.

Работницитѣ сж най-много въ Българія. Тѣ, може да се каже, сж Българія. Българскиятъ народъ се състои само отъ работници.

Миренъ гражданинъ, българинътъ работи постоянно, работи съ радость и пѣсень, като пчела, работи скрупольо на нивата, на дюгена, въ работилницата. Наведенъ надъ ралото, той оре и бразди земята. Крачещъ по прокаранитѣ бразди на нивата, той сѣе или сади. Прѣгърбенъ съ мотика въ ржка, той прѣкопава царевицитѣ и лозята, прѣвитъ съ сърпъ въ ржка той жне. Трудолюбието е негова добродѣтель и негово богатство. Съ ралото и труда той се пази и самосъхранява. Всѣка работа той поема и върши най-добросъвѣстно. За него нѣма умора. Той осъмва и замръква на работа. Добъръ работникъ, той не знае кръчма, не знае и увеселение. Най-голѣмото и мило негово развлечение е работата. Най-годѣмото негово развлечение е да прибира плода на своя трудъ.

Всичко въ българската земя е създадено отъ ржцѣтѣ и съ труда на работника. Кжщи, села, градове, училища, храмове, паметници, държава—всичко е сътворено съ труда на работника. Скроменъ и строгъ въ своитѣ нужди, българинътъ работникъ има двѣ слабости: съперничество и разточителность. А двѣтѣ тия слабости сж негови стимули. Съперничеството и разточителността у него сж благородни. Той не иска да остане по-долу отъ съсѣда си на нивата, въ кжщата си, въ отхраната на челядьта си. Той дири равенството въ трудолюбието. Това е едната му слабость. Това е съперничеството. Той не иска да го изпрѣвари сутринь съсѣда му на работа. Той иска да употрѣби всички часове, дори и часоветѣ за отмора и за сънь, на работа. Това е неговата разточителность на врѣме за трудъ. Това е втората му слабость. Той кжса отъ съна си да съвършенствува труда си, както що кжса и отъ гърлото си да шири имота си. Съ пестенето на врѣмето и съ съперничеството си той съвършенствува и множи своя трудъ, съвършенствува и шири и Българія. Може да се каже, че Българія слѣдва примѣра на буднитѣ дѣви, за които се разправя въ Евангелието. Нейнитѣ синове и дъщери, примѣрни работници, стоятъ всѣкога будни, стоятъ съ просвѣта и съ вѣра въ Бога — това сж постоянитѣ имъ свѣтилници—и съ трудъ, пѣсни и радость посрѣщатъ неслукитѣ въ живота. И съ право може да се каже, че Българія е страна на равенство, на трудъ, на съперничество, на съвършенство—съвършенство на ржцѣтѣ, ума, сърдцето, съвѣстьта ....

Но българинътъ работникъ е и ратникъ. Той е за правото, свободата, равенството, братството. Той е за християнството и човѣчеството. Тѣ сж врѣзани въ него. Тѣ сж се сраснали съ неговото сжщество. И за тѣхното тържество той не жали нищо, жертвува всичко, жертвува и най-скжпото си — живота си. Дѣто се развие знаме въ име на свободата и правото, той е тамъ. Нуждни ли сж примѣри? Ако сж нуждни, какъвъ по-поразителенъ примѣръ отъ освободителната война, която отъ октомврий, води съ безподобна скрупольость и вѣрность къмъ своитѣ съюзници? Нѣма ли той най-тежката и най-черна работа въ освободителната война? Не даде ли и не дава ли той най-голѣми жертви? Не разби ли той най-главнитѣ сили на Турція? Не държи ли единъ той и сега турскитѣ сили, натъпкани въ рога между Чаталджа и Цариградъ?

Българинътъ работникъ замѣни нивата, дюгена и перото съ бойното поле и пушката. На бойното поле той ратува така, както работи на нивата или въ работилницата. За него има само едно нѣщо—длъгъ. И той най-скрупольо го изпълнява. Той е съ своитѣ слабости—съ съперничеството си и разточителността си. Въ каль, въ студъ, въ мразъ, въ снѣгъ той се сражава въ огнената линия така спокойно, така ревностно и така скрупольо, както оре, копае или жъне на нивата. И на бойното поле е съ съперничеството си: не иска да остане по-долу въ храбрость и самоотвержение отъ напрѣдналитѣ народи. Той направи това, което рѣдко друга армия намѣсто българската можеше да издържи. Той е съ разточителността си: нему тежи не войната, но това, че си губи съ мѣсеци врѣмето въ очакване. Сега пъкъ, при пукването на пролѣтьта, него мжчи мисьлта, че го държатъ въ бездѣйство на бойното поле, когато нивитѣ го чакатъ. Това го съкрушава. Боли го за врѣмето, което е негово богатство, което разточава въ работа, и за труда, който е негова добродѣтель.

Равни на нивата и въ работилницата, българскитѣ работници сж равни и на бойното поле. Тѣ иматъ единъ длъгъ—да ратуватъ за правото, свободата, величието на отечеството и за тържеството на човѣщината. Съзнаващи така дълга си, тѣ дивно си съревнуватъ на бойното поле въ геройство и самоотвержение.

Всѣки работникъ въ Българія е ратникъ. И съ право може да се каже, че Българія е страна на ратници за свобода, равенство, братство, правда и съвършенство на човѣшкитѣ добродѣтели.

Въ Българія работничеството и ратничеството е приравнено, демократизирано. *Тс.*

Писмо на българския герой къмъ своята майка.

VI.

Буди вѣренъ, но невѣренъ.

Не се диви, майко, че чувашъ моя тайнственъ гласъ. Не мисли, че тежка самонзмама измжчва твоята душа. Азъ не съмъ призракъ, а дѣйствителна сила, която твори родната красота и мощь и гради величествена бѫднина за своя народъ. Ти вѣрвай въ моя тайнственъ шепотъ, вѣрвай въ моето тайнствено битие. Твоята вѣра ще бѫде жицата, по която азъ и ти вѣчно ще бѫдемъ въ общение, вѣчно ще се чувтвуваме близки. Моята неземна радость ще се прѣдава на тебе и моятъ животворенъ дъхъ ще освѣжава печалната ти душа. Ти тутакси ще узнавашъ мойтѣ движения и прояви и всѫдѣ, дѣто блести отечествена слава, ти ще чувствувашъ моето присѫтствие. Ти скърбишъ, защото ме обичашъ не такъвъ, какъвто съмъ сега, а какъвто бѣхъ, обичашъ земния образъ, който ти ми даде, а не ефирния образъ, който азъ получихъ въ борбата за побѣда на правдата. Любовьта е изворъ на радость и блаженство, когато тя е придружена отъ вѣра въ неразрушимостьта на своя прѣдметъ, когато тя дотолкозъ е прѣчистена и одухотворена, че вижда своя прѣдметъ и чувствува неговата близость и съприкосновеность въ далечнитѣ пространства и врѣмена. Ти трѣбва да ме обикнешъ такъвъ, какъвто съмъ сега, да обикнешъ мене *като благоуханна жертва за народа, като творецъ на народната слава и спаситель на страждущитѣ ми братя.* А ти ще ме обикнешъ въ сегашния ми образъ, ако твоята любовь къмъ мене до толкозъ се възвиси, че отъ мене прѣмине къмъ народа, въ който азъ живѣя. Въ народа ще се срѣщнатъ моята любовь къмъ тебе и твоята любовь къмъ мене и чрѣзъ народа ти ще обикнешъ настоящия ми видъ и ще забравишъ скрѣбьта си за загиналия ми плътски образъ Азъ и народътъ сме едно. Ако възлюбишъ народа, както азъ го възлюбихъ, ти ще почувствувашъ, че твоятъ синъ се открива чрѣзъ него и духътъ ми нѣжно ще полъхва и ободрява твоята страдна душа. Вѣрвай въ тази велика тайна на живота на твоя синъ. Отъ огъня остава не само пепелъ, но и топлина, която поддържа нашия животъ. Отъ жизнения огънь, който горѣще въ мене, остана не само прѣсть, но и сила, която поддържа живота на народия духъ. На насъ е дадена духовна сила, за да прѣвръщаме тлѣнното въ нетлѣнно, за да обезсмъртяваме свойтѣ дѣла, своето сѫщество чрѣзъ себепожертвуване на олтаря на общото благо. До момента на своето себеотречение отвсѫдѣ ме ударяше упоителенъ тлѣненъ дъхъ и отъ день на день азъ сѣ повече усѣщахъ разтлѣването на своето сѫщество, упадъка на творческата сила на моята личность. Разтлевайки самъ себе си, азъ прѣскахъ зародиши на тлѣнность и наоколо. И ти сама чувствуваше тлѣнния дъхъ, що носѣше синъ ти въ твоя домъ, и зорко ти слѣдѣше неговитѣ постѫпки. Ти съзнаваше, че трѣбваше да внушишъ на сина си нѣкакъвъ новъ духъ, мисъль за нѣкакво самопрѣчистване, но и на тебе не бѣше ясно, какъвъ духъ и какво самопрѣчистване ми бѣше необходимо, защото и въ тебе господствуваше сѫщиятъ вкусъ къмъ врѣменния блѣсъкъ, както и въ мене. Но въ момента на себеотречението въ мене се появи озарение отъ незнаенъ чуденъ миръ и азъ узнахъ всичката пустота и призрачность на прѣжния си животъ. Въ единъ мигъ азъ почуствувахъ себе си непобѣдимъ господарь надъ себе си, и творческата сила на моята личность до толкова порасла, че азъ дадохъ животъ и плъть на велика завѣтна мечта на народа. До момента на себеотречението азъ не искахъ да зная, че между личния и общия животъ трѣбва да сѫществува връзка за да може личния животъ да бѫде смисленъ и произволенъ. Когато се отрекохъ отъ себе си, узнахъ, че цѣнностьта на живота ни е въ прѣдаване своя животъ за увеличение мощьта на общия животъ. *Тази тайна на живота лежи въ основата на човѣшкия напрѣдъкъ.*

Поклони се, мамо, прѣдъ тая свещенна и страшна тайна и всѣкога мисли за нея, защото тя е тайна на битието на твоя синъ! Мисли за нея, защото чрѣзъ нея ще съзерцавашъ неовѣхваемата слава на своя синъ и ще чувствувашъ неговата жизнена сила.

Съзерцавайки тази тайна, ти всѣкога ще бѫдешъ съ мене и азъ ще бѫда съ тебе и двамата ще живѣемъ съ една и сѫща радость.

И. Снѣгаровъ.

За милостинята.

„Милость искамъ, а не жертви". (Мат. 9 гл.; 13 стихъ).

Че сме длъжни да *благотворителствуваме*, да помагаме съ каквото и да е на бѣднитѣ — нищитѣ, самъ Христосъ Спаситель ни дава примѣръ на Светото благовѣстие. »*Милость искамъ, а не жертви*«, казва Той. Ако направимъ добро нѣкому, ако му помогнемъ съ нѣщичко въ неговото окаяно положение, все едно е, че на Христа Господа сме направили тази милость. Една чаша студена вода, казва Той, ако дадете на жедния, и това е угодно Богу. Пиянството и разкоша сж разрушили и разрушаватъ много домове, а никой не се сѣща отъ волно сърдце да помогне на нищия — бѣдния. »*Който даде на сиромаси, не осиромашава*« (Притчи 28; 3). Божественото писание нарича милостинята *сѣме*: Който сѣе прочее, не хвърля сѣмето въ земята да го изгуби, а умножи.

Богъ казва: „*Мое е среброто и златото*" (Прор. Агей 2; 9). И тъй, всичкото богатство е Божие. И които иматъ богатство, не могатъ да се наричатъ господари на това богатство, а негови строители — управители, а затова трѣбва да го употрѣбатъ по Божиитѣ заповѣди, както казва апостолъ Петъръ: „*Всѣки споредъ дарбата, която е приелъ, служете съ нея като добри строители на многоразличната Божия благодать*". (1 Петр. 4; 9).

И тъй, който иждивява даденото му отъ Бога богатство само въ своитѣ похоти, обижда и Бога — господарьтъ на богатството и бѣднитѣ. Обиждатъ Бога, защото похищаватъ Неговата власть надъ богатството. Обиждатъ бѣднитѣ — нищитѣ, защото ги лишаватъ отъ естествената имъ храна. Който нѣма *милость* къмъ бѣдния, похищава значи Божията власть, а на бѣднитѣ — припадащето се.

Повелителенъ дългъ ни се налага, значи, да помагаме на бѣднитѣ. Първо, за Божията заповѣдь, защото Богъ е господарь на богатството, второ, за небесната награда, която Господъ Вседержитель ни е обѣщалъ. — Въ деня на праведния сѫдъ Божи, хората ще бѫдатъ сѫдени за „*Милостинята*". Какъвъ отговоръ ще даватъ тогава „*злитѣ*" богати, когато извѣстятъ за това бѣднитѣ прѣдъ Всеправедния Мздовъздаятель? — Тогава Той ще имъ каже: »*Идете отъ Мене*

проклети въ вѣчния огънь, защото гладенъ бѣхъ, и не Ме нахранихте, голъ бѣхъ, и не Ме облѣкохте (*Мат. 25; 41—44*).

Немилостивото сърдце винаги отказва, а милостивата душа е опрѣдѣлена изкони за царство Божие. А какво ще ни рече Христосъ Спаситель, когато ни види прѣдъ страшния сѫдъ облѣчени въ бронята на милостьта и нашия хлѣбъ, и нашето сребро сѫ въ ржцѣтѣ на нищитѣ и сиромаситѣ? — Ще ни каже, че ние сме достойни за вѣчна награда, споредъ »*услугитѣ*« ни къмъ тѣхъ — за *Милостьта ни*.

А тогава ще ни въздаде Богъ неувѣхващъ вѣнецъ на правдата и милостинята и ще блаженствуваме въ Неговото вѣковно царство, което нѣма да има край.

Ето защо, нека бѫдемъ »*милостиви*« къмъ бѣднитѣ — нищитѣ, защото Спасительтъ »*Милость иска, а не жертви*«.

Свещ. **Илия П. Димитровъ.**

Вѣстницитѣ по дневнитѣ въпроси.

По мира. Младотурцитѣ дирятъ спасение въ византийщината — почватъ нова игра по мира. Тѣ и искатъ и не искатъ миръ. Поради това отъ Цариградъ, отъ една страна искатъ миръ, явяватъ, че приематъ за база нотата на силитѣ и дирятъ посрѣдството на великитѣ сили, като дори изявяватъ готовность да повѣрятъ всецѣло въ ржцѣтѣ на силитѣ сѫдбата на турската империя, а отъ друга младотурскиятъ комитетъ, който е дѣйствителното турско правителство, се занимава съ въпроса, да се отсѫпи ли Одринъ или не и се двоятъ въ рѣшенията си за сѫдбата на този градъ Самъ великия везиръ Махмудъ Шевкетъ паша е неясенъ въ свойтѣ декларации по мира и по посрѣдничеството. Мѫчно може да се схване отъ неговитѣ декларации, коя ще е базата на мира, за който дири посрѣдничеството на силитѣ. Още по-малко може да се разбере това отъ декларациитѣ на Хакѫ паша и на Джавидъ бей, които сѫ, тъй трѣбва да се мисли, *porte-voix* на днешния турски кабинетъ. Джавидъ бей заявява на директора на «*Journal de Géneve*» (броя отъ 27 мартъ), че Одринъ никога нѣма да отстѫпи Турция. Отъ декларациитѣ пъкъ на Хакѫ паша и на великия везиръ излиза, че Одринъ ще се отстѫпи, но съ извѣстни резерви. Още по тъмни сѫ заявленията за граничната линия. Намѣсто да я доближавтъ до Цариградъ, турскитѣ дипломати я доближаватъ къмъ Одринъ, като държатъ течението на Марица. Това сѫ византийщини. Днешниятъ младотурски кабинетъ се страхува да фомулира ясно свойтѣ прѣдложения за миръ и особено за Одринъ, защото той свали Кямилъ паша и уби Назъмъ паша именно да задържи Одринъ. Той дири сега посрѣдството на силитѣ, като иска да прѣдстави тѣмъ да рѣшатъ въпроса за Одринъ и за границата. Така само може да се обясни неговия тъменъ езикъ и неговитѣ колебания за Одринъ и за границата. В «Temps» въ броя си отъ 3 мартъ пише за това:

„Искането посрѣдничество, отправено отъ Турция къмъ силитѣ, въпрѣки неопрѣдѣленоститѣ, които го забулватъ, изглежда да подразбира приемането отъ Портата колективната нота на силитѣ отъ 17 януарий, съвѣтваща да се отстѫпи Одринъ и да се оставятъ островитѣ въ ржцѣтѣ на силитѣ. Казватъ, че Турция ще прѣдложи като бѫдна граница съ България линия, почваща отъ Ииада на Черно море и минаваща прѣзъ Чакмакъ, за да свърши въ залива Еносъ на Бѣло море. Напротивъ, тя ще иска да се обезпечи, че повечето отъ островитѣ ще бѫдатъ запазени за нея, и е противъ всѣко военно обезщетение, което съюзницитѣ смѣтатъ сѫществено условие за мира. Новитѣ турски отстѫпки ще позволятъ вѣроятно на силитѣ да се обърнатъ къмъ съюзницитѣ съ шансъ за успѣхъ. Ала възможно е, че България ще иска сама да опрѣдѣли прелиминаритѣ на мира прѣди да се прѣустановатъ неприятелствата".

Прѣдположенията на в. „Temps" за България сѫ вѣрни: казватъ, че българското правителство, сондирано отъ прѣдставителитѣ на великитѣ сили въ София, било формурирало условията, при които може да се почнатъ прѣговоритѣ за миръ. Турция трѣбва да приеме *по принципъ* и подпише слѣднитѣ двѣ условия:

1. *Граница Мидия—Еносъ;*
2. *Военно обезщетение.*

Подписано това, могло да се почнатъ прѣговоритѣ.

Албанския въпросъ. Австро-Унгария прави неимовѣрни усилия да даде на Албания, нейно създание, най-широки граници. Албания е нуждна на Австрия. Тя е нейнъ аванпостъ срѣщо балканския съюзъ. Чрѣзъ нея тя ще смущава мира на Балканитѣ и ще доказва на свѣта, че балканскитѣ народи не сѫ способни за самоуправа и за независимъ животъ и че на Балканитѣ не ще има миръ, додѣто Австро-Унгария не ги присъедини и не сгѫсти амалгамата на хагсбургската империя.

Албания, организирана военно и снабдена съ австрийски офицери, ще се нахвърли на Сърбия. Въ Бѣлградъ и въ София схващатъ това, ала не всички. Които го не схващатъ, мислятъ, че балканскиятъ съюзъ е изигралъ своята роля. Особено грѣшатъ съ това въ Бѣлградъ ония, които искатъ да изневѣрятъ на договора и да заграбятъ мѣста и населения, на които сѫдбата е уговорена. Грѣшка се прави. Спечеленото тепърва ще се отстоява. Най-много и най-първо то ще трѣбва да се отстоява срѣщо Австро-Унгария. Най-първо ще почнатъ албанцитѣ съ Сърбия. И най-първо въ Бѣлградъ ще почувствуватъ цѣната на балканския съюзъ.

Австро-Унгария работи въ Албания. Тя доведе албански първенци въ Триестъ и, подъ прѣдседателството и ржководството на нейни високи чиновници отъ външното министерство, устрои албански конгресъ. Това е пролога на новата австро-унгарска политика на Балканитѣ.

За албанския конгресъ и за новата политика на Австро Унгария в. »Temps« въ броя си отъ 4 мартъ пише:

„Австрия настоява да даде на Албания старитѣ сърбски градове, дѣто много или малко сѫ проникнали албанци; това иска тя въ име на принципа на националноститѣ и на Балканитѣ за балканцитѣ. Поразява, че се иска това отъ страна на империя, която прѣди четири години присъедини сърбитѣ отъ Босна и Херцеговина, въпрѣки протеститѣ на сърбитѣ, и която сама е сглобена отъ националности, отъ които почти нито една не е включена цѣла въ монархията. Аргументитѣ австрийски правятъ извѣстно впечатление само въ Русия и въ Сърбия и изобщо на славянитѣ, които постоянствуватъ да вѣрватъ, че виенската политика прѣслѣдва най-вече да ослаби Сърбия и гони да направи въ Балканитѣ и въ балканския съюзъ цѣпка, чрѣзъ която евентуално да може да постигне своитѣ проекти на Балкана"...

Дневникъ.

Духовната семинария. Въ едно отъ послѣднитѣ си заседания св. Синодъ рѣшилъ да се открие духовната семинария и да се почнатъ учебнитѣ занятия. Взетото рѣшение е вече съобщено съ писмо на Н. Високопрѣподобие архимандритъ Макарий, ректора на семинарията. Въ писмото се прѣпоржчва на отца ректора да нареди да се дезинфекцира зданието, което бѣ болница, както и да се приготви всичко та дасе почнатъ днесъ, на 25 февруарий, прѣподаванията въ семинарията.

Молебенъ. 300-годишния юбилей отъ царуването на Романовски домъ въ Русия на 21-и того се отпразнувалъ тържествено въ Руската императорска легация въ столицата. Праздненството се почнало съ молебенъ, отслуженъ въ салона на легацията отъ легационния свещеникъ Н. Всеблаговѣйнство отецъ Петъръ Прѣображенски. Подиръ молебена се казали три рѣчи — едната отъ министръ прѣдседателя г. Ив. Ев. Гешовъ, а другитѣ отъ Н. Прѣвъзходителство руския пълномощенъ министръ г. Неклюдовъ. Г-нъ Гешовъ говорилъ на български, а г. Неклюдовъ отговорилъ на руски. Подиръ това се отправилъ съ рѣчь на френски къмъ дипломатическитѣ прѣдставители. На тържеството присѫствували по покана, много гости: министри, дипломати, духовници, граждани и гражданки.

Св. Търновския митрополитъ Високопрѣосвещениятъ синоденъ архиерей, св. Търновския митрополитъ г. Антимъ, замина на 22-и того съ пощенския влакъ за гр. Търново, седалището на епархията си. Н. Високопрѣосвещенство отива въ отпускъ за двѣ недѣли по епархийски работи.

Помощь. Св. Троянската обитель е внесла още 1500 лева въ помощь за нуждитѣ на бѣднитѣ въ новоосвободенитѣ крайща. Отбѣлѣзваме съ радость това ново пожертвуване на братята троянци; то говори за тѣхнитѣ родолюбиви чувства и за тѣхното милосърдие.

Славянски гласъ. Славянското благотворително дружество въ София е издало своята годишна премия къмъ списанието си „*Славянски гласъ*“—„Славянски календарь“ за 1913 г. Премията е едно томче отъ 180 страници съ разнообразно и отбрано съдържание. Вънъ отъ статиитѣ, които запознаватъ съ дѣйцитѣ и двигателитѣ на славянската мисъль, въ нея сѫ помѣстени редица стихотворения на съврѣменни славянски поети, както и ликоветѣ на много общественици, писатели и прѣдставители на славянската мисъль въ книжнината, печата, парламентитѣ и пр. Помѣстени сѫ и ликоветѣ на всички славянски владѣтели и династиитѣ имъ на чело съ тия на Т. В. българския Царь и Царица, на Н. В. руския Императоръ и Императорица. На края е даденъ и славянски поменикъ, въ който, между другитѣ, срѣщаме и имената на двѣ наши духовни лица — на Високопрѣосвещения Врачански митрополитъ Константинъ и на архимандритъ Теофилактъ, починали прѣзъ изтеклата година. „Славянски календарь“ е малка славянска енциклопедия, която нѣма подобие у насъ и която трѣбва да бѫде настолна книга въ всѣка наша кѫща.

Пожертвувания. Съ радость отбѣлѣзваме слѣднитѣ пожертвувания за бѣднитѣ сѣмейства въ новоосвободенитѣ крайща: 3000 лева отъ Черепишкия монастиръ, 500 лева отъ Градешкия и 200 лева отъ Н. Високопрѣподобие Иеромонахъ Елевтерии, игуменъ на Градешкия монастиръ на св. Врачанската епархия, и 500 лева отъ Прѣображенския монастиръ на св. Търновската епархия.

Т. Пазарж. Окол. восчена ливница

ОБЯВЛЕНИЕ

№ 12

гр. Т. Пазаржикъ, 4 февруари 1913 г.

Настоятелството на ливницата обявява за знание на Г да интересующитѣ се, че на 17-й того отъ 3 до 5 часа послѣ обѣдъ ще се произведе търгъ въ канцеларията му, съ тайна конкуренция за доставката на 2000 килограма чистъ пчелинъ восъкъ, Анадолско произведение.

Приблизителната стойность на прѣдприятието е 10000 лева.

Поемнитѣ условия могатъ да се видятъ всѣки день въ канцеларията на ливницата.

Господа конкурентитѣ да се съобразяватъ съ чл. чл. 11—16 отъ закона за общественитѣ прѣдприятия и въ врѣме на търга да прѣставатъ восъчни проби отъ такова произведение.

Прѣдседатель на ливницата:

Свещ. Ст. Кисьовъ

Ловешка църковна восъчна ливница

ОБЯВЛЕНИЕ

№ 4.

гр. Ловечъ, 26 януарий 1913 г.

Настоятелството на църковната восъчна ливница въ гр. Ловечъ обявява на интересующитѣ се лица, че на 27 февруарий т. г. до 5 часа слѣдъ обѣдъ ще произведе, въ канцеларията на ливницата, търгъ съ тайна конкуренция за доставка на 3000 кгр. **чистъ пчеленъ восъкъ**, потрѣбенъ прѣзъ текущата 1913 год.

Восъка ще се приема съ анализъ.

Стойностьта на прѣдприятието е 16500 лева. Исканиятъ залогъ—5% отъ цѣлата стойность.

За правоучастие въ търга г. г. конкурентитѣ нека се съобразятъ съ чл. чл. 11, 50 и 53 отъ закона за общественитѣ прѣдприятия.

Поемнитѣ условия и др. книжа по търга се намиратъ въ канцеларията на ливницата, които г. г. конкурентитѣ могатъ да прѣгледатъ всѣки присѫтственъ день.

Прѣдсед.: *свещ. Евст. П. Стефановъ.*

Благодарность.

Черковното настоятелство при черквата „Св Възнесение“ въ село Крайница, дупнишко изказва своята благодарность на селянитѣ Методий и Янко Х. Николови, които и при така даденитѣ досега отъ тѣхна страна подаръци за черквата благоволиха да подарятъ — първиятъ позлатени св. Потиръ, дискосъ, лажица, копие, звѣзда, чаша за теплота, двѣ подноски и кадилница на сума 200 лева, а вториятъ — напрѣстолно св. Евангелие въ позлаттни обкови.

Нека Всевишния продължи живота имъ, а така сѫщо и на тѣхната челядь храберци, които сѫ дѣйци за свободата на своя братъ.

Прѣдседатель на Н-ството,

Свещ. Вл. Витошки.

Печ. Паспалевъ, наематель I Кооп. Печат. Д-во „Гутенбергъ“, София.

Год. XIV. София, Четвъртъкъ, 28 Февруарий 1913 год. Брой 16.

Църк. вѣстникъ
излиза всѣка седмица приложението четири пъти въ годината

Годишната цѣна на Църковенъ вѣстникъ, ведно съ приложението въ Българія 10 лева, а въ странство 13 лева.

Единъ брой 15 ст.

ЦЪРКОВЕНЪ ВѢСТНИКЪ

75 Тукъ, Славянската Бесѣда

СЕДМИЧНО ИЗДАНИЕ

Неплатени писма не се приемать. — ръкописи отъ седмичното издание не се връщатъ.

Единъ брой 5 стотинки.

Новия законъ за народната просвѣта.

Министрътъ на народната просвѣта, г. Ив. Пѣевъ, е внесълъ въ Народното събрание „законъ за допълнение закона за народното просвѣщение". Допълнението се състои отъ 6 члена. То нѣма за прѣдметъ учебно-възпитателната страна на училището. Както внесеното допълнение, тъй и закона за измѣненията и допълненията отъ 1912 г. на г. Бобчевъ, бившия министръ на народната просвѣта, не засѣгатъ цѣлта на народното училище. Тя си остава сѫщата: училището дава знания, но не възпитава. Възпитанието не е цѣль на училището.

Допълнението има за прѣдметъ управата на училищата. Внасянитѣ съ него елементи сѫ чисто управни. Тѣ сѫ четири: 1. децентрализиране на училищната управа; 2. осигоряване сумитѣ за поддържка на училищата въ общинскитѣ бюджети; 3. заплати и класиране учителитѣ; 4. назначаване учителитѣ и учителски дисциплинарки.

Бие въ очи децентрализацията въ училищната управа. Това е новото въ закона. Това е и главната идея, която се прокарва въ него. Нищо по-примамно отъ мисъльта да се прѣдостави на повече лица да се занимаватъ съ учебното дѣло, както и повече институти и умове да се изказватъ по учебно-възпитателни въпроси. Съ такава мисъль допълнението на закона гони да сподѣли управата на просвѣтното дѣло. Поради това то раздѣля царството на шесть учебни области, всѣка съ свой управенъ институтъ, състоящъ отъ директоръ и областенъ училищенъ съвѣтъ. Функциитѣ на този съвѣтъ не се знаятъ. Тѣ ще бѫдатъ прѣдметъ на специаленъ правилникъ, който ще се изработи отпослѣ.

Първиятъ членъ на закона опрѣдѣля състава на училищния съвѣтъ. Членоветѣ на съвѣта не сѫ изборни, но по назначение и по право. По назначение сѫ двама: директоръть, който прѣдседателствува съвѣта, и члена на съвѣта измежду директоритѣ на срѣднитѣ у-ща въ учебната область. По право сѫ четирма членове: мѣстниятъ митрополитъ или неговия замѣстникъ, окрѫжния управитель, окрѫжния училищенъ инспекторъ и прѣдседателтъ на мѣстното училищно настоятелство. По право въ съвѣта участвуватъ още инспекторътъ и прѣдседателтъ на училищното настоятелство при рѣшаване на въпроси, относящи се до подвѣдомствени тѣмъ училища на отдѣлни общини. Съвѣтътъ може да допуска съ право на гласъ, при разрѣшение на специални въпроси, вѣщи лица по въпроситѣ.

Народнитѣ училища и прогимназиитѣ остава да се издържатъ, както досега, отъ държавата и отъ мѣстнитѣ общини. Членъ 2 на допълнението опрѣдѣля източницитѣ на сумитѣ, които трѣбва да прѣдвиждатъ общинитѣ въ бюджетитѣ си за подържане на училищата. Съ него се гони да се осигурятъ тия суми и да се направятъ задължителни за общинитѣ. При изворитѣ, означени въ 106 чл. отъ закона за народ. просвѣщение, се озаконяватъ условно и два нови извора: а) отъ общинскитѣ приходи и б) отъ такситѣ за правоучение въ прогимназиитѣ. Ако първия приходъ по буква *а* на чл. 106 отъ закона е достатъченъ, общинитѣ не прѣдвиждатъ суми отъ двата нови източника, които се посочватъ. Новото въ този членъ е таксата за правоучение въпрогимназиитѣ. Ако прогимназията се смѣта за горенъ курсъ на първоначалното училище, както е и тенденцията на закона за народното просвѣщение отъ 1909 год., прѣдвижданата, макаръ и условно, такса не може да се помири съ чл. 78 на конституцията, който прави първоначалното образование задължително и безплатно. Въ сегашния училищенъ законъ стои: учението въ прогимназиитѣ е безплатно.

Членъ 3 на допълнението е за заплатитѣ и класирането на учителитѣ. Интимната идея на законодателя е чрѣзъ увеличаване заплатитѣ и чрѣзъ специални възнаграждения да стимулира учителитѣ да се съвършенствуватъ. Съ други думи, той гони да накара учителя да дири своето повишение и своето вѣрнаграждение въ себе си, въ своята педагогична дѣйность въ класоветѣ, въ конференциитѣ, въ извънучилищна просвѣтна дѣйность и въ писателство, като прѣдвижда и възнаграждения и премии за специална работа. Такива възнаграждения се прѣдвиждатъ въ бюджетитѣ на общинитѣ, окрѫзитѣ и въ тѣзи на държавата. Идеята е да се отличаватъ и издигатъ способноститѣ.

Въ чл. 4 се внасятъ двѣ промѣни: въ назначението на учителитѣ и въ състава и функциитѣ на дисциплинарнитѣ училищни съвѣти. Прѣдоставя се на училищнитѣ настоятелства да назначаватъ прѣко началнитѣ учители; назначението на учителитѣ въ прогимазиитѣ прѣдоставя на областнитѣ училищни съвѣти, но по прѣдложение на училищнитѣ настоятелства, а тия въ гимназиитѣ се назначаватъ отъ министерството на народната просвѣта, но по прѣдложение на областния училищенъ съвѣтъ. Въ дисциплинаркитѣ за учителитѣ новото, което е и най-важното и деликатното, е прѣдоставеното право на дисциплинарната комисия да прибѣгва и до плебисцитъ, когато нѣкой учитель стане не-

търпимъ между населението по недоброто си държане спрѣмо послѣдното. Прѣдполага се да се провѣрява истината по оплакванията на населението съ плеблисцитъ. Това не е задължително. Дисциплинарната комисия при окржжния училищенъ съвѣтъ, респективно областния училищенъ съвѣтъ, може да прибѣгне до плебисцитъ по свое усмотрѣние. Макаръ срѣщо това демократично начало мжчно може да се възражава, плебисцитътъ въ допълнението е факултативна мѣрка и до него ще се прибѣгва въ краенъ случай. Съ тази мѣрка повече се гони да се упражнява единъ незабѣлѣзанъ ефикасенъ контролъ и да се държи учителътъ въ рамкитѣ на своитѣ прѣки длъжности и на своето призвание, като респектира чувствата и убѣжденията на гражданитѣ, посрѣдъ които работи. Плебисцитътъ е много деликатна работа. Не е ли по-добрѣ и по-практично намѣсто да се сждятъ учителитѣ съ плебисцитъ да се избиратъ веднъжъ завинаги съ такъвъ. Изборътъ е една контролна прѣцѣнка и изразъ на почетъ. Тази система е приета и се практикува въ нашата църква за свещеницитѣ. Послѣднитѣ се избиратъ отъ енориашитѣ. Това е демократично начало. То е прокарано за народнитѣ учители въ нѣкои кантони у Швейцария. И каква по-голѣма оцѣнка и по-голѣма почеть за учителя отъ тая на родителитѣ, които му повѣряватъ дѣцата си да ги учи и възпитава. Изборътъ сближава учителя съ сѣмействата, както и сѣмействата съ учителя и училището. Съ условно внесения плебисцитъ законодателя иска, прѣди властьта да вземе, каквато и да било мѣрка спрѣмо обвинявания учитель, да чуе мнѣнието на родителитѣ за него.

Дисциплинарнитѣ комисии се произнасятъ само въ случаи, когато се иска отъ училищната власть отстранение врѣменно или завинаги отъ учителство.

Членъ 5 опрѣдѣля състава и функциитѣ на учебния съвѣтъ. Новото, което се внася съ този членъ, е това, че въ учебния съвѣтъ участвуватъ съ право на гласъ и всички бивши министри на народната просвѣта, като почетни негови членове, и 3—5 свободни граждани, добрѣ запознати съ учебното дѣло и назначавани отъ министра на просвѣтата.

Членъ 6 е прѣходенъ...

Тс.

Патриархъ Иоакимъ III и патриархъ Германъ V.

Въ „Славянскія извѣстія“ (№ 14 отъ 17 февр.) професоръ А. Дмитриевски печата статия за новоизбрания вселенски патриархъ Германъ V. Наредъ съ биографитѣ черти за новия патриархъ авторътъ прави оцѣнки на факти изъ дѣйностьта на блаженопочиналия патриархъ Иоакимъ III и въ свързка съ тѣхъ изказва мисли по единъ въпросъ, който тежи на всички автокефални православни църкви и който трѣбва да се уреди отъ Вселенската патриаршия. Оцѣнкитѣ и мислитѣ, които се отличаватъ съ обективность и които изнасяме съ резерва, заслужаватъ да се знаятъ въ България, толкова повече, че тѣ сж на руски професоръ, на който е поискано мнѣнието по бждната уредба управата въ Св. Гора.

Голѣмъ почитатель на блаженопочиналия патриархъ Иоакимъ III, професоръ Дмитриевски го счита стѣлпъ на църквата и непоколебимъ борецъ за нейнитѣ канонически и исторически права, почитанъ и дълбоко уважаванъ не само въ православния истокъ, но и въ инославния западъ. Между сънародницитѣ си, особено между тия въ турската империя, той си спечелилъ такава любовь, на която човѣкъ може не само да се удивява, но и да завижда. „Неговата смъртъ, казва професоръ, извика обща искрена скърбь въ славянския свѣтъ, и особено у българитѣ. Откато българитѣ сж обявени за схизматици, почти прѣзъ 40 години, прѣвъ пжть прага на Вселенската патриаршия билъ прѣстжпенъ отъ прѣдставители на Българската православна църква, по пълномощие отъ българския екзархъ, само въ скърбнитѣ за цѣлата православна църква дни, когато лошъ неджгъ гътналъ на легло този дори и въ дълбока старость съ физическа сила и удивителна величественость старецъ-патриархъ, та при това скжпо легло да изкажатъ искрени чувства на дълбока скърбь отъ Българската църква, която живѣла между надеждата и страха да изгуби този изпитанъ и несъмнѣнъ „благодѣтель на славянството“ и на българитѣ особено. Искрено и непритворно българското духовенство го оплаква, по човѣшки съображения, поради поразително неблаговрѣменната праведна кончина“.

„Патриархъ Иоакимъ III записа съ златни букви името си въ историята на Българската църква. Като иерархъ просвѣтенъ, дълбокъ, съ тънъкъ умъ, добрѣ изучилъ сждбата на православната Гръко-източна църква и зорко слѣдилъ перипетиитѣ въ сждбата на славянскитѣ православни църкви изобщо и на балканския полуостровъ частно, този патриархъ, великъ типиченъ етнофилъ, не можалъ да не схване и да не види настоятелната необходимость да свърши давнашния споръ на Гръцката църква съ Българската и тъй или инакъ да разрѣши крайно печалния въпросъ за прословутата „българска схизма“. Особено се почувсвувала настоятелна необходимость за неговото разрѣшение въ послѣдно врѣме, когато, за изненада на цѣла Европа, стана извѣстно, че отбранителниятъ политически съюзъ на православнитѣ народности въ Балканския полуостровъ—на славяни и на гърци, не само е положителенъ фактъ, но че и самата кръвнопроливна война на балканскитѣ държави—на България, Гърция, Сърбия и Черна Гора съ изконния врагъ на православната вѣра, съ мусуманска Турция, отъ день на день е неминуема. Като се готвилъ да срѣщне радостно подъ стѣнитѣ на Цариградъ побѣдоноснитѣ и славянски войски, между които първенство държи схизматичната българска войска, патриархъ Иакимъ III енергично и мжжествено въ своя Синодъ и въ Смѣсения съвѣтъ подигналъ горещо и настойчиво *рѣчь за дигането на схизмата, която толкова години тежи на българитѣ.*

„Това, може да се каже, е била неговата лебдна пѣсень въ честь на славянския народъ, чието велико историческо бждаще се чертаяло на проницателния старецъ въ омайна примамна свѣтлина. Не е винаги на този мждъръ далекогледъ политикъ и най-достоенъ първоиерархъ на православната църква, че гласътъ му не срѣщналъ пълно съчувствие и подържка и извикалъ, както е извѣстно, дори горещи възражения отъ страна на членоветѣ на Синода и на Смѣсения Съвѣтъ. Въ числото на протестатитѣ не малко значение ималъ и влиятелниятъ гласъ на прѣстарѣлия синодаленъ членъ Германъ, халкидонския митрополитъ“.

Съвсѣмъ други, споредъ професоръ Дмитриевски, сж възгледитѣ на новия патриархъ. Митрополитъ Германъ, като синоденъ членъ, билъ противникъ на Иоакимъ III. Послѣдниятъ често билъ принуденъ да държи смѣтка за неговия рѣшителенъ и смѣлъ гласъ, къмъ който

се прислушвало мнозинството отъ членоветѣ на Синода и дори това на Смѣсения съвѣтъ. Въ негово лице Иоакимъ III ималъ енергиченъ противникъ по въпроса за българската схизма.

Влиятеленъ между иерарситѣ и популяренъ по своята рѣшителность въ борбата прѣзъ 1890 год. съ В. порта по защитата правата и привилегиитѣ на Патриаршията, когато, по неговъ съвѣтъ, се затворили всички гръцки църкви въ империята съ протести отъ страна на народа, митрополитъ Германъ постояно билъ вписванъ въ листата за катедрата на св. Иоана Златоуста, но Портата го заличавала. Тя го помнила отъ борбата прѣзъ 1890 и 1894 год. и се бояла отъ неговия твърдъ и рѣшителенъ характеръ. Сега, когато е вече въ прѣклонна възрасть, турското правителство се съгласило за неговата кандидатура, макаръ той да се отказалъ отъ високия постъ въ днешнитѣ трудни врѣмена. Митрополитъ Германъ отстжпилъ прѣдъ настояването на съмишленицитѣ си, още и за това, че Портата заличила въ прѣдставената листа всички кандидати, които желаялъ гръцкиятъ народъ да види на патриаршеския прѣстолъ. Професоръ Дмитриевски прѣдполага, че Портата се спрѣла на митрополитъ Германъ не безъ умисълъ. „Турското правителството, което, пише професоръ Дмитриевски, се намира сега въ борба съ съюзнитѣ православни народности на Балканския полуостровъ, като знае патриархъ Германъ за убѣденъ антагонистъ на славянитѣ и противникъ на патриархъ Иоакимъ по въпроса за българската схизма, въ тежкитѣ за Турция минути, когато съюзнитѣ войски отъ часъ на часъ може да се яватъ подъ стѣнитѣ на столицата му, е пожелало, може би, да има човѣкъ, който, при ликвидацията на всички узрѣли и поставени на дневенъ редъ славянски въпроси, — църковни и политически, може да скара гърцитѣ съ славянитѣ. Може би, тѣзи наши подозрѣния да нѣматъ яки основи, дай Боже, тъй да излѣзе. Ала може несъмнѣно да се твърди, че съ избора на новъ вселенски патриархъ въ лицето на Германъ V се туря не малка прѣчка за благоприятно и бързо разрѣшение въпроса за българката схизма, ако, разбира се, този съвсѣмъ узрѣлъ въпросъ не се отложи до деня, когато стане новъ изборъ за прѣстола на св. Иоана Златоуста. Не е придобила въ лицето на новия патриархъ благожелатель и православна Русия, на която той успѣ вече да даде убѣдителни доказателства за своето неразположение къмъ нея въ мирликийския въпросъ. Послѣдното особено е печално затова, че прѣдстои въ най близко бждаще да се рѣшава въпроса за новия строй на живота въ Св. Гора, дѣто повече отъ петь хиляди руски поданици монашествуватъ и дѣто твърдѣ сложни руски интереси чакатъ отдавна разрѣшение. Горчевината отъ постигналата ни загуба въ лицето на патриархъ Иоакимъ III, при днешнитѣ обстоятелства, се чувства, по този начинъ, по-силно и по-дълбоко. Патриархъ Иоакимъ III не бѣ славянофилъ, ала въ никой случай не може да се счита и за славянофобъ. Съ Русия и съ Руската църква той запази до края на днитѣ си найдобри отношения“ . . . *Д.*

Вѣстницитѣ по дневнитѣ въпроси.

По мира. Вече сме прѣдъ мира. Така поне може да се заключава отъ слѣдната знаменателна статия на руския официозъ *„Россія“*:

„Телеграфътъ ни извѣсти, че Високата порта се е обърнала официално къмъ кабинетитѣ на великитѣ държави и е заявила, че Турция желае да прѣдаде своя споръ съ балканскитѣ съюзници на рѣшението на европейския концертъ. Сжщо така има отъ агенциитѣ изъ Атина и Бѣлградъ телеграми, въ които се съобщава, че дипломатическитѣ прѣдставители се явили и попитали правителствата, при които сж акредитирани, да ли сж съгласни да приематъ европейското посрѣдничество.

Никой нѣма да се осъмни въ голѣмото значение на това събитие, защото може да се прѣдположи, че международната дипломация има основание да се отнесе съ пълно довѣрие къмъ миролюбивитѣ увѣрения на турското правителство.

Наистина, печатътъ има съобщение отъ отоманската телеграфна агенция, споредъ което, — царигрдскиятъ кабинетъ, като признава необходимостьта отъ подновяването на прѣговоритѣ за миръ, продължава да защищава прѣжното си гледище, че е невъзможно за Турция да пожертвува Одринъ. Но едва ли трѣбва да се отдава сериозно значение на такивато заявления, продиктувани, по всѣка вѣроятность, отъ желанието на младотурцитѣ да да спасятъ своето достоинство прѣдъ турското обществено мнѣние, въ което тѣ прѣзъ всичкото врѣме сж поддържали убѣждението, че тѣхното връщане на власть ще има за послѣдица запазването на Одринъ за Турция .

Нѣма съмнѣние, че е мжчно още отсега да се твърди, дали ще сполучи или не Турция да сключи миръ, безъ да плати военно обезщетение, но въ съпротивлението си на това искане на балканския съюзъ тя ще намѣри подкрѣпа не само у държавитѣ отъ тройния съюзъ.

Трѣбва да се надѣваме, че въ балканскитѣ политически кржгове ще разбератъ необходимостьта да вематъ прѣдъ видъ твърдо изказаната воля на европейския концертъ, който напълно основателно гледа на сегашния политически моментъ, като на най-благоприятенъ за подновяването на прѣговоритѣ за миръ! . . .

По сждбата на Солунъ. — Съ бждната сждба на Солунъ се занимаватъ въ Виена и въ Цариградъ по-усърдно, отколкото това правятъ прѣко заинтересуванитѣ съюзници. Правятъ се всевъзможни комбинации. Навеждатъ се разни основания за правата ту на едного, ту на другиго отъ съюзницитѣ. Цѣлта е не да се спомогне да се разрѣши въпроса, съ който още не е дошелъ редъ да се занимаятъ съюзницитѣ, но да се подкладятъ съперничествата и да се разпалятъ страститѣ въ Атина, София и Бѣлградъ, прѣдимно въ първитѣ двѣ столици. Не пропусналъ въпроса за Солунъ и Джавидъ бей, единъ отъ видниттѣ лидери на младотурцитѣ. Въ дългъ интервиевъ съ директора на «Journal de Genève» (27 февр.) Джавидъ бей, между другото, засегналъ и това, което става сега въ Солунъ, и онова, което щѣло да стане подиръ шесть години. Понеже тази часть отъ интервиева се изпусна отъ нашитѣ вѣстници, цитуваме я заради доброволното признание, което младотурскиятъ лидеръ е направилъ за хитерланда на Солунъ:

„Въ Солунъ, казва Джавидъ бей, несъгласието вече почва. Израилтянитѣ, които съставляватъ найзначителната часть отъ населението, никога нѣма да се споразумѣятъ съ гърцитѣ, които, несъмнѣно, искатъ да вематъ мѣстото имъ. Вънъ отъ това, хитерландътъ на Солунъ *е български*. Отъ днесъ до шесть години ще видите война между Гърция и България за голѣмото това морско пристанище. Най-доброто рѣшение за него ще бжде да се направи свободенъ градъ“.

Турция и мира. Турското правителство е принудено да иска миръ. Неговото положение е отчая-

но. Работата е стигнала дотамъ, че миръть е станалъ насѫщна потрѣба за него. Не може повече да протака войната безъ рискъ за империята и за себе си. Една телеграма отъ Цариградъ съ дата 8 мартъ до „Journale de Génève" тъй рисува положението:

„Тия дни ставатъ бурни разисквания въ срѣдата на младотурския централенъ комитетъ по мира. Не е истина, че комитетътъ е искалъ отъ правителството да продължава войната или да излѣзе въ оставка и остави властьта на по енергично правителство.

Одринъ е доведенъ до гладъ. Той би свършилъ, ако не прѣчеха снѣжнитѣ виялици на едно нападение. Това именно е съображението, което принуждава Портата да дири посрѣдничеството на силитѣ за миръ. Правителството счита, че ще бѫде по-силно въ прѣговоритѣ, додѣто Одринъ упорствува. Ала никой не вѣрва, че тази крѣпость ще се удържи още нѣкой день.

Отъ друга страна Изетъ паша, който, при прѣкѫсването на примирието, бѣ се похвалилъ, че лесно ще може да бие българитѣ, сега е уморенъ и отчаянъ. Генералниятъ щабъ нѣма никакво довѣрие въ войскитѣ, които сѫ ослабнали отъ студоветѣ. Той не иска да изложи послѣдната войска, която е останала на Турция. Въ всѣки случай фактъ е, че на войскитѣ въ Чаталджа е забранено да нападатъ при какъвто случай и да било. Ето защо тѣ гледатъ какъ се окопаватъ българитѣ и какъ издигатъ на хиляда метра отъ тѣхъ укрѣпления, но не смѣятъ да гърматъ.

Опозицията използва изкусно факта, че Махмудъ Шефкетъ паша е принуденъ да сключи миръ на сѫщитѣ условия, на които и Кямилъ паша. Емисари сѫ пратени на Чаталджа да да възбунтуватъ войскитѣ. Правителството е заповѣдало да има готови войски да потушатъ веднага всѣки революционенъ опитъ".

Отговора на съюзницитѣ по мира. По отговора на съюзницитѣ, който ще дадатъ на великитѣ сили, официозътъ в. „Миръ" пише въ броя си отъ днесъ:

„Отговора на Балканския съюзъ по посрѣдничеството за миръ ще бѫде връченъ на силитѣ въ петъкъ, на 1 мартъ. Станало е нужда да се направятъ нѣкои формални поправки въ отговора, по искането на една отъ съюзнитѣ държави, та отъ това новото закъснение.

Въ Турция нуждата отъ миръ се чувствува все повече и повече. Младотурскиятъ комитетъ въ пълно събрание е рѣшилъ да се сключи миръ".

Славянски отзиви.

Паметуването 300-годишнината на царствуващия Романовски домъ въ Русия даде тема на редъ очерти и рѣчи за крупнитѣ славянски събития и творчески идеи прѣзъ три столѣтия. Въ очертитѣ и рѣчитѣ се засѣга и идеята за славянското обиденение. Кореньтъ на тази идея се дири и намира въ 300 годишния периодъ на руското творчество. Именитиятъ и симпатиченъ руски публицистъ и славянофилъ, г. А. Башмаковъ, тъй се отзовава въ „Славянскія извѣстія" за тази идея:

. . . Романовцитѣ били призвани да олицетворятъ националната славянска идея, която рускиятъ народъ чувствувалъ въ себе си, както майка дѣтето подъ сърдцето си... Осѫществяването въ руската история на тази идея трѣбвало да мине прѣзъ три стадии:

Създаване на империя, което било главно дѣло на двѣ основоположни царувания — това на Петъръ Велики и на Екатарина II.

Формуване на славяннофилски политически идеалъ. Тукъ на вѣковетѣ ще се прѣдставяватъ имената на А. С. Пушкинъ, А. С. Хомяковъ, И. Т. Аксаковъ, И. Ф. Тютчевъ, М. Д. Скобелевъ.

Оплодотворяване въ външния славянски свѣтъ на тази идея. Тукъ ще отбѣлѣжимъ само едно: въ XIX столѣтие се родили свободна Сърбия и мощна България, а начевающия XX вѣкъ, безъ да се гледа на всички спънки, явно принадлежи на идеята за славянско единство".

По-нататъкъ г. Башмаковъ казва, че всѣко идейно осѫществяване се постига съ вѣра. Безъ вѣра отъ най блѣскавитѣ на гледъ дѣла оставатъ само сухъ скелетъ. Всички велики дѣла се раждатъ чрѣзъ вѣра... Давидъ лесно побѣждава Голиата съ вѣра Вѣрата въ зарята на новитѣ учения и въ създаванитѣ нови царства минава чрѣзъ устата на поетитѣ, както луча прѣзъ кристала... Мировата задача на поетитѣ се състои въ това, че тѣ кристализиратъ въ своитѣ безсмъртни творения *народната вѣра*. . . И не случайно съвпадение е дивната ода въ 1832 г на славянския поетъ А. С. Хомяковъ »*Орелъ*«, въ която изведнѫжъ, като въ синтезъ, се излива мощното поетическо творчество — цѣлата пророческа вѣра въ градущето освобождение на Славянството чрѣзъ Русия:

„И чакатъ окованитѣ братя, кога ще чуятъ твоя зовъ, кога ще прострешъ, като обятия, крилѣтѣ си надъ слабата тѣхна глава".

Хвърленото сѣме на славянска почва дало плодъ въ дѣлата на великия Царь-Освободитель. Сбѫднало се пророчеството на Хомякова, който ни дава право и надежда да чакаме и по-нататъшенъ успѣхъ въ полза на родния *Орелъ*, който отсега пори славянския небосклонъ сподиренъ отъ цѣла ята свои орлета . . .

Дневникъ.

Духовната семинария. Въ понедѣлникъ на 25-и того Духовната семинария се открила и занятията се почнали въ нея. Въ 8 часа сутриньта прѣподаванията захванали въ всички класове. Досега сѫ пристигнали въ семинарския пансионъ около 100 възпитаници отъ 180. Тѣзи дни ще пристигнатъ още 30. Осталитѣ, взети въ 37 наборъ, сѫ войници въ казармитѣ. Има и около 7—8 доброволци. Единиятъ отъ доброволцитѣ, Кр. п. Тодоровъ отъ русенско, е падналъ геройски на бойното поле. Неговото мѣсто сега е празно въ класа, но неговото име и неговия героизмъ пълнятъ паметьта на неговитѣ съученици и ще минатъ въ прѣданията на семинарията. Неговитѣ другари може само да се гордѣятъ съ него. Той остава примѣръ за любовь къмъ отечеството и къмъ ближнитѣ, на съзнатъ и изпълненъ дългъ къмъ тѣхъ и на самоотвержение за тѣхъ.

Силистренци и Добричани. Гражданитѣ отъ градоветѣ Силистра, Добричъ и околиитѣ имъ, чиито синове и братя сѫ на бойното поле, сѫ се загрижили за сѫдбата на своя край. Подиръ отдѣлнитѣ събрания и протести, които направиха прѣдъ правителството срѣщо домогванията на Ромжния, тѣ рѣшили да изпратятъ многобройна депутация въ София съ общъ протестъ. Тази депутация, състояща повече отъ 600 души, пристига днесъ въ София. Всички тия 600 души ще се явятъ прѣдъ министръ-прѣдседателя да настоятъ да се не отстжпва тѣхния край на Ромжния. Тѣ щѣли да се явятъ и прѣдъ прѣдседателя на Народното събрание съ сѫщото настояване.

Печ. Паспалевъ, наематель I Кооп. Печат. Д-во „Гутенбергъ", София.

Год. XIV. София, Сжбота, 2 Мартъ 1913 год. Брой 17.

Цър. вѣстникъ
излиза всѣка сжбота
приложението четири
пати въ годината

Годишната цѣна на
Църковенъ вѣстникъ,
заедно съ
приложението
за България 10 лева, а
за странство 15 лева.

Единъ брой 15 ст.

ЦЪРКОВЕНЪ ВѢСТНИКЪ

75 Тукъ, Славянската Бесѣда
ЕДНОЛИЧНО ИЗДАНИЕ

Единъ брой 5 стотинки.

Врагове на балканския съюзъ.

Единъ въпросъ, който занимава западния и славянския печатъ, е тоя за подѣлата на завоеванитѣ земи отъ съюзницитѣ. По този въпросъ се пише много. По него се правятъ прѣдположения, които стоятъ далечъ отъ всѣка истина. Тѣхната цѣль е да смущаватъ духоветѣ и да сѣятъ недовѣрие и студенина между балканскитѣ съюзни народи. Въпросътъ за подѣлата на завоеванитѣ земи, съ който се занимаватъ, е главна основа на договора между България и Сърбия. Той, не ще съмнѣние, е уреденъ въ договора, като сж взети прѣдъ видъ всички евентуалности за съюзното оржжие. Щомъ сжществува между Сърбия и България формаленъ договоръ, нѣма и не може да има никакво мѣсто за недоразумѣния. Двѣтѣ съюзни държави не може да не респектиратъ думитѣ си въ договора, който носи подписитѣ на сътворителитѣ на балканския съюзъ — съюзъ, който съ военнитѣ си побѣди изненада свѣта, като направи прѣвратъ въ европейската политика и въ понятията на западнитѣ народи за южнитѣ славяни. Такъвъ договоръ има и между България и Черна гора, сжщо и между България и Гърция.

Договорътъ съ Гърция, по дата по-късенъ, не е детайленъ: въ него не сж теглени гранични линии, каквито има въ тоя съ Сърбия. Ала, при всичко това, въ Атина и въ София цѣнятъ еднакво договора и гледатъ на съюза, като на насжщна нужда за мира, правото, независимостьта и бждащето на балканскитѣ народи. Съюзътъ тепърва е необходимъ. Побѣдата още не е завършена окончателно. Поражението на турската армия и изгонването на турцитѣ изъ европейскитѣ области е само едната страна на побѣдата. Другата страна на побѣдата, не по-малко важна, тепърва ще се прѣслѣдва. Нейниятъ обектъ е да се запази това, което е спечелило съюзното оржжие, да се запази и мѣстото, което зае балканскиятъ съюзъ, като нова сила и факторъ въ Европа. Нищо по-важно, нищо и по-мжчно и потежко отъ това да се запази спечеленото и да се доминира на Балканитѣ.

Подиръ блѣскавитѣ побѣди на съюзното оржжие на бойното поле, прѣдъ съюзницитѣ се откриватъ два пжтища. Единятъ е тоя на самомнѣнието, на заслѣпата, на високомѣрието. Той е примаменъ, защото изглежда най-кжсъ за непрозорливитѣ. Въ него шовинизмътъ и некоректностьта вървятъ ржка о ржка. Ала той води отъ сила къмъ слабость, отъ надменость къмъ унижение. Той е етапъ къмъ печалното минало, въ което балканскитѣ християнски народи прѣкараха въ неволя и бѣха задържани вѣкове далечъ отъ културата. Другиятъ е тоя на съзнанието, на прозорливостьта, на здравомислието. Той е кършенъ и грапавъ. Въ него коректностьта и лоялностьта вървятъ ржка о ржка. Той води къмъ обнова, води къмъ доминираща сила на Балканитѣ. Той е етапъ къмъ свѣтло бждаще, въ което балканскитѣ народи ще развиватъ своитѣ сили, енергия, гений и ще правятъ мирни културни завоевания. Въ този пжть може да се върви само съ съюзъ и съ довѣрие. Ето защо врѣмето налага единъ общъ дългъ на балканскитѣ съюзни народи: дългътъ да направятъ съюза догма за бждащето си и за мощьта си на Балканитѣ.

Говори се и пише се вече, — разбира се отъ враговетѣ на балканскитѣ народи, — че балканскиятъ съюзъ билъ изигралъ своята роль и че съюзницитѣ нѣмало какво повече да чакатъ отъ него. Намѣриха се и такива, които нарекоха съюза грѣшка и дори изказаха своето очудване, че виждатъ Гърция въ него. И тѣ се питаха и се питатъ: какво дири Гърция въ единъ славянски съюзъ? Младотурскиятъ министръ на правосж дието си позволи да каже въ самата Патриаршия на новоизбрания цариградски патриархъ, на Германъ V, че на Гърция не било мѣстото при християнитѣ, но при мусулманитѣ и че Гърция и Турция, които иматъ общи интереси, трѣбва да си дадатъ ржка. На тази младотурска мисъль не се направило никакво възражение. Напротивъ, Германъ V, споредъ вѣстницитѣ, билъ изказалъ съжалението си, че въ Цариградъ и въ Атина не се намѣрили държавници да прѣдвзематъ сторената грѣшка. Лица и вѣстници, враждебни на балканския съюзъ, отидоха да замѣсятъ името на патриарха и съ Янина!

Не, това е невѣроятно! Не може да се допусне, че ние, балканскитѣ християнски народи, ще побързаме да се повърнемъ отъ новия пжть, въ който прѣвъ пжть, откакто сме на Балканитѣ, стжпихме и въ който се покрихме съ почести и лаври, ще побързаме да почнемъ съ грѣшкитѣ, съ които прѣди петь вѣка доведохме турцитѣ въ Европа, ще почнемъ, въпрѣки културата и вѣка, въ който живѣемъ, да се союзяваме съ турцитѣ, за да вѣроломничимъ едни срѣщо други и да изневѣряваме едни на други. Не, освободителната война, която е най-великото хумано дѣло на балканскитѣ християнски народи и на която Европа и цѣлия християнски свѣтъ ржкоплѣскатъ, закопа завинаги грѣшкитѣ на миналото, съ които сж свързани имената на царе и патриарси, на миряни и духовни въ Балканитѣ.

Вѣстницитѣ побързахада подчертаятъ думитѣ, които ужъ билъ казалъ гръцкиятъ патриархъ въ отго-

воръ на турския министръ на правосѫдието. Тѣ правятъ това съ умисълъ. Това е едно отъ многото усилия да хвърлятъ сѣме на подозрѣние и недовѣрие между православния първоиерархъ и православнитѣ народи, а особено между съюзнитѣ балкански народи. Ще сполучатъ ли? Врѣмето ще покаже.

На съюзницитѣ се налага внимание. Срѣщо балканския съюзъ има комплотъ отвънъ. Нека срѣщопоставятъ на комплота бронята на своята искреность, лоялность, довѣрие и сѫстеность. Външниятъ комплотъ още не е опасенъ, когато се знае, кой и защо го устроява. Ала има другъ комплотъ по-опасенъ: той е вѫтрѣшниятъ. Негови идейници сѫ всички ония, които искатъ да изневѣряватъ на буквата и на духа на договора, всички ония, които искатъ да дирятъ бѫдеще и величие въ нелоялность и изневѣра, както и въ заграба и засвояване на крайнини, които съюзниятъ договоръ е нарекълъ по име и опрѣдѣлилъ коя чия е. Ето това сѫ вѫтрѣшнитѣ врагове. А тѣ сѫ най-опаснитѣ за балканския съюзъ и за балканскитѣ християнски народи, защото сѫ кѫщни, защото не сѫ прозорливи и защото не могатъ да се издигнатъ и видятъ задъ тѣсния хоризонтъ широкитѣ хоризонти, задъ които е величието и бѫдещето на балканскитѣ народи.

Не може да се допусне, че първоиерархътъ на православнитѣ народи не вижда тия хоризонти и че ги не сочи на православнитѣ християнски народи. Не може да се допусне, че той нѣма да съвѣтва послѣднитѣ да дирятъ въ сговора, любовьта и съюза своята сила, своето бѫдаще, своятъ културенъ подемъ... Не, противното е недопустимо, защото не е съгласно съ ученіето и традициитѣ на православната Църква, нито съ разума на врѣмето.

Православната църква е за правдата, истината и свѣтлината. Тя е за свободата, независимостьта и сговора на християнскитѣ народи. Тя е за съюза и за братството на тия народи. Тя е за единението, мира и културата на народитѣ. Когато балканскитѣ християнски народи сѫ си подали рѫка въ име на тия начала и работятъ за своето бѫдаще и за тържеството на християнскитѣ начала и на културата, може ли да се мисли, че това е грѣшка, отъ която трѣбва да се отвърнатъ? *Тс.*

Отговора на Балканския съюзъ по мира.

Правителството вчера днесъ, 1-и мартъ, на прѣдставителитѣ на 6-тѣ велики сили отговора по тѣхното прѣдложение за посрѣдничество.

Въ отговора си съюзнитѣ балкански държави заявяватъ, че приематъ посрѣдничеството на силитѣ и изказватъ благодарностьта си за прѣдложеното отъ тѣхъ посрѣдничество — и прѣдявяватъ слѣднитѣ условия:

1. Като основа на прѣговоритѣ за териториално разграничение между Турция и съюзнитѣ държави ще се вземе една линия, изходяща отъ една точка на Мраморно море, на изтокъ отъ Родосто и достигаща до Черно море, близо до носъ Малатра, на югоизтокъ отъ Мидия, безъ Галиполския полуостровъ, който остава на Турция. Всичката територия на западъ отъ реченатa гранична линия, включително обсаденитѣ градове Одринъ и Шкодра, се отстѫпва отъ Турция на съюзницитѣ.

2. Турция отстѫпва бѣломорскитѣ острови.

3. Тя ще трѣбва да се дезинтересира съвършено отъ о. Критъ.

4. Турция ще трѣбва да се съгласи по принципъ за плащането на съюзницитѣ военно обезщетение, сумата на което ще бѫде опрѣдѣлена при окончателното сключване на мира — както и частни обезщетения за врѣди, причинени по-рано отъ войната. Съюзнитѣ държави ще трѣбва да участвуватъ въ разискванията по въпроса за обезщетенията.

5. Съюзнитѣ държави си запазватъ правото за уреждане, чрѣзъ окончателния договоръ за мира, въпроса за третирането на тѣхната търговия въ отоманската империя, въпроситѣ за оспорване поданство, както и привилегиитѣ на православнитѣ църкви и юридическотв положение на тѣхнитѣ сънародници, отомански поданици.

6. Военнитѣ дѣйствия не се прѣкѫсватъ.

—o—

Подѣлбата на завоеванитѣ земи.

Редакторътъ на „Славянскія извѣстія", г. В. Кораблевъ, ималъ разговоръ съ българинъ дипломатъ по подѣлбата на завоеванитѣ земи отъ балканскитѣ съюзни държави. Той не дава името на дипломата, но изнася онова, което чулъ отъ него и което хвърля свѣтлина по бѫдната подѣлба.

. . . „Писменъ договоръ, пише г. Кораблевъ, между славянскитѣ държави на Балканския полуостровъ —България, Сърбия и Черна гора е билъ сключенъ още прѣзъ пролѣтьта на 1912 год., а въ мѣсецъ май сѫщата година билъ удостоенъ съ одобрѣние отъ високо лице, чието мнѣние всѣкога сѫ скѫпили славянскитѣ владѣтели. Въ договора двѣтѣ страни, България и Сърбия, точно сѫ разграничили сферитѣ на своето бѫдаще влияние въ Македония и въ Одринския вилаетъ, а така сѫщо сѫ отбѣлѣзали границитѣ, които трѣбва да се установятъ въ случай на сполучливъ край на войната. Проектираната демаркациона линия, разбира се, не сходда съ въжделенията и плановетѣ на ония крайни партии, каквито има и у сърбитѣ и у българитѣ и които претендиратъ на цѣла Македония.

Еднитѣ и другитѣ трѣбвало да направятъ нѣкои отстѫпки и, слѣдователно, да се съгласятъ на нѣкои жертви. Мечтаещи да възкресатъ санъ-стефанска България, „цѣлокупна" България, българитѣ се съгласили да включатъ въ чертата на бѫднитѣ сръбски владѣния и ония точки, които по санъ-стафанския договоръ прѣдполага се да се дадатъ на България. Тъй, напримѣръ, българитѣ се съгласили да признаятъ за сръбски Скопие, Тетово и Кичево.

Разграничната линия трѣбвало да отиде по нататъкъ, на Дебъръ и на Струга, който градъ се намира на сѣверния брѣгъ на Охридското езеро. Но затова пъкъ България получава, по взаимно съгласие, право на Охридъ и на Битоля, отдѣто българската разгранична линия трѣбва да иде на Прилѣпъ, Велесъ и Куманово, т. е. да обгърне въ прѣдѣлитѣ на бѫдната българска територия точкитѣ, които трѣбва да получи България по санъ-стефанския договоръ. Въпросътъ за нѣкои особено спорни точки прѣдполага се да се прѣдаде, подиръ войната, на трето лице, „на високъ посрѣдникъ", и съ неговото рѣшение безпрѣкословно да се съгласятъ странитѣ.

На тоя часъ сърбскиятъ печатъ въ остра форма обсѫжда въпроса

за бѫднитѣ сърбско-български граници и, безъ да гледа, че има опрѣдѣлено съглашение, иска, особено най-вече шовинистично настроенитѣ органи, да се включатъ въ сърбскитѣ владѣния Охридъ, Битоля и Прилѣпъ.

„Всичко това направи тежко впечатление въ България, каза ни авторитетния събесѣдникъ, защото и у насъ има шовинисти, които вече обвиняватъ българското правителство въ измѣна на народния идеалъ, задѣто се съгласило да отстѫпи на сърбитѣ „българскитѣ мѣста" — Тетево, Дебъръ и Струга.

Въ име на общитѣ интереси, въ име якостьта на балканския съюзъ сърбитѣ сѫ длъжни сега да изпълнятъ точно сключения съ България договоръ".

На сѫщата почва може да се изострятъ отношенията и между българи и гърци. Гърция, както се знае, влѣзе по-късно въ съюза на славянскитѣ държави въ Балканския полуостровъ и не подписа никакво съглашение. Гърцитѣ вече сѫ турили ржцѣ на Костурската, Воденската и Леринска[1]) околии въ южна Македония и, види се, не възнамѣрватъ да ги върнатъ.

По този начинъ гърцитѣ кроятъ да включатъ въ своитѣ владѣния градоветѣ Костуръ и Воденъ (съ околиитѣ), разположени на юго изтокъ отъ Прѣспенското езеро и на югъ отъ Битоля и населени главно съ българи. Едноврѣменно тѣ претендиратъ и за Солунъ.

„Българитѣ би могли да отстѫпятъ на гърцитѣ Солунъ, ако послѣднитѣ би напуснали заетитѣ отъ тѣхъ Костурска, Воденска и Леринска околии и би ги отстѫпили на България", каза ни събеседникътъ, „ала ако това не стане, на българитѣ прѣдстои да вематъ най-рѣшителни мѣрки".

Тѣзи мѣрки може да бѫдатъ такива, че да побиятъ търговското значение на Солунъ. Като иматъ околиитѣ, спадащи къмъ Солунъ на сѣверъ и на сѣверо изтокъ, българитѣ може да откриятъ надъ Солунъ митнишка линия, послѣ да дадатъ свободенъ достѫпъ на търговскитѣ стоки къмъ Егейско море чрѣзъ пристанищата на Орфано и Кавала и съ това буквално ще убиятъ Солунъ, като търговско пристанище. Тази принудителна мѣрка ще принуди гърцитѣ на каквито-щете отстѫпки.

Не е възможно да се прѣдвиди, какъ ще постѫпятъ гърцитѣ по отношение на своитѣ съюзници. Тѣ, може би, ще оправдаятъ думитѣ на нашия лѣтописецъ (льстиви" — хитри). Колкото за сърбитѣ, здравиятъ политически смисълъ трѣбва да имъ посочи на настоятелната необходимость да намалятъ своитѣ апетити и да останатъ докрай добросъвѣстни изпълнители на задълженията, които сѫ взели". . .

Д.

[1]) Сѫщо и на Кайлярската. Бѣл. р.

Вѣстницитѣ по дневнитѣ въпроси.

Силитѣ и мира. Великитѣ сили настояватъ да се сключи по-скоро мира и да се тури край на балканската война В-къ „Times" пише:

„Трѣбва да се очаква, че Балканскиятъ съюзъ ще приеме безусловно прѣдложението на великитѣ сили за посрѣдничество. Спрѣмо турцитѣ силитѣ отказаха вече посрѣдничеството върху друга основа. Съюзницитѣ знаятъ, че въ посрѣдничеството си силитѣ не искатъ да играятъ роля на разсилни. Разчитаме, че съюзницитѣ, слѣдъ зрѣло обмисляне, ще си дадатъ смѣтка за врѣдата отъ забавянето безусловното приемане внушенията на единодушна Европа. Всички сили, безъ изключение на правителства и нации, чувствуватъ най-сетнѣ, че балканскиятъ въпросъ е равносиленъ съ европейски скандалъ; този въпросъ не съдържа вече опасности за европейския миръ, но и не оставя свѣта да се успокои. Този скандалъ твѣбва да се прѣмахне".

Ромѫно-българския споръ България и Ромѫния сѫ приели посрѣдничеството на великитѣ сили по тѣхния споръ, който ще се разгледа отъ посланишка конференция въ Петербургъ. Конференцията ще се прѣдседателствува отъ г. Сазоновъ, руския министръ на външнитѣ работи. България и Ромѫния сѫ изложили своитѣ гледища по спора въ обстойни мемоари до посланишката конференция. Българскиятъ мемуаръ билъ вече врѫченъ на посланицитѣ въ Петербургъ отъ тамошния български пълномощенъ министръ, г. Ст. Бобчевъ. Макаръ още е рано да се знаятъ рѣшенията на посланишката петербурска конференция, отъ Букурешъ бързатъ съ сенсационни вѣсти да смущаватъ. Ето каква телеграма печата в. „Echo de Paris" въ броя си отъ 11 мартъ, пратена му отъ специалния неговъ кореспондентъ отъ Букурешъ:

„Избора на Петербургъ като столица, дѣто ще стане посрѣдничеството по българо-ромѫнския конфликтъ, произведе тукъ хубаво впечатление. Убѣдени сѫ, че тройниятъ съюзъ и тройното съглашение вече сѫ се съгласили относно главнитѣ точки на конфликта и че Германия и Русия сѫ добили съгласието на софийския кабинетъ за отстѫпването на Силистра. Ромѫния, казватъ, ще заплати на България всички разноски искани отъ нея за земитѣ, които ще ѝ се отстѫпятъ. Като отстѫпя Силистра, България ще иска отстѫпваната на Ромѫния земя на черноморския брѣгъ да бѫде по-малка".

Нищо истина въ това съобщение на букурещкитѣ кржгове.

Прѣдъ вълнения въ Цариградъ. Военната партия въ Цариградъ, противна на младотурцитѣ, день изъ день се усилва. Очаква се, че тя скоро ще пристѫпи къмъ акция. Това може да се заключава отъ слѣдната телеграма, изпратена отъ Цариградъ въ Петербургъ:

„Организаторитѣ на заговора, цѣлящъ свалянето на правителството и комитета „Обединение и Напрѣдъкъ", полковницитѣ Савфетъ и Расихъ бей, които бѣха скрили въ едно отъ тукашнитѣ посолства, тайно проникнали на чаталджанскитѣ позиции въ армията на своя привърженикъ Абукъ паша. Слѣдъ тайно съвѣщание съ офицеритѣ на армията, била съставена до Махмудъ Шефкетъ паша петиция, която била подписана отъ 400 офицери. Безпартийниятъ, отъ всички уважаванъ полковникъ Нусретъ бей се явилъ съ тази петиция при великия везиръ и му заявилъ, че цѣлата 200 хилядна армия при Чаталджа, съ изключение само на двѣ дивизии въ Санъ-Стефано, подъ командата на Енверъ бея иска незабавно сключване на миръ, оставка на кабинета, сформиране ново министерство съ принцъ Сабахеддинъ или Кямилъ паша начело, при което тѣзи двѣ лица, както и Махмудъ Шефкетъ паша, трѣбва да влизатъ въ състава на новото правителство. Нусретъ бей, призовайки къмъ патриотизъмъ Махмудъ Шефкета, го моли въ името на отечественото спасение да приеме тѣзи условия и да подаде оставката на кабинета.

„Азъ не принадлежа къмъ никоя партия, заключилъ полковникътъ, и съмъ дошълъ при васъ не като войникъ, а като патриотъ и мюсюлманинъ. Считамъ за свой дългъ да ви прѣдупрѣдя, че недоволството на армията може да достигне до открито възмущение и тогава тази 200 хилядна маса не ще се остави на 20-хиляд. отрядъ на Енверъ бея".

Едно заявление на български дипломатъ за Силистра. Виенският вѣстникъ „Нойесъ Винеръ Тагеблатъ" помѣстя едно интервю на петербургския си кореспондентъ съ българския пълномощенъ министръ въ Петербургъ, г. С. Бобчевъ. Послѣдниятъ заявилъ, че българитѣ желаятъ да иматъ приятелски отношения съ ромънитѣ.

— „Ето защо се стремимъ, казалъ той, по какъвъто и да е начинъ да бъдемъ полезни единъ день и ние на Ромъния. Отстъпването на Силистра по добъръ начинъ не е възможно. Ако Ромъния продължава да увеличава исканията си, сега или късно, ние ще воюваме съ нея". — На край г. Бобчевъ заявилъ, че България има довѣрие въ посланицитѣ и князъ Гика и че тѣ сж хора справедливи, умни и примирителни.

Дневникъ.

1-и мартъ. Деньтъ 1-и мартъ е свързанъ съ печалната мъченишка кончина на Царь-Освободителя Александъръ II и съ дълга на признателность на българския народъ къмъ великия покойникъ царь благодѣтель и освободитель на руския и българския народи. Този дългъ събра столичани въ съборния столиченъ храмъ, дѣто се отслужи панихида за упокоение благата и велика душа на Царя-Освободитель и мъченикъ. На панихидата, която се отстоя отъ Н. Високопрѣосвещенство св. Софийския митрополитъ г. Партений въ съслужение съ чредницитѣ при храма, присъствуваха г. г. министритѣ на чело съ министръ-прѣдседателя г. Ив. Ев. Гешовъ, свититѣ на тѣхни величества Царя и Царицата, императорскиятъ руски пълномощенъ министръ г. Неклюдовъ съ персонала отъ легацията, Високопрѣосвещенитѣ синодни архиерей, прѣдседателтъ на Н. Събрание г. Д-ръ Даневъ заедно съ подпрѣдседателитѣ, столичния кметъ г. Ив. Д. Гешовъ, генарилитѣ и офицеритѣ отъ гарнизона, секретаритѣ и шефоветѣ на учрежденията, народнитѣ прѣдставители и множество видни столични граждани.

Народното събрание. Вчера, на 1-и того, министръ прѣдседателтъ г. Ив. Ев. Гешовъ направи въ Народното Събрание, по поводъ на едно запитване отъ софийския народенъ прѣдставитель, г. Сакъзовъ, изложение по прѣговоритѣ за миръ съ Турция, по посрѣдничеството на великитѣ сили за мира, по отговора, даденъ отъ правителството на силитѣ по посрѣдничеството за мира, по ромъно-българския споръ и посрѣдничеството на силитѣ по него, по отношенията между съюзницитѣ, по инцидентитѣ въ Македония, прѣдизвикани отъ нѣкои органи на съюзницитѣ, по мира и по съюза и съюзницитѣ. Въ свързка съ воденитѣ по-рано прѣговори между България и Ромъния съобщи и отстъпкитѣ, направени отъ първата на втората. Отстъпкитѣ се съдържатъ въ петь точки:

България е съгласна: 1. да даде църковна и училищна автономия на куцовласитѣ въ Македония и да учреди епископство на ромънската църква; 2. да събори укрѣпленията около Силистра; 3. да позволи на Ромъния да укрѣпи южната граница на Добруджа; 4. да отстъпи двѣ триъгълни ивици, които се врѣзватъ въ Добруджа, и 5. да остъпи една линия отъ 5—6 километра по черноморския брѣгъ, за да може Ромъния да развие пристанищния си градъ Мангалия.

Благодарность.

Комитетътъ за подпомагане бѣднитѣ сѣмейства въ с. Каменица, Царибродска околия, чиито бащи и синове сж на бойното поле, изказва сърдечна благодарность на долупоменатитѣ жители отъ с. Каменица, които, макаръ сами въ нужда, се притекоха съ своята лепта и изпълниха християнски и отечественъ дългъ

1) Църковното настоятелство даде 30 лева, 2) Свещеникъ Петъръ Алексовъ — 11 лева и 37 ст., 3) Братя Пешови — 4 лева и два чифта царвули, 4) Тодоръ Митовъ — 5 лева и 96 ст., 5) Христо Кръстовъ — 1 левъ, 6) Пота Васовъ — 2 лева и 37 ст., 7) Иосифъ Манчовъ 1 левъ, 8) Стефанъ Мадовъ — 50 ст., 9) Първанъ Мадовъ — 1 левъ, 10) Тома Гължбовъ — 1 левъ. 11) Тодоръ Младеновъ — 2 лева и 97 ст. 12) Гака Пешовъ — 1 левъ и 96 ст., 13) Мита Петровъ — 1 левъ и 96 ст., 14) Лека Маринковъ — 2 лв. 32 и ст., 15) Рангелъ Васовъ—2 лв. и 32 ст., 16) Гака Костовъ — 2 лв. и 7 ст., 17) Иота Колевъ — 62 ст., 18) Александъръ Митовъ — 2 лв. и 56 ст., 19) Петъръ Стефановъ — 1 левъ и 44 ст., 20) Манчо Пановъ — 2 лв. 56 ст., 21) Кола Ранчовъ — 1 левъ, 22) Сава Малиновъ — секретарь-бирникъ — 3 лв., 23) Илия Гацевъ—разсиленъ—1 левъ, 24) Иванъ Савовъ — 40 ст., 25) Перча Ивановъ — 2 лв. 65 ст., 26) Иота Манчовъ — 2 лв. 25 ст., 27) Иоца Нецинъ — 1 левъ 27 ст., 28) Иоца Димитровъ—1 левъ 4 ст., 29) Дерманъ Иоцевъ — 50 ст., 30) Лека Стояновъ — 42 ст., 31) Еленко Панчовъ—1 левъ 4 ст., 32) Манча Тошевъ — 50 ст., 33) Петъръ Ранчовъ — 1 левъ 55 ст., 34) Мита Цвѣтковъ—1 левъ 55 ст. и 35) Мана Стефановъ—78 ст.

Повечето дарители дадоха пожертвуванията си въ зърнени храни, които се продадоха на публиченъ търгъ и се прѣвърнаха въ пари.

Комитетътъ особено благодари на секретарь-бирника — Сава Малиновъ, който, при продажбата на зърненитѣ храни, неуморно работи за да оформи тържнитѣ книжа.

Хвала и честь на дарителитѣ! Господъ Богъ да ги възнагради стократно.

с. Каменица, 23. II. 1913 год.

Прѣдседатель на комитетътъ:

Енор. свещ. Петъръ Алексовъ.

Бойното поле.

Официозътъ в. „Миръ" отъ 2 мартъ пише за приготовленията на бойното поле:

„Отвчера турцитѣ сж започнали повсемѣстна усилена канонада отъ Одринскитѣ фортове срѣщу нашитѣ позиции. Като се сжди по това и по свѣденията отъ Цариградъ, — че турцитѣ се готвели да настъпватъ отъ Чаталджа — трѣбва да се прѣдполага, че турцитѣ сж рѣшили още веднъжъ, прѣди сключването на миръ, да си опитатъ щастието на бойното поле. Вѣроятно съ канонадата Шукри паша подготвя голѣмъ излазъ изъ Одринъ. Съобщението отъ Цариградъ, че Одринъ ималъ продоволствие още за единъ мѣсецъ, ни кара да прѣдполагаме противното: че продоволствието се привършва, затуй се приготовлява излаза. Това прѣдположение се потвърждава отъ факта, че одринскитѣ войски сж отнели всички храни отъ населението въ Одринъ прѣди нѣколко дни и сега храна се дава само отъ войсковото интенданство, и то въ твърдѣ ограниченъ размѣръ.

Печ. Паспалевъ, наематель I Кооп. Печат. Д-во „Гутенбергъ", София.

Год. XIV. София, Срѣда, 6 Мартъ 1913 год. Брой 18.

Дър. вѣстникъ
излиза всѣка сѣдмица
приложението четири
пъти въ годината

Годишната цѣна на Църковенъ вѣстникъ, заедно съ приложението за България 10 лева, а за странство 15 лева.

Единъ брой 15 ст.

ЦЪРКОВЕНЪ ВѢСТНИКЪ

75 Тукъ, Славянската Бесѣда

ЧНО ИЗДАНИЕ

Единъ брой 5 стотинки.

Изложението на министръ-прѣдседателя.

Помѣстяме изцѣло изложението, което министръ-прѣдседателътъ, г. Ив. Ев. Гешовъ, направи на 1-и мартъ въ заседанието на Н. събрание. Въ него сж засегнати всички главни въпроси, които интересуватъ българскитѣ граждани и които дадоха съдържание на интерпелациитѣ, отправени отъ нѣкои народни прѣдставители къмъ правителството. По всѣки въпросъ въ него е казано въ надлежна форма онова, което може и колкото може да се каже, безъ да се поврѣди на самитѣ работи, по които се разисква съ великитѣ сили и съ съсѣдитѣ и безъ да се фроасиратъ отношенията между съюзницитѣ и заинтересуванитѣ съсѣди. Изложението подчертава една истина: постигнатитѣ у с п ѣ х и на бойното поле се дължатъ на балканския съюзъ и бѫднитѣ успѣхи на съюзницитѣ ще се очакватъ отъ коректното и лоялно изпълнение на съюзнишкитѣ договори. То е ясно и убѣдително въ едно: въ рѣшението на правителството да изпълни коректно съюзнишкитѣ си задължения, както и да отстои интереситѣ, правата и честьта на българския народъ и на българското отечество.

Ето *изложението:*

Господа Народни прѣдставители!

Съжалявамъ твърдѣ много, че трѣбва да почна моя кжсъ отговоръ на дългитѣ рѣчи на тримата оратори, съ двѣ думи на протестъ. Първата дума, господа народни прѣдставители, на протестъ е противъ излишнитѣ, противъ непарламентарнитѣ думи, употрѣбени отъ двамата първи оратори, относително до една сѫсѣдна намъ държава. Втората дума на протестъ, и на силенъ протестъ, е противъ начина, по който третия ораторъ разбира развиването на една интерпелация. Слѣдъ като даде една интерпелация, която по подирѣ азъ ще ви прочета и ще видите отъ нея, че се касае за извѣстни конкретни въпроси, той говори за война противъ войната; за наша неподготвеность въ материално и дипломатическо отношение; за изчерпване на нашитѣ срѣдства; за изгощение на нашитѣ войници и нашата раса; за резултатитѣ на войната, за наложителностьта на миръ, — работи, които всички, г-да народни прѣдставители, ще признаете, сж неумѣстни, прѣждевременни, осждителни, защото, сигурно, нѣкои отъ тѣхъ ще се употрѣбятъ отъ нашитѣ противници за врѣда именно на този народъ, за когото г-нъ оратора плаче. (Ржкоплѣскания).

Господа народни прѣдставители! Тъй като и той призна, че по тия въпроси не трѣбва да се говори сега и отговоръ по общия въпросъ той не чака отъ мене и тъй като и азъ днесъ по никой начинъ не мога да го послѣдвамъ въ разискването на тѣзи въпроси, азъ нѣма да ги зачекна; за длъжность считамъ, обаче, прѣди да пристжпя къмъ отговора на неговата интерпелация да кажа двѣ думи по въпроса за договоритѣ.

Договоритѣ съ съюзницитѣ.

Господа народни прѣдставители! Г. Сакжзовъ ви спомена, че въ посѣщението, което имахъ честьта да приема отъ шефоветѣ на партиитѣ, азъ имъ казахъ, че не мога да имъ прочета договоритѣ, защото изрични членове въ тѣхъ запрѣтяватъ всѣко оповѣстяване безъ съгласието на другата страна. И дългъ мой е, господа, дългъ на България е, подписитѣ турени на тия договори да се уважаватъ.

Но г. Сакжзовъ, може би, ще възрази, че именно тамъ е злината на тия тайни договори, че тѣ свързватъ ржцѣтѣ на тѣзи, които сж ги подписали, да не могатъ да ги съобщаватъ. Но, г-да народни прѣдставители, както казахме въ Великото народно събрание прѣди двѣ години, ако нѣмахме тая власть, тая свобода отъ новия членъ на конституцията, да подписваме такива тайни договори, договоритѣ, на които дължимъ войната, никога нѣмаше да се подпишатъ, тази война никога нѣмаше да стане, а дали тя ще бжде добра или не за българския народъ, бждащето ще покаже (Бурни ржкоплѣскания). Нека прибавя и това, че именно, споредъ този новъ членъ 17 на конституцията, държавниятъ глава не може по никой начинъ да прави самъ тайни договори, никоя страна нѣма да подпише съ него договоръ, безъ подписа на отговорния министръръ, независимо отъ факта, че такъвъ договоръ не може да сжществува, и за това, че не е сегашниятъ държавенъ глава, който ще го подпише.

Мира и посрѣдничеството на силитѣ.

Сега, г-да народни прѣдставители, пристжпвамъ къмъ въпроситѣ, поставени въ запитването на г. Янко Сакжзовъ и отговоръ на които той наи-много настоява да има. Първиятъ въпросъ е: има ли правителството основание да вѣрва, че прѣговори за миръ съ Турция ще се започнатъ наскоро и върху какви условия ще се водятъ тия прѣговори. Г-да народни прѣдставители, прѣговори непосрѣдствени съ Турция нѣмаме основание да вѣрваме, че ще се започнатъ. Турция, както знаете, се отправи къмъ великитѣ сили да иска тѣхното посрѣдничество. На 20 м. м ц ъ прѣдставителитѣ на великитѣ сили направиха колективна постжпка както тукъ, тъй и въ столицитѣ на другитѣ три съюзни държави, за да искатъ отговоръ отъ тѣхъ, дали и тѣ сж съгласни да подложатъ въ-

проса за сключване миръ на посрѣдничеството на великитѣ сили. Всички ние, правителствата на съюзенитѣ сили, отговорихме, че отговоръ ще дадемъ слѣдъ като обсѫдимъ въпроса, слѣдъ като размѣнимъ мисли и се съгласимъ всички съюзници. Тия прѣговори заеха близо една недѣля и днесъ азъ имахъ честьта, слѣдъ като се споразумѣхъ съ всички наши съюзници, да дамъ нашия отговоръ на прѣдставителитѣ на великитѣ сили за тѣхното посрѣдничество. Този отговоръ днесъ се е подалъ и отъ нашитѣ съюзници на прѣдставителитѣ на великитѣ сили въ тѣхнитѣ столици. И ето, господа народни прѣдставители, този отговоръ, еднообразенъ, както рекохъ (чете):

„Съюзнитѣ държави живо благодарятъ на великитѣ сили и, като тачатъ постѫпката, съ която тѣ прѣдлагатъ своето посрѣдничество, заявяватъ, че го приематъ при слѣднитѣ условия:

1. Като основа на прѣговоритѣ за териториално разграничение между Турция и съюзнитѣ държави ще се вземе една линия, изходяща отъ една точка на Мряморно море, на изтокъ отъ Родосто и достигаща до Черно море, близо до носъ Малатра, на юго-изтокъ отъ Мидия, безъ Галиполския полуостровъ, който остава на Турция. Всичката територия, на западъ отъ реченатa гранична линия, включително обсаденитѣ градове Одринъ и Шкодра, се отстѫпва отъ Турция на съюзницитѣ.

2. Турция отстѫпва бѣломорскитѣ острови.

3. Тя ще трѣбва да се дезинтересира съвършенно отъ о. Критъ.

4. Турция ще трѣбва да се съгласи по принципъ за плащане на съюзницитѣ военно обезщетение, сумата на което ще бѫде опрѣдѣлена при окончателното сключване на мира — както и частни обезщетения за врѣди, причинени по-рано отъ войната. Съюзнитѣ държави ще трѣбва да участвуватъ въ разискванията по въпроса за обезщетенията.

5. Съюзнитѣ държави си запазватъ правото за уреждане, чрѣзъ окончателния договоръ за мира, въпроса за третирането на тѣхнитѣ поданици и на тѣхната търговия въ отоманската империя, въпроситѣ за оспорване поданство, както и привилегиитѣ на православнитѣ църкви и юридическото положение на тѣхнитѣ сънародници, отомански поданници.

6. Военнитѣ дѣйствия не се прѣкѫсватъ.

(Бурни ржкоплѣскания).

Нека, г да народни прѣдставители, кажа и една дума за характера на тая намѣса на великитѣ сили. Тази намѣса се основава на извѣстната Хагска конвенция отъ 1907, споредъ която, когато има конфликтъ между двѣ държави, било отъ тия двѣ държави, било отъ чужди, може да се направи прѣдложение за едно посрѣдничество. Това посрѣдничество, споредъ чл. 6 отъ казаната конвенция, носи характеръ само на добри услуги, на bons offices, както се казва въ френския текстъ, и нѣма никаква задължителна сила. Слѣдователно, споредъ тая конвенция, посрѣдничеството, което ние сме приели, нѣма задължителна сила за насъ и ако това, което великитѣ сили рѣшатъ, споредъ днешното положение на работитѣ, не е благоприятно за насъ, можемъ да не го приемемъ.

Ромжно българския споръ.

Вториятъ въпросъ, който ни отправя въ своята интерпелация софийскиятъ народенъ прѣдставитель, е слѣдния: „Въ какво положение се намиратъ ромжно българскитѣ прѣговори за отстѫпване часть отъ българска земя на ромжнитѣ, като компенсация за тѣхния неутралитетъ въ тази война. По сѫщия въпросъ, както чухте вече г-да народни, прѣдставители, и нѣколко души народни прѣдставители отъ сѣвероизточния край на България сж ни отправили едно запитване, съ което искатъ да знаятъ: 1-во. Мислите ли, че е възможно на правителството да ни даде освѣтление въ този моментъ върху ромжно българския споръ? 2-ро. Иматъ ли нѣкакво основание слуховетѣ, че българското правителство се е съгласило на нѣкакви териториални отстѫпки къмъ Ромжния? Освѣтления, както виждате, сме готови да дадемъ. Колкото за въпроса, въ какво положение се намиратъ ромжно българскитѣ прѣговори днесъ, азъ имамъ да кажа, че прѣговори нѣма вече, а има прието и отъ Ромжния и отъ насъ посрѣдничество на великитѣ сили. На 10 м. м., г-да народни прѣдставители, прѣдставителитѣ на тѣзи велики сили се явиха прѣдъ мене и ми прѣдложиха да възложимъ — тия бѣха точно думитѣ имъ — на рѣшението на великитѣ сили уреждането на нашия споръ съ Ромжния. Слѣдъ едно обсѫждане на въпроса въ министерския съвѣтъ и прѣдъ видъ на тая конвенция, която и одевѣ споменахъ ние приехме това прѣдложение, като казахме само, че, довѣрявайки се въ чувствата на висока справедливость на великитѣ сили, ние възлагаме разрѣшението или уреждането на нашия споръ съ Ромжния на тѣхното рѣшение ако и Ромжния приеме тона. Оказа се, че Ромжния приема посрѣдничеството на основание споменатата вече два три пѫти Хагска конвенция и, слѣдователно, нашето приемане на това прѣдложение на великитѣ сили има тая смисъль, че се приема посрѣдничеството, а не рѣшението. Запитанъ съмъ, г-да народни прѣдставители, иматъ ли нѣкакво основание слуховетѣ, че българското правителство се е съгласило на нѣкакви териториални отстѫпки къмъ Ромжния. Г-да народни прѣдставители! Понеже ми се отправя и молба да дамъ нѣкои подробности по развитието на този споръ между насъ, нека кажа, че още миналия октомврий, слѣдъ нашитѣ побѣди, ни се съобщи, че Ромжния ще иска да уреди въпроса за своята граница. Намѣрихме тогава за добрѣ да пратимъ въ Букурещъ уважаемия прѣдседатель на народното събрание, г. Даневъ, за да поговори съ ромжнскитѣ държавни мжже за да види какво искатъ тѣ, както и да имъ каже, че, ако въпроса е за сигурностьта за ромжнска Добруджа, тѣ могатъ да бѫдатъ увѣрени, както и г. Ченковъ одевѣ каза, че никога никой не е аспиралъ въ България за нея. Г-нъ Даневъ отиде и, слѣдъ като поговори съ по-първитѣ министри и Негово Величество ромжнския краль, замина въ Лондонъ, дѣто, както знаете, бѣше пратенъ за нашъ пръвъ делегатъ. Не подиръ много ромжнитѣ пратиха тамъ и новия си посланникъ, г. Мишу, за да почне прѣговори съ г. Даневъ, пакъ по този въпросъ. Прѣговоритѣ се почнаха и вървѣха доста спокойно, когато ненадѣйно, на втория день на коледа, ние получихме една депеша отъ нашия министръ въ Букурещъ, съдържанието на която съобщихъ на партийнитѣ шефове и, подъ натиска на която, ние бѣхме принудени да обсѫдимъ въпроса набързо, и да дадемъ инструкции на г. Данева, да направи нѣкакви прѣдложения тамъ. Тѣзи отстѫпки се взеха отъ ромжнския министръ на вжтрѣшнитѣ работи, г. Таке Ионеску, който бѣше тогава въ Лондонъ, ad referendum, като се каза, че веднага ще ни се даде отговоръ, но този отговоръ, вмѣсто да ни се даде, както ние очаквахме, слѣдъ 3—4 дена, сирѣчъ къмъ 6—7 януа

рий, тъй като прѣдложенията отъ г. Данева бѣха направени на 3 януарий, този отговоръ ни се даде едва на 12 януарий, два дена подиръ младотурския прѣвратъ въ Цариградъ, а единъ допълнителенъ отговоръ ни се даде и на 14 януарий. Прѣдъ видъ невъзможностьта да се споразумѣятъ тамъ, подписа се единъ протоколъ, въ който се изложиха отстжпкитѣ, които направихме ние на ромжнитѣ, и тия отстжпки, г-да народни прѣдставители, имамъ честь да съобща сега на Народното събрание, за да види то въ какво се тѣ състоятъ. (Чете извлѣчение отъ протокола, подписанъ въ Лондонъ на 16/29 януарий 1913):

„Долуподписаниятъ делегатъ на Ромжния взема актъ отъ декларацията, какво България се съгласява да даде училищна и черковна автономия на куцовласитѣ въ Македония, въ бждащитѣ български владѣния, доколкото училищата имъ бждатъ посѣщавани отъ куцовлашки дѣца, и да позоли учрѣдяването на едно епископство за смщитѣ куцовласи, като се дава право на ромжнското правителство да може да субвенционира, подъ надзора на българското правителство, горѣказанитѣ културни учрѣждения.

„България е готова да събори укрѣпленията около Силистра. Чрѣзъ тази мѣрка Ромжния, като си запазва правото да укрѣпява южната граница на ромжнска Добруджа, ще има желаната отъ нея абсолютна безопасность.

България се съгласява за оправяне на границата, като отстжпва на Ромжния двѣтѣ жгълчета по срѣдата на пограничната линия, които се вдаватъ въ ромжнска Добруджа, както и други единъ трижгълникъ, имайки за основа на Черноморския брѣгъ една линия отъ 5 до 6 километра, начиная отъ настоящата граница. Тази отстжпка ще позволи на Ромжния да оползотвори по-добрѣ Мангалското си пристанище, което и ще увеличи повече нейната безопасность.

„Само по себе се разбира, че горѣпоменатитѣ задължения ще могатъ да иматъ сила само слѣдъ окончателното установяване на новата южна граница на България".

Нека прибавя, че тия задължения, разбира се, можеха да иматъ сила, ако бѣха приети тия прѣговори между ромжнитѣ и насъ. Щомъ тѣ не се приеха, ние считаме, че сме дегажирани, тъй като цѣлиятъ въпросъ е възложенъ сега на посрѣдничеството на великитѣ сили. (Ржкоплѣскания).

Отношенията между съюзницитѣ.

Третиятъ въпросъ, който ни отправя софийския народенъ прѣдставитель, г. Сакжзовъ, е (Чете): „Въ какви отношения се намира нашата държава съ своитѣ съюзници, Сърбия и Гърция, по поводъ прѣдполагаемата подѣлба на завоюванитѣ земи".

Господа народни прѣдставители,

Досежно нашитѣ отношения съ Сърбия и България констатирамъ и съ удоволствие, вѣрвамъ, ще чуете и вие, че досега, било при воденето на войната, било при прѣговоритѣ за мира въ Лондонъ, било най послѣ при тазнедѣлешната размѣна на мисли върху единодушния отговоръ, който трѣбваше да дадемъ на великитѣ сили по тѣхното посрѣдничество никакво разногласие между тѣхъ и Черна-Гора, отъ една страна и насъ отъ друга, не дойде да хвърли сѣнка върху нашия съюзъ. Всичкитѣ интереси на нашитѣ съюзници ние се съгласихме да защищаваме и всичкитѣ наши интереси тѣ се съгласиха да бранятъ. Всичко прѣдвидено въ договоритѣ и съглашенията между тѣхъ и насъ се изпълни; никакво отказване, никакво колебание дори въ това изпълнение на съюзническитѣ задължения не е имало. Една пълна хармония не е прѣставала да владѣе въ усилията, за да се свърши благополучно, прѣди всичко, епохалната задача на балканската война, за да се освободи Балканския полуостровъ отъ турското владичество. И отъ това искрено желание на правителствата на съюзнитѣ държави да се изкара на добъръ край това историческо дѣло — Балканскиятъ съюзъ — можемъ да бждемъ напълно благодарни. На него искренно желание можемъ всецѣло да разчитаме и за уреждането на нѣкои мѣстни недоразумѣния, дължими на извѣстни подчинени органи на властьта, хора съ повече ревность, отколкото тактъ. Подобни печални недоразумѣния напослѣдъкъ имахме въ сжботско и Нигрита. Веднага обаче, двѣтѣ съюзни държави взеха мѣрки да се тури край на тѣхъ и да се направи анкета, която да установи отговорноститѣ; да се назначи смѣсена комисия, която да разграничи мѣстноститѣ и да опрѣдѣли, кои територии отъ кого по напрѣдъ сж окупирани, за да бждатъ управлявани отъ него, безъ да прѣдрѣшава, разбира се, въпроса за окончателното владѣние на тѣзи мѣстности. И по тоя начинъ ние се надѣваме, че при тая проява на категорично рѣшение на съюзническитѣ правителства, да не допущатъ никакви конфликти, не ще се дава вече поводъ за недоразумѣния, ще прѣстанатъ оплакванията, ще се разсѣятъ и страховетѣ за нѣкакви въображаеми непрѣодолими мжчнотии при подѣлбата, която още не е на дневенъ редъ и която не може да бжде на дневенъ редъ прѣди свършването на войната.

Свършване на войната и условията на мира.

Пристжпвамъ къмъ 4-ия пунктъ отъ запитването на г. Сакжзова, който гласи: „Какво е изобщо становището на правителството по тѣзи въпроси?" Пристжпвамъ къмъ него и най напрѣдъ, колкото се касае до главния пунктъ на това становище — свършването на войната — азъ държа категорично да заява, че колкото и да желаемъ ние миръ, както и г. Сакжзовъ го желае, този миръ трѣбва напълно да отговаря на нашитѣ огромни, прѣди прѣмирието, на нашитѣ значителни загуби подиръ подновяването на военитѣ дѣйствия. И най-елементирната справедливость изисква, щото, слѣдъ това подновяване, причинено отъ отказа на новото младотурско правителство да приеме единодушния съвѣтъ на велик. сили, единодушното рѣшение на великия дивань, свиканъ отъ Камилъ паша, — елементарна справедливость изисква да добиемъ повече отъ онова, съ което бихме се задоволили прѣди възобновяването на враждебнитѣ дѣйствия. Повърхностни хора само могатъ да твърдятъ, че подиръ това възобновяване, ние нищо значително не сме могли да извършимъ. Осуетяването на тъй дълго приготовляванитѣ десанти, потопяването на единъ броненосецъ, при отсжтствието на всѣкакви наши военни кораби, паметното поражение при Булаиръ дѣто паднаха убити и ранени турци, споредъ тѣхнитѣ признания, около 14,000 души, невъзможностьта имъ да си покажатъ главата извънъ укрѣпенитѣ позиции, въ които сж се скрили, и то въпрѣки голѣмата подкрѣпа, която можаха и могатъ да почерпватъ отъ едно население 5 пжти по-голѣмо отъ нашето, — сж факти, които свързани и съ блѣскавия успѣхъ на нашата съюзница — Гърция при Янина, неопровержимо доказватъ, че нашия противникъ не е спечелилъ правото да иска сега условия по-благоприятни отъ ония, които му се прѣдложиха отъ съюзническитѣ делегати, прѣзъ прѣговоритѣ за миръ

въ Лондонъ и които той тъй лекомислено отхвърли тогава. И затова, мисля, напълно е оправдано напомнюването на тѣзи условия въ отговора, който съюзенитѣ държави днесъ дадоха на всички велики сили по тѣхното посрѣдничество. На великитѣ сили сега остава да се произнесатъ, какво трѣбва да се каже на съюзницитѣ, подиръ новитѣ тежки жертви, понесени отъ тѣхъ, не по тѣхна вина. И ние се надѣемъ, че присѫдата на силитѣ ще бѫде такава, щото, по своята мѫдрость и справедливость, да може да се наложи и на двѣтѣ страни.

Становище по спора съ Ромжния.

Касателно становището ни по нашия споръ съ Ромжния, предложенъ тъй сѫщо на посрѣдничеството на силитѣ, ние ще изпълнимъ дълга си, като се постараемъ да освѣтлимъ тия сили върху тоя споръ. Ще се помжчимъ да защитимъ правата на едно население, което е дало толкозъ скжпи жертви въ настоящата война. Ще употрѣбимъ всички усилия, за да убѣдимъ силитѣ върху необходимостьта за намиране отъ тѣхъ една формула, която не само да уреди сегашния споръ, но и да не остави никакво сѣме за бѫдащи раздори между два народа, свързани съ вѣковни връзки на добро съсѣдство и на неизмѣнно приятелство. (Ржкоплѣскания).

Балканския съюзъ.

Колко за становището по отношенията ни съ съюзницитѣ, то, г-да народни прѣдставители, е ясно. Ние сме рѣшени, прѣди всичко, строго да изпълнимъ нашитѣ съюзнишки задължения, като сме убѣдени, че и тѣ лоялно ще изпълнятъ своитѣ задължения. Хората, които създадоха великото и благородно дѣло на съюза; народитѣ, които съ такъвъ великодушенъ възторгъ посрѣщнаха това дѣло, можеха да се поколебаятъ въ своята вѣра въ неговото величие и благородство, само ако то бѣше дало лоши резултати. Но, при великолѣпнитѣ плодове, които то донесе, неговитѣ създатели и поклонници, могатъ само да се укрѣпятъ съ още по голѣми надежди и, като черпятъ сила въ широкия погледъ на истинскитѣ интереси на своитѣ народи, рожба на който широкъ погледъ е Балканския съюзъ, да се затвърдятъ още повече въ вѣрата, че чародѣйната мощь на този съюзъ ще надвие и послѣднитѣ мжчнотии, които могатъ да му се изпрѣчатъ. И ние сме увѣрени, че при тѣхното дълбоко убѣждение за нуждата отъ този съюзъ, не само за сега, но и въ бѫдеще, ще направятъ всичко възможно, за да се увѣнчае той съ успѣхъ, какъвто той много заслужава. (Ржкоплѣскания).

Апелъ.

Г-да народни прѣдставители! И въ началото казахъ и сега пакъ ще повтора, че е желателно да не паднатъ въ тая свещенна ограда днесъ излишни думи. Нека, господа, бѫдемъ всички въздържани. Нека се ржководимъ отъ необходимостьта да бѫдемъ внимателни и съ пълна вѣра въ правотата на нашето свето дѣло, пълна вѣра въ тоя прѣкрасно въорженъ български народъ, който защищава това дѣло, брани интереситѣ и честьта на отечеството съ една самоотверженость, съ единъ патриотизъмъ, прѣдъ които, изпълнени съ признателность и благоговѣние, нека още единъ пжть дълбоко се поклонимъ. (Бурни и продължителни ржкоплѣскания отъ всички страни. Отъ болшинството викове: Браво!).

Дневникъ.

† **Гръцкия краль Георгий.** На 5 того часа на $5^1/_2$ вечерьта прѣстжпна ржка посегнала върху драгоцѣнния животъ на гръцкия краль Георгий. Гръкъ, на име Александросъ Скинасъ, бившъ учитель въ Солунъ, придруженъ отъ двама съмишленици, стрѣлялъ съ револверъ изотзадъ на краля, когато се връщалъ пѣша отъ разходка съ адютанта си. Раненъ смъртоносно, кралътъ издъхналъ подиръ 8 минути въ ржцѣтѣ на адютанта си. Тази грозна вѣсть опечали столицата. Тя ще опечали и възмути цѣлия български народъ. Покушението ще възмути цѣлъ свѣтъ. Покосенъ е животъ, който направи гръцкия народъ честитъ. Покосенъ е живота на краля, който е работилъ само за издигането на Гърция. И този животъ се покосява въ най-тържественитѣ минути, когато краль Георгий разшири прѣдѣлитѣ на малка Гърция и я покри съ слава и съ почести.

Българската столица се покърти отъ грозната вѣсть, която съ свѣткавична бързина се разпространи. Дворецътъ и легациитѣ издигнаха веднага на половинъ знамена въ знакъ на жалѣйка. Народното събрание дигна заседанието си. Изненада и печаль се четѣше по лицата на всички граждани. Часа на $11^1/_2$ стана панихида въ съборния столиченъ храмъ за упокоение душата на краля, чиято послѣдна мисъль и дума, размѣнявана съ адютанта, когато изгърмѣлъ револвера, била за Гърция, за нейнитѣ успѣхи и величие. Молебенътъ се отслужи отъ Н. Високопрѣосвещенство св. Софийския митрополитъ г. Партений при участието на храмовия хоръ. На молебена присжствуваха Н. В. Царя съ свитата, чуждитѣ пълномощни министри на чело съ г. Панасъ, гръцкия пълномощенъ министръ, министритѣ съ м-ръ-прѣдседателя г. Ив. Ев. Гешовъ на чело, прѣдседателътъ на Нар. събрание г. д-ръ Сг. Даневъ съ подпрѣдседателитѣ г. г. Буровъ и Сгуревъ, столичния кметъ г. Ив. Д. Гешовъ, генералитѣ и офицеритѣ отъ гарнизона, началницитѣ на учрежденията и множество видни граждани.

Съболѣзнования. Щомъ се получилата печална вѣсть за грозната кончина на гръцкия краль, Н. Величество Царя веднага изказалъ телеграфически своитѣ съболѣзнования на кралското гръцко сѣмейство. Съболѣзнователни телеграми отправили и м-ръ прѣдседателътъ г. Гешовъ отъ име на правителството до гръцкия министръ прѣдседатель, прѣдседателътъ на Нар. събрание г. д-ръ Даневъ отъ име на Нар. събрание до прѣдседателя на гръцката камара и столичния кметъ г. Ив. Д. Гешовъ до атинския кметъ.

Хасковска Окол. църк. свещоливница

ОБЯВЛЕНИЕ № 2.

Хасковската околийска църковна свѣщоливница извѣстява, че на 15 мартъ т. г. ще се произведе търгъ съ тайна конкуренция за отдаване на прѣдприемачъ доставката на 3500 килограма чистъ пчелинъ анадолски или мѣстенъ восъкъ и 160 пакета прежда, бѣлена, италианска, № 4, потрѣбни на свѣщоливницата прѣзъ 1913 год.

Офертитѣ ще се приематъ отъ 3 — 5 часа слѣдъ обѣдъ.

Приблизителната стойность за восъка — 15750·50 лева, а за прежда — 1920 лева.

Залогъ за восъка — 787·50 лв., а за прежда — 96 лева, прѣдставени въ банкови удостовѣрения.

Членъ 11 отъ закона за обществените прѣдприятия е задължителенъ.

Поемнитѣ условия могатъ да се видятъ всѣки присжственъ день въ канцеларията на свѣщоливницата.

гр. Хасково, 1 мартъ 1913 г.

Прѣдседатель: Свещ. В. Въленъ.

Печ. Паспалевъ, наематель I Кооп. Печат. Д-во „Гутенбергъ", София.

Год. XIV. София, Сѫбота, 9 Мартъ 1913 год. Брой 19.

Пър. вѣстникъ
дава всѣка седмица
по 4 приложения четири
пѫти въ годината

Годишната цѣна на Църковенъ вѣстникъ, заедно съ приложението за България 10 лева, а за странство 13 лева.

Единъ брой 15 ст.

ЦЪРКОВЕНЪ ВѢСТНИКЪ

75 Тукъ, Славянската Бесѣда

СЕДМИЧНО ИЗДАНИЕ

Единъ брой 5 стотинки.

Неплатени писма не се приематъ — разноски за седмичното издание не се повръщатъ.

Поле за милосърдие.

. . . „Не може да си прѣдставите мизерията въ нѣкои помашки села, които посѣтихъ. Тя надминава всѣко въображение. Въ Узундере, дѣто бѣхъ, умрѣ дѣте. Влѣзохъ въ кѫщата при смъртника. Ни врати, ни прозорци — всичко изваденo. Прѣзъ пробитата стрѣха, прѣзъ прозорцитѣ и прѣзъ вратата бѣ навѣлъ снѣгъ. Въ единъ жгълъ на стаята бѣ умрѣлото дѣте. Въ другъ видѣхъ три дѣца боси и почти голи. Посинѣли, тѣ зъзнѣха отъ студъ. До тѣхъ стои жена окѫсана, боса, изпита. Това е майка имъ. Баща имъ е войникъ въ турската армия. Никаква покѫщнина: ни завивка, ни постилка, ни паница, ни лъжица, ни гърне, ни клечка дърво, ни кора хлѣбъ. И въ тази кѫща никой съсѣдъ не прѣкрачилъ прага, никое християнско, никое човѣшко око не надникнало. Подирихъ съсѣдитѣ да изкопаятъ гробъ и да дигнатъ починалото отъ студъ и гладъ дѣте. Всички се изпокриха и избѣгаха. Прѣзъ пѫтя имаше воденица. Поканихъ воденчаря да отиде да изкопае гробъ и да помогне да се погребе дѣтето. Не иска и да чуе. Когато го убѣдихъ и склонихъ, поиска да знае, кой ще му плати за гроба. . . Въ друга кѫща умира жена. Никой не се грижи за погребението ѝ, нито дори синъ ѝ. Като го поканихъ да изкопае гробъ на майка си, и той попита, кой ще му плати. Мизерията и жестокосърдието си съперничатъ. Здравитѣ и по-запазенитѣ сѣмейства сѫ студени, безучастни. Ни състрадание, ни сърдце у тѣхъ“. . .

Съ такива дебели черни линии очерта мизерията и жестокосърдието въ нѣкои села лице, което прѣди нѣколко дни се завърна отъ новоосвободенитѣ крайнини и което запитахме за впечатленията му отъ помашкитѣ села, прѣзъ които е минало. Картината е грозна. Не, повече нѣшо отъ грозна: тя е ужасна. И какво погрозно въ тежката зима, каквато имахме, отъ голи, боси и гладни дѣца и жени, чийто бащи и синове сѫ взети войници въ турската армия, какво и по-ужасно отъ дѣца и жени болни безъ постилка, безъ завивка. А такива злочести сѣмейства има съ десетки по селата въ новоосвободенитѣ крайнини. Каквито и да сѫ тия жени, дѣца и немощни старци, тѣ сѫ човѣци, тѣ сѫ днесъ и наши съграждани. И тия съграждани, които турскитѣ войски сѫ ограбили и оголили, които зимата съ мразоветѣ си е налегнала и които тежки болести, постоянни спѫтници на войната, сѫ нападнали и нападатъ, се свиратъ голи и гладни въ полуразрушени кѫщи. Тѣ сѫ изоставени и забравени отъ всички, дори и отъ своитѣ здрави и недотамъ съсипани съсѣди, които бѣгатъ и не искатъ да изпълнятъ сетния си дългъ къмъ починалитѣ. Жестокосърдо! Ала не трѣбва да се осѫждатъ съсѣдитѣ за коравостьта и безсърдечието. Тѣ не помалко сѫ за окайване. Върху тѣхното сърдце и върху тѣхния умъ никой не е работилъ. Ни вѣра, ни просвѣта е проникнала у тѣхнитѣ души. Това е било така прѣзъ вѣкове съ дѣдитѣ имъ, това е било така и съ бащитѣ имъ, това е и съ тѣхъ, тѣхни дѣца, които не знаятъ, що е състрадание и дългъ къмъ ближни.

Ето поле за човѣшки дългъ и за християнско милосърдие. Гладнитѣ, голи и болни дѣца, жени и немощни старци охкатъ стѫпкани въ пѫтя на живота. Тѣ иматъ нужда отъ блага дума, отъ кора хлѣбъ, отъ риза и дреха. Кой ще имъ се притече въ помощь съ едното и съ другото?

Въ България не сѫ осѫждѣли милостиви сърдца. Въ нея има повече милостиви самаряни, отколко се мисли. Коренитѣ на милосърдието сѫ дълбоки въ православния български народъ. Ако милосърдието не се е проявило въ него съ всичката благость и щедрость, то е, защото не е прѣдизвикано отъ живота. Не всички граждани въ градоветѣ и въ селата на царството сѫ срѣщнали картина на мизерия, като тая, съ която почнахме тия редове. Не всички прѣдполагатъ, че въ новоосвободенитѣ крайнини има жени, дѣца и старци тъй злочести, тъй изоставени и тъй занемарени отъ своитѣ съсѣди. Не всички прѣдполагатъ, че има толкова стѫпкани отъ живота и толкова озлочестени отъ войната. Не и всички прѣдполагатъ, че може да има такива и толкова жестокосърди, равнодушни и несъстрадателни съсѣди. Дѣто се намѣрили ревностни граждани и свещеници да разкриятъ мизерията, съ която се борятъ дѣца, жени и немощни старци въ новоосвободенитѣ страни, милосърдието заговорило и любовьта къмъ ближнитѣ се възпламенила. Едната и другата заговорили съ дѣла, проявили се въ пожертвувания. Отрадното е, че милосърдието въ селата си съревнува съ това въ градищата. Въ редъ енории въ Врачанско, Варненско — Прѣславско, въ Ловчанско и пр. гражданитѣ се отзовали съ пожертвувания въ пари и въ дрехи за голитѣ, боситѣ и гладнитѣ въ новоосвободенитѣ крайнини. Въ малки селски енории сѫ събрани, освѣнъ пари, и цѣли колети съ дрехи. Какво по-високо милосърдие и каква по-голѣма любовь къмъ злочеститѣ ближни отъ готовността да отдѣли енориаша въ селото или града отъ залъга си и отъ дрехитѣ си за онния, които зъзнатъ голи и гладни! Какво и по-голѣмо доказателство за рев

ността и братолюбието на свещеника, който е схваналь момента и дълга за позивъ къмъ милосърдието на гражданитѣ въ енорията си! Какъвъ и по-добъръ примѣръ за подражение и за съревнование въ милосърдие за енориашитѣ въ села и градове!

Ето поле за дѣйность и за милосърдие. Стѫпканитѣ отъ живота, ограбенитѣ и озлочестени отъ турската войска, когато е минавала прѣзъ помашкитѣ села и когато ги е нудила да напускатъ селата си, се нуждаятъ отъ милость, грижа, дрехи, хлѣбъ. За тия голи, боси, гладни и болни трѣбва да се разправи въ енорията, дѣто още не е разправено. За тѣхъ трѣбва да се подири милосърдието на енориашитѣ, дѣто още не е подирено. Енориашитѣ не ще го откажатъ. Мнозина въ енорията ще се явятъ съ пожертвуванията си и съ съревнованието да се помогне на злочеститѣ. Всѣки ще се притече, съ каквото може. Ако не могатъ да отидатъ сами да помогнатъ на злочеститѣ, ще улеснатъ съ подаянията си ония, които сѫ се притекли съ помощитѣ и съ участието си въ селата на злочеститѣ. Иматъ примѣра на пожертвуванията отъ градове, дружества и комитети въ градоветѣ и селата, отбѣлѣзани въ благодорностьта, която се печата на друго мѣсто въ днешния брой. Позивътъ на енорийския свещеникъ разтворилъ сърдцата. Явили се въ енорията самаряни съ подаянията си. Единъ далъ пари и дреха, другъ риза, трети дреха, четвърти кърпа. Малко по малко събрало се подаяние, което говори за ревностьта на пастира и за милосърдитѣ чувства на паството. Колко скромни и да сѫ тия подаяния, тѣ говорятъ за милостиви сърдца и за схванатъ длъгъ къмъ злочеститѣ. Една дреха, една риза, едно черже или одѣяло, една дори кърпа сѫ нѣщо за ония, които сѫ лишени отъ всичко. Дрехата или ризата, съ които ще се облече голия, чержето или одѣялото, съ което ще се завие лишения отъ всичко, кърпата, съ която ще се забради гологлавата, не сѫ подаяния. Тѣ сѫ изразъ на чувства и на състрадание отъ братя къмъ братя, отъ съсѣди къмъ съсѣди, отъ съграждани къмъ съграждани. Колко на гледъ незначителни и да сѫ тия пожертвувания, тѣ ще заговорятъ на сърдцето и на ума. Въ тѣхъ злочеститѣ ще видятъ участие, грижи, благость и братски чувства. Въ тѣхъ ще познаятъ милосърдието, което не гледа на лица и на вѣра... А това ще е първата проповѣдь съ дѣла срѣщо коравостьта и жестокосърдието на съсѣдъ къмъ съсѣдъ, на синъ къмъ майка, което прави отъ печална по-печална картината, съ която почнахме тия редове...

Тс.

Албанскиятъ въпросъ и съюза на балканскитѣ държави.

Извѣстниятъ австрийски държавенъ мѫжъ графъ Щернбергъ излиза въ виенската преса съ една обстойна статия по албанскиятъ въпросъ подъ надсловъ: „Болнавото дѣте на Австро Унгария".

Слѣдъ като дава едно кратко описание по ситуацията на европейската политика, Шернбергъ казва: „Трѣбваше, въ дѣйствителность, да се вѣрва, че само сериозни причини можеха да нарушатъ европейския миръ. Но случаятъ съвсѣмъ не бѣ такъвъ. Анексията на Босна заплашваше прѣди години сѫщо да избухне войната. Сега пъкъ автономията на Албания създава на монархията ни нови грижи и нови опасения.

Какъ може, прочее, да се обясни тая опасность? Справедливо ли дѣйствува, въ случая, нашето правителство, което и е отговорно за външната ни политика? Азъ смѣя да кажа, че *не!* Защото нашитѣ отговорни фактори дѣйствуватъ по тоя въпросъ не съ разума, а съ чувството. Само така и можа да произлѣзе *албанската утопия.* Въ тоя случай тѣ повдигнаха тоя въпросъ само отъ страхъ прѣдъ панславизма. Главната точка на опора на външната ни политика бѣ да се противопоставимъ всячески на славянското всевластие въ Балкана. Ако да бѣхъ начело на външната ни политика, азъ не бихъ се борилъ сега съ балканскитѣ държави за териториални компенсации, а бихъ ги оставилъ да си подѣлятъ сами заробенитѣ области. До ut des. Вземете си цѣлата територия, а на мене дайте само стопанствени изгоди. Това би било за мене ржководно начало при разрѣшаването на тоя въпросъ. И тогава Австро-Унгария щѣше да бѫде за балканския съюзъ туй, което водата е за една плодородна область.

Кой щѣше да може да ни попрѣчи тогава въ тая наша дѣйность? Обаче ние избрахме единъ съвсѣмъ другъ пѫть. Ние си поставихме за цѣль да създадемъ непрѣменно една нова държава—Албания. Тая шега ни струва вече тъкмо единъ милиардъ крони, а освѣнъ туй и сто хиляди работни ржцѣ сѫ повикани подъ знамената и отклонени отъ тѣхното призвание. Отгорѣ на туй пъкъ и балканскиятъ съюзъ сега вече стана на нашата монархия единъ противникъ. Кждѣ оставатъ, прочее, компенсациитѣ? Идеята, че новосъздадената Албания ще бѫде като противовѣсъ на българското, сръбското и гръцко влияние въ Балкана, е единъ съвсѣмъ несполучливъ опитъ. Създаването на една държава, която никога иначе не е сѫществувала, е едно извънредно проблеиатично прѣдприятие.

Какъ можемъ да си прѣдставимъ създаването на една албанска държава, за която нѣма дори и конкретна прѣдстава било въ географическо или етнографическо, а още по-малко въ културно отношение? Езикъ и религия, култура и литература сѫ у албанцитѣ различни, ако не и съвсѣмъ липсватъ. Множество племена, безъ всѣка връзка, населяватъ една область, дѣто липсва всѣкаква култура. Всичко въ тая страна, което не е българско, гръцко или сръбско, дѣто само и има извѣстна култура, е албанско. Римлянитѣ и турцитѣ никога не можаха да се разправятъ съ размирнитѣ албанци. Отъ хиляди години насамъ тече постоянно кръвь въ Албания, за да се въведе редъ и законность. Всѣкакви прѣдвиждания липсватъ, че албанцитѣ могатъ да заживѣятъ като една правова държава. Тѣ воюватъ постоянно помежду си. И може ли Австрия сега да гарантира прѣдъ цивилизования свѣтъ, че тая държава ще заживѣе правово? Ще пролѣе ли Австро-Унгария или Италия кръвь и ще жертвува ли всичко, за да се въведе въ Албания порядъкъ и законность? И ако тѣ не сполучатъ да възстановятъ реда, ще оставятъ ли на балканскитѣ държави, като най-близки съсѣди, да направятъ това сами на своя смѣтка? И всѣко отъ тия прѣдприятия, разбира се, ще води къмъ нови европейски компликации, къмъ нови въоржжения и опасности.

И ако приемемъ за минута, че невъзможното би било възможно — Албания би могла да стане на свои сили една държава. Какъ ще се издържа, обаче, въ финансово отношение? Една страна — безъ пѫтища, безъ училища, безъ пощи, телеграфъ и желѣзници — струва много, твърдѣ много пари. И ако

дори въ всичко туй се сполучи, ако се намѣрятъ хора финансисти, които ще жертвуватъ пари за тая цѣль, нѣма ли да бѫде пакъ Албания между Италия и Австрия туй, което за насъ е днесъ Шлезвигъ-Холщайнъ? Нѣма ли Албания да клони къмъ Италия, въ случай че балканскитѣ държави би се помирили нѣкога съ Австрия? А ние ще трѣбва да употрѣбимъ въ бѫдеще всичко възможно, за да привлечемъ балканскитѣ държави непрѣменно къмъ насъ и ги направимъ австрофили. По такъвъ начинъ, това наше днесъ болнаво дѣто ще стане единъ день за Австро-Унгария една сериозна опасность, ако сполучимъ да му създадемъ условия за самостоенъ животъ.

Сънътъ на албанската утопия ни доведе почти до прага на една опустошителна война и ни струва вече единъ милиардъ крони. И при все това, надеждитѣ, които възлагаме на тая нова държава, никога нѣма да се оправдаятъ. Ако, обаче, бѣхме се отказали отъ мисъльта да създадемъ на всѣка цѣна една албанска държава, щѣхме да имаме съвсѣмъ другъ резултатъ. Ако оставѣхме на балканскитѣ държави да си подѣлятъ Албания, тѣ не щѣха да можатъ никога да се разправятъ съ тоя размиренъ елементъ. Па освѣнъ туй, балканскиятъ съюзъ нѣма и нужднитѣ срѣдства, за да може да създаде отъ тая дива страна една културна държава. И ако тоя съюзъ се укажеше противникъ на Австрия, ние щѣхме всѣкога да имаме случай да снабдимъ албанцитѣ съ пари и оржжие и да ги настроимъ противъ балканскитѣ държави. Па не е далечъ и деня, когато гърци и българи ще почнатъ да се каратъ и тогава албанцитѣ щѣха да бѫдатъ масло въ огъня.

Ние показахме на свѣта нашитѣ сили. Ние показахме, че сме въ състояние да респектираме Европа и да прокарваме нашата воля. Ние дадохме да се разбере, че искаме да сме господаритѣ на Балкана и пѫтя ни за Солунъ да ни бѫде отворенъ. Това би било и цѣната, задѣто ние отстжпваме на балканскитѣ държави територия. Ние имаме нужда за сега отъ хлѣбъ за нашитѣ работници и пари за нашитѣ прѣдприятия на истокъ, за да можемъ, по такъвъ начинъ, изцѣло да конкурираме въ всесвѣтския пазаръ. Това и трѣбваше само да бѫде за сега въ ума на нашитѣ държавници, които днесъ ржководятъ политиката ни. Ние имаме нужда на първо врѣме отъ търговски пѫтища. Сетнѣ ще дойде пакъ и врѣмето за по-идеална дѣйность въ областьта на политиката... Днесъ трѣбва да се задоволимъ съ по-малко, трѣбва да си набавимъ, прѣди всичко, хлѣбъ и пари".

И. А. Ш-въ.

Гръцкитѣ атонски монаси противъ атонската църковна република.

Съ Атонския полуостровъ се занима посланишката конференция. Въ послѣдната се даде идея да се даде на Св. Гора автономия подъ юрисдикцията на Цараградската патриаршия и подъ протектората на православнитѣ балкански държави и Русия. Идеята се възприе отъ конференцията, като мнѣние, но не като рѣшение. Конференцията не рѣшава, но изучава въпроситѣ и дава мнѣния. Тя е арбитъръ. Нейното мнѣние не е задължително за силитѣ.

Атонскитѣ гръцки монаси излизатъ противъ идеята на посланишката конференция: тѣ не само сж противъ автономията на Св Гора, но и противъ църковна република. Избрани трима монаси - делегати, отъ гръцкитѣ Атонски монастири, откато отправили протестъ до посланишката конференция противъ идеята да се създаде отъ Св. Гора автономна область, заминали за Атина да молятъ гръцкото правителство да присъедини Св. Гора къмъ Гърция. Гръцкиятъ м-ръ прѣдседатель г. Венизелосъ приелъ тримата атонски делегати. Като ги изслушалъ, посъвѣтвалъ ги да си отидатъ на Атонъ и да оставатъ въпроса за сждбата на Св. Гора на ония, които носятъ отговорности. Прѣзъ врѣме на стоенето си въ Атина тримата атонски делегати се срѣщнали и съ водителитѣ на опозицията, сжщо и съ г. Мансуровъ, бившия руски съвѣтникъ на цариградското посолство, който на пжть за Св. Гора се намиралъ въ Атина.

Г-нъ Мансуровъ е натовареният отъ руското правителство да отиде въ Св. Гора да изучи условията, за да се създаде църковна светогорска република. Делегатитѣ говорили надълго съ г. Мансурова. Тѣ му прѣдали желанията и рѣшенията на братята отъ атонскитѣ гръцки мънастири. „Гръцкитѣ мънастири, казали тѣ, сж противъ интернационализацията на Атонския полуостровъ. Ние искаме автономия управна съ гръцки власти. Ние ще отхвърлимъ всѣка промѣна, която заплашва основнитѣ права на еленизма въ Св. Гора, които датирватъ отъ три хиляди години".

Вѣстницитѣ по дневнитѣ въпроси.

По прѣговоритѣ за миръ. Турция подири посрѣдничеството на великитѣ сили за миръ. По нейна молба послѣднитѣ поискаха прѣдложенията на съюзнитѣ балкански държави за миръ и ги съобщиха на Портата. Съюзнишкитѣ прѣдложения, види се, падатъ тежко особено на младотурцитѣ, които ще понесатъ всичката отговорность за прѣдложенията. Вече младотурцитѣ правятъ усилия да се отдръпнатъ отъ посрѣдничеството, което подири Портата и което силитѣ ѝ не отказаха. Това е лесно за неотговорни комитети, какъвто е тѣхния, ала то е мжчно и почти невъзможно за турския кабинетъ. Колко горчива и да е чашата, младотурцитѣ трѣбва да я изпиятъ до дъно. Тѣ сж толкова слаби, че не може да отблъснатъ нито ржката, която имъ поднася горчивата чаша, нито да счупатъ чашата съ горчилото. Положението имъ е грозно, но тѣ сами си го създадоха. Младотурскиятъ печатъ още по-малко ще може да повлияе на силитѣ и на съюзницитѣ. По поводъ на онова, що пишатъ младотурцитѣ и което замишлява Турция, в „Temps" въ броя си отъ 18 мартъ пише:

„Турскиятъ печатъ посрѣща съ негудование условията, които съюзницитѣ поставятъ за посрѣдничество. Той разчита, че Европа ще ги окастри, ако иска да се постигне миръ. Турция, види се, забравя, че тя отхвърли условията за миръ, които силитѣ ѝ съвѣтваха да приеме и които се послѣдваха съ подновата на неприятелствата. Съюзницитѣ, ако намѣрятъ, че интереситѣ имъ го изискватъ, може сжщо така да прѣнебрѣгнатъ съвѣтитѣ на силитѣ, за да продължатъ неприятелствата. Българо ромжнскиятъ споръ и въпроса за г. Шкодра, който ще бѫде атакуванъ отново, когато пристигнатъ сърбскитѣ подкрѣпления, тия двѣ деликатни точки, които изтъкватъ, за да подчертаятъ нуждата да се тури бързо край на войната, не прѣдставяватъ вече опасность за международни осложнения, та опита за интервенция да принуди Балканскитѣ съюзници да приематъ условия за миръ, диктувани отъ Европа".

—o—

Дневникъ.

Св. Търновския митрополитъ. Синодиятъ архиерей, Н. Високопреосвещенство св. Търновскиятъ митрополитъ г. Антимъ, който бѣ въ отпускъ по епархиални нужди въ седалището на епархията си, се завърна отъ г. Търново на 7-и того вечерьта въ столицата и слѣзе въ синодната палата.

Окржжно. Св. Синодъ е отправилъ до епархийскитѣ началства на 16-и февруарий окржжно писмо по мораториума. Въ окржжното се казва: „Въ заседанието си отъ 5-и февруарий св. Синодъ изслуша закона за мораториума и намѣри, че мораториумътъ трѣбва да се приложи и въ сждопроизводството на епархийскитѣ духовни съвѣти . . . . Прѣзъ врѣме на мораториума течението на опрѣдѣленитѣ отъ духовнитѣ сждилища и църковни закони срокове се спира, и понеже съ закона е постановено мораториума да се продължава отъ 17 септември 1912 г. до 45 й день включително отъ дена на обнародването заповѣдьта за обща демобилизация, слѣдва, че прѣзъ цѣлия този периодъ сроковетѣ по брачни и другитѣ духовни спорове не текатъ. Ако, слѣдователно, до 17 й септември 1912 год. сж изтекли нѣколко дни отъ единъ опрѣдѣленъ срокъ за обжалване на извѣстно рѣшение или за друго нѣщо, напр. 5 или 10 дни, останалитѣ дни за попълването на опрѣдѣления срокъ или даденото отъ духовния сждъ количество дни за извършване сждебното дѣйствие, ще почнатъ да текатъ отъ слѣдващия, т. е. 46-й день отъ деня на обнародването въ „Държавенъ вѣстникъ“ заповѣдьта за демобилизация“.

Бойното поле.

Сражения при Чаталджа. Официални депеши отъ *Димотика* съ дата 6-и и 7-и мартъ съобщаватъ слѣдното за сраженията, станали на 5-и и 6-и того на Чаталджа:

На Чаталджа вчерашния день се приключи съ още единъ опитъ за настжпление на турскитѣ войски, който се свърши съ пъленъ неуспѣхъ и голѣми загуби за турцитѣ.

Около 5 пѣхотни дивизии, съ артилерия и конница, поддържани на флаговетѣ отъ флотски артилерийски огънь, бѣха задържани отъ огъня на нашитѣ прѣдни части. Привечерь лѣвофланговата турска дивизия бѣ атакувана отъ нашия дѣсенъ флангъ и обърната въ бѣгство. Два табура отъ тая дивизия, съставляващи крайния турски лѣви флангъ, бидоха изолирани отъ наши части и притиснати къмъ морския брѣгъ, източно отъ Епиватосъ, отдѣто, прѣзъ нощьта, часть отъ тѣхъ се спасиха, като се качиха на параходитѣ.

При Булаиръ и Одринъ деньтъ мина спокойно.

Димотика, 7 м. Вчера при Чаталджа една турска дивизия, съ артилерия, настжпи срѣщу нашето лѣво крило, но биде отблъсната съ голѣми загуби. Друга турска дивизия настжпи срѣщу нашия центъръ, но като наближи около 400 крачки до нашитѣ окопи, биде контра-атакувана и обърната въ пълно безпорядъчно бѣгство. На полесражението има оставени около 500 убити и тежко ранени турци.

Привечерь противника съ 6 табура се опита да атакува нашия лѣви флангъ, но огъня на нашата пѣхота и артилерия го застави отдалечъ да се повърне назадъ. По причина на тежкото поражение, което противника прѣтърпѣ срѣщу дѣсното наше крило, вчера и днесъ тамъ той не направи никакви опити за настжпление. Нѣколко негови санитарни команди събиратъ убититѣ отъ завчерашния бой турци

Благодарность.

Славянското Благотворително Дружество счита за свой приятенъ дългъ да изкаже публично своята благодарность на слѣднитѣ лица, които съ готовность се притекоха, по поводъ на позива му, на помощь на злочеститѣ наши по кръвь братя, останали голи, боси и гладни по случай освободителната война, а именно:

1) На Комитета по издържане Търговската болница въ София за 14552 (четирнадесеть хиляди петстотинь петдесеть и два) лева;

2) На сжщата за 29 човала дрехи;

3) На Комита на Тулчански дами за 10 човала дрехи подарени отъ Тулча;

4) На Контората Евл. Георгиевъ 3000 (три хиляди) лева;

5) На Женското Благотворително Д-во „Милосердие“ въ Бургасъ за 200 (двѣста) лева;

6) На г-нъ Сава Паница отъ Виена за 300 (триста) лева;

7) На чиновницитѣ при Градската Община въ Радомиръ 12·90 (дванадесеть лева и 90 ст.);

8) На жителитѣ на с. Жгленъ (Луковитско) 100 (сто) кърпи за лице, 40 (читиредесеть) ризи и 9 (деветь) чифта гащи (нови);

9) На Мѣстния комитетъ за подпомагане бѣдни въ с. Краводеръ (Вратчанско) 50 (петдесеть) лева;

10) На Комитета по събиране помощи въ с. Какрина (Ловченско) 50 (петдесеть) лева;

11) На жителитѣ на с Главаци (Врачанско) 26 (двадесеть шесть) лева;

12) На жителитѣ на с. Българска-Бѣла (Вратчанско) 39 (тридесеть деветь) лева;

13) На Комитета по събиране помощи въ с. Ставерци (Орѣховско) 107 (сто седемь) лева и 1 копетъ съ 261 (двѣста шездесеть едно) парчета разни дрехи;

14) На свещ. Борисъ Даневъ енорийски свещ. на с. Кадж кьой (Тутраканско) 100 (сто) лева и 52 (петдесеть двѣ) платнени кърпички (нови);

15) Радомирско Св. Димитриевско Църковно Настоятелство 50 (петдесеть) лева;

16) На Ловченската митрополия 430 (четиристотинь тридесеть) лева;

17) На Варненско-Прѣславската митрополия 1013 (хиляда тринадесеть) лева;

18) На Горно-Орѣховската градска община 13 (тринадесеть) денка дрехи по особенъ списъкъ;

19) На жителитѣ на с. Юнеръ (Русенско) 10 (десеть) лева.

Харманлийска Окол. Църковна Ливница

ОБЯВЛЕНИЕ

№ 5.

Извѣстява се на интересующитѣ, че въ помѣщението на ливницата ще се произведе търгъ на 22-й мартъ т. г., отъ 2 до 5 часатъ слѣдъ пладне, съ явна конкуренция, доставката, чрѣзъ прѣдприемачъ, на слѣдующитѣ два артикула, нуждни за ливницата, за настоящата 1913 год., а именно:

1). 1500 килограма чистъ восъкъ отъ пчели, мѣстенъ или анадолски, приблизителната стойность е 7500 лева.

2). 150 кгр. (30 топа) прежда суланъ № 4, приблизителната стойность е 350 лева. Искания залогъ е 5 % отъ обявената стойность на прѣдприятието. Желающитѣ да конкурират нека се съобразятъ съ постановленията на чл 11 отъ закона за обществените прѣдприятия.

Поемнитѣ условия и тържни книжа могатъ да се видятъ всѣки присжтственъ день.

гр. Харманлий, 6 мартъ 1913 г.

За прѣдседателнь на ливницата:

Свещеникъ З. П. Чавдаровъ.

Печ. Паспалевъ, наематель I Кооп. Печат. Д-во „Гутенбергъ“, София.

Год. XIV. София, Четвъртъкъ, 14 Мартъ 1913 год. Брой 20

Тукъ Славянската беседа

Абонаментъ всѣка седмица приложението четири пъти на годината

Годишната цѣна на „Църковенъ вѣстникъ“, заедно съ приложението за България 10 лева, а за странство 13 лева.

Единъ брой 15 ст.

ЦЪРКОВЕНЪ ВѢСТНИКЪ

СЕДМИЧНО ИЗДАНИЕ

Единъ брой 5 стотинки.

Обща тема за проповѣдь.

Нашитѣ войски сж още на бойното поле. На тия минути тѣ довършватъ въ огнената линия освободителната война. Съ самоотвержение, каквото военнитѣ лѣтописци рѣдко сж били честити да отбѣлѣжатъ и съ вихренъ устремъ, който помита най-силнитѣ укрѣпления, тѣ турятъ въ ореола на България послѣднитѣ лаврови листа, не по-малко сияйни отъ тия, що накжсаха при Лозенградъ, Луле-Бургазъ и Булаиръ и изплетоха ореола ѝ. На тия минути тѣ щурмуватъ укрѣпленията при Одринъ. Прѣдъ тѣхния стихиенъ напоръ падатъ една по една турскитѣ позиции и фортове, които довчера се считаха непривзимаеми. Одринъ е въ сетнитѣ си минути. Той агонира. Когато ще се четатъ тия редове, нашитѣ храбри войски ще сж вече въ Одринъ и българското трицвѣтно знаме ще се развѣва надъ него. Такава устремна атака сж прѣдприели нашитѣ войски и на Чаталджа отвчера. Вече 10—12 турски села и позиции сж заети отъ тѣхъ. Турцитѣ, разбити и прѣслѣдвани отъ нашитѣ храбри войски, бѣгатъ и търсятъ спасение въ чаталджански укрѣпления.

И армията при Одринъ, и тая при Чаталджа турятъ съ трескавость и възторгъ послѣдна ржка на своята творба — на освободителната война, на славата и величието на България. Нѣмаше нищо по-мжчно въ освободителната война отъ тѣхнитѣ задачи, но за това пъкъ нѣма и нищо по-честито отъ тѣхното разрѣшение, нищо и по-велико на полуострова отъ тѣхния самоотверженъ подвигъ, нищо и по-мирово отъ епичнитѣ побѣди, които нанесоха на врага при Люле-Бургазъ. Тѣхното самоотвержение е тъй феноменално, както и идеята на освободителната война, идеята да воюватъ балканскитѣ съюзни държави въ име на свободата, на културата, на братството и за съвършенството на балканскитѣ народи.

Героитѣ творци съ трескавость и нервность привършватъ великото си дѣло. Възползвани отъ настжпилото хубаво врѣме, тѣ бързатъ да го довършатъ, за да се завърнатъ по домоветѣ си между своитѣ и да поематъ своитѣ работи. Тѣ бързатъ да се намѣрятъ на нивитѣ и на дюгенитѣ си, въ работилницитѣ, въ училищата, въ канторитѣ, въ канцелариитѣ. Найвече бързатъ земледѣлцитѣ да не изпуснатъ пролѣтьта, да не пропуснатъ работното врѣме за орань и посѣвъ. Откато разораха бойнитѣ полета, откато посѣха по тѣхъ и пожънаха лаври, тѣ бързатъ сега да сварятъ да изоратъ и нивитѣ си, за да може да жънатъ и пълнятъ житницитѣ си, които сж житници на България и съ които България изхрани и храни, безъ да усѣти, половинъ година повече отъ половинъ милионъ войници. Затова е трескавостьта въ сраженията. Затова е и тѣхниятъ стихиенъ щурмъ срѣщо най-страшнитѣ крѣпости, каквито военнитѣ авторитети знаятъ. Тѣ не се боятъ отъ тия крѣпости. И ако не бѣха ги въздържали и ако врѣмето не бѣ прѣчило, тѣ отдавна би свършили съ крѣпоститѣ, съ Одринъ, съ Чаталджа. Българскитѣ войници се сражаватъ не само съ чувство, но и съ разумъ и съ пълно съзнание. Всѣки български войникъ знае не само защо воюва, но и какъ да воюва. И свѣтътъ пръвъ пжть вижда, че войникътъ не трѣбва да е автоматъ, когото движатъ и който несъзнателно изпълнява заповѣди, но трѣбва да мисли зрѣло, да дѣйствува съ съзнание и да се възпламенява отъ висока културна идея. Това е новото. Това е тайната на съкрушителнитѣ побѣди, които нанесе българската армия на турцитѣ. Въ това е тайната на побѣдата при Люле-Бургасъ, която военни авторитети считатъ за мирова. А такива съ мирово значение побѣди историята знае малко. Побѣди като люле-бургаската и одринската сж основа на военни теории и на военна наука.

На героитѣ и на дѣлата имъ отечеството дължи благодарность и признателность. Ние пъкъ, тѣхни бащи, майки, братя, сестри и съграждани, имъ дължимъ жива благодарность и почетъ. Въ какво може да се изкаже тази благодарность и почетъ?—Съ участие въ грижитѣ за тѣхъ и за тѣхнитѣ ближни. Тия грижи сж на държавата, но тѣ сж и на всѣки гражданинъ. Наредъ съ тия грижи пролѣтьта налага на държава и на граждани и други грижи — грижитѣ за нивитѣ на ратуващитѣ на бойното поле герои, за нивитѣ, които чакатъ орачъ и сѣячъ. Тия грижи сж и обща тема за проповѣдь не само съ думи но съ дѣла и трудъ. Има герои, които сж оставили немощни родители и слаби дѣца, които не могатъ да тръгнатъ съ рало на нивата. Има герои, които сж оставили жена съ дребни дѣца, която не може да надвие на всичка работа. Нивитѣ имъ може да останатъ неизорани и незасѣти. Това не може и не бива да се допусне. Въ всѣко село ще се намѣратъ добри съсѣди и съсѣдки, които на драга воля ще спомогнатъ да изоратъ и засѣятъ нивитѣ на сѣмействата, чиито работни ржцѣ сж на бойното поле. Въ всѣко село може да се устроятъ тлаки на дълга и на почетьта къмъ тия, които сж на бойното поле. Въ тия тлаки всичко здраво и способно ще участвува. Иска се са-

мо починъ, подкана и напомняне на общия длъгъ, на дълга на незасегнатитѣ отъ войната къмъ ония сѣмейства, които сж пратили на бойното поле по двама, по трима, па дори по четирма мжже и сега радата имъ стоятъ раждясали и нивитѣ имъ неугарени и неизорани. Незасегнатитѣ съселяни сж длъжни да се притекатъ съ своитѣ рала на първа покана. Кой може и трѣбва да направи тая покана?—Може всѣки да я направи. На първо мѣсто тя е длъгъ на кмета въ селото и на свещеника въ енорията. Ето единъ длъгъ наложителенъ толкова, колкото и високъ. Ето и една тема за обща проповѣдь, проповѣдь за общъ длъгъ, за длъгъ да се изоратъ и засѣятъ нивитѣ на всички ония герои, които сж на бойното поле и на които домашнитѣ не могатъ да сторятъ това. И какво по-голѣмо и силно доказателство на почетъ и благодарность къмъ героитѣ отъ това да намѣрятъ, когато се завърнатъ отъ бойното поле, нивитѣ си изорани и засѣти! Това ще бжде живата благодарность. Каква и по-краснорѣчива проповѣдь отъ тая да се направи въ храма позивъ и се извикатъ чувствата на почетъ и на благодарность къмъ героитѣ на бойното поле, като всички се поканятъ да отидатъ да изоратъ и засѣятъ съ пѣсни и съ радость нивитѣ имъ. Това ще бжде най-краснорѣчивия примѣръ на любовь, на братство и на християнски длъгъ къмъ ближнитѣ. Общата тема на проповѣдьта е зададена. Тя чака проповѣдници да я разработятъ и да възпламенятъ съ нея аудиторията си. . . .

Тс.

Новиятъ законопроектъ за народната просвѣта и мѣстото на църквата въ училището.

Реформирането на нашата училищна система отдавна съставява една необходимость. Това е накарало и г. м-ра Пѣевъ да изработи новъ законопроектъ за народното образование, който бѣ прѣдметъ на бурни разисквания въ народното събрание. Макаръ отъ освобождението досега всички почти министри да сж измѣняли и допълняли закона за народната просвѣта, все пакъ никога не се е създалъ единъ законъ, чрѣзъ който да се задължи училището да дава на ученика не само знания, но и да го възпитава нравствено, да подготви отъ него добъръ бждащъ гражданинъ на отечеството и вѣренъ синъ на народната ни църква. И сегашната реформа, която прѣдприема министърътъ на просвѣтата, нѣма да даде очакванитѣ резултати, макаръ да се въвежда децентрализацията и училището да се повѣрява, тъй да се каже, въ ржцѣтѣ на народа. Обаче новиятъ законъ все има своитѣ добри страни и нѣкои прѣимущества дори прѣдъ досегашнитѣ закони за народното образование. И народниятъ прѣдставитель г. С. Чилингировъ нѣма защо да се опасява като мисли, че съ новия законопроектъ се е давало на учебното ни дѣло религиозенъ оттенъкъ. Тоя новъ законъ, може да се каже, е противъ ония изъ народнитѣ ни учители, които не сж респектирали досега религиознитѣ убѣждения на народа и които сж проповѣдвали вражда между два най-главни фактора въ културното ни развитие — църквата и училището. Тия господа сж застанали отдавна въ враждебно положение спрямо църквата, тая църква, която е олицетворявала до освобождението, па и днесъ, духовната и политична мощь на нашия народенъ духъ. И чрѣзъ тая мощь само ние можахме да се самосъхранимъ прѣзъ вѣкове и днесъ така доблестно да съкрушимъ силната отоманска империя и да стоимъ днесъ прѣдъ стѣнитѣ на Цариградъ. Споменатитѣ народни учители забравиха, че църквата и училището прѣслѣдватъ едни и сжщи цѣли и че, като тъй, тѣ трѣба всѣкога да отиватъ заедно — ржка за ржка.

Въ това отношение може да ни послужи за примѣръ враждебно настроената противъ насъ Австрия, а особено православна Буковина. Програмата на тамошнитѣ класически гимназии прѣдставява, тъй да се каже, съединение на гимназия съ семинария. Религиозното възпитание е застжпено както трѣбва въ всички народни училища. То е повѣрено по градоветѣ само на специални катихети, които непрѣменно трѣбва да бждатъ духовни лица. Това е общъ законъ, санкциониранъ отъ държавата.

Въ празднименъ день младежитѣ изъ гимназиитѣ и всички основни училища се събиратъ рано въ училищнитѣ помѣщения, отдѣто въ 9 1/2 часа отиватъ всички въ църква съ своитѣ възпитатели. Забѣлѣжително е, че учительтъ съ своя живъ примѣръ служи за образецъ на възпитатель. Учительтъ гледа не само да прѣдаде на дѣтето знания, но и да го възпита въ духа на християнскитѣ добродѣтели, да развие вроденитѣ у него дарби въ способности.

По селата сжщо религиозното възпитание на младежьта е повѣрено само на мѣстното духовенство или на старшия учитель, ако се отличава съ благочестие, който държи, за тая цѣль, и специаленъ изпитъ по вѣроучение. Учитель и свещеникъ тукъ работятъ съвмѣстно за културното повдигане на обществото, на което сж призвани да служатъ. А у насъ въ България въпросътъ за възпитанието е твърдѣ занемаренъ. Нѣщо повече, прѣди нѣколко години се отне и формалното право на българското духовенство да се грижи за просвѣтата на своитѣ пасоми. Не говоримъ за хладнокръвието на правителствата ни къмъ всевъзможнитѣ протестански, езуитски пропаганди и социалистически лъжеучения, които внасятъ отрова въ държавния ни организмъ, като всѣватъ въ обществото отрицателни идеи, идеи противни на нашата православна господарствена идея.

Дългъ се налага, пречее, на днешното правителство да въведе една сжществена реформа въ народната ни школа и да помисли по-обстойно върху въпроса за правилното възпитание на бждещитѣ ни граждани, отъ които и ще зависи славата, величието, щастието и благоденствието на нововъзродената ни днесъ България. Нѣма съмнѣние, че правителственитѣ фактори ще могатъ, въ тоя случай, да разчитатъ и на благотворното съдѣйствие на всички благомислящи граждани, миряни и духовни, сжщо и народната ни църква, която винаги е ратувала за общественото благо и прогресъ, като свето е пазила и никога не е допускала да се покваря православното национално чувство на българина.

Правилното разрѣшение на тоя въпросъ е и единъ наложителенъ дългъ на правителството ни, водителитъ на което вече не единъ пжть сж доказали, че тѣ сж близки до народнитѣ ни идеали, ратували сж и били винаги за православно-народнитѣ ни традиции.

Иером. *А. Ш-въ.*

По състава на областнитѣ училищни съвѣти.[1]

Вѣстникъ „Миръ" посветилъ въ броя си отъ 10-и того уводна статия по законопроекта за народната

[1]) Вижъ „Ц. вѣстникъ", бр. 16, уводната статия: »Новия законъ за народната просвѣта«.

просвѣта, внесенъ въ камарата. Като защищава прокараните въ законопроекта промѣни, прѣдава и съдържанието на рѣчьта, съ която министра на народната просвѣта, г. Ив Пѣевъ, защитилъ началата, които внася въ проекта, и отговорилъ на народнитѣ прѣдставители, които разкритикували тия начала. За областнитѣ съвѣти, които прѣдвижда и за съображенията, които е ималъ за състава на тия съвѣти, министрътъ на народната просвѣта, споредъ в. „Миръ", тъй се произнесълъ:

„Възрази се, че прѣдвиденат въ законопроекта децентрализация не била истинска, защото повечето отъ членоветѣ на съвѣта не били изборни; министрътъ каза, че наистина има страни, дѣто и окржжният управитель, и окржжният инспекторъ, и директоритѣ на училищата, па и висши чиновници, какъвто се смѣта да бжде директора на областьта, се избиратъ; но тѣ се избиратъ отъ народа, отъ цѣлия народъ; у насъ ония, които говорятъ за изборность на тоя родъ чиновници, иматъ на ума си тѣ да бждатъ избирани отъ своитѣ подчинени; директоритѣ и инспекторитѣ отъ учителитѣ, окржжнитѣ управители отъ началници, пристави, стражари и пр Министрътъ каза, че е голѣмъ партизанинъ на изборностьта, но на оная, при която гласува цѣлия народъ; и ако се намѣри за добрѣ поименуванитѣ чиновници да се направятъ изборни и въ България, той не би ималъ нищо противъ

По самия съставъ на съвѣта направиха се възражения главно срѣщо присжтствието на единъ митрополитъ. М-рътъ обясни, че единъ митрополитъ не може да не бжде полезенъ съ своитѣ съвѣти въ едно подобно учрѣждение и че онова, което се говори понѣкога на адресъ на нашето духовенство, не е нищо друго, освѣнъ купешки думи, взети изъ полемиката противъ духовенството въ нѣкои католически страни. Нашето духовенство въ миналото е живѣло и страдало съ народа си, помагало е въ всичко на послѣдния, и нѣма защо сега да искаме да го отдѣляме отъ народа, да го правимъ мъртво; ако църквата е излишна, нѣма освѣнъ да я унищожимъ; ако ли ще я поддържаме да сжществува, тя трѣбва да бжде жива църква, живъ организъмъ въ обществото И въ съюзъ съ никого другиго, както въ съюзъ съ учителството, духовенството ще може да дѣйствува като живъ организъмъ. И фактъ неоспоримъ е, че ако е имало тукъ-тамъ стълкновения между учители и духовенство, тѣ сж се появили слѣдъ като ние издигнахме една стѣна между училището и църквата. Когато висшитѣ прѣдставители на църквата се грижеха еднакво съ гражданството за своитѣ училища, подобни конфликти не е имало.

Каза се, че законопроектътъ щѣлъ да внесе хаосъ въ управлението, защото на областния училищенъ директоръ и на съвѣта длъжностьта не била опрѣдѣлена, тъй както е опрѣдѣлена длъжностьта въ закона за народното просвѣщение на главния секретарь, или на отдѣлнитѣ началници. М-тъ отговори, че въ закона длъжностьта на самия министъръ, чиито делегати ще бждатъ областнитѣ училищни директори, не е сжщо опрѣдѣлена и отъ това не произтича никакъвъ хаосъ За другитѣ пъкъ министерства въобще не сжществуватъ законоположения да опрѣдѣлятъ функциитѣ на главнитѣ секретари и началници, и тамъ никой не се оплаква отъ хаосъ. На върховното управление изобщо не е нуждно да се опрѣдѣлятъ функциитѣ по тоя начинъ. Но нѣма по лесно отъ това да се изкалъпи една обща формула и за функцията на новосъздадения институтъ по подобие на формулитѣ, съ които се опрѣдѣлятъ длъжноститѣ на другитѣ висши чиновници въ министерството.

Дневникъ.

Н. Блаженство екзарха и 300-а годишнината на Романовския царствуващъ домъ. На 21 февруарии т г., по случай 300-годишнината отъ възцаряването на Романовцитѣ, Негово Блаженство българския екзархъ г. Иосифъ I, присжтствувалъ лично на богослужението и молебена, отслуженъ отъ руското духовенство въ посолската църква и поднесълъ за случая най-сърдечни и молитвени привѣти и благопожелания на г. Гирса, императорския посланикъ въ Цариградъ.

Негово Блаженство билъ посрѣщнатъ и изпратенъ съ голѣми почести

Независимо отъ тоя изразъ на адмирация къмъ руския царски домъ, Негово Блаженство въ сжщия день отправилъ депеша до Негово Императорско Величество Николай II, която диша съ чувства на дълбока признателность и благодарность къмъ велика и братска православна Русия и къмъ нейния великъ царски домъ, на който българитѣ дължатъ своята политическа свобода и независимость и завършва съ най-сърдечни и горещи благословии, молитви и пожелания за величието и благоденствието на святая Русь и нейния царски домъ. На тия телеграфически почитания и привѣти Негово Императорско Величество благоволилъ да отговори на Негово Блаженство съ задушевна телеграма, сърдечностьта на която прави впечатление

Бойното поле.

Нови побѣди при Одринъ и на Чаталджа. Официална телеграма отъ *Димотика* съ дата 13 и того съобщава за слѣднитѣ сражения:

Около Одринъ, днесъ въ единъ часа слѣдъ полунощь, подиръ продължителна артилерийска подготовка, нашитѣ войски поведоха обща атака противъ прѣднитѣ позиции на крѣпостьта и едноврѣменно по всичкитѣ сектори.

Къмъ 3 часа и половина тази зарань, нашитѣ части, въпрѣки ожесточеното съпротивление на неприятеля, като се нахвърляха върху му на ножъ, успѣха да завзематъ всички прѣдни позиции на източния секторъ: укрѣпената група „Маслака" заедно съ форта Маслакъ" и всички укрѣпени пунктове, разположени по гребена непосрѣдствено на изтокъ отъ фортовата линия, сж въ наши ржцѣ; 12 орждия комплектъ, 4 картечници и единъ батальонъ отъ около 300 человѣка сж плѣнени. Нашитѣ прѣдни части зематъ сега Серванъ Дере на около единъ километъръ прѣдъ фортовата линия на западния и южния сектори, нашитѣ войски сж изтласкали неприятеля отъ прѣднитѣ му позиции и сж настжпили значително напрѣдъ.

При Чаталджа нашитѣ прѣдни части сж отблъснали неприятеля по цѣлата линия и сега заематъ линията Орманлж-Енивatосъ.

Заповѣдьта по втора армия. Командующиятъ втората армия, въ 11 ч. и 30 м. вечерьта на 10 того издава слѣдующата заповѣдь по втората армия: На повѣрената ми армия се възпага задачата да завземе прѣднитѣ позиции на противника и го отхвърли задъ фортовата линия, въ изпълнение на което заповѣдвамъ: 1-во. Утрѣ, на 11-и мартъ, въ 1 ч. слѣдъ пладне, да се почне артилерийската подготов-

ка, съ всичката обсадна и полска артилерия въ всички сектори; 2-ро. Прѣзъ нощьта на 11 срѣщу 12 мартъ, пѣхотата, подъ защитата на обсадната и полска артилерия да настжпи и на разсъмване да заеме прѣднитѣ неприятелски позиции, както е указано споредъ директивата отъ 1 мартъ т. г.

Атаката. Прѣзъ нощьта на 11 срѣщу 12 мартъ, къмъ 3 ч. и 30 минути. Съгласно даденитѣ по-горѣ указания, нашитѣ пѣхотни части отъ източния секторъ настжпиха къмъ Кумъ-дере, което прѣминаха въ 4 ч. и 15 м. Въ сжщото врѣме нашата полска и обсадна артилерия откри огънъ срѣщу прѣднитѣ позиции на противника. Неприятелтъ отговори на нашитѣ настжпващи колони съ силенъ пушеченъ и артилерийски огънь. Подъ прикритието на нашия артилерийски огънь, пѣхотата настжпваше смѣло напрѣдъ и на разсъмване, съ атака на ножъ, завлада прѣднитѣ позиции на източния секторъ, а именно пунктоветѣ Кушъ-тепе, Маслака, Малъ-тепе, Сапунджиларъ, Ескикублунъ, Печеджеларъ.

Демиръ-капу. 56 я полкъ повежда една смѣла атака на фортовия поясъ между Айвазъ-баба и Ташъ-табия; отъ къмъ сѣверъ на прѣднитѣ позиции бидоха заловени 12 орждия и 300 души плѣнници.

Атаката на фортоветѣ. Прѣзъ цѣлиятъ този день обсадната артилерия води борба за надмощие надъ неприятелската крѣпостна артилерия и за разрушение на фортоветѣ. Подъ нейно прикритие, войскитѣ отъ източния секторъ смѣло напрѣдваха и къмъ 10 часа прѣди пладне достигнаха на 200—300 крачки отъ фортовия поясъ, дѣто и нощуваха. Прѣзъ деньтъ сж заловени още 1000 души плѣнници, 6 картечници и 21 орждия, отъ които 7 скорострѣлни, използувани веднага за дѣйствие срѣщу противника. Въ края на деня артилерийското надмощие на нашата обсадна артилерия се почувствува, защото много отъ батареитѣ на турцитѣ замлъкнаха, вслѣдствие на което бѣ дадена заповѣдь да се атакува прѣзъ нощьта фортовата линия на източния секторъ.

На 13 мартъ, прѣзъ цѣлата нощь, се води жива артилерийска стрѣлба отъ двѣтѣ страни. Пѣхотата унищожи изкуственитѣ прѣпятствия и на разсъмване прѣвзе на ножъ цѣлата фортова линия въ сектора, а именно фоветѣ: Айвазъ баба, Айджиолу, Кестенликъ, Куру чешме, Илджзъ табия, Топчолу и Каикъ.

За окончателното затвърдяване на фортовата линия е изнесена всичката полска и гаубична артилерия.

Кемъ 8 и половина часа, турцитѣ започнаха да унищожатъ складоветѣ, казармитѣ, болницитѣ и други военни здания, като запалиха на много мѣста гр. Одринъ.

Прѣдаването на Шукри паша. Димотика, 13 мартъ. Слѣдъ двудневно кръвопролитно сражение, одринскитѣ фортове сж прѣвзети съ атака и крѣпостьта падна. Днесъ въ два часа Шукри паша се прѣдаде на командующия 2-рата армия, генералъ Ивановъ.

Главната квартира въ Одринъ. Димотика, 13 мартъ. Командующиятъ втората армия телеграфира въ 4 часа и 55 минути:

„Сега се връщамъ отъ Одринъ, дѣто ходихъ да приема Шукри паша, който ми се прѣдаде съ щаба си. Назначихъ за командантъ на града генералъ Църковски, а за началникъ на гарнизона генералъ Вазовъ, който ще вземе мѣрки за привеждане всичко въ редъ. Утрѣ слѣдъ пладне, заедно съ щаба си заминавамъ за Одринъ".

Помощникъ на Главнокомандующия: **Генер.-лейтенантъ Савовъ.**

Благодарность.

Варненското Християнско православно братство „Св. Арахангелъ Михаилъ" счита за свой приятенъ дългъ да изкаже публично своята благодарность на нашитѣ сънародници въ града Тулча, които съ готовность се отзоваха съ щедри пожертвувания въ полза на братството. Узнали, че послѣдното се задава съ цѣль, срѣди труднитѣ врѣмена които прѣживѣва страната ни, да подпомогне пострадалитѣ отъ войната сѣмейства, най вече вдовицитѣ и сирачетата, нѣкой почтени и благодѣтелни госпожи взели инициативата за събиране помощи между тамкашнитѣ българи. Събрала се една сума отъ 389 лв., която е внесена на братственото настоятелство. Трогнато дълбоко отъ това внимание и чувство къмъ страждущитѣ наши братия, настоятелството горещо благодари инициаторкитѣ, както и всички пожертвователи.

гр. Варна, 5 мартъ 1913 г.

ОТЪ НАСТОЯТЕЛСТВОТО.

—o—

Харманлийска Окол. Църковна Ливница

ОБЯВЛЕНИЕ

№ 5.

Извѣстява се на интересующитѣ, че въ помѣщението на ливницата ще се произведе търгъ на 20-й мартъ т. г., отъ 2 до 5 часатъ слѣдъ пладне, съ явна конкуренция, доставката, чрѣзъ прѣдприемачъ, на слѣдующитѣ два артикула, нуждни за ливницата, за настоящата 1913 год., а именно:

1). 1500 килограма чистъ восъкъ отъ пчели, мѣстенъ или анадолски, приблизителната стойность е 7500 лева.

2). 150 кгр. (30 топа) прежда суланъ № 4 приблизителната стойность е 350 лева. Искания залогъ е 5% отъ обявената стойность на прѣдприятието Желающитѣ да конкурират нека се съобразятъ съ постановленията на чл. 11 отъ закона за общественитѣ прѣдприятия.

Поемнитѣ условия и тържни книжа могатъ да се видятъ всѣки присжтственъ день.

гр. Харманлий 6 мартъ 1913 г.

За прѣдседатель на ливницата:

Свещеникъ З. П. Чавдаровъ.

Хасковска Окол. църк. свещоливница

ОБЯВЛЕНИЕ

№ 2.

Хасковската околийска църковна свѣщоливница извѣстява, че на 15 мартъ т. г. ще се произведе търгъ съ тайна конкуренция за отдаване на прѣдприемачъ доставката на 3500 килограма чистъ пчелинъ анадолски или мѣстенъ восъкъ и 160 пакета прежда, бѣлена, италианска, № 4, потрѣбни на свѣщоливницата прѣзъ 1913 год.

Офертитѣ ще се приематъ отъ 3—5 часа слѣдъ обѣдъ.

Приблизителната стойность за восъка — 15750·0 лева, а за прежда — 1920 лева.

Залогъ за восъка — 787·50 лв., а за прежда — 96 лева, прѣдставени въ банкови удостовѣрения.

Членъ 11 отъ закона за общественитѣ прѣдприятия е задължителенъ.

Поемнитѣ условия могатъ да се видятъ всѣки присжтственъ день въ канцеларията на свѣщоливницата.

гр. Хасково, 1 мартъ 1913 г.

Прѣдседатель: Свещ. В. Въленъ.

Печ. Паспалевъ, наематель I Кооп. Печат. Д-во „Гутенбергъ", София.

Год. XIV. София, Недѣля, 17 Мартъ 1913 год. Брой 121

Цър. вѣстникъ излиза всѣка седмица приложението четири пати въ годината

Годишната цѣна на Църковенъ вѣстникъ, заедно съ приложението за България 10 лева, а за странство 13 лева.

Единъ брой 15 ст.

ЦЪРКОВЕНЪ ВѢСТНИКЪ

СЕДМИЧНО ИЗДАНИЕ

Единъ брой 5 стотинки.

Одринъ — славата на България.

Освободителната война легна съ всичката си тежина и жертви на България. Тя бѣ една тежка военна задача, която всички считаха за неразрѣшима. Тя дори се считаше не по силитѣ на България и на нейнитѣ съюзници. Така гледаха на задачата въ Виена и Берлинъ. Това гледище се възприе безъ разсѫждение и отъ Букурещъ.

Съюзното оржжие опроверга военнитѣ авторитети отъ тройния съюзъ. При Лозенградъ, и прѣдимно при Люле-Бургасъ, дѣто се нанесе катастрофно поражение на турската армия и се рѣши сѫдбата ѝ, както и сега при Одринъ, дѣто се сломи така сѫщо катастрофно послѣдната надежда и гордость на Турция, се прояви българската военна мощь и величието на българския духъ. Люле-Бургасъ и Одринъ покриха съ слава българското оржжие и България. Тѣ се издигнаха надъ всичко въ освободителната война. Тѣ минаха въ историята и заеха мѣстото, което иматъ сражения и побѣди съ мирово значение.

България е честита и горда съ своитѣ синове. Нейнитѣ високи дарби и добродѣтели се проявиха на бойното поле въ нейнитѣ синове. Тѣхнитѣ дѣла и подвизи сѫ въ устата на народи, държавници, царе и императори. Тѣ сѫ теми на писатели и поети. Люле Бургасъ и Одринъ сѫ синонимъ на слава и на история. Тѣ сѫ това, което сѫ Гравелота, Лайпцигъ, Мукденъ, Седанъ, Плѣвенъ, Портъ-Артуръ. Тѣ сѫ гениятъ на синоветѣ на единъ скроменъ народъ, който, като подири просторъ за снагата си на полуострова съ оржжие и право за бѫдещето си съ културата си, намѣри, че трѣбва да се промѣни картата Балканитѣ и турцитѣ да се върнатъ въ Азия. Най-сетнѣ, Люле-Бургасъ и Одринъ сѫ безсмъртието на България.

Луле-Бургазъ бѣ най-страшното сражение на двѣтѣ велики балкански армии. Одринъ бѣ още по-страшенъ и сраженията при него по-ужасни. Той бѣ съ най-модерни бронирани крѣпости, които всички считаха за непрѣвзимаеми. Той имаше най-добритѣ и най-първитѣ корпуси отъ турската армия. Той имаше най-опорития и непрѣклонния паша за военачалникъ — паша съ желѣзна воля и съ гордостьта на воененъ фанатикъ и отличенъ войникъ. Той се бранѣше съ повече отъ 600 топа, съ повече отъ 70 хиляди млади и отборъ храбри низами. Одринъ бѣ страшенъ. Неговитѣ бронирани съ стомана крѣпости бѣха чудовища непрѣвзимаеми. Така пишеха и твърдѣха въ Берлинъ. Така мислѣха въ Виена. Такова донѣкждѣ бѣ убѣждението въ Парижъ, Лондонъ, па и въ нѣкои кржгове въ Петербургъ. Одринъ бѣ опората, гордостьта, надеждата на Турция. При Одринъ бѣ ангажирана не само честьта на втората българска армия, но и честьта на България. Повече отъ четири мѣсеци се продължи обсадата на Одринъ. Повече отъ четири мѣсеца се държеше енергията, волята, самоотвержението на българския войникъ въ землянкитѣ и окопитѣ. Повече отъ четири мѣсеци се изтезаваше духа на послѣдния съ прѣстрѣлки. Повече отъ четири мѣсеци се държеше вихра подъ заповѣдь, затворенъ въ землянки. Изтезанието не можеше повече да се търпи. Духътъ на войницитѣ не можеше повече да се удържи. Той заклокочи и почна да напира въ гърдитѣ. Съ вихъръ не се играе. Вихрътъ иска просторъ за размахъ. Генералния щабъ, най-сетнѣ, отмѣни заповѣдьта. Той даде просторъ и свобода на енергията, волитѣ и самопожертвуването. Излѣзли изъ землянкитѣ и окопитѣ, войницитѣ съ небивалъ взторгъ полетѣли на стоманенитѣ укрѣпления, на турскитѣ страшни бронирани чудовища. Въ два дни тѣ изпълнили безпогрѣшно, въ съвършенство, казватъ, задачитѣ, които щабътъ имъ задалъ. Тѣ завзели съ вихренъ щурмъ една по една позициитѣ и фортоветѣ; тѣ завзели едно по едно съ стихиенъ щурмъ „на ножъ" най-страшнитѣ чудовищни укрѣпления, каквито воената наука знае. Най-чудното, тѣ ги завзели точно въ часа, въ който имъ било прѣдписано и както имъ било прѣдписано. Обиколили и стѣснили отвредъ турската 60 хилядна армия. Тѣ вървѣли подъ дъждъ куршуми, гранати и шрапнели отъ укрѣпление на укрѣпление. Никждѣ бѣло знаме не се издигнало. Тѣ взели всички укрѣпления на ножъ, като вървѣли съ гърди срѣщо гранати, куршуми и байонети и летѣли отъ слава на слава. И това извършили съ прѣданость, съ скруполность, и съ спокойство, съ каквито българинътъ оре на нивата и съ каквито се отличава българския народъ.

Слава!

Това е безподобно въ военната история. Това е феноменъ. Седанъ дигнадъ бѣло знаме и капитулиралъ съ 600 топа и 70,000 армия. И Портъ-Артуръ дигналъ бѣло знаме. Плѣвенъ и Одринъ само не дигнали бѣло знаме. Ала плѣвенскитѣ укрѣпления не били чиличени. не били бронирани чудовища, както ги нарича сърбския генералъ Стефановичъ въ поздравната си телеграма до генералъ Ивановъ, военачалника на втората армия, не били и толкова...

Прѣвземането на Одринъ е безподобенъ подвигъ. То е велико

събитие. То укичи главата на България съ нови лаври. То обезсмъртй България. То издигна високо българския народъ. То е послѣдна ржка въ великата творба, която се нарича освободителна война и на която творци сж българскитѣ войници.

Слава на творцитѣ!

Слава, вѣчна слава на падналитѣ герои!

Слава и на живитѣ герои!

Д. Мишевъ

Народното събрание.

Въ заседанието на 14 того, което се открило на 3 часа подиръ пладне, министритѣ били посрѣщнати съ бурни ржкоплескания. Като заели мѣстата си, м-ръ прѣдседателтъ г. Ив. Ев. Гешовъ взелъ думата и се обърналъ съ слѣдната рѣчь къмъ народнитѣ прѣдставители:

Министръ-прѣдседатель Ив. Гешовъ: г. г. народни прѣдставители! Вчера българскиятъ войникъ, въ съюзъ съ своя братски сръбски войникъ, вписа съ своята скжпа кръвь още една славна страница въ историята на Балканския полуостровъ, още една паметна дата въ лѣтописитѣ на човѣчеството. Прѣвзе се непрѣвзимаемиятъ Одринъ, завоева се втората столица на турската империя. И съ това се пръсна, г. г. народни прѣдставители, легендата, че съюзницитѣ, че особено българитѣ, сж добри за бой на отворено поле, но сж немощни прѣдъ укрѣпление. Първата балканска крѣпость, одринската, падна подъ тѣхното побѣдоносно орижие. Искрена е радостьта на българския народъ, г. г. народни прѣдставители, по случай това епохално събитие, което достойно увѣнчава нашето свето дѣло. Искрена му е радостьта за тая побѣда, която отъ поколѣние на поколѣние ще се прѣдава, като рожба на беззавѣтенъ патриотизъмъ, на ненадминато геройство, на чудесна самопожертвователность. Но българскиятъ народъ сжщеврѣменно чувствува и дълбока скрѣбь за падналитѣ и ранени герои и за тѣхнитѣ пострадали сѣмейства. И вѣрни тълкуватели на тѣзи чувства, г. г. народни прѣдставители, слѣдъ като благоговѣйно се поклонимъ прѣдъ новитѣ жертви на двѣтѣ съюзни армии, и прѣдъ тѣхнитѣ сѣмейства и слѣдъ като пратимъ нашитѣ горещи поздрави на побѣдителитѣ на Одринъ, нека се съгласимъ въ честь на тия побѣдители, въ честь на вчерашното велико събитие да вдигнемъ днешното заседание. (Всички народни прѣдставители ставатъ прави и придружаватъ думитѣ на г. министъръ-прѣдседателя съ бурни и продължителни ржкоплѣскания и викове „ура"!)

Прѣдседателствующиятъ А. Буровъ: Прѣди да обявя заседанието вдигнато по рѣшение чрѣзъ акламация на Народното събрание, азъ ще ви помоля, г. г. народни прѣдставители, да упълномощите прѣдседателството отъ ваше име и отъ страна на българския народъ да изрази безграничната ви признателность къмъ българската войска въ лицето на главнокомандующия, Негово Величество Царя.

Отъ всички страни. Прието! (Бурни ржкоплѣскания).

Прѣдседателствующиятъ А. Буровъ: Българската войска вписа въ своитѣ страници още една свѣтла дата, тя прибави още единъ неувѣдаемъ вѣнецъ, тя изпълни още една свята служба къмъ България, за която българскиятъ народъ вѣчно, до когато българско име се произнася, ще ѝ бжде признателенъ. Ще бжда, прочее, вашъ тълкуватель, като изразя тѣзи чувства къмъ главнокомандующия на българската армия.

Отъ всички страни: Прието! (Ржкоплѣскания).

Прѣдседателствующиятъ А. Буровъ: Всички сте научили г-да, какъвъ ентусиазиранъ приемъ е намѣрила въ руската государствена Дума вѣстьта за вземането на Одринъ. Всичко сте чели съ какви възторжени акламиции, съ какво дѣйствително братско чувство прѣдставителитѣ на великия руски народъ сж празднували тази побѣда, като побѣда на родната българска армия. Тѣ сж изразили своя ентусиазъмъ въ лицето на нашия уважаемъ прѣдседатель г. д-ръ Даневъ. Азъ мисля, че това ни туря въ задължение твърдѣ приятно да изкажемъ ние, народнитѣ прѣдставители, на България, нашата горещa признателность за тази манифестация къмъ толкова много други манифестации на братска обичь, на бащинско чувство.

(Отъ всички страни бурни и продължителни ржкоплѣскания).

Прѣдседателствующиятъ А. Буровъ: Най послѣ, г-да, ще ви поканя всички да кажемъ едно дружно „Богъ да прости" и да станемъ на крака за героитѣ, които паднаха.

Всички: (Като ставатъ на крака) Богъ да прости!

Заседанието се вдигна въ 3 и половина часа.

—o—

Царьтъ въ Одринъ.

Телеграфиратъ отъ Одринъ. Тутакси слѣдъ узнаване извѣстието за падането на града, Н. В. Царя пристигна съ специаленъ тренъ тукъ, придруженъ отъ Т. Ц. В. князетѣ и влѣзе въ града съ автомобилъ, слѣдъ като срѣщна по пжтя генералитѣ Савовъ, Петровъ и Ивановъ. Царския автомобилъ мина прѣзъ гжсти маси отъ турски плѣници и послѣ обиколи града; Царьтъ бѣ привѣтствуванъ навсѣкждѣ съ възторгъ. Слѣдъ туй българската войска дифилира прѣдъ него и царьтъ отиде най-сетнѣ въ комендантството, дѣто бѣха Шукри паша и офицеритѣ му. Тамъ Шукри-паша си прѣдаде саблята на Царя, а той съ изказване похвала на куража на плѣнения войнъ му повърна саблята.

Въ послѣдния часъ прѣди прѣдаването си Шукри паша разпоредилъ да се хвърлятъ на въздуха всички арсенали и да се изгорятъ провизиитѣ и се опиталъ да събори желѣзопжтния мостъ надъ Арда. Мостътъ е само повреденъ и въ една седмица ще бжде поправенъ отъ българскитѣ пионери.

Послѣдна турска телеграма отъ Одринъ.

Заслужава да се хроникира послѣдната радиотелеграма на турската власть въ Одринъ. Тя е историческа. Тя говори много за чувствата и кървожадието на издъхващата турска власть.

Ето послѣднята радиотелеграма отъ Одринския комендантъ Шукри паша до Военното министерство въ Цариградъ, датирана отъ 12 того: „Неприятелтъ нападна силно; започна се кърваво сражение; не мога да зная какъвъ ще бжде резултата, но неприятелския успѣхъ е констатиранъ. Ще хвърля на въздуха всички укрѣпления; не ще се поколебая да съборя религиознитѣ сгради, за да не бждатъ осквернени отъ нечисти нозѣ. Отъ тази минута развалямъ апаратитѣ на безжицния телеграфъ. Ако излѣзе побѣдитель, неприятелтъ ще влѣзе не въ градъ, а въ купчина отъ развалини".

Така се прѣдава тая телеграма отъ Виена на българската телеграфна агенция.

Външни отзиви по превземането на Одринъ.

Въ Русия.

Първъ, който сподѣли радостьта на българския народъ за превземането на Одринъ и за прославата на българското оржжие, е рускиятъ народъ. Най-силенъ отгласъ българската радость намѣри въ Петербургъ. Побѣдитѣ при Одринъ, които сж побѣди на славянския геній и на славянската култура, се посрѣщнали съ възторгъ отъ прѣдставителитѣ на руския народъ въ *Думата*. Тѣхната радость и тѣхния възторгъ покъртватъ. Ето какъ прѣдаватъ тоя възторгъ двѣ телеграми отъ Петербургъ съ дата отъ 13 того:

Въ 4 часа слѣдъ обѣдъ на прѣдседателя на Думата биде вржчена депеша отъ петербургската телеграфна агенция, съдържаща извѣстието за прѣвземането на Одринъ. Вѣстьта се разпространи тутакси въ залата и прѣдизвика възторжени възклицания „ура". Князъ Губ ловани, който заемаше трибуната, се видѣ принуденъ да си прѣкжсне рѣчьта. Депутатитѣ и публиката наставаха на крака и нададоха радостни възклицания. Тъй като вѣстьта за падането на Одринъ не бѣше още позната на цѣлото събрание, депутатътъ г. Кровински помоли оратора да му отстжпи трибуната и, като се качи тамъ, викна: „Одринъ падналъ!" Залата екна тутакси отъ викове ура, надавани отъ всички страни и френетични ржкоплѣскания. Депутати и публика, прави, се прѣдадоха на възторжена манифестация, която продължава нѣколко минути.

Въ Думата, слѣдъ прочитането телеграмата на петербургската телеграфна агенция за прѣвземането на Одринъ, прѣдседателътъ на българското Народно събрание, г. Д-ръ Даневъ, и българскиятъ пълномощенъ министръ, г. Бобчевъ, пристигнаха въ Таврическия дворецъ. Когато влѣзоха въ кулоаритѣ, заседанието на Думата бѣ прѣкратено и депутатитѣ ги акламираха съ възторжени възклицания „ура", вдигаха ги на ржцѣ и ги понесоха тържествено. Слѣдъ угихването на първия възторгъ, прѣдседателътъ на Думата, г. Родзянко, прѣгърна и цѣлуна българскитѣ прѣдставители и ги покани въ писалището си. Двамата българи, придружени отъ прѣдседателя и подпрѣдседателитѣ на Думата, влѣзоха въ Екатеринската зала; акламирани бѣха съ възклицанието „ура"; депутатитѣ изпѣха руския и българския химни. Държаха се рѣчи, слѣдъ които възклицанието „ура" и пѣнето на химни се подкачиха. Духовенството при Думата отслужи прѣдъ иконата на св. Никола молебенъ за благодарность къмъ Провидѣнието за побѣдата на братята българи, слѣдъ което рускиятъ и български химни бидоха повторени. Д-ръ Даневъ държа благодарствена рѣчь. Депутата Крупенски вдигна наздравица въ честь на сръбската войска, сражаваща се рамо до рамо съ братята българи прѣдъ одринскитѣ укрѣпления. Слѣдъ нови рѣчи и нови акламации, даамата български прѣдставители напустнаха Думата, изпратени отъ депутатитѣ до изхода.

Петербургъ, 14 мартъ. Вѣстницитѣ привѣтствуватъ падането на Одринъ.

„*Свѣтъ*" захваща уводната си статия така: „Ура! Одринъ е нашъ! не отъ географическа, а отъ историческа гледна точ а, споредъ традицията на миналото и значението на бждащето. Отдавна Петербургъ не е виждалъ такъвъ избликъ на на възторгъ и радость. Прѣвземането на Одринъ постави европейската дипломация прѣдъ свършенъ фактъ и отваря нови широки перспективи за бждащия развой на Балканския съюзъ и на славянския свѣтъ; увѣнчанъ съ побѣди, съюзътъ ще стане твърдѣ внушителна сила за подържане на политическото равновѣсие, нарушавано отъ немирнитѣ срѣднеевропейски държави".

„*Земщина*", като привѣтствува новата славянска побѣда, изтъква съвпадението ѝ съ днитѣ на възцаряването на първия владѣтель на Романовската династия.

„*Биржевия Вѣдомости*", като подчертава новия бѣлѣжитъ успѣхъ на българската войска, смѣта за възможно политическо послѣдствие отъ него една промѣна въ становището на европейския концертъ. Заявленията на английския пръвъ министръ, какво съюзнитѣ държави не щѣли да спечелятъ абсолютно нищо отъ продължаването на войната, губи за напрѣдъ отъ своята сила — прибавя вѣстника.

„*Новое время*" констатира: „Великата армия сега вече е свободна, за да може да обезпечи тържеството на славянската кауза при Чаталджа. Окончателниятъ резултатъ е несъмнѣнъ и това кара да тупятъ радостно сърдцата въ Петербургъ".

„*Рѣчь*" заключва, че миръть е близъкъ и изказва надежда, че блѣскавиятъ успѣхъ на българитѣ ще потвърди туй негово заключение потвърдено вече и отъ рѣчьта на сжръ Едуардъ Грея".

„*Современное слово*" вѣрва, че новата побѣда, която улеснява развязката на балканската криза, позволява на съюзнитѣ държави да настояватъ съ особена рѣшителность върху извѣстни условия за мира.

Петербургъ, с. д. Петербургската българска колония узна съ неупиcуемъ възторгъ извѣстието за прѣвземането на Одринъ; съ голѣмо задоволство го узнаха и рускитѣ дипломатически кржгове.

Въ Чехия.

Цѣла Чехия ликува за падането на Одринъ и за тържеството на българското оржжие. Братята чехи привѣтствуватъ въ българскитѣ побѣди тържеството и побѣдитѣ на славянството. Въ всички чехски градове чехитѣ съ знамена, пѣсни и викове „Да живѣе България" кръстосватъ улицитѣ. Австрийската полиция е безсилна прѣдъ народния възторгъ.

Виена, 14 м. На „Нойесъ Винеръ Тагблатъ" съобщаватъ отъ Колинъ (Чехия):

Тукъ радостьта по случай падането на Одринъ е голѣма; всички кжщи сж украсени съ славянския и чехския трикольори; дадоха се гаубични изстрѣли; снощи имаше илюминация и шествие по улицитѣ; по адресъ на съюзницитѣ се чуваха възторжени възклицания.

Сжщото е и въ другитѣ общини на Чехия.

Въ Сърбия.

Виена, 14 м. Съобщаватъ отъ Бѣлградъ:

Извѣстието за падането на одринската крѣпость, прѣвзета съ пристжпъ, се посрѣщна навсѣкждѣ съ голѣма радость.

Въ Черна-Гора.

Цетина 14. — Извѣстието за прѣвземането на Одринъ произведе тукъ и въ цѣлата страна дълбоко впечатление. Щомъ тази вѣсть се разпространи въ града, всичкото население се стече прѣдъ българската легация, дѣто се произведе симпатична манифестация. Принцоветѣ, министритѣ, сановницитѣ и членоветѣ на дипломатическото тѣло отидоха въ българската легация да поднесатъ своитѣ поздравления. Кралъ Никола телеграфира до царя на българитѣ, министъръ-прѣдсѣдателя до г. Гешова и цетинския кметъ до софийския.

Въ Франция

Парижъ 14. Единъ делегатъ отъ парижкия градски съвѣтъ ходи въ българската легация да поднесе на пълномощния министръ, г. д-ръ Станчевъ, привѣтствия отъ името на града Парижъ по случай прѣвземането на Одринъ.

— Като коментира прѣвземането на Одринъ, «Танъ» казва: Прѣдъ видъ удивителнитѣ усилия на двѣтѣ воюващи страни, великитѣ сили трѣбва да бждатъ твърдѣ умѣрени въ своитѣ съвѣти. Вѣстникътъ прибавя: Съ своето побѣдоносно съюзничество, балканскитѣ държави си извоюваха пълна натурализация въ обществото на нациитѣ.

Въ Австрия.

Виена, 14 м. „Райхспостъ" заявява: Прѣвземането на Одринъ е достоенъ вѣнецъ за подвизитѣ на българитѣ при Лозенградъ и Луле Бургазъ; то е ново доказателство за извънреднитѣ военни способности на българската войска. Туй доказателство ще упражни голѣмо влияние не само върху прѣговоритѣ за мира, но и върху разпрѣдѣлението на завладѣнитѣ области.

„Нойе Фрайе Пресе" пише: Българитѣ могатъ основателно да смѣтатъ прѣвземането на Одринъ, като тържество, което допълня тѣхния успѣхъ въ сегашната война. Съ падането на Одринъ се прѣмахва най-важната спънка за сключването на мира.

Виена, 14 м. Като коментира падането на Одринъ „Винеръ Алгемайне Цайтунгъ" казва: Прѣвземането на Одринъ е събитие, значението на което не бива да се умаловажава прѣдъ видъ положението на България въ прѣдстоящитѣ прѣговори съ нейнитѣ съюзници.

„Цайтъ" пише: Побѣдители и побѣдени могатъ да гледатъ прѣдъ себе си съ открито чело, защото еднитѣ и другитѣ си изпълниха всецѣло дълга. Работата на военнитѣ е свършена; останалото е работа на дипломацията.

Виена, с. д. Като коментиратъ падането на Одринъ, вѣстницитѣ оцѣняватъ юначния подемъ на обсадителитѣ и голѣмия тѣхенъ воененъ успѣхъ, но и храбростьта и юначеството на защитницитѣ.

»*Ноесъ Винеръ Тагблатъ*« хазва: „Одринскиятъ пожаръ прави по-лѫчезарна короната на царь Фердинанда, чиято армия завлада гордата крѣпость. Турция трѣбва сега безъ колебание да сключи миръ, довѣряйки се само на симпатиитѣ, на които се радва прѣдъ великитѣ сили, защото, ако войната продължи, падането на Одринъ може да бѫде послѣдвано и отъ падането на Цариградъ".

„Фремденблатъ" казва: „Падането на Одринъ ще може само да ускори уреждането на въпроса за миръ".

„Цайтъ" пише: „изчезна и послѣдното прѣпятствие за възстановяването на мира въ Балканитѣ".

„Нойе Фрайе Пресе" обнародва интервю съ тукашниятъ български пълномощенъ министръ, г. Саллабашевъ, който казалъ: Турция сега сигурно ще изостави надеждата за извоюване на рѣшителенъ успѣхъ въ тази война; тъй щото може твърдѣ основателно да се очаква, че миръть най-сетнѣ ще стане.

Въ Германия.

Берлинъ, 14 мартъ. Цѣлиятъ тукашенъ печатъ коментира прѣвземането на Одринъ, като изтъква храбростьта на обсадителитѣ, както и на защитницитѣ.

Дневникъ.

12 и 13 мартъ. Това бѣха дни на радости, на възторгъ, на тържества. Столичани рѣдко, не, поправо, никога не сѫ приживявали такива. Измѫчени душевно заедно съ всички граждани въ България отъ дългата обсада на Одринъ и увѣрени дълбоко въ силата и тържеството на българското орѫжие, тѣ бѣха станали нетърпѣливи и нервни до болѣзненость. Една болка, голѣма болка, таеха въ дъното на душата си Наложили си най-голѣмо търпѣние, каквото е подадено само на българския стоицизмъ, тѣ чакаха края на Одринъ, чакаха да падне и се сломи сетната гордость и надежда на Турция Първитѣ вѣсти за щурма се получиха на 11 ч. Всички се прѣкърстиха. Всички, изпълнени съ дълбока вѣра въ българското орѫжие, чакаха Одринъ да падне. Когато на 12 се получиха вѣститѣ за щурма и за редъ паднали фортове и укрѣпления, за столичани Одринъ бѣ падналъ. Тѣ изпрѣвариха извѣстията, изпрѣвариха и послѣднитѣ рѣшителни атаки. Още сутриньта въ вторникъ Одринъ бѣ падналъ. Никои не можеше да ги разубѣди, че тѣ бързатъ и изпрѣварватъ великото събитие. Лицата имъ свѣтнаха. Радостьта и възторгътъ тръгнаха изъ столичнитѣ улици. Ура" зацѣпиха въздуха. Прѣдъ военното министерство съ хиляди народъ се затрупа да чуе послѣдната вѣсть за падането на Одринъ, който въ тѣхното съзнание, въ тѣхната вѣра е вече падналъ. Отъ военното министерство отиватъ прѣдъ министерския съвѣтъ да чуятъ направо отъ министритѣ това, което не имъ казаха въ военното министерство. Това сноване трая до подиръ пладне, до часа, когато дойде чаканата, радостната, честитата, славната вѣсть: „Одринъ падналъ! Шукри паша съ гарнизона се прѣдалъ!"

Възторгътъ нѣмаше край. Той минаваше границитѣ на делиръ.

Ученицитѣ, като чуха «урата», напуснаха класоветѣ, оставиха учителитѣ си и тръгнаха изъ улицитѣ съ пѣсни. Първо отидоха прѣдъ военното министерство. Съ издигнати ржцѣ съ книги и съ тетрадки, въ които щѣха да пишатъ класна работа, викаха „ура". Намѣсто въ класа, тѣ приеха урокъ на улицата, намѣсто въ тетрадкитѣ, тѣ написаха на 13 класната работа въ сърдцата си, записаха славата и величието на одринскитѣ герои, славата и величието на България. София се промѣни. Радость, възторгъ се четѣше по всички лица, сълзи на радость и умила личеха по всички очи.

На 14 и всички столичани, цѣла София се запѫти за съборния храмъ да излѣе сълзитѣ си и молитвитѣ си прѣдъ Господа Бога, защитника и закрилника на България. Още не загърмѣли камбанитѣ отъ св. Александръ Невски, съборния и другитѣ храмове, св. Кралъ се напълни съ богомолци. Съ хиляди други заеха площада прѣдъ съборния храмъ и улицитѣ, що водятъ за площада. Отслужи се панихида и послѣ молебенъ отъ Н. Високопрѣосвещенство св. Софийския митрополитъ г. Партений при пѣнието на съборния хоръ. Присѫтствуваха на панихидата и молебена прѣдставители на Т. В. Царя и Царицата, г. г. министритѣ на чело съ министръ-прѣдседателя г. Ив. Ев. Гешовъ, сръбскиятъ и гръцки пълномощни министри, Високопрѣосвещенитѣ синодни архиереи, подпрѣдседателитѣ на Н. Събрание, столичния кметъ, народнитѣ прѣдставители и всички видни граждани и гражданки. Всички се молиха на Господа Бога съ сълзи за упокоение доблестнитѣ души на падналитѣ герои, които покриха себе си и България съ безсмъртие, молиха Господа Бога да дарува здравие и дълготрайство на живитѣ герои, на българската армия, на българския народъ, на Т. В. Царя и Царицата, на Т. И. Величества руския Царь и Царица, на съюзнитѣ крале и на съюзнитѣ народи. . .

Печ. Паспалевъ, наемателъ I Кооп. Печат. Д-во „Гутенбергъ", София.

Год. XIV. София, Четвъртъкъ, 28 Мартъ 1913 год. Брой 24.

Цър. вѣстникъ излиза всѣка седмица приложението четири пъти въ годината

Годишната цѣна на Църковенъ вѣстникъ, заедно съ приложението за Българія 10 лева, а за странство 15 лева.

Единъ брой 15 ст.

57 Тукъ, Славянска бесѣда

Църковенъ вѣстникъ

СЕДМИЧНО ИЗДАНИЕ

Единъ брой 5 стотинки.

Славянството.

Славянството разви своето знаме. То е ново. То е знаме на любовь, братство и съвършенство на човѣчеството чрѣзъ свобода и култура. Подъ това знаме сгѫстяватъ редоветѣ си славянитѣ. Подъ него славянството твори, открива нови пѫтища, дири право и просторъ за себе си на земята.

Славянството не е почнало отвчера съ идеитѣ си. Неговото знаме, ново за свѣта, не е съвсѣмъ ново за самото славянско сѣмейство. Идеитѣ за любовь и братство у него датуватъ съ първитѣ негови културни стѫпки, още съ покръстването му. Първитѣ славянски просвѣтители, св. св. Кирилъ и Методии, почнали съ проповѣдь и учение за любовь, братство и единение. Въ Чехия ивъ България тѣ и тѣхнитѣ ученици почнали съ тия високи начала на Христовото учение. Въ срѣднитѣ вѣкове първитѣ протести срѣщо потисничеството били български и славянски. Когато християнската любовь и братството се помрачили, първитѣ протестатори се явяватъ у България. Зародени и култивирани на Балканитѣ, протеститѣ, подъ учение за любовь, братство и свобода, макаръ и съ еретични примѣси, се прѣнесли отъ българитѣ на западъ, въ Чехия. Тукъ тѣхни изразители станали Иоанъ Хусъ и Иеронимъ Пражки. Чрѣзъ устата на тия велики чехи Римъ чулъ първитѣ протести срѣщо потисничеството. Протеститѣ на Лютера дошли много по-късно. Реформацията взела искрата си отъ славянскитѣ протести . . .[1])

Неблагоприятни исторически условия отстранили прѣзъ вѣкове славянството отъ мировата сцена. То останало да живѣе въ руския народъ. Когато Русия закрѣпнала и почнала да дири просторъ за снагата си и за поривитѣ си, славянството се съзнало въ нея, обърнало погледитѣ си на нея и сърѣдоточило надеждитѣ си въ нея. Славянството почва съ вѣрата, правото, свободата и братството. То се явява съ своитѣ идеалози. Заражда се и славянската идея, която има своитѣ поети. Идеалози и поети култивиратъ идеята за славянска любовь, братство и единение чрѣзъ вѣрата и творбата. Едни работятъ върху славянския умъ, други върху славянското сърдце.

Първитѣ идеалози и поети на славянството се явили прѣзъ миналото столѣтие. Тѣ се видѣли сами, единици, въ безпрѣдѣлната славянска нива. Ала това ги не смутило, нито поколебало. Тѣ съ дълбоката вѣра на ранни сѣячи хвърлили сѣмената на славянското единение и на славянското братство въ безпрѣдѣлната славянска нива. Хвърленитѣ сѣмена дали първитѣ свои плодове. Сѣмената съ врѣмето ставатъ по-чисти, поизобилни въ поколѣнията. Найдрагоцѣниятъ плодъ на тия сѣмена е освободителната война въ 1877 г. съ великитѣ си послѣдици.

Подиръ тази война славянската идея продължава да крѣпне, цъвти, зрѣе. Славянски учени и държавници обрѫщатъ идеята въ славянска задача, а славянскитѣ поети — въ славянски идеалъ. Еднитѣ работятъ на славянската задача, другитѣ съвършенствуватъ въ творбитѣ си славянския идеалъ. Ученията на еднитѣ и пѣснитѣ на другитѣ се поглъщатъ отъ поколѣнията. Послѣднитѣ дишатъ и живѣятъ съ тѣхъ. Рускитѣ, чешки, полски, сърбски, хърватски, словински, български и пр. поети ставатъ любимци на поколѣнията. Славянската задача, на която работятъ славянскитѣ учени и държавници и славянскитѣ идеали въ трорбитѣ на поетитѣ, ставатъ задачи и идеали на голѣмото славянско сѣмейство. Славянската душа се съвършенствува и издига. Тя става чувствителна, възпламенлива и съ високи идейни пориви. Славянската идея дири форма да се изрази. Тя лѫкати и движи славянитѣ. Тя ту се изразява въ славянски конгреси, ту въ стѫпки за единение на славянскитѣ академии, ту въ единение на славянскитѣ сили . . . Петербургъ, София, Прага, Бѣлградъ приематъ едно по друго славянскитѣ идеалози. Наедно съ тѣхъ върви и крилатата славянска младежь въ армия на соколи и юнаци съ своитѣ развѣти знамена. Въ тия соколи и юнаци, въ чиито редове професори, писатели, художници, публицисти, търговци, индустриалци държатъ първо мѣсто, тупа сърдцето на новото славянство, а тѣхното знаме е новото знаме за Европа, славянското знаме, знамето на любовьта, братството и съвършенството на човѣчеството чрѣзъ свобода и култура. Идеалозитѣ и поетитѣ водятъ славянството, соколитѣ и юнацитѣ носятъ неговото знаме, а българи, сърби и черногорци, подпомогнати отъ гърци, развѣха на Балканитѣ високо това знаме и покриха съ слава и величие славянството. Съ своитѣ побѣди тѣ удивиха свѣта и издигнаха славянството. Тѣхното дѣло и тѣхнитѣ побѣди сѫ славянски. На тая минута съ тия побѣди живѣятъ, дишатъ, тържествуватъ всички славяни. Съюзното оржжие е проява на славянската мисъль и култура. Побѣдитѣ при Луле Бургасъ обезсмъртиха България и възвеличиха славянството, като му откриха най-широко и най-почетно мѣсто въ мировата история. Побѣдитѣ пъкъ при Одринъ, които славянството съ затаенъ дъхъ и съ трепетъ очакваше, внесоха

[1]) «Histoire des républiques italiennes des moyeu age» par Sismondi, t. II, стр. 110. Paris, 1840.

нови лучи въ ореола на славянството.

Войнитѣ на Балканитѣ, прѣдимно тия при Луле-Бургасъ и Одринъ, които раздрусаха турската империя и свѣта, сж славянска епопея. Въ тѣхъ участвуватъ четири народа. Тѣ станаха не да отмъщаватъ и да разрушаватъ, но да освобождаватъ и да създаватъ. Тѣ се прѣдприеха въ името на любовьта, братството и съвършенството на човѣчеството чрѣзъ свобода и култура. Тази епопея не е творба на фантазия, на гений на поетъ. Не, тя е творба на славянския гений. Героитѣ въ нея не сж фиктивни. Не, тѣ сж дѣйствителни, тѣ сж най-скжпитѣ идейни чеда на четиритѣ балкански народа . . .

Идеята и творбата на епопеята сж славянски . . . *Тс.*

Прѣдстояща мжчна задача.

Човѣкътъ расте въ великитѣ задачи.

(Шилеръ).

Силата на човѣшкия духъ расте съотвѣтно величието на вжтрѣшнитѣ идеали.

(Тацитъ).

„Дайте ми една велика мисъль, казва Хердеръ, за да живѣя съ нея". Досега нашата мисъль бѣ „Велика България". Нашиятъ практически животъ и здравъ разсждъкъ ни убѣдиха, че ние не можемъ да мислимъ за вжтрѣшна култура, прѣди да си създадемъ условия за това. Това бѣше нашия идеалъ, въ този духъ се възпитавахме, и малката България създаде една велика армия, която направи чудеса въ историята. Не е бивало другъ пжть велика мисъль по-велико реализирвана. Но съ това ние излизаме вече изъ своята досегашна стихия, а „рибитѣ, които излизатъ на сухо, умиратъ", затова трѣбва да си създадемъ друга стихия — или иначе казано, да си създадемъ нова велика мисъль, за да живѣемъ съ нея. Досега имахме единъ националенъ идеалъ, а отсега нататъкъ трѣбва да си поставимъ общечовѣшкия идеалъ.

Ако досега се стремихме къмъ ширина, отсега нататъкъ трѣбва да се стремимъ къмъ вжтрѣшна дълбочина. За тази вжтрѣшна дълбочина сж нуждни особени грижи, защото тя не дохажда отъ самосебе си, както външната култура. Общечовѣшкиятъ идеалъ ни налага една мжчна работа, а именно поставянето на вжтрѣшни задачи. Смисленията животъ изисква такива задачи и човѣкъ нищо друго не цѣни тъй високо, както вжтрѣшния идеалитетъ. Възвишениятъ духъ само въ тъкъвъ случай се усѣща, че живѣе. Изкуството да живѣешъ е изкуство да си поставишъ вжтрѣшни задачи, въ които изъ день у день да растешъ и да се усѣщашъ винаги младъ и новъ човѣкъ. То ще рече, да творишъ себе си. Но за това се изисква духъ подвиженъ и подготовка, придружени съ една възвишена любовь къмъ вжтрѣшно усъвършенствуване, достигаще до степень на религиозенъ ентусиазъмъ. Мжчно нѣщо, но поколѣнията трѣбва да се научатъ (въ интереса на себе си и на човѣчеството), какъ се поставятъ такива задачи, какъ могатъ беззавѣтно да се обичатъ и изпълняватъ, защото само възторженията духъ е, който може да расте и да достига идеали.

Ние сега видѣхме въ нашата маса скрити сили, които ще послужатъ за единъ новъ подемъ къмъ нови идеали. Но затова нѣщо се иска работа и съзнание. Дѣтето въ дома, юношата и дѣвойката въ училището трѣбва да дишатъ атмосфера, която не да ги задушава, но да ги подбужда на мисъль къмъ възвишеното и благородното, като се отклонява сжщеврѣменно тѣхната буйна природа отъ мечтанията да се изживѣватъ въ примамливъ, ала съкрушаващъ тѣхния духъ животъ. Домътъ, черквата, училището, държавата, вкупомъ да си подадатъ ржка, да положатъ свърхестествени усилия, за да научатъ бждащитѣ поколѣния, какъ се поставятъ тѣзи вжтрѣшни задачи и да имъ вдъхнатъ любовь и свещенъ трепетъ къмъ идеалното, защото само тогазъ ще очакваме плодъ отъ нашия трудъ. Ако младиятъ, крилатиятъ юношески духъ не се научи да си поставя възвишени идеали, то старията, неподвижниятъ, никога нѣма да дойде до това желание. Идеалътъ иска младежко въодушевление. Старият човѣкъ може да има таково въодушевление, ако въ своето си юношество се е плѣнявалъ отъ възвишеното, ако това е било за него най-скжпата светиня и се е стараелъ да си запази тази цѣнность до край. Човѣкъ е длъженъ да се запази вжтрѣшно младъ. Вжтрѣшно остарѣлитѣ хора мжчно могатъ да се прѣродятъ и добиятъ единъ крилатъ подемъ на своя духъ. Тѣ сж вече капитулирали прѣдъ враговетѣ на смисления животъ.

Какво възпитание и какво съзнание се изисква за тѣзи прѣдстоящи наши задачи! Ще бждатъ просто спасители на бждаща България онѣзи, които биха могли да излѣзатъ днесъ съ една обширна програма, която да легне въ основата на бждащата наша възпитателна система. Ето днесъ трѣбва да излѣзатъ съ таквазъ програма и то хора, които сж си придобили вече авторитетъ въ нашето общество, като професори, обществени дѣйци и пр., за да бждатъ послушани и тѣхнитѣ идеи възприети и отъ възпитатели и отъ държавници.

Свещ. *Д-ръ К. Цѣновъ.*

Манифестации въ Петербургъ въ полза на балканския съюзъ.

На Българската телеграфна агенция телеграфиратъ отъ Петербургъ съ дата 24 мартъ:

По инициативата на Съюза на Славянскитѣ дружества днесъ тукъ бидоха устроени великолѣпни манифестации въ полза на славянското дѣло. Отъ ранна сутринь до вечерьта централнитѣ улици бѣха прѣпълнени съ народъ. Къмъ 2 часа слѣдъ пладне въ Казанския съборъ имаше панихида за упокоение на падналитѣ въ балканската война; присжтствуваха множество военни, студенти, депутати, държавни съвѣтници и членове отъ славянскитѣ дружества. Слѣдъ свършека на панихидата биде отслуженъ молебенъ за успѣха на съюзното оржжие; площадътъ прѣдъ църквата бѣ прѣпълненъ съ народъ.

Въ три часа едно нѣколкохилядно множество отиде въ църквата „Възкресение Христово" на Екатеринския каналъ, дѣто сжщо имаше богуслужение. Надъ тази безбройна маса народъ се издигаха десятки национални знамена и огромни афиши съ надписи: „Шкодра на Черна-Гора" и „Кръста надъ Св. София". Начело на шествието вървѣше една делегация отъ славянскитѣ дружества, носеща вѣнецъ прѣдназначенъ за полагане върху гроба на царь Александра III, съ слѣдния надписъ: „Императору Александру III, който признаваше Черна-Гора като едничка приятелка на Русия" Когато наближиха църквата, манифестантитѣ свалиха шапкитѣ си и тамъ бидоха настигнати отъ друго шествие, носеще нѣколко знамена и единъ огроменъ кръсть отъ бѣли цвѣтя за полагане върху гроба на царя Александра II.

Подиръ сливането на двѣтѣ шествия, манифестацията прѣставяваше особено величествено зрѣлище; хиляди хора покриваха едно пространство повече отъ единъ ки

лометръ; шествието напрѣдваше при пѣнето на руския и българския химни и съ непрѣкжснати викове „ура". То приближи до Петро-Павловския съборъ; въ храма влѣзе една делегация, която положи цвѣтния кръстъ върху гроба на царь Александра II и вѣнеца върху гроба на царь Александра III.

Подиръ туй часть отъ манифестантитѣ си разотидоха, а друга часть около три хиляди души хвана пжть къмъ българската легация, дѣто пристигна пѣейки руския и българския химни. Тя манифестира и прѣдъ сръбската легация. Слѣдъ туй манифестантитѣ продължавайки пѣнето на националнитѣ химни се върнаха въ Казанския съборъ и оттамъ се разотидоха мирно.

Прѣзъ всичкото траяне на манифестацията редътъ не бѣ нарушенъ; никакви изтжпления и безредици не станаха.

По плѣняването на Шукри паша.

Генералниятъ щабъ отъ Димотика съ телеграма, носеща дата 24 мартъ, дава слѣднитѣ съобщения по плѣняването на Шукри паша, прославения защитникъ на градъ Одринъ.

Веднага слѣдъ падането на Одринъ, въ западноевропейския печатъ се появиха тенденциозни извѣстия досежно прѣдаването на Шукри паша: че послѣдния се билъ прѣдалъ на сръбската войска, че билъ пращалъ нѣкакъвъ парламентьоръ до сръбския генералъ Степановечъ за прѣговори, и пр.

Съ цѣль за разпръсване на тѣзи невѣрни свѣдения и за възстановяване самата истина, Щабътъ на Дѣйствуващата армия изпраща до пресата in extenso слѣдующето заявление на самия Шукри паша:

„На 13 мартъ азъ се намирахъ съ щаба си въ старото укрѣпление Илджржмъ, дѣто ми бѣше квартирата. Слѣдъ като навлѣзоха въ града войскитѣ отъ източния секторъ, дадохъ сигналъ за прѣкратяване на дѣйствията и подиръ половинъ часъ се яви при мене полковникъ Мархолевъ, командиръ на Лейбъ-гвардейския на Н. Величество полкъ, който прѣстоя при мене около 1 часъ. Слѣдъ това азъ, заедно съ двама офицери отъ гвардейския полкъ, заминахъ при генералъ Вазова, който се намираше на долния край на града; явихъ се при него и стояхъ около половинъ часъ. Съ генералъ Вазовъ, въ единъ автомобилъ, се отправихме къмъ моста, дѣто се намираше началника на втората армия, генералъ Ивановъ и, слѣдъ като прѣстояхъ при него около половинъ часъ, по сжщия редъ се завърнахъ обратно въ квартирата си и тамъ ми се каза, че идвали нѣколко сръбски войници, съ единъ майоръ, но азъ не ги видѣхъ. *Шукри паша*".

По мира.

Съюзнитѣ условия за мира. На 22 мартъ Българското правителство вржчило на прѣдставителитѣ на великитѣ сили слѣдното съобщение по тѣхното прѣдложение за мира:

Съюзнитѣ държави изказватъ своята признателность къмъ великитѣ сили заради старанията имъ за постигане сключването на миръ и, въ искреното си желание да ги улеснятъ въ задачата имъ, приематъ тѣхнитѣ условия за посрѣдничество, подъ слѣднитѣ резерви:

1) При окончателното опрѣдѣляне на границата въ Тракия, линията, посочена въ формулиранитѣ отъ силитѣ условия, ще се вземе като основа, а не като окончателна гранична линия.

2) Бѣломорскитѣ острови ще бждатъ отстжпени отъ Турция на съюзницитѣ

3) Съюзнитѣ държави намиратъ, че трѣбва прѣдварително да узнаятъ проектиранитѣ граници на Албания, като се надѣватъ, че тѣзи граници ще бждатъ съобразни съ прѣдложенитѣ отъ тѣхъ въ Лондонъ

4. Искането за военно обезщетение трѣба да бжде прието по принципъ, като грижата за опрѣдѣляне сумата му се прѣдостави на комисията, която ще проучва финансовитѣ въпроси, комисия, въ която съюзнитѣ държави ще бждатъ прѣдставлявани.

5. Съюзнитѣ държави приематъ, щото военнитѣ дѣйствия да прѣстанатъ тутакси щомъ горѣизложенитѣ условия бждатъ благоприятно посрѣщнати и възприети.

Ново съобщение отъ силитѣ. Въ сжщия день прѣдставителитѣ на великитѣ сили прѣдали на министъръ-прѣдседателя и министъръ на външнитѣ работи слѣдното съобщение

Съ цѣль да се дойде до спиране на военнитѣ дѣйствия, великитѣ сили заявяватъ, че правата линия Енось - Мидия трѣбва да бжде приета отъ съюзнитѣ държави и че разрѣшението на всички финансови въпроси ще бжде прѣдоставено на техническата комисия въ Парижъ, въ която ще участвуватъ делегати на воюващитѣ страни.

Г. Гешовъ поблагодари на пълномощнитѣ министри за тази имъ постжпка и заяви, че правителството ще се съвѣщава съ своитѣ съюзници и слѣдъ туй ще съобщи отговора си

Това съобщение не е отговоръ на съобщението на Българското правителство, което по-горѣ се даде То е ново съобщение, за да се ускори отговора на съюзницитѣ.

Вѣстницитѣ по дневнитѣ въпроси.

Съюзнитѣ държави си играятъ съ Европа. Подъ този заглавъ в. «Le Journal» въ броя си отъ 6 априлъ н. ст. пише:

. . . „Подъ видъ на приемане добритѣ европейски услуги, отговорътъ на съюзницитѣ е равносиленъ съ безусловното неприемане. Само по една точка балканцитѣ се присъединяватъ къмъ гледището на силитѣ — по бждната турско-българска граница. Въ всички други точки отговорътъ е въ противорѣчие съ прѣдложенията на Европа. Европа си задържа правото да разрѣши два въпроса — тоя за островитѣ въ Архипелага и тоя за Албания, които може да прѣдизвикатъ международенъ конфликтъ.... Съюзницитѣ не искатъ и да чуятъ за това. Тѣ искатъ всички острови тѣмъ да се дадатъ. Тѣ, освѣнъ това, искатъ границитѣ на Албания да се опрѣдѣлятъ споредъ прѣдложенитѣ отъ тѣхъ линии. Не по-малко е несъгласието и по въпроса за обезщетението. . . Силитѣ опрѣдѣлиха максимума на отстжпкитѣ, на които побѣдителитѣ съ право може да претендиратъ. Съюзницитѣ вѣжливо ги прѣпращатъ. Какво ще прави Европа? Да настоява безъ да е рѣшена твърдо да накара да ѝ се подчинятъ, ще рече, да се изложи на нови обиди. Да отстжпи, това ще е признакъ на немощь. Трѣбва да избере едно отъ двѣтѣ.

Семинаристъ, падналъ на бойното поле.

Твоето слънце прѣждевременно зайде . . .

Учителитѣ и ученицитѣ отъ Софийската духовна семинария сж дълбоко нажалени поради трагичната смъртъ на своя любимецъ Крумъ п. Тодоровъ, ученикъ, който едва що бѣше свършилъ II кл. и бѣ почналъ III. А тая смъртъ, колкото е мжче-

нишка, толкова и горда. Семинарията прѣзъ дългогодишното си сѫществуване, първи пѫть има случай да види, какъ единъ отъ нейнитѣ възпитаници слага буйна глава прѣдъ отечествения жертвеникъ.

Крумъ п. Тодоровъ е роденъ въ Сваленикъ (Русенско) въ 1895 г., 23 ноемврий. Прѣзъ октомврий 1912 г. постѫпи доброволецъ въ IX Охридска дружина. На 7 ноемврий въ Гюмурджинско падна плѣнникъ въ турски ржцѣ и сѫщия день биде убитъ — едва седемнадесеть годишенъ. Кѫсъ по кѫсъ била сѣчена младата му снага.

На 24 мартъ му се отслужи панихида въ семинарската черква св. Иванъ Рилски отъ неговитѣ опечалени другари.

Мили Круме,

Повѣстьта за твоята мѫченишка смъртъ, споменътъ за твоята само отверженость, образътъ на твоята свѣтла любовь къмъ родината ще се прѣдаватъ отъ поколѣние на поколѣние въ Семинарията за примѣръ. Додѣто отечеството ще има синове, които съ радость да полагатъ живота си за свобода, до тогава ще треператъ враговетѣ.

Почивай твоя сънь блаженъ! Лека ти пръсть!

Твоето слънце зайде прѣждеврѣменно. *В. Узуновъ.*

Бойното поле.

Отблъсната турска атака при Чаталджа и геройството на бдинци. Отъ *Димотика* съ официална телеграма, носеща дата 24 мартъ, генералниятъ щабъ съобщава слѣдното: Днесъ се получиха слѣдующитѣ подробности по дѣйствията на авангарда прѣдъ крайното дѣсно крило на Чаталджанската ни армия:

На 18 мартъ, турцитѣ почнаха още въ 6 часа сутриньта артилерийска стрѣлба по позициитѣ на I ва бригада отъ 6 та дивизия, отъ начало отъ флота и послѣ отъ полскитѣ си батареи. Къмъ 10 часа прѣди пладне, турцитѣ, съ 8—9 табура (цѣла турска дивизия) поддържани отъ огъня на 6 парахода, настѫпиха съ по-голѣма масса срѣщу дѣсния участъкъ (3 бдински полкъ) и съ по слаба — къмъ лѣвия участъкъ (15 ломски полкъ), дѣто стигнаха на 1200—1300 крачки и се спрѣха. Срѣщу лѣвия флангъ на дѣсния участъкъ единъ табуръ се доближилъ на 600—700 крачки, но билъ повърнатъ отъ артилерийски и пѣхотенъ огънь. Слѣдъ пладне настѫпила отново една колона отъ два табура, прѣдшествувана отъ 2 – 3 ескадрона, по посока къмъ Бургазъ и Ялосъ, но, отблъсната съ огънь, къмъ 6 часа слѣдъ пладне отстѫпва на 1000—1200 крачки. Къмъ 5 часа слѣдъ пладне единъ транспортенъ параходъ стоваря войска въ Кшастро. Една гаубична скорострѣлна батарея, съ 10 изстрѣла, разпръска турската войска въ туй село и я обръща въ бѣгство. На мръкване, турцитѣ отново настѫпватъ и достигатъ на 200 – 300 крачки до позициитѣ на 3 ти бдински полкъ. Тукъ се спиратъ отъ огъня и, слѣдъ една колебание, два турски табура съ 3 картечници прѣминаватъ въ атака срѣщу лѣвия флангъ на бдинския полкъ и стигатъ до окопитѣ му, обаче, посрѣщнати храбро отъ 1 ва дружина на 3 бдински полкъ и обсипани съ градъ отъ куршуми, повръщатъ се назадъ и отсѫпватъ въ пълно бѣгство. Срѣщу останалата часть на позициитѣ на 3 полкъ, настѫпили 3—4 табура, но и тѣ избѣгали, прѣслѣдвани съ огънь.

На 21 и 22 мартъ, разузнавателнитѣ части прѣдъ фронта на 3 бдински полкъ намѣрили турскитѣ трупове отъ боя на 18 того, както слѣдва: непосрѣдствено прѣдъ окопитѣ 300 турски трупа, съ единъ офицеръ; на 500 крачки прѣдъ нашитѣ окопи 600 турски трупа, съ 4 ма офицери; на 700 крачки още други 300 трупове. Такива имало и по напрѣдъ прѣдъ позицията, но не могли да бждатъ прибрани, понеже противника обстрѣлвалъ мѣстностьта.

За отличното държане на 3 бдински полкъ въ горния бой, помощникъ-главнокомандующия е отправилъ слѣдната телеграма до командующия Чаталджанската армия: „Негово Величество Главнокомандующия заповѣда да прѣдадете неговата височайша благодарность на бдинци за тѣхната храбрость и самоотверженость, която сѫ проявили въ боевете на 17 и 18 того. Той е увѣренъ, че тѣ и за напрѣдъ съ сѫщатъ ревность ще изпълняватъ своя свещенъ дългъ къмъ отечеството и короната“.

ОБЯВЛЕНИЕ.

№ 12.

Извѣстява се на интересующитѣ се, че на 28 априлъ т. г. въ 9 часа прѣди обѣдъ въ помѣщението на Боянското селско общинско управление, ще се произведе търгъ съ явна конкуренция за отдаване подъ наемъ една ливада въ Боянското землище 158 декара и 7 ара, принадлежащи на Драгалевския монастиръ „УСПЕНИЕ ПРѢСВЕТАЯ БОГОРОДИЦА“, съ срокъ за двѣ години, начиная отъ 28 априлъ 1913 год. до 28 априлъ 1915 год.

Залогъ за участие въ търга се иска 5% върху първоначалнитѣ цѣни. Поемнитѣ условия сѫ на разположение на интересующитѣ се всѣки присѫтственъ день и часъ въ канцеларията на кметството въ село Бояна и въ свѣтата Софийска митрополия въ присѫтственни дни.

28 мартъ 1913 година
София.

Игуменъ:
Иеромонахъ Митрофанъ.

Скръбна вѣсть.

Съ разбито отъ скръбь сърдце, дълбокъ душевенъ потресъ и неизразима душевна тѫга извѣстяваме на роднини, приятели и познати, че многообичния ни баща и дѣдо

Свещеникъ Иванъ Стояновъ

Слѣдъ седемдневно тежко болѣдуване отъ силна простуда, на 7-й т. м. въ 9 часа слѣдъ обѣдъ прѣдаде Богу духъ, на 70 годишна възрасть, при 44 годишно непрѣкѫснато свещенствуване, като ни потопи въ дълбока печаль и вѣчно да жалимъ за него.

Погребението му се извърши на 9 с. м. въ църквата „Св. Параскева“ въ с. Дебнево, въ присѫтствието на много християни отъ свещеницитѣ: Хр Стоевъ, Илия п. Михаиловъ, Ст. п. Калоферски, Трифонъ Ковачевъ, Маринъ Аджамовъ и Петръ Станевъ.

Слѣдъ опѣлото се държа рѣчь отъ свещ. Ковачевъ.

Богъ да те упокои и всели душата ти въ царството небесно, дѣто нѣма скърбь и болѣзень, а само вѣчна радость.

Дълбоко опечалени: синове: Христо и Стойчо; снахи: Мария и Стефана; внуци: Данка, Мария, Иванъ, Иванъ, Христо и Димитръ.

10 Мартъ 1913 г.

с. Дебнево, Троянско.

Печ. Паспалевъ, наематель I Кооп. Печат. Д-во „Гутенбергъ“, София.

Год. XIV. София, Сѫбота, 30 Мартъ 1913 год. Брой 25

Цър. вѣстникъ
излиза всѣка седмица приложението четири пъти въ годината

Годишната цѣна на Църковенъ вѣстникъ, заедно съ приложението за Българія 10 лева, а за странство 13 лева.

Единъ брой 15 ст.

СЕДМИЧНО ИЗДАНИЕ

Единъ брой 5 стотинки.

Мѫченици за православието.

Страданията на галичанитѣ и буковинцитѣ въ борбата, която водятъ за вѣрата и народностьта си, намѣриха отзивъ въ рускиятъ печатъ, а на английския печатъ станаха извѣстни благодарение на обиколката, що е направилъ ученията англичанинъ В. Бирбекъ. Ала охканията и мѫкитѣ на угроруситѣ, освѣнъ Богъ, другъ не ги слуша. Маджаритѣ съ безпримѣрна жестокость и чисто азиятски фанатизмъ се заловиха да изтребятъ руския народъ особено сега, когато поради политиката на омаджареното униятко духовенство угроруситѣ стихийно тръгнаха да прѣминаватъ въ лоното на православната църква. Руситѣ въ маджарско отколѣ сѫ лишени отъ всѣко образование, интелигенция нѣматъ, защото едничкитѣ имъ умствени и духовни водители—свещеницитѣ—станаха „маджарони". А народътъ, при всичкитѣ гонения, е запазилъ руския духъ, продължава да бѫде прѣданъ на вѣрата и народностьта си, и страни отъ ренегатското си духовенство.

Сега, когато маджаритѣ, уплашени отъ пробудения духъ на балканскитѣ славяни и отъ възможностьта на европейска война, съгледаха въ движението на угроруситѣ не протестъ противъ угнетението, а пръстъ на Русия отсамъ Карпатитѣ, сега, казвамъ, тѣ захванаха да вършатъ нечувани оргии. Вѣстникъ „Budapesti Hirlap", стълпътъ на хуманизма и либерализма, оправдава всичкитѣ гонения противъ карпатскитѣ руси и подканва съвършено да ги изкоренятъ, защото въ врѣме на стълкновение на Австро-Унгария съ Русия тѣ можали да станатъ оплотъ за послѣднята. Маджаритѣ, както се вижда, рѣшили да свършатъ съ угроруситѣ, но послѣднитѣ проявяватъ такъво постоянство и сила на духа, щото могатъ се сравни съ първитѣ християнски мѫченици. Ни окови, ни глоби, ни мрачни маджарски затвори, отъ конто обикновено угроруситѣ не излизатъ, ни физически изтезания (и до тѣхъ прибѣгватъ въ сегашно врѣме често маджаритѣ), ни даже смъртъ не могатъ да накаратъ тѣзи съвсѣмъ забравени хора да се откажатъ отъ прѣдѣдовската си вѣра и отъ руската народность.

Ето най-новитѣ факти на това мѫченичество. Извѣстно е, че селото Иза и подиръ него и други повече отъ десеть околни села (въ Мармарошкия комитатъ) прѣминали въ лоното на православната църква. Жандаритѣ уловили обърналитѣ се въ православието, затворили ги и ги глобили, ала селянитѣ всичко прѣтърпѣли и слѣдвали пакъ да минаватъ въ православната вѣра. Но маджаритѣ рѣшили тогава да погубятъ духовния имъ вождъ, иеромонаха Алексия (Кобалюка) и устроили противъ него истинска хайка. Селянитѣ не прѣдали духовния си пастиръ и го помолили за малко врѣме поне да се скрие въ Америка, дѣто намира прибѣжище не малко прикарпатски руски народъ отъ австро-маджарската свобода. Отецъ Алексий послушалъ и се отправилъ въ Америка, за да продължава тамъ дѣлото си между угроруситѣ прѣселенци.

Маджаритѣ сега арестуватъ не само всѣкиго, който говори руски, но и всѣкиго, който получава пликъ съ американска марка (отъ забѣгналитѣ задъ океана). Само отъ селото Иза има 300 души арестувани, а отъ с. Сигота 200. Всички роднини на от. Алексия и сестра му Василиса сѫ хвърлени въ затворъ.

Понеже тюрмитѣ сѫ прѣпълнени, затова властитѣ подбудили жандаритѣ да биятъ хората и да ги мѫчатъ, както намѣрятъ за добрѣ. Не можете да си прѣдставите, какви оргии сѫ захванали тѣ да разиграватъ въ мирнитѣ угроруски села! Отъ сутринъ рано жандаритѣ се пъхатъ въ хижитѣ и тършуватъ, за да намѣрятъ руски книги и икони и, като намѣрятъ, правятъ нови жертви. Окованитѣ ги водятъ изъ село, биятъ мѫже и жени тъй немилостиво, че много пѫти става нужда да се търси медицинска помощь. Мнозина умиратъ отъ бой. Така, въ селото Лѣпша една православна жена умрѣла въ рѫцѣтѣ на озвѣренитѣ жандари. Нея я били, защото, като арестували мѫжа ѝ, тя извикала: „бездушници и антихристи! вие мислите, че, като затворите мѫжетѣ ни, ще убиете православната ни вѣра. Но ние, женитѣ, ще вземемъ мѣстото имъ и ще проповѣдваме светата ни вѣра". Жандаритѣ веднага се нахвърлили противъ нея и я убили съ прикладитѣ на пушкитѣ си.

Сега често прибѣгватъ до слѣднето наказание. Мѫже и жени обѣсватъ четири халки заковани на дърво така, че краката имъ да не допиратъ на земята. Слѣдъ единъ часъ отъ такова обѣсване руква кръвь отъ ушитѣ, носа и гърлото на обѣсения, който, ако изгуби съзнание бива поливанъ съ вода и мѫчилото се продължава. Въ с. Лѣпша така е умрѣла една жена на »мѫчителното дърво«, както наричатъ селянитѣ този начинъ на срѣдневѣковни изтезания. Мнозина сѫ прѣтърпѣли това наказание, но отъ православната вѣра не сѫ се отказали.

Тѣзи мѫки и страдания не сѫ поколебали угроруситѣ. Съ възторгъ, какъвто имали първитѣ християни, тѣ отиватъ на мѫчилищата и заявяватъ, че сѫ «русначи и православни!» Мнозина дирятъ спасение въ планинитѣ и лѣ-

советѣ. Така, единадесеть дѣвици, които наставила покалугерената тайно сестра на отца Алексия Василиса, се отдалечили въ горитѣ, построили си тамъ домъ и живѣели като калугерки. Жандаритѣ, обаче, като узнали това, явили се въ гората, съдрали имъ дрехитѣ, оставили ги само по риза, погнали ги боси въ една рѣка, притокъ на р. Тиса, държали ги до поясъ два часа въ ледена вода, подбивали се съ тѣхъ непристойно и слѣдъ всичко това ги отвели въ затвора. Много отъ тѣхъ, разбира се, смъртно се разболѣли. Ето имената имъ. (Бѣл. изпущатъ се както и едно писмо до Отца Алексия въ Америка). Маджаритѣ задигатъ отъ угроруситѣ църкви и молитвенитѣ домове всички икони, богослужебни книги и утвари, които занасятъ въ Буда-Пеща, а църквитѣ и параклиситѣ оставатъ голи, така че угроруситѣ нѣма дѣ да се събератъ на обща молитва, въ която да намѣрятъ утѣха и бодрость въ страданията си, за да могатъ да носятъ по-нататъкъ тежкия си кръстъ. Въ едно село жителитѣ почнали да се събиратъ на обща молитва въ една столарска работилница, дѣто слѣдъ свършването на работата пѣели молитви. Но жандаритѣ намѣрили, че и това е панславистическа пропаганда, затова изпозатворили всички, които взели участие въ тази молитва.

Охкания и плачове се разнасятъ изъ угроруската земя. Ала въ сѫщото врѣме расте въ народа потресающа готовность да умира за „светото православие (така се изразява народътъ) и за руската народность". „Маджаритѣ, казва той, ни убиватъ и стрѣлятъ за вѣрата, но ние ще постоянствуваме до смъртъ и нѣма да омръсимъ кръвьта си съ отказъ отъ вѣрата и народностьта на дѣдитѣ ни". (Новое Врѣме отъ 8-и мартъ 1913 год., бр. 13,286).

Бѣлѣжка. Тия дни една телеграма отъ Петербургъ съобщаваше, че при участието на прѣбивающия сега въ този градъ Антиохийски патриархъ станало едно многолюдно събрание, което изказало своитѣ симпатии къмъ прѣслѣдванитѣ въ Австро-Унгария православни. Горнята кореспонденция, обнародвана въ „Новое Врѣме" показва, какви сѫ тия прѣслѣдвания. *С.*

За подѣлбата на Македония.

Още е прѣждеврѣменно да се говори за подѣлбата на земитѣ, завладѣни отъ съюзнитѣ балкански държави. Тази подѣлба е работа на респективнитѣ правителства. Като схващаме всичката деликатность на работата, ние ще си позволимъ да изнесемъ, какво мисли и говори опозицията въ атинската камара за тая подѣлба. Разбира се, че схващанията на опозицията не сѫ схващания на отговорното правителство. Съ тази резерва изнасяме най-сѫществената часть отъ рѣчьта, съ която г. Калергисъ, бившъ министръ на външнитѣ работи, е развилъ интерпелацията си въ заседанието на 28 февруарий. Като говори за Епиръ и за Албания и за границитѣ между Гърция и Албания, г. Калергисъ минава на тия въ Македония.

„Третиятъ въпросъ, казва той, най-важниятъ, е този за нашитѣ граници въ Македония . . . Вардаръ раздѣля на двѣ македонската земя. Надѣсно е тая, която заематъ гърци и българи. Налѣво е тая, която заематъ сърби и гърци. Въ тая послѣдната, като се основаваме на искренитѣ отношения между съюзницитѣ, въ право сме да очакваме едно приятелско уреждане на висящитѣ въпроси. Наистина, ако се тегли границата между Сърбия и Гърция споредъ надлежната позиция на окупационитѣ войски, Битоля ще остане извънъ границитѣ на Гърция. Между това гръцката община въ Битоля е, може би, най-богатата въ цѣла Македония. Тя има прѣвъзходни училища, хубави благотворителни заведения. Всички доктори, адвокати, всички интелигентни, всички търговци въ Битоля сѫ гърци. Битоля е градъ, който е ратувалъ за великата гръцка идея. Съ право той е нареченъ крѣпость на македонския еленизмъ.

Безъ Битоля нашата борба не е свършена. И, като казвамъ това, азъ съмъ увѣренъ, че не засѣгамъ честолюбието на никого отъ съюзницитѣ, особено това на сърбитѣ. Нашето съглашение съ сърбитѣ не датува отвчера. Отъ тридесеть години има програма за кооперация между Гърция и Сърбия. Зонитѣ на влияние сѫ опрѣдѣлени. Сърбитѣ искаха линията Велесъ - Охрида прѣзъ Прилѣпъ и Кичево. По-нататъкъ отъ тѣхъ нищо не искатъ.

Гърция, отъ своя страна, е подпомогнала сърбитѣ да се настанатъ на сѣверъ отъ тая линия. Съ посрѣдството на гръцкото правителство, сърбитѣ добиха Рашкопризренския архиепископски прѣстолъ, послѣ този въ Скопие, въпрѣки силната опозиция на гърцитѣ отъ архиерейското намѣстничество. По-късно имъ дадохме архиепископството въ Дебъръ и Велесъ и купъ улеснения въ Прилѣпъ и Кичево. Въ отплата на тия положителни услуги ние имаме обѣщанието, че сърбитѣ не ще прѣскочатъ уговорената линия. Ако бързината, съ която се обяви войната, не позволи да се поднови съглашението, ако по военни резони прѣстолонаслѣдникътъ остави сърбитѣ да влѣзатъ първи въ Битоля, това не е, мисля, резонъ елинизмътъ да изгуби съвсѣмъ гръцкия градъ Битоля.

Оттатъкъ Вардаръ работитѣ другояче сѫ осложнени. Никой не знае, какво ние окупираме Нѣма ни зони разграничени, ни сфери на влияние. Спорятъ върху бройната база на жителитѣ или на квадратнитѣ километри, които ще се прибавятъ на България или на Гърция, като се взема за база броя на вилаетитѣ.

Това гледище не е логично, щомъ войната е освободителна. Онова, което трѣбва да знаемъ, е колко гърци и колко българи войната ще освободи; колко гърци и колко българи ще останатъ поробени; кои сѫ точнитѣ жертви на еленизма; колко гърци ще останатъ въ България и колко българи — въ Гърция. Ето единствената база на спора.

Една само демаркационна линия отговаря съ логиката на нѣщата и съ етнологичния характеръ на областитѣ: линията, която върви отъ Мѣста прѣзъ Бозъ-дагъ и Керкина-Караджово. Всѣко друго трасе е изкуствено, безъ полза за защита на Нова Гърция, не отговаряще на никаква нужда стратегична, естествена или етнична. Ето нѣколко цифри.

България взема четири санджака — одринския, лозенградския, дедеагачкия и гюмурджинския съ 774,548 жители, отъ които 240,381 сѫ гърци. Еленизмътъ се е съгласилъ съ тая жертва, за да даде на българитѣ излазъ на Бѣло море. Ето пъкъ точния брой на българитѣ въ Македония, които ще останатъ въ Гърция въ солунския вилаетъ: въ солунската околия 5,945 души, въ воденската 5,770, въ енидже-вардарската 3,482, въ лангазката 2,240, въ атоската (свето-горската) 210, въ гевгелийската 9,760, въ дойранската 4,141, въ кукушката 16,136, въ зъхненската 3,450, въ сѣрската 10,350, въ демиръ-хисар-

ската 11,912, въ драмската 2,120, всичко 75,528 души. И това е всичко. Ние даваме още на българитѣ въ сѣвернитѣ околии на солунския вилаетъ 21,364, гърци: 7,498 въ струмишката околия, 835 въ тиквешката, 2,360 въ петричката, 3,015 въ мелнишката, 4,015 въ неврокопската, 600 въ горноджумайската, 3,340 въ разложката. Въ битолския вилаетъ, ако вземемъ ние Битоля, българското население, което ще остане подъ Гърция, се разпрѣдѣля така: въ струмнишката (?) и сакаливска околия[1]) 25,740, леринската 16,176, корченската 483, костурската 12 693, кайларската 3,392, всичко 58,484, души. Тъй, въ Македония Гърция ще присъедини 134,012 българи, а България — 42,821 гърци. България, слѣдователно, ще брои 240,382 души гърци въ Тракия и 41,821 въ Македония, т. е. 280,000 гърци срѣщо 134,000 българи, които ще останатъ въ гръцкото кралство. Е прѣувеличено ли е да искаме означената линия? . . .

Ако, напротивъ, граничната линия се тегли споредъ българското искане, върху административното дѣление на Македония, тогава подъ България ще останатъ 229,959 гърци въ Македония и повече отъ 240,382 гърци въ Тракия. Тогава броятъ на българитѣ, които ще останатъ подъ Гърция, не ще бѫде повече отъ 48,145 души. Колкото за чисто гръцкия характеръ на областитѣ, разположени между Мѣста и Струма ще напомня единъ сериозенъ аргументъ.

Когато се разисквало на конгреса въ Берлинъ за границитѣ на нова България, при ревизията на проекта за велика България, начертана въ Санъ-стефанския договоръ, прѣдставителтъ на силата, която изработила националната българска програма, искамъ да кажа князъ Горчаковъ, заявилъ, че разискването трѣбва да има за основа проекта, изработенъ отъ Цариградската конференция (1876). Този проектъ, добавилъ той, е съобразенъ съ принципа на националноститѣ и съ етничния характеръ на тия области. А този проектъ не обемалъ нито Сѣресъ, нито Кавала, нито Драма, но само четиритѣ сѣверни околии, които ще останатъ и сега на България, ако се приеме пограничната линия, която имахъ честьта да означа". (Изъ „Le Messager d'Athènes", брой 16, мартъ 2, 1913 година).

[1]) Ораторътъ погрѣшно отнася *струмишката* околия въ битолския санджакъ. Околия съ име *саколивско* нѣма.
Бѣл. на ред.

Броятъ на българитѣ е намаленъ отъ оратора, а тоя на гърцитѣ увеличенъ. Въ повечето околии, посочени отъ оратора, нѣма никакъвъ гръкъ. Цѣлта ни не е да коригираме цифритѣ и да посочимъ, дѣ е изнасилена етничната истина, но да изнесемъ, какъ мисли единъ бившъ гръцки министръ за подѣлбата на Македония, както и неговата декларация, че между Гърция и Сърбия имало съглашение за подѣлбата на Македония още отпрѣди тридесеть години . . . *Д.*

Мира.

Балканскитѣ съюзни държави вървятъ бавно, но сигурно къмъ миръ. Правятъ се усилия да се отстрани всичко, което може да попрѣчи на мира. Великитѣ сили, които сѫ поели на себе посрѣдничеството, минаватъ отъ една формула на друга, като държатъ смѣтка за правата, отъ които побѣдителитѣ нѣма да отстѫпятъ. На 27 того агенцията Райтеръ отъ Лондонъ даде едно по друго двѣ телеграми, въ които резюмира постигнатото между силитѣ съгласие по отговора имъ на съобщението, съ което балканскитѣ съюзни държави намрѣжиха основитѣ на мира.

Първата телеграма. Споредъ свѣдения на агенция Райтеръ, отговорътъ, който силитѣ ще дадатъ на послѣдното съобщение на съюзнитѣ балкански държави, е обоснованъ върху слѣднитѣ данни:

1. Силитѣ приематъ, като основа за миръ, прѣдложената отъ България права линия Еносъ—Мидия, като нова турско-българска граница.

2 Участьта на бѣломорскитѣ острови, повечето отъ които ще прѣминатъ къмъ Гърция, остава да се уреди отъ великитѣ сили.

3. Финансовата комисия, която ще заседава въ Парижъ, ще проучи въпроса за военно обезщетение, както и всички финансови въпроси, прѣдизвикани отъ войната.

4 Силитѣ сѫ вече опрѣдѣлили сѣверната и сѣверо-източната граница на Албания и сега обсѫждатъ въпроса за останалата неначертана още граница.

5 Силитѣ ще прѣпоржчатъ на съюзнитѣ държави прѣкратяването на военнитѣ дѣйствия.

Втората телеграма. Агенцията Райтеръ прецизира турско българската граница така:

Вмѣсто една линия отъ Еносъ до Мидия, слѣдваща течението на рѣкитѣ Марица и Еркене, прѣдлагана отъ силитѣ, България прѣдлага и силитѣ приематъ правата линия отъ Еносъ—Мидия до станцията Муратлѫ, дѣто ще прѣсича желѣзно-пѫтната линия Одринъ—Цариградъ; оттукъ границата завива малко и сетнѣ слѣдва по права линия до една точка на изтокъ отъ Еносъ.

Д-ръ Ст. Даневъ по дневнитѣ международни въпроси.

На 29 мартъ г. Д-ръ Ст. Даневъ прѣдседателтъ на Народното събрание, който прѣди нѣколко дни се завърна отъ Петербургъ, изложилъ прѣдъ прѣдставителитѣ на прогресивно-либералната партия въ двучасова рѣчь своето гледище по главнитѣ международни и съюзни въпроси на Балканитѣ. Вѣстникъ „България", органътъ на погресивната партия прѣдава въ броя си отъ 30 того въ резюме неговата рѣчь. Ето неговитѣ гледища по всѣки отъ въпроситѣ относно мира, границитѣ между Турция и България, ромжно българския конфликтъ и отношенията между съюзницитѣ.

По мира. ...Войната е свършена: слѣдъ като се приематъ за база условията на съюзницитѣ, всички мѫчнотии за мира ще бѫдатъ отстранени и въ най-скоро врѣме ще имаме миръ, който се жалае отъ всички, а най-вече отъ Европа. При окончателното ликвидиране на войната, ние ще третираме не толкова съ Турция, колкото съ заинтересованитѣ велики сили, а такива сѫ всичкитѣ . . Надѣвамъ се, че при окончателната ликвидация великитѣ сили ще бѫдатъ все тъй благосклонни къмъ младитѣ и жизнеспособни наслѣдници на европейска Турция. Специално за България дължа да заявя, че тя нѣма врагове между великитѣ сили, а по-скоро приятели. И въ голѣма степень това се дължи на нейната лоялна политика...

По границитѣ. По поводъ проектираната граница Мидия—Еносъ, която въ всѣки случай ще бѫде по-наистокъ отъ правата линия, но безъ да допира Мраморно море, дъленъ съмъ да забѣлѣжа, че въпросътъ бѣ сложенъ за разглеждане отъ посланицитѣ въ Лондонъ и понеже великитѣ сили имаха всѣка особени причини да щадятъ Турция, рѣши се да се оставятъ на послѣднята Цариградъ, Дарданелитѣ и брѣговетѣ на Мраморно море съ достатъченъ хитерландъ. При тая обстановка да протакаме войната, тъй да се рече, противъ волята на цѣла Европа за парче земя още по-

наистокъ . . ., ние считаме за неоправдателно.

По ромжно-българския конфликтъ истината е тая: опитахме се да се споразумѣемъ направо, но не успѣхме. Сега въпросътъ е въ ржцѣтѣ на силитѣ. До днесъ нищо не е рѣшено въ конференцията. Каквото и да се рѣши, то ще е единъ модусъ за помирение, понеже силитѣ дѣйствуватъ не като арбитри, а като посрѣдници. Ако ни изнася ще го приемемъ, ако не — не ще го приемемъ . . .

По отношенията между съюзницитѣ... Особено голѣми сж, забѣлѣзваме, опасенията ни по въпроса за отношенията ни съ съюзницитѣ сърби и гърци: не че България може да се види принудена да се задоволи съ по-малко отъ онова, което ù се слѣдва—*това тя не ще претърпи*, а опасението е въ това —да не би нѣкой отъ съюзницитѣ, въ забрава на по-далечнитѣ свои и общобалкански интереси, да прѣдизвика една саморазправа на Балканитѣ, която би била позорна и гибелна. Това е опасението, но всеми се ще да вѣрвамъ, че у ржководнитѣ фактори на двѣтѣ ни съюзници ще надѣлѣе стремлението да се избѣгне такава опасность. А това е възможно само при зачитане сключенитѣ съглашения . . .

Дневникъ.

Акустиката на храма св. Ал. Невски. Храмътъ св. Александръ Невски е свършенъ и почти готовъ за освещаване. Онзи день, на 28 вечерьта, часа на 5 подиръ пладне, се опита акустиката на храма. Наредено бѣ хорътъ отъ съборния столиченъ храмъ да изпѣе нѣкои богослужебни пѣсни. Въ опрѣдѣленото врѣме хорътъ бѣ на мѣстото си въ храма на чело съ своя отличенъ дерижйоръ, г. Н. Николаевъ. На опита присжтствуваха министрътъ на общитѣ сгради, г. Д. Ябланski, Тѣхни Високопрѣосвещенства Прѣдседателствуващия св. Синодъ св. Доростолския и Червенски митрополитъ г. Василий, св. Софийския митрополитъ г. Партений и св. Търновския митрополитъ г. Антимъ, синодни архиереи, Н. Високопрѣосвещенство бившия св. Скопски митрополитъ г. Теодосий, Н. Високопрѣподобие ректора на Духовната семинария архимандритъ Макарий, архитекситѣ г. г. Милановъ и Ковачевски, секретарьтъ на св. Синодъ г. Костовъ, дѣловодительтъ по построиката на храма г. Ал. Петковъ и други лица, духовни и миряни. Хорътъ отъ естрадата срѣщо олтаря почна. Пръвъ пѫть се огласи съ божествени пѣсни обширния храмъ, който удивява всички посѣтители съ своята архитектура, скулптура, живопись и тънки мраморни работи и който, по единодушнитѣ отзиви на всички вѣщи чужденци, духовни и миряни, е, подиръ св. София въ Цариградъ, пръвъ храмъ на полуострова. Умилна и покрътна бѣ пѣсенната огласа. Мелодиитѣ на първата хорова пѣсень затрептѣха, заиграха съ морето въздухъ, залжкатиха изъ вълнитѣ му и се пронесоха въ просторния храмъ. Ясно и отчетно се прѣливаха и отразяваха мелодиитѣ. Резонансътъ, силенъ и дълбокъ, придаваше особена умила и тържественость на пѣсенъта. Изпѣ се втора, трета, четвърта пѣсень, изпѣ се и молитвата Господня. Думитѣ на всѣка пѣсень при празднія храмъ се сливаха, но гласоветѣ се поемаха и разнасяха отъ резонанса и акустиката все по-ясно, по-отчетно и по-силно. Гласоветѣ идѣха отдалечъ, разливаха се силно, но меко и благо върху душата. Чувствува се величието на дома, чувствува се, че душата се намира въ дома на Бога, дѣто всички небесни ликове стоятъ прѣдъ Господа Бога и дѣто отдалечъ кжнтятъ мелодични гласове. . Стана опитъ и съ възгласи. Н. Високопрѣосвещенство св. софийския митрополитъ г. Партений влѣзе въ срѣдния олтарь и направи нѣколко възгласи. Първиятъ възгласъ не се схвана отъ хора. Останалитѣ се чуха и хорътъ отговори съ пѣснитѣ, съ които трѣбваше. . . Общото впечатление бѣ, че у храма има добра акустика.

Двѣ проповѣди. Въ храма св. Николай на „Три кладенци“ въ столицата при божествената литургия на 24, въ недѣля, и на 25, св. Благовѣщение, прѣподавателтъ при Духовната семинария г. Хр. Поповъ държалъ проповѣди. И двѣтѣ проповѣди, пише ни единъ отъ енориашитѣ на храма, казани съ краснорѣчие, приковали на мѣстото богомолцитѣ и били изслушини съ живо участие. Богомолцитѣ съ внимание и благоговѣние слѣдили мислитѣ на проповѣдника. На св. Благовѣщение божествената литургия била отслужена отъ Прѣосвещения св. Левкийски епископъ г. Варлаамъ.

Бойното поле.

Унищожена турска рота на Чаталджанската линия. Официална депеша отъ *Димотика* съ дата 24 срѣщу 25 того съобщава: Една наша рота е заемала прѣдня позиция на височина сѣвероизточно отъ селото Ялосъ. На 25 того, къмъ 4 часа сутринтьта, една турска рота направила десантъ на югъ отъ село Ксастеро и настжпила въ тилъ на прѣдната позиция. Настжплението на ротата било поддържано отъ огъня на единъ турски параходъ. Нашата рота е открила силенъ огънъ и спрѣла противника. Въ сжщото врѣме, отъ главната позиция настжпила една дружина, която унищожила турската рота.

Слѣдъ пладне, два взвода пѣхота, поддържани отъ артилерията, настжпили къмъ селото Кумъ-Бургазъ, изгонила неприятеля и очистили крайбрѣжието.

Прѣдъ останалиятъ фронтъ на авангарднитѣ дивизии деня мина безъ никакви военни дѣйствия.

ОБЯВЛЕНИЕ.

№ 12.

Извѣстява се на интересующитѣ се, че на 28 априлъ т. г. въ 9 часа прѣди обѣдъ въ помѣщението на Боянското селско общинско управление, ще се произведе търгъ съ явна конкуренция за отдаване подъ наемъ една ливада въ Боянското землище 158 декара и 7 ара, принадлежащи на Драгалевския монастиръ „УСПЕНИЕ ПРѢСВЕТАЯ БОГОРОДИЦА“, съ срокъ за двѣ години, начиная отъ 28 априлъ 1913 год. до 28 априлъ 1915 год.

Залогъ за участие въ търга се иска 5% върху първоначалнитѣ цѣни. Поемнитѣ условия сж на разположение на интересующитѣ се всѣки присжтственъ день и часъ въ канцеларията на кметството въ село Бояна и въ светата Софийска митрополия въ присжтственни дни.

28 мартъ 1913 година
София.

Игуменъ:
Иеромонахъ Митрофанъ.

Печ. Паспалевъ, наематель I Кооп. Печат. Д-во „Гутенбергъ“, София.

Год. XIV. София, Четвъртъкъ, 4 Априлъ 1913 год. Брой 26.

Църк. вѣстникъ излиза всѣка седмица приложението четири пъти въ годината

Годишната цѣна на Църковенъ вѣстникъ, заедно съ приложението за България 10 лева, а за странство 13 лева.

Единъ брой 15 ст.

ЦЪРКОВЕНЪ ВѢСТНИКЪ

57 Тукъ, Славянска бесѣда

СЕДМИЧНО ИЗДАНИЕ

Абонаментъ е годишенъ и всѣкога предплатенъ.

Всичко, отнасящо се до абонамента се изпраща на адресата на редакцията на Църковенъ вѣстникъ гр. София.

Обявления се плащатъ първи пътъ по 20 ст. на редъ съ гарнитъ, за всѣко повторение по 15 ст.

Неплатени писма не се приематъ — ръкописи, за седмичното издание, не се връщатъ.

Единъ брой 5 стотинки.

Едно цѣнно признание.

Науката изслѣдва фактоветѣ. Тя ги обобщава и дири въ тѣхъ непознати закони. Тя има за цѣль истината. Абстрахирана отъ лица, чужда на чувства, тя изнася резултатитѣ на изслѣдванията си — законитѣ, истината. Въ това именно е и нейната сила. Въ истината е нейниятъ авторитетъ. Дѣто фактоветѣ се пръ.иначаватъ, съ каквато и да било цѣль, дѣто на заблудата се дава прѣдимство прѣдъ сѫщината, тамъ нѣма наука. Ученията се отличава, и трѣбва да се отличава, съ безпристрастие. Той трѣбва да е човѣкъ на истината. Като такъвъ, негово сѫществено качество е безпристрастие. Съ това си качество той се издига надъ обикновенитѣ умове, налага се съ своитѣ знания и доминира въ областьта на своята компетентность.

Гледащи така на науката и на нейнитѣ прѣдставители, трѣбва да очакваме, че въ изслѣдванията на фактоветѣ и на явленията истината стои на първо мѣсто. Това особено трѣбва да се очаква, когато се манупулира съ конкретни фактове, които сѫ достѫпни за изслѣдване и изучване. Това най-вече трѣбва да се дири въ монографиитѣ или статиитѣ, които изслѣдватъ фактове изъ областьта на статистиката, етнографията, географията и историята. Това сѫщото трѣбва да се дири и въ изслѣдвания на фактове изъ областьта на църковния животъ, на църковнитѣ канони и на църковната история.

Трѣбва ли да се напомня, колко пристрастно и субективно се прѣцѣняватъ историческитѣ, канонични и етнични факти за българитѣ отъ извѣстни учени отъ половинъ вѣкъ насамъ? Трѣбва ли да се напомнятъ всички онія ученибогослови, канониц и държавници, които прѣзъ миналото столѣтие сѫ настоявали областьта на Българската църква да не се простира оттатъкъ балкана и които, въпрѣки етнография, статистика и история, доказвали, че оттатъкъ Стара-планина, въ Тракия и въ Македония, населението не е българско? Трѣбва ли да се напомнятъ имената и на онія учени богослови, гърци и славяни, които въ разрѣшението на българския църковенъ въпросъ въ 1870 и 1872 г. видѣли атентатъ срѣщо канонитѣ на Православната църква и които оттогава до днесъ тацитно се солидаризиратъ съ акта за схизмата, съ печалния актъ на Цариградската църква отъ 1872 г.?

Излишно ще бѫде да се нарежда и напомня всичко това. Фактоветѣ сѫ добрѣ познати, особено на онія, които се занимаватъ съ историята на Православната църква. Тѣ знаятъ, че актътъ на схизмата има въ основата си чисто свѣтски, чисто политически мотиви и че той бѣ едно флагрантно насилие на църковнитѣ канони и традиции за чисто политически цѣли. Това знаяха и знаятъ найдобрѣ ученитѣ богослови въ православнитѣ църкви, това знаятъ и самитѣ иерарси на православнитѣ църкви, ала, по съображения, които не е нуждно да се излагатъ тукъ, еднитѣ и другитѣ, съ малки изключения, не излѣзоха и не излизатъ да го кажатъ. Това е печално. Това говори за пристрастие. Това говори за тацитно солидаризиране съ актъ, който канонитѣ и науката осѫждатъ.

Ала истината е безсмъртна и вѣчна. Тя може да се потъпче, но не може да се убие, не може да се усмърти. Потъпканата въ 1872 год. въ Цариградъ истина остана да живѣе съ онеправданитѣ и отлѫчени отъ Цариградската църква българи. Тя трѣбваше да бѫде гонена, прѣслѣдвана, за да стане по-свѣтла, по-съкрушителна и поубѣдителна. Трѣбваше българитѣ да прѣкаратъ отчуждени и отлѫчени, трѣбваше да прѣкаратъ още 30 години въ борба и постоянство, трѣбваше, най-сетнѣ, да дойде днешната освободителна война, на чело на която застанаха тѣ, за да се обезстрашатъ ученитѣ богослови и да излѣзатъ да кажатъ истината. Трѣбваше цѣлъ свѣтъ да заговори за славата и тържеството на българската култура, която води заченкитѣ си отъ Православната църква и учение, за да излѣзатъ нѣкои славянски богослови, макаръ и не рѣшително, да се произнесатъ за схизмата съ процѣнка, която прави честь на науката и тѣмъ.

Съ чувство на душевна радость и благодарность прочетохме такава прѣцѣнка въ органа на Петербургската духовна академия, въ „Церковный вѣстникъ“.[1]) Тази прѣцѣнка е едно пълно признание на горчивата истина, че мотивътъ на прогласената въ 1872 г. схизма не е отъ църковенъ, но отъ националенъ характеръ. За да не прѣувеличимъ признанието, цитуваме самитѣ думи на автора на статията, професоръ, несъмнѣно, по църковна история въ Петербургската академия. Ето буквалнитѣ му думи:

„Второто отрадно явление въ съврѣменнитѣ балкански отношения е желанието и стремлението на недавна враждуващитѣ помежду си гърци и българи, поради прѣсловутата „схизма“, да свършатъ този споръ по миренъ начинъ. Това желание било присѫще не само на покойния приснопаметенъ цариградски патриархъ Иоакимъ III и на сега здравствуващия и достойнейшия български екзархъ Иосифъ, но то, безъ съмнѣние, се изразява и отъ много ревнители за християнски миръ между между едновѣрцитѣ. Фактически то вече се прояви въ театра на военнитѣ дѣйствия въ общи молитви на българи и гърци. А отъ църковно-

[1]) Брой 5, 31 януарий, статия „Православныя славянскія и румынская церкви въ минувшему году“.

канонично гледище примирението на Българската и Цариградската църкви трѣбва да стане безпрѣпятствено въ недалечно бѫдаще, *защото главниятъ прѣдметъ на спора не е отъ църковенъ, а отъ национално-политически характеръ*, въпросътъ за Македония, ще бѫде отстраненъ изъ сферата на аргументитѣ, изостряващи историческата разлика".

Това признание, тъй искрено, налага на многоуважаемия професоръ и на всички прѣдставители на богословската наука и на църковния клиръ въ Русия да изложатъ тази печална истина и официално прѣдъ православнитѣ църкви както и да настоятъ, въ име на мира въ православната църква, да се корегира часъ напрѣдъ грѣшката на Цариградската църква съ акта отъ 1872 г. Това признание налага частно и на прѣдставителитѣ на богословската наука и на висшия църковенъ клиръ въ Русия да корегиратъ своитѣ отношения къмъ Българската православна църква, тъй онеправдана отъ Цариградската църква и тъй избѣгвана отъ другитѣ православни църкви. То, прѣди всичко, налага да се дигне църковната карантина . . .

Тс.

„Шуми Марица".

Подъ горния насловъ г. А. Бронзовъ, професоръ въ Петербургската духовна академия, е напечаталъ въ органа на послѣднята, „Церковный вѣстникъ", брой 12 отъ 21 мартъ, слѣдната статия:

Безконечно радостна вѣсть . . . Вѣстникътъ, който съобщава за нея, трепере въ ржцѣтѣ ви . . . Наши братя, наши едновѣрци, които отдавна вече се сражаватъ съ безпримѣрна храбрость за своята свобода, за Христа, за човѣшката култура, геройски прѣвзели древната турска столица—Одринъ . . . и тържествено влѣзли въ нея Слава на Бога! Хвала на Господа!

Още веднъжъ рѣка Марица, на която е Одринъ, гѫсто е почервенѣла съ българска кръвь . . . Дай, Боже, това да е за послѣденъ пѫть. Лесно е да се каже, че щурмувалитѣ града съюзници сѫ изгубили въ „боя за два дни" 7000 убити и ранени. Да се мре за отечеството, разбира се, е приятно . . . И съ радость, съ възторгъ вървѣли българи и сърби . . . срѣщо тѣхния вѣковенъ врагъ, който, по думитѣ на Гладстона, всѣкога и въ всичко „отричалъ всичко човѣшко", задъ когото, нататъкъ, навредъ „се точи широка кървава бразда", тъй че „вредъ дѣто закрѣпвало" неговото „владичество", цивилизацията изчезвала, понеже турцитѣ обикновено се ржководили „не отъ законъ, а отъ насилие"... Мнозина отъ прѣдставителитѣ на обединеното славянство сложили главитѣ си... въ сегашната война... Дай, Боже, това да не е безплодно; дай, Боже, нашитѣ братя да могатъ, най-сетнѣ, да отдъхнатъ свободно вече, като не се боятъ ежеминутно отъ всѣки турски насилия . . . А колко вдовици, сирачета . . . сѫ останали слѣдъ падналитѣ съ най-славна смъртъ герои! Разбира се, тѣхната родина не ще ги остави безпомощни, ще обърше сълзитѣ имъ . . . Нека животътъ на тия умрѣли славни витязи, прѣнесенъ отъ тѣхъ за светото дѣло, да облекчи сѫществуването на тѣхнитѣ братя, на тѣхнитѣ сродници . . . Нека тѣхната смъртъ не остане безплодна, безъ да се гледа на интригитѣ на австрийцитѣ и на другитѣ врагове на християнството, „на човѣчеството", на правдата . . .

А колко пѫти вече се е лѣла българска кръвь на рѣка Марица подъ стѣнитѣ на Одринъ! Лѣла се е . . . уви, въ края на крайщата най-често безплодно. . . „Въ 922 г. българитѣ прѣвзели този градъ съ щурмъ" *[Енцикл. слав. Брокгауза Ефрона*: II издан., т. I, 1911, кол. 509]. Марица е погълнала много тѣхна кръвь. . . . „Въ 1205 год. тѣ сѫщитѣ разбили тукъ Балдуина I" (ibid).

Отново Марица зачервенѣла . . . Отново се разнесли стенания и вопли на вдовици, и на сирачета, наранени въ сърдце съ загубата на най-близки, най-скѫпи сѫщества, паднали за дѣлото на своята родина. Не говоримъ и за това, че още въ 551 год. славянитѣ нанесли пакъ тукъ „побѣда надъ византийцитѣ" (ibid.) и, слѣдователно, обагрили Марица съ своята, съ родната намъ кръвь. . . .

Да, нѣма да забрави Марица това, що е видѣла прѣзъ своя животъ . . . Нѣма да забрави тя ония подвизи, каквито се извършвали на брѣговетѣ ѝ нейнитѣ синове, отдавна обитаващи на нея и притѣснявани отъ какви-не пришълци и варвари. За много нѣщо тя би могла да разкаже. . . , не, не веднъжъ „окървавена", не веднъжъ стеняла отъ това, което ѝ се паднало да прѣтегли, безсилна да помогне на дѣцата си. . . . А прѣзъ многовѣковната турска засила, проявявана често-често въ най-рѣзки, въ най-диви форми, колко пѫти се е лѣла въ нея все тази българска кръвь?! Колко пѫти Марица е крила въ водитѣ си и живитѣ и погиналитѣ свой дѣца!? Ако е истина, че всѣко, може да се каже, „връхче" на Балканския полуостровъ обилно е облѣно съ славянска кръвь. . . , ако е истина, че всѣко кѫтче, всѣка скала би могли да разкажатъ безконечно много за турскитѣ звѣрства надъ безащитнитѣ българи, надъ славянитѣ, — то въ много по голѣма степень е вѣрно, че прѣзъ врѣме на своя животъ е погълнала цѣло море българска кръвь, славянска кръвь. Нашитѣ рѣки Волховъ, Калка. . . . би могли да прѣдставятъ само слабо подобие. . . нищо повече. Марица, наистина, е свещена българска рѣка. Дай, Боже, отсега нататъкъ никога да не се случи да се храни съ кръвьта на свойтѣ синове, на славнитѣ български, славянски юнаци. Нека кървавитѣ, мрачни картини на миналото и сегашното минатъ завсѣкога въ областьта само на прѣданията. . . .

Не е чудно, че Марица и България въ народната българска прѣдстава сѫ нераздѣлни. ., подобно на това, както досега сѫ били такива понятията: „Русия" и „православие" . . .

Когато англичанитѣ въ своя химнъ молятъ Бога да запази тѣхния краль, за неговото дълголѣтие, за побѣдитѣ; когато австрийцитѣ въ своитѣ химни молятъ Господа да запази и защити тѣхния господарь, родината, да ги напѫтва съ мѫдра ржка и обѣщаватъ да защищаватъ отечеството отъ врагове; когато германцитѣ енергично възклицаватъ: да живѣе императора; когато французитѣ призоваватъ единъ другиго на оржжие срѣщо свирѣпитѣ врагове, да задушатъ тѣхнитѣ синове и другари и т. н. (вижъ текста на химнитѣ въ книгата: С. П. С. 75-годишнината на народния химнъ: Боже, Царя храни", Спб. 1908 г.): българитѣ трогателно пѣятъ: „Шуми Марица окървавена Плаче вдовица, люто ранена"... Това е понятно, хиляди пѫти понятно .. Окървавена Марици това е било много, много пѫти... Колко сълзи, тѫги... тамъ сѫ минали!... Това е най-голѣмата характерна подробность — подробность, за която най-много трѣбва да се помни, — подробность поради това и увѣковѣчена въ химнъ маршъ ..

Сега балканскитѣ герои побѣдоносно вървятъ напрѣдъ: тѣ възкресиха древнитѣ героични врѣме-

на... Излизатъ сѣнкитѣ на Леонида и на 300 спартанци, на Ахилеса, на Аяксовцитѣ, на Александра Македонски.. Врѣме е да се изгонятъ враговетѣ на християнството, на човѣчеството, на културата изъ Европа въ пустинитѣ, отдѣто тѣ, за нещастие на всички, нѣкога дошли и дѣто естествено трѣбва да живѣятъ и занапрѣдъ... Тѣхнитѣ приеми звѣрски — да колятъ и да колятъ всички и всѣкиго, за удивление, защищавани дори и отъ нѣкои християнски народи, сж умѣстни само въ първобитнитѣ пещери...

А вие, братя славяни, изкарайте своето благородно дѣло до блѣскавъ край, за радость на руситѣ и на всички християни, на всички приятели на човѣчеството. Успокойте, най-сетнѣ, злочестия Балкански полуостровъ! Угасете вѣчния тамъ пожаръ!

Нека отсега Марица тече само съ чиста, като кристалъ, прозрачна вода, и да не се пролѣе въ нея капка драгоцѣнна българска, сръбска и гръцка кръвь, за проливането на която сега помагали на турцитѣ, уви, офицери германски, ромѫнски?

Ура! Да живѣятъ нашитѣ братя-славяни! Да живѣятъ българи, сърби, черногорци, гърци едновѣрни! Нека бѫде съ тѣхъ Господъ Вседържатель!

„Маршъ, маршъ, генералъ е нашъ.. Разъ, два, три... Маршъ, войници"!

. . . ъ.

По мира

На 1-и априлъ вечертьта прѣдставителитѣ на великитѣ сили въ столицата вржчили на министра прѣдседателя, г. Ив. Ев. Гешовъ, новия отговоръ на силитѣ по прѣдложенията за мира, направени отъ съюзнитѣ балкански държави. Отговорътъ гласи:

„Силитѣ, като вематъ съ задоволство актъ отъ наклоноститѣ на съюзницитѣ за прѣкратяване на военнитѣ дѣйствия, отговарятъ по слѣдния начинъ на читиритѣ точки отъ съюзнишката нота:

1. Първата[1]) точка не повдигна възражения

2. По втората точка силитѣ забѣлѣзватъ, че участьта на бѣломорскитѣ острови, бидейки запазена за прѣцѣнката на великитѣ сили, тази точка може да бѫде възприета само подъ резерва за вземане рѣшение върху нѣкой отъ тѣзи острови.

[1]) Вижъ: «Ц. В.» брой 24.

3. По третата точка, силитѣ заявяватъ, че сж готови да съобщатъ още отсега на съюзницитѣ сѣверното и сѣвероизточното разграничение на Албания, а югоизточното и южното ще имъ бѫде съобщено тутакси слѣдъ като бѫде установено.

4. По четвъртата точка, рѣшението на всички въпроси отъ финансовъ характеръ, бидейки прѣдставено на техническата комисия въ Парижъ, въ която ще участвуватъ делегати на воюващитѣ страни, силитѣ намиратъ, че нѣма защо да се изказватъ засега върху принципа за обезщетението."

Вѣстницитѣ по дневнитѣ въпроси.

Мира и съюзницитѣ. Европа прави голѣми усилия да се сключи миръ между съюзницитѣ и Турция. Тя иска да се прѣкрати войната. Цѣльта ѝ е да прѣдвземе опаснитѣ осложнения, които биха изникнали отъ евентуално прѣвземане на Шкодра отъ черногорцитѣ и особено на Цариградъ отъ българитѣ. Великитѣ сили сж единодушни въ усилията си за мира, защото защищаватъ свои прѣки близки или далечни интереси. Подиръ падането на Одринъ прѣчкитѣ за миръ намалѣха. Турцитѣ не могатъ вече нито да се мръщатъ, нито да възразяватъ за Одринъ. България взе най-яката и непрѣвзимаема крѣпость. Тя прѣдпочето да добие крѣпостьта съ оржжие, а не по рѣшение на силитѣ. Съ това тя запази своята честь и тая на Турция. Единствени прѣчки за мира сега оставятъ тия за островитѣ, за Шкодра, за границитѣ на Албания и за военното обезщетение. По първитѣ три въпроси България е заинтересувана като съюзница, а по четвъртия прѣко. Съюзницитѣ, и прѣдимно България, сж разположени за миръ. Нѣкои чужди вѣстници, като гледатъ коректното държане на България по въпроса за мира, дирятъ да си обяснятъ причинитѣ на това. Тѣ нареждатъ редъ причини и ги градиратъ. Една телеграфична кореспонденция отъ Лондонъ въ парижкия в. „L'Echo de Paris" въ броя отъ 11/IV има за теза тия причини. Между другитѣ причини, които принуждавали България да сключи миръ, кореспондентинътъ счита за най-голѣми отношенията ѝ съ съюзницитѣ.

„Подиръ тази твърдѣ тежка война, пише „Echo de Paris", умората на народа и нуждата отъ почивка трѣбва да сж голѣми, ала България има и причини по-належащи да желае края на войната. Нейнитѣ отношения съ съюзницитѣ ѝ сж киселосладки; споръть между сърби и българи за залавянето на Шукри паша е знакъ на това; не почестити сж отношенията ѝ съ гърцитѣ. Комисията, назначена поради инцидента въ Негрита, не е способна да дойде до нѣкакво рѣшение.

Между Гърция и Сърбия, това е фактъ извѣстенъ, е постигнато съглашение, за да се противопоставятъ на българскитѣ искания въ Македония. Гърци и сърби се слѣпватъ рамо о рамо да бранятъ взаимно правата си върху Солунъ и Битоля, въжделения на българитѣ. Правителството въ София е въ течение на това съглашение. Като прѣдвижда мжчнотии за подѣла останкитѣ на турцитѣ, то иска да бѫде свободно да разполага съ военнитѣ си сили, та да защити интереситѣ си съ по голѣмъ авторитетъ.

И именно да има ржцѣтѣ си свободни спрѣмо съюзницитѣ си, то се показа така внезапно примирително въ спора съ Ромѫния и приема да отстжпи Силистра на своя сѣверенъ съсѣдъ.

Военнитѣ резултати, отъ друга страна, сж окончателни. Въ Тракия България не може да чака повече отъ това, което прѣдлагатъ силитѣ, безъ да прѣвзема чаталджанскитѣ линии. Жертвата ще се оправдае ли съ резултата? Новата гранична линия взема на турцитѣ важната стратегична позиция на Еркене и обезпечава на България свободния желѣзенъ пѫть въ централна Тракия, както и позицитѣ на двата брѣга на Марица".

Силистра и Солунъ. Макаръ още нищо да не е рѣшено окончателно за Силистра, западния печатъ постояно разпространява, че г. Силистра щѣлъ билъ да бѫде отстжпенъ на Ромѫния, но въ замѣна на това България ще получи Солунъ. Съображенията на вѣстницитѣ, които ставатъ отзивъ на тия слухове, сж тия, че България не може и не бива да компенсира сама съ своя територия Ромѫния за териториалнитѣ приобрѣтения на съюзницитѣ. За Силистра и Солунъ английскиятъ в. „Daily Telegraph" пише:

„Споредъ извѣстията, публикувани отъ „Новата свободна преса" въ Виена, тройниятъ съюзъ желае България да добие Солунъ въ замѣна на отстжпването Силистра на Ромѫния. Франция и Русия желаятъ, казва вѣстникътъ, Солунъ да остане на Гърция. Изглежда, че и

Англия споделя възгледитѣ на тройния съюзъ; тя мисли, че Солунъ, по своето положение, е естествено дебуше на Македония.

Една депеша отъ София подтвърждава новината, че въ България искатъ владението на Солунъ, сѫщо и че българскитѣ настоявания върху това сѫ станали много посилни, откакъ се е узнало взетото рѣшение отъ силитѣ относно Силистра.

Взети сѫ, най-сетнѣ, мѣрки отъ българското правителство да се изпратятъ въ околноститѣ на Солунъ голѣми военни сили. Въ всѣки случай тѣзи мѣрки показватъ, че България не е изоставила претенциитѣ си върху този градъ. Гърцитѣ сѫщо тъй сѫ изпратили много войски; тѣ правятъ всички надлежни разпоредби да защищаватъ, въ даденъ случай, своитѣ позиции съ оржжие въ ржка.

„Reichspost" узнава, отъ важенъ български изворъ, че „положението въ Солунъ е станало нетърпимо. Балканскитѣ въпроси далечъ не сѫ рѣшени отъ войната. Изглежда, че само часть отъ работата е свършена. Ако ние не вземемъ Солунъ, други се готвятъ да тръгнатъ за него прѣди насъ и да го взематъ".

Виенския кабинетъ, Силистра и Солунъ. Виенскитѣ вѣстници обвиняватъ Русия и Франция, че сѫ противъ отстѫпването Солунъ на България, а парижкиятъ в. „Temps" — Австро-Унгария и тройния съюзъ, че насърдчаватъ шовиниститѣ въ София да искатъ Солунъ. Безъ да се дири, кои сѫ искрени въ случая и кои съ задни мисли работятъ, интересно е да се знаятъ думитѣ на еднитѣ и на другитѣ. Подиръ цитираното отъ онова, което пишатъ виенскитѣ вѣстници, ето и това на френския мѣродавенъ вѣстникъ „Temps":

. . . „Най-сетнѣ", пише „Temps" въ броя си отъ 10/IV, „въ ромѫнския споръ виенскиятъ кабинетъ, подпомаганъ отъ двамата си съюзници, прави усилие да хвърли между българи и ромѫни основитѣ на непоносни омрази, като става адвокатка да се отстѫпи отъ България Силистра на Ромѫния. Той допълня още своето дѣло на раздѣла, като насърдчава шовиниститѣ въ София да оспорватъ Солунъ на гърцитѣ, за да се възнаградатъ отъ тая страна за териториалната жертва на Дунава" . . .

Сѫщиятъ вѣстникъ въ броя си отъ 12, като говори, че публикуванитѣ отъ виенския официозъ „Винеръ Ангемайне Цайтунгъ" точки отъ българо сърбския договоръ сѫ невѣрни и тенденциозни, пише:

. . . „Договорнитѣ точки за територията именно сѫ опрѣдѣлени неточно. Изглежда, че полоофициозният органъ имъ дава такава редакция, та да се възнагради България за смѣтка на Сърбия".

Интересно е да се попита, защо в. „Temps" не се възмущава отъ факта, че Франция и другитѣ велики сили, безъ всѣко вѫтрѣшно гризене, кѫсатъ отъ тѣлото на България г. Силистра да възнаградятъ Ромѫния за териториални приобрѣтения на съюзнитѣ балкански държави? Ако поведението на тройния съюзъ гони да раздѣли съюзницитѣ и да ги хвърли отново въ пагубни борби, какъ пъкъ може да се окачестви поведението на тройното съглашение по въпроса за Силистра? Не създаватъ ли еднитѣ и другитѣ съ това единъ Елзасъ между Ромѫния и България?

Дневникъ.

Вторъ опитъ въ храма св. Александръ Невски. Въ недѣля, на 31 того, часа $4^1/_2$ подиръ пладне, бѣ наредено да се опита втори пѫть резонанса на храма св. Александръ Невски, но съ по-пъленъ хоръ. На опрѣдѣления часъ хоръ̀тъ бѣ на естрадлата срѣща олтаря. На опита присѫтствуваха Високопрѣосвещенитѣ синадни архиереи св Доростилския и Червенски митроп. Василий, св Варненския и Прѣславски митрополитъ г. Симеонъ, св. Софийския митрополитъ г. Партений и св. Търновския митрополитъ г. Антимъ, министръ-прѣдседателътъ г. Ив. Ев. Гешовъ, министритѣ г. г. Т. Тодоровъ, А. Люцкановъ, П. Пѣевъ, Д. Ябланski, генералъ Никифоровъ, Хр. Тодоровъ, Д. Христовъ, Абрашевъ, много граждани и гражданки. Опитътъ почна съ ектения и многолѣтствия за царя, за народа, за войската. Вториятъ опитъ излѣзе по-сполучливъ отъ първия: резонансътъ на храма не бѣ тъй силенъ, както при първия опитъ, но затова пъкъ бѣ ясенъ и думитѣ на пѣснитѣ отчетни. Тази ясность и отчетность се отдава на това, че храмътъ не бѣ празенъ, както при първия опитъ.

Една брошура за славянското население въ Македония. Високопрѣосвещениятъ св. Старо Загорски митрополитъ г. Методий е написалъ и издалъ брошура отъ 32 страници озаглавена: *Македония въ своитѣ жители само сърби нѣма*. Високопрѣосвещениятъ авторъ излага етнографическитѣ, географически и исторически съображения, споредъ които и западна Македония трѣбва да се присъедини къмъ България.

Извѣстие.

Излѣзе отъ печатъ брошурката: „Съврѣменни драски" по освободителната война на Македония и Одринско прѣзъ 1912—1913 год. съ дестина разказчета и войнишки писма отъ бойното поле.

свещ. П Франговъ.

с. Бѣла-Черква

29 мартъ 1913 г.

ОБЯВЛЕНИЕ.

№ 12.

Извѣстява се на интересующитѣ се, че на 28 априлъ т. г. въ 9 часа прѣди обѣдъ въ помѣщението на Боянското селско общинско управление, ще се произведе търгъ съ явна конкуренция за отдаване подъ наемъ една ливада въ Боянското землище 158 декара и 7 ара, принадлежащи на Драгалевския монастиръ „УСПЕНИЕ ПРѢСВЕТАЯ БОГОРОДИЦА", съ срокъ за двѣ години, начиная отъ 28 априлъ 1913 год. до 28 априлъ 1913 год.

Залогъ за участие въ търга се иска 5% върху първоначалнитѣ цѣни. Поемнитѣ условия сѫ на разположение на интересующитѣ се всѣки присѫтственъ день и часъ въ канцеларията на кметството въ село Бояна и въ светата Софийска митрополия въ присѫтственни дни.

28 мартъ 1913 година
София.

Игуменъ:

Иеромонахъ Митрофанъ.

Печатница Паспалевъ, наематель Първо Кооп. Печ. Дружество „Гутенбергъ".

Год. XIV. София, Сѫбота, 6 Априлъ 1913 год.

Цър. вѣстникъ излиза всѣка седмица приложението четири пѫти въ годината

Годишната цѣна на Църковенъ вѣстникъ, заедно съ приложението за България 10 лева, а за странство 13 лева.

Единъ брой 15 ст.

ЦЪРКОВЕНЪ ВѢСТНИКЪ

СЕДМИЧНО ИЗДАНИЕ

Единъ брой 5 стотинки.

Печатница на Св. Синодъ. 57 Тук. Славянска бесѣда

Обявленията се плащатъ за първи пѫть по 20 ст. на редъ съ гарнондъ, за всѣко повторение по 15 ст.

Неплатени писма не се приематъ — ръкописи отъ седмичното издание не се връщатъ.

Въ камарата и въ печата.

Членъ 1 отъ „Допълнението на закона за народното просвѣщение", внесенъ въ Народното събрание прѣзъ мѣсецъ мартъ, прѣдвижда, между другото, шесть областни съвѣти. Членоветѣ на съвѣтитѣ не сѫ по изборъ, но по право. Между членоветѣ по право е и мѣстниятъ митрополитъ или неговия замѣстникъ. Този членъ прѣдизвика остри критики отъ страна на нѣкои народни прѣдставители, които говориха по закона. Съ една горещина тѣ се нахвърлиха не толкова на принципа, който се прокарва въ члена, колкото на лицата, а прѣдимно на тия отъ духовенството. И по адресъ на послѣдното се казаха думи необосновани и тежки. Печалното е, че тѣзи думи се казаха изобщо по адресъ на духовенството, което нито е знаяло нѣщо за внесения законъ, нито пъкъ е мислило да дири да се прѣдставява въ проектирания областенъ съвѣтъ. А още по-печално е, че тѣзи думи се казватъ въ отсѫтствие на прѣдставители на духовенството, т. е. безъ духовенството да има въ камарата прѣдставитель, който да възрази. Ораторитѣ взеха ролята на прокурори и на сѫдии: тѣ обвиниха и осѫдиха духовенството, като ретроградно и като врагъ на просвѣтата и на свободата. Безъ да се дири, дѣ е ретроградството и дѣ е злоупотрѣбата съ свободата — у ония ли, които монополизиратъ мнѣнията по просвѣтата и свободата на словото само за себе или у ония, на които мнѣнието се дири и на които свободата и правата, що имъ дава конституцията, имъ се отнематъ — важно е да се подчертае задочната прѣсѫда на ораторитѣ на духовенство, което всѣкога е било за просвѣтата и свободата. Прѣсѫдата е: духовенството е ретроградно, врагъ на просвѣтата и, като такова, неговото мѣсто не е въ проектирания областенъ съвѣтъ. Ако съставителитѣ на закона сѫ намѣрили, че ще бѫде отъ полза за учебното дѣло да заседава въ областния училищенъ съвѣтъ и мѣстния митрополитъ или намѣстника му, тѣ трѣбва да сѫ имали своитѣ основания. Убѣдителни или не, тѣзи основания трѣбва да се чуятъ, трѣбва да се разкритикуватъ и прѣцѣнятъ.

Намѣсто да стане това, намѣсто ораторитѣ да искатъ да чуятъ основанията и да ги разкритикуватъ, нѣкои отъ тѣхъ се нахвърлиха на духовенството съ обвинения. Това стана въ камарата.

Отъ камарата нотата се пое въ печата. Напримѣръ, в. „България" съ перото на г. Ст. Станимировъ (брой 116, мартъ 1-и) настоява да »не се допуска духовенството да участвува въ уредбата и въ управата на срѣдното училище". Вѣстникътъ настоява на това, не защото духовенството е ретроградно —такава мисъль у него нѣма — но защото това се иска «отъ неутралитета на срѣдното училище», което е за всички младежи въ царството, безъ разлика на вѣра и народность. Ако митрополититѣ се допуснатъ въ областния съвѣтъ, «тѣ ще поискатъ да се въведе въ всички срѣдни учебни заведения, включително специалнитѣ търговски и др.» прѣподаването на православенъ законъ Божи». «Прѣподаването, казва той, въ срѣднитѣ ни и висшитѣ ни училища трѣбва да бѫде неутрално. Въ тѣхъ трѣбва да се прѣподаватъ само безпорни научни истини, а не и спорни убѣждения, къмъ които сега, справедливо или не, това е другъ въпросъ, се отнасятъ всички религиозни въпроси«... Съ други думи, митрополититѣ не трѣбва да заседаватъ въ областнитѣ съвѣти, защото ще настоятъ да се прѣподаватъ въ срѣднитѣ учебни заведения »спорни убѣждения«, каквито сѫ религиознитѣ. Че митрополитътъ има единъ само гласъ въ съвѣта, това се забравя; че той не може да наложи своето мнѣние на заседаващитѣ у него бивши министри, началници и директори, това пакъ се забравя. Изказаното е мнѣние на г. Станимировъ, което заслужва да се прѣцѣни. Ала наредъ съ неговото мнѣние има и това на редица учители, богослови и небогослови, които не веднъжъ сѫ настоявали и настояватъ да се прѣподава и въ горнитѣ класове на срѣднитѣ училища законъ Божи, напримѣръ: умозрително богословие. Тия учители сѫ изказвали и мнѣние за това въ министерството на просвѣтата. Едно такова мнѣние, ако ни не мами паметь, е изказано въ 1907 г. и отъ г. Станимировъ въ министерството и въ св. Синодъ. Макаръ и да сѫ изказали тъй формално едно свое мнѣние за прѣподаването на законъ Божи въ срѣднитѣ училища, това нито най-малко не попрѣчило на изказалитѣ мнѣнията си да се прѣподава законъ Божи въ горнитѣ класове на срѣднитѣ училища, да продължаватъ да бѫдатъ учители въ гимназията, нито на г. Станимировъ да продължава да бѫде директоръ въ гимназията. Па това и никога нѣма да попрѣчи, защото учительтъ никога не се бърка въ съвѣстьта на инославнитѣ и иновѣрни ученици, нито дори въ съвѣстьта на православнитѣ. А митрополитътъ ще участвува само въ заседание на областния съвѣтъ и не ще има прѣко общение съ ученици, нито пъкъ съ прѣподаватели. Не, мотивътъ, който се навежда въ в. »България« за недопускането на митрополита или на неговия намѣстникъ да участвува въ областния училищенъ съвѣтъ, нито е убѣдителенъ, нито издържа критика. По въпроса, за който е дума,

министрътъ на народната просвѣта, г. г. Ив. Пѣевъ, е ималъ види се, убѣдителни и силни мотиви, както това явствува отъ слѣдния пасажъ на неговата рѣчь, съ който възражава на ораторитѣ въ камарата:

„Министръръ И. Пѣевъ: Г. г. народни прѣдставители! Нека пристжпимъ по нататъкъ. Сега да се спремъ на самия личенъ съставъ, на лицата: Приятно ми е да констатирамъ, че никой не каза нищо противъ това, че директоритѣ ще се избиратъ измежду бившитѣ министри на народното просвѣщение, бивши началници, главни инспектори, директори и пр. Азъ чакахъ и тукъ нѣкакво възражение, но нѣма. Приятно ми е да констатирамъ сжщо тъй, че не се опълчи никой и срѣщо окржжния училищенъ инспекторъ, само защото той е окржженъ училищенъ инспекторъ. Каза се само, че не билъ изборенъ. Сжщо се каза и за директора. Много малко нѣщо, или почти нищо азъ не чухъ да се каже и противъ окржжния управитель. Въобще много лошо мнѣние сжществува у насъ за администрацията, много лошо. Но не чухъ да се каже нищо противъ окржжния управитель, само защото той е окржженъ управитель; лошото било, че и той не билъ изборенъ. Лично, като на лице, всичко се струпа на митрополита. Ползувамъ се отъ случая да благодаря на г. Пешева, задѣто той посочи, че нѣма нищо страшно въ това, и единъ митрополитъ да бжде между шесть души извиканъ въ нѣкой случай да си даде мнѣнието по народната просвѣта. Г. Пешевъ наблегна главно на онова, което е било нашето духовенство въ миналото. И той справедливо каза, че сж купешки тѣзи приказки, които се приказватъ, за реакционерството на нашето духовенство и пр., че тия приказки се взиматъ отъ прѣпирнитѣ въ Франция или другадѣ, страни, дѣто е имало и аутодафе, и инквизиция, дѣто народъ и духовенство сж се гонили, били сж дълго врѣме врагове, и че онова, което е истина за тамъ, не може и не трѣбва да се счита истина и за у насъ, дѣто нашето духовенство е страдало заедно съ народа въ врѣмена робски, носило е всички тегоби на народа въ врѣмена робски, носило ги е даже ако искате, и въ врѣме българско, защото Климентовци толкозъ се борика противъ реакцията на нова България, колкото кои да било други; тѣхъ сждиха толкова въ сждилищата, колкото и всички други обвинявани въ бунтъ противъ държавата. Климентъ бѣ сжденъ тогава, когато г. Янко Сакжзовъ бѣше прокуроръ нѣкждѣ, прокуроръ на тогавашния режимъ. (Ржкоплѣскане отъ мнозинството). Това нѣщо не трѣбва никога да се забравя. Повече нѣщо къмъ онова, което каза г. Пешевъ, едва мога да прибавя.

Ще се спра на друга страна на въпроса. Азъ съмъ по-краенъ отъ ония, които говорятъ наизустъ срѣщу духовенството и повтарятъ фрази, четени въ книжкитѣ по полемиката за французкитѣ и изобщо католишкитѣ попове. Ще ви кажа, че ако нѣма мѣсто за църквста въ днешния нашъ животъ и въ бждещия, нека се приготвимъ часъ по скоро да я отрѣжемъ и хвърлимъ. Но азъ познавамъ, г. г. народни прѣдставители, църкви, които могатъ да бждатъ живи църкви, въ които се чувствуватъ като членове на църквата не само свещеницитѣ и архиереитѣ, но и цѣлото паство, цѣлиятъ народъ. Православната църква е била и може да бжде такава църква. Ние трѣбва да наредимъ, ако трѣбва да сжществува нашата църква, тя да продължи да бжде една жива църква. Нейнитѣ прѣдставители да живѣятъ съ народа, да му дохаждатъ на помощь въ живота на всѣка стжпка. И тъкмо тѣ могатъ да вървятъ ржка за ржка съ самитѣ учители, защото азъ не виждамъ тия послѣднитѣ, съ кой другъ интелектуаленъ работникъ могатъ задружно да се явяватъ на помощь на страждущитѣ и бѣднитѣ, и на ония, които теглятъ отъ тирани и реакция. Нашето духовенство, г. г. народни прѣдставители, може да се направи такава жива сила, каквато е протестантското духовенство. Споредъ мене, разликата между протестантското духовенство и нашето е догматическа, но инакъ нищо не прѣчи на нашето духовенство да участвува въ всѣкидневния животъ на народа толкова, колкото участвува и протестанското духовенство. Защо, когато говоримъ за духовенство трѣбва да имаме на умъ само католишки френски ордени или други тѣмъ подобни?

Каза ми единъ отъ ораторитѣ: „Вие ще създадете бури, вие ще накарате да се хвърлятъ духовенство и учителство въ една голѣма борба, която кой знай на кой край ще излѣзе, ако оставите да дойде единъ митрополитъ въ единъ областенъ съвѣтъ и да дава мнѣние заедно съ други петима по учебното дѣло“. Г. г. народни прѣдставители! Ще отговоря на този ораторъ съ единъ исторически фактъ. Ние имаме напослѣдъкъ дѣйствително стълкновения, конфликти между духовенство и учителство. Но азъ каня оня, който говори за бждещи бури, да вземе да направи справка и да види откога, отъ кое врѣме се появиха тия стълкновения. Азъ ви увѣрявамъ, че всички до едно сж отъ онова врѣме, откогато ние почнахме тая политика, да отдѣляме свещеничеството отъ гражданството, да отдѣляме църквата отъ обществото, да отдѣляме нейнитѣ прѣдставители отъ живота, да ги не смѣсваме съ училището. Бѣше врѣме, когато свещеницитѣ работѣха заедно съ учителитѣ, това бѣха врѣмената на робството; и тогава нѣмаше кавги между тѣхъ, нѣмаше гонения, нѣмаше взаимни нападки; ганенията сж нѣщо ново, тѣ сж сегашни, тѣ датиратъ отъ врѣмето, когато турихме стѣна между еднитѣ и другитѣ, когато създадохме отъ прѣдставителитѣ на църквата нѣкакви си вкаменелости, отживѣли врѣмето си, оставени да живѣятъ тамъ настрана, колкото за хатъръ. Азъ съмъ дълбоко убѣденъ, че ако вземемъ мѣрки учительтъ и свещеникътъ да се сближатъ постепенно, тѣ ще прѣстанатъ да се каратъ, както не сж се карали въ днитѣ на робството, както не се каратъ и сега въ земитѣ, които ние сега освобождаваме. Не забравяйте, г. г. народни прѣдставители, че нашето учебно дѣло, прѣди да го вземе държавата, всецѣло е било въ ржцѣтѣ на църковнитѣ архиереи и свещеницитѣ, било е свързано съ тѣхъ. И какъ вие искате сега, когато ще вземемъ нови земи, повече отъ половината на сегашна България — какъ искате да кажемъ на онѣзи, които довчера сж ржководили учебното дѣло: „скоро вънъ, вие мракобѣсници, вие носители на реакцията; вие, съ вашето мнѣние, не можете да бждете полезни“. Чудя се, дѣйствително, какъ могатъ да се лансиратъ тукъ подобни мнѣния по адресъ на митрополита, само защото е митрополитъ. Казахъ и повтарямъ: ако сте съгласни, че митрополити, свещеници и църква сж излишни, да ги унищожимъ. Но излѣзте и кажете, че нѣмаме нужда отъ тѣхъ.

Д-ръ Б. Вазовъ: Не смѣятъ.

Министръръ И. Пѣевъ: Ако ли не сте, дайте да ги направимъ хора, свързани съ обществото, да ги направимъ живи органи. И азъ не зная, между кого може да има повече общо, отколкото между учителя и свещеника“.

Тс.

Едно мнѣние.

I.

Ние днесъ сме дължни да вървимъ съ усилено темпо постѫпкитѣ на културнитѣ народи, защото не ги ли застигнемъ, то нашето политико-икономично сѫществуване ще бѫде застрашено. Външната култура ще можемъ по-лесно да придобиемъ, обаче за вѫтрѣшната култура се изисква една солидна учебно-възпитателна система. Таквазъ солидна система е възможна само тогазъ, когато бѫде основана върху теоретическитѣ и практически изводи отъ даннитѣ на научната психология. Етиката може съвсѣмъ правилно да опрѣдѣли цѣлта на възпитанието, сѫщо да укаже и какви задачи да си постави личностьта за достигане едно възможно съвършенство, обаче тя не може да укаже и на срѣдствата за постигане на тази цѣль. Една учебно-възпитателна система има двойна задача: а) да даде минимумъ отъ познания, необходими за човѣка да вземе участие въ съврѣменната култура и б) да вдъхне високоблагородни чувства и пориви къмъ възвишенъ животъ. Но какъ да се постигне всичко това? Грѣшката на нашата учебно-възпитателна система се състои въ това, дѣто не си е рѣшила този въпросъ съ помощьта на психологията, а, като е изхождала отъ странични съображения, рѣшила го е чисто практически.

Да разяснимъ нашата мисъль. Днешната експериментална психология съ положителность установява, че способностьта на дѣцата къмъ заучаване се засиля значително едва слѣдъ 14 годишната възрасть. Отъ 14 до 20 година се забѣлѣзватъ вече твърдѣ бързи успѣхи, а отъ 20 до 25 година сѫ годинитѣ на крилатъ подемъ въ това отношение. Нашето задължително учение трае 4 години и обхваща при нормални условия 7 до 11 год. възрасть. Прѣзъ този периодъ способностьта на дѣцата къмъ заучаване е съвсѣмъ слабо развита, отъ друга страна, доминира механичното прѣдъ логичното запомняне. Дѣцата до 14 година се отличаватъ сѫщо и съ друга една особеность. Тѣ мислятъ почти съ индивиндуални, конкретни прѣдстави. Крайно забѣлѣжителенъ и поучителенъ е и слѣдниятъ фактъ: намѣрено е, че, при еднаква възрасть, слабонадаренитѣ дѣца оперираатъ повече съ отвлечени прѣдстави, отколкото надаренитѣ. Още Циенъ е съвѣтвалъ да се не изнасиля прѣждеврѣменно дѣтския умъ да мисли отвлечено, защото съ туй ще причинимъ и прѣждеврѣменното му узрѣване. А това влѣче слѣдъ себе си умствена слабость. Широкото и дълбоко разработване на конкретния психиченъ дѣтски миръ има капитално значение за ясното логично и причинно мислене. Асоциативнитѣ връзки на прѣдставитѣ при дѣцата ставатъ обикновенно по тъй наречения законъ за съсѣдство. А асоциации, които изразяватъ многостранни отношения, рѣдко се срѣщатъ. Такива асоциации изискватъ продължително врѣме и прѣдполагатъ по голѣма възрасть. Тѣ сѫ трайното богатство на нашия психиченъ миръ и върху тѣхъ се основава логичното мислене, което пъкъ е цѣль на интелектуалния ни животъ. Училище, което не достига този резултатъ, не може да счита, че е дало необходимитѣ познания за вземане участие въ съврѣменната култура. Знание, основано прѣимуществено на механическата паметь — както става въ първитѣ училищни години — лесно изчезва, защото разслаби ли се веднъжъ асоциативната връзка, която е само една, то съвсѣмъ лесно се изличва изъ паметьта и самата прѣдстава. Ако ли пъкъ речемъ да изнасилимъ дѣтския умъ къмъ нему още несвойствени функции, то неминуемо пъкъ ще го докараме, както казва Циенъ, до умствена слабость, което нѣщо, за жалость, по причина на краткия основенъ курсъ, става въ нашитѣ училища. Всичитѣ тѣзи нѣща сѫ ги добрѣ разбрали културнитѣ народи и затова иматъ тенденция да направятъ задължителното си учение не 8 години, както е то сега, но 9, та съ това да се включи и 15 годишна възрасть, която, щомъ дава признакъ на *друго* запомняне, ясно вече показва, че мисленето е логично и причинно. Съ това искатъ тѣзи страни да си гарантиратъ още повече резултата отъ задължителното учение. А ние какво да кажемъ за себе си? Негодностьта на нашето основно училище изпъква най-много при селската маса, която съставява и болшинството отъ нашия народъ, слѣдъ нѣкоя и друга година отъ свършването курса на основното училище, селскитѣ дѣца едва иматъ право вече да заявяватъ, че сѫ грамотни. Тази негодность при градскитѣ дѣца по-малко се забѣлѣзва, защото тамъ грѣшката се поправя донѣкѫдѣ съ това, дѣто обикновено слѣдватъ и по-нататъкъ. Една държава, която се стреми къмъ култура, трѣбва да има прѣдъ очи най-много широката маса. Не е ли тя систематично подготвена и въоржена съ необходимитѣ знания, то нѣма да бѫде пригодна и за никаква култура.

Може би, икономически причини сѫ ни прѣчили досега да въведемъ 8 или 9 годишно задължително учение, обаче тѣзи икономически причини нѣма да бѫдатъ прѣмахнати, докато ние държимъ все тъй прости тѣзи земледѣлци. Фактически, икономическото положение на България днесъ е много по добро, отколкото прѣди 10 или 15 години, а задължителното учение се стои все отъ 4 години. Ако това нѣщо, по едни или други причини, е било търпимо, то отсега нататъкъ, когато ние сме принудени вече да си поставиимъ по-други идеали, ще бѫде просто грѣхъ спрѣмо народа ни, ако го държимъ още въ невѣжество съ тѣзи 4 години. Въз основа на кратко изложенитѣ по-горѣ психологични основания, ние изказваме нашето скромно мнѣние да се увеличи курса на задължителното учение засега (по практически съображения) отъ 4 на 6 години, а слѣдъ нѣкоя година на 8. И това ще бѫде едно добро начало за водене нашия народъ по пѫтя на културата.

Свещ. Д-ръ К. Цѣновъ.

Книжнина

Завръщане отъ боя на балканскитѣ войници.

О, родино, идемъ вече
Идемъ си отъ славний бой —
Ний прогнахме надалече
И сломихме врага свой.

Роденъ край, ликувай днеска,
Срѣщай ни, гордѣй се съ насъ!
Вѣчно слава ни ще блѣска,
Вѣчно съ пѣсни намъ в' отгласъ.

Ний прѣхвъркнахме балкани
И поразихме врага,
И за роба да настане
День за радость, свобода.

Роденъ край, ликувай днеска, и пр.

Срѣщу пълчища неравни
Ний вървѣхме се напрѣдъ
И съ побѣдитѣ си славни
Очудихме цѣлий свѣтъ.

Роденъ край, ликувай днеска, и пр.

О, родино, край честити
Съсъ герои, храбреци,
Слави Бога, че те кити
С' слава, с' лаврови вѣнци!

„Кору-Дагъ" 1913 г.

Свещ. Ив. п. Михайловъ

Военнитѣ дѣйствия на Чаталджа и Булаиръ прѣкратени.

Една телеграма до Виена отъ Цариградъ съ дата 4 априлъ гласи слѣдното:

Съобщаватъ официално, че, слѣдъ едно устно съглашение, било рѣшено да се прѣкратятъ военнитѣ дѣйствия мѣжду отоманската и българска армии при слѣднитѣ условия:

1. Да се прѣкратятъ дѣйствията при Чаталджа и Булаиръ до 10 т. м.

2. Ако прѣговоритѣ не се свършатъ съ резултатъ до тази дата, срокътъ може да бѫде продължѣнъ слѣдъ ново съглашение.

3. Ще бѫде назначена отъ двѣтѣ страни комисия да опрѣдѣли неутралната зона между двѣтѣ войски.

4. Въ случай на подкачване военнитѣ дѣйствия, двѣтѣ страни ще трѣбва да се прѣдупрѣдатъ взаимно 48 часа по-рано, смѣтано това врѣме отъ 8 ч вечерьта въ деня на прѣдупрѣждението.

5. Прѣзъ траянето на прѣкратяването на военнитѣ дѣйствия отоманската флота нѣма да се противи на прѣдоволствието на българската армия, разположена между Сароския заливъ и Черноморския брѣгъ.

По мира

На послѣднитѣ прѣдложения за миръ отъ великитѣ сили съюзнитѣ балкански държави още не сж отговорили. Причината на този бавежъ е, че съюзницитѣ още не сж се споразумѣли. Забавенъ е отговора отъ Бѣлградъ и Цетина. Снощи, 5 того, е полученъ отговоръ отъ Бѣлградъ. Очаква се такъвъ отъ Цетина. Ако е полученъ нощесъ, остава да се изработи окончателната редакция на съюзнишкия отговоръ и да се вржчи на прѣдставителитѣ на великитѣ сили.

Съюзницитѣ, споредъ в. „Миръ". приематъ прѣдложенитѣ отъ силитѣ условия за миръ, но запазватъ правото си да прѣговарятъ съ силитѣ върху подробноститѣ.

Войната съ Турция е свършена.

Дневникъ.

Синоднитѣ заседания. Прѣзъ послѣднитѣ дни св. Синодъ вчести заседанията си, за да разгледа и вземе рѣшение по всички въпроси, които събитията наложиха и които не търпятъ отлагане. Въ петъкъ, на 5-и того, слѣдъ като се изчерпи дневния редъ на заседанието, синоднитѣ заседания се прѣустановиха до 15-и май. Съ писма се съобщи за това прѣустановяване синоднитѣ заседания на г. министра на външнитѣ работи и изповѣданията, на Н. Блаженство екзарха и на епархийскитѣ-началства.

Отпѫтуване. Въ сѫбота, на 6-и того, сутриньта Прѣдседателствующия св. Синодъ и синоднитѣ архиереи, Тѣхни Високопрѣосвещенства св. Доросголския и Червенски митрополитъ г. Василий, св. Варненския и Прѣславски митрополитъ г. Симеонъ и св. Търновския митрополитъ г. Антимъ заминаха съ варненския пощенски влакъ за седалищата на епархиитѣ си. На гарата Тѣхни Високопрѣосвещенства бѣха изпроводени отъ Н. Високопрѣосвещенство св. Софийския митрополитъ г. Партений, отъ Н. Прѣосвещенство св. Левкийския епископъ г. Варлаамъ, отъ ректора на Духовната семинария Н Високопрѣподобие архимандритъ Макарий и отъ други лица, духовни и мирски.

ПРОГРАМА

за Църковното послѣдование прѣзъ страстната седмица и Свѣтлото

Христово Възкресение.

Въ *Недѣля Вай* утренята ще се почне въ 6 1/2 часа, а Божествената литургия ще се свърши въ 10 1/2 часа;

Въ *Недѣля, Понедѣлникъ* и *Вторникъ* вечерь ще се звъни въ 7 часа, а послѣдованието на Жениха ще се почне тъкмо въ 7 1/2 часа;

Въ *Понедѣлникъ, Вторникъ* и *Срѣда* часоветѣ съ Прѣждеосвещената Божествена литургия ще се започватъ въ 6 1/2 часа сутриньта;

Въ *Великия Четвъртъкъ* утренята ще се почне въ 5 часа съ извършване тайнството Елеосвещение и подиръ него ще се отслужи Божествената литургия на св. Василия Великаго;

Въ *Четвъртъкъ* **12-тѣ Евангелия** ще се звъни въ 7 часа, а послѣдованието имъ ще се почне въ 7 1/2 часа;

Въ *Великия Петъкъ* пѣнието на **Царскитѣ часове** ще се почне въ 7 часа сутриньта;

Послѣдованието на **Погребението Христово** ще почне въ Петъкъ 7 1/2 часа вечерьта, а на другия день — въ Сѫботе — Божествената света Василиева литургия ще почне въ 7 часа сутриньта;

Въ самия день на **Свѣтлото Христово Възкресение** ще се звъни въ 11 часа прѣдъ полунощь, а тъкмо въ 12 часа ще стане тържественото излизане всрѣдъ църковния площадъ, дѣто ще се почне пѣснопѣнието на **Свѣтлото Христово Възкресение**, слѣдъ което ще се отслужи **Божествена литургия**;

Вечернята **(второ Възкресение)** ще се чете тъкмо въ 2 часа послѣ пладне;

Въ *Свѣтлия Понедѣлникъ* и *Вторникъ* въ Съборната църква ще има само една Божествена литургия, която ще се почва въ 8 часа.

София, 4 априлъ 1913 г. № 1036.

Отъ Софийската Митрополия.

ОБЯВЛЕНИЕ.

№ 12.

Извѣстява се на интересующитѣ се, че на 28 априлъ т. г. въ 9 часа прѣди обѣдъ въ помѣщението на Боянското селско общинско управление, ще се произведе търгъ съ явна конкуренция за отдаване подъ наемъ една ливада въ Боянското землище 158 декара и 7 ара, принадлежащи на Драгалевския монастиръ „УСПЕНИЕ ПРѢСВЕТАЯ БОГОРОДИЦА", съ срокъ за двѣ години, начиная отъ 28 априлъ 1913 год. до 28 априлъ 1913 год.

Залогъ за участие въ търга се иска 5% върху първоначалнитѣ цѣни. Поемнитѣ условия сж на разположение на интересующитѣ се всѣки присѫтственъ день и часъ въ канцеларията на кметството въ село Бояна и въ светата Софийска митрополия въ присѫтственни дни.

28 мартъ 1913 година
София.

Игуменъ:
Иеромонахъ Митрофанъ.

Извѣстие.

Излѣзе отъ печатъ брошурката: „Съврѣменни драски" по освободителната война на Макединия и Одринско прѣзъ 1912 — 1913 год съ дестина разказчета и войнишки писма отъ бойното поле.

свещ. П. Франговъ.

с. Бѣла-Черква
29 мартъ 1913 г.

Печ. Паспалевъ, наематель I Кооп. Печат. Д-во „Гутенбергъ", София.

Год. XIV. София, Срѣда, 10 Априлъ 1913 год. Брой 28.

Черк. вѣстникъ
излиза всѣка седмица
приложението четири
пъти въ годината

Годишната цѣна на „Църковенъ вѣстникъ", заедно съ приложението за България 10 лева, а за странство 13 лева.

Единъ брой 15 ст.

ЦЪРКОВЕНЪ ВѢСТНИКЪ

Абонаментътъ е годишенъ и всѣкога предплатенъ.

Всичко, относящо се до вѣстника се изпраща до администрацията на „Църковенъ вѣстникъ" въ гр. София.

За обявленията се плаща за първи пѫть по 20 ст. на редъ съ гармондъ, за всѣко повторение по 15 ст.

Непратени писма не се приематъ — ръкописи за седмичното издание не се връщатъ.

Единъ брой 5 стотинки.

Едно изявление на Българската академия на наукитѣ.

Нашитѣ съюзници сърби направиха и правятъ всичко да изложатъ съюза и славянството. Въ българскитѣ крайнини, които имъ се падна да завзематъ, тѣ тиранизиратъ най-грозно българското население. Физическитѣ и морални на силия на сърбскитѣ военни и граждански власти надминаватъ тамъ всѣко въображение. Въ лицето на сърбитѣ населението вижда не съюзници, не братя, не освободители, не християни, но насилници, тирани, грабители. Славянството може само да се черви отъ дѣлата на военнитѣ и граждански сърбски власти въ българскитѣ крайнини, а враговетѣ на славянството ще иматъ въ тия дѣла доказателства за славянска некултурность. Сърбски чети, организирани, въоржжени и пръснати отъ военнитѣ и граждански сърбски власти въ българскитѣ села на околиитѣ, завзети отъ сърбскитѣ войски, принуждаватъ съ бой и насилия българското население да се отказва отъ народностьта си. И защото послѣдното протестира въ име на славянството, християнството и човѣщината срѣщо това насилие на националната му съвѣсть, срѣщо този най-голѣмъ въ днешния вѣкъ вандализъмъ, четитѣ подлагатъ на тероръ и на найжестоки изтезания българското население. Съ стотини селяни вече сж напуснали и напускатъ селата си и дирятъ спасение въ планинитѣ и горитѣ. Съ стотини такива сж избѣгали и бѣгатъ въ България. Между избѣгалитѣ има и свещеници, учители, първенци.

Това поведение на сърбитѣ не е нито братско, нито съюзнишко. То е нехристианско и нечовѣшко. То не може да не се осжди отъ славянството, първиятъ членъ отъ „вѣруюто" на което гласи: «ни една славянска народность да не потиска друга».

Небратското, нехрастианско, несъюзнишко и нечовѣшко поведение на сърбитѣ спрѣмо българитѣ въ Македония е принудило Българската академия на наукитѣ да се обърне къмъ прѣдставителитѣ на славянската наука и мисъль, къмъ Славянскитѣ академии и Учени дружества, съ слѣдното изявление:

«Една отъ важнитѣ задачи на славистиката прѣзъ миналия вѣкъ бѣ да се опрѣдѣлятъ етнографичнитѣ граници между двата славянски народа на Балканския полуостровъ — българи и сърби. Благодарение на съвмѣстнитѣ усилия на редъ слависти отъ първа ржка, като се почне отъ Шафарика и Григоровича та до живитѣ и сега свѣтила на славянската наука, въ нея вече нѣма споръ, докждѣ на западъ се простира етнографична България: въ всички признати научни етнографични прѣгледи на съврѣменното славянство къмъ българската народность се причислява и славянското население на западна Македония, която включава и градоветѣ Кратово, Куманово, Скопие, Тетово, Кичево, Дебъръ, Струга, Охридъ, Битоля, Прилѣпъ, Велесъ, Воденъ, Леринъ и Костуръ. И въ 2-ия випускъ на «Енциклопедія Славянской филологіи», която сега се издава отъ Руската академия на наукитѣ при участието на първитѣ учени отъ всички славянски страни, македонскитѣ славяни отъ казанитѣ области сж показани като българи; така сж означени тѣ и на приложената къмъ сжщия випускъ етнографична карта. Въ общата програма на енциклопедията, която ще съдържа и систематиченъ прѣгледъ на славянскитѣ езици, западно-македонскитѣ нарѣчия сж признати като български нарѣчия и ще бждатъ изложени, като съставна часть отъ цѣлокупния български езикъ въ една отъ слѣднитѣ книги на енциклопедията.

«Съ тоя окончателенъ резултатъ на науката по въпроса за етнографичния характеръ на западна Македония, придобитъ възъ основа на исторични, етнографични и езикословни данни, напълно хармонира и високоразвитото национално съзнание на самото славянско население тамъ, а това съзнание е напълно и рѣшително българско.

„Главнитѣ цѣнни приноси въ славянската наука на бившето «Книжовно дружество» и на изникналата отъ него «Българска академия на наукитѣ» се свеждатъ къмъ изслѣдвания, които обясняватъ етнографичнитѣ особености на българското племе и по-голѣмата часть отъ които се отнасятъ тъкмо до българитѣ въ западна Македония. И въ бждеще Българската академия, влѣзла вече и като членъ въ току-що основания «съюзъ на Славянскитѣ академии на наукитѣ», ще смѣта за свое специално научно поприще земитѣ, населени съ българи въ установенитѣ отъ славянската наука граници, както се спомена по-горѣ.

«Въ казания «съюзъ» Българската академия е съзирала и съзира бѣлѣжито начало на по-свѣтло бждеще на славянитѣ, което води къмъ пълна славянска взаимность върху културна почва. Поради това Българската академия посрѣщна съ голѣмо съчувствие и постигнатата обща политическа акция на българи и сърби, ласкана отъ мисъльта, че и това съгласие е станало възможно пакъ благодарение на влиянието на славянската наука.

„На братята сърби се падна въ сегашната освободителна война да навлѣзатъ въ български земи — въ западна Македония, и съ право се очакваше, че тая случайна масова срѣща на двата родствени народа ще създаде отношения на взаим-

но зачитане и братска любовь — новъ залогъ и за бждеща задружна дѣйность. За жалость, оказа се, че не е тъй. Отъ самото начало на сръбската окупация на западна Македония се почнаха тамъ систематични и жестоки гонения на българската народность, на българското име, черкви и училища отъ страна на сръбскитѣ обществени органи — отъ администрацията и печата, а тъй сжщо, както изглежда, и отъ сръбското общество, което подържа тоя печатъ. А всички тѣзи насилия се вършатъ, за да се убие духътъ у българитѣ, та да не смѣятъ да проявяватъ вече своето народно съзнание, като сж насилвани и да се наричатъ сърби. Ето това е най-печалното.

Българската академия, въ извънредно общо събрание на тритѣ си клона на 28 мартъ т. г., съ скръбь се вижда принудена да констатира прѣдъ славянскитѣ академии на наукитѣ и прѣдъ славянскитѣ учени Дружества, че изтъкнатото по-горѣ поведение на нашитѣ славянски съюзници ще има пагубни послѣдици за слабитѣ още, но благодатни наченки на славянска научна и културна солидарность. Нѣщо повече: незачитането на народностьта, като се прибѣгва и до явно извъртане на установенитѣ научни истини, за да може полесно да се оправдаятъ чудовищни въ днешно врѣме насилия надъ народната съвѣсть, — всичко туй несъмнѣно ще подкопае основитѣ на всѣка славянска солидарность."

София, 30 мартъ 1913 г.

Едно мнѣние.

II.

Курсътъ на задължителното учение трѣбва да се увеличи и по други причини. Ние влизаме въ общение съ свѣта не само като го познаваме (интелектуално отношение), но и като чувствуваме и дѣйствуваме въ него (лично отношение). И послѣдното, личното отношение, е отъ голѣмо значение за човѣшката сждба тукъ на земята. Ето защо не е имало възпитателна система до сега, която да не е полагала извънредно много грижи за развитието на чувствата и волята въобще. Само на човѣшката натура е присжще да състрадава и сърадва. И това го издига високо въ неговитѣ собствени очи. А Кантъ съ етиченъ ентусиазъмъ твърди, че „нѣма нищо въ свѣта, даже и извънъ свѣта, което безъ ограничение да може да се държи за добро, освѣнъ *добрата воля*" Мойманъ намира, че умствената даровитость, като такава, не гарантира пригодностьта на човѣка за живота, а качеството на неговата воля, силата и тънкостьта на неговитѣ чувства.

Ето нажждѣ педагогътъ трѣбва да отправи своя погледъ, а психологията да изясни естеството на нашия емоционаленъ и волевъ животъ, за да се употрѣбятъ и съотвѣтнитѣ срѣдства.

Чувствата по естество сж извѣстни състояния на човѣшката психика, които придружаватъ или биватъ придружавани отъ познавателнитѣ елементи. А воля се нарича всѣка съзнателна дѣйность Чувствата, волята и познавателнитѣ елементи сж винаги прѣплетени, обаче тѣ си иматъ свои собствени закони, по които се развиватъ. Интепектуалниятъ животъ се развива много по-бърже, отколкото чувствата и волята. Познавателнитѣ елементи се свързватъ помежду си и образуватъ едно цѣло, обаче чувствата, като такива, не се свързватъ. „Благодарение на отношението на мислитѣ къмъ нови мисли, чувствата прѣминаватъ въ нови чувства. Между това движението на чувството става по-бавно отъ движението на мислитѣ" (Хефдингъ). Но веднъжъ възникнало едно чувство, то силно упорствова, да се запази, когато мислитѣ бързо се смѣняватъ. Затова и най-приятнитѣ изненади криятъ една неприятность въ себе си, по причина че правятъ моменталенъ прѣломъ въ чувствуванията на човѣка въ дадена минута.

Възъ основа на туй обстоятелство, дѣто „движението на чувството става по-бавно, отколкото движението на мислитѣ", ние можемъ да си разрѣшимъ проблемата, защо умственията напрѣдъкъ изпрѣварява онзи на чувствата Още по-мжчно стои работата съ волята, която, освѣнъ дѣто прѣдполага развитъ умственъ животъ и оформени чувства, изисква още упражнение и навикъ. Ние не можемъ да мислимъ, че всичко това ще се достигне въ основното училище То е процесъ на цѣлъ животъ. Обаче не трѣбва да се забравя, че нѣма никакъвъ смисълъ да се отварятъ основни училища, ако тѣ не могатъ да положатъ каква-годѣ сигурна основа за едно бждаще самостойно развитие. А че нашето четиригодишно основно училище не полага такава основа, ще стане още по-ясно отъ по-нататъшнитѣ наши разсжждения, основани върху изслѣдванията на видни психолози.

Свещ. Д-ръ *К. Цѣновъ.*

Бесѣда на Д-ръ Л. Соколовски съ Виенския професоръ Краузъ и впечатленията на послѣдния за българската армия.

— Отиването ми въ България бѣше съвършено неочаквано за мене, казалъ проф. Краузъ. На 19 ноември късно вечерьта доде при мене тукашния български посланникъ — Салабашевъ съ покана отъ Царь Фердинанда. Цѣлата нощь азъ работихъ въ лабораторията и слѣдъ три дни азъ и четирмата ми асистенти заминахме за София, като взехъ съ себе си походната лаборатория за бактериологически изслѣдвания. Спирамъ се на тѣзи подробности, за да се обърне внимание на сериозния дефектъ на всичкитѣ армии. Това е нуждно, за да не се случатъ въ критическия моментъ безъ бактериологически лаборатории, защото приготовлението на такива въ скоро врѣме е трудно.

— Азъ бѣхъ пораженъ, когато видѣхъ въ какво положение се намира санитарното дѣло въ българтката армия. Азъ бѣхъ въ Бѣлградъ и съмъ длъженъ да констатирамъ, че въ сръбската армия къмъ санитаро-хигиеническитѣ въпроси сж се отнесли съ много голѣмо внимание. Разбира се, че отъ младата българска армия не може всичко да се изисква, още повече, че организирането на санитарното дѣло куца въ всички европейски армии. Но прѣдставете си, че навсѣкждѣ: въ Чорлу, Лозенградъ и Мустафа паша азъ намѣрихъ великолѣпни хирургически отдѣления при болницитѣ, а ни една добрѣ наредена болница за инфекциознитѣ болести! Въ единъ пунктъ, не искамъ да казвамъ името, назначения директоръ на епидемическото отдѣление — старъ окржженъ лѣкарь, вижда се, нѣмащъ понятие за съврѣменната епидемиология, украсилъ всички павилиони съ великолѣпни кавьори и самъ се гордѣялъ съ това! — Съ една дума, моето първо впечатление бѣше — твърдѣ много хирургически отдѣления и ни едно — инфекциозно. Въ Лозенградъ италианската и белгийска болници били праздни, понеже нѣмало ранени, а въ сжщото врѣме въ Чорлу кавалерийската казарма прѣвърнали въ епидемическа болница. Азъ никога нѣма да забравя това ужасно впечатление, което ми произведе тази болница. 3500 болни отъ холера, тифъ, дизинтерия и ранени лежали въ казармата, конюшната, на пода, на слама, облечени въ своитѣ заразени дрехи, послушни на своята ужасна участь! . . . Азъ разбрахъ,

че мене прѣдстои не да се боря, но да организувамъ борбата; прѣдварително да създамъ срѣдства за борбата, а послѣ да се заловимъ съ врага. Тукъ трѣбва да похваля болницата на руския „Червенъ кръстъ" въ Лозенградъ. Тя бѣше най-добрѣ наредена отъ всички други. Такава не съмъ виждалъ и въ Европа: за такава може само да мечтае всѣки военененъ лѣкарь. Всички най нови усъвършенствувания бѣха въ тази болница, умно и съ особена обичь наредено всичко, което може да облекчи участьта на страдащитѣ.

Отъ Чорлу азъ заминахъ за Лозенградъ — въ главната квартира. Стана ми ясно, че, ако не се взематъ бързи енергични мѣрки, холерата отъ Чаталджа би се разпространила не само между цѣлата армия, но и по цѣла България. Прѣдставете си само — въ Чорлу на 3000 болни е имало трима лѣкари! Хирурзи — много, а лѣкари противъ епидемията — почти нѣмало! А прѣнасянето на болнитѣ!... Данченко нагледно описва това — на една талига натоварени: ранени, холерни, тифозни, които се снемали безразборно на камара. Разбира се, че много ранени при това прѣнасяне се заразявали.

Генералъ Фичевъ одобри моя планъ за борба съ холерата. Въ всички по голѣми пунктове били наредени инфекциозни бараки и бактериологически лаборатории. Изолацията на болнитѣ е била строга. Азъ навсѣкждѣ четохъ лекции за подготовка на санитари. Прѣди мене въ Лозенградъ въ инфекциозната болница на болнитѣ сж прислужвали арменски дѣвици, когато въ хирургическитѣ болници сестритѣ-милосерди нѣмали работа.

Устроената отъ мене борба излѣзе твърдѣ успѣшна: холерата постепенно намаляваше, а сега съвършенно я нѣма. *А знаете ли въ Чаталджа, кой най-много ни помогна? — Свещенницитѣ!* Безъ тѣхъ, нашето положение би било лошо. Тѣ бѣха нашитѣ агитатори и войницитѣ прѣдъ тѣхъ сж се клели, че нѣма да пиятъ непрѣварена вода. Такова благотворно влияние на свещенницитѣ надъ войницитѣ азъ никждѣ не съмъ виждалъ. Свещенницитѣ бѣха винаги съ войницитѣ, разговарятъ се съ тѣхъ, грижатъ се за тѣхнитѣ нужди, утѣшаватъ ги, насърдчаватъ ги и ги поучаватъ.

Освѣнъ холерата, наши врагове бѣха и насѣкомитѣ (въшкитѣ). Тѣ измжчваха намиращитѣ се по недѣли въ траншеитѣ войници, безъ да се разхвърлятъ (съблѣчатъ). Въ сжщото врѣме насѣкомитѣ бѣха разпространителитѣ на епидемията. Българското правителсто поканило отъ Дрезденъ завѣдующия дезинфекциозната камара, който успѣшно прилагалъ едно срѣдство противъ насѣкомитѣ. Той обучавалъ и войницитѣ да прилагатъ дезинфекциознитѣ срѣдства. Особени дезинфекатори трѣбва да бждатъ подготвени за всѣка армия, понеже се знае, че епидемиитѣ се явяватъ естествено и неизбѣжни спжтници на войната.

На този фактъ досега малко внимание сж обръщали. Но ако своеврѣменно се вематъ мѣрки, нѣма да се допустне разпространяването на епидемиитѣ. Азъ изложихъ моя възгледъ на Царь Фердинандъ и Той изказа готовность да стане начало на една международна комисия за разработването на този остъръ въпросъ.

Въ Турция прѣзъ лѣтото, по всѣка вѣроятность, отново ще се появи холерата. Въ България се готвятъ за борба съ холерата. Азъ прѣдложихъ слѣдъ войната, войницитѣ, когато се завръщатъ въ роднитѣ си мѣста, да прѣкарватъ по нѣколко дни въ карантина. Сжщото трѣбва да направятъ и всички други, които сж се намирали въ района на военнитѣ дѣйствия. Мисля, че тази мѣрка би задържала разпространението на холерата.

(Изъ вѣс. „Руское Слово" № 19, 1913 г.)

А. И.

По мира.

Въ понедѣлникъ, 8 априлъ, подиръ обѣдъ, билъ вржченъ на прѣдставителитѣ на силитѣ отъ министръ-прѣдседателя и министръ на външнитѣ работи г. Ив. Ев. Гешовъ, съюзнишкия отговоръ на нотата на силитѣ по условията за мира. Отговорътъ гласи:

Съюзнишкитѣ държави смѣтатъ за свой дългъ да отправятъ къмъ великитѣ сили своитѣ топли благодарности за съобщението, което тѣ имъ отправиха и споредъ което:

1. Линията Еносъ—Мидия ще бжде зета, като основа за прѣговаряне, а не като окончателна линия.

2. Отстжпването на Бѣломорскитѣ острови отъ Турция се приема, подъ резерва на рѣшенията, които има да се зематъ за нѣкои отъ тѣхъ.

3. Великитѣ сили сж готови да съобщатъ още отсега проектираното сѣверно и сѣверо-източно разграничение на Албания, а южното и югоизточното ще съобщатъ щомъ бжде установено.

4. Тъй като разрѣшението на всички финансови въпроси е прѣдоставено на техническата комисия въ Парижъ, въ която ще участвуватъ делегати на воюващитѣ страни, силитѣ намиратъ, че нѣма основание да се изказватъ засега по принципъ за обезщетението.

Съюзнитѣ държави констатиратъ, че горнитѣ условия, при които силитѣ се съгласяватъ да се намѣсятъ като посрѣдници за сключване миръ съ Турция, се различаватъ малко отъ онѣзи, които съюзнитѣ държави бѣха формулирали въ отговора си отъ 23 мартъ. Обаче въ искреното си желѣние за улесняване и за успѣхъ на прѣдложеното посрѣдничество, съюзнитѣ държави, като молятъ отново великитѣ сили да благоволятъ и приематъ принципа за военното обезщетение, заявяватъ, че приематъ посрѣдничеството, като запазватъ правото да разискватъ, въ течението на прѣговоритѣ съ великитѣ сили, въпроситѣ, отнасящи се до островитѣ и до окончателното опрѣдѣляне границитѣ на Тракия и на цѣла Албания.

Вѣстницитѣ по дневнитѣ въпроси.

Сърбия и договора. Сърбскиятъ официозенъ вѣстникъ „Самоуправа" се солидаризира съ неотговорния сърбски печатъ и, като взе нотата на неговия шовинизмъ, иска да се ревизира съюзнишкия договоръ съ България. Това е некоректность, за която всички искрени приятели на сърбския народъ трѣбва да съжаляватъ. Намѣсто да настои да изпълни сърбското правителство честно единъ договоръ, на който Сърбия единствено дължи своя подемъ, „Самоуправа" се е запрѣтналъ да убѣждава своето правителство да извърши едно вѣроломство спрѣмо България и спрѣмо славянската солидарность. Очакваше се, че органътъ на Пашича се различава отъ повръхностнитѣ сърбски вѣстници и гледа не само по дълбоко на балканскитѣ работи, но и по далечъ на задачитѣ, които иматъ съюзнитѣ държави на Балканитѣ. Очакваше се, че, когато всички въ Бѣлградъ се опияниха и се самозабравиха отъ успѣхитѣ, които се дължатъ

изключително на договора, „Самоуправа" ще направи изключение и ще даде доказателства на прозорливость и трѣзвость. За съжаление, тя прѣдпочете да легне въ калта на шовинизма и да се изгърби на честьта и на бѫдащето на Сърбия. Този вопіясъ на официозния сърбски органъ се посрѣщна съ съжаление отъ всички приятели на славянството. Той се използва вѣщо и отъ неприязнениті на славянството срѣди, за да разду хатъ у балканскитѣ народи угасналитѣ страсти и да ги направятъ така слаби и злочести, както бѣха прѣди договора, на който „Самоуправа" иска сърбското правителство да изневѣри. И първи виенскитѣ вѣстници използватъ съ вѣщина и тактъ слабоститѣ и некоректностьта на сърбския официозъ, за да кажатъ горчиви истини на сърбитѣ. Първъ в „Neue Fraie Presse" въ броя си отъ 18 априлъ н. стилъ излиза съ редъ истини, като слѣднитѣ:

...„Досега, пише той, Пашичъ можа да задържи неприятелското настроение къмъ България, ала сега се види, че той нѣма вече силата да се противопоставя на общественото мнѣние. Той се принуди да каже въ правителствения вѣстникъ думитѣ, които сж въ устата на всички въ Сърбия: „Ревизия на договора съ България". Сега узнаха българитѣ съ какъвъ съюзникъ ще иматъ работа. Когато тѣхнитѣ войски сж още на Чаталджа; когато общиятъ врагъ стои още срѣщу тѣхъ, готовъ да продължава войната — тогазъ задъ гърба имъ се въоржаватъ съюзницитѣ имъ, за да имъ отнематъ голѣма часть отъ военната печалба. Сърбитѣ се биха добрѣ при Куманово и Битоля. Обаче кой смѣе да се опита да отказва, че българитѣ бѣха, които сломиха полумѣсеца въ Европа? Достатъчно е само да изтъкнемъ загубитѣ на отдѣлнитѣ армии. Слѣдъ бйтката при Люле-Бургазъ българската армия броеше 95,000 убити и ранени, а слѣдъ това тя даде голѣми загуби още и на Чаталджанската линия, при Булаиръ и при щурма на одринскитѣ укрѣпления. Сърбитѣ и гърцитѣ заедно нѣматъ дори и третата часть отъ загубитѣ на българитѣ. Войната се рѣши при Люле Бургасъ, а не при Куманово. Договорътъ за подѣлбата на завладанитѣ земи, който Сърбия иска да скжса, безъ битката при Люле-Бургазъ щѣше да бѫде празна хартия, която има значение само за историка. Истина е, че споредъ договора България трѣбва да получи повече земи, обаче затова пъкъ тя е положила много по-голѣми усилия отколкото Сърбия.

Сърбия иска да се ревизира договора, когато българската армия е тъврдо закована на Чаталджанската линия срѣщу общия врагъ и когато сръбскитѣ войски се съсрѣдоточаватъ на рѣката Вардаръ".

Харманлийска окол. восчена ливница.

ОБЯВЛЕНИЕ.

№ 9.

Извѣстяватъ се интересующитѣ, че въ помѣщението на ливницата ще се произведе търгъ на 29 априлъ т. г., отъ 2 до 5 часътъ слѣдъ пладне, съ двойна конкуренция, за доставката, чрѣзъ прѣдприемачъ, на слѣдующитѣ два артикула, нуждни за ливницата, за настоящата 1913 г., а именно:

1). 1500 килограма чистъ восъкъ отъ пчели, мѣстенъ или анадолски, приблизителната стойность 7500 лв.

2) 150 килограма (30 топа) прѣжда суланъ № 4, приблизителната стойность 350 лева.

Искания залогъ е 5% отъ обявената стойность на прѣдприятието. Желающитѣ да конкурираты, нека се съобразятъ съ постановленията на чл. 11 отъ закона за общественитѣ прѣдприятия.

Поемнитѣ условия и тържни книжа могатъ да се видятъ всѣки присжтственъ день.

гр. Харманлий 5-й априлъ 1913 г.

За прѣдседатель на ливницата:
Свещ. З. П. Чавдаровъ.

Плов. окол. църков. восчена ливница.

ОБЯВЛЕНИЕ.

№ 16.

Настоятелството на Пловдивската околийска църковна восъчна ливница, обявява на интересующитѣ се, че на 25 априлъ т. г. отъ 4—6 часа слѣдъ обѣдъ ще се произведе търгъ съ явна конкуренция за отдаване на прѣдприемачъ доставката на 3000 килограма чистъ пчеленъ или анадолски восъкъ.

Залогъ за първо участие въ търга 5% отъ стойностьта на доставения восъкъ въ пари или банково удостовѣрение. Поемнитѣ условия сж на разположение на конкурентитѣ всѣки присжтственъ день и часъ въ канцеларията на Пловд. свещ. братство ул. Кн. Александръ, до Джумаята — гдѣто ще зе произведе и самия търгъ.

Пловдивъ, 5 априлъ 1913 г.

Отъ Настоятелството.

Светий Синодъ на Българската църква.

Обявление.

№ 1308.

Обявява се на интересуващитѣ се, че новопросвѣтенитѣ села у новопросвѣтенитѣ села у освободенитѣ земи има около стотина енории вакантни.

Поради особното положение на тия енории, кандидати за свещеници за сжщитѣ енории ще се приематъ свършилитѣ I и II курсове на Свещеническото училище въ Бачковския монастиръ, както и онія, които иматъ трикласно и четирикласно образование.

Приетитѣ и одобрени кандидати съ трикласно и четирикласно образование ще прѣминатъ четиримѣсеченъ подготвителенъ курсъ въ Бачковския монастиръ, срѣщу опрѣдѣлена такса за храна

Ржкоположенитѣ за тия енории свещеници ще получаватъ отъ Държавата годишна заплата 1800 лева, при изричното условие, че тѣ ще изпълняватъ безвъзмездно всички религиозни трѣби на християнитѣ си въ своитѣ енории.

Желающитѣ да заематъ тия енории трѣбва да подадатъ най-късно до 10 идущий мѣсецъ май въ Св. Синодъ заявление придружено съ слѣднитѣ документи:

1). Кръщално свидѣтелство.
2) Свидѣтелство за образованието.
3). Медицинско свидѣтелство.
4). Свидѣтелство за сждимость.
5). Свидѣтелство отъ енорийския свещеникъ за живота и поведението на кандидата.
6). Изповѣдно свидѣтелство.
7). Свидѣтетство за отбиване военна повинность.
8) Задължително, подписано отъ кандидата и жена му, че той завинаги ще остане въ енорията, за която бѫде ржкоположенъ.
9). Заявление отъ съпругата на кандидата, че е съгласна да бѫде ржкоположенъ мжжътъ й въ свещенически чинъ.

Забѣлѣжка. Ако подиръ врѣме се намѣри за възможно свещеницитѣ въ тия енории да получаватъ установената такса за разнитѣ трѣби, възнаграждението имъ ще се приравни съ онова на останалото енорийско свещенство.

Гр. София, 10 априлъ 1913 г.

Отъ Канцел. на св. Синодъ.

Печ. Паспалевъ, наематель I Кооп. Печат. Д-во „Гутенбергъ", София.

Год. XIV. София, Сѫбота, 13 Априлъ 1913 год. Брой 29

Цър. вѣстникъ
излиза всѣка седмица
приложението четири
пати въ годината

Годишната цѣна на
Църковенъ вѣстникъ,
заедно съ
приложението
за България 10 лева, а
за странство 13 лева.

Единъ брой 15 ст.

7. Тукъ, Славянска бесѣда

ЦЪРКОВЕНЪ ВѢСТНИКЪ

СЕДМИЧНО ИЗДАНИЕ

Единъ брой 5 стотинки.

За обявленията — текста на първа пата по 20 ст. на редъ съ гармонд, за всѣко повторение по 15 ст.

Неплатени писма не се приематъ — ръкописи на седмичното издание не се връщатъ

Възкресение Христово.

То е побѣда, праздникъ, тържество. То е побѣда на побѣдитѣ, праздникъ на праздницитѣ, тържество на тържествата. То е начало на новъ животъ за човѣчеството!

Намѣсто да каже на женитѣ мироносици, когато, очудени, видѣли отмѣстенъ камъка отъ гроба на Иисуса и гробътъ отворенъ: „Христосъ побѣди!“ ангелътъ казалъ: „Иисусъ възкръсна!“

Възкресението е побѣда. То е начало на обнова, начало на творчество и на съвършенствуване за човѣчеството.

Иисусъ възкръсна!

Съ този кликъ, откъртенъ отъ трептещи възторжени сърдца, мироносицитѣ съобщили на апостолитѣ, ученицитѣ Христови, радостната вѣсть, която чули отъ устата на ангела. Оттогава е останало да се привѣтствуватъ въ деня на Възкресение и християнитѣ съ клика: Христосъ възкресе!

Това за християнитѣ е кликъ на радость, на тържество, на побѣда. Това за тѣхъ е привѣтъ на любовьта, на братството, на равенството, на правдата, на свободата, на свѣтлината. И този привѣтъ двѣ хиляди години се носи въ християнския свѣтъ, буди душитѣ, възражда ги, просвѣщава, обновява, съвършенствува, свързва ги съ възкръсналия Богъ и ги готви за бѫдния животъ.

Този привѣтъ е връзката между земята и небето, между смъртьта и безсмъртието, между врѣменното и вѣчното.

Съ клика на мироносицитѣ, съ тѣхната радость и съ тѣхната вѣра привѣтствува и „Ц. вѣстникъ“ въ деня на Възкресение Христово своитѣ четци:

Христосъ въскресе!

Велкиата страстна недѣля.

Недѣлята, която прѣкарваме, е света. Нейнитѣ дни сѫ бѣлѣжити. Нѣкои отъ тѣхъ сѫ наречени велики: такива сѫ Велики четвъртъкъ и Велики петъкъ. Недѣлята на страданията Господни е пълна съ съ самоотвержение, съ дивна поука и съ велики уроци. Тя е прологъ на побѣда, на тържество, на радость, на новъ животъ... Страданията сѫ горнило на величието. Дѣто нѣма страдания и самоотвержение, тамъ нѣма животъ, нѣма и величие. Велики сѫ само души, които въ страданията, мѫкитѣ и злочестиитѣ сѫ доблестни. Това говори животътъ на Иисуса Христа и на неговитѣ ученици. Това е езикътъ на Великата страстна недѣля. Това повтаря постоянно и Църквата съ своитѣ пѣснопения и молитви. Не говори ли неустано и св. Евангилие за самоотверженитѣ дѣла на Христа Спасителя?

Малцина, твърдѣ малцина, вникватъ широко и дълбоко въ дѣлата и въ учението на Иисуса Христа и на неговитѣ ученици. Малцина сѫ и ония, които извличатъ отъ тѣхъ велики максими за живота. Още по-малко вършатъ това обществата и народитѣ, взети като колективна единица съ длъжности къмъ себе, къмъ ближнитѣ и къмъ Бога. Какво говори и напомня недѣлята на великитѣ страдания, въ днитѣ на която сме?

Говори за прѣнебрѣгнати дивни и велики истини, напомня за прѣнебрѣгнати свети длъжности. Еврейското общество било противъ свѣтлината, правдата, равенството и свободата. То не могло да изтрае свѣтлината, която пръскалъ Иисусъ Христосъ, любовьта къмъ ближни и врагове, която проповѣдвалъ съ дѣла, самоотвержението, на което далъ примѣръ. То не могло да гледа свободата, правдата, равенството, братството, любовьта и дълга да вървятъ ржка о ржка. То не могло да гледа потиснатитѣ, онеправданитѣ, прѣзрѣнитѣ и отхвърленитѣ отъ обществото да се трупатъ около живия източникъ на свѣтлина, на истина, на любовь и на правда. И то си послужило съ властьта и силата срѣщу правдата. Силата станала срѣщо правото. Иисусъ Христосъ билъ хванатъ, мѫченъ, руганъ, сѫденъ и наказанъ съ най-грозна смъртъ. Силата направила всичко, каквото могла за да помрачи свѣтлината, да убие любовьта, да стъпче правдата и истината. Тя убила тѣлото, но била безсилна да сломи духа. Тя умъртвила тѣлото, но била безсилна срѣщу учението на Иисуса Христа. Най-голѣмитѣ оскърбления, на които било способно юдейството и езичеството, били слаби да сломятъ безсмъртната правда и великата любовь. Мракътъ не е могълъ да помрачи свѣтлината, нито кръстната жестока смъртъ да убие живота и да сломи величието на духа.

Юдейството и езичеството съ силата, която имали, и съ властьта, съ която разполагали, останали поразени. Силата не побѣдила правото, нито смъртьта живота. Голгота и кръстътъ, издигнатъ на нея, сѫ символъ за поражение на юдейството и езичеството, свидѣтелство за поражение на матеріалната сила отъ духовната. Това поражение, почнато отъ днитѣ на Голгота, върви прѣзъ вековетѣ. То слѣдва и до днесъ. Лѣтописитѣ отъ двѣ хиляди години насамъ свѣдочатъ това. Тѣ сѫ записали не побѣдитѣ на Кайафа и на юдейскитѣ първосвещеници, които възстанали срѣщо учението за любовьта, братството и равенството на човѣцитѣ, но за тържеството на Иисуса, когото разпнаха на Голгота, и за мирното и величаво тържество на неговото

учение, за което го осждиха на кръстна смърть. Тѣ говорятъ не за побѣдитѣ на римскитѣ императори, които съ сила и гонения излѣзли срѣщо ученицитѣ и учението Христово, но за мирното и величаво тържество на апостолитѣ и учението, което проповѣдвали. Тази борба на силата срѣщо правото, срѣщо любовьта и благостьта слѣдва и днесъ още. Има и днесъ страни, дѣто силата прѣдимствува правото, има и християни кесари, за които силата е право. Въ Европа нѣма езичници по име, но има такива по дѣла.

Любовьта къмъ ближни и врагове е най-високата християнска добродѣтель, а самопожертвуването за ближния е най-високата любовь. По-висока добродѣтель отъ самопожертвуването за ближния нѣма. Недѣлята на великитѣ страдания на Иисуса, която чествуваме, е изразъ на тази най-висока добродѣтель: Исусъ Христосъ страдалъ и се самопожертвувалъ за всички човѣци, самопожертвувалъ се и за своитѣ врагове. Това е високото, божественото. И какво по-високо на земята отъ това да страдашъ и да умрешъ за спасението и на своитѣ врагове!

Страдание отъ страдание и самопожертвуване отъ самопожертвуване се различава. Да страдашъ безъ да обичашъ е едно наказание; да страдашъ, като обичашъ и за когото обичашъ, е радость и тържество; да страдашъ за врага си и да се пожертвувашъ за неговото спасение е радостъ на радоститѣ и тържество на тържествата.

Такива страдания и такова самопожертвуване Църквата славослови въ Великата страстна недѣля.

Д.

Книжнина

Сестра и баща.

(Разказъ).

Нѣма да забравя това, което излагамъ. Запечатано дълбоко въ душата ми, изнасямъ го тъй, както ми се разказа.

Бѣше вчера, на Велики петъкъ. Наведенъ надъ масата, бързахъ да довърша едно писмо. Вдаденъ въ мислитѣ си, азъ забравихъ, че племеницата ми, учителка въ едно отъ околнитѣ на столицата села, ме чакаше. Като посегнахъ да взема пликъ за писмото, сѣтихъ се, че не бѣхъ самъ въ кабинета си.

— Извини, Дешке, рекохъ на гостенката си. Ето свършвамъ.

— Нищо, вуйчо. Ще почакамъ.

— Е какво ставашъ ти? заговорихъ. Отдавна не си дохождала у дома.

— Почнахъ училище, вуйчо. И добрѣ стана. Въ уроци и въ работа съ дѣцата убивамъ тѫгитѣ си и забравямъ за минута ранитѣ си, рече злочестата дѣвица и намѣсти черния крепъ на главата си.

Синитѣ ѝ едри очи се завлажиха. Гласътъ ѝ затрепера и задрезгави.

— Хубаво, рекохъ и се помѫчихъ да промѣня разговора, но страданията на злочестата дѣвица, изгубила безподобенъ братъ на бойното поле, на Чаталджа, ме разтѫжиха, и азъ почнахъ да говоря смутено.

— Хубаво, повторихъ. Работата е най голѣма утѣха въ злочестиитѣ. Безъ нея, кой знае, какво бихме станали. Ами ти на какво си заприличала? Я гледай, каква си ослабнала, каква си блѣда... Прѣстани съ своитѣ плачове. Съ сълзи и плачъ нѣма да върнемъ Ваню

— Тъй е, вуйчо. Но мога ли да не плача? Имахъ само него. Той ми бѣ и за баща, и за майка, и за братъ. И какъвъ братъ! Знаешъ го. Нѣма вторъ като него. Другаритѣ му сѫдии го оплакватъ заедно съ менъ, повече и отъ менъ. Такъвъ сѫдия, такъвъ човѣкъ, такъвъ братъ нѣма вторъ. Всички ми завиждаха. Считаха ме най-честита сестра. Искаха да сѫ на мое мѣсто, да сѫ негови сестри. А сега... сега съмъ най-злочеста. Изгубихъ го. Оплакватъ го съ менъ и всички, които ми завиждаха . . .

— Прави сѫ, казахъ. Ваню бѣ чуденъ и безподобенъ. Тѣхното не е било завистъ, но уважение. Не зная по-благъ, по-милъ, по-идеаленъ момъкъ.

— Затова и азъ не зная по-злочеста сестра.

— Не, Дешке, не грѣши: Ваню е гордость на България. Той умрѣ за отечеството си, както малцина умиратъ. Той падна прѣдъ ротата си, а не задъ нея. Раненъ два пѫти, той продължавалъ да води ротата си. Така разправя фелдфебелътъ му. Не искалъ да се отдѣли отъ войницитѣ си. Благородна, доблестна душа...

Гласътъ ми затрепера и задрезгави. Сълзи ме задавиха... Дешка, и тя не може да удържи сълзитѣ си. Тя зарида съ гласъ и зареди... Едри сълзи се зароиха по блѣдото ѝ лице. Дишането ѝ стана тежко. Сълзи и въздухъ я давѣха. Доближихъ я. Почнахъ да я тѣша. Ала още на първата дума, гласътъ и сълзитѣ ми запротестираха: гласътъ задрезгави, сълзитѣ се зароиха по лицето ми...

— Остави ме, вуйчо, да плача: сълзитѣ уталожватъ ранитѣ ми. О, моитѣ рани сѫ ужасни! Зная, че нѣма да върна съ плачъ и сълзи бачо. Ала азъ не плача само за него. Да можехъ, оплакала бихъ всички злочести. Моето нещастие, вуйчо, е голѣмо, но въ село има по-злочести отъ менъ. Моитѣ сълзи сѫ сега и за тѣхъ. Бачо ми остави своето сърдце и своитѣ сълзи. Като оплаквамъ злочеститѣ въ село, сѫщамъ го при себе си. Гледамъ благото му лице. Чувамъ, какъ нѣжно утѣшава злочеститѣ, какъ милва сирачетата имъ, какъ бърше сълзитѣ имъ. Много момци, вуйчо, отъ село сѫ паднали на бойното поле, съ много кѫщи има да се гордѣе България. И да знаешъ, съ каква почить, съ какво благоговѣние минаватъ всички у село край почернениитѣ кѫщи... Хеле ученицитѣ! Причакватъ се, тръгватъ на купчини, минаватъ покрай тия кѫщи, приказватъ си живо и сочатъ кѫщитѣ. Значтъ имената на всички паднали и ранени на бойното поле отъ село. Оня день ученици срѣщатъ единъ старецъ, единъ баща съ трима синове убити и съ четвърти тежко раненъ.

— Трима синове убити! извикахъ азъ страшно.

— Да, вуйчо... И знаешъ ли, какво направили ученицитѣ: наредили се и си свалили калпачетата... Старецътъ ги помилвалъ и просълзенъ си тръгналъ...

— Гледай, гледай, какви мили дѣца! Гледай, какви скѫпи дѣца има България!

— Ученицитѣ знаятъ и за бачо. Знаятъ, дѣ и какъ е падналъ. Миналата недѣля намѣрихъ въ стаята си, междучасието, портрета на бачо окиченъ съ цвѣтя. Това ме покърти и просълзи. Мили дѣца! Тия скѫпи дѣтски чувства ме наведоха на честита мисъль: написахъ имената на всички паднали отъ село въ войната. Листътъ окачихъ на стѣната. Жалко, че нѣмамъ портретитѣ на героитѣ. Сѫщата мисъль и у свещеника: той накара църковното настоятелство да напечата съ едри букви поменикъ на падналитѣ герои и го окачи въ рамка у притвора на храма. Въ поменика е и името на бачо, макаръ азъ и той да сме чужди за селото. Това ме трогна То ми разкрива чувства, които сѫ най-голѣма утѣха за менъ въ тежката ми скрѫбь. Прѣди двѣ недѣли свещеника направи обща панихида за героитѣ. Църквата и двора бѣха пълни съ народъ . . .

* * *

Старецътъ съ тримата убити синове и съ четвърти тежко раненъ не излизаше изъ ума ми. Искахъ да зная, кой е тоя великъ баща.

— А какъ се казва старецътъ съ четирмата синове? попитахъ

— Името му е Вуто; въ село го казватъ „Дѣдо Вуто". Ти го знаешъ, вуйчо. Азъ лани живѣхъ въ неговата кжща.

— Дѣдо Вуто Петровъ ли?

— Да, той.

— Зная го добрѣ; зная и синоветѣ му. Хубави, здрави, едри юнаци. България е честита съ такива синове и съ такива борци Тѣ сж нейна гордость и слава. Спомнямъ си стареца. Симпатиченъ, тихъ, сладодуменъ. Жива благость. Божи човѣцъ. Влизамъ, Дешке, въ душата му. Трима синове паднали, четвъртия тежко раненъ. Ужасно! Иска се голѣмо търпѣние, искатъ се желѣзни нерви и велика душа да се прѣнесе всичко това.. Ама знае ли се навѣрно, че и тримата сж убити...

— Знае се, вуйчо, отдавна се знае. Снахитѣ на клетия старецъ се изтрепаха отъ плачъ. Единъ отъ убититѣ е още ергенъ, другитѣ двама оставили вдовици и дѣца. Ако се случи нѣщо и съ четвъртия, ще остане дѣдо Вуто да храни три снахи вдовици съ дѣца. Четвъртиятъ синъ е тежко раненъ. Бори се съ живота Така ми писа моя другарка отъ Лозенградъ, къмъ която бѣхъ се обърнала, по молбата на дѣдо Вуто, за свѣдѣния. Раненията иска да види непрѣменно баща си. Моли да отиде при него въ Лозенградъ За това и дойдохме снощи съ дѣдо Вуто въ града. Опитахме тукъ-тамъ за позволение, но нищо не свършихме. Сега дойдохъ при тебъ да ни напжтишъ. Снощи скитахме до мръкнало.. Замръкнахме безъ да свършимъ нѣщо.

— Не можихме, г-це, да се оправимъ при хората, рече старецътъ: хайде да идемъ поне въ църква. Днесъ е Велики четвъртъкъ. Богъ е благъ...

— Покъртиха ме тия думи, които се кжсаха отъ жестоко оранено и убито бащинско сърдце. Сама изпитахъ, че най-близъкъ до злочеститѣ е Богъ.

— Бѣдния старецъ! Каква вѣра, каква яка душа! рекохъ въ ума си.

* * *

Учителката продължи. — Бѣхме въ църква. Едва влѣзохме. Стояхме до край. И азъ и дѣдо Вуто се молихме горещо. Слушахме св Евангелие. Слушахме за мжкитѣ, страданията и кръстната смъртъ на Иисуса. Видѣхме и разпятието. Свещеницитѣ минаха съ кръста близо до насъ. Видѣхме лицето на Спасителя. То бѣ воскоцвѣтно, блѣдо, но благо. Главата наведена надѣсно. Ржцѣтѣ и нозѣтѣ пригвоздени. Капки кръвь сълзѣха отъ ранитѣ... Капки потъ, сѣкашъ, бѣха избили по воскоцвѣтното лице. Дѣдо Вуто не отдѣляше очи отъ кръста. Видѣхъ по лицето му се зароиха сълзи. За когото и да бѣха тия сълзи, тѣ се ронѣха отъ чиста душа за мжченици — единъ мжченикъ за спасение на човѣчеството, другитѣ мжченици за спасението на братя. И синоветѣ на дѣдо Вуто, и моя милъ братъ, и хилядитѣ тѣхни другари, по примѣра на Спасителя, сж пролѣли кръвьта си за спасението, за свободата на ближнитѣ. Подвигътъ на Иисуса е божественъ, а подвизитѣ на героитѣ, които оплакваме, е високъ, светъ. Иисусъ не умрѣ за слава, не паднаха и нашитѣ братя за слава, за награди, но за нѣщо по високо отъ всѣка награда и слава — за длъгъ къмъ ближнитѣ. Така като си самообесѣдвахъ, дигнахъ очи и погледнахъ разпятието и послѣ дѣдо Вуто: очитѣ на стареца, влажни и зачервени, още бѣха впити въ разпятието.

* * *

Разказаното ме трогна дълбоко. Искахъ да видя стареца, искахъ да прѣгърна и цѣлуна този великъ баща и гражданинъ, искахъ да му кажа, колко високо стои той и неговата кжща надъ всички ни.

— Защо, Дешке, не доведе и дѣдо Вуто? попитахъ Голѣма честь ще е за менъ да приема този старецъ именно сега въ кжщата си.

— Той ще дойде подиръ малко да ме намѣри. Правъ си, вуйчо. Голѣма честь е да види и заговори човѣкъ съ този старецъ. Знаешъ ли, че, като вървя сега съ него, чувствувамъ тая честь, а като говоря съ него, намирамъ, че моето нещастие, тежко и ужасно, блѣднѣе прѣдъ неговото. Има нѣщо велико въ душата на тоя баща, на този Божи човѣчецъ, както го нарече. Като съмъ съ него, забравямъ своето нещастие, не, злѣ се изразихъ, сливамъ своето нещастие съ неговото и като че ли ми олеква на душата.

— Нещастието, казватъ, е полеко, кога не е само до насъ.

— Тъй, вуйчо. Общото нещастие по-леко се носи, общитѣ сълзи сж по-меки. Знаешъ ли, какво ми каза дѣдо Вуто, като излѣзохме изъ църква? . .

— Г-це учителке, много се благодарихъ отъ църква. Влѣзохъ убитъ, но излѣзохъ съ олекнала душа. Мжкитѣ и страданията, думамъ си, на разпетия на кръста сж по-голѣми отъ моитѣ, а търпѣнието му още по голѣмо. Той надвилъ всичко и спасилъ човѣцитѣ, спасилъ добритѣ и лошитѣ . . . Неговото търпѣние било голѣмо. То не е за човѣшка душа. Затова и пѣятъ въ църквата: „Слава долготърпѣние твоему!" И ние съ тебъ имаме мжки и рани. Ти оплаквашъ братъ, азъ трима синове. Нашитѣ огневе и болки сж голѣми, но сж помалки отъ тия на Този, що е закованъ на кръста и що се е молилъ и отъ кръста за лошитѣ, що е умрѣлъ за спасението на човѣцитѣ... Нашитѣ загинаха за спасение, загинаха за братята си, дадоха си живота за доброто на своитѣ поробени братя...

— Думитѣ на дѣдо Вуто, казани съ вѣра и съ твърдъ гласъ, прозвучаха. Огледахъ се наоколо. Никой нѣмаше наблизо. Дигнахъ очи къмъ небето. Надъ насъ трептѣха на тълпи звѣзди... Трептѣха звѣздитѣ и, сѣкашъ, поглеждаха стареца и си шепнѣха. Погледнахъ дѣдо Вуто. Видѣхъ въ старческото му лице нѣщо дивно. Въ лицето му имаше нѣщо и меко, и благо, и свѣтло...

— Прави сж, рекохъ, дѣдо, твоитѣ думи. Въ дѣлото на героитѣ, които оплакваме, има нѣщо велико, което не можемъ да схванемъ Бърка ни нашата скърбь. Спомнямъ си духа и думитѣ на една майка французойка, на име Буве. Като внесли ковчега съ синъ и адмиралъ, падналъ на бойното поле, тя, казватъ, извикала на слугитѣ:

— „Отворете двѣтѣ врати: никога толкова честь не е влизала въ тая кжща"...

* * *

Издрънка пжтния звънецъ . . . Чухъ, че се говори... Чухъ да се пита и поржчва:

— Тукъ ли е учителката Дешка Петрова? Кажете ѝ, че я дири дѣдо Вуто...

Не дочакахъ. Бърже отворихъ вратата. Видѣхъ познатия старецъ.. Той бѣ самата честь. Никога не бѣхъ така удостоенъ и така почетенъ отъ честьта като въ тая минута . . .

Д. Мишевъ.

Петъръ Биковъ.

Камбаненъ звънъ...

Камбаненъ звънъ и пѣсеньта на пролѣть дивна
се сливатъ въ химнъ тържественъ, светъ —
И въ него позивъ на любовь звучи сюблимна
въ ореолъ вълшебно — лѣнъ.

Звучи надежда ощъ за възрождене
на земно чадо — мжченикъ
и мощенъ зовъ отъ сънь за пробуждене.
— Стани, човѣче, чуй този викъ!

Христосъ воскресе! Цѣла вечъ природа
откри разкошний си чертогъ, —
Стани и ти, о душо на народа,
О, некъ и въ тебъ възкръсне Богъ!

Чрѣзъ мжки салъ сразi той тлѣнностьта на гроба,
Сразi съсъ свойта смърть смъртьта,
И въ царството на мрака, дѣ царѣше злоба,
лжчи пронизаха твърдьта.

На този великъ день пролѣтьта въвъ слава
безцѣнни носи красоти;
Съсъ свѣжи сѣнки лѣсътъ призовава.
Ела, възторга не тай!

Ехтятъ камбани — и на птички мили хорътъ
вѣстятъ намъ праздника на любовьта . . .
О, угаси — къмъ пролѣтьта издигналъ взорътъ —
умраза всѣка въвъ кръвьта . . .

Яви, човѣче, своето величие.
Въ този свѣтълъ праздникъ, въ тоя день,
свѣта ти възлюби — и безъ различе
за всички братъ бжди роденъ.

О, облекчи житейската имъ битва,
О, възкръси у себе си Христа:
за кратки думи — сладостна молитва
открий затворена уста!

Димитрий Цензоръ.

Спасение.

Очаквамъ пролѣтьта, катъ щастие за мене.
Ще дойде тя отъ село, що е намъ далекъ.
Въ лазурний день на Божието Възкресение
на звънъ камбаненъ туй вѣсти, ще тихий екъ.
И укротилъ душата си безпжтна,
ще видя азъ усмивка въ Божий зракъ.
И цѣлий свѣтъ въ красота безсмъртна
за първи, сѣкашъ, пжть ще видя пакъ.

Ще ида при рѣката, що разлива
води си въ блѣсъкъ тамъ и се синѣй.
Ще мина покрай черноземна нива,
дѣ хлѣбъ израстналъ вече се зеленѣй.

Усмихвайки се на трѣвица слаба,
живота ще забравя въвъ града,
дѣ често, любовь и младость се продаватъ,
дѣ всѣки погледъ тамъ мрачи тжга. . .

И просълзенъ тогазъ ще славословя
разцвѣта на безлюднитѣ поля . . .
И падна-ще на хълма да измоля
спасение отъ майката — земя.

Хр. Димитровъ.

Ловчанска Митрополия.

ОБЯВЛЕНИЕ.

№ 392.

гр. Ловечъ, 5 априлъ 1913 год.

Обявява се на заинтересованитѣ лица, че на 15 май т. г., точно въ 3 часа слѣдъ обѣдъ, въ помѣщението на Ловчанската митрополия ще се открие публиченъ търгъ чрѣзъ явна конкуренция за продажбата на трѣвата за текущата година отъ слѣднитѣ Митрополийски ливади:

1. **Ливада** въ Сливешко помѣстие, Горно-Павликенска община, въ мѣстностьта „Ялията", отъ 24 декара и 7 ара;

2. **Ливада** тоже въ Сливешко землище, въ мѣстностьта „Монастирска чешма", отъ 4 декара и 6 ара.

Първначална наемна цѣна за двѣтѣ ливади — 120 лв Залогъ за правоучастие въ търга 5% отъ първоначалната оцѣнка.

За смѣтка на наемателя оставатъ разноскитѣ за публикации и пр. по произвеждането на търга.

Отъ канцелар. на Митрополията.

Харманлийска окол. восчена ливница.

ОБЯВЛЕНИЕ.

№ 9.

Извѣстяватъ се интересующитѣ, че въ помѣщението на ливницата ще се произведе търгъ на 29 априлъ т. г., отъ 2 до 5 часътъ слѣдъ пладн.

1). 1500 килограма чистъ восъкъ отъ пчели, мѣстенъ или анадолски, приблизителната стойность 7500 лв.

2) 150 килограма (30 топа) прѣжда суланъ № 4, приблизителната стойность 350 лева.

Искания залогъ е 5% отъ обявената стойность на прѣдприятието. Желающитѣ да конкурираятъ, нека се съобразятъ съ постановленията на чл. 11 отъ закона за общественитѣ прѣдприятия.

Поемнитѣ условия и тържни книжа могатъ да се видятъ всѣки присжтственъ день.

гр. Харманлий 5-й априлъ 1913 г.

За прѣдседатель на ливницата:

Свещ. З. П. Чавдаровъ.

Съкрушени и дълбоко опечалени, съобщаваме на роднини, приятели и познати, че многообичната ни съпруга и майка

Пресвитера Димитра п. В. Мартинова

Слѣдъ тринедѣлно тежко боледуване отъ миненгить прѣдаде Богу духъ въ най-цѣтущата (29 г.) възрасть.

Непрежалима майко,

Съ своята ранна кончина оставяшъ насъ, малкия двѣ годишенъ Стоенча, петгодишния Иванча, седемгодишния Желча, вѣчно да скърбимъ за тебѣ. Нѣма вече за насъ, майчини ласки. Нѣма кому да кажемъ мамо. Нѣма! Вѣчно нѣма...

Скжпа съпруго,

Слѣдъ твоята кончина азъ се обричамъ на тежки изпитания. Стоенчо, Иванчо и Желчо, които бѣха твоя идеалъ, оставатъ моя първа грижа. Ще положа неимовѣрни усилия да изпълня родителския си къмъ тѣхъ дългъ. Но бащинитѣ грижи съ нищо не могатъ замѣни майчинитѣ ласки и цѣлувки, съ каквито ги ти обсипваше. Нещастни!

Моли Бога, моли Майката Божия, Царицата Небесна да имъ дарува здраве, а мене подкрѣпа да мога да понеса тежката загуба съ твоята смърть.

Богъ да те упокои и прости!

Вѣчна ти памятъ, незабравима съпруго и майко!

с. Дълбоки Ст. Загорско.

Дълбоко опечалени: Свещ. В. Мартиновъ, дѣца: Желчо, Иванчо и Стоенчо.

Печ. Паспалевъ, наематель I Кооп. Печат. Д-во „Гутенбергъ", София.

Год. XIV. София, Петъкъ, 19 Априлъ 1913 год. Брой 30.

Цър. вѣстникъ излиза всѣка седмица оригинелното четири-вати въ годината

Годишната цѣна на Църковенъ вѣстникъ, заедно съ приложенията за България 10 лева, а за странство 13 лева.

Единъ брой 15 ст.

57 Тукъ, Славянска бесѣда

ЦЪРКОВЕНЪ ВѢСТНИКЪ

Абонаментъ е годишенъ и всѣкога предплатенъ

Всичко, относящо се до вѣстника се изпраща до администрацията на „Църковенъ вѣстникъ" въ гр. София.

За обявления се плаща за първи пътъ по 20 ст. на редъ съ гарнондъ, за всѣко повторение по 15 ст.

Непратени писма не се приематъ — ръкописи на седмичното издание не се връщатъ

СЕДМИЧНО ИЗДАНИЕ

Единъ брой 5 стотинки.

Сръбско-българския споръ.

Подъ този насловъ г. П. Милюковъ, бившъ професоръ въ софийския университетъ, депутатъ въ Думата и шефъ на кадетитѣ, е почналъ да печати въ в. «Рѣчь», органа на кадетитѣ, редъ статии, които иматъ за тема сърбско-българскотѣ разправии. Досега излѣзоха двѣ статии. Тѣ поразяватъ съ своята силна аргументация. Въ първата статия Милюковъ изнася статистични дани за населенията въ околиитѣ на Македония и дава броя на българитѣ екзархисти и на българитѣ патриаршисти и сърбомани въ околиитѣ, завзети отъ сърбскитѣ и гръцки войски. Нито въ една околия авторътъ не посочва сърби. А той е кръстосалъ съ научна цѣль Македония нѣколко пѫти, изучавалъ е нейнитѣ паметници, минало и настояще, както и населенията ѝ. Никой ученъ не може да говори по-авторитетно за Македония отъ него. Съ цифри, които сѫ изразъ на конкретни факти, той доказва, че въ околиитѣ, на които претендиратъ сърбитѣ, нѣма сърби и че усилията на сърбската пропаганда въ четвъртъ столѣтие да създаде сърбомани въ чисто българскитѣ околии сѫ дали най-скѫдни резултати. Въ окупиранитѣ отъ сърбитѣ околии има 467,012 българи срѣщо 49,224 сърбомани, а въ окупиранитѣ отъ гърци 123,626 българи срѣщо 49,198 патриаршисти. Тия цифрени успоредици направиха поразително впечатление на обществото въ Русия и въ Европа.

Още по-интересни и по-поразителни сѫ данитѣ и фактоветѣ въ втората статия. Тия дани и фактове, които датуватъ отъ окупацията на околиитѣ отъ сърбскитѣ войски, рисуватъ най-грозно сърбитѣ въ лицето на тѣхнитѣ военни и граждански власти. Тѣ говорятъ за жестокость и некултурность. Професоръ Милюковъ, приятель на истината, ниже, не безъ болка на сърдце, грозни дани и фактове. Ако тѣ излагатъ и оронятъ въ очитѣ на славянството и на културнитѣ народи сърбитѣ, послѣднитѣ трѣбва да се сърдятъ само на себе си.

Сърбскитѣ заблуди. Сърбската младежь е заблудена за славянското население въ Македония. Съ тия заблуди, присаждани систематично отъ сърбското училище и книжнина, влѣзоха сърбскитѣ войски въ Македония, като въ сърбска страна.

„Сърбската войска, казва Милюковъ, влѣзе въ Македония съ онова добросъвѣстно заблуждение, въ което сърбската младежь се възпита въ двѣ поколѣния. Македония, наслѣдство отъ царь Душана, е чиста сърбска область. Въ нея има български агитатори, учители и свещеници, които съ едни или други срѣдства сѫ втълпили на населението, че е българско. Въ дѣйствителность народътъ въ Македония е сърбски, езикътъ, на който говори, е сърбски, нрави, обичаи — всичко е сърбско. Трѣбва, значи, да се прѣкрати българската агитация, да се изгонятъ агитаторитѣ, да се затворятъ училищата, да се прѣдадатъ църквитѣ на сърбски свещеници, и народътъ скоро самъ ще се убѣди, че е сърбски, а не български. Тази добросъвѣстна заблуда едва ли е останала у всички ония сърби, които на самото мѣсто сѫ се запознали сега съ Македония и съ народа, който говори не сърбски, постоянствува въ съзнанието си, че е български и рѣшително се срѣщопоставя на на опититѣ да бѫде посърбенъ". Истинскиятъ сърбинъ, който, споредъ това, което е училъ, е очаквалъ македонецътъ да го посрѣщне и признае като братъ, е несъмнѣно удивенъ и разочарованъ. Ала ржководнитѣ сърбски кржгове мислятъ, че, каквото и да е, Македония трѣбва да бѫде сърбска".

Посърбване на българитѣ. Българското население трѣбва да се прѣтопи и асимилира. То трѣбва да се откаже отъ името си, училището си, църквата си, общината си, езика си... Това е паролата на ржководнитѣ сърбски кржгове къмъ военнитѣ и гражданскитѣ власти въ окупиранитѣ мѣста. Почватъ се систематични прѣслѣдвания на българитѣ въ лицето на войводитѣ, свещеницитѣ, учителитѣ и първенцитѣ. Дава се прѣднина на турски шпиони и на други тъмни личности въ управата.

„Въ Битоля, пише Милюковъ, всичко ржководятъ сърбски учители, които нѣматъ никакво довѣрие между населението и двама бивши агенти на турската полиция. По посочване на послѣднитѣ се арестуватъ мѣстнитѣ български патриоти - революционери. Сѫщо така и въ Скопие и околностьта си разчистятъ смѣткитѣ съ старитѣ български патриоти и революционери".

Училищата. Сърбскитѣ военни власти обърнали особено внимание на българскитѣ училища и учители. „Сѫщо като подъ команда, пише Милюковъ, българскитѣ училища едноврѣменно се закриха въ всички окупирани мѣста. Въ Охридъ пропустнали да закриятъ училището. Българитѣ го открили 10 дни подиръ окупацията. Още сѫщия день властитѣ настанили въ него войници. На много мѣста въ училищата се настанили общинскитѣ власти. Въ Рѣсенъ дѣйствували прямо: командантътъ свикалъ учителитѣ и свещеницитѣ, казалъ имъ, че тия крайнини ставатъ сърбски и че, който не иска да стане сърбинъ, да си върви. Отъ дебърскитѣ български учители сърбскитѣ власти поискали декларация, че ще прѣподаватъ само на сръбски.

Които се отказали, принудили ги да станатъ безплатни стражари. Въ село Вехчани властитѣ унищожили картата и училищната архива".

Пастиритѣ и църквитѣ. Още посилни мѣрки взели сърбскитѣ власти срѣщу българскитѣ митрополити и свещеници. Систематично почнали да отнематъ българскитѣ храмове и да ги прѣдаватъ на импровизирани сърбомани. „Още по-голѣмо внимание, пише Милюковъ, било обърнато на църквитѣ. Екзархийската църква е главно и силно орждие, за да се разпространява и засиля българщината. Трѣбва да се скѫсатъ връзкитѣ между пастири и паство. Рѣсенскиятъ околийски началникъ назначавалъ за кметове сърбомани, дѣто пъкъ нѣмало такива — гъркомани и власи. На всички далъ заповѣдь: никакви владици, свещеници, ревизори, учители и комити да не пущатъ въ селата; ако се явятъ такива, да ги вържатъ и така да му ги пращатъ". Това става въ цѣла Македония, окупирана отъ сърбитѣ. Самитѣ митрополити формено сѫ блокирани отъ шпиони. Въ Велесъ на митрополита се забрани да се сношава съ селата, сѫщо и съ свешеницитѣ, освѣнъ при богослужение. Защото митрополитътъ не обръщалъ внимание на напомкитѣ да си иде въ България, единъ день окупирватъ митрополията и набиватъ секретаря му. Въ Дебъръ на българитѣ о т н е л и катедралната църква, а на свещеницитѣ забрани ли да посѣщаватъ когото и да било и да не вършатъ никакви треби дори и въ дома си. Недоволни и отъ това, слѣдъ нѣколко дни ги изгонватъ и отъ домоветѣ имъ. Самъ дебърскиятъ митрополитъ Козма бѣ изгоненъ изъ митрополията и града. А защо постѫпватъ така, това обяснява най-добрѣ велешкиятъ епископъ Неофитъ, който пише на окол. началникъ:

„Вие знаете, какво вършатъ въ селата сърбскитѣ свещеници и учители. Придружени отъ войници, тѣ отиватъ въ българскитѣ села и принуждаватъ населението да се записва като сърбско, да изгони българския свещеникъ и да иска сърбски. Които не искатъ да се обявятъ за сърби, биятъ ги и изтезаватъ. На българскитѣ свещеници не позволяватъ да извършватъ религиозни треби. Въ Башино село петь двойки стоятъ невѣнчани. Свещеникътъ е заплашенъ, че ще бѫде убитъ, ако се осмѣли да ги вѣнчее. Въ това село искатъ да свещенодѣйствува сърбинъ; вие знаете, че то има 300 български кѫщи и 25 сърбомански. Може ли съ сила да се принуждаватъ българитѣ да мѣнятъ народностьта си?» . . На 4 февруарий Неофитъ бѣ изгоненъ отъ митрополията съ думи: „Тукъ нѣма българска митрополия. Тукъ е сърбско царство и ти си дошелъ да бунтувашъ гражданитѣ", така викалъ сърбскиятъ офицеринъ, който и з г о н и л ъ епископа. И справедливо забѣлѣжилъ по другъ поводъ епископътъ, че съ духовнитѣ лица, съ архиереитѣ, и турцитѣ не се отнасяли така".

Изневѣра на договора. Сърбитѣ не искатъ да напустнатъ земитѣ въ Македония, които по договора трѣбва да останатъ на България. Съ това тѣ нарушаватъ сърбско-българския договоръ. Това е изневѣра, която ще пятни не само Сърбия, но и славянството.

„Сърбски офицери, пише Милюковъ, ми говориха въ Бѣлградъ още прѣзъ януарий, че нѣма да дадатъ на българитѣ гр. Битоля, за който сѫ проливали кръвь. Но отговорнитѣ сърбски политици ми говориха тогава само да се принадятъ къмъ уговоренитѣ граници Прилѣпъ и Велесъ. Тѣ си прѣдставяваха това принаждане като доброволна българска отстѫпка за закрѣпа на съюза и за бѫдаща обща политика. Ала азъ държа въ рѫцѣтѣ си документъ, изходящъ несъмнѣнно отъ сърбското правителство и разпространенъ отъ сръбски длъжностни лица още прѣзъ срѣдата на септемврий миналата година. Това е «мемоаръ», врѫченъ на великитѣ сили отъ сърбското правителство. Въ него прѣди войната, слѣдъ като бѣ се сключилъ вече формаленъ договоръ съ България, наредъ съ реформитѣ, които се искатъ за Стара-Сърбия, опрѣдѣлятъ се и границитѣ на тая послѣдната по слѣдния начинъ: „Стара-Сърбия обема въ сегашно врѣме цѣлия Косовски валиетъ, включително Ново-пазарския санджакъ, сѣверо-западната часть на Шкодранския вилаетъ съ Адриатическото прибрѣжие (Дурацо, Лешъ, Санъ-Джовани ди Медуа), сѣверната и източната часть на Битолския вилаетъ (Дримколъ, Дебъръ, Порѣчието, Прилѣпъ). Географнитѣ граници почватъ отъ точката, дѣто се срѣща сега сръбско-българско-турската граница по водораздѣла между притоцитѣ на Брѣгалница и Злѣтовската рѣка и по течението на Брѣгалница отъ съединението ѝ съ Злѣтовската рѣка до вливането ѝ въ Вардаръ. Оттукъ границата върви по планина Бабуна, тъй че Прилѣпъ, Кичево и Охридъ влизатъ въ Стара-Сърбия. Когато запитахъ едно отъ лицата, които разпространяваха мемоара, какво е това противорѣчие въ опрѣдѣленитѣ въ мемоара граници и тия въ условията на формалния договоръ, не получихъ удовлетворителенъ отговоръ, ако не считамъ за такъвъ смущението на събѣседника.

И това е най-умѣреното въ сравнение съ това, което искатъ днесъ сърбитѣ. Прѣди мѣсецъ Сърбия прѣдложи на България да й даде всичко, което сѫ заели сърбскитѣ войски... Това искане освѣтява съ тъмна свѣтлина всичко онова, което говорихъ за политиката на „мѣстнитѣ власти" въ окупиранитѣ земи".

* *

Гърцитѣ и гърцкото духовенство.

Гърцката църква има грамадни заслуги къмъ гърцкия народъ. На нея той дължи своето единство, цѣлость и самосъхрана Подиръ падането на Цариградъ Цариградската патриаршия става граждански и културенъ прѣдставитель на гърцкия народъ. Подъ нейна закрила и ржководство той продължилъ своя културенъ и националенъ животъ. Покорението на полуострова отъ турцитѣ не спрѣло нито день културния животъ на гърцитѣ. Гърцката църква продължила дѣлото на гърцката империя при турцитѣ. Прѣзъ врѣме на робството патриарситѣ разширили гърцката култура и гърцката духовна власть много повече, отколко това било при византийскитѣ императори. Тѣ наложили гърцката култура и гърцкия езикъ на страни, които били вънъ отъ империята, и на народи, които воювали вѣкове съ нея. Отъ Цариградската църква прѣзъ врѣме на турското владичество сѫ погърчени цѣли албански, куцовлашки и български крайнини. Въ Епиръ албанцитѣ сѫ погърчени, сѫщо и въ Корчанско чрѣзъ гърцкитѣ църкви и училища. Това погърчване става и въ наши дни.

Гърцката църква, това е безпоренъ фактъ, е увеличила броя на гърцкия народъ, като е асимилирала съ вѣрата и гърцката култура редъ инородни крайнини. Това вършила и върши чрѣзъ духовенството. Митрополититѣ и епископитѣ иматъ най-голѣми заслуги въ погърчването на инородцитѣ, които тежки исторически условия направили тѣхно паство. Тия заслуги се цѣнятъ

високо отъ гръцкитѣ държавници, учени и писатели. Цѣни ги и гръцкия народъ. Прѣсно доказателство на това сж почеститѣ, които напослѣдъкъ сж отдадени на митрополититѣ и епископитѣ, събрани въ Атина поради погребението на гръцкия кралъ Георгий и чувствата, които имъ сж засвидѣтелствувани отъ прѣдставителитѣ на гръцката мисъль и наука, както и отъ прѣдставителитѣ на народа. Въ Атина били се събрали за погребението 62 митрополити и епископи. Въ тѣхно лице народътъ привѣтствувалъ творци на неговото настояще и войници за неговото бждаще. Печатътъ пъкъ привѣтствувалъ въ тѣхъ войници на Бога и на народа. За характеристика на оцѣнкитѣ дѣйностьта на гръцкото духовенство и за чувствата къмъ него, навеждаме сжжденията, които прави в. „Le Messager d'Athénes“ (брой 22 априлъ 9 н. ст.).

„Прѣди да се раздѣлятъ, пише «Le Messager d'Athénes», шестдесеть и двамата митрополити и епископи, събрани въ Атина за погребение на краль Георгий, се фотографираха прѣдъ Партенона, около свещенитѣ хоругви, както войници подиръ битката се натрупватъ около побѣдното знаме. Но не сж ли архиереитѣ войницитѣ, чиято злата фаланга слѣдваше сражаващитѣ се въ епопеята на Епиръ?

Отъ падането на Византия гръцкото духовенство се сражава въ първитѣ редове. На него народътъ повѣри своята религиозна вѣра и своята национална вѣра. Прѣзъ петстотинъ години гръцкото духовенство пази сжщопочѣнното съкровище, покрива го съ своята доблесть, разплоди го съ своята кръвь. Патриарси, епископи, скромни свещеници, отъ Григорий V и Кипърския митрополитъ до послѣдния свещенослужитель въ малкитѣ епирски села, паднали подъ куршумитѣ на албанцитѣ — това е мортирологътъ на Гръцката църква за еленизма. Той е богатъ съ хиляди имена.

Тия архиереи на нова Гърция, които дифилиратъ въ улицитѣ на Атина, утънали въ злато и сжщопочѣнни камъни, сж прѣзирали всѣки день смъртьта. Примѣрътъ на Гревенския Емилианъ, убитъ по заповѣдь отъ турското конституционно правителство, ще ѝ напомня, ако забрави Гърцката църковна история, която отъ петь вѣка се смѣсва съ народната гърцка история, че високото отличие е съединено съ голѣми опасности. Никой отъ тѣхъ не се показа слабъ, никой отъ тѣхъ не се поколеба, никой отъ тѣхъ не пожали живота си, когато, за да защити народа отъ Абдулъ-Хамида или отъ Млада-Турция, му оставаше само едно оржжие — безумна смѣлость.

Войници на Бога и на народа, гръцкитѣ архиереи сж се борили съ такова самоотвержение, както и войскитѣ въ Македония и Епиръ. Така, въ деня, въ който, като се сключи мира, войскитѣ на Гърция ще влѣзатъ триумфално въ Атина, на тѣхно чело, подиръ генерала, който ги е водилъ къмъ побѣда, трѣбва да се турятъ гръцкитѣ архиереи, които приготвиха побѣдата, прѣдставителитѣ на гръцкото духовенство, на което всички христиански народности на Балкана дължатъ живота си, и повече нѣщо отъ живота — своята национална съвѣсть“. *Тс.*

Вѣстницитѣ по дневнитѣ въпроси.

Шкодра, Албания и великитѣ сили. Съюзнитѣ войски имаше да да прѣвзематъ четири укрѣпени града: Лозенградъ, Одринъ, Янина и Шкодра. Най модерно бѣха укрѣпени Лозенградъ и особено Одринъ. Отъ четиритѣ укрѣпени града първитѣ два се прѣвзеха съ щурмъ отъ българитѣ. Одринъ падна и цѣлия му гарнизонъ съ всички оржжия бѣ плѣненъ. Третиятъ и четвъртиятъ градове се прѣдадоха съ протоколъ — Янина на гърцитѣ, Шкодра на черногарцитѣ. Най-дълго се продължи обсадата на Шкодра — почти шесть мѣсеци. Въ помощь на черногорцитѣ се явиха сърбитѣ, но послѣднитѣ, по настояване на великитѣ сили, побързаха да напуснатъ обсадата на Шкодра. Черногорцитѣ продължиха обсадата сами. Най-сетнѣ командантътъ Есадъ паша влѣзе въ прѣговори съ черногорцитѣ и прѣдаде Шкодра на най-почетни условия: гарнизонътъ да напустне свободно укрѣпленията съ оржжията си, муницииитѣ си и знамената си. Така и стана. Черногорцитѣ подиръ шестмѣсечна обсада влѣзоха въ Шкодра тъкмо тогава, когато тѣхнитѣ пристанища се блокираха отъ международна флота, за да принудятъ Черна Гора да дигне обсадата. Падането на Шкодра тури въ неделикатно положение международната флота, която блокираше черногорскитѣ брѣгаве, и великитѣ сили, които бѣха рѣшили, че Шкодра ще остане въ територията на бждна Албания.

Разкрива се, че Есадъ паша, командантътъ на Шкодра, отдавна билъ въ прѣговори съ черногорския краль Никола и че прѣдаването на крѣпостьта и бждащето на Албания било опрѣдѣлено въ тия прѣговори. Кореспондентътъ на в. „Temps“ телеграфира отъ Цетина на 17 того, че се научилъ, какво въ прѣговоритѣ съ Есадъ паша краль Никола подписалъ единъ договоръ, който има за основа взаимна свобода на дѣйствие и прѣдвижда проклamирането на Есадъ паша за независимъ князъ на Албания. Споредъ положителни свѣдѣния, Есадъ паша билъ вече прогласенъ за албански владѣтель.

Отзиви за българитѣ.

Мисими, бившиятъ френски воененъ министръ, който посѣти Одринъ веднага съ падането му, печата въ френския в. „Le Matin“ своитѣ впечатления за крѣпостьта и за българскитѣ войници, които я щурмуваха и прѣвзеха съ безподобенъ героизъмъ. За българскитѣ войници той пише:

... „Въ всѣка епоха на историята, но въ тази война, може би, още повече, отколко въ никоя друга, причинитѣ за успѣха бѣха отъ мораленъ редъ. Малка България побѣди османската империя, защото, отъ деня на раждането си, тя се заготви да я побѣди; защото всичкитѣ й синове знаятъ, че се сражаватъ да отмъстятъ за петстотингодишно робство и да освободятъ братята си въ Македония, стенящи още подъ иго; защото войницитѣ на тая страна, по демократична отъ самата Швейцарска република, иматъ довѣрие въ офицеритѣ, които ги командуватъ съ твърдость едноврѣмено строга, справедлива и нѣжна и съ военна наука, която най-старитѣ армии трѣбва да admiriratъ; защото всички началници знаятъ, че, каквито и да сж жертвитѣ които искатъ отъ своитѣ хора, тия послѣднитѣ, за да испълнятъ даденитѣ заповѣди, отиватъ извънъ границитѣ на човѣшкитѣ сили....

„...Отъ кжсото съприкосновение, което имахъ съ побѣдители и побѣдени, вадя голѣмата поука, единствена, която не подлежи на никакво оспорване, че нѣма двѣ срѣдства да се прѣвъзмогнатъ събитията, които, по-силни отъ миролюбивата воля на единъ народъ, го принуждаватъ да се подчини на ужасния и грозния бичъ, който се казва война. Това единствено срѣдство е единодушната и рѣшителна воля не да се защити, но да побѣди“.

Дневникъ.

Мира. Вчера, на 18 того, подиръ пладне, прѣдставителитѣ на великитѣ сили въ София връчили на министръ-прѣдседателя и министръ на външн. раб., г. Ив. Гешовъ, съобщение, въ което се казва, че силитѣ съ задоволсво взели актъ отъ съюзнишкия отговоръ на послѣдната тѣхна нота и отъ това, че съюзнитѣ държави приели формулиранитѣ въ нея основи за мира. Наедно съ това кани се България да опрѣдѣли свои делегати да подпишатъ прѣдварителнитѣ условия на мира и да прѣговарятъ отпослѣ по подробноститѣ на мира. Сжщото съобщение е връчено въ Бѣлградъ, Атина, Цетина и Цариградъ.

Единъ капиталенъ трудъ. Излѣзе отъ печатъ първиятъ томъ на книгата: *Правилата на св. Православна църква съ тълкованията имъ*, прѣведена подъ редакцията на свещеникъ Д-ръ Ст. Цанковъ, Протодияконъ Иванъ Стефановъ и Пенчо Цаневъ. Книгата е издание на прѣводачитѣ. Първиятъ томъ се състои отъ 680 стр. на голѣма осмина. Цѣната му е 12 лв.

Св. Софийската митрополия. Занятията въ канцеларията на св. Софийската митрополия отъ 17 априлъ до 1 идущи октомврий ще започватъ отъ 8 часа сутриньта и ще продължаватъ непрѣкжснато до 2 часа слѣдъ обѣдъ.

Харманлийска окол. восчена ливница.

ОБЯВЛЕНИЕ.

№ 9.

Извѣстяватъ се интересующитѣ, че въ помѣщението на ливницата ще се произведе търгъ на 29 априлъ т. г., отъ 2 до 5 часътъ слѣдъ пладн.

1). 1500 килограма чистъ восъкъ отъ пчели, мѣстенъ или анадолски, приблизителната стойность 7500 лв.

2) 150 килограма (30 топа) прѣжда суланъ № 4, приблизителната стойность 350 лева.

Искания залогъ е 5% отъ обявената стойность на прѣдприятието. Желающитѣ да конкурират, нека се съобразятъ съ постановленията на чл. 11 отъ закона за общественитѣ прѣдприятия.

Поемнитѣ условия и тържни книжа могатъ да се видятъ всѣки присжтственъ день.

гр. Харманлий 5-й априлъ 1913 г.

За прѣдседатель на ливницата:
Свещ. З. П. Чавдаровъ.

Светий Синодъ на Българската църква.

Обявление.

№ 1308.

Обявява се на интересуващитѣ се, че новопросвѣтенитѣ села у новопросвѣтенитѣ села у освободенитѣ земи има около стотина енории вакантни.

Поради особното положение на тия енории, кандидати за свещеници за сжщитѣ енории ще се приематъ свършилитѣ I и II курсове на Свещеническото училище въ Бачковския монастирь, както и ония, които иматъ трикласно и четирикласно образование.

Приетитѣ и одобрени кандидати съ трикласно и четирикласно образование ще прѣминатъ четиримѣсеченъ подготвителенъ курсъ въ Бачковския монастирь, срѣщу опрѣдѣпена такса за храна

Ржкоположенитѣ за тия енории свещеници ще получаватъ отъ Държавата годишна заплата 1800 лева, при изричното условие, че тѣ ще изпълняватъ безвъзмездно всички религиозни трѣби на християнитѣ си въ своитѣ енории.

Желающитѣ да заематъ тия енории трѣбва да подадатъ най-късно до 10 идущий мѣсецъ май въ Св. Синодъ заявление, придружено съ слѣднитѣ документи:

1). Кръщално свидѣтелство.
2). Свидѣтелство за образованието.
3). Медицинско свидѣтелство.
4). Свидѣтелство за сждимость.
5). Свидѣтелство отъ енорийския свещеникъ за живота и поведението на кандидата.
6). Изповѣдно свидѣтелство.
7). Свидѣтетство за отбиване военна повиность.
8) Задължително, подписано отъ кандидата и жена му, че той завинаги ще остане въ енорията, за която бжде ржкоположенъ.
9). Заявление отъ съпругата на кандидата, че е съгласна да бжде ржкоположенъ мжжътъ ѝ въ свещенически чинъ.

Забѣлѣжка. Ако подиръ врѣме се намѣри за възможно свещеницитѣ въ тия енории да получаватъ установената такса за разнитѣ трѣби, възнаграждението имъ ще се приравни съ онова на останалото енорийско свещенство.

Гр. София, 10 априлъ 1913 г.

Отъ Канцел. на св. Синодъ.

Плов. окол. църков. восчена ливница.

ОБЯВЛЕНИЕ.

№ 16.

Настоятелството на Пловдивската околийска църковна восъчна ливница, обявява на интересующитѣ се, че на 25 априлъ т. г. отъ 4—6 часа слѣдъ обѣдъ ще се произведе търгъ съ явна конкуренция за отдаване на прѣдприемачъ доставката на 3000 килограма чистъ пчеленъ или анадолски восъкъ.

Залогъ за първо участие въ търга 5% отъ стойностьта на доставения восъкъ въ пари или банково удостовѣрение. Поемнитѣ условия сж на разположение на конкурентитѣ всѣки присжтственъ день и часъ въ канцеларията на Пловд. свещ. братство ул. Ки. Александръ, до Джумаята—гдѣто ще зе произведе и самия търгъ.

Пловдивъ, 5 априлъ 1913 г.

Отъ Настоятелството.

Ловчанска Митрополия.

ОБЯВЛЕНИЕ.

№ 392.

гр. Ловечъ, 5 априлъ 1913 год.

Обявява се на заинтересованитѣ лица, че на 15 май т. г., точно въ 3 часа слѣдъ обѣдъ, въ помѣщението на Ловчанската митрополия ще се открие публиченъ търгъ чрѣзъ явна конкуренция за продажбата на трѣвата за текущата година отъ слѣднитѣ Митрополийски ливади:

1. **Ливада** въ Сливешко помѣстие, Горно-Павликенска община, въ мѣстностьта „Ялията", отъ 24 декара и 7 ара;

2. **Ливада** тоже въ Сливешко землище, въ мѣстностьта „Монастирска чешма", отъ 4 декара и 6 ара.

Първначална наемна цѣна за двѣтѣ ливади — 120 лв. Залогъ за правоучастие въ търга 5% отъ първоначалната оцѣнка.

За смѣтка на наемателя оставатъ разноситѣ за публикации и пр. по произвеждането на търга.

Отъ канцелар. на Митрополията.

Печ. Паспалевъ, наемателъ I Кооп. Печат. Д-во „Гутенбергъ", София.

Църк. вѣстникъ
излиза всѣка седмица приложението четири пжти въ годината.

Годишната цѣна на Църковенъ вѣстникъ, заедно съ приложението за България 10 лева, а за странство 13 лева.

Единъ брой 15 ст.

ЦЪРКОВЕНЪ ВѢСТНИКЪ

СЕДМИЧНО ИЗДАНИЕ

Единъ брой 5 стотинки.

Абонаментъ е годишенъ и всѣкога предплатенъ

Всичко, относящо се до вѣстника се изпраща до администрацията на „Църковенъ вѣстникъ" въ гр. София.

За обявления се плащатъ за първи пжть по 20 ст. на редъ съ гарнондъ, за всѣко повторимо по 15 ст.

Нелатени писма не се приематъ — ракописи на седмичното издание не се повръщатъ.

Светия Синодъ на Българската църква.

Обявление.

№ 1308.

Обявява се на интересуващитѣ се, че новопросвѣтенитѣ села у новопросвѣтенитѣ села у освободенитѣ земи има около стотина енории вакантни.

Поради особното положение на тия енории, кандидати за свещеници да сжщитѣ енории ще се приематъ свършилитѣ I и II курсове на Свещеническото училище въ Бачковския монастирь, както и ония, които иматъ трикласно и четирикласно образование.

Приетитѣ и одобрени кандидати съ трикласно и четирикласно образование ще прѣминатъ четиримѣсеченъ подготвителенъ курсъ въ Бачковския монастирь, срѣщу опрѣдѣлена такса за храна

Ржкоположенитѣ за тия енории свещеници ще получаватъ отъ Државата годишна заплата 1800 лева, при изричното условие, че тѣ ще изпълняватъ безвъзмездно всички религиозни трѣби на християнитѣ си въ своитѣ енории.

Желающитѣ да заематъ тия енории трѣбва да подадатъ най-късно до 10 идущий мѣсецъ май въ Св. Синодъ заявление, придружено съ слѣднитѣ документи:

1). Кржщално свидѣтелство.

2). Свидѣтелство за образованието.

3). Медицинско свидѣтелство.

4). Свидѣтелство за сждимость.

5). Свидѣтелство отъ енорийския свещеникъ за живота и поведението на кандидата.

6). Изповѣдно свидѣтелство.

7). Свидѣтетство за отбиване военна повинность.

8). Задължително, подписано отъ кандидата и жена му, че той завинаги ще остане въ енорията, за която бѣде ржкоположенъ.

9). Заявление отъ сѣпругата на кандидата, че е сѣгласна да бѣде ржкоположенъ мжжътъ й въ свещенически чинъ.

Забѣлѣжка. Ако подиръ врѣме се намѣри за възможно свещеницитѣ въ тия енории да получаватъ установената такса за раанитѣ трѣби, възнаграждението имъ ще се приравни съ онова на останалото енорийско свещенство.

Гр. София, 10 априлъ 1913 г.

Отъ Канцел. на св. Синодъ.

Освободителната война и сърбитѣ.

Балканската война е освободителна. Тя се прѣдприе не да завоюва и поробва, не да замѣни едно иго съ друго, едно робство съ друго, но да счупи веригитѣ на робството и да даде свобода на всички народности въ Македония, Тракия, Албания, Тесалия, Епиръ и егейскитѣ острови. Свобода и еднакви права за всички народности! Това бѣ идеята, високата света идея, която сближи София, Бѣлградъ, Атина и Цетина, която възпламени и ентусиазира българи, сърби, гърци и черногорци и която, безъ писменъ договоръ, съюзи враждуващи помежду си вѣковно християнски народи. Тази идея влѣзе и въ основа на съюзния договоръ между България и Сърбия.

Война срѣщо турското потисничество, тирания, робство! Война за свободата на всички балкански народи безъ разлика на племе и на вѣра! Това бѣ стимулътъ. Това бѣ и лозунгътъ на съюзенитѣ балкански християнски народи. Какъвъ по-идеенъ лозунгъ! Какво и по-високо християнско и човѣшко дѣло! Този лозунгъ обезусти великитѣ сили. Никоя сила не се срѣщопостави явно срѣщо него и не излѣзе да реагира. Той спечели симпатиитѣ на европейскитѣ народи. Самоотвержението за свободата и благото на ближнитѣ издигна високо балканскитѣ съюзни народи, толкова и така високо, колкото и както никога не сж се издигали.

Такава бѣ моралната атмосфера, при която се почна освободителната война. Успѣхитѣ на съюзното оржжие, които се нанизаха съ свѣткавична бързина, изненадаха, удивиха, изумиха свѣта. Съюзното оржжие опроверга и излични легендата за страшната и непобѣдима турска армия, разби тая армия, ськрути великата османска империя. Това удиви силно европейскитѣ народи, ентусиазира ги и привърза сърдцата и симпатиитѣ имъ къмъ балканскитѣ християнски народи и къмъ освободителната война.

Съюзното дѣло е сега прѣдъ очитѣ на свѣта. Турската армия е разбита, турската империя изгуби всичкитѣ си владѣния въ Европа, българскитѣ побѣдоносни войски стоятъ спрѣни прѣдъ стѣнитѣ на Цариградъ, не отъ турскитѣ войски, но отъ veto-то на великитѣ сили. Това сж фактитѣ. Това е историята на освободителната война, резюмирана въ три фрази.

Великото дѣло на освободителната война се постигна съ грамадни усилия и съ още по-грамадни жертви отъ съюзницитѣ. Наистина, усилията и жертвитѣ на съюзницитѣ не сж еднакви, както не сж еднакви и задачитѣ, които имъ се падна да разрѣшаватъ. Една и еднаква бѣ само идеята на войната — освобождението на всички балкански народи. Единъ и еднакъвъ бѣ и ентусиазмътъ.

Безъ да се хвърля сѣнка върху когото и да било отъ съюзницитѣ, истината налага да се признае, че най-тежкитѣ задачи въ освободителната война се паднаха на

България, ней се падна да даде и най-голѣмитѣ жертви. Войната стана и се рѣши въ Тракия. Въ Македония, Тесалия, Епиръ и Албания турскиятъ генералеънъ щабъ бѣ оставилъ слаби сили, срѣщу които сърби и гърци излѣзоха съ всичкитѣ си сили и, подпомогнати отъ българитѣ, разбиха слабитѣ гарнизони, очистиха Македония отъ турскитѣ сили и завзеха единъ по единъ македонскитѣ градове. Повечето отъ градоветѣ завзеха почти безъ сражение, а Скопие и Солунъ безъ дори да гръмне пушка.

Не така стана въ Тракия. Тукъ Турция бѣ съсрѣдоточила главнитѣ си военни сили, цѣлата си армия. Тукъ бѣха най-авторитетнитѣ ѝ генерали. Тукъ бѣ генералнияттъ ѝ щабъ. На България се падна да излѣзе срѣщо главната армия на Турция, срѣщу триста хилядна армия, началствувана отъ елита на турското офицерство, отъ най-авторитетнитѣ турски генерали и прѣдставители на турската наука. Въ Тракия прѣдлежеше да се рѣши сждбата на войната, сждбата на Турция и на съюзнитѣ държави.

Българскитѣ войски разрѣшиха тежката и страшна военна задача най-славно: тѣ разбиха, пръснаха и онищожиха турскитѣ главни сили, надеждата на империята, при Луле-Бургасъ, рѣшиха сждбата на турската армия и туриха край на турското владичество въ европейска Турция. При Луле-Бургасъ се санкционираха побѣдитѣ на сръбскитѣ, гръцки и български войски въ Македония, на сръбскитѣ въ Албания и на гръцкитѣ въ Тесалия и Епиръ. Безъ побѣдата при Луле-Бургасъ нѣмаше и не можеше да има свободна Македония, Албания, Тесалия, Епиръ и Егейски острови, нѣмаше и не можеше да има и свобода за населенията въ тия крайнини и въ Тракия.

Освободителната война стана въ Тракия. Тя се свърши при Луле-Бургасъ. Главнитѣ сили на Турция бѣха въ Тракия. Планътъ на турскиятъ генералеънъ щабъ бѣ да се хвърлятъ тия турски сили, тая грамадна и страшна турска армия, на България, да я сразятъ и, като постигнатъ това, да тръгнатъ побѣдители, да тръгнатъ тържествено съ подигнатъ и окриленъ духъ за Македония и Тесалия, за да изгонятъ сърби, гърци и българи и да завзематъ отново градоветѣ въ тия крайнини. Безъ българската мирова побѣда при Луле-Бургасъ, побѣдитѣ при Куманово, Битоля, Енидже-Вардаръ, Кочани щѣха да останатъ само едни спомени за мѫжеството на сражавалитѣ се при тѣхъ войски, но безъ самитѣ градове, безъ свобода за населенията. Това е истината.

За съжаление, нѣкои отъ съюзницитѣ игнорират тая истина. Тѣ дирятъ центротежа на войната не въ Тракия, но въ Македония, не въ генералното сражение при Луле-Бургасъ, но въ частичнитѣ при Куманово, Енидже-Вардаръ и пр. Свободни сѫ да мислятъ, както щатъ. Ала свободни въ своитѣ субективни сѫждения, прѣцѣнки и заключения, тѣ не могатъ да сторятъ само едно: да твърдятъ, че турскитѣ главни сили и турскиятъ генералеънъ щабъ сѫ били не въ Тракия, но въ Македония. Не могатъ да сторятъ това, защото корпуситѣ отъ турската армия въ Тракия и Македония се знаятъ, както и пашитѣ команданти и пашитѣ на генералния и на отдѣлнитѣ щабове. Тѣ не могатъ да сторятъ и друго: не могатъ да убѣдятъ другитѣ, както лесно убѣждаватъ себе си, че опашката е глава и че сждбата на турската армия и империя се е била рѣшила при Куманово, а не при Луле-Бургасъ. Но не е злото въ това. Историята, чужда на нашитѣ страсти и слабости, ще даде всѣкиму мѣстото, на което има право. Има друго зло, което е съ фатални послѣдици за съюзницитѣ, за балканския съюзъ и за балканскитѣ народи. За това зло трѣбва всички да съжеляваме. Срѣщу него трѣбва да протестираме. Това зло е фактътъ, че се забраяя идеята на войната — идеята, която е основа на балканския съюзъ. Да, забраяя се, че войната бѣ освободителна, а не завоевателна.

Съблазнени отъ лекитѣ успѣхи въ Македония, нѣкои отъ съюзницитѣ забравиха идеята за войната, забравиха, че войната бѣ освободителна и че населенията въ завзетитѣ крайнини трѣбва да видятъ въ лицето на съюзницитѣ освободители, трѣбва да видятъ свободата и правото изгрѣли въ своитѣ мѫченишки крайнини. Рекоръ въ забравата държатъ сърбитѣ. Въпрѣки идеята за война, която (идея) обезусти силитѣ, и въпрѣки съюзния договоръ, въ който сѫ тегленитѣ линиитѣ на бѫднитѣ граници между сърби и българи, сърбскитѣ военни и граждански власти сѫ обърнали Македония въ страна на сълзи и на роби... Сърбитѣ не сѫ носители на свобода, право и радость, но на робство, неправда, сълзи... Сърбскитѣ власти тероризиратъ населението, насилятъ най-светото за човѣка—националната съвѣсть, която пръвъ дълъгъ на освободителътъ е да респектира... Сърбскитѣ власти вършатъ това, което,—казваме го съ най-дълбока скрѣбь,—не сѫ си позволили никога, положително никога, турцитѣ: биятъ въ самитѣ храмове свещеницитѣ, биятъ ги, когато свещенодѣйствуватъ въ храма и носятъ светитѣ дарове, както е станало въ с. Лазарополе, Дебърско, като побойникъть офицеръ е разсипалъ дори светото причастие и прѣкратилъ божествената служба. Съ болка на сърдце сме принудени да отбѣлѣжимъ този грозенъ фактъ, извършенъ отъ офицеринъ, отъ християнинъ. Този фактъ говори за голѣмо падение, говори за страсти, дѣто нѣма и не може да има ни вѣра, ни култура, ни човѣщина. На друго мѣсто въ днешния брой се изнася другъ не по-малко позоренъ фактъ, който се знае отъ всички консули въ Скопие, па и отъ самия сърбски прѣсолоналсѣдникъ: осакатяването сѫ бой ректора на българското свещенишко училище въ Скопие отъ сърбския майоръ Вою Поповичъ. Насилията и побоищата на беззащитнитѣ българи, на тѣхнитѣ свещеници, учители, първенци въ заетитѣ български крайнини отъ сърбскитѣ войски сѫ достигнали своя краенъ прѣдѣлъ: съ хиляди нещастници сѫ бити, съ хиляди се принуждаватъ всѣки день да мѣняватъ въ надписитѣ на дюгенитѣ и кѫщитѣ си окончанието на името си отъ *ов* на *ич*, съ хиляди се биятъ, защото не искатъ да се наричатъ сърби, съ хиляди се загварятъ и изстезаватъ, защото протестиратъ срѣщу насилата на най-светото за човѣка—националната му съвѣсть. Това се констатира и изнася отъ консули, отъ кореспонденти, отъ професори чужденци и отъ чуждъ печатъ.

Това е тирания, това е ново робство, по-грозно отъ старото. Това ли е свободата и правото, които сѫ очаквали населенията въ злочеста Македония? Не, това е поругание съ свободата, това е позоръ, срѣщу който християнството, човѣчеството и културата протестиратъ . . . Това е бradва въ дънера на балканския съюзъ. Това е смъртъ на светата идея, въ име на която се извършиха най-велики подвизи на Балканитѣ и се покриха сѫ слава съюзнитѣ народи. Това е подравяне бѫдещето на балканскитѣ народи. Това е атентантъ срѣщо свободата, братството, съвършенството на човѣчеството...

Д. Мишевъ.

Едно мнѣние.

III.

За да се оформятъ чувствата и да се насочи волята къмъ правилно дѣйствуване, необходимо е да се развиятъ както *логическитѣ сжждения*, които се отнасятъ до правилното мислене, така сжщо и *оцѣняващитѣ сжждения*, които пъкъ се отнасятъ до нашия етически, религиозенъ, естетически и практически животъ. Послѣдниятъ видъ сжждения подбуждатъ силни и трайни чувства. Най-силнитѣ прѣживявания се дължатъ на тѣзи сжждения. А да се чувствуваме щастливи или нещастни тукъ на земята, зависи изключително отъ тѣзи прѣживявания. Нѣкои философи даже дефинирать човѣка, като единъ комплексъ отъ прѣживѣнитѣ състояния (ein Geltungskomplex erlebbarer Zustände Windelband). Да разгледаме тукъ кога и какъ се развива въобще етическиятъ, религиозниятъ и естетическиятъ животъ на човѣка.

Възъ основа изслѣдванията, направени отъ Циена, Моймана, Винтелера, Пфайфера, Прайера, Ю. Мозеса, Р. Шулце, Опенхайма, Иуста, В. Щерна и др., психологията дохожда до заключение, че и малкитѣ дѣца иматъ оцѣняващи сжждения, обаче обектъ на тѣзи сжждения сж винаги материалнитѣ цѣнности, благосъстоянието и външното щастие. Съ течение на врѣмето започватъ да си поставятъ вече интелектуални и *етични цѣнности*. При малкитѣ дѣца тѣзи послѣднитѣ цѣнности сж мѣркатъ само като образи безъ ясни очертания. По-идеална насока въ желанията имъ се забѣлѣзва едва слѣдъ 13 година, когато вече тѣхниятъ интелектуаленъ животъ стои на по-висока степень и оцѣняващитѣ имъ сжждения—относително идейния животъ—приематъ по-опрѣдѣлено съдържание. До тази година дѣцата се ржководятъ най-вече по подражание и внушение.

Способностьта да се противостои на внушението се увеличава слѣдъ тази година, а се почти удвоява слѣдъ 15 година. Това се обяснява съ обстоятелството, дѣто тѣ сами вече могатъ де си правятъ прѣцѣнка на нѣщата и довѣрието въ себе си става по-голѣмо. А цѣлта на възпитанието е да се доведатъ единъ день дѣцата до извѣстна разумна самостоятелность. Рабското подражание не развива вжтрѣшната морална сила. А всичко, каквото се учи или вижда, може да стане само тогазъ неотемлемо достояние на психичния животъ, когато индивидътъ има вече нуждното умствено развитие и житейска опитность. Изработката на морално самоуважение е доста сложна задача. Съзнанието за мораленъ дългъ е една абстракция, която, не е ли извлеченъ отъ опитъ или извѣстна конкретна основа, нѣма да има никакво значение за личностьта Абстрактни образи и идеали, които се развиватъ въ много ранната възрасть, рискуватъ да останатъ безъ нуждното съдържание. Разбира се, че и другата крайность — съзаване кьсни идеали и нравствени принципи — е сжщо опасно, защото рискува личностьта да огрубѣе и дойде до нравствена тжпость. Всѣко нѣщо на врѣмето си. Че моралната сила не стои разединена отъ инте лектуалната, може да се види отъ това, дѣто „слабоумнитѣ дѣца винаги се отличаватъ и съ по-малко морално развитие". (Storring). Сжщо и отъ това, дѣто силата за поставянето на вжтрѣшни задачи е винаги обусловена отъ високата интелигентность. Его защо ние виждаме, че високо моралнитѣ хора винаги сж притежавали и една висока интелигентность. Само интелигентността е, която прави членораздѣлно съдържанието на моралния дългъ и го свежда до ясни положения. Обикновено дѣцата при своитѣ си дѣйствия не изхождатъ отъ никакъвъ мораленъ дългъ, а се ржководятъ отъ щѣнията си. Тѣ още не притежаватъ нуждната интелектуална сила да съзерцаватъ етическитѣ абстракции. Етическитѣ чувства изискватъ собствено опитъ на удоволствие и страдание. А найглавното е да могатъ да задържатъ този опитъ въ възпоминание и при това да го отнасятъ къмъ състоянието на другитѣ хора. А пъкъ висшитѣ епически чувствувания изискватъ не само абстрактно мислене, но и силата да се съгласуватъ нашитѣ нравствени прѣдстави съ идеалитѣ ни. Чувството на справедливость изисква покрай симпатията и мждрость; чувството на дългъ изисква воля за самоограничение; чувството на морално възвишеното изисква силата на творческата фантазия. И както казахме по-горѣ, едва слѣдъ 13 година могатъ вече дѣцата да дадатъ по-идеална насока на желанията си. —

Самостоятелнитѣ *религиозни* сжждения се явяватъ тоже кьсно, при все че и малкитѣ дѣца се подаватъ на религиозни влияния. Обаче, споредъ N. Oppenheim-а, дѣтето въ първитѣ години е способно само къмъ нисшитѣ форми на религиозното чувство. То „не може нито да вземе участие въ настроенията, прѣдизвикани отъ висшитѣ форми на религиозность, нито да прѣцѣни идеалнитѣ принципи на извѣстна религия; за дѣтето божеството се явява просто като едно отъ дисциплинарнитѣ срѣдства въ сѣмейството". Споредъ E. D. Starbuck-а, който е написалъ и психология на религията, дѣтето въ първитѣ години се намира подъ пълното влияние на родителитѣ и възпитателитѣ. И всичко, каквото казватъ тѣ, туй се приема навѣрно безъ размишление. Въ началото играе роля религиозното внушение и страхътъ, а по-кьсно се забѣлѣзва вече при дѣцата и чувство на благоговѣние и почить къмъ Бога. Споредъ неговитѣ изслѣдвания, критическата мисъль по отношение религията, а заедно съ това и съмнѣнието, рѣдко се явяватъ прѣди свършването основното училище (разбира се тѣхното 8 годишно училище). Мойманъ пъкъ намѣрва, че съмнѣнието обикновено е обусловено отъ неправилното разбиране на религиозното учение и той заедно съ Старбека твърди, че религиозното съдържание, усвоено само отъ паметьта, нѣма никакво значение, а е отъ значение само туй да бѫде разбранъ и усвоенъ вжтрѣшния религиозенъ духъ. Наистина, въ религиозната область може много повече да се направи, отколкото при етичната, защото при религията играе голѣма роля мистичното внушение, обаче и тукъ безъ развитъ умственъ животъ е изключена възможностьта да се дойде до възвишената истина, че „Богъ е духъ и които му се кланятъ, трѣбва съ духъ и истина да се кланятъ". Религиозното чувство „има своятъ непрѣсушимъ изворъ въ великия въпросъ за свръзката на нравственитѣ стремления и тѣхното значение съ свѣтовното развитие изобщо". (Höffding). Религиозното чувство безъ правилно разбирателство нито може да достигне до съвършенство, нито пъкъ може да се различи отъ суевѣрието. А това разбирателство идва много покьсно отъ годинитѣ, които обхваща нашето задължително учение.

Въ естетическата область стоятъ дѣцата малко по-добрѣ. Тѣ разбиратъ елементарнитѣ естетични отношения: комбинации на цвѣтове, тонове, контури, форми, но споредъ Моймана дѣйствителниятъ миръ на изкуството за тѣхъ още не сжществува, особено неговата формална и техническа страна. Р. Шулце пъкъ доказва, че дѣцата изпитватъ повечето прѣдметно, а не чисто естетично въздѣйствие.

Свещ. *Д-ръ К. Цѣновъ.*

Върховния законъ.[1]

Обичай Господа Бога твоего отъ всичкото си сърдце, отъ всичкото си помишление и съ всичката си сила (Марк. XII. 30).

(1)

Често законътъ на любовьта се сравнява съ тоя за всемирното притегление — първия като законъ на моралния свѣтъ, а втория на материалния. Както чрѣзъ закона за всемирното притегление ние сме въ положение да прозремъ величавостьта на природата, съставена отъ слѣпи и бездушни частички, приteгленви безпрѣпятствено едни къмъ други, така чрѣзъ закона на любовьта ние откриваме единъ безкрайно по-хубавъ свѣтъ, произхождящъ отъ живи и съзнателни молекули, които се наричатъ души. Сравнението не е лъжливо, ала ние се питаме, не бихме ли могли да отидемъ още по-далечъ и да кажемъ, че тѣзи два закона се сливатъ въ единъ и сжщи. Въ образуването на материалната и морална вселена сжществува единъ видъ бавно но привликателно възкачване отъ несъзнателното къмъ съзнателното, отъ детерминизма къмъ свободата, отъ материята къмъ духа, отъ сътворението къмъ създателя и, ако това възкачване отначало става чрѣзъ слѣпешки закони — законитѣ на тежнението за небеснитѣ свѣтила, закони за тежестьта на земнитѣ тѣла — то малко по малко съ развитието на живота, този законъ, който си остава все сжщия, става съзнателенъ, и когато ние достигнемъ до човѣка — най-възвишеното създание на земята — той приема всичката си важность и се явява съ всичкитѣ си послѣдствия. А Божиятъ животъ не е ли животътъ на любовьта, тъй като Богъ самъ е любовь? И човѣкъ не е ли оставенъ на земята, за да се учи на този животъ чрѣзъ опита на различнитѣ чувствувания, които сж положени въ сърдцето му като: бащина и майчина любовь, синовна любовь, братска любовь, съпружеска любовь и пр. Въ сжщность законътъ е все сжщия, а само различнитѣ му чувства сж разни негови приложения, както боитѣ на джгата, събрани, съчетани, слѣти едни съ други, даватъ бѣлата слънчева свѣтлина.

Ето защо всичкиятъ релилиозенъ и мораленъ законъ се свежда въ любовьта. „Цѣлиятъ законъ, казва ап. Павелъ, се заключава само въ едно слово и то е: обичай ближния си като самаго себе си (Галат. V 14). Той добавя още: не оставайте длъжни никому, освѣнъ по дългъ на взаимна любовь, защото, който обича другитѣ, изпълнява закона. А най-сетнѣ заповѣдитѣ: не прѣлюбодѣйствувай, не убивай, не кради, не пожелавай, както и още други, се съдържатъ въ думитѣ: обичай, обичай ближния си като себе си. Любовьта не може да стори зло на ближния, любовьта не е нищо друго, о с в ѣ н ъ изпълнение на закона“ (Римл. XIII 8—10). Самитѣ евреи бѣха тъй убѣдени въ това, че бѣха свикнали да разбиратъ закона подъ самата дума любовь. Когато единъ ученъ законовѣдецъ рече на Иисуса, за да го изпита: „Учителю, какво трѣбви да правя, за да наслѣдя животъ вѣченъ? Иисусъ му отговори: „Какво пише закона? Какво четешъ ти въ него?“ И ученията веднага добави: „Обичай Господа Бога твоего отъ всичкото си сърдце, отъ всичката си душа, съ всичката си сила и съ всичкото си помишление и ближния си както самаго себе си“. „Ти добрѣ отговаряшъ, рече му Иисусъ: прави това и ще бждешъ живъ“ (Лука X. 26—28). На своя редъ Иисусъ даде сжщия отговоръ на законовѣдеца, който го запита, коя е най-първата отъ заповѣдитѣ. „Ето първата, рече Той: чувай, Израилъ, Господь Богъ нашъ е единственията Господь и ти възлюби Господа Бога твоего отъ всичкото си сърдце, отъ всичката си душа, съ всичкото си помишление и съ всичката си сила. Ето втората: обичай ближния си както самаго себе си. Други по-голѣми заповѣди отъ тази нѣма (Марко XII, 29—31). Отъ своя страна законовѣдецътъ напълно одобри думитѣ на на Христа. И съвѣстьта сама по себе си, както и самъ Христосъ — живо олицетворение на съвѣстьта — не сж ли напълно съгласни, за да потвърдятъ и да послужатъ за доказателство, че Божия законъ е прѣди всичко такъвъ за любовьта, за безпрѣдѣлната любовь къмъ Бога и за относителна любовь къмъ ближния?

Нека разгледаме първата отъ тия двѣ точки — безпрѣдѣлната любовь къмъ Бога.

Какво ще рече да обичашъ безпрѣдѣлно Бога? Какво ще рече да го обичашъ повече отъ всичко, като влагашъ въ тази любовь цѣлото си сърдце и цѣлото си чувство, на което е способно сърдцето ти, всичката воля, която то е способно да прояви и всичкото помишление, което прави любовьта разумна? И съ други думи, каква е тази любовь, въ която цѣлото човѣшко сжществуване се вдава и се срѣдоточава? Това ще рече да отдадешъ на Бога първо мѣсто въ своя животъ, въ своитѣ мисли, въ своитѣ думи и дѣла и въобще по всичкото си поведение; това ще рече да направишъ Бога центъръ на тежестьта, слънцето, около което се притегляшъ, всичко да отдавашъ на Бога, нищо да не вършишъ безъ вдъхновение отъ Бога, отъ него всѣки день да зависишъ както и всѣки часъ и всѣка минута; да му припринадлежишъ всецѣло тѣломъ, духомъ и душевно, да му посветишъ не само своята личность, но своитѣ способности, богатствата си отъ всѣко естество, имота си, по такъвъ начинъ, та Богъ да разполага съ всичко, каквото Той иска; това ще рече да Му думашъ и да повтаряшъ безспирно: „Моята храна е да изпълнявамъ Твоята воля (Иоан. IV, 34). Господи, какво искашъ да правя? (Дѣян. IX, 6). Азъ върша винаги това, що Нему е угодно (Иоан. VIII, 29). Господи, не каквото азъ искамъ, а каквото Ти желаешъ (Мат. XXVI, 36)“. Това ще каже, още отъ най-крѣхкото си дѣтинство да вземешъ за девизъ мждрото слово на двадесетгодишния Христа: „Не знаете ли, че азъ трѣбва да бжда занятъ съ башинитѣ си дѣла?“ (Лука II, 4 ф). Или това още по-мждро слово, което Той казва на кръста и което бѣше послѣдното му, когато онуй бѣше пъровто му: „Отче, прѣдавамъ духа си въ твоитѣ ржцѣ“ (Лука XXII 46).

Съ други думи, да обичашъ Бога повече отъ всичко, ще каже да се прѣдадешъ всецѣло Нему, да се подчинявашъ драговолно на волята Му, каквато да бжде тя, да изпълнявашъ тая воля и въ великитѣ и въ най-дребнитѣ дѣла, съ прѣпълнено сърдце да Му изявявашъ своята признателность, да имашъ къмъ него чувства на синовно благочестие и на жарка привързаность. Какво думамъ азъ? Нуждно е да отидемъ още по-далеко, защото този Богъ е баща, комуто единствено се дължи само любовь; това ще рече, че за Него трѣбва всецѣло да се отречешъ и да имашъ къмъ Него само една единствена мисъль, която е да живѣешъ въ Него, за Него и чрѣзъ Него. Христосъ казва: „Този, който обича баща си и майка си повече отъ мене, не е достоенъ за

[1]) Тази статия почна да се печати миналата година въ „Ц. вѣстникъ“. Началото ѝ се помѣсти въ брой 37 отъ 15 септември. Поради мобилизацията и войната вѣстникътъ спрѣ и не може да се продължи печатането ѝ. Като почва „Ц. вѣсти.“ отъ днешния брой да излиза седмично, прѣпечатваме началото на статията, за да я продължимъ и я напечатаме цѣла. *Бѣл. на ред.*

мене; който не вземе кръста си и не ме послѣдва, не е достоенъ за мене. Който сжпи за живота си, ще го изгуби, а който изгуби живота си за мене, ще го намѣри пакъ“ (Мат. X 37—39). Ако Синътъ е изисквалъ това за себе си, то може ли другояче да бжде за Бащата, а най вече когато си помислимъ, че Синъ човѣшки именно така е дѣйствувалъ въ единство съ своя Отецъ.

И нека не ни се възразява, че това би значило сами себе си да унищожимъ, да изгубимъ личността си, защото прѣдъ насъ е личността на Спасителя. Всички доказателства, привеждани да се установи противното, сж безъ всѣка насока. Самъ по себе си Богъ е безпрѣдѣлна любовь, за да има нужда въ каквото и да било да унищожава или даже да намалява нашата личность; напротивъ, тъкмо противното. Той иска да прави достойна личность всѣки едного отъ насъ.

И защо тъй трѣбва да Го обичаме? Причинитѣ сж многобройни. Прѣди всичко за самитѣ насъ, бихъ казалъ, понеже само Той всецѣло отговаря на дълбокитѣ нужди на сърдцата ни, а тѣ сж извънредно голѣми, тѣ сж безгранични и не могатъ да се напълнятъ съ друго нѣщо, или отъ другиго, освѣнъ отъ Него. „Човѣшкото сърдце почива, само когато то почива въ Бога“. Тѣзи думи на св. Августина днесъ сж по-вѣрни, отколкото нѣкога, тъй като човѣкъ съ постепенното си развитие, открива своето нищожество и своето безпрѣдѣлно величие. Всѣкой другъ прѣдметъ за любовь, който не е Богъ, ще остави винаги празднота подиръ себе си. За да се убѣдимъ въ това, стига да спомнимъ измамитѣ на човѣшката душа прѣзъ всичкитѣ вѣкове па и днесъ, когато тѣ въ сжщность сж най-горчиви.

Книжнина.

На падналитѣ герои.

Въ борба ви юначна — юнаци паднахте!..
Въ изпълнение на дългъ свещенъ, великъ;
Съ пушки въ ржцѣ далече легнахте
Синове български — вамъ привѣтъ и кликъ!..
За братя роби, за вѣрата Христова
Умрѣхте — катъ войни Христови, вие;
За туй България майка — стара и нова,
Вѣнци отъ пѣсни и слава ще ви извие

Ще вдигне тя на бойнитѣ полета!
Монументи грамадни — споменъ вѣковенъ;
Ще впише на тѣхъ на васъ имената,
Ще ги споменя и въ олтаря църковенъ.

Спете вий юнаци — брилянти безцѣнни!..
Почивайте тихо въ далечниятъ край;
Самъ Богъ ще сложи вамъ вѣнци нетлѣнни
И ще ви приеме въ небесни си рай . . .

Свещ. Я.

Мисли.

(Тия мисли сж извлечени изъ съчиненията на Францискъ Озанамъ, за когото се говори въ «Външния прѣгледъ», отдѣла «Инославни църкви»).

Истинска слава е признателността на потомството.

Подиръ смъртьта на праведнитѣ често се разпространяватъ тѣхнитѣ добри вдъхновения, като приятна арома около тѣхния гробъ.

Нека знаемъ, че условие за успѣха е страданието и че приятелството услажда печалъта, която е неизбѣжна.

Най-велики човѣци сж ония, които никога не сж правили прѣдварително планъ за своята сждба, но които сж се оставяли да се водятъ отъ ржка . . .

Азъ гледамъ на авторитета, като на срѣдство, на свободата, като на срѣдство, а на милосърдието, като на цѣль.

Милосърдието никога не трѣбва да гледа назадъ, но всѣкога напрѣдъ, защото броятъ на миналитѣ му добродѣяния е всѣкога твърдѣ малъкъ и защото милионитѣ бѣдни и злочести, които трѣбва да облекчи, сж несмѣтни.

Богъ, който сближава облацитѣ да прѣдизвика гърмотевица, е Оня, който сближава душитѣ, които му е угодно, да извика бликъ на любовь.

Нищо не сближава двама човѣци така, като заедно обѣдване, заедно пѫтуване, заедно работене; ако чисто материални дѣла иматъ такава сила, моралнитѣ иматъ още по-голѣма.

Човѣкъ се чувствува почти щастливъ, че не страда самичъкъ.

По е лесно да блѣнуваме, отколкото да работимъ; сълзитѣ струватъ по-малко отъ стараниятa и потъта, затова и неумолимата сждба иска нашитѣ старания.

Нека се оплакваме по-малко отъ нашето врѣме, а повече отъ сами себе си. Нека сме малко обезсърдчени, но нека сме по-добри.

Има два вида гордость: гордость, която е благодарна отъ себе си, е по обща и по-малко лоша; и гордость, която е неблагодарна отъ себе си, защото очаква повече отъ себе си и остава излъгана.

Азъ съмъ страстно прѣданъ на лежитимнитѣ завоевания на модерния духъ; обичамъ свободата и ѝ служа, но намирамъ, че ние дължимъ на Евангелието свободата, равенството, братството.

Какво сж споменитѣ, ако не развалини по-печални и, въ сжщото врѣме, по примамни, отколко тия, които сж обрасли съ бършлянъ и сж покрити съ мъхъ.

Бащинството е така сжщо единъ родъ царствено достоинство, единъ видъ свещенство.

Въпросътъ, който въ наши дни дѣли човѣцитѣ, не е въпросъ за политически форми, а е въпросъ социаленъ: иска се да се знае, на кое служатъ — на духа на егоизма ли или на жертвуването; дали обществото за тѣхъ е голѣма експлоатация въ полза на по-силнитѣ или то е едно посвещение на всѣкого за благото на всички и особено за закрила на слабитѣ.

Д.

Външенъ прѣгледъ.

1. Православни църкви.

Руската църква. *(Прѣдсъборно съвѣщание по законопроекта за църковната управа; синодно окржжно за канонизацията на патриарха Ермогена).* Настжпилитѣ събития на балканитѣ отъ мѣсецъ октомврий 1912 г. насамъ попрѣчиха на „Ц. вѣстникъ“ да слѣди развоя на църковния животъ и на религиозната мисъль въ православнитѣ църкви и тия въ инославнитѣ църкви. Прѣзъ това врѣме въ Русия станаха редица прѣдсъборни събрания, въ които се изработи законопроектъ за прѣустройството на църковната управа въ Руската православна църква. Този законопроектъ

е едно крупно дѣло. Неговата основа, както това се отбѣлѣжи не веднъжъ на сѫщото това мѣсто, е патриаршество, което се възобновява въ Русия. Послѣдно прѣдсъборно заседание по законопроекта е станало на 3 априлъ въ Петербургъ. Прѣдседателствувано е отъ Високопрѣосвещения Сергий, архиепископъ Финландски. Въ заседанието участвували Високопрѣосвещенните Киевски митрополитъ Флавианъ и архиепископитѣ Волински Антоний, Владивостокски Евсевий и Гродненски Михаилъ, Прѣосвещенитѣ епископи Никонъ, членъ на св. Синодъ, Екатеринославски Агапитъ и Полоцки Владимиръ, сѫщо и оберъ прокурора на св. Синодъ г. В. К. Саблеръ. На това заседание е станало послѣдното четене на законопроекта за висшата църковна управа. Проектътъ се приелъ въ изработената редакция въ прѣдпослѣднитѣ прѣдсъборни заседания. Въ него, отъ една страна, се систематизиратъ дѣйствующитѣ наредби на висшата управа въ Руската църква, а отъ друга се формуватъ необходимитѣ положения за реформи въ висшия органъ на църковната управа. Въ основа на законопроекта сж легнали дѣйствующитѣ църковни и граждански узаконения и трудове на прѣдсъборното присѫтствие отъ 1906 г., а сѫщо така уставитѣ на всички православни автокефални църкви. Въ сѫщность законопроектътъ запазва за висшия управенъ органъ на Руската църква непромѣнена цѣлата тази власть, която му принадлежи по канонични и исторически основания, както въ периода на патриаршитѣ, тъй и покъсно, въ периода на св. Синодъ. Неприкосновено остава сѫществуващето взаимноотношение на църковната и държавна власть. Това взаимноотношение е съчетано не на главенство и подчинение, а на тѣхния съюзъ.

Проектътъ дава възможность на партиарха да се занимава съ общитѣ църковни дѣла. Съ тая цѣль патриархътъ е освободенъ отъ грижитѣ по управата на епархиалнитѣ дѣла, като се прѣдоставятъ подъ негова управа само духовнитѣ дѣла на столичния градъ. Въ замѣна на това подъ неговъ началственъ надзоръ се турятъ всички централни учреждения при свѣтия Синодъ. По този начинъ патриархътъ ще бѫде въ течението на всички работи, разглеждани въ тия учреждения. На оберъ-прокурора остава почетното и видно мѣсто на държавенъ прѣдставитель и на пазитель на закона. Проектътъ съгласува въ висшата църковна управа дѣйствията отъ църковенъ и граждански характеръ съотвѣтно съ сѫществуващия въ Русия съюзъ на Църквата съ Държавата. Прѣдставитель на Църквата е патриархътъ, а на Държавата — оберъ прокурора.

— На Възкресение Христово, на 14 априлъ, св. Руски Синодъ е отправилъ окржжно послание къмъ благочестивитѣ чеда на Православната руска църква за живота, дѣянията и заслугитѣ на мжченишки починалия прѣди 300 години патриархъ Ермогенъ и за чудодѣянията на неговия гробъ. Въ него е изложенъ и доклада на св. Синодъ до Н. Императорско Величество да се канонизира и причисли въ лика на светитѣ патриарха мжченикъ подъ име Светитель Ермогенъ. Тържествената прослава на светителя ще стане на 12 май тази година. За канонизирания светитель ще се състави особена служба, а додѣто стане това, ще се чествува съ общата служба за светителитѣ. Паметьта му ще се празднува както въ деня на неговата кончина, 17 февруарий, така и въ деня на неговата тържествена прослава, на 12 май.

2. Инославни църкви.

Католишката църква въ Франция (*Стогодишнина на Озанамъ; обществото Saint Vincent de Paul*). На 23 априлъ н. стилъ въ Парижъ католицитѣ чествуваха стогодишнината на Францискъ Озанамъ, роденъ на 23 априлъ 1813 г. и умрѣлъ въ 1853 год. Чествуваниятъ е мирско лице. Той е бѣлѣжитъ католикъ, ученъ и краснорѣчивъ историкъ, убѣдителенъ апологистъ, именитъ професоръ, плодовитъ писатель, д ръ на правото и на литературата. Заслугитѣ на Озанамъ сж голѣми. Макаръ и да е умрѣлъ младъ и да е работилъ всичко 20 години, като ученъ, професоръ и писатель, той е оставилъ учени трудове и християнски дѣла, които сж му запазили видно мѣсто въ френската църковна история и въ паметьта на френския народъ. Капитални учени негови трудове сж: „Civilisation au V-e siècle“, „Etude germanique“, «Les Poetes franciscains», „Dante et la philosophie catholique au XIII siècle“ и „Correspondance“ („Цивилизацията въ V вѣкъ“, „Изслѣдвания германски“, „Францисканскитѣ поети“, „Данте и католишката философия въ XIII вѣкъ“ и „Прѣписка“). Вънъ отъ ученатa си и професорска дѣйность, Озанамъ се отличилъ и съ обществена. Той приложилъ евангелското учение практически. Той забѣлѣжилъ, че християнското учение се знае на думи, но не се прилага въ живота. Турилъ си за задача да намали този дефектъ. Християнското милосърдие трѣбва да се изразява въ дѣла. Младежитѣ трѣбва да знаятъ, какво е гладъ, лишение, мизерия. Тѣ трѣбва да видятъ съ очитѣ си злочеститѣ, трѣбва да чуятъ болнитѣ и плачещитѣ дѣца; трѣбва да ги видятъ и обикнатъ. Той почналъ да работи първо между своитѣ студенти. За тая цѣль наредилъ конференции и основалъ общество подъ име Saint Vincent de Paul. Първитѣ членове на това общество били осемь души, единъ отъ които билъ Озанамъ.

Въ скоро врѣме конференциитѣ се разпространили въ Франция, Германия, Италия, Испания. Прѣди смъртьта му тѣхния брой възлизалъ на двѣ хиляди. Такива днесъ има около осемь хиляди. А обществата, които ги подържатъ, възлизатъ на сто хиляди съ нѣколко стотинъ хиляди членове. Само въ 1875 г. имало повече отъ 900,000 почетни членове. Годишниятъ бюджетъ на обществото Saint Vincent de Paul възлиза отъ 14—18 милиона лева. Възползванъ отъ това общество, пръснато въ всички части на свѣта, Римъ се опиталъ да го обърне въ пропагадно на католицизма. Нѣкои клонове на обществото се подали. Това накарало френското правителство още въ 1861 г. да вземе мѣрки срѣщу обществата Saint Vincent de Paul и да ги отдрѣпне отъ непосрѣдното влияние на Римъ. Основаното отъ Озанамъ общество Saint Vincent de Paul много спомогнало да се разшири милосърдието и да стане повиность за милиони християни. Това е най-голѣмата заслуга на Озанамъ. Първото общество той основалъ, когато билъ на 21 година. Французкиятъ народъ е признателенъ на Озанамъ за неговитѣ учени трудове и за негоеото практично прилагане на Христовото учение. Изразъ на тази признателность е тържественото чествуване на неговата стогодишнина. Признателна му е и Католишката църква: доказателство на това е нейното участие въ тържеството на стогодишнината съ специаленъ делегатъ. За такъвъ Ватиканъ изпратилъ въ Парижъ кардиналъ Ванитули, когото парижкитѣ католици посрѣщнали и изпратили съ голѣми почести.

Извлечения изъ писма и дописки.

Сърбски вандалщини.

Получихме отъ столицата съ дата 24 того слѣднитѣ бѣлѣжки:

Сърбскитѣ военни власти въ гр. Скопие сж си позволили най-грозни вандалщини надъ Н. Високопрѣподобие архимандритъ Митодий Димовъ, ректоръ на Скопското свещенишко училище. Сърбскиятъ майоръ Воя Поповичъ е осакатилъ съ бой архимандрита безъ всѣка причина и поводъ. Билъ го и изтезавалъ просто затова, че е българинъ, ректоръ на българско свещенишко училище. Н. Високопрѣподобие е стигналъ въ столицата смазанъ отъ бой да се цѣри. Срѣщнахме го и разпитахме за вандалското дѣло на сърбскитѣ власти. Н. Високопрѣподобие ни разправи слѣдното:

„На 8 того въ 4 ч. по пладне бѣхъ въ митрополията, дѣто дойде пансионниятъ ни слуга Ив. Алексовъ, който ме повика да отида въ пансиона. Тамъ, каза ми, ме чакалъ майоръ Воя Поповичъ, шефътъ на комитѣтѣ, за да ми прѣдаде ключа отъ пансионското отдѣление, дѣто се помѣщава параклисътъ. Тамъ е и моето жилище, отдѣто сжщиятъ Поповичъ ме изгони на 3 мартъ т. г. Когато стигнахъ въ пансионския дворъ и научихъ, че Поповичъ ме чака горѣ въ въпросното отдѣление заедно съ 5-ма комити, убоякъ се да се кача при тѣхъ и пратихъ поменатия слуга да помоли Поповича да ми донесе ключа долѣ, въ двора. Той слѣзе до половина стълбата и ме покани да отида горѣ. Отказахъ, като го замолихъ да ми даде ключа долѣ. Тогава той повика едного отъ чакащитѣ горѣ комити—войници и му каза да донесе ключа. Войникътъ слѣзе до долѣ заедно съ Поповича. Когато ми подаваше ключа и азъ посегнахъ да го зема, Поповичъ ме грабна съ двѣтѣ си ржцѣ заедно съ войника и ме дръпнаха вжтрѣ, като заключи Поповичъ вратата съ ключа и ми заповѣда да се кача горѣ.

Покачихъ се. Щомъ влѣзохъ въ параклиса, Поповичъ ме грабна съ едната ржка за шията, почна съ другата да ме бие по челюстьта и извика отъ съсѣдната стая още 4-ма комити. Тѣ излѣзнаха срѣщу мене съ дърва въ ржцѣ, заобиколиха ме, извадиха ножоветѣ си и ги насочиха около врата ми. Виждайки послѣдната минута на живота си, извикахъ силно, и единъ отъ нападналитѣ затисна устата ми, сжцеврѣменно другитѣ ме грабнаха и повалиха на земята. Ударитѣ съ дъртата и болкитѣ чувствувахъ до едно врѣме, а послѣ изгубихъ съзнание. По едно врѣме усѣтихъ, че ме влѣкатъ по пода; дигнаха ме, блъснаха ме о стѣната и ме задържаха правъ, като почнаха да ме биятъ и съ юмруци въ гърдитѣ. Не можехъ да извикамъ, защото гърлото ми бѣше съвсѣмъ засъхнало; чувствувахъ се въ прѣдсмъртна агония; отъ силнитѣ удари почнахъ да изкашлямъ кръвь. Поповичъ тогава ме заплаши съ смъртъ, ако кажа нѣкому, или ако тоя день излѣзна въ града. Разпореди да очистятъ расото и щаната ми съ метла и ми каза да слизамъ долѣ; изведе ме на двора и по-нататъкъ на уличния тротуаръ, като се озърташе да не го види нѣкой. На студения вѣтъръ ме държа около 10 минути. Петьтѣ комити слѣзнаха; Поповичъ задържа единъ да ме пази, а 4-та и той си отидоха.

Като влѣзнахъ въ двора, почнахъ да викамъ слугитѣ да ми дадатъ ключа отъ стаята въ другото здание. Никой не се обади. Прѣминахъ задъ самитѣ здания да търся слугитѣ и, като забѣлѣзахъ, че войникътъ — стражарь не ме слѣди строго, а стои далечъ на улицата, прѣминахъ прѣзъ дворнитѣ врата въ съсѣдното здание на французина г. Савоа, контрольоръ въ Банкъ отоманъ. Той веднага повика френския консулъ г. Карлие, който ме изслуша и даде обѣщание да се застѫпи за живота ми. Тутакси съобщи той за станалото и на др. консули. Г. Карлие повика нашия майоръ и митрополита въ руското консулство, отдѣто въ негово присжтствие взели рѣшение тая вечерь да прѣношувамъ у г. Савоа, а на другия день сутриньта да ме прѣдадатъ на Вълг. митрополия и слѣдъ това двамата консули да отидатъ при прѣстолонаслѣдника да искатъ гаранция за живота ми. Френскиятъ консулъ изпълни до край това рѣшение, макаръ че руския консулъ го не придружи, и моя животъ бѣше почти въ безопасность. Прѣстолонаслѣдникътъ далъ на г. Карлие точно тоя отговоръ: «Дълбоко съжалявамъ за станалото, обаче нищо не може да се направи, защото комитетѣ не признаватъ друго началство». Такъвъ отговоръ ми донесе и руския консулъ, който ходилъ при прѣстолонаслѣдника слѣдъ френския.

Благодарение на сериознитѣ мѣрки, които г. Карлие взе, на 13 того потеглихъ за София, прѣзъ Солунъ, дѣто, по грижливото съдѣйствие на г-на Сарафовъ и г. генералъ Хесапчиева, бидохъ прѣгледанъ отъ лѣкарска тричленна комисия, която констатира болнитѣ ми мѣста, като слѣдствие отъ жестокото изтезание и се снабдихъ съ нуждния медицински рапортъ. Отъ Солунъ ме придружи командирования отъ г. Хесапчиевъ фелдшеръ Димитръ п. Ивановъ, който ме съпроводи до София, дѣто оставамъ на лѣчение.

Р...

Църковно-общественъ лѣтопись.

Уреждане положението на бѣжанцитѣ свещеници. До освободителната война въ царството имаше много свещеници изъ Македония, напуснали, по прѣслѣдвания или по други причини, енорийтѣ си. Такивато свещеници се настаниха врѣменно въ енории, но безъ добавно възнаграждение. Тази разпоредба стана, едно, че свещеницитѣ не отговаряха на условията, изисквани отъ приспособения въ царството екзархийски уставъ, друго, защото тѣхното стоене въ царството се смятяше врѣменно, и трето, защото се имаше страхъ да не би окончателното настаняване на бѣжанцитѣ свещеници да насърдчи изселването на свещеницитѣ изъ Македония въ царството. Сега подиръ освобожденинто на Македония тази опасность се прѣмахва, и св. Синодъ отмѣня по-раншната си разпоредба съ окржжно писмо отъ 24-и того подъ № 1448, като нарежда всички бѣжанци свещеници, настанени врѣменно на енории въ царството до освободителната война да се ползуватъ отъ 1-и априлъ т. г. съ установеното добавъчно възнаграждение за енорийскитѣ свещеници.

Срокъ за контестации по свещенишки избори. Въ нѣкои митрополии е повдигнатъ въпроса за срока по контестацинтѣ за свещенишкитѣ избори. Понеже въ екзархийския уставъ не е прѣдвиденъ срокъ за тѣзи контестации, св. Синодъ обсждилъ въпроса въ заседанието си на 9-и мартъ и намѣрилъ, че установения седмодневенъ срокъ за подаване контести ни срѣщу изборитѣ за епархийскитѣ избиратели, който почива върху общия избирателенъ законъ, трѣбва да се разпростре до всички избори по духовноте вѣдомство, слѣдователно и за контестацинтѣ, подавани срѣщу изборитѣ за енорийски свещеници. Това рѣшение е оповѣстено съ окржжно отъ 24 того подъ № 1449.

Драговитийския епископъ. Управяващия св. Старо Загорската епархия св. Драговитийскиятъ епи-

скопъ г. Иосифъ, който отъ нѣколко мѣсеца е въ Гюмурджинския окржгъ по църковно служебни работи, е разстроилъ напослѣдъкъ здравието си и се принудилъ да поиска единъ мѣсецъ отпускъ. Св. Синодъ е разрѣшилъ на Н. Прѣосвещенство искания отпускъ, за да се погрижи за здравието си.

Левкийския епископъ. На 25 того Н. Прѣосвещенство сп. Левкийския епископъ г Варлаамъ, викарий на св. Софийския митрополитъ, замина за гр. Гюмурджина. Н. Прѣосвещенство се изпраща отъ св. Синодъ тамъ да замѣсти врѣменно въ църковно служебнитѣ работи Прѣосвещения сп. Драговитийски епископъ г. Иосифъ.

Политически вѣсти.

Силитѣ, съюзницитѣ и Турция. Лондонската посланишка конференция е изработила формулата на прелиминарния договоръ за мира между съюзнитѣ балкански държави и Турция. Изработената формула е одобрена отъ великитѣ сили, но още не е съобщена на респективнитѣ страни. Англійскиятъ м-ръ на външнитѣ работи, сръ Едуардъ Грей иска да ускори сключването на мира. Съ тая цѣль той е поканилъ съюзницитѣ и Турция да яватъ, съгласни ли сж да се подпише прѣдварителния договоръ за мира отъ пълномощнитѣ имъ прѣдставители въ Лондонъ. Българското правителство заедно съ отговора, който ще дяде на 27 того, ще поиска да се споменатъ въ прѣдварителния договоръ по име точкитѣ, прѣзъ които ще минава граничната линия Енось—Мидия. Тия точки посланишката конференция знае. Тѣ сж посочени отъ българското правителство още въ първия му отговоръ по прѣдварителния миръ. На това бълг. правителство ще настоява, за да се избѣгнатъ възможни недоразумѣния и мжчнотии при подробнитѣ начертания на мира.

Силитѣ и Черна-Гора. По настояване на великитѣ сили Черна-Гора се съгласила да изпразни г. Шкодра, който, подиръ шестмѣсечна обсада и голѣми жертви, се прѣдаде на черногорцитѣ. Шкодра остава въ Албания. Въ замѣна на тая отстжпка Черна-Гора ще бжде възнаградена съ друга територия. Вече черногорцитѣ изпразватъ гр. Шкодра, който ще бжде окупиранъ отъ международенъ моряшки отрядъ, [illegible] които блокиратъ брѣговетѣ на Черна-Гора. Вече отрядътъ е потеглилъ за Шкодра. Той се състои отъ 1000 моряци: 300 англичани, 200 италианци, 200 австрийци, 200 французи и 100 германци.

Русия, България и Сърбия. Напослѣдъкъ балканския съюзъ прѣживява остъръ кризисъ. Отговорностьта на това не носи България, но нейнитѣ съюзници. Сърбия не само не иска да изпълни лоялно договора, който е сключила съ България и който носи подписа на сърбския краль и на сърбското правителство, но и държи прѣдизвикателно поведение спрѣмо България. Това не можеше да не обърне вниманието въ Петербургъ, толкова повече, че въ договора се прѣдвижда Руския императоръ да бжде арбитръ за спорната зона Куманово, Скопие, Тетово и пр. Вече отъ Петербургъ сж съобщили въ София и Бѣлградъ, че Русия приема арбитра, но при условие, че и двѣтѣ страни ще се подчинятъ на нейното рѣшение. Българското правителство е отговорило, че приема арбитра. Пишатъ, че и сърбското правителство отговорило утвърдително.

Ловчанска Митрополия.

ОБЯВЛЕНИЕ.

№ 392.

гр. Ловечъ, 5 априлъ 1913 год.

Обявява се на заинтересованитѣ лица, че на 15 май т. г., точно въ 3 часа слѣдъ обѣдъ, въ помѣщението на Ловчанската митрополия ще се открие публиченъ търгъ чрѣзъ явна конкуренция за продажбата на трѣвата за текущата година отъ слѣднитѣ Митрополийски ливади:

1. **Ливада** въ Сливешко помѣстие, Горно-Павликенска община, въ мѣстностьта „Ялията", отъ 24 декара и 7 ара;

2. **Ливада** тоже въ Сливешко землище, въ мѣстностьта „Монастирска чешма", отъ 4 декара и 6 ара.

Първначална наемна цѣна за двѣтѣ ливади — 120 лв. Залогъ за правоучастие въ търга 5% отъ първоначалната оцѣнка.

За смѣтка на наемателя оставатъ разноскитѣ за публикации и пр. по произвеждането на търга.

Отъ канцелар. на Митрополията.

Пловдивска митрополия.

Съобщение

№ 2079.

Рѣшението на Пловдивския Епархийски Духовенъ Съвѣтъ отъ 16 юлий 1912 г. № 118, съ което бившиятъ и. д. игуменъ на Калоферския мжжки монастиръ иеромонахъ Макарий изъ с. Самоводене, Търновско, е наказанъ съ низвержение отъ свещенство, изключване отъ монашеското звание и пр. (гл. резолюция въ „Църковенъ вѣстникъ" отъ 1 септемврий с. г. брой 35, стр. 433, е утвърдено отъ Св. Синодъ съ рѣшението му отъ 30 мартъ т. г. № 28.

гр. Пловдивъ
20 априлъ 1913 г.

Отъ канцеларията на Митрополията.

Скръбна вѣсть!

Съ разбито отъ скръбь сърдце, дълбокъ душевенъ потресъ и неизразима душевна тжга извѣстявамъ на роднини, приятели и познати, че многообичната ни дъщеря,

Тонка п. Антонова

Слѣдъ тримѣсечно и половина тежко боледуване отъ повръщания (отъ стомашна болесть) на 12 того, въ 4 часа слѣдъ обѣдъ, прѣдаде Богу духъ, на 23 годишна възрасть, както ни остави въ дълбока печаль, и вѣчно да жалимъ за нея.

Погребението се извърши на 13 въ църквата св. Богородица, въ гр. Хасково. Въ присжтствието на многото другарки и народъ християни отъ свещеницитѣ, Ар. намѣстникъ Кирилъ Г. Странджевъ, Василъ Зоневъ и Иванъ Рашковъ.

Богъ да те упокои и всели душата ти въ царство небесно, дѣто нѣма скръбь и болезенъ, а само вѣчна радость!

Дълбоко опечалени: баща: Свещ. Антонъ, майка: Димана, сестри: Форка, Доба и Кичка, леля: Петра, братовчеди: Дялчо, Бонка, Теню, Георги, Митю, Диму, Каню, Тода, Георги.

15 IV 1913 г. с. Крѣпость (Хасков.)

Цър. вѣстникъ
излиза всѣка седмица
приложението четири
пжти въ годината

Годишната цѣна на
Църковенъ вѣстникъ,
заедно съ
приложението
за България 10 лева, а
за странство 13 лева.

Единъ брой 15 ст.

ЦЪРКОВЕНЪ ВѢСТНИКЪ

Тукъ, Славянска беседа

СЕДМИЧНО ИЗДАНИЕ

Единъ брой 5 стотинки.

Абонаментъ е годишенъ и
рѣшенията пръждатъ

Обявленията се плащатъ
по 20 ст.
на редъ съ гарвондъ,
за всѣко повторение по
15 ст.

Неизпратени писма не се
приемать — ржкописи,
за седмичното издание
не се повръщатъ

СЪДЪРЖАНИЕ:

1. Синодно обявление.
2. Уводна статия.
3. Едно мнѣние.
4. Върховенъ законъ.
5. Идеи и мнѣния.
6. Външенъ прѣгледъ. — Руската църква; Ромжнската църква.
7. Синодни разпоредби и окржжни.
8. Църковно-обществена лѣтопись.
9. Политически вѣсти.
10. Обявления.

Светия Синодъ на Българската църква.

Обявление.

№ 1308.

Обявява се на интересуващитѣ се, че новопросвѣтенитѣ села у освободенитѣ земи има около стотина енории вакантни.

Поради особното положение на тия енории, кандидати за свещеници за сжщитѣ енории ще се приематъ свършилитѣ I и II курсове на Свещеническото училище въ Бачковския монастирь, както и онія, които иматъ трикласно и четирикласно образование.

Приетитѣ и одобрени кандидати съ трикласно и четирикласно образование ще прѣминатъ четиримѣсеченъ подготвителенъ курсъ въ Бачковския монастирь, срѣщу опрѣдѣлена такса за храна

Ржкоположенитѣ за тия енории свещеници ще получаватъ отъ Държавата годишна заплата 1800 лева, при изричното условие, че тѣ ще изпълняватъ безвъзмездно всички религиозни треби на християнитѣ си въ своитѣ енории.

Желающитѣ да заематъ тия енории трѣбва да подадатъ най-късно до 10 идущий мѣсецъ май въ Св. Синодъ заявление, придружено съ слѣднитѣ документи:

1). Кржщално свидѣтелство.
2). Свидѣтелство за образованието.
3). Медицинско свидѣтелство.
4). Свидѣтелство за сждимость.
5). Свидѣтелство отъ енорийския свещеникъ за живота и поведението на кандидата.
6). Изповѣдно свидѣтелство.
7). Свидѣтелство за отбиване военна повинность.
8). Задължителенъ, подписано отъ кандидата и жена му, че той завинаги ще остане въ енорията, за която бжде ржкоположенъ.
9). Заявление отъ спрругата на кандидата, че е съгласна да бжде ржкоположенъ мжжътъ ѝ въ свещенически чинъ.

Забѣлѣжка. Ако подиръ врѣме се намѣри за възможно свещеницитѣ въ тия енории да получаватъ установената такса за разнитѣ треби, възнаграждението имъ ще се приравни съ онова на останалото енорийско свещенство.

Гр. София, 10 априлъ 1913 г.

Отъ Канцеларията на св. Синодъ.

Пастиритѣ.

Пастирството е свещено. То не е старозавѣтно, но новозавѣтно. То не е по наслѣдство, но по достойнство. У евреитѣ първосвещеникътъ е билъ изразитель на властьта. Омиръ наричалъ царетѣ пастири на народа. Тѣ олицетворявали властьта. Иисусъ Христосъ прѣобразилъ пастирството и го издигналъ на недосѣгаема висота. Новозавѣтнитѣ пастири не сжтъ н а р о д а, но му служатъ. Тѣ сж олицетворители не на власть надъ народа, но живъ изразъ на длъгъ и на самоотвержение за паството си, за народа. Евангелскиятъ пастирь съ загубена овца на рамо е изразъ не на власть, но на любовь, на длъгъ и на самоотвержение. Той се саможертвува за стадото, което му е повѣрено, но първо и съ най-голѣма любовь за слабитѣ, за злочеститѣ и загубенитѣ. Той живѣе не за властьта, но за стадото, жертвува не стадото, но себе си за стадото. Това е типътъ на добрия пастирь. Такива сж новозавѣтнитѣ, християнскитѣ пастири. И какво по-високо и по-свещено отъ такова пастирство!

Християнството дължи своето разпространение и закрѣпа на скромни, но съвършени пастири. Човѣчеството дължи своята просвѣта, цивилизация, етика сжщо така на такива пастири. Българскиятъ народъ дължи своята самосъхрана, възраждане и просвѣта сжщо така на такива пастири. Това говори нашата история съ дѣлата на редица пастири, на редица учители-просвѣтители. Патриархъ Ефтимий се саможертвува за паството си. Въ ужаснитѣ дни при прѣвземането на Търново той излѣзълъ срѣщо

страшния покоритель и се застжпилъ за паството си. Като орлица, той разперилъ крилѣ надъ паството си и навелъ подъ ятъгана на кървожадниттѣ покорители своята глава. Силата на патриархътъ въ ужаснитѣ дни била не въ властьта, каквато нѣмалъ, но въ съзнанието на пастирския дългъ къмъ паството си и въ пастирското самоотвержение за него. И съ това съзнание и самоотвержение той обезоржжилъ грубата сила и жестокосърдието, поразилъ и удивилъ побѣдителътъ, спасилъ паството си, като му далъ духа си и примѣра си.

Това се повторило и по-късно, въ днитѣ на нашето възраждане. Хилендарскиятъ монахъ Паисий не излѣзълъ между сънародницитѣ си съ власть, но съ съзнание на своя пастирски дългъ, съ любовь и самоотвержение. И този дългъ и това самоотвержение раздвижили българския народъ, възродили го и спасили. А прѣзъ 18 вѣкъ въ България имало много владици съ власть, имало и много свещеници и иеромонаси, ала нѣмало пастирь. Такъвъ имало само единъ. Това билъ отецъ Паисий. И единъкъвъ той оставя спокойната си килия на Атонъ, влиза въ мира, кръстосва България и се туря на чело на своитѣ сънародници, които били стадо безъ евангелски пастирь. Паисий понася на плещитѣ си и спасява цѣлъ народъ, който билъ загубенъ, потъпканъ, изоставенъ, надвѣсенъ надъ пропасть и обреченъ на гибель.

Пастирството на Паисия се продължава отъ свещеникъ Стойко, отпослѣ Софроний врачански, отъ Илариона Бозвелията, Иларионъ Макриополски, Авксентий, Паисий, Антимъ, Неофитъ Рилски и пр. Всички тия били скромни пастири безъ власть, но съ сила и воля. Тѣхната сила била въ съзнанието на пастирския дългъ и въ пастирското самоотвержение. Тѣ живѣли за паството си и се саможертвували за него.

Заслужва да се спомни това въ тежкитѣ дни, които прѣживѣва православниятъ български народъ. Днесъ пастирството е повикано на новъ подвигъ. Днесъ то трѣбва да мине прѣзъ ново горнило на изпитни въ Македония, въ околиитѣ завзети отъ нашитѣ съюзници — сърби и гърци. Огънътъ на горнилото, не ще съмнѣние, ще изнесе силни воли, ще сътвори нови примѣри на пастирско самоотвержение и дългъ. На тая минута нашитѣ сънародници въ Македония сж подложени на най-ужасенъ терорь. Тѣхната национална съвѣсть е насилена. Тѣхната честь, имотъ, животъ сж прѣдоставени на суровата воля на най-свирѣпи людие. Тѣхниятъ животъ е заплашенъ. На всичко свещено сърби и гърци сж посегнали — на съвѣсть, езикъ, църква, училище, честь, животъ. Българскитѣ училища и църкви се закриватъ. Българскитѣ пастири и учители се изтезаватъ, биятъ и усмъртяватъ съ бой. Българскитѣ села и градища въ Македония сж обърнати въ сжщи адъ отъ нашитѣ съюзници, отъ сърби и гърци. Мартирологътъ на насилванитѣ и убититѣ е дългъ. Въ тия страшни и грозни дни нашитѣ сънародници, отсжснати отъ свѣта, сж оставени подъ щиковетѣ и ятаганитѣ на сръбски и гръцки четници. Тѣ гледатъ черквитѣ и училищата си закриги, свещеницитѣ, учителитѣ и първенцитѣ си бити и затворени. А храмътъ и училището сж средищата на своя селото. Тѣ сж душата, животътъ, културата на селянитѣ. Нищо по-свещено отъ храма въ селото, нищо и по-високо отъ училището. Сжщото е и въ градоветѣ. Да се посегне на храма ще рече да се оскверни душата на народа, да се посегне на училището, ще рече да се брькне въ очитѣ на народа. Храмътъ и училището сж стожеритѣ. Народътъ всѣкога живѣе и се движи около тѣхъ. Въ дни на бѣди той се свива около храма и училището си. Въ селото и града всички сѣмейства сж свързани съ храма. Споменитѣ имъ сж съ него и въ него. Радоститѣ и печалитѣ на всѣко сѣмейство сж неразѣлни отъ храма. Мрачнитѣ стѣни на храма, св. икони, свѣтилницитѣ, кандилата, полулеитѣ, троноветѣ — всичко говори на българина за живота, всичко му напомня за свещени сѣмейни дни — за дни на радости и на скърби. Особено богати сж спомени за нашитѣ сънародници сж храмоветѣ въ Македония. Съ всѣки храмъ сж свързани имената на редици самоотвержени ратници въ селото за правда, дългъ, свобода. Така е и училището. То напомня усилията, жертвитѣ и любовьта на селяни и граждани къмъ просвѣтата, уроцитѣ, който сж слушали въ него, познанията, които сж добити въ него, идеалитѣ, съ които всѣки е излѣзълъ отъ него. Храмътъ и училището сж конкретенъ изразъ на вѣра и просвѣта — на вѣрата въ Бога и въ България, на просвѣтата, която издигна българскитѣ поколѣния, покри съ слава българскитѣ синове въ освободителната война, издигна българския народъ и направи България първа на Балканитѣ по просвѣта, сила, енергия... Ето на тия светилища сега сърби и гърци турятъ ключъ въ Македония. Ето срѣщо свещеницитѣ и учителитѣ въ тия светилища тѣ насочватъ байонетитѣ на своитѣ войници въ днитѣ, когато българскитѣ войници стоятъ на Чаталджа и на Булаиръ съ насочени бойнети срѣщу общия врагъ на гърци, сърби, българи... И когато българскитѣ байонети сж насочени срѣщо гърдитѣ на общия врагъ — на турцитѣ, бойнетитѣ на сръбскитѣ и гръцки войници срѣщатъ гърдитѣ на българскитѣ пастири, учители, първенци... Ала тия пастири и учители, по примѣра на плеядата пастири и учители прѣзъ епохата на възраждането, не се стрѣскатъ нито отъ насилията, които вършатъ сърби и гърци, нито отъ сръбскитѣ и гръцки щикове, които сж насочени срѣщу гърдитѣ имъ... Проникнати сж съзнание на пастирски дългъ, пастири, учители, първенци самоотвержено вървятъ сж отворени гърди срѣщо сърбскитѣ и гръцки щикове сжщо и съ протестъ на уста въ име на културата, свободата, братството, човѣчеството срѣщу недостойнитѣ дѣла на сърби и гърци. Българскитѣ пастири—владици и свещеници, българскитѣ учители и първенци, проникнати сж съзнание на дълга къмъ народа си и рѣшени самоотвержено да отсояватъ неговото право, нѣма нито да се отдѣлятъ, нито да оставятъ народа си, нито пъкъ ще отстжпятъ прѣдъ сърбскитѣ и гръцки бойноти... А съ тия примѣрни борци е българскиятъ народъ и българската армия... Той нѣма да ги остави. Нека чуятъ това. Нека знаятъ, че българскиятъ народъ и българската армия е задъ тѣхъ. И като знаятъ това, нека стоятъ доблестно за неприкосновеностьта на съвѣстьта на нашитѣ братя, за неприкосновеностьта на тѣхнитѣ храмове, църкви, за неприкосновеностьта на тѣхнитѣ права и на тѣхната свобода. Нека сърби и гърци видятъ, че въ Македония има Ефтимиевци, Пайсиевци, Миладиновци...

Да, нека и Европа види това! Нека Европа и свѣтътъ чуятъ протеститѣ имъ въ име на свободата, правото и културата!...

Тс.

Едно мнѣние.

IV.

Разнитѣ видове чувства обикновено притежаватъ отъ *пасивното повторение* на придружващитѣ ги мисли, а се развиватъ при *активното повторение* на сжщитѣ. Свѣжи и силни чувствувания сж винаги резултатъ на едно вжтрѣшно чувство. Постояно обновление и освѣжение на мислитѣ влѣче слѣдъ себе си и съотвѣтното освѣжение на чувствата. А чрѣзъ упорството да се изживява въ извѣстенъ кржгъ отъ мисли и чувства, човѣкъ добива и едно прѣдразположение къмъ този начинъ на изживяване. Така се образуватъ наклоноститѣ и страститѣ. Страститѣ сж наклонности, придружени съ силни чувствувания, и затова тѣ тукъ прѣдставяватъ за насъ по-голѣмъ интересъ. Кантъ, като сравнява страсьта съ афекта, казва: „Афекътъть дѣйствува като една вода, която пробива прѣградата, а страсьта като потокъ, който по-дълбоко и по-дълбоко се врѣзва въ своята матка". „Чувството, споредъ Хефдинга, се захваща често като афекта и, ако постояно намира храна, прѣминава въ страсть. Най-дълбокото и най-централното течение въ сжществото на човѣка е неговата господствуваща страсть; тя се обуславя често отъ неговата вродена природа и се храни, развива и проявява отъ всичкитѣ душевни вълнения и опити". Докато афектътъ изключава спокойното мислене, страсьта, напротивъ, го изиска; тя дѣйствува сигурно и планомѣрно. Споредъ психолозитѣ, всичко, каквото може да се яви въ насъ въ видъ на сила, трѣбва да се покаже или като афектъ или като страсть, защото само чувствата сж, които играятъ една рѣшителна роля въ психичния живогъ на човѣка. *„Голиятъ* разумъ е безсиленъ по отношение движението въ дѣйствителния душевенъ животъ, тъй като тукъ се борятъ постояно чувства помежду си. Една прѣка борба между мислитѣ и чувствата е невъзможна. Една мисъль само тогазъ може да отвѣди едно чувство, когато извика друго чувство, което да е въ състояние да да отстрани първото". (Höffding). Веднъжъ развито едно чувство и закрѣпено въ душата посрѣдствомъ навика като господствуваща страсть, то има вече голѣмо влияние и върху цѣлокупния душевенъ животъ, дава тонъ и направление на волята. Обаче има добри и лоши страсти. Задачата на училището е да развие добри страсти. Тукъ се изпрѣчва най-голѣмата мжчнотия, защото първомъ трѣбва да се създадатъ положителни и ясни нравствени принципи, по които винаги да се ржководи индивидътъ, за да си създаде нужното прѣдразположение и трайни чувствувания, необходими за една господствуваща страсть. Тукъ идваме още веднажъ да констатираме, че за изработката на нравственитѣ принципи е нужно едно интелектуално развитие, безъ което не щѣха да бждатъ възможни никакви принципи. Нравственитѣ принципи не сж всичкото, обаче тѣ първи трѣбва да бждатъ на лице, за да се знае накждѣ трѣбва да бжде насочена волята, защото тя може да вземе погрѣшно направление. А нужното за тази цѣль интелектуално развитие, както видѣхме по-рано, изиска своята възрасть, която въ никой случай не е тази отъ 7 до 11 година. Даже да биха имали дѣцата прѣзъ тази възрасть високи чувствувания — безъ съотвѣтния кржгъ отъ мисли — щѣха да се разпаднатъ и изчезнатъ. Мислитѣ сж скелета на високитѣ чувствувания и заедно образуватъ великолѣпната фигура на идеала. Ние съ туй не искаме никакъ да омаловажимъ значението на чувствата. Защото тѣ играятъ голѣма роля въ човѣшкия животъ и сж единственитѣ, които докаратъ човѣка до епически ентусиазъмъ. И не само туй: издигатъ човѣка до възвишеното, безграничното. Плѣнителнията образъ на етическото съзерцание щѣше да бжде безъ тѣхъ невъзможенъ. „Чувството постояно напира на мисъльта и никога не бива напълно доволно отъ сжществуващето; то гони мисъльта все по-далечъ и по-далечъ и най-сетнѣ я докарва извънъ границитѣ на познанието". „По тоя начинъ чувството води къмъ създаване на единъ идеаленъ свѣтъ, въ който липсватъ несъвършенствата и страданията на реалния свѣтъ". (Хавдингъ). Животътъ щѣше да бжде непоносимъ и много прозаиченъ, ако човѣкъ не бѣшъ надаренъ съ способността да съзерцава и да си създава единъ идеаленъ миръ, съ който да се утѣшава и да подкрепя своитѣ надежди за едно свѣтло бждаще. Да може човѣкъ така да живѣе е едно вжтрѣшно творчество и благодать Божия, съ която се подслажда отровата на всѣкидневния животъ. Много хора, може би, само затова сж въ нашитѣ очи велики, защото сж могли по този начинъ да надвиятъ на обикновения животъ въ идеалния миръ на своето съзерцание. Всичкитѣ хора не могатъ да бждатъ геніални, та тъй да правятъ, но при все това всѣки човѣкъ може да достигне много нѣщо при едно възпитание, основано върху правилното разбиране на човѣшката природа. Въ човѣшкото естество по природа лежи влѣчение къмъ мислене, чувствуване и дѣйствуване, обаче правилно мислене, благородно чувствуване и нравствено дѣйствуване може да очакваме само слѣдъ едно правилно възпитание. Задачата на възпитанието се заключава въ това, да отбие логиката на естественото влѣчение и да вземе връхъ висшата логика на разума и нравственитѣ принципи. Това е работа на цѣлъ животъ. Да живѣешъ, значи да творишъ себе си изъ день у день. Съзнанието за такъвъ животъ трѣбва да се обхване отъ неизмѣнни принципи. Такивзъ принципи, одухотворени отъ чувството на възвишеното, ще окажатъ грамадно влияние върху волята за единъ вжтрѣшенъ творчески животъ. Това не може да се постигне изведнъжъ, обаче още отбрано трѣбва да се поставятъ здравитѣ и неизмѣнни основи. Въ кжсната възрасть е невъзможно да се възбудятъ високитѣ и една уловими чувствувания, защото заедно съ годинитѣ огрубява човѣшката природа и става все по-малко и по-малко отзивчива. Но отъ друга страна не трѣбва да се забравя, че и въ съвсѣмъ ранни години е невъзможно да се развиятъ благородни пориви и възвишени идеали съ нуждното съдържание, защото се изиска извѣстно умствено развитие. А такъвзъ развитие не може да се очаква по-рано отъ 14 или 15 година. И слѣдъ това се изиска още единъ периодъ отъ врѣме, докато индивидътъ обчертае образа на своитѣ смжтни идеали.

Отъ всичко казано до тукъ ние пакъ дохождаме до заключение, че да се достигне двойната цѣль на възпитателното обучение: а) даване минимумъ отъ здрави познания, необходими за човѣка да вземе участие въ съврѣменната култура и б) вдъхване високоблагородни чувства и пориви къмъ възвишенъ животъ, трѣбва да се увеличи курса на задължителното учение. И то, както казахме въ I ч. на настоящата статия, за сега (по практически съображения) отъ 4 на 6 години, а слѣдъ нѣкоя година на 8, — така, както сж направили всички културни държави. Културни цѣли безъ усилие и жертви не се постигатъ. Нищо не ни извинява, ако стоимъ отсега нататъкъ при нашитѣ 4 години. И толкозъ повече ще бждемъ за осжждане, че не се отнася работата толкова до едно лошо обучение, колкото до една лоша уредба, която може лесно да се промѣни.

Свещ. *Д-ръ К. Цѣновъ.*

Върховенъ законъ.

(2)

И може ли да бѫде инакъ, като си помислимъ какво нѣщо е Богъ? Не е ли достоенъ за върховна любовь този, чиято личность е върховенството на привлекателностьта? Отъ друга страна, не бива да забравяме, че нему дължимъ всичко, що имаме: и животъ, и движение, и сѫщество. Безъ него ние щѣхме да тъпчемъ въ бездната и освѣнъ като ни е сѫтворилъ, не ни ли е далъ всичко и не продължава ли да ни храни и да ни дава всѣкой день всичко, отъ каквото имаме нужда? Нѣщо повече: когато ние, тъй низко и съ неблагодарность заплатихме всичкитѣ му благодѣяния, той подготви полека своя върховенъ даръ — сина на своята любовь — и когато дойде часътъ, той не се подвоуми да го прати при насъ, даде ни го всецѣло да го третираме по наша угода. „Богъ толкозъ възлюби свѣта, че даде своя единчъкъ синъ, за да не загине, който повѣрва въ него, но да има животъ вѣченъ (Иоан. III. 16). Ако ти познаваше дара Божи и кой е който ти вика: дай ми да пия! (IV 10). Ако Богъ е съ насъ, то кой може да бѫде противъ насъ? Той, който не пожали своя собственъ синъ, но го пожертвува за всички, какъ не ще да ни даде тъй сѫщо всички нѣща съ него? (Римл. VIII. 31—32). Богъ е любовь. Любовьта Божия къмъ насъ се оповѣсти чрѣзъ това, дѣто той изпрати своя единороденъ синъ въ свѣта, за да живѣмъ чрѣзъ него. И тази любовь се заключава не въ това, че сме обичали Бога, но въ това дѣто той е насъ обичалъ и изпратилъ сина си жертва за изкупление на грѣховетѣ ни (Иоан. IV, 9—10)«. Нѣщо повече. Ние сме длъжни да обичаме Бога прѣди всичко, бихъ казалъ азъ, защото той самъ, като любовь, нуждае се пакъ отъ любовь. Азъ се позовавамъ на всички, които иматъ сърдце що обича да кажатъ, не е ли тежко и болѣзнено, когато тѣ любятъ и не намиратъ отзвукъ? Да обичашъ, безъ да те обичатъ? Азъ се позовавамъ най-вече на майкитѣ и на бащитѣ, които може да прочетатъ тѣзи редове и тѣ нѣма да ми противоречатъ, ако азъ твърдя, че не е минало безъ страдание, а не се мамя—безъ отчеяние на сърдцето, когато слѣдъ като обичали нѣжно дѣтето си, безпрѣдѣлно го обичали, тѣ сж сърлели, че това дѣте не ги обичало, че то е имало каменно сърдце. вмѣсто сърдце отъ месо и че колкото повече тѣ сж го обичали, толкозъ повече, тъй да се каже, тѣ сж изкоравявали сърдцето му.

Да, азъ вѣрвамъ прѣмного въ бащинството на Бога, на Богочовѣка и на човѣка-Богъ и съзирамъ въ неговото сърдце страдание и отчаяние, причинени отъ нашата студенина, отъ нашитѣ незачитания, отъ нашитѣ незадоволства, отъ нашитѣ възбунтувания, може би, и отъ нашитѣ омрази, и азъ съмъ убѣденъ, че нашата любовь къмъ Бога не само не е безъ значение, но му е необходима. Отъ насъ зависи да причинимъ печаль или радость споредъ това, дали ще я тъпчемъ подъ краката си, или ще слѣдваме божествения законъ за любовьта.

Не помислевате ли, че неговото бащинско сърдце е треперало отъ радость, като е намѣрило на земята любовьта на единичкия му синъ и като е чувало да произнася благи думи или да върши съвършени дѣла?

Такива ли сме ние? Можемъ ли ние съ искрено сърдце да речемъ, че именно тъй любимъ Бога? Той, който чете въ дълбочината на сърдцето ни, виждa ли гореща, дълбока, истинска любовь, достойна за него? Ахъ! нека се изповѣдаме, че това не е така и че ако по толкозъ различни начини грѣшимъ, това е защото ние въ сѫщность не любимъ, както би трѣбвало. И наистина, ако така обичаме, ние нѣмаше да грѣшимъ, тъй като любовьта е изпълнение на закона и именно защото тази любовь липсва, ние тъй често маникираме спрѣмо Бога и спрѣмо братята си.

Защо е толкозъ трудно на насъ да обичаме Бога отъ всичкото си сърдце, отъ всичката си сила, отъ всичката си душа и съ всичкото си помишление? За това прѣди всичко, защото нашето азъ е замѣнило мѣстото на Бога, защото съ нашето грѣхопадение искаме да направимъ отъ това „азъ“ срѣдоточие на нашия животъ. Ние сме идолопоклонци, които, безъ да знаемъ, при най-прѣкраснитѣ си въжкашности, не сме по-добри отъ другитѣ. Ние всичко отдаваме на нашето „азъ“; върху него ние сърдоточаваме всичкитѣ си чувствувания, ние зависимъ отъ него непрѣкжснато, а оттамъ пъкъ нашитѣ самомнѣния, нашего възгордяване, нашитѣ лоши чувства, нашитѣ желания и апетити малко или много тиранически страсти. Отдавайки всичко на себе си, ние обичаме тѣзи, които насъ обичатъ и нашата любовь е само една илюзия, защото въ сѫщность ние себе си така обичаме. Ние поставяме любовьта на създанието по-горѣ отъ любовьта на Създателя; ние казваме като една моя позната вдовица: „Азъ прѣдпочитамъ хиляди пѫти повече да отида въ ада съ мѫжа си; отколкото безъ него въ рая“. Ние, наистина, даваме едно извѣстно мѣсто на Бога, но то е второстепенно и прѣдъ него ние поставяме много лица и нѣща, които сж чиста проява на нашата егоистична любовь.

Или пъкъ ние ненавиждаме ближния си, ние не го зачитаме, ние го експлоатираме, мамимъ го, за да служимъ всѣкого само на себе си, а причината на всичко това е една и сѫща: Богъ не е първия въ нашитѣ сърдца и въ нашия животъ.

Да, зная азъ, че ние сме много способни да намѣримъ извинения за тази липса на любовь. Ние се съмнѣваме въ сѫществуването на Бога, или въ неговата прѣдвидливость, ние се извиняваме съ мистеритѣ, които ни ограждатъ; ние тълкуваме факта, че Богъ е невидимъ и че намъ не е възможно да обичаме тъй много едно невидимо сѫщество. Ние казваме, че прѣдставителитѣ Божии тукъ на земята сж съвсѣмъ непослѣдователни, че свещенницитѣ и проповѣдницитѣ и изобщо християнитѣ сж съвсѣмъ недостойни, за да можемъ да вѣрваме въ Бога. Всичко това сж претески, а истинската причина е, че ние въ сѫщность го не обичаме. Кой знае дали въ дълбочинитѣ на нашето сѫщество не се крие демонска радость, когато откриваме непослѣдователноститѣ и невѣрванията на самитѣ християни, тъй като тя ни позволява да не обичаме Бога и когато имаме добра съвѣсть.

Възможно ли е при прѣдписанието на закона, да се смѣтаме все още непогрѣшими прѣдъ Бога? Спрѣмо десеттѣ заповѣди ние до извѣстна степенъ бихме могли да се считаме по-малко грѣшни, отколкото други, но тази илюзия не е вече съвсѣмъ възможна, ако самички се изслѣдваме прѣдъ лицето на закона. И най-добритѣ отъ насъ тукъ ще трѣбва да признаятъ съ срамъ своитѣ многобройни недостатъци и своитѣ дълбоки празднoти.

Какво да се прави? Да се върви ли въ сегашния пѫть? Не, и хиляди пѫти не. По-скоро да се боримъ и да се боримъ съ всички сили, за да излѣземъ отъ това състояние. Съ покорность и пълна искреность на сърдцето си нека почнемъ да признаваме, че всичко е липсвало въ отношенията ни съ Бога; да признаемъ, че сме криви, да поискаме прошка съ истинско разкаяние и да кажемъ: „Боже, азъ сгрѣшихъ, умилостиви се надъ мене грѣшника“. Нека вѣрваме, че прѣгрѣшението спрѣмо Бога е толкозъ тежко, за да не река още по-тежко, отколкото прѣгрѣшенията прѣдъ другитѣ.

Извѣстно е, че днесъ не е на мода да се гледа на нѣщата отъ това становище, защото грѣхътъ се разглежда най-вече отъ социално гледище, а не както нѣ-

кога отъ божеско гледище и въ нашитѣ отношения къмъ Бога ние не се считаме прѣстжпни спрѣмо Бога; ние нече не думаме, както едно врѣме Давидъ слѣдъ убийството и прѣлюбодѣянието си: „Азъ съгрѣшихъ само прѣдъ тебе:“ (Псл. 41, 7) И любопитното е, че настана едно намаление въ убѣждението на грѣха, понеже е очевидно, че като не можемъ да оскърбимъ Бога, защото е твърдѣ високо и твърдѣ далеко отъ насъ, грѣхътъ доби само една относителна стойность и спасението стана излишно. Ако ли пъкъ, напротивъ, ние се считаме прѣстжпници прѣдъ Бога, изгубени отъ неговитѣ очи, ние толкозъ повече щѣхме да усѣщаме нуждата отъ неговата милость и отъ неговата прошка.

Но да отидемъ по-нататъкъ: да се помжчимъ да обичаме Бога отъ всичкото си сърдце, отъ всичката си душа, съ всичката си сила и съ всичкото си помишление, и затова ние ще го видимъ такъвъ, какъвто се показалъ намъ въ историческото лице, видимото и чудесно привлекателното лице на Иисуса Христа. Вънъ отъ него съмнявамъ се да можемъ да го обичаме така, понеже прѣдставитѣ, що имаме за Бога, показватъ ни го тъй забулень и окарактеренъ, че изгубва възховната привлекателность, която му се слѣдва да облѣдава. Ала имаме възможность за обстойна любовь къмъ Бога. Въ лицето на Христа, Богъ взема всичката си красота, защото го виждаме както си е. А въ тази красота мжчно е — да не кажа невъзможно е — да не бѫде обикнатъ както трѣбва. Извѣстни сж прочутитѣ думи на Ап. Павла: „Богъ, който е рекълъ да грѣе свѣтлина въ дълбочината на мрака, е направилъ да грѣе тя въ нашитѣ сърдца, за да освѣтява познанието на славата Божия въ лицето на Христа. (Коринт. 4, 6)“ И Иисусъ отъ своя страна бѣ казалъ на ученицитѣ си: „Който мене е видѣлъ, Отца е видѣлъ“ (Иоан. 9) Иисусъ Христосъ намъ е необходимъ, за да достигнемъ до любовьта къмъ Бога, както и да достигнемъ до любовьта къмъ ближния си. И въ зависимость отъ това, както ще ги видимъ ние и двамата чрѣзъ Спасителя, ние ще постигнемъ да ги обичаме, както сме длъжни.

И най-послѣ, Богъ не се задоволява само, ако го обичаме така. Той ни дава способъ да се съединимъ чрѣзъ Иисуса Христа, като ни прѣдава и Духа светаго. Подъ влиянието на този духъ за насъ невъзможното става възможно, дори лесно, защото като се присъединяваме къмъ нашия Спаситель, ние се присъединяваме къмъ самаго Бога тѣсно, интимно, както лозовия филизъ е привързанъ къмъ пръчката си и съ нея образува едно цѣло. Всичко, що даваме на Христа, отива направо за Бога и туй първо мѣсто, което той иска отъ насъ въ нашитѣ сърдца и въ нашия животъ, се указва да е самото мѣсто на Бога. Когато го обичаме по такъвъ начинъ, не е трудно да се посветимъ нему духомъ, душевно и тѣломъ и да му посветимъ живота си.

(Изъ сп. „Bonne Nouvelle“. Прѣв. *Др. И.*)

Идеи и мнѣния.

Вжтрѣшния животъ и религията.

Въ Парижъ има, между множеството други културни и учени общества, и общество подъ име „Вѣра и животъ“. Всѣка година въ салона на това общество се държатъ редица бесѣди (конференции) отъ учени — филофи, историци, богослови, писатели. На 5 и май новъ стилъ тазгодишнитѣ бесѣди на обществото се приключили отъ Емилъ Бутру, членъ на френската академия и най-именитъ съврѣмененъ френски философъ. Неговата бесѣда имала за тема: „Религиозния въпросъ и вжтрѣшния животъ“. Името на лекторътъ и самата тема на бесѣдата заинтересували парижкото общество. Голѣмиятъ салонъ на обществото не можалъ да събере всички слушатели. Напливътъ билъ толкова голѣмъ, че много слушатели се върнали по нѣмане мѣсто, а много пълнили дори коридоритѣ и стълбата, която водила за салона. Всички желаяли да чуятъ авторътъ на „Наука и религия“[1]) да говори по религиозни въпроси. Многобройната аудитория на именития философъ се състояла отъ всички категории на обществото. Между тѣхъ личели пастори протестанти, свещеници католици, професори отъ университета, учители въ свободни училища, инженери и множество жени и дѣвици. Това, казва френския критикъ Gaston Deschamps въ в. „Temps“, не бѣ обикновена аудитория на мирски конференции. Въ нея се чуваха сжждения на учени. Това не приличаше на събрание отъ снобисти, дѣто най-трудолюбивиятъ смѣшникъ, най-изтрита шега може да извика, когато се каже съ смѣлость шумъ глупави ржкоплѣскания. Очевидно, салонътъ бѣ натъпканъ съ приготвени умствено и здрави морално слушатели. Освободени отъ обикновенитѣ ежедневни нуж и или отъ обикновенитѣ развлѣчения, тѣ искали да се укрѣпятъ чрѣзъ бесѣда за високи прѣдмети, искали да поживѣятъ, тъй да се рече, въ висотитѣ на чистата и здрава атмосфера.

Говорейки за „вжтрѣшния животъ“, г. Бутру дава едноврѣменно правило и примѣръ. Той доказва, какъ религиознитѣ обичаи сж се зародили въ дъното на човѣшката душа и какъ обредниятъ жестъ почва да става външно продължение на вжтрѣшно движение, утѣшителенъ или висшъ изразъ на мисли, заченати отъ нашия умъ или отъ чувства, които едно по друго съкрушаватъ или ободряватъ нашето сърдце. Това било прѣдварителенъ отговоръ на простия и грубъ софизъмъ на ония, които имаатъ още печалния куражъ да повтарятъ, че „религията е изобрѣтена отъ свещеницитѣ“. Трѣбва да се прѣдостави това отрицание на послѣднитѣ оракули въ кафенетата . . . Недавнитѣ открития на опитната психология, въ съгласие съ хипотезитѣ на висшата метафизика, учатъ, че въ постояната метаформоза на живота нищо не се губи и че свѣтлината, усилена отъ отражението, гласа, отразяванъ отъ ехото, формитѣ, разнообразени отъ играта на лучитѣ и на сѣнкитѣ, сж символи на движение, което постоянно изнася отвжтрѣ навънъ тоноветѣ на човѣшкото сжществуване. Дори въ обичаитѣ, чийто смисълъ сега ни избѣгва, има началенъ смисълъ. Вжтрѣшниятъ животъ на човѣчеството се е извъншнилъ (се е проявилъ външно) въ литургии, въ които поврѣхнитѣ наблюдатели виждатъ само механизмъ и декоръ. Ако не виждаме прѣхода, който въ случая съединява настоящия актъ съ минали движения, това не дава основание да твърдимъ, че този прѣходъ не сжществува.

Въ стремежътъ на вжтрѣшния животъ да се прояви въ „наслѣдствени жестове“ се състои всичкото тълкуване на религията, на изкуството, на цивилизацията. Не намѣриха ли, неотдавна, ключа на енигмата написана върху камънитѣ на готичнитѣ катедрали съ черти дълго непрочитаеми? Постояната актуалность на вѣчнитѣ нѣща се види въ свободното благочестие на артистичнитѣ поклонения и въ строгото тачене на религиознитѣ праздници. Това е рит-

[1]) За този ученъ трудъ въ „Църковенъ вѣстникъ“ се писа въ 1910 година.

мътъ на живота, пръливанъ въ безброй тонове, които ни спомагатъ да схванемъ изведнажъ плодната сложность на нашето общество и неговата хармонична простота.

Да съзерцавашъ една изящна творба на изкуството, да присѫтствувашъ при тържествени обреди на една религиозна церемония, ще рече да участвувашъ, въ дъното на душата, въ разцъвта на вѫтрѣшния животъ. То е като да желаемъ едно цвѣте, което ни се струва толкова по-дивно, колкото повече не виждаме въ далечнитѣ тайни на миналото коренитѣ, отдѣто се изкачва хранителната мъзга на напѫпилото стъбло. Ако изкуството и религията изчезнѣха — което е невъзможно — изворътъ на вѫтрѣшния животъ нѣма да има вече изходъ, отдѣто да се разнася, и слѣдователно, самитѣ условия за човѣшкото общество ще изчезнатъ изведнъжъ.

Ще рече ли това, че религията е висша естетика, че е поезия въ актъ? За да отговори на този въпросъ, именитиятъ лекторъ взелъ за текстъ парадокса на Гете, който казва, че само ония иматъ нужда отъ религия, които не познаватъ нито дисциплинитѣ на науката, нито благодѣянията на изкуството. Науката и изкуството сѫ двойна и висша апотеоза на човѣшката природа. Тукъ, инвенция на линии, на краски, на тонове, създава единъ идеаленъ миръ. Тамъ, една методично водена анкета дири и намира, въ границитѣ на познаваемото, законитѣ на реалностьта. Ала ни това ни онова може да замѣни идеореализма на религията.

Колко силни и да сѫ нашитѣ телескопи, колко смѣли и да сѫ нашитѣ разсѫдителни способности, колко просторни и да сѫ нашитѣ издирвания въ областьта на безконечно великото и безконечно малкото, ще има винаги, задъ ограниченото поле на нашитѣ наблюдения и на нашитѣ опити, простори непознаваеми. Ще има винаги и задачи научно неразрѣшими. Па и самитѣ най-велики учени не знаятъ дали тѣхнитѣ аритметични и геометрични аксиоми сѫ строго сходни съ реалнитѣ закони на вселената. Аксиомитѣ досѣгатъ природния законъ. Врѣменнитѣ правила, на които даваме, за удобство въ научния споръ, име „закони“ сѫ може би, само едни логически концепции на човѣшкия разумъ. Истинскиятъ гений на покойния Хенри Поанкаре съглеждаше, задъ „математичнитѣ хармонии“, ритма на „тайнитѣ хармонии“, които се изхлузватъ отъ изчисленията на математицитѣ. Както и да е, науката може да ни посочи само различието на истината и на лъжата. Тя дири само истината. Тя констатира фактитѣ безъ да ги обсѫжда. Тя пръцѣнява само качественитѣ и количествени стойности. Тя е равнодушна къмъ моралнитѣ стойности. Тя нѣма никаква мисъль да засѣга различието на доброто и злото. За нея порокътъ и добродѣтельта сѫ произведения, както захарьта и витриолътъ.

Неспособни да основемъ една етика върху науката, ще намѣримъ ли моралъ въ изкуството? Никакъ. Артистътъ, въ своята работа да съчетава линии, краски или звукове, се води отъ интименъ свой идеалъ: той има прѣдъ видъ да отличи хубавото отъ грозното. И колко тази отклика е промѣнлива, невѣрна, зависяща отъ климати, отъ промѣна на вкусъ, отъ капризи на мода! Отъ единъ вѣкъ въ другъ и отъ година на година или отъ день на день хубавостьта и грозотата се явява въ нашитѣ очи въ черти, които мѣнятъ своя характеръ и своитѣ отлики. Изкуството прѣобразява всичко това, което прославя. И Боало съ право казва:

Нѣма никакъ змия или чудовище гнусно,
Което, имитирано чрѣзъ изкуството, да не може да се нрави на очитѣ.

Хубостьта не е непрѣменно доброта, защото може да се каже, че има „хубави чудовища“ и „хубави прѣстѫпления“. Грозотата не е непрѣменно зло, защото има грозотии симпатични и уроди покъртни. Отбѣлѣзана така моралната недостатъчность на науката и на изкуството, остава религията да задоволи нашия вѫтрѣшенъ животъ, като освещава отликата на доброто и на злото.

Така изтъква философътъ Бутру рѣшението на моралната задача. Той го посочва въ религиозната идея. А тази идея не е друга, освѣнъ идеята за съвършенство, която е въ насъ, въ дъното на нашия вѫтрѣшенъ животъ. Тя се реализира, като се идеализира въ понятието за Бога, живия синтезъ на реалностьта и на идеала. Съвършенство сѫществува. То е завѫршекъ на творческата еволюция. То прѣвишава реалностьта безъ да се отдѣля отъ нея. То става съ опита на човѣшката природа да се помири сама чрѣзъ участие въ божествената. Дѣйствието на Бога се проявява у насъ всѣка минута въ нашия вѫтрѣшенъ животъ. „Утѣши се, казва Богъ на религиозната душа, утѣши се: ти не би ме дирила, ако не бѣ ме намѣрила“. Религията е една реалность, която прѣвъзмогва разума безъ да прѣстава да се съобразява съ законитѣ на мисълта. Култътъ на съвършенството е начало на мѫдростьта, то е така сѫщо край на знанието, то е разцъвтъ на нашия вѫтрѣшенъ животъ въ общението на съгласни и братски души.

Тъй резюмира Gaston Deschamps бѣлѣжитата бѣсѣда на именития френски ученъ, философъ и академикъ. Тази висока и широка философия, господарка на истината, завършва Deschamps статята си, доближена до тълпата, осѣмейнявана съ аудитории все по-многобройни, се засиля и укрѣпя съ непрѣстанно общение въ едно общество, което е уморено отъ безплодни отрицания и което може да намѣри въ принципитѣ на живота подпорна точка, отъ която има нужда да излѣзе изъ една дълга непослѣдователность и отъ една обрѣминителна анархия. Въ слабоститѣ на вѫтрѣшния животъ може само да се намѣрятъ изворитѣ на необходимитѣ дисциплини на обществения животъ . . .

Д.

Външенъ прѣгледъ.

Православни църкви.

Руската църква. *[Новопросвѣтенитѣ въ Тракия и Македония и Руския св. Синодъ; окржжно за нуждитѣ на храмоветѣ на новопросвѣтенитѣ].* Апостолската задача, която Провидѣнието възложи на Българската църква въ днитѣ на освобождението, и ревностьта, съ която българскитѣ пастири тръгнаха да изпълнятъ тая задача съ прѣданость и готовность, като се явиха съ любовь и благость да сѣятъ добро, истина и правда между озлочестенитѣ отъ войната, да имъ дадатъ утѣха и ржка, да ги ободрятъ и просвѣтятъ съ учението Христово, не останали безъ внимание и насърдчение. Честити сме да хроникираме, че това насърдчение, както всѣкога, иде оттамъ, отдѣто само добро е идѣло досега за православния

български народъ — отъ православна Русия. И пръвъ светейшиятъ Руски синодъ бърза съ насърдченията си и помощьта си. Всѣкога готовъ да подкрѣпи и най-малкото апостолско усилие, което има чистата и висока мисъль да разшири Христовото учение, да просвѣти съ истина срѣдищата, дѣто има само мракъ и неправда, светиятъ Руски синодъ бърза пръвъ да даде помощна ржка на новопросвѣтенитѣ въ освободенитѣ крайнини въ Тракия и Македония и да се притече съ грижитѣ, участието и пожертвуванията си, като подирилъ участието и пожертвуванията и на руските обители. Щомъ узналъ въ какви нужди и лишения се намиратъ храмоветѣ на новопросвѣтенитѣ съ Христовото учение, св. Синодъ поржчалъ на стопанственатa синодна управа въ Петербургъ да приготви за тия храмове 100 нагрѣдни кръстове, 100 свещени съсѫди, 100 екземпляра малки богослужебни книги (общащи) и 10,000 молитвеници. Едноврѣменно съ това отправилъ писма до нѣкои епархиални началства, особено въ епархии, дѣто има монастири; въ тѣхъ, като излага нуждитѣ на новопросвѣтенитѣ, поржчва на Високопрѣосвещенщитѣ кириари да покаятъ заможнитѣ монастири и църкви да отдѣлятъ, колкото е възможно, нѣщо отъ своитѣ одежди и църковни утвари за храмоветѣ на новопросвѣтенитѣ въ освободенитѣ отъ турското иго български крайнини. Въ това писмо се даватъ и напжтвания, дѣ да се изпращатъ пожертвуванията въ одежди и утвари. За улесненне поржча имъ се пожертвуванията да изпращатъ въ София на име на императорския руски пълномощенъ министръ, г. Неклюдовъ. . .

Ромжнската църква. *[Една записка за Света Гора].* Въ Света Гора има и ромжни калугери, има и 2 ромжнски скита. Свободни досега, ромжнитѣ калугери, подирѣ завземането на Света Гора отъ гръцки войски, се чувствуватъ притѣснени, виждатъ и скитоветѣ си застрашеныя отъ гърцитѣ калугери. Иеромонахъ Сорочано, егуменъ на ромжнския скитъ Продромулъ, отправилъ писмо до митрополитъ-примата въ Букурещъ да се застжпи за пръвата на ромжнитѣ калугери и на ромжнскитѣ скитове. Въ писмото се навеждали и редица фактове за притѣсненія, които почнали да вършатъ гърцитѣ монаси, откакъ гръцки войски завзели Света Гора. Като взелъ поводъ отъ писмото на егумена и отъ други оплаквания, които получилъ отъ Св. Гора, митрополитъ приматътъ Кононъ се обърналъ съ обширна записка до министра на просвѣтата и на изповѣданията, въ която, като излага историческия пръвата на ромжнитѣ калугери и на ромжнскитѣ скитове и ги съпоставя съ притѣсненията, на които сж изложени, откакъ гръцкитѣ войски сж стжпили въ Халкидическия полуостровъ, моли да се застжпи ромжнското правителство за пръвата и свободата, които ромжнскитѣ титори и църкви сж имали искони на Св. Гора и които сега сж застрашени отъ мѣркитѣ на гръцкитѣ власти. Въ записката си митрополитъ-приматътъ, като казва, че пръвата на светогорскитѣ църкви и монастири се знаятъ и че за тѣхъ ще се застжпятъ и правителствата на православнитѣ държави, които иматъ светогорскитѣ монаси и мънастири, настоява ромжнското правителство да се застжпи прѣдъ лондонската посланишка конференция, която ще се занимае съ бждащата сждба и управна уредба на Св. Гора, за пръвата и привилегиитѣ ab antiquo на ромжнскитѣ монаси, църкви и скитове на Св. Гора, както и за имотитѣ на братята монаси ромжни. Въ записката се изнасятъ и цѣнни свѣдения за църквитѣ, мънастиритѣ и скитоветѣ построени, реставрирани или обдарени въ разни врѣмена отъ ромжнски боляри, войводи, крале и пр.

Синодни разпоредби и окржжни.

По епархийскитѣ постжпления. Съ окржжно писмо отъ 24 априлъ т. г. подъ № 1450 до епархийскитѣ началства въ царството св. Синодъ прави слѣднитѣ разпоредби по епархийскитѣ постжпления и бюджетнитѣ мѣчнотии, извикани отъ извънредните събития:

„Поради настжпилитѣ извънредни събития въ страната, епархийскитѣ постжпления чувствително се намалиха и вслѣдствие на това епархийскитѣ духовни съвѣти се лишиха отъ възможностьта да посрѣщатъ най-необходимитѣ си нужди по обдържането. Тѣзи отъ епархийскитѣ съвѣти, които бѣха внесли излишъцитѣ си отъ миналата година, издржката имъ остава всецѣло на свещенническия фондъ, а ония, които по една случайность бѣха задржали часть отъ излишъцитѣ си, продължаватъ да посрѣщатъ разходитѣ си отъ тия излишъци и прѣзъ текущата година. Като прѣдполага, че туй прѣходно положение може да внесе нѣкое недоумѣние по счетоводството на епархийскитѣ духовни съвѣти, св. Синодъ заблагорасъди да се дадатъ на епархийскитѣ началства слѣднитѣ упжтвания:

1) Епархийскитѣ духовни съвѣти, въ каситѣ на които е останалъ излишъкъ отъ миналата година, при приключването на смѣткитѣ за реченатa година да запишатъ тоя излишъкъ като наличность по книгитѣ си за текущата и да продължаватъ да посрѣщатъ отъ него нужднтѣ си прѣзъ настоящата, додѣто се заснлятъ епархийскитѣ доходи. Ако доходитѣ прѣзъ тая година бждатъ достатъчни да покриятъ епархийскитѣ разходи, останалиятъ излишъкъ, показанъ като наличность прѣзъ настоящата година, да се внесе веднага въ приходъ на пенсионния фондъ по установения редъ, като се посочи, че тоя излишъкъ е отъ миналата година. По единъ екземпляръ отъ актоветѣ за приключване бюджетното упражнение за миналата година, въ който да бѫде отбѣлязанъ и излишъкътъ останалъ отъ сѫщата година, да се приложи както при отчета до Смѣтната палата, така и къмъ тоя до св. Синодъ.

2) Ония отъ епархискитѣ духовни съвѣти, които не сж могли да посрѣщнатъ разходитѣ си отъ своитѣ постжпления и сж си послужили съ приходящи суми, трѣбва по-скоро да поискатъ отъ св. Синодъ, съгласно нареждането му изложено въ телеграмата му № 1115 отъ 29 мартъ т. г., сума за покривене разходитѣ си отъ миналата година, за да могатъ да приключатъ книгитѣ си.

3) Сумитѣ, които се отпущатъ отъ св. Синодъ на епархийскитѣ духовни съвѣти за посрѣщане нуждитѣ си ще се записватъ въ приходъ по надлежнитѣ имъ счетоводни книги подъ наименование: „Внесени отъ Св. Синодъ за издържане на духовния съвѣтъ съгласно чл. 140 отъ Екзархийския уставъ", като издаванитѣ квитанции се изпращатъ въ св. Синодъ.

Горното като Ви съобщаваме, съгласно Синодното рѣшение отъ 3 априлъ т. г., за надлежно ржководство, прѣпоржчваме се и пр.

Прѣдседателствующий на Св. Синодъ:

(П.) † *Доростолский и Червенски Василий.*

Църковно-обществена лѣтопись.

Св. Царь Борисъ. На 2-и май, празника на Св. Царь Борисъ, се отпразднува въ столицата тезоименния день на Н. Царско Височество Пръстолонаслѣдника Князъ Борисъ Търновски. Часътъ на 11 прѣдъ пладне стана молебенъ въ съборната столична църква. Молебенътъ се отслужи отъ Н. Високопрѣосвещенство св. Софийския митрополитъ г. Партений въ съслужение съ многобройни свещеници и свещенодиакони при участието на съборния хоръ. На молебена присѫтствуваха отъ страна на двореца г. г. Добровичъ, генералъ Марковъ и г-жа Петрова Чомакова, г. г. министритѣ съ прѣдседателя г. Ив. Ев. Гешовъ, подпрѣдседателитѣ на Народното събрание г. г. Буровъ и Згуревъ, нѣкои отъ г. г. бившитѣ министри, столичния кметъ г. Ив. Д. Гешовъ, генералитѣ и офицерството отъ столичния гарнизонъ и множество видни граждани. Молебенътъ се свърши съ многолѣтствие за Н. Величество Царя и Царицата, за Н. Ц. Височество Пръстолонаслѣдника Князъ Борисъ, за царския домъ, за армията и за българския народъ.

Помощи отъ църквитѣ за новопросвѣтенитѣ въ освободенитѣ краища. Голѣми сѫ нуждитѣ и лишенията на новопросвѣтенитѣ наши братя въ новоосвободенитѣ краища. Въ много села новопросвѣтенитѣ се борятъ съ люта нѣмотия. Св. Синодъ се притече, колкото му помагатъ срѣдствата, още въ самото начало съ помощитѣ си въ новоосвободенитѣ краища да помогне и облекчи нуждаещитѣ се. Той подири милосърдието и на благочестивитѣ християни. Между другитѣ мѣрки, който взе, той нареди да се пущатъ всѣки недѣленъ и праздниченъ день дискоси въ градскитѣ църкви на Царството за събиране помощи. Съ това се даде възможность на благочестивитѣ християни да се притекатъ съ лептата си. Вече на много мѣста сѫ събрани помощи и продължаватъ да събиратъ такива сѫ дискоси. Отъ нѣкои епархии почнаха да внасятъ събранитѣ помощи. Всички събрани и събирани помощи ще почнатъ да се публикуватъ въ „Ц вѣстникъ“ подъ особена публика. Въ днешния брой публикацията почва съ помощитѣ, събрани въ храмоветѣ на св. Софийска епархия.

Похвална инициатива. Високопрѣосвещениятъ св. Софийский митрополитъ г. Партений ималъ похвалната мисъль да нареди да се назначатъ при всички столични храмове диакони, които да взематъ участие въ богослужението. Съ това ще се даде по голѣмо благолѣпие при чинодѣйствията и божествената служба. Църковнитѣ настоятелства и богомолцитѣ на столичнитѣ храмове посрѣщнали съ радость тази разпоредба.

Ревностенъ проповѣдникъ. Съ радость отбѣлѣзваме единъ похваленъ примѣръ, който заслужва подражание. Прѣподавателятъ при Софийската семинария, г. Хр. Поповъ, академистъ, държи редовно проповѣди въ недѣлни и празднични дни въ столичния храмъ „Св. Николай Софийски“. Отъ 23 мартъ до 28 априлъ той е произнесълъ 18 проповѣди. На Врѣбница и Велики четвъртъкъ е държалъ по двѣ проповѣди—една сутринѣта на литургията, другата на вечернята. Проповѣдитѣ казвалъ на достѫпенъ за богомолцитѣ езикъ. Послѣднитѣ ги слушали сѫ голѣма душевна наслада и увлечение.

Дискосни помощи за новопросвѣтенитѣ.

Въ София сѫ събрани въ църквитѣ и прѣдадени слѣднитѣ помощи:

1.	Въ Съборната църква	. . .	лева	12·70
2.	„ църквата	Св. Петка . .	„	27·70
3.	„ „	Св. Спасъ . .	„	45·—
4.	„ „	Св. София. . .	„	48·60
5.	„ „	Св. Никола стари	„	30·—
6.	„ „	Св. Богородица.	„	49·70
	Въ Царибродъ.			
7.	Въ църквата	Св. Богородица	лева	35·30
	Въ Дубница.			
8.	Въ църквата	Св. Петка . .	лева	17·60
		Всичко . .		259·60

Политически вѣсти.

Сърбия, Гърция и мирътъ. Българското правителство телеграфирало още на 30 априлъ въ Лондонъ на г. Маджаровъ, българския пълномощенъ министръ, да подпише веднага прилиминарния миръ. Въпрѣки тази телеграфична заповѣдь, протоколътъ за прелиминарния миръ, ако и редактиранъ отдавна отъ лондонската посланишка конференция, още не е подписанъ отъ българ. пълномощникъ, нито отъ тия на съюзницитѣ и на Турция. Срѣщали се нѣкакви мѫчнотии. До колко се знае, тия мѫчнотии не идѣли нито отъ посланишката конференция, нито отъ Турция. Телеграфнитѣ съобщения на агенциитѣ отъ Лондонъ прѣдполагатъ двѣ обстоятелства за бавежа: едното било, че сърбскиятъ и гръцки пълномощници въ Лондонъ още не били получили инструкции да подпишатъ протокола за прелиминарния миръ; другото е, че Гърция и Сърбия били искали да прокаратъ нѣкои резерви въ протокола и тогава да го подпишатъ. Въ тия обяснения, фактично вѣрни, искатъ да видятъ интимни мисли, които, ако изпѣзатъ правдоподобни, злѣ рисуватъ Сърбия и Гърция. Въ бавежа сѫзирать заговоръ срѣщо България, на която войскитѣ стоятъ на Чаталджа и Булаиръ да бранятъ завоеванията на съюзницитѣ. Въ Бѣлградъ и Атина искатъ да държатъ българскитѣ войски между Черно и Мраморно морета, додѣто сърбскитѣ и гърцки войски се размѣстятъ и заематъ извѣстни стратигични пунтове въ Македония срѣщо България. Основателни или не, обясненията, които даватъ чуждитѣ вѣстници, налагатъ опровержение. Казватъ, че българското правителство настояло въ съюзнишкитѣ столици да побързатъ да дадатъ заповѣдь на прѣдставителитѣ си въ Лондонъ или да подпишатъ прелиминарния миръ или, ако Гърция и Сърбия искатъ да настоявать на резервитѣ си, тогава да изпратятъ войскитѣ си на Чаталджа и Булаиръ срѣщо турскитѣ, защото България нѣма да жертвува понататъкъ синоветѣ си и милионитѣ си за резерви, които задържатъ сключването на мира, който се жлае отъ цѣла Европа. . .

ПЛОВДИВСКА МИТРОПОЛИЯ.

СЪОБЩЕНИЕ

№ 2079.

Рѣшението на Пловд. Епарх. Духов. Съвѣтъ отъ 16 юлий 1912 г. № 118, съ което бившиятъ и. д. игуменъ на Калоферския мѫжки монастиръ иеромонахъ Макарий изъ с. Самовододенe, Търновско, е наказанъ съ низвержение отъ свещенство, изключване отъ монашеското звание и пр. (гл. резолюция въ „Църковенъ вѣстникъ“ отъ 1 септември с. г. брой 35, стр. 433), е утвърдено отъ Св. Синодъ съ рѣшението му отъ 30 мартъ т. г. № 28.

гр. Пловдивъ, 20 априлъ 1913 г.

Отъ канцеларията на Митрополията.

Печ. Паспалевъ, наемателъ I Кооп. Печат. Д-во „Гутенбергъ“, София.

Год. XIV. София, Петъкъ, 10 Май 1913 г. Брой 33.

Цър. вѣстникъ
излиза всѣки седмица
прилежането четири
пати въ годината

Годишната цѣна на
Църковенъ вѣстникъ,
заедно съ
приложението
по България 10 лева, а
по странство 15 лева.

Единъ брой 15 ст.

ук, Славянска бесѣда

ЦЪРКОВЕНЪ ВѢСТНИКЪ

СЕДМИЧНО ИЗДАНИЕ

Единъ брой 5 стотинки.

Адмиралитъ е годишенъ и
всѣкого пръдплатния

Всичко, относящо се до
вѣстника се изпраща
до администрацията на
„Църковенъ вѣстникъ"
въ гр. София.

За обявления се плаща
за първи пътъ по 20 ст.
на редъ съ гарнондъ,
за всѣко повторение по
15 ст.

Недатирани писма не се
приематъ — разписки
на седмичното издание
не се повръщатъ

СЪДЪРЖАНИЕ:

1. Синодно обявление.
2. Погрѣшни схващания. — *Тс.*
3. Нужда отъ сдружаване.—Свещ. Д-ръ *Кр. Цѣновъ*
4. Единъ разговоръ съ Н. Блаженство. — *Д.*
5. Мнѣния и отзиви.
6. Книжнина.
7. Външенъ прѣглеатъ.
8. Изъ вѣстницитѣ и списанията.
9. Църковно-обществена лѣтопись.
10. Политически вѣсти.

Светия Синодъ на Българската църква.

Обявление.

№ 1308.

Обявява се на интересуващитѣ се, че новопросвѣтенитѣ села у освободенитѣ земи има около стотина енории вакантни.

Поради особното положение на тия енории, кандидати за свещеници за сжщитѣ енории ще се приематъ свършилитѣ I и II курсове на Свещеническото училище въ Бачковския монастиръ, както и ония, които иматъ трикласно и четирикласно образование.

Приетитѣ и одобрени кандидати съ трикласно и четирикласно образование ще прѣминатъ четиримѣсеченъ подготвителенъ курсъ въ Бачковския монастиръ, срѣщу опрѣдѣлена такса за храна

Ржкоположенитѣ за тия енории свещеници ще получаватъ отъ Държавата годишна заплата 1800 лева, при изричното условие, че тѣ ще изпълняватъ безвъзмездно всички религиозни треби на християнитѣ си въ своитѣ енории.

Желающитѣ да заематъ тия енории трѣбва да подадатъ най-късно до 10 идущий мѣсецъ май въ Св. Синодъ заявление, придружено съ слѣднитѣ документи:

1). Кръщално свидѣтелство.

2). Свидѣтелство за образованието.

3). Медицинско свидѣтелство.

4). Свидѣтелство за сждимость.

5). Свидѣтелство отъ енорийския свещеникъ за живота и поведението на кандидата.

6). Изповѣдно свидѣтелство.

7). Свидѣтелство за отбиване военна повиность.

8). Задължително, подписано отъ кандидата и жена му, че той завинаги ще остане въ енорията, за която бѫде ржкоположенъ.

9). Заявление отъ съпругата на кандидата, че е съгласна да бѫде ржкоположенъ мжжътъ ѝ въ свещенически чинъ.

Забѣлѣжка. Ако подиръ врѣме се намѣри за възможно свещеницитѣ въ тия енории да получаватъ установената такса за разнитѣ треби, възнаграждението имъ ще се приравни съ онова на останалото енорийско свещенство.

Гр. София, 10 априлъ 1913 г.

Отъ Канцеларията на св. Синодъ.

Погрѣшни схващания.

Освободителната война промѣня корено картата на Балканитѣ. Тя е засегнала не само властьта и територията на турската империя въ европейскитѣ турски области, но и властьта и диоцеза на Цариградската патриаршия. Турция губи завинаги своитѣ европейски области. Послѣднитѣ оставатъ подъ България, Сърбия, Гърция, Черна-Гора и Албания. Заедно съ европейскитѣ турски области подъ тия държави оставатъ и епархиитѣ на Цариградската патриаршия. Диоцезътъ на послѣднята става съвсѣмъ малъкъ: той ще се състои само отъ епархиитѣ около Цариградъ и отъ тия въ Мала Азия. Църковната юрисдикция на Патриаршията върху епархиитѣ въ европейскитѣ области, които се откжсватъ отъ турската империя, прѣстава. Патриаршията остава да се помири съ новото положение и да се съобрази съ основния принципъ на Православната църква за политическия и административенъ прѣходъ на областитѣ. Този принципъ е формулиранъ ясно още отъ именития патриархъ Фотий. Той го е изразилъ съ тия думи: »Обичай е, църковнитѣ права и главно границитѣ да се мѣняватъ съ политическото и административно владичество«. Тази формула е основа и на томоситѣ, съ които Цариградската църква е признала, слѣдъ като се откжснали турски области и образували отъ тѣхъ държавитѣ Гърция, Сърбия и пр., автономностьта на Гръцката, Сръбска и Ромжнска православни църкви. Въ томоса, съ който се признава автономностьта на Сърбската църква, се казва: »Божията църква на земята, поради своето духовно единство, е и се нарича нѣдро и тѣло на Христа. Ала това единство не прѣчило, още въ пър-

витѣ врѣмена и по-сетнѣ, да се учредятъ, споредъ мѣстата и държавитѣ, частни църкви, откѫснати една отъ друга, управявани вѫтрѣшно отъ пастири, учители, диакони на Христово Евангелие, т. е. отъ епископи, архиепископи и патриарси, и то не само поради историческата важность за християнството на тия градове, но още поради политическото положение на тѣхнитѣ народи и на тѣхнитѣ племена«.

Принципитѣ за автономностьта и автокефалностьта на православнитѣ църкви сѫ два: 1. Imperium sine patriarca non staret, т. е. царство не може да сѫществува безъ автономна и автокефална църква; 2. Patriarca statet sine imperio, т. е. автономна и автокефална църква може да сѫществува безъ царство. Съ първата формула си е послужилъ още царь Борисъ въ писмото,[1]) което отправилъ на папа Левъ: въ него той отдава тая формула на императоръ Иоанъ и на патриархъ Алексий.

Примѣръ за първата формула сѫ основанитѣ едно по-друго православни църкви: Българска, Сръбска, Руска, Ромѫнска и пр.; примѣръ за втората сѫ Иерусалимската, Антиохийска, па и самата Цариградска въ Турция, държава мусулманска, и Карловичката, Сабинската, Далматинската и пр. въ Австро-Унгария, държава неправославна.

Принципътъ на Фотия, освѣтенъ отъ вѣковни традиции, остава да се приложи сега и къмъ патриаршескитѣ епархии, които минаватъ въ съюзнитѣ балкански държави. Цариградската патриаршия, пазителка на традициитѣ въ Православната църква, ще се съобрази съ този принципъ и съ надлежни синодни рѣшения ще отдѣли съ томоси изъ диоцеза си прѣдметнитѣ епархии, които минаватъ политически и административно въ други държави. Тия епархии ще бѫдатъ всецѣло подъ юрисдикцията на автокефалнитѣ църкви на държавитѣ, къмъ територията на които се присъединяватъ. Това сѫ въпроси, съ които Цариградската патриаршия тепърва ще се занимае и уреди. Прѣждеврѣменно е да се говори и пише по тия въпроси, както и да се гадае и прѣдрѣшава за онова, което трѣбва да стори Патриаршията. Балканскитѣ съюзни държави още не сѫ излѣзли изъ войната. На тая минута тѣ сѫ погълнати отъ други по-важни и по-актуални въпроси. Най-важни отъ въпроситѣ сѫ тия за мира и за подѣлата на завладѣнитѣ европейски турски територии. Додѣто не се сключи мира и додѣто не се подѣлятъ територииттѣ, не може да се говори за сѫдбата на епархиитѣ, спадащи въ неподѣленитѣ още територии. Тази тактика се прѣпоржча. Ала ако и добра и мѫдра, тази тактика не може да се наложи, а най-вече на печата, който взема тезитѣ си, отдѣто и както му скимне. Послѣдниятъ е неограниченъ въ избора на тезитѣ си, както и въ своитѣ схващания и сѫждения по тѣхъ. Тази практика не е ржководно начало дори и на църковния печатъ, който стои по-далечъ отъ политическитѣ кипежи и нѣма висока температура на свѣтския печатъ. Споменуваме това, не да правимъ комуто и да било бѣлѣжка — далечъ е отъ насъ подобна мисъль—но да констатираме факта, че руск. църк. вѣстници на нѣколко реда вече засѣгатъ въпроса за бѫдния диоцезъ на Цариградската патриаршия и за епархиитѣ, които балканското съюзно оржжие откѫсва отъ нея заедно съ евроепейскитѣ турски области. Въ послѣдния си брой (2 май, № 18) „Църковный вѣстникъ", органъ на Петербургската духовна академия, повдига въпросъ за патриаршескитѣ балкански епархии и, базиранъ на принципа, по който „църковнитѣ дѣла слѣдватъ политическитѣ", излиза съ сѫждения, които заслужаватъ вниманне и оцѣнка. Академическиятъ органъ мисли, че заинтересуванитѣ балкански държави ще се обърнатъ къмъ Цариградската патриаршия съ молба относно епархиитѣ, които ще влѣзатъ въ тѣхнитѣ бѫдни граници. Базирана на тази молба, Вселенската патриаршия сѫ синодно рѣшение, облѣчено отпослѣ съ патриаршески томосъ, ще отдѣли епархиитѣ изъ прѣдѣлитѣ на вселенския прѣстолъ, като ще ги остави подъ юрисдикцията на автокефалнитѣ православни църкви въ съюзнитѣ държави. Касае се за една формалность. Тя лесно ще се изпълни за епархиитѣ, оставащи въ Гърция, Сърбия, Черна гора и дори Албания. Мѫчнотии, сериозни мѫчнотии, щѣли да се срѣщнатъ за епархиитѣ, които оставатъ въ България. Понеже Българската църква била схизматична, епархиитѣ не могли да минатъ подъ нейната юрисдикция, додѣто не се дигнѣла схизмата. Ала тази мѫчнотия могла да се надвие. Академическиятъ органъ дава и рецепта за това. Споредъ тая рецепта, принципътъ—църковнитѣ дѣла да слѣдватъ политическитѣ—можелъ да се приложи и въ България прѣди още да се дигне схизмата. Това могло да стане лесно, ако българското правителство, безъ да признава зависимостьта на независимитѣ православни митрополии отъ Патриаршията, си даде трудъ да образува отъ тия епархии автокефална православна църква въ България, но независима отъ Българската църква, която «се намира въ схизма съ Патриаршията»; съ други думи: ако правителството приложи вторія принципъ на Фотия. Въ такъвъ случаи Патриаршията не може да откаже канонически отдѣлата на епархиитѣ отъ своя диоцезъ. Ако българското правителство не стори това, Патриаршията, — тъй слѣдва логически отъ прѣдпоставенитѣ премиси,—остава да управява направо епархиитѣ си въ царството, додѣто схизмата се дигне и епархиитѣ минатъ подъ юрисдикцията на Българската автокефална църква.

Въ тия схващания има недогледи: тѣ пропускатъ фактичната и исторична страна на Българската църква въ царството. Сѫжденията, които се правятъ и заключенията, които се теглятъ отъ тѣхъ, сѫ дефектни. Българското правителство не може да рѣшава въпросъ, който не е отъ негова компетность. Да създаде автокефална църква въ царството при такава Българска, която сѫществува на основание членъ 37 на конституцията, ще рече да признае само Българската църква за схизматична. Нѣма българско правителство, което може да стори това, дори и да помисли това. Да се създаде нова църква въ царството, както сѫвѣтва академичниятъ органъ, ще рече да се тури българското правителство въ конфликтъ съ историята и съ конституцията. Българската църква никога не е се признавала за схизматична: доказателство е посланието ѝ до автокефалнитѣ православни църкви въ 1872 г., което носи подписа и на едного отъ днешнитѣ синодни български архиреи и въ което се протестира срѣщу акта на схизмата, като се оборва и самата схизма, която се нарича незаконна; доказателство е и послѣдната декларация, която ще се прочете на другo мѣсто въ днешния брой, на Н. Блаженство, че никога не сме признавали схизмата и всѣкога сме я считали за незаконна. Никога и българския народъ не е се признавалъ за схизматиченъ: доказателство сѫ членове 37 и 39 на конституцията, които е изразъ на неговитѣ прѣдставители въ 4 велики народни събрания. Никога и православнитѣ църкви, съ изключение на Цариград-

[1]) Вижъ: Assemani, Kalendaria, т. I, стр. 130.

ската и Атинската, не сж считали и не считатъ българитѣ за схизматици: доказателството е това, че Руската, Сърбската, Ромънската, Антиохийската и пр. православни църкви и до днесъ нито сж признали схизмата, нито сж се произнесли ясно по акта на Цариградската патриаршия за схизмата. Нѣма нужда да се посочва, че нито единъ ученъ каноникъ и богословъ не е одобрилъ или оправдалъ схизмата. Самъ академическия органъ не веднъжъ е осжждалъ Патриаршията за акта на схизмата. Послѣдна негова мотивирана осжда е статията „Православныя славянскія церкви въ минувшему году", напечатана въ брой 5 отъ 31 януарий тек. година. Въ тази си статия рускиятъ „Церковный вѣстникъ" пише, че „главниятъ прѣдметъ на спора (българо-гръцкия) не е отъ църковенъ, а отъ национално-политически хатактеръ". . .

Не може и не бива да се забравя това, когато се говори за отношенията между Цариградската и Българска църква и за схизмата, която стои между тѣхъ. Най-вече то не бива да се пропуска отъ всички ония доброжелатели, които горятъ отъ желание да видятъ недоразумѣнията между гърци и българи отстранени и схизмата дигната. Схващаме благата мисъль на академичния органъ, която е мисъль и на всички българи: да види схизмата дигната и мирътъ въ пазвата на Православната църква въдворенъ. Въ 1872 г. Патриаршията, по политически причини, направи грѣшката съ схизмата. Оттогава до днесъ тя се убѣди, че схизмата не може да спре българския народъ въ пжтя на неговото политическо и духовно творчество. Подиръ освободителната война, която обединява българския народъ, политическитѣ причини, които наложиха схизмата, изчезватъ. Остава Патриаршията да се повърне и корегира грѣшката, която е направила въ 1872 г. Който е направилъ грѣшка, той трѣбва да я признае и поправи. Патриаршията сама обяви схизмата, която нито една православна църква не е признала, тя пакъ сама сега, когато вече сж отстранени политическитѣ и национални причини, които я плашеха въ 1872 г., трѣбва да дигне схизмата и да яви това сж послание до православнитѣ църкви. Това е пжтьтъ, който ще повърне мира въ пазвата на Православната църква и който ще отстрани мжчнотиитѣ за каноничното уреждане положението на епархиитѣ, що влизатъ въ царството. . .

Тс.

Нужда отъ сдружаване да се даде директива на общественото възпитание.

I.

Въ статиитѣ си „Отъ побѣда къмъ култура", „Прѣдстоящя мжчна задача" и др., помѣстени въ „Църков. вѣстникъ", ние посочихме на бждащитѣ ни куктурни нужди, какви идеали и вжтрѣшни задачи трѣбва да си поставимъ, за да застанемъ въ реда на цивилизованитѣ народи. Народъ, който не умѣе да промисли своето бждаще, загинва. Ние днесъ може да считаме щастливи себе си, задѣто живѣемъ въ едно врѣме на небивали въ нашата история събития. Може би, хората още не могатъ да оцѣнятъ достатъчно важностьта на тѣзи събития, защото обикновено сж навикнали да мислятъ, че голѣмитѣ нѣща въ историята сж ставали по-рано или пъкъ ще ставатъ по-късно и съ туй омаловажаватъ дѣйствителното величие на настоящето. Обаче, обърнемъ ли историята на българския народъ ще видимъ, че не е имало и, може би, нѣма да има другъ моментъ по-грандиозенъ и по-величавъ отъ настоящия. А въ такива моменти извѣстни грѣшки могатъ да бждатъ сждбоносни за бждащето на България. Великитѣ моменти изискватъ и велико съзнание. Историята днесъ ни удостоява съ особена честь, но съ това ни налага и особени задължения. Всѣки народъ има една опрѣдѣлена роля въ историята. Единъ народъ е образецъ на духовно-съзерцателна култура, другъ на практическа мждрость, трети на организация и пр. Всѣки народъ споредъ своитѣ особености и дарби. Днесъ настава моментъ да се запитаме, какво е нашето мѣсто въ историята. Изглежда, че малкитѣ народи не могатъ да играятъ рѫководителна роля въ политическиятъ животъ, но затова пъкъ могатъ да си извоюватъ почетно мѣсто въ културния. И съобразно съ това трѣбва да насочимъ нашата дѣйность. За да се достигнатъ реални резултати при една работа, не е достатъчно само да се знае, какво трѣбва да се прави, но трѣбва да се промисли и *начина*, по който може да се достига едно нѣщо. Цѣлитѣ лесно се поставятъ, обаче изпълнението е мжчно. Ние тукъ, въ тази си статия, не считаме за нуждно да повтаряме какви задачи ни налага новото промѣнено положение, но само ще покажемъ, какъ могатъ да се разрѣшатъ нѣкои отъ тѣзи задачи. Въпросътъ за *общественото възпитание* днесъ далечъ не е тъй ясенъ, както сж мислили по-рано, и затова съ право може да се нарече: *проблемата на общественото възпитание*. Всичко се удаде на свѣта да достигне, само не и едно желателно възпитание. До като едно врѣме се мислѣше, че съ течение на врѣмето *отъ само себе си* ще се облагороди човѣчеството, днесъ мнозина въ своето си разочарование гледатъ мрачно на бждащето. Нуждитѣ отъ материално естество се наложиха съ непобѣдима сила върху хората и тѣ промислиха като какъ да постжпятъ, обаче нуждитѣ на възпитанието не се налагатъ изведнъжъ, за да заставятъ хората да промислятъ и за тѣхъ. При общественото възпитание всичко отива съ полумѣрка, а тѣ не даватъ резултать. Ако ли пъкъ единъ народъ е ималъ нещастието да изостави въобще грижата за своето възпитание, то е свършвалъ съ единъ фаталенъ край. Жизнеспособностьта на една нация не се мѣри съ материалното ѝ богатство, но съ моралнитѣ качества, които крие въ себе си. Старитѣ източни народи не можаха да внесатъ смисъль въ своя животъ и загинаха. Римъ само дотогазъ бѣ всесиленъ, докато не бѣше викналъ: „Хлѣбъ и зрѣлища!"

Обаче какво трѣбва да се прави? Ние сме още единъ младъ и неопитенъ народъ, а ни прѣдстоятъ голѣми задачи. Социално-икономическиятъ животъ ни учи, че единичнитѣ прѣдприятия пропадатъ и хората сж принудени да образуватъ *колективни единици*. Днесъ сдруженията се явяватъ като най-силнитѣ общественъ факторъ и тѣ сж единственитѣ, които могатъ да гарантиратъ труда на отдѣлната личность. Този начинъ на работа се наложи на всѣка една область на обществения животъ. Сдруженията станаха една обществена необходимость. Днесъ културнитѣ народи нищо важно не прѣдприематъ безъ да се организуватъ. Разни икономически дружества; занаятчийски дружества; дружества за народното здраве; културни и учени дружества отъ всѣкакъвъ видъ; даже до тамъ сж отишли, че и на топка не отиватъ да играятъ, докато се не сдружатъ. Всичко трѣбва да

отива по правило и редъ. И животътъ имъ върви, расте съ колосална сила. Въ малки села има десетки дружества. Градове отъ 20—30 хиляди жители броятъ често пѫти повече отъ 150 или 200 дружества. И като не може човѣкъ изведнъжъ да види за какво биха били толкозъ дружества, струва му се, че това е само нѣкаква мания къмъ дружества, и всичкитѣ сж безцѣлни така, както въ единъ голѣмъ градъ, като гледашъ множеството отъ хора по улицитѣ и, като не можешъ да намислишъ за всѣкиго по-отдѣлно работа, струва ти се, че до единъ се скитатъ безцѣлно. Но, ако се взрешъ по-отблизо, ще видишъ, че всѣки си има по нѣкоя работа. Ние сме изоставили всичко да върши държавата и, може би, мнозина да си прѣдставяватъ, че тя — доста е да иска — може да разработи надължъ и на ширъ народната душа. Държавата може само донѣкждѣ да постигне нѣщо, обаче осжществяването на културнитѣ задачи и народнитѣ идеали може да стане само тогазъ, когато самата маса и нейнитѣ ржководители се заинтересуватъ отъ сждбата си и почнатъ да работятъ. Обикновенно се оплакваме, че въ насъ не е развита частната инициатива. И това за съжаление е така. Това покава, че въ насъ още не е развито съзнанието какви нѣща ни сж необходими. Всесилна държава нѣма, тя е само регулаторка на обществения трудъ. Нашитѣ дѣйци, които сж се грижили досега за обществено възпитание, се оплакватъ, че всичкиятъ имъ трудъ и планове сж отивали напразно. Тѣхниятъ трудъ и планове винаги ще отиватъ напразно докато се не сдружатъ и образуватъ една корпурация та съ общи усилия да почнатъ планомѣрна работа. Въ една наша статия, „Едно мнѣние", ние посочихме, напримѣръ, какъ нашето задължително учение не постига цѣлта си по причина, че курсътъ е само четиригодишенъ. Но не посмѣяхме да се докоснемъ до вжтрѣшнитѣ недостатъци, които крие нашата учебно-възпитателна система. Защото не е достатъчно да покажешъ само грѣшкитѣ, но да покажешъ и по-отдѣлно какво и какъ трѣбва всичко да се направи. То значи да си помислишъ, че можешъ да създадешъ едно нѣщо, което само врѣмето и колективниятъ трудъ би могълъ да го направи. Каква колосална задача би си задалъ пъкъ онзи, който би рекълъ да покаже пѫтя не само на училищното обучение и възпитание, но въобще на цѣлото обществено възпитание. Намъ се вижда, че това е една непосилна за отдѣлната личность задача. Единственіятъ възможенъ начинъ е да излѣзатъ днесъ хора съ авторитетъ, въоржжена съ научни познания и опитъ, проникнали въ тайнитѣ на възпитанието, да разпрѣдлѣятъ помежду си тази колосална задача и да излѣзатъ слѣдъ врѣме съ една *обширна програма*, която да легне въ основата на нашата бждаща обществено-възпитателна система. И, сдружени, остава имъ слѣдъ това да промислятъ начина, по който могатъ да осжществятъ своитѣ идеи. Още въ миналитѣ вѣкове ние виждаме какви грамадни успѣхи сж могли да постигнатъ нѣкои сдружени, въодушевени работници.

Свещ. *Д-ръ К. Цѣновъ.*

Единъ разговоръ съ Н. Блаженство Екзарха.

Жанъ Пелисие, секретарь на Централната защита на народноститѣ, държа напослѣдъкъ въ Университета у София обширенъ рефератъ, въ който изнесе своитѣ впечатления отъ Балканитѣ. Този рефератъ се печата сега въ френския вѣстникъ „L'Echo de Bulgarie", който отъ 1-и май насамъ почна да излиза въ София. Въ рефората, който продължава да се печата още, г. Пелисие изнася и своя разговоръ съ Н. Блаженство Екзарха. Като оставяме отъ разговора частьта, въ която се разправя историята на българския църковенъ и националенъ въпросъ, заемаме тая за най-послѣднитѣ събития и за бждинтѣ отношения между Цариградската патриаршия и Българската църква.

„. . . Подиръ революцията въ 1908 год., казва Н. Блаженство, младотурцитѣ влошиха положението. Тѣ сториха много грѣшки, тѣ бѣха шовинисти. Младотурцитѣ тънеха безразборно българи, гърци, сърби, албанци и признаваха само отомани. Гърци, българи и сърби се намѣриха въ сжщитѣ затвори. Тогава тѣ разбраха, че злѣ правятъ да се трепатъ едни други и че иматъ единъ общъ врагъ — турцитѣ. Тогава у тѣхъ се поражда идея да се сгогорятъ, за да се освободятъ отъ игото на този врагъ.

Колкото за менъ, когато видѣхъ да се чертае това движение, казахъ на патриарха: „Да забравимъ миналото. Ние сме се освободили отъ васъ. Вие не може вече да ни владичествувате. Оставатъ още 150,000 българи, които се казватъ гъркомани или сърби. Азъ мога да ви оставя тия 150,000 българи — ние почнахме борба за петь милиона. Сега трѣбза да се сговоримъ толкова повече, че младотурцитѣ, подъ прѣдлогъ да прогласятъ равенство за всички поданици въ империята, заплашватъ да прѣмахнатъ нашитѣ привилегии и да затворятъ училищата ни.

Гласътъ ми се чу и отъ три годинн Патриаршията и Екзархията сж въ вѣжливи отношения.

Това религиозно движение приготви и улесни политическото сближение на балканскитѣ държави, на които настоящата война е послѣдица.

Тази война даде дивни резултати: тя тури край на турското владичество въ Европа. Подиръ този огледъ на миналото, екзархъ Иосифъ I ми говори за бждащето.

Азъ го попитахъ:

— Мислите ли, че балканскиятъ съюзъ ще сжществува подиръ войната?

— Азъ го желая отъ все сърдце, каза ми той. Когато се помисли, че този съюзъ стигна да тури край на петстотингодишното робство, какви не похубави резултати може да се чакатъ отъ него въ бждаще, ако може да сжществува. Па и защо да не може да сжществува? Зная добрѣ, че има триения между съюзницитѣ, но, ако гърци и сърби сж въодушевени, като българитѣ, отъ духъ на справедливость, тия триения скоро ще изчезнатъ. Въпъ отъ националнитѣ интереси, има и другъ интересъ: тоя на миръ и сговоръ между съсѣди, който е грамаденъ и който азъ турямъ надъ всички други. Надѣвамъ се и убѣденъ съмъ, че за бждащето си съюзницитѣ не ще пропуснатъ да изкоренятъ зародиша на омраза и на несговоръ.

— Истина ли става въпросъ за дигане на схизмата?

— Ние никога не сме признавали схизмата. Ние всѣкога сме твърдѣли, че тя е незаконна. Въ Православната цѣркова има единъ каноничнъ принципъ, който к зва, че тамъ, дѣто има политическа автономия, трѣбва да има и автокефална църква. Понеже България извоюва своята независимость, тя обгърща сега почти цѣлото българско население въ Македония. Нѣма, слѣдователно, нѣщо, което да прѣчи да се дигне схизмата отъ патриарха, и азъ се надѣвамъ, че това ще стане скоро.

Патриархътъ, може би, ще подигне тоя въпросъ.

— Какво ще бжде съ гърцитѣ, които ще останатъ въ България? Ще гледатъ, може би, да имъ дадатъ гърци владици, за да имъ помагатъ да запазятъ народностьта си.

— Колко се отнася до менъ, азъ казахъ на патриарха: азъ мисля, че гаранцията за правата на етничнитѣ малцинства въ всѣка отъ съюзнитѣ държави е въпросъ

политически, а не религиозенъ. Той се отнася до правителствата, а не до Патриаршията и Екзархията.

Ако нашитѣ страни искатъ да живѣятъ въ добъръ сговоръ, трѣбва гърцитѣ въ България да се подчинятъ отъ религиозно гледище на Българския синодъ, както българитѣ въ Гърция и въ Сърбия ще бѫдатъ подчинени на Гръцкия или Сърбски синоди. Такива взаимни отстжпки сж необходими, ако искатъ да живѣятъ въ добъръ сговоръ.

Отъ гледище на добъръ сговоръ между балканскитѣ народи и за ускорение единството на нашитѣ разни страни ще кажа сжщо така, че е желателно българитѣ, гърцитѣ и сърбитѣ, които, подиръ една подѣлба справедлива толкова, колкото и възможна, въ Македония, ще останатъ въпъ отъ границитѣ на респективнитѣ си отечества да се слѣятъ въ новата държава, на която ще съставяватъ часть. Гърцитѣ и сърбитѣ, напримѣръ, може да намѣрятъ срѣдство да накаратъ българитѣ, които ще останатъ у тѣхъ, да говорятъ гръцки или сърбски, безъ да ги заплашватъ, че ще имъ рѣжатъ езика, както въ̀ршатъ вече днесъ. Колкото за гърцитѣ, които ще останатъ въ България, азъ съмъ съвсѣмъ спокоенъ: тѣ не ще закъснѣятъ да станатъ българи. Тѣ почти всички сж по произходъ българи. Колкото за менъ, ще кажа, че когато бѣхъ Одрински митрополитъ (! Трѣбва г. Пелесие да не е схваналь добрѣ мисъльта на Н. Блаженство, Б. на р.), вѣнчахъ около 4,000 българи селяни. Когато подиръ нѣколко години се въ̀рнахъ да ги видя, тѣ всички бѣха научили гръцки. Като ще останатъ подъ българска власть, тѣ ще си спомнятъ, че сж българи, безъ да е нуждно да се насилятъ. Само гърцитѣ по произходъ, истинскитѣ гърци, които водятъ потеклото си отъ 2000 години и които сж непромѣнини, като евреитѣ, ще запазятъ народностьта си. Но по общо правило, при миръ и безопасность, азъ вѣрвамъ, че племената ще се слегнатъ въ Балканитѣ споредъ сродствата си. Това е природенъ законъ, който не ще бѫде добрѣ да спъваме, ако желаемъ да има миръ.

— Единъ послѣденъ въпросъ. Патриаршията твърди, че ней е невъзможно да дигне схизмата, додѣто българскиятъ екзархъ ще остане въ Цариградъ.

— Седалището на Екзархията ще бѫде прънесено въ София подиръ войната. Тукъ ще остане малка българска община. На нейно чело ще остава намѣстникъ и ще се споразумѣя за това съ Патриаршията. Азъ мога само да ви повторя: нѣма никакъвъ резонъ да не се дигне схизмата, и азъ вѣрвамъ, че това ще стане скоро".

Като благодарихъ екзархъть Иосифъ I за неговитѣ изяви тъй лоялни, които добиватъ въ днешнитѣ събития историческа важность, азъ си взематъ сбогомъ отъ него, като му обѣщаxъ да бѫда носитель на неговитѣ думи прѣдъ съотечественицитѣ му при моето близко миняване прѣзъ София".

Д.

Мнѣния и отзиви.

Руски ренегати въ Австро-Унгария.

Балканската освободителна война се посрѣщна особено съ симпатии отъ цѣлото славянство. Тия симпатии, както е извѣстно, се изразиха въ щедри материални и морални жертви къмъ воюващитѣ славяни. За голѣмо съжаление, обаче, изключение въ това отношение правѣха само тия малоруси въ Австро-Унгария, които сж станали мечъ на нѣмската политическа игра. Това сж тъй нареченитѣ „украинци", пресата на които въ унисонъ съ нѣмската клеймѣше балканскитѣ държави прѣзъ всичкото врѣме на освободителната война. Измѣнили еднъжъ на славянството, тѣзи руски ренегати сж послѣдователни въ своя принципъ. Съ това се обяснява и тѣхното държане къмъ воюващитѣ християнски държави. И за това тѣхно противославянско поведение, нѣмцитѣ ги възнаграждаватъ щедро и прѣщедро. Всички тѣхни училища, пансиони и преса се издържатъ отъ нѣмско злато. Интересни сж, въ това отношение, разкритията на Austriacus въ сп. «Oesterreichuche Rundschau» за прускитѣ марки, които е получавала досега украинската партия въ Австро-Унгария. Тия разкрития прѣдава сжщо и рускиятъ в. „Свѣтъ" въ единъ отъ послѣднитѣ свои броеве.

Напослѣдъкъ, — казва се въ статията, — ударъ върху ударъ се сипе върху главитѣ на онія отцѣпници отъ руския народъ, които сж извѣстни подъ името украинци". Тѣ работятъ всѣчески за изкореняването на всичко „руско" въ Австрия. Тежестьта на тия нравствени удари е толкозъ голѣма, че ако е остала и капка съвѣсть въ гърдитѣ на украинофилскитѣ дѣятели, тѣ ще послѣдватъ примѣра на покаялия се украинофилъ Кулишъ. Разкритията се отнасятъ прѣди всичко до самия произходъ на украинското политическо движение и до срѣдствата, съ които то се е подържало и подържа досега".

Нѣкой си Austriacus, подъ който се крие единъ отъ главнитѣ водители на украинофилството въ Галиция — Ал. Барвинскии, разказва въ „Oesterreichusche Rundschau" (което списание се намира подъ покровителството на австр. прѣстолонаслѣдникъ), че мисъльта за създаване на „Киевско велико княжество" подъ владичеството на нѣкой изъ австр. ерцхерцози принадлежи на Бисмарка. Тая мисъль е родена още въ 1887 г., когато германскиятъ канцлеръ свързалъ съ Русия знаменития тогавашенъ договоръ. Тия разкрития прѣдизвикаха силна реакция и изненада въ полската преса.

Досега обикновено между поляцитѣ въ Австрия творци на „украинския народъ" се считаха графъ Баденi и проф. Бобржинскi. Тѣ сж създали това течение въ противовѣсъ на Русия, за която украинството е една неизлѣчима рана. Въ послѣдната своя рѣчь въ сейма намѣстникътъ на Галиция — Михаилъ Бобржинскi още единъ пѫть разви теорията, споредъ която поляцитѣ трѣба да подържатъ на всѣка цѣна украинството. И той бѣ гордъ, че е творецъ и покровитель на това течение между малоруситѣ. Обаче, за голѣма негова изненада, работата стои иначе. Още въ 1887 г. графъ Казимиръ Баденi, намѣстникъ на Галиция, по заповѣдь на тогавашния министъръ на външнитѣ работи графъ Калноки, е помагалъ на украинцитѣ и работѣлъ противъ поляцитѣ и руситѣ за тѣхнитѣ права като отдѣлна самостойна нация, чужда на руситѣ.

Oesterreichusche Rundschau пише, че Бисмаркъ е работилъ и съвѣтвалъ, въ това направление, всички австрийски правит. кржгове. Съ това само ще може да се ослаби Русия, което трѣба да бѫде и единичката цѣль на Хабсбурската монархия. Князъ Бисмаркъ порѫчналъ на Хартмана да напише и специална брошура въ полза на украинството, възкресението на което княжество е прѣдназначено за нѣкого изъ членоветѣ на хабсбургската династия.

Всички поляци, които подържатъ украинската идея въ Австрия начело съ Бобржинскi, се явяватъ слѣпи орждия на нѣмската политика. Още по-печалното е, че напослѣдъкъ и украинскитѣ водители не отричатъ, че тѣхната партия се издържа не само отъ грамадни срѣдства изъ Виена, но дори и изъ Берлинъ. Съ това тия руски ренегати служатъ не на цѣлитѣ за създаване самостойна Украина отъ Карпатитѣ до

Кавказъ, а тѣ се явяватъ, въ случая, само агенти на нѣмската политика, която се старае да съсипе както руския, тъй и полския народъ. Въ своята самозаблуда тѣ отиватъ до тамъ, че жертватъ и православната вѣра на всички малоруси въ Австро-Унгария, които само така ще могатъ да се отчуждатъ отъ Русия. Но това тѣхно поведение прѣдизвика такава реакция, че и униятитѣ въ Галиция и Унгария съ по стотини се отказватъ отъ унията и приематъ православието. Това стресна австрийското правителство и то почна съ жандари да спира религиозното движение. Затворитѣ се пълнятъ всѣки день съ селяни, които минаватъ въ православието. Истезанията, на които се подлагатъ тия нещастници, нѣматъ край. А украинцитѣ, вмѣсто да се застжпятъ за тѣзи свои братя, шпионствуватъ и прѣдаватъ на властитѣ все нови и нови жертви.

И. А. Ш-въ.

Книжнина.

Лонгфело.

ПОЗИВЪ.

Смжтно помня тазъ легенда —
въ пѣсень нѣкой ми я пѣлъ,
илъ въ испанско романсеро
нѣкога си съмъ я челъ.

Въвъ Самория туй било,
Санчо краль падналъ — герой,
а войскитѣ му въ обсада
се бранили съ храбръръ строй.

И тогазъ, въвъ мъсть катъ пламналъ,
донъ Диего д' Ордонесъ
въ бой се впусналъ и отправилъ
позивъ за отбрана, честь.

Всички жители Саморски
съ пламни думи укорилъ;
всички живи, мъртви громко
въвъ измѣна обвинилъ.

Живитѣ въвъ домоветѣ,
мъртвацитѣ въ гробове,
хлѣбътъ, виното, водата
клелъ всрѣдъ люти боеве.

Но прѣдъ насъ е рать по-силна:
идатъ срѣщу насъ въ борба
полкове отъ гладни, голи,
оглупѣли въ нищета.

Гладуващитѣ мильони
хлѣба ни съсъ злъчь кълнатъ,
позивъ страшенъ ни отправятъ
и прокливатъ ни духътъ.

И когато се намирамъ
въ пиръ, кждѣто всѣки ликъ
въ смѣхъ благува съ пѣсни, вино —
слушамъ онзи позивъ, викъ.

Сухи образи, пустали,
виждамъ — гладътъ ни отзадъ,
и ржцѣ простиратъ алчно
тѣ къмъ падналий комать.

Въ залата мириз приятенъ,
блѣсъкъ, ситость, топлота;
задъ вратата — гладъ и студъ е,
ужасъ, скърби, нищета.

И всрѣдъ гладнитѣ изправенъ
въвъ несгоди подъ дъжда,
води ги Христосъ страдалецъ
въ брань съ неправдата въ свѣта!

Раф. Ст. Тошкинъ.

Външенъ прѣгледъ.

Православни църкви.

Руската църква. (*Прѣустройство на енориитѣ; 200-годишнина на Руския св. Синодъ*). Рускиятъ духовенъ и мирски печатъ, както и рускитѣ духовни управни кржгове, отдавна се занимаватъ съ въпроса за прѣустройството на енориитѣ. За това е писано доста въ печата и реферирано много въ събрания. Просѣто писаното и реферираното, оставатъ два главни въпроса: първиятъ е за разширение и закржгление на енориитѣ, вториятъ е за самоуправата на енорията и за нейнитѣ стопанствени права. Проектира се на чело на енорията да стои енорийски съвѣтъ. За състава и за правата на този съвѣтъ има двѣ мнѣния: едното иска съвѣтътъ да бжде автономенъ и членоветѣ му да се избиратъ направо отъ енориашитѣ; другото иска членоветѣ на съвѣта да се назначаватъ безъ изборъ. Първото иска още кандидатитѣ за свещеници и за диакони да се избиратъ направо отъ енориашитѣ, както е за първитѣ у България, второто прѣдоставя само право на енориашитѣ да прѣпоржчватъ кандидатитѣ за свещеници. Св. Синодъ възприелъ послѣдното мнѣние и въз основа на него изработилъ законопроектъ, който внесълъ въ министерския съвѣтъ. Споредъ законопроекта, енорията се управява отъ енорийски съвѣтъ, който състои отъ всички пълноправни енориаши. Съвѣтътъ, отъ своя страна, избира комитетъ, избира настоятелство, което е органъ на енорийския съвѣтъ. Неговъ прѣдседатель по право е прѣдстоятелътъ на църквата, а чредницитѣ сж непрѣменни членове на съвѣта по право. Законопроектътъ раздѣля църковнитѣ имоти на двѣ: имоти, които иматъ отношение къмъ богослужението, и имоти енорийски. Послѣднитѣ се ржководятъ отъ енорийското събрание. На настоятелството на енорийското събрание се даватъ широки права за благотворна и просвѣтна дѣйность. Недоразумѣнията между настоятелството и енорийския съвѣтъ се разрѣшаватъ отъ надлежния епархиаленъ архиерей.

— Въ 1921 г. се навършватъ 200 години отъ учреждаването Св. Синодъ въ Русия. Прѣдполага се да се чествува 200-годишнината на това бѣлѣжито събитие въ живота на Руската православна църква. За тази цѣль е съставена при св. Синодъ въ Петербургъ особена комисия, на която е възложено да обмисли и да даде мнѣние, какъ да стане чествуването 200-годишнината на светия Руски Синодъ.

Изъ вѣстницитѣ и списанията.

Гръцки прѣслѣдвания на българското духовенство

Въ брой 29 на „Ц. вѣстникъ" въ уводна статия изнесохме извадки изъ статията на професоръ Милюковъ, напечатана въ руския в. „Рѣчь" за прѣслѣдванията, на които българскитѣ свещеници, учители, първенции пр. сж подложени отъ страна на сръбскитѣ власти въ заетитѣ отъ сърбскитѣ войски български земи въ Македония. Даваме извадка изъ статията на сжщия уважаемъ професоръ и бѣлѣжитъ руски държавникъ, помѣстена пакъ въ в. „Рѣчь", за прѣслѣдванията, на които българскитѣ свещеници сж подложени отъ страна на гръцкитѣ власти въ заетитѣ отъ гръцкитѣ войски български околии въ Македония. Даваме отъ статията само частьта, които се отнася до прѣслѣдванията на свещеницитѣ и архиерейскитѣ намѣстници. Ето извадката:

„Свещеницитѣ и управяващитѣ епархии сжщо така се подлагатъ на гонения отъ гръцкитѣ власти. Въ с. *Желегоже (Костурско)* се почнало четенето на апостола на български; единъ отъ присжтствующитѣ гръцки десетници хванаълъ четеца за ржка и му извиканъ: съ какво право четешъ апостола на български; въ църква всичко трѣба да се чете и пѣе на гръцки". Въ с. *Мокрени (пакъ Костурско)* офицеритѣ заповѣдали на свещеника да замѣсти славянскитѣ служебни книги съ гръцки и да служи на гръцки. Въ с *Брѣзница* гъркоманитѣ, насърдчени отъ идването на гръцки войски, свалятъ камбаната отъ изгорената отъ турцитѣ българска църква и я прѣнасятъ въ своята Гръцкиятъ учитель въ с *Кърчищѣ* заржчалъ новъ ключъ и съ него заключилъ българската църква. Поржчано му било, ако срѣщне и най малката съпротива, да повика гръцкитѣ войски. Въ *Гжрдоборъ (Солунско)* патриаршиститѣ не допуснали екзархиститѣ да служатъ, по установения редъ, въ църквата имъ Въ село *Чичигъзъ* свещеникътъ се уплашилъ отъ заканитѣ и взелъ да чете въ църквата на гръцки. При все това той билъ изгоненъ заедно съ учителя отъ селото, като и двамата били заплашени, че ще бждатъ убити На свещеника въ с. Св. Илия забранили да служи въ своята екзархийска църква, ако не прѣдстави позволително отъ гръцкия владика Въ *Караферско* почти всички български свещеници били изгонени. На свещеникъ Никола Петровъ е забранено да служи безъ позволително отъ гръцкия владика. Въ с. *Горно-Копаново* архиерейскиятъ намѣстникъ билъ изпжденъ отъ църквата, църковнитѣ книги били унищожени и отъ гр. Воденъ билъ изпратенъ, намѣсто него, гръцки свещеникъ.

Не се церемонили и съ управяващитѣ епархии. Когато костурскиятъ управляващъ се опиталъ да използува правото си да ходатайствува и се застжпилъ за запрѣни българи, казали му, че той нѣма право да защищава българското население. Отрекли му и правото да управява епархията. Единъ пазаренъ день, на 4 февруарий, единъ приставъ съ единъ офицеръ и двама полицейски отишли въ митрополията, дѣто, споредъ пристава, ставало събрание. Макаръ че нѣмало никакво събрание, приставътъ все пакъ използувалъ своето отиване, за да каже на управяющия, че въ Костуръ нѣма българска митрополия, че той трѣбва да се ограничи съ града и го заплашилъ, че ще го запре, ако обикаля по селата.

Цѣлта на всички тия разпоредби съвсѣмъ ясно излѣзе наявѣ съ поведението на гръцкитѣ офицери въ селата. Кметството въ с. *Джмбени* съобщило на управяващия епархията на 11 декемврий, че „първата грижа на всѣки офицеръ и простъ редникъ е, да се научи, какво е населението въ нѣкое село и въ сѣсѣдитѣ, — българско или гръцко". Когато въ *Дъмбени* (въ това мѣсто се е запазило старото носово произношение на юсоветѣ) имъ отговорили, че всички села тукъ сж чисто български, офицеритѣ заповѣдали на селянитѣ *да станатъ пакъ гърци*, иначе не ги чака добро". Очевидно гърцитѣ сж излизали отъ пълната увѣра, че по-рано всички села отъ прѣдметната мѣстность сж били гръцки. „Отъ кое врѣме сте вие българи?" питалъ офицеринътъ въ гр. *Хрупище*. Отговорили му „отъ години". „Върнете се на старото, станете гърци", заповѣдалъ офицеринътъ. Това било още меко. Когато въ с. *Горно-Нестрамъ* отговаряли на питанията на български, десетникътъ сърдито извикалъ: „Ми фоназите вулгарика" (сир. не говорете на български), тукъ е Гърция, а който е българинъ, нека живѣе въ България. Въ нѣкои села питането така се отправяло: „Християни ли сте вие или българи"? Въ солунскитѣ села офицеритѣ просто заповѣдвали на населението да говори на гръцки, а не на български. Водеччани Христо и Мице Яневи били бити, задѣто не знаели да прочетатъ „Отче нашъ" на гръцки. Гръцкитѣ кавалеристи питали селенина отъ с. Чурилово, Дамянъ Петревъ, като обърнали къмъ него пушечната цѣвь: „Що си ти, българинъ или гръкъ?"

Вънъ отъ заплашванията дѣйствуватъ и съ измама. Напримѣръ, гръцкиятъ офицеръ отъ пета дивизия Нафтополосъ държалъ на 25 мартъ въ с. *Долно-Дрѣновени* рѣчь, въ която увѣрявалъ, че въ *Костуръ* била получена ужъ телеграма, какво костурскиятъ окржгъ, споредъ взаимното съглашение между Данева и Венизелоса, ще остане въ гръцко владѣние! Има сума свѣдѣния, че въ много села сж карали жителитѣ да подписватъ прошения, на които съдържанието не имъ е било познато, но прѣдполага се, че това сж изяви на благодарность отъ гръцкитѣ войски и молба да бждатъ присъединени къмъ Гърция. Тия фиктивни изрази на съчувствие къмъ гърцитѣ не прѣчели навсѣкждѣ да се събира оржжието. При това оржжието се събирало само отъ българското население и понѣкога се прѣдавало на гъркоманитѣ. Обезоржжаването не минавало безъ насилия, които припомневали способитѣ на турскитѣ власти въ Македония прѣзъ 1910 г. За примѣръ, отъ селенина на с. *Позднвище*, Георги Стойчевъ, бивши членъ на македонската (революциона) организация, поискали да имъ прѣдаде 140 пушки и у него не намѣрили ни една. Стойчева вързали, отвели го въ Костуръ и го хвърлили въ затворъ. Като прѣслѣдватъ бившитѣ български революционери, гърцитѣ сж много снисходителни къмъ своитѣ прѣжни съюзници противъ тѣхъ, къмъ турцитѣ. Така, по оплаквания на българитѣ били затворени въ нѣколко села 10—15 души турци. Когато гърцитѣ се научили, че тия сжщитѣ турци въ врѣме на българското възстание прѣзъ 1903 година дѣйствували заедно съ гръцкитѣ чети противъ българитѣ, запрѣнитѣ веднага били пуснати.

Въ много документи се вижда, че въ самото начало на окупацията най отговорнитѣ лица въ официалнитѣ си заявления рѣшително сж се изказвали противъ описаната политика на насилното погрѣчване на българското македонско население. Главнокомандующиятъ гръцкитѣ войски обнародва, че „властьта ще пази езика и религиознитѣ обичаи на народноститѣ", въ района на гръцката окупация. Но отъ приведенитѣ факти явно се вижда, че не се е изпълнявало това обѣщание. На 11 декемврий 1912 год. управяващиятъ

костурската епархия се опиталъ да поиска отъ властитѣ, възъ основа на това заявление на главнокомандувания, разпоредитѣ на послѣднитѣ да се обнародватъ не само на гръцки, еврейски и турски, както това ставало (очевидно, въ Солунъ), но и на български. Околийскиятъ началникъ далъ дума да пише за това въ Леринъ. А когато оттамъ не дошла никаква разпоредба, на 14 януарий 1913 год. управявящиятъ повторилъ молбата. Отговорило му се: „ще пишемъ въ Солунъ". Но и отъ Солунъ не билъ даденъ никакъвъ отговоръ".

Църковно-обществена лѣтопись.

Петербургското славянско благотворително общество. Откакъ се е почнала освободителната война, Славянското благотворително общество въ Петербургъ не е пръставало съ своето участие и съ своитѣ помощи. Въ София, Бѣлградъ и Цетина не веднъжъ то се е притичало съ пожертвувания за ранените и бѣднитѣ. Наедно съ материалнитѣ помощи сж вървели и неговитѣ морални, които не по-малко сж цѣнни. Знаятъ се редица негови застжпничества, за които на обществото, и лично на неговия многоуважаемъ прѣдседатель, Н. Прѣвъзходителство генералъ Паренсовъ, се дължи благодарность и признателность. Напослѣдъкъ обществото е изпратило на св. Синодъ въ София сж писмо, пълно съ горещи думи, петь кила сребро — позлатени кръстчета за нашитѣ новопросвѣтени сънародници. Кръстчетата, хубаво изработени, ще бждатъ живо свидѣтелство на гърдитѣ на новопросвѣтенитѣ за братската и християнска любовь на братята, които ги пращатъ отъ Русия. По-рано сжщото братство бѣ изпратило три хиляди рубли за вѣрскитѣ нужди на сжщитѣ новопросвѣтени, за което своевременно се хроникира на сжщото това мѣсто. Но грижитѣ на Славянското благотворително общество не се изчерпватъ съ това: то се обърнало и до Светейшия Синодъ на Руската църква съ ходатайство да отпусне богослужебни книги, одежди и свещени утвари за параклиситѣ на новопросвѣтенитѣ. Съ най голѣма душевна радость хроникираме, че неговото ходатайство е удостоено съ внимание: Светейшиятъ Руски Синодъ е наредилъ вече да се изпратятъ чрѣзъ Императорската руска легация въ София книги, одежди и църковни утвари за храмоветѣ на новопросвѣтенитѣ наши сънародници.

Политически вѣсти.

Прѣдварителния миръ. Проектътъ на договора за прѣдварителния миръ между Турция и съюзнитѣ балканскитѣ държави, изработенъ отъ посланишката конференция и одобренъ отъ силитѣ, се състои отъ слѣднитѣ седемь члена:

Членъ първи. Слѣдъ потвърждаване на настоящия договоръ, миръть и приятелството се възстановява между Н. Величество султана на Турция отъ една страна и Тѣхни Величества владѣтелитѣ на съюзнитѣ държави отъ друга, както и между тѣхнитѣ наслѣдници, тѣхнитѣ държави и поданици.

Членъ втори. Н. Величество султанътъ отстжпва на Т. Величества съюзницитѣ всичката територия отъ империята си на европейския континентъ на изтокъ по една линия, теглена отъ Еносъ, на Егейско море, до Мидия, на Черно море, съ изключение на Албания. Точната линия на границата ще се опрѣдѣли отъ една комисия.

Членъ трети. Н. В. султанътъ и Т. Величества съюзницитѣ декларирать, че оставатъ на Н. Величество германски императоръ, на Н. В. императора на Австрия и краля на Унгария, на г. прѣдседателя на Французката република, на Н. В. краля на Британия и императора на Индия и на Н. В. императора на всички руси грижата да уредятъ границата на Албания и всички въпроси, засѣгащи Албания.

Членъ четвърти. Н. И. В. султанътъ декларира, че отстжпва на Т. Величества съюзницитѣ островъ Критъ и се отказва въ тѣхна полза отъ всички права на владѣние и други, които притежава върху тоя островъ.

Членъ пети. Н. В. султанътъ и Т. Величества съюзнитѣ владѣтели декларирать и прѣдоставятъ на Н. В. германския императоръ, на Н. В. императора на Австрия и краля на Унгария, на г. прѣдседателя на Френската република, на Н. В. краля на Великобритания и Ирландия, на Н. В. императора на всички руси грижата да рѣшатъ въпроса за всички отоманскиострови въ Адриатическо море (съ изключение на островъ Критъ) и Атинския полуостръвъ.

Членъ шести. Н. В. Султанътъ и Т. Величества съюзнитѣ владѣтели сж декларирали да оставатъ грижата за уреждане на финансовитѣ въпроси, произходящи отъ войната, която взима своя край и отъ заетитѣ територии на една международна комисия, свикана въ Парижъ, въ която сж делегирали свои прѣдставители.

Членъ седми. Въпроситѣ за военни плѣници, въпроситѣ отъ юридикация, националность и търговия ще се уреждатъ отъ специални конвенции.

Този договоръ още не е подписанъ. Съюзнишкитѣ делегати на 8 май сж прѣдложили на Съръ Едуардъ Грей, английския министръ на външнитѣ работи, слѣднитѣ измѣнения и добавки: въ чл. 3 и 5 да се изпуснатъ думитѣ „и съюзнитѣ владѣтели"; въ чл. 6 да се спомене, че пълномощницитѣ на балк. държави въ парижката финансова комисия ще се ползватъ съ правата и привилегиитѣ на делегатитѣ на великитѣ сили; въ чл. 7 да се добави, че всички сжществуващи до войната договори ще продължаватъ, додѣто се замѣнятъ съ нови съглашения. Очаква се, че тия незначителни измѣнения въ договора, внасяни тъй късно отъ Сърбия и Гърция, ще бждатъ възприети отъ великитѣ сили и договорътъ ще бжде подписанъ. Сърбия и Гърция сж се отказали да прѣдяватъ искания — първата за гаранции относно направата жел. линия прѣзъ Албания и пристанище на Адриатика, втората да се опрѣдѣли южната граница на Албания: тѣ очакватъ, че тия искания ще бждатъ възприети отъ всички велики сили.

Очаква се, че Сърбия и Гърция ще прѣстанатъ да търсятъ претексти да протакатъ подписването на договора; въ противенъ случай България ще бжде принудена да подчертае своята скрупулна лоялность къмъ съюзницитѣ прѣдъ Европа и да подпише отдѣлно договора съ Турция. Това ѝ налагатъ събитията и поведението на Сърбия и Гърция.

Печ. Паспалевъ, наематель I Кооп. Печат. Д-во „Гутенбергъ", София.

Год. XIV. София, Сжбота, 18 Май 1913 год. Брой 34.

Цѣр. вѣстникъ
излиза всѣка седмица
приложението четири
пати въ годината

Годишната цѣна
Църковенъ вѣстникъ
заедно съ
приложението
за българи 10 лева,
за странство 13 лева.

Единъ брой 15 ст.

Славянска бесѣда

ЦѢРКОВЕНЪ ВѢСТНИКЪ

СЕДМИЧНО ИЗДАНИЕ

Абонаментътъ е годишенъ и всѣкога предплатенъ.

Всички, относящи се до вѣстника се изпращатъ до администрацията на „Църковенъ вѣстникъ" въ гр. София.

За обявления се плаща по първи пать по 20 ст. на редъ съ гарнондъ, за всѣко повторение по 15 ст.

Недѣлтени писма не се приематъ. — Ракописи на седмичното издание не се повръщатъ

Единъ брой 5 стотинки.

СЪДЪРЖАНИЕ:

1. Солунъ и светитѣ солунски братия Кирилъ и Методий. — *Д.*

2. Нужда отъ сдружаване да се даде директива на обществения възпитание. — Свещ. *Д-ръ К. Цвновъ.*

3. Книжнина: *Добрия пастирь* (разказъ).

4. Външенъ прѣгледъ.

5. Извлечение изъ писма и дописки.

6. Църковно-обществена лѣтопись.

7. Дискосни помощи.

8. Политически вѣсти.

9. Обявления.

Солунъ и светитѣ солунски братия Кирилъ и Методий.

Органътъ на Петербургското Славянско благотворително общество, «Славянскія извѣстія», въ броя си отъ 12 май, печата подъ горното заглавие интересна статия. Прѣдаваме я на уводно мѣсто изцѣло, за да се повърнемъ въ идния брой по нейнитѣ сжждения за славянитѣ въ околноститѣ на Солунъ, които авторътъ прѣдставява като славяни безъ национално сѣзнание и име. Ето статията:

Сѫврѣменнитѣ политически събития и отношения на Балканския полуостровъ съ упорна настойчивость напиратъ и приближаватъ, може би, къмъ окончателното рѣшение на въпроса за бждната сждба на историческия градъ Солунъ. Всѣки отъ балканскитѣ сѣюзници—и българи, и гърци, и сърби наброяватъ извѣстни ползи отъ владѣнието на Солунъ, и затова не само отговорнитѣ правителства на сѣюзнитѣ държави, но и мѣстния печатъ обсжжда не безпристрастно и не безстрастно подобенъ родъ въпроси. Кой ще владѣе Солунъ, подиръ войната на балканскитѣ сѣюзници съ Турция? Ето въпросъ, който вълнува умоветѣ и сърдцата не само на балканскитѣ сѣюзници, но безспорно и на всички славяни, и който особено трѣбва да занимава Русия, като велика славянска държава. По този въпросъ на страницитѣ на «Славянскія Извѣстия» се изнесоха нѣкои политически съображения (брой 17) въ статията «За участьта на Солунъ». Но ние нѣма да обсжждаме нито политическитѣ, нито икономическитѣ, нито националнитѣ права на спорещитѣ балкански сѣюзници за Солунъ, а ще обърнемъ внимание само на идейното значение на гряда Солунъ за славянитѣ.

Градътъ Солунъ е свещенъ за всички славяни. Въ него сж се родили общитѣ наши славянски просвѣтители и първоучители Константинъ философъ (въ монашество Кирилъ) и Методий. Баща имъ (Лъвъ) заемалъ въ Солунъ високъ военененъ постъ въ тогавашната византийска империя — «друнгарии подъ-стратигъ (помощникъ на главния областенъ военачалникъ). Въ него тѣ добили не само домашно възпитание въ благословеното и благочестиво сѣмейство на родителитѣ си, но и училищно образование, разбира се гръцко, защото политически и културно господствували въ него прѣзъ онова врѣме гърцитѣ. Въ дѣтинството си Константинъ философъ се интересувалъ съ творенията на Григорий Богословъ; послѣ той подирилъ и си намѣрилъ въ Солунъ странствуващъ учитель по граматика, у когото мислилъ да намѣри разяснение на разни непонятни въпроси. Въ Солунъ двамата братия изучили славянския езикъ, защото въ онова врѣме всички солунчани говорили свободно пославянски. Императоръ Михаилъ III, като изпращалъ св. братия на проповѣдь въ Моравия и като ги убѣждавалъ да отидатъ тамъ, казалъ имъ между другото: «Вы бо еста солунянина, солуняне же всѣ чисто словѣнски бесѣдуютъ» (Пан. Ж. М., гл. V). Частно Методий, прѣди да се уедини въ мънастира на малоазиатския Олимпъ, останалъ (споредъ по-къснитѣ добавки жития) около 10 години въ едно «славянско княжество» посрѣдъ македонскитѣ славяни (споредъ едни учени—въ Тесалия, а споредъ други—въ Струмската область), дѣто ималъ пълна възможность да изучи въ съвършенство мѣстния славянски езикъ. Съ една дума, въ Солунъ и въ неговитѣ околности било турнато началото на великото славянско просвѣтително дѣло, което постепенно зрѣяло и се осжществявало въ сѣзнанието на братията солунци въ Цариградъ, когато се училъ и живѣлъ тамъ Константинъ, на Олимпъ, дѣто билъ Методий, у двамата братия, когато заедно отишли въ 861 година при козаритѣ въ територията на рускитѣ славяни и, най-сетнѣ, когато отишли при западнитѣ славяни, именно въ смѣсената славянска територия, тъй нареченатa Велика Моравия (дѣто въ цвѣтущия периодъ на политическия ѝ животъ, освѣнъ моравцитѣ, прадѣди на днешнитѣ словаци, чехи, имало отчасти и поляни, прикарпатски руси, сърби, харвати и словинци). Върху почвата на първаначалнитѣ солунски впечатления у светитѣ братия се развила отпослѣ великата и плодотворна система на тѣхната християнска мисия посрѣдъ младото, бодро, пълно съ

жизнена енергия и многолюдно славянско племе, което сполучили отчасти лично съ своитѣ апостолски трудове и съ трудоветѣ на свои продължатели да приобщатъ къмъ християнската култура и, по думитѣ на императора Михаила къмъ моравския князъ Ростиславъ, да го причислятъ „къмъ великитѣ народи, които славятъ Бога на свой езикъ“ (Пан. Ж. К., гл. XIV). Съ една дума, отъ Солунъ води първоначалния си духовенъ произходъ новия културенъ славянски миръ, който, обединенъ идейно съ гърцитѣ, се противопоставилъ послѣ на западния романо-германски миръ, обединенъ отъ политиката на папския Римъ. По този начинъ въ Солунъ било турнато началото на вѫтрѣшната духовна помира на враждуващето дотогава езичество съ православна Византия. Истина, и послѣ това не се прѣкратили външнитѣ войни и изобщо несъгласията на славянитѣ съ гърцитѣ. Ала духовно-културната връзка остава безпорененъ фактъ на историческия имъ животъ. Кирило-методиевитѣ начала на славянската култура, като яка историческа основа, иматъ православно-източенъ произходъ, а не западенъ, както се стараятъ да прѣдставятъ римо-католишкитѣ историци и изобщо мнозинството западноевропейски учени и както практически се стараятъ да осжществятъ това адептитѣ на Римъ и въ това число ново-велеградскитѣ „почитатели на паметьта на св. Кирилъ и Методий“. Любопитно е, че още до послѣдната балканска съюзна война нѣкои отъ тия „почитатели“ дирили въ Солунъ кѫщата или мѣстото, дѣто могли да живѣятъ св. славянски просвѣтители. Напразнияттъ опитъ отъ австро-славиститѣ на ново-велеградското тълкуване, свързвано у тѣхъ съ давнашната мечта на Австрия да завладѣе Солунъ, сега се използва, види се, отъ несбѫднатото непосрѣдно влияние на австрийската окупация.

Солунъ, подиръ петвѣковното негово владѣние отъ турцитѣ (отъ 1430 г.), отново се връща на православнитѣ. На кого отъ тѣхъ по право той трѣбва да принадлежи? Върху това сега спорятъ заинтересуванитѣ съюзници и като че ли се готвятъ, за радость на общитѣ врагове, да рѣшатъ въпроса едва ли не съ оржжие въ ржцѣ, като оставятъ на страна възможнитѣ справедливи пѫтища за взаимно съгласие.

Гърцитѣ повече отъ всичко сочатъ на своето тъй наречено историческо право, понеже до турското иго тѣ, ако не всѣкога, то повечето врѣме, били фактически владѣтели на Солунъ. Разбира се, историческото право на гърцитѣ върху Солунъ може малко много да се обоснове само отъ врѣмето на Юстиниана въ VI вѣкъ слѣдъ Р. Хр., когато, отъ друга страна, почнали да приближаватъ къмъ Солунъ отъ сѣверъ и славянскитѣ маси. Извѣстно е, че въ края на VI вѣкъ (597 г.) славянитѣ сж обсаждали Солунъ, но особено енергични сж били пристѫпитѣ къмъ Солунъ отъ страна на македонскитѣ славяни въ 676, 678 и 685—7 г. Само съ хитрость сполучилъ византийскиятъ императоръ Юстинианъ II Ринотметъ да склони славянитѣ на миръ и прѣдателски да прѣсели значителна часть отъ тѣхъ въ Мала Азия на брѣга на Мраморно море (въ тъй наречената опсикийска тема), дѣто между другитѣ билъ знаменития въ IX в. Олимпъ, на който се подвизавали братията-солунци още до мисията си при моравцитѣ. Въ X в. (напр. въ 904 год.) Солунъ билъ разграбенъ отъ сарацинитѣ, въ XII в. (1185) го освободили норманитѣ, и въ XII в. (1204) го заели франкитѣ кръстоносци, а въ сжщия XIII в. (около 1230 г.) околноститѣ на града заели българитѣ. Истина, славянитѣ никога не сж заемали Солунъ, но околноститѣ му етнографно имъ принадлежатъ отъ началото на VI в. И сега славянски селища обикалятъ града отъ всички страни [1]) Колкото се отнася до населението на самия градъ Солунъ въ днешно врѣме, въ него се забѣлѣзва голѣма етнографна смѣсица: отъ 130000 души половината сж испански евреи, 25000 турци, около 20000 гърци, около 12000 българи. има и албанци, цинцари, черкези, татари и западни европейци, (около 3300[2]). Може би, и солунскитѣ евреи би взели да доказватъ своето историческо право на Солунъ, понеже и тѣ го населяватъ едва ли не отъ началото на турскитѣ завоевания на Балканския полуостровъ, прѣселени тукъ изъ Испания . . .

Както и да е, въ всѣки случай тъй наречението историческо право на гърцитѣ върху Солунъ, неподкрѣпено отъ реална сила на окржжаващето града не гръцко, но славянско население, не може да имъ даде увѣра, че ще запазатъ това право въ бждаще. Може ли да сжществува и да се развива градъ безъ сѫплеменень хитерландъ? Споредъ справедливата бѣлѣжка на Н. Я. Данилевски (вижъ „Россія и Европа“, 4-то издание, Спб. 1889, стр. 404—5), „историческото право има огромно значение и заслужава всѣко внимание, когато, бидейки историческо, продължава коренитѣ си въ *дѣйствителнитѣ потрѣби* на хората отъ текущия вѣкъ, продължава да съставя тѣхно природено неотемлемо право; когато съставяйки грижа на миналия день, продължава да е насжща грижа и на днешния день“. А между това, както за Солунъ, така още повече за неговитѣ околности, заети отъ всички страни сега отъ другъ, не гръцки етниченъ елементъ, не може, разбира се, да се подържа слабата аргументация на гърцитѣ за тѣхното тъй наречено историческо право. Прѣдъ видъ на това трѣбва да се признае, че повече реални права върху спорната територия иматъ македонскитѣ славяни, които заематъ прѣдметната територия и които сж свободни, ако пожелаятъ, да се присъединятъ къмъ единия или другия отъ своитѣ сѫплеменни славянски съюзници. При таково принципно поставяне на „солунския“ въпросъ, отъ гледище на идейно кирилъ-методиевско значение за славянитѣ на града Солунъ, нѣма достойни за уважение основания нито у гърцитѣ, които нѣматъ на него неоспорно етнографно право, нѣма такива нито у българитѣ, нито у сърбитѣ за страстенъ споръ за него, понеже, като зависи въ своята по-нататъшна сждба отъ окржжаващето го славянство, Солунъ, въ сжщность, принадлежи на всички вѣрни почитатели на светитѣ солунци, въ това число и на гърцитѣ, които сж ги подарили на нашия славянски родъ, като най-яка духовно-културна сила, която ни свързва. Поради това градъ Солунъ всѣкога ще бжде скжпъ не само на едни славяни, но и на гърцитѣ, като давнашенъ исторически духовенъ центръ на начанатия гръко-културенъ съюзъ и като символъ на тѣхното историческо величие, като призовава едноврѣменно и гърци и славяни да уважаватъ законнитѣ права и живитѣ интереси единъ на другъ въ бждни съюзни отношения.

Ето къмъ какво мирно рѣшение на „солунския въпросъ“ призовава съюзницитѣ празднично възпоминание за светитѣ братия-солунци.

Д.

[1]) Вижъ „Славянскія извѣстія“, № 5, 1912 година.

[2]) Вижъ „Сл. извѣстія“, № 17 отъ 1913 г. стр. 278.

Нужда отъ сдружаване да се даде директива на обществено възпитание.

II.

Когато на Карла Велики дойде идеята за *общото образование*, той организова трудѣ посрѣдствомъ духовенството, като при това завъртѣ около себе си единъ кржгъ отъ ревностни учени хора, които станаха отпослѣ организатори на учебното дѣло въ разни страни.

Извѣстна е дѣятелностьта на разните организовани общества — орденитѣ — които си бѣха поставили като най-главна задача „обучението и възпитанието на младежьта“. Въ края на петото столѣтие бѣ основанъ ордена на *Бенедиктинцитѣ*. Съ своята здрава организация тѣ засилиха не само училищното дѣло, но и материалното състояние на странитѣ, дѣто се бѣха разпространили. Бенедиктинскитѣ монастири бѣха цвѣтущи центрове на земледѣлието и индустрията.

Въ началото на 13 столѣтие били основани нови два ордена съ названия: *Францисканци* и *Доминиканци*.

Покрай чистоцърковнитѣ си задължения, тѣ сж работѣли съ най-голѣма ревность и въ областьта на обучението и възпитанието. Тѣ бѣха сѫщеврѣмено и учени хора. Изъ тѣхната срѣда излѣзоха велики умове, като Александъръ Халски, Тома Аквински, Бонавентура, Рожеръ Баконъ, Дунсъ Скотъ и др., които имать неоцѣними заслуги въ развитието на спекулативнитѣ науки. Извѣстни сж сѫщо орденитѣ на *Иеронимцитѣ*, *Пиариститѣ*, *Уреулититѣ*, ордена на *Свещеническото Братство* за християнско обучение, *Ораториевцитѣ* и пр.

Всички тѣзи ордени не само сж влияели, но сж прѣдизвиквали истински бури въ обществения животъ — нѣщо, което не щѣше по никой начинъ да бѫде възможно, ако не бѣха организовани. Трѣбва само да си спомнимъ, какъвъ е билъ резултатътъ отъ дѣйностьта на *иезуититѣ*, за да се убѣдимъ, какво може да направи едно сдружено и въодушевено общество. Солидарностьта на иезуититѣ ще бѫде образецъ на вѣчни врѣмена. Тази солидарность извърши чудеса въ историята на срѣднитѣ и нови вѣкове, та дори и до днесъ се чувствува нейното влияние. Отъ гледище на съврѣменнитѣ идеали за възпитанието, много отъ постжпкитѣ и цѣлитѣ на иезуититѣ ние не можемъ да одобримъ, обаче ние извличаме отъ тѣхъ една поука, като какъ може чрѣзъ една организация съ ясно опрѣдѣлена цѣль и срѣдства да се завладѣятъ всички обществени слоеве: отъ царския палатъ до послѣднята селска колиба.

Днесъ почти въ всички културни държави е сѫзната нуждата, че е необходимо да се положатъ особни грижи за обществено възпитание. И за тази цѣль сж основани много дружества. Каква работа прѣдстои на наша България, кждѣто нито школното образование (особено основното) е поставено на нуждната висота, нито пъкъ за обществено възпитание е полагалъ нѣкой нѣкакви грижи. Здравитѣ морални качества, които ние днесъ виждаме въ нашия народъ, сж запазени не по силата на нѣкаква системна работа, а благодарение на нѣкои исторически обстоятелства. Днесъ тѣзи обстоятелства изцѣло се прѣмахватъ и насъ вече не случаятъ ще ни запази, но една съзнателна работа. Прѣдвидената опасность може лесно да се избѣгне. И сега е моментътъ да се замислимъ върху това.

Въ насъ, наистина, е имало досега тукъ и тамъ нѣкои групички съ разни цѣли, които сж се мжчили да работятъ по нѣщо въ това направление, обаче тѣ не сж могли да станатъ обществена сила, защото не сж били въ положение да си създадатъ една ржководяща, централна организация, която да обедини цѣлитѣ и да внесе система въ тѣхната работа. Това не е могло да стане, защото, може би, не му е дошло още и врѣмето.

Директива за общественото възпитание (ако щете и обучение) може да бѫде дадена само отъ високопросвѣтенитѣ и научно подготвенитѣ хора. Проститѣ хора могатъ да бѫдатъ добри работници, срѣдноинтелигентнитѣ — добри агитатори, обаче само подготвенитѣ може да създаде система и да бѫде довѣренъ инструкторъ. Не е достатъчно само едно въодушевление; изисква се широко разбирателство, което да осмисли въодушевлението. Разбира се, една организация има нужда отъ всѣкакъвъ видъ работници. Ученията и опитния може да дава идеитѣ, но другъ трѣбва да стане тѣхенъ апостолъ и този послѣдниятъ има не по-малка заслуга отъ първия. Генералътъ е славенъ само съ своитѣ войници.

Сега намъ прѣдстои двойна работа. Отъ една страна да се погрижимъ за училищното образование, отъ друга — за възпитанието въобще. Видѣхме, че отдѣлната личность малко нѣщо може да направи. Остава да очакваме, че носителитѣ и промислителитѣ на българската култура ще изпълнятъ своя дългъ на врѣме. Особено трѣбва да бѫде сжпо за насъ народното възпитание. Има нѣща, които единъ народъ може да губи и да придобива. Обаче изгуби ли една нация своитѣ морални качества, по-скоро ще загине, отколкото да ги повърне. Това е законътъ на моралната еволюция.

Ще бѫдатъ прѣстжпници нашитѣ културни водители, ако не промислятъ, като какъ могатъ да запазятъ онѣзи блестящи качества, които днесъ откримѣ въ нашия народъ. Колко народи могатъ да се похвалятъ днесъ съ своята „*млада кръвь*“, „*свѣжесть*“ и „*дѣвственость*“? Това е едно безцѣнно богатство на народната душа и може да бѫде залогъ за едно славно бѫдаще.

Външна култура лесно се добива, учение, богатство — сѫщо, но една непокварена природа е даръ Божи и трѣбва да бѫде пазена като светиня. Да не би единъ день всичко да изгубимъ и тогазъ ще си спомнимъ за златния вѣкъ на нашето „народно младенчество“, но ще бѫде всичко напразно, — така, както е станало съ много сегашни и минали народи. Народъ, който не е достигналъ до едно голѣмо културно развитие, макаръ и да притежава тѣзи качества, той не знае да се възхищава отъ тѣхъ и да ги прави обектъ на своето етико-естетично съзерцание. Обаче какъвъ изворъ на радость могатъ да бѫдатъ тѣ относѣ за него, ако се запазятъ по нѣкой начинъ! Нѣма по-голѣма слава за единъ културенъ народъ, който може да устои на всички изкушения на живота и единъ день пакъ да се константира въ него сѫщата свѣжесть, трѣзвость и дѣвственость както и въ началото. Това е знакъ, че таквозъ племе е призвано да играе една велика *етическа роля* въ историята на народитѣ. Не е малка похвала и малъкъ знакъ, ако слѣдъ врѣме и за насъ може да се каже, че сме „*сѫщински моми*“, както ни нарекоха онѣзи, които се заинтересуваха и ни проучиха прѣзъ врѣме на тази война. Ако тѣзи качества дѣйствително бѫдатъ нѣкаква самобитна особеность въ насъ, то може да мислимъ, че това е едно особено призвание и да положимъ всички усилия за напрѣдъкъ въ това направление. Врѣмето ще покаже, то е най-добрата проба. Обаче както и да бѫде, поне засега е фактъ, че има въ насъ една много добра основа за етическа идеализация и трѣбва да промислимъ по кой начинъ може да се развиемъ въ тази посока и какъ може да се запазимъ отъ врѣдни, разрушителни влияния. Само една системна работа може да гарантира успѣхъ при една толкозъ възвишена цѣль.

Его защо трѣбва да се създаде въ насъ една организация, състояща се отъ нашитѣ най-видни хора и

обществени дѣйци, които да взематъ присърдце тази работа и да се погрижатъ за величието на своето отечество. Тъй трѣбва да се направи, щото хора нече съ име, професори и пр. да считатъ за гордость да вѣзватъ, като членове и работници въ нея. Тъй да се издигне, щото съ право да можемъ да я наречемъ единъ день **„академия на нравитѣ“**, (както има академия на науките), която да бѫде мощенъ ржководитель и коректоръ на обществената съвѣсть. Ако сме напистина днесъ като примѣръ между другитѣ народи съ своитѣ самобитни морални качества, то нека станемъ и примѣръ, като какъ трѣбва да се пѣнятъ и пазятъ тѣзи качества.

Будни! Будни!

Свещ. Д-ръ К. Цѣновъ.

Книжнина.

Добрия пастирь.

Случка.

Слънцето е на заникъ. То полека наваля задъ хоризонта и хвърля послѣдни лучи по най-високитѣ върхове, които, утънали въ сѣтлина, се отражаватъ въ тихото езеро. Параходъ пори спокойно край брѣговетѣ му, и очитѣ на всички пътници сж впити въ дивната картина. Въ стръмнинитѣ на блѝжния ридъ стадо овце весело блее; овчарьтъ, тринадесетгодишно момче, лежи посрѣдата имъ. Всичко това заедно съставя гледка съ рѣдка хубость, пълна съ живость и прѣлесть.

Черитѣ кждрави коси на малкото овчарче, неговитѣ изпръхнали образи, неговитѣ блѣскави очи, нозѣтѣ му, якитѣ и изгорѣлитѣ му отъ вѣтъра ржцѣ, цѣлото му лице диша здраве и сила, а неговия изразъ сочи, че е честито, макарь да е бѣдно. Ако се съмняваме, лесно ще се убѣдимъ, като го чуемъ какъ пѣе, колко гласъ го държи, тази весела пѣсень:

Азъ съмъ планинецъ,
Обичамъ дивната
Тазъ и мила страна.
Тжжно е другадѣ.
Тукъ азъ оживѣвамъ
Обичамъ ви, Алпи,
Обичамъ да водя
Свойто мило стадо
Изъ твоитѣ чуки.
Хубаво е, хубаво
Моето отечество.
Тра-ла-ла, тра ла-ла . . .

Тия весели напѣви се поемаха и прѣдаваха отъ ехо на ехо. Жакъ ги чуваше, и омайна усмивка лжкатѣше по лицето му.

Да, честито бѣ малкото овчарче, и понеже не познаваше другъ животъ отъ своя, то не желаеше нищо.

Нищо? о не, то имаше голѣмо, много голѣмо желание, дори и двѣ. Първо, страшно желаеше да може да се изкатери нѣкога по околнитѣ върхове, сжщо и да обходи всички страни, за които бѣ слушало да му говорятъ въ училището; послѣ, чезнѣше цѣлата му душа отъ желание да възпроизведе на платно всички чудесии, които очитѣ му съзерцаваха, както бѣ виждало, че правятъ живописцитѣ, които всѣка година дохождали на Алпитѣ и на които то бѣ водачъ. Жакъ знаеше, къмъ кого да се обърне да иска това, което желаеше да постигне. И като дигна очи къмъ мо-дрото небе, той извика умилно: „О, благи Боже, помогни ми да видя всички хубави нѣща, които си сътворилъ“. Така громко извика той и изказа желанието си, а послѣ си рече: „Нека опитамъ, да ли не мога нѣщо да нахвърлямъ“. И като грабна плочата си и молива, хвърлени на страна на трѣвата, той почна да нахвърля една драска; въ нея личеха контурить на планината, която бѣ срѣщо него; съ хоризонтални линии, твърдѣ тънки, заличе и езерото, което обгрѫщаше подножието на веригата.

Унесенъ тъй въ любимата си работа, той и не чу слабо едно блеене. Едва когато се сдрачи, дигна глава отъ плочата. Той скочи. Слънцето бѣше залѣзло, а стадото още не прибрано! Какво ще рече господарьтъ му.

Жакъ Расе бѣ главѣнъ за прѣзъ лѣтото у единъ богатъ стопанинъ за овчарь. Всѣка сутринь той изкарваше овцетѣ на паша Той събра бързе стадото и прѣчете овцетѣ; всички овце бѣха на лице, но дѣ е малкото агънце, което толкова обичаше. Завика той, ала напусто: никакво блеене не се обади на гласа му. Разтреперанъ, той доближи до врая на канарата, която се издигаше надъ пропастьта. И тамъ съ ужасъ видѣ своето обично агънце надвѣсено надъ бездната цѣло укървавено. Не бѣ възможно да се доближи до него. Агънцето е изгубено.

Зарони овчарчето горещи сълзи и поведе стадото долу изъ падината.

Когато доближи чифлика, господарката, която отъ дълго врѣме чакаше стадото, излѣзе прѣдъ овчарчето. Като видѣ Жака, който винаги бѣ веселъ, че плаче, тя се уплаши.

— Какво ти е Жакъ? какво се е случило? запита го тя умилно, състрадателно.

— А, господарке, отговори овчарчето: бѣдното малко агънце падна въ пропастьта!

— А-а Жакъ, а Жакъ! ти днесъ не си си гледалъ работата, не си пазилъ стадото!

— Несрѣтникъ съмъ, господарке. Унесохъ се да рисувамъ и се забравихъ. Ако агънцето е умрѣло, вината е моя. И овчарчето зарида и се задави въ сълзи.

— Успокой се, Жакъ, но бжди по-внимателенъ и грижливъ занапрѣдъ. Ако господарьтъ се разгнѣви, ще гледамъ да угаложа гнѣва му.

Стопанинътъ долетѣ. Той бѣ узналъ за случката. Разправилъ му бѣ единъ отъ слугитѣ Страшно бѣ разгнѣвенъ. Съ голѣми мжки жена му го удържа да не бие овчарчето. Той веднага изпрати двама слуги да дирятъ агънцето.

Клетото! То бѣ се търколило въ дъното на бездната. Слугитѣ донесоха въ чифлика агънцето смазано и мрътво. Като го видѣ, овчарчето се тръшна на земята и зарида страшно. Ала сълзитѣ му не смекчиха господарьтъ, който загълча строго и сурово:

— Обзалагамъ се, че ти пакъ си рисувалъ! Глупава мания! у главата ти се върти само едно — да станешъ великъ живописецъ, но азъ прѣдричамъ: ти ще станешъ хаймана. Ти ядешъ чуждия хлѣбъ и не изпълнявашъ дълга си.

Жакъ слушаше тия думи треперящъ. Той се изгуби, когато чу, че наказание ще послѣдва прискдата.

— Георги! извика господарьтъ, заведи този негодникъ въ хамбаря, въ тъмния таванъ, и му дай ржкойка слама; нека мине нощьта и деня тамъ. Нека прѣзъ това врѣме обсжди постжпката си. Ще му туришъ стомна вода, кжсъ хлѣбъ, па ще го затворишъ съ ключъ.

Клетиятъ Жакъ, на слой слама, охкаше и кжсаше душата си. Въ бѣдата си не знаеше за кое повече да плаче — за сѫзнатата ли грѣшка, за загубата на

обичното мило агънце ли или за срамното наказание. Всички слуги въ чифлика знаеха наказанието, което господарьтъ бѣ му наложилъ. Това го съкрушаваше. Чувствуваше се дълбоко унизенъ.

— А, сладка мамо, мислѣше си, ако да знаешъ, че дѣтето ти е запрѣно, и още въ затворъ, подъ ключъ! И ти ли ми се гнѣвишъ, мамо? редѣше той, като че ли майка му можеше да го чуе. И лошо ли е да желаешъ да чертаешъ и рисуваешъ?

Първъ пѫть въ живота си, макаръ и да бѣ уморенъ, Жакъ не можеше да заспи, обръщаше се ту на една ту на друга страна, обмисляше печалната си сѫдба и не можеше да се успокои.

Най-послѣ колѣничи и, съ очи къмъ лунната свѣтлина, блеснала прѣзъ пролѣза на покрива, каза съ кръстени ржцѣ:

Боже мой, направи ме добръ и благочестивъ, та да мога да влѣза въ небесата!

Но едва изговори тази кжса молитва, печални мисли почнаха да го мжчатъ. Клетия Жакъ! той търпѣше тежко наказание за минутна немара. Ала извед нъжъ той си спомни пѣсенѣта, която пѣеха нѣкога на училище:

Ела, душе, тѫжна,
Тѫжна и плачеща!
Ела ти при мене,
При своя Спаситель.
Въ тежкитѣ минути
Кажи му скърбѣта си,
Кажи ти полека
Тежкитѣ си жалби,
Кажи ги свободно
На Христа Исуса . . .
Кажи ги, о душе,
Безъ страхъ и боязнь . . .

Затананика той полека тази сладка мелодия, а гласътъ му малко по малко заослабва, додѣто съвсѣмъ се изгуби. Налегна несрѣтното дѣте сънъ, сънътъ на дѣтинството, което не знае душевни мжки.

Заминаване.

Бѣдниятъ Жакъ! теглата и страданията го не оставиха: на другия день господарьтъ го махна отъ овчарството. Той нѣмаше вече да изкарва стадото на Алпитѣ! нѣмаше да гледа вече отъ висотитѣ безграничния свѣтъ и всички чудесии, сътворени отъ Бога!

Ала, покоренъ отрано и веселъ, въпрѣки страданията, защото Иисусъ ги прогони, по лицето на Жакъ не остана слѣда отъ печаль: наглеждаше мило и сладко. Господарката, очудена отъ това, пита Жака:

— Малки ми Жакъ, Богъ ли те утѣши въ скърбьта?

— Да, господарке, азъ се утѣшихъ, откакъ научихъ, че Иисусъ е добръ пастирь, който никога не оставя овцетѣ си.

А каква голѣма нужда имаше малкия Жакъ отъ такава вѣра? На каква тежка изпитня той бѣ подложенъ прѣди нѣколко дни!

Господарьтъ, недовѣрчивъ и строгъ отъ несрѣтния день, когато се изгуби малкото агънце, наново нагълче Жака.

— Стига, стига вече, каза му той: може да си диришъ друго мѣсто. Ако нѣкога станешъ добръ работникъ, което не вѣрвамъ, може да се върнешъ: засега нѣма какво да те правя.

Като чу тия грозни думи, сърдцето на малкото овчарче се сви. Той видѣ, какво го чака подиръ това изгонване; той знаеше добрѣ, че не може да остане у кжщи, у тѣхъ си; той трѣбваше да остави добрата си майка, малкото си сестриче Роза и Алпитѣ, милитѣ Алпи, които нѣма вече да кънтятъ отъ веселитѣ пѣсни и отъ звуковетѣ на неговата цафара. Ще бжде тласнатъ по широкия свѣтъ, но не така, както е желаелъ. Изпжденъ! той изпжденъ! какъ ще каже това на добрата си майка?

Слѣдниятъ день бѣ недѣля. Сутриньта Жакъ отидс въ църкоа; подиръ пладне трѣбваше да иде при майка си за сбогомъ.

Той бѣ рѣшилъ да тръгне веднага на пѫть, за да подири въ околноститѣ мѣсто за овчарь или за слуга. Сега вече той ще бжде внимателенъ, ще гледа добрѣ работата си и нѣма да рисува намѣсто да гледа овцитѣ си, не! И съ мисъль на сърдце на такава жертва, той взе твърдо рѣшение и тръгна.

Седнала прѣдъ малката си кжща, г-жа Расе и момиченцето ѝ Роза се любуваха на дивната хубость на пейзажа, утъналь въ послѣднитѣ лучи на слънцето. Изведнъжъ момиченцето рипна стреснато отъ столчето, дѣто бѣ седнало до нозѣтѣ на майка си и, като се спусна по пѫтеката, която се изкачваше отъ долината:

— Мамо, мамо, Жакъ иде! завика то.

— Жакъ! какво говоришъ? Това е невъзможно!

Но въ сжщата минута милото ѝ дѣте се хвърли на шията ѝ, като заговори:

— Да, мамо, азъ съмъ, ида да кажа сбогомъ, защото ще вървa надалечъ.

— Какъ? дѣ ще отидешъ?

— Отивамъ да си диря друго мѣсто. Самъ не зная, дѣ ще го диря.

— Жакъ! какво е станало? Ти криешъ нѣщо. Обади ми всичко.

— Всичко ще ти обадя: малкото агънце падна въ пропастьта, по моя вина, и господарьтъ ме наказа на хлѣбъ и вода и ме . . .

— Изпжди? изпжди? прѣкжсна го майка му уплашена.

— Да, изпжди ме, призна Жакъ и се изчерви.

— Ти, навѣрно, пакъ си се зарисувалъ, продължи майката, като догажда ше грѣшката на дѣтето си.

— Да, промърмори Жакъ.

— О, клето мое дѣте, за злочестата тая страсть, ти остави да пропадне бѣдното добиче, изгуби мѣстото си и сега трѣбва да тръгнешъ по свѣта, въ който нищо не знаешъ. Да ме оставишъ? Какво ще стане съ мене! азъ не ще бжда минута спокойна отъ мисъль по тебе!

— Но, мамо, каза Роза съ сладъкъ дѣтски гласъ, Богъ ще се гриже за Жакъ.

Засрамена отъ съмнѣнието, което бѣ обзело майчиното ѝ сърдце, г-жа Расе се наведе и прѣгърна нѣжно щерка си.

— Ти ще останешъ съ менъ, и ние двѣтѣ ще молимъ Бога да бди постояно надъ нашия Жакъ и никога да не го оставя.

— Не, Той нѣма да ме остави, мамо; зная това. Когато бѣхъ на хлѣбъ и вода, самъ-саминъ въ тъмна стая, азъ си спомнихъ тия думи: „Иисусе, добри пастирю, иди намѣри изгубенитѣ си овци". Азъ съмъ увѣренъ сега, че Той нѣма да ме оссави.

— Пази твърдо вѣрата си, и никога, сине мой, не ще бждешъ несрѣтникъ, ала не мога да ти изкажа, колко мжчно ми става, като помисля, че ще ни оставишъ.

Въпрѣки своята скрѣбь и своята грижа, добрата майка се запрѣтна да приготви малкия багажъ, който дѣтето ѝ трѣбваше да вземе съ себе си. Но нейнитѣ срѣдства бѣха много малки и, когато прѣсмѣтна,

какво може да даде на дѣтето си, тя видѣ, че това, що му дава, е много малко Тя прибави при ризитѣ двѣ твърдѣ стари книги, съ съвсѣмъ изтрити кори и, като ги подаде на Жака, рече:

— Дръжъ, чедо мое, това ще ти е съкровището въ черните дни! това е св. Евангелие и единъ молитвеникъ. Всѣка вечерь, прѣди да си легнешъ, дори и когато си прѣуморенъ, прочитай по една страница. И никога не отстжпяй отъ вѣрата си, дори и когато другаритѣ ти се смѣятъ; дръжъ твърдо това, което имашъ.

— Ще го сторя, обѣщавамъ ти това, мамо, отговори Жакъ задавенъ съ сълзи.

Настжпи минутата за прощаване. Прѣгърнати трима, тѣ не можеха да се раздѣлятъ и постоянно повтаряха една и сжща фраза: „Сбогомъ, сбогомъ, нека Богъ да те пази!

Роза, прѣгърнала брата си, искаше да го изпрати далечъ изъ пжтя; нито той нито тя можеха да говорятъ. Слѣзоха най-сетнѣ, долѣ отъ чуката; тукъ тѣ се прѣгърнаха пакъ, и момиченцето, като се откопче, покатери се изъ пжтеката тичешкомъ безъ да се обърне, а Жакъ закрачи печално да стигне чифлика, дѣто щѣше да прѣнощува.

(Слѣдва).

Външенъ прѣгледъ.

Православни църкви.

Цариградската църква. *(Руския проектъ за Св. Гора, Цариградската патриаршия и Гърция).* Въпросътъ за бждната сждба на Св. Гора живо интересува Цариградската църква и Гърция. Напослѣдъкъ Цариградскиятъ патриаршески Синодъ отново се занималъ съ въпроса за Св. Гора. Както се знае, Атонскиятъ полуостровъ не спада въ територията, която подлежи на подѣлба между съюзнитѣ балкански държави. Съ неговата сждба, прѣдимно съ Св. Гора, ще се занимае лондонската посланишка конференция. Това е обявено отдавна. Руското правителство е изработило вече проектъ за нентрализиране Св. Гора. Този проектъ ще се прѣдстави на лондонската конференция. Въ него се проектира Св. Гора да остане подъ покровителството на шестьтѣ православни държави: Русия, България, Гърция, Сърбия и Черна гора. Гърция не се съгласявала съ това: тя иска да анексира Атонския полуостровъ. Не се съгласяватъ съ руския проектъ и гръцкитѣ светогорски мънастири. Казватъ, че послѣднитѣ се подбуждали отъ Гърция. Цариградскиятъ патриархъ отначало се съгласилъ да се уреди гражданската и политическа управа на Атонъ отъ велнкитѣ сили, но го безпокоилъ главно въпроса за правата на Цариградската патриаршия върху светогорскитѣ мънастири. Той искалъ да се обезпечатъ тия права на Патриаршията и да се признае тѣхната неприкосновеность. Въ послѣднитѣ си заседания Цариградския синодъ, казватъ, билъ се занималъ отново съ въпроса за Св. Гора и билъ се резервиралъ много по него. Съ това той дошелъ въ помощь на атинското правителство: послѣдното, казватъ, било вече заявило, че не могло да се съгласи съ руския проектъ за Св. Гора, защото сама Цариградската патриаршия не била се съгласила съ него и защото и самитѣ гръцки светогорски мънастири били противъ него. Това билъ констатиралъ въ разорта си и г. Н. Мансуровъ, руски дипломатъ и дългогодишенъ пръвъ секретарь въ Руското цариградско посолство, който бѣ изпратенъ на Атонъ да изучи на самото мѣсто въпроса за бждната устройство и управа на Св. Гора.

Руската църква. *(Прослава на патриарха Ермогена).* На 12-и май Москва била свидѣтель на рѣдко църковно тържество: прославата на светителя патриарха Ермогена, канонизиранъ отъ руската православна църква и причисленъ въ лика на светнитѣ. На тържеството участвували повече отъ 100 хилтди богомолци. Обредътъ на прославата се извършилъ отъ 16 архиереи, между конто е билъ и Н. Блаженство антиохийскиятъ патриархъ Григории, повече отъ 20 архимандрити и митрофорни (носещи митри) свещеници. Въ навечерието се продали 50 пуда свѣщи. Сутринѣта въ съборния храмъ „Успение" се отслужила заупокойна литургия отъ Високопрѣосвещенитѣ митрополити Петербургския Владимиръ, Московския Макарий, архиепископитѣ Алексий и Кирилъ и Прѣосвещения Курски епископъ Стефанъ. На панихидата, която се отстояла подиръ божествена литургия, излѣзли всички служили архиереи заедно съ епископитѣ Никонъ и Силвестръ, Архимандрититѣ, протоиереитѣ и свещенницитѣ, всички въ сребърни одежди, образували шпалеръ отъ архиерейския трѣнъ до гробницата на патриарха. Прѣдъ гробницата се наредили всички архиереи.

Синодниятъ хоръ билъ облѣченъ въ костюми отъ XVII вѣкъ. Въ 6 часа вечерьта се почнала всенощна въ съборния храмъ „Успение". Прѣдъ всенощната протопресвитеръ Любимовъ тържествено осветилъ образа на св. Ермогена. Загърмѣла голѣмата камбана отъ Иванъ Велики и гласътъ ѝ се разнесълъ надъ Москва. Въ съборния храмъ и чудовския мънастиръ се почнали всенощнитѣ. Въ съборния храмъ на всенощната присжтствувала великата княгиня Елисавета Теодоровна, князъ Иванъ Константиновичъ, оберъ-прокурора на св. Синодъ, прѣдседателя на Романовския юбилеенъ комитетъ Бугилинъ, членътъ на държавния съвѣтъ кн. Ширински-Шихматовъ, московскиятъ губернаторъ и пр. Гробницата на патриарха била покрита съ скжпоцѣненъ покривъ, подаренъ отъ великата княгиня Елисавета Теодоровна. Покровътъ изобразява патриаршеска мантия, въ която е облеченъ лика на св. Ермогена. Вѣзъхъ „съ славза" въ съборния храмъ антиохийския патриархъ. Когато синодниятъ хоръ запѣлъ „Хвалите имя Господне", отворили се църковнитѣ врата и загърмѣла камбаната на Иванъ Велики и по нея всички камбани въ Москва. Изъ олтаря излѣзли патриархътъ, митрополититѣ, архиепископитѣ, архимандрититѣ, протоиереитѣ и свещенницитѣ, всички въ сребърни съ златни кръстове одежди, нарочно приготвени, и съ запалени свѣщи въ ржцѣ. Когато нѣщитѣ свършили псалома „Хвалите имя Господне" архиереитѣ дигнали покрова отъ гробницата на св. Ермогена, а диакона скъсалъ покривката на иконата отъ образа му прѣдъ олтаря. Цѣлиятъ сонмъ на духовенството запѣло величанието...

Извлечение изъ писма и дописки.

Едни хули. Получихме отъ гр. Търново слѣдното писмо:

Завчера в. „Миръ" писа, че „не е още врѣме" за партийни дрязги и разцѣпления. Право е. И цензура военна има, за да се не прѣчи на войната. Има, обаче, българи, внушавани отъ чужденци, що убиватъ духа у народа ни. На тѣхъ нѣма ли кой да обърне внимание?

Тѣ сж протестантитѣ.

Ето нѣколко цитати, съ циничния езикъ, отъ списанието имъ „Христ. свѣтъ", издавано въ Свищовъ.

. . . «Всички (войници) играятъ комаръ, пиянствуватъ при пръвъ случай, а пъкъ нѣкои блудствуватъ като псета. Църквитѣ прѣвърнати въ складове, а джамиитѣ или на складове или на конюшни. Горятъ се и разсипватъ кѫщи, за да си кладятъ огънь, крадатъ, защото инакъ ще умратъ отъ гладъ . . . Негодуване е прѣпълнило сърдцата ни!»

«Цѣлта бѣ хуманна, но срѣдствата за постигането ѝ неоправдателни.»

«Пъклена кървава война» (бр. 5 стр. 13).

«Дано е близъкъ края на това пъклено дѣло». »Азъ не пукнахъ нито куршумъ«.

. . . «Тиканъ съмъ отъ идеали, които съвсѣмъ не съмъ мислилъ да осѫществявамъ. Имахъ други идеали по-високи, за които имахъ надежда да достигна; обаче сега и тазъ надежда изчезна. Ето защо съмъ възмутенъ, недоволенъ» и т. н. (стр. 14)

«Православната църква е по-скоро музей, отколкото жива църква. Отъ нея благословение се извлича толкова, колкото отъ мъски».

Войната не е «свещенна». «Какво е това православие, когато членоветѣ на «великата православна църква» — българи, гърци, сърби едни други се изтрѣбватъ? Врѣме е сега нашия народъ да разбере, че това не е църква, да се отърве отъ тѣзи дрипи» (стр. 15)

«Що мисли българското правителство? нека си признае то, че е въведено въ голѣми погрѣшки, . . . че е сторило голѣми грѣхове, . . . че му липсва долновидность».

«Цѣлокупния български народъ трѣбва да заговори сега. Той много е мълчалъ и търпѣлъ» . . . (бр. 3 стр. 15)

«Българскитѣ православни попове сѫ убийци на Бога въ човѣка, народни книжници и фарисеи — заблудители (бр. 1 и 2 стр. 25), мракокрѣпители (стр. 26), лицемѣри, които за пари заблуждаватъ» (бр. 3 стр. 13).

Сега врѣме ли е да говоримъ противъ войната, да да се хвалимъ, че куршумъ не сме хвърлили, да убиваме духа у народа, да наричаме освободителната война „пъклено дѣло“, да усмиваме вѣрата народна и пастиритѣ си, да го цѣпимъ и обезкуражаваме?

Врѣме ли е?

И трѣбва ли това да продължи?

Свещ. *Н. Д. Тулешковъ.*

Църковно-обществена лѣтопись.

11-и май. Деньтъ на славянскитѣ просвѣтители, св. равноапостолни братия Кирилъ и Методии, тази година се отпразнува въ столицата, поради войната, само църковно, съ молитви. Сутринѣта се отслужи божествена литургия въ всички столични храмове. Въ съборния храмъ и въ храма св. Кирилъ и Методий, който чествува храмовия си день, има архиерейска служба. На божествената литургия въ съборния храмъ присѫтствуваха г. г. министритѣ на чело съ министръ-прѣдседателя г. Ив. Ев. Гешовъ, прѣдставителитѣ на двореца на чело съ г. Добровичъ, столичния кметъ г. Ив. Д. Гешовъ, професоритѣ, учителитѣ, генералитѣ и офицеритѣ отъ гарнизона, началницитѣ на учрежденията, множество видни граждани, ученицитѣ и ученичкитѣ и множество народъ. Подиръ божествена служба се отслужи молебенъ за Н. Ц. Височество Князъ Кирилъ Прѣславски, тозиименикъ на св. Кирилъ.

Едно съревнование. Нашето свещенство взе широко участие въ освободителната война. Часть отъ него отиде съ войската на бойното поле. Зачислени въ полковетѣ, свещеницитѣ сѫ дѣлили всички несгоди съ войницитѣ, насърдчавали ги, ободрявали ги, дори вървѣли съ тѣхъ и въ огненитѣ линии. Доказателство е това, че мнозина отъ полковитѣ и гарнизони свещеници сѫ наградени съ ордени, а всички военни свещеници иматъ най-голѣмата награда—почетьта и любовьта на войницитѣ, отъ които не се дѣлятъ. Втора часть отъ свещеницитѣ, по голѣмата, се прѣдадоха прѣзъ врѣме на войната на благотворна дѣйность. Въ селата тѣ сѫ на чело на благотворителнитѣ дружества. Въ градскитѣ благотворителни комисии свещеницитѣ се отличавали съ ревность, енергия и съ готовность да се притекатъ тамъ, дѣто дъ̀лгъть налагалъ. Трети се посветиха на мисионерство, като носятъ съ ревность всички несгоди и лишения за високото дѣло, на което сѫ се посветили. Съ прѣданость, която не познава мѫчнотии, съ любовь, която стопля, и съ благость, която привързва, тѣ служатъ на новопросвѣтенитѣ, просвѣщаватъ ги съ евангелскитѣ истини, печелятъ сърдцата имъ и ги привързватъ къмъ отечеството, което е тъй грижливо къмъ тѣхъ, и къмъ църквата, която е тъй блага и любвеобилна къмъ тѣхъ. И първитѣ, и вторитѣ, и третитѣ си съревнуватъ въ дълга, който днешнитѣ мѫчни дни имъ налагатъ, и въ призванието, което иматъ . . Имаме и проповѣдитѣ на нѣкои отъ третитѣ, но съжеляваме, че по причини които тѣ схващатъ, не може да се говори засега за тѣхъ, както и за работата, на която сѫ се посветили . . .

Прѣдседателствующия св. Синодъ На 14-и того вечерьта съ пощенския влакъ пристигна отъ седалището на епархията си въ столицата Прѣдседателствующиятъ св. Синодъ, Н. Високопрѣосвещенство св. Доростолския и Червенски митрополитъ г. Василий, и се установи въ своя апартаментъ въ синодната палата. На 15 и того Н. Високопрѣосвещнство ходи въ двореца и се разписа.

Св. Софийския митрополитъ. Синодниятъ архиерей, Н. Високопрѣосвещенство св. Софийскиятъ митрополитъ г. Партений, на 15 и того сутринѣта се прѣмѣсти отъ митрополията въ синодната палата, дѣто зае своя апартаментъ.

Св. Старо-Загорския митрополитъ. Високопрѣосвещениятъ сѫ. Старо Загорския митрополитъ г. Методий е пристигналъ прѣди нѣколко дни отъ седалището на епархята си въ столицата

Св. Драговитийския епископъ. Прѣосвещениятъ сѫ Драговитийски епископъ г. Иосифъ пристигна на 12 того въ столицата отъ Солунъ боленъ. Н. Прѣосвещенство е въ отпускъ. Той е дошелъ въ столицата да се консултира съ докторитѣ за покварението си здраве.

Храмовъ праздникъ. На 17-и того бѣ патронния праздникъ на храма св. Николай Софийски въ столичната часть, наричана „Три Кладенци“. По този случай има тържествена архиерейска служба. Служи Н. Високопрѣосвещенство св. Софийския митрополитъ г. Партений. Храмътъ бѣ пъленъ съ богомолци.

Дискосни помощи за новопросвѣтенитѣ.

Отъ миналия брой	32 лева	259·60
Враца.		
1. Въ църквата „Св. Николай"	лева	45·94
2. „ „ „Св. Възнесение"	„	17·25
3. „ „ „Св. Царей". .	„	11·—
Плѣвенъ.		
4. Въ църквата „Св. Николай"	лева	20·—
5. „ „ „Св. Троица"	„	8·—
6. „ „ „Св. Параскева"	„	5·—
Луковитъ.		
7. Въ църквата „Св. Георги"	лева	13·90
Русе.		
8. Въ църквата „Св. Троица"	лева	60·50
9. „ „ „Св. Георги"	„	28·—
Бѣленска околия.		
10. Отъ църкв въ с. Бей-Върбовка	лв	20·—
Силистренска околия.		
11. Отъ църквата въ с. Попина	лева	8·—
12. „ „ „ с. Бръчма	„	40·—
13. „ „ „ с. Айдемиръ	„	20·—
14. „ църкв. въ с. Гюллеръ-кьой	„	46·80
Бѣленска околия.		
15. Отъ църкв. въ с. Брѣстовица	лв.	8·20
16. Отъ църкв. въ с. Дол.-Монастирица		11·50
17. Отъ църкв. въ с. Хюджекий	лева	40·95
Всичко	лева	664·64

Политически вѣсти.

Прелиминарния миръ подписанъ. Официозътъ в. „Миръ" излѣзе снощи късно въ второ издание да съобщи радостната вѣсть, че прелиминарния миръ е подписанъ въ Лондонъ отъ пълномощницитѣ на балканскитѣ съюзни държави и на Турция. Съобщението на официоза гласи:

„Тая минута нашиятъ пълномощенъ министръ въ Лондонъ г. Маджаровъ е телеграфиралъ:

„Слава Богу, мирътъ се подписа.

Да живѣе България, нейниятъ Царь, армията и неговото правителство".

Сърбия и договора. Сърбскиятъ министръ-прѣдседатель Пашичъ излѣзе слабъ за великитѣ събития на Балканитѣ. Той не може да се издигне надъ слабоститѣ и да се застѫпи за честьта на сърбското правителство и на сърбския краль които дължатъ да изпълнятъ духа и буквата на сърбско-българския договоръ, който носи тѣхнитѣ подписи. Уплашенъ отъ сърбската военна лига и опозиционния печатъ, той, въ отговоръ на интерпелациитѣ на опозиционнитѣ шефове, излѣзе въ скупщината съ декларация, която е флагрантно изопачаване на договора и най-голѣмъ оронъ за Сърбия и за славянството. Съ декларацията си Пашичъ е изгрилъ всички мостове за споразумѣние между Сърбия и България. Подиръ тази декларация България дължи да стори двѣ нѣща: първо, да изобличи сърбския президентъ въ игра съ истината, като публикува договора, второ, въ име на договора да заеме съ войскитѣ си Македония. Това ѝ налага честьта и дългътъ да защити тая честь.

Обявление.

№ 20

Обявява се на заинтересованитѣ лица, че на 21 май н. г. точно въ 2 часа слѣдъ пладне, въ помѣщението на Долно-Баковското общинско управление, ще се открие публиченъ търгъ чрѣзъ явна конкуренция за продажба на трѣвитѣ за текущата година отъ слѣднитѣ църковни ливади:

1. Ливада въ чертата на село Дол.-Раковецъ въ мѣстностьта „Кюшето" отъ 6 декара.
2. Ливада въ сѫщата черта въ мѣстностьта „Язо" отъ 19 декара.
3. Ливада въ сѫщата черта въ мѣстностьта „Маново" отъ 4 ара.
4. Ливада въ сѫщата черта въ мѣстностьта „Щърбаница" отъ 6 декара и 9 ара.
5. Ливада въ сѫщата черта въ мѣстностьта „Пладнището" отъ 28 дек. и 4 ара.
6. Ливада въ сѫщата черта въ мѣстностьта „Лакоста" отъ 1 декаръ и 3 ара.
7. Ливада въ сѫщата черта въ мѣстностьта „Прогоно" отъ 3 дек. и 3 ара.
8. Ливада Църковника сѫщата черта отъ 1 дек и 5 ара.

Първоначалната наемна цѣна за всичкитѣ ливади — 300 лева. Залогъ за правоучастие въ търга 5% отъ първоначалната оцѣнка.

За смѣтка на наемателя оставатъ разноскитѣ за публикация и пр. по произвеждането на търга.

С. Долни-Раковецъ, 6 май 1913 г.

Отъ канцел. на Църков. Настоятелство.

РИЛСКА СВ. ОБИТЕЛЬ.

ОБЯВЛЕНИЕ

№ 672.

На 21 май т. г. въ 3 часа слѣдъ обѣдъ въ канцеларията на монастирското управление въ Рилския Монастиръ, ще се произведе търгъ съ тайна конкуренция за отдаване на прѣдприемачъ покосяването ливадитѣ, находящи се въ района на Рилската Света Обитель, и прибирането на сѣното добито отъ тѣзи ливади.

Приблизителната стойность на прѣдприятието е 8 х. л.

Залогъ за участие въ търга се изисква 5%. Офертитѣ ще се приематъ до 4 часа слѣдъ обѣдъ въ деня на търга.

Конкурентитѣ трѣбва да прѣдставятъ книжата по чл. 11—14 отъ закона за обществените прѣдприятия.

Поемнитѣ условия могатъ да се видятъ въ канцеларията на монастирското управление, въ оная на св. Синодъ въ София и въ метоситѣ монастирски въ с. Рила и гр. Дупница.

Рилски Монастиръ, 7 май 1913 г.

Отъ монастирското управление.

Печ. Паспалевъ, наемателъ I Кооп. Печат. Д-во „Гутенбергъ", София.

Год. XIV. София, Сѫбота, 25 май 1913 год. Брой 35.

Тукъ, Славянска бесѣда

ЦЪРКОВЕНЪ ВѢСТНИКЪ

СЕДМИЧНО ИЗДАНИЕ

Единъ брой 5 стотинки.

СЪДЪРЖАНИЕ:

1. Национална обида. — Д. Мишевъ.
2. Народно търпѣние и народенъ гнѣвъ. — Свещ. Д-ръ К. Цѣновъ.
3. Евангелието и социологията. — Д-ръ Грасе.
4. Книжнина. — Добрия пастирь.
5. Външенъ прѣгледъ. — Сърбската църква.
6. Извлечении изъ писма и дописки.
7. Църковно-обществена лѣтопись.

Национална обида.

Въпросъ е пакъ за народностьта на християнското славянско население въ Македония. Не прѣвъпжть се повдига този въпросъ отъ едни и сжщи кржгове. Подигатъ го сърбитѣ и, както всѣкога, подема се отъ извѣстни руски органи не да се кажо истината по него, но да се даде още едно доказателство на безволие къмъ истината и на страхъ отъ нея.

Въ 1901 г. сжщия въпросъ, съвсѣмъ неочаквано, се повдигна отъ руския „Церковныи вѣстникъ" въ специална бѣлѣжка. Въ нея академическиятъ органъ хроникира думитѣ на анонимни високопоставени лица, че «Охридската архиепископия била сърбска и че Цариградската патриаршии била я взела отъ сърбитѣ (брой 40, 1901 г.)*. Въ свое врѣме се отговори на сжщото това мѣсто въ българския „Църковенъ вѣстникъ" на руския академически органъ съ редица статии, озаглавени «Наложителна справка», въ които се опровергаха твърденията му. Веднага подиръ този въпросъ за народностьта на македонското население излѣзе въпроса за Скопие и Фермилиана. Знае се, кой изнесе този въпросъ и какъ, сжщо и какъ се разрѣши и кои улесниха прѣдназмѣрено неговото разрѣшение.

Сега, подиръ побѣдоносната освободителна война на Балканитѣ, пакъ се повдига въпросъ за народностьта на македонското население. И за славянското македонско население се говори, като за една маса, която нѣма нито съзнание, нито име и която тепърва щѣла да се самоопрѣдѣли. Така е почналъ да гледа напослѣдъкъ на македонското славянско население сърбския ученъ Цвиичъ, така дори почва да гледа на него и органа на Петербургското Славянско благотворисдлно общество. Въ статията «Солунъ и светитѣ братя солунци Кирилъ и Методий», прѣвода на която дадохме въ миналия брой, авторътъ И. П. говори за «македонски славяни», които могли да се присъединятъ къмъ тоя или оня отъ своитѣ съплеменни балкански съюзници». Да се пише и твърди това ще рече да се считатъ македонскитѣ славяни за маса безъ съзнание, безъ име, безъ свой националенъ ликъ. И това се говори и пише подиръ редъ кървави възстания, които отъ 1902 г. направиха македонскитѣ българи, слѣдъ като съ десетки хиляди македонци българи паднаха въ планинитѣ и полетата на Македония, слѣдъ като години наредъ пълниха македонскитѣ българи турскитѣ затвори въ Европа, Азия и Африка, слѣдъ като прѣдизвикаха мюрцщегскитѣ реформи и ревалския договоръ, слѣдъ като направиха прѣвратъ въ ума на турската интелигенция, който се изрази въ 1908 г. въ прогласата на конституционенъ режимъ въ Турция и слѣдъ като младотурцитѣ въ рѣчи и въ органитѣ си благодариха публично на македонскитѣ българи за тѣхнитѣ възстания и за тѣхната борба срѣщо тиранския режимъ на Хамида. Да, това се пише и твърди подиръ епичнитѣ борби на македонскитѣ българи срѣщо турцитѣ за свобода и право, подиръ епопеята на Илинденското възстание на българитѣ въ Македония! А кой въ Европа не знае, че въ Хамидово врѣме сждиха, бѣсиха и заточаваха българи възстаници не отъ България, но отъ Битоля, Прилѣпъ, Охридъ, Дебъръ, Крушово, Леринъ, Кичево, Велесъ, Скопие, Щипъ, Куманово, Кочани, Кратово, Пехчево, Тетово, Кавадарци, Кукушъ и пр. и че между тия мжченици за свободата нѣмаше нито единъ сърбинъ, нито единъ гржкъ? Европейскиятъ печатъ писа тогава за възстаници и за заточеници на българи македонци. Ни въ единъ европейски вѣстникъ не се спомена за сърбинъ възстаникъ срѣщо турската власть и за сърбинъ заточеникъ. Турскиятъ печатъ писа за македонски българи комити, но никога не спомена дума за македонци сърби комити.

Става договоръ между България и Сърбия. Основа на договора е освобождението на българитѣ въ Македония и на сърбитѣ въ стара-Сърбия отъ турско иго. Слава войната. Въ нея участвува цѣла дивизия македоно-одринска, съставена отъ българи изъ Македония и Одринско, и 30,000 македоно-одринци се биятъ рамо до рамо съ българскитѣ войски за свободата на народитѣ въ Балканитѣ. Но нито една македоно-сърбска дружина, нито дори една македоно-сърбска рота въ сърбската армия!

И при такива и толкова поразителни факти днесъ пакъ става въпросъ за националното съзнание и за името на македонското население дори и въ органа на Славянското благотворително общество, въ »Славянскія извѣстія«, знаменосецъ на славянството и на истината. Нищо по-обидно за македонското население отъ това. Нищо и по-оронливо за печатъ и за публицисти, особено за славяни, които си позволяватъ такива обиди.

Македонското население не е несъзнателна, аморфна маса. То знае и заявява високо своето съзнание и своята народность. То се е знаяло за българско пръди да се създадатъ Сърбия, Гърция и България въ държави, пръди да е имало Българска екзархия, пръди дори да е била официално призната българска община и български народъ въ турската империя. То се е знаяло изкони за българско. Така сѫ го наричали гърцитѣ и сърбитѣ пръзъ първото и второто българско царство. Така сѫ го наричали и турцитѣ. „Българскиятъ народъ заема всичко пространство, като почнемъ отъ Дунава до Адриатическо море", пише въ 12-и вѣкъ Вилхемъ Сирски (Emille de Lavelye, „La Peninsule des Balkans", т. II, 215 стр.). „Македония е *българска земя* и Перистерий е между България и Албания", пише въ 15-и вѣкъ албанскиятъ князъ Иванъ Музики. Така нарича Македония и сърбинътъ-еничаринъ Михаилъ Константиновичъ (*Дриновъ*, „Период. списание", кн. XIX и XX. стр. 144). *„Българи"* наричатъ славянското население въ Македония учени археолози, историци, географи, етнографи, естественици, които сѫ пропѫтували пръзъ миналото столѣтие Македония. Така го наричатъ именно Пукевилъ, Ами-Буе, Киприанъ-Роберъ, Лежанъ, Убичини, Ханъ, Гринзебахъ, Евансъ, Емилъ Лавеле, Макензи и Ерби, Робертсонъ, Патерманъ, Мюлеръ, Дюмонъ, Стайнъ, Колбъ, Бухъ, Крусъ, Бераръ, Шублие, Баронъ Рингъ, така го наричатъ и славянитѣ Григоровичъ, Гилфердингъ, Ритихъ, Флорински, Голубински, Макушевъ, Тепловъ, Будиловичъ, Милюковъ, Башмаковъ, Сирко, Обручевъ, князъ Трубецкой и пр. Дори въ послѣдния брой на »Славянскія извѣстія« (27 отъ 19 май т. г.) Башмаковъ пише: „Македония е населена съ българи съ твърдѣ слабъ примѣсъ на сръбски елементъ" (стр. 428).

Националното име и националниятъ езикъ на македонското славянско население е било всѣкога, е и днесъ въ устата на неговитѣ сѫсѣди: турци, албанци, куцовласи, гърци го знаятъ *българско*, говорятъ езика му на пазаря въ всички градове на Македония, наричатъ го „българско" или „бугарско", както що наричатъ и всѣкиго едного отъ тѣхъ „българинъ" или „бугаринъ". Стефанъ Верковичъ пише въ 1860 г.: „Въ Македония живѣятъ смѣсено четири разни народа: славянски, влашки или цинцарски, гръцки и османлийски. Ала славянитѣ сѫ по-многобройни отъ всички. Че славянскиятъ народъ е най-многоброенъ (въ Македония), може да се заключи отъ това, че всѣки цинцаринъ по край матерния си езикъ говори сѫщо и *български*; напротивъ, рѣдко ще се намѣри българинъ, който да говори цинцарски *(Народни песме македонски бугара*, у Београду, 1860, стр. VI и VII).

Цвиичъ, Пашичъ, Бѣличъ и пр. и заедно съ тѣхъ нѣколцина руси, въпрѣки изложеното, пишатъ и твърдятъ, че населението въ Македония не било се самоопрѣдѣлило още, че то не било нито сръбско, нито българско, но славянско и, като таково, могло да се рѣже и кжса безъ да се пита, както е и станало донѣкждѣ съ договора, който сърбитѣ искатъ сега да се ревизира. Тия твърдѣния сѫ най-голѣми неистини. Тѣ сѫ и най-голѣмата обида за македонското население. То протестира срѣщо тази обида съ масовитѣ прѣслѣдвания, които вършатъ на тая минута гръцкитѣ и сърбски власти въ завзетитѣ македонски крайнини, протестира съ хилядитѣ македонци, които, като, българи сѫ хвърлени въ затворитѣ отъ сърби и гърци, протестира и съ хилядитѣ заточеници, които гърцитѣ сега съ параходи пращатъ вѫтрѣ въ Гърция. Тия прѣслѣдвани, затваряни, изтезавани, убивани и заточавани македонци свѣдочатъ най-краснорѣчиво своето съзнание и своята народность, за която страдатъ. Но Македония стои културно по-високо отъ Сърбия: въ нея има повече училища и повече грамотни, отколко въ Сърбия. Повече нѣщо: има редица македонски околии, които броятъ повече младежи съ срѣдно и висше образование отъ редъ околии въ Сърбия. Македонското население процентно е по-грамотно, отколкото населението въ Гърция и Сърбия, макаръ тия двѣ кралства да сѫществуватъ почти цѣлъ вѣкъ. И при тия и такива фактове, които би трѣбвало да се знаятъ отъ всички, които пишатъ за Македония, а прѣдимно отъ славянскитѣ кржгове въ Петербургъ, които често заблуждаватъ съ свѣдѣнията си и кореспондента на в. „Temps", непростително е да се пише и твърди, че славянското население въ Македония не било се още самоопрѣдѣлило, че било несъзнателна маса безъ национална съвѣстъ и безъ култура, че било тѣло, което може да се рѣже безъ да протестира . . . Това е такава неистина, както и твърдението, че македонското население било обългарено отъ Екзархията . . . .

Д. Мишевъ.

Народно търпѣние и народенъ гнѣвъ.

Психологията на отдѣлния човѣкъ е различна отъ онази на единъ цѣлъ народъ. Отдѣлниятъ човѣкъ мисли, чувствува и дѣйствува повече подъ влиянието на момента Той често се радва, често се гнѣви и бива отмъстителенъ. Въ врѣме на нещастие отпада духомъ и губи надежда.

Не е така съ единъ народъ.

Обща радость, това е цѣло събитие и става при изключителни случаи: когато се достигнатъ народни идеали, или пъкъ се избѣгнатъ народни катастрофи. Малко сѫ изобщо нѣщата, които могатъ да трогнатъ народната душа. Обща радость, това е рѣдко явление. Отдѣлниятъ човѣкъ бързо работи, лесно се отчайва, а народътъ е неподвиженъ и търпи безконечно. Но прѣпълни ли се чашата на търпѣнието, става страшенъ, отмъщението му нѣма прѣдѣлъ, налага волята си и прави прѣломъ въ историята! Но когато е *въ нещастие* и не му е дошълъ още часътъ за обща разплата, той е миренъ и намира утѣха въ тѫжната меланхолична пѣсень на своята скърбь. А особено дивна и покъртителна е пѣсенъта на заробенитѣ народи. Ето ни една таквазъ пѣсень на **многострадалната Македония**.

Размирила се, разбунила се
Жална ми земя Македония:
Старо губили, младо робили,
Малки дѣца подъ конь тѫпкали.
На поробили *Гинка робинка*,
Въ синджирь оковали бѣли ѝ рѫцѣ,

Съ камшикъ я биятъ по равна снага.
— Хвърли си, Гинке, мажкото дѣте,
Не стига ли ти бой да те биятъ
По бѣли ржцѣ, по равна снага? . . .
Разпасала си Гинка робинка,
Разпасала си копринень поясъ,
Па си вързала за дърво люлка,
Положила си мажкото дѣте,
Залюляла го и запѣла му:
— *Нани ми, нани, мамино дѣте,*
Дъждъ ще завали — окжпа ще те,
Вѣтъръ ще духне — залюлѣ ще те,
Кошута дѫ ще — надои ще те. . . .
Ще пораснешъ, юнакъ ще станешъ,
Ще освободишъ майка клетница!

Каква скрѣбь и каква надежда!

На човѣка се прѣпълня сърдцето отъ умиление, когато вижда, какъ единъ народъ знае да търпи и какъ въ своята горестна скрѣбь пѣе и чака спасение отъ своитѣ „синове юнаци". Синове — *отъ случая*, останали на животъ и *въ неволя* отгледани.

О мила Македонйо! Ти досега така отглежда своитѣ чада, но ти не изгуби своята надежда. Твоитѣ „бѣли ржцѣ" бѣха „въ синджиръ" скована, твоята „равна снага" съ камшикъ бита, но твоитѣ чеда не оставиха своята майка да бжде „Гинка робинка". Тѣ изтеглиха меча на отмъщението и освободиха „майка клетница!"

* * *

Но . . . стойте, синове нещастни! . . .
Стой и ти, майко! . . . не ликувайте . . .

Ето мерзки самозванци, ругатели на честь и светиня, вдълбаха жжбитѣ си страшни „въ месата ни живи"!

О, измѣна голѣма! . . .

„Гонения безсрамни, безстидства нечути,
Гнетъ лютъ възъ душитѣ, триумфътъ на мрака,
Слѣдъ тежки неволи невол: по-люти —
Свята Македонйо, това ли дочака?

Тръсихме приятель — издѣбна ни влъхва,
Мислихме, че левъ е — излѣзе хиена!
Великата мисъль — вечъ гавра. Издъхва
Високъ идеалъ въ срамъ, подлость, измѣна!"

Но дерзай, Македонйо! Твоитѣ синове днесъ се провикватъ:

„Не ще те оставимъ! Да паднатъ проклятья
Възъ наш'тѣ глави и възъ нашитѣ слави,
Ако не разчупимъ на бѣдни си братя
Веригитѣ нови съ юмрука си здрави!

Не ще те оставимъ! Кълнемъ се въвъ твоитѣ
Вѣковни страданья--и нази болѣли,
Въ праха Самуиловъ, въ кръвьта на геройтѣ
Въ полята тракийски за тебе умрѣли,

Кълнемъ се въвъ меча си, въ стягн си славенъ,
И въ наш'тѣ велики, безсмъртни побѣди:
Въ хищни ржцѣ не ще да оставимъ
Най-скжпото, святото наше наслѣдье!

(Вазовъ).

Ако те забравимъ, Македонйо, дѣсницата ни да забрави изкуството си!

Да се залѣпи язика ни за небцето ни, ако те не помнимъ, ако не прѣдпочетемъ Македония прѣдъ главното си веселие!

Мнозина възставатъ върху насъ и мнозина искатъ да ни унищожатъ, но ти ще защитишъ, Господи, нашата правда.

Ще *смиришъ* онѣзи, които говорятъ лъжа: Господь се гнуси отъ кръвници и лъстиви человѣци.

Осжди ги, Боже: нека паднатъ съ кроежитѣ си! Изрини ги за множеството на прѣстжпленията имъ!

Ето безумнитѣ сж въ мжки днесъ да родятъ беззаконие, зачнаха лукавство и родиха лъжа. Изкопаха ровъ и направиха го дълбокъ, но тѣ ще паднатъ днесъ въ ямата, която ни приготовяватъ. Лукавството имъ ще се върне на главитѣ имъ и насилието имъ ще слѣзе на темето имъ. Въ примката, която кроятъ и скриватъ, ще се уловн ногата имъ. Тогазъ ще познаятъ, че е праведенъ сждътъ Господенъ.

Сжди, Господи, ненавистницитѣ ни. Ратувай противъ насъ. Вземи оржжие и щитъ и стани ни на помощь. Изтъргни копие и затвори пътя на гонителитѣ ни. И онѣзи, които искатъ да погубятъ народа ни, да се постидятъ и да се посрамятъ. Да бждатъ като прахъ отъ плѣва прѣдъ вѣтъра, и ангелъ Господенъ да ги гони. Да бжде пжтьтъ имъ тъменъ и плъзгавъ и ангелъ Господенъ да ги гони. Защото скриха сѣть въ трапъ да се хванемъ. Въздадоха ни зло за добро. Побойници и безчестници се събраха противъ насъ и ние не знаехме; като съ братя се обхождахме, но тѣ ни измамиха. Кжсатъ ни и не прѣставатъ. Въ нечестиви пирования скърцатъ върху насъ зжби и искатъ да ни погубятъ. Господи, до кога ще мълчишъ? Видѣлъ си ги, Господи, и да не прѣмълчишъ! Стани и поревнувай заради сждътъ ни, Боже мой и Господи мой, защити правдата ни!

Да се не зарадватъ грабителитѣ и хулницитѣ и да рекатъ въ сърдцата си: изпълни се желанието ни, погълнахме ги.

Да се посрамятъ и да се постидятъ купно онѣзи, които се радватъ на злото ни

Да се облѣкатъ въ срамъ и стидъ сжщо и онния, които ги подстрѣкаватъ и имъ помагатъ.

Свали ги, Господи, свали ги заради грѣха, що извършиха на страдалната ни земя. Душата ни тогазъ ще се възрадва и всичкитѣ ни кости ще рекатъ: Кой е подобенъ на тебе, Господи, който избавяшъ поруганиятъ отъ срамъ и невинния отъ примка? Езикътъ ни ще прѣговаря, Господи, твоята правда и твоята хвала всѣкой день!

Утвърдено е сърдцето ни, Боже, утвърдено е сърдцето ни: ще пѣмъ и пѣснопѣемъ. Събуди се, славо наша! Събуди се, псалтирио и китаро, и запѣйте пѣсни на Бога нашего! Ще те похвалимъ, Господи, между народитѣ, ще ти пѣснопѣемъ между племената. Защото се възвеличи до небеса твоята милость и до облацитѣ твоята истина.

Възнеси се, Боже, надъ небесата: Славата ти ще бжде по всичката земя! . . .

(по Давидъ, псалмопѣвецътъ).

Свещ. *Д-ръ К. Цвѣновъ.*

Евангелието и социологията[1])

Теза за развиване.

(1)

За да бжде разочарованието по-малко, позволявамъ си да означа отначало мисъльта, която искамъ да развия. Тя не е една, която, може би, се прѣдполага по заглавието на бесѣдата.

[1]) Рефератъ, държанъ въ Бордо, въ Франция, отъ Д-ръ Грасе, професоръ въ медицинския факултетъ въ университета въ Монпелие. Събранието се прѣдседателствувало отъ Арпозанъ, професоръ въ университета въ Бордо (1909).

Скроменъ човѣкъ, азъ съмъ посветилъ цѣлия си животъ прѣдимно на една наука. Вие ме удостоявате съ голѣма честь да говоря прѣдъ събрание, като настоящето, прѣдседателствувано отъ високоучень мѫжъ, съ когото справедливо се гордѣе университета въ Бордо. Несъмнѣно, вие очаквате да възхваля и разкрия важностьта и ползата на науката, съ която се занимавамъ. Въ случая, вѣроятно, се страхувате само отъ едно — да не би да прѣувеличя ролята и стойностьта на науката.

Вашето събрание се състои отъ лица, които изучаватъ и изслѣдватъ, съ по-голѣмъ успѣхъ и съ по-голѣма компетентность, всички важни и мѫчни задачи на социологията. Когато бесѣдвачътъ, който говори, е медикъ, т. е. биологистъ и хигиенистъ, прѣдполага се, че цѣлта на бесѣдата е да изтъкне конечната роля на медицината, на нейнитѣ закони и на нейнитѣ приложения въ социологията. Гледайки така, всѣки, споредъ своето лично схващане, ще очѣква да се намѣри или се бои да се не намѣри прѣдъ заключение като това: нѣма социология вънъ отъ медицината, отъ биологията и отъ хигиената, вънъ изобщо отъ науката; социологията ще бѫде или изключително научна или нѣма да има социология; народнятъ животъ и народното благо зависятъ отъ начина, по който народътъ изпълнява съвѣтитѣ на ученитѣ и прѣписанията на медицитѣ; здрава социология може да се основе само върху законитѣ на общата биология.

Намирамъ за по-честно да забѣлѣжа веднага, че се мамятъ онія, които очакватъ да се докаже нагледно, съ опитъ, това прѣдложение.

Далечъ е отъ мене мисъльта да прѣувеличавамъ важната роля на хигиената, медицината, биологията и изобщо на науката да създаде здрава социология. Напротивъ, азъ ще се опитамъ да посоча *границитѣ* на тази роля, както и немощьта на биологията и на науката изобщо да може да основе и да създаде социология.

Касае се, да се разрѣши единъ социаленъ въпросъ. Касае се да се насочи обществото, какъ да се устрои поразумно и по-добрѣ за благото на всички свои членове. За да стане това, не стига, мисля, само да се учи медицина, да се ширятъ и прилагатъ законитѣ на хигиената; не стига само всички да знаятъ прѣписанията на медицитѣ и да ги прилагатъ.

Въ градове, дѣто гражданитѣ се водятъ изключително отъ разума и науката, ще има постояно борба, ще има постояно войни и потисничества: въ тѣхъ свѣрховницитѣ атлети всѣкога ще тиранизиратъ болничавитѣ и бѣднитѣ. За да запазятъ своето благо и своето здраве, тѣ ще жертвуватъ бързе всичко, което прѣчи да се развива и цѣфти тѣхния животъ.

Моята мисъль е тая: азъ искамъ да опровергая най-убѣдително прѣувеличената роля на хигиената, на медицината и на науката въ устройството на идеално общество, като това, което се мечтае и за което се употрѣбява толкова талангъ, трудъ и плодна дѣйность, да се създаде.

2. Моята теза не намалява стойностьта на науката.

Забѣлѣжете, че, като подържамъ тази теза, азъ не съмъ нито несправедливъ нито не благодаренъ къмъ науката, въ която и за която прѣкарахъ цѣлъ животъ. Напротивъ, азъ искамъ да защитя искрено каузата на самата наука, като посоча нейнитѣ граници много по-добрѣ, отколкото правятъ това онія, които обѣщаватъ въ нейно име чудеса, каквито не сѫ въ нейна компетентность и мощь.

Спомнете си опита на Гракхитѣ. Тѣ се помѫчили да сторятъ това, което остава най-хубавия опитъ на законния и практичень социализъмъ прѣди проповѣдьта на Евангелието. Тѣхнитѣ противници могли да ги побѣдятъ само съ едно — да имъ срѣщопоставятъ другъ трибунъ, който на всѣко свободолюбиво и демократично прѣдложение на Корнелинитѣ синове, излиза съ друго покрайно и ултрадемократично. Съ това тѣ оставили на социолози и на социалисти отъ всички врѣмена примѣръ, че нѣма по-лошъ врагъ отъ идейнитѣ надаванчи.

Науката, слѣдователно, може да се скепча съ своитѣ врагове и да почне да се бори съ тѣхъ. Нейнитѣ врагове се знаятъ. Ала тя трѣбва да се пази добрѣ отъ своитѣ лъжливи приятели, защото тѣ, съзнателно или не, много прѣувеличаватъ нейната роля и постояно надаватъ върху надеждитѣ, съ които тя ги храни.

Ако нѣкои, заедно съ Брюнетиера, говорятъ за фалитъ или, по-точно, за бонкрутство на науката, правятъ го затова, защото миозина, заедно съ Бертло, искатъ да изтискатъ, искатъ да накаратъ науката да даде това, което тя нѣма, това, което е немощна да даде, и това, което въ сѫщность никога не е обѣщавала да даде.

Истинската наука трѣбва да се бои само отъ лъскатели, които я изопачаватъ съ своитѣ хиперболи.

Добрѣ устроено е обществото, дѣто гражданинътъ добива максимума на социалното благо. А благото се състои въ това: гражданинътъ да заема мѣсто, на което има право, да остане на него, да работи на него споредъ неклоноститѣ и способноститѣ си и да не излиза извънъ специалностьта си, която му дава прѣдимство.

Тази формула се прилага на учени, на биолози и на хигиенисти, сѫщо и на други: тѣ, както и всички други, даватъ максимума отъ услугитѣ си на своитѣ съграждани, като не насилятъ своя талантъ и като се пазятъ да не нашествуватъ въ съсѣдни области.

Тъй схваната и ограничена, тѣхната роля остава, отъ друга страна, твърдѣ голѣма, твърдѣ хубава и твърдѣ необходима за всѣко добрѣ устроено общество.

3. Важностьта на биологията и на хигиената за социологията.

Понеже схващате добрѣ, въ що се състои първата точка на моята бесѣда, трѣбва, прѣди всичко, да изтъкна въ нѣколко думи сѫщинската въшность на социалната хигиена и на социалната медицина.

Цѣлта на добрата социална организация, безпорно, е да развива, колкото се може, въ всѣка посока живота на всѣки индивидумъ: въ продължителность, въ дѣйность и въ доволство.

За да се постигне тая цѣль, изпъква веднага подзата да се прѣдвзематъ и да се изпрѣварятъ, за по добро и по-удобно, болеститѣ, като се запазва по този начинъ бройния расть на гражданитѣ. А това е прѣдметъ на хигиената, именно на изкуството да се прилага тя научно. Това изкуство сѫществува отъ дълго врѣме, но умѣстно е да ее забѣлѣжи, че отъ единъ вѣкъ насамъ то е направило неизмѣрими успѣхи.

Ще бѫде прѣувеличено, ако се каже, че Пастйоръ е създалъ социалната наука хигиена, понеже присаждането е открито отъ Женера въ края на XVIII вѣкъ и понеже медицината прѣзъ всички врѣмена се е мѫчила да изолира заразитѣ. Ала тази прѣдпаза отъ заразитѣ бѣ повече теоретична, отколкото практична, додѣто най-послѣ нашиятъ великъ Пастйоръ внесе, както го каза, въ този въпросъ „идеи, спокойно и невинно революционерни", които сѫ основа на неговото дѣло. Понеже изслѣдва самъ кваса (дрождето) на бирата, Пастйоръ, както казва Дюкло, революционира само брасерията. Ала когато попадна на патогенитѣ зародиши (зародишитѣ на болеститѣ), болестьта вече играе такава роля въ свѣта, че цѣлото човѣчество издъно се разклати отъ прѣврата на идентѣ, които донесоха неговитѣ открития.

И оттогава, наистина, добрѣ се опрѣдѣли ролята на въздуха и особено на водата въ разпространяване за-

родишитѣ на болеститѣ; оттогава се начертаха и правилата, какъ да се строятъ и разполагатъ жилищата, какъ да се хваща, разполага и пази водата за пиене, какъ да се правятъ и надзиравать каналитѣ (геризитѣ) — правила безъ които вече нито едно добрѣ устроено общество не може да мине.

Една отъ най-добритѣ послѣдици на този успѣхъ на науката, несъмнѣно, бѣ не само да се уяснятъ и допълнятъ прѣдписанията на хигиената, но още, и най-главно, да се демократизиратъ, да се разпространятъ и да се социализиратъ хигиеничнитѣ правила.

Богаташитѣ не чакали откритията на Пастйоръ, за да почнатъ да спятъ въ хигиенични спални, да се хранятъ богато и да се прѣпазватъ, колкото се може по-добрѣ, отъ заразни болести. Ала съвръменната наука направила по-достжпни за работника здравословното жилище, здравата и редовна храна; тя му посочила силата, която може да добие отъ *вино — храната*, вземана въ умѣрено количество, и опасностьта, която ще го сполети отъ *алкоола-отрова* — отъ *спиртъ*, който не само го обръща въ огнище на туберкулоза, но още прѣдизвика и поражда прѣранъ упадъкъ на силитѣ.

Науката отишла по-нататъкъ. Послѣдовна на себе си, тя посочила на богатитѣ, загрижени за собственото си здраве, че бѣднятъ, когато е боленъ, прѣдставява опасность за всѣкиго; че въ интереса е, слѣдователно, на богатия, неговъ добрѣ разбранъ егоистиченъ интересъ, е да намалява, колкото е възможно болестьта на бѣдния, да подпомага работника да се бори съ обществените болести и да ги прѣнася.

И по този начинъ управляващитѣ обществото сж се интересували да разпространяватъ професионалната хигиена, личната хигиена, сѣмейната хигиена въ трудовитѣ и работнически клонове, които поставявать самата основа на обществото и които досега изглеждаха, като да сж настроени противъ налаганата хигиена. Разбира се, това настроение е проявявано било по невѣжество, било по материална немощь да я приложатъ.

Безъ да се отдѣля отъ почвата на интереса, обществото схвана, че трѣбва да се интересува много за здравето на работника, не само да намали опасноститѣ отъ социалното разпространение на болеститѣ, но още да достигне максимума на социалната повиность, на социалния данъкъ въ всичко: колко повече дѣца се спасятъ въ първитѣ години, колко повече се надзирава физическото и тѣлесно възпитание на юношата, толкова повече ще расте броя на полезнитѣ работници и на мжжественитѣ войници, толкова повече ще се развива живота на цѣлото общество и ще се увеличава неговата плодовитость а, въ сжщото врѣме, и благополучието на всѣкиго.

Нѣма нужда да продължавамъ: сами виждате, колко успѣхътъ на биологията и на приложната хигиена правятъ важна науката въ създаване на социологията. Не може да си прѣдставимъ днесъ социология, която да не се облѣга на биологичнитѣ науки. Не може да има социология безъ биология. Послѣдната е сжществено условие за социологията.

Но достатъчно ли условие е тя, т. е. биологията и науката изобщо могатъ ли да създазатъ социологията?

Не, не вѣрвамъ. Мисля, че съ биологията трѣбва да върви друго нѣщо, за да се създаде социология.

Ето втората точка, която искамъ да развия.

Дължа да се поспра повечко на това второ прѣдложение, защото то е по-малко общо отъ прѣдшествуващето и защото, вънъ отъ този обржчъ, то живо се оспорва и силно напада.

Книжнина.

Добрия пастырь.[1])

Въ чужбина.

На другия день сутриньта Жакъ влѣзе въ стаята на господарката, за да си вземе сбогомъ; тя го посрѣщна съ радость.

— Вие бѣхте тъй добри къмъ мене, каза той, а азъ ви причинихъ толкова тжга. Простете ме.

— Успокой се, Жакъ. Менъ ми е мжчно, че ще се раздѣля съ тебъ. Бжди добръ и Богъ винаги ще те пази. Помни, че той вижда всичко, що вършишъ; помни така сжщо, че трѣбва да напрявишъ майка си честита.

Добрата жена даде на Жакъ храна за изпжтя и кесийка съ нѣколко лева.

— Не бива да тръгнешъ на пжть безъ стотинка, каза тя; бжди пестеливъ, защото не знаешъ, кога ще си намѣришъ мѣсто. Тъй Жакъ.

Като рече това, тя се наведе и цѣлуна майчински Жака. Сълзи се пороиха изъ очитѣ ѝ. Домилѣ ѝ доброто дѣте. Дойде и господарьтъ. Прощавката съ него бѣ кжса. Бившето негово овчарче му цѣлуна ржка и тръгна.

Жакъ закрачи самъ, съвсѣмъ самъ изъ пранщия пжть. Но у дѣтско сърце скрѣбьта не е трайна. Едно пѣене на птиче, единъ слънчевъ лучъ, едно цвѣтище изъ пжтя, една пеперудка, която едва засѣга образа му — всичко това буди у него веселость. Па и най-послѣ не е ли свободенъ подъ откритото небе? А около му всичко е тъй хубаво, че той не се умори да се радва и възхищава на раззеленѣлитѣ чуки, покрити съ чиста гора.

Къмъ пладне слънцето припече. Стана тежко за ходене. Жакъ се отби въ гората да си почине и да похапне. Малко поточе, тънко като конецъ, струеше подъ листата. Нищо не липсваше на малкия пжтникъ. Седна той и разви храната, що добрата негова господарка бѣ му свързала и се нахрани. За да утоли жаждата си, той трѣбваше нѣколко пжти да гребе съ шепи отъ извора вода, защото ржцѣтѣ му бѣха малки.

Като се нахрани и поразхлади, Жакъ полегна на сѣнка и замечта. Прѣзъ листата на дърветата гледаше модрото небе. Птици пѣеха сладко и го разполагаха на сънъ, но той изведнжжъ се изправи на краката си, защо нѣкакъвъ пжтенъ маршъ и закрачи. Не, той нѣмаше врѣме за мечтане.

Привечерь стигна у едно село. Той тръгна отъ кжща на кжща да дири мѣсто за слуга, но не намѣри. Отвредъ го върнаха, защото врѣмето бѣ напрѣднало и селянитѣ бѣха си главѣли отдавна овчари.

Смъркна се. Дѣ да прѣнощува? Влѣзе въ една кръчма и, срамежливо, поиска легло.

Стопанинътъ, подозрителенъ, го изгледа вторичено и каза:

— Момче малко, като тебе, не бива да ходи само по това врѣме изъ думищата.

Жакъ разбираше добрѣ това, но не заслужаваше укоръ. Стопанинътъ повторно вторачи очи въ малкия пжтникъ. Честното му и благо лице го омекоти, и той рече:

— Е, може да прѣнощуващъ въ хамбаря, защото зная, че нѣма съ що да заплатишъ леглото.

На тази бѣлѣжка Жакъ гордо показа нѣколкото лева, които имаше, и разправи, отдѣ ги има. Кръчмарьтъ, който не бѣ лошъ човѣкъ, повика едного отъ слугитѣ,

[1]) Вижъ миналия брой на „Ц. вѣстникъ“.

каза да даде на момчето да се навечера хубаво и да му приготви легло.

— Хайде, дѣте, иди се нахрани и си почини. Мисля, че нѣма нужда да те люлѣятъ, за да заспишъ. Какво ще кажешъ, а?

Жакъ благодари съ признателна усмивка и отиде да си легне. Той се хвърли въ новата постилка на леглото и едва на утрото се пробуди. Като изпи чаша млѣко, продължи пѫтя си съ прѣсни сили. А той имаше нужда отъ сили, защото трѣбваше да пѫтува още нѣколко дни, додѣто да намѣри работа и подслонъ. Много нощи той спа на открито небе. За негово щастие, врѣмето се задържа хубаво. Най-сетнѣ той стигна при единъ братовчедъ на майка си; той го прие съ радость, но му каза:

— Не ще мога, бѣдно дѣте, да те държа дълго: самъ имамъ купъ дѣца и нѣма съ какво да ги изхраня.

Бѣха минали два дни, откакъ бѣ при своя родинна, когато послѣдниятъ му каза:

— Жакъ, ще ти обадя радостно нѣщо: воденчарьтъ Нансъ дири момче. Мисля, че ще му се понравишъ.

Радостенъ и честитъ, Жакъ побърза да се прѣдстави. Воденчарьтъ го хареса много и го главѣ веднага. А работата му бѣ тежка. Става рано, лѣга късно и цѣлъ день мъкне и кара тежки човали съ жито, или пъкъ ходи на полето на работа. Огъ тъмно до тъмно прѣкарваше въ трудъ и потъ. Минута му не оставаше за мечтане, защото вечерь се връщаше тъй капналъ и умореиъ, че за нищо не можеше да мисли. А за рисуване и прѣзъ умъ му не минаваше. Само въ недѣленъ день подиръ пладне се свръше въ нѣкой кжтъ, на страна, и тамъ рисуваше всичко, каквото му хрумнѣше. Често и си поплакваше, като се замисльше за добрата си майка, за малкото си сестриче Роза и за добрата си господарка. Мжчно му му бѣ и тжгуваше за всички.

Веднъжъ той се зарадва много. Единъ разносачъ на стоки мина край воденицата. Той позна Жака. Каза му, че скоро ще мине прѣзъ тѣхното село и ще види г-жа Расе, майка му.

— Ще ѝ кажешъ ли нѣщо по менъ? попита го: на драго сърдце ще ѝ прѣдамъ твоитѣ заржчки.

Жакъ подскочи и извика отъ радость. Безъ да каже дума, спусна се въ стаичката си, подъ тавана, дѣто спѣше. Тукъ той извади изподъ възглавницата си малката си касичка и прѣчете своитѣ економии.

Излѣзоха двадесетъ лева и половина. Това бѣха економиитѣ му. Прати цѣлата сума на майка си, която се изтрепваше да работи да насмогне своитѣ нужди и тия на малката Роза, която още не можеше нищо да заработи. Жакъ уви грижливо въ дебела хартия малката сума и слѣзе въ двора на воденицата, дѣто го чакаше разносвачътъ.

— Вземете, рече той съ очи сияещи, това, що съмъ спечелилъ, откакъ съмъ тукъ: дайте го на мама, като ѝ кажете, че азъ работя добрѣ и че всѣка вечерь се моля.

Той не искаше да знае майка му, какъ се обрѫщатъ съ него и че никога не чува блага дума или насърдчение. Въ кжщата на воденчаря не се споменуваше името на Бога. У воденчаря имаше една мисъль: да разбогатѣе часъ напрѣдъ.

Тази пълна занемара на религиозния животъ караше Жакъ да живѣе на страна и, колко и да бѣ уморенъ вечерь, да не забравя молитвата си. Той се молѣше всѣка вечерь. Въ молитвата си той съвсѣмъ чистосърдечно молѣше Бога: „Помогни ми да мога га науча нѣщо и да се радвамъ на хубавитѣ нѣща, които си сътворилъ“.

Дойде зимата. Тя донесе и радость за Жака. Работата му понамалѣ и му остана повечко врѣме за почивка. Селскиятъ учитель го покани да прѣкарва съ дѣцата му недѣлнитѣ дни подиръ пладне. Въ неговата библиотека имаше стара библия съ изображения. Дѣцата и Жакъ се прѣхласваха въ образитѣ ѝ. Като дойдѣше, Жакъ сваляше свещената книга отъ библиотеката, дѣто седѣше, и заедно съ дѣцата разглеждаха изображенията.

— Ехъ, защо не мога да рисувамъ такива образи! казваше той и въздишаше.

Прѣзъ пролѣтьта Жакъ се причести. Най-напрѣдъ се изповѣда. Той разправи своята история на свещеника, който го изповѣда: за агъщето, умрѣло по негова вина, за строгостьта на господаря, за напускането на Алпитѣ и за неговитѣ скърби въ дома на воденчаря.

Кротко и благо божественния служитель му посочи, че Инсусъ, Добрия пастирь, не оставя ни една овца да се изгуби отъ стадото му и, по примѣра на Учителя, трѣбва да бждемъ вѣрни на нашия дльгъ.

Младиятъ христианинъ написа на добрата си майка писмо съ сърдечни излияния и съ най-добри рѣшения за бждащето . . .

Желанието чуто.

Жакъ се върна на Алпитѣ. Съ своето усърдие и редовность той спечели довѣрието на новия си господарь. Малко по-малко послѣдниятъ му възложи друга работа, която искаше повече умѣние, отколко такова се искаше при прѣнасянето на чували съ храна и съ брашно.

Воденчарьтъ имаше държава и стада. Той възложи на Жакъ да носи прѣзъ всѣки три дена на държавата храна, а оттамъ да прѣнася масло и сирене, което се приготвяше.

Единъжъ той се върна съ очи тъй сияещи, че не можеше да утрае човѣкъ да го не попита за радостьта.

— О, Розино, не можешъ да си прѣдставишъ, колко съмъ честитъ, когато видя планината, отговори той на млѣкарката, която го запита за радостьта: да можехъ само да рисувамъ и да можехъ отъ врѣме на врѣме да се уча.

— Ти! ти да рисувашъ! ха, ха! това е много смѣшно, извика тя.

— Не се смѣй! рече Жакъ и извади гордо изъ джеба си малко тефтерче и го подяде на млѣкарката.

— Вижъ, ето нашитѣ планини; познахъ ги, вѣрвай, познахъ ги. Та ти ще станешъ великъ живописецъ, като този, що всѣки день се качва тукъ!

— О, да можехъ само да се уча, въздъхна Жакъ.

— Чакай, ето го иде! извика Розина.

И наистина, единъ господинъ, на когото плисеното наметало и дългитѣ кждрави коси показваха професията, изпъваше пѫтеката за Алпитѣ.

Когато стигна, той подири съ погледъ удобно мѣсто за триножника си. Жакъ се спусна къмъ него и му помогна съ вѣщина да сложи и нареди нѣщата си.

— Добрѣ, добрѣ, момченце, ти си съ похватъ. Дѣ научи тъй добрѣ да върпишъ това? попита го очудениятъ живописецъ.

— На Алпитѣ, дѣто овчарувахъ, азъ често бѣхъ водачъ на единъ живописецъ, отговори Жакъ. А азъ много обичахъ да го гледамъ, какъ рисува, добави той и въздъхна.

— Гледай, гледай, ползе артистьтъ шеговито, искашъ ли да станешъ и ти живописецъ?

— А, това е най-голѣмото ми желание въ живота, извика Жакъ: всѣки день моля Бога за това. Но нѣмамъ врѣме. Само въ недѣленъ день малко се упражнявамъ, добави той и извади свѣнливо тефтерчето си изъ джеба.

— Дай да видя, каза живописецъть милo. И т почна да разглежда внимателно рисункитѣ на момчето. Но лицето му личеше изума и изненада. Радостенъ той каза:

— Ти имашъ талантъ и азъ вѣрвамъ, че отъ тебе ще излѣзе нѣщо, но трѣбва да работишъ. Азъ ще се заловя съ тебъ; додѣто стане това, продължавай да рисувашъ.

— Азъ, азъ да стана живописецъ, извика Жакъ изуменъ отъ възторгъ и, като хвърли шапката си въ въздуха, загърмѣ така силно съ ура, че ехо го поде и пронесе изъ Алпитѣ. Прѣдупрѣдиха го, че додѣто професоръ Линдеръ тръгне за града, т. е. до два мѣсеца, Жакъ ще дохажда да минава при него недѣлнитѣ дни.

Не може да се изкаже, какъ мина пѫтя Жакъ до воденицата. Той сияеше, пѣеше, свирѣше, скачаше, като сърна. Не можеше да си намѣри мѣсто отъ радость.

Прѣзъ два мѣсеца той ходѣше всѣка недѣля при професора, който го учеше да рисува. Той тъй се стараеше да го учи, колкото и ученикътъ да се научи.

Дойде врѣме да замине професора за града. Единъ день той повика Жакъ и му каза:

— Азъ успѣхъ да намѣря нужднатa сума за издържата ти въ училището прѣзъ годината. Ти ще дойдешъ въ града да слѣдвашъ въ рисувалното училище. Твоето желание, дѣте мое, е чуто.

Просълзенъ и трогнатъ, Жакъ можа само да каже:

— Какъ ще мога да ви се отблагодаря нѣкога?

Професоръ сложи бащински ржка върху главата на момчето, даде му нѣкои съвѣти за пѫтуването до града, както и нужднатa сума за това, и му каза да бѫде готовъ за пѫть.

Жакъ тръгна за воденицата. Додѣто да стигне, щастието, сѣкашъ, окрили честитото дѣте: той хвърчеше, а не ходѣше. Такъвъ голѣмъ бѣ възторга му, че неговиятъ блѣнъ се сбждва.

Всички останаха очудени, когато узнаха за дивното щастие на малкия работникъ. Слугитѣ го гледаха очудени: въ него виждаха вече великъ артистъ.

Самъ господарьтъ, честитъ за успѣха на Жака, съ мжка се отдѣляше отъ малкия слуга, въ когото имаше довѣрие. Свещеникътъ взе живо участие въ радостьта на своя любимъ оглашенъ и, прѣди да замине, даде му мждри напжтствия.

Жакъ отиде при майка си. Като вървѣше къмъ хижата си, той си спомни, какви мрачни бѣха мислитѣ му, когато прѣди три години вървѣше изъ този пѫть. Каква разлика сега!

Това бѣ единъ милъ день, както оня, който прѣкара при майка си и сестра си, която бѣше вече голѣма мома, нѣжна и хубава. Съ каква рядость ще научатъ тѣ, че неговиятъ блѣнъ се осжществява, че той ще може да учи рисуване и, може би, единъ день ще стане живописецъ и ще възпроизведе на платно всички хубави нѣща, които Богъ е сътворилъ!

Каква радость, какво щастие въ бѣдната хижа! какъвъ викъ на признателность къмъ Оня, който е напѫтилъ и благословилъ своето самотно дѣте! Но най-сладкитѣ радости сж и най-кжси. Прѣдстоеше нова раздѣла. Макаръ да не бѣ съ тежка грижа да се печели хлѣбъ, въ нея имаше други безпокойства. Жакъ отива въ непознатъ градъ, Жакъ, бѣдно овчарче, който не познава друго отъ планината!

— Бжди все тъй добъръ и честенъ, пази сърдцето си чисто, каза майка му и се задави въ сълзи. И Роза, както при първата раздѣла, се уви около врата на брата си и не можеше да се раздѣли съ него.

— Сбогомъ, сбогомъ, добра ми мамо, мила ми сестрице, азъ ще си дойда, ще си дойда!

И младиятъ момъкъ, съ сърдце, раздирано отъ скърбь че оставя тия, които сж неговото сѣмейство и всичко за него, и отъ голѣма надежда, която го пълнѣше, се спусна тичешкомъ изъ пѫтеката на чуката. (Слѣдва).

Външенъ прѣгледъ.

Православни цѣркви.

Православни цѣркви. *(Едно писмо на Бѣлградския сърбски митрополитъ до прѣдсѣдателя на Славянското благотворително общество; смъртьта на Нишкия сърбски епископъ).* Сърбскиятъ митрополитъ, Високопрѣосвещеният Димитрий, който бѣ въ Русия по случай юбилея на Романовския домъ, се е завърналъ въ Бѣлградъ. Той е напълно задоволенъ отъ срѣщата, която намѣрилъ, и всичко добро, което е видѣлъ, чулъ и изпиталъ, надминало неговитѣ очаквания. Той очарованъ отъ Русия и сега е двойно повече обикналъ руския народъ, който и досега е високо цѣнилъ и искрено обичалъ. Така прѣдава задоволството и впечатленията на първенствующия нерархъ на сърбската цѣрква органа на Архиерейския съборъ, „Гласникъ православне цркве". Сжщиятъ органъ печата и едно писмо на митрополита до генералъ Паренсовъ, прѣдсѣдателя на Славянското благотворително общество въ Петербургъ. Въ писмото си Н. Високопрѣосвещенство се оплаква отъ враговетѣ на сърбския народъ, между които туря и сърбскитѣ съюзници, които искатъ да завзематъ мѣстата, освободени съ сърбска кръвь . . . „Ние, сърбитѣ, пише Високопрѣосвещеният митрополитъ на мастития руски генералъ, сме се борили петстотинъ години и изобилно проливали кръвь, сѣяли сме свонтѣ кости по цѣла Европа и сме помагали на всички, които сж се борили съ турцитѣ, надѣвящи се, че нѣкога ще дойде часъ и за нашето освобождение, когато други ще ни помагатъ. Ала какво гледаме сега? Намѣсто това, други сж взели ножъ и сѣкатъ нашето живо тѣло. Когато сме постигнали нашата свобода и сме се обединили съ собствени наши сили и съ потоци проливане кръвь на нашитѣ най-добри синове, тѣ ни казватъ: „Не, не допускаме, защото нашата свобода и обединение заплашва нашитѣ интереси". Тѣ всѣкакъ се стараятъ да създадатъ държава отъ мухамеданскитѣ динаци и убийци съ единствена цѣль да подържатъ и понататъкъ да се пролива кръвьта на сърбския народъ и да се прѣчи на неговия културенъ развой. Освѣнъ това, нашитѣ братя съюзници се стараятъ да отнематъ отъ насъ онова, съ което е жившла душата на нашия народъ повече отъ петстотинъ години и което сме освободили съ своя родна кръвь — онія мѣста, дѣто сж усѣяни съ хиляди гробове на наши нови и стари херои.

Ние твърдѣ много се надѣваме, че правдата ще побѣди и че Русия ще ни подържа, ала враговетѣ ни казватъ: Русия е далечъ и не може да ни подържа. Трѣбва да се покорите на своята сждба и на силнитѣ ваши съсѣди. Дайте имъ всичко, що искатъ отъ насъ, ако искате да живѣете".

Простете: азъ не съмъ политикъ, а нерархъ, ала нерархъ, раненъ отъ силна и вѣчна злоба, отъ многонападане на сърбското стадо. Ако да бѣхъ познатъ на Н. Величество Батушка-Царя, азъ бихъ и на него самаго написалъ молба, да не допуска да се угнетява сърбскиятъ народъ.

Сърбския народъ, у Сърбия и у Черна Гора, и навсѣкждѣ, е благороденъ народъ, който никога не забравa дължимата признателность и благодарность на своитѣ благодѣтели. Намъ у Сърбия се чини, че нашиятъ народъ не е познатъ достатъчно въ Русия и у Русия го не обичатъ. За останалото нека Богъ да ни помогне".

— Починалъ е прѣзъ мѣсецъ мартъ Прѣосвещения Нишки епископъ Миленти отъ тифъ на 41 година. Той бѣ най-младия епископъ въ Сърбия. Свършилъ е семинария и духовна академия въ Русия съ степень кандидатъ по богословие, специализиралъ се въ Германия по цър-

ковна археология. Билъ е прѣподавателъ въ Богословското училище въ Бѣлградъ, а послѣ и неговъ ректоръ. Отличавалъ се съ благъ характеръ, скромность, точность и съ педагогически способности. Прѣзъ 1191 г. билъ избранъ за епископъ на Нишката катедра. И като епископъ, продължавалъ да се интересува съ богословското училище и съ педагогически въпроси. Като прѣподавателъ въ Богословското училище, напечаталъ лекциитѣ си по свещено писание подъ заглавие: „Пророчески книги". Сътрудничилъ е въ „Гласник православне цркве", въ „Весник српске цркве" и въ „Духовне страже", органъ на сдруженото свещенство. Прѣзъ врѣме на войната посѣтилъ Куманово, Скопие, Прилѣпъ и Битоля. Въ лицето на епископъ Милентия Сърбската църква губи младъ, просвѣтенъ и многообѣщаващъ пастиръ.

Извлечение изъ писма и дописки.

Ржкоположение. Пишатъ ни съ дата 15 того отъ г. Габрово: Днитѣ 11 и 12 май 1913 година за дълго врѣме ще останатъ въ паметьта на габровци. Въ врѣмена като сегашното, което прѣживява цѣлиятъ ни народъ — има голѣма нужда отъ утѣшение и насърдчение. За една отъ енорийтѣ при църката ни „Успение Пр. Богородици" прѣдстоеше да се ржкоположи свещеникъ. Одобреният кандидатъ трѣбваше да бѫде призованъ въ прѣстолния градъ на митрополита ни, както това е ставало досега. Но какво влѫдаме? Негово Високопрѣосвещенство, нашиятъ митрополитъ Антимъ Търновски, познавайки габровци, религиозностьта имъ и най-вече пъкъ днешнитѣ тежки врѣмена, не гледайки на лошевото дъждовно врѣме, дойде въ града ни да ржкоположи въ свещенически чинъ досегашниятъ ни дяконъ Христо Генчевъ.

Пристигането на кирнарха се разнесе веднага изъ града, и на 11 май т. г. църквата още отрано се напълни съ богомолци. Очакваше се ржкополагането на о. дякона, но то не стана него день — види се, програмата за отпразднуване паметьта на св. св. Кирила и Методия отложи ржкополагането за слѣдния день — недѣля. Високопрѣосвещениятъ владика не жали труда си да служи и двата деня.

Въ първия день той описа живота и дѣятелностьта на св. св. Кирилъ и Методия, заслугитѣ имъ за насъ частно и за всички славяни, описа днешното положение на народа ни, изневѣрата на съюзницитѣ, значението на съюза — неоцѣнимо благо, и прикани всички — чрѣзъ молитвитѣ на светителитѣ братя да не се пролива братска кръвь, а на нашия народъ да даде здраве и сила, да може, както досега, благополучно да докърши започнатото освободително дѣло и съ това да се яви достоенъ ученикъ и наслѣдникъ на светителитѣ братя Кирила и Методия.

На 12 май тоже св. храмъ бѣ прѣпълненъ отъ богомолци даже повече отъ миналия день. Високопрѣосвещениятъ владика служи и каза прочувствена рѣчь — по съдържанието на св. Евангелие на деня — за Самарянката. И сега той съ блага думи изтъкна обстоятелството, че народъ, който почита и се моли Богу и Богъ е съ него и го запазва отъ всѣкакво зло и подпомага за въздигане и освобождаване отъ робство.

Наближи врѣме за ржкополагането. Богомолцитѣ се увеличаваха. Всички желаеха дн видятъ обреда, понеже другъ пѫть въ града ни не е ржкополаганъ свещеникъ. При богомолци, колкото можеше да събере св. храмъ, се извърши ржкополагането. Много богомолци отъ драгость плачеха и казваха: „Ние, старци и баби, които никога не сме виждали, нито очаквали да видимъ ржкоположение, сега видѣхме и никога нѣма да забравимъ това посѣщение на дѣда владика". Слѣдъ ржкоположението архиереятъ пакъ каза рѣчь — относно пастиритѣ, какъ тѣ трѣбва да се отнасятъ къмъ християнитѣ и обратното, както и отговорностьта на пастиря за пасомитѣ и дългътъ на послѣднитѣ къмъ пастиря си. Всичко казано се изслуша съ голѣмо внимание отъ насъ слушателитѣ, у които въ тия врѣмена на изпитания, морални и материални изтезания и мѫки, пастирскитѣ и пълни съ назидание и утѣха думи падаха, като благотворителенъ лѣкъ върху измученитѣ ни сърдца.

Гражданинъ.

Църковно-обществена лѣтопись.

Тезоименния день на Царя. 18-и май, тезоименния день на Н. В. Царя, се отпразднува отъ столицата. Всички учреждения и главни здания бѣха окичени съ знамена. Часа на $10^1/_2$ прѣдъ пладне стана молебенъ въ съборния храмъ. Отслужи го Н. Високопрѣосвещенство св. Софийския митрополитъ г. Партений въ съслужение съ многобройно духовенство. Храмътъ бѣ пълненъ съ елита на столичното общество. Присѫтствуваха г. г. министритѣ на чело съ министръ-прѣдседателя г. Ив. Ев. Гешовъ, прѣдставители на двореца на чело съ г. г. Добровичъ и генералъ Марковъ, бившитѣ министри, подпрѣседателитѣ на Н. Събрание, столичния кметъ г. Ив. Д. Гешовъ, генералитѣ и офицеритѣ отъ гарнизона, началницитѣ на учрежденията, множество видни граждани и гражданки и народъ.

Поздравни телеграми. По случай праздника на 18-и май Прѣдседателствуващия Св. Синод, Н. Високопрѣосвещенство св. Доростолския и Червенски митрополитъ г. Василий, поздравилъ Н. Величество Царя отъ име на Св. Синодъ и отъ свое име. Н. Величество отговорилъ на привѣтитѣ. Его размѣненитѣ телеграми:

Двореца София.

До Н. В. Фердинандъ I-й, Царь на българитѣ.

Отъ име на Св. Синодъ и отъ свое име най-почтително поднасямъ на Ваше Величество, по случай тезоименния Ви день, горещи привѣти, като усърдно моля Всеблагаго Бога да дарува на Ваше Величество крѣпко здраве и дълъгъ животъ, тъй драгоцѣнни за всинца ни и да ниспослава своята благодать върху Васъ и Августейшия Вашъ домъ за радость и щастие на българския народъ. Прѣдседателствующий на Св. Синодъ:

(п.) *Митрополитъ Василий.*

До Негово Високопрѣосвещенство
Митрополитъ Василий Доросголо-Червенски
Прѣдседателтвуващъ Светия Синодъ.

Благодаря Вамъ и на всички Високопрѣосвещени членове на Светия Синоѓ за привѣтитѣ и молитвитѣ по случай имения Ми день, които дълбоко Ме трогватъ.

(п.) *Царьтъ.*

Синоднитѣ заседания. На 24-и того, подиръ подобаваща къмъ Господа Бога молитва, се откриха часа на 9 прѣдъ пладне заседанията на синодната лѣтна сесия. Първото заседание се продължи до часа $12^1/_2$, когато се изчерпиха сложенитѣ на дневенъ редъ въпроси. Като се опрѣдѣли дневния редъ за идното заседание, Прѣдседателствующиятъ Св. Синодъ дигна първото заседание.

Св. Търновския митрополитъ. Синоднитѣ архиереи, Н. Високопрѣосвещенство св. Търновския митрополитъ г. Антимъ, когото бѣха задържали въ Търново неотложни епархиални работи, пристигна отъ седалището на епархията си въ столицата на 23-и того съ пощенския влакъ. Н. Високопрѣосвещенство слѣзе въ синодната палата и зае своя апартаментъ.

Печ. Паспалевъ, наемателъ I Кооп. Печат. Д-во „Гутенбергъ", София.

Год. XIV. София, Сжбота, 1 юний 1913 год. Брой. 36.

Стр. вѣстникъ
излиза всѣка седмица
православнаго четвъ
ника въ годината

Годишната цѣна на „Църковенъ вѣстникъ“ заедно съ приложението за българи 10 лева, а за странство 13 лева.

Единъ брой 15 ст.

57 Тукъ, Славянска бесѣда

ЦЪРКОВЕНЪ ВѢСТНИКЪ

СЕДМИЧНО ИЗДАНИЕ

Абонаментъ е годишенъ и всѣкога предплатенъ.

Всичко, относящо се до вѣстника се напраща до администрацията на „Църковенъ вѣстникъ“ въ гр. София.

За обявления се плаща за първи пжть по 20 ст. на редъ съ гарантия, за всѣко повторение по 15 ст.

Нефлатени писма не се приематъ — ракописи, за седмичното издание не се повръщатъ

СЪДЪРЖАНИЕ:

1. Терорътъ въ Македония и славянския печатъ.—Тс.
2. Прѣслѣдване на православието въ Галиция. — И. А. Ш-въ.
3. Евангелието и социологията. — Д-ръ Грасе.
4. Книжнина. — Добрия пастирь.
5. Поучни бѣлѣжки. — Д.
6. Външенъ прѣгледъ. — Цариградската църква; Далматинската църква. — Католицитѣ въ Франция.
7. Извлечение изъ писма и дописки.
8. Църковно-обществена лѣтопись.
9. Политически вѣсти.
10. Скърбна вѣсть.

Терора въ Македония и славянския печатъ.

На тия минути свѣтътъ е свидѣтель на грозни работи въ Балканитѣ. Българитѣ въ Македония се прѣслѣдватъ, тероризиратъ, убиватъ. Прѣслѣдватъ ги и тероризиратъ сърбскитѣ и гръцки военни власти, убиватъ ги гръцки и сърбски воеводи и четници. Тероризиратъ ги и убиватъ, защото сж българи. Прѣди недѣля телеграми отъ Солунъ до европейскитѣ вѣстници съобщиха, че нѣколко стотинъ българи изъ Македония гръцкитѣ военни власти изпратили съ нѣколко парехода на заточение въ вжтрѣшностьта на Гърция. Заточенитѣ българи сж отъ Костурско, Леринско, Емборско, Воденско, Гевгелийско и Енидже-Вардарско. Тѣ сж задигнати отъ кжщитѣ си въ селата и градоветѣ. Прѣди два дни пжкъ други телеграми до европейскитѣ вѣстници съобщиха, че въ гр. Скопие сж били до кръвь и смъртъ 20 българи отъ сърбската полиция, защото се оплакали противъ насилственото събиране на българи доброволци и че 1000 жени и дѣца, българки и българчета отъ Паланско сж арестувани и откарани на заточение въ Куманово. И това го вършатъ християни, вършатъ го гърци и сърби, наши съюзници, вършатъ го въ села и градове на Македония, въ която имало ужъ само гърци и сърби. Ако е истина, както твърдятъ правителството и официозниятъ печатъ въ Атина, че въ Костурско, Леринско, Емборско, Воденско и пр. нѣма българи, отдѣ гръцкитѣ власти събраха хилядитѣ българи, които заточаватъ? Ако е истина, както твърдятъ правителството и официозниятъ печатъ въ Бѣлградъ, че въ Скопие, Паланка, Кратово, Куманово и изобщо въ цѣла Македения нѣма българи, отдѣ се взеха българкитѣ жени, които сърбската полиция прѣдъ очитѣ на европейскитѣ прѣдставители бие до кръвь, каквото нѣщо турцитѣ никога не сж си позволили, отдѣ се взеха и хилядитѣ българки жени и дѣца въ Паланка, които сърбскитѣ власти заточили въ Куманово?

Но не е въпросътъ, какво е християнското население въ Македония. Свѣтътъ знае, какво е това население. Това знаятъ най-добрѣ и правителствата въ Бѣлградъ и въ Атина. Това виждатъ добрѣ въ градоветѣ и селата на Македония самитѣ гръцки и сърбски военачалници. Това го засвидѣтелствуватъ най-грѣмко и най-убѣдително самитѣ сърбски и гръцки власти съ хилядитѣ заточавани отъ тѣхъ българи — мжже, жени и дѣца, за които говорятъ телеграмитѣ до европейскитѣ вѣстници.

Ала има нѣщо въ случая по-високо отъ въпроса за народностьта на християнското население въ Македония. То е въпросътъ за славянщината, за християнщината, за човѣщината, които гърци и сърби позорятъ. То е най-сетнѣ въпросътъ за правото и за свободата на човѣка и на неговата съвѣсть, независимо отъ неговата народность и вѣра. Свѣтътъ е свидѣтель на вандалщини, които двѣ християнски държави, съ претенции на култура, вършатъ надъ беззащитни и невинни жени и дѣца, вандалщини, които не сж извинителни и за срѣдновѣковитѣ държави. Нечутъ вандализъмъ е да се подкаратъ хилядя жени и дѣца на заточение, защото бащитѣ и братята имъ сж българи. Това е позоръ за културата и за вѣка. Това е позоръ не само за гърци и сърби, които въ име на свободата и културата вършатъ тия вандалщини, но и за онія, които не се възмущаватъ отъ това и не протестиратъ. Още по-голѣмъ позоръ е за онія славяни християни и публицисти, които съ спокойствието на езуити хроникиратъ вандалщинитѣ, като ги извиняватъ съ оговорка, че хилядитѣ злочести жертви били славяни, които още не били се „самоопрѣдѣлили“ и които, по влияние на „екзархийската пропаганда“, били се наричали „българи“. Нѣма и не може да има разлика между езуитина, който при колелото, на което е турната жертвата и което чупи коститѣ ѝ, чете спокойно своя молитвеникъ, и публициста славянинъ и християнинъ, който спокойно и безъ угрижение на съвѣсть, при вида на жени бити до кръвь и при хиляди други жени и дѣца заточавани, защото сж българи, пише, че славянското население въ Македония не било още се самоопрѣдѣлило и че „българско“ го наричала само българската пропаганда. Това не е ни славянско, ни християнско, ни човѣшко, ни културно.

Вандалщината е осждителна за всѣко врѣме, а особено въ днешния вѣкъ. Тя е по-осждителна за християни, отколко за мусулмани. Още по-осждителна е, когато се върши отъ народи, които иматъ претенция на културa и които се считатъ носители на свобода и правда. Християнството и културата сж за свободата и правото на народитѣ. Тѣ сж противъ всѣка тирания и противъ всѣко робство. Като християни и човѣци сж права и длъжности, българитѣ въ Македония се борятъ повече отъ половинъ вѣкъ срѣщо турската тирания и робство. Прѣзъ послѣдното десетилѣтие въ Македония потекоха потоци българска кръвь и се награмадиха хекатомби български жертви въ име на свободата, правото и културата. И когато се разви знамето на сговора, на културата, на братството и на свободата отъ балканскитѣ християнски държави, мякедонскитѣ българи се туриха подъ знамето на братята си българи и воюваха наедно съ българскитѣ войски срѣщо турцитѣ... На бойното поле въ Тракия тѣ се биха и мрѣха съ вѣра, че ще дадатъ свобода и право на своитѣ бащи, майки, сестри и малки братя въ Македония. Въ самата Македония тѣхнитѣ бащи, майки, сестри и малки братя срѣщаха съюзнитѣ гръцки и сръбски войски съ вѣра, че тѣ носятъ свобода, право и братство. Но уви! не мина много и тѣ сж ужасъ виждатъ своята вѣра разбита, своитѣ чувства оскърбени, виждатъ въ гърци и сърби не носители на свобода, право, братство и култура, но тирани и носители на ново робство, по-страшно и по-грозно отъ турското. Щомъ стжпиха въ градоветѣ и селата имъ, гърци и сърби почнаха да ги изтезаватъ, затоваватъ и убиватъ, защото сж българи. Гърци и сърби напълниха и пълнатъ сж тѣхъ затворитѣ, защото се чувствуватъ българи и искатъ да си останатъ българи... Срѣщо това ново робство тѣ протестиратъ. И защото не искатъ да замѣнятъ турското робство съ гръцко и сърбско, заточаватъ ги съ хиляди... И когато става това, когато съ хиляди жени и дѣца се биятъ и заточаватъ, защото сж българи, славянскиятъ печатъ или спокойно хроникира вандалщинитѣ, които позорятъ славянството, християнството, културата и вѣка, или безъ всѣка скрупулность пише, че славянското население въ Македония не било се още «самоопрѣдѣлило» и че било жертва на пропаганди!

Не, не е въ мисъльта ни да искаме отъ славянския печатъ да защищава българитѣ срѣщу сърбитѣ или сърбитѣ срѣщо българитѣ. Македонцитѣ, които се тероризиратъ, заточаватъ и убиватъ, сж християни и човѣци. Като такива, тѣ сж противъ всѣка тирания и противъ всѣко робство, а като славяни, тѣ очакватъ, че за тѣхното право и за тѣхната свобода, които тѣ сж изкупили съ потоци кръвь и хекатомби жертви, ще се застжпи славянския печатъ. Каквито и да сж чувствата на послѣдния къмъ сърби, българи и гърци, той би трѣбвало да излѣзе срѣщо новото робство за македонцитѣ, което сърби и гърци имъ готвятъ... *Тс.*

Прѣслѣдване на православието въ Галиция (Австрия).

Ние вече сме имали и другъ пѫть случай да говоримъ за религиозно прѣслѣдване на православнитѣ, което вече отъ нѣколко години наредъ се води системно отъ австро-унгарското правителство. Обаче отъ миналата година насамъ езуититѣ още повече влошиха положението Сега вече се води една жестока борба противъ православието въ Галиция, Унгария, па дори и въ Буковина, дѣто православното население съставя голѣмо болшинство. Много крамове въ тая православна страна сж на срутване и Цръквата, макаръ да има свой фондъ, който се изразходва, впрочемъ, повече за прaвителствени цѣли, не може да прѣдприеме никакви поправки. Нѣкои православни селски общини сж поискали на свои срѣдства да направятъ нужнитѣ поправки, но и това нищо не помага. Храмътъ „св. Богородица" въ с. Руска Банила вече 8 години откакъ е на срутване и не може нищо да се прѣдприеме за поправка. Не помагатъ и редъ селски депутации и застжпничества отъ страна на „православната" консистория. Напослѣдъкъ една депутация дори е заплашила графъ Мерана, управитель на Буковина, че тя ще замине за Виена да се оплаче лично на кайзера. Тогава правителството веднага е съобщило, че е писано вече въ министерството за разрѣшение. А за нови храмове не може и дума да става, докато на униятитѣ за 5 кѫщи въ православни села веднага се издига цръква и праща свещеникъ.

Наистина, австрийската конституция отъ 1867 г. дава пълна свобода на вѣроизповѣданията, но всичко това за православнитѣ е само на книга написано. Ето защо поискава се, въ случай, застжпничеството на австрийския парламентъ, който да даде нужната справедливость и елементарно право на православнитѣ въ Галиция, които сж поставени извънъ държавнитѣ закони. Въ резултатъ, обаче, положението още повече се влоши, понеже това озлоби съвсѣмъ поляцитѣ. Не помогнаха и протеститѣ на мнозина отъ чехскитѣ депутати, начело съ Д-ръ Крамаржъ и редъ интерпелации на руския депутатъ Д-ръ Марковъ, понеже отъ 120 народни прѣдставители изъ Галиция 70 се падатъ на поляцитѣ, а болшинството отъ остатъка принадлежи на руската сепаратична „украинска" партия, която сжщо е противъ православието.

Прѣзъ м. априлъ м. г. графъ Владимиръ Бобрински, депутатъ въ думата (Русия), излѣзе въ мѣродавния английски вѣстникъ „Times" и описа подробно страданията и религиознитѣ гонения на малорускитѣ селяни въ Галиция. Въ противовѣсъ, обаче, на него писаха въ сжщия вѣстникъ полскиятъ князъ Павелъ Сапѣга и украинствуващиятъ М. В. Степански. И двамата обвиниха графа Бобрински въ клевета и покаяха безпристрастни англичани да дойдатъ сами да се увѣрятъ, че това е тъй, безъ да прѣдполагатъ, разбира се, че англичанитѣ могатъ да дойдатъ въ Австрия и изслѣдватъ тоя споръ. Това обстоятелство на работитѣ накарало извѣстния англичанинъ W. I. Birkbeck да прѣдприеме една анкета по спора на самото мѣсто (въ Галиция). И фактитѣ, които той изнася въ „Times" отъ 3 декемврий 1912 г. противъ полското хазяйничество, сж потресающи. За съжаление, мѣстото не позволява да се изнесатъ тѣ въ подробности. Неговата анкета никждѣ не говори за въ полза на австрийскитѣ власти, които нищо не сж прѣдприели досега противъ поляцитѣ за тѣхнитѣ всевъзможни своеволия и гаврения надъ православнитѣ храмове и свещеници, които още гниятъ съ стотини християни по полскитѣ тюрми. Изслѣдванията на W. I. Birkbeck напослѣдъкъ сж издадени и въ отдѣлна брошура и прѣведени вече на руски отъ С. Троицки и издадени въ синодалната типография въ С. Петербургъ.

„Подъ давленията на поляцитѣ, — казва Биркверкъ, — въвеждатъ се въ униятската Цръква нови обряди и обичаи, ненавистни на народа (Всички католишки заблуждения и праздници вече сж въведени тамъ). И това обстоятелство кара населението съ по

стотини изведнъжъ да минаватъ въ православието. Азъ самъ слушахъ населението да вика противъ унiатския митрополитъ графъ Андрей Шептицки: „вълкъ, а не пастирь". Дори и свещеници-унiяти ми заявиха, че за всичко е виновенъ, прѣди всичко, митрополитътъ, който отъ ревность къмъ Римъ, руши своята църква. Вече си хиляди минаха въ лоното на православната църква и чрѣзъ тюрми и тероръ искатъ обратно да ги спечелятъ. Не стига това, ами и селяни, които просто сж присжствували на православно богослужение, немилостиво сж били глобявани отъ правителството. Въ продължение на послѣднитѣ 18 мѣсеци сж били наказани 400 православни селяни съ по 50 до 400 крони. За тия съвършено бѣдни хора това сж грамадни суми. Селянитѣ напр изъ с „Тележъ" и „Грабъ" трѣбвало да продадатъ своя имотецъ и домашни животни и дори топлитѣ си дрехи, за да заплатятъ наложената имъ глоба. А селянинътъ С. Павелчакъ продалъ въ Жмигородъ единствената си крава, за да заплати 50-тѣ крони глоба, които сж му наложили полскитѣ власти по настояването на иезуититѣ.

Графъ Шептицки забранилъ на унiятското свещенство вече да спомина и думата „православни" въ литургията, прѣзъ врѣме на великия входъ—„Всѣхъ васъ православнахъ христiанъ да помянетъ Господь Богъ во Царствiи Своемъ". Служебницитѣ, молитвеницитѣ и пр. се прѣвеждатъ на единъ езикъ смѣсь отъ руски и полски, който селянитѣ не разбиратъ. На друго мѣсто въ брошурата си (стр. 28) Биркбекъ пише, че той чулъ слѣднитѣ думи отъ група селяни въ „Грабъ": „Ние всѣкога сме били руси и православни, понеже такива сж били нашитѣ бащи и дѣди. Знаемъ сега, че украинството е мостъ, за да ни направятъ поляци, а унiята срѣдство, за да ни обърнатъ въ католици. Ние всѣкога сме отхвърляли унiята и нека сега ни глобяватъ, нека ни взематъ добитъка, нека дори да ни обѣсятъ и нарѣжатъ на парчета, ние нѣма вече никога да се върнемъ въ унiятството". Сжщиятъ англичанинъ казва въ книгата си (стр. 35), че въ Америка около 40,000 души емигранти изъ Галиция се отказали отъ унiята и минали въ лоното на православната Църква, начело на която стои въ Нюйоркъ руски архиепископъ. На друго мѣсто ни се разправя за случай, който прѣдаде и „Църковенъ вѣстникъ" недавна на уводно мѣсто, подъ надсловъ: „Мжченици на православието".

Заслужва да се отбѣлжи и факта, че слѣдъ като Черновицкия митрополитъ Д-ръ Владимиръ Репта не изпрати свещенци на православнитѣ въ Галиция, макаръ че много пжти съ сълзи е билъ моленъ отъ селяни и има села, като „Залуча", които 11 години вече нѣматъ православенъ свещеникъ, дѣто има 500 кжщи православни, Цариградската патриаршия изпрати свещеници и антиминси съ подписа на покойния патриархъ Иоакимъ III. Обаче австрийското правителство арестува свещеницитѣ и по никой начинъ не иска да признае властьта на патриарха, а признава тая на Буковинския митрополитъ. А послѣдниятъ, подъ давление пакъ на сжщото правителство, се отказва да поеме всѣкаква власть надъ православнитѣ въ Галиция и не се застжпва поне за освобождаването на арестуванитѣ свещеници, както и на другъ единъ, който, за наказание, е повиканъ въ Лвовъ и, бидейки свещеникъ, е облѣченъ съ войнишка рубашка, като простъ войникъ Това обстоятелство накара архиеп. Антония Волински да напише отворено писмо до митрополитъ Репта, дѣто го заплашва и му напомня за страшния сждъ. Писмото бѣ напечатано въ в. „Русская Правда", но биде изцѣло конфисковано. И слѣдъ всичко това, Буковинскиятъ митрополитъ излѣзе въ Neue Freie Pfesse и др. нѣмски вѣстници съ изявления (по желание на правителството), че православната Църква въ прѣдѣлитѣ на Хабсбургитѣ благоденствува и се радва на голѣми правдини и свобода. Доказателство на това служело неговата резиденция, която струва повече отъ 4 милиони крони, нѣщо което въ никоя православна страна не сжществува. Подобни изявления далъ и сръбския митрополитъ Зубковичъ въ Буда-Пеща, който, — споредъ съобщението на «Руская Правда (Черковицъ)» № 126, — получилъ за награда отъ кайзера титула «баронъ». Сжщия титулъ щѣлъ да получи и Буковинскиятъ митрополитъ Репта, който вече е и таенъ императорскиi съвѣтникъ. Всичко това, разбира се, не е ни най-малко за очудване, като се има прѣдъ видъ, че въ Австро Унгария православнитѣ архиереи не се избиратъ отъ населението, а се назначаватъ, като всички висши чиновници направо отъ императора. Ако нѣкой архиерей поиска да защити интереситѣ на своята църква и поведе борба противъ иезуититѣ, какъвто бѣ м. г. случая съ епископъ Д-ръ Никодимъ Малашъ, той веднага биви пенсioниранъ и и става, по такъвъ начинъ, безопасенъ за католишката пропаганда. *И. А. Ш-въ.*

Д-ръ Грасе.

Евангелието и социологията.

Теза за развиване.

(2)

4. *Въ социология, основана само на една наука, нѣма ни длъжности ни задължения.*

Азъ си прѣдставямъ общество, осжществило мечтата на човѣцитѣ, които мислятъ, че науката — разбирамъ позитивната наука въ смисъла на Августъ Контъ, въ вида на биологията — че една само наука е достатъчна да се постигне едно съвършено социално устройство; и, да не намалявамъ акцията на Контъ противници, допускамъ, че биологията наново сж твърдѣ голѣмъ успѣхъ и окончателно е разрѣшила всички задачи, които днесъ прѣдвижда и тепърва почва да разрѣшава.

Законитѣ на обществената хигиена сж доста опрѣдѣлени, доста ясни. Какви срѣдства ще употрѣби обществото, което мечтаемъ, да ги приложи, та да се ползватъ отъ тѣхъ всички онiя, които ще имать щастие да живѣятъ въ този златенъ вѣкъ на науката.

Съ авторитетъ безпорень обществото ще изнесе и ще оповѣсти на всички послѣднитѣ придобивки на окончателната наука. То ще каже на всѣкиго: ето това е, което науката обявява за най-добро. Алъ, за злощастие, то не ще може да добави: ето това е, което трѣбва да изпълнявате.

Ако обществото рече да даде заповѣди въ име на науката, всѣки може да се възпротиви и да каже: въ име на какво право искате да ме задължите да правя това или онова?

Казвате ми въ име на извѣстна наука, че, ако всѣки день азъ вземамъ възбудително и изправямъ малка чашка, рискувамъ да сжкъся живота си. Не споря. Ала менъ се иска да се наслаждавамъ повечко и да живѣя по-малко, защото това е по-приятно и по-весело.

Защо да нѣмамъ право да се самоубивамъ, като лиценситѣ, на които Морисъ Бареси тъй тънко е анализиралъ въ своя романъ печалната психика?

Общество, което говори въ име на науката, нищо не може да възрази на такива разсжждения.

Науката чисто и просто отбѣлѣзва това, което е за мое добро, ала тя безусловно не може да ми отбѣлѣжи това, което е мой дългъ нито дори ако има нѣкакъвъ дългъ. Науката е *аморална*. Тя не знае и не може да даде понятие за дългъ и за морално задължение.

Както го казахъ другадѣ, когато цитувахъ книгата на Албертъ Бане по *научния моралъ*, науката наблюдава „това, което е", което става; отъ това наблюдение тя не може „да извади формула за това, което трѣбва да е", което трѣбва да се върши, сѫщо както „астрономътъ наблюдава пѫтя, който слѣдватъ звѣздитѣ", но не може да извлече изъ своитѣ наблюдения правото да кори или квали звѣздитѣ".

И сѫщиятъ авторъ, който е нашъ непомирим противникъ на религиозна почва, сѫщиятъ Албертъ Бане заключава: „Когато науката пръпоржчва да се употрѣбяватъ извѣстни земледѣлски машини или да се пръварява водата прѣди да се пие, тя дава свѣдение и полезенъ съвѣтъ; ала тя не дава за нищо заповѣдь, която да обема идея за задължение и за дългъ.

Това е повече отъ ясно.

5. *Само конфликти на интереси.*

Да допуснемъ, че първата мжчнотия е надвита: човѣцитѣ се убѣдятъ най-сетнѣ отъ науката, която за всѣки случай казва: „,,то това е, което трѣбва да правишъ за твое добро". Всѣки вече слѣдва тази заповѣдь и се гриже научно за собственото си благо.

Ала тутакси изпъква друга мжчнотия, по-тежка отъ прѣдшествуващата: въ всички моменти, още отъ самото начало на прилагането принципитѣ, личнитѣ интереси се сблъскватъ взаимно единъ съ другъ; конфликтътъ ще бѫде постояненъ и обществото постояно се смущава и терзае.

Азъ се чувствувамъ добрѣ и моятъ интересъ иска да се прѣмахне всѣка болесть; налага ми да не купувамъ хлѣбъ отъ хлѣбарь, на когото едно отъ дѣцата е заболѣло отъ скарлатина. За своя облага азъ трѣбва да постѫпямъ, като гостилничаритѣ въ Испания съ бѣдния Шопенъ, който пѫтувалъ съ Жоржъ Зандъ: ще гоня навредъ клетитѣ туберкулозни.

Въ такова общество ще господствува само съобразението на личния интересъ. Въ него ще има само борба, недовѣрие, едностранчивость. Здравата половина на човѣчеството, т. е. здравитѣ човѣци, ако не може да прѣмахне съ сила неджгавата половина, ще натика и затвори послѣдната въ болницитѣ за прокаженитѣ, дѣто никой нѣма да я гледа, защото естествено въ тия честити страни не ще има вече религиозни общества, не ще има милосер ни сестри.

6. *Общия или видовия интересъ не може да създаде задължение.*

Но ще се възрази, и съ право, науката, и само науката може да създаде за обществото идеалъ, какъвто мечтаемъ, може да даде обективъ по-високъ, отколкото личната облага: въ научната социология се говори на човѣцитѣ да се въодушевяватъ постояно, не отъ своя *личенъ* интересъ, но отъ общия интересъ.

Може, наистина, да се каже, отъ гледище чисто биологично, човѣкъ е животно *обществено*; той има сѣмейство; сѣмействата се групиратъ въ народи и образуватъ отечество; най-послѣ, всички човѣци принадлежатъ на сѫщия видъ. Науката, достигнала своя апогей, ще означи на всѣки човѣкъ онова, което въ всѣки частенъ случай, трѣбва да вѣрши въ интереса на сѣмейството, на отечеството и на вида.

Ала тукъ именно много повече отвсѣкога изпъква сѫщата мжчнотия: какъ и въ име на какво науката може да наложи да се изпълни това, което повелява тя, като най-добро; и когато ще има конфликтъ между всички лични, сѣмейни, националии и човѣшки интереси, какъ и въ име на какво ще може да каже тя на човѣка: ето това е твоя *дългъ*; ето какво си длъженъ да правишъ.

Казахъ го, безусловно е забранено на общество, което говори въ име на самата наука, да произнася думитѣ *дългъ* и *задължение*. И въ такова общество ще има редовна и обща буна, ще има постояно бесѣдие.

Азъ не искамъ да жертвувамъ своя личенъ интересъ за тоя на нацията. Съ какво право ще ме задължаватъ да отбивамъ военната служба, която излага моето здраве и моя животъ, и то да я отбивамъ за доброто и за безопасността на другитѣ? Искате да пазя интереса на вида: защо тогава да не остава на Европа болничавитѣ дѣца, които разсипватъ домакинството ми и отъ които нѣма никаква полза обществото? Защо да не парясамъ съпруга си, щомъ болестьта го прави непроизводителенъ товаръ и да го не замѣня съ другъ здравъ? Защо да не прѣмахна неджгавитѣ родители, немощнитѣ старци, които само ядатъ и консомиратъ безъ да върштатъ нѣщо? Защо, съ една дума, да не прѣмахна часъ напрѣдъ всички онія, които сж опасность за личностьта, сѣмейството, нацията и вида?

Ето езикътъ, който всѣки ще държи; ето принципитѣ, които всѣки може да приложи въ бѫдното общество, водено отъ една научна социология.

(Слѣдва).

Книжнина.

Добрия пастирь.

(3)

Въ голѣмия градъ.

Влакътъ влѣзе съ трѣсъкъ въ гарата на столицата; всѣки входъ и изходъ, пълненъ съ служащи и съ пѫтници пристигащи и отиващи, правѣха голѣмата ротонда необикновено оживена.

Отъ единъ третоклясенъ вагонъ слѣзе момъкъ съ загорѣло лице. Той гледаше движението съ очуда, смѣсена съ страхъ.

При всичко че неговиятъ покровитель бѣ му далъ упжтвания, като бѣ му поржчалъ да се отправи веднага на адреса, отбѣлѣженъ на неговата визитна карта, която бѣ му далъ, клетото планинче, забъркано и стреснато, не можеше да се опомни и оправи посрѣдъ шума.

Нечакано нѣкой го потупа по рамото. Това бѣ желѣзопжтенъ служитель съ лице милозливо.

— Е добрѣ, момъко, заговори му той весело: липси по всичко, че идешъ отъ село. Дѣ си тръгналъ тъй самъ?

— А, добри ми господине, ще имате ли добрината да ми покажете пѫтя, който трѣбва да взема, за да стигна тамъ? и Жакъ показа на служителя визитната карта на професоръ Линдеръ.

— О, о, професоръ Линдеръ! Да не е те избралъ за модель? попита го шеговито.

Жакъ отговори развълнувано и се остави да говоди неговия съпжтникъ. Слѣдъ много завои, той го доведе до кжщата на професора. Служителъть го остави да влѣзе безъ да подири нѣщо въ отплата за своята услуга. Жакъ издръпка боязливо звънеца на вратата. Вратата се отвориха и единъ величественъ лакей се яви. Като видѣ селския видъ на госта, лакеятъ каза сурово:

— Късно е, професорътъ не приема вече.

— Но той ме чака. Кажи му, че Жакъ, планичето, го дири.

Въ сѫщата минута се чуха стѫпки въ вистебула и познатъ гласъ се обади:

— Ти ли си, Жакъ? Влѣзъ, влѣзъ бърже. Послѣ сѫщиятъ гласъ поржча: Августе, нареди да се навечеря този младъ момъкъ, а подиръ това ми го доведи.

Когато бившето овчарче видѣ своя благодѣтель, той тъй се развълнува, че не може дума да каже. Едно само виждаше: той постигна своята безцѣнна мечта!

На утрото професоръть отведе своето протеже въ ателието си. Като видѣ, каква любознателность проявяваше момъкътъ къмъ художественитѣ произведения, които виждаше за пръвъ пѫть, професоръть се убѣди още повече, че е направилъ добрѣ, дѣто е турилъ това планинче въ пѫтя, който му избра и въ който изглеждаше, че ще направи бързи успѣхи.

Жакъ се залови на работа. Благодѣтелътъ му го постави въ пансионъ у едно добро сѣмейство, което го прие благосклоно. Той се прѣдаде цѣлъ на новия си животъ. Съ една страшна стръвь той се нахвърли да придобие всички познания, каквито му липсваха, и съ своя талантъ той успѣ. Отъ врѣме на врѣме бладодѣтелътъ му го вземаше съ себе си и развеждаше въ музеитѣ. Тия обиколки бѣха за нашия младъ приятель дни на истинско щастие.

— О, учителю мой, извикаше понѣкога той, какъ ще мога нѣкога да ви изкажа признателностьта си за всички ваши добрини?

Жакъ работи много. Младото овчарче стана ученикъ живописецъ, и като разбра, че, за да стане великъ живописецъ, не стига само да знае да маневрира добрѣ съ четката и да съчетава дивно краскитѣ, той разширяваше кржга на познанията си, четѣше много, учеше съвѣстно.

Подиръ двѣ години усилна работа Жакъ бѣ приетъ въ живописното училище. Това бѣ голѣмъ и рѣдъкъ успѣхъ.

Въ този животъ, тъй различенъ отъ оня, що водѣше въ планинитѣ, честниятъ Жакъ запази ли искренитѣ си чувства и чиститѣ вѣрвания на дѣтинството си? Уви, не! Малко по-малко той занемари своето благочестие, ала молитвитѣ на майка му го слѣдваха. Тя неустано се молѣше горещо за него. Чувствуваше ли бѣдната жена, която тамъ високо, въ планината, мислѣше за своя едничъкъ синъ, чувствуваше ли, че той се отдалечава отъ тѣсната пжтека, за да тръгне въ широкия пжть на равнодушието (индифирентизма)?

— Ти непрѣмѣно трѣбва да отидешъ въ Италия. Тамъ, само тамъ, геният възпламенява искрата, която води къмъ слава, рече еднъжъ на Жакъ единъ отъ другаритѣ му въ ателието. Азъ тръгвамъ подиръ мѣсецъ, ела съ менъ.

— А, въздъхна младиятъ момъкъ, ти знаешъ добрѣ, че азъ не мога и да помисля за това—азъ нѣмамъ пари.

— Това ли е прѣчката? Заеми. Единъ бждащъ артистъ лесно ще намѣри нуждната сума и оня, който ще ти е заеме, ще знае, че върши добро дѣло.

Тѣзи съблазнителни думи на изкусителя грѣмнаха въ ушитѣ на Жакъ и не излизаха изъ ума му. Той работѣше страшно, но не можеше да ги прокуди. Другъ да бѣ на негово мѣсто, не би се мжчилъ и мислилъ толкова. Когато Жакъ почна да дири между своитѣ познати оня, които на драга воля би му заели пари, неговиятъ покровитель влѣзе нечакано въ стаята му.

— Една стипендия е отпусната на ученика Жакъ Расе за Италия, каза той радостно.

Жакъ не можеше да вѣрва на ушитѣ си! Какъ! въ самата минута, когато това желание го измжчваше и бѣ рѣшилъ да направи опасна безразсѫдность, той вижда желанието си чуто!

— Да, Жакъ, това е свършено, потвърди професоръть, честитъ тъй, както и ученикътъ: съвѣтътъ ти гласува една стипендия; наистина, ти си се родилъ честитъ.

Пълнъ съ признателность младиятъ момъкъ цѣлуна ржка на своя учитель, ала забрави да благодари на Оногова, който го издигна тъй бързо и отрупа съ благодѣянията си . . . (Слѣва).

ПОУЧНИ БѢЛѢЖКИ.

Единъ примѣръ. Въ околийския градецъ Дрисa, въ Русия, близо до станцията на Рино-Орловската желѣзница, е разположено малкото село Пировка. То е спокойно и трудолюбиво кжтче. Въ него нѣма кръчма, най-голѣмото зло, отъ което страдатъ голѣмитѣ села. Ала единъ отъ селянитѣ се отнесълъ неотдавна до надлежнитѣ власти да му разрѣшатъ да отвори кръчма. Тази вѣсть обезпокоила мѣстния енорийски свещеникъ о. А. Носевичъ. Като узналъ, че се свиква въ общинското управление въ Тоболовскъ събрание отъ селянитѣ, негови енориаши, о. Носевичъ се явилъ на събранието и се обърналъ съ рѣчь къмъ събранитѣ енориаши. Въ рѣчьта си очерталъ днешното положение на селото безъ кръчма и злото, което неминуемо ще се появи въ енорията, ако се открие кръчма. Въ заключение той молилъ енориашитѣ да му помогнатъ и, заедно съ него, да противодѣйствуватъ да не се открива кръчма въ Боровка. Мѣстниятъ общински писарь подкрѣпилъ свещеника. Събранието единогласно рѣшило да моли околийския началникъ да ходатайствува прѣдъ надлежното началство да не се позволи да се открияттъ въ района на тѣхната община никакви питейни заведения както въ случая сега, така и занапрѣдъ.

Напечатани библии. Британското Библейско дружество е основано прѣди 180 години. Седалището му е въ Лондонъ. Дружеството има клонове въ всички държави въ петьтѣ части на свѣта. Отъ основанието си до днесъ то е пръснало 229 милиона библии, прѣведени и напечатани на 432 езика. За печать и подиързия е изразходвало 15 милиона лири стерлинги или 375 милиона лева. Само въ единъ день отъ склада му въ Лондонъ се дигать 7,000 тома библии.

Учени естественици религиозни. Често се говори, че религията е фалирала и че ученитѣ, особено естественицитѣ, сѫ безвѣрни. Единъ англикански свещеникъ опровергава това съ писмо до едно френско духовно списание. Писмото, писано прѣзъ миналата година, е заето и възпроизведено отъ ромжнския букурешки духовенъ вѣстникъ „Viitorul" въ броя му отъ т. г. подъ №№ 11—12. „Най-именититѣ естественици отъ цѣлия свѣтъ, пише англиканскиятъ свещеникъ, заедно съ своитѣ колеги англичани на тая минута чествуватъ 250-годишнината на Кралевското общество, т. е. на Британската академия. Много хубави рѣчи се казаха на тържеството и всѣка отъ тѣхъ свидѣтелствува за религиозностьта на ученитѣ. Знаете ли, какъ се почна празднеството? Съ Божествена литургия, която се отслужи въ Вестминстерското абатство . . . Въ Англия почти всички именити учени естественици сѫ прѣдани на религията, мнозина отъ тѣхъ сѫ и активни християни. . . Прѣди десеть години, пише свещеникътъ, бѣхъ у тъста си, тоже свещеникъ, който ме отведе въ своята църква. За голѣма моя изненада, азъ сварихъ тукъ знаменития физикъ Гладстонъ, дошелъ рано въ недѣля, на служба да държи страна и участвува при службата. Въ такова качество служи и г-да Крооксъ, Рамсаи и Остенъ, всички членове на Британската академия".

Какво дивно свидѣтелство! възклицава ромжскиятъ духовенъ вѣстникъ. Колцина у насъ, не само инженери, чиновници, доктори и пр., но дори нотариуси, жандари, кметове и пр. считатъ за оронъ да ходятъ въ църква, защото вѣрата била за простацитѣ. Кога ще настане и у насъ врѣме за народна солидарность, кога и у насъ всички — господари и работници, богати и бѣдни, учени и неучени ще почнатъ да посѣщаватъ светитѣ мѣста да славословятъ Бога? . . .»

Външенъ прѣгледъ.

1. Православни църкви.

Цариградската църква. *(Рѣшение на Патриаршията по появилото се учение за името на Иисуса въ Св. Гора).* Въ Св. Гора между часть отъ рускитѣ монаси се появило учение за името на „Иисуса". Апостолъ на това учение се явилъ рускиятъ иеромонахъ Булатовичъ, бившъ руски офицеръ въ хусарския полкъ, а създатель на това учение билъ схимонахъ Иларионъ. Прѣзъ пжть послѣдниятъ изложилъ учението си за името на „Иисуса", като догматъ, въ книгата: „На горахъ Кавказа". Учението се състои въ това: „Името Божие е самъ Богъ". Схимонахъ Иларионъ казва, че догматътъ за името Божие схваща така, както и Иоанъ Кронщадски. Апостолътъ на Иларионовото учение разширилъ ученето му: додѣто първиятъ отдава божествено достоинство само на името на „Иисуса", вториятъ отнася това достоинство на всички божествени имена. Иеромонахъ Булатовичъ разпространилъ ученето си между много руски светогорски монаси и прѣдизвикалъ вълнение и смутъ между руското монашество. Смутътъ взелъ такъвъ размѣръ, че заплашвалъ сж разколъ. Направили се опити отъ Русия да се въздѣйствува на рускитѣ светогорски монаси и да се угаловатъ вълненията, но не се сполучило. Причината е, че сж опита се заловила свѣтската власть, а не духовната. Па и мжчно било за руската духовна власть да дѣйствува непосрѣдно на заблуденитѣ монаси. Това е право и длъгъ на Цариградската църква, подъ юрисдикцията на която се намира Св. Гора. Цариградскиятъ патриархъ Германъ V схваналь длъга си и упражнилъ правото си. Най-напрѣдъ той съставилъ комиси отъ учени богослови, на която възложилъ да разгледа ученето на Булатовича и да се произнесе по неговото сжщество. Комисията състояла отъ 6 члена. За прѣседатель имала ректора на Халкенското богословско училище, Селевкийскиятъ митрополитъ Германъ Странопулъ и за членове професоритѣ на сжщото училище, архимандрититѣ Иоанъ Евстратий, Димитрий Георгиади и диаконитѣ Василий Стефаниди, Василий Антониади и Панталеймонъ Комнинъ. Резултатътъ на своитѣ изучвания ком. изложила въ докладъ, който на 30 мартъ поднесла на Н. Свѣтейшество патриарха. Въ доклада си комисията единодушно се изказала противъ учението на иеромонаха Булатовича, въ което намира пантеистични възрѣния. Съ послание отъ 5-и априлъ къмъ светогорскитѣ монаси Н. Свѣтейшество прогласява разпространяваното между рускитѣ монаси учение „хулно злословие и ересь", осжжда всички послѣдователи на това учение и намира, че такивато не може да останатъ на Св. Гора да порочатъ съ своето прѣбивание честното мѣсто на иноческото подвижничество. Съ тия канонични мѣрки, каквито има по право отъ висшата духовна юрисдикция надъ Св. Гора, патриархъ Германъ си послужилъ да изкорени появилото се учение.

Далматинската църква. *(Задарската катедра попълнена)* Въ Далматинската църква отъ дълго врѣме бѣ вакантна Задарската катедра. За нея имало нѣколко кандидати, кръстосвали се и много влияния. На първо мѣсто се чувствувало най-силно влиянието на унгарското правителство. Най-желанъ кандидатъ билъ протосингелъ Серафимъ Калиќъ, професоръ въ Задарската богословия, но не искалъ да се отдѣли отъ професорската си катедра. Корлавацкиятъ патриархъ Лукианъ тъкмѣлъ за Задарската катедри Крушедолския архимандритъ Анатолии Ала за вдовствующата катедра балъ избранъ Димитрий Бранковичъ, неканенъ професоръ въ Богословския факултетъ въ Карловецъ. Избранията е харитонасинъ отъ Буковинско-Далматинския митрополитъ Владимиръ Рента въ съслужение съ Боко-Которския епископъ Владимиръ Беберикъ. Харитонията е станала на 3-и февруарий т. г.

2. Инославни църкви.

Католицитѣ въ Франция. (*Федерация на сѣмейнитѣ дружества за обща дѣйность; обръщане аразката семинария въ казарма*). Католицитѣ въ Франция продължаватъ да се организиратъ не за борба, но за самосъхрана. Въ кржга на законитѣ тѣ искатъ да запазятъ челядьта си отъ зловрѣдни влияния и идеи. Въ много епархии въ Франция католишкитѣ сѣмейства вече сж образували дружества, които имать за цѣль да се грижатъ за възпитанието на дѣцата си въ духъ християнски и патриотически. Тия дружества, поставени подъ патронажа на надлежнитѣ архиепископи и епископи, напослѣдъкъ почнали да се федерираты. Примѣръ за това дали сѣмейнитѣ дружества въ Буржската епархия. Изработенъ е общъ уставъ. Споредъ него всички сѣмейни дружества и дружества съ сродни тѣмъ цѣли се федерираты. Отдѣлната имъ цѣль става обща. Тази цѣль е: да способствуватъ съ всичко, което може, да създадатъ християни и патриоти отъ дѣцата и юношитѣ и да се борагъ съ всички легални срѣдства срѣщо всичко, което прѣчи на това. Федерацията ще остане безусловно чужда на всѣка акция, която не е съобразна съ тази цѣль и съ устава. Седалище на федерацията е г. Буржъ.

— Въ града Арасъ, въ Франция, бѣ прочутата „Малка семинария». Прѣзъ 1906 г., подиръ закона за отдѣлата на цѣрквата отъ републиката, учителитѣ и възпитаницитѣ бѣха изгонени. Оттогава здданието. твърдѣ грамадно и удобно, стои затворено. Напослѣдъкъ републиканскитѣ власти сж рѣшили да го приспособятъ за казармя. Вече е обявенъ търгъ за ремонтъ на здданието. Арасkиятъ епископъ е излѣзълъ съ протестъ срѣщо този актъ на властитѣ.

Извлечение изъ писма и дописки.

Духовенъ концертъ въ г. Варна. Пишатъ ни отъ г. Варна:

На 12 т. м. Варненското православно братство «св. Архангелъ Михаилъ» устрои духовенъ концертъ съ благотворителна цѣль. Въ този концертъ, прѣзъ по рода си въ Варна, бѣха ангажирани най-добритѣ музикални сили въ града. Въ програмата бѣха застжпили и отлично изпълнени съ вокална и инструментална музика разнообразни нумера изключително на религиозенъ сюжетъ. Отъ изпълнението имъ създаваше се между присжтствующитѣ особно възторжно-умилително настроение, при което се подига и облагорява духа и се чувствува истинска духовна и религиозно-естетична наслада. Публиката, която съставя-

ваше елита на Варненското общество и бѣ прѣпълнила обширния салонъ, изказваше съ възхищение впечатленията си отъ доброто изпълнение на всички номера.

Въ концерта участвуваха: г-жа Д-рь Тодорова, катедралният хоръ подъ регенството на г. Ал. Кръстевъ, флотскиятъ оркестъръ, дирижиранъ отъ капелмайстора му г. К. Павелъ и дамски хоръ съ проводъ на цигулки, пиано и харминумъ, управявани отъ г. Р. Франке, учитель по цигулка. Живо участие въ подкрѣпа на братствената инициатива взеха и отдѣлнитѣ комисии по уреждане концерта и разпродажбата на билетитѣ.

Приходътъ отъ концерта възлиза на 1840 лв., отъ които 105 лв. съставяватъ разноски. Останалата сума ще се оползотвори за високоблагородната и хуманна цѣль, въ името на която се даде и самия концертъ, именно за подпомагане вдовицитѣ и сиратата на убититѣ, както и раненитѣ и неспособни за работа български генои. Тази именно цѣль, поставена наредъ съ просвѣтителната, извика и образуването на самото братство, което досега е раздало около три хиляди лева на нуждающитѣ се и пострадалитѣ. Его програмата на концерта:

ЧАСТЬ I.

1. *Виноградовъ М.* „Нынѣ вся исполнишася свѣта . . .“ — концертъ, изпълнява катедралният хоръ, подъ управлението на г. Ал. Кръстевъ.

2. Nändel F. „Nallelujah“ — хоръ изъ оратория та „Messias“, изпълнява флотскиятъ оркестъръ, подъ управлението на г. капелмайсторъ Павелъ.

3. Stradella. „Молитва“, пѣе г-жа Д-ръ Тодорова, акомпанирана отъ пиано.

4. Дектеревъ. «Днесъ Христосъ . . .» — концертъ, изпълнява катедралният хоръ.

ЧАСТЬ II.

1. *Бортнянскій Д.* „Скажи ми, Господи, кончину мою . . .“ — концертъ, изпълнява катедралният хоръ.

2. Rossini G. „Cujus onimam“, — ария изъ ораторията «Stabat mater», изпълнява флотския оркестъръ.

3. Bach I. S. — Gounod. «Ave Maria» — дамски хоръ съ проводъ на цигулки, пиано и харминумъ, изпълнява г. Р. Франке.

4. *Бортнянскій Д.* „Слава во вышнихъ Богу . . .“ — концертъ, изпълнява катедралният хоръ.

Хороветѣ се придружаватъ съ харминумъ отъ г. Р. Франке.

Църковно-обществена лѣтопись.

Англиканската църква. Н. Всеблаговѣйнстзо Х. Ж. Финесъ Клинтонъ, главенъ секретарь на «Обществото за взаимно общение между Англиканската и Православна църква» въ Лондонъ се е обърналъ, по рѣшение на обществото, съ сърединателно писмо до Прѣдседателствуващия Св. Синодъ въ царството по случай освободителната война. Отъ име на обществото Н. Благовѣйство поднася най-дълбоки съчувствия за честития изходъ на войната, която е успѣхъ, даруванъ отъ Бога на Кръста сѣщо неговия врагъ, и за освобождението, тъй дълго желано отъ обществото, на нашитѣ сънародници и съвѣрници и избавлението имъ отъ робство. Заедно съ това той отъ име на обществото, на което О'Махони е секретарь и прѣдставитель въ България, внася въ разположение на Българската църква сто английски лири, които да се употрѣбятъ за благотворителни нужди на духовенството. Въ писмото се бѣлѣжи, че такава сума обществото ще внесе и на другитѣ съюзни православни църкви. На края Н. Всеблаговѣйство съобщава, че съ благословение на Прѣосвещения Лондонски епископъ скоро ще стане въ съборната лондонска църква тържественъ молебенъ («Те Deum») по случай освобождението на християнскитѣ народи и тържествена литургия и панихида за успокоение душитѣ на доблестнитѣ герои, паднали на бойното поле.

Прѣдседателствуващиятъ Св. Синодъ прочелъ въ онзиденшното синодно заседание писмото. Синодитѣ архиереи го изслушали съ благодарность и останали трогнати отъ чувствата на обществото къмъ освободенитѣ православни народи и отъ рѣшението му да благодари Бога за даруванитѣ на православни християни побѣди и за молитвитѣ да упокои Богъ доблестнитѣ души на падналитѣ герои за свободата и за спасението на ближнитѣ си. Въело се синодно рѣшение да се изкаже благодарность на обществото за помощьта, сърадванията и чувствата.

Посѣта. Прѣдседателствуващиятъ Св. Синодъ, Н. Високопрѣосвещенства св. Доростолскиятъ и Червенскиятъ митрополитъ г. Василий, посѣти на 29 того прѣди пладне въ Министерството на външнитѣ работи министръ-прѣдседателя и министръ на външнитѣ работи и изповѣданията, г. Ив. Ев. Гешовъ, съ когото има дългъ разговоръ по нѣкои церковни въпроси. На излизане отъ президентския кабинетъ Н. Високопрѣосвещенство се отбилъ при съвѣтника на Външното министерство, г. П. Димитровъ, съ когото размѣнилъ думи по нѣкои текущи работи.

Политически вѣсти.

Министерска криза. Отъ 17 май Министерството Гешовъ е въ оставка, както гласи слѣдното официално съобщение.

Съ подписването на мира съ Турция, на 17 того, се приключи главната дѣйность на балканския съюзъ — войната съ Турция. Настжпи ликвидацията. Още сжщия день, на 17 май, мин.-прѣдседателя г. Ив. Ев. Гешовъ е поднесълъ на Царя оставката на кабинета. Но държавния глава се дава възможность, прѣди да се пристжпи къмъ ликвидацията на положението, да се съвѣтва и съ прѣдставителитѣ на опозиционнитѣ партии у насъ. Царьтъ вече е изслушалъ водителитѣ на опозиционнитѣ партии. Очаква се всѣки часъ да бжде приетъ отъ царя и прѣдседателя на Народното събрание г. Д-ръ Даневъ, и да се разрѣши кризата. Нека се надѣваме, че както до сега, прѣзъ цѣлата война, и за напрѣдъ българскитѣ партии ще бждатъ единодушни. Тъй ще може бързе, правилно и успѣшно да се завърши и прѣдстоящата трудна задача, ликвидацията, та всѣки да се отдаде на мирнитѣ си занятия.

Н. Величество Царьтъ е приелъ оставката на министерството и възложилъ на г. Д-ръ Даневъ, прѣдседателя на Народното събрание, мандатъ да състави блоковъ патриотически кабинетъ, въ който да влѣзатъ шефоветѣ на всички партии. На 29 и 30 г. Даневъ има срѣщи съ партийнитѣ шефове, на които изложи поржката си и програмата на бждния кабинетъ. Едни отъ шефоветѣ се съгласили да влѣзатъ въ проектирания кабинетъ, но подъ извѣстни резерви, други сж отказали да влѣзатъ въ него. Подиръ този несполучливъ опитъ г. Д-ръ Даневъ

се опиталъ да състави кабинетъ отъ тройна коалиция: народняци, прогресисти и демократи. Подиръ отказа на демократитѣ да влѣзатъ въ такъвъ кабинетъ, на Д-ръ Даневъ било възложено да състави подъ свое прѣдставителство коалиционенъ кабинетъ отъ прогресисти и народняци. Вече шефоветѣ на народната партия и на прогресивно-либералната се съгласили върху листата на бждния кабинетъ и довечера се очаква царски указъ, който да оповѣсти състава на новия кабинетъ. Знае се положително, че г. Ив. Ев. Гешовъ не ще влѣзе въ новия кабинетъ. Прѣдполага се, че той ще бжде избранъ на мѣстото на г. Даневъ — прѣдседатель на Н. събрание.

Важна телеграма. Конфликтътъ мѣжду България и Сърбия порди неизпълнението на българо-сърбския договоръ отъ сърбското правителство е въ послѣдния стадии на своята острота. Ако Сърбия не изпълни задълженията си по договора, неминуемо ще послѣдва братоубийствена война, за която всичката отговорность прѣдъ славянството и свѣта ще носи Сърбия. За да прѣдвземе братоубийствената война, Н. Величество Руския императоръ е отправилъ отъ Москва на 26 того до Н. В. Царя на Българитѣ и Н. В. Краля на Сърбия слѣдната телеграма:

«Вѣстьта за проекгираното свиждане въ Солунъ мѣжду министъръ-прѣдседателитѣ на четиригѣхъ съюзни държави, които послѣ биха могли да се срѣщнатъ въ Петербургъ, но причини най-голѣмо задоволство, тъй като отъ туй тѣхно намѣрение личи желанието на балканскитѣ държави да се споразумѣятъ и заякчатъ съюза, който даде досега най-блѣскави резултати. Съ мжчително чувство узнавамъ, че туй рѣшение още не е изпълнено и че балканскитѣ държави се готвятъ за братоубийствена война, която е отъ естество да затъмни славата, която си придобиха задружно. Въ такъвъ съдбоносенъ моментъ апилрамъ направо къмъ Ваше Величество, както ме задължаватъ моето право и моя дългъ. На Русия именно дната народа — българскиятъ и сърбскиятъ — сж прѣдставили чрѣзъ тѣхния съюзенъ актъ разрѣшението на всѣкакъвъ споръ отнасящъ се до прилагането постановленията на договора и на отнасящитѣ се къмъ него конвенции. *Искамъ, прочее, отъ Ваше Величество да останитѣ вѣрни на скюченитѣ отъ Васъ задължения и да се отнесете до Русия за разрѣшението на сегашния споръ между България и Сърбия.* Като смѣтамъ длъжностьта из арбитъръ не като мжчително задължение, отъ което не бихъ могълъ да се отърва, считамъ за свой дългъ да прѣдупрѣдя Ваше Величество, че не бихъ могълъ да остана равнодушенъ прѣдъ една война между съюзницитѣ. Държа да заявя, че онази държава, която би започнала тази война, ще понесе отговорностьта за нея прѣдъ славянското дѣло, както и — че си запазвамъ пълна свобода що се отнася до поведението, което ще възприеме Русия спрямо евентуалнитѣ резултати отъ една тъй прѣстжпна борба».

Въ отговоръ на горната телеграма на Н. В. Руския императоръ, Н. В. Царьтъ на българитѣ му е отправилъ слѣдната депеша съ дата 29 май:

«Получихъ депешата, съ която Ваше Величество, въ грижата си зз мира и за славянското дѣло, апелира направо къмъ мене относно тежката криза що търпятъ отношенията ни съ нашитѣ съюзници и която, за нещастие, биде подбудена отъ самитѣ тѣхъ. Дължа на истината да припомня на Ваше Величество, че моето правителство, дълбоко проникнато отъ отговорностьта, която би поело слѣдвайки другъ пжть, е прѣдварително отговорило на чувството на Ваше Величество. Въ дѣйствителность още на 13 миналия априлъ то се обърна къмъ г. Сазонова съ молба да направи той потрѣбното за прѣкратяването на раздразнението отъ двѣтѣ страни на границата, като покани двѣтѣ страни да се подчинятъ на арбитража прѣдвиденъ въ тѣхния съюзенъ договоръ. Тази покана биде сторена Моето правителство я прие тутакси. Колкото до сръбското, то продължаваше една политика, послѣдното проявление на която, декларацията на г. Пашича прѣдъ Скупщината, произведе въ моята страна едно вълнение толкозъ по голѣмо, че тази декларация бѣше прочетена въ самия моментъ, когато се приготовяваше срѣщата между министръ-прѣседателитѣ. Ваше Величество не ще откаже, прочее, да признае, че България е била вѣрна на думата си: че тя чака постояно щото арбитражътъ да бжде възприетъ сжщо, и по нейнъ примѣръ отъ Сърбия и че сърбското правителство е, което, избѣгвайки този арбитражъ и трупайки враждебни противъ България проявления, продължава да прѣдизвиква опасности отъ братоубийствена борба. За тази борба азъ и моето правителство бихме съжалявали повече отъ когото и да било; ние искаме искрено избѣгването ѝ, но не можемъ да вървимъ срѣщо единодушнитѣ чувства на възмущение, които прѣдизвикватъ у цѣлия мой народъ, на утриньта подиръ нечувани усилия и славни побѣди, опитванията на нашитѣ съюзници, които, прѣзирайки правото и дадената си клетва, искатъ да му изтръгнатъ най-свещенитѣ плодове на тѣзи усилия и на тѣзи побѣди. България нѣма само права надъ Македония тя има неотклонни длъжности къмъ едно население, което винаги е било и иска по всѣка цѣна да остане българско; и Ваше Величество ще благоволи да си спомни, че прѣзъ дълги години тѣзи длъжности бѣха признавани отъ самата Русия.

Дълбоко опечалени, извѣстяваме на роднини, приятели и познати, че многообичния ни 16 годишенъ синъ,

Цани П. Георгиевъ,

На 24 срѣщо 25 т. вечерьта, часа около 9 падна моментално мъртвъ отъ гръмотевиченъ ударъ. Когато си идѣлъ съ воловетѣ отъ пасището съ още двѣ момчета негови другари, на единъ километръ вънъ отъ село се трѣснало и той падналъ. Едва сутринѣта се научихме и го намѣрихме мъртвъ.

Батя му Кирилъ остави здраве при Бунарь-Хисаръ, раненъ тежко въ крака остава повредень. Надеждата ни за работникъ и нагледникъ на стопанската ни селска работица бѣ на Цани, но и тая ни надежда изчезна!

Непрѣжалимий ни, Цане, азъ и майка ти нѣма да те забравимъ. Туку що влѣзълъ въ живота, ти ненадѣйно ни остави да плачемъ и тжжимъ за тебе. Дано Богъ, комуто всѣкога се молимъ, настани твоята невинна душа въ мѣстото на невинните и безгрѣшни души, гдѣто нѣма никакви грижи, скърби и въздишки, а има животъ вѣченъ.

Вѣчна ти паметь, Цане, Богъ да те прости.

Дълбоко опечалени; баща свещ. Г. Анчевъ, майка пресв. Нела, братя Кирилъ, Анчо, сестри Минка, Велика, буля Дона, братовчеди Георги, Недка, дѣдо Анчо, баба Велика.

с. Голѣмо-Ялѫре, Търновско, 28 май 1013 год.

Печ. Паспалевъ, наематель I Кооп. Печат. Д-во „Гутенбергъ", София.

Год. XIV. София, Сжбота, 8 юний 1913 год. Брой 37.

Църк. вѣстникъ излиза всѣка седмица празднението четири дата въ годината

Годишната цѣна на Църковенъ вѣстникъ, заедно съ приложението за България 10 лева, а за странство 13 лева.

Единъ брой 15 ст.

57 Тукъ, Славянска бесѣда

ЦЪРКОВЕНЪ ВѢСТНИКЪ

СЕДМИЧНО ИЗДАНИЕ

Допълнения и поправления в всѣкого празднателя

Всичко, относящо се до вѣстника се изпраща до администрацията на „Църковенъ вѣстникъ" въ гр. София.

За обявления се плаща за първи пѫть по 20 ст. на редъ съ гармондъ, за всѣко повторение по 15 ст.

Недобрѣ писма не се приемать — ракописи на седмичното издание не се повръщать.

СѢДЪРЖАНИЕ:

1. Нашата немощь. — Тс.
2. Земетресението въ България.
3. Сжщность на балканския въпросъ. — Прѣв. Д-ръ К. Цѣновъ.
4. Евангелието и социологията. — Д-ръ Грасе.
5. Книжнина. — Добрия пастирь.
6. Поучни бѣлѣжки.
7. Външенъ прѣгледъ.
8. Извлечение изъ писма и дописки.
9. Църковно-обществена лѣтопись.
10. Дискосни пожертвувания.
11. Политически вѣсти.
12. Скърбно извѣстие.

Нашата немощь.

Човѣцитѣ, като смъртни, сж слаби и немощни. Тѣхнитѣ знания сж ограничени. Тѣхната наука, колко и да е напрѣднала и каквито завоевания и да е направила, не е още извѣщала извора на силитѣ, нито проникнала въ тайнитѣ на вселенната. Наистина, човѣцитѣ съ науката сж наложили данъкъ на въздуха, водата, вѣтъра, огъня, електричеството, ала тѣ още не сж могли и не могатъ да обуздаятъ съ нея тия стихии. Науката и днесъ е безсилна прѣдъ тѣхъ. Огъньтъ и оловото отъ най-страшнитѣ топове на Шнайдера и на Крупа сж нищожество прѣдъ силата на стихиитѣ, тѣхнитѣ ужаси сж нищо прѣдъ ужаситѣ на стихиитѣ ... Още по-безсилни сж тѣ прѣдъ вулканитѣ и трусоветѣ, землетресенията. Тѣ сж тъй безсилни и нищожни, както и човѣкътъ, който ги е изобрѣлъ и който се заблуждава да мисли, че е повелитель на мира ...

Нищо по-високо, по-велико и по-силно отъ Твореца. Въ пазвата на земята Творецътъ е турилъ тайни, които човѣкътъ още не е проникналъ, и сили, които още не е изучилъ и, ако нѣкога ги изучи, не ще може да обуздае.

Има нѣщо по-съвършено и по-могжще отъ човѣшката наука. Има нѣщо по-силно отъ най-страшната сила на изобрѣтенитѣ отъ човѣка орждия. Това е Промисълътъ Божии. Корабътъ «Атлантикъ», съ съвършенитѣ си голѣми машини, съ топоветѣ си, съ най-изкуснитѣ си техници и капитани, съ хиляднитѣ си пасажери и съ милионеритѣ между тѣхъ бѣ желѣзна черупка въ океана, бѣ треска, която се намѣри въ дъното на водната стихия.

Наводнението е ужасно, пожарьтъ е по-ужасенъ, бурята и циклонътъ още по-ужасни. Колко печални и ужасни и да сж тия стихии, човѣкъ все може да си вземе дъха, все може да се опомни, все има на разположение нѣколко секунди за съображение и за борба съ тѣхъ. Умътъ и мишцитѣ не се парализиратъ и не прѣставатъ мигновено. Тѣ се скепчватъ съ водата, огъня, бурята и се борятъ. Ала не тъй е съ землетресението. То е мигновено. То е най-ужасно. То парализира всичко. То обръща човѣка въ трупъ безъ воля. Въ мигновенията, когато се тресе земята подъ нозѣтѣ, когато се люлѣятъ и клатушкатъ, като сламчици, най-якитѣ сгради на нея, волята, мишцитѣ и разсждъкътъ прѣставатъ у човѣка. Въ тия мигновения остава само горчивото съзнание, че нашитѣ знания и наука сж безпомощни; остава съзнанието, че ние, човѣцитѣ, сме най-немощни отъ най-немощнитѣ и най-нищожни отъ най-нищожнитѣ; остава смирението ... И въ тия най-страшни и най-ужасни мигновения, когато умъ, сила, наука го изоставятъ, човѣкъ вижда въ душата си да блѣсва искра на надежда за спасение: това е искрата на вѣрата въ Бога ... И очитѣ се издигатъ къмъ небето. Човѣкъ дири Бога. Той го чувствува и вижда съ вѣрата си до себе си и при себе си. Той дири помощьта му. Той се прѣдава въ ржцѣтѣ му. Его защо вѣрата е по-силна и по-спасителна отъ науката: тя не оставя човѣка и тогава, когато човѣкъ я изоставилъ. Тя е, като Бога, постояно съ човѣка и най-близко до него.

Кой ще отрече тая истина? Ако нѣкой се осмѣли да стори това, противъ него ще бждатъ всички човѣшки прѣдания и анали, езически и християнски. Въ най-страшнитѣ землетресения, каквито прѣданията и аналитѣ прѣдаватъ, човѣцитѣ сж дирили спасение само въ едно — въ вѣрата у Бога. Да оставимъ трусоветѣ въ езическо врѣме, да оставимъ и Содомъ и Гоморя, за които разправя Библията. Когато трусове разклащали и разлюлявали земята, езичницитѣ издигали очитѣ си къмъ небето и дирили „непознатаго Бога", а юдеитѣ дигали ржцѣ и очи къмъ Ехова. Имаме още прѣданията и аналитѣ отъ християнско врѣме. Имаме и молитвитѣ на св. Христова църква. Всѣки день Църквата моли Господа Бога да запази християнитѣ отъ стихийни бѣди: огънь, вода, трусове. Имаме и проповѣдитѣ на църковнитѣ светители. Всички тия прѣдания, анали и молитви свидѣтелствуватъ за слабостьта и немощьта на човѣцитѣ. Всички тѣ, въ днитѣ на катаклизмитѣ, насочватъ ума и сърдцето

не къмъ знанията, науката и силата на човѣка, но къмъ Бога, къмъ вѣрата въ могжществото на Твореца. Св. Иоанъ Златоустъ въ проповѣдьта си, подиръ единъ ужасенъ земенъ трусъ, станалъ въ негови дни, говори, че всички треперали да не пропадне и се разруши града и да не намѣрятъ гроба си подъ развалинитѣ на жилищата си. Самъ светителътъ трепералъ и билъ обзетъ отъ ужасъ и страхъ, ала не, казва въ проповѣдьта си, отъ землетресението, а отъ гнѣва на Бога. Светителътъ и паството му треперали съ вѣра въ Бога прѣдъ съзнанието на своята немощь. И въ тази вѣра, и само въ нея, дирили заслонъ отъ ужаситѣ на земния трусъ, дирили спасение въ ужаснитѣ минути, когато били изоставени отъ всички и отъ всичко.

На 1-и юний стихия ужаси и България. Яви се внезапно, силно и съ бучене трусъ. Яви се землетресение въ такива мѣста, които не знаятъ трусъ или поне прѣданията на които мълчатъ и не разправятъ за трусове. Най-силно землетресението било въ Търново, Горна-Орѣховица, Лѣсковецъ, Дрѣново и пр., ала най-катастрофално било въ първитѣ два града. Въ мигъ у тѣхъ рухнали и се съборили градмадни сгради: училища, болници, храмове, учреждения. Въ мигъ подъ развалинитѣ на тия сгради се намѣрили съ десетки жертви. Това станало така внезапно и така мигновено, че злочеститѣ жертви не могли да се опомнятъ. Паника и ужасъ обзели въ мигъ всички, парализирали всички. Нищо по-грозно отъ такива моменти, нищо по-отчаяно отъ безпомощие въ бѣди, нищо и по-ужасно отъ смъртъ подъ развалинитѣ на стрѣха, която е била подслонъ на здраве, животъ, трудъ, радость, любовь, дългъ... Търновци, горно-орѣховци и пр. днесъ сж въ най-голѣми бѣди. Жилищата имъ сж разрушени или полуразрушени, имотътъ имъ подъ развалинитѣ на жилищата. Довчера честити, днесъ сж безъ подслонъ и въ нужди. Търновци и горно-орѣховци страдатъ. Немощни и слаби да се боримъ съ страшната стихия, ние, тѣхни братия, пощадени отъ стихията, сме силни съ вѣра, любовь и дългъ. Нека проявимъ нашата любовь и нашия дългъ къмъ тѣхъ въ дѣла особено днесъ, когато тѣхнитѣ синове сж на бойното поле... Нека всички незасегнати отъ стихията имъ се притечемъ съ братскитѣ си чувства и съ братския си дългъ. Нека се притечемъ съ помощитѣ си. Това ни налага нашата вѣра. На това ни кани и Църквата. Нашата вѣра, нашата щедрость и братско участие ще бждатъ благословени отъ Господа Бога. Тѣ ще ги утѣшатъ, ободрятъ... *Тс.*

Землетресението въ България.

Министерството на вътрѣшнитѣ работи и на народното здраве дава слѣдния официаленъ бюлетинъ за землетресението въ България на 1-и юний:

Поради прѣкжснатитѣ съобщения, Министерството на вжтрѣшнитѣ работи и народното здраве едва днесъ (5 юний) е въ състояние да даде положителни свѣдения за землетръса въ България.

Почти навсѣкждѣ изъ България кждѣ по-силно, кждѣ по-слабо, се е почувствувало землетресението. Извѣстията говорятъ за такива дори до Родосто.

Навсѣкждѣ въ България, съ изключение въ Търново, Горна-Орѣховица и Лѣсковецъ, не сж се случили особени повръди или голѣми нещастия.

Въ Севлиево и околията голѣмо число сгради сж пропукани и коминитѣ съборени, и тукъ тамъ сж се съборили нѣкои ветхи сгради и дувари. Източното крило на мжжката гимназия силно повръдено, а вътрѣшнитѣ раздѣлителни стѣни на дѣвическата прогимназия и окржжния складъ сж съборени. На източната часть на градътъ, край р. Росица, почвала е пропукана на нѣколко мѣста, отгдѣто е изхвърлено не голѣмо количество хладна вода и пѣсъкъ съ черъ цвѣтъ и съ слабъ симпурень миризъ. Човѣшки жертви нѣма. Нѣколко ученички сж слабо контузени. Въ Габрово сж били пропукани много здания, а нѣколко сругени. Жертви нѣма, а има случаи отъ слаби наранявания.

Въ Дрѣново има пропукани кжщи и съборени стѣни. Затрупано и умрѣло едно 6 годишно дѣте и нѣколко наранявания. По линията Царева-Ливада — Габрово до 10 тунелъ, вслѣдствие паднали скали, сж затрупани 2 души.

Въ Търново размѣра на нещастието е голѣмъ. Отъ държавнитѣ здания сж полусъборени дѣвическата гимназия, окржжната болница, гарата, казармитѣ и окржжното финансово управление. Южното крило на мжжката гимназия е срутено изъ основа, а сѣверното полусрутено. Окржжното здание полусрутено. Черквитѣ сж Богородица, св. Спасъ, св. Троица сругени изъ основа. Св. Константинъ, св. Атанасъ, св. Марина прѣчупени.

Св. Троица, св. Четиридесетъ мжченици, св. Павелъ и Петръ полусрутени. Досега изровени мъртви 21 и прибрани ранени 127.

Въ Горня-Орѣховица до онзи день сж погребани 27 трупа. Други подробности липсватъ.

Министерството веднага разпореди изпращането храна отъ Русе, Плѣвенъ, Шуменъ и отъ околнитѣ градове. Отпуснати сж 40,000 лева отъ министерския съвѣтъ за първа помощь. Заминалъ е санитаренъ персоналъ отъ Русе и София, а въ послѣдния градъ сж открити болници съ 300 легла и е образуванъ комитетъ, който, снабденъ съ санитарни принадлежности и храна, е заминалъ за пострадалитѣ градове. 40 стражари съ пристави сж изпратени отъ София за вземане мѣрки. Такива сж изпратени и отъ околнитѣ грагове изъ Търновския окржгъ.

Сжщность на балканския въпросъ *)

I.

Балканскиятъ въпросъ, както ние го схващаме, датира отъ 19 вѣкъ Подъ това название ние разбираме въпроса, като какъ отъ разпадането на турското царство въ юго източния полуостровъ на Европа се образуваха нови християнски държави. Ние не се съмнѣваме прочее въ това, че тукъ прѣдъ насъ изпъква единъ чисто модеренъ въпросъ. Ние тукъ ще разгледаме тази източна часть на Европа и то не отдѣлно, а въ свързка съ историята на машитѣ страни. По такъвъ начинъ се обобщава въпросътъ въ единъ контрастъ между Римъ на западъ и Цариградъ на истокъ, който контрастъ дълбоко въздѣйствува върху живота и сждбата на западнитѣ народи. Изслѣдваме ли въпроса още по нататъкъ, то ще ни се откриять пропасти и бездни, които бивaха понѣкога съединявани, за да бждатъ отново пакъ разединени и които се разглеждаха отъ самитѣ паписти и еленисти като два различни свѣта. Тъй погледнато на работата, балканскиятъ въпросъ можеше съ по голѣмо право да

*) Тази статия прѣвеждаме отъ нѣмския старокатолически вѣстникъ „Der romfreie Katholik“ бр. 18, 19 и 20 отъ т. г.

бѫде наречень източенъ въпросъ и тогазъ да изслѣдваме отношенията на истока (ориента) къмъ запада (окцидента). Но тъй ние нѣма да го наречемъ, защото къмъ европейския ориентъ принадлежи сѫщо и Русия. Тогазъ може да се помисли, че тукъ ще обсѫждаме и рускитѣ отношения, което нѣщо не влиза въ кржга на нашата задача.

Нашето изслѣдване върху балканския въпросъ — както би трѣбвало да бѫде и при всѣко изслѣдване — нѣма да крие въ себе си никаква тенденциозность. Макаръ че това отъ само себе си трѣбва да се разбира, но ние считаме за нуждно да го подчертаеме тукъ, защото нашитѣ политически вѣстници, които ужъ искатъ да освѣтяватъ своитѣ четци, сѫ своитѣ безвкусни обяснения окарикатурватъ това, което имъ не понася или пъкъ имъ е непонятно. И намъ се струва, че нѣма да изпаднемъ въ заблуждение, ако кажемъ, че въ това поведение ние съзираме една прикрита сърдня, която се предизвиква отъ обстоятелството, дѣто сѫ нарушени спокойнитѣ западно-европейски гешефти. Безпристрастнияѣ човѣкъ обаче може лесно да види, че иначе стои работата, а особено ако се вгледа въ безсилието, въ което се намира Европа срѣщо тѣзи балкански държави. Отъ дневната преса ние не сме никакъ добрѣ освѣдомени по този въпросъ, а, може би, и самата наука ни оставя въ недоумѣние, като видимъ колко малко срѣдства ни предлага, за да добиемъ едно сигурно становище. Има страни, които се намиратъ стотини километра настрана, но тѣ сѫ ни много по-познати, отколкото тази източна часть на наша Европа.

Едно е сигурно — и съ това могатъ да се обяснятъ онѣзи отрицателни изявления — животътъ тамъ стои съвсѣмъ на низко стѫпало. Тамъ не липсватъ суровость и варварство, невѣжество и некултурность, особено ако сравнимъ всичко това съ нашитѣ извънредно заплетени и до най висш степень развити отношения. Ние мѫчно можемъ правилно да оцѣнимъ онѣзи страни и тѣхнитѣ хора. Тамъ виждаме множество крайно осждителни произшествия на фанатизъмъ, отмъщение, лична несигурность, постоянно увреждане на частната собственость и толкозъ по-скоро изливаме чашата на гнѣва си върху онѣзи народи, колкото е по-прикрита дѣйствителната причина на този гнѣвъ. Тъй стана чрѣзъ „Germinal“ при убийството на патеръ Паличъ. Но сѣ пакъ може да се намѣри една нишка, която да ни изведе изъ тѣзи неясни, забъркани нѣща, да намѣримъ една опорна точка, отъ която да можемъ навсѣкждѣ да хвърлимъ погледъ: това е религията. Ние ясно виждаме, какви мѫчнотии има да срѣщнеме при тѣзи оцѣнки. Обаче ние ще оставимъ нѣщата въ ярка свѣтлина, тамъ ще се явятъ меки тонове и леки прѣходи отъ свѣтло къмъ тъмно, но тамъ въ ориента, макаръ и да падатъ отчуждително остри тъмни сѣнки въ нашитѣ очи, има обаче и единъ свѣтълъ лъчъ. Каквато култура въобще има въ балканскитѣ страни, се дължи на религията. Религията имъ запази езика, религията изискваше училищно образование, тя имъ запази сѫщо и народностьта.

Ученията атинецъ, Диомедесъ Кириакосъ, казва: „Ужасното потисничество на турското владичество не можа да потисне и православния гърцки характеръ на източната черква и мѫченичеството на една плеяда отъ хора стана причина днесъ на тъй радостното религиозно и национално възраждане“. И затова съ вѫтрѣшна радость гъркътъ, па и всѣки християнинъ на истокъ, обърща погледитѣ си къмъ своята черква. Прѣзъ дългото време на турското господство имаше само два противоположни елемента: християнинъ и мохамеданинъ. Вѣкове минаха“, това сѫ думи на нашия почитаемъ Nippold, „и жителитѣ бѣха до надо една прѣзрѣна каста, изсмукани отъ яничарии сѫдиитѣ и спахиитѣ; тѣ бѣха съвсѣмъ огопени и не смѣеха да носятъ оржжие, съ една рѣчь, то бѣ една потѫпкана раса и показваше всички признаци на една такава, обаче основнияѣ камъкъ, гръцкиятъ езикъ остана чрѣзъ черквата“.

Съ цитираните тукъ думи ние откриваме сѫщо врѣмено и основната причина на много отъ мѫчно разбираемитѣ за насъ явления, а имено, турското владичество. То бѣ много по сѫдбоносно отколкото угнетяването на нашето отечество прѣди 100 години отъ Наполеона. Турското наводнение въ старо-христианскитѣ страни на истокъ, както учи историята, бѣше много по опустошително, отколкото прѣселението на народитѣ. Една чужда нация нахлува, донася друга вѣра, налага своята култура на завладѣнитѣ народи: монголскиятъ степски народъ донася корана. Нѣма никакво чудо въ това, дѣто, слѣдъ заминаването на завоевателния щурмъ, ние виждаме тамъ пълно вцѣпенение на всичко. Една опожарена гора може да ни прѣдстави що годѣ картината: печално стоятъ изгорѣлитѣ стѫбла на дърветата и само слѣдъ години и дни се появяватъ нѣгдѣ-нѣгдѣ зелени вѣйки, които показватъ, че вжтрѣшниятъ животъ още не е изчезналъ. И ако си прѣдставиме още по-нататъкъ, че този щурмъ не само е миналъ заминалъ, но е навѣялъ една тежка, запрѣчваща дръсть отъ прахъ за стотини години, то ние не само не ще дръзнемъ да обсипваме съ хули тѣзи израстъци, но ще гледаме на тѣхъ съ очудване. Въпрѣки всички несъвършенства на формата, въпрѣки всѣки недостатъкъ на съдържанието, това е пакъ единъ животъ и съ търпение трѣбва да го чакаме, за да се развие. Само единъ погледъ назадъ е достатъченъ да ни покаже, какво брѣме и каква тежесть сѫ били принудени да носятъ тѣзи народи. Българското царство изчезна окончателно въ кърво пролитния бой при Никополъ, 13 ·6 година; паденето на Сърбия стана въ страшното сражение на Косово поле, 1389 година; а Гърция пропадна заедно съ прѣвземането на Цариградъ въ 1453 година. Повече отъ четири столѣтия турцитѣ и исламътъ владѣеха онѣзи християнски страни и народи. Спусна се една завѣса и за дълго врѣме затули отъ очитѣ на западна Европа остатъка отъ християнскиѣ животъ и християнската цивилизация на ориента.

Само отъ едно мѣсто се слѣдеше съ напрегнато внимание, какъ се развива балканскиятъ въпросъ, имено отъ Римъ, който умѣеше да притурва и религиозенъ присмѣсь на политическитѣ нишки. Не е никакъ чудно, защо именно западниятъ патриархъ въ Римъ, папата, се интересуваше най-много отъ развиващитѣ се събития на истокъ: съ появата на турцитѣ и покоряването на ориента се прѣмахваха и всички противници, които можеха да бѫдатъ опасни за папската неограничена власть. Равнитѣ на римския папа Цариградски, Александрийски, Иерусалимски и Антиохийски патриарси живѣеха само по милостьта на турцитѣ, имаха само по нѣколко хиляди души паство и най значителниятъ патриархатъ, Цариградскиятъ, търъпѣше най-много унижение. Но както и да е, достойно за забѣлѣзване е това, дѣто патриархатитѣ, макаръ и при най осждно и жалко състояние, пакъ съществуваха, а това извикваше въ Римъ извѣстно недовѣрие. Трѣбва да се признае, че източнитѣ народи подъ турцитѣ много по малко бѣха застрашени да изгубятъ своята християнска самобитность, отколкото, ако можеше Римъ по нѣкой начинъ чрѣзъ своитѣ ревностни князе да простре своята власть и влияние върху тѣхъ,

та било пръко или косвено. Турцитѣ отъ своя страна си смѣтаха, че грубата сила е достатъчна да закрѣпи тѣхното владичество. Прѣмина ли веднъжъ военниятъ шурмъ, тѣ искаха да живѣятъ вече мирно съ заробенитѣ народи, може би, само изъ тази основа, за да имаатъ покрай военната каста, турцитѣ, сѫщо и мирни, работни поданици. Едно вѫтрѣшно безпокойство на религиозния животъ, прѣди всичко, не бѣше свързано съ турското владичество. Ислямътъ не знаеше що е това вѣроизповѣденъ сѫдъ, и затова онѣзи страни не видѣха що е инквизиция. Нека ни бѫде позволено да кажемъ че ако четвъртиятъ кръстоносенъ походъ въ 1204 година, заминувайки прѣзъ тѣзи страни, бѣ основалъ тамъ едно римско (латинско) царство, то сѫдбата имъ щѣше да бѫде малко по-друга, отколкото онази подъ турското владичество.

Свещ. Д-ръ К. Цѣновъ.

Д-ръ Грасе.

Евангелието и социологията.

7. Не стигатъ само едни писани граждански закони.

(4)

Послѣдователитѣ на тази чисто научна социология и партизанитѣ на нейното бѫдно общество може още нѣщо да ми възразятъ.

Поставено лице съ лице срѣщо тия интереси и въ борба за тѣхъ, обществото разполага всѣкога съ срѣдство да наложи своята воля, да удържи реда и да запази социалния миръ. Това срѣдство е законътъ, гражданския законъ, писания законъ, гласуваний законъ отъ парламента, който внася въ човѣшкия животъ идеята за длъгъ и задължение. Всѣки *трѣбва* да прилага законитѣ на своята страна, всѣки *дължи* да имъ се подчинява. И тъй, въ това общество, управявано единствено въ име на науката, може да се задължатъ гражданитѣ да възпитаватъ дѣцата си, сѫщо и болничавитѣ; може да се запрѣти да не прѣмахватъ съ сила безполезнитѣ уста на прѣстарѣлитѣ родители така, както всѣки се задължава да отбива военната си служба и да явява на кметството за всѣка прилѣпчива болесть, отъ каквато нѣкое отъ дѣцата му би пострадало.

Защото нѣма морално задължение, ще се наложи такова чрѣзъ стражарь и чрѣзъ страхъ отъ сѫдъ и затворъ.

Нѣма да отрека важността на това задължение. Днесъ повечѣ отвсѣкога, ние, християнитѣ, знаемъ, какво нѣщо е парламентарно болшинство, много или малко правилно избрано, легално наложено донѣкждѣ на грамадната маса граждани въ страната. Ала наедно съ това, струва ми се, имаме и понятие за законъ справедливъ и законъ несправедливъ, за законъ, който е задължителенъ и за законъ, който не е задължителенъ. Всѣки добрѣ знае, че азъ не съмъ длженъ да се подчиня на законъ, който ми заповѣдва да убия баща си или сина си, сѫщо и че имамъ право да се не подчиня на законъ, който ме задължава, менъ християнинъ, да се обявя противъ Христа, или пъкъ на законъ, който ми заповѣдва, на менъ французинъ, да забия или да хвърля на бунището трицвѣтното знаме, което символизира отечеството и което единъ великъ французинъ недавна прѣнесе оттатъкъ Ла-Маншъ, надъ мачтитѣ и коминитѣ на англійската флота, посрѣдъ нашитѣ покрътни ржкоплѣскания.

Съвсѣмъ не е нуждно да развивамъ тия идеи въ архіепископския градъ на кардинала, който вчера проповѣдваше тази доктрина и напомняше, че тя е не само на църквата, но е така сѫщо и на декларацията на човѣшкитѣ права, формулирана отъ нашитѣ велики прадѣди, като сѫщеврѣменно припомни думитѣ, казани въ пълна камара отъ единъ философъ депутатъ, който не бѣ клерикалъ, но който се възмущаваше отъ тиранията: „Ако вие гласувате тоя законъ, заклевамъ се, че не ще му се подчиня“.

Право е, слѣдователно, да се оспорва принципа и произхода на закона.

Е добрѣ! азъ заявявамъ, че въ бѫдното общество, което, допускамъ, е основано само на науката, справедливъ и задължителенъ ще бѫде само закона, който има за обектъ интереса на вида. Основателно, слѣдователно, ще е правото да възстанатъ срѣщо закони, които визиратъ не интереса на вида, но други нѣщо.

Нашиятъ славенъ съгражданинъ, великия либералъ Монтескьо, за който, макаръ да е казалъ маркизъ Дефоръ, че не билъ доволенъ отъ своята книга „Духътъ на законитѣ“, е оставилъ една дифиниция, която е станала класична. Тази дифиниция гласи: „Законитѣ сѫ необходими отношения, които изтичатъ отъ естеството на нѣщата“.

Въ общество, основано единствено върху науката, социалнитѣ закони трѣбва да визиратъ само отношенията, които изтичатъ отъ биологичното естество на нѣщата, т. е. човѣшкитѣ общества трѣбва да се разглеждатъ само отъ биологична точка, като асоциация на животни, стоящи психично надъ другитѣ животни, но съ еднакво сѫществено естество.

Устройството на тия човѣшки общества може да има само една цѣль—да запази и увѣчи живота на колективностьта и на вида.

За биолога сѫществува само човѣшки видъ съ неговитѣ индивидуми (сѣмейства, нации). Интересътъ, който, при конфликтъ, прѣдимствува надъ всички други, е всѣкога тоя на вида.

Ще рече, общество, което не признава други принципи отъ своитѣ, не може да озакони да се гледатъ и помагатъ болни и неджгави дѣца и старци. Такава една *помощь не е отъ никаква полза за вида*, напротивъ, тя ще е безполезенъ товаръ за него.

Нашиятъ противникъ, Алберъ Баие, признава това и го казва много ясно (и съ голѣмо право, понеже той се води само отъ научно гледище): «Наистина, кой талантъ може да ни убѣди, че изкуственото пазене на идиотитѣ и на вдѣгенилитѣ се старци е благо за обществото»?

И по-нататъкъ продължава: „Както въ случая нѣма интересъ, който да е общъ за всички членове на обществото, нѣма и главенъ интересъ за цѣлото общество. Въ случая има социални интереси, които си противорѣчатъ, които се сблъскватъ. Интересътъ на медика не е тоя на неговия клиентъ. Интересътъ на индивидума не е тоя на управницитѣ. Интересътъ на капиталиститѣ не е тоя на пролетариитѣ. Интересътъ на една индустрия не е тоя на една съперична индустрия. Интересътъ на богаташа съвсѣмъ не е тоя на сиромаха. Тогава, какъ ще се спогодятъ? Собственикътъ ще вземе частьта за собственостьта, пролетариятъ напротивъ“ . . . .

Но какво ще прави законодателтъ, социологътъ, който ще е принудженъ да се опира само на науката и който, слѣдователно, ще формулира и ще заповѣдва само съ закони, които хармониратъ съ интереса на всички граждани?

Законодателитѣ не ще знаятъ, дѣ да намѣрятъ тази неосѫществима формула за главния интересъ, за социалния интересъ. Били и най-честнитѣ на свѣта, тѣ не ще може да намѣрятъ критерии, който да имъ позволи да налагатъ съ указа правилата на науката или съ закони справедливи и приети отъ всички.

Има много научни правила въ обществената хигиена, които безусловно е невъзможно да наложимъ указно въ закони положителни и задължителни: такива сж правилата за борба срѣщо бездѣтството, непорочността на брака, кърменето на дѣцата отъ майката . . . .

На законодатель, който иска, въ име само на науката, да наложи длъжноститѣ къмъ отечеството, логичниятъ гражданинъ може всѣкога да отговори съ Бане: „Искатъ да ми кажатъ, че азъ длъжа да подкрѣпямъ не обществото изобщо, но това, на което съмъ часть. Ала кой ще ми забрани да не считамъ лошаво това общество и да не гледамъ да се прѣмахне? Най-сетнѣ и най-вече, кой ще ми забрани да не искамъ да зная за социалния интересъ?"

Ше рече, общество научно, каквото искаме да устроимъ, не ще може да узакони справедливо всички правила, каквито налага най-убѣдителната биология.

(Слѣдва).

Книжнина.

Добрия пастирь.

(4)

Въ страната на слънцето.

Знаешъ ли страната, дѣ цъвти
портокалътъ?
Дѣ вѣтрецътъ е най-сладъкъ и
птицата най-лека,
Дѣ въ всѣко врѣме пчелитѣ
събиратъ медъ?

Жакъ Расе постигна най-галѣмитѣ си желания. Неговото пѫтуване за Италия бѣ дѣйствителность. Съ каква радостна увѣра той стѫпи въ благословената земя!

Това, което гледаше, надминаваше по красота всичко, което можеше да блѣнува.

Честитиятъ момъкъ, придруженъ съ другаря си, не можеше да повѣрва, че това щастие е негово.

Слѣдъ като видѣха всички чаровни езера на горна Италия, тѣ се спрѣха въ Венеция, царицата на Адриатическо море. Колко нѣща за любуване въ този дивенъ градъ, тъй пълненъ съ спомени отъ славното минало! Палатътъ на Дожитѣ ги порази. Отъ Венеция заминаха за Милано, дѣто се дивиха на безподобния домъ (храмъ), на който камънитѣ приличаха на дантела, толкова скулптурата имъ бѣ тънка и лека. Най-послѣ, за Великдень стигнаха въ Римъ, дѣто трѣбваше да се настанатъ; оттукъ трѣбваше да обходжатъ околноститѣ.

Жакъ не се съмнѣваше, че това негово прѣбиване въ Римъ ще внесе промѣна въ живота му и ще го накара самъ да се гриже за себе си и да се управява.

Той бѣ сега самъ, отдаленъ отъ своя покровитель, чиито постояни грижи го държеха неусѣтно въ правия пѫть на дълга. Изкушения хлуеха и дивната природа разполагаше повече къмъ бездѣйно съзерцаване, отколкото къмъ работа. Прѣзъ първитѣ седмици двамата другари бѣха на крака: безъ да се уморятъ, тѣ обиколиха Римъ. Една минута не успѣха да употрѣбятъ за прѣката цѣль на своето пѫтуване. Не ще дума, тѣзи разходки не бѣха изгубено врѣме, но малко по-малко на артиститѣ се видѣ мжчно да се заловятъ за четката. Послѣ, група млади артисти, другари по ателие, се сближиха съ двамата приятели, и естествено имъ устроиха праздникъ да посвѣтятъ новодошлитѣ въ красотитѣ на столицата. Този праздникъ бѣха екскурсии безъ край и безконечни открития. Цѣлата тази дружина съвсѣмъ забравяше, че сравнително малко ще стои въ Италия и че всѣки отъ дружината трѣбва да използва за бждащето си това пѫтуване, което мнозина сж постигнали съ голѣми жертви.

Жакъ се увличаше като дѣтѣ отъ всичко. Това увлечение забавяваше другаритѣ му. Нарекоха Жака „малко пиле" Уприличаваха неговия жаръ да се радва на всичко съ първитѣ подскачания на пиле, пуснато на свобода.

Еднѫжъ дружината начерта осждителенъ проектъ, безъ да прѣдвижда страшнитѣ сетнини, които може да послѣдватъ. Това бѣ една отъ безмисленитѣ шеги, на която извѣстни младежи сж навикнали и която се състои въ това — да опиятъ нѣкого отъ дружината и, когато е пиянъ и безъ воля, да го накарать да върши глупости, за да се смѣятъ и забавяватъ.

Ала една невидима ржка бѣ пострѣна на Жака. Изведнѫжъ, когато се веселѣше и пиеше съ другари тѣ си, мисъль една, като стрѣла, мина прѣзъ ума му. Изведнѫжъ той се опомни и схвана това, което ставаше. Подъ нѣкакъвъ прѣдлогъ той напусна другаритѣ си, излѣзе изъ гостилницата и закрачи бърже къмъ града. Дружината бѣ устроила екскурсията извънъ града, на полето. Тукъ, въ една остранена кръчма, младитѣ лѣнивци, бѣха устроили пиршеството.

Бѣше се стъмнило, и Жакъ не може да намѣри пѫтя. Изведнѫжъ, както въ врѣме въ мрачината, той се спъна, търколи се и сѣти, че полетѣ въ пространството. Въ падането се удари и отъ болка извика, но въ същото врѣме се спрѣ въ падането, задърже се и увисна на единъ клонъ. Пипнешкомъ съ крака и ржцѣ, той разбра, че е въ дъното на пропасть и че клонътъ е спрѣлъ падането, което би било смъртно. Подиръ нечути усилия той се разплете, но когато стѫпи на краката си, той се струполи страшно: счупенъ бѣ единия му кракъ.

Въ страшна мрачина, раненъ, безъ да може да се помрѣдне, изгубенъ въ мѣсто, съвършено отстранено — ето въ какво положение се намѣри бѣдния нашъ Жакъ. Размисли се. Не бѣха весели неговитѣ мисли, не, тѣ бѣха мрачни, тѫжни, защото извика отчаяно: «Боже мой, спаси ме»!

Малко по малко той си спомни дѣтинството, прѣнесе се високо тамъ, въ планината, въ родното си мѣсто, и изведнѫжъ си прѣдстави незабравимата сцена: бѣдното малко агънце, полетѣло въ пропастьта и задържано отъ единъ клонъ, хубавото му тѣло разкжсано, а бѣлата му вълна обагрена съ кръвь. Не е ли и той въ тая минута паднало агне? Ала неговата надежда не е изгубена: неговиятъ пастирь още може да го спаси. И той почна да вика: „помощь! помощь". На гласа, единъ файтонъ, който минаваше, се спрѣ надъ пропастьта.

Като размѣниха нѣколко думи, двама души слѣзоха отъ файтона и, съ голѣми прѣдпазвания, подеха Жака и го изнесоха на стрѫмнината, а оттамъ го качиха на файтона. Неговиятъ спаситель бѣ докторъ, който се врѣщаше късно отъ визита при боленъ.

Кракътъ на Жака бѣ злѣ счупенъ. Искаше врѣме и голѣми грижи да се поправи и изцѣри. Цѣли три мѣсеца Жакъ пролежа въ болницата.

Като оздравѣ, тогава помисли за своитѣ мили занятия, които бѣ прѣкжсналь, за своята изоставена работа и загубено врѣме. Но друго нѣщо ставаше у него: той се врѣщаше къмъ вѣрата на дѣтинството си и къмъ своя Спаситель, когото бѣ изоставилъ. И това врѣме, което бѣ врѣме на изпитни, бѣ сжщо така и врѣме и на благодать. Той се озари отъ благочестието на първитѣ си години.

Когато вече се поправи съвсѣмъ, той тръгна за бащината си кяща.

Каква радость за него да види добрата си майка! тя, безцѣнната жена, бѣ стара, но още държелива и здрава. А Роза . . Тя бѣ годена и се готвѣше за вѣнчавка. Нейното щастие се четѣше по очитѣ ѝ.

Жакъ разправи цѣлия си животъ на майка си, своето голѣмо равнодушие, падението си и най-послѣ печалната случка, която го оттръгна и тури пакъ въ добрия пѫть.

— Господъ чу молитвитѣ ми. Нека е благословено името му! каза смирената жена, чиято вѣра ни кога не бѣ по-гореща.

Добрията професоръ прости своя злочестъ ученикъ, който се заклѣ че отсега ще посвети живота си на усиленъ трудъ.

Двѣтѣ картини.

Изминаха се двадесетъ години Младиятъ живописецъ стана зрѣлъ мѫжъ. Пръвъ пѫть той изложи своитѣ произведения, и този день за него бѣ пълненъ съ безпокойство. Какъ ще посрѣщне публиката двѣтѣ платна, двѣтѣ картини, чиито сюжети прѣдаватъ събития които сж история на неговия животъ.

Нека влѣземъ въ галерията и нека тръгнемъ къмъ страната, дѣто тълпата най-много се трупа.

Двѣ картини, турнати една до друга, привличатъ маса адмиратори, а името на артиста хвърчи отъ уста на уста. Това е името на Жакъ Расе.

Първата картина, отлѣво, прѣдставява пейзажъ отъ нашитѣ високи Алпи. Въ дъното страшни скали се издигатъ въ небето. На една зелена ивица стадо овце тихичко пасе, а посрѣдъ овцетѣ малко овчарче блѣнува, съ очи устремени въ небето. Тази тиха идилия е проникната съ една трагична нота. Една пропасть се отваря подъ ливадата и въ тази пропасть една изпъкнала канара задържа укръвавеното тѣло на малкото агънце, на което главата съ сетно усилие се издига и издава викъ за бѣдата, който не се чува. Сцената покрътва и поразява съ реалность.

Второто платно прѣдставява подобна сцена, но смисълътъ ѝ съвсѣмъ различенъ.

Уединена страна, канара стрѣмна, никаква растителна слѣда, небе мрачно. Въ този строгъ декоръ се вижда Иисусъ да изкачва една канара, надвѣсена надъ пропастьта. Съ дѣсната си ржка крѣпи на плещитѣ си ранено агне, което е слѣзълъ да намѣри въ дъното на пропастьта, а съ лѣвата се държи за единъ клонъ. Отгорѣ на картината стои този простъ надпись:

Азъ съмъ Добъръ Пастиръ!

Прѣвелъ отъ френски: *Д.*

(Край).

ПОУЧНИ БѢЛѢЖКИ.

Броя на славянитѣ. Рускиятъ професоръ Ф. Д. Флоринскій неотдавна е реферираль *«За славнитѣ»* въ г. Киевъ, въ салона на Славянското благотворително дружество. Споредъ изслѣдванията на именития професоръ и славянофилъ, броятъ на славянитѣ възлиза на 159,420,000 души. Броятъ на славянитѣ по народность е такъвъ: *руси* 115,000,000 души, *поляци* 22,000,000 д., *чехи* 7,500 000 д., *сърби* 6,550,000 д., *българи* 5,700,000 д., *хървати* 3,450,000 д., *словаци* 2,740,000 д., *кошубри* 370,000 д. и *лужички сърби* 157,000 д. Броятъ на славянитѣ по вѣра е слѣдния: *православни* 115,000,000 д., *руски разколници* 2,500,000 д., *унияти* 4,200,000 д., *католици* 37,000,000 д., *протестанти* 1,640,000 д., *мухамедани* 1,230,000 д. Отъ славянитѣ само православнитѣ руси, българи и сърби имать самостойни държави.

Богословски училища и списания въ Америка. Съединенитѣ щати въ Америка държатъ първо мѣсто по брой на богословски училища и богословски списания измежду всички християнски държави на земята. Въ Съединенитѣ щати въ Америка въ 1910 г. имало 162 висши богословски училища при 124 училища по медицина, 101 училища по право и пр. Въ сжщитѣ щати има повече религиозни списания, отколкото въ коя да било християнска държава.

Пиянство. Въ Петербургъ единъ пияница се пада на 22 души. Броятъ на пияницитѣ, дигани отъ улицата, е различенъ прѣзъ днитѣ на седмицата. Споредъ седмичнитѣ дни, броятъ на диганитѣ пияници държи такъвъ редъ: въ недѣля 11,000 д., понедѣлникъ 10,000, вторникъ 7,700, срѣда 7,100, четвъртъкъ 7,000, петъкъ 6,000, сжбота 9,600 д. Изобщо прѣзъ годината въ участъцитѣ нощуватъ 70,000 д. Най-много пияници въ Петербургъ има въ Московската часть на столицата. Въ тази часть пияницитѣ, дигани отъ улицата и оставени въ „пияната камара" да изтрезнѣятъ достига 20,000 д., между които около 3,000 сж жени. [Рус. списание *„Двятель"* кн. 3, 1913 г.]. Д.

Външенъ прѣгледъ.

1. Православни църкви.

Цариградската църква. (*Увѣдомително послание*). Новоизбранията вселенски патриархъ, Н. Свѣтейшество Германъ V, е изпратилъ до всички православни църкви увѣдомително послание, въ което явява за своя изборъ и за своето сжвпване на вселенския цариградски прѣстолъ. На това послание Св. Синодъ на Руската църква ще отговори съ особено привѣтствено послание. Вече посланието било приготвено и тия дни щѣло да се изпрати на Н. Свѣтейшество патриархъ Германъ въ Цариградъ.

Карловацката църква. (*Синодната сесия*). Архиерейската пролѣтна синодна сесия на Карловацката църква се открила на 28 априлъ и се закрила на 2 май. На нея присжтствували всички архиереи на Карловацката църква. Внесени били и разгледани около 70 прѣдложения и въпроси отъ законодателенъ, църковно-управенъ и сждебенъ характеръ. Между разгледанитѣ въпроси отъ църковно-управенъ характеръ било и прошението на свещеницитѣ да се сдружатъ и организиратъ въ братство. Св. Синодъ е далъ благословение на свещеницитѣ да свикатъ първото си учредително събрание.

2. Инославни църкви.

Англиканската църква. (*Подготовка на свещенството*). Напослѣдъкъ Англиканската църква се занимала съ въпроса за подготовката на бждитѣ кандидати за свещеници. Съ изучването на този въпросъ билъ натоваренъ особенъ комитетъ, наречень „Централенъ свѣщателенъ комитетъ по подготовката на кандидати за свещеници". Комитетъть изучилъ въпроса, изработилъ проектъ и го прѣдставилъ на кентенберийския епископъ. Въ проекта, който е внесенъ въ камарата, се прѣдвижда, че отъ 1917 г. ще се нека отъ всички кандидати за свещеници академична степень отъ нѣкой признатъ универ-

ситетъ и годишна поне подготовка за свещенство въ богословски колежъ. Противъ исканията въ проекта излѣзълъ д-ръ Хедламъ, директоръ на »Кралевския колежъ«, мжжъ съ голѣма ерудиция и опитъ по учебното дѣло. Той намира, че исканата академична степень ще намали броя на кандидатитѣ за свещенници, понеже учението въ университета за мнозина било недостжпно. Па и самата академична степень не е тъй цѣнна, та да се туря като непрѣменно условие: въ Оксфордъ и Кембриджъ прости степени (безъ отличие) се добиватъ твърдѣ лесно и не сж гаранция за знанието или развитието на тия, които ги иматъ. За едно духовно лице има качества по-необходими, отколкото извѣстна степень знания. При това повечето кандидати се посвещаватъ на свещенство въ зрѣла възрасть, при която е неудобно да се принуждаватъ да минаватъ тригодишно учение съ юноши. Д-ръ Хедламъ одобрява прѣдвижданата годишна подготовка въ богословски колежъ на кандидатитѣ, но и за тази подготовка прави нѣкои послабения. Той прѣдлага да се уредятъ богословски колѣжи въ Оксфордъ, Кембричъ и при новитѣ университети, та възпитаниците на тия колежи да могатъ да получатъ едноврѣменно образование отъ университетскитѣ прѣподаватели. Тази критика не останала безъ ефектъ: въ послѣдната сесия на кентерберийското епископство се усвоила идеята на д-ръ Хедламъ и екзетерскиятъ епископъ отъ име на «Централния комитетъ за подготовката на свещенството» се явилъ въ горната камара съ прѣдложение да се измѣни редакцията на внесения проектъ, като не се иска университетска степень отъ кандидатитѣ, които се готвятъ три години практически за свещенство и иматъ 26 години. Исканата степень да стане задължителна за кандидатитѣ не отъ 1917 г., но отъ 1920 г. Камарата се занимала съ прѣдложението, но не взела по него рѣшение прѣзъ пролѣтната сесия.

Извлечение изъ писма и дописки.

Шестмѣсечна память на митрополита Константина въ гр. Враца. Пишатъ ни отъ Враца:

На 4 юний се изпълни половинъ година отъ деня на блаженната кончина на приснопамятнаго св. Врачанскаго митрополита Константина. Този день въ всички храмове въ града за блаженопочившаго се отслужиха заупокойни литургии, а въ катедралния храмъ се отслужи такава съборно. Слѣдъ отпускъ на Св. Литургия, отслужи се панихида на гроба отъ всичкото градско духовенство. На богослужението, както и на панихидата, присѫтствуваха множество граждани и гражданки, дошли да почетатъ паметьта на своя обиченъ и незабравимъ архипастирь. Личеха съ присѫтствието си: Православното Християнско Братство и Дружеството „Милосердие“, по чието желание се отслужи повторно панихида за приснопаметния имъ благодѣтель.

Простия гробъ сь нищо още неукрасенъ, а отрупанъ съ вѣнци и цвѣтя, кандила и свещи, привличаше всички християни, които, тргувани всѣкога отъ своя любимъ пастироначалникъ съ отечески душеспасителни назидания, и сега още не могатъ да се отдѣлятъ отъ него, а и слѣдъ смъртьта искатъ да бждатъ неразлжчни. Така щото въ сждния часъ да иматъ възможность като сж съ него да каже за себе си и за тѣхъ: „Се азъ и дѣти, аже далъ ми есть Богъ“.

Единъ гражданинъ.

Църковно-обществена лѣтопись.

Св. Синодъ и новия министръ-президентъ. Прѣдседателствуващиятъ св. Синодъ, Н. Високопрѣосвещенство св. Доростолскиятъ и Червенски митрополитъ г. Василий посѣти на 3-и того въ Министерството на външнитѣ работи г. д-ръ Ст. Даневъ, новия министръ-прѣдседатель и министръ на външнитѣ работи и на изповѣданията. Като го не намѣрилъ, Н. Високопрѣосвещенство депозиралъ картата си и помолилъ съвѣтника на министерството, г. П. Димитровъ, да прѣдаде картата на министръ-прѣдседателя заедно съ най-горещи благопожелания отъ негово име и отъ име на св. Синодъ за новото правителство и неговия президентъ. Въ сжщия день, часа на $11^1/_2$ прѣдъ пладне, министръ-прѣдседателя г. д-ръ Даневъ повърна посѣщението въ синодната палата. Той бѣ причаканъ отъ синодните архиереи и въведенъ въ приемния салонъ. Подиръ размѣнените поздрави и пожелания министра-прѣдседателъть се разговаря дълго съ Високопрѣосвещенитѣ синодни архиереи. Въ разговора си той засегналъ и редъ въпроси, които новото положение изнася и помолилъ Прѣдседателствуващия и синоднитѣ архиереи да му не откажатъ своята опитность и съдѣйствие по въпроситѣ, съ които прѣдстои да се занимае.

Св. Търновския митрополитъ. Високопрѣосвещенията св. Търновски митрополитъ г. Антимъ, който е на сесия въ св. Синодъ, се научи съ най-голѣма горесть за бѣдитѣ, които землетресението е донесло въ неговата епархия, а особено за голѣмитѣ бѣди на търновци, горно-орѣховци, лѣсковци и пр. Поразенъ отъ грозитѣ вѣсти, Н. Високопрѣосвещението не можеше да изтрае да не бжде въ злочеститѣ дни между паството си съ грижитѣ си и личното си отеческо участие. Още на часа той поискалъ отпускъ отъ св. Синодъ и на 4-и того сутринъта съ първия влакъ, който се устрои, замина за седалището на епархията си да се намѣри между паството си.

Първата утѣшителка. Щомъ узнала за катастрофитѣ отъ землетресението, Н. Величество Царицата и Тѣхни Ц. Височества Прѣстолонаслѣдникътъ князъ Борисъ Търновски и князъ Кирилъ Прѣславски първи се явили между пострадалитѣ. Н. Величество Царицата съ истински майчинска любовь ходила отъ къща на къща въ Търново, Горна-Орѣховица и Лѣсковецъ да помаза и утѣшава озлочестенитѣ. Първата утѣха и първитѣ помощи тя дала; първитѣ грижи да се даде медицинска помощь и да се облекчатъ бѣдитѣ на търновци, горно-орѣховци и лѣсковци били така сжщо взети по нейна височайша разпоредба.

Повторено землетресение. На 5 того около 7 часа и 27 м. въ Търново е имало новъ трусъ, който не продъжилъ повече отъ секунда. Трусътъ, макаръ и не тъй силенъ, досрутилъ нѣкои полуразрушени отъ първото землетресение здания. Св. Прѣображенскиятъ мънастиръ, казватъ, е полуразрушенъ, а мънастира „св. Троица“ съвършено разрушенъ.

Дискосни помощи за новопросвѣтенитѣ.

Отъ брой 34 . . . . . лева 664·64

Софийска епархия:

Дупница.

1. Отъ църквитѣ „Св. Богородица“ и „Св. В. М. Георгий“ . . . . лева 77·90

Пловдивска епархия:

2.	Отъ градскитѣ църкви	лева	281.32

Доростолска и Червенска епархия:

Русе.

3.	Въ църквата „Св. Троица“ . .	лева	140.50
4.	„ „ „Св. Георгий“ . .	„	49.—
5.	Отъ църквата въ гр. Разградъ	„	50.—

Бѣленска околия:

6.	Отъ църквата въ с. Широково .	лева	32.—
7.	„ „ „ с. Брѣстовица	„	7.—
8.	„ „ „ с. Каранъ-Върбовка		47.10
9.	„ „ „ с. Бѫзовецъ	„	37.—
10.	„ „ „ с. Баниска .	„	38.70

Русенска околия:

11.	Отъ църквата въ с. Костенецъ .	лева	126.50
12.	Отъ с. Полско-Косово	лева	10.—
13.	„ с. Кацелово	„	37.—

Всичко лева 1,599.31

Политически вѣсти.

Новиятъ кабинетъ. На 2-и юний се състави новия кабинетъ въ слѣдния съставъ: министръ-прѣдсѣдатель и министръ на външнитѣ работи и на изповѣданията д-ръ Ст. Даневъ, на вѫтрѣшнитѣ работи и на народното здраве М. Маджаровъ, на народното просвѣщение Ив. Пѣевъ, на финанситѣ Т. Теодоровъ, на правосъдието П. Абрашевъ, на войната генералъ Ковачевъ, на търговията, промишлеността и труда А. Буровъ, на земледѣлието и държавнитѣ имоти Ал. Людскановъ, на общитѣ сгради, пѫтищата и благоустройството Д. Ябланъски и на желѣзницитѣ, пощитѣ и телеграфитѣ Дим. Христовъ.

Два отговора. Новиятъ кабинетъ отговори едно по друго съ двѣ ноти на двѣ сръбски ноти. Първата му нота бѣ отговоръ на втората сръбска нота за демобилизацията на войскитѣ, втората, която е връчена на 7-и въ Бѣлградъ, е отговоръ на първата сръбска нота за ревизия на българо-сръбския договоръ.

Първата нота. Въ първата нота се казва, че военнитѣ мѣрки не България сѫ слѣдствие на сърбскитѣ военни мѣрки. Относно сърбското прѣдложение да се спре веднага съсрѣдоточаването на българскитѣ войски и да се намали едноврѣмено състава на войскитѣ на една четвърть, българското правителство забѣлѣзва, че то още на 13 априлъ прѣдложило на руското правителство да влѣзе въ ролята си на арбитръ, но това не се посрѣщна съчувствено отъ Сърбия и, въ отговоръ, финансовиятъ сърбски министръ въ скупщината и военния министръ въ печата заявиха, че демобилизацията на сърбскитѣ войски може да стане само слѣдъ разрѣшението на спорнитѣ въпроси съ България. Въпрѣки това, България и сега е готова на едноврѣмена демобилизация, каквато се прѣдлага, но като се остави въ ония земи въ Македония, които споредъ чл. 2 отъ тайното приложение къмъ договора, като съюзнишки кондоминиумъ, единъ окупационенъ корпусъ отъ български и сърбски войски равни по брой, додѣто се произнесе арбитърътъ. За ускоряване на арбитра българската нота прѣдлага сърбското и българско правителство да помолятъ руското правителство да ходатайствува прѣдъ Н. В. Руския императоръ арбитърътъ да се произнесе въ срокъ отъ една седмица.

Втората нота. Въ втората си нота българското правителство отхвърля категорично сърбското прѣдложение за ревизия на договора. Нотата е дълга, обстойно аргументирана и въ нѣкои точки съкрушителна за сърбското пратителство и особено за неговия президентъ. Тя опровергава съ цитати отъ договора и отхвърля една по една всички инсинуации, че България била нарушила договора, като не била изпълнила добросъвѣстно своитѣ задължения, като съюзница на Сърбия. Еспозето на сърбския президентъ е жестоко разкритикувано. Общитѣ му фрази и обвинения сѫ опровергани съ цитати отъ сърбско-българския договоръ и отъ приложенията къмъ него. Въ заключение нотата отхвърля категорично сърбското искане да се ревизира договора и поканва сърбското правителство да „прѣдостави извършването на ликвидацията и дѣлежа на спорната зона на разрѣшението отъ върховния арбитъръ Н. И. В. Руския царь възъ основа на чл. 2 отъ тайното приложение на съюзния договоръ, и *то въ най кжсия възможенъ срокъ*“.

И двѣтѣ ноти на българското правителство имать характеръ на ултиматумъ. Очаква се, че тѣ ще разяснятъ положението. Тѣхниятъ смисълъ съ двѣ думи е: или договора или война.

Съжаляваме, че мѣстото и врѣмето не ни позволиха да помѣстимъ втората нота изцѣло или извадки на сѫществените ѝ части.

Скрѫбно извѣстие.

Съ разбити отъ скрѫбь сърдца и дълбоки въздишки извѣстяваме на всички роднини, познати и приятели, че незабравимия ни синъ, братъ и деверъ, ученикъ отъ 4-й гимназияленъ класъ

Апостолъ попъ Г. Пиндевъ

слѣдъ 6 мѣсечно тежко болѣдуване отъ болестьта „перетонитъ“, вчера въ 3½ ч. подиръ пладне, въ разцвѣта на младостьта 18 год. възрасть, прѣдаде Богу духъ, като остави насъ да тънемъ въ дълбоки скърби и въздишки. Опѣлото му се извърши днесъ 5 ч. въ църквата „Св. Вознесение Христово“ отъ т. т. благоговѣйнства: Павелския, Хвойненския и Орѣховския енор. свещенници, при стечение на много народъ.

Вѣчна ти паметь и миръ на прахътъ ти, незабравими сине. Дано Богъ те всели въ небеснитѣ селения, гдѣто нѣма болесть, плачъ, скрѫбь и въздишка, а животъ вѣченъ и радостенъ.

Опечалено сѣмейство:

Баща: свещ. Г. В. Пиндевъ, **майка**: презвитера Недѣля, **братя**: Иванъ и Илия, **снаха** Елена и **сестри**: Елена и Надѣжда.

с. Павелско (Станимашко), 26 май, 1913 г.

Печ. Паспалевъ, наематель I Кооп. Печат. Д-во „Гутенбергъ“, София.

Год. XIV. София. Сѫбота. 15 юний 1913 год. Брой 38.

Цѣр. вѣстникъ
излиза всѣка седмица
приложението четири
пѫти въ годината

Годишната цѣна на
Църковенъ вѣстникъ,
заедно съ
приложението
за България 10 лева, а
за странство 13 лева.

Единъ брой 15 ст.

57 Тукъ; Славянска бесѣда

ЦЪРКОВЕНЪ ВѢСТНИКЪ

СЕДМИЧНО ИЗДАНИЕ

Абонаментъ е годишенъ и всѣкога предплатенъ

Всичко, относяще се до вѣстника се напраща до администрацията на „Църковенъ вѣстникъ" въ гр. София.

За обявления се плаща за първи пѫть по 20 ст. на редъ съ гарнондъ, за всѣко повторение по 15 ст.

Нелатени писма не се приемать — ракописи на седмичното издание не се повръщать

СЪДЪРЖАНИЕ:

1. Непристойно и необосновано. — Тс.

2. Кратъкъ очеркъ върху учението на исляма и неговото отношение къмъ християнството. — Иеромонахъ Ан. Шивачевъ.

3. Евангелието и социологията. — Д-ръ Грасе.

4. Книжнина. — Горското дѣте. (Разказъ).

5. Поучни бѣлѣжки.

6. Изъ вѣстницитѣ и списанията. — Вселен. патриар. и славянитѣ. Калугерщинатана работа.

7. Църковно-обществена лѣтопись.

8. Политически вѣсти.

Непристойно и необосновано.

На друго мѣсто въ днешния брой четцитѣ ще прочетатъ извадки отъ една статия на в. „Зорница", издаванъ въ гр. Пловдивъ. Въ нея протестантскиятъ органъ обвинява Българската православна църква и косвено българското правителство: първата, че чрѣзъ свои служители насиля религиозната съвѣсть на евангелиститѣ и заграбва имотитѣ имъ, второто, че търпи насилията и противозаконнитѣ заграбвания. Грозни по сѫщество и непристойни по езикъ, обвиненията не може да се оставятъ безъ внимание, толкова повече, че ставатъ публично и печатно. Името на Българската църква и честьта на България не само се засѣгатъ сѫ обвиненията, но и силно се излагатъ, особено въ днешнитѣ деликатни за царството дни. Наистина, авторътъ на статиятa, като държи смѣтка за тия деликатни дни, е счелъ за нуждно да уговори и подчертае, че България „е била, е сега и ще бѫде сѫщинска *правова* и *толерантна* държава. Ала тая уговорка прави още посилно обвинението, съ което косвено се твърди, че църковнитѣ и граждански власти въ царството търпятъ насилията на „калугерствуващитѣ българи" надъ българскитѣ евангелисти и тацитно се солидаризиратъ съ тѣхъ.

Наедно съ автора на въпросната статия и «Ц. вѣстникъ» е противъ насилията на религиозната съвѣсть на гражданитѣ и противъ непристойноститѣ и хулитѣ срѣщо тѣхната вѣра. Органъ на Българската църква, която първа на полуострова е почнала борба срѣщо насилията на религиозната и национална съвѣсть, на които и днесъ е подложено часть отъ нейното паство, и която още цѣри ранитѣ отъ тия насилия, „Ц. в." всѣкога е стоялъ за правото и за сѫбодата, които, безъ разлика на племе и вѣра, гарантира на гражданитѣ основния законъ на царството — конституцията. А най-първо и сѫществено право е сѫбодата на сѫвѣстьта. Откакъ България сѫществува, като княжество и като царство, Българската църква никога не си е служила съ насилия, нито пъкъ е одобрявала насилията, вършени отъ когото и да било. Ето защо „Ц. в." отхвърля съ негодуване обвиненията на „Зорница", за които е рѣчь. Той не знае, какво е вършилъ и върши въ Разложко свещеникътъ, името на когото се изнася. Като се резервира да се повърне на тия обвинения, когато добие точни свѣдѣния, за каквито се е обърналъ до надлежното мѣсто, той ще си позволи да разгледа обвиненията тѣй, както сѫ изнесени и обобщени въ свързка съ сѫжденията, съ които сѫ придружени въ в. „Зорница".

Обвиненията сѫ двѣ.

Първото обвинение се състои въ това, че въпросниятъ свещеникъ ходилъ отъ село на село въ Разложката околия и „държалъ най-силни слова противъ евангелиститѣ българи и мѫчилъ православнитѣ българи да ги мразятъ, мѫчатъ, бойкотиратъ и да ги принудятъ да станатъ, като тѣхъ, калугери-православни". . . Проповѣдьта въ храма не е насилие, не е ни вина. Тя е длъгъ. Не е вина и това, че единъ свещеникъ ходилъ отъ село на село да проповѣдва въ храмоветѣ и да привързва християнитѣ къмъ праотеческата имъ вѣра. Проповѣдва православенъ пастирь на православни. Но проповѣдвалъ билъ омраза, ненависть, гонение, проповѣдвалъ билъ на непристоенъ езикъ. Ако това е истина, може само да се сѫжалява и осѫжда. Ала най-много трѣбва да се сѫжалява, че самъ обвинительтъ, самъ в. „Зорница", който обвинява свещеника въ остри проповѣди срѣщо българитѣ евангелисти, си служи съ най-непристоенъ езикъ и най-голѣми оскърби не само срѣщо православнитѣ българи, граждани на царството, но и срѣщо всички православни народи и православни църкви. А най-печалното е, че той се бърка въ религиозната съвѣсть на православнитѣ, характеризира публично и печатно религиознитѣ имъ вѣрования и ги нарича „езически суевѣрия". И това върши не на катедрата въ молитвенъ домъ, не между свои сѫвѣрници, не още въ село или въ градъ въ затворенъ салонъ, но отъ вѣстникарската катедра, върши го публично, като нарича вѣрата на православния български народъ „езически суевѣрия, внесени отъ гръцки калугери въ цѣркватa . . ." Може ли да има по-голѣма злоупотрѣба съ сѫбодата и правата, които основниятъ законъ дава на българскитѣ граждани, може ли да има по-голѣмо незачитане на религиозната съвѣсть

на нѣколко милиона български граждани и по-голѣма оскърба за вѣрата на цѣлъ народъ? Ако така непристойно се пише въ вѣстницитѣ за вѣрата на българския народъ, всѣки може да си прѣдположи, какъвъ хуленъ и непристоенъ езикъ държатъ срѣщо тази вѣра проповѣдници-евангелисти въ молитвенитѣ си домове и въ храмоветѣ си. Констатираме печалния фактъ, че да извинимъ непристойния езикъ на свещеника, ако наистина си е служилъ съ такъвъ, но да посочимъ съ съжаление, додѣ отиватъ въ самозабравата си ония, които безогледно си позволяватъ да обвиняватъ и тогава, когато злоупотрѣбяватъ съ свободата и правата, които основниятъ законъ дава на всички български граждани.

Второто обвинение се състои въ това, че сж заграбени имотитѣ на евангелиститѣ въ с. Банско, вѣроятно, по насъскване отъ визирания свещеникъ. Въ България има правосждие. Заграбване, за каквото пише «Зорница», е ни възможно, ни мислимо. Да се твърди, че такова заграбване е възможно, ще рече да се отрече най-неприкосновеното и най-високото, което, подиръ вѣрата, крѣпи България — правосждието. Българскитѣ закони и България протестиратъ срѣщо това.

Въ статията на «Зорница» се прокарва и мисълта, че православието е синонимъ на невѣжество и селящина и че то държи народа въ невѣжество. Въ подкрѣпа на това се навежда цитатъ отъ една статия на поета Яворовъ. Въ този цитатъ евангелиститѣ въ с. Банско се наричатъ „граждани" поради интелигентността си, а православнитѣ „селяни" поради неинтелигентността си. Всички евангелисти, мжже и жени, били грамотни, ала не такива били всички православни. Сжжденията и заключенията на г. Яворовъ сж едностранчиви и дефектни. Противъ тѣхъ протестиратъ българскитѣ училища на православнитѣ общини въ Банско и въ цѣла България. Интелигентнитѣ протестанти въ Банско сж ученици отъ училищата на мѣстната православна българска община. Всички възрастни протестанти сж се учили тогава, когато въ Банско не е имало нито протестантска община, нито протестантско училище. Не трѣбва да се забравя, че въ с. Банско православната община е подържала българско училище още въ 1840 г. За това училище говори още покойниятъ ученъ руски славистъ Григоровичъ, който е пжтувалъ въ Македония прѣзъ 1843 г. Протестантитѣ сж открили свое училище около 1897—98 г. Въ 1902 г. въ с. Банско българската православна община имала 1 класно и 2 първоначални училища съ 8 учители и 335 ученици, а протестантската 1 класно и 1 първоначално съ 3 учители и 60 ученици. Въ цѣлата Разложка каза прѣзъ сжщата година имало 4 класни и 13 първоначални православни училища съ 35 учители и 1350 ученици и 2 класни и 4 протест. първоначални съ 7 учители и 129 ученици. Тѣзи цифри на училища, учители и ученици опровергаватъ твърдението, че „православниятъ си е останалъ селянинъ като баща си и дѣда си". Да се пише и твърди това ще рече да се знае ролята на православието и на православната община въ възраждането и въ просвѣтата на българския народъ. Православната община първа почна борба за просвѣта, първа откри училища и тури основитѣ на днешна България. Днешнитѣ протестанти, въ голѣмата си часть, сж излѣзли изъ училищата на българскитѣ православни общини. Тѣ сж такива граждани, както и тѣхнитѣ съселяни и съграждани съученици по училище. Това трѣбва да се подчертае, не да се отрече интелигентността на протестантитѣ въ Банско, но да се съпостави истината за ролята на православната община и православното училище, както и да се напомни онова, което съдържа нашата отечествена история на възраждането и което, като българи, протестантитѣ сж дължни да знаятъ, за да не си служатъ съ непристоенъ езикъ и необосновани заключения. . .

Тс.

Кратъкъ очеркъ върху ученнето на исляма и неговото отношение къмъ християнството.

Христовата църква, която възроди свѣта къмъ новъ животъ, като царство Божие на земята и като църква на цѣлото човѣчество (Мат. 16, 18; Марк. 10, 15), е била сполетявана, въ своя исторически развой, отъ много злощастия и бѣди. Голѣма бѣда е била за нея въ VII вѣкъ и появата на исляма, който съдържалъ въ себе си елементи отъ езичество, юдейство и християнство. Основателъ на тая нова религия, — както е извѣстно, — е билъ Мохамедъ, роденъ около 570 г. въ арабския градецъ Мека. Честитѣ срѣщи, които ималъ въ търговията си, като камиларь, съ евреи, християни и разни християнски сектанти, пробудили у него религиозни мисли и къмъ 40-та си година той се прѣдалъ изключително на спокоенъ съзерцателенъ животъ. Въ 611 г. Мохамедъ се обявилъ вече и за пророкъ и захванаълъ отначало тайно, а по-сетнѣ и открито да проповѣдва своето учение.

Изслѣдвания отъ ученитѣ и които никакъ не може да обнови човѣка. Самъ Мохамедъ се признава за човѣкъ, който може да грѣши (Коранъ, Сура 5, 50). Той признава високото достоинство на Моисея, а за Иисуса Христа той отива още по-далече. „Иисусъ, — казва Мохамедъ, — е духъ Божи и Неговото слово е пръснато по цѣлата земя (Айса рухуллахъ ве кяли мятул-лахи, вара сюленъ минху Сура 4, 169)". Главнитѣ съставни, — основни принципи, — на исляма сж: 1) *еднобожие*, 2) *вѣра въ пророцитѣ*, 3) *вѣра въ безсмъртието на душитѣ и възкресение на мъртвитѣ*, 4) *страшния сждъ*, 5) *прѣдопрѣдѣление* (*фаталнзмъ*) и 6) *вѣра въ Корана*. На всички свои послѣдователи, които точно изпълняватъ прѣдписанията на Корана, Мохамедъ обѣщава блаженъ животъ задъ гроба, пълненъ съ чувствени наслади, а особено на онѣзи, които разпространяватъ сж огънь и мечъ исляма.

Извѣстно е, че досега въ Турция не бѣ позволено на учени да се занимаватъ съ Корана и да изслѣдватъ мохамеданската религия, която иначе убива въ зародиша си всѣка прѣдприемчивость и самостойность у турцитѣ. Наистина, Коранътъ е прѣведенъ досега вече на нѣколко европейски езици, но това е станало противъ волята на турското правителство. Най-ясенъ примѣръ за това може да ни послужи факта, че прѣди години у насъ почна архим. Иларионъ прѣвода на Корана, който се издаваше въ отдѣлни брошури, ала Султанъ Хамидъ, — по официаленъ пжть, — чрѣзъ българското правителство, запрѣти тоя прѣводъ.

Мохамедъ е знаелъ Ветхия завѣтъ, а изъ Новия завѣтъ той е понаучилъ нѣщо отъ хора, съ които е билъ въ контактъ, като прѣносвачъ на търговски стоки съ своитѣ камили. Тѣзи хора често сж му разправяли по нѣщо изъ учението на християнството, както и разни още легенди съ християнска подкладка.[1])

[1]) Гл. по-подр. Religion u. Religionen. v. Univ. Prof. Dr O. Pfleiderer, München, 1906, s. 235.

Всичко това е послужило като фундаментъ на религиозната система на Мохамеда. Коранътъ признава всички велики подвижници за „пророци“, които сж учили хората на добро и сж ги призовавали къмъ Бога, като ги нарича посланици отъ Бога. Земята, — по описанията на Корана, — се държи плътно на своето мѣсто съ тяжестьта на горитѣ и планинитѣ. Небете се прѣдставява въ видъ на здание съ седемь етажа. Самъ Мохамедъ можалъ да бѫде възнесенъ до седмото небе и се удостоилъ непосрѣдствено да съзерцава Бога. Прѣстолътъ на Алаха е окрѫженъ съ ангели. Хората сж създадени отъ пръсть, а ангелитѣ — изъ огънь. Тѣ сж безгрѣшни, сж лѫчезарна красота, вѣчно млади. Обаче тѣ все таки ще умратъ единъ день, както и всичко създадено отъ Алаха, съ изключение само на ония, които Той по лично свое желание ще остави живи. Ангелитѣ, или добритѣ духове, всѣкога живѣятъ на небето, но тѣ не сж дѣца Божий, а само висши Негови служители. Едни отъ тѣхъ окрѫжаватъ небесния прѣстолъ, други Го славословятъ денонощно, трети служатъ за вѣстители, които да съобщаватъ волята и наказанията Божии на земята, а четвърти прѣдпазватъ хората отъ злитѣ духове. Но главната обязаность на ангелитѣ е, прѣди всичко, зорко да наблюдаватъ хората, да записватъ тѣхнитѣ дѣла и постѫпки и да молятъ Алаха за прощение на тѣхнитѣ грѣхове. Независимо отъ туй, че тѣ сж угодни Богу и любими отъ Него, тѣхното ходатайство може да се увѣнчае съ успѣхъ само по единствената воля на Всевишния.[1]) Всички учители-подвижници, за които говори Коранътъ, сж на брой 29. Тѣ се отличаватъ отъ обикновенитѣ хора чрѣзъ своитѣ свещени добродѣтели, а учението, което тѣ проповѣдватъ, се смѣта за свето, божествено и правдиво. Иисусъ Христосъ е сѫщо такъвъ единъ учитель и Той ще се яви при свършека на свѣта, ще порази антихриста и ще разпростраии исляма между всички хора на земята. Но независимо отъ това, въ Корана се срѣщатъ и мѣста съ силни епитети и проклятия по адресъ на християнитѣ, като напр. невѣрници — кяфиръ, хънзъръ, гяуръ и др. Въ него се казва, че и самъ Алаха проклина дявола за оскърбление къмъ основателя на мохамеданската религия.

Коранътъ прѣдставя отъ себе си сборъ отъ разни рѣчи, изречения, наставления и бѣлѣжки на Мохамеда, който иначе е билъ човѣкъ съвършено простъ и безграмотенъ. Той самъ е диктувалъ своитѣ религиозни мисли, които негови послѣдователи записвали. Слѣдъ смъртьта на Мохамеда, ученицитѣ му събрали всичко записано, като сж внесли въ Корана още и много свои лични разбирания на исляма. За това и въ него се срѣщатъ често всевъзможни противорѣчия и забъркване на мисли.

Въ гл. 2, 81 Мохамедъ говори отъ името на Алаха: „Ние дадохме на Мойсея книгата на закона и заповѣдахме чрѣзъ другитѣ посланици да я послѣдватъ (изпълнявать). Ние дадохме на Иисуса, синътъ на Мария, явни знамения и укрѣпихме неговия духъ съ светостьта. Всѣкога, когато пратениятъ отъ Господа ви е донасялъ откровение, ако той не е лъстилъ вашитѣ страсти, вие сте се изпълняли съ гнѣвъ, едни сте считали за лъжци, други сте убивали“. Стихъ 59. Навѣрно тѣзи, които вѣрватъ и слѣдватъ еврейската реиигия и християнитѣ и севаситѣ — съ една дума, който вѣрва въ Бога и въ послѣдния день и който върши добро — всички ще получатъ награда отъ тѣхния Господъ; тѣ не ще намѣрятъ въ тѣхъ страхъ и не ще да бѫдатъ мѫчени.

[1]) ср. Турки. . . Е. Водовозвой, СБП. 1909, стр. 29.

Ст. 130. Кажете: ние вѣрваме въ Бога и въ този, който е изпратенъ намъ отгорѣ, въ Авраама, Исмаила, Исаака, Иакова, въ дванадесетьтѣ колѣна; ние вѣрваме въ книгитѣ, които ни сж дадени отъ Мойсея и Иисуса, въ книгитѣ, вржчени на пророцитѣ отъ Господа; ние не правимъ между тѣхъ никаква разлика и ще се прѣдадемъ Богу.

Ст. 161. Ние сме дали на тебе откровение, както сме го давали на Ноя и пророцитѣ, които сж живѣли слѣдъ него. Ние сме го дали на Авраама, Исмаила, Исаака, Иакова, 12-тѣ колѣна, на Иисуса, Иова, Аарона, Саломона и сме дали на Давида псалмитѣ

Ст. 162. Имало е посланици, за които ние порано ти извѣстихме. Имало е такива, за които нѣма да ти кажемъ. Богъ е обрѫщалъ своето слово направо къмъ Мойсея.

Ст. 163. Имало е посланици, които сж били назначени да проповѣдватъ и бдятъ, щото хората да не се извиняватъ прѣдъ Бога слѣдъ явяването на апостолитѣ. Богъ е могѫщъ и мждръ.

Гл. V, 48. Ние заповѣдахме да слѣзне Петокнижието; то съдържа направление къмъ добрия пѫть и свѣта. Пророцитѣ, истинно вѣрващи и прѣдани на волята Божия, трѣба да сждятъ евреитѣ по тая книга. Ученитѣ и свещеницитѣ трѣба да сждятъ по частитѣ на Божиитѣ книги, които тѣ сж съхранили. О, юдеи! Не бойте се отъ хората, бойте се отъ мене и не отдавайте моитѣ знамения въ замѣна на нищожна плата. Тѣзи, които не сждятъ съобразно съ истината, която Богъ заповѣдалъ да слѣзне отгорѣ, — сж невѣрни.

Стихъ 50. Слѣдъ другитѣ пророци, ние изпратихме Иисуса, синътъ на Мария, за да потвърди петокнижието. Ние му дадохме евангелието, което съдържа въ себе си изправление и свѣтлина; то потвърдява петокнижието. Евангелието съдържа изправяне и прѣдпазване за тѣзи, които се боятъ отъ Бога.

Ст. 51. Хората на евангелието ще бѫдатъ сждени по евангелието. Тѣзи, които нѣма да сждятъ по книгитѣ Божии, сж невѣрни.

Ст. 70. О, ако да имаха хората вѣра и страхъ Господенъ, ние бихме загладили грѣха имъ и бихме ги въвели въ градината на утѣхата. Ако тѣ биха съблюдавали петокнижието и евангелието и книгитѣ, които имъ е изпратилъ Господъ, тѣ би се наслаждавали отъ блага, които се намиратъ надъ тѣхнитѣ глави и нозѣ. Има между тѣхъ такива, които постѫпватъ право; но мнозинството: о, какъ сж прѣзрѣни тѣхнитѣ дѣла!

Ст. 73. Тѣзи, които вѣрватъ и юдеи и сабеи и християни — съ една дума, всички вѣрващи въ Бога и послѣдния день и които вършатъ добро, ще бѫдатъ притѣснявани.

Ст. 114. Иисусъ, синътъ на Мария, обърналъ се съ слѣдната молитва: Боже, Господи нашъ, заповѣдай да слѣзне при насъ отъ небето трапеза, за да има пиръ за първи и послѣдни изъ насъ и да служи като знамение на Твоето могѫщество. Нахрани ни, защото Ти си най добъръ питатель.

Гл. VI, 48. Нашитѣ посланици сж идвали само за да прѣдпазватъ и проповѣдватъ; който вѣрва и върши добро, ще бѫде въ безопасность отъ страха и нѣма да бѫде опечаленъ.

Ст. 50. Кажи имъ: азъ не ви говоря, че владѣя съкровищата у Бога, че зная тайнитѣ дѣла; не говоря вамъ, че съмъ ангелъ, безъ грѣхъ, азъ само ви казвамъ да слѣдвате пѫтя, който ми биде откритъ. Кажи имъ: слѣпецъ и видящъ едно и сѫщо ли е? Не мислите ли това?

Ст. 83. Твоя Господъ е мждръ и знаещъ.

Ст. 84. Ние дадохме (?) на еврейския народъ на Исаака и Иакова и сме изправяли и двамата, а по прѣди още изправяхме Ноя. Изъ потомцитѣ на Аврама ние изправихме Давида и Арона. Така сѫщо ние възнаграждаваме всички, които вършатъ добро.

Ст. 85. Захарий, Яшя, Иисусъ, Илия, всички тѣ сѫ били праведници.

Ст. 89. Това сѫ хора, на които ние сме дали писание и мѫдрость и пророчество. Ако потомството не имъ повѣрва, ние ще намѣримъ такива, които ще повѣрватъ.

Гл VII, 188. Кажи имъ: азъ нѣмамъ никаква власть, нито да си доставя нѣщо полезно, нито да прѣмахна врѣдното за мене, освѣнъ само щото Богъ пожелае. Ако азъ знаехъ тайни дѣла, бихъ се обогатиль и никакво нещастие не могло би да ме сполети Но азъ съмъ само човѣкъ, който е длъженъ да съобщи обѣщанията и да прѣдпазва вѣрващия народъ.

Гл. X. 48. Всѣки народъ е ималъ свой пророкъ. Когато и пророкътъ се явявалъ, спорътъ е бивалъ рѣшаванъ справедливо. Тѣ ще бѫдатъ сѫдени неправедно.

Ст. 209. Хората съставявали нѣкога единъ народъ. Богъ е пращалъ пророци съ поржка да проповѣдватъ и прѣдпазватъ. Той имъ далъ книгата (петокнижие и евангелие), която съдържа истина, за да изясни на хората спороветь. Но тѣ все пакъ непрѣстанали да спорятъ отъ ненависть единъ къмъ други. И слѣдъ като на всички сѫ били дадени явни знамения, Богъ билъ пѫтеводитель на тѣзи, които вѣрвали въ истинния смисъль на туй, което, съ Божие допущане, станало прѣдметъ на спора; защото Той из правя въ правия пѫть тѣзи, които искатъ.

Гл II, 185. Пророкътъ вѣрва, че го е изпратилъ Богъ. Вѣрнитѣ вѣрватъ въ Бога, въ Неговитѣ ангели, въ Неговитѣ книги и пророци. Тѣ казватъ: ние не правимъ разлика между пратенитѣ отъ Бога. Ние чухме и се покоряваме; о Господи, прости ни грѣховетѣ, ние всички ще се възвърнемъ при Тебе.

Гл. III, 2. Той е изпратилъ на тебе книга за всички истини, която потвърдява това, което я прѣдшествувало. Той е заповѣдалъ да слѣзе отгорѣ петокнижието и евангелието, за да служатъ на хората за изправление. Той е заповѣдалъ да слѣзе (има) различие.

Ст. 40. Еднъжъ ангели казали на Мария: Богъ ти възвѣщава своето Слово. Той се нарича Месия, синъ на Мария, знаменитъ въ този свѣтъ и на този свѣтъ единъ отъ най-близкитѣ до Бога.

Ст. 45. Но като само Иисусъ забѣлѣзалъ тѣхното невѣрие, извикалъ: кой ще ми бѫде помощникъ, за да доведемъ хората къмъ Бога? — Ние, — извикали ученицитѣ на Иисуса, — ще бѫдемъ помощници на Бога. Ние вѣрваме въ Бога и свидѣтелствуваме, че ще се прѣдадемъ на Неговата воля.

Ст. 48. Наистина, що те заставямъ да се подхвърляшъ на смъртъ! И като те възнасямъ къмъ себе си, освободихъ те отъ невѣрнитѣ и поставихъ тѣзи, които сѫ идвали слѣдъ тебе по високо отъ тия, които не сѫ вѣрвали до деня на възкресението. Всички вие ще се възвърнете къмъ Мене и ще сѫдя азъ между васъ за прѣдметитѣ на вашитѣ спорове.

Ст. 78. Кажи: ние вѣрваме въ Бога и въ това, което ни е изпратилъ, въ това, което откриль на Авраама, Исмаила, Иакова и 12 тѣ колѣна; ние вѣрваме въ светитѣ книги, които Моисей, Иисусъ и пророцитѣ сѫ получили отъ небето; ние не правимъ между тѣхъ нѣкакво различие, ние сме прѣдани на волята Божия.

Изъ наведенитѣ стихове отъ Корана се вижда ясно какви сѫ схващанията на Мохамеда върху религията, която той проповѣдвалъ. Въ Корана се признаватъ и множество чудеса, вършени отъ Иисуса Христа. Много библейски събития, като това за историята на Иосифа и неговитѣ 11 братя и пр., сѫ прѣдадени въ Корана въ съвсѣмъ легендаренъ начинъ, като ставатъ и смѣсвания на едно лице съ друго и. т. н. Тукъ се срѣщатъ сѫщо и много мѣста, дѣто се говори за завоюването на разни племена, както и за разпространяването на мохамеданството съ силата на оржжието „Сражавайте се съ враговетѣ, — говори Мохамедъ въ сура II, — догдѣто не се утвърди исляма между всички народи". Той изисква отъ своитѣ послѣдователи извършване на разни външни работи за благочестие — четене молитви, пости (рахмазанъ), чести омивания и пр. Това е и едничкиятъ пѫть за спасението на правовѣрнитѣ мюслюмани.

Много своеобразенъ е отзива на Корана за съпружеството. По учението на исляма, женитѣ сѫ създадени за роби на мѫжетѣ. „Раятъ вашъ, — казва се на едно мѣсто, — е при краката на вашитѣ мѫже". Женитѣ, — казва Мохамедъ, — сѫ създадени слаби и мълчанието трѣба да ги побѣждава. Но все прибава, че внимателностьта на мѫжа къмъ жената гаси гнѣва Божи. (Худметъ ул-аялъ ютфу газби рабба). А съпружеството, — по учението на християнството, — е съюзъ, осветенъ отъ самаго Бога. Господъ нашъ Иисусъ Христосъ показалъ особената важность на тоя съюзъ, като го счита за свещено таинство. „Нѣстъ мужескій полъ, ни женскій, — говори ап. Павелъ, — вси бо вы едино есте (Гал. III, 28)." Християнската църква, — бѣлѣжи единъ английски ученъ, — е имала особено влияние върху човѣчеството. Тя е ослабила грозотиитѣ на войнитѣ, смекчила деспотическото управление на властелинитѣ, унищожила многоженството, осѫдила погубването на утробния плодъ и убиването на робитѣ; осѫдила гладиаторскитѣ бойове и безсрамнитѣ езически обряди. Ако не е могла тя да унищожи противоестественитѣ пороци, поне явно посочила и изобличила ония, които сѫ били обладани отъ тѣхъ; подобрила благосъстоянието на работната класа която съставя значително число отъ цѣлото общество, като установила единъ день въ седмицата за почивка; навсѣкждѣ, гдѣто се явявала, образували се безбройни благотворителни учрѣждения за помагане на болни, сираци и бездомни дѣца[1]). . . И чрѣзъ благодатьта Божия, — казва ап. Павелъ, — ние, християнитѣ, сме, което сме. Ще дойде врѣме, когато всички хора ще се обърнатъ къмъ Христа и ще влѣзатъ въ оградата на Църквата „Прiидите ко Мнѣ вси труждающiися и обремененiи, — говори Спасительтъ, — и я упокою вы". Той не е, като Мохамеда, който самъ се признава за простосмъртенъ и грѣшенъ човѣкъ (Кораньъ V, 50), а Богъ и Създатель на всичко, умуще подобаетъ поклонатися всякое колѣно небесныхъ и земныхъ и преисподнихъ. Подобаетъ Христу, — забѣлѣзва апостолътъ, — царствовати, дондеже положитъ вся враги подъ ногама своима (I Кор. XV, 25), занебо Онъ вчера и днесъ, тойже и во вѣки (Евр. XIII, 8).

Иером. Антимъ Шивачевъ

Д-ръ Грасе.

Евангелието и социологията.

(5)

8. Дори наложени съ сила, биологичнитѣ закони ще тласнатъ обществото въ борба и война.

Но, ще ми се каже, въ врѣмето, въ което поставяте обществото, не ще вече да се говори за за-

[1]) Will Paley. A view of the Evidenences of christianity, Edimb. 1875, 219.

кони *справедливи* и за закони *несправедливи*; въ него ще трѣбва само да се огласятъ полезнитѣ закони и да се наложатъ на виреглавото малцинство.

Добрѣ, господа! Азъ казвамъ, че дори ако доживѣемъ до такова научно общество, ако дойдемъ до такава тирания, до такова деспотично държавство (етатизъмъ), до такова безогледно прѣзрѣние на индивидуалната свобода, до такова чудовищно забърквание на равенството и на правото, дори ако, въпрѣки съпротивитѣ, сполучимъ да осѫществимъ този идеалъ, който ще ни повърне въ нравитѣ, почти сродни по форма, въ епохата на пещерния животъ, ако въ име на науката прѣмахнемъ завоеванията, тъй сѫщо купени, отъ всички революции, дори и тогава, казвамъ, не ще можемъ да разпространимъ и наложимъ всички добри правила на една здрава социология.

Дори като ги приложи съ всичката възможна строгость и въ всичкитѣ имъ подробности, науката ще дойде, най сетнѣ, до това правило: *не правете на другитѣ това, което не искате да ви правятъ*, или, както е казалъ единъ именитъ социалистъ: *нека се използваме едни други*.

Споредъ менъ, всѣка социология, която ще се спре на тия формули, единствено научни, ще бѫде осѫдена на безплодие и на немощь.

Една социология може да бѫде благотворна само подъ едно условие: ако има за основа не само тачението живота и свободата на другитѣ и човѣшката личность, но сѫщо и *любовьта* къмъ ближния; не само началото да не прави зло, но и началото за *добродѣйство*, за подпомагане и за *жертвуване*. Една социология ще бѫде благотворна само подъ условие, кога каже на човѣка: не стига да не грабишъ и убиващъ ближния си, не стига само да не врѣдишъ съсѣда си, но трѣбва да го *обичашъ*, да се *жертвуващъ* за него, да жертвуващъ собствения си интересъ за тоя на ближния. Трѣбва да се напише на общественото жилище: *„Да се обичаме и да си помагаме; правете на другитѣ това, което искате да ви правятъ“*.

Никога, господа, социологията, не ще сполучи да извлѣче тази формула отъ биологичната наука. Не ще сполучи това по простата причина, че биологията, взета сама, не само не води къмъ подобно заключение, но къмъ диаметрално противоположно.

Не е простено да си правимъ илюзия: за всички биологисти, безъ изключение, *животътъ е борба* и само борба; казано още по-добрѣ: той е постояна побѣда на неприятели отвънъ и отвжтрѣ; въ деня, въ който живото сѫщество се побѣди, той е мъртъвъ.

Човѣкъ, взетъ индивидуално, е въ постояна борба съ агенти физически, химически и живи, въ срѣдата на които живѣе: той се брани отъ горещина и свѣтлина, отъ животни и микроби. Той се брани отъ всичко, съ което живѣе, или по-добрѣ, неговата постояна побѣда е на външнитѣ елементи, съ които се храни, които асимилира и съ които живѣе.

За биологиста животътъ на човѣка, както и живота на всички животни и на всички живѣещи сѫщества, има единъ обектъ: вѣковѣчието на вида.

Мжжкитѣ мравки и пчели живѣятъ, додѣто сж нуждни за разплодъ. Сѫщото е и човѣкътъ отъ биологично гледище: той става безполезно сѫщество и заслужваще да се прѣмахне, щомъ мине възрастьта или пъкъ по болесть изгуби способностьта за разплодъ.

Женската мравка се обезкриля, махватъ ѝ се крилѣтѣ, отъ работницитѣ мравки: нейното прѣдназначение е само да носи. Работницитѣ пазятъ и защищаватъ мжтачкитѣ и колонията. Всѣкога една и сѫща цѣль за всички: разплодъ и продължение на вида.

Ето това е единственіятъ удѣлъ, който биологичната наука може да прѣдназначи на човѣка и на обществото.

И въ такъвъ случай това е борба, както между дивеча въ пустинитѣ, за придобиване на най хубавата женска и най-удобната за вида или за племето; това е грабежъ на Сабинки; това сж харемитѣ пълни съ робини; това сж борби между народитѣ да завладѣятъ най-плодоноснитѣ страни, които могатъ да дадатъ и отхранатъ най-хубаво племе . . .

9. Всички несгоди и пороци на днешния общественъ строй ще се увеличатъ.

Ето първиятъ и най-мощния мотивъ за вѣчната война въ бѫднето общество, което ще се управява единствено споредъ научнитѣ закони: *за да се пази и множи вида, човѣцитѣ ще се изтрѣбватъ взаимно.*

Този чудовищенъ *илогизъмъ* не е едничъкъ, който биологичната социология ще роди.

Човѣшката биология е основана цѣла върху *неравенството* на индивидуумитѣ: неравенство въ здраве, въ физична сила, въ тѣлесни способности, въ умствена сила . . . Основана единствено на тази биологична наука, социологията не може нито *да омекоти* нито *да възнагради* това необходимо неравенство. Поради това социалнитѣ недоволства ще бѫдатъ посилни и по-ожесточени, отколкото сж днесъ.

Онія, които сж по-долни или ще се счетатъ родени биологично низко, нѣма да признаятъ върховенството на нѣколцина. Тѣ ще видятъ, че сж многинство и *ще наложатъ съ сила своята посрѣдственость*. Това не ще е вече легална стачка, общество законно за защита на интереси: то ще е буна, пожаръ, грабежъ.

Като Тарквини, народътъ-царь ще отсѣче главата на всички лалета; това ще е опитъ да изравни съ сила всички съ долнитѣ. Най-силниятъ ще бѫде най-умниятъ; силата ще се признае отъ всички за истиненъ и единственъ изворъ на правото.

Когато това учение стане господствуваще, то ще бѫде начало за разорение на народа, който ще има печалната честь прѣвъ да го приложи; ако учението се обобщи, ще настжпи разорение на цѣлото човѣчество.

И по този начинъ илогизмътъ ще стигне своя краенъ прѣдѣлъ: науката, която е начало, изворъ и въплотъ на успѣха, науката, която е подстрѣкателка на общественія миръ, ще доведе най-сетнѣ до война, до разорение и до *отричане на самата наука*.

Защото въ това общество, което ще е подобие на животнитѣ стада, нѣма мѣсто за учени, сѫщества безполезни и злотворни, чието първенство ще е обида за народъ отъ надничари и чиито изобрѣтения, като земледѣлски или индустріални машини, само ще подсжсѝпватъ цѣната на хлѣба.

Въ такова общество трѣбва да се прѣмахне цѣлия луксъ и всичко излишно и безполезно: изкуствата, сѫщо и науката. Каква е обществената облага отъ живописеца или отъ музикантина, които всѣкога сж несравнено по-долни отъ здравеняка орачъ? Ще настане *царството на атлетизма*; свѣрхчовѣкътъ ще е по-жилестъ и по-якъ.

По-добрѣ казано, въ епохата, за която говоримъ, не ще има, както у мравкитѣ и пчелитѣ, прѣзъ всичко врѣме мжжки и женски, съставяващи производителна аристокрація, помагана, закриляна и хранена отъ тълпа *работници*.

Ето, господа, какво ще бжде научното сите, хигиеничното общество въ славния вѣкъ, когато възтържествува биологията. (Слѣдва).

Книжнина.

Горското дѣте.

(Разказъ).

Бѣ въ планината, у Швейцария. На равнината на единъ склонъ, който се издига стръмно надъ една долина, въ която шуми и лжкати бистръръ потокъ, стоеше малко момиченце около двнадесеть години. Окжсанитѣ му и дрипави дрехи показваха, че е бѣдно и злочесто. Облѣчено бѣ въ червена рокличка изцапана и тукъ-тамъ избѣлѣла и съ голѣмо жакетче, дълглтѣ ржкави на което бѣха завърнати. Отъ тѣхъ се подаваха оброзавѣлитѣ отъ слънчевитѣ лжчи ржцѣ на момиченцето. То бѣ босо, коситѣ му несчесани и разчорлени, изъ които се подаваше хубавото му загорѣло лице. Очитѣ му бѣха живи, но плахи. Загледало се бѣ долу изъ пжтеката, която кръшни съ рѣката, що тече отъ гористата планина. Въ едната си ржка държеше китка горско цвѣте, а съ другата милваше главата на голѣмо рунтаво куче, съ лнявитѣ очи на което мигаха отъ лжчитѣ на залѣзващото слънце. Ала изведнъжъ кучето наостри уши, шумно запухтѣ, дигна глава и заржмжа гнѣвно, като се втренчи въ пжтя именно тамъ, дѣто завиваше. Момиченцето се вгледа въ сжщото мѣсто, обърна се бързо и, прѣзъ гората, се покатери и изгуби изъ пжтя, тичаще и сподирено отъ кучето, което продължаваше да ръмжи.

Горѣ, на самия врѣхъ на канарата, скрита въ гжста гора отъ погледитѣ на минвачитѣ, се свира малка хижа. Покривътъ ѝ е напуканъ на много мѣста; прозорцитѣ залѣпени съ хартии и затиснати съ всевъзможни дрипи. Всичко това я правѣше непривѣтна и негостоприемна.

Прѣдъ вратата, на разкривения и разваленъ входъ, седѣше човѣкъ. Неговиятъ дивъ и мраченъ видъ чудесно се схождаше съ околностьта. Сдиняви и разчорлени коси покриваха навжсеното му лице. Той работѣше нѣщо надъ малка количка, въ която впрѣгаше куче и която изглеждаше съвсѣмъ праздна.

— Чичо Франсоа, прибирай, прибирай бърже всичко! Стражаринъ иде! Съ него и единъ полицейски агентъ. Ей ги долу, тамъ при рѣката. На два пжти гледаха и сочиха нѣщо тукъ горѣ.

На гласа на момиченцето, човѣкътъ бутна бърже количката подъ пода на едно скривалище задъ хижата. Като опита пода, той разхвърли по него купъ нови метли, които бѣха приготвени въ скривалището. Слѣдъ това той се върна и заедно съ момиченцето се запжти къмъ мѣстото въ гората, дѣто дърветата бѣха изсѣчени и можеше да се гледа хубаво въ падината. Неговото опитно око изгледа пжтя прѣзъ гжсталака.

— Е дѣ сж, Гретли? нищо не виждамъ, каза той низко.

— Тамъ, тамъ изъ пжтя на гората, гледай! Старинтъ горски стражарь Андрей е съ него.

Човѣкътъ пристжпи нѣколко крачки и сви прѣдпазливо нѣколко клона.

— Лудетино малка ти! Накара ме само да си напусна работата, забъркори той и заглади нѣжно разчорленитѣ коси на дѣтето, което стоеше отъ страната му, като слѣдѣше, какво става на пжтя.

— Не, това не е полицейски. Това е офицеринъ, който върви съ Андрея, горския стражарь. Гледай, удариха напрѣко. А, а, тѣ навѣрно отиватъ въ старото гнѣздо, тамъ на отвждната страна.

— Но, чичо Франсоа, какво ще дирятъ тамъ, горѣ?

— Не зная нищо . . . А, да, зная, това е капитанъ Готие, стопанинътъ на старата ловджийска кжща. Ще излѣзе истина това, що ми разправи прѣзъ дене-си стариятъ ловецъ на вълци.

— Какво ти разправи? полюбопитствува момиченцето.

— Каза ми, че капитанинътъ искалъ да поправи и постегне старата кжща, та да прѣкара лѣтото съ жена си и съ дѣтето си; жена му е съ деликатно здраве, и докторътъ го съвѣтвалъ да прѣкара по-дълго врѣме въ планината, на тихо и уединено мѣсто, дѣто има борова гора. Не искахъ да повѣрвамъ това и се изсмѣхъ, но подиръ всичко, що виждамъ, ще да е вѣрно, добави той, като се обърна и закрачи полека къмъ хижата.

— Какво щастие при мисълта, че ще дойдатъ тукъ; ще видя нѣщо ново! извика момиченцето.

— Щастие ли! Да, ти говоришъ, както разбирашъ. Толкова ти стига умътъ. Азъ те мислѣхъ поумна, а ти си оставашъ все дѣте. Напротивъ, досадно, много досадно ще е за насъ да имаме такова съсѣдство и, навѣрно, съ тѣхъ ще дойдатъ и чужденци. Тѣ само ще пакостятъ на нашия занаятъ.

— Да, право е. За това и не помислихъ. Но не може ли да напуснешъ този занаятъ. Той е опасенъ. Менъ всѣкога ме безпокои мисълта, че може да те хванатъ. Повече обичамъ да мъкна цѣлъ день метли съ тебъ, отколко да стражаря по два часа нощемъ митничаритѣ.

— Да правя метли! повтори човѣкътъ ядосано и прѣзрително. Занаятъ ли е това за днешно врѣме! Съ този занаятъ, съ метларството, нѣма да отидемъ далечъ, па и това, що правя, за тебъ го правя. Па и ми е драго, не ще дума, че мога да вървя въ дириттѣ на глупавитѣ хитърци. Тѣ ме подозираттъ, зная това добрѣ. Тѣ си шепнатъ на ухо, че не е чиста работата на „Франсоа метлара".

— Но, чичо, тѣ се страхуватъ отъ тебъ, каза Гретли съвсѣмъ низко, смѣейки се. Често ги забѣлѣзвамъ: изгледватъ скрито и плахо, като минаватъ оттукъ и бързатъ да изминатъ хижата. Стражарьтъ не веднъжъ е разтърсвалъ количката ти. О, о, ако знаеше, че тя е съ двѣ дъна и много пжти въ нея е имало за сто и повече франка дантели, майсторски скрити подъ парцалитѣ и метлитѣ и . . .

— Млъкъ ти, малка лудетино! прѣкжсна я човѣкътъ: съ своето бъбрене ще ми докарашъ нѣкоя бѣда на главата! Ти забравяшъ, че и гората има уши. Я вижъ, кои минаватъ.

Съ знакъ на главата си той посочи налѣво, отдѣто пжтеката, като се отдѣля отъ тая за хижата, отива горѣ въ планината.

Кучето, като видѣ чужди хора, почна да лае и хукна подиръ тѣхъ, когато тѣ се изгубиха изъ травѣсалия пжть.

По-горѣ се издигаше стара кжща, която приличаше на кула и служеше като павилионъ за ловъ. Вратитѣ и прозорцитѣ бѣха херметрично затворени. Още съ първо око личеше, че тя е напусната отдавна, защото дворътъ и градината ѝ бѣха обрасли съ капини и лѣски; самата сграда изглеждаше още запазена. Катерица скачаше отъ клонъ на клонъ въ градината и гарга изхвъркна изъ куличката на покрива, когато капитанинътъ и горскиятъ стражарь влѣзоха прѣзъ голѣмата врата.

— Изглежда, че тѣ сж живѣли сами въ тази а, каза офицеринътъ на своя другарь.

— Да, капитане, вие ще намѣрите доста спо- тво тукъ горѣ, но, ако доведете и дѣцата съ вазе тѣ ще внесатъ повече животъ съ себе си, забѣ- и горскиятъ стражарь.

— Дѣцата ли? Азъ имамъ само единъ синъ, от- ри офицеринътъ и лицето му, сѣкашъ, се помрачи и нали. Въ училището, дѣто ходѣше, се яви заразна ка. Хенрихъ, моя синъ, се зарази и отъ дълго врѣме борба между животъ и смъртъ, ала надѣвамъ се, здравиятъ планински въздухъ ще го уячи съвъ, сжщо и жена ми, която е много слаба.

— Махвай се, скоро назадъ! извика стражарьтъ кучето, което стоеше надалечъ, като паеше и рцаше зжби.

— Отдѣ е дошло това куче? То, значи, не е е? попита офицеринътъ.

— Небето да ме пази отъ такова! едно тъй зно рунтаво куче, едно куче впрѣгано въ колца, ога нѣма да държа, каза полуобиденъ старецътъ; а е едно лошаво животно, което доста мяза на го- даря си „Франсоа метлара". Трѣбва да знаете и аналото: вие, г. капитанъ, ще имате тукъ едно бопитно съсѣдство. Отвждната страна има стара а хижа, скрита между дърветата; тя прилича на ца разбойнишка пещера. Оня, който живѣе въ нея, е по-добръръ.

— Наричате го „Франсоа метлара". Какъвъ е тоя вѣкъ?

Горскиятъ стражарь дигна рамена.

— Не може да се измисли нѣщо по-лошо за кого. Той прави метли и събира парцали. Жена му е дотамъ съ ума си. Цѣлъ день тя седи и гледа бето и дъветата; нищо почти не върши, освѣнъ о нѣкога наготви нѣщо. Имать и малко момиченце, ето е като дива котка. Всички сж окжсани и одър- ни като цигани. А нищо имъ не липсва; на Фран- а джобоветѣ всѣкога сж пълни съ пари. Казватъ, съ право, че ги печели по безпжтенъ начинъ, ала якой досега не е доказалъ това.

Като изминаха двора, тѣ стигнаха до външната ѣбла, обрасла въ буренъ и мъхъ. Стражарьтъ из- ди изъ джеба си ръждивъ ключъ и отвори до на- дъ вратата на антрето.

— Вжтрѣ е по-хубаво отколко вънка, каза той. Жена ми е нагледвала да не се развъдятъ пълхове и аеци. Тя е мела и чистила; само хартиитѣ по стѣ- итѣ сж се развалили, ала тѣ лесно ще се промѣнятъ стаитѣ ще станатъ добри за живѣене.

— Азъ не ще бжда постояно тукъ, защото ра- отата ми не позволява, отговори капитанинътъ. Жена и, която е така сжщо болна, ще придружи синъ ми. Но, каза той безпокойно, тази кжща е съвсѣмъ уеди- ена и ти ми заговори за подозрително съсѣдство. Це трѣбва да пратя, освѣнъ коларьтъ, още единъ луга.

Стражарьтъ дигна рамена.

— Колко за „Франсоа метлара", не вѣрвамъ да ви безпокои, но подозрителни скитници кръстосватъ иесто гората и вашитѣ прѣдпазвания не сж лишни. Въ всѣки случай, азъ ще удвоя надзора, добави той да успокои офицера. Така разговаряйки, тѣ се спора- зумѣха.

(Слѣдва).

ПОУЧНИ БѢЛѢЖКИ.

Християнството, религията и Вилхелмъ II. Професорътъ по литература въ Нанския университетъ, А. Табалъ, е помѣстилъ въ седмичното френско списание, „La Revue Nebdomadaire" (21 юний н. ст.), характеристика за германския императоръ Вилхелмъ II, по случай юбилея му, който се чествува прѣди двѣ недѣли. Въ нея професорътъ засѣга вѣрата и набожността на императора и пише: „Всѣка година, когато новобранцитѣ полагатъ клетва, императоръть имъ повтаря: „Който не е добъръ християнинъ, той не е храбъръ човѣкъ и не може да бжде пруски войникъ. Клетвата, която полагате, е свещена, свещено е и мѣстото, дѣто я полагате; прѣдъ васъ е олтарьтъ и разпятието. Това показва, че ние, германцитѣ, сме християни и че въ всички наши работи ние първо честуваме Бога, особено въ нашата най-висша работа — защитата на отечеството . . . Ако искате да бждете добри войници, трѣбва да бждете добри християни . . . Не се срамувайте отъ молитвата, на която майка ви е научила: който има вѣра въ Бога, никога Богъ не ще го остави да загине..." Въ писмото си до адмиралъ Холманъ противъ астролозитѣ и ексегетитѣ той пише: „Религията не е произлѣзла отъ науката, но всѣкога е излияние на сърдцето, когато човѣкъ влѣзе въ общение съ Бога . . ." При миропомазанието на двамата си най-малки синове, императоръть проповѣдва: „Вѣрата е основа на човѣшкия животъ. Който не строи на тази основа, той е изгубенъ". Той счита, че всѣки Хохенцолернъ е прѣдставитель на земята на най-великия царь, на който единъ день ще дава отчетъ. „Вие го знаете, казва той, азъ вѣрвамъ, че небето ме е турило на прѣстола и ми означило моитѣ длъжности". На 1-и януарий 1900 г. той написалъ като девизъ за вѣка: „Царьтъ е Божественото право . . . Той отговаря само прѣдъ Бога . . ." Въ 1910 г., подиръ ужасната буря, която станала прѣди 18 мѣсеца, той казалъ въ Кенигсбергъ: „Азъ се смятрямъ като оржие на Господа и вървя въ своя пжть, безъ да искамъ да зная за мнѣнията на деня, угриженъ само за величието на нашето отечество . . ."

Наградени учители за култивиране любовь къмъ ближния и чувство къмъ дълга. Френската академия всѣка година награждава добродѣтелята въ лицето на скромни добродѣтелни людие. За тази цѣль тя разполага съ фондове, които ѝ сж завѣщани отъ щедри благодѣтели. Наградитѣ се прогласяватъ всѣка година въ тържествено заседание на Академията. Награждаватъ се граждани и гражданки за проявено рѣдко самоотвержение и високъ моралъ.

Въ тазгодишното заседание, станало прѣди една недѣля подъ прѣдседателството на академика Рене Баженъ, именитъ съврѣмененъ романистъ, се раздали, между другитѣ, за пръвъ пжть и награди на учители за култивиране любовь къмъ ближния и чувство къмъ дълга. Наградитѣ сж почерпени отъ фонда на Брокетъ-Гоненъ. Споредъ завѣщателътъ, наради трѣбва да се даватъ отъ фонда на „учители, които сж се отличили съ своето поведение, съ своята добродѣйность и съ своитѣ усилия да развиятъ у дѣцата любовь къмъ ближния и чувство къмъ дълга". Подиръ грижливо изучване условията на фонда и рапортитѣ за дѣлата на учителитѣ, Академията разпрѣдѣлила сумата 12 хиляди лева, приходъ отъ фонда, и я раздала на слѣднитѣ трима учители: 4 хиляди лева на учителя Бернаръ Алиберъ, директоръ на свободно училище въ Авейронъ; 4 хиляди лева на Жюлъ Бесонъ, народенъ учитель въ Шевели и 4 хиляди лева на г ца Мари

Десрагодъ, народна учителка-помощница въ училището Лапеиръ въ Маконъ Сумата 2500 лева, приходъ отъ фонда Аршонъ Десперусъ е разпрѣдѣлена между четири учители и една г-жа учителка. *Д.*

Изъ вѣстницитѣ и списанията.

Калугерщината на работа. Българи съ сърбски идеи и дѣла. Подъ това заглавие в. „Зорница", издаванъ въ г. Пловдивъ, е помѣстилъ въ броя си отъ 6-и юний статия, въ която, между другитѣ хули по адресъ на служителитѣ на Българската православна църква, пише:

. . . „А какво, като за подигравка съ човѣщината, виждаме да сж почнали нѣкои калугерствующи българи да въртатъ въ България надъ своитѣ си братя? Та то е изумително особено сега когато тѣзи дивни дѣйци си дератъ гърлата противъ сърбитѣ и гърцитѣ, когато още не сме излѣзли на безопасното пристанище, и когато всѣкой ржководещъ сждбиництѣ на народа дѣецъ се старае да покаже на Европа и на свѣта изобщо, че България е била, е сега, и ще бжде въ бждаще, сжщинска *правова* и *толерантна държава*. Всичко се свърши, та само това остана да се върши, и калугеритѣ го почнали! Великъ подвигъ за срѣдновѣкови умове и планове

Ето що ни съобщаватъ нѣкои достовѣрни източници изъ Разлога. Нѣкой си калугеръ или свещеникъ Коевъ ли е, Боевъ ли е, или сж друго име не важи — който се е подвизавалъ между помацитѣ въ Чепинско, е отишелъ да се подвизава противъ евангелиститѣ българи въ онази околия. Отъ село на село той държалъ най остри слова противъ тѣзи българи и насъсквалъ православнитѣ братя да мразятъ евангелиститѣ си братя, да ги гонятъ, да ги измжчватъ, да не търгуватъ съ тѣхъ, та дано ги принудятъ да станатъ и тѣ *такива калугеро*-православни. Посегнато е и на имотитѣ на евангелиститѣ, до колко свѣдѣнията ни стигатъ. На евангелското общество въ Банско, запримѣръ, сж заграбени една обща църковна кжща и нѣкои църковни ливади, които това общество е притежавало за дълги години. На едно мѣсто единъ отъ покърстенитѣ помаци е билъ битъ почти до смъртъ, защото дръзналъ да влѣзе на служба въ една протестантска църква. Въ работитѣ си този свещеникъ и свитата му надминаватъ гърцитѣ и сърбитѣ, да не кажемъ кюрдитѣ

И защо е това далечъ нехристианско, непатриотично и варварско дѣяние противъ българитѣ евангелисти? . . ."

По-нататъкъ, като се доказва, че протестантитѣ сж били по-вѣрни въ организацийтѣ, по-патриоти, по-грамотни, по-интелигентни отъ православнитѣ, навеждатъ се въ подкрѣпа думитѣ на г. П. К Яворовъ въ в. „Вардаръ" прѣди войната: . . .„Евангелската пропаганда е изиграла твърдѣ културна роля въ този край, Банско има 4—5000 жители сж голѣма часть протестанти. Прѣдъ видъ послѣднитѣ, азъ бихъ ги кръстилъ градъ; гледайки православнитѣ — село. Протестантитѣ сж граждани и по-масова интелигентность, и по домашенъ животъ, и по външни обноски. Нѣма между тѣхъ неграмотни, като почнете отъ старитѣ, като включите и женитѣ. Любознателностьта имъ отдавна е прѣскочила коритѣ на библията. Православнияттъ, обаче, е останалъ селянинъ като баща си и дѣда си . . ."

Църковно-обществена лѣтопись.

Помощь за пострадалитѣ отъ землетресението. Св. Синодъ е отпусналъ петь хиляди лева помощь за пострадалитѣ отъ землетресението въ св. Търновската епархия. Синодниятъ архиерей, Н. Високопрѣосвещенство св. Софийския митрополитъ г. Партений, замина на 13-и того сутриньта съ пощенския влакъ за гр. Търново да отнесе и прѣдаде сумата на мѣстния комитетъ, както и да изучи лично нуждитѣ на пострадалитѣ отъ катастрофата. Н. Високопрѣосвещенство ще се срѣщне съ св. Търновския мисрополитъ г. Антимъ, който още въ първитѣ дни на катастрофата замина отъ София за епархията си, за да се намѣри при паството си. Тѣхни Високопрѣосвещенства ще се върнатъ заедно въ столицата, за да се продължатъ синоднитѣ заседания.

Посѣта. Прѣдседателствующиятъ св. Синодъ, Н. Високопрѣосвещенство св. Доростолския и Червенски митрополитъ г. Василий, посѣтилъ на 12-и того въ Министерството на вжтрѣшнитѣ работи г. М. Маджаровъ, новия министръ на вжтрѣшнитѣ работи и на народното здраве. Сжщия день посѣтилъ и г. Буровъ, новия министръ на търговията, промишлеността и труда.

Св. Величкия епископъ. Н. Прѣосвещенство св. Величкиятъ епископъ, г. Неофитъ, въ понедѣлникъ, на 10-и того, бѣ приетъ отъ Прѣдседателствующия св. Синодъ въ Синодната палата, съ когото има продължителенъ разговоръ.

Политически вѣсти.

Министерска криза въ Сърбия. Руското правителство е настояло силно прѣдъ сръбското правителство да се съгласи по спора съ България на арбитъръ възъ основа на българо-сърбския договоръ, но безъ всѣкакви резерви. Постжпкитѣ сж били рѣшителни и имали характеръ на ултиматумъ. Правителството се раздѣлило: министръ-прѣдседателятъ Пашичъ съ повечето министри настоявали да се приеме прѣдлагания арбитражъ, военниятъ министръ и министрътъ на правосждието се обявили противъ и били за война. Подиръ това разногласие Пашичъ поднесълъ оставката на министерството, която била приета. Послѣднитѣ извѣстия отъ Бѣлградъ гласятъ, че Пашичъ ще оттегли оставката си, като прѣустрои кабинета. Отъ послѣдния ще излѣзатъ двамата воинствени министри. Кабинетътъ днесъ, петъкъ, още не е съставенъ, нито е отговорено на руското категорично прѣдложение за арбитъръ. Едното и другото щѣло да стане слѣдъ като се сондира скупщината, която е свикана. Тази сутринь скупщината е държала тайно заседание. Подиръ обѣдъ въ петь часа ще държи явно заседание, въ което ще се изкаже по руското прѣдложение. Рѣшението на скупщината ще бжде сждоносно за Сърбия. То ще донесе миръ или война.

Снощнитѣ послѣдни извѣстия отъ Бѣлградъ даватъ надежди, че конфликтътъ ще се уреди миролюбиво. По всичко изглеждало, че скупщината ще приеме безусловно арбитража на руския царь.

Печ. Паспалевъ, наемателъ I Кооп. Печат. Д-во „Гутенбергъ", София.

Год. XIV. София, Сжбота, 22 юний 1913 год. Брой 39.

Цър. вѣстникъ
излиза всѣка сжбота

57 Тукъ, Славянска бесѣда

за България 10 лева, а за странство 13 лева.

Единъ брой 15 стр.

ЦЪРКОВЕНЪ ВѢСТНИКЪ

СЕДМИЧНО ИЗДАНИЕ

Абонаментътъ е годишенъ и всѣкога предплатенъ

Всичко, относяще се до вѣстника се изпраща до администрацията на Цѣрковенъ вѣстникъ въ гр. София.

За обявленія се плаща за първи пжть по 20 ст. на редъ съ гарнонъ, за всѣко повторение по 15 ст.

Недлжтни писма не се приематъ — ржкописи безъ сжгласието на редакцията не се повржщатъ

СЪДЪРЖАНИЕ:

1. Съобщение.
2. Дѣвици мжченици и тѣхния протестъ. — Тс.
3. Сжщность на балканския въпросъ.— Свещ. Д-ръ К. Цѣновъ.
4. Евангелието и социологията. — Д-ръ Грасе.
5. Книжнина. — Горското дѣте. (Разказъ).
6. Вжтрешенъ прѣгледъ.
7. Изъ вѣстницитѣ и списанията.
8. Църковно-обществена лѣтопись.
9. Политически вѣсти.
10. Обявления.

Съобщение.

Общогражданскиятъ комитетъ за подпомагане на пострадалитѣ отъ землетресението въ Търново.

Имаме честь да извѣстимъ на всички въ царство България, че на 12 того, въ едно събрание на Търновскитѣ граждани, се образува подъ прѣдсѣдателството на Негово Високопрѣосвещенство митрополитъ Антимъ единъ Комитетъ, имащъ за задача да се грижи за оказване помощь на пострадалитѣ отъ землетресението на 1 того търновски жители. Комитетътъ ще бжде посрѣдникъ между нуждаещето се население и всички учрѣждения и лица, които биха се притекли съ своята помощь.

Гр. В.-Търново, 15.VI.913 год.

Отъ Комитета.

Дѣвици мжченици и тѣхния протестъ.

Въ войнитѣ народитѣ проявяватъ своята физическа и морална сила. Въ тѣхъ всѣки народъ се показва такъвъ, какъвто е. Нищо не характеризира народа тъй, както качествата, които проявява при сполукитѣ и несполукитѣ на своето оржжие и на своя умъ.

Народъ съ гений и съ добродѣтели е скроменъ въ най-голѣмитѣ си сполуки и въ най-голѣмитѣ побѣди на своето оржжие. Той не се опиянява отъ побѣдитѣ, нито се съблазнява отъ миражитѣ на самомнѣнието. Скроменъ и трѣзвенъ въ оцѣнката на своитѣ сили, той никога не отива до самозабрава, никога не излиза и изъ линията на гражданския, христианския и човѣшкия длжгъ. Прѣди да кръстоса оржжието си на бойното поле, както и когато го кръстосва, той вижда въ противника си врагъ, а подиръ побѣдата на своето оржжие той не забравя, че побѣденитѣ, врагове прѣзъ врѣме на сраженията, сж, подиръ сраженията и побѣдитѣ, граждани, братя, човѣци. Въ това е отличието на народъ съ гений и добродѣтели отъ народъ съ самомнѣние и пороци. Побѣдитель е само оня, който умѣе да надвива врага на бойното поле и едноврѣменно съ това и врага у себе си — самомнѣнието. Като побѣдитель, такъвъ народъ бива великодушенъ, като силенъ — бива справедливъ. Такъвъ народъ не злоупотрѣбява нито съ оржжието, нито съ силата: за него оржжието не е да тирани, но да прѣмахва тиранията; за него силата не е да тъпче, но да издига правдата и правото, които се игнорируатъ и тъпчатъ, както и да гарантира свобода и равенство за всички въ прѣдѣлитѣ на своята земя.

Балканската война е прѣсна въ ума на всички. Прѣсно е и това, което стана и става подиръ нея въ съюзнитѣ балкански държави — България, Сърбия и Гърция. България не се опияни отъ побѣдитѣ, нито се подаде на самомнѣние. Веднага подиръ войната и честититѣ побѣди на нейното оржжие тя се прѣдаде на своя културенъ длжгъ. За пръвъ свой длжгъ тя счете да гарантира правда, право, свобода и равенство за всички граждани въ завзетитѣ земи. За нея всички граждани сж еднакви въ права и въ длжности. И на никой гражданинъ, отъ каквато народность и вѣра и да е, не се засегна езика, вѣрата, имота, честьта, правото и свободата. Доказателство е това, че до днесъ нито единъ не е насиленъ, затворенъ, заточенъ, защото говори гръцки или влашки и защото не иска да се нарича българинъ. Тъй ли постжпиха и тъй ли постжпятъ нашитѣ съюзници — сърби и гърци? — Не, тѣ, веднага подиръ войната и честититѣ си побѣди, употрѣбиха силата си срѣщо новитѣ граждани. Тѣ посегнаха и посѣгатъ на всичко свето за гражданина и човѣка: национална и религиозна съвѣсть, право, свобода, имотъ, честь, най-сетнѣ и животъ. Сърби и гърци почнаха да гонятъ българитѣ въ завзетитѣ земи и да ги принуждаватъ да се обявятъ за сърби или гърци. За тия гонения тѣ създадоха и създаватъ политически прѣдлози. Най-обикновенниятъ прѣдлогъ е този, че българитѣ сж членове на бивши или сегашни комитети и сж съ лоши намѣрения срѣщо сръбската или гърцка държавна власть. Съ хиляди българи се взеха отъ кжщитѣ и затвориха, съ хиляди

други се изпратиха на заточение и съ хиляди други се изправиха прѣдъ импровизирани военни сѫдилища. Тия прѣслѣдвания сѫ систематични. Тѣ сѫ вмѣнени въ длъгъ на военни и граждански власти. Тѣ ставатъ при най-голѣми изтезания и ужаси. Доказателства на това сѫ затворитѣ въ градоветѣ, заззети отъ сърби и гърци. Въ затворитѣ на тия градове гниятъ съ десетки хиляди българи. Доказателствата сѫ и хилядитѣ заточени и заточавани българи. Макаръ тия затваряния и заточения на невинни българи да ставатъ по съчинени прѣдлози, тѣ се връщатъ поне съ мѫже, връщатъ се при насила на закони и на право въ име на държавната безопасность. Ала сърбитѣ връщатъ насилия надъ невинни дѣца, връщатъ нѣща по-грозни, по-ужасни, по-отвратителни и гнусни отъ най-ужаснитѣ, отвратителнитѣ и гнуснитѣ, каквито може да си прѣдстави човѣшки умъ. И тѣ връщатъ това не подъ измислени прѣдлози, не и въ име на държавна безопасность, но по най-долни и гнусни похоти и страсти. О, ужасно е да се помисли, срамно е да се каже: тѣ взематъ съ сила невинни момичета отъ рѫцѣтѣ на родителитѣ и ги турятъ въ публичнитѣ домове. Тѣ връщатъ това при сълзитѣ и протеститѣ на невиннитѣ жертви и при тия на тѣхнитѣ родители. Ала най-ужасното е, че това го върши самата официална власть, връщатъ го коронни чиновници, връщатъ го околийски началници и окржжни управители. По-голѣмо падение на власть не е имало и не може да има. Сама властьта взема съ сила невинни дѣвици, взема цѣломудрието и го прѣдава на разврата. Това ли е назначението на сърбската власть? Ако тя бие, изтезава, затваря, заточава, сѫди и убива мѫже българи, защото били нѣкога или били сега членове на нѣкакъвъ комитетъ; ако тя върши това въ име на държавна безопасность, какво да се каже за невиннитѣ дѣвици, които нейнитѣ околийски и полицейски началници взематъ съ сила отъ родителитѣ и ги затварятъ въ публичнитѣ домове?

Не говоримъ думи, не клеветимъ: имаме прѣдъ очи конкретни факти, изнесени въ в. «Миръ» и въ други столични вѣстници. Въ броя отъ 14 юний на в. «Миръ» четемъ въ едно съобщение отъ петь свещеници, избѣгали изъ Кратовско: «... Сърбитѣ страшно безчинствуватъ и безчестятъ беззащитното българско население. Сѣмействата на всички забѣгнали българи сѫ откарани отъ сърбитѣ неизвѣстно дѣ. *Три красиви момичета избрали отъ Кратовско да ги изпращатъ по новоустроенитѣ отъ сърбската военна власть публични домове. Отъ срамъ момичетата се обѣсили*».

Фактътъ е грозенъ. Властьта посѣга на невинността. Цѣломѫдрието е стѫпкано отъ властьта. То не може да понесе нито срама, нито позора. То е беззащитно. Гражданската и църковна власть сѫ равнодушни прѣдъ падението и урона на военната власть. За невиннитѣ дѣвици, при равнодушието на еднитѣ власти и при падението на другата, остава едно послѣдно срѣдство за защита на най-високото най-светото, най-божественото, което иматъ чистититѣ и съвършени души — цѣломѫдрието и честьта. Това срѣдство е да посегнатъ на живота си. И тѣ прѣдпочитатъ смъртьта прѣдъ срама и позора. Тѣ се самоубиватъ. Тритѣ дѣвици умиратъ мѫченици. Тѣхната смърть, е силенъ протестъ на цѣломѫдрието и на честьта. Тя е протестъ прѣдъ християнството, славянството и човѣчеството срѣщо тритѣ сърбски власти — срѣщо военната, която се поругава съ морала и честьта на невинни дѣвици, и срѣщо гражданската и църковна, които съ равнодушието си мълчаливо се солидаризиратъ съ поруганието.

Чистотата и протестътъ на злочеститѣ дѣвици заслужаватъ повече отъ едно хроникиране: тѣ сѫ живъ примѣръ за цѣломѫдрие и за душевно съвършенство на християнки и славянки мѫченици...

Тс.

Сѫщность на балканския въпросъ.

II.

Много срѣдства сѫ употрѣбявали папитѣ, за да добиятъ влияние въ ориента: използоваха първомъ политическото положение и растящето турско финансово затруднение, не се свѣнѣха да работятъ и съ пари при извѣстни обстоятелства, а Пий IX се помѫчи да откѫсне извѣстни части отъ тамошнитѣ народи, тъй нареченитѣ униати и да ги подчини подъ своята власть. Леонъ XIII. прокарваше въ своята енциклика praeclara, 1894 година, едно ново нѣщо: той поставяше даже, като основно положение, ориентътъ за ориенталцитѣ. Протестанскиятъ ученъ Адолфъ Харнакъ виждаше въ тази енциклика едно завѣщание на прѣстарѣлия папа. Може да кажемъ, че прѣцѣнката на балканския въпросъ е билъ като единъ пробенъ камъкъ на римското правовѣрие. Тукъ ни идва на дума Döllinger-овото съчинение Църква и Църкви, Папство и Църковна държава отъ 1861 година, дѣто великиятъ човѣкъ още веднажъ поставя своята ученость въ услуга на Римъ сѫщо и изложението върху източния църковенъ въпросъ отъ Ehrhardt-а, тогазъ въ Виена, 1899 година, който прѣслѣдваше сѫщата цѣль. Извѣстенъ е сѫщо печалниятъ край на саксонския принцъ Максъ като историкъ, който се разби тъкмо на балканския въпросъ. Но повечето изслѣдвачи оставяха на страна балканския въпросъ, или пъкъ го обработваха едностранчиво отъ наше западноевропейско становище. Професоръ D-r Nippold е единъ изложежду малкото, който прѣзъ своя дѣлъгъ и плодовитъ животъ не му досади да изслѣдва нишкитѣ на римската политика и да слѣди съ напрегнато внимание събитията на балканския полуостровъ, обаче той разрѣшаваше балканския въпросъ въ римска смисъль, въ противоположность на нашето интернационално спасение въ Бернъ, което гони цѣлта за едно съединение, за единъ съюзъ, а не за подчинение.

Може би и до днесъ не щѣхме да отправимъ погледитѣ си къмъ балканския въпросъ, ако топовнитѣ гърмежи и боевиятъ шумъ по единъ мощенъ начинъ не бѣха ги привлѣкли къмъ изтокъ. Националнитѣ въпроси могатъ да бждатъ чрѣзъ изкусната дипломация само за извѣстно врѣме забавени и измѣстени, но не и отстранени. Тукъ се изпълня онова прѣдсказание на Молтке отъ 1839 година за изчезването на турското владичество, сѫщо и онази пророческа дума на Дьолинера отъ 1861 година: „... днитѣ на турското владичество сѫ прѣброени". Вижъ то стана. И то не сѫ руситѣ въсъ основа на едно легендарно завѣщание на Петра Велики, не сѫ англичанитѣ въ прѣслѣдване една всесвѣтска политика, не сѫ сѫщо и французитѣ за покровителство на християнитѣ въ ориента, но малкоуважаванитѣ сърби, българи, гърци и черногорци. Тѣ изпълнятъ полуострова съ боенъ викъ и заплаватъ брѣга на Егейското море, да, и самия Цариградъ. Ако таквозъ неочаквано нѣщо става, то е вече врѣме да бждемъ скромни въ своята прѣцѣнка и да пристѫпимъ къмъ едно сериозно изслѣдване, за да видимъ дали едно таквозъ голѣмо

дѣйствие не открива единъ дълъгъ вѫтрѣшенъ животъ, който досега въ по-голѣмата си часть е билъ скритъ отъ нашитѣ очи.

Патриархатитѣ на истокъ, особено този въ Цариградъ, макаръ и подъ турско робство, продължаваха да съществуватъ. И балканскиятъ въпросъ не пръставаше да измѫчва Римъ, въпрѣки унищоженото положение на цариградския патриархатъ Защитницитѣ на римскитѣ претенции никакъ не можеха да се удовлетворятъ отъ това унижено положение, но непрѣстанно сипѣха най-лошитѣ упреци. Лексиконътъ на Görresgeselschaft пише: „Източноправославниятъ цариградски патриархъ биде направенъ отъ Портата глава на всички гърци въ империята, слѣдователно, стана турски чиновникъ. Той бѣ облеченъ въ държавна власть да разглежда граждански гръцки дѣла, брачни дѣла и нѣща, относящи се до обществената нравственость". Но най остритѣ думи е казалъ Döllinger въ споменатото вече съчинение отъ 1861 година: „... при това той притежаваше голѣма гражданска юрисдикция и право да наказва и едно неограничено право да налага данъкъ. Всичкото туй отъ столѣтия бѣ подмѣшано съ една безпримѣрна система на парично принуждение, подкупничество, симония. Всѣки патриархъ по този начинъ достигаше до своя чинъ. Стана обичай всѣки двѣ или три години да се мѣнява патриархътъ. Той биваше свалянъ отъ Синода по причина на лоша управа или пъкъ принуждаванъ да се оттегли ... Ако ли патриархътъ бѣше съ много пари купилъ прѣстола на своя сваленъ прѣдшественикъ, то си доставяше тия пари, като продаваше ми трополитскитѣ и епископскитѣ катедри, а пъкъ купувачитѣ отъ своя страна си доставяха своитѣ пари чрѣзъ принуждение отъ долнитѣ чинове на клира и отъ народа". Сигурно една тѫжна и печална картина, макаръ въ отдѣлнитѣ си части да бѫде и прѣсилена. Но едно нѣщо ние днесъ трѣбва да прибавимъ, онова, което Döllinger тогазъ не смѣеше да пише, имено обяснението, като какъ е произлѣзло това позорно положение. Неспособностьта на турцитѣ да си наредатъ едно добро управление е познато на всички. Но защото политическата власть и политическото устройство на старото източно царство бѣха унищожении, то турчинътъ стана сѫщеврѣменно господарь и на черковната организация, за да може азиатски-деспотически да властвува и управява покоренитѣ християни. Ето по какъвъ начинъ стана патриархътъ турски чиновникъ. Безпристрастниятъ изслѣдвачъ може да види въ това унижено положение на патриарха единъ мѫченически дѣлъ, който трѣбваше да бѫде приетъ, за да се запази религиозната и национална особеность на народа. Не прѣживѣ ли и римската черква едно досущъ подобно унижение, когато жителствуваше папата въ Авиньонъ (1309—1376) и съ това спечели не безъ право мѫченически вѣнецъ?

Ние сме винаги склонни бързе и охотно да прилагаме познатото изречение, всеобщата история е всеобщъ сѫдъ, и въ унижението положение на патриарситѣ да виждаме едно изкупление на старъ грѣхъ, грѣхъ отъ онова врѣме, когато въ Цариградъ още царуваше гръцки царь, а патриархътъ често пѫти се поддаваше и ставаше играчка въ рѫцѣтѣ на силния. Отъ онова врѣме произлиза и думата византийство, за да се покаже едно безволно подчинение на дворцовия произволъ. Четиристотингодишното робство бѣше въ всѣки случай повече отъ достатъчно да се заличатъ онѣзи слѣди отъ тази пакостна отрова. Въ противовѣсъ на туй тази пакость, това зло, вирѣеше въ Римъ и зарази цѣлата църква на западъ

Още веднажъ повтаря Döllinger въ съчинението си своята прѣцѣнка съ думитѣ: „Състоянието на гръцкия патриархатъ бѣше станало най позорно, най-компроментирано, до каквото понижение въобще можеше да дойде една стара почетна черква". Но той отъ друга страна не можеше да не прѣпечати едно руско послание на Погодина, въ което се казва: заедно съ унищожазането на турското владичество ще се възстанови цариградскиятъ патриаршески прѣстолъ въ всичкото негово величие и източната черква ще придобие пакъ своето всесвѣтско значение". Може би, неговото мнѣние е изразено най добрѣ въ слѣднитѣ думи: „неспомено е, че черквата въ турската империя я очаква едно блѣскаво бѫдаще, доста е да може по нѣкой начинъ да отстрани причинитѣ на сегашния си отпадъкъ".

Ние сме обикновено наклонни да разглеждаме съ недовѣрие възраждането на християнскитѣ народи на балкана и да имъ отричаме дълбочина и благородство само за това защото тласъкътъ за тѣхното повдигане въ началото на 19 столѣтие биде направенъ отвънъ, отъ Австро-Унгария и Русия. И затова днесъ още не можемъ да се освободимъ да не свързваме най-новитѣ явления на балканитѣ съ коварната политика за едно обезпокояване на Европа и което нѣщо толкозъ повече ни измѫчва, колкото не сме въ положение да сѫвнаемъ въобще цѣль и край на тази работа За изяснение положението нека ни бѫде позволено да посочимъ на западния полуостровъ, Испания, и да сравнимъ нейното закрѫглено развитие съ текущитѣ отношения на източния балкански полуостровъ. Сѫщо и тамъ нахлуза въ 710 година ислямътъ съ прѣминаването на арабитѣ Гибралтарския протокъ и точно по такъвъ начинъ, както и на изтокъ, прѣдприема ислямътъ едно непрѣодолимо настѫпление срѣщо сърцето на Европа. Обаче въ 732 год. Карлъ Мартелъ съ непобѣдимата си ржка съкруши неговата сила и го изгласка отъ французкитѣ области задъ Пиринеитѣ. Но и тамъ се започна едно бавно, ала упорито отвоюване на цѣлата страна отъ малкитѣ християнски народи. Този процесъ се завърши въ Испания прѣди 500 години (1492), а на Балканския полуостровъ тъкмо сега прѣживѣваме послѣднитѣ борби. Но има и една разлика. Въ Испания нахлу само една най-крайна вълна на ислямъ, когато източната часть на Европа е най-тѣсно свързана съ азиатския трупъ, отечеството на монголскитѣ орди. Онѣзи малки християнски държави въ Испания бързо образуваха едно съвкупно царство. Това точно съотвѣтствува на строежа на полуострова, който прѣдставява една висока равнина съ низки, несвободни краища. А заедно съ образуването на една монархична държава се образува и една такава черква. Сѫщо и на балканския полуостровъ виждаме ние се борятъ малки държави срѣщо ислямъ. Но едно сдружение за общо дѣйствуване стана за първъ пѫть сега възможно за очудване на всички, а най много на турцитѣ. Но тукъ не можеше и да се образува една държава, защото строежътъ на полуострова е другъ. Тукъ ние намираме съвсѣмъ отдѣлни планински мѣста, раздѣлени съ широки рѣчни кутловини и чрѣзъ това сѫ обусловени една редица отъ малки държави съ свой самостоятеленъ животъ. Абсолютизмътъ въ испанската държава послужи за подкрѣпа на абсолютизма и въ черквата. И онзи испански духъ на централизация е още и днесъ живъ въ папската черква. Съвѣтницитѣ на Пий X, единъ Vives y Tuto, Mery del Val сѫ и двамата испанци; инквизицията бѣ първомъ въ Испания приложена, даже иезуитскиятъ орденъ е чиста рожба на испански духъ. Истокътъ обаче прѣдставяваше една противоположна картина, тукъ се появи другъ духъ,

който не мислѣше, че спасението се намира въ създаването на една главна централна власть. Да, ние намираме въ източнитѣ хора най-голѣмитѣ противници на единъ религиозенъ абсолютизъмъ, какъвто виждаме, напримѣръ, въ непогрѣшимостьта на папата Споредъ Döllinger Fridrich, папството „е идеята на обединената система, споредъ която папата — единъчькъ притежатель на църковната власть — обхваща и носи въ себе си всички епископи, нѣщо тъй отблъсквателно за ориентацитѣ". А Fhrhardt пояснява, че най мжчния и споренъ пунктъ между двѣтѣ страни е признаването главенството на папата, което е било и най-голѣмата прѣчка за съединението на двѣтѣ черкви. Сжщо и Леонъ XIII въ своята енициклика praeclare отъ 1894 година напълно сознава това и казва, че най сжществениятъ споренъ пунктъ е въпросътъ за главенството на папата и — безъ да говори за непогрѣшимостьта — иска само да му се признае върховната управителна власть. Той мисли, че къмъ единството на вѣрата принадлежи сжщо и единството на управлението и това било потрѣбно, защото само върху вѣра и любовь не могло да се основе единъ вжтрѣшенъ животъ или пъкъ единъ съюзъ между римската и гърцката църкви: съвършеното вѣроизповѣдно единство било възможно само чрѣзъ единството въ управлението. Адолфъ Харнакъ, като обсжда тази енициклика, казва: „Гърктъ нѣмира непогрѣшимостьта на отдѣлния човѣкъ на мѣстото на общата черква като революция, защото това е най-голѣмото нововъведение". Тукъ лежи въ сжщность камъкътъ на прѣпъването и всѣки опитъ на Римъ да разрѣши балканския въпросъ е останалъ безуспѣшенъ Източнитѣ народи съвсѣмъ чисто и ясно виждатъ контраста. Римската черковна политика докара работата до една страшна вражда и отчаяна омраза. За да се характеризира настроението, разказва се слѣдното: Когато турцитѣ нахлули въ гордия Цариградъ, започнали да грабятъ и правятъ голѣми изстжпления; настжпилъ панически страхъ, една тълпа търсяща спасение, влѣзла въ черквата св. София. Ако въ този моментъ ангелъ Господенъ спъзнѣше отъ нѣбето и кажеше: приемете съединението на черквитѣ, то щѣха да вржчатъ сждбата си въ ржцѣтѣ на турцитѣ, нежели на римската черква.

Прѣв свещ. *Д-ръ К. Цѣновъ.*

Д-ръ Грасе.

Евангелието и социологията.

(5)

10. За да бжде здрава и полезна, социологията трѣбва да се крѣпи на задължения, длъгъ и самопожертвуване.

Нѣма нужда да се спирамъ да доказвамъ, че не е такъвъ вашия социаленъ идеалъ, нито (бързамъ да го кажа) социаленъ идеалъ на нѣкого.

Трѣбва да признаемъ, че, въпрѣки противорѣчията и съвсѣмъ различнитѣ и противоположни сжждения, всички мислители, всички социолози желаятъ общество съвсѣмъ другояче устроено.

Като излизатъ отъ неравенството, печално, но неизбѣжно, за което говорихъ по-горѣ и което е органически законъ въ този свѣтъ, тѣ разбиратъ, че неравенството трѣбва не да се прѣмахне (защото е невъзможно), но да се смекчи и ослаби донѣкждѣ силата му.

Поради това безусловно необходимо е, прѣди всичко, да се приеме и прогласи идеята за *длъгъ задължителенъ*, закона за *любовьта* и понятието за *пожертвуване.* Трѣбва цѣлата социология да вземе за епиграфъ не вече израза „да се използваме едни други", но израза „да се обичаме едни други и да се жертвуваме едни за други".

Като оставамъ на особното гледище, което изтъквамъ, азъ казвамъ, че нѣма истинска *социална хигиена* безъ тѣзи начала.

Борбата срѣщо прѣнасянето на заразнитѣ болести ще бжде ненавистна и тиранична, ако не се прилага съ *любовь за болния* и *съ духъ за жертвуване* у *здравия.* Какво ще станатъ сѣмействата, възпитанието на дѣцата и бждето на отечеството, ако научнитѣ прѣдписания на строгата хигиена имагъ прѣдъ видъ само женитбитѣ и управяватъ само брачния животъ; ако, щомъ единъ отъ сѫпрузитѣ е сериозно и хронично боленъ, другиятъ може да го паряса и да си дири другъ. *Биологичната наука може да регламентира брачния съюзъ,* ала тя не може да разбере истинския бракъ. И какво ще стане човѣшкото общество, ако бракътъ просто се обърне въ обикновенъ контрактъ за наемъ.

Както го казахъ при другъ случай, хигиената може само да похвали поведението на жената отъ Питсбургъ, която парасяла мжжа си и добила пенсия за прѣхрана само затова, задѣто мжжътъ ѝ не билъ ходилъ на баня, откакъ се оженилъ, т. е. отъ деветь години.

Има нѣщо, което напълно характеризира човѣчеството и го отличава отъ другитѣ видове животни: то е това, че нѣма човѣшко общество безъ самоотвержение и жертвуване. Това е схващано и проповѣдано прѣзъ всички епохи.

Днесъ избѣгватъ хубавата дума „любовь", която ще рече благость и обичъ къмъ ония, които ни сж сжщи. Прѣдпочитатъ думитѣ „солидарность", „братство", „помощь", „взаимность". Малко важатъ думитѣ: всички тия изрази или нѣматъ никакъвъ смисъль или искатъ да кажатъ любовь, обичъ, самоотвержение и пожертвуване.

Неотдавна, въ една статия, озаглавена „Края на промѣнитѣ" (трансформизма), в. „La Dépêche" цитува тази фраза на именития биологистъ Бохнъ: „Има празднина между ума на животнитѣ и човѣшкия умъ"; не вѣрвамъ, че ние може да запълнимъ тая празднина, и авторътъ на статията, Реми де Гурмонъ, добавя: „празднината не се запълня никога. Ние сме господари на свѣта, защото сме еднички възможни господари".

Не е само умътъ, който копае празднината и прави необходимо господството на човѣка. Незаличимата разлика, която има между човѣшкитѣ общества и всички животни стада, великата и крайна причина на обществения първенство на човѣка надъ животнитѣ, е *законътъ на любовьта, самоотвержението* и *жертвуването,* които ни ржководятъ, а всички животни стада познаватъ само единъ законъ — *закона на вида.*

Човѣчеството ще падне до степень на животинство въ деня, когато почне да се води само отъ биологичния законъ за вида. Какво говоря? Човѣчеството ще падне много по-долу и отъ животинство, понеже отъ чисто животинско гледище човѣкъ е много по-малко въоржженъ и неминуемо ще бжде побѣденъ отъ много животни.

11. Необходимитѣ начала за строя на социологията може да се намѣрятъ само въ Евангелието.

Човѣшко общество може, слѣдователно, да живѣе, социология благотворна може да се създаде само подъ едно условие: ако се допълнятъ и ако се корегиратъ научнитѣ закони на биологията и на хигиената съ нравственитѣ закони за общо самоотвержение и за взаимно пожертвуване.

Отдѣ, слѣдователно, може да черпимъ, отдѣ може да вземемъ тия правила за самоотвержение, за себеотри-

чане и за любовь къмъ ближния? Доказахъ, че това не можемъ да намѣримъ въ книгитѣ на биологичната наука. Нуждно ли е да ви казвамъ, че стига да отворите Евангелието и ще намѣрите на всѣка страница свѣтлото учение на тази велика доктрина.

Справедливостьта на Христовитѣ ученици е „по-обилна отъ оная на книжницитѣ и фарисеитѣ“. Не стига да казваме съ древнитѣ: „не убивай, и който убие, заслужва да бѫде повиненъ за сѫдъ“. Азъ пъкъ ви казвамъ: „който се гнѣви на брата си, ще бѫде повиненъ за сѫдъ, и когато рече на брата си: Рака, заслужва да бѫде осѫденъ отъ събора. А който му рече: безумие, заслужва да бѫде осѫденъ въ огнения пъкълъ“.

Подиръ първата заповѣдь, която визира любовьта на Бога, иде втората, която е подобна: „Възлюбете ближния си, като сами себе си. Нѣма по-голѣма заповѣдь отъ тая“.

Любовьта къмъ ближния трѣбва да се простре и на нашитѣ врагове, и на онія, които ни сѫ направили зло. „На васъ, що ме слушате, казвамъ: Обичайте враговетѣ си, правете добро на онія, които ви мразятъ. Благославяйте онія, които ви кълнатъ и молете се за онія, които ви клеветятъ. Ако нѣкой те удари по едната буза, обърни му и другата. И ако нѣкой ти вземе ризата, остави му и горната си дреха . . . Ако обичате, които ви обичатъ, какво достойнство въ това? И грѣшнитѣ обичатъ, които ги обичатъ. Ако правите добро на онія, които сѫ правили добро вамъ, какво достоинство въ това? Грѣшнитѣ сѫщото вършатъ“.

Всичко това не трѣбва да се върши за облага, която може да се получи отъ него. Трѣбва да се унижавашъ, да се каешъ, да прощавашъ на враговетѣ си и да ги обичашъ безъ да чакашъ нѣкаква земна награда.

„Внимавайте да не правите милостинитѣ си предъ човѣцитѣ, за да ви гледатъ. И тъй, кога давате милостиня, не разтръбявайте това, както правятъ лицемѣритѣ по сборищата и по улицитѣ, за да ги славятъ човѣцитѣ . . . Кога давашъ милостиня, нека лѣвата ти ржка не знае, какво прави дѣсната“ . . . Правете добро, просто и тайно, като бѣдната вдовица която дава „двѣтѣ си лепти“ що има, или като Самарянинътъ, който дига раненія, що намира на пѫтя си за Иерихонъ, и привързва раннитѣ му.

Както каза тази сутринь краснорѣчиво въ проповѣдьта си кардиналъ Андрю, въ Евангелието се намиратъ всички начала на една социология широка, мждра и свободна: Евангелието не познава нито касти, нито класове. Господъ нашъ Иисусъ Христосъ вика митаритѣ и грѣшнитѣ, яде съ тѣхъ и избира измежду тѣхъ апостолитѣ си.

Които сѫ придобили богатство, не трѣбва да го трупатъ: съ него трѣбва да помагатъ на ближнитѣ си.

„Истина ви казвамъ, богатиятъ мжчно ще влѣзе въ царство Божие. Казвамъ ви още веднъжъ: по-лесно е камила да мине прѣзъ игленни уши, отколко богатиятъ да влѣзе въ царство небесно“.

И лошиятъ богатъ, който не е кралъ, не е мамилъ, но който не е давалъ милостиня на бѣднитѣ, е „хвърленъ въ ада“ и вика Авраама, който му отговаря: „Синко, спомни си, че ти си получилъ всички добрини прѣзъ живота си, а Лазарь всички злини; сега той е на утѣшение, а ти си на мжки“.

Не съдържа ли се въ това цѣлия добрѣ разбиранъ социализъмъ?

Забѣлѣжете, Господъ не казва само на бѣднитѣ, че ще бѫдатъ възнаградени въ другия свѣтъ, но чисто и просто казва на богатитѣ, че, ако не помагатъ на бѣднитѣ, ще бѫдатъ наказани на оня свѣтъ.

12. Заключение.

Каква дивна социология, господа, и колко тя се различава отъ оная социология на недовѣрие, на война, на борба за животъ и здраве, която има за основа само биологията и хигиената.

Въ послѣднята глава на своята книга „Гения на христианството“, Шатобріанъ се пита: „какво би било днесъ човѣшкото общество, ако христианството не бѣ се появило на земята?“ — Днесъ съ по-голѣмо безпокойство (защото то е хипотеза осжществима утрѣ, намѣсто да бѫде хипотеза осжществена вчера), днесъ може да се попита, какво ще стане обществото, ако би че християнството изчезне отъ земята и се замѣни само съ науката, само съ биологията?

Постарахъ се да посоча, че, ако не дай Боже, единъ день се осжществи мечтата на нѣкои, земята ще се обърне въ широко бойно поле, дѣто човѣкътъ, прѣданъ единствено на своя интересъ и на своето благо тукъ — долу, ще жъне само разорение, бѣда и злочестия.

Колко вѣрни сѫ думитѣ на нашия великъ Монтескю: „Чудно нѣщо! Християнската вѣра, която има за прѣдметъ само блаженството въ другия животъ, създава нашето щастие и въ този тукъ“.

Фонтанъ въ една статия, съ която съобщава въ в. „Moniteur“ че излиза отъ печать „Гения на християнството“, казва: „Този трудъ, дълго очакванъ, почнатъ въ дни на притѣснения и скърбь, излиза, когато всички злини сѫ прѣмахнати и всички прѣслѣдвания свършени. Религията, на която величието нарасте отъ страданията, се завръща, подиръ дълго заточение, въ своитѣ запустѣли олтари, посрѣдъ побѣдата и мира, на които тя затвърдява дѣлото“.

Остава на васъ, господа, да продължите дѣлото на редигията. Остава на васъ, съ вашитѣ конгреси, списания и неуморенъ трудъ, да приготвите дѣлото, което, като „Гения на християнството“ въ деня на Пасхата въ 1802 г., да прогласи и поздрави събитията или по-добрѣ славно възкресение въ наша сжща Франция, да прогласи новъ договоръ (конкордатъ) между обществото и Евангелието, договоръ, който ще прѣмахне класовитѣ борби, който ще замѣни омразата и недовѣрието съ любовь и взаимно самоотвержение, който, далечъ да прѣслѣдва науката, ще спомага нейния пълненъ развой въ това, което е въ нейната собствена область, който ще прѣмахне откупа на тиранията и гонението, които научния успѣхъ, оставенъ на себе си, изглежда да иска, който най-сетнѣ ще открие окончателна ера на социално щастие и на миръ, въ учението на Иисуса Христа, за всички благосърдечни людие.

(Край).

Прѣвелъ отъ френски: Д.

Книжнина.

Горското дѣте.

(Разказъ). 2)

Гретли бѣ прибрала кучето и бѣ се промъкнала прѣзъ гората до самата кжща. Султанъ, тъй се казваше кучето, се показа много упоритъ и не искаше да слуша. Изправена до единъ шумакъ лѣски, тя съ втренчени очи слѣдѣше тия, що влизаха въ кжщата; подиръ това тя се обърна и опрѣ очи на катерицата, която свободно се доближи, отскжна единъ лѣшникъ и се запрѣхвърля отъ клонъ на клонъ и отъ дърво на дърво.

— Отваряй си очитѣ, ти малка моя съ червена опашка, каза ѝ тя; всичко ще се промѣни тукъ занапрѣдъ; ти, азъ, катерицитѣ, заецитѣ и птичетата — всички ние не ще разполагаме вече сами тукъ. Нашето царство се свършва. Чужденци ще дойдатъ тукъ;

ново нѣщо ще видя. Това ме радва. Тралала, тралала! Скачаща и пѣеща, тя слѣзе на пѫтеката. Кучето вървѣше подиръ нея недоволно и все ръмжеше.

Да, тебъ дърта и неблагодарно мечко, това ти се не нрави, сѫщо и на чичо, но хората нищо нѣма да ни сторятъ, говорѣше си тя засмѣна.

Гретли бѣ навикнала да говори на себе си, на животнитѣ, на дърветата въ гората, защото нѣмаше съ кого да размѣни дума. Чичо ѝ постоянно отсѫтствуваше. Лѣля ѝ почти не говорѣше Сегисъ-тогисъ само ще издаде несвързани и непонятни звукове. А тя се държеше добрѣ и любезно съ нея и понѣкога ѝ казваше:

— Ти не си ми нищо, но, при все това, азъ те обичамъ, като свое дѣте.

— Но ти нали ми си лѣля! каза ѝ веднъжъ Гретли.

Тогава жената ѝ разправи нѣжно, макаръ и противъ сърдцето си, че Гретли не е ѝ нищо, че тя съ мжжа си я взели, когато е била малка, оставена безъ всѣка помощь.

— Майка ти е умрѣла въ единъ хотелъ отвъдъ границата. Понеже нѣмала друго отъ дрехитѣ си, хотелиерътъ продаде по-хубавитѣ и ни даде най-лошитѣ. Той не знаеше, какво да те прави, и когато отидохъ да диря дрехи и те видѣхъ, ти прострѣ ржичкитѣ си къмъ мене. Азъ те взехъ въ ржцѣ и ти притисна малката си главичка о моитѣ образи, като птиченце паднало отъ гнѣздо. Оттогава не можахъ да се отдѣля отъ тебъ. Ти се обърна, засмѣ се и на Франсоа съ милитѣ си малки розови устица и съ хубавитѣ си черни очи. Той се забрави отъ радость, защото обикновено дѣцата се страхуваха отъ него. Ти стопли сърдцата на двама ни и ние си рекохме да те взememъ за наша, защото си нѣмахме свое дѣте. Хотелиерътъ склони съ благодарность.

Тази жена замѣни майката на дѣтето, колкото можеше съ доброта, а Франсоа, колкото грубъ и суровъ и да бѣ, я окржжи съ всичката си нѣжность и любовь, до колкото можеше. Прѣди нѣколко години той се спрѣчка и сби съ единъ митничарь; жена му се хвърли по срѣдата да ги разтърве, но получи такъвъ силенъ ударъ по главата, че падна въ несвѣсъ. Оттогава тя се побърка и често ще застане нѣкждѣ или ще седне, ще млъкне или ще проговори нѣколко думи въ себе си. Тя съвсѣмъ изостави работата си. По тази причина Гретли не бѣ научена нито на кжцна работа, нито обрѫщаше внимание на своето облѣкло, а всѣкога бѣ разчорлена и дрипава.

Чичо ѝ отдавна бѣ се навелъ надъ количката когато момиченцето се върна и му каза, че чужденцитѣ влѣзоха въ ловджийската кжща

— Тѣ ще минатъ пакъ отъ тукъ; прѣзъ това врѣме ние ще влѣземъ да обѣдваме. Веднъжъ да ги видя, че сж се пръждосали далечъ, каза Франсоа неспокоенъ.

Влѣзоха въ хижата. Тя се състоеше отъ двѣ отдѣления: кухня, която служеше и за стая, и една стая за спане. Стълба водѣше за тавана въ малко килерче; въ него имаше легло съ сухи листа и врѣзки (видъ трѣва) и служеше за спалня на момиченцето Гретли много обичаше килерчето. То бѣ нейната стаичка: прѣзъ дупката на покрива тя виждаше зеленитѣ върхове на горскитѣ дървета, чиито клони допираха до хижата така, че можеше да ги хване съ ржка, да се овѣси на тѣхъ, да излѣзе изъ дупката и да се покатери до върха на дървото. Зимѣ въ стаичката бѣ много студено, и Гретли спѣше въ кухнята. А лѣтѣ, лѣтѣ бѣ чудо хубаво, особено когато звѣздитѣ блестятъ прѣзъ листата и когато луната освѣтля мрачинитѣ и мо-

дрото небе. Тогава тя оставаше по цѣли часове, седнала и прѣхласната на сламеника си. Отъ дивичка и немирница, каквато бѣ, тя ставаше умислена и спокойна. На чистия въздухъ обхващаше я чуденъ покой, какъвто не познаваше, но какъвто прѣдусѣщаше и несъзнателно желаеше. Тогава Гретли се размисляше за всичко, що учительтъ ѝ е разправялъ за Бога, Творецъ на небето и на земята, който е направилъ сжщо и звѣздитѣ, лунята и зеленитѣ дървета, за дѣтето Иисусъ, слѣзло отъ небето, царството на свѣтлината, на нашата земя, утънала въ мрачина, послѣ умрѣло за човѣцитѣ, та да могатъ да влѣзатъ въ небето. Колко хубаво ще е тамъ, горѣ! Много ѝ се искаше да знае нѣщо повече по тия работи, но тя ходѣше на училище нередовно, защото живѣеше далечъ, па и училището ѝ се не нравѣше, защото дѣцата ѝ се смѣеха, като сочеха съ пръстъ дрипавитѣ ѝ дрехи. Самъ учительтъ често ѝ поржчаше да дохожда всѣка сутринь измита, счесана, чистично облѣчена и изкърпена. Ала това за нея бѣ невъзможно. Понеже лѣля ѝ не се грижеше за облѣклото ѝ, а чичо ѝ не можеше да ѝ направи нови дрехи, тя избираше отъ донасянитѣ въ хижата дрипи, каквото можеше, обличаше го и това я правѣше смѣшна.

Тя се чувствуваше по-добрѣ въ самотията на планината, отколко долу въ града или въ село, колко и да чезнѣше да види и чуе нѣщо ново. А Гретли страшно обичаше гората. Когато слѣзѣше въ село или въ най-близката паланка, тя не можеше да разбере, какъ хората могатъ да живѣятъ въ тия дълги редове кжщи или въ тия тѣсни и прашни улици. Колко е прѣлестно тукъ, дѣто високи дървета, лиснати и клонести, се надвѣсватъ като сводъ надъ пѫтекитѣ, послани съ мъхъ. И кога рано сутринь тя се разхожда изъ тия самотни пѫтища, дѣто вѣтърътъ тайнствено си шепне съ клонетѣ и дѣто птицитѣ весело църтятъ изъ шумацитѣ, всичко става величаво за нея. Тя се чувствува по-близо до Бога, до неговата доброта и до неговата любовь, отъ която отново се стопля. Тя жадуваше да познае това царство на радость и на щастие.

— Ето това е небето, мислѣше си Гретли и си спомняше кжсата молитва, на която лѣля ѝ бѣше я научила, когато бѣше още съвсѣмъ малка.

— Дѣцата се молятъ прѣди да си легнатъ, ти така сжщо трѣбва да се молишъ. Внимавай и повтарай слѣдъ менъ, казала ѝ бѣ тя и, като мисли дълго, тя си спомни стиха: „За да бжда достойна за небето, Господи Иисусе, направи ме благочестива".

Гретли повтаряше машинално тая молитва всѣка вечерь, дори и слѣдъ като лѣля ѝ бѣ прѣстанала да се гриже за нея.

Това, което се казваше за небето, тя схващаше донѣкждѣ, но не разбираше, какво ще рече да бжде благочестива.

Тя чувствуваше, че това ще е съвсѣмъ по друго нѣщо и, не ще прилича на сегашния ѝ животъ. Кой ще ѝ го разправи? Кой ще я научи? Кой ще ѝ посочи пѫтя за небето, дѣто всичко трѣбва да е свѣтлина, миръ и радость.

Понѣкога когато Гретли мечтаеше въ станчката си, долу при чича ѝ имаше човѣци диви и безсрамни; тѣ говорѣха и се наговаряха низко, послѣ пиянствуваха прѣкомѣра. Тогава почваха да гърмятъ пъвни и да достигатъ чакъ до нея; меризмата на ракия и тютюнъ достигаха до тавана въ килерчето. Тогава горещо желание да познае царството на мира обхващаше момичето. „Царството на мира е на небето, мислѣше всѣкога тя, и кога нѣкой умре, отива тамъ. Да, но само ако е благочестивъ", шепнѣше ѝ гласа на съвѣстьта.

Какво трѣбва да прави, за да стане тя благочестива и да намѣри дѣтето Иисусъ, който спасява човѣцитѣ. Кой да я научи? Чича й? Не, той не можеше да я научи. Той бѣ добъръ за нея и я обичаше, ала не бѣше благочестивъ, тя чувствуваше, че той не мислѝше за небето. (Слѣдва).

Външенъ прѣгледъ.

1. Православни църквн.

Цариградската църква. *(Оплаквания на Патриаршията срѣщо българитѣ).* Въ Фенеръ си оставатъ непромѣнени. Като такива, тѣ се залавятъ за старото свое оржжие — клеветата. И двѣтѣ управителни патриаршески тѣла — Синодътъ и Смѣсения съвѣтъ сж се заловили да събиратъ най-дребни инциденти изъ живота на гърцитѣ въ окупиранитѣ отъ българскитѣ войски земи, да ги надуватъ и да съчиняватъ отъ тѣхъ обвинения срѣщо българскитѣ власти. Това се върши по внушение отъ Атина, за да се оналоважатъ документираните обвинения на българското правителство срѣщо гръцкитѣ жестокости надъ българитѣ въ Македония. Вече първитѣ оплаквания сж систематизирани въ специаленъ мемоаръ и поднесени въ име на Патриаршията отъ патриаршеския протосингелъ Атинагорасъ и отъ главния секретаръ на Смѣсения съвѣтъ въ френското, италианското, англійското и руското посолства въ Цариградъ. Въ мемора си Патриаршията се оплаква отъ терора на българитѣ надъ гърцитѣ въ окупиранитѣ отъ българитѣ земи въ Тракия и Македония. Патриаршията избѣгва да даде гласность на мемоара си, защото се бои, че ще бѫде опровергана и изобличена.

2. Инославни църквн.

Римската църква. *(Поклонничество въ Иерусалимъ).* Всѣка година прѣзъ вакантнитѣ католицитѣ въ Франция устрояватъ поклонничество въ Свѣтитѣ мѣста. За това се гриже особенъ комитетъ. Тазгодишното поклонничество е 46 то по рода си. Изработена е специална програма. Проектира се поклонцитѣ да посѣтятъ Иерусалимъ, Назаретъ, Тевериада, Каиръ, Дамаскъ, Бейрутъ, Цариградъ, Атина, Неаполъ и Помпей. Програмата обема още Смирна, Ефесъ, Таормина и Месина. Поклонцитѣ ще тръгнатъ на 19 августъ и ще се върнатъ на 30 септемврий.

Изъ вѣстницитѣ и списанията.

Вселенската патриаршия и славянитѣ. Подъ това заглавие органътъ на Цариградската патриаршия „Еклисиастики алитиа" печати въ броя си отъ 25 май слѣдната статия, по която ще се повърнемъ въ идния брой:

Българската телеграфна агенция подъ видъ на интервю публикува съ дата 20 май една статия безъ подписъ и пълна съ исторически неточности, вдъхновена отъ чисто свѣтски подбуди и съвсѣмъ чужда на вѣрския характеръ и духовната особеность на лицето, на което се отдава. Невъзможно е да повърваме, че тази статия, която издава невѣжество или умишлено извъртване на историята, изказва мисли и убѣждения на многоопитния и отличавщия се по своето прѣкрасно европейско образование водитель на Българската църква, и то за това, че българския екзархъ не е възможно да не знае, какво, слѣдъ всеповгубителството, що прѣтърпѣха диоцезитѣ на така именуванитѣ Ипекска и Охридска патриаршии, послѣдниятъ ипекски патриархъ прибра̀ цѣлия си клиръ и прѣнесе седалището си въ Австрия, а патриархътъ на чистогръцкия (?!) Охридъ, чиито патриарси бивaха всички гърци отъ чисти гърци, както свидѣтелствува и списъка на патриарситѣ му, биде изпратенъ прѣзъ 1767 година на заточение отъ страна на властвущитѣ.

Бидейки работитѣ въ такова състояние, на Великата църква, тази обща майка на православнитѣ, дългъ се налагаше да прибере и стопли подъ крилата си, като чедолюбива кокошка, възнещитѣ и заплашванитѣ отъ вѣрска и национална смъртъ свои чеда. Тази истина свидѣтелствува историята, слѣдователно, не е възможно нейниятъ точенъ познавачъ, за какъвто си прѣдставяваме българския екзархъ, да окачестви като национално асимилиране това спасително и благословено дѣло за запазване езика и вѣрата на онѣзи православни, които останали и продължавали да се държатъ твърдо о своитѣ езикъ и вѣра изъ диоцезитѣ на двѣтѣ по-горѣ поменати патриаршии.

Не сж точни тоже и свѣденията, що дава писача и за Вселенската патриаршия. Така той твърди, че отъ прѣвзимането на Цариградъ насамъ патриарситѣ на тези прѣстолъ всѣкога се старали да прѣтопятъ въ национално отношение останалитѣ подвѣдомствени народности. И споредъ руския професоръ Тепловъ даже, отъ когото неизвѣстниятъ бащa на визираната статия много се вдъхновява, въ обширната отоманска империя сѫществувало едно единствено различаване на многото племена и нации: онова на мюсулманитѣ или турцитѣ и онова на православнитѣ или ромеитѣ (Румъ). Едвамъ отъ третото десетилѣтие на XIX вѣкъ насамъ, чрѣзъ разни студии на получилитѣ образование въ руски университети чехи и българи писачи, почна да зрѣе и се подготви почвата за вдъхване въ славяногласната маса националенъ духъ и събуждане на народното самосъзнание.

Славянската младежь, която се възпита и образова въ рускитѣ университети, не се задоволи само съ това достойно за похвала дѣло на национално самосъзнание. Въ лоното на Източната православна църква тя промъкна и филетични въпроси, които увеличавайки се и растейки посрѣдствомъ основаванитѣ многобройни училища въ славяногласнитѣ и смѣсенитѣ епархии, намѣриха допълнението си въ филетични теории, що умишлено се разпространяваха, за да може да се разкласи руското рено̀ме на истокъ създадено и извоювано по тѣзи мѣста чрѣзъ кримската война.

Авторътъ на статията знае, разбира се, че кримската война, край друго, цѣлѣше и това, т. е искаше да се отнеме отъ Русия изключителното право за покровителствуване християнитѣ на истокъ, що бѣ получила чрѣзъ Кючукъ-кайнарджийския миръ и да подведе послѣднитѣ (християнитѣ) подъ онова на великитѣ европейски сили. За да не се изгуби това велико влияние, що бѣ си спечелила Русия съ изключителното до тогава покровителствуване на християнитѣ на истокъ, рускиятъ панславизмъ се намѣри въ необходимость да усвои тѣзи филетични чувства на българитѣ на истокъ и да поиска постигането на тѣхната цѣль подготвяйки по такъвъ начинъ схизмата.

Справедливо бѣлѣжи авторътъ, че, споредъ теоритѣ на Великата църква, дѣто има политическа независимость, тамъ послѣдва и църковна независимость. За нещастие, обаче, българитѣ не запазиха този законъ. За постигане на филетичнитѣ си цѣли,

тѣ немилостно и неблагочестиво повдигнаха петата противъ благодѣтелката Велика църква, като потъпкаха неблагочестиво божествени и свещени канони, благочестиви нрави и обичаи и устроиха, най сетнѣ, и наредиха своята църковна парасинагога. Ако бащата на статията, що визираме, бѣ началникътъ на Българската църква, който има таково отлично образование, нѣмаше да не знае, че онѣзи, които признаватъ и се солидаризиратъ съ така образуваното църковно статукво, се именуватъ *схизматици*, нито пъкъ може да бѫде възможно да допустнемъ, че онѣзи идеи и политически теории, що се развиватъ въ края на прѣдметната статия, сж излѣзли изъ устата на българския екзархъ, защото въ такъвъ случай по слѣдниятъ би се показалъ много по-долѣ отъ сложното за него мнѣние изобщо, ако за вдигане на схизмата, вмѣсто разкаяние, искрено съзнание за неправдитѣ противъ Великата църква и искане прошка съ съкрушено сърдце отъ нараненатa майка Църква, считаше достатъчно само прѣмѣстването на седалището си отъ Цариградъ въ София и постепенното асимилиране отъ страна на властвуващето племе въ всѣка една отъ балканскитѣ държави на находящитѣ се въ прѣдѣлитѣ имъ единовѣрни, но разноплеменни народности. Невъзможно е да допуснемъ официално лице на българската народность да прѣпоржчва асимилация, за чието прѣдотвратяване довчера се развиваха въ Македония такива трагични сцени, опетнявайки нескверната невѣста Христова — Православната църква. Би било онеправдано много реномето на българския екзархъ, ако му се припишеха такива исторични политични и националистични чудовищности, достойни само за неуравновѣсени поклонници на Терса.

Църковно-обществена лѣтопись.

Министра на вѫтрѣшнитѣ работи и прѣдседателствуващия Св. Синодъ. Въ недѣля, на 16 того, прѣдъ пладне, министрътъ на вѫтрѣшнитѣ работи и на народното здраве, г. М. Маджаровъ, повърна въ синодната палата визитата на Прѣдседателствуващия св. Синодъ, Н. Високопрѣосвещенство св. Доростолски и Червенски митрополитъ г. Василий. Г. министрътъ прѣкара повече отъ часъ съ Прѣдседателствуващия въ продължителенъ разговоръ. Въ разговора били засегнати редица въпроси, по които г. министрътъ поискалъ да се увѣдоми.

Завръщане. На 17-и того съ пощенския влакъ се завърнаха въ столицата Н. Високопрѣосвещенство св. Софийскиятъ митрополитъ г. Партений, който бѣ заминалъ за Търново да отнесе отпуснатата отъ св. Синодъ помощь за пострадалитѣ отъ землетресението, и Н. Високопрѣосвещенство св. Търновскиятъ митрополитъ г. Антимъ, който още на втория день подиръ землетресението, бѣ заминалъ за епархията си да се намѣри между паството си.

Синодните заседания. Отъ 18-и того насамъ, подиръ завръщането отъ Търново на синодните архиереи, Тѣхни Високопрѣосвещенства св. Софийския митрополитъ г. Партений и св. Търновския митрополитъ г. Антимъ, синодните заседания сж участени, за да се разгледатъ важнитѣ и неотложни отлагане въпроси. Това бързане се налага, понеже Високопрѣосвещенията св. Търновски митрополитъ г. Антимъ трѣбва да се завърне поскоро въ епархията си, дѣто неговото присѫтствие между паството му, въ днитѣ на бѣдитѣ, е наложително.

Общегражданскиятъ комитетъ за подпомагане на пострадалитѣ отъ землетресението въ Търново. Подъ това име е основанъ въ едно събрание на граждани въ гр. Търново комитетъ, който ще има за задача да помага на пострадалитѣ отъ землетресението търновски жители. За прѣдседатель на комитета е избранъ Н. Високопрѣосвещенство митрополитъ Антимъ. Комитетътъ ще бѫде посрѣдникъ между нуждаещето се население и всички учреждения и лица, които биха се притекли съ своята помощь.

Депутация. Пристигнала е отъ Търново деветчленна депутация. Днесъ, на 21 того, часа на пет подиръ пладне, депутацията на чело съ Н. Високопрѣосвещенство св. Търновския митрополитъ г. Антимъ, ше бѫде приета отъ министъръ прѣдседателя, г. Д-ръ Даневъ. Депутацията е натоварена да ходатайствува прѣдъ правителството да се отпусне на пострадалитѣ безлихвенъ заемъ на пострадалитѣ да си поправятъ кѫщитѣ, както и да почне държавната постройка здания за държавнитѣ гимназии, за държавнитѣ учреждения и пр. Прѣди да се почне постройката на кѫщитѣ и държавнитѣ здания депутацията ще моли да се повикатъ отъ Европа вѣщи геолози, които да разгледатъ почвата на разрушения градъ и да дадатъ мнѣния, може ли и трѣбва ли да се почне новата застройка на града.

Панихида. На 9 того, въ недѣля, въ Семинарската църква се отслужи панихида за упокоение душата на Димитъръ Дюлгерски, бившъ учитель въ Соф. Духовна Семинария.

Милъ по душа, благъ по характеръ, всѣкога и къмъ всички сърдеченъ, покойникътъ се ползуваше съ най-голѣма обичь между учители и ученици.

Както много други, тъй и Димитъръ принесе най-голѣмата си жертва прѣдъ олтаря на отечеството — своя животъ. Той изпълни най-високия християнски дългъ, като положи душата си за свободата на брата-робъ. — Миръ на прахътъ му!

Политически вѣсти.

Трета война. Сърби и гърци, по прѣдварителенъ планъ и взаимно съгласие, нападнали вѣроломно и едноврѣменно нашитѣ постове. Завързаните сблъсквания се развили въ кървави сражения, които се свършили злополучно за нападателитѣ. Нигрита, Чанъз, Гевгели, Криволакъ сж въ ржцѣтѣ на нашитѣ войски. Кървопролитнитѣ сражения, които отъ 17 се водятъ около Щипъ и Криволакъ, сж били катастрофни за сърбската армия. Разбита е и плѣнена съ офицеритѣ и артилерията си цѣлата Тимошка дивизия при Криволакъ. Взети сж неизбройми трофеи. Дѣйствующата противъ нея българска дивизия проявила нечуванъ героизъмъ.

Вчера, 21, три сърбски дружини съ артилерия и кавалерия навлѣзли въ стара България, въ Босилеградско. Нашитѣ войски ги прѣсрѣщнали, атакували на ножъ и разбили грозно, като пѣшили 5 офицери, 200 войници, 3 полски скорострѣлни орѫдия, 1 планинско и три картечници. Съ това нахлуване Сърбия обявява война на България.

Гърцитѣ сж прѣтърпѣли грозни поражения при село Лахна, Лѫгадина и въ други точки въ околностьта на Солунъ.

ОБЯВЛЕНИЕ.

Свещ. Петъръ Д. Тушлековъ отъ гр. Търново съобщава, че вслѣдствие на земетръса остана безъ църква, енория и прѣпитание и търси добра енория въ градъ да се засели. Замолва събратя и християни, да му посочатъ подобно мѣсто или го прѣпоржчатъ на енориаши. Писма и съобщения до него въ гр. Търново, барака при хотелъ «Янтра».

Печ. Паспалевъ, наематель I Кооп. Печат. Д-во „Гутенбергъ", София.

Год. XIV. София, Сжбота, 29 юний 1913 год. Брой 40.

Цѣр. вѣстникъ излиза всѣка седмица, прилагането четири пати въ годината

Годишната цѣна на „Църковенъ вѣстникъ", заедно съ приложението му „Българи" 10 лева, а за странство 13 лева.

Единъ брой 15 ст.

57 Тукъ, Славянска бесѣда

ЦЪРКОВЕНЪ ВѢСТНИКЪ

СЕДМИЧНО ИЗДАНИЕ

Адресътъ и годишенъ и всѣкога придаватъ се

Всичко, относящо се до вѣстника се напраща до администрацията на „Църковенъ вѣстникъ" въ гр. София.

За обявленията се плащатъ за първи пать по 20 ст. на редъ съ гарнондъ, за всѣко повторение по 15 ст.

Нелатенъ писма не се приематъ — ржкописи на седмичното издание не се повръщатъ

СЪДЪРЖАНИЕ:

1. Кжса справка. — Тс.
2. Сжщность на балканския въпросъ. — Прѣв. Свещ. Д-ръ К. Цѣновъ.
3. Прокламацията на сърбския краль за обявяване война на България.
4. Книжнина. — Горското дѣте. (Разказъ).
5. Изъ вѣстницитѣ и списанията. — Кръвь и огънь.
6. Църковно-обществена лѣтопись.
7. Бойното поле.
8. Дискосни помощи.
9. Обявления.

Кжса справка.

Нашитѣ четци сж прочели, не безъ удивление, въ миналия брой статията на патриаршеския органъ, озаглавена „Вселенската патриаршия и славянитѣ". Въ тази статия, съ която се почва, подиръ единъ интервалъ отъ нѣколко мѣсеца, нова страница отъ старата борба на Фенеръ срѣщо България и Българската църква, се говори за исторически „неточности" и за „невѣжество" въ интервюто на Н. Блаженство екзарха, напечатано отъ Българската телеграфна агенция на 20 май. Патриаршескиятъ органъ се удивява, какъ Н. Блаженство, мжжъ съ прѣкрасно европейско образование и съ позната опитность, си е позволилъ да извърта умишлено исторически факти и да си служи съ неточности. В. „Еклисиастики алитиа" бърза да подчертае и порицае това невѣжество, но наедно съ това той несъзнателно атестира злѣ своитѣ исторически и етнографски знания и своитѣ сждения и заключения по тѣхъ. Тази атестация е много печална и компрометирна за органа на ония, които го вдъхновяватъ. „Еклисиастики алитиа" дълбоко се заблуждава, ако мисли, че историята, етнографията и логиката въ случая сж съ него и че неговитѣ сждения и заключения хармониратъ съ истината, на която той, ни, имало. Той твърди, че Охридъ е „чисто гръцки градъ" и че „Охридската патриаршия" е била чисто гръцка, каквито сж били и въседавалитѣ на нейния прѣстолъ пастири. Между тия твърдения и историческитѣ свидѣтелства, не на българи и чужденци, но на чисти гърци, има цѣла пропасть. Тѣ не хармониратъ съ историята и етнографията.

Охридската архиепископия не е била гръцка, нито Охридъ и Охридската епархия сж били гръцки или заселени нѣкога съ гърци. Охридската епархия е най-древната българска епархия. Тя сжществува, като такава, още отъ врѣмето на св. царь Борисъ, който покръстилъ българитѣ. Въ нея е светителствувалъ св. Климентъ, ученикъ на св. Кирилъ и Методий. Това разправя охридскиятъ архиепископъ Димитрий Хоматенъ, гръкъ по народность, въ житието на св. Климентъ, което написалъ. „Климентъ", говори архиепископъ Димитрий въ житието, „бѣ пратенъ да проповѣда словото Божие въ Кутмичевската область. Борисъ Михаилъ му далъ въ даръ три свои кжщи, що бѣха въ Дяволъ и нѣколко села около Охридъ и Главеница... Понеже знаеше грубостьта на народа и гледаше, че много български свещеници четѣха, безъ да разбиратъ гръцкитѣ книги, а пъкъ на български нѣмаше поучителни слова, той взе мѣрки да разруши прѣградата на невѣжеството и съчини за всички празднични поучителни слова, прости и ясни, които бѣха възможно най-простия българинъ. Съ поучителни рѣчи, като съ млѣко, хранѣше той душитѣ на послабитѣ, които не бѣха въ състояние да приематъ по-твърда храна, и бѣше втори Павелъ за вторатѣ коринтяни — българитѣ"[1]).

Сжщиятъ архиепископъ гръкъ написалъ на гръцки канонъ и *служба* за св. Климентъ. Въ канона Димитрий Хоматенъ величае Охридъ, че ималъ за светитель Климента, ученикъ на св. св. Кирилъ и Методий. Самата пъкъ служба за св. Климентъ, която написалъ и която е прѣведена отъ гръцки на славянски, носи наслов: *„Служба во светыхъ отца нашего архіерарха и чудотворца Климента архиепископа иже въ Охридѣ"*. Въ канонитѣ, стихиритѣ и ирмоситѣ на *„Службата"* нарича Климента „иерархъ и пастирь Охридски и българопроповѣдникъ." Въ единъ отъ стихиритѣ Димитрий Хоматенъ възклицава: *„Българскаго проповѣдника Климента великаго, молчаніемъ кто аще би его скрилъ, другъ ли добродѣтели"* [2])?

Така пише за първата българска епархия и за първия нейнъ български епископъ въ Македония единъ отъ най-виднитѣ гръцки светители, който е възседавалъ, като архиепископъ, на Охридската катедра. Това пише и разправя за Охридъ, за населението му и за Охридската архиепископия не българинъ,

[1]) Вижъ: Житие Климентово „Българ. Книжици", Цариградъ, май 1858 часть II, сжщо и прѣвода на покойния *Матовъ*.

[2]) Вижъ: *Служба*, сжщо Климентъ Словѣнски и службата му; *Баласпчевъ*, София, 1901 г.

не българския екзархъ, но гръкъ, светитель, който е живѣлъ въ тринадесетото столѣтие и който не може да се подозрѣ нито въ пристрастие, нито въ незнание.

Ала не е той първиятъ и послѣдния гръкъ, който изнася истината за Охридъ, за Охридската архиепископия и за народностьта на паството ѝ. Мѣстото не позволява да се навеждатъ свидѣтелствата на всички гърци. Измежду многобройнитѣ свидѣтелства на гърци ще наведемъ това на гръцкия императоръ Василий Българоубиецъ, най-голѣмия врагъ на българитѣ. За този гръцки императоръ Охридъ билъ български, такава била и Охридската архиепископия. Ето какво пише по възгледитѣ на този гръцки императоръ за Охридъ и за Охридската архиепископия покойниятъ руски църковенъ историкъ Голубински: „По-горѣ ние изложихме, пише послѣдниятъ, предшествувалата история на Охридската архиепископия. Тя е била продължение на българската архиепископия на първото българско царство: въ 1019 г. първото българско царство окончателно било покорено отъ гърцитѣ, ала виновникътъ на това дѣло, императоръ Василий Българоубиецъ, не присъединилъ Българската архиепископия къмъ Цариградския патриархатъ, а запазилъ и потвърдилъ прѣмата ѝ автокефалность или самостоятелность, която което тя и продължила да съществува въ бждаще. Както може да се заключава по познатото намъ първоначално поведение на императора Василия, той се ржководилъ при това свое рѣшение, между другото, отъ мисьлъта, *да запази на българитѣ тѣхното собствено родно духовенство*, т. е. да имъ даде възможность при автокефалностьта на архиепископията да си избиратъ за архиепископъ и епископи, както изпрѣди, българи. . . Наскоро подиръ императоръ Василия, ако не още и при него, намѣрило се за неудобно да се оставятъ българитѣ да иматъ свои собствени пастири, и почнали да назначаватъ за архиепископи и епископи не българи, а гърци [3])“ . . .

Промѣнитѣ въ Охридската патриаршия не отивали по-далечъ отъ лицата на възседавалитѣ на катедритѣ и пастири: гръцкитѣ царе назначавали на катедритѣ гърци, а българскитѣ и, по-късно, сърбскитѣ българи. При второто българско царство катедритѣ на Охридската архиепископия се заемали отъ българи, особено прѣзъ царуването на Иоанъ Асѣна. Прѣзъ петнадесетото и половината на шестнадесетото столѣтие свещенницитѣ и висшето духовенство въ Охридската архиепископия били чисти българи, служили и поучавали народа на български [4]). Послѣдниятъ охридски патриархъ Арсений билъ българинъ [5]). Подиръ унищожението на Охридската патриаршия при патриарха Самуилъ (1767 г.) настжпва мрачно духовно робство за българитѣ подъ Цариградската патриаршия, което се продължило до 1860 г., когато българитѣ отъ Охридъ и епархията повдигнали гласъ на протестъ срѣщо гръцкитѣ пастири, гонители на тѣхния езикъ и притѣснители на тѣхната национална съвѣсть. Отъ 1872 г. тѣ иматъ вече свой роденъ пастирь и на катедрата на св. Климентъ възседаватъ българи иерарси. Въ цѣлата Охридска епархия нѣма нито едно гръцко село. Като се изключатъ около 2 хиляди куцовласи и около 2500 тѫркомани българи, всички българи, на брой около 40 хиляди, сѫ подъ вѣдомството на българския охридски митрополитъ.

Това за „историческитѣ неточности“ и за „невѣжеството“, на които патриаршескиятъ органъ е изградилъ своитѣ сѫждения и заключения. „Неточности“ и „невѣжество“ въ случая има, ала тѣ сѫ криво адресирани — тѣ сѫ само въ колонитѣ на в. „Еклисиастики алитиа“ и у неговитѣ вдъхновители...

Тс.

Сѫщность на балканския въпросъ.

III.

Споменатиятъ Диомедесъ Кириакосъ оборва прѣди всичко три заблуждения: 1. Че въ Източно-православната черква нѣмало животъ, 2. Че въ нея имало цезаропапизъмъ и 3. Че тя била единъ видъ Римска черква, само че безъ папа. Той енергично се противопоставя на едно отъ протестантска страна направено прѣдложение, споредъ което самостоятелнитѣ черкви на ориента трѣбва да се подчинятъ на общия и оформилия се Цариградски патриархатъ. *Той иска национално-църковна независимость.* И затова никакъ не съжалява, за дѣто сѫ се отдѣлили отъ управлението на Цариградския патриархатъ и образували самостоятелни църкви: Русия въ 1588 година, Гърция въ 1850, България въ 1872 и 1883, Черна-Гора въ 1878, Сърбия въ 1879 и Ромжния въ 1885. Срѣщо това единство въ множеството се поставя Ehrhardt (1899) съвсѣмъ неоснователно: „и затова, казва той почти триумфирующъ, нѣма въ дѣйствителность никаква единна гърцко православна църква вече“.

Който е обхванатъ отъ духа на Римската църква, отъ духа на абсулютизма, на иезуитизма, на инквизицията, изглежда да му липсва всѣко разбирателство, че може да има и друго единство, освѣнъ подчиненостьта и робското угнетение. Срѣщо този духъ на *единовластието* се противопоставя духътъ на *единството*, който не потиска мнозинството, но го обхваща въ себе си. Духътъ на източнитѣ църкви е едно сѫщопѫщно наслѣдство на гръцкото минало. Може би това е една изненада да се дава таково разрѣшение на въпроса. Обаче сѫ това ние не искаме да подпасяме сѫ пълни рѫцѣ дарове на източнитѣ полукултурни народи, но пъкъ не можемъ и да скриемъ, че тѣ могатъ да ни донесатъ най-цѣнната мисъль на религиозно обновление, която чака само по-благоприятни условия на живота. Проникнатиятъ отъ този духъ източенъ човѣкъ напълно сѫзнава положението си. Нашиятъ Диомедесъ Кириакосъ, който е сѫршилъ при протестантскитѣ теолози, се изказва така: „Въпрѣки моето свободомислене, стоялъ съмъ и стоя винаги твърдо върху становището на моята Ортодоксална църква, защото азъ мисля, че Източната църква държи срѣда между двѣтѣ крайности — католицизма и протестантизма. Между слѣпия авторитетъ и неограничения индивидуализъмъ. Азъ съмъ рѣшителенъ противникъ на папството и на иезуитизма, по причина на тѣхното духовно тиранство, напротивъ, имамъ симпатия къмъ протестантизма заради негова свободенъ духъ и неговата теолошка ученость“. Съ гордость нарича Д. Кириакосъ своята църква спасителка на чистото учение на първия вѣкъ; тя му е единствената вѣрна църква. Двѣтѣ други главни групи на християнството, Римската църква и Църквата на реформаци-

[3]) *Голубински:* „Краткій очеркъ исторіи православныхъ церквей“, стр. 107—108.

[4]) *Дриновъ*, „Исторически прѣгледъ на Бълг. църква“ и пр., стр. 129.

[5]) *Д-ръ К. Иречекъ*, „История на българитѣ“, стр. 589, бълг. прѣв.

ята сѫ попаднали въ екстремность; но съвсѣмъ омразна му е Римската църква, защото е развалила и фалшивицирала чистото учение, като не остава да не упрѣкне и църкавитѣ на реформацията, защото сѫ се отклонили отъ учението на отцитѣ. По срѣдата на двѣтѣ крайни църкви стои Ортодоксалната църкова, която е единствената вѣрна пазителка на божествената истина. Но нека да чуемъ какъ си прѣдставява Ehrhardt разрѣшението на балканския въпросъ. Той мисли, че източнитѣ църкви трѣбва честно да признаятъ главенството на римския папа, а заедно съ това и неговата върховна юридическа власть. А пъкъ Римъ отъ своя страна да признае самостоятелностьта на източнитѣ патриарси въ кржга на тѣхната управна власть. А. Харнакъ намира, че Римската църква е твърдѣ много ослабнала отъ 1870 година насамъ, слѣдъ като се е била разпространила и то главно чрѣзъ непогрѣшимостьта. Единство въ управлението, най-висша учителска дължность, апостолски прѣстолъ, главенство, това сѫ все понятия твърдѣ разтегливи и не могатъ да бждатъ догми. Тѣзи послѣднитѣ не могатъ да се обработватъ еластично, тѣ сѫ неподвижни вѣрски положения.

Могжществениятъ напоръ за разширение къмъ балканския полуостровъ докара, та отъ турската империя се образуваха редица европейски държави. Отъ това разширяване бѣха осезателно засегнати тогазъ Австрия, Русия, Унгария, Полша и бѣха принудени да противодѣйствуватъ. Тѣ омаломощиха турската сила и съ това способствуваха да се съвзематъ християнскитѣ балкански държави. Отъ начало Русия и Австрия работѣха заедно, но отъ едно врѣме тази послѣднята не можеше да отива по-нататъкъ, защото отношенията ѝ съ Прусия, несъгласието върху което се натъкна кайзеръ Иосифъ II, тежката война съ Франция, всичко това изключаваше едно сътрудничество за разрѣшение на балканския въпросъ. Тогазъ руското крило се разпростря само върху Дунава съ позива: покровителство на християнитѣ, освобождение на славянитѣ! и за тази цѣль се водиха редъ успѣшни руски войни.

Съ засилването на Австрия въ края на 19 столѣтие чрѣзъ една здрава политическа основа въ тройния съюзъ, тя отново изпъква и взема участие въ събитията на балканския полуостровъ. Балканскиятъ въпросъ безъ Австрия не биваше да бжде рѣшаванъ. Обаче прѣдстоеха двѣ мжчнотии: една национална и друга религиозна. Националната можеше Австрия да отстрани, като ограниченіе специално нѣмскитѣ стремежи къмъ Дунава и станѣше една славянска държава. Националниятъ въпросъ, впрочемъ, се явяваше маловаженъ за австрийскитѣ меродавни кржгове и тѣ можеха лесно да се приспособятъ къмъ балканскитѣ държави, но не стоеше така работата съ религиозния въпросъ. Има много и много основания за да бжде привързана Австрия къмъ Римъ: прѣди всичко я свързва дългото историческо и дипломатическо минало; друго, Римъ разполага и днесъ съ много срѣдства за влияние, знае се значението на борящия се духовенъ орденъ, богатитѣ имущества, що притежава църкватa. Римъ е единственіятъ, който умѣе съ всичко това да си послужи. *Нне можемъ да кажемъ днесъ, че Австрия е една прѣдшественица за Римъ на балкана.* Забѣлѣжителни сѫ думитѣ, казани отъ Ehrhardt-а (1899): „Призванието на Австрия е да сътрудничи на униатското дѣло въ източнитѣ църкви". „На католицитѣ въ Австрия прѣдлежи дългъть, . . . да осигурятъ на католишката мисъль едно миродавно влияние въ страната и друго дѣйствующе навънъ. Дѣйствителностьта ни налага да видимъ, че Австрия като католическа държава е авангвардъ на католицизма срѣщо изтока. И така голѣмата монархия, покрай другитѣ работи, има и една отъ най-голѣмитѣ църковни задачи, която води къмъ осжществяването на идеала за една велика Католическа църкова". Но той отъ друга страна изрично се прѣдпазва да не би подъ неговитѣ думи да се разбере и правителствената гражданска власть, „защото отдавна сѫ прѣминали вече врѣмената, когато една държава поставяше своя мечъ въ услуга на едно мисионско дѣло". Сжщо и дипломацията си нѣмала мѣсто тука. Подъ Австрия разбира той само католицитѣ въ Австрия и ги приканва съ слѣднитѣ възторжени думи: „Че хайде, моя Австрйо, въоржжи се съ кръста и тръгни въ миренъ кръстоносенъ походъ!" Ние виждаме ясно, въпрѣки думитѣ на Ehrhardt-а, какъ австрийската дипломация преде своитѣ нишки. Ние раздлежаме събитията и откриваме тѣхната връзка. Изпълненнето на тѣзи планове е главното нѣщо. Тѣ искатъ всичко да клерикапизиратъ, и затова виждаме навсѣкждѣ въ Австрия една държавна грижа за римския католицизмъ. Особеното положение на благороднитѣ католици и управящитѣ кржгове, великолѣпното празднество на евхаристичния конгресъ, който е една ясна илюстрация на тѣхнитѣ тежнения, прѣимуществата на монастиритѣ, всичко това ни дава едно ясно и леко разбираемо обяснение на тѣхнитѣ цѣли. То е до тамъ дошло, че бѣднитѣ германци, членове на едно широко разпространено дружество, което нито политически нито религиозно е ясно оформено, недовѣрчиво и въ недоумѣние пасуватъ срѣщо австрийския клерикализмъ. Подъ покровителството на австрийското правителство се разпространява римското влияние и въ Босна и Херциговина. А настоятелното искане да се изтръгне Албания отъ славянско гръцко влияние, значи началото на романизацията на тази страна. За „самостоятелна Албания ще бжде търсенъ единъ князъ отъ католишко произхождение. Прѣдлагаше се на Европа католишкия херцогъ отъ Урахъ, или пъкъ католишкия принцъ Албрехтъ отъ Вютембергъ. Едно противодѣйствие отникждѣ не стана. А албанската кореспонденция отъ Валона извѣстява: „Вслѣдствие отпжтуването на президента Исмаилъ Кемалъ за Римъ, *приема президентството на врѣменното правителство канониктъ Nicolaus Katschari.* Katschari е водительтъ на онази група отъ албанскитѣ духовни лица, която има особно прѣимущество надъ всички други религиозни групи въ Албания". („Sächs. Tagplatt" отъ 4 апримъ). Въ непобѣдената досега область на Гръцката църкова, въпрѣки всѣко външно вмѣшателство. днесъ се вбива единъ клинъ. Може само да се очудваме съ каква сигурность е намѣрено тукъ единственото възможно мѣсто за разпространение на римското влияние. Въ Албания сѫ доста многочислени мохамеданитѣ албанци, православнитѣ съставяватъ една осма часть отъ цѣлото население, а римокатолицитѣ една девета часть. Въ различнитѣ други страни католишкото население е съвсѣмъ незначително и затова папската политика поиска чрѣзъ Австрия тъкмо Албания да остане отдѣлна за себе си, защото именно тамъ, сравнително, има по-голѣмо римско население. Трѣбва да добавимъ още и това, че въ заплашената Шкодра, която Австрия иска да задържи за Албания, има единъ иезуитски институтъ, който се намира въ тѣсна връзка съ иезуититѣ въ Инсбрукъ.

Между това ще споменемъ на това мѣсто и противоположоото гледище на А. Харнака въ неговата най-послѣдна рѣчь въ Академията на наукитѣ, Берлинъ 1913 година Той пъкъ поздравява именно този опитъ на Римската църкова да стжпи здраво на балкана, като

казва: „Всѣка страна, която остане въ ржцѣтѣ на източно-православнитѣ народи слѣдъ изчезването на турското владичество, ще бѫде окончателно подчинена на източния духъ и изгубена за дълбокото културно влияние на запада. А напротивъ, всѣка страна, която остане подъ рѣшителното влияние на Австрия или Италия, гевр. на Римската черква, ще бѫде полека лека изпълнена отъ западния духъ . Римъ като кул туренъ пионеръ на запада е нѣщо, наистина, забѣлѣжително въ устата на единъ протестантски ученъ. Ако оставимъ въ основата обстоятелствата на послѣднитѣ столѣтия, то думитѣ на Харнака могатъ да бѫдатъ прави. Обаче нашето модерно врѣме донесе нѣщо ново, което липсваше на по прѣдишнитѣ врѣмена, а именно всесвѣтската обмѣна Тази обмѣна нѣма да избѣгнатъ и нашитѣ най близки съсѣди на балканския полуостровъ; двѣ голѣми желѣзопѫтни линии за Солунъ и Цариградъ свързватъ онѣзи страни съ насъ и западнияътъ духъ има и широко влияние върху тѣхъ. И отъ това влияние, както казва и Дюмедесъ К риакосъ, източнитѣ народи съвсѣмъ не искатъ да отбѣгватъ.

Това римско разрѣшение на балканския въпросъ, да използува положението на Австрия, може само да произведе продължително безпокойство въ източната часть на Европа. Този опитъ наистина, е най-умнияътъ и най-могѫществениятъ отъ всички опити правени до сега и неговитѣ слѣдствия иматъ голѣмо значение и за нашето отечество. Всички други опити, правени въ това отношение, сѫ бивали разбити. Слѣдъ това едва ли заслужава да бѫдатъ споменати усилията на Пий IX да приеме въ римския съюзъ извѣстни малки части отъ славянитѣ, гърцитѣ, арменцитѣ, сирийцитѣ, коптитѣ, които да иматъ една относителна независимость. Всичкитѣ тѣзи чрѣзъ своето подчинение на Римъ се поставиха въ едно такова незгодно положение спрямо своитѣ сънародници, че и дума не може да става за нѣкакво тѣхно влияние въ полза на Римъ.

Прѣв свещ. *Д-ръ К. Цѣновъ.*

Прокламацията на сърбския краль Петра до сърбската армия за обявяване война на България.

Още на 18-и юний т. г. е прочетена слѣдната прокламация въ всички части на сърбската армия:

Войници!

Съ моята наредба отъ 6 октомврий, миналата годинa, повикахъ ви на война срѣщу Турция за освобождението на нашитѣ потиснати братя, за осветяването на тѫжното Косово. За единъ непълненъ мѣсецъ вие съ вашето юначество, безпримѣрна храбрость и пожертвуване — побѣдихте неприятеля, освободихте своитѣ братя и осветихте Косово.

Войници!

Войната на Балканитѣ е свършена. Нашитѣ братя сѫ освободени. Мирътъ съ Турция е сключенъ. Сега би трѣбвало да се върнете по своитѣ домове и работа, при своитѣ роднини, при своитѣ драги и мили, които ви очакватъ нетърпеливо.

За мое голѣмо съжаление, драги мои войници, вие не можете още да се върнете въ своитѣ кѫщи; вие още не можете да се видите съ своитѣ мили и драги и да си починете отъ тежкитѣ напори. Българитѣ, довчерашни наши съюзници, съ които заедно до скоро се борихме рамо до рамо, които сме, като истински братя, съ все сърдце подпомагали и тѣхния скѫпоцѣненъ Одринъ съ своята кръвь облѣхме, оспорватъ на насъ ония краища въ Македония, които ние сами съ толкова жертви придобихме. България два пѫти увеличена въ тая обща съюзна война, не дава на два пѫти по малката Сърбия нито Прилѣпъ Крали-Марковъ, нито Битоля, дѣто сте се, юнаци мои, толкова много прославили и изпѫдихте послѣдната турска войска срѣщу насъ. България, обградена съ морета, не дава на Сърбия да се свърже нито съ едно. Сърбия и нейнитѣ творци — сръбската армия — това не могатъ и не бива да допуснатъ. Тѣ трѣбва своитѣ придобивки, кървави придобивки, да бранятъ и отбранятъ отъ всѣкиго, та дори и отъ вчерашния свой съюзникъ — българитѣ.

Съ насъ заедно противъ българитѣ въ война идатъ и нашитѣ съюзници гърцитѣ, отъ които българитѣ сѫщо така искатъ да отнематъ и тѣхнитѣ придобивки, и нашитѣ братя черногорци, защото и тѣ искатъ да бранятъ сръбската земя.

Войници!

Въ името на Бога и нашата права кауза — напрѣдъ! Отново развийте сръбското побѣдоносно знаме и понесете го побѣдоносно прѣзъ редоветѣ на нашия новъ неприятель, както побѣдоносно го понесохте на Вардара до Солунъ, прѣзъ Прилѣпъ и Битоля, прѣзъ Косово и Призренъ.

Напрѣдъ войници! На любящия отечеството и праведния и Богъ помага!

Петър. (с. р.)

Тази наредба да се съобщи на всички войници.

Началникъ щаба на върховната команда, почетенъ адютантъ на Н. В. Кралътъ, войвода

Р. Путкин.

Книжнина.

Горското дѣте.

(Разказъ). (3)

Когато Гретли влѣзе съ чича си въ хижата, лѣля й бѣше седнала край огнището на едно дърво. Тя изглеждаше слаба, блѣда и болна. Тя едва стана, взе паница съ картофи и я сложи на масата. Гретли взе хлѣбъ, масло и карнаци. Франсоа налѣ отъ прѣстена каница ракия въ една мрѣсна бирена чаша, счупена до половина. Гретли бѣше гладна. Лѣля й хапна съ мжка нѣколко залъга и мълчаливо стана та мина въ сѣсѣдната стая. Малката прибра осталото отъ обѣда, а чича й почна да пълни колцата съ метли.

— Ти ще пазишъ до шестъ часа. На седемъ часа азъ ще се върна, каза й той.

Гертли кимна съ глава утрѫдително. Тя трѣбваше да обикаля гората и да пази особено пѫтя въ долината, като гледа добрѣ да не се яви нѣкой граничненъ стражарь наблизо или да не се случи нѣщо неочакано. Ако не се случи нищо, тя ще тури въ дупката на тавана възглавница, която ще обвие съ бѣло платно. Чича й лесно ще види отъ върха, дѣто ще е, този знакъ и ще потегли бързе съ количката си. Ако има нѣщо, Гретли ще тури дебела червена кърпа на възглавницата; Франсоа ще разбере отъ това, че има опасность и че трѣбва да отворя очитѣ си четири. Знакътъ бѣше нѣщо съвсѣмъ невинно за ония, които не знаеха значението му, защото по тия мѣста хора-

та често оставяха постилкитѣ си и завивкитѣ си да се вѣтрятъ на прозорцитѣ. Днесъ Гретли изпълни свояти работа както винаги. Тя прѣгледа парцалитѣ, които бѣ донесълъ чича ѝ, ала не намѣри нищо сгодно за носене. А тя имаше голѣма нужда отъ рокля, защото, тази, що носѣше, бѣше се обърнала съвсѣмъ на парцали отъ тичня подиръ кучето. Тя си спомни за една бохча, скрита на тавана; леля ѝ бѣ я скѫтала грижливо, защото, казала ѝ бѣ, била отъ майката на Гретли. Тя знаеше, че у бохчата има сива рокля; качи се, свали я и я развързa: роклята бѣ още здрава, но много дълга за нея. Тя взе стари едни ножици изъ шкафа на една развалена маса и отрѣза отъ нея кѫсъ. Като рѣжеше, тя изведнъжъ сѣти нѣщо дебело. Като прѣтърси роклята навсѣкждѣ, намѣри скритъ джебъ между подплатата. Тя го отрѣза и намѣри въ него кисия съ писмо сгънато, и златенъ пръстенъ украсенъ съ брилянтъ. О, какъ той блѣска и искри въ тъмната стаичка! Да даде ли пръстена на чича си? Не, той навѣрно ще го покаже на други хора и ще го продаде въ града, както би сторилъ отдавна, ако бѣ го намѣрилъ. Не, не, тя иска да го пази за себе си и ще го крие както трѣбва. Гретли отвори писмото, ала понеже почеркътъ бѣ хубавъ и завързанъ и не бѣ навикнала да чете ржкописни букви, тя не може да дешифрира писмото. Тя се не бави много, защото бѣ врѣме за работа. Като събра всичко въ кесията отнесе бохчата на тавана. Колкото за роклята, тя я нахлу веднага, защото знаеше, че чича ѝ и майка ѝ нѣма да я забѣлѣзатъ.

* * *

Закипѣ животъ въ ловджийската кѫща, тъй тиха досега. Най-напрѣдъ дойдоха желѣзари и тапицери; подиръ тѣхъ се зададоха бавно изъ пѫтя на долината кола, натоварени съ мебели. Помѫчиха се безуспѣшно да изкачатъ върлия планински пѫть. Стана нужда да ги разтоварятъ недалечъ отъ хижата. Гретли се прѣхласна отъ луксa7и изящностьта на хубавитѣ покѫщнини, каквито пръвъ пѫть виждаше, Тя не знаеше, какъ се употрѣбяватъ тия покѫщнини. Зададе се и затворена кола; въ нея бѣха господаритѣ. Когато видѣ пѫтницитѣ, Гретли остана смаяна, но не успѣ да ги огледа, защото леката кола се изкачи до самия дворъ на голѣмата кѫща. Само кога мина колата край хижата на Франсоа, хубава една госпожа, блѣда и деликатна, наведе главата си прѣзъ вратата на колата; срѣщо нея седѣше офицерина, когото Гретли бѣ взела отначало за стражарь. Госпожата като че го запита нѣщо, защото и той сѫщо се наведе и момиченцето може да огледа лицето му по-добрѣ, отколкото първия пѫть. Той и се видѣ гордъ и твърдѣ личенъ, но и внуши довѣрие, и Гретли си рече:

— Азъ съвсѣмъ не се страхувамъ отъ него, той не ще бѫде лошъ съ насъ.

На другия день, щомъ намѣри врѣме, Гретли се доближи до кѫщата, за да узнае нѣщо за новитѣ съсѣди. Сама не можеше да си обясни, защо толковa желаеше да види чужденцитѣ и хубавата госпожа. Само да може да влѣзе въ кѫщата! Нищо по хубаво за нея. Може да ѝ се смѣятъ, както хората въ селото или пъкъ може човѣкътъ, облѣченъ хубаво, който се показа на вратата, ще я изпѫди. Човѣкътъ носѣше два стола

— Долу по тази пѫтека, право срѣщо слънцето; тамъ има дивна малка площадка, закрита и запазена отъ вѣтъръ; тамъ ще си отпочиваме. Остави столоветѣ на площадката.

Тия думи се казаха съ благъ и милъ гласъ, и Гретли извика отъ радость. А току до малкото хлъмче, задъ което искаше да гледа, какво става на двора, тя видѣ на малката полянка че излиза изъ горичката госпожата съ своя синъ. Офицеринътъ не бѣ съ тѣхъ, може би бѣ заминалъ или пъкъ бѣ останалъ у кѫщи по работа. Слугата остави столоветѣ на посоченото мѣсто, отдѣто се разкрива величествена гледка къмъ планината и долината. Госпожата, облѣчена въ проста и възтъмна рокля, изглеждаше изморена. Момченцето извика на слугата да му донесе нѣщо. Слугата отиде. Гретли не може да разбере, какво му поржча.

— Не, Хенри, остави гарабината, па и не зная, дали сме я взели.

Момченцето, което имаше около 13 години, се обърна. Лицето му бѣ печално. Очитѣ му бѣха модри. Вѣла сламена шапка съ широки полета покриваше русата му коса. Недоволно нѣщо, момченцето стискаше устнитѣ си сърдито. То не бѣ навикнало да му се отказва и не изпълня желание.

Очитѣ на Гретли, впити въ блѣдото и хубаво лице на госпожата, която, унесена и съ ржцѣ на колѣнѣ, поглъщаше съ погледитѣ си далечъ зеленитѣ планини, а послѣ ги обърна къмъ небето, по което високо се носѣха малки тънки облачета.

— Тя е тъй хубава и тъй добра! Ехъ, да можеше само да ме погледне веднъжъ мило и да ми протегне ржката си! Съ тази мисъль Гретли се затули задъ храстлака, страхуваща се да не бѫде забѣлѣзана и пропѫдена.

— Този чистъ и укрѣпителенъ въздухъ е тъй благодатенъ, рече жената и задиша дълбоко и продължи: и какъ тукъ всичко е прѣлестно! Сструва ми се, като че съмъ по-близо до небето.

— Небето! повтори Гретли. О, тази госпожа е наистина благочестива и познава небето.

— Мамо, почна да ми се стѣга душата, заговори момченцето, изтегнато подъ едно дърво. Ако не тръгна съ мрѣжата си за пеперуди или съ карабината си, азъ не зная, какво ще правя тукъ цѣль день, като се запрозѣва.

— Мили Хенри, тукъ ще имаме най-хубавото, което може да се помисли, каза майка му. Тия птици и цвѣтя, планината, долината, потока — всички говорятъ за славата на Оня, който съ мощната си дума ги е създалъ отъ нищо и който е създалъ и самитѣ насъ. Добриятъ нашъ небесенъ Баща, съ всички тия чудеса, ни зове да вървимъ изъ пѫтя, що води за небето. Спомнямъ си всѣкога тоя коплетъ:

„Ако земята разстила толкова чудеса прѣдъ нашитѣ очи, о Господи, какви ли сж чудесата въ пазвата на рая? Да, Ти си приготвилъ за насъ, въ своитѣ небесни селения, безконечни радости, каквито нѣма подобни другадѣ".

Госпожата говорѣше развълнувана и съ чувство. Нейнитѣ думи увличаха, нейнитѣ блѣди образи румѣнѣха, а нейниятъ благъ погледъ сияеше и отразяваше дълбока вѫтрѣшна утѣха. Ето това е небето, за което Гретли въздиша и чезне. Блестящитѣ небесни звѣзди, разцъвтѣлитѣ розови поляни, пролѣтниятъ вѣтъръ, който разклаща клонетѣ и бучи въ гората или лѣтниятъ вѣтъръ, що шумоли изъ листака, пѣнеститѣ вълни на потоцитѣ съ хилядитѣ си таинствени гласове — всичко това привързваше нейната самотна душа къмъ Оня, който въ дивно сияще отъ свѣтлина небе бѣ така сѫщо нейнъ добъръ Баща. Колко далечъ и колко високо Той и да е, тя бѣ почувствувала неговото присѫтствие, чувствоваше го и сега. „За да бѫда достойна за небето, Господи Иисусе, направи ме благочестива", помоли се тя неволно низко.

Госпожата обърна главата си.

— Не говори ли нѣкой около насъ? попита тя очудена.

— Това е вѣтърътъ, мамо, отговори Хенри. Спокойното лице на момченцето показваше, че думитѣ на майка му не бѣха подѣйствували на него тъй, както на момиченцето, което бѣ се скрило наблизо. Момченцето се позамисли и уплашено нѣкакъ каза:

— Ти постояно говоришъ за небето, мила мамо. Не обичамъ да говоришъ за него. Това ме плаши. Страхъ ме е, че ще ни оставишъ.

— Не сж разумни твоитѣ думи, Хенри. Ако бѣхме въ чужбина, не щѣхме ли да говоримъ свободно за нашето мило отечество и не щѣше ли ни бѫде драго да се върнемъ въ него. Небето е наше отечество, истинско отечество. То трѣбва да е и наша най-голѣма грижа, та да останемъ твърди въ пѫтя, който нашиятъ Спаситель ни е начерталъ.

Послѣднитѣ думи на госпожата успокоиха момченцето. Тѣ прокудиха безпокойството му. Хенри се загледа въ чистия и свѣтълъ въздухъ. Насѣкоми се носѣха и играеха изъ него. Тъй като гледаше, стори му се, че видѣ между клонетѣ лице съ кѫдрави коси, но което изведнъжъ се изгуби.

— Трѣбва нѣкой да се е скрилъ тукъ въ храстѣлака, извика то и се закатери по малката стръмнина полека. То не намѣри никого. Чу само леко шумолене на клонетѣ. . . .

(Слѣдва).

Изъ вѣстницитѣ и списанията.

Кръвь и огънь!

Подъ горния надсловъ официалния патриаршески органъ „*Εκλησιαστικη αλιτια*“ обнародва слѣднята уводна статия, по която ще се повърнемъ:

Кръвь, огънь и курение дима се разнася по нещастна Македония и Тракия отъ момента, когато мръсниятъ български кракъ тъпче тази страна. Официалнитѣ рапорти до Вселенската патриаршия съ наймрачни краски рисува положението на гръцкитѣ православни маси, подпаднали подъ властьта на освободителитѣ(?!) българи. Послѣднитѣ ограбватъ имуществата, оскверняватъ светитѣ храмове, ругаятъ и малтретиратъ гръцкия клиръ, като го заставятъ да служи заедно съ схизматицитѣ; отнасятъ светитѣ икони и другитѣ църковни свещени утвари, затварятъ училищата и митрополиитѣ, пждятъ или убиватъ учителитѣ и учителкитѣ, взематъ насилствено мжжкото население въ войската, а невиннитѣ и неотговорни родители на дезертйоритѣ малтретиратъ по най-жестокъ начинъ въ затворитѣ. Изнасилватъ се по най скотски начинъ не само на жени и дѣвици, но и на малолѣтни, както си случи напослѣдъкъ, освѣнъ другадѣ и въ Гано, кждѣто български офицеринъ, като удовлетвори до насита своитѣ скотски страсти, оставилъ своята десетгодишна жертва полумъртва. Опожарватъ се напуснатитѣ отъ българската войска гръцки села, които прѣзъ всичкото врѣме топлиха и хранѣха въ своитѣ пазви утровиитѣ змии, каквито сж и се наричатъ българитѣ.

По цѣлата пропита съ кръвь Тракия и Македония бѣснѣе Ерениса (богиня на опустошението), а нещастнитѣ гърци, спасени отъ огъня и желѣзото, оплакватъ мълчаливо надъ развалинитѣ своята сждба, която осжди цвѣтущитѣ и богати масови гръцки страни да бждатъ разорени и опустошени отъ варварския български народъ. Нито вѣковетѣ, нито цивилизацията можаха да облагородятъ вроденитѣ на българското племе диви инстикти; наопаки тѣ, колкото отиватъ, ставатъ по жестоки въ изтжпленията си, па и младитѣ българи се трудятъ да не посрамятъ своя родъ. Вселенската патриаршия ридае и оплаква страшнитѣ тѣгла на своитѣ чеда, правдинитѣ и националното сжществуване на които ѝ се налага да защищава.

Много е чудно и изявлението, прѣписвано на началника на българската църква, обнародвано отъ Българската агенция, въ което се казва, че запазването правдинитѣ на всѣка нация, която съставява меншество оставаше подъ властьта на една отъ съюзнитѣ държави, не е дѣло нито на Патриаршията нито на Екзархията, а на надлежнитѣ правителства, нѣщо, което не е съгласно съ дѣйствията му, защото сжщятъ църковенъ началникъ е дѣйствувалъ съ политически цѣли.

Съ каква ревность бѣха постигнати тѣзи му замисли е извѣстно отъ дѣйствието на българскитѣ чети; тѣ не дойдоха да освободятъ своитѣ братя отъ турското робство, както твърди авторътъ на въпросната статия, но нахлуха въ Македония и Тракия да изтрѣбятъ всичкитѣ, които оставаха вѣрни на православието и на народностьта си, и които защищавайки се дигнаха оржжие противъ варварскитѣ имъ нашествия. За побългарването на гърцитѣ българскитѣ чети опустошиха Македония, разориха и прѣдадоха на огънь въ 1906 год. чисто гръцката източна Румелия. А онова, което тѣ оставиха, сега иде официално българското правителство и неговата армия да довърши.

Съ такива варварски срѣдства разбира авторътъ на изявлението да стане асимилирането на масовото гърцко население, което мина подъ българска власть, като безсрамно твърди, че населението въ Тракия, съ изключение на южнитѣ страни, е българско. Когато достатъчно е въ случая да се запита народната съвѣсть на тракийцитѣ за да се докаже, че тѣ сж гърци отъ гърцко потекло и че тѣ желаятъ да си останатъ такива до смъртъ При това, онова, което българитѣ вършиха и вършатъ, безсрамно отдаватъ на Вселенската патриаршия, която прѣзъ толкова вѣкове се бори съ свѣрхчовѣчески сили за да запази религиозното и национално сжществуване на българитѣ, а сега се ругае и се пои съ горчевини. Днесъ още приписватъ на гърцитѣ и на сърбитѣ, че ужъ тѣ заплашватъ да сѣкатъ езицитѣ на онѣзи, които не искатъ да говорятъ сърбски или гърцки, когато българитѣ се ползуватъ съ всѣкаква свобода въ окупираните отъ гърци и сърби мѣста. Българитѣ сѣчатъ и езици и глави на гърцитѣ останали подъ тѣхно владичество зарадъ едничката вина, че тѣ сж гърци. И каквото правятъ българитѣ не е за чудо, тъй като тѣ правятъ това по природни инстикти. А онова, което наскърбява всѣкогажъ Вселенската патриаршия е, че и цивилизована Европа търпи този български вандализъмъ, прѣдъ когото би изтръпнали и дивитѣ африканци, когато тя трѣбва въ името на цивилизацията и человѣколюбието да се намѣси енергически за да тури край на това положение изисквайки отъ българитѣ гаранции за националвото сжществуване на цѣлото гърцко население.

Вселенската патриаршия бѣше въ Турция не като просто религиозно начальство, но въ нѣкои отношения и политическа власть на всички православни, които подъ нейнитѣ правдини се развиваха и живѣеха свободни като запазиха своето национално сжществуване прѣзъ вѣковното турско владичество.

Това нека послужи за отговоръ на приписанитѣ изявления на самозвания Екзархъ на българитѣ, който,

може би, ще опровергае изопаченитѣ публикации на българската агенции, а именно: че Вселенската патриаршия, слѣдъ прѣвземането на Цариградъ, подържайки гърцката идея, възнамѣряваше да възобнови византийска държава за съкрушението на славянството. Ако наистина Вселенската патриаршия имаше такива намѣрѣния, тя, която олицетворява по-висока цивилизация, както твърдятъ изявленията на началника на Българската църква, ще споулучеше всички чрѣзъ тази култура и власть, а най-вече тогава, когато народната имъ съвѣсть спѣше въ дълбокъ сънъ.

А дѣйствителностьта говори противното: тѣхната народность се запази съ такава грижливость, съ каквато и гърцката. Излишни биха били черковнитѣ правдини на Вселенската патриаршия, ако слѣдъ политическата промѣна православнитѣ съ отцѣпванитѣ отъ турско владичество провинции получиха и политическо и народно обединение. Но докато българитѣ упражняватъ насилия върху масовото гръцко население, Гърцката патриаршия, вѣрна на своята мисия и традиции, настоятелно иска да се разискватъ условията и гаранциитѣ, чрѣзъ които би могло да усигури за въ бъдаще националното съществуване на гърцитѣ и на другитѣ меншества при българското множество. Патриаршията не ще позволи никогажъ да буйствува държавица отъ нѣколко милиона народъ и да тържествува варварщината надъ цивилизацията, тамъ, дѣто трѣбваще да цъвти само дървото на свободата и на християнската цивилизация.

Църковно-обществена лѣтопись.

Закриване на синодната сесия. Въ сѫбота, на 22-и, часа на $11^1/_2$ прѣдъ пладне, слѣдъ като се изчерпиха поставенитѣ на дневенъ редъ въпроси, се закри пролѣтната синодна сесия, като прѣдварително се опрѣдѣли есенната синодна сесия да се открие на 17-и идещи октомврий. За закриването на сесията се увѣдоми Н. Блаженство екзарха, г. министра на външнитѣ работи и на изповѣданията и съ окржжно писмо епархийскитѣ началства въ царството, егуменитѣ на ставропигиалнитѣ монастири и пр.

Св. Търновския митрополитъ. Въ понедѣлникъ, на 24 сутриньта, замина съ пощенския влакъ за седалището на епархията си Високопрѣосвещеният св. Търновски митрополитъ г. Антимъ. На гарата бѣ изпроводенъ отъ Прѣдседателствующия св. Синодъ Н. Високопрѣосвещенство св. Доростолския и Червенски митрополитъ г. Василий и отъ синодния архиерей Н. Високопрѣосвещенство св. Софийския митрополитъ г. Партений.

Народното събрание. Народното събрание е свикано на извънредна сесия. На 25 и того подиръ пладне министръ прѣдседателтъ, г. Д-ръ Ст. Даневъ, откри, по делегация отъ Н. Величество Царя, извънредната сесия съ слѣдната тронна рѣчь:

„Господа народни прѣдставители!

Въ трудитѣ обстоятелства, които прѣживѣва нашето отечество, вие се свиквате да обсѫдите и гласувате бюджета за втората половина на годината, както и нѣкои други мѣроприятия отъ финансовъ характеръ.

Убѣденъ, че прѣцѣнявайки върховнитѣ интереси на българската държава, ще изпълните достойно дълга си, призовавамъ върху вашата работа Божието благословение и прогласявамъ за открита втората извънредна сесия на XV Обикновено Народно събрание.

Да живѣе България!"

Фердинандъ.

Прочитането на тронната рѣчь бѣ посрѣщнато съ ржкоплѣскания.

Протестъ. Отъ най-видни български граждани е изпратенъ до министритѣ на външнитѣ дѣла на великитѣ сили, до Високопрѣосвещенитѣ Петербургски, Московски и Киевски митрополити, до Високопрѣосвещения Кентенберийски архиепископъ въ Англия, както и до най-видни учени, филантропи, държавници, писатели и първи вѣстници въ Русия, Англия, Франция, Германия, Австро-Унгария, Италия, Белгия и пр. страни, слѣдния телеграфически протестъ по безпрецедентния въ живота на човѣчеството гръцки вандализъмъ въ Солунъ:

„Гръцкото правителство извърши въ Солунъ безпрецедентенъ въ историята вандализъмъ: масакрира малкия български окупационенъ гарнизонъ, участвувалъ въ прѣвземането на тоя градъ и оставенъ въ него съ съгласие на дѣвтѣ съюзни правителства, безъ да му даде възможность и врѣме да поиска наставления отъ своето войсково началство. Потресени до дъно-душа, ние, прѣдставители на българския народъ отъ всички обществени класи, повдяваме си да релевираме това прѣдъ Васъ и прѣдъ общественото мнѣние въ благородното Ваше отечество, като протестираме най-силно противъ нечувания актъ. Скърбимъ толкова повече за това прѣстжпление на гърцитѣ, че желаехме да живѣемъ съ тѣхъ въ братство и съговоръ, тъй необходими за свободата и цивилизацията на балканскитѣ държави и особено на измжченото македонско население, за което биде прѣдприета освободителната война".

Прѣдседателствующия Св. Синодъ на Българската църква: митрополитъ *Василий.*

Софийски митрополитъ *Партений.*

Подпрѣдседатель на Народното Събрание: *Г. Згуревъ*, бившъ министръ, адвокатъ.

А. Малиновъ, бившъ министръ прѣдседатель.

Н. Генадиевъ, бившъ министръ.

Д. Тончовъ, бившъ министръ.

Хр. Тодоровъ, бившъ министръ.

Подпрѣдседатель на Академията: *Д-ръ Л. Милетичъ*, професоръ.

Столичния градски кметъ: *Ив. Д. Гешовъ.*

Главенъ раввинъ въ България: *Д-ръ Конпрайсъ.*

Прѣдседатель на софийската търговска камара: *Ив. Грозевъ*, търговецъ.

Ив. Вазовъ, книжовникъ, бившъ министръ и членъ на Академията.

Г. Д. Начовичъ, бившъ министръ.

Т. Г. Влайковъ, книжовникъ.

Д. Страшимировъ, депутатъ.

Единъ рефератъ въ Петербургъ. Телеграфиратъ отъ Петербургъ отъ 27 юний:

Снощи се състоя извънредно общо заседание на Петербургското юридическо общество. Въ събранието, при голѣмъ напливъ на най-отбрана публика, станаха дълги разисквания на тема: „Балканската междуособна война и отношението на руското общество къмъ нея".

Първиятъ ораторъ, професоръ Максимъ Ковалевски, членъ на Государствения съвѣтъ, слѣдъ като

изрази дълбоката скрѣбь на руското общество заради междуособната война и недоумѣнието, въ което се намира, понеже съвсѣмъ сж му неясни причинитѣ на тая война. помоли току що пристигналия професоръ отъ София, д-ръ Л Милетича, да обясни причинитѣ за войната.

Милетичъ въ двучасова силно аргументирана рѣчь защити правата на българското становище, като посочи далечнитѣ и близки поводи на войната, отъ които става несъмнѣно, че Сърбия и сега обявява братоубийствена война по сжщитѣ причини, поради които тя се постави противъ България още на берлинския конгресъ, поради които на 1885 г. тя нападна България при подобни на сегашното обстоятелство и поради които тя прѣзъ цѣлото врѣме досега бѣше най-заклетъ врагъ на освобождението на Македония. Съ цитати отъ съюзния договоръ, които тукъ отъ сръбска страна изопачено и осакатено се прѣдаватъ и коментиратъ, Милетичъ доказалъ, че България въ нищо не е нарушила съюзния договоръ и че Сърбия нищо не е направила повече отъ това, което е била длъжна да стори по договора. Войната е щѣла да се избѣгне въ послѣдния моментъ, ако сърбското правителство бѣ възприело да застане на почвата на договора. Отъ България не можа да се иска въ името на славянството да жертвува тая Македония, заради която стана и самата война. Сърбия е която въ случая постжпи вѣроломно.

Рѣчьта на Милетича направи дълбоко впечатление.

Слѣдъ него бившиятъ сръбски министъръ Генчичъ въ дълга конфузна рѣчь, повтаряйки всеизвѣстнитѣ сръбски извъртания на истината, се опита да отслаби ефекта отъ рѣчьта на Милетичъ, но не има успѣхъ.

Заседанието се закри въ два часа подирь полунощь. Въ четвъртъкъ прѣнията ще продължатъ.

Ще говорятъ: членътъ на Господарственатa Дума, Родничевъ, професоръ Платневъ, членътъ на Господ. Дума Креновски и др.

Бойното поле.

Рѣшителни сражения. Официалниятъ бюлетинъ отъ 26 юний гласи:

Днесъ по цѣлата бойна линия сж констатирани значителни за насъ успѣхи. Всички атаки на сърбитѣ, прѣдприети срѣщо фронта Султанъ тепе—Патарица сж отбити съ грамадни за тѣхъ загуби; слѣдъ това сж контръ-атакувани и обърнати въ бѣгство. Нашитѣ войски прѣслѣдватъ отстжпващия противникъ къмъ Егри-Паланка.

При Кочани се води ожесточенъ бой; сърбитѣ и тукъ сж отбити съ голѣми загуби, слѣдъ което 7 Рилска дивизия е прѣминала въ настжпление.

Атакитѣ на гръцкото лѣво крило на сѣверъ отъ Дойранъ сж отбити съ грамадни загуби; на изтокъ по дѣсния брѣгъ на р. Струма гърцкитѣ дѣйствия сж слаби.

Прѣвземането на Княжевацъ въ Сърбия. Отъ Бѣлградъ телеграфиратъ въ Виена съ дата 25 юний:

Бюрото на пресата съобщава, че единъ голѣмъ български отрядъ, който потеглилъ отъ старата сръбско-българска граница срѣщо Княжевацъ, навлѣзълъ въ сръбска територия и можалъ да проникне въ речения градъ, който българитѣ завзели, както и съсѣднитѣ нему села, между другитѣ село Прологъ, което най-много пострадало отъ туй нашествие. Дадена е заповѣдь на нуждитѣ подкрѣпления да идатъ на помощь на Княжевацъ.

Българитѣ нападнали отново Зайчаръ; резултатитѣ отъ сраженията още не сж извѣстни.

Нови побѣди. Официалниятъ бюлетинъ отъ 27 гласи:

Днесъ по цѣлата линия сърбитѣ отстжпватъ, нашитѣ войски ги прѣслѣдватъ. Въ района на Егри паланка сж завладѣни отъ насъ важни позиции. Взети сж въ плѣнъ 8 сръбски офицери и 341 войници.

Опровержение. Българската телеграфна агенция отъ 28 съобщава:

Опълномощени сме да опровергаемъ най категорически пуснатитѣ отъ Бѣлградъ съобщения за разбиването българската армия въ околностьта на Кочани и която отстжпвала, прѣслѣдвана отъ сърбитѣ.

Истината е, че нашата армия и днесъ заема позициитѣ си сколо Кочани, когато напущането на Щипъ е станало по съображение на висшето българско командване, а не вслѣдствие на нѣкакви сръбски успѣхи; за потвърждение на това може да служи факта, че цѣлата сърбска армия е отстжпила далечъ на западъ отъ линията Щипъ-Кочани.

Дискосни помощи за новопросвѣтенитѣ.

Отъ брой 34 . . . . . лева 1,599·31

Търновска епархия.

Елена.

1. Отъ настоятелството при църквата «Св. Рож. Пр. Богородици» . лева 50·—

Еленска околия.

2. Отъ Константинското църковно настоятелство . . . . . лева 25.

Свищовска околия.

3. Отъ християнитѣ въ с. Караисенъ . . лв. 25·30.
4. Отъ църковното настоятелство въ сжщото село и околия . . . . . лева 25.

Горно-Орѣховска.

5. Отъ Гор.-Орѣховската духовна околия . лв. 89·35.
6. „ „ „ община . . . . . 10·—
7. „ християнитѣ въ с. Кесаревао . . . . 10·—
8. „ „ „ с. Самоводени . . . 4·—

Всичко лева 1, 837·96.

Прѣславско църковно настоятелство

Обявление
№ 20.

Прѣславското църковно настоятелство обявява за знание, че слѣдствие критичнитѣ врѣмена, въ които се намира Царството отъ 17 Септемврий м. г., разпродаването на лотарийнитѣ билети за доизкарване новостроящата се църква въ града му „Св. Архангелъ Михаилъ“ стана невъзможно, то съгласно писмото на г-на Шуменския окр. управитель № 2540, разрѣшава се срокътъ за теглене лотарията да се продължи съ два мѣсеца, считано отъ деня на изтичането 45 дни отъ датата на заповѣдьта за обща демобилизация.

Слѣдъ общата демобилизация, настоятелството допълнително ще обяви за деня и датата на тегленето.

Гр. Прѣславъ, 24 юний 1913 г.

Отъ Настоятелството.

Печ. Паспалевъ, наематель I Кооп. Печат. Д-во „Гутенбергъ“, София.

Год. XIV. София, Сѫбота, 6 юлий 1913 год. Брой 41.

Цѣна вѣстникъ
знаяли всѣка седмица
тринадесетте четири
пати въ годината

Годишната цѣна на
„Църковенъ вѣстникъ",
заедно съ
приложенията
за България 10 лева, а
за странство 13 лева.

Единъ брой 15 стот.

57 Тукъ, Славянска бесѣда

ЦЪРКОВЕНЪ ВѢСТНИКЪ

СЕДМИЧНО ИЗДАНИЕ

Абонаментъ е годишенъ и
всѣкога предплатенъ

Всичко, отнасящо се до
вѣстника се изпраща
до администрацията на
„Църковенъ вѣстникъ"
въ гр. София

За обявленията се плащатъ
по първи пѫть по 20 ст.
на редъ съ гарнондъ,
а всѣко повторение по
15 ст.

Недатени писма не се
приемать. — Ракописи
за седмичното издание
не се повръщатъ

СѢДЪРЖАНИЕ:

1. Прѣдъ човѣчеството и прѣдъ Бога. — Тс.
2. Съюзницитѣ и Македония. — Д.
3. Сѫщность на балканския въпросъ. — Прѣв. Свеш. Д-ръ К. Цѣновъ.
4. Цариградската гръцка патриаршия.
5. Книжнина. — Горското дѣте. (Разказъ).
6. Рускитѣ вѣстници по положението на Балканитѣ.
7. Англискитѣ вѣстници за гръцкитѣ варварства.
8. Църковно-обществена лѣтопись.

Прѣдъ човѣчеството и прѣдъ Бога.

Нека погледнемъ грозната истина въ очи. Нека имаме този героизъмъ. Нека имаме доблестьта, защото сме прави и защото сме неповинни въ това, което става сега на Балканитѣ. А който е правъ и неповиненъ, той е гордъ и въ най-голѣмата бѣда.

България прѣживѣва катастофни дни. Тя е подложена на изпитания, каквито никой народъ не знае и каквито аналитѣ на човѣчеството прѣвъпжть отбѣлѣзватъ. Тя е застрашена отъ петь съсѣдни държави. Четири отъ тѣхъ вече сж я обявили война. Петата стои съ войскитѣ си, готова всѣка минута да я нападне. Това е комплотъ на завистьта и на злобата срѣщо български народъ. Това е завистьта, която не може да изтрае прославата на българското име отъ октомврий насамъ и лавритѣ, съ които българската армия покри челото на България. Това е злобата, която не може да издържи поривитѣ на българския творчески гений, който издигна Сърбия и Гърция отъ унижение и поведе балканскитѣ народи къмъ свобода, братство и величие. Загистьта и злобата си подадоха ржка да помрачатъ славата на България и да спратъ полета на нейния гений.

Комплотътъ на завистьта и злобата почва. Свѣтъть е свидѣтель вече на първия му актъ: новата кървопролитна война на Балканитѣ. Той нарича тази война братоубийствена. Славянски и нѣкои западни вѣстници и кржгове я отдаватъ на България. Тѣ считатъ България отговорна за нея. Тѣ пишатъ и твърдятъ, че знамето на вѣроломството, братоубийството и позора е издигнато отъ България.

Отхвърляме съ всичката сила на душата си това обвинение. България не е комплотирала никога срѣщо братя, не е измѣнявала никому, не е насилила никога съвѣстьта и езика на свои сѫплеменици и съвѣрници. Тя е страна на свободата, на правдата, на братството, на равенството и на честьта, страна, която дири успѣха си не въ комплоти срѣщо свободата и правата, не въ вѣроломство, но въ културата и въ съвършенството на човѣци и народи.

Заедно съ насъ отхвърлятъ това обвинение и тайнитѣ дипломатически архиви на правителствата въ Бѣлградъ, Цетина, Атина, Букурещъ и Цариградъ. Документитѣ въ тия архиви, които, прѣдполага се, се знаятъ много добрѣ въ Петербургъ, Виена, Парижъ и пр. столици, както това единъ день ще разбули историята, протестиратъ заедно съ насъ найсилно срѣщо обвинението, което се отправя къмъ България. Това обвинение, неправо и клеветническо въ основата си, е най-голѣмъ позоръ за онія, които си служатъ съ него срѣщо единъ народъ, вината на когото се състои въ това, че неговитѣ синове дадоха на човѣчеството безподобенъ примѣръ на сюблимно самопожертвуване за свободата, правата и благото на ближния.

Не, братоубийствената война не е дѣло на България. Тя е въ традициитѣ на Сърбия. Кайновцитѣ сж въ Сърбия и въ Черна-Гора. Кайновцитѣ отъ 1885 г. се прѣсториха разкаяни въ 1912 г., за да подготвятъ ново братоубийство. Не България се съюзи съ сѣсѣдитѣ срѣщо Сърбия. Това сториха Сърбия и Черна-Гора срѣщо България. Това сториха двѣ славянски държави при тацитното одобрение на славянството. Сърбия и Черна-Гора се съюзяватъ съ гърци и ромѫни срѣщо славянска държава, срѣщо България. Това е повече отъ вѣроломство. Това е безподобенъ скандалъ. Това е позоръ, за който славянството ще се черви прѣдъ поколѣнията прѣзъ вѣковетѣ.

Вѣроломството на сърби и черногорци не датува отъ 16 юний, отъ инцидентнитѣ сблъсквания на сърби и гърци съ българи. Съюзътъ на сърби и черногорци е сключенъ много по-рано. Комплотътъ срѣщо България почва съ стѫпването на сърби и гърци въ Македония. Още прѣзъ мѣсецъ ноември сърби и гърци почватъ да се окопаватъ срѣщо България. Отготова почватъ и тѣхнитѣ прѣговори въ Букурещъ срѣщо България. За това има автентични свидѣтелства. Първи свидѣтелства сж битонираните укрѣпления, издигнати отъ сърби и гърци въ Македония срѣщо България. Втори свидѣтелства сж договоритѣ, и антантитѣ сключени отъ Сърбия съ Гърция и Ромѫния срѣщо България. Могатъ ли нашитѣ братя славяни въ Русия и въ Австро-Унгария да си

затворятъ очитѣ прѣдъ тия живи фикти и да ги отричатъ? Иматъ ли тѣ смѣлость да отрекатъ, че въ тия факти не се криятъ нишкитѣ на братоубийствената война, за която обвиняватъ България?

Дѣлото на българския народъ се знае. Той издигна на плещитѣ си отъ унижение Сърбия и Гърция. Той се самопожертвува за високъ общечовѣшки идеалъ — за свободата, правата и благото на балканцитѣ безъ разлика на племе. За този идеалъ той даде повече отъ 100 хиляди жертви на бойното поле. И когато неговитѣ синове съ люблимно самоотвержение мрѣха въ Тракия и подъ стѣнитѣ на Цариградъ за правата и свободата на балканци, сърби и гърци вѣроломствуваха,сключваха съ ромжни антанти срѣщу България, окопаваха се и се готвѣха да нападнатъ въ тилъ нейнитѣ синове, които се борѣха и мрѣха за балканската кауза. Това е истината. Ако обвинителитѣ на България я игнорираатъ, ако не могатъ да проникнатъ въ нея и ако сж се заловили да заблуждаватъ свѣта, това показва, че не могатъ да се издигнатъ надъ чувствата си и не могатъ да схванатъ нито величието на идеала, за който малка България разви знамето на Балканитѣ, нито величието на самоотвержението на нейнитѣ доблестни синове, съ което удивиха свѣта. Единъ народъ се саможертвува да даде свобода на всички поробени на Балканитѣ, прѣдимно на македонцитѣ. За послѣднитѣ се съставява особена клауза въ договора между Сърбия и България. Въ тая клауза се опрѣдѣля Македония и се прѣдвижда да ѝ се даде автономия. Това е първото сжществено задължение на България и на Сърбия. Ако автономията се не удаде, прѣдвижда се, коя часть отъ Македония къмъ коя държава ще отиде. Въ име на свободата на Македония България почва война и дава въ жертва цвѣта на синоветѣ си. Безъ да се направи опитъ за автономия и безъ да бѫде коректна спрѣмо България и да почита подписа си, Сърбия съ Гърция, съ тайно сключенъ съюзъ помежду си, си раздѣлятъ Македония и, въ съюзъ съ Черна-Гора и Ромжния, обявяватъ война на България да наложатъ на послѣдната тази раздѣла. Една славянска область се раздѣля отъ Сърбия и Гърция, милионъ славяни се хвърлятъ въ ново робство при тацитното одобрение на славянството и на православието. Нищо по недостойно за славянството, нищо и по нехристианско за православието, нищо и по-позорно за сърби, черногорци, гърци... Бѣлѣжимъ това съ най-голѣма болка на душата си. Бѣлѣжимъ това ново робство на мжченицитѣ македонци, срѣщо което българскиятъ народъ протестира високо прѣдъ човѣчеството и прѣдъ Бога съ кръвьта и коститѣ на сто хиляди свои храбри синове, паднали за автономията на Македония, самопожертвували се за най-висшия общечовѣшки и християнски идеалъ — свободата и благото на ближния.

Ако славянството и православието не схващатъ люблимното дѣло на България, ако тѣ си затварятъ очитѣ прѣдъ истината, за да обвиняатъ България въ братоубийство, това показва, че не разбиратъ нейното дѣло, не схващатъ, че то е луча отъ дѣлото на Александъръ II, великия царь-освободитель, не схващатъ, че тѣ връщатъ спрѣмо Македония, страната на мжченицитѣ, онова, което Биконсфилдъ направи на конгреса въ Берлинъ прѣзъ 1878 г. и което днесъ тѣй люто и тѣй единодушно се осжжда отъ благородния английски народъ. Да, при одобрението на славянството и благословението на православието, рѣже се живото тѣло на Македония, рѣжатъ го съ ножицитѣ си православни сърби, черногорци, гърци . . . и го дѣлятъ, като заплашватъ сжществуването и на самия български народъ. Свѣтътъ е зритель на най-печалната трагедия въ живота на човѣчеството: сърби, черногорци, гърци и ромжни изправятъ българския народъ на Голгота да го разпъватъ. Славянството и православието въврятъ подиръ тѣхъ съ кръста, на който ще го разпънатъ. Хули и храчки се сипятъ противъ мжченика-народъ, носитель въ Балканитѣ на общечовѣшкия идеалъ — свобода, братство, равенство и културно съвършенство на народитѣ. Имало е лица мжченици за най-висшия длъгъ — самопожертвуване за ближния. Нека има сега и единъ народъ мжченикъ за такава идея. Това ще говори на поколѣнията, колко високо е стоялъ българскиятъ народъ надъ своитѣ сѣсѣдимжчители и колко безсилни сж тѣхнитѣ топове да убиятъ великата идея и да помрачатъ славата на народа, който я носи. Ала въ човѣчеството ще се намѣрятъ съвършени единици, които ще я оцѣнятъ, възвеличатъ и прѣдадатъ въ примѣръ на поколѣнията и вѣковетѣ. Да, ще се намѣрятъ въ Европа и въ Америка велики, благородни и съвършени мжже, които ще застжпятъ за справедливата кауза на мжченишка Македония. Народъ мжченикъ за най-висшъ дългъ е безсмъртенъ и великъ. Такъвъ народъ не умира. Човѣчеството и Богъ сж съ него. Въ най-катастрофнитѣ минути на свърхчовѣчнитѣ изпитания, каквито прѣкарва днесъ българския народъ, човѣчеството и Богъ виждатъ въ него най-люблимна душа, най-чисто чело и глава съ най-блѣскавъ ореолъ. Човѣчеството може само да се гордѣе съ такъвъ великъ народъ. Скроменъ и благъ, какъвто е, българскиятъ народъ може само да повтори на своитѣ врагове и хулители думитѣ на Спасителя: „Боже, прости имъ: тѣ не знаятъ, що вършатъ“.

Тс.

Съюзницитѣ и Македония.

Съюзната балканска война се прѣдприе за освобождението на населенията въ Македония, Стара-Сърбия, Тесалия и Епиръ, а прѣдимно на тия въ Македония. За това и прѣдприетата война се нарече освободителна. За това великитѣ сили неутрализираха войната между българи, сърби, гърци и черногорци съ турци. Опоени отъ първитѣ военни успѣхи надъ турскитѣ слаби гарнизони въ Македония, въ Бѣлградъ и Атина забравиха високохуманната идея, въ име на която се прѣдприе войната. Още съ стжпването си въ македонскитѣ крайнини, гръцкитѣ и сръбски военни и граждански власти почнаха да притискатъ националната съвѣсть на българитѣ, които населяватъ Македония, и почнаха да считатъ заетитѣ крайнини за части на Сърбия и Гърция. А защото сърбитѣ знаеха, че иматъ договоръ съ България за бѫдата сжда на Македония и че съ този договоръ за Македония се прѣдвижда най-първо автономия, българскиятъ кабинетъ вѣроломно сключва тайно съюзъ съ Гърция срѣщо България и договоръ, съ който Македония се раздѣля между Сърбия и Гърция.

Съюзени така, тѣ почнаха да се готвятъ срѣщо България. И додѣто българскитѣ войски се сражаваха при Чаталджа и Булаиръ, за да оздравятъ съюзната обща кауза, както и сърбскитѣ, гръцки и черногор-

ски придобивки, съюзенитѣ сърби и гърци се укрѣпиха срѣщо България и прѣнесоха дивизиитѣ си до самата българска гранична зона, готови да нападнатъ въ тилъ сражаващитѣ се съ турцитѣ български войски. Това нападение стана. Отъ 17 юний сърби, гърци и черногорци обявиха война на България и почнаха да прилагатъ своитѣ замисли за Македония. Още съ обявяването на тази война сърбското правителство почва да се разпорежда въ Македония. Първиятъ му актъ бѣ да посегне на единствената свобода, която имаше българското население — духовната. Сърбското правителство е дигнало съ сила и изгонило изъ прѣдѣлитѣ на Сърбия българскитѣ митрополити отъ Дебъръ, Охридъ, Битоля, Скопие и Велесъ. Едноврѣменно съ това е присъединило насила българското неселение въ Охридската, Битолска, Скопска и Велеска епархии къмъ Сърбската църква. Българското население е протестирало и протестира срѣщо това насилие и това ново робство.

Разпоредбитѣ на сърбското правителство сж прибързани. Въпросътъ за Македония тепърва ще се урежда. Щомъ Сърбия, Гърция и Черна-Гора готвятъ ново робство на Македония, великитѣ сили ще излѣзатъ изъ резервата си и ще се намѣсятъ въ балканскитѣ работи. Тѣ нѣма да допуснатъ Македония нито да се разпокжса, нито да остави населението ѝ подъ ново робство. Това нѣма да допусне никога и България, която разполага съ двѣ незачекнати армии и която, щомъ уреди въпроса съ Ромжния, лесно ще се разправи съ сърбскитѣ, гръцки и черногорски войски. Великитѣ сили искатъ миръ на Балканитѣ. Такъвъ миръ нѣма и не ще има, додѣ не се уреди въпроса за Македония. Населението въ Македония трѣбва да се освободи. Ако Сърбия и Гърция забравятъ, че съюзната война на Балканитѣ е освободителна, великитѣ сили ще имъ напомнятъ това, като взематъ въпроса за Македония въ свои рѫцѣ. Въ Бѣлградъ и Атина много сж прибързали съ разпоредбитѣ си въ Македония. Прокуденитѣ български митрополити скоро ще се върнатъ при паството си. Скоро и самото паство ще се види свободно. Тогава свѣтътъ ще види, каква е народностьта на това паство.

България, която даде сто хиляди синове за свободата на сънародницитѣ си въ Турция, е доста силна военно да защити тѣхната справедлива кауза и да я наложи на сърби и гърци.

Д.

Сжщность на балканския въпросъ.

IV.

Римъ, въ стремлението си да разрѣши балканския въпросъ въ свой смисълъ, намира подкрѣпа въ ония тенденции на днешно врѣме, които цѣлятъ да съединяватъ и сдружаватъ народитѣ въ Европа. Римската църква все още не е изхвърлила всѣка християнска мисъль отъ себе си, и затова, като прѣдставителка на християнството, играе една доста голѣма роля, а особено важно е да споменемъ и това, дѣто папата съ своята абсолютна власть и непогрѣшимость се явява на мнозина въ очитѣ, като едно пълно осжществяване идеала на църковното единство. Човѣчеството намира своето спасение въ Римъ. Католикътъ, сжщо и протестантинътъ — който търси своето спасение въ свободата — при извѣстни обстоятелства и борба на мнѣнията, еднакво се обрѫщатъ къмъ Римската църква. „Набожниятъ, казва Харнакъ, който напуска днесъ протестантизма и прѣминава въ Римската църква не прави това съ затворени очи къмъ учението за непогрѣшимостьта на папата, но именно това учение го привлича. Той принася въ жертва своя интелектъ, заради огромния стабилитетъ, който му дава това учение".

Днесъ виждаме ние стойностьта на Римъ, когато се отнася въпросътъ до подчинението на източнитѣ църкви. Римъ въ цѣла Европа е собственията и легитименъ прѣдставитель на католицизма, Римъ въздигна проблемата за единството до закржглена система и, най-послѣ, Римъ има за свои естественъ прѣдшественикъ Австрия за достигане цѣлитѣ си на балкана. Личното управление на Римъ му позволява една бързя смѣна на фронта и при това безъ да влиза въ особено споразумѣние съ покровителката на източнитѣ църкви, Русия, за изправяване въпроса на папската непогрѣшимость.

Мисли се, че разрѣшението на балканския въпросъ има голѣмо отношение съ Русия, обаче това изглежда да не е така. Най-новитѣ събития ни показаха това. Балканскитѣ народи взеха въ своята собствена ржка регулирането на работитѣ си, а това трѣбваше и тъй да бжде, защото други сж тежненията на Русия, други на Балканския полуостровъ, макаръ и тукъ и тамъ да господствува гръцко православната църква. Еднообразната руска повърхнина, като че способствува за закрѣпвнето на абсолютизма, тъкмо въ противоположность на многообразието на източния полуостровъ, който въ нѣкои отношения прилича на нашето отечество и изисква образуването на самостоятелни групировки.

Днесъ прѣдъ нашитѣ очи се извършва походътъ на Римъ и ние ще наблюдаваме съ пълно напрѣжение изхода на тази вѣковна борба. Още повече, че тукъ борбата е между идеала на националнзма и папския абсолютизъмъ. Въ всичко това сме и ние заинтересовани, защото се отнася и до *нашата собствена работа*. Кой би искалъ да остане само единъ спокоенъ зритель? Съ всички сили трѣбва да се присъединимъ къмъ източнитѣ църкви като будни сратници. Нашъ дългъ е да помогнемъ съ духовни сили. Нека се направи най голѣмо облекчение, за да могатъ да щудиратъ източни теолози въ Bonn. Обикновено тѣ слѣдватъ въ протестантскитѣ факулети, но има нѣкои та слѣдватъ и въ старокатолическия факулетъ въ Bern. Може сжщо да стане и една размѣна на постари студенти между нашия епископатъ и източнитѣ църкви. Послѣ трѣбва да се завържатъ лични и официални отношения съ онѣзи църкви и постоянно да се прави размѣна на мисли. Като образецъ може да послужи онова съглашение между англичанитѣ и ориенталцитѣ отъ 1899 година, което стана слѣдъ размѣната на писма между Кентерберийския епископъ и Цириградския патриархъ. Възъ основа на това съглашение тѣ си даваха свѣдѣния за по-важнитѣ събития, станали въ църкватѣ имъ и чрѣзъ взаимопосѣщения и обща работа, съ разпространение на библията и ограничение на прозелитството, тѣ достигнаха до едно приближение и истинско вжтрѣшно приятелство. То е вече врѣме да не стоимъ и ние пасивни, но да прѣдложимъ ржка. Прѣдстои ни сериозно да се занимаемъ съ мисъльта за единъ съюзъ съ източнитѣ църкви на Балканския полуостровъ.

Върху послѣдния пунктъ привеждаме думитѣ на Ehrhardt-a: Дали съвѣщанията за съюзъ, които се започнаха отъ старокатолицитѣ още въ 1874 година, а въ Виенския конгресъ, 1897 година, се рѣши да

бждатъ подновени при благоприятни условия, ще иматъ по-добъръ успѣхъ, ще покаже бждащето. Благоприятнитѣ изгледи за единъ успѣхъ почватъ, впрочемъ, въ послѣдна инстанция върху това, дѣто Гръцко-православната църква и старокатолицизмътъ иматъ една обща, старохристианска основа, която имъ дава въ всѣки случай единъ общъ отпечатъкъ, нѣщо което не се намира въ протестантскитѣ църкви. Осъществяването на единъ съюзъ е нѣщо близко до ума, но той ще бжде едно църковно събитие което ще има само врѣменно и второстепенно дѣйствие, по причина несигурното бждаще ни старокатолицизма". Въ една забѣлѣжка той продължава: „Старокатолишката църква брои въ Германия около 50,000, въ Швейцария 70,000, въ Австрия най много 10,000 послѣдователи (1899 !). Това сж тъй малки числа спрямо 100 тѣ милиона на гърцко-източнитѣ църкви, щото не даватъ никаква съотвѣтна тежесть на религиозна сила".

Тъй казва Ehrhardt, новокатоликътъ. Неговитѣ бѣлѣжки сж поучителни за насъ, защото ни посочва върху какви нѣща трѣбва да обърнемъ внимание: на *вдълбочаване* и *разширяване*. И двѣтѣ тѣзи страни, впрочемъ, сж добрѣ подхванати отъ нашитѣ дѣйствующи кржгове и се полага ревностна грижа за тѣхъ.

Ето пакъ се отваря вратата, за да могатъ да се приближатъ истокъ и западъ, които стоеха единъ срѣщо други пълни съ недовѣрие и прѣдубѣждение — плодъ на една вѣковна раздѣла. Тукъ ни дохожда на ума друго едно приближение и духовно единение, което пръживѣ западъ слѣдъ падането на Цариградъ чрѣзъ втичането на гръцкото образование, което доведе Европа до онова чудно врѣме на ренесанса, на духовното възраждание. Направеното отъ Римъ раздѣление на двѣтѣ църкви бѣше сждбоносно и за двѣтѣ страни. Въ Римската църква господствуваше абсолютизмътъ, испанскиятъ духъ, а пъкъ истокъ попадна подъ чуждо робство и се вцѣпени окончателно. Гръцко-елинскиятъ духъ обаче сждѣйствуваше за оформяването на самостоятелни патриархатски църкви, които отпослѣ се прѣобърнаха въ национални църкви. Колко е желателно да можеше и днесъ, както нѣкога, подъ влиянието на истока да стане единъ църковно-религиозенъ ренесансъ, едно духовно възраждане на Европа, та вмѣсто неподвижното римско единство, вмѣсто заплатеното протестантско единство въ свободата, да изникне една истинска свобода въ единството. Нашето, на старокатолицитѣ, положение е онова на аванпостъ. Ние трѣбва да приготвимъ и дадемъ широко мѣсто на мисълята, която националнитѣ църкви на ориента така блѣскаво осъществиха.

Кг. Ms.

Прѣвелъ свещ. Д-ръ Кр. Цѣновъ.

(Край).

Цариградската гръцка патриаршия.

Вселенската патриаршия упорито продължава да слѣдва пжтя на клеветитѣ спрѣмо българитѣ. Тя даже демонстрира вече навредъ съ това. Нейниятъ органъ, в. „Еклисиастики алитиа", не изпуска случай да подчертае това. За тази цѣль отъ нѣкое врѣме насамъ тамъ се помѣстватъ ту уводни статии, прѣпълнени съ нелѣпостни рапорти на митрополити и доклади на разни комисии и делегации до патриарха или пъкъ до иностранни дипломатически мисии и вѣрски центрове. Така, въ броя си отъ 8 того, този вѣстникъ публикува слѣдния официаленъ докладъ на синодални архиереи, съставенъ за изтъкване фактивни злодѣяния и оргии на българитѣ надъ гръцкия елементъ. Даннитѣ, що сж помѣстени въ него, сж общи фрази, извлѣчени изъ рапорти на разни митрополити отправени до Вселенската патриаршия. Възъ основа на този именно докладъ станаха послѣднитѣ постжпки на Патриаршията прѣдъ прѣдставителитѣ на вел. сили въ Цариградъ и се протестира енергично прѣдъ тѣхъ за извършеното. Поради интереса, що прѣдставява той, даваме го тукъ въ прѣводъ.

„Всесвѣтѣйши Владико,

„Натоварени, по рѣшение на Синода, да стъкмимъ подходенъ общъ докладъ, слѣдъ като проучихме нѣкои рапорти на св. братя, дѣто се описватъ злострадания на онѣзи отъ тѣхъ, които, по нещастие, сж попаднали заедно съ многобройни сънародни населения подъ българска окупация, съ неизказана скърбь и душевенъ смутъ канстатираме, че никога нашиятъ благочестивъ народъ, даже и прѣзъ най-мрачнитѣ врѣмена на прадѣдната ни история, не е бивалъ така жестоко подлаганъ на изпитни и не е билъ напояванъ съ толкова много горчевини за прѣстжпване мждрия завѣтъ на императора Константинъ Багренородни, който е казалъ. *„Да не се завързуватъ навѣки връзки на приятелство, съюзъ или кръвосмѣшение съ кръвожадното, грабителното, варварското, гнъсното и омразното българско племе"*, отколкото сега.

„Всички проучени отъ насъ рапорти, отъ първия, що попадна въ ржцѣтѣ ни дори до послѣдния, макаръ че тѣрдѣ голѣмъ брой отъ тѣхъ още не сж пристигнали на мѣстоназначението си поради напомнещия тъмни вѣкове тѣсенъ блокъ, що налага българската тирания, сж прѣпълнени съ български насилия, потжпкване на извоювани привилегии и неморалности отъ послѣдно стжпало, прѣдъ които блѣдняятъ всички вандалщини, що сж станали вече и исторически извѣстни.

а) Св. митрополии се обсаждатъ и се изнасилва тѣхната непристжпность На митрополититѣ по разнитѣ епархии се прѣчи умишлено да изпълняватъ разнородните си пастирски обязаности. Запрѣщаватъ имъ се архиерейскитѣ обиколки, толкова нуждни за утѣхата и въ врѣме на злострадания за закрѣпа на повѣрените имъ христоименитни паства, които се тжпчатъ отъ дивитѣ мании на новитѣ владѣтели. Обругава се архиерейското звание, защото не се отдава никакво значение на многобройнитѣ постжпки и протести, които правятъ често тѣ за потжпканитѣ права на тѣхнитѣ духовни чеда. Изнасилва се тѣхната съвѣсть, за да се накаратъ да взематъ участие въ свещенодѣйствия заедно съ схизматицитѣ. Онѣзи отъ тѣхъ, които не се съобразяватъ съ антиправославнитѣ и антигрѣцки възгледи и внушения на българитѣ, се заплашватъ съ изпжждане отъ епархиитѣ имъ и се отвеждатъ на сила и подъ воененъ конвой отъ селата въ митрополиитѣ имъ, дѣто се затварятъ, като се запрѣщава най строго и съ заплашване съ смъртъ излизането имъ оттамъ.

б) Страданията на низшия клиръ, т. е. на селскитѣ свещеници, надминаватъ много онѣзи на съотвѣтнитѣ митрополити. Прѣдъ очитѣ на свещеницитѣ и изобщо на клирицитѣ се тжпчи сѣмейната честь и почитание, като се обезчестяватъ скотски и дивашки снахитѣ, дъщеритѣ и съпругитѣ имъ. Онѣзи пъкъ отъ тѣхъ, които се съпротивяватъ и не искатъ да станатъ схизматици, се подлагатъ на побой и на много други видове мжчения. Нѣкои отъ тѣхъ и се убиватъ.

в) Свещенитѣ храмове на православното вѣроизповѣдание въ мѣста, дѣто схизматици и православни съжителствуватъ, се заграбватъ и оголватъ отъ схизматицитѣ и се прѣдаватъ на екзархийското духовенство; тамъ пъкъ, дѣто живѣе чисто православно население, тѣ — храмоветѣ — слѣдъ като се ограбятъ или се разоряватъ или пъкъ се прѣдаватъ на огънь.

г) Гръцкитѣ училища прѣтърпѣватъ сжщата участь, на която се подлагатъ и православнитѣ храмове. Учителитѣ се пропжждатъ, учителкитѣ се обезчестяватъ, а дѣцата на сила се каратъ да посѣщаватъ български училища. За по-голѣмо прѣзрѣние къмъ националното чувство на народа ни, поставятъ се надъ храмоветѣ, особено пъкъ надъ училищата, български надписи, съ които се запрѣщава да се извършва богослужението на гръцки езикъ и да се дава народностно образование на матеренъ езикъ. Тежко на онѣзи учители, които посмѣятъ да не се съобразятъ съ тѣзи антиелински български претенции. Такива се биятъ безпощадно, затварятъ се въ тъмни затвори и се прѣдаватъ на военнополеви сждилища, като да сж извършвали прѣдателско прѣстжпление.

д) Чрѣзъ разни насилнически мѣрки и вандалщини увѣхватъ цвѣтущи гръцки общини, надъ развалинитѣ и отломкитѣ на които по всѣкакъвъ начинъ се стараятъ да возкресятъ и прѣдставятъ прѣдъ очитѣ на свѣта български общини — дружества, братства, клубове и всѣка общеполезна задруга на общинитѣ ни разтурятъ се на сила или пъкъ се побългарява, безъ да се покаже ни най малко уважение къмъ сжществуващитѣ отъ вѣкове общински и национални имоти. Всичко хубаво, що се съдържа въ принадлежащитѣ на общинитѣ ни св. храмове, училища и дружествени сгради, като свещени сждци и одежди, книги, икони, статуи и старини изобщо или се заграбва и се изпраща въ София или пъкъ се продава и пълни кесията на разни комитаджии.

е) Нашиятъ народъ, който прѣзъ прѣмахнатото турско владичество се ползуваше съ гаранция на честьта, имота и живота си, подъ освободителитѣ (!) българи, за нещастие, всичко изгуби. Честьта на жени и дѣвойки въ цѣли села биде изнасилена по най-гнжсенъ начинъ. Обезчестяването много пжти се е свършвало съ смъртъ на нещастнитѣ жертви. Туй е въ сила за женския съвѣтъ на сънародницитѣ ни и на мусулманитѣ.

„Ужасното и нечутото, което възбужда отвращение у всѣкого, който може да узнае това, е, че у тѣзи човѣкообразни чудовища на българизма не се удостояватъ съ различие и уважение нито възрастьта нито полътъ, докато такова изключение правятъ и изражаватъ уважение и самитѣ безсловесни животни".

„Въ много села и градове и движимиятъ и недвижимиятъ имотъ и на сънародницитѣ ни и на мусулманитѣ биде разграбенъ. Подъ прѣдлогъ на обезоржжване, тѣ се промъкватъ въ кжщитѣ на сънародницитѣ ужъ за обиски и по такъвъ начинъ грабятъ и занасятъ съ себе си всѣкакъвъ прѣдметъ отъ голѣма или малка стойность За издържка на редовната българска войска или пъкъ на нередовнитѣ пълчища и орди взематъ отъ канторитѣ на нашитѣ всичко, що имъ е потрѣбно и, за да ги подиграятъ, вмѣсто въ брой, вржчватъ имъ разписки написани върху неправилни кжсчета книга, дѣто често пжти отбѣлѣзватъ на български хулни фрази, които нѣматъ нищо общо съ взиманата и отвличаната търговска стока или пъкъ срѣщу задължението на българитѣ по тѣхъ".

„На онѣзи сънародници, жители на села и градове, които капризничатъ и не се съгласяватъ да допуснатъ да влѣзатъ и прѣнощуватъ по домоветѣ имъ български офицери и войници или пъкъ не приносятъ отъ канторитѣ си стоки възъ основа на прословутитѣ вече и станалитѣ исторически вече разписки, кжщитѣ, канторитѣ, складоветѣ и тѣмъ подобни се разграбватъ или пъкъ се прѣдаватъ на военнополевитѣ сждилища".

„Цѣли поселения на до скоро въ цвѣтуще състояние находещи се въ гърцки общини бидоха обезлюдени, изклани или прѣдадени на огънь, защото или посмѣли да покажатъ симпатия къмъ своитѣ сънародници или пъкъ не се съобразили съ съдържанието на издаванитѣ само на български езикъ разни правителствени разпоредби или пъкъ съвсѣмъ невинно станали подозрителни, защото взимали и четѣли отъ врѣме на врѣме гръцки вѣстници или пъкъ, най сетнѣ, въ миналото, защищавайки елинизма на общината си противъ нападенията на комитаджиитѣ, взели участие въ нѣкакви отбранителни дружини".

„За потвърждение на всичко, което по горѣ въ общи черти изложихме, помѣстаме тукъ и факти, които извличаме изъ съотвѣтния рапорти на митрополити, които сж попаднали подъ владичеството на българитѣ.

I. Споредъ доклада на елефтерополския (правишкия) митрополитъ, послѣдниятъ е билъ затворенъ въ митрополията си, дѣто строго било забранено на паството му да влиза въ сношение съ него. Понеже излѣзълъ отъ митрополията си, въпрѣки това строго запрѣщение, прѣтърпѣлъ нападение отъ страна на пазещитѣ го войници, които и на сила го накарали да се повърне въ митрополията си. Другъ пжть пъкъ сжщиятъ митрополитъ, понеже се възпротивилъ на беззаконна призовка и явяване прѣдъ сжда на намѣстника му, билъ заставенъ да направи сжщото самия той. Сжщото дивашко и незаконно поведение е било държано къмъ този митрополитъ и тогова, когото, отзовавайки се на гласа на Вел. църква, се готвѣлъ да се качи на параходъ, за да дойде въ Цариградъ.

На струмишкия митрополитъ, както се споменва въ доклада му отъ 26 IV т. г., било запрѣтено да замине за селото Зжбово, дѣто да отпразнува съ паството си празднника „Гьоргьовъ день".

Драмскиятъ митрополитъ въ рапорта си отъ 28 априлъ съобщава, че билъ на сила отстраненъ отъ църквата въ село Височанъ и подъ канвой билъ отведенъ въ Драма, дѣто билъ затворенъ въ митрополията си.

Митрополитското здание въ Гюмурджина, чийто митрополитъ, както е извѣстно, се намира въ Цариградъ, било заграбено на сила и прѣобърнато въ жилище на български офицери.

Митрополитътъ въ Чорлу съ рапорти отъ 15 априлъ, както описва злостраданията на отчаяното си паство, споменва, че никакво значение и внимание не се дава на справедливитѣ му устни и писмени прѣдставления и протести.

Споредъ единъ рапортъ изъ Одринъ отъ 15 май при прѣвземането на града отъ българитѣ на титулярниятъ митрополитъ било упражнявано давление, за да го накарать да свещенодѣйствува съ схизматично духовенство.

II. Споредъ едно съобщение отъ драмския митрополитъ отъ 10 декемврий м. г., по заповѣдь на офицерина Станче, български войници заловили митрополитския дяконъ Висараонъ на драмската желѣзопжтна станция, плюли, го теглили го за брадата, биели го като отправяли гнжсни псувни противъ гръцкия народъ, Вселенската патриаршия и драмската митрополия.

Съгласно изложението на димотишкия митрополитъ, свещеницитѣ изъ епархията му на сила се заставяли да служатъ съ схизматици. Жертва на подобно насилие станалъ свещенодѣйствуващиятъ въ село Кара-Касъмъ свещеникъ Христо, който запечатилъ постоянството си въ православието съ кръвьта си.

Дяконътъ на ираклийската митрополия билъ убитъ вътрѣ въ една аптека отъ български офицеръ, който искалъ да провѣри револвера си.

Споредъ едно писмо на струмишкия митрополитъ, реквизиранъ билъ коня на православния свещеникъ въ Макриово, само и само да го накаратъ да приеме схизмата. Понеже той и слѣдъ това не се поддалъ на българската покана, билъ арестуванъ.

По докладъ на елефтерополския митрополитъ въ Правища билъ арестуванъ свещ. Атанасъ по неизвѣстни причини. Дяконътъ Неофитъ изъ Софлу, понеже въ началото на м. май се опиталъ да се качи на параходъ въ Деде Агачъ, билъ заловенъ, ограбенъ, битъ, малтритиранъ и изпѫденъ съ сѫщия параходъ.

III. Съгласно съобщението на драмския митрополитъ, българскитѣ власти на сила завзели православнитѣ храмове въ с. Височанъ и Дрѣново отъ законнитѣ имъ притежатели и ги прѣдали на схизматицитѣ.

Въ Димотика пъкъ централниятъ храмъ на св. Богородица билъ отчужденъ отъ православната гръцка община и даденъ на схизматицитѣ за църкуване на войската.

Въ селото Оклали, Чаталджанска епархия, църквата била ограбена и прѣобърната въ оборъ.

IV. Споредъ писмо на гюмурджинския митрополитъ, училищата въ този градъ били затворени и завзети отъ българитѣ. Сѫщата участь сполетѣло, споредъ доклада на созополския митрополитъ, и училищата въ Старо и Ново Василико. Училищата въ Димотика били така сѫщо прѣобърнати въ жилища на нередовни и редовни български войници. Училищата въ селата Керменъ, Аскосъ, Караджакьой, Велиградъ и въ паланкитѣ Странджа и Чорлу пъкъ били прѣобърнати въ болници за холеристи, а училищната покѫщнина — заграбена и изгорена.

Въ Струмица безъ причина училищата били затворени, учителитѣ взвемени подъ знамената, а учителкитѣ — обезчестени, нѣкои отъ които, подъ силнитѣ мжки на насилницитѣ, умрѣли. Директорътъ на училището въ Правища безъ причина билъ хвърленъ въ затвора, а учителката — по редъ обезчестена отъ войницитѣ. Тя изгубила ума си и полудѣла.

V. Споредъ многократнитѣ рапорти на ираклийския митрополитъ, българитѣ завзели на сила находящия се въ градеца Ираклица митрополитски домъ, заграбили отъ него всички стари голѣми и малки статуйки и разни мраморни плочи съ надписи отъ голѣма археологическа стойность, които грижливо отъ редъ години сѫ били прибрани и пазени въ него.

Отъ тамошния старославенъ храмъ на св. Георги откраднали старата и многопочитана икона на св. Богородица, окована съ злато и сребро, както и шесть мраморни надписи.

Споредъ доклада на ганоския митрополитъ, отъ църквата на селото Керасѫ сѫщитѣ задигнали двѣ стари и многопочитани икони. Споредъ донесение на деркоския митрополитъ пъкъ, отъ единъ монастирецъ въ честь на св. Параскева близо до Калкратия билъ задигнатъ единъ сѫ[illegible]ценъ надписъ и петь стари цѣнни икони, въ замѣна на което принуждавали тамошнитѣ ни сънародници да ги снабдятъ съ съ документъ, дѣто да личи, че сѫ подарени.

Споредъ писмото на чорленския митрополитъ отъ 26 Х. м. г., цѣлиятъ движимъ и недвижимъ имотъ на общинитѣ въ епархията му билъ ограбенъ отъ редовната и нередовната българска войска.

Х.

Книжнина.

Горското дѣте.

(Разказъ). (5)

* * *

Птиче хвърчеше високо. Това бѣ сипка. То кацна на върха на едно дърво и запръхвърка весело отъ клонъ на клонъ между зеленитѣ листа.

— Видите ли тамъ горѣ това птиче? Ще го ударя. Азъ мѣря добрѣ, говорѣше съ самоувѣра малко момче.

Това бѣ Хенри, който бѣ се спрѣлъ на пѫтя въ гората съ двама горски стражари.

— А, не, не гърми на птичета пѣвци, рече постариятъ горски стражарь съ неодобрителенъ тонъ. Ако искашъ да гърмишъ на хищна птица, никой нѣма да те спре, но у насъ не убиватъ сипки. Азъ имамъ за четвъртъ нѣщо работа отвѫдъ. Ако искашъ може да дойдешъ съ менъ; ако не искашъ, чакай ме тукъ, додѣ се върна, та да направимъ послѣ добра разходка.

— Ще чакамъ тукъ, рѣши Хенри и горскитѣ се отдѣлиха бързе. Още се не отдалечили, Хенри взе карабината си и се прицѣли.

Изведнъжъ лекъ шумъ се зачу и боровъ клонъ тъй забръсти съ болдитѣ си лицето му, че веднага хвана съ двѣтѣ си ржцѣ за очитѣ и карабината му падна. Той си потри очитѣ и се обърна уплашенъ къмъ страната, отдѣто дойде клона. Прѣдъ него се изпрѣчи малко момиченце, облѣчено съ сива рокля и съ дълъгъ жакетъ. Очитѣ на момиченцето искрѣха гнѣвно. Въ сѫщото врѣме Хенри чу, че нѣщо изпращѣ бързо и силно. Момиченцето държеше въ ржцѣ карабината, която навѣрно е взело, когато си е трилъ очитѣ и е налегнало спуска на карабината, която гръмнала. Не, това не бѣ горска вила, както си помисли, като си спомни разказитѣ за духове и за талаесъми, които наказватъ всѣкиго, който си позволи да влѣзе въ тѣхното царство: това, навѣрно, ще е циганчето, чието лице бѣ зърналъ прѣзъ клонетѣ още въ първия день. Така си мислѣше Хенри.

— Остави карабината; дай ми я бързе, извика той заплашително.

— Не, не бива да гърмишъ на птици! Нѣма да ти дамъ пушката, отговори Гретли. Каквото щешъ прави, нѣма да ти я дамъ. Майка ти не позволява да гърмишъ.

— О, о ще видимъ; дай ми я, и веднага, извика Хенри, като я заплашваше и се изтѣкваше отпрѣдъ я.

Мигновено Гретли се изгуби задъ дърветата. Хенри, разгнѣвенъ, тръгна да я гони, но тя изчезна. Сѣкашъ, потъна въ земята.

По едно врѣме чу леко шумолене надъ себе си, на единъ клончестъ букъ. Гретли бѣ седнала горѣ на единъ разсохатъ клонъ.

— Казвамъ ти да ми дадешъ пушката, извика и Хенри.

— Ела я вземи! рече му тя смѣещи се, убѣдена, че малкото градско момче, блѣдо и деликатно, не ще може да се покатери по букa до нейното въздушно гнѣздо.

— Ще те обадя на тате. Знай, че той ще те прѣдаде на полицията, като крадла и ще те затворятъ.

Мисълъта за полицията я обезпокои, но тя отговори спокойно:

— Ще я дамъ на майка ти, на тебъ никога...

Когато Хенри се колебаеше, да опита ли да се покатери на бука, зададе се горскиятъ. Досрамѣ го да му се оплаче за случката съ пушката. Като се отдалечи, Гретли слѣзе отъ дървото.

— Ехъ ти, дива котко, какво правѣше тамъ горѣ на дървото? попита я горскиятъ. Слушай: кажи на баща си да си събира ума и да прѣстане да прибира всѣкакви хора. Има много подозрителни хора, тамъ долу, и може да си навлѣче нѣкоя бѣда.

Гретли направи знакъ съ глава, че ще обади. Като си тръгна, тя се замисли: мислѣше, какъ да изпълни обѣщанието си и да даде карабината. Както вървѣше, тя се наведе да вземе пушката изъ подъ шумата, дѣто бѣ я заровила. Но изведнъжъ чу далеченъ гласъ. Викаше се за помощь. Тя припна къмъ мѣстото, отдѣто идѣше гласътъ. Тя знаеше, че тамъ има дълбокъ каменливъ трапъ, обрасълъ въ търнакъ и че малка пѫтека води край него. Изъ нея лесно може да се подхлъзне човѣкъ и да падне въ трапа. Като стигна, тя чу охкания изъ трапа.

— Дръжъ се! Ида да ти помогна, извика тя и, пъргава и подвижна, се шмугна въ търнака. Хенри бѣ седналъ, опрѣнъ съ кракъ о единъ дънеръ. Той я изгледа сърдито, но нейната помощь бѣ добрѣ дошла. Той стана и се опита да върви, но не бѣ възможно.

Гретли го хвана подржка и го поведе. Той се покори и нищо не рече.

— Остави ме да ти помогна. Боли ли те кракътъ? Съ мжка тѣ излѣзоха изъ трапа. Гретли бѣ сложила на пѫтеката пушката. Тя я взе и му я подаде.

— Вземи я и се подпирай на нея. Тя ще ти послужи като бастунъ.

Хенри послуша.

Когато стигнаха прѣдъ вратата на кжщата и единъ слуга имъ отвори, Гретли поиска да си отиде, но Хенри я задържа и рече:

— Не, ти ще влѣзешъ съ мене у дома. Мама ще ти даде нѣщо хубаво, задѣто ми помогна.

За прѣвъ пѫть сега Гретли се стѣсни и засрами отъ смѣшното си облѣкло; тя потърси глава отъ свѣнь.

— Вашата кжща не е за менъ. Тя е толкова хубава.

— А ти дѣ живѣешъ? Не си ли циганче?

Тя се засмѣ. Зная, че нищо не зная, каква съмъ. Азъ живѣя у *Франсоа метлара*. Той ми е чичо.

— Въ старата магьоническа хижа, на срѣща? попита Хенри очуденъ. Добрѣ. Азъ ще дойда у васъ, когато мога, но сега ти ще влѣзешъ заедно съ менъ у дома, настояваше той, като държеше яко ржката й.

Госпожа Готие, която ги видѣ прѣзъ прозореца, ги срѣщна. Гретли помисли, че сънува, когато влѣзе въ една разкошна стая и когато хубавата госпожа й даде ржка, погледна я нѣжно и оправи отъ челото й разчорленитѣ коси.

— Момиченце, какъ ти е името? На колко си години? попита я тя; зададе й много подобни въпроси. Момиченцето не знаеше да отговори.

— Утрѣ азъ ще дойда у васъ и ще видя, какво мога да сторя за тебъ, мило дѣте! каза й тя, когато Гретли поиска да си тръгне.

На момиченцето се стори, че бѣ съвсѣмъ на другъ свѣтъ, че бѣ почти на небето, когато се върна въ хижата и чу грубитѣ и кавгаджийски гласове на другаритѣ на своя чича. Гретли прѣлетѣ бърже и се качи на тавана безъ да я забѣлѣжатъ. Отначало тя не обърна внимание на разговоритѣ на гоститѣ, но тя си спомни думитѣ на горския. Изведнъжъ тя се порази отъ нѣколко думи, що чу отъ разговора. Тя чу чичо й да говори:

— Не, азъ нѣма да ида съ васъ и не съмъ съгласенъ да стане това. Не, не искамъ да се намѣся въ тая работа.

Гретли прѣдположи съ безпокойство, че разговорътъ бѣ за кжщата въ гората. Изведнъжъ прѣпиращитѣ се почнаха да говорятъ низко, защото се чуха стжпки. Това бѣ единъ отъ другаритѣ на спорещитѣ, когото бѣха пратили да се освѣдоми, кои сж останали у кжщата.

— Каквото ще вършимъ, трѣбва да го прѣдприемемъ веднага, щомъ се сдрачи. Трѣбва да се е случило нѣщо тамъ долу. Файтонджията, струва ми се, е отишелъ въ града за докторъ, а слугата е пратенъ на пощата въ село. Той не може да се върне по-рано отъ половинъ часъ. Женитѣ сж сами съ малкото момче.

(Слѣдва).

Рускитѣ вѣстници по положението на Балканитѣ.

Руската телеграфна агенция отъ 3-и юлий дава слѣднитѣ отзиви на рускитѣ вѣстници по политическото положение на балканитѣ:

„*Новое Врѣмя*“ нарича дѣйствията на Сърбия и Гърция повторение на миналото. Непрѣкжснатиятъ редъ отъ външни успѣхи, както се вижда, бѣ зашемедилъ главитѣ на българскитѣ управляющи кржгове; тѣмъ захвана да се струва, че по-могжествена отъ България страна въ свѣта нѣма. Българскитѣ политически дѣятели съ своята непримиримость успѣха да отблъснатъ отъ България съчувствието на Европа. Съ отхвърляне всѣко посрѣдничество на държавитѣ, сръбскиятъ правителство туря сега и Сърбия въ сжщото положение; въ критическата минута, която, възможно е, да е близка, Сърбия ще се озове сжщо сама и безсилна. Сега за справедливость апелира България, тогазъ сжщия зовъ ще слушаме отъ Сърбия.

„*Рѣчь*“ прави прѣдупрѣждение, че ако се нѣма надежда за прѣкратяване на войната и ако жедноѣ за побѣди врагове на България не се вразумятъ, балканскитѣ политици ще извършатъ нова сждбоносна грѣшка, за избѣгването на която тѣ сж длъжни да положатъ всичкитѣ си усилия Балканската криза ще влѣзе въ новъ стадий, послѣдствията отъ който не могатъ да се прѣдвидятъ; европейскиятъ миръ ще се намѣри прѣдъ ново изпитание.

„*Биржевия Вѣдомости*“ намира, че руската дипломация трѣбва да тури прѣдѣлъ на гръцкитѣ въжделения и да засвидѣтелствува наличностьта и рускитѣ интереси въ близкия истокъ, несъвпадащи съ интереситѣ на велика Гърция. Гръцкитѣ политици и военачалници се стремятъ да биятъ рекордъ въ гордостьта и прѣзрѣнието си къмъ достойнството на България; ако Гърция иска примирие непрѣмено на полесражението и непрѣменно подъ условия унизителни за България, умѣстно е да ѝ се посочи съ твърдъ езикъ сътвѣтното ѝ мѣсто.

„*Земщина*“ казва: Сърбия трѣбва да помни, че въ войната щастието е измѣнчиво; то е измѣнявало даже и на Наполеона. У сърбитѣ Наполеоновци нѣма и да се отбѣга много струната на щастието е твърдѣ рисковано.

Англійскитѣ вѣстници за гръцкитѣ варварства.

Лондонскиятъ в. „*Times*“, най-авторитетния въ свѣта вѣстникъ, е изнелъ подробно описание за сраженията при гр. Кукушъ и какъ гръцкитѣ войски сж изгорили този градъ и селата въ околията и изклали цѣлото българско население. Изнелъ е подробни описания и за звѣрствата на сърбскитѣ войски. Англійското общество силно е възмутено и възнегодувало отъ варварствата на гръцката и сърбска армии. Възнегодувалъ е, споредъ в. „Дневникъ“, и англійския печатъ.

В. „*Дейли Мейлъ*“ пише: „Злодѣянията на гръцката армия въ прѣдѣлитѣ на България ще останатъ най-голѣмия позоръ на цивилизацията въ сегашния вѣкъ“.

В. „*Дейли-Телеграфъ*“: „Цѣлъ народъ само, защото е български, се изтрѣбва. Злодѣянието въ Кукушъ трѣбва да стресне и погнуси Европа. Война по-позорна отъ сегашната, която се води на Балканитѣ, не е извѣстна“.

„*Всемнигерската газета*“, която е официаленъ органъ, иска международна анкета, която да установи точно отговорноститѣ прѣдъ културния свѣтъ за злодѣянието въ Кукушъ и въ всички мѣста, дѣто е минала гръцката войска.

Прѣдсѣдателятъ на балканския комитетъ въ Лондонъ, г. Бжкстонъ, въ едно възвание за помощь къмъ англійското общество пише: „Страдущитѣ за права и национално обединение герои иматъ право на облекчение страданията имъ. Нека Англия не забравя дълга си спрѣмо България, която се издигна до степенъ на най-героичната и най-благородна нация въ свѣта“.

Църковно-обществена лѣтопись.

Македонскитѣ български митрополити. Сърбското правителство е дигнало съ сила отъ седалището на епархиитѣ имъ и, подъ воененъ конвой, изгонило единъ по другъ задъ граници Тѣхни Високопрѣосвещенства българскитѣ митрополити, св. Пелагонийския г. Авксентий, св Охридския и Прѣспански г. Борисъ, св. Скопския г. Неофитъ, св. Велеския г. Мелетий и св Дебърския г. Козма. Високопрѣосвещенитѣ св. Скопски Неофитъ и св. Велески Мелетий сж изпратени прѣзъ Нишъ за Семедрово отдѣто съ сърбски параходи били отведени до Радуевацъ, а оттамъ съ австрийски параходъ заминали за Русчукъ, отдѣто прѣди четири дни пристигнаха съ желѣзницата въ София. Подиръ тѣхъ прѣзъ сжщия пжть е билъ изпратенъ подъ конвой и Високопрѣосвещения св Дебърски г. Козма, който отъ Радуевацъ е стигналъ въ Видинъ, дѣто и останалъ засега. Високопрѣосвещенитѣ св. Пелагонийски г. Авксентий и св. Охридски и Прѣспански г. Борисъ, дигнати съ воененъ конвой, били отведени въ Солунъ, отдѣто ги прѣдали на единъ параходъ, който отивалъ въ Цариградъ. Въ послѣдния градъ били задържани отъ полицията, понеже били безъ паспортъ. Споредъ послѣднитѣ телеграфни съобщения, Тѣхни Високопрѣосвещенства заминали съ руски параходъ за Одеса, отдѣто ще дойдатъ въ България сръщо тѣзи брутални мѣрки на сърбскитѣ и гръцки власти Високопрѣосвещенитѣ пастири сж протестирали. Тѣхниятъ протестъ ще се подеме отъ и България.

Св. Струмския митрополитъ. Прѣди три дни е пристигналъ прѣзъ Горна-Джумая отъ гр. Струмица, седалището на епархията си, въ столицата Н. Високопрѣосвещенство св. Струмскиятъ митрополитъ г. Герасимъ.

Въ синодната палата. Тѣхни Високопрѣосвещенства св. Велескиятъ митрополитъ г. Мелетий и св. Скопския митрополитъ г. Неофитъ посѣтиха, още на утрото отъ пристигането си, 2 того, въ синодната палата Прѣдсѣдателствующия св. Синодъ, Н Високопрѣосвещенство св. Доростолския и Червенски митрополитъ г. Василий. Тѣ бидоха приети въ синодния салонъ, дѣто повече отъ часъ бесѣдваха съ Прѣдсѣдателствующия. Сжщия день Тѣхни Високопрѣосвещенства посѣтили и св. Софийския митрополитъ Н. Високопрѣосвещенство г. Партений. На другия день Н. Високопрѣосвещенство Прѣдсѣдателствующиятъ и Н. Високопрѣосвещенство св. Софийскиятъ повърнали визитата на Тѣхни Високопрѣосвещенства въ хотелъ Бристолъ, дѣто сж слѣзли. Когато Н. Високопрѣосвещенство Прѣдсѣдателствующия бѣ тръгналъ за визитата на хотелъ Бристолъ, Н. Високопрѣосвещенство св. Струмския митрополитъ г. Герасимъ дойде въ синодната палата да го посѣти. Понеже го не намѣрилъ, оставилъ картата си Прѣдсѣдателствующиятъ му повърналъ визитата на другия день.

Ново министерство. Министерството Даневъ си подаде оставката, която се прие. Подиръ безуспѣшния опитъ на г. А. Малиновъ да състави коалиционенъ кабинетъ, въ който да влѣзатъ членове отъ всички партии, Н. Величество Царьтъ възложилъ на г. Д-ръ В. Радославовъ да състави кабинетъ. Г. Радославовъ съставилъ кабинетъ, указитѣ за които се прочели на 5 того въ Народното Събрание. Новото министерство е съставено както слѣдва; *Д-ръ В. Радославовъ*, министръ-прѣдсѣдатель и министръ на вътрѣшнитѣ работи; *Д-ръ П. Генадиевъ*, министръ на външнитѣ работи и на изповѣданията и управляващъ земледѣлието; *Д. Тончовъ*, министръ на финанситѣ; *П. Пешевъ*, министръ на правосжднето и управляващъ мин. на просвѣтата; генералъ *Вазовъ*, министръ на войната; *П. Динчевъ*, министръ на общитѣ сгради; *Т. Бакаловъ*, министръ на търговията и на труда; инженеръ *Морфовъ* министръ на желѣзницитѣ.

Синодитѣ архиереи и новото правителство. На 6 того, часа на 11 прѣдъ пладне, Прѣдсѣдателствующия св. Синодъ Н. Високопрѣосвещенство св. Доростолския и Червенски митрополитъ г. Василай и синодния архиерей Н Високопрѣосвещенство св. Софийския митрополитъ г. Партений, посѣтиха въ надлежнитѣ министерства министръ прѣдсѣдателя и министра на вътрѣшнитѣ работи г. Д-ръ В. Радославовъ, министра на външнитѣ работи и на изповѣданията г. Д ръ Н. Генадиевъ, министра на финанситѣ г. Д Тоочевъ и министра на просвѣтата г. П Пешевъ, като ги поздравили съ поемането властьта въ тежкитѣ и сждбоносни за България дни и пожелали да се увѣнчаятъ съ успѣхъ тѣхнитѣ патриотични усилия за благото на България.

Помощи. Много свещеници, избѣгали отъ терора на сърби и гърци въ Македония, а нѣкои отъ явна смърть, сж пристигнали и пристигатъ въ столицата безъ срѣдства и само съ дрехитѣ, които били на гърба имъ. Св. Синодъ наредилъ да се даде на всѣкиго отъ бѣжанцитѣ свещеници на първо врѣме парична помощь отъ 15 – 30 лева за прѣхрана, додѣто се промисли, какво може и трѣбва да се направи за тѣхъ.

Печ. Паспалевъ, наематель I Кооп. Печат. Д-во „Гутенбергъ“, София.

Цѣна на вѣстника: за цѣлата седмица предплатата четиридесеть пари.

Годишната цѣна на Църковенъ вѣстникъ, заедно съ приложението за България 10 лева, а за странство 13 лева.

Единъ брой 15 ст.

57 Тукъ, Славянска бесѣда

ЦЪРКОВЕНЪ ВѢСТНИКЪ

СЕДМИЧНО ИЗДАНИЕ

Абонаментъ е годишенъ и всѣкого предплатения.

Всичко, относяще се до вѣстника се изправя до администрацията на „Църковенъ вѣстникъ" въ гр. София.

За обявления се плаща за първи пѫть по 20 ст. на редъ съ гарнондъ, за всѣко повторение по 15 ст.

Неплатени писма не се приемать — рѫкописи на седмичното „издание" не се повѣрщатъ.

СЪДЪРЖАНИЕ:

1. Къмъ разбула на истината. — Тс.
2. Фаталенъ край на покварена епоха. — Свещ. Д-ръ К. Цѣновъ.
3. Експозето на правителството.
4. Книжнина. — Горското дѣте. (Разказъ).
5. Вѣсти по положението на Балканитѣ.
6. Църковно-обществена лѣтопись.
7. Бойното поле.

Къмъ разбула на истината.

България е нападната не само съ оржжие отъ сърби, гърци, черногорци, ромжни и турци, но и съ пера отъ нѣкои европейски вѣстници, прѣдимно френски. Подсладени щедро отъ сърби и гърци още прѣди октомврий миналата година, защото още тогава Бѣлградъ и Атина се приготовявали, подиръ войната съ Турция, да обърнатъ оржжието си срѣщо своя съюзникъ — България, нѣкои френски вѣстници заеха още отначало враждебно становище спрѣмо България. Тѣ не се отклониха отъ това становище прѣзъ всичко врѣме на войната съ турцитѣ. Тѣ, съ малки изключения, бѣха и са останаха неприязнени спрѣмо България. Първенство въ неприязненостьта държеше и държи голѣмиятъ френски вѣстникъ „Temps". Този вѣстникъ, на които моралътъ е съчетанъ на «шеилокски» начала, въ послѣдно врѣме е стигналъ послѣдния градусъ на неприязненостьта си къмъ България. За него българитѣ сж «варвари» и българския народъ „варварски". Това сж тежки думи. Това е оскърбление на истината. Не е и не може да бѫде «варварски» народътъ, който даде сега 100 хиляди самоотвержени синове за една висша културна идея — за свободата и правата на нѣколко милиона балканци и за подема и съвършенството на народитѣ. Не е и не може да бѫде «варварски» народътъ, който въ миналото е подалъ идеята за правата и равенството на човѣцитѣ и я прѣнесълъ на западъ чрѣзъ Хуса и Иеронима Пражки, които, споредъ думитѣ на френския историкъ Сисмонди, [1]) приготвили пѫтя на реформацията. Не е и не може да бѫде «варварски» народътъ, който прѣзъ, прѣди френци и нѣмци, е направилъ най-важна и рѣшителна крачка къмъ цивилизацията — прѣвелъ библията на езика си и далъ книга и просвѣта на всички славяни. Думитѣ на в. „Temps" сж тежка прѣсѫда не за България, но за безкрупълностьта на ония, които излизатъ съ тѣхъ и които френскиятъ органъ, по уговорено задължение, ги повтаря.

„Temps" базира прѣсѫдата си върху телеграмата на гръцкия краль. Въ тази телеграма Константинъ, на когото армията е изкласала въ Македония съ хиляди беззащитни българи, дѣца и жени, и обърнала въ прахъ съ стотини села и нѣколко града само, защото сж български, нарича българитѣ „варвари" и казва, че „нѣматъ правото да се поставятъ въ числото на цивилизованитѣ народи". Ако голѣмиятъ френски вѣстникъ, който въ случая пише само по задължение, мижи прѣдъ звѣрствата на гърци и сърби въ Македония, ако той приема за истина онова, което изнася въ телеграмата си гръцкия краль, който даде на свѣта толкова доказателства на некоректность къмъ истината и на безкрупълность, това е оскърбление не за България, но за публициститѣ, които сж избрали неистината и клеветата за оржжие срѣщо единъ народъ, на когото единствената вина е тази, че синоветѣ му се самопожертвуваха за най висшата човѣшка кауза — свободата и благото на балканцитѣ и извадиха изъ плѣсена и унижението Сърбия и Гърция. Българитѣ сж свикнали съ езика и съ приемитѣ на извѣстни френски вѣстници, които спекулиратъ съ всичко и най-вече съ безскрупълностьта си. Българитѣ знаятъ много добрѣ, че извѣстни френски органи дори и когато бѣха принудени да хроникиратъ героизма на българската армия, сѫщо и свѣткавичнитѣ нейни побѣдоносни походи въ Тракия и дивния успѣхъ на нейното оржжие, не пропускаха да облѣятъ думитѣ си съ капкитѣ на своя неприязнь къмъ българитѣ. Най-неприятното за тѣхъ бѣ успѣха на българското оржжие, както и най-лошо наказание бѣ да хроникиратъ епичнитѣ побѣди на българската армия. Българскиятъ успѣхъ ги мжчеше и тровѣше. И за да хвърлятъ сѣнка на него, тѣ отваряха широко колонитѣ си на всички, които пишеха лошо за българитѣ и за тѣхната армия, а затваряха колонитѣ си за всички ония малцина безпристрастни френски писатели и публицисти, които изнасяха чистата истина. Ние знаемъ френски редакции, които сж затваряли колонитѣ си за авторитетни военни и публицисти френци и то само затова, защото казвали истината и защото тази истина е била съ българитѣ. Свѣтътъ и ние знаехме, че нѣкои френски публицисти сж въ постояненъ антагонизъмъ съ географията, сега тѣ даватъ доказателства, че сж въ антагонизъмъ и съ фактитѣ и съ истината.

[1]) *Sismondi.* Histoire des République italienne du moyen age, томъ II, стр. 110. Paris, 1870.

Такава нота на неприязнь, само въ по-слаба степень, личи и въ извѣстни руски органи. Въ капкитѣ на неприязнь е потопилъ напослѣдъкъ перото си дори и видния руски публицистъ Меншиковъ, авторътъ на статията „Мечти пропали", помѣстена прѣди нѣколко мѣсеца въ в. „Новое время". Въ броя на „Новое Время" отъ 29 юний, който се получи вчера въ София подиръ двунедѣлна изолация на България отъ външния свѣтъ, талантливиятъ руски публицистъ, г. Меншиковъ, като забраява идеята на освободителната война, като забраява, че България влѣзе въ съюзъ съ сърби и гърци не отъ любовь къмъ войната, не и отъ алчность за завоевания, но да се даде автономия на Македония, както това е отбѣлѣзано въ особна клауза на договора, като забраява, че сърби, гърци и черногорци нападнаха България, за да си подѣлятъ Македония и да подложатъ македонцитѣ подъ ново робство, обвинява България за братоубийствената война, която се води сега. Неговитѣ обвинения сж люти толкова, колкото и необосновани. За него нападната България е виновата, защото се брани и защото отстоява свободата и правата на македонцитѣ, които Петербургъ, подъ чийто енергиченъ натискъ е сключенъ българо-сърбския договоръ, принася прѣдъ очитѣ на славянството и на човѣчеството въ жертва на сърби и на гърци. Македония се разпокжсва и се раздѣля между Сърбия и Гърция, а македонското население, за освобождението на което се почна войната и великитѣ сили си наложиха неутралитетъ, се туря подъ ново робство — сърбско и гръцко. Всичко това г. Меншиковъ намира, сѣкашъ, и християнско, и славянско, и човѣшко. И защото нападната България отъ сърби въ съюзъ съ гърци, черногорци, власи и турци се брани срѣщо нападателитѣ и стои за автономията на Македония и за свободата на мжченишкото ѝ население, той я обвинява въ „братоубийствена война". И не само я обвинява, но вижда и неуспѣха на българската армия срѣщо коалирanитѣ сърби, гърци, черногорци, ромжни и турци не въ това, защото е нападната внезапно и отъ армиитѣ на петь народи, но въ липсата на ентусиазъмъ въ българския войникъ. А ентусиазъмъ нѣма, защото нѣмало идея, която да въодушевява, и защото войната е срѣщо братя и едноврци.

Срѣщо турцитѣ българската войска проявила безпримѣрно самоотвержение, което удивило и удивява цѣлъ свѣтъ. Сжщата войска, която воюва срѣщо сърби, гърци и черногорци, подпомагани отъ ромжни и турци, нѣмала и не могла да има прѣжния ентусиазъмъ, ни прѣжното самоотвержение. Братоубийството не може да я въодушевява. Така разсжждава г. Меншиковъ. Неговитѣ разсжждения сж странни. Тѣ прѣскачатъ границитѣ на логиката. Ако защитата на България, която сърби, гърци и черногорци въ съюзъ съ ромжни и турци сж нападнали, за да я принудятъ да се съгласи да се разпокжса Македония и населението ѝ да се хвърли въ ново робство, е „братоубийство", тогава дѣлото на Сърбия, Гърция, Черна-Гора, Ромжния и Турция спрѣмо България трѣбва да е, споредъ Меншиковъ, „братолюбие". Ако пѣрвото е осждително, и не може да въодушевява българския войникъ, тогава второто е похвално и може да екстазира съюзенитѣ племена и вѣри срѣщо България. Това е толкова парадоксно, колкото и недостойно. То не прави честь нито на публициста, който така разсжждава, нито на вѣстника, въ колонитѣ на който е помѣстено. Сжжденията и заключенията сж прибързани.

За щастие, не всички въ Русия гледатъ на дѣлото на сърби, гърци, черногорци, ромжни и турци прѣзъ публицистичната призма на талантливия сътрудникъ на „Новое Время". Има и публицисти и вѣстници — това прави честь на руския печатъ — които турятъ истината надъ българи, сърби, черногорци и гърци. Такива вѣстници сж „Рѣчь", „Русскія вѣдомости" и пр. Така трѣзво почва да гледа на дѣлото на Сърбия и „Славянскія извѣстія", органа на „Славянското благотворително дружество" въ Петербургъ. Въ послѣднитѣ получени броеве този славянски органъ изнася двѣ статии по братоубийствената война, които се отличаватъ съ обективность и правдивость. Едната статия е на именития руски академикъ Соболевски. Съ обективность, която поразява, той удря въ сърдцето сжщността. Прѣмъ и безпощаденъ, той подчертава истината, която извѣстни кржгове съ ревность забулватъ. „Едва влѣзли[2]), пише Соболевски, сърбскитѣ отряди въ прѣдѣлитѣ на оная ивица въ Македония, която, по съюзния договоръ на Сърбия и България, била призната за българска и се почвать разнобразни прояви на вражда противъ българството, въ които не само отъ млади офицери, но и отъ лица съ високо положение въ Сърбия. Нашата дипломация знаеше за тѣхъ повече, отколко ние, и по-рано, отколко ние. Направи ли тя въ свое врѣме нѣкакви стжпки въ Бѣлградъ? Употрѣби ли тя нѣкакви усилия, за да попрѣчи на прѣдстоящето нарушение на договора отъ страна на Сърбия? Не, тя счете тогава за ненужно да се намѣсва въ взаимнитѣ смѣтки на балканскитѣ съюзници"?

Въ сжщия почти духъ пише и редактора на „Славянскія извѣстія", г. Кораблевъ, въ статията си «Братъ противъ братъ» [3]). Въ нея той дири нишкитѣ на братоубийствената война не въ България, но въ Сърбия, въ нѣкогашнитѣ сателити на Милана и на сина му, както и въ сърбската „безмѣрна мегаломания". „Каквито тайни, пише той, български «прикази», „дневници" и „телеграми" и да публикуватъ сърбитѣ, за никого не е секретъ, че тѣ (сърбитѣ) именно сж главнитѣ и първи виновници на ужасната славянска трагедия, която става на Балканитѣ. Историята нѣма да прости това на сърбитѣ ... Часть отъ вината и отговорността за това най-тежко прѣстжпление пада, несъмнѣно, и на Русия, защото нейнитѣ дипломати пакъ не сумѣха да прѣдвзематъ братоубийствената война и да накарать сърбитѣ и българитѣ да се съгласятъ взаимно" ...

Така почватъ да разбулватъ въ Русия истината за братоубийствената война на Балканитѣ. Този починъ е дѣло на безпристрастни публицисти. Такава разбула се опита да се направи и тукъ на сжщото това мѣсто въ миналия брой. Нека се надѣваме, че рускитѣ публицисти не ще тръгнатъ изъ трънливитѣ и криви пѫтеки на сътрудника на «Новое время». Прѣдъ тѣхъ е обекта на освободителната война, е и идеята, която е ентусиатирала българския войникъ, и дългътъ да се даде свобода и право на мжченицитѣ македонци, които извѣстни славянски кржгове искатъ да пожертвуватъ на сърбски и гърцки интереси, искатъ съ разпокжсана Македония да засилятъ Сърбия и Гърция и да направятъ отъ тѣхъ бариери срѣщо България. . . Македония се жертвува да се направятъ силни Сърбия и Гърция...

Тс.

[2]) Броеве 30—31, стр. 474.

[3]) Броеве 32 — 33, стр. 494.

Фаталенъ край на покварена епоха.

„Вѣчниятъ миръ ще дойде отъ етиката, и правото ще ни помогне да постигнемъ и задържимъ този миръ, доколкото и самото то е етично".

Кантъ.

(Zum ewigen Frieden).

Международнитѣ отношения се опрѣдѣлятъ днесъ отъ интереситѣ на по-силния. А „една изключителна борба на интереситѣ не е възможно да произведе едно здраво нравственo състояние. При тая борба твърдѣ лесно се забравятъ дружноститѣ, които промишлеността има спрямо народа и остава само сухия скелетъ на егоистичната дѣятелность и простолуказата търговщина". (Luthardt) При тѣзи обстоятелства народитѣ прѣтърпѣватъ „тежки щети въ своето нравствено състояние". Развитието на социалния животъ си има своята история. Дълглиятъ застой на човѣшката мисъль прѣзъ слѣднитѣ вѣкове колосално досади на човѣшкитѣ умове и тѣ почнаха да се раздвижватъ. Откритията и изнамѣрванията дадоха голѣмъ тласъкъ на това нѣщо и човѣшкиятъ умъ дойде дотамъ, за да мисли, че може да открие всѣка истина и да разрѣши всѣка проблема. Вѣкътъ, който искаше да свърши съ всички *прѣдания* и *божествени откровения*, се нарече вѣкъ на *Просвѣтата*. Прѣдставителитѣ на този вѣкъ мислѣха да основатъ социалния животъ върху „чистата човѣщина", която има своитѣ дълбоки корени въ природата на човѣка. А тази природа бѣше прокламирана за *добра* (Русо), и затова трѣбва да се слѣдватъ стѫпка по стѫпка нейнитѣ изисквания. Обаче за голѣмо очудване на всички отъ рационализма на „Просвѣтата" излѣзе чудовище на *интереситѣ*, които, разбира се, не могатъ да бѫдатъ нищо друго, освѣнъ изисквания на човѣшката природа. Докато въ началото този *материализъмъ* бѣше повече една теоретическа идея, днесъ е вече единъ практически двигатель въ обществения животъ. Днесъ въ цивилизованитѣ народи нищо не владѣе тъй силно, както грубитѣ интереси. Борбата за лично добруване взема застрашителни размѣри. Още великиятъ нѣмски мѫдрецъ J. Müller се провиква: „Бѫдете напълно, съвършено сериозни въ едно столѣтие, което върви къмъ бездната". Принципитѣ на етиката въ международнитѣ отношения се почти анулираха и затова мнозина моралисти считатъ днесъ *етика* и *политика* за нѣща несъвмѣстими Държавитѣ днесъ постоянно се готвятъ за бой и дойдоха до формулата: искашъ ли да имашъ миръ, готви се за бой. Обаче това е насилие на всѣки нравственъ принципъ и не дава никаква гаранция, че утрѣ нѣма да се нахвърлятъ държава върху държава и да унищожатъ своята вѣковна култура. И въ тая борба, ние сме увѣрени, нѣма да се вложи никаква човѣщина, тя ще бѫде жестока, изтрѣбителна, каквато я виждаме днесъ на Балканския полуостровъ. Защо? Защото се не култувираръ вече никакви добродѣтели, па и никой не вѣрва вече въ тѣхъ. *Тази епоха чака свое завършъкъ, който ще се изрази въ една обща катастрофа.* И чудното е това, какъ толкозъ дипломати и държавни мѫже не виждатъ това нѣщо и не потърсятъ срѣдство, за да прѣдотвратятъ нещастието, което очаква народитѣ. Но може да се възрази, че тѣ виждатъ но се чувствуватъ безсилни. Безсилни сѫ, защото нѣматъ *изгода* да прокламиратъ принципитѣ, които могатъ да внасятъ хармония между народитѣ. Безъ лични жертви не се постигатъ никакви идеали. Но днешнияттъ вѣкъ не е позволилъ да се изработятъ лични добродѣтели и стремления къмъ безкористни идеали.

Днешнитѣ събития на Балканския полуостровъ сѫ единъ ясенъ изразъ за състоянието на духоветѣ. Тукъ сѫщо личи морала и на великитѣ сили, само че тѣхната борба е задкулисна. Събития ужасни. Тѣ сѫ едно тежко изпитание за праведния и жестоко наказание за грѣшния. Всички сѫ днесъ увлечени и хладниятъ разсъдъкъ е отстѫпилъ мѣсто на буйнитѣ страсти. Днешната борба е само единъ пробенъ опитъ на цѣла епоха. Страшното иде послѣ. Но и сега ужасътъ бѣ достатъченъ, за да се познае какви принципи лежатъ въ основата на социалния животъ. Увлѣкоха се балканскитѣ държави, увлѣкоха се и великитѣ сили, а нѣкои отъ тѣхъ отидоха дотамъ, че заедно съ първитѣ изгубиха равновѣсието на разумната дѣйность. И ето днесъ положение! Съюзницитѣ ужъ се биха за освобождение на своитѣ сънародници. Какво благородно нѣщо! Но хидрата на политическата епоха не закъснѣ да подаде своята глава. Освободителниятъ идеалъ още въ началото се прѣобърна на завоевателенъ и чудното е какъ можеше иначе да бѫде при днешния начинъ на политическо възпитание. И затова основитѣ и договоритѣ на първия идеалъ, по естество, не можеха вече да бѫдатъ основи и договоръ на втория. Нищо по логично отъ това. И види се, още има срамъ въ хората, та не заявиха това нѣщо изведнъжъ, но търсиха разни доводи ту за нарушения, ту за измѣнения, докато най послѣ си дойдоха до истинскитѣ мотиви на своята работа. Разбира се, ако ние притежавахме политическа зрѣлость и прозорливость, щѣхме да разберемъ отъ рано врѣмената и нѣмаше да дойдемъ до това народно бѣдствие. Да бѫдешъ политикъ значи да прѣдвиждашъ. Освободителниятъ принципъ не влѣчеше нищо зло слѣдъ себе си. Съотвѣтнитѣ части на освободенитѣ земи можеха да останатъ за съюзницитѣ, па можеха да образуватъ и едно самостоятелно цѣло — автономна область. Обаче завоевателниятъ принципъ обяви турското наслѣдие за *плячка* (какво прѣстѫпно нѣщо!) и всѣки се нахвърли, кой какво може да вземе. Естествено е, че, слѣдъ като се биха съюзницитѣ съ турцитѣ, трѣбваше да се сбиятъ и помежду си. Това е единъ исторически скандалъ, плодъ на човѣшката лакомия. Тукъ ние нѣма да търсимъ кой кривъ, кой правъ, но само ще констатираме, че народитѣ си създаватъ лоши принципи за своя социаленъ животъ и затова ги водятъ къмъ катастрофални събития. Не е само дългъ на балканскитѣ държави да разумѣятъ тази истина, но е дългъ и на цивилизования свѣтъ да се спре на това нѣщо и хубаво да размисли, защото ние виждаме, че и тѣ култивиратъ тази политическа змия въ своята пазва и рано или късно ще опитатъ силата на нейната отрова. Кой знае, намъ се струва, че свѣтътъ не знае накждѣ отива и неговата „развала ще го докара до провала". Ще оставимъ настрана Евангелието, то е днесъ голѣма дума за насъ, тукъ се игнорираръ и обикновенитѣ принципи на естествения разсъдъкъ. Лъжата, насилието, измамата, кражбата, се въвеждатъ като държавни похвати. Днесъ ние виждаме, че съюзници и покровителки на съюзи, договорни страни и гарантки на договори, телеграфни агенции, прессбюра, вѣстници и пр. всички сѫ си съставили единъ отвратителенъ моралъ на вѣроломства, лъжи и измами. Би се попиталъ човѣкъ има ли съвѣсть това човѣчество и запитало ли се е нѣкога, какво е неговото прѣдназначение тукъ на земята. Какви страсти,

какви неокачествими безчестия се извършватъ прѣдъ очитѣ на цѣлъ свѣтъ и него не го хваща моралния куражъ да изгигне високъ гласъ на протестъ срѣщо тѣзи безчовѣчия и мерзки дѣла на тази окаяна земя. Гледатъ държавитѣ и се любуватъ на картини, що изваквать ужасъ и отвращение, а тѣ стоятъ невъзмутимо спокойни съ заспала пригорена съвѣсть. Доживѣватъ моменти да се срамишъ, че си човѣкъ, че носишъ образа на най безчестнитѣ и низки същества на вселенната! Обаче нѣма нищо, което да бѫде ненаказано. Нѣма нищо, което да избегне порядъка на мировата законосъобразность. Всичко що бѫде изпитано съ огънь, правото дѣло що оцѣлѣе, а всичко друго ще загине. Небето и земята ще прѣминатъ, но законътъ на правдата нѣма да прѣмине и който има написана на сърдцето си тази правда, той ще бѫде спасенъ. Всичко друго е суета и не служи на човѣка за добро. Ние забравихме вѣтрѣшния човѣкъ, а се повлѣкохме по чужди идоли, които ще ни докаратъ бѣдствия и ще умъртвятъ истината на нашето сърдце. Човѣшкитѣ страсти сѫ много, но тѣ докарватъ разтлѣние на всѣка добродѣтель. Чудно е наистина на какво мислятъ хората да се уповаятъ и да го поставятъ като твърдиня на своя частенъ и социаленъ животъ. Всичко, що не почива на извѣстни нравствени принципи, ще загине, защото носи зародиша на разтлѣнието въ себе си. Надъ нечестието и външния успѣхъ стои божествената справедливость тя ще бѫде безпощаднятъ съдия.

Едно врѣме французитѣ волнодумци казваха: ние не знаемъ никаква нравственость, а само състояния, наречени нравствени; никакви основни принципи, а само факти. Ние само обясняваме и умътъ най-послѣ привиква да признава това, което обяснява. Най новата добродѣтель се състои въ търпимостьта на всичко и пр. Навилъ критикува «тия ужаси» и казва: »Изчезна всѣки принципъ, загина всѣка нравственость. Нѣма вече никаква разлика между правото и сила, между това, което е и което трѣбва да бѫде». „Какъ бихме могли въ такъвъ случай да сѫдимъ человѣчеството за неговитѣ прѣстѫпления? Въ силата на кой законъ, ако нѣма вече никакъвъ законъ? Въ силата на кое право, ако нѣма вече никакво право? Ние днесъ виждаме фактически, че хората не се питатъ вече кой е кривъ и кой правъ по принципъ, но кой е успѣлъ, той е правъ. Пропаднешъ ли, кривъ си и всѣки гледа съ прѣнебрѣжение къмъ тебе. Биятъ ли се два народа, който побѣди, той е правъ. Биха се балканскитѣ народи съ Турция, добѣдиха, тѣ сѫ прави. Побѣдѣше ли Турция, тя щѣше да е права. Днесъ се биятъ самитѣ балкански народи помежду си, нахвърли се Ромѫния, нахвърли се и Турция и който бѫде принужденъ да отстѫпи, той безъ друго е кривъ. Всѣки се трогва отъ побѣдителя, безъ да пита за неговата правда и съ това се въздига грубата сила до степенъта на култъ. Уви! свѣтътъ е забравилъ що е право и що е криво, своеволието цари надъ принципа и своекористието надъ доброжелателството, добродѣтельта не се призната вече за върховенъ принципъ, и затова тази покварена епоха ще свърши съ фаталенъ край.

Шлайермахеръ намира, че никога и нищо не се противопоставя по-силно на християнството, отколкото своекористието на държавитѣ. Кантъ казва, че „вѣчниятъ миръ“ нѣма да настѫпи на земята, докато политиката не стане моралъ. Този вѣченъ миръ“ ще настане, когато

Гората на дома Господенъ
Се утвърди на върха на горитѣ,
И се възвиси надъ хълмоветѣ
И всичкитѣ народи се стекатъ въ нея и рекатъ:
Дойдете да възлѣземъ на гората Господня,
Въ дома на Бога Яковова,
Той ще ни научи на пѫтищата ни
И ще ходимъ въ стѫпкитѣ му.
Тогазъ ще изковатъ хората
Ножоветѣ си за плугове
И копията си за сърпове:
Народъ въхру народъ нѣма да дигне ножъ,
Нито ще научатъ вече брань.

(По прор. Исаия).

Свещ. *Д-ръ К. Цѣновъ.*

Експозето на правителството.

Въ понедѣлникъ на 8 юний, подиръ пладне, новото правителство въ лицето на министръ-прѣдседателя и министръ на вѫтрѣшнитѣ работи, г. Д-ръ В. Радославовъ, и министра на външнитѣ работи, г. Д-ръ Н. Генадиевъ, направи въ Народното събрание слѣдното експозе:

М-ръ Д-ръ Радославовъ:

Господа народни прѣдставители!

Слѣдъ дълги и несполучливи прѣговори за съставяне на министерство отъ широка коалиция, правителството, което се прѣдставява прѣдъ васъ, се състави въ твърдѣ кратко врѣме.

Събитията, които се бѣха развили застрашително за България въ течение на двата дена, изгубени въ безплодни прѣговори, едно по причина на напрѣдналитѣ дѣйствия на ромѫнската войска въ наша територия и на появяване на турски отряди отсамъ новата граница, и друго, по причина че въ двата тия дни дипломатическата дѣйность на България бѣ спрѣна, се струпаха въ послѣдния моментъ по начинъ щото бѣше необходимо да се дѣйствува и да се дѣйствува незабавно, бързо и рѣшително.

При такива условия, ние счетохме, че нѣмаме право да се отричаме отъ властьта и да избѣгнемъ тежкитѣ отговорности отъ повмането ѝ и съставихме правителство.

Г. министрътъ на външнитѣ работи ще ви изложи състоянието на дипломатическата ни акция, откакъ сме поели браздитѣ на управлението. Понеже въпросътъ надъ въпроситѣ въ сегашно врѣме е войната и миръть, правителството нѣма да прави за сега други изрични изявления по вѫтрѣшната политика.

Но азъ съмъ длъженъ да ви заявя, че ние не сме тукъ за да властвуваме. Ние приехме сами управлението въ моментъ, когато всѣко колебание можеше да нанесе злини на България, рѣшени да си изпълнимъ дълга до край. И додѣто смѣтаме, че отечеството има нужда отъ нашата готовность да прѣнесемъ за него всичкитѣ трудове и несгоди, ние ще стоимъ на поста си, не голѣмци на завидни мѣста, а стражи на България.

За да доискараме начеватото дѣло, ние имаме нужда отъ вашитѣ съвѣти и поддържка. Ние забравяме, че сме били врѣга политически противници. Въ тия сѫдбоносни врѣмена не щемъ да знаемъ за партии въ България и ви молимъ да ни протегнете ржка, та да можемъ обединени въ братски усилия да възстановимъ честьта на отечеството и обезпечимъ бѫдащето на България.

(Бурни и одобрителни ржкоплѣскания послѣдваха послѣднитѣ думи на м-ръ прѣдсѣдателя).

М-ръ Д-ръ Генадиевъ:

Задачата, която пое правитѣлството и къмъ изпълнението на която пристжпи още въ минутата на свѣтото образуване, бѣ да извади царството отъ днешната криза чрѣзъ единъ почтенъ миръ. Постжпкитѣ, които прѣдприехме прѣдъ ромжнското правителство, за възстановяване на приятелскитѣ ни отношения съ Букурещъ, бѣха първото проявление на рѣшението ни да дѣйствуваме съ най-бързи срѣдства за приложението на нашата програма. Отговоритѣ, получени отъ ромжнското правителство ни убѣдиха, че нашата инициатива е срѣщнала у него сжщото желание да се тури, колкото се може по-бързе, край на ненормалното положение, създадено между двата народа, между които споменитѣ на миналото и общитѣ имъ интереси сж отъ естество да поддържатъ найголѣма хармония. Както винаги, тъй и сега, ние сме убѣдени, че тази естествена хармония ще може, въпрѣки послѣднитѣ недоразумѣния, да добие изразъ въ политическо приятелство, здраво закрѣпено. За да постигне това приятелство, България направи, както ви е вече съобщено, необходимитѣ жертви. Това доказателство за нашата добра воля е оцѣнено, както отъ ромжнското правителство, тъй и отъ великитѣ сили и нашето убѣждение е, че то ще бжде единъ достатъченъ залогъ за нашето твърдо рѣшение да поддържаме съ нашитѣ сѣсѣди честни и сърдечни отношения.

Въ заключение ще кажа:

Споразумѣнието ни съ Ромжния е на добръ пжть. Постигнатитѣ резултати не сж пълни, но съставяватъ добъръ прѣдвѣстникъ за близкото бждаще.

Слѣдъ като почна прѣговори съ Ромжния, правителството влаза сега въ разговоръ и съ Сърбия и Гърция. По поканата на императорското руско правителство, ние изпратихме прѣзъ Пиротъ двама делегати, които да прѣговарятъ за миръ. За да се влѣзе по-бързе и по-сигурно въ сърпикосновение съ воювощитѣ, ние помолихме руския воененъ аташе, г. полковникъ Романовски, да придружава нашитѣ делегати, на което той се отзова съ всичката си добра воля.

Като показахме готовностьта си да прѣговаряме за миръ, ние не само се отзовахме на благосклоннитѣ съвѣти на цѣла Европа, но сжщеврѣменно изпълнихме едно рѣшение на правителството, взето още отъ първия часъ, защото считаме, че то отговаря на желанието на българския народъ и на върховнитѣ интереси на България. Върху прѣдстоящитѣ прѣговори можемъ да заявимъ само това, че правителството желае твърдо и искрено да сключи единъ достоенъ миръ. Мѣстото, дѣто ще се водятъ прѣговоритѣ, положително още не е установено. Извѣстени сме за желанието на букурещския кабинетъ да участвува чрѣзъ свой пратеникъ въ прѣговоритѣ за общия балкански миръ, за което изказваме пълното си задоволство, тъй като нѣмаме основание, да вѣрваме, че Ромжния, като се въодушевлява отъ нуждата да се установи въ Балканския полуостровъ едно трайно положение, ще дѣйствува въ духъ на примирителность и безпристрастие.

Докато отъ една страна се откриватъ тъй живо очакванитѣ отъ цѣлия свѣтъ перспективи за миръ, трѣбва да констатирамъ съ съжаление, че сърбскитѣ и гърцкитѣ войски постоянно подновяватъ своя напоръ срѣщо нашата линия Благодарение на твърдостьта и непоколебимия духъ на българската армия, на която искамъ да изкажа оттукъ възторжената любовь и благодарность на всинца ни, всички атаки сж били отбити. (Бурни ржкоплѣскания). Не мога, обаче, да не изкажа съ желание, че тия нови кръвопролития ставатъ тъкмо въ часа, когато силитѣ единодушно и настойчиво съвѣтватъ воюващитѣ да си подадатъ ржка.

Като говоря за силитѣ, считамъ за свой дългъ да заявя, че отокогато сме поели властьта, отъ всичкитѣ тѣхъ сме получавали добри и искрени съвѣти, както и горещо съчувствие и съдѣйствие въ усилията ни да прѣкратимъ кризата. Ние ще се стараемъ да развиемъ и заякчимъ тия благосклонни разположения на силитѣ първо, като ги убѣдимъ въ непоколебимото и честно намѣрение на България да бжде лоялень сътрудникъ на задачата имъ за възстановлението на мира, второ, като показваме дължимата почитъ къмъ тѣхнитѣ съвѣти. Колкото силно и да е правото на България, колкото голѣми и да сж качествата на българския народъ, ние считаме, че нашитѣ интереси ще бждатъ най-добрѣ защитени само тогава, когато тѣ ще съставяватъ часть отъ общия интересъ на културна Европа и се подчиняватъ на тая върховна солидарность на цивилизацията, която министрътъ на външнитѣ работи въ Франция г. Пишонъ нарече „Европейски патриотизъмъ".

Благоразположението на силитѣ къмъ България ние можахме да видимъ и по случай навлизането на турски войскови части въ наша територия отсамъ линията Еносъ — Мидия. Наистина, постжпкитѣ на европейскитѣ посланици въ Цариградъ не сж упражнили още своя пълненъ ефектъ, но ние имаме увѣрение, че великитѣ сили, подъ чието ржководство биде установена граница ни съ Турция, нѣма да допуснатъ щото турцитѣ да се установятъ задъ нея. Отъ друга страна, ние очакваме щото мждростьта на Портата да вземе върхъ надъ лошитѣ страсти, които клонятъ да осуетятъ начепатитѣ въ послѣдно врѣме опити за установление между насъ и турцитѣ едно приятелство, отговоряще на взаимнитѣ нужди на двата сѣсѣдни народа. Въ такава смисъль днесъ ние изпратихме една депеша до великия везиръ.

Това сж, господа, заявленията, които мога да направя. Ние поехме една тежка криза, стараемъ се България да излѣзе съ честь отъ нея и отъ направенитѣ до днесъ постжпки можемъ да се надѣваме, че, слѣдвайки една лоялна политика на миролюбие и на национално достоинство и поддържани отъ народното прѣдставителство, ще можемъ да обезпечимъ съ общи усилия едно задоволително разрѣшение на сложенитѣ държавни и народни въпроси.

Ние сме готови да изслушаме бѣлѣжкитѣ, които биха ни се направили отъ нѣкои отъ г. г. народнитѣ прѣдставители. Но ако почитаемото народно прѣдставителство намира, че трѣбва да се слѣдва тая политика, че трѣбва единодушно да работимъ всички, че трѣбва да се ржководимъ отъ една и сжща задача, то нека не ставатъ разисквания (ржкоплѣскания). Народното Събрание прие да не ставатъ разисквания.

Книжнина.

Горското дѣте.

(Разказъ). (6)

Франсоа метлара се възпротиви. Той говорѣ противъ тѣхното грозно намѣрение и ги съвѣтва да се откажатъ отъ него. Тѣ не искаха да го чуятъ. Дигна се страшна прѣпирня.

Съ най-голѣма тѫга въ душата си Гретли се прѣхвърли прѣзъ дупката на тавана, хвана се за клона на бука, що допираше до стрѣхата на хижата, и по него се спусна и скочи на земята. Прѣди още да разбере, какво кроеха долу и за какво си шушнѣха, тя бѣ взела своето съкровище: малката кисия съ писмото и пръстена, за да ги погледа и имъ се порадва, както често правѣше, когато се качеше на тавана въ своята стаичка. Когато долу почнаха силно да се каратъ и се сбиха, тя, въ страха си, не успѣ да скрие съкровището си, но го пъхна бързе въ пазвата си подъ жакета си и се спусна, колкото крака ѝ държаха, прѣзъ гората на отвѫдния ридъ, дѣто бѣ кѫщата на горския. Дирейки помощь тя дигна очи къмъ небето, дѣто тихо и мълчаливо звѣзди блестѣха въ мрачината.

— Да, небесниятъ Баща ме вижда и ще ми помогне, помисли тя съ вѣра. Тя скоро се намѣри прѣдъ вратата на кѫщата, задѣто летѣше. Старията Андрей, горския, се очуди, като я видѣ въ никакво врѣме. Запъхтяна и трепераща, тя завика отъ вратата:

— Бързе, бързе елате съ пѫдаря. Чичо се противи, той не иска да стори това, но другитѣ кроятъ грозни работи: искатъ да нападнатъ ловджийската кѫща. Чичо се скара съ тѣхъ. О, бързайте да помогнете.

И като каза това, момиченцето изчезна прѣди горскиятъ да успѣе да разпита и да узнае нѣщо повече. Той се приготви и тръгна веднага, задѣто го помоли, а сама Гретли се спусна къмъ ловджийската кѫща.

Запъхтена, тя мина прѣзъ входнитѣ врата, които бѣха още отворени, влѣзе въ стаята, дѣто госпожа Готие сѣдѣше до сина си. Гретли се насили да събере дъха си; майката и синътъ останаха очудени, като я видѣха така нечакано прѣдъ себе си запъхтена, блѣда и трепераща.

— Затворете голѣмитѣ врата . . . малкитѣ врата . . . и прозорцитѣ. Затворете ги здраво . . . яко. Тѣ... тѣ искатъ да влѣзатъ тукъ съ сила! Чичо... не иска, но другитѣ... и...

Тя не може да продължи и изведнъжъ, разтреперана, падна въ несвѣсь на пода. Страшната тѫга, възбуждането и силното тичане подкосиха силитѣ на клетото дѣте!

Горскиятъ и другаритѣ му — синъ му и пѫдарьтъ, неговия помощникъ — въ мигъ се приготвиха да тръгнатъ подиръ момиченцето; тѣ се въоръжиха бързе и се завтекоха къмъ хижата на *Франсоа метлара*. Като доближиха, тѣ полека и прѣдпазливо запристѫпяха, за да хванатъ, ако е възможно, нехранимайковцитѣ на мѣстото на прѣстѫплението. Нищо не се чуваше. Прѣпирнята бѣ прѣкратена, хижата бѣ тиха при блѣдитѣ лучи на луната. Вслушаха се и чуха хълцане, плачъ и охкане. Когато влѣзоха въ малката стая, тѣ се намѣриха прѣдъ грозно зрѣлище: *Франсоа метлара* прострѣнъ на пода и цѣлъ окарвавенъ агонизираше. Сърдцето му бѣ пронизано съ ножъ; жена му бѣ се навела надъ него хълцаща и плачаща. Но убийцитѣ нѣмаше. Тѣ бѣха избѣгали.

— Скоро, скоро тичайте и двамата въ ловджийската кѫща! Тѣ, може би, сѫ вече тамъ. Минута не губете! Азъ ще вида първо да ли може да помогна нѣщо тукъ, каза горскиятъ на другаритѣ си. Послѣднитѣ полетѣха къмъ застрашената кѫща, а Андрей се наведе надъ умиращия, чиито вторачени очи издаваха страшни вѫтрѣшни мѫки.

— Франсоа, не мога да ти помогна. Ти скоро ще се изправишъ прѣдъ Бога. Приготвилъ ли си се за това?

Умиращиятъ въздъхна дълбоко, но не можеше да проговори.

— Ще говора азъ за тебъ, но кѫсо. Това, що ще кажа, ти може би, вѫтрѣшно ще повторишъ, продължи горскиятъ. Като оправи бѣлитѣ си коси и събра мислитѣ си, той заговори полека:

— Господи, въ име на любовьта на твоя Синъ помилвай ме и прости грѣховетѣ ми!

Жената на умиращия, хълцаща, и трепереща, каза малката молитва, единствената, навѣрно, що знаеше:

— За да бѫда достойна за небето, Господи Иисусе, направи ме благочестива.

При послѣднитѣ думи на горския Франсоа издъхна. Разбра ли ги той, това не може да се знае.

— Стани, стани, азъ ще ти пратя скоро помощь, каза той състрадателно на бѣдната жена и тръгна тичешкомъ къмъ ловджийската кѫща.

Разбойницитѣ бѣха вече съчупили ключалкитѣ и бѣха се заловили на работа. Ала тѣ бѣха изненадани отъ сина на горския и пѫдаря. Андрей ги срѣщна на двора, че водятъ двама разбойници.

— Третиятъ, за нещастие, избѣга, обясниха тѣ.

Горскиятъ даде нѣкои разпоредби, послѣ влѣзе въ кѫщата и отвори стаята, дѣто бѣ сѣмейството.

Госпожа Готие, обикновено тиха, се хвърли съ радостенъ викъ насрѣща му, хвана двѣтѣ му рѫцѣ, па се спусна къмъ Гертли, която, опомнена, бѣ седнала на миндера.

— Дѣте мое, дъще моя, оплаквано чедо мое! Хвала на Бога, хиляди пѫти хвала! викаше тя и притискаше о сърдцето си Гретли и я цѣлуваше. Хенри, седналъ на канапето, гледаше изуменъ и нѣмъ чудото Втрещенъ и очуденъ, горскиятъ се спрѣ до вратата. Слугинята, треперещa още отъ страхъ, влѣзе въ тая минута. Андрей се обърна къмъ нея, тури пръстъ на челото си и, като посочи на госпожа Готие, каза низко:

— Тя, навѣрно, се е побъркала Тѫгата и страхътъ отъ разбойницитѣ сѫ я лишили отъ умъ.

Слугинята не знаеше, какво да каже. Госпожата разбра смисъла на думитѣ и изумата на двамата. Спокойна и съ очи сияещи отъ радость, тя заговори

— Не, не, г. горски, азъ съвсѣмъ забравихъ разбойницитѣ. Азъ не мислѣхъ за безпокойнитѣ вѣсти, нито за нашата безопасность. Изгонихте ли ги? Но радвайте се съ менъ, и ти, Хенри, какво ще кажешъ сега а? Какво ще кажешъ, сестричето ти се намѣри?

Хенри стана, спусна се и стисна рѫцѣтѣ на Гретли. Той не разбираше, какво ставаше. Гледаше само смаянъ госпожа Готие.

Андрей заклати глава: и той не разбираше, какво ставаше. Рече да излѣзе. Смисли се, че жената на *Франсоа метлара* е сама. Тръгна да ѝ помогне. Госпожа Готие го послѣдва.

— Г-нъ горски това е сѫщата моя дъщеря. Мислѣхъ я изгубена. Подозрѣхъ още вчера, когато я видѣхъ прѣвъ пѫть, че е тя. Маргарита, тъй се казваше Гретли, падна малка и си удари главата о едно желѣзо. Оттова ѝ остана малъкъ бѣлѣгъ на челото отъ лѣва страна. Този бѣлѣгъ на челото и голѣмата прилика не оставаха никакво съмнѣние. Но тоя пръстенъ и това писмо окончателно ме убѣдиха. Тѣ се изтърсиха отъ жакета ѝ, като прѣди малко падна въ несвѣсь на пода, когато, запъхтена и разтреперена, прилетѣ тичешкомъ да ни прѣдизвѣсти, че разбойници ще ни нападнатъ. Пръстенътъ е отъ майка ми. Още много бѣ жива, тя го дала на моята бона, която ме е отгледала. Дала ѝ го за споменъ и въ благодарно...

за дългогодишна служба. Тукъ, вжтрѣ на пръстена, е записано и името ѝ. Тази бона гледаше и моята Маргаритка, сегашната Гретли. Когато прѣди години бѣхъ въ Италия, искахъ да вида Маргаритка. Мжжъ ми я изпратилъ съ боната Единъ нашъ приятель я придружилъ изъ пжтя, понеже мжжъ ми ималъ работа и не можелъ да тръгне съ нея. Изъ пжтя повикали внезапно приятеля, който оставилъ боната да продължи пжтя си сама. Оттогава тя се изгуби. Дѣ не разпитвахме за нея При всички дирения и разпитвания не можихме да научимъ нищо нито за нея, нито за дѣтето. Помислихме, че е станало нѣщо лошо съ тѣхъ. Това писмо разправя, какво е станало съ тѣхъ. Клетата бона го записала, но го не довършила. Маргаритка разправя, че го намѣрила въ джоба на роклята, съ която е облѣчена. Въ писмото билъ увитъ и пръстенътъ. Въ него Катерина, боната, пише, че била паднала въ ржцѣтѣ на злостворникъ; послѣдниятъ, подъ прѣдлогъ да ѝ помогне и да се погрижи за нея, я накаралъ да се качи въ тренъ, който я отвелъ въ непознато мѣсто, слѣдъ като ѝ открадналъ багажа и паритѣ. Клетата бона рѣшила да тръгне пѣша съ дѣтето, но изъ пжтя се разболѣла и останала безъ срѣдства въ една селска кръчма. Тя писала на мжжъ ми, но не свършила писмото и го скрила заедно съ пръстена въ джоба си. Споредъ Маргаритка, тя ще е умрѣла въ кръчмата. Вѣденъ единъ събирачъ на парцали взелъ дѣтето, това сжщото, което Богъ ми връща по такъвъ чуденъ начинъ.

Госпожа Готие говорѣше развълнувана и задавена въ сълзи. Когато свърши разказа си, горскиятъ стисна ржката ѝ.

— Да, това е чудо, и Богъ ви дава втори пжть това дѣте. Отъ сърдце ви пожелавамъ щастие и всички небесни благословии. Колко ще бжде честитъ г. капитана, когато научи това. Но вие имате тукъ, настрани, малка стая; въ нея има мѣсто за клетата жена, която е отгледала Гретли. Поне за нѣколко дни я приберете. Тя не може да се остави сама при мъртвия.

Госпожа Готие го гледаше очудена и не можеше да разбере, за каква жена ѝ говори.

— И азъ съмъ се забъркалъ. Навѣрно, вие не знаете, какво е станало, па и не е врѣме да ви разправямъ, но не може И той ѝ разправи всичко, що бѣ станало. Госпожата на драго сърдце склони да вземе у тѣхъ бѣдната жена, която толкова бѣ сторила за милото ѝ дѣте.

* * *

Минаха се много недѣли. Госпожа Готие пакъ бѣ седнала съ сина си на площадката при пѣтеката. Гретли бѣ при нея, но сега не вече като малка любопитна, скрита въ хръсталака, а седнала на малко столче близо до майка си. И майка и дъщеря не могатъ да се нарадватъ. Образитѣ на майка ѝ не сжблѣди както изпрѣди, но зарумѣнени отъ огъня на щастието, което Богъ по начинъ тъй нечаканъ ѝ даде.

Тя прѣгърща нѣжно съ ржцѣтѣ си Гретли, която бѣ облѣчена въ сѣтла лѣтна рокля и която съ кждравитѣ си коси, прѣвързани съ червена кордѣла, изгледаше нѣжна и мила. Сияещитѣ ѝ очи бѣха вперени въ майка ѝ. Тя слушаше съ радость и прѣхласъ всичко, що ѝ разправяше за небесния Баща, който е сътворилъ всички земни красоти за наша радость и който ни е приготвилъ още по дивни нѣща тамъ горѣ въ бащиния домъ, освѣтенъ съ неговото божествено сияние; разправяше и за неговия възлюбленъ Синъ, Нашия Господъ и Спаситель, който ни е посочилъ пжтя, който води при Него.

И Хенри стана внимателенъ слушатель. Всичко, що стана, подѣйствува на душата му и го направи по-сериозенъ. Всичко е свѣтлина у Гретли и около нея; тя намѣри баща и майка, които милѣятъ *своето горско дѣте*, както я наричатъ и горещото жалание на сърдцето ѝ е постигнато: тя вече знае пжтя, който води за небето.

Онази, която бѣ се грижила за нея и която бѣ замѣстила майка ѝ, замина въ по-добръ свѣтъ; въпрѣки умопомрачението си, тя намѣри пжтя и въ послѣднитѣ дни на живота си тя често повтаряше стиха, като кръстосваше ржцѣтѣ си:

За да бжда достойна за небето,
Господи Иисусе, направи ме благочестива.

Послѣ повтаряше думитѣ на стария горски стражарь:

„Господи Боже, въ име на любовьта на твоя Синъ, помилвай ме и прости грѣховетѣ ми"!

Тя затвори очи така сжщо тихо и мирно.

Гретли често ходи на гроба ѝ, кичи го съ росни цвѣтя, защото, при всичкото свое щастие, тя не може да забрави оная, която нѣкога съ толкова любовь я обсипвала.

Прѣвелъ отъ френ. *Д.*

Вѣсти по положението на Балканитѣ.

Прѣговоритѣ въ Нишъ. По енергичното настояване на Русия да се тури край на грозитѣ кръвопролития, България изпрати въ Нишъ г. г. генералъ Паприковъ и Д-ръ Сава Иванчовъ, като делегати, да влѣзатъ въ прѣговори съ делегатитѣ на съюзенитѣ срѣщо България държави, за да се спратъ кръвопролитията. Сърбия, Гърция, Черна гора и Ромжния не се съобразили съ желанията на Русия. Тѣ не само не изпратили делегати въ Нишъ, но нито назначили такива. Безъ да се дири, отдѣ иде некоректностьта въ случая, отъ Петербургъ ли или отъ Бѣлградъ и Атина, фактъ е, че нашитѣ делегати отъ 7-и того чакатъ въ Нишъ и че прѣзъ това врѣме съединени сърбски, гръцки и черногорски войски нападатъ по цѣлия фронтъ нашитѣ войски. Когато става това, въ Петербургъ, дѣто тъй настояватъ да се прѣкратятъ кръвопролитията, мълчатъ. Подиръ протеститѣ на българското правителство, Сърбия и Ромжния назначили свои делегати въ Нишъ назначила такъвъ най-сетнѣ и прѣхласнатата Гърция. Понеже Ромжния иска да прѣнесе прѣговоритѣ за сключването на мира въ Букурещъ или въ Синая, на което се съгласила и Гърция, останало въ Нишъ да се подпише само примирие, безъ прелиминарии, отъ воюващитѣ. На 12-и того станало въ Нишъ първото заседание на делегатитѣ. Гръцкиятъ делегатъ заявилъ, че нѣмалъ инструкции да подпише примирие, но, при всичко това, можелъ да подпише такова, ако въ протокола се внесатъ и точкитѣ на бѫднитѣ граници. Българскитѣ делегати възразили силно на това. Прѣдъ това възражение гръцкиятъ делегатъ настоялъ примирието и мира да се подпишатъ въ Букурещъ, дѣто въ началото на идната седмица ще се събере конференция отъ прѣдставители на воюващитѣ страни. На конференцията Ромжния, Сърбия, Гърция и Черногора ще се прѣдставяватъ отъ своитѣ министри-прѣдседатели, а България — отъ министра на финанситѣ г. Д. Тончевъ и отъ г. Д-ръ Сава Иванчовъ.

Ромжнското нахлуване. Подиръ прѣкитѣ споразумѣния, почнати между България и Ромжния и подиръ възприемане базата, на която ще се водятъ споразумѣнията, ромжнскиятъ главнокомандующъ е разпоредилъ да се спре движението на ромжнскитѣ войски въ България. Наедно съ това разпоредилъ е да се поправятъ разваленитѣ мостове по желѣзнопжтната линия и да се възстановятъ желѣзнопжтнитѣ и телеграфни съобщения на София съ сѣверна България.

Турското нашествие. Сърбия и Гърция сж сключили антантъ съ Турция, като споредъ, официозни телеграми отъ Виена, Лондонъ и Парижъ, обѣщали на послѣдната Одринъ и часть отъ егейскитѣ острови, ако нападне съ войскитѣ си България и имъ спомогне да си раздѣлятъ и усвоятъ Македония. Цѣла Европа е погнусена отъ това низко и полло дѣло на Сърбия и Гърция. Вѣрна на антанта, Турция заповѣдала на воискитѣ си да минатъ отсамъ линията Мидия—Енось. Вече турскитѣ орди бѣха нахлули и завзели нѣкои мѣста. Българското правителство протестира най енергично прѣдъ Портата и прѣдъ великитѣ сили, като настояло да се застжпятъ за своето рѣшение, изразено въ протокола на Лондонската конференция. Великитѣ сили направили заплашителни внушения въ Цариградъ. Въ отговоръ на протеститѣ на българското правителство, великиятъ везиръ телеграфиралъ на министра-прѣдседателя г. Радославовъ и на министра на външнитѣ работи г. Генадиевъ, че е разпоредилъ да не минаватъ турскитѣ войски старата турско-българска граница. Англия и други нѣкои сили сж настояли въ Цариградъ турскитѣ войски да се прибератъ оттатъкъ линията Мидия—Еносъ

Европейска конференция. Каквото и да се рѣши и сключи въ Букурещъ на конференцията отъ прѣдставителитѣ на балканскитѣ държави, рѣшеното ще се ревизира отъ конференция отъ прѣдставители на великитѣ сили. За такава конференция е постигнато вече съгласие между тѣ велики сили. Очаква се, че и шестата ще се съгласи. Мѣстото, дѣто ще заседава конференцията, още не е опрѣдѣлено. За такова се посочва Лондонъ или Парижъ, сжщо и Виена. На конференцията ще се ревизира букурешкия договоръ и ще се разпрѣдѣли завладената територия на европейска Турция между България, Сърбия, Гърция и Черна гора, ще се опрѣдѣлятъ и границитѣ между България и Сърбия, между България и Гърция, сжщо и границата между България и Ромжния въ Добруджа.

Цѣрковно-обществена лѣтопись.

Министръ прѣдседателя и Прѣдседатесвующия св. Синодъ. Въ понедѣлникъ, на 8 того подиръ пладне, министъръ прѣдседателътъ и министръ на вжтрѣшнитѣ работи и на народното здраве, г. Д-ръ В. Радославовъ, посѣти въ синодната палата, Прѣдседателствующия св. Синодъ Н. Високопрѣосвещенство св. Доростолския и Червенски митрополитъ г. Василий и синодния архиерей Н. Високопрѣосвещенство св. Софийския митрополитъ г. Партений. Министръ прѣдседателътъ бѣ приетъ въ синодния салонъ. Тукъ той прѣкара повече отъ половинъ часъ въ разговоръ съ Н. Високопрѣосвещенство.

Помощь за бѣжанцитѣ. Св. Синодъ е отпусналъ отъ своитѣ срѣдства 2 хиляди лева за бѣжанцитѣ отъ Македония. Сумата ще се вржчи на комитета, който се грижи за настаняването и прѣхраната на бѣжанцитѣ. Вънъ отъ тая сума, св. Синодъ е отпусналъ помощи на много свещеници бѣжанци и слѣдва да отпуща на други бѣжанци свещеници, каквито постоянно пристигатъ.

Министра на финанситѣ въ синодната палата. На 11 того, прѣдъ обѣдъ, министра на финанситѣ г. Д. Тончевъ посѣтилъ въ синодната палата Прѣдседателствующиятъ св. Синодъ Н. Високопрѣосвещенство св. Доростолския и Червенски митрополитъ г. Василий. Министърътъ и Прѣдседателствующиятъ имали продължителенъ разговоръ.

Бойното поле.

(Официаленъ бюлетинъ).

Отблъсната атака на сърби, гърци и черногорци. На 10 юлий прѣзъ цѣлия день въ околностьта на Пиротъ е било спокойно.

Около Власина сръбскитѣ атаки сж били отбити и сърбитѣ прогонени отъ наша територия.

Около Егри Паланка е било спокойно.

Въ околностьта на Кочани съюзницитѣ сърби, гърци и черногорци сж атакували заедно сж грамадни сили нашето лѣво крило, но навсѣкждѣ били отблъснати. Нѣкои отъ атакующитѣ колони сж бивали дочакани до сто крачки отъ окопитѣ на нашитѣ полкове и съ огънь и голѣми загуби сж били отблъсвани. При отбиването на танава една атака, прѣдприета отъ черногорци, нашитѣ македоно-одринци сж имъ отнели три картечници носящи вензелъ „Н“.

Между долинитѣ на Струма и Брѣгалница, атакуващата гръцка колона е била обхваната съ огънь отъ три страни и съ голѣми загуби е била принудена да отстжпи.

По цѣлото бойно разположение държането на нашитѣ войници е отлично.

Нова отбита атака. (офиц.) Вчера (12) въ дѣйствията по цѣлия боеви фронтъ е настжпило затишие. Деньтъ миналъ безъ особени гажни произшествия.

На фронта при Власина, сърбитѣ направили опитъ за настжпление съ цѣль да прѣминатъ отново границата, но били отбити съ огънь и то само отъ артилерията.

На фронта при Кочани, по допълнителнитѣ свѣдения събрани отъ изпратенитѣ напрѣдъ охотници, се узна, че при атаката на 10 юлий сърбитѣ и черногорцитѣ сж прѣтърпѣли тежки загуби. На една полоса отъ 800 крачки, прѣдъ лѣвия атакуванъ участъкъ, сж прибрани 550 трупа, прѣдъ дѣсния — 1210, между които 7 оберъ офицери и единъ майоръ; задъ тази полоса до непріятелскитѣ линии е имало още много трупове разпръснати по цѣлото пространство.

Съразмѣрно съ числото на убититѣ, броятъ на раненитѣ трѣбва да надминава нѣколко хиляди. Това показва, че при Кочани съюзницитѣ сж прѣтърпѣли тежко кърваво поражение.

На фронта при Пехчево гърцитѣ сж се опитали да минатъ въ настжпление, но сж били отбити само съ огънь и били принудени да отстжпятъ.

Печ. Паспалевъ, наемателъ I Кооп. Печат. Д-во „Гутенбергъ“, София.

Год. XIV. София, Сѫбота, 20 юлий 1913 год. Брой 43.

Цѣна вѣстника
Годишната цѣна на Църковенъ вѣстникъ, заедно съ приложението за България 10 лева, а за странство 13 лева.
Единъ брой 15 ст.

57 Тукъ, Славянска бесѣда

ЦЪРКОВЕНЪ ВѢСТНИКЪ

СЕДМИЧНО ИЗДАНИЕ

Абонаментъ е годишенъ и всѣкога започващъ
Всичко, относящо се до вѣстника се изпраща до администрацията на „Църковенъ вѣстникъ“ въ гр. София.
За обявленията се плащатъ по първи пѫть по 20 ст. на редъ съ тарелиранъ, на всѣко повторение по 15 ст.
Недатени писма не се приемать — ракописа на седмичните изданія не се връщатъ

СЪДЪРЖАНИЕ:

1. Обявление.
2. Обвинение и защита — Тс.
3. Християнството и войната. — Свещеникъ Д-ръ Кр. Цѣновъ.
4. Телеграма до Светѣйшия руски Синодъ.
5. Книжнина. — Провидѣние. (Разказъ). — Жанъ де Рипъ.
6. Вѣсти по положението на Балканитѣ.
7. Извлѣчение изъ писма и дописки.
8. Църковно-обществена лѣтопись.
9. Бойното поле.
10. Дискосни помощи.

Общежит. монаст. «Св. Прѣображение Господне», гр. Търново.

Обявление

№ 266.

Управлението на общежителния монастиръ „Св. Прѣображение Господне“ при гр. В. Търново, счита за свой дългъ, да съобщи на всички благочестиви и православни християни посѣтители на св. обитель, че на 6-ти августъ т. год. храмовия праздникъ „Св. Прѣображение Господне“, монастиря не ще може да посрѣща гоститѣ си, както другитѣ години съ храна, вода, подслонъ и други. По причина на много силното землетресение на 1-и юний т. год., което събори 2 церкви, зданията, кухнята, напука и всички щерни и водата изтече. Зданията, които останаха недосъборени сѫ покривени, изкъртени, въобще негодни за живѣене безъ ремонтъ, съ който обаче едва ли ще се приуспѣе по нѣмане работници по причина на войната.

Затова управлението на монастиря ни овѣдомява всички благочестивитѣ посѣтители на св. Обитель, по случай храма, да се съобразятъ съ врѣмето и положението на монастиря, т. е. да си взематъ нуждитѣ провизии.

12 юлий 1913 год.

Игуменъ на монаст.: *Иеромонахъ Кирилъ.*

Обвинение и защита.

България, която побѣди Турция и покри съ слава славянското оржжие, днесъ е подсѫдима. Нейни сѫдии сѫ прѣдставителитѣ на славянството и на православнитѣ. Нейни обвинители сѫ сърби, черногорци, гърци, ромѫни и турци. Тѣ сѫ и нейни врагове. Обвиненията сѫ изнесени въ славянския печатъ и въ голѣма часть на латинския.

Обвинителниятъ актъ гласи:

България е размирница на Балканитѣ. Българитѣ сѫ невѣжи, жестоки, диви, грабители, варвари. Българскиятъ народъ разваля равновѣсието на Балканскитѣ народи. Той е ракъ за тия народи. Велика България е опасность не само за балканци, но и за славянството. България трѣбва да се разпокѫса и дори да се заличи отъ картата.

Тия сѫ и такива сѫ главнитѣ пунктове на обвинителния актъ. България подчерта тия обвинения. Тя съ стоическо спокойствие ги посрѣщна и се изправи прѣдъ своитѣ сѫдии. Нейната душа е чиста, нейнитѣ дѣла сѫ прѣдъ очитѣ на свѣта. Ала надъ импровизираннитѣ сѫдии има по-върховенъ и по-съвършенъ сѫдия: това е историята. Между подсѫдимата, сѫдиитѣ и обвинителитѣ този върховенъ сѫдия заема стола си. Той излиза съ нанизъ съкрушителни факти и истини. Неговата рѣчь е гръмъ и мълния.

Господа сѫдии, господа обвинители, завистници, врагове! почва той рѣчьта си. България не е такава, каквато я рисува вашата злоба. България е канара въ сърдцето на Балканитѣ. Тя е носителка на братство, свобода, любовь, култура и съвършенство между балканцитѣ. Българитѣ първи отъ славянитѣ приеха християнството, първи туриха начало на славянска книжнина и култура, първи отъ християнскитѣ народи основаха национална църква. Първи българитѣ се отклониха отъ Византия и Римъ, заподозрѣха чистотата на тѣхното учение и подириха новъ пѫть за православието и за славянската мисъль. Византия почна борба срѣщу тѣхната снага и срѣщу тѣхнитѣ вѣрски и културни начинания. Въ тази борба Византия не веднъжъ поведе и сърби и ромѫни, които българитѣ просвѣтиха съ истина, дадоха имъ книга и ги извадиха изъ мрака. Вѣкове вече гърци, съюзени съ сърби и ромѫни, водятъ борба съ българитѣ. Като не може да ги съкрушн сама, Византията се съюзи най-сетнѣ съ турцитѣ и ги доведе на Балканитѣ срѣщу българитѣ. Турцитѣ покориха българитѣ, а подиръ тѣхъ сърби, ромѫни и гърци. Българитѣ подпаднаха подъ двойно иго — турско и

гръцко. Първото омаломощи снагата имъ, второто — душата имъ.

Но българскиятъ народъ не умрѣ. Ралото, вѣрата и просвѣтата го спасиха. Той се възроди подъ тежестьта на робството, като Фениксъ изподъ пепельта си. Още въ първитѣ дни на новата борба, която почна въ началото на миналото столѣтие за просвѣта, за езикъ и за църковна автономия, той видѣ своитѣ днешни обвинители съюзени срѣщу себе си.

Първата коалиция прѣзъ миналото столѣтие на сърби, ромъни и гърци дѣтува отъ 1867 г., когато България бѣ още простъ географенъ терминъ и българитѣ непризнати за народъ. Въ 1867 г. Сърбия и Ромъния сключватъ договоръ да си подѣлятъ българската земя и българския народъ — Сърбия да вземе Мизия и Македония, Ромъния — делтата на Дунава съ островитѣ и послѣвичния четиринѣгълникъ — Русе, Шуменъ, Варна и Черно море, а Гърция — Тракия и пр. Този договоръ изнесе въ 1892 г. въ „Revue d'histoire diplomatique" (кн. I) френския дипломатъ Енгелхаръ.

Но на това посѣгателство попрѣчиха синоветѣ на възраждаща се България. Когато този договоръ се сключваше, българската интелигенция въ Цариградъ излѣзе съ проектъ за възобнова самостоятелностьта на Българската църква, а тая въ Букурещъ — съ проектъ, въ които прогласява турския султанъ Азисъ за царь на българитѣ, а България, Тракия и Македония за автономна българска область.

Вториятъ опитъ за раздѣлата на българското отечество правятъ прѣзъ сѫщата година гърцитѣ въ Цариградъ чрѣзъ проекта на цариградския патриархъ Григорий VI за възобнова автономията на Българската църква. Съ този проектъ България се ограничаваше до Балкана, а Тракия и Македония се прѣдоставяха на гърцитѣ. Рускиятъ посланикъ въ Цариградъ настоя енергично прѣдъ прѣдставителитѣ на българския народъ въ Цариградъ да приематъ проекта и да се помирятъ съ гърцитѣ. Тѣ не послушаха и не подписаха съ собственитѣ си ржцѣ раздѣлата на отечеството си. Напротивъ, тѣ продължиха още по-силно борбата съ гърцитѣ и наложиха на турци и на гърци фермана отъ 1870 г., който възобнови Българската църква, призна българитѣ за отдѣленъ народъ въ империята и очерта българскитѣ етнографни граници въ прѣдѣлитѣ на турската империя. Това бѣ първата най-голѣма българска побѣда прѣзъ изтеклото столѣтие. Съ нея се постигна духовното освобождение на българския народъ.

Пѣдиръ духовното освобождение се почна борба за политическото. Първиятъ успѣхъ за това освобождение, подиръ кървавитѣ възстания и грозництѣ турски звѣрства, се постигна въ 1876 г. Проектътъ за това се начерта отъ великитѣ сили въ Цариградската конференция прѣзъ 1876 г. Този проектъ призна начертанитѣ етнографни граници въ фермана отъ 1870 и образува отъ България въ тия граници двѣ български области съ административна автономия. Въ 1878 г., подиръ блѣскавитѣ руски побѣди надъ Турция, императоръ Александръ II, великиятъ царь Освободитель, санкционира съ договоръ въ Санъ-Стефано тѣзи граници и създаде въ тѣхъ независима България. Това бѣ най-великото човѣшко и културно дѣло на благородния руски народъ прѣзъ миналото столѣтие. Нѣма второ подобно по висота на идея и по величие въ миналото. Великиятъ Царь-Освободитель и плеядата негови дѣйци великани създадоха България такава, каквато бѣ въ душата на българскитѣ дѣйци и въ двата международни акта. Враговетѣ на Русия въ лицето на познатитѣ велики държави и враговетѣ на българитѣ въ лицето на гърци, сърби, турци и пр. се възправиха срѣщо Санъ-Стефанска България, и въ Берлинъ българския народъ се разпокжса. Съ смъртьта на Царь-Освободителя и на великанитѣ му сътрудници, като че ли изчезнаха въ Русия защитницитѣ на Санъ Стефанска България. Подиръ тѣхната смъртъ Санъ-Стефанска България се счете, сѣкашъ, за грѣшка и заличаването на тази грѣшка като че ли стана точка въ руската политика. Редицата факти, които отъ 1885 г. се нижатъ, свѣдочатъ за обратъ и за усилия, които иматъ особенъ смисълъ. Като се остави дългата броеница факти за тоя обратъ, биятъ въ очи най-важнитѣ. Въ 1885 г. съединението се не одобри и осжди. Въ 1902 г. султанъ Хамидъ, цариградския патриархъ и българското правителство, при единодушнитѣ протести на българския народъ, бидоха заставени да отстжпятъ духовно Скопие на сърбитѣ, а подиръ това още Дебъръ и Велесъ. Въ 1912 г. по натискъ, увѣряватъ, се сключва българо-сърбски договоръ, въ който скопския санджакъ и часть отъ битолския се епитетиратъ «спорна зона». Подиръ прѣвземането на Одринъ, когато да се форсиратъ чаталджанскитѣ укрѣпления, българскитѣ войски се спиратъ при формално обѣщание, че българо-сърбския договоръ ще се изпълни буквално. Това не само не стана, но сърбитѣ тацитно се насърдчаваха въ своята некоректность. Още по-печалното: сърби и гърци отъ ноември 1912 г. издигатъ биточирани укрѣпления срѣщо България, монтиратъ въ тѣхъ обсадна артилерия пакъ при сѫщото тацитно одобрение и насърдчение. Сърби и гърци изтезаватъ, затварятъ, убиватъ българитѣ въ завзетитѣ отъ тѣхъ мѣста, насилятъ съвѣстьта имъ, безчестятъ челядьта имъ, а отникждѣ никаква бѣлѣжка не се прави въ Бѣлградъ и въ Атина. Подиръ отстжпването Силистра съ петербургския протоколъ, ромънитѣ се явяватъ съ нови териториални претенции и съ заплашвания, ако не се удовлетворятъ. България се поставя въ най-деликатно подожение отъ ромънитѣ, като сѫщеврѣменно се застрашава отъ сърби, черногорци и гърци.

Българското правителство не прѣговаря съ Ромъния, защото, разправятъ, му се казвало, че въпросътъ съ послѣдната щѣлъ да го уреди другъ. Черногорски бригади тръгватъ още въ края на май за българската граница, сърбски и гърцки войски се трупатъ на българската граница, пакъ отникждѣ никаква бѣлѣжка нито въ Цетиня, нито въ Бѣлградъ, нито въ Атина. Ромъния нахлува съ войски въ България, насиля международни начала и традиции, пакъ отникадѣ никаква бѣлѣжка въ Букурещъ. Българскитѣ войски стигатъ на осемь километра до Нишъ. Щомъ се узна това, веднага се настоя най-енергично въ София да напуснатъ българскитѣ войски сърбската територия. Слѣдъ като стана това, България се праща въ Нишъ да иска бърже миръ и да приеме най-позорни условия, каквито й се прѣдложатъ... Сърбитѣ насилватъ нашитѣ граници, българскитѣ войски ги отблъсватъ, бѣлѣжки се правятъ не на нападателитѣ, а на България, която е пратила делегати въ Нишъ и която е принудена да се брани. Гръцкитѣ войски нападатъ, българскитѣ ги отблъскватъ и загражданъ, бѣлѣжка и огрози се отправятъ пакъ срѣщу България.

Това сж най-грозни факти, това сж най-горчиви истини. Тѣзи факти и истини, които не сж всички, искатъ обяснение. Ако Санъ-Стефанска България е грѣшка, нека се каже. Ако обединението на бъл-

гарския народъ прѣчи на славянството, ако православнитѣ искатъ българския народъ да се прѣнесе въ жертва, за да минатъ славянскитѣ кораби морето и славянитѣ да разрушатъ Троя, ако окървавения въ невинна българска кръвь Калхасъ, който възсѣдава на вселенския прѣсталъ и който съ кървави ржцѣ благослявя милиони православни е готовъ съ ножъ въ ржка да заколе жертвата и да я прѣнесе прѣдъ олтаря на православната Артемиса, нека се каже. Ако славянскитѣ дипломати сѫ дошли до убѣждение, че интенсивниятъ устремъ на българския народъ къмъ култура, единение и напрѣдъкъ е опасенъ за славянството, че българскиятъ народъ трѣбва да се затрие и земята му да се раздѣли между сърби, гърци, ромжни и турци за величието на славянството и за тържеството на славянската солидарность, нека иматъ доблестьта да го кажатъ. Но малодушие е да се криятъ грижливо заднитѣ мисли, а задкулисно да се дава ржка на сърби, черногорци, гърци и ромжни срѣщо българския народъ и да се разпъва, въ име на славянската солидарность и на оплѣсканитѣ съ кървьта на хиляди дѣца, жени и дѣвици православни, българския народъ, защото въ-рви прѣди другитѣ въ културата на Балканитѣ и защото дири бждащето си въ просвѣта, въ широка свобода и въ примѣрна демократична управа.

Не, не е оправдано да се наричатъ българитѣ „варвари“ и българския народъ „варварски“ отъ обвинители, народътъ на които нѣма нито добродѣтелитѣ, нито просвѣтата, нито високитѣ качества на българския народъ. България до освобождението си, до 1878 г., е имала въ селата си училища и читалища, каквито нито Ромжния, нито Гърция, нито Сърбия, макаръ и независими държави, сѫ имали.

А отъ 1878 год. до днесъ България е оставила далечъ задъ себе въ народно образование и третѣтия държави. Въ България нѣма село или колиба безъ училище. Ромжния, която се титулува културна, брой въ всѣки окржгъ съ десетки села не само безъ училища, но и безъ човѣкъ грамотенъ у тѣхъ. Още по-голѣма е безграмотностьта въ околиитѣ и селата у Гърция. Не по-добрѣ стои и Сърбия по народно образование. Женското висше образование въ България стои най-високо. България прѣвъзхожда съ него всички балкански държави: ни Ромжния, ни Сърбия, ни Гърция броятъ скупомъ толкова жени и дѣвици съ висше образование, колкто България. Въ софийския университетъ има повече отъ 1000 студентки. Въ цѣла България има повече отъ 3 хиляди българки съ университетско образование, между които и докторки по литература, философия, педагогия, медицина и пр. отъ западнитѣ университети. Дори Македония брои повече българки съ висше образование, отколко въ респективнитѣ кралства има съ такова гьркини, ромжнки или сърбкини.

И вие, сждии руси, чехи, хървати, словинци, които гърмите въ конгреситѣ и въ печата, че стоите за пранципа: »ни единъ славянски народъ да се не потиска отъ другъ«, се солидаризирате съ дѣлото на сърби и черногорци, които въ съюзъ съ гърци, власи и турци, потискатъ и поробватъ мжченицитѣ македонци, за свободата и правото на които България даде повече отъ сто хиляди идеални свои синове жертва!

И вие, обвинители ромжнски управници, които държите народа си въ невѣжество и робство, които сте му отнели всичко, като сте го оставили безъ стрѣха и дори безъ педя земя, и вие, обвинители гърци, които сте смѣсили православието съ езичеството, християнството съ елинскитѣ пороци, които въ Солунъ и Македония събаряте олтаритѣ въ българскитѣ храмове и скверните св. антимниси, което и турцитѣ не сѫ вършили, които избихте съ хиляди невинни български дѣца, защото сѫ българчета и които не оставяте избититѣ дѣца да ги погребатъ въ бащинитѣ имъ гробища, отъ което вандалство се гнуси и послѣдниятъ евреинъ въ Солунъ — вие, обвинители, наричате българитѣ »невѣжи« и »диви«, а българския народъ „варварски“!

Но надъ православни славяни, гърци и власи стои човѣщината, стои елита на човѣчеството и на християнството. Човѣшката душа е благородна и блага, човѣшката съвѣсть е чиста, идеална, съвършена. Тѣ сѫ християнски.

Човѣчеството и християнството се червятъ отъ дѣлото на сърби, черногорци, гърци, власи и турци, защото то е петно за вѣка и позоръ за човѣчеството и за християнството.

Ще се солидаризира ли славянството съ него, г-да сждии? пита ви защитата.

Тс.

Християнството и войната.

Ето най-мжчниятъ въпросъ за разглеждане отъ християнско становище Още първитѣ християни е трѣбвало да се справятъ съ въпроса за войната. Мнозина сѫ се изказали, че проливането на човѣшка кръвь е противохристианско нѣщо, и затова християнитѣ не трѣбва да ходятъ на война. Други пъкъ сѫ допускали войната, като необходимо зло.

Първитѣ сѫ имали прѣдъ видъ теоретическитѣ, абсолютнитѣ истини на християнството, а вторитѣ — приложението на тѣзи истини въ практическия животъ.

Въпросътъ се нуждае отъ разяснение.

Мнозина разсжждаватъ така: Ако Християнството по принципъ е противъ войната, то защо се не изкаже противъ нея и да съвѣтва никой да не ходи на война; ако ли пъкъ е за войната, то противорѣчи само на себе си, защото такъвъ принципъ за война нѣма въ него.

Война е имало още отъ началото, прѣди да е имало християнство. Историята въобще на народитѣ е история, която се колебае между война и миръ. Въ свѣта на животинското царство владѣятъ *биологичнитѣ* закони. законъ за самосъхранението, законъ за продължение рода, законъ за приспособяването, за разпрѣдлението, за развитието, за оформяването, за спестяването, за органичната хармония, за свръзката и пр. Тѣзи закони, както и *механичнитѣ* закони, не се нуждаятъ отъ прилагане, тѣ си иматъ единъ свой естественъ пжть. По силата на този законъ е възможно съществуването и развитието на органическия миръ. Тукъ ставатъ непрѣстанни борби и слабото загинва.

Борбата между животнитѣ resp. хората (които въ своята животинска природа подлежатъ на сжщитѣ закони) ние наричаме *война*.

Въ свѣта на духовното царство има други закони: *нормативнитѣ*, които не владѣятъ необходимо, както биологичнитѣ и механичнитѣ, а трѣбва да бждатъ първо открити и второ, приложени, за да иматъ значение. Такива закони сѫ тия на религията, етиката, логиката, граматиката и пр. Биологичнитѣ закони сѫ изразъ на това, което е, естествения фактъ,

безъ оцѣнка, а нормативнитѣ — посочватъ това, което трѣбва да бѫде. Войната има първо-основата си въ биологичнитѣ закони, а религиозно-нравственитѣ изисквания, като не сѫ могли да я прѣмахнатъ, сѫ се задоволили само съ това, да й дадатъ *извѣстна* насока и да смекчатъ нейната жеотокость. Законитѣ на човѣшката природа не могатъ да се унищожаватъ, тѣ могатъ при извѣстни случаи само да се регулиратъ, за да се добие нѣкой другъ резултатъ.

Религиозно-нравственитѣ изисквания въ реда на естественитѣ склонности и тежнения на човѣшката натура иматъ само регулативно значение. Религиозно-нравственитѣ истини сѫ абсолютни и вѣчни, обаче човѣшкото естество не се поддава изведнъжъ, да може да послѣдва тѣзи истини. То трѣбва да измине дълъгъ пѫть, за да се доближи до тѣхъ. Човѣшката природа трѣбва да бѫде принудена и дресирана. Явно е, че безъ компромиси между нравственията идеалъ и дѣйствителния животъ не може да бѫде. Този процесъ е нескончаемъ и мжчителенъ, обаче човѣкъ намира утѣшение въ това, дѣто той може да прѣдвкусва вѣчната истина, да се стреми и доближава къмъ нея. Но дохождатъ страшни и тежки моменти, когато на единъ народъ е отнета отчасти или пъкъ изцѣло възможността да отива въ пѫтя на своитѣ идеални стремежи, тогазъ той е принуденъ, ака е изчерпалъ всички други срѣдства, да положи кръвни жертви прѣдъ олтаря на своето отечество и прѣмахне тѣзи прѣчки. Необходимостта, поради несъвършенството на хората, е повелителна, народътъ прибѣгва до силата, за да възтържествува неговото естествено и божественно право. Това е войната. Тя е проливане на кръвь, зло, но прѣдпочетено прѣдъ друго по голѣмо зло, което ти прѣчи да отиващъ по пѫтя къмъ съвършенството. Войната е най-голѣмиятъ компромисъ, който може да извърши единъ народъ по пѫтя на своето мирно развитие. Затова той трѣбва хубаво да прѣцѣни обстоятелствата, да види изчерпалъ ли е *всички* мирни срѣдства, да види *съгласенъ* ли е идеалътъ му съ абсолютнитѣ божествени истини и тогазъ да отвори или пъкъ приеме война, защото тогава войната се явява по-малко зло отъ самия миръ. Но само въ такъвъ случай и въ никакъвъ другъ! Обаче не трѣбва да се забравя, че тя е само *допустимо зло* и, като такова, то не може да стои въ реда на абсолютнитѣ божествени истини. Тя сѫщо не може да бѫде и прѣмахната, защото хората сѫ далечъ отъ съвършенството. Като казва така християнството, то не проповѣдва войната, но констатира единъ фактъ. То не благославя войната, но благославя хората, които отиватъ да се срѣщнатъ очи въ очи съ най-страшното и изпитателното нѣщо на свѣта. Ако въ обикновеното врѣме човѣкътъ се нуждае отъ Божа помощь да устои на истината въ душата си, то колко повече въ врѣме на война. А за достигане цѣлта на войната се 'изискива Божа помощь и Боже благоволение, защото само Той „държи въ ржцѣтѣ си изхода на битвитѣ“. Ако християнството не съвѣтва да се не отива на война, то прави това по простата причина, че е невъзможно иначе да бѫде при днешното състояние на народитѣ. То е опознало добрѣ хората и не си прави илюзии, че тѣ сж достигнали нуждното съвършенство. А че християнството не проповѣдва война, се види отъ това, дѣто то внесе „новата велика мисъль за царството Божие и показа съ това на народитѣ вѣчния миръ, като цѣль на исторята имъ“. (Luthardt) „Миръ ви оставямъ, моя миръ ви давамъ“, казва Иисусъ Христосъ; „търсете миръ съ всички“, пише апостолътъ, „миръ на земята“, пѣятъ ангелитѣ надъ витлиемската пещера и навсѣкждѣ миръ възвѣстява християнството. Всички хора сж братя. Единъ пастирь и едно стадо е цѣлта. Постигне ли се това, основано е царството Божие тукъ на земята. Тъкмо въ мира Иисусъ Христосъ намира прѣимущество на своята религия прѣдъ иудейството и другитѣ религии. Срѣщо принципитѣ „око за око“ и „зжбъ за зжбъ“, той противопоставя: „Любете враговетѣ си, благославяйте тия, които ви кълнатъ, правете добро на тѣзи, които ви ненавиждатъ и молете се за тия, които ви правятъ пакость и ви гонятъ. Който те плесне по дѣсната страна, обърни му и другата. И на този, който би поискалъ да се сжди съ тебе и да ти вземе ризата, остави му и върхната си дреха“. Само чедата на мира сж наречени „чеда Божи“. „Блажени миротворцитѣ, защото тѣ синове Божи ще се наекатъ“.

Фактътъ, че се водятъ войни и днесъ между християнскитѣ народи, показва колко сме далечъ отъ християнския идеалъ. Ако наложената и оправдателната война е било тежко изпитание на единъ народъ, то за *произволната* човѣшкиятъ езикъ нѣма думи да окачестви. Таквазъ война е грѣхъ и прѣстжпление спрямо Бога и спрямо човѣчеството.

Имало е мнозина на онова врѣме, като напримѣръ померанскитѣ пастори, които сж мислили, че идеята за войната е сжщеврѣменно и християнска идея, и затова сж казвали, че всѣкой, който е по принципъ противъ войната, е и противъ Бога. Прѣзъ сжщото врѣме въ Пруския ландтагъ единъ майоръ, прѣдставитель на военната власть, е изяснявалъ, какво казармата е основана върху *троичностьта* на Бога. Една е християнската религия, единъ е християнскиятъ Богъ, но види се, различнитѣ хора, различно схващатъ този Богъ Затова Гете казва: „Какъвто човѣкътъ, такъвъ му и Богътъ“.

Генералъ-фелдмаршалъ графъ Молтке въ едно свое писмо до професора Блунчли въ Хайделбергъ казва: „Вѣченъ миръ това е единъ сънь и при това не хубавъ сънь! Война е единъ елементъ на свѣтовния отъ Бога установенъ порядъкъ. Най-благороднитѣ човѣшки добродѣтели се образуватъ въ нея: безстрашие и себеотрицание, вѣрность и самопожертвуватель ность. Войникътъ дава своя животъ. Безъ войната свѣтътъ би застоналъ на едно мѣсто и би се изгубилъ въ материализъмъ“.

Karl Kehrbach критикува тѣзи думи на Молтке по слѣдния начинъ: „Въ всъки случай самата война, като такава, не може да прѣдпази свѣта отъ заставане на едно мѣсто и материализъмъ; това могатъ да направятъ само мотивитѣ, които сж подбудили една война. Войната отъ 1813—1815 година повдигна морално и духовно нѣмската нация, но дали може това да се каже за послѣдната война, която бѣ съпроводена съ толкозъ жертви? „Зашеметяването“, което непосрѣдствено послѣдва слѣдъ тази война, струва ми се, не говори въ полза на утвърждението, какво войната ни е прѣдпазила отъ застоялость и материализъмъ. Ние не виждаме никакво подобрение на нацията, напротивъ, разви се едно *византийство*, което взе широки размѣри и онищожи личното достойнство на онѣзи, които се подведоха подъ него. Напразно търся да забѣлѣжа, че послѣдната война ни е избавила отъ материализма даже въ областьта на *религията* и *изкуството*. А отъ *криминалната статистика* се ясно вижда, че нѣма никакво нравствено подобрение въ нѣмския народъ. Но да прѣдположимъ, че една война е придружена съ най-добри политически и нравствени послѣдствия, то една обективна оцѣнка може да стане само тогазъ, когато се взематъ подъ внимание и жерт-

витѣ, дадени за тѣзи послѣдствия. Кой може, впрочемъ, да рѣши дали ползата отъ една война е еквивалентна на жертвитѣ (човѣшки животъ, разорение на съмейното щастие, загрубяване на воюющитѣ, увреда на търговията и промишлеността и пр.), които сж дадени за нея"?

Често пѫти въ полза на войната се привожда Евангелския стихъ: „Нѣма по-голѣма любовь отъ тази, да положи нѣкой душата си за ближния".

Наистина, отъ тази любовь нѣма по-голѣма, но това не значи, че се одобрява и *самия случай*, който ти дава възможность да положишъ душата си. Тѣ сж двѣ различни нѣща и не трѣбва да се идентифициратъ.

Християнството по принципъ е противъ войната. Но до тогасъ, до когато не утихнатъ страститѣ, ще я допуска, за да се изскубне, жертвата отъ ржцѣтѣ на разбойника.

Тъй че едни отхвърлятъ войната, като нѣщо противохристианско и съвѣтватъ да не се ходи на война. Тѣ иматъ прѣдъ видъ само теоретическитѣ, абсолютнитѣ истини на християнството безъ огледъ на реалния животъ.

Други по принципъ не одобряватъ войната, но при извѣстни случаи я допускатъ. Тѣ констатиратъ, че хората сж несъвършени и не могатъ изведнъжъ да послѣдватъ абсолютнитѣ християнски истини. Човѣчеството трѣбва да се възпитава, за да достигне вѣчния миръ.

Трети пъкъ намиратъ, че войната е нѣщо добро. Правилно е второто гледище.

Свещ. *Д-ръ К. Цѣновъ.*

Телеграма до Светѣйшия Руски Синодъ.

Прѣдседателствувящия св. Синодъ на Българската църква, Н. Високопрѣосвѣщенство св. Доростолския и Червенски митрополитъ г. Василий, е отправилъ на на 11-и того до Високопрѣосвещения Петербургски митрополитъ г. Владимиръ, Прѣдседателствувящия светѣйшия Правителствующъ Руски Синодъ слѣдната телеграма:

Петербургъ.

Високопрѣосвещения митрополитъ г. Владимиръ, Прѣдседателствующъ на Свѣтѣйшия Правителствующъ Руски Синодъ.

Ужасни бѣдствия връхлетѣха многострадална България! Възродена и повикана къмъ свободенъ политически животъ отъ блаженнопаметнаго Царь-Освободителя си скжпитѣ и грамадни жер ви на великодушния братски руски народъ, тя счете за свещенъ дългъ да продължи великото дѣло на освобождението на своитѣ единовѣрни и единокрьвни братя, останали подиръ Берлинския договоръ подъ тежкото мусулманско иго. Ободрена морално и подкрѣпена съ щедри и прѣизобилни помощи отъ страна на братята руси, България сразу вѣковния врагъ, като принесе въ жертва повече отъ деветдесеть хиляди войника и несмѣтни материални сили. Когато тя, въпрѣки желанието и намѣрението си, биде заставена да брани своитѣ граници отъ бившитѣ си съюзници и когато, невѣдомо за какви грѣхове, биде нападната отъ сѣверния си сѫсѣдъ, Ромжния, тя имá и това ново злощастие, да да бѫде нагазена отъ побѣдения турчинъ, едва подписалъ договора за миръ при гаранцията на всички велики сили. Отъ нѣколко дни турцитѣ сж минали новата ни граница, а отвчера и старата и сж се прѣдали да грабятъ и убиватъ нашитѣ братя и да опожаряватъ жилищата имъ. При неописуемитѣ бѣдствия, които съ двѣтѣ войни се струпаха върху благочестивия православенъ български народъ, сега се яви друго, което ще се завърши съ избиването на всичко живо останало отнапрѣдъ и съ съвършеното опустошение на полетата, напоени отъ скжпата кръвь по-рано на стотини хиляди руски войници, а сега на десятки хиляди български. Поразени и изумени прѣдъ тоя потресающъ фактъ и прѣдъ равнодушието на просвѣтена инакъ Европа, ние отправяме очи къмъ братска и единовѣрна Русия, дѣто всѣкога сме намирали участие и подкрѣпа.

Високопрѣосвещени Владико,

Въ тия минути на тежки и съкрушителни изпитания за българския народъ, който, по примѣра на братята си руси освободители, се самопожертвува за благото на ближния, азъ, смиренъ служителъ на народа и на св. Православна църква, като си спомнямъ съ признателность участието въ подобни тежки за народа ни минути на Вашия блаженной памети прѣдшественикъ митрополитъ Исидоръ и за неговото застжпничество прѣдъ великия Царь Освободитель, най-почтително си позволявамъ да моля Ваше Високопрѣосвещенство и Светѣйшия Правителствующи Руски Синодъ да благоволите да се застжпите по начинъ, който намѣрите за цѣлесъобразенъ, да се въздѣйствува съ най-голѣма бързина за възпиране на турското нашествие въ прѣизмжчената ни земя.

Съ надежда да видимъ скоро утѣшителнитѣ резултати отъ Вашето любвеобилно и братско застжпничество, прѣпоржчваме се на светитѣ Ви молитви и оставаме на Ваше Високопрѣосвешенство смиреннѣйший во Христѣ братъ.

Прѣдседателствующий на св. Синодъ на Българската Църква: (подп.) † *Доростолски и Червенски Василий.*

Книжнина.

Провидѣние.

(Разказъ отъ **Жанъ де Рипъ**).

Една морална криза, която ме разклати въ края на юний, ме накара да отида при моя братовчедъ Албертъ Лакроа. Албертъ бѣ обработилъ чудно земитѣ на чифлика си, кацналъ въ зеленината при брѣга на Сарта.

Жена му, моя племенница, хубава и тънка парижанка, възпитаваше своитѣ три дребни дѣца, най-голѣмото отъ които бѣ на четири години, и вършеше цѣлата кжща съ сржчность и благость, които я правятъ господарка.

Подпомагаше я въ грижитѣ ѝ 18 годишната ѝ сестра, госпожица Жана, която вършеше всичко и срѣщаше всички весело и чаровно.

Тази сутринь, помраченъ отъ тжжни мисли, азъ се скитахъ цѣлъ часъ, като се ядосвахъ ту на коларския пжть, ту на брѫмченето на насѣкомитѣ, ту на палещето слънце на открито, ту на влагата на сѣнка подъ дърветата, когато при завоя на пжтеката срѣщнахъ госпожица Жана.

Правата ѝ тънка снага се повиваше подъ тежка кошница. Още отдалечъ Жана ме поздрави съ усмивка.

— Дѣ тъй натоварена? попитахъ я.

— При злочеститѣ, които Провидѣнието ни праща. Тѣ сж избѣгали и сж се сврѣли въ една запустѣла колиба при входа на гората. Това е цѣло сѣмейство. Мжжътъ боленъ, жената и дѣцата дрипави и безъ кора хлѣбъ. Нося имъ най-необходимото.

— Можеше и да не се мжчите да отивате при тѣхъ.

Госпожицата впи очудено голѣмитѣ си очи въ мене.

— И това, що наричате „Провидѣние", продължихъ азъ, трѣбва, струва ми се, да е и вдъхнало мисъльта за злочеститѣ.

Азъ взехъ кошницата безъ г-цата да упорствува.

— Така е, каза тя: елате съ менъ и ще говоримъ изъ пжтя. Азъ благодаря Провидѣнието, което, струва ми се, вие не познавате.

— Никога не съмъ го срѣщалъ.

— А, при всичко това, то ви изпрѣчва на пжтя ми.

— Това е за менъ любезенъ случай.

Жана ме изгледа свѣнливо и почна да се смѣе.

Тръгнахме заедно. Изъ пжтя тя ми разправи печалната одисея на сѣмейството, на което отиваше да помага.

Нѣколко крачки прѣдъ колибата двѣ окаяни дѣца припкаха прѣдъ насъ. Г-ца Жана цѣлуна мръснитѣ имъ лица, послѣ взе кошницата отъ менъ.

— Благодаря, рече. Ще си тръгнете ли или ще ме чакате тукъ.

— Прѣдпочитамъ да ви чакамъ.

— Е добрѣ, филосовствувайте прѣзъ туй врѣме. Имате сега прѣдметъ за това.

Прѣзъ отворенитѣ врата видѣхъ г-ца Жана колѣничи прѣдъ папрата, която служеше за легло на болния. Тя подигна главата на болния, за да го намѣсти по-добрѣ. Изъ устата ѝ се засипаха ободрителни и състрадателни думи. Като нагоди и ободри болния, тя се обърна къмъ жената, която запелетчи съ благодарности.

— Имай куражъ, затѣши я тя: докторътъ ще дойде, но трѣбва да се изчисти стаята и да се провѣтри. Това е нуждно. Имате ли нѣкои готварски сжлове въ колцата да си послужите?

— Да, г-це, имаме една тенджера и една тиганя.

— Добрѣ. Па, чувашъ ли, не се отчайвай. Азъ ще моля Бога за васъ и утрѣ ще дойда пакъ.

Тя ѝ подаде ржка.

Посраменъ малко отъ моята безполезность прѣдъ това живо милосърдие, азъ пъхнахъ по двѣ бѣли зърна въ ржцѣтѣ на дѣцата. Този мой нескроменъ жестъ не избѣгна отъ очитѣ на Жана, която ме погледна и се засмѣ.

— Дайте паритѣ на майка си, каза тя на дѣцата, и бждете послушни.

Па, като ги заплаши съ пръстъ, добави:

— Ако още веднъжъ ви сваря неомити и мръсни, нѣма да ви цѣлуна.

Послѣ се обърна къмъ менъ и ме попита мило:

— Не ви ли досади да чакате?

— Не, азъ филосовствувахъ, както ми поржчахте. Знаете ли, че вие сте една съвършена възпитателка.

— Истина ли говорите? Е хубаво, ако продължа своя курсъ на възпитание и ви отведа въ друга срѣда?

— Ще вървя съ васъ до края на свѣта.

Голѣмата сграда на единъ чифликъ се издигаше недалечъ. Всичко въ чифлика изглеждаше натъкмено и добрѣ разпрѣдѣлено. Влѣзохме въ голѣмъ салонъ съ бѣли варосани стѣни; голѣма джбова маса бѣ сложена на срѣдата и на двѣ лавици лъщѣха бронзови и фаянсови изображения. Голѣма камина красѣше дъното на салона. До прозореца съ малки свѣтли стъкла съ сини и червени завѣси се гледаше стара селянка, седнала на фотейлъ съ чорапъ въ ржка. Нозѣтѣ ѝ бѣха покрити съ одеяло; бѣла забрадка обгрьщаше лице благо съ очи сини и коси сѣдиняви.

— Добръръ день, бабо Леблонъ, каза г-ца Жана. Бабата дигна бързо глава.

— А добръръ день, добръръ день, г це Жано. Колко се радвамъ да ви видя. Доста врѣме има, откакъ не сте дохождали. Тази сутринь си спомнихме съ Роза за тебъ. Казахъ ѝ, че сѣвсѣмъ сте ни забравили.

— Много бѣхъ заета, бабо.

— И азъ тъй мислѣхъ. Навредъ, дѣто има да се върши добро, вие сте тамъ. Па сега работата ви се удвои: г-жа Робертъ е съ бебе и цѣлата кжща гледа на васъ. Е здрави ли сте всички?

— Да, бабо Леблонъ, а вие тукъ?

— Всичко върви добрѣ: Роза отби малкото; Вилхелмъ ходи на училище, Анета помага на слугинята да готви и носи обѣдъ на работницитѣ.

(Слѣдва).

Вѣсти по положението на Балканитѣ.

Букурешката конференция и примирието. Въ срѣда, 17-и того, 4 часа подиръ пладне, се откри Букурешката конференция. Въ нея участвуватъ прѣдставителитѣ на всички балкански християнски държави въ лицето на своитѣ министръ-прѣдседатели. България се прѣдставява въ нея отъ министра на финанситѣ, г. Д. Тончовъ, и г. Д-ръ Сава Иванчовъ, делегата въ несъстоялата се конференция въ Нишъ. Конференцията въ Букурещъ се откри отъ Т. Майореско, ромжнския м ръ-прѣдседатель, който билъ избранъ за постояненъ прѣдседатель на конференцията. Първото прѣдложение въ първото заседание било да се прѣкратятъ за петь дни военнитѣ дѣйствия на бойното поле. Това петдневно примирие било поискано съ спѣшность отъ г. Венизелосъ, гръцкия прѣдставитель, чрѣзъ прѣдседателя Майореско, за да се спаси гръцката армия, която въ послѣднитѣ сражение заградена отъ нашата и поставена въ критично положение. Въ второто заседание, което станало въ четвъртъкъ, мисиитѣ се задължили да се разпрѣдлятъ, споредъ интереситѣ си въ секции, и да прѣдставятъ писменно своитѣ прѣдложения. Ромжнскитѣ и българскитѣ делегати имали задружно заседание, въ което се засегналъ въпроса за бждната българоромжнска граница въ Добруджа. Подиръ това заседание българскитѣ делегати намѣрили за нуждно да поискатъ отъ София допълнителни инструкции относно ромжнскитѣ прѣдложения. Заседанията на конференцията отивали гладко. Гърцитѣ, подиръ измѣненото щастие на бойното поле, снишили високата нота, която бѣха взели въ Нишъ Очаква се, че благоразумието и умѣреностьта ще наддѣлѣятъ.

Църковно-обществена лѣтопись.

Телеграма до Н. В. Руския императоръ. Прѣдседателътъ на „Дружеството ветерани опълченци-поборници", г.Г. На йденовъ, кавалеръ на руския Георгиев

ски кръстъ, е отправилъ до Н. И. Величество Руския императоръ слѣдната телеграма:

Петербургъ.

До Негово Императорско Величество Всеросійски Императоръ Николай.

Ветерани отъ освободителната война, отличени съ Георгиевски Кръстове за побѣди при Стара Загора, Шипка и Шейново, ние, малобройни остатъци отъ славнитѣ опълченски дружини, доживѣхме да видимъ на старости лѣтъ нашето освободено отъ велика Русия отечество нападнато отъ петь врага, за да бѫде разпокъсано и унищожено. Увѣрени дълбоко въ благосклонността на Ваше Императорско Величество къмъ Великото дѣло на незабвения Вашъ дѣдо, най-почтително молимъ да кажете бързо Вашето Монарше слово, за да се осуети погрома, приготвенъ за нашата многострадална България.

Прѣдсѣдатель на Дружеството ветерани-опълченци-поборници:

Руски Георгиевски Кавалеръ *Григоръ Найденовъ.*

Телеграма до рускитѣ вѣстници. Прѣдсѣдателтъ на „Дружеството ветерани опълченци поборници", г. Гр. Найденовъ, е отправилъ слѣдната телеграма.

Петербургъ: Редакция *„Новое Время"*, копие: *„Рѣчъ"*, *„Бѣржевія Вѣдомости"*, *«Славянскія Извѣстія»*, *„Русская молва"*, Москва: Редакция *„Голосъ Москвы"*, копие: *«Рускоє Слово»*, *„Московскія Вѣдомости"*. *„Рускіе Вѣдомости"*.

Обсадени кругомъ отъ петь неприятели, ние съ трепетъ узнахме отъ едва вчера полученитѣ вѣстници, че и въ матушка Россия продължаватъ още да дирятъ виновника на братоубийствената война. Войната не е братоубийствена, а българоубийствена, планомѣрно поведена противъ България отъ два славянски народа съ поддръжка на двѣ инородни православни държави и мусюлманска Турция. При това омерзително съчетание на религии и раси противъ единъ жизнеспособенъ народъ, далъ достатъчно доказателства за култура и човѣшки достойнства, ние съ свѣто отъ болки сърдце четемъ въ нѣкои руски вѣстници дори и злорадство. Отрѣзвление ще настжпи и братята славяни ще видятъ, че и тоя пжть сж носили вода на чужди мелници. България, единичка отъ цѣлото славянство, най близко приближена до духовния и културния животъ на Русия и най-живо стремяща се къмъ нея, биде обречена неповинна жертва за възлигането на Ромжния и Гърция. Виновницитѣ на това нека тържествуватъ: нѣма вече велика България. Нека се успокоятъ, защото славянството и сега, както всѣкога, иска да послужи за торъ на чужди ниви. Но тия виновници и тѣхнитѣ съмишлиници нека знаятъ, че дѣлото на великодушния Руски народъ, осветено отъ незабвения Царь-Освободитель, не ще пропадне. Съвѣстьта у ближни и далечни ще се разбуди, и всѣки ще получи възмездие по дѣлата си. Ветерани отъ великата освободителна война, проливали кръвь съ братята руси при Стара Загора, Шипка и Шейново, прѣстарѣли вече и прѣдъ прага на гроба, ние се обрѫщаме съ сетенъ гласъ къмъ благороднитѣ синове на матушка Россия: войната противъ България е позоръ за християнството и новъ ударъ върху славянството.

Прѣдсѣдатель Дружеството ветерни: опълченци-поборници,

Руски Георгиевски кавалеръ: *Гр. Найденовъ.*

Славянското благотворително дружество въ София е отправило до „Славянското благотворително дружество" въ Петербургъ слѣдната телеграма:

Петербургъ.

Прѣдсѣдателю на Славянското Благотворително Дружество.

Подиръ епически борби съ вѣковния тиранинъ за довършване великото дѣло на Царь Освободителя, България изнемогва сега подъ тяжестьта на нечуванъ въ историята на християнството позоренъ съюзъ на двѣ славянски държави, сдружени съ два другоплеменни православни народа, подкрѣпени всички отъ заходящия полумѣсецъ. Вижда ли и ще търпи ли това светая Русь, покровителката на православието, ржководителката на славянството?

Като изпълни съ неимовѣрни жертви и усилия своя свещенъ дългъ къмъ поробенитѣ свои братя, като покри съ лаври славянското оржжие, България въ настоящия чрѣзвичайно критически моментъ снема отговорностьта за българоубийствената война, прѣдприета съзнателно и подготовявана прѣзъ редъ мѣсеци прѣдъ очитѣ на цѣлото славянство отъ бившитѣ ни съюзници въ това врѣме, когато Българската армия се борѣше за свободата на поробения братъ и за общото съюзнишко дѣло.

Славянското Благотворително Дружество въ България, терзано отъ това осквернение на идеята за славянска взаимность, обрѫща се къмъ Васъ съ братска молба да дигнете гласъ на протестъ противъ това чудовищно съчетание на православни славяни съ другоплеменници и съ турчина съ цѣль за ново поробване на македонския мжченикъ и за разпокъсването на българския народъ, каленъ въ вѣкова борба за вѣра, езикъ и народность.

Подпрѣдсѣдатель: *Костовъ.*

Бѣжанци отъ Македония. Съ хиляди българи бѣжанци, жени, дѣца и старци, между които и куцовласи и турци, сж пристигнали и пристигатъ отъ Македония въ столицата и въ крайграничнитѣ градове на царството. Това сж злочестници, избѣгали изподъ ножоветѣ и куршумитѣ на гърци и сърби нѣкои отъ улицата, нѣкои отъ нивитѣ си, дѣто работили. Почти всички сж съ дрехитѣ, що сж на гърба имъ. Мнозина отъ бѣжанцитѣ сж изгубили членове отъ сѣмейството си, убити прѣдъ очитѣ имъ отъ гърци и сърби, а мнозина сж избѣгали съ рани отъ сърбски и гърцки саби и куршуми. Гладни, голи, боси и болни, бѣжанцитѣ разправятъ съ ужасъ за сърбскитѣ и гърцки звѣрства. Гърци и сърби ограбили, запалили и опожарили селата имъ, клали и убивали когото стигнали. Недоволни отъ това, палили сноповетѣ, нивитѣ и горитѣ, убивали пеленачетата, унищожавали всичко. Поужасни звѣрства и по-грозни вандалщини не се знаятъ. И това гърци и сърби вършатъ въ страна, която считатъ за гърцка и сърбска и на население, което считатъ гърцко и сърбско Въ царството има повече отъ 150 хиляди бѣжанци Кореспондентитѣ на чуждитѣ вѣстници и военнитѣ аташета отъ легациитѣ на великитѣ сили обикалили въ столицата участницитѣ, дѣто сж настанени бѣжанцитѣ и видѣли сж очи дѣца, жени и старци сж рани отъ сабли и куршуми.

Завърнала се мисия. Прѣди два дни се завърнаха въ столицата Н. Прѣосвещенство св. Левкийския епископъ г. Варлаамъ и Н. Благословѣйство свещеникъ Дръ Ст. Цанковъ отъ Тракия, дѣто бѣха изпратени по служебни работи.

Извлечение изъ писма и дописки.

Гръцки вандалства надъ храмове и мрътви дѣца. Извличаме отъ едно писмо съ дата 25-и юний отъ *гр. Солунъ*, писано отъ чужденецъ, между другитѣ, и слѣднитѣ ужасни гръцки вандалства: „... Българскитѣ църкви въ г. Солунъ сж осквернени отъ гърцитѣ: светитѣ прѣстоли сж прѣобърнати и счупени; св. Евангелие и богослужебнитѣ книги скжсани и стжпкани, св. икони изпочупени и разхвърлени. Гърцкитѣ свещеници отказватъ да извършватъ требитѣ на българи. Мрътво едно дѣте било погребано безъ опѣло. Гробищата сж. Павелъ изпотъпкани и заключени. Три часа стояли женитѣ на вратата съ мъртвото дѣте. Въ гръцкитѣ гробища го не приемали. *Най подиръ единъ евренинъ се съжалилъ и по негово ходатайство дошли жандарми, които повикали 4-ма манги* (гамени) *гърчета, прѣскочили оградата, прѣквърлили мъртвото дѣте, изкопали гробъ и го заровили*"...

Руския печатъ за нахлуването на ромжнитѣ въ България.

Нахлуването на ромжнскитѣ войски въ България е неокачествимо дѣло. То нѣма подобие въ историята. Елититѣ на народитѣ сж погнусени отъ него. Ромжния лѣпна на челото си съ него позоръ, който никой съ нищо не може да измие. Това нахлуване е развълнувало обществото въ Русия. Почти цѣлия руски печатъ го осжжда остро, осжжда и руското правителство, което съ равнодушието си тацитно го насърдчава. Нѣкои руски вѣстници дори обвиняватъ руското правителство, че нахлуването е загатнато отъ него. Въ България не могатъ да допуснатъ това. Ето какво пишатъ нѣкои руски вѣстници по нахлуването:

„*Новое время*" (1 юлий): „Зла сждба постигна руската дипломация въ момента, когато се намираше въ надвечерието на честито събитие, когато очакваше да се прѣкрати братоубийствената война. Ромжния използва този моментъ на колебание, като нахлу въ България. По този начинъ руската дипломация прѣтърпѣ пакъ крушение. Кои сж причинитѣ на тия систематични неуспѣхи?"

„*Биржевия вѣдомости*": „Нечакано Ромжния се изпълзна отъ опекунството на Австро-Унгария и прѣдприе особена акция съ Русия. Послѣдствията отъ това нѣма да бждатъ задоволителни".

„*Рѣчь*": „Намѣсата на Ромжния е една отъ ония политически постжки, които влѣчатъ тежки послѣдствия. А най-лошото е, че инициативата за тая постжка се приписва на Русия".

„*Свѣтъ*": „Всички сж виновни за нахлуването. И Русия е виновна. Братоубийствената война погребва свещеното дѣло на славянството".

Бойното поле.

Пораженията на сърбитѣ и гърцитѣ. Официалниятъ бюлетинъ отъ 18 того съобщава:

Вчера, 17 юлий, сърбитѣ сж атакували Черновръхъ, сѣверно отъ Дъсченъ-кладенецъ, но сж били отблъснати съ голѣми за тѣхъ загуби.

Срѣщу гърцитѣ обходното движение на нашето лѣво крило е правено съ особена енергия и стремителность. Настжплението се е извършило както слѣдва: съ три колони отъ котловината на Разлога, 2 отъ които къмъ Прѣдѣлскитѣ ханища и една къмъ Елътепе или Илинъ-връхъ. Други двѣ колони сж насочени къмъ Неврокопъ, а отъ сѣверъ се спуща друга колона по Арисваница, височина 1378.

Неприятелтъ, който на първо врѣме бѣше противопоставилъ една дивизия на Прѣдѣлскитѣ ханища, усилва този участъкъ, вѣроятно съ още двѣ дивизии.

Слѣдъ упорити боеве всички наши колони достигатъ прѣдназначената имъ цѣль — Осѣново, съ нощна атака прогонва противника отъ позициитѣ му, отбива двѣ нощни атаки на значителни гръцки сили и достига селото Осѣново.

Нощьта срѣщу 18 юлий заварва нашето лѣво крило на линията Харманларъ—Осѣново, височина 1378, владѣеща водоразлѣла на Пиринъ.

Центрътъ, въ долината на Струма, значително е подаденъ напрѣдъ.

Днесъ до пладне не е имало сериозни стълкновения по цѣлия фронтъ.

Положението на нашата армия, въ момента, когато се явили гърцкитѣ парламентьори за примирие, е отлично: съ лѣвото наше крило е застрашенъ входа на Кресненското дефиле, прѣдъ което е развърната гърцката армия; дѣсното крило значително усилено и затвърдено, владѣе позициитѣ си отвчера.

По този начинъ, примирието заварва гръцката армия обхваната отъ двата фланга, съ застрашенъ тилъ и окончателно отжснатъ отъ съюзнишката ѝ сръбско-черногорска армия. Вслѣдствие на това критическо положение, гърцитѣ изпратиха своитѣ парламентьори за примирие още въ 8 часа тази зарань, а много по-рано обози и артилерия се оттеглиха по шосето въ Кресненското дефиле.

Положението срѣщо сръбската армия на фронта Пиротъ—Власина—Патарица е неизмѣнно. Въ района срѣщу Кочани нашитѣ части сж значително напрѣднали.

Дискосни помощи за новопросвѣтенитѣ.

Отъ брой 40	лева	1,837·96
Търновска епархия		
Габрово.		
1. Отъ църквитѣ „Св. Ив. Прѣдтеча" и „Св. Усп. Богородично"	лева	39·50
Старо-Загорска епархия.		
Стара-Загора.		
2. Отъ църквата „Св. Богородица" . .	лева	25·69
3. „ „ „Св. Николай" . . .	„	16·90
4. „ „ „Св. Димитрий" . . .	„	27·—
5. „ „ „Св. Троица"	„	7·50
Доростолска и Червенска епархия.		
Русе.		
6. Отъ църквата „Св. Троица"	лева	29·—
Пловдивска епархия.		
7. Отъ градскитѣ църкви	лева	178·39
Всичко лева		2,061·94.

Печ. Паспалевъ, наемателъ I Кооп. Печат. Д-во „Гутенбергъ". София.

Год. XIV. София. Сѫбота. 27 юлий. 1913 год. Брой 44

Излиза всѣки седмица предпочитено четири сати на годината

Годишната цѣна на „Църковенъ вѣстникъ", заедно съ приложенията за България 10 лева, а за странство 13 лева.

Единъ брой 15 ст.

Тукъ, Славянска бесѣда

ЦЪРКОВЕНЪ ВѢСТНИКЪ

СЕДМИЧНО ИЗДАНИЕ

Адмиѝистрацията е гр. София и всѣкого пребалателя

Всичко, отнасящо се до вѣстника се напраща до администрацията на „Църковенъ вѣстникъ" въ гр. София.

За обявления се плаща за първи пѫть по 20 ст. на редъ съ гарнондъ, за всѣко повторѣние по 15 ст.

Неплатени писма не се приемать — ракописи на седмичното издание не се повѣрщатъ.

СЪДЪРЖАНИЕ:

1. Обявление.
2. „Православие" и „славянство". — Д. Мишевъ.
3. Държавна култура и християнски принципи. — Свещ. Д-ръ Кр. Цѣновъ.
4. Книжнина. — Провидѣние. (Разказъ). — Жанъ де Рипъ.
5. Вѫтрешенъ прѣгледъ.
6. Изъ вѣстницитѣ и списанията.
7. Мемоарь отъ македонцитѣ до великитѣ сили.
8. Рускитѣ вѣстници за ромжнското нашествие.
9. Положението на Балканитѣ.
10. Църковно-обществена лѣтопись.

Общежит. монаст. »Св. Прѣображение Господне«, гр. Търново.

Обявление

№ 266.

Управлението на общежителния монастиръ „Св. Прѣображение Господне" при гр. В. Търново, счита за свой дѣлгъ, да съобщи на всички благочестиви и православни християни посѣтители на св. обитель, че на 6-ти августъ т. год. храмовия праздникъ „Св. Прѣображение Господне", монастиря не ще може да посрѣща гоститѣ си, както другитѣ години съ храна, вода, подслонъ и други. По причина на много силното землетресение на 1-и юний т. год., което събори 2 церкви, зданията, кухнята, напука и всички щерни и водата изтече. Зданията, които останаха недосъборени сѫ покривени, изкъртени, въобще негодни за живѣене безъ ремонтъ, съ който обаче едва ли ще се приуспѣе по нѣмане работници по причина на войната.

Затова управлението на монастиря ни овѣдомява всички благочестивитѣ посѣтители на св. Обитель, по случай храма, да се съобразятъ съ врѣмето и положението на монастиря, т. е. да си взематъ нуждитѣ провизии.

12 юлий 1913 год.

Игуменъ на монаст.: *Иеромонахъ Кирилъ.*

„Православие" и „славянство".

Нѣкои уважаеми наши четци сѫ обърнали особено внимание на послѣднитѣ уводни статии въ «Ц. в.» Като намиратъ изнесенитѣ въ тѣхъ факти и сѫждения вѣрни, тѣ се възхищаватъ отъ сѫкрушителнитѣ истини, които се казватъ за православни и за славяни. Нѣкои четци наедно съ това си доволство изказватъ и недоумѣние, защо въ статиитѣ сѫ употрѣбени думитѣ „православие" и „славянство" и защо се приписватъ на „православието" и на „славянството" нехристианскитѣ, небратски и нечовѣшки дѣла, които нашитѣ съсѣди вършатъ на Балканитѣ. Дума „православие" означавала ученията на Христовата църква. А това учение е високо, чисто и свето. Сѫщо и дума «славянство» означава най-висшитѣ схващания на славянитѣ, идеала на славянството. „Православието" и „славянството" въ конкретния случай не сѫ повинни въ това, което православни славяни, православни гърци и ромжни сѫ мусулмани вършатъ срѣщо православна България.

Схващаме недоумѣнията. Радваме се, че тѣ се извикватъ отъ горчивитѣ истини, изнесени въ прѣдметнитѣ статии. Недоумѣнията сѫ цѣнни. Тѣ показватъ, че у православнитѣ и у славянитѣ има идеални християни и скрупулни славяни, които за нищо не искатъ да се солидаризиратъ нито съ съюза на православни съ мухамедани срѣщо православнитѣ българи, нито съ дѣлото на сърби, черногорци, гърци, власи и турци, което е най-голѣмъ позоръ за вѣка, за православието, за славянството и за човѣщината. Това е утѣшително. Възмущението на единици православни и славяни е и наше. Въ случая тия единици сѫ не само най-близко до насъ, но и всецѣло съ насъ. Тѣхната чувствителность, отзивчивость, правдивость и обективность сочатъ чисти и идеални души. А такива именно души сѫ стражи на «православието» и на «славянството». Ако ученията на Христа е духовниятъ камъкъ, на който се крѣпи „православието", души, като тия, които отбѣлѣзваме, сѫ пъкъ духовниятъ циментъ, който споява идеалнитѣ православни. Сѫщото трѣбва да се каже и за славянството и за неговата най-нова културна догма. Кой не знае, че догмата на неославизма е принципа: „нито единъ славянски народъ да не потиска другъ славянски народъ"? Ала кой не се убѣждава днесъ отъ това, което става на Балканитѣ, а особено отъ това, което злочести славяни вършатъ съ мжченишка Македония, че тази догма е праздна фраза въ устата на славянски фарисеи, е маска, която си турятъ,

когато се явяватъ на славянскитѣ конгреси или когато излизатъ въ славянския печатъ! И ако славянскитѣ фарисеи ржкоплѣскатъ на дѣлото на сърби и на черногорци, съюзени съ инородци и иновѣрци, ако тѣ сочатъ на българския народъ и викатъ, колко гласъ ги държи, къмъ съюзенитѣ племена и вѣри: „Разпнете го, разпнете“! и за Македония: „Разжжсайте я и я раздѣлете“! ако този викъ се нотира отъ цѣлия міровъ печатъ: ние може само да се тѣшимъ, че се намиратъ единици православни и славяни, които отвръщатъ съ протести очитѣ си отъ балканската Голгота и не искатъ да солидаризиратъ „православието“ и „славянството“ съ нея. Та това и ние направихме и правимъ въ тия колони. Въ статитѣ, за които е дума, ние се отвратихме съ болка и съжаление отъ дѣлото на сърби, черногорци, гърци, власи и турци, защото не е оправдано и не може да бѫде оправдано сега и въ бѫдаще нито отъ славянско, нито отъ православно, нито отъ човѣшко гледище

Ала какво е виновенъ публицистътъ за горчивитѣ факти, на които е свидѣтель и които по дългъ е принуденъ да хроникира? Какво е виновенъ той предъ фактитѣ, че съ дѣлото на сърби, черногорци, гърци, власи и турци се солидаризиратъ прѣдставителитѣ на извѣстни „православни“ и „славянски“ кржгове, като едни вършатъ това явно, други задкулисно, а трети съ мълчаливо насърдчение? Въ случая ние си послужихме съ срѣдствата на стилистиката да очертаемъ и нюансираме грознитѣ фактове. Ако недоумѣнията сж, защо сме си послужили съ такива стилистични срѣдства, тѣ сж безосновни, ако пъкъ тѣ сж за самитѣ грозни фактове, — което не допускаме, — тѣ сж неоправдани. Недоумѣнята идатъ отъ метонимията: употрѣбихме общото и абстрактното намѣсто частното и конкретното, употрѣбихме, за по-удобно, „православие„ намѣсто „сърби, черногорци, гърци, власи, руси и пр.“, употрѣбихме «славянство» намѣсто «сърби, черногорци, руси, чехи, словинци, хървати и пр.» Защото не искахме да изброяваме по име всички православни, които сж излѣзли противъ православния български народъ, послужихме си съ общата и абстрактна дума „православие“. Защото не искахме да изброяваме всички славяни, които съ гаври и хули се нахвърлиха срѣщо България, която сключи договоръ съ братия по племе и по вѣра и почна война само за славянитѣ мжченици въ Македония, като даде въ жертва за тѣхъ повече отъ сто хиляди идеални свои синове, послужихме си съ общата и абстрактна дума «славянство». Горчивиятъ фактъ е, че не «догмитѣ на православието“ и тия на „славянството“ отъждествихме съ дѣлото на сърби, черногорци, гърци, власи и турци. Не, тъждество намѣрихме въ схващанията и дѣлата на редица видни прѣдставители на извѣстни православни и славянски кржгове. Тамъ е тъждеството.

Съ това подчертахме една съкрушителна истина. Па и кой ще излѣзе да отрича, че почти всички православни не се нахвърлиха съ стръвь на българския народъ само затова, защото единъ той самопожертвува синоветѣ си за благото на своитѣ ближни? Ако сме казали и казваме съ това неистина, нека се посочи, кой прѣдставитель на православие, кой учитель на правда, любовь и братство излѣзе да осжди небратския и нехристиански актъ на съюзенитѣ православни съ турцитѣ срѣщо България, която разви на Балканитѣ знамето на братството, културата, свободата и която пожертвува съ десетки хиляди идеални синове не да завладява и поробва, но да освобождава? Ако сме говорили и говоримъ невѣрни работи, нека се посочи, кой виденъ прѣдставитель на православна цѣрква излѣзе съ клонче на миръ и съ дѣло на християнска любовь? Нѣка се каже всичко и нарече по име, нека се каже кой прѣдставитель отъ коя цѣрква излѣзе да осжди съюза на православни съ мухамедани срѣщо България и срѣщо злочеститѣ християни мжченици въ Македония?

Ако сме казвали и казваме неистини за «славянството», нека се посочи сжщо така по име, кой отъ прѣдставителитѣ на славянитѣ въ Петербургъ, Прага, Загребъ, Любляна, Бѣлградъ и Цетиня излѣзе да осжди съюза на славяни съ гърци, власи и турци срѣщо славянска България и Македония? Нека се посочи още, кой отъ прѣдставителитѣ на неославизма излѣзе да защити културната догма — „нито единъ славянски народъ да не потиска другъ славянски народъ“?

И защото всички почти православни и славяни излѣзоха срѣщо България, въ право сме да кажемъ, че »православни« отъ извѣстни цѣркви и »славяни« отъ извѣстни страни носятъ кръста, на който сърби, черногорци, гърци, власи и турци разпъватъ България, та, като я озлочестятъ, да разжсатъ по-лесно православна и славянска Македония. Съ това „православието“ и „славянството“ далечъ не се отъждествяватъ съ неговитѣ днешни прѣдставители. «Православието» си остава все така високо, чисто, свето и недосегаемо, както е въ книгитѣ, остава и «славянството» все такъвъ несъзнателенъ рабъ на чужда нива и на чужди интереси, както го изобразява историята. . .

Фактоветѣ, които изнесохме, и сжжденията, които направихме послѣдовно въ три статии по балканскитѣ работи, сж много горчиви истини за „православието“ и за „славянството“ resp. за „православни“ и за „славяни“, ала тѣ не сѫществуватъ още всичко, което се знае и което може да се каже. Сѫзнаваме, че най-горчивитѣ истини не може да се изнесатъ въ тия колони. Ала при първа възможность и свобода пишещиятъ тия редове ще допълни чернитѣ зърна на огърлицата тукъ или на друго мѣсто . . . .

Д. Мишевъ.

Държава, култура и християнски принципи.

I.

Що е държава? Правовата форма за общия животъ на една или повече нации се нарича държава. На това опрѣдѣление сж съгласни както прѣдставителитѣ на консерватизма, така сжщо и онѣзи на модерния либерализъмъ. Както единитѣ, така и другитѣ не поставятъ никаква друга задача на държавата, освѣнъ защита интереситѣ на отдѣлнитѣ индивиди. „Задружниятъ животъ има за цѣль да благоприятствува на отдѣлнитѣ индивиди; никой не трѣбва да бѫде разглежданъ като срѣдство, или пъкъ принасянъ като жертва за идеята на цѣлото“. (Staatslexikon, Rotlock und Welcker). Държавата се основава върху правото, което регулира отношенията на здравия животъ. Тя не създава права, а само формулира естестаенитѣ човѣшки права и, споредъ врѣмето, нравственото и религиозно състояние на единъ народъ има различни задачи. Всѣка епоха и всѣко поколѣние сж имать по нѣкоя проблема за разрѣшаване. Държавата е дължна

да промисли за напрѣдъка на своя народъ и да му спомогне при разрѣшаването на културнитѣ задачи. Дължна е така сѫщо да не прѣчи, а да съдѣйствува на всички онія институти, които въобще спомагатъ да се развие съзнанието у народа за неговото *земно* и *небено* призвание. Тя трѣбва да положи въ своята възпитателна система здрави, и *неизмѣнни принципи*, които водятъ къмъ осѫществяване царството Божие тукъ на земята.

Подъ влияніето на Хегеля се развиха нѣкои погрѣшни теории за понятието държава и нейната цѣль. Споредъ Хегеля, държавата е дѣйствителностьта на нравствената идея. Тя е висшето осѫществение на абсолютния разумъ и изразъ на всички жизнени и нравствени прояви, вкупомъ взети. *Държавата е даже самиятъ висшъ разумъ и висша нравственость*, облечена въ атрибуцитѣ на силата. Въ Staats-und Gesellschaftslexikon на Wagner-а държавата се нарича „форма, подъ която се проявява цѣлото земно битие".

При тѣзи опрѣдѣления обемътъ на понятието държава е разширено до степенъта на *Божи авторитетъ*. Таквозъ разширение може да бѫде фатално и за нравственость и за религия. Държавата въ такъвъ случай се явява като източникъ на всѣко право и на всѣка истина и никой не смѣе да се противопоставя не само външно, но и вжтрѣшно въ себе си на нейнитѣ постановления. Таквозъ обоготворяване на държавата е днесъ невъзможно, защото ние знаемъ, че истинитѣ не сѫ отъ държавенъ, а отъ божественъ произходъ.

Римскате държава на онова врѣме искаше да бѫде обоготворявана, но, *извѣстно е*, християнитѣ се противопоставиха на това, като казваха: человѣкъ е дължѣнъ да се подчинява по скоро на Бога, отколкото на человѣцитѣ. И съ това се строго разграничи сферата на държавата отъ онази на религията. Ние днесъ не желаемъ да се връщаме къмъ языческитѣ формули. Но това още не значи, че държавата и религията се поставятъ въ противорѣчие. Напротивъ, днешната държава трѣбва да постави своитѣ закони и принципи въ хармония съ христианскитѣ принципи, *иначе я очаква участьта на языческитѣ държави*. И язичеството си имаше своитѣ принципи, но тѣ бѣха врѣменни. Тѣ не знаеха да поставятъ вѣчния миръ, като цѣль на своята история и не бѣха въ положение да положатъ държавното си устройство на вѣчни, неизмѣнни начала. Идеята за царството Божие тукъ на земята бѣ чужда за тѣхъ, затова и принципитѣ на това царство имъ бѣха чужди. И какво стана? Языческата държава трѣбваше да пропадне.

Християнскитѣ държави днесъ трѣбва да взематъ актъ отъ това нѣщо. Една държава може да се нарича християнска, но това не й прѣчи да се ржководи отъ нехристиански истини. Язичницитѣ се ржководѣха отъ естественитѣ изисквания на плътьта, като ги обличаха въ мантията на человѣшката мждрость; но изключена ли е и намъ възможностьта да се ржководимъ отъ сѫщитѣ изисквания, като ги облечемъ само въ християнска мантия? Намъ се струва, че и нашата участь нѣма да бѫде по-добра отъ онази на язичницитѣ.

Днешнитѣ хора разчитатъ на своята култура и наука.

Напротивъ, всичко ще загине. Нѣмаха ли Гърция и Римъ сѫщо култура и наука, но това не ги спаси отъ погибель. Други сѫ принципитѣ, които могатъ да запазятъ и внесатъ хармония въ народитѣ. Само че Гърция и Римъ не знаеха тѣзи принципи, а днешнитѣ християнски държави ги знаятъ, затова и Божието наказание на послѣднитѣ ще бѫде по-голѣмо отъ онова на първитѣ.

Гърция и Римъ на онова врѣме бѣха се разюздали, нищо не работѣха, защото считаха, че тѣ сж надрасли положението, въ което е дълженъ човѣкъ да работи. Атинянитѣ се скитаха по площадитѣ, а гражданитѣ на Римъ се хранѣха отъ държавата. Когато Цезарь се възкачи на прѣстола, Римъ е хранилъ тогазъ 320,000 души (на $1^1/_2$ милиона жители). Цезарь намали числото имъ на 150,000, обаче при Августа пакъ се възкачило на 200,000. Ubbhorn прѣсмѣтва разноскитѣ имъ за храна годишно повече отъ 6 милиона марки (7,500,000 лева). Тѣхнияте викъ е билъ: *хлѣбъ* и *зрѣлища*! И едното и другото сж давани въ изобилие. Театритѣ, цирковетѣ, амфитеатритѣ, баниттѣ и пр. сж били винаги прѣпълнени. Великолѣпието и разкошътъ не сж имали граници. Числото на игритѣ е расло отъ година на година. При Августа били опрѣдѣлени 66 деня за игри, при Тиберия 87 (както не се смѣтатъ гладиаторскитѣ борби и борбитѣ на животнитѣ). Въ срѣдата на четвъртото столѣтие праздничнитѣ игри били докарани до 175 деня. Въпъ отъ това е имало и други извънредни игри. Напримѣръ, за освещението на амфитеатра Титъ е опрѣдѣлилъ 100 деня, а за праздника на второта децения отъ Троянова триумфъ 123 Всичкитѣ голѣми игри почватъ отъ рано сутринѣта до заходъ слънце. Числото на мѣстата въ тритѣ голѣми театри било 49,590, въ амфитеатра 87,000, въ цирка при Цезарь 150,000, при Веспасияна 250 000, въ четвъртото столѣтие 385,000. Често пѫти самъ кайзеръть е ставалъ домакинъ. При единъ праздникъ, който е далъ Домиціанъ въ 88 година, разкошно облеченитѣ слуги едва ли не сж били повече отъ самитѣ зрители. Тогазъ е даденъ и разкошенъ обѣдъ, дѣто нищо не е липсвало: ядене, пиене, сжкълощѣнни прибори — всичко въ изобилие. Жени, дѣца народи, рицари, сенатори, всички били насѣдали и между тѣхъ самъ кайзеръть. Тогазъ и най-бѣдниятъ е билъ щастливъ, че е могълъ да бѫде гость на неговата трапеза. (Friedlander).

При Августа въ осъмьтѣ праздници 33 фехтуване, които той даде, сж взели участие 10,000 души; въ четиримѣсечния праздникъ, който даде Траянъ за завладѣването на Дакия, били взели участие тоже 10,000 фехтувачи Тогазъ воениитѣ плѣнници отъ всичкитѣ народи имаха честьта да пролѣятъ кръвьта си и умрятъ прѣдъ очитѣ на кайзера — господарьть на свѣта Съ кръвьта на всичкитѣ народности често пѫти се е смѣсвала и кръвьта на всичкитѣ видове животни на свѣта. Въ игритѣ на Помпея е имало 17 слонове, 500—600 лъвове и други 410 африкански животни. Въ двадесеть и шестата игра, дадена отъ Августа, е имало около 3500 африкански животни. При освещението на амфитеатъра сж загинали въ борба около 9000 питомни и диви животни. Игритѣ се смѣнявали: слѣдъ дневнитѣ — нощни; слѣдъ сухоземнитѣ — водни.

И около това мѣсто на кръвь и вопли сѣдаха кайзеръть и сенатори, рицари и народъ, жени и нѫже, ядѣха и пиеха, смѣеха се и се кикотѣха, викаха и ревѣха; мѣсто на страхотия, градъ не ужасъ, дѣто нѣма втори на свѣта. А разпустнатостьта нѣмаше край. *Нравитѣ на Римъ сж коментарь на Апокалипсиса!* (Paulsen. Syttem der Ethik). А що е прѣдставявала религиозано-нравствената философия на това врѣме. Самитѣ философи сж чувствували пустотата на живота и сж се мжчили чрѣзъ мисльта си да се освободятъ отъ суетата. Обаче не сж имали съ какво да запъл-

нятъ своя животъ. Маркъ Аврелия казва: „Резигнирай се и не искай нищо, което не влиза въ твоята сила; остави свѣтътъ да си отива по своя пѫть и нѣма да имашъ *безпокойство*“. Епиктетъ: „*Не карай нѣщата да отиватъ тъй, както ти искашъ, но искай тъй, както тѣ отиватъ, само тогазъ ще бѫдешъ щастливъ*“.

Ето това сѫ били принципитѣ на частния и обществения животъ. И нѣщо повече: Пилатъ пита: „*Що е истина*“? Никога и никой не е задавалъ по-чисто-сърдеченъ въпросъ отъ този. Това е прѣдсмъртниятъ изповѣденъ въпросъ на античния свѣтъ...

И угасна навѣки слънцето на инакъ тъй привлѣкателния старъ свѣтъ, *защото не може да си създаде принципи за дълъгъ животъ*.

Каква тѫга обхвѫща човѣка при този *трагизъмъ* на историята!...

Ето въ такъвъ моментъ се появява християнството.

Свещ. *Д-ръ К. Цѣновъ*.

Книжнина.

Провидѣнието.

(Разказъ отъ **Жанъ де Рипъ**).

2

Бабата вторачи яснитѣ си очи у менъ.

— Мисля, господинътъ не е тукашенъ.

— Пръвъ пѫть ида тукъ, казахъ, намирамъ всичко дивно.

— Господинътъ е много любезенъ, но право е, що казва.

— Г-нъ Симонъ Дешаръ е братовчедъ на зетъ ми. Той пише хубави истории и азъ мисля, продължи г ца Жана, като ме изгледа съ упоритъ погледъ, че вие ще му разправите вашата.

Лицето на баба Леблонъ просия.

— А, наистина, азъ я разправямъ само, за да благодаря Провидѣнието.

Седнахме.

— Трѣбва ли да ви казвамъ, че мжжъ ми, много добъръ човѣкъ, се ожени за менъ, слѣдъ като го уволниха отъ войската. Не бѣхме по богати единъ отъ другъ, но и двамата бѣхме еднакво смѣли. Много трѣбваше да се бъхтемъ, за да отгледаме петь дѣца, които ни даде Богъ. За добро ужъ дадохме най голѣмото си момиче, мома вече, въ града на работа. Единъ день тя се върна въ село болна отъ лошата треска. Въ осемь дни я изгубихме: смъртта я покоси. Подиръ нея се разболѣха двѣтѣ ни най малки дѣца, двѣ момченца. Изгубихме и тѣхъ. Мжжъ ми стана като лудъ. Може да си прѣдставите моитѣ огнйове. Мжчихъ се да тая скърбята си да не увеличавамъ неговата, ала всичко напраздно. Подиръ шесть мѣсеца и него закопахъ. А, господине, ако не бѣ благия Богъ и господинъ свещеника да ми напомнятъ, че азъ съмъ още майка и че на мене гледатъ другитѣ дѣца, вѣрвайте, че не бихъ могла да изтрая мжкитѣ и чернилкитѣ.

Но най-сетнѣ всичко се нареди. Вилхелмъ се залови на работа. Носѣше ми цѣлата си заплата. Работѣхъ и азъ съ надница. Малко оттукъ, малко оттамъ, и ние успѣхме да разплатимъ дълговетѣ по болестьта на мжжа си. Но злото пакъ ме не остави: еднъжъ прѣзъ януарий, когато се пукаше дърво и камъкъ отъ студъ, прасна се огледалото на омивалника и азъ се търколихъ като трупъ. Бѣше тъкмо кждѣ обѣдъ. Намѣриха ме почти мрътва. Когато додохъ въ себе си, не можахъ да се помърдна. Дѣцата се изтрепаха да ме утѣшаватъ и да ме гледатъ. Вилхелмъ бѣ юнакъ, момъкъ на осемнаесеть години. Не се боеше отъ работа. Стана ратай въ единъ голѣмъ чифликъ и по цѣлъ день не дигаше глава отъ работа. Вечерь, като се приберѣше, четѣше ни хубави истории изъ книгитѣ, които му даваше учителътъ. А учителътъ го обичаше, защото е билъ пръвъ ученикъ въ училището.

Но ето че се заговори за война съ пруситѣ. Развълнува се цѣлата страна. Ние сме вандейци, Богъ и Франция за насъ сѫ нераздѣлни. Кога се обяви войната, всички бѣха готови да тръгнатъ. Вилхелмъ горѣше отъ желание да ги послѣдва, но той гледаше бѣдна неджгава майка, а Роза вѣрѣше кжщата и ме гледаше. Всѣка вечерь бѣдниятъ момъкъ поглъщаше жадно вѣстницитѣ, горчиви сълзи се ронѣха изъ очитѣ му. Нито ядѣше, нито спѣше. Топѣше се прѣдъ очитѣ ни като свѣщь. Неговата скърбь ме мжчеше. Азъ бѣхъ причина за нея.

Единъ день Роза ми каза:

— Слушай, мамо. Вилхелмъ е безутѣшенъ. Счита се за най-злочестъ. Нека го пуснемъ. Азъ шия вече хубаво. Сестритѣ отъ монастиря обѣщаватъ да ми даватъ работа. Не ще ни остави безъ помощь и добриятъ Богъ.

Това за менъ бѣше заповѣдь отъ Провидѣнието. Ни мисъль у мене да попрѣча. Нашитѣ синове, прѣди да сѫ наши, сѫ на Бога и на Отечеството.

Когато обадихъ на Вилхелма моето рѣшение, той засия цѣлъ отъ радость, ала скоро неговата радость се обърна въ печаль.

— А ти, мамо, какво ще правишъ сама? попита ме.

Роза и азъ го успокоихме. Той тръгна честитъ.

Нѣма да кажа, господине, че не плакахъ. Много сълзи пролѣхъ. Дѣте е мило. То е сърдцето на майката. Но чувствувахъ, че това бѣше дългъ и азъ не съжалявахъ Вилхелмъ често ни се обаждаше, когато можеше, но по едно врѣме никакво писмо, никаква вѣсть отъ него. Терзано отъ скърбь, майчиното сърдце сѣща и се кжса, когато дѣтето страда или изчезва. Найсетнѣ, подиръ много мжчителни дни, свещеникътъ научи, че Вилхелмъ е оставенъ почти мъртъвъ на бойното поле, като защищавалъ знамето. Заминали го всички. Една добра сестра го видѣла и схванала грѣшката. Прѣнесенъ въ болница, подиръ много часове безъ надежда, казвагъ, че най послѣ билъ спасенъ. Можете да си прѣдставите, каква бѣ моята радость и какъ благодарихъ на Бога отъ всичката си душа.

Когато се свърши войната, Вилхелмъ се върна: бѣше унтеръ-офицерь и съ военненъ медалъ. Колко се гордѣехъ азъ съ него! Но азъ чувствувахъ неговото желание — искаше да остане въ войската, искаше да си отмъсти.

Не бѣхме злочести. Роза заработваше доста за прѣхрана, почнахъ и азъ да й помагамъ съ ржцѣтѣ си. Работѣхъ и азъ — плетѣхъ, шиехъ.

Синъ ми участ ува въ войната у Тонкинъ и у Мадагаскаръ. Днесъ е дружиненъ командиръ, кавалеръ е на ордена легионъ д'онйоръ.

— Имате право да се гордѣете.

— О, господине, гордѣя се.

— А Роза?

— И нея щастието не остави. Синътъ на чифликчията, дѣто работѣше Вилхелмъ, я хареса. Тя се вѣнча съ него и пое въ ржцѣ управата на чифлика.

— Вие, наистина, сте честита майка.

— Господине, часътъ на Провидѣнието е ударилъ за менъ.

— Той дълго е чакалъ.

Право казвашъ. Изпитнитѣ бѣха тежки, но благиятъ Богъ всичко нареди и даде на всѣкиго монената, която заслужаваше. Всичкото е да не губи човѣкъ мѫжество и да не се съмнява въ Него.

Взѣхме си сбогомъ.

Изъ пѫтя азъ бѣхъ много мълчаливъ: това, що видѣхъ и чухъ, разклати у менъ хилядитѣ разрушителни схващания, съ които до тая минута доста се гордѣехъ.

. . . . . .

Отъ Коледа азъ съмъ честитъ съпругъ на Жана, пръкарахъ и Великдень и . . . азъ вече вѣрвамъ въ Провидѣнието.

(Изъ «La semaine littéraire).»

Отъ френски прѣв. Д.

Външенъ прѣгледъ.

Цариградската гръцка патриаршия — (*Разправни на вселенския прѣстолъ съ италянцитѣ и Антиохийската църква; недоволството му отъ албанцитѣ, българитѣ и рѣшенията на посланишката конференция*). Отъ нѣкое врѣме насамъ Цариградската църква е недоволна отъ всички и отъ всичко. Тя навсѣкждѣ извънъ Елада и Турция сѫзира, че я прѣслѣдватъ, гонятъ умишлено и жестоко. Нейнятъ шефъ и членоветѣ на двѣтѣ управителни тѣла при нея не прѣставатъ да твардятъ, че тази църква по настоящемъ се намира „въ гонение". Нѣщо повече. Управяващитѣ кржгове тамъ все разправятъ, какво тази църква никога не била поставена въ по плачевно състояние отсега. Отъ много страни тя срѣщала прѣчки при изпълнение на панелистичнитѣ идеали, чийто най-ревностенъ и самоотверженъ носитель отъ памтивѣка е. Тя силно почва да чувствува вече, че безвъзвратно мина за нея епохата на турското владичество въ Македония, Тракия, Албания и островитѣ на архипелага, дѣто гласътъ ѝ нѣкога се слушаше навредъ твардѣ охотно, защото тѣзи владѣтели, за нещастие, всѣкога правѣха висша политика и отъ най-дребнитѣ вѣрски въпроси.

Прѣкаленията патриотизъмъ и безразсѫдността на фанариотитѣ, наистина, напослѣдъкъ създаде страшни неприятности на този вѣрски центъръ, напримѣръ, съ италянцитѣ, защото послѣднитѣ въ окупиранитѣ отъ флотата имъ острови на Егейско море не позволяватъ на екзалтираните му митрополити да демонстрираттъ лудо съ своитѣ панелински чувства (вдигане гърцки знамена, митинги, демонстрации, резолюции за присъединяване на тѣзи острови къмъ Елада и пр). Италянцитѣ, подобно на всички културни народи, добрѣ разбиратъ прѣдназначението на вѣрскитѣ началници и функциитѣ, които тѣ могатъ и трѣба да изпълняватъ. Тѣ не могатъ, разбира се, да позволятъ на патриаршескитѣ прѣдставители да служатъ „двѣма господинома". Особено неприятни истории отъ такъво естество Фенеръ си създаде съ родоския и кариатския митрополитъ, отъ които първия вече стана жертва на безразсѫдността и кжсогледството си. Той, по неосторжното тикане на фанариотитѣ, стана невъзможенъ въ епархията си и, по неволя, биде прѣмѣстенъ отъ тази епархия въ силиврийската. Още повечата съвѣсть на фанатичнитѣ фанариоти не може да разбере дълбоката яма, къмъ която влече сѣлата безразсѫдность.

— Вселенскиятъ прѣстолъ сега наскоро има неприятни истории и дразги и съ Антиохийската църква, съ която едва отъ двѣ—три години насамъ влѣзе въ канониченско общение. Туй било по слѣдния случай: теодоспополскиятъ (въ Сирия) митрополитски прѣстолъ стои вакантенъ отъ нѣколко години насамъ (откога стѣнаха броженията на арабогласницитѣ по онѣзи мѣста). Сегашниятъ ахтиохийски патриархъ Григорий се опиталъ да го попълни, но не сполучилъ, защото една минимална часть отъ мѣстното население, нами райки се подъ влиянието на фенерскитѣ кржгове и извѣстната „Ἑλνικὴ ἑταιρεία" отхвърлила прѣдложения кандидатъ: грѣхътъ му билъ този, че не билъ гркъ. Тѣзи дни, обаче, когато самиятъ патриархъ на връщане отъ Русия прѣстоя два три деня въ Цариградъ, делегация, състоеща се отъ новия трапезундски митрополитъ и едно свѣтско лице се прѣдставило лично прѣдъ него, за да изходатайствува да се назначи тамъ подходно лице (разбира се отъ кликата на хората изъ кржжока на патриотаритѣ). Патриархътъ лесно схваналъ цѣлта на постѫпката имъ, демонстративно прѣкжсналъ разговора и напусналъ залата, дѣто станалъ приема, като заявилъ, че сега не било врѣме да го занимаватъ съ подобни въпроси, защото тази работа била отъ компетенцията на Синода при Патриаршията.

— Недоволна е Цариградската църква и отъ албанцитѣ, както и отъ тѣхното врѣменно правителство, защото създаването на автономна Албания, прѣди всичко, е противъ прословутата гръцка „Μεγάλη Ἰδέα", защото съ заякване на новото положение по онѣзи мѣста постепенно ще изчезне и оттамъ патентованата ѝ вѣрска хегемония, благогарение на нейната нечувана надменость и незачитане човѣшкитѣ езикови права на паствата ѝ. Готви се да прави постѫпки прѣдъ правителствата на вел. сили, та, като се нареди и приеме органически уставъ на тази провинция, да се гарантиратъ и нейнитѣ вѣковни права поне — рапортитѣ, що пристигали отъ страна на подвѣдомственитѣ ѝ митрополити по онѣзи мѣста, описвали само ужаси и нечути жестокости. За всичко това, обаче, тя нѣмало да протестира, защото се вършело отъ хора по-културни отъ бѫлгаритѣ.

— Негодува тази Църква и противъ посланишката конференция въ Лондонъ, защото едно отъ рѣшенията ѝ се докосва до кожата ѝ. Думата е за онова нейно рѣшение, споредъ което старославянитѣ атонски светини занапрѣдъ ще образуватъ вѣрска република, дѣто всички монастири ще се прѣдставятъ еднакво и ще бѫдатъ равноправни, безъ нѣкой отъ тѣхъ да има право на хегемония надъ другитѣ. Понеже съ това положение се отнима едно много важно перо отъ нейнитѣ доходи и се лишава отъ правото да властвува вече надъ една толкова голѣма духовна область, двѣтѣ управителни нейни тѣла въ общото си заседание отъ 14 того възложили проучването на този жизненъ за нея въпросъ въ всѣко отношение и да състави протестационенъ меморандумъ до великитѣ сили въ този духъ и смисъль. Тя, разбира се, не иска и да знае, че хилядницитѣ инородни монаси, които се подвизаватъ тамъ, не могатъ вече да търпятъ страшния гнетъ на гръцкитѣ атонски монаси. На всички тѣхни километрически оплаквания тя се усмихва злобно, гаври се възмутително, безъ да си дава отчетъ,

че причината на великото зло, що вилнѣе безмилостно по тѣзи св. мѣста, е тя съ своето пристрастие, надменость и злоба. Тамъ е изчерпано вече търпѣнието и на пословичната доброта на довѣрчивата руска душа. Злоупотрѣбата на гръцкитѣ духовници въ св. Гора съ интереситѣ и природно спокойната душа и съвѣсть на инородницитѣ братя стигнала била вече своя върхъ. Тѣ всички се виждатъ вече принудени да вдигнатъ пета противъ този вѣрски центъръ. Появата на ереси, убийства, обири, разни злодѣйства по онѣзи мѣста за постъ, покаяние, молитва и добри дѣла се дължело изключително на великата поквара и мораленъ отпадъкъ на гръцкото атонско монашество, достойно защищавано всѣкога отъ неговия патронъ — вселенския прѣстолъ. Хилядницитѣ руски монаси, които прѣдстои да бждатъ на сила заловени отъ руски казаци изъ монастиритѣ св. Пантелеимонъ и андреевския скитъ на Атонъ и отведени кой знае дѣ за наказание, сж всѣ жертва на нахалностьта ѝ. Ами що да рекатъ хилядницитѣ злощастни българи, на които било сж дено още да останатъ подъ турско владичество, дѣто фанариотитѣ всѣкога безнаказанно деребействуватъ? Малкото села около Цариградъ, населени съ този омраженъ тѣмъ народъ, що имаха незивидната участь да останатъ прѣзъ турско балканската война въ турската военна зона, изпитаха и изпитватъ горчиво непоносимитѣ послѣдици отъ този гроженъ фанариотски фанатизъмъ. Така, протосингелътъ на дерскоската епархия по великденскитѣ празници обиколилъ тѣзи села ужъ съ цѣль да се притече на помощь на тѣзи нещастници и облекчи злата имъ участь. Горкитѣ селяни, обаче, колко останали изненадани, когато констатирали, че този Божи служитель, като влѣзълъ по църквитѣ имъ, вмѣсто да имъ каже утѣшителни думи, задигналъ имъ св. антиминсъ и миро и други църковни принадлежности, изсипалъ сума хули и псувни по адресъ на българското духовенство и Екзархията и си заминалъ, като имъ казалъ, какво занапрѣдъ трѣбва вече наново да признаятъ вѣдомството на Патриаршията, защото Екзархията вече прѣставала да сжществува, турцитѣ пропждили и екзархъ и всичко изъ Цариградъ. Патриаршията, ако признаятъ вѣдомството ѝ, ще имъ даде истинско св. миро и антиминсъ, църковни утвари и сждове, книги, учители, свещеници и пр.

Много по-грозно е, разбира се, положението на онѣзи нещастни българи, които живѣятъ компактно или разпръснато по брусенската, кизикската, дарданелската, гелиболската и пр. гръцки епархии. Тѣмъ не се признава даже най елементарното човѣшко право да се наричатъ българи, да се учатъ и да се черкуватъ на родния си езикъ, защото, споредъ новата фанатиотска и панелинистична теория, тѣ сж „българогласни" елини, слѣдователно, длъжни сж да се откажатъ отъ всичко свое родно и да прѣгърнатъ гръцкото.

Това, разбира се, не е насилие, не е прѣстжпление, не е грѣхъ, не е убийство. Туи, по изкривенитѣ схващания на фенерскитѣ агенти, е много морално, въ висша степень свето, идеално, защото не се върши отъ българи, а отъ духовнитѣ прѣдставители на великата, както сами я назовавать, Христова църква, дѣто „нѣма елини, нѣма иудеи". За тѣзи тѣхни и други по грозни ужасии не трѣбва да се възразява, да се негудува, да се протестира никждѣ и прѣдъ никого, защото се вършатъ отъ хора, които имать на халностьта да претендиратъ и манифестиратъ навсѣ кждѣ, че иматъ прѣдъ цѣлия свѣтъ най голѣмитѣ заслуги като такива, що сж единствено покровителствували и пазили прѣзъ вѣкове вѣрската и националната съвѣсть на разнитѣ християнски народи на Балканитѣ.

Хс.

Изъ вѣстницитѣ и списанията.

Толерантностьта и добродѣтелитѣ на българитѣ. Столичниятъ в. „Утро" въ броя си отъ 25 юлий печата изваки отъ едно писмо, получено отъ единъ арменецъ изъ Одринъ подиръ завземането на този градъ отъ турцитѣ. Въ писмото като се разправя подробно за нахлуването на турцитѣ въ одринския вилаетъ и за извършенитѣ отъ тѣхъ жестокости надъ беззащитното българско население по клеветитѣ на гръцкитѣ агенти, изнася се и рѣчьта, съ която одринския муфтия посрѣщналъ турскитѣ войски. Рѣчьта е една възхвала на българската толерантность и на добродѣтелитѣ на българския войникъ. Ето пасажа на писмото съ резюме отъ рѣчьта, която, ако наистина е казана и върно прѣдадена, издига високо муфтията надъ гърцитѣ и гръцкия владика въ Одринъ:

„...Слухътъ за идването на турскитѣ войски въ Одринъ се пръсна тутакси изъ цѣлия градъ. Цѣлото турско население, както и останалото отъ другитѣ народности излѣзе да ги посрѣщне вънъ отъ града. Начело вървѣше тукашния муфтия, единъ интелигентенъ турчинъ, който бѣ и по-рано такъвъ прѣзъ врѣме на българската власть.

При пристигането на войскитѣ, муфтията застана напрѣдъ и съ една пламенна рѣчь къмъ турскитѣ офицери и войници, описа положението на града и гражданитѣ отъ всички народности. Рѣчьта му бѣше откровена и искрена.

Той съ скърбь констатира слуховетѣ за изтѫпленията на турскитѣ войскови части върху българското население което е било оклеветявано отъ гръцки агенти. Никой отъ българскитѣ войници, слѣдъ като прѣзвезха и навлѣзнаха въ града, не се спусна да граби и да безчести бѣдното турско население, изнурено отъ обсадата. Нито косъмъ падна отъ главата на турцитѣ. Напротивъ, българскитѣ войници, влизайки въ града, изъ пѫтя срѣщаха дѣчица гладни, чеда на нашитѣ правовѣрни, и съ състрадание имъ подаваха отъ своя хлѣбъ. Нито единъ турчинъ, каза муфтията, нито една туркиня не бѣ даже оскърбена. Въ оня часъ, когато българитѣ влизаха, станаха нѣчувани грабежи отъ лукавитѣ гърци, които бѣха изловени отъ българската власть. Азъ съмъ, каза той, живъ свидѣтель на това. Вие виждате, че азъ и сега, както и по-рано при българитѣ, съмъ все на своето мѣсто.

Вѣдното турско население, което е свидѣтель и сега прѣдъ васъ, съ влизането на българитѣ се храмѣше и издържаше само отъ българскитѣ войници, които отдѣляха винаги отъ своя войнишки хлѣбъ вънъ отъ оная помощь, която тогавашната българска гражданска власть даваше на насъ.

Азъ желая, и вие да послѣдвате примѣра на българската толерантна власть, за да не чуваме, че останалитѣ тукъ български жени и дѣца сж били отъ насъ прѣслѣдвани.

Азъ желая доброто наше отнасане къмъ тѣхъ да се разпространи и къмъ оныя българи, които сж останали безъ подкрѣпа навънъ — изъ нашитѣ села край Одринъ.

Азъ желая да се не посѣга срѣщу тѣхъ, защото около насъ гръцкитѣ агенти сноватъ и възбуждатъ нашитѣ войски противъ българското население, като сами грабятъ и колятъ".

Мемоаръ отъ македонцитѣ до великитѣ сили.

Бѣжанцитѣ отъ Македония имали онзи день събрание, въ което, като размѣнили мисли по положението и сждбата на своята родина, рѣшили да се обърнатъ съ мемоаръ до великитѣ сили, въ които да искатъ да се даде автономия на Македония. Избрана била шесточленна комисия, която да подпише и поднесе мемоара отъ име на бѣжанцитѣ на Едуаръ Грей, прѣдсѣдатель на лондонската посланишка конференция, до прѣдставителитѣ на великитѣ сили и до Майореско, прѣдсѣдателя на букурешката конференция. Ето поднесения вече мемоаръ:

До Тѣхни Прѣвъзходителства пълномощнитѣ министри на Англия, Франция, Русия, Германия, Австро-Унгария и Италия въ София.

Балканската освободителна война, прѣдизвикана главно отъ теглата и борбитѣ на Македония, не обезпечи очакваната политическа свобода на македонскитѣ българи. По всичко изглежда, че по голѣмата часть отъ нашия народъ ще остане пакъ подъ чуждо владичество, очевидно по-опасно отъ турското. Ярко доказателство за това е фактътъ, че сж били изклани съ десетки хиляди, а до тоя часъ сж потърсили убѣжище и спасение въ България, не по-малко отъ 150,000 бѣжанци, цифра, която и въ най-лошитѣ моменти на турското управление не е била мислима. Не подлежи на споръ, че българитѣ, останали подъ Сърбия и Гърция, не биха имали условия за политическо и национално развитие. Първото нѣщо, къмъ което ще пристѫпятъ новитѣ поробители, е насилственото денационализиране на българитѣ, за което досегашнитѣ сръбско-гръцки окупационенъ режимъ даде вече доста доказателства. Като се има прѣдъ видъ, каква борба сж водили македонскитѣ българи и какви огромни жертви сж дали въ защита на своята националность и за извоюване политическа свобода, не може да се допустне нито за мигъ, че тѣ ще се оставятъ спокойно да бждатъ немилостиво посърбвани и погърчвани. Революциитѣ ще бждатъ неминуеми. Ето защо, въ интереса на мира на Балканитѣ и въ име на справедливостта, необходимо е, Великитѣ сили, които досега сж взимали такова живо участие въ сждбата на македонското население, да му гарантиратъ условия за свободно национално и политическо развитие. Нѣма съмнѣние, че най ефикасната мѣрка за достигане на това пакъ си остава създаването на една Автономна Македония, която би гарантирала правата и на всички други националности и за която отъ 20 години насамъ македонското население ратува и ще ратува и въ бжд.ще. Подписани: *Г. Баджаровъ, гимназиаленъ учитель отъ Броди, А. Димитровъ, отъ Битоля, бившъ членъ на апелативния сждъ въ Солунъ, Д. Мирчевъ, гимназиаленъ директоръ отъ Прилѣпъ, Т. Паскалевъ отъ Неврокопъ, бившъ депутатъ отъ отоманския парламентъ, Т. Павловъ, отъ Скопие, бившъ депутатъ отъ отоманския парламентъ, и Х. Ципушевъ, търговецъ отъ Радовишъ.*

Рускитѣ вѣстници за ромжнското нашествие.

»Биржевыя вѣдомости«, печата въ броя си отъ 2 юлий извадки отъ една статия на именития руски професоръ по правото М. М. Ковалевски за нечутото вѣроломство, на което жертва е станала България:

„Или нѣма, казва професоръ Ковалевски, вече въ свѣта нито справедливость, нито прѣдставa за нравствено позволено и запрѣтеното? Или въ сношенията на народитѣ помежду имъ господствуватъ коварството и грубата сила? За какво послужиха вѣковитѣ усилия на народитѣ въ Европа и въ Америка да създедатъ общечовѣшка гражданственость и условия за миренъ животъ на самостойни, свободно опрѣдѣляци своята сждба нации? Цѣлото руско обществено мнѣние дълбоко е възмутено отъ най-грубото нарушение на неутралитета отъ страна на нѣржава, която не е вземала непосрѣдно участие въ освободителната война и, при всичко това, доби, чрѣзъ посрѣдството на Русия, значителна облага за смѣтка на съсѣда си. Ала спечеленото й се вижда малко. Тя мобилизира армията си и влѣзе въ чужди прѣдѣли. Подобно Брена, тя е готова да тури своя мечъ на капунитѣ. Нейното търгуване, както се говори съ двѣтѣ страни, възмущава съвѣстьта. Едва ли ще се намѣри друга оцѣнка за поведението й. Па и съ какво може да се оправдае то? Казвагъ, Ромжния не иска да допусне хегемонията на България. Но кое показва, че тази хегемония е дѣйствителна, а не мнима? Не обстоятелството ли, че Ромжния може да извади ше стотинхилядна армия; не успѣхитѣ ли на съединеното черногорско, сърбско и гръцко оржие? . .

Жаждата за териториални придобивки едва ли ще оправдае прѣдъ историята използването за себелюбиви цѣли тежкото положение на съсѣдъ, колкото и да се укрива грижата за запазата на политическо равновѣсие. . .

Обстоятелствата може да се измѣнятъ. Народътъ, който неотдавна завладѣ Одринската крѣпость, нѣма да прости лесно непрѣдизвиканата обида; той ще се оправи и отново ще изчезнатъ условията за мирно съжителство на балканскитѣ народи. Доколко ние се чувствуваме славяни, които не сж се спрѣли прѣдъ геройчни усилия за освобождението на нашитѣ братя и едновѣрци, ние сме осжрбени отъ поведението на ромжнитѣ, които се намѣсиха въ сѣмейната разпря, която бѣ на разрѣшение . . Обидата расте; нея чувствува цѣлиятъ руски народъ, засегнатъ въ своята честь, толкова повече, че неизвѣстно отдѣ се появи и носи мълва, какво самъ той билъ извикалъ на живота тази тъмна сила, съ която му прѣдстои да се бори . . . .

Ако вѣковниятъ ходъ на историята е сродилъ политиката съ правото и съ нравственостьта, ако сжществува това, което се нарича общественo мнѣние на цивилизования миръ, ако идеята за славянското културно единство още е жива, нахлуването на ромжнитѣ въ прѣдѣлитѣ на България ще бжде навѣки заклеймено съ прозвището нова fides punica (недобросъвѣстность). . . . То разсѣйва най-хубавитѣ надежди на хората отъ наши дни да се въдвори между народитѣ поне обикновена честность" . . .

* * *

Недѣлниятъ в. *»Руская правда«*, издаванъ въ Черновецъ, Унгария, пише въ броя си отъ 5-и юлий: „Ромжната войска марширува въ България, като у дома си. Българитѣ не имъ се противятъ, защото войската имъ е поставена срѣщо сърбитѣ и гърцитѣ. Освѣнъ това,

тѣ добре знаятъ, че Ромжния не може да вземе педя земя, ако Русия не позволи . . . За този „шпацеръ" (тази разходка) Ромжния е извадила половинъ милионъ войска, а когато влашкитѣ чокои се убѣдиха, че това е война безъ кръвь, тѣ побързаха да се запищатъ „доброволци". Между доброволцитѣ е и бившиятъ министръ Братиано . . . Това е комедия, както свѣтътъ не е видѣлъ. Въ всѣки случай ромжнитѣ нѣма да заслужатъ „слава" отъ тази безкръвна война".

Положението на Балканитѣ.

Букурешката конференция и мира. Очитѣ на всички бѣха обърнати тия дни къмъ Букурещъ. Всички очакваха да видятъ, какъ ще рѣшатъ балканскитѣ държавици не въпроса за мира, но тоя за балканското равновѣсие, въ име на което Ромжния нашествува българската земя. Миритъ не бѣ цѣль на коалиралитѣ се сърби, черногорци, гърци и власи, но срѣдство да изнудятъ, ограбятъ и унищожатъ България. Името на този грабежъ бѣ „балканско равновѣсие". Начертанията на грабежа бѣ направенъ отъ една велика сила и съставеното отъ нея кроки на бѫдната балканска карта бѣ дадена на сърбскитѣ делегати. По това кроки България се изключава изъ Македония. Така и стана. Заплашена отъ арминтѣ на сърби, гърци, черногорци, власи и турци, България трѣбваше или да продължи войната до край и да изложи самото си сѫществуване или да приеме „славянското кроки", което съставява основа и право за нова война въ недалечно бѫдаще. Тя избра послѣдното. Българскитѣ делегати приели условията за мира съ резерва, че ще бѫдатъ ревизирани отъ конференция на великитѣ сили. Условията на мира въ двѣ думи сѫ тия: България е изключена изъ Македония, българитѣ въ Македония, за радость и тържество на славянството, оставатъ роби на сърби и на гърци.

Подписано е безсрочно примирие. Войната се свърши съ робството на Македония.

Срѣщо рѣшенията на букурешката конференция е цѣлия английски, австрийски и голѣма часть отъ германския печатъ. Отъ тѣхъ сѫ доволни само френскитѣ и голѣма часть отъ рускитѣ вѣстници. В. „Новое время" ликува. Той нарича букурешкия миръ „най-добросъвѣстенъ".

Българскиятъ народъ взема актъ отъ това тържество на рускитѣ вѣстници и кржгове. Непобѣденъ на бойното поле, изнуденъ и ограбенъ отъ сърби, черногорци, гърци, власи и турци, той е гордъ въ бѣдата. Той се бори и жертвува за най-великата култура идея — да даде свобода на братята си и на балканци. Той води освободителна война. Рускитѣ вѣстници отъ типа на „Новое время" сѫ противъ свободата, свѣтлината и културата. Тѣ сѫ били и сѫ ратници за мрака и робството на своя народъ и на славянитѣ. Бѫдащето е на демократичнитѣ народи, на народитѣ, които ратуватъ за широка свобода на всички граждани безъ разлика на племе и вѣра, за равенство, братство и съвършенство на човѣци и народи. Такъвъ ратникъ е българския народъ . . .

Тс.

Църковно-обществена лѣтопись.

Въ синодната палата. Високопрѣосвещенитѣ св. Струмски г. Герасимъ, св. Велески г. Мелетий и св. Неврокопски г. Неофитъ прѣзъ недѣлята посѣтиха въ синодната палата Прѣдседателсвуващия св. Синодъ, Н. Високопрѣосвещенство св. Доростолския и Червенски митрополитъ г. Василий, съ когото имаха продължителенъ разговоръ. Подиръ тази срѣща Тѣхни Високопрѣосвещенства македонскитѣ архиереи посѣтили въ Външното министерство министра на външнитѣ работи и на изповѣданията, г. Д-ръ Н. Генадиевъ, съ когото имали така сѫщо продължителенъ разговоръ.

Бѣжанцитѣ свещеници. Всѣки день пристигатъ въ царството бѣжанци свещеници изъ Македония. До 26-и того сѫ пристигнали само въ столицата 135 души. Нѣкои отъ свещеницитѣ сѫ избѣгали съ сѫмействата си, нѣкои сами. Всички сѫ въ най окаяно положение. Мнозина сѫ изпокъсани, безъ раса, дори и безъ обувки. Между тѣхъ има и прѣстарбени старци. Всички 135 души, щомъ сѫ явявали въ синодната палата, отпускали имъ се по 15 лева помощь за прѣхрана, и веднага сѫ прѣпоржчвали въ митрополитѣ на царството да се назначатъ врѣменно за енорийски свещеници въ вакантнитѣ енории, за да свещенодѣйствуватъ на християнитѣ и се прѣхранватъ. Нито единъ свещеникъ не е останалъ непригледанъ и ненастанен. Св. Синодъ и епархийскитѣ архиереи правятъ всичко, каквото е въ мощьта имъ, да се настанятъ злочеститѣ свещенослужители и да се облекчатъ що-годѣ.

Духовната семинария. Отъ половината на мѣсецъ юний зданието на Духовната семинария е обърнато на болница. Ректоратъть на семинарията е турилъ на разположение на Военната санитарна дирекция всички кревати, постилки, одѣяла, покривки, мобили и готварски принадлежности. Болницата въ семинарията е за тежко ранени офицери и войници. Тя е подъ управата на г. Д-ръ Карамихайловъ, най-ренамирания нашъ хирургъ. Много тежко ранени сѫ оперирани и вече сѫ на оздравяване. Мнозина тежко ранени сѫщо така сѫ оздравѣли. Отъ нѣкое врѣме много пооздравѣли ранени се разхождатъ изъ хубавата семинарска градина, въ обширния ѝ паркъ и, посрѣдъ цвѣтя, дишатъ чистъ въздухъ и се любуватъ на чаровната гледка, която се открива отъ платото, дѣто е кацнало грамадното семинарско здание.

Храмовъ праздникъ. На 27-и юлий е патронния праздникъ на храма „св Седмочисленици" въ столицата. Ще има тържествена литургия. Ще служи Н. Високопрѣосвещенство св. Софийскиятъ митрополитъ г. Партений Тази година праздникътъ съвпада съ най-тѫжни славянски дѣла: съ поробването на града Охридъ, дѣто е светителствувалъ пърviятъ български епископъ и просвѣтитель св. Климентъ, съ поробването св. Охридската и Прѣспанска катедра, която отъ днитѣ на св. Бориса до днесъ е била и е българска.

Помощи. По случай храмовия праздникъ на църквата св. Седмочисленици въ гр. София, 27-и юлий църковното настоятелство отпуска на Македонския Комитетъ за бѣжанцитѣ 300 лева и на Комисията при Етапното комендантство за евакуиранитѣ болни войници 300 лева.

Печ. Паспалевъ, наемателъ I Кооп. Печат. Д-во „Гутенбергъ", София.

Год. XIV. София, Сжбота, 24 августъ 1913 год. Брой 15

57 Тукъ, Славянска бесѣда

БѢЛГАРСКЪ ВѢСТНИКЪ

СЕДМИЧНО ИЗДАНИЕ

Абонаментътъ е годишенъ и всѣкога предплатенъ

Всичко, относящо се до вѣстника се изпраща до администрацията на „Църковенъ вѣстникъ въ гр. София.

За обявления се плаща за първи пътъ по 20 стм. на редъ съ гарнюръ, за всѣко повторение по 15 ст.

Нефлатени писма не се приемать. — Ржкописи за седмичното издание не се връщатъ.

Единъ брой 15 ст.

СЪДЪРЖАНИЕ:

1. Обявления.
2. Предизвикано обяснение. — Отъ редакцията.
3. Християнство въ дѣла.
4. Държава, култура и християнски принципи. — Д-ръ Кр. Цѣновъ.
5. Теглила на група тракийски българи.
6. Вѫшенъ прѣгледъ. — Цариградската патриаршия.
7. Изъ вѣстницитѣ и списанията.
8. Църковно-обществена лѣтопись.
9. Некрологъ.

Обявление
№ 148

Управлението на Софийската Духовна Семинария извѣстява за знание на интересующитѣ се, че приемнитѣ изпити за слѣдване въ училището прѣзъ учебната 1913/1914 година ще се почнатъ на 25 августъ.

Желающитѣ да постѫпятъ въ I класъ на Семинарията подаватъ прошения на името на Ректора най-късно до 24 августъ. При прошението си прилагатъ слѣднитѣ документи: кръщелно свидѣтелство, отъ което да се вижда, че кандидатътъ не е повъзрастенъ отъ 17 години; 2) медицинско свидѣтелство, че кандидатътъ е здравъ и нѣма никакви физически недостатъци, които биха му попрѣчили да бѫде свещеникъ или учитель, и 3) свидѣтелство, че е свършилъ съ примѣрно поведение и добъръ успѣхъ най-малко трети класъ.

Приемането на ученицитѣ въ I класъ става съ конкурсенъ изпитъ: писменъ и устенъ. Писменъ изпитъ се държи по прѣдметитѣ: аритметика, български езикъ, и краснописание, а устенъ — по свещена история (ветхи и нови завѣтъ) и катихизисъ.

Тази година въ I класъ ще се приематъ всичко 45 души ученици, отъ които 5 души съ цѣла стипендия, 10 съ половина стипендия и останалитѣ самодръжници.

За стипендиантъ ще може да бѫде приетъ младежа, който изпълни слѣднитѣ условия: а) на приемния изпитъ да покаже отличенъ успѣхъ· б) да прѣдстави свидѣтелтство за бѣдность, съдържанието на което да бѫде завѣрено отъ околийското управление, и в) да даде писмено задължение, че ще постѫпи въ духовно звание, когато достигне опрѣдѣлената за това въ закона възрасть, или ще повърне похарчената за издържането му сума, въ случай че не изпълни горното задължение, или пъкъ бѫде прѣди врѣме изключенъ изъ Семинарията.

Задължението се изисква отъ ученика, слѣдъ като бѫде приетъ за стипендиантъ.

Самоподдържницитѣ плащатъ 480 лева пансионска такса, отъ която половината се внася безъ всѣкакви отсрочки при постѫпването въ училището, а останалата половина — на 1 февруарий.

Самоподдържницитѣ не плащатъ училищна такса, но за това пъкъ на свои срѣдства си доставятъ учебницитѣ. Полустипендиантитѣ внасятъ непрѣменно въ самото начало на учебната година изведнажъ 240 лева за цѣлата учебна година.

Отъ всички новопостѫпващи ученици се изисква да иматъ на първо врѣме по единъ чифтъ здрави обуща и по едни черни панталони, съ които да поминатъ, докато имъ бѫдатъ дадени такива отъ управлението на Семинарията. Освѣнъ това, тѣ трѣбва да иматъ още свои 4 ризи, 4 чифта долни гащи, 4 чифта чорапи, кърпи за носъ и пешкири.

Курсътъ на Семинарията е 6 годишенъ. Всички ученици живѣятъ въ пансионъ и носятъ формено облѣкло.

Матуритетнитѣ изпити ще почнатъ на 3 септемврий, а за започване занятията ще се обявятъ допълнително.

Гр. София, 5 августъ 1913 година.

Отъ управлението на Духовната Семинария.

Св. Синодъ на Българската църква.

Обявление
№. 2633.

Извѣстява се на интересующитѣ се, че учебната година за *Свещенического училище* при Бачковския монастиръ ще се започне отъ 1-й септемврий т. г. *Всички ученици, приети въ началото на*

миналата учебна година да слѣдватъ въ I класъ, както и онія, които ще слѣдватъ въ II и III класове на сѫщото училище, трѣбва да заявятъ писменно до управлението на училището най-късно до 26-й августъ т. г. ще се явятъ ли да заематъ въ рече-ното по-горѣ врѣме мѣстата си. Онія, които не заявятъ до тая дата, ще се считатъ за доброволно напуснали, а на тѣхно мѣсто ще се приематъ други кандидати, желающи да постжпятъ въ Свещеническото училище.

Настоящето важи и по отношение на приетитѣ миналата учебна година кандидати за *Църковно-пѣвческвто училище*.

Отъ канцеларията на Св. Синодъ.

Св. Синодъ на Българската църква.

Обявление

№ 2634.

Извѣстява се на интересующитѣ се, че записването на ученицитѣ въ *Свещеническото училище* при Бачковската Св. Обитель прѣзъ учебната 1913/1014 год. начева отъ 10 августъ т. г. и продължава до 28 сѫщи мѣсецъ.

За ученици въ това училище се приематъ младежи, свършили III или IV класъ, на възрасть отъ 19 до 27 години включително. По-възрастни се приематъ съ разрѣшение на Св. Синодъ.

Желающитѣ да постжпятъ въ I класъ на училището подаватъ прошение чрѣзъ монастирското управление на име на Ректора на сѫщото училище най-късно до 27 августъ т. г.

При прошението се прилагатъ слѣднитѣ документи: 1) училищно свидѣтелство за завършенъ III или IV класъ, 2) кръщелно свидѣтелство, 3) свидѣтелство отъ общината за честность, 4) свидѣтелство отъ прокурора за сѫдимость и 5) медицинско свидѣтелство че е здравъ и нѣма никакви физически недостатъци.

По сѫщия редъ постжпватъ и онія младежи, които сѫ по-възрастни отъ 27 години.

Приемането на ученицитѣ въ първи класъ става съ конкурсенъ изпитъ: писменъ и устенъ. Устенъ изпитъ ще се държи по священна история, вѣхти и нови завѣтъ и славянско четене, а писменъ по български езикъ, споредъ програмата на III класъ.

Конкурсниятъ изпитъ ще се произведе на 29 августъ т. г.

Всѣки ученикъ ще внася въ монастирската каса пансионска такса 300 лева, изплащана на два пжти, половината при постжпване въ училището, а другата половина на 1 януарий. Въ замѣна на тази такса на ученицитѣ се отпуща храна, квартира, отопление, освѣтление, креватъ и сламеникъ. Всички ученици сѫ длъжни да си доставятъ сами потрѣбнитѣ учебници, дрехи, постилки, възглавници, обуща и пр.

Свършилитѣ училището ще се ржкополагатъ за свещеници изключително за селски енории.

Отъ канцеларията на Св. Синодъ.

Св. Синодъ на Българската църква.

Обявление

№ 2635.

Извѣстява се на заинтересуванитѣ, че записването въ *Духовно-монашеското* училище при Рилската Св. Обитель за учебната 1913/1914 година започватъ отъ 10-й септемврий т. г.

Курсътъ на Духовно-монашеското училище е четиригодишенъ. За ученици въ него се приематъ прѣдимно монаси или монастирски послушници изъ всички монастири въ Царството, а послѣ и младежи, които обѣщаятъ, че ще приематъ монашеско звание. Въ първи класъ се приематъ за ученици, които сѫ свършили най-малко IV отдѣление и да не сѫ по-възрастни отъ 25 години.

Въ Духовно-монашеското училище ще се изучаватъ прѣдимно духовни науки, а сѫщо и нѣкои общеобразователни прѣдмети. Ще се обрѫща особено внимание и на практическитѣ прѣдмети: рѣзбарство и стопанство.

Свършилитѣ съ успѣхъ Духовно-монашеското училище, подиръ подстригването имъ, ще се иматъ прѣдъ видъ и прѣдпочитатъ за разнитѣ длъжности по монастиритѣ, като ефимерии, икономи, писари и пр.

Прѣзъ настоящата учебна година въ първия класъ ще се приематъ до 15 ученици.

Желающитѣ да постжпятъ въ първи класъ на училището, трѣбва да подадатъ прошение чрѣзъ управлението на Св. Рилска Обитель. Прошението трѣбва да бжде придружено: 1) съ училищно свидѣтелство, 2) съ кръщелно свидѣтелство, 3) съ медицинско свидѣтелство и 4) съ прѣпоржчително писмо отъ надлежния монастиръ, отъ който се изпращатъ (това за монаси и послушници).

Всички ученици трѣбва да иматъ здрави обуща, дрехи, долни дрехи и чорапи, кърпи за носъ и за лице.

Учебната година започва отъ 10 септемврий.

Отъ канцеларията на Св. Синодъ.

Църк.-пѣвч. училище при Бачковския монастиръ.

Обявление

Управлѐнието на *Църковно-пѣвческото училище* при Бачковския монастиръ обявява на любителитѣ на църковното пѣние, че тази година ще се прие-

матъ 20 ученика за сѫщото училище при слѣднитѣ условия:

Кандидатътъ ученикъ трѣбва да е свършилъ най-малко I класъ и да не е по-малъкъ отъ 14 год.

При записването си всѣки трѣбва да прѣдстави слѣднитѣ документи:

1) Кръщално свидѣтелство;

2) Медицинско свидѣтелство за че е здравъ;

3) Свидѣтелство за честность отъ общината и

4) Писмо отъ родителитѣ си, за че му позволяватъ да слѣдва тамъ.

Освѣнъ това, той трѣбва да носи съ себе си: дрехи за прѣобличане, постелка, завивка, обувки и най-мѣлко 200 лева за да може да плати първия вносъ отъ таксата 150 лева и да си набави най-необходимото.

Таксата е 300 лева за цѣлата година, плащана на два пѫти: половината при записването и другата половина на 1 януарий. Срѣщу тази такса ученикътъ получава храна, освѣтление, отопление, квартира и за учение.

Курсътъ на учението е едногодишенъ

Кандидатитѣ нѣма нужда да подаватъ особени заявления, а се явяватъ въ училището, дѣто главниятъ учитель ги приема по одобрение.

Всички църковни настоятелства могатъ да изпращатъ такива ученици на смѣтка на църквата като знаятъ, че разходната сума винаги се признава отъ св. Митрополии.

Записванията започватъ отъ 25 августъ и ще траятъ до 1 септемврий т. г.

Отъ управлението на училището.

Прѣдизвикано обяснение.

Въ в. „Дневникъ" въ брой 3944 отъ 21-й т. г. „виденъ писатель църковникъ", както го нарича редакцията, който се крие подъ псевдонимъ »Лаврентий«, съпира въ статията »Цариградската патриаршия и българитѣ», напечатана въ брой 46 на »Църковенъ вѣстникъ«, онова, което нѣма въ нея и което, може би, е желана идея на псевдонима: подготвяне ко свено почва за една уния съ западната църква.

Това е едно изопачаване съдържанието на статията и една инсинуация, която отхвърляме съ възмущение.

Въ статията еднакво се осѫждатъ Фенеръ и Римъ за тѣхнитѣ опити да убиятъ още отначало националното съзнание и индивидуалитета на българския народъ. Авторътъ ѝ, който е илюстрираль мисъльта си съ редица конкретни факти, стои за чистотата на „православието", което туря надъ еленизма и надъ фанариотитѣ, както сочатъ самитѣ негови думи, които цитува въ »Дневникъ« самъ »Лаврентий«. А »православието« не е учение на Римската църква, както що не сѫ унията и католичеството гаранция за запаза националното съзнание у народитѣ.

Националното съзнание, индивидуалитетътъ и цѣлостьта на българския народъ сѫ запазени и ще се запазятъ само отъ неговата народна православна Църква. *Редакцията.*

Християнство въ дѣла.

Най-високо и съвършено християнско чувство е любовьта къмъ ближния. То е основа на всички евангелски добродѣтели.

За любовьта къмъ ближнитѣ най-много се е говорило и писало. За нея говорятъ най-вече онія, които я нѣматъ и не познаватъ. Евангелската любовь не е въ думи, въ охкания и въ сълзи за страдащитѣ ближни. Тя е въ живи дѣла.

Любовьта къмъ ближнитѣ не е и въ краснорѣчивитѣ проповѣди, не е и въ книгитѣ. Тя не е мъртва, но жива. Тя е въ самоотвержени дѣла за ближнитѣ.

Тежки дни и грозни изпитания сѫ атмосферата за любовьта къмъ ближнитѣ. Въ тѣхъ тя се разцъфтява. Въ тѣхъ се проявява вѣрата и величието на душата у истинскитѣ християни.

Въ свѣта гърцитѣ най-много сѫ говорили и писали за евангелска любовь, за любовь къмъ ближнитѣ. Дори и днесъ тѣ най-много говорятъ и пишатъ за християнство, за добродѣтели и за култура. Които дирятъ любовь къмъ ближнитѣ въ думи, въ краснорѣчие, въ лицемѣрни сълзи, въ биене у гърди, ще я намѣрятъ само у гърцитѣ, и на първо мѣсто у фенерскитѣ иерарси. Които я дирятъ въ дѣла и въ самоотвержение, нѣма да я намѣрятъ у послѣднитѣ. Фенеръ не познава любовь къмъ ближни и самоотвержение. Той е чуждъ на евангелскитѣ добродѣтели. Той е атрофиралъ у себе си тия добродѣтели.

Това, що казваме, не сѫ думи. Това говорятъ и твърдятъ дѣлата на Фенеръ. Нашитѣ четци ще прочетатъ за тия дѣла на друго мѣсто въ днешния брой. Отъ изнесенитѣ дѣла заслужва да се подчертае най-възмутителното: моралнитѣ насилия на патриаршескитѣ прѣдставители въ Галиполъ върху съвѣстьта на озлочестеното българско население изъ Малгарско и Кешанско. Турскитѣ войски нападатъ българскитѣ села Болгаркьой, Теслимъ и пр. въ Малгарско и Кешанско, ограбватъ ги, опожаряватъ, прѣкарватъ подъ ножъ по-голѣмата часть отъ населението имъ, обезчестяватъ жени и моми, заграбватъ и отнасятъ въ Мала-Азия най-хубавитѣ жени и моми. Сѫщото извършватъ и съ ерменцитѣ въ Малгара и съ нѣкои гърци въ гръцки села. Това се констатира отъ турска комисия. Това потвърдяватъ съ подписа си и първенци арменци, които сѫ били членове въ комисията. Въпрѣки всичко това, гръцкитѣ духовни власти въ Галиполъ и гръцкитѣ първенци принуждавали оцѣлѣлитѣ българи и гърци бѣженци да заявятъ, че не турскитѣ войски, но българскитѣ сѫ ограбили и опожарили селата имъ, изклали ближнитѣ имъ, обезчестили женитѣ и дъщеритѣ имъ и отвлѣкли въ плѣнъ дъщеритѣ имъ. Тази изнуда е ставала не безъ участие на Патриаршията и не безъ споразумѣние съ тур. прави-ство. Патриархъ Германъ, прѣемникътъ на Иоанъ Златоустъ, който е училъ на любовь къмъ ближнитѣ съ дѣла, е допусналъ най-позорното дѣло, каквото свѣтътъ не помни. Дѣлото на Нерона блѣднѣе прѣдъ това на вселенския патриархъ: Неронъ запалилъ Римъ и, като императоръ безъ скрупули, обвинилъ християнитѣ за своето злодѣяние, Германъ V, учитель на истина и любовь къмъ ближнитѣ, принуждава чрѣзъ своитѣ подчинени оцѣлѣлитѣ отъ огъня и отъ турския мечъ българи и гърци да лъжатъ и клеветятъ, принуждава ги да кажатъ, че не турскитѣ войски сѫ

извършили злодѣянията въ селата имъ, но българскитѣ, когато отстѫпвали. Н. Свѣтейшество искалъ да кажатъ това така злочеститѣ българи и гърци прѣдъ посланицитѣ въ Цариградъ. Съ него Патриаршията искала да докаже, че българитѣ сѫ такива варвари, както ги прѣдставява краль Константинъ въ телеграмата си до европейскитѣ вѣстници и както самъ патриархъ Германъ си очертава въ телеграмата си до Руския императоръ.

Тия сѫ и такива сѫ послѣднитѣ дѣла на Фенеръ. Въ тѣхъ нѣма нищо християнско, нищо човѣшко. Въ тѣхъ нѣма сѣнка отъ оная евангелска любовь, за която се четатъ лекции на о. Хилки и за която фенерскитѣ иерарси държатъ краснорѣчиви проповѣди въ храмоветѣ. Евангелската любовь е мъртва въ лекциитѣ и въ краснорѣчивитѣ проповѣди.

Ала любовьта къмъ ближнитѣ, атрофирана заедно съ другитѣ добродѣтели въ Фенеръ, живѣе и цѣвти далечъ отъ него. Тя е най-драгоцѣна украса на скромни християни, за които любовьта къмъ ближния е длъгъ и вѣрата въ Христа пѫть къмъ човѣшко съвършенство и къмъ спасение. Това говорятъ не сѫ думи но сѫ дѣла скромни самоотвержени християни. Ето дѣлата на единъ такъвъ християнинъ, за когото четемъ въ една кореспонденция отъ Одринъ, напечатана въ френския вѣстникъ «La Croix» (брой 9338, 24 авг.):

...«Прѣди нѣколко дни *мухтаринътъ* (кметътъ) отъ Залофъ, албанско християнско село, при Асланъ, въ околностьта на Лозенградъ, бѣше помоленъ да подпише писмо, въ което се твърди, че българитѣ сѫ изгорили селото му прѣди да тръгнатъ. Този *мухтаринъ*, който ималъ още малко съвѣсть, отказалъ енергично. Той биде заплашенъ, послѣ отведенъ въ полицейската канцелария въ Одринъ. Безполезно бѣ усилието: «Заколете ме, ако щете, но не мога да подпиша вашето писмо, защото вашитѣ турски войници бѣха, които запалиха селото».

Допискиктъ не казва, какво е станало по-нататъкъ съ този скруполенъ християнинъ, но неговото самоотвержение за истината и за правдата го издигатъ високо. Трѣбва ли да се прави паралелъ между него и опититѣ на патриархъ Германъ да черни и клевети цѣлъ народъ, между неговото самоотвержение и поведението на фенерскитѣ иерарси? Трѣбва ли да се изтъква, колко високо стои този мухтаринъ надъ благорѣчивитѣ фенерски иерарси, които, съюзени съ турцитѣ, стѫпили на Евангелието, изгърбили се на най-първата християнска добродѣтель — любовьта къмъ ближния и тѫпчещи съ нозѣ кръвьта и коститѣ на хиляди християнски мѫченици, насилятъ оцѣлѣлитѣ отъ турскитѣ ятагани християни да лъжатъ и клеветятъ, насилятъ ги да заявятъ прѣдъ прѣдставителитѣ на великитѣ сили и прѣдъ свѣта, че не турскитѣ войски; но българскитѣ сѫ опожарили селата имъ и сѫ изклали ближнитѣ имъ? Дѣлата на заловския кметъ и на вселенския патриархъ сѫ прѣдъ очитѣ на четцитѣ: нека си правятъ заключенията. Тия дѣла сѫ и прѣдъ очитѣ на професоритѣ, които четатъ въ богословскитѣ православни училища лекции за любовь къмъ ближнитѣ и за християнскитѣ добродѣтели: нека си направятъ и тѣ сѫжденията и заключенията. Тия дѣла сѫ и прѣдъ очитѣ на проповѣдницитѣ и учителитѣ: нека и тѣ ги прѣцѣнятъ и, ако намѣрятъ въ тѣхъ поука, нека имъ дадатъ мѣсто проповѣдницитѣ въ рѣчитѣ си, а учителитѣ въ христоматиитѣ.. Нека оставимъ думата на дѣлата. Тѣ сѫ по-краснорѣчиви, по-авторитетни, по-убѣдителни и по-съкрушителни отъ думитѣ и клеветитѣ на Фенеръ... *Тс.*

Държава, култура и християнски принципи.

III.

Прѣди Константина Велики ставаха само онѣзи християни, които можеха да се убѣдятъ въ истинитѣ на Христовото учение. Но слѣдъ като се призна християнството за официална религия, всички ставаха по традиция християни и не бѣше вече толкозъ важно дали сѫ въ сѫщность такива. Да бѫдатъ всички въ една държава по духъ християни се оказа невъзможно, защото християнската идея по сѫщество изисква въодушевени хора, когато фактически никога и никѫдѣ не е могло цѣлъ народъ да бѫде постоянно въодушевенъ. Това по отношение цѣлото. Вземемъ ли прѣдъ видъ отдѣлната личность, то и въ самата нея ще констатираме раздвоеность, борба между двѣ противоположни начала. „Зная, че въ мене (сирѣчь въ плътьта ми), казва ап. Павелъ, не живѣе добро; понеже желание за доброто имамъ, но да правя доброто, това не намѣрвамъ. Защото не правя доброто, което искамъ, но злото, което не щя, него правя. И тъй, намѣрвамъ този законъ, че, кога азъ искамъ да правя доброто, злото е готово при мене. Защото, споредъ вѫтрѣшния человѣкъ, съуслаждавамъ се въ закона Божи, но въ удоветѣ си виждамъ другъ законъ, който воюва противъ закона на ума ми и ме поробва на грѣховния законъ, който е въ удоветѣ ми. Окаяненъ азъ человѣкъ! кой ще ме избави отъ това тѣло на смъртьта? И тъй, самъ азъ съ ума си слугувамъ на Божия законъ, а съ плътьта си на грѣховния законъ".

Ако единъ апостолъ Павелъ се оплаква, че не може да отива по закона на духа, то що остава да се каже за онія, които, макаръ и християни, далечъ отстоятъ отъ християнския духъ? Споредъ Писанието, онѣзи, които не се стараятъ да иматъ разумѣние за Бога, Богъ ги прѣдава на развратенъ умъ. Ние виждаме това на дѣло въ историята на народитѣ. Въ послѣднитѣ столѣтия человѣкътъ направи голѣмъ напрѣдъкъ: облада и прѣработи природата, разви до висша степень своитѣ интелектуални и технически способности, стана творецъ на велики нѣща. Но това бѣше сѫщеврѣмено и голѣмо изкушение за него. „Господството на человѣка има своитѣ изкушения, прѣди всичко, изкушението да забравя Бога и всички успѣхи да приписва само на человѣческия умъ". (Luthardt). И не само това, той отиде и по-нататъкъ: отрече Бога. Богъ биде обявенъ за фикция на ума, а божественитѣ истини — за человѣчески истини. Тѣзи нѣща хванаха дълбоки корени въ сърдцата на хората и намѣриха своето практическо приложение. Безбожнитѣ мисли винаги блазнятъ човѣка, защото го освобождаватъ отъ задължения.

Ученитѣ и философитѣ дойдоха до заключение, че само *знанието* е сила и трѣбва само на него да се разчита. Въ 17 и 18 столѣтие почти всички бѣха изпълнени отъ мѫдрость человѣческа. Тѣ, макаръ и да не отричаха морала, но намираха, че напрѣдъкътъ на человѣчеството се дължи изключително на естественитѣ науки. Тѣхната формула бѣше: *ние живѣемъ на земята и ще живѣемъ за земята.* Народитѣ достигнаха до голѣма култура, обладаха природнитѣ сили, но не успѣха да обладаятъ себе си, защото, дѣйствително, е мъчно да побѣдимъ изискванията на плътьта и то имено тогазъ, когато си й създалъ всички външни условия, за да може тя да бѫде удовлетворена.

Родиха се държавници, родиха се философи, литератори, военачалници, които не се трогваха вече отъ никакви християнски принципи. Макиавели, Волтеръ, Бюхнеръ, Неполеонъ не сѫ случайни явления. Споредъ Макиавели, въ политиката *всѣко срѣдство е добро*. Не трѣбва да се пита: какво е добро и какво е пошо, но: какво е полезно и какво е вредително. Има само една добродѣтель: *силата*. Който не иска да се отрече отъ морала, нека живѣе като частенъ човѣкъ. Хората стават добродѣтелни само по принуждение. Само гражданскиятъ законъ прави хората добри и силни, а не християнскиятъ моралъ, който чрѣзъ своето „смирение", „себеотрицание" и „страдание" ги прави само слаби.

Наистина, имаше и таквизъ, които се везхищаваха отъ Христа, но само трѣбва да надникнемъ въ тѣхната психика, за да видимъ мотивитѣ на възхищението имъ. Наполеонъ, напримѣръ, съ удивление говори и се чуди, като какъ е могълъ Христосъ да спечели любовьта на милиони хора, нарича го даже Богъ, но намъ се струва, че въ неговитѣ очи повече се мѣркаха необикновеностьта и героизмътъ на Христа отколкото учението Му. И това плѣняваше Наполеона до безкрайность, защото той имаше твърдата кисълъ да си изработи качества, за да се наложи на свѣта. Говори се, че Божитѣ пътища били неизслѣдими; изглежда, че и человѣческитѣ сѫ неизслѣдими.

А Макиавели, Бюхнеръ и Наполеонъ не сѫ първитѣ и послѣднитѣ, които сѫ се явили нѣкога на свѣта.

Свещ. Д-ръ Кр. Цѣновъ.

Теглила на група тракийски българи.

Фаталната братоубийствена война, която вѣроломнитѣ и злопаметни quasi-съюзници така коварно подготвиха за себе си военно и дипломатически, даде грозна възможность на дивитѣ агарянски орди, които пукаха отъ ядъ, че не могатъ да прогонятъ и разбиятъ живата анастасиева стѣна отъ български храбреци, които знаеха само да прѣзиратъ смъртьта прѣдъ изпълнение свещенния отечественъ дългъ, да нахлуятъ и окупиратъ цѣлата тракийска область отъ Мраморно море до Свиленъ и отъ Чаталджа до Черно море до Марица. Това нашествие по своитѣ звѣрства, убийства, грабежи, опожарявания, обезчестявания, опустошения и ужасии смѣло може да конкурира съ най-грозните такива турски досега. То е по-диво и отъ нѣкогашното нахлуване даже на хунитѣ по тѣзи мѣста. Теглилата и разказитѣ на една група останали живи тракийски българи, които, като по чудо могли да се спасятъ отъ явна смъртъ и адски мѫчения, достатъчно релефно илюструватъ грозната участь на християнското население безъ разлика на народность, полъ, възрасть и състояние. Думата е за 412 души българи—мѫже, жени и дѣца, които пристигнаха на 27 того въ Цариградъ отъ градчето Лапсакъ, находеще се на малоазиатския брѣгъ срѣщу Гелиболъ. Тѣзи нещастници сѫ изъ селата Булгаръ-кьой и Пишянъ-кьой—Кешанско. И двѣтѣ села, допрѣди едни отъ най-многолюднитѣ и чисто български, сега сѫ прѣобърнати въ грозни пепелища и жалки развалини. Унищожено било всичко. Дивитѣ турски пълчища още къмъ края на м. м. юний напуснаха дупкитѣ си при Булаиръ и Чаталджа и тръгнаха да завладѣватъ безъ бой и наличенъ противникъ позорно изгубената тракийска область, слѣдъ като изклали, изгорили, плячкосали и унищожили всички християнски поселения, що срѣщнали изъ пѫтя си. На 5 срѣщу 6 того тѣ се отзовали и въ двѣтѣ горѣказани села, чиито жители не могли даже да узнаятъ по-рано за станалото нашествие, та да взематъ о врѣме мѣрки за спасение. Дивитѣ арабски и кюрдски орди изклали цѣлото мѫжко население на Булгаръ-кьой. Отъ другото село само двайсетина мѫже, по Боже Провидѣние, могли да се спасятъ. Тѣзи мѫже прибрали останалото живо население на двѣтѣ села и побързали да избѣгатъ въ градеца Кешанъ, за да могатъ да се спасятъ отъ втора нѣкоя по-грозна напасть. Щомъ отишли въ градеца, прѣдставили се на мѣстния комендантъ и го помолили да се погрижи за тѣхната по нагатъшна сждба. Комендантътъ имъ казалъ, че, за да бѫдатъ въ по-голѣма безопасность, той ще ги изпрати въ Гелиболъ, а, за да не пострадатъ нѣщо изъ пѫтя, той имъ далъ единъ отрядъ войска, която да ги пази. Тѣзи нещастници, които не успѣли да взематъ нищо съ себе си нито отъ жива стока, нито отъ дрехи, нито отъ покѫщнина, гладни, жадни, голи, боси, ужасени отъ страхъ тръгнали съ придружаващето ги отдѣление за Гелиболъ. Понеже денътъ вече изтекълъ, а тѣ не могли да пристигнатъ на уговорното мѣсто, тѣ останали да прѣнощуватъ подъ открито небе на една поляна при планината Кушъ дагъ. Прѣзъ тази нощь, обаче, тѣ били застигнати и отъ друга войска, която, подпомагана и отъ онази, що ги придружавала, слѣдъ като изклала и избила мнозина отъ тѣхъ, бѣснувала съ жени и дѣвойки цѣлата нощь, а на сутриньта избрала измежду всички жени повече отъ двѣстѣ моми и млади булки, разбира се по-личнитѣ, и ги задигнали съ себе си неизвѣстно дѣ. Участьта на тѣзи живи мѫченици и до днесъ е неизвѣстна. Кой знае тѣ кои трапища сѫ изпълнили вече или кои хареми украшаватъ днесъ. Това, що станало прѣзъ нея нощь, по думитѣ на останалитѣ живи очевидци, не може нито да се каже, нито да се опише. . . . . .

. . . . . .

Останалитѣ живи отъ жалкия керванъ тѫжно продължили пѫтя си за Гелиболъ. Тѣ, като мълчаливо и незлобиво ягне, вървѣли къмъ заколението И въ този градъ, за голѣма изненада, грозната имъ одисея не се свършила. Гостоприемството на гражданитѣ излѣзало много слабо, защото бързо се узнало, че тѣ не били гърци. Гръцкото население прѣдполагало, че турцитѣ и въ този случай ще спазятъ привилегированото положение на ромеитѣ въ турско и ще изтрѣбятъ безмилостно ненавистнитѣ имъ българи и арменци. Обаче, фактитѣ имъ доказали обратното. Злобнитѣ гръцки първенци и еснафи не пощадили тѣзи злощастни и въ това имъ плачевно положение и не ги оставили на мира. Тѣ почнали да ги увѣщаватъ да се откажатъ вече отъ народностьта си и отъ вѣдомството на Екзархията. Като видѣли, че никой отъ тѣхъ не се поддава въпрѣки мѫкитѣ и лишенията, на които били подложени, тѣ нагласили мѣстнитѣ правителствени власти да се освободи града отъ тѣзи опасни пришелци. И, наистина, прѣдставителитѣ на властьта прѣпратили тѣзи неволници въ историческото малоазиатско градче Лампсакъ. И тука се повторило за тѣхъ сѫщото положение: гладъ, лишения, терзания и мѫки. Наврѣдъ тѣ били прѣдметъ на грозни подигравки. Тѣ не могли да си набавятъ на свои срѣдства и най необходимото, та затова се задоволявали и съ сухата корица хлѣбъ, що благоволявалъ да имъ даде градския сѫвѣтъ, или нѣкой человѣколюбивъ гражданинъ.

Мѣстнитѣ гръцки духовни власти и първенцитѣ на Гелиболъ и Лампсакъ горещо и упорито катехизирали тѣзи окаяни страдалци въ любимата имъ идея

да минатъ въ лоното на Вселенската патриаршия, ако искатъ да бѫдатъ пощадени за по-нататъкъ честьта, имота и живота имъ. „Екзархътъ, чиновницитѣ, учителитѣ и подвѣдомственитѣ му, казвали тѣ, отдавна сж пропѫдени до единъ отъ Цариградъ и отъ турско изобщо. Занапрѣдъ пакъ само патриархътъ остава за единственъ защитникъ на християнитѣ прѣдъ султана." Какво грозно безчестие и лъжа, каква ужасна и подла агитация.

Тѣ ги увѣщавали и за друго нѣщо още по-упорито. Карали ги да разправятъ на всѣкого, че това, що имъ дошло до главата, било дѣло на български комитаджии и редовна българска войска. Такъво прѣстѫпно давление, по разкази на очевидци, било упражнявано отъ сѫщитѣ и върху гръцко население, което сполучило да се избави по онѣзи мѣста. Цѣлата тази гнусна компания, прѣдприета à tout prix срѣщу всичко българско, цѣлѣла да опетни славното име, що можа да си извоюва българина съ такъвъ неимовѣренъ трудъ и грамадни жертви. Тя е измислена отъ коварния Фенеръ и възприета твърдѣ охотно отъ Атина и Бѣлградъ. Трѣбваше съ разни измислици, клевети, полкупи и сума непростени срѣдства да се прѣдставятъ българитѣ за диваци, хиени, мечки, варвари — съ една дума, за хора богопротивни и богоомразни, за хора които нѣматъ право за самостойно сѫществуване въ сегашно врѣме върдъ културнитѣ гърци и сърби. Зеръ не бива да се забрави, че културата и цивилизацията сж мнополно право на Гърция и Сърбия. Фенеръ, като законна тѣхна майка, твърдѣ грижливо изпълни въ това отношение свещения дългъ на Великата Христова църква и ги специализира отлично въ византийщината и всичко свързано съ нея.

Кристалната българска душа, обаче, не искала да чуе нито дума отъ тѣзи увѣщания. Тя навреди била откровена и все си казвала грозната истина. Съвѣстьта на българина не е навикнала да прави компромисъ и при радости и скърби, и при охолността и неволи Тѣзи живи мѫченици, за които живототъ е станалъ случаенъ Божи даръ, а смъртьта ще бѫде, слѣдъ такива ужасни, едно щастливо и завидно успокоение, не трепнали нийдѣ и прѣдъ никакви заплахи.

Лукавитѣ финариоти, най-сетнѣ, рекли, че, ако ги доведатъ въ Цариградъ, сигурно, ще могатъ да сполучатъ да потѫпкатъ гласа на съвѣстьта на тѣзи злощастни. Речено-сторено По ходатайството на Патриаршията прѣдъ Високата порта, правиителството отпуща спецезленъ параходъ, който да отиде въ Лампсакъ и да доведе въ Цариградъ цѣлия керванъ. На парахода се качила и специална делигация на Патриаршията, състоеща се отъ Сисанийския митрополитъ Иеротей, военниятъ свещеникъ на Патриаршията въ Цариградъ Леонтий и капу-кехаята Делегацията била снабдена съ специални прѣпоржителни писма до мѣстния каймакаминъ. Комисаритѣ и тѣзи, що ги изпратили, се надѣвали, че визиранитѣ бѣжанци сж непрѣменно гърци, които безъ друго ще прѣдставятъ на европейскитѣ мисии въ Цариградъ, прѣдъ които и съживи примѣри да подкрѣпятъ грозотиитѣ, що се пишеха, по прѣпоржката и внушението имъ, ежедневно въ цариградската преса за „масови кланета", „варварства", „диващини", „обезчестявания", „опожарявания"..... и що ли не още, извършени отъ страна на българитѣ надъ гръцкото и турското население въ Тракия,

Обаче, какво неочаквано самоизобличение и самооплюване и за единитѣ и за другитѣ! Делегацията, щомъ пристигнала въ Лампсакъ и видѣла, кои и какви сж тѣзи бѣжанци, отъ сърдце съжалявала, че ней се паднала отвратителната мисия да спасява омразни българи, но нѣмало какво да прави Връщане назадъ безъ бѣжанцитѣ било невъзможно. Пресата, Патриаршията и Портата бѣха вдигнали около този въпросъ такъвъ шумъ и възлагаха на него такива надежди отъ по-рано, че повръщане бѣ немислимо. Нещастнитѣ българи, най послѣ, били натоварени на парахода и доведени на 27 юлий въ Цариградъ и настанени въ гръцкото сиропиталище на островъ Принкипо. Тукъ тѣ сж прѣдметъ на отвратителни подигравки. Наредено е да спятъ на открито небе. Хлѣбъ получаватъ отъ градския съвѣтъ. Единъ пѫть въ денонощието само имъ се дава топла храна. За дрехи, завивки и парична помощь и дума не може да става. Подъ прѣдлогъ на несѫществуваща холера, наредено е да не ги навѣстява никой отъ боязнь да не разказватъ и изнесатъ грозотиитѣ, що сж видѣли и патили. Рапортюри на мѣстния гръцки печатъ ги посѣтиха още на сѫщия день, кога пристигнаха тѣ, ала и до днесъ нищо не е помѣстено въ вѣстницитѣ имъ по този въпросъ.

Понеже стоенето тукъ на тѣзи живи свидѣтели на всичко, що извършиха арабскитѣ и кюрдскитѣ пълчища въ Тракия, е противно на интереситѣ и на правителството и на Патриаршията, Фенеръ съ мазбата отъ 30 юлий прѣдложилъ на Високата порта да бѫдатъ повърнати съ специаленъ параходъ въ Родосто, отдѣто да се прѣпратятъ по родитѣ имъ мѣста. Пожестоко и навръмнено наказание за тѣзи спасени мѫченици той не можеше и да измисли, защото съ това, що тѣ разправятъ, се разбиватъ отъ основи неговитѣ козни и гадости по адресъ на българина, като се почне отъ официалнитѣ му обвинителни актове, помѣстени въ патриаршеския органъ въ броевѣтѣ му отъ м. м. юний т. г. и се отиде прѣзъ клеветническата телеграма въ българомразеца патриархъ Германосъ до Руския царь и демонстративната паникида за живи архиереи и пр. и пр., за да се свърши съ всички гадни статии, истории и антрефилета на подкупенията цариградски печатъ. Това сж архиереитѣ на Цариградската цѫрква. Тѣ сж тъкмо (?!) такива, за каквито говори и прѣпоржчва апостолъ Павелъ въ посланието си къмъ Евреитѣ. Тази сюрия отъ прелати сж сѫщи гръцки андарти по настоящемъ. Тѣ сж ужасни вълци и безподобни лисици, облечени въ високоблагородното облѣкло на църковно служителитѣ. Тежко и горко на такава Цѣркви, чиито прѣдставители все за истина, правда, равенство и любовь говорятъ, а въ сѫщность сж най голѣмитѣ лъжци, клеветници, филетици, фанатици и беззаконници.

Цариградъ.

Външенъ прѣгледъ.

Славянския католишки конгресъ. Мѣсецъ августъ е сезонъ на католишки конгреси Такива станаха едно по друго въ всички западни държави — въ Франция, Германия, Австрия и пр. На тѣхъ се обмѣнятъ мисли не само по вѣрски въпроси, но и по християно-обществени: духовно образование, възпитание на юношеството, закрѣпа на сѣмейството и на брака, работнишкитѣ, еснафски и търговски орагнизации, печата и пр. Въ Германия конгресъ е държанъ въ Мецъ, а въ Австрия въ Линцъ. И въ двата конгреса особено се спрѣли на въпроса за печата, като признали, че той е сила, която не трѣбва да се прѣнебрѣгва. Лошиятъ печатъ трѣбва да се прѣслѣдва,

като оржде и срѣдство за похаба и деморализация, а добрия трѣба да се подържа, шири и създава тамъ, дѣто не сѫществува. Рѣшило се, нѣмскиятъ конгресъ въ Австрия да бѫге постояненъ.

Но по интересенъ е славявскиятъ католишки конгресъ, станалъ въ Любляна, у Австрия. Той е първица по реда си, състава си и обособата си. Прави впечатление, че славянски католишки конгресъ става именно при днешнитѣ недоразумѣния между славянитѣ. Най малко той иска да подчертае сговора между славянитѣ католици. Славянски католишки конгресъ въ Австрия, особено въ днитѣ, които прѣкарватъ балканскитѣ христиани, настроени едни срѣщо други, е една демонстрация, устроена отъ Римъ. Лесно е да се схване интимната ѝ мисъль

Както и да е, печатътъ хроникира и славянски католишки конгресъ въ Любляна. Конгресътъ се открилъ на 28 августъ н. ст. часа на 7 сутриньта съ импозантенъ кортежъ изъ люблянскиитѣ улици. Въ кортежа участвували повече отъ 15 хиляди католици, чехи, поляци, словинци, хървати, далматинци, бошняци и пр. На чело вървѣли група словинци и хървати въ народни костюми, група депутати, група прѣдставители на общини, делегации на национални славянски дружества отъ Германия, делегация полска съ стотина селяни, работници и членове отъ висшата аристократия, делегации отъ Далмация, Босна и дори отъ Америка. На чело на кортежа били католишкитѣ архиепископи, митрополити и епископи славяни. Като миналъ прѣзъ всички улици, кортежътъ се спрѣлъ на главната площадъ, дѣто люблянскиятъ архиепископъ Жегличъ отслужилъ на открито тържествена меса.

Въ първото заседание конгресътъ изпратилъ телеграма до папата въ Римъ, до императорътъ и прѣстолонаслѣдника въ Виена. Словинскитѣ и хърватски католици сѫ лоялисти и прѣдани на династията

Прави впечатление, че поляцитѣ, които отбѣгватъ славянскитѣ събрания, участвуватъ въ католишкия славянски конгресъ. Това свое участие тѣ сѫ обусловили съ промѣна рода въ цѣлотоветѣ на словинското знаме, което съвпада съ руското. Словинцитѣ се съгласили. Съ това се подчертало, че католишкото чувство у славянитѣ стои надъ националното и расовото.

Единъ католишки вѣстникъ побърза, съсѣмъ несполучливо, да опровергае това. „Много славяни, казва той, подозиратъ своитѣ сънародници католици въ хладина къмъ тѣхната народность и ги гледатъ като съмнителни братя Напротивъ, властьта не веднъжъ е злоупотрѣбявала съ тѣхната лоялность, за да ги увлече въ тѣхната служба дори до национално отстѫпничество. Тия организирани опити въ Виена сѫ срѣщнали напослѣдъкъ силенъ отпоръ не само между словинцитѣ, но и между другитѣ народности—чехитѣ и италианцитѣ" . . .

Изъ вѣстницитѣ и списанията.

Обвиненията срѣщо българитѣ. Макаръ и бавно, забѣлѣзва се едно опомняне въ нѣкои западни вѣстници и едно отвращение отъ гърцкитѣ и сърбски клевети срѣщо българския народъ. Въ малкото илюстрирано списание «Le Pelerin» четемъ въ броевете му отъ 4 и 24 августъ:

„Въ Балканитѣ гърци и сърби не се задеволяватъ само да играятъ съ саби; тѣ играятъ и на трупове, което е още по-недостойно. Ако ги слуша човѣкъ, българитѣ сѫ ужасни кръвници и измѣшници. Новитѣ гърци сѫ съ по-груба ирония, отколкото тѣхнитѣ прадѣди въ днитѣ на Перикла! (4 авг.).

„Официознитѣ вѣстници печататъ съ доволство съобщения, които доказватъ „българскитѣ жестокости". Тѣ избѣгватъ да говорятъ за жестокости турски, които сѫ дѣйствителни, и за гръцки жестокости, които не сѫ по долни".

Църковно-обществена лѣтопись.

Св. Синодъ и Н. В. Царицата. Н. Величество Царица Елеонора благодари на св. Синодъ за поздравитѣ по случай награждаването ѝ съ ордена за храбростъ съ слѣдната телеграма, отправена до Прѣдсѣдателствуващия св. Синодъ, Н. Високопрѣосвещенство св. Доростолския и Червенски митрополитъ г. Василий:

До Негово Високопрѣосвещенство г-нъ Василий Доростоло-Червенски митрополитъ Прѣдсѣдателствующъ св. Синодъ.

Сърадванията и поздравленията, които Ваше Върѣосвещенство ми изказвате отъ името на св. Църква, по случай високото отличие, съ което Негово Величес. Главнокомандующи благоволи да ме удостои за моята скромна дѣятелность прѣзъ врѣме на войната, ме извънредно много трогнаха. Най-сърдечно благодаря на Ваше Високопрѣосвещенство и на Тѣхни Високопрѣосвещенства членоветѣ на Св. Синодъ за хубавитѣ Ви благопожелания, които всѣкога ми сѫ скѫпи.

Елеонора.

Въ Министерския съвѣтъ. На 12 и того Прѣдсѣдателствувающиятъ св. Синодъ, Н. Високопрѣосвещенство св Доростолския и Червенски митрополитъ г. Василий, посѣтилъ въ министерския съвѣтъ министръ прѣдсѣдателя г. Д-ръ В. Радославовъ по служебна работа, която се отнася до вѣдомството на Вѫтрѣшното министерство. Г-нъ министръ-прѣдсѣдателътъ веднага на-правилъ нуждитѣ разпоредби. Въ сѫщия день г-нъ министръ-прѣдсѣдателътъ билъ посѣтенъ отъ Тѣхни Високопрѣосвещенства св. Велеския г. Авксентий и св. Охридски и Прѣспански г. Борисъ.

Пристигане. Пристигнали сѫ въ столицата Високопрѣосвещения св. Дебърски митрополитъ г. Козма и Прѣосвещениятъ Нишавски епископъ г. Иларионъ, викарий на св. Дебърския. Високопрѣосвещениятъ Козма иде отъ Видинъ, дѣто отъ края на юний остана, а Прѣосвещениятъ Иларионъ отъ Солунъ, прѣзъ който градъ билъ екстерниранъ отъ сърбскитѣ и гръцки власти.

Въ Синодната палата. Апартаментитѣ въ горния етажъ на синодната палата сѫ турнати на разположение на Високопрѣосвещенитѣ македонски иерарси. Вече отъ 16-и того Тѣхни Високопрѣосвещенства св. Велеския г. Авксентий, св. Струмския г. Герасимъ, св. Дебърския г. Козма, св. Велеския г. Мелетий, св. Скопския г. Неофитъ и св. Охридския и Прѣславски г. Борисъ се настаниха въ стаитѣ на отредения апартаментъ въ синодната палата.

Зрѣлостни изпити. Въ духовната семинария зрѣлостнитѣ изпити, които поради войната, не можиха да станатъ въ края на учебната година прѣзъ мѣсецъ юний, ще се почнатъ на 3 септемврий. Ректоратътъ на Духовната семинария е оповѣстилъ това на абитурентитѣ чрѣзъ обявление.

Едно окржжно. По случай започването новата учебна година Министерството на народната просвѣта е отправило до директоритѣ и главнитѣ учители окржжно, въ което, между другото, изтъква дълга на учители, ученици и сѣмейства къмъ падналитѣ на бойното поле учители, като нарежда:

1. Въ деня на водосвета, кога се почнатъ учебнитѣ занятия, учителитѣ да държатъ сказка въ свързка съ войната и за загиналия учитель, ако има такъвъ отъ училището, да се кажатъ топли думи.

2. Да се изработи портрета на загиналия учитель и се окачи на видно мѣсто.

3. Да събиратъ учителитѣ по какъвто начинъ намѣрятъ за добрѣ срѣдства за усила на фонда, който уреждa Министерството на н. просвѣта за да улесни образованието на дѣцата на учитѣлитѣ герои, за което всѣка година ще се вписва въ бюджета на училищата субсидия.

4. Да издаде редакцията на сп. „Училищенъ прѣгледъ" сборникъ съ биографиитѣ и портретитѣ на героитѣ учители, като прихода отъ сборника се употрѣби за усила на фонда.

Карловско Църковно Настоятелство.

Обявление
№ 23.

Настоятелството при църквата „Св. Богородица" въ гр. Карлово обявява на интересующитѣ се, че на 29 августъ т. г. въ 3 часа послѣ обѣдъ въ канцеларията на Карловското архиерейско намѣстничество ще се произведе новъ търгъ за отдаване на прѣдприемачъ постройката на зданието при сжщата църква.

Приблизителната стойность на прѣдприятието е 15,426 лева.

Желающитѣ да участвуватъ въ търгътъ трѣбва да се съобразятъ съ чл. 11 и 14 отъ „Закона за обществените прѣдприятия".

Планътъ и тържнитѣ книжа могатъ да се видятъ всѣки присжтственъ день въ канцеларията на Намѣстничеството.

гр. Карлово, 29 Юлий 1913 год.

Отъ Настоятелството.

Рилска Св. Обитель.

Обявление
№ 1202.

Управлението на Рилската Св. Обитель отдава на прѣдприемачъ доставката на разнитѣ съестни и други потрѣби, нуждни на Св. Рилска Обитель за една година, начиная отъ деня на потвърждението на търга.

Търгътъ ще се произведе въ помѣщението на дупнишкия метохъ на 10 септември тази година.

Офертитѣ ще се приематъ съ тайна конкуренция отъ тържната комисия до 3 часа слѣдъ обѣдъ прѣзъ тържния день.

Приблизителната стойность на прѣдприятието е 50,000 лв. Залогъ за правоучастие се иска 5% отъ общата стойность на прѣдприятието.

Тържнитѣ книжа могатъ да се видятъ всѣки день въ дупнишкия метохъ, Рилския монастиръ и канцеларията на Свети Синодъ въ София.

Конкурентитѣ сж длъжни да се съобразятъ съ чл. чл. 11—16 отъ закона за обществените прѣдприяття.

Разноскитѣ за публикация на настоящето, както и онія по обгербоването на тържнитѣ книжа сж за смѣтка на прѣдприемача.

Търгътъ подлежи на утвърждението на Св. Синодъ.

Рилски Монастиръ, 12 августъ, 1913 г.

Отъ монастирското управление.

Варненска и Прѣславска митрополия.

Съобщение
№ 2040.

Варненскиятъ и Прѣславски Епархиаленъ духовенъ съвѣтъ съ рѣшение отъ 7 юлий т. г. № 9, утвърдено отъ епархиалния архиерей, е наложилъ на свещеника Димитъръ Денчевъ, изъ Ст. Орѣхово, а сега находящъ се въ с. Конакъ, Куртъ-Бунарско, аргосване отъ всѣко свещенодѣйствие, догдѣто се завърне въ енорията си.

Гр. Варна, 17 августъ 1913 година.

СКРЪБНА ВѢСТЬ

Съ разбито отъ скрѣбь сърдце, дълбокъ душевенъ потресъ и неизразима душевна тжга извѣстяваме на роднини, приятели и познати за прѣждеврѣмената смъртъ на многообичната ни и никога незабравима и незамѣнима скжпа съпруга и майка

Презвитера Минка п. Христова

която слѣдъ 8 дневно тежко боледуване на 10 того, въ 1 часа слѣдъ полунощь, въ В.-Търнов. държавна болница, биде грабчата, тѣй рано, отъ жестоката и неумолима смъртъ на 45 годишна възрасть, като ни потопи въ дълбока печаль и остави 5 малолѣтни дѣца, та тѣ и азъ вѣчно да тжжимъ за нея.

Тѣлото на покойната се прѣнесе въ мѣстожителството ѝ въ с. Одаитѣ, гдѣто на 13 сжщия се извърши погребалната процесия, въ присжтствието на многобройна публика, отъ тѣхни благоговѣйнстза свещенницитѣ: Пол.-Тръмбешкия С. Икономовъ и Пол.-Сѣноякия М. Господиновъ.

Почивай въ миръ, миличка и незамѣнима презвитеро и майко! Вѣчна ти память и Богъ да те прости и всели: идеже нѣтъ болѣзнь, ни печаль, ни воздихание, но жизнь безконечная.

Дълбоко опечалени: *Съпругъ* свещенникъ Христо Петровъ, *дѣца*: Теодосий, Иванъ, Кръстина, Петко, Тодоръ, Петръ и Сѣмейства Попъ Петрови.

с. Одаитѣ, 18 августъ, 1913 год.

Отъ Варненската и Прѣславска митрополия.

Печ. Паспалевъ, наемателъ I Кооп. Печат. Д-во „Гутенбергъ", София.

СЪДЪРЖАНИЕ:

1. Едно сърбско комюнике. — Д. Мишевъ.
2. Едно писмо.
3. Държава, култура и християнски принципи. — Д-ръ Кр. Цѣновъ.
4. Свидѣтелство на народитѣ за гръцкия характеръ. — Ursullus.
5. Изъ подвизитѣ на сърбитѣ въ Битоля.
6. Книжнина.—Общинското дѣте разказъ. — Line Elpenar.
7. Църковно-обществена лѣтопись.
8. Обявления.

Едно сърбско комюнике.

Вѣстникъ «Новое время» въ броя си отъ 12-и августъ е напечаталъ слѣдното комюнике:

«Сърбската мисия въ Петербургъ въ категорична форма опровергава съобщението на в. «Миръ» за масового затваряне на български училища, а така сѫщо и за гоненията и убийствата на учители и свещеници въ Македония.

Нито единъ български учитель въ Македония не е убитъ; българскитѣ митрополити сами сѫ молили за разрѣшение да напуснатъ епархиитѣ си.

Колкото се относи до училищата, то тѣ всички, както български, тъй и сърбски, гръцки и други, още не сѫ отворени поради войната.

Слѣдователно, обвинението на сърбитѣ въ дадения случай не отговаря на дѣйствителностьта.

Нѣкои учители, като се боеха отъ наказание за сторени безчинства, дѣйствително сѫ напуснали Македония, ала тѣ сѫ бѣгали по личенъ починъ, и въ даденъ случай сърбското правителство не е прѣдприемало никакви принудителни мѣрки».

Това комюнике, направенъ чрѣзъ «Новое время», е важно. Съ него сърбското правителство, чрѣзъ своята петербургска легация, се обяснява прѣдъ руското общество по поводъ обвиненията на в. «Миръ». Не се знаятъ интимнитѣ мотиви, които сѫ накарали сърбското правителство да прибѣгне до това обяснение. Възможно е, че му сѫ направени внушения за неговата нетолерантность и за неговитѣ жестокости спрямо българското население въ Македония. Възможно е, че то прѣдусѣща, каква буря може да се повдигне сега, когато наставa новата учебна годинa, ако останатъ съ десетки хиляди български дѣца вънъ отъ училищата. А защото тази буря, която ще е за човѣшко право и за просвѣта, може, каквито строги мѣрки и да се взематъ, да мине прѣдѣлитѣ на Македония и Сърбия и да повдигне обществената съвѣсть въ Русия и на западъ, сърбското правителство се полага отъ обвиненията на в. «Миръ» да се обясни и да си приготви гърмоотводъ. Подиръ насилията надъ архиереи, свещеници, учители и първенци, сърбскитѣ власти ще почнатъ сега насилия и върху дѣтската съвѣсть. Свѣтътъ ще бѫде свидѣтель на това насилие. А това ще е най-възмутителното. То ще е оронъ за цивилизацията и за вѣка. Ако славянската съвѣсть, която въ Петербургъ, Прага, Любляна и Бѣлградъ тъй грижливо приспиватъ, не се възмути отъ него и не протестира, това ще стори християнската и човѣшката съвѣсть.

Сръбското правителство, което, види се, почва да не гледа на работитѣ само прѣзъ призмата на шовинизма, не може да не държи смѣтка за това, особено когато въпросътъ за ревизията на букурешкия договоръ още е висящъ. Насилието ще бѫде констатирано. Ще се намѣратъ на западъ, вънъ отъ официалнитѣ лица, авторитетни мѫже, които нѣма да си затворятъ очитѣ прѣдъ насилието, което, въ име на сѫ бодата и на цивилизалията, суровата сърбска власть прави върху съвѣстьта на българскитѣ дѣца въ Македония и които нѣма да пропуснатъ да протестиратъ срѣщо него. За да отстрани още отсега отъ себе си отговорностьта за експериментитѣ, които ще се почнатъ въ сърбската държавна лаборатория надъ душата на българскитѣ дѣца, сърбското правителство излиза съ тежко обвинение срѣщо българскитѣ иерарси, свещеници и учители въ Македония: обвинява ги, че тѣ били доброволно напуснали—първитѣ катедритѣ си, вторитѣ енориитѣ си, третитѣ училищата си. Наедно съ това грозно обвинение то съ мъглави фрази дава да се разбере, че българскитѣ училища и църкви сѫ свободни, енориитѣ и общинитѣ могатъ да разполагатъ съ тѣхъ и, ако не се отворятъ, вината ще бѫде не негова, а на българскитѣ духовници и учители, които доброволно били напуснали Македония.

Центротежътъ на комюникето е въ тази точка, въ нея е и перфидностьта: Комюникето си играе съ истината и съ фактоветѣ. Слѣдъ като арестува и, подъ воененъ екскортъ, изхвърли българскитѣ иерарси, свещеници и учители извънъ прѣдѣлитѣ на мѣстата, заети отъ сърбскитѣ войски, сърбското правителство излиза сега да обяснява на руското общество, че тѣ сами били се арестували и сами доброволно

напуснали. Наивно толкова, колкото и възмутително. Сърбското правителство прѣдставя жертвитѣ на своитѣ разпоредби и на своята политика прѣдъ руското общество за виновни. Това е неуважение за обществото, къмъ което сърбската легация се обръща съ комюникето си, неуважение и къмъ вѣстника, който става проводникъ на заблуди и неистини.

И както трѣбваше да се очаква, българскитѣ иерарси, свещеници и учители, прокудени изъ Македония, излизатъ съ протестъ срѣщо твърденията на сърбската легация. Щомъ узнали съдържанието на комюникето, тѣ протестирали писменно прѣдъ г. Неклюдовъ, руския пълномощенъ министръ въ София, който е прѣдставитель и на Сърбия. На друго мѣсто въ днешния брой се помѣстя протеста на Високопрѣосвещенитѣ македонски архиереи. Такъвъ протестъ, слушаме, билъ подаденъ и отъ прокуденитѣ свещеници и учители. Въ протеста си свещенитѣ даватъ имената на избити отъ сърбскитѣ власти свои сѫбратия и енориаши. Протестътъ на учителитѣ не сме видѣли. Ала въ статията „Изъ подвизитѣ на сърбитѣ въ Битоля", която се печата на друго мѣсто въ днешния брой, се изнасятъ фактове, които опровергаватъ категорично твърденията на петербургската сърб. легация, че българскитѣ учители сами доброволно напуснали отечеството си, или че сѫ избѣгали, защото сѫ злочинствували.

Като оставаме на четцитѣ да оцѣнятъ важностьта на протеста, който ни се сѫобщи да му дадемъ мѣсто, длъжимъ да подчертаемъ най-важното и най-сѫщественото въ него: молбата на Високопрѣосвещенитѣ архиереи къмъ г. Неклюдова да имъ даде паспорти да заминатъ веднага за епархиитѣ си, „на които сѫ били и си оставатъ законни пастири". Такава е била молбата и на свещеницитѣ и учителитѣ. Не се знае, какъ ще погледне рускиятъ пълномощенъ министръ на категоричната молба на иерарситѣ, свещеницитѣ и учителитѣ. Едно нѣщо е важно да се подчертае въ случая: тѣхниятъ протестъ и тѣхната молба сѫ мостъ, по който сърбското правителство може да се повърне отъ погрѣшния и опасенъ пѫть, въ който шовинизмътъ и ревностьта на негови военни и граждански чиновници сѫ го въвлѣкли. То ще побърза да мине по този мостъ, ако има искреность въ неговата декларация, ако, да конкретизираме мисьлта си, българскитѣ училища не били отворени, защото сърбскитѣ, гръцки и други така сѫщо не били отворени и „българскитѣ иерарси, учители и свещеници били, безъ негово знание, дигнати и изгонени съ сила". Ако то е неискрено, то ще се изгърби на хвърления мостъ и на истината.

Сърбското правителство е изправено прѣдъ истината. То се кани отъ прокуденитѣ български архиереи на очна ставка прѣдъ руското и западно общество. Ще чакаме резултатитѣ на тая очна ставка.

Българската църква подържа настоятелно молбата на Високопрѣосвещенитѣ македонски иерарси. Тя очаква, че г. Неклюдовъ ще побърза да улесни не само съ паспорти но и съ прѣпоржка иерарситѣ да се върнатъ и поематъ катедритѣ си и да се погрижатъ да открияТъ храмоветѣ въ енориитѣ и българскитѣ общински училища. Тя очаква, че и българското правителство ще настои силно прѣдъ г. Неклюдовъ за сѫщото ...

Д. Мишевъ.

Едно писмо.

Слѣдното писмо, подадено на Н. Прѣвъзходителство руския пълномощенъ министръ въ столицата, ни се даде да му дадемъ гласность:

До Негово Прѣвъзходителство Анатолия Васильевича Неклюдовъ, Руски Императорски Извънреденъ и Пълномощенъ Министръ въ София, врѣменно чатоварен съ защита на интереситѣ на сърбскитѣ поданици въ България.

Ваше Прѣвъзходителство,

Кралевската сърбска легация въ С.-Петербургъ въ опроверженнето си, помѣстено въ вѣстника „Новое Время", № 13440 отъ 12 августъ т. г., на сѫобщението на софийския вѣстникъ „Миръ" за масово затваряне на български училища, а сѫщо и за гонения и убийства на свещенници и учители въ Македония, между друго въ категорична форма твърди, че българскитѣ митрополити сами пожелали да напуснатъ своитѣ епархии.

Ние, подписанитѣ, сме митрополити на българското население въ Македония, до конто се отнася сѫотвѣтното мѣсто отъ горното опровержение на сръбската легация, и които, подиръ различни и тежки изпитни, пристигнахме и се намираме тоя часъ въ София.

Въ името на истината и по своя архиерейска сѫвѣсть се смѣтаме нравствено длъжни да заявимъ, че сами ние никога доброволно не сме изказвали никакво желание прѣдъ сръбскитѣ власти за разтѣщение да напуснемъ епархиитѣ си. Дори напротивъ: На двама отъ насъ, а именно на Пелагонийския (Битолския) и Охридския митрополити на 25 юний въ зори бѣше заповѣдано отъ мѣстнитѣ власти да напуснатъ епархиитѣ си, слѣдъ като Битолския окржженъ началникъ Душанъ Алимпичъ, придруженъ отъ въоржжени войници, имащи отворени ножоветѣ на пушкитѣ си, по застрашително-насилствень начинъ изтърсналъ отъ тѣхъ подписи подъ собственоржчни прѣводи на български езикъ на прѣдварително сѫставени отъ ржчения началникъ просби за че ужъ тѣ доброволно желаятъ да напуснатъ паствата и мѣстослужения си. Но изобщо никой другъ отъ насъ никога и прѣдъ никого не е изказвалъ каквото и да било, доброволно или насилствено, устно или писмено, желание да напусне епархията си.

При това, намираме за твърдѣ умѣстно тукъ да подчертаемъ и небезинтересното обстоятелство, че всички ние едноврѣменно, а именно на 17 юний, бѣхме арестувани отъ властитѣ всѣки въ своето митрополитско помѣщение и всички ние тѣй сѫщо едноврѣменно, — на 25 юний, ескортирани отъ военна стража и административни чиновници, бѣхме изгонени вънъ отъ границитѣ на заетитѣ отъ сърбскитѣ войски области.

По поводъ на прѣдметното официално опровержение на Кралевската сърбска легация въ С.-Петербургъ ние сме длъжни още да изкажемъ нашето искрено съжаление, задѣто на Кралевското сърбско правителство като че нищо не е било извѣстно за принудителния начинъ на изгонването ни отъ мѣстнитѣ власти. Заедно съ това, ако категоричното опровержение на уважаемата легация има по отношение къмъ насъ такъвъ смисълъ, че сърбското правителство не е мислило и не е желало да ни прогонва изъ епархиитѣ ни, ние съ пастирска любовь, като прощаваме по християнски виновницитѣ за извършеното върху насъ грубо насилие и оскърбление, имаме честь да направимъ най-почтително заявление, че ние оставаме съ готовность, слѣдъ като надлежно ни се сѫз-

даде нужната възможность, да се повърнемъ при нашитѣ отъ Бога повѣрени намъ паства, които признаватъ нѣдомството на Българския Екзархатъ, на които сме били и се считаме за законни пастири.

Съ съвършено почитание:

(Подписали:) *Пелагонийский Аверкентий, Дебърский Козма, Велеский Мелетий, Скопский Неофитъ, Охридский Борисъ, Викарий на Дебърския Митрополитъ, Нишавский Епископъ Иларионъ.*

Държава, култура и християнски принципи

IV.

Человѣкътъ е надаренъ да схваща истината и правдата, но дойде ли дотамъ да мисли, че собствено неговиятъ умъ е тѣхенъ създатель и тѣхна санкция, то ги онищожава вече въ основата имъ.

Какви свѣтли надежди възлагаха хората отъ 17 и 18 столѣтие на науката, философията и изкуствата. Тѣ мислѣха, че малко нѣщо липсва на человѣцитѣ да могатъ да се нарекатъ богове.

Но отъ друга страна трѣбва да признаемъ, че има нѣщо трогателно, нѣщо възвишено въ человѣческитѣ заблуждения: надѣватъ се на силитѣ си, работятъ, хвърчатъ въ своитѣ стремежи, плѣняватъ се отъ творбитѣ на ржцѣтѣ си, живѣятъ и растатъ въ своитѣ блѣнове, умиратъ за идеитѣ си. Единъ чуденъ поетизмъ, една мила история. Обаче слѣдъ врѣме всичко се разрушава, всичко изчезва. Понѣкога даже напрѣдъкътъ и културата се явяватъ като пакостници и врагове на самитѣ свои създатели. Покрай трагизмътъ и единъ комизмъ. Въ такъвъ случай человѣчеството издава тѫжни гласове и се оплаква „Человѣкътъ по природа е добъръ, казва Русо, но културата и цивилизацията го извратиха.“ Шопенхаиеръ, Хартманъ сѫ отчаяни отъ свѣта и намиратъ, какво културата умножава нещастията и била най голѣма погрѣшка, (Fehltritt, faux pas). Това вече бѣше единъ боенъ зовъ противъ нея.

А пъкъ други намираха, че не културата като такава е една погрѣшка, а принципитѣ и то християнскитѣ принципи, които ужъ реголиратъ съврѣмената култура, сѫ погрѣшка.

Nietzsche отиде и по-нататъкъ. Той се опълчи съ страшна омраза срѣщо „рабскитѣ заповѣди“ на всѣки моралъ въобще и намираше, че человѣкътъ само тогазъ ще бѫде щастливъ, когато надрасте и моралъ и религия и стане „свърхчовѣкъ“. Единственитъ принципъ за достигане това нѣщо е *силата*. И затова му харесваше идеалътъ на римлянитѣ, а не онзи на християнитѣ. „Cesare Borgia, казваше той, е нѣщо повече отъ Luther!“

Ето така полека лека се забъркваха понятията, докато най-послѣ хората изгубиха всѣки пѫть и всѣка истина. Тѣ пакъ дойдоха до онова положение на человѣчеството. за да питатъ, *що е истина*. Казватъ, че историята се повтаря; изглежда да е така. Това нѣщо наложи единъ печатъ и на социално-политическия животъ. Человѣчеството започна вече да не ржководи отъ никакви вѣчни истини и забрави своята цѣль на историята. Днесъ то лесно може като Юлиана отстѫпника да каже: „азъ умирамъ безъ покаяние, както и живѣхъ безъ грѣхъ“, защото, дѣйствително, не знае, що е грѣхъ.

Държавата прие християнството, но малко се ржководи отъ неговитѣ принципи. Изглежда, че скоро ще дойдемъ на думитѣ на Sthal-а, който казва: „Противъ християнската държава сѫществува само едно възражение, а то е отричането на самото християнство.“

Кое християнство може да носи духа на наглитѣ бюрократи, както и на хищнитѣ дипломати? Християнството не е религия на високомърието и насилието, на фалша и охолностьта. И до днесъ истинскитѣ християни се познаватъ по тежкия кръстъ, който или животътъ имъ е наложилъ, или пъкъ тѣ сами сѫ си наложили заради Христа Какви християни можемъ да мислимъ онѣзи хора, които крадятъ, лъжатъ и сѫ „изпълнени съ всѣка неправда, съ блудъ, съ лукавство, съ користолюбие и съ злоба; пълни съ завистъ, съ убийство, съ крамола, съ измама и съ злонравие; шепотници, клеветници, богоненавистници, хулители, горди, самохвалци, измислители на злини, неразумни, вѣроломни, немилосердни, непримирими, немилостиви.“

Колко души сѫ останали чисти, които не изтощаватъ себе си въ нѣкоя отъ тѣзи злини?

„Всички се уклониха, купно непотрѣбни станаха; нѣма който да прави добро, нѣма нито единъ. Гърлото имъ е гробъ отворенъ; съ язицитѣ си лъстѣха. Подъ устнитѣ имъ е ядъ аспидовъ, на които устата сѫ пълни съ клетви и горести. Нозѣтѣ имъ сѫ бързи да пролѣятъ кръвь. Запустѣние и окаянство въ пѫтищата имъ и пѫть миренъ не сѫ познали“.

Прѣдставителитѣ на правото и на културата трѣбва да се убѣдятъ, че нито правото, нито културата по сѫществото не крияятъ въ себе си нищо трайно. Въ социалния животъ покрай идеята за морала, трѣбва да се добие и една *увѣреность въ задължителностьта* на морала. Върху тази основа трѣбва да почива всѣко право и всѣка култура А тази увѣреность се дава *само* отъ религията. Понятията: истина, правда, нравственъ порядъкъ сѫ нѣща отъ чисто религиозно-метафизиченъ характеръ и който не е въ положение да ги съзерцава отъ това становище, той ги унищожава отъ основата имъ.

Свѣтътъ не се нуждае отъ человѣческа, а отъ божествена правда. Защото културнитѣ придобивки не бива да се разпрѣдѣлятъ възъ основа себелюбивитѣ човѣшки склонности, а възъ основа вѣчнитѣ божествени истини.

„Прѣдъ колосалното богатство и колосалнитѣ съкровища отъ умствено развитие и култура, казва Martensen, Евангелието на И. Христа и до днесъ продължава да свидѣтелствува: блажени нищитѣ духомъ, защото е тѣхно царството небесно; и това, защото истинната сѫщность на хуманността и человѣчеството състои изключително въ жаждата за Бога“. „Обаче ние се намѣрваме при най голѣмата противоположность, каквато знае въобще историята на нашия родъ. Человѣцитѣ постоянно добиватъ все по-голѣма свобода и по-голѣма самостоятелность; тѣ все повече и повече закрѣпвагъ своето царство на земята и го разпространяватъ въ по-широки граници; но Евангелието *постоянно* ги съпровожда въ тѣхнитѣ пѫтища съ сѫщитѣ ония искания, съ които се яви за първъ пѫть въ историята и тѣ тогазъ се намѣрватъ подъ силни впечатления и прѣдъ тѣхъ се изпрѣчва една голѣма алтернатива, или—или, т. е.: *или съ служащия любовь да прѣобърнатъ человѣческото царство въ царство Божие, или съ своята високомѣрна упоритость да залегнатъ да основатъ царството человѣческо помимо царството Божие*“. (к. н.) (Die christl. Ethik.).

Днесъ ние виждаме, че тѣ сѫ наклонни къмъ второто. Народитѣ устрояватъ своята сѫдба, както тѣ

си знаятъ когато дойде редъ, нахвърлятъ се единъ върху други, проливатъ немилостиво невинна човѣшка кръвь, грабятъ, палятъ, изтребватъ, обезчестяватъ, не оставятъ нищо свето неосквернено и за награда на всички тѣзи тѣхни подвизи водителитѣ имъ биватъ награждавани отъ зрителитѣ държави съ поздравления, похвали и фелдмаршалски жезли. О човѣчество! ти не пръставашъ да говоришъ за Богъ, за моралъ, за християнство, но това ли е твоятъ Богъ и твоето християнство? Тукъ нѣма нищо повече отъ едно езичество.

Може би, мнозина да мислятъ, че е невъзможно да загине днешната тъй силна държава. Нѣма нищо по-лесно отъ това. На хората не имъ се ще да видятъ въ очитѣ опасностьта, но ще бѫдатъ принудени да пръживѣятъ нейнитѣ послѣдствия. При днешното разпрѣдѣление на културнитѣ богатства и блага цари явна неправда. Колкото едни си създаватъ условия да живѣятъ, толкозъ други тънатъ въ окаянна мизерия и никой не се е замислилъ върху това. Социалниятъ въпросъ е въпиющъ въпросъ и никой не трѣбва да си прави шега съ него. Както на онова врѣме, по причина на неправедните *човѣшки* принципи, имаше една голѣма маса отъ хора, за които държава и култура не бѣха никакъ сжщи, защото не само не ги ползуваха, но имъ даже прѣчеха да иматъ мѣсто подъ слънцето, така и при това отиване на народитѣ; ще дойде день, когато онеправданитѣ отъ человѣцитѣ ще се счетатъ призвани отъ Бога да рипнатъ и всичко да разрушатъ. Тогазъ ще изникне друга държава. Окаже ли се и тя негодна, сжщата участь ще я сполети. И този процесъ дотогазъ, докогато хората съзнаятъ и успѣятъ да си основатъ държава, почиваща на вѣчни принципи, която да знае *що е Богъ, що е правда и що е истина.*

Тогазъ ще се изпълнятъ молитвенитѣ думи на Спасителя: „Да дойде царството Ти, да бѫде волята Ти, както на небето, така и на земята", защото ще има вече едно пълно единство между царството человѣческо и царството Божие, каквато е и крайната цѣль на историята.

Свещ. *Д-ръ К. Цѣновъ.*

Свидѣтелството на народитѣ за гръцкиятъ характеръ.

Откакто гърцитѣ се заловиха да се биятъ съ насъ, тѣ бѣха положили особени усилия да ни прѣдставятъ навсѣкждѣ за злостворци и лъжци. Въ това отношение първенство държеха фенерскиятъ патриархъ и гръцкиятъ краль. Първиятъ обикалялъ посолствата въ Цариградъ и черняль българитѣ, а вторията, съ телеграмитѣ си до чуждитѣ вѣстници не само че обвинявалъ българскиятъ войникъ въ злодѣяния, вършени отъ гръцката войска, но и се мжчелъ да опровергава извѣстията отъ София, като ги прѣдставявалъ за невѣрни.

Мнозина като не можали да повѣрватъ, че единъ патриархъ и единъ краль ще си позволятъ да изопачаватъ истината, дали вѣра на думитѣ и писанията имъ. Но положението, което държи този или онзи гръкъ въ обществото, не измѣнява характера му. А какъвъ е гръцкиятъ характеръ изобщо, имаме свидѣтелството на всички почти стари и нови народи. Свѣдения за това намираме въ съчинението на гръцкия писатель С. Замбелиосъ, озаглавено Византийски студии (Византинѣ Мелѣте) и издадено въ Атина, въ 1857 г.

Поводъ, за да наведе свидѣтелството на европейскитѣ и азиатски народи за гърцитѣ, е дало на Замбелиоса слѣднето обстоятелство: Въ 968 германскиятъ императоръ Ото I-и изпратилъ въ Византия Кремонскиятъ епископъ Луитпрандъ, за да иска за съпруга на сина си Ото II-и дъщерята на бившия византийски императоръ Теофано. Слѣдъ завръщанието си отъ Византия Луитпрандъ прѣдставилъ на двамата Отоновци изложение за несполучената си мисия. Въ това изложение той навелъ едно свое стихотворение, което написалъ върху стѣната на кжщата, дѣто жившелъ въ Византия. Въ това му стихотворение има и слѣднитѣ стихове: „Вѣроломни сж гърцитѣ Римлянино! пази се отъ тѣхъ: Помни да не имъ се довѣрявашъ нито да обрѫщашъ внимание на думитѣ имъ. Защото клетвопрѣстжпна Гърция, като има прѣдъ видъ само спомулата, не се спира и прѣдъ лъжовната клетва".

Тѣзи стихове се срѣщатъ въ 564 стран. отъ съчинението на Замбелиоса, а въ 356-та бѣлѣжка сжщиятъ писатель казва слѣднето: „Отъ Виргилия, Ювеналия, Цицерона, до Вилардуина, Таco, Волтера па дори до свята Бригида (за нещастие и свѣтилтѣ дори сж хулили Гърция) заподиятъ писатели и поети често пжти сж злословили нравътъ на гърцитѣ, които и Грекули наричатъ и съ стихове, всенародни изречения и пословици сж жигосали подлостьта и вѣроломството на гърцитѣ. Ювеналий (бѣл. Decimus Junius Juvenalis, латински поетъ, роденъ на 42 г. слѣдъ Христа) въ петата си сатира казва: „ако би да заповѣдащъ на гладника гръкъ, той ще изѣзе и на небето" (graeculus esurlens in coelum, jusseris, ibit). Гъркофилътъ пъкъ Цицеронъ (бѣл. Marcus Tullius Cicero, латински оратоpъ и писатель, роденъ 107 г. прѣди Христа) въ желанието си да жигоса готовностьта на гръка къмъ мърсна печалба и лъжовна клетва ту казва: „гърцитѣ знаятъ всички пжтища за печалба, всичко вършатъ за пари" (graeci omnes vias pecuniae norunt, omnia pecuniae sausa faciunt), ту увѣрява, че „приятелството на гърка не заслужва довѣрие" (graecorum familiaritates parum fideles sunt), на едно мѣсто прибавя, че „гърцитѣ тачатъ Богове, за да се кълнатъ" (Numina adorant, ut jurant), а на друго пъкъ казва: „на гърцитѣ отдаваме изкуствата, на сжщитѣ длъжимъ много научни изобрѣтения, ала сж вѣроломни" (graecis artes damus, scientiarum inventiones plurimas ipsis tribuimus, sed jurejurando fidem non habent). Извѣстно е прочутото изражение на Павта (бѣл. Marcus Accius Plautus, латински поетъ, роденъ 227—224 прѣди Христа) „търговия на гръцка вѣра" (graeca fide mercari). Всички латински писатели хулятъ гърцитѣ. К. Асоний (бѣлѣж. професоръ едно врѣме по гръцката литература въ Атинския университетъ) въ съчинението си История на гръцкитѣ поети и писатели пише, че може човѣкъ да състави цѣла книга отъ хулитѣ, съ които латинскитѣ сатирици, а особено Цицеронъ, черняхъ характера на гърцитѣ.

Но и други по-нови писатели така сжщо сж изявили вѣроломството и злонравието на гърцитѣ. Общенародни сж станали слѣднитѣ стихове на Торквито Таco:

La graeca fede a chi non e palese?
Or setu sé vil serva e il tuo seraggio
(Non ti lagnar) giusti tia e non oltraggio.

Довѣрието къмъ гърка кому не е извѣстно?
(Поетътъ се обрѫща къмъ робуващата Гърция).
Ако въ тоя часъ ти си прѣзрѣна робиня, за твоето робство (не се окайвай) правдата не е глума.

Всички почти нови езици възприехха латинската пословица graeca fides, nulla fides, гръцко довѣрие, никакво довѣрие. Венецианското и Дженуезкото нарѣчия имать много изречения, съ които се жигосва гръцкото

вѣроломство. Г-нъ Боерий въ издадения отъ него Венеціянски Глосарь въ думата graeco споменува двѣ такива народни изреченія: Chi crede a graego

No ga il cervello intrego.

„Който вѣрва на гръкъ, мозъкътъ му не е цѣлъ". Въ другото изреченіе е запазена една площадна клетва на Венеціянския народъ противъ гърцитѣ: „Graego mal abbia"—„по дяволитѣ гръкътъ". Извѣстно е наставленіето, което венеціянецътъ Павелъ Сарпи е далъ на венеціянския сенатъ, какъ да се управяватъ гърцитѣ: „Pane e bastone, хлѣбъ и тояга дайте на гърцитѣ". Една холандска пословица напълно се съгласява съ италіянската за гръцкото довѣрие: „Пази се, казва, отъ гърка, че той е много лукавъ". Англичанитѣ наричатъ гръкъ (greck) слугата на тайно комарджийско заведение, работа на когото е да дири и лови жертви между неопитни младежи, между малолѣтни наслѣдници, между чужденци и провинціалисти. Кой не знае, че на французския езикъ думата гръкъ означава лукавия, подлеца, користолюбеца? Въ нѣкои германски области простолюдието нарича grieche оногова, който слугува въ блудницки похождения. Худната мълва за гръцкия характеръ е пръскочила граници не Европа и достигнала до антиподитѣ. Индийцитѣ признаватъ, че гърцитѣ били потомци на Іафетовия синъ Іованъ, но ги считатъ, че заслужватъ всѣко прѣзрѣние, намиратъ остроумѣето имъ за нѣщо нежелателно и злокобно и често ги описватъ като хора, които занимждатъ и дебнишката лъстятъ другитѣ народи на земята". На горнитѣ свѣдения зако приложимъ изреченіето на руския лѣтописецъ: „гърцитѣ до днешенъ денъ сж лъстеци", ще имаме пълна характеристика на гърка и вѣрно свидѣтелство за нравственія му обликъ подписано отъ римляни, италіянци, англичани, французи, германци, холандци, славяни и индійци, които единогласно признаватъ, че гръкътъ отстаро и до днешно врѣме е нагълъ. Вика ли на такива хора да се дава вѣра отъ когото и да било? Гъркътъ може да носи патріаршеска митра или царска корона, но той си остава неизмѣнно все сжщия лъстецъ и не заслужва никаква вѣра, защото graeca fides, nulla fides.

Ursullus.

Изъ подвизитѣ на сърбитѣ въ Битоля.

Отъ като сръбскитѣ окупаціонни власти се настаниха въ Битоля, положението на българитѣ тамъ се влоши. Сърбитѣ, макаръ и да завзеха страната по силата на единъ съюзъ съ България, който имаше за цѣль освобождаването на христіянскитѣ народности отъ турското владичество, явиха се още въ самото начало като истински завоеватели спрямо българското население. Прѣди всичко, не позволиха да се откриятъ българскитѣ училища, макаръ българския митрополитъ и да направи нѣколко пжти постжпки и да не сжществуваха никакви прѣчки за това. Започнаха да прѣслѣдватъ всички онія българи, които сж имали смѣлостьта да се борятъ за право и свобода прѣзъ врѣме на турския режимъ, но които слѣдъ дохаждането на сърбитѣ сганаха истински лоялни граждани. Наказваха съ затворъ или съ тежки глоби невинни българи, за които бѣше донесено отъ шпионитѣ сърбомани, че сж говорили за скорошното дохаждане на български войски и български власти.

Но особно тежко стана положението на българитѣ въ Битолския край веднага слѣдъ обявяването на втората балканска война. На 17 юний бѣха заловени и турени подъ затворъ почти всички български учители и първенци. Характерното е, че властитѣ имаха нахалството да заявятъ на хвърленитѣ въ затвора свои жертви, че тази мѣрка е вземена въ интереса на самитѣ арестувани, тъй като тѣхния животъ билъ по-гарантиранъ въ затвора, отколкото вънъ, поради сжществуващето възбуждение между войницитѣ отъ гарнизона. Въ сжщность, сръбскитѣ власти малко се грижеха за животътъ на арестуванитѣ, които тѣ считаха за крайно опасни агенти на българското правителство. Изгубили своя умъ, поради тревожнитѣ извѣстия, които бѣха получили отъ театъра на военнитѣ дѣйствия, тѣхната цѣль бѣше насочена само къмъ това: да парализиратъ прѣдполагаемото отъ тѣхъ вжтрѣшно движение, на чело на което стоятъ ужъ учителитѣ и първенцитѣ, и да тероризиратъ населението, за да могатъ да го посърбатъ възможно по-скоро.

Процесътъ за посърбяване започна 2—3 седмици слѣдъ ареститѣ. За мѣсто, кждѣто трѣбваше да се извърши тоя процесъ, бѣше опрѣдѣленъ Ени-Махаленския участъкъ, нареченъ „Свето-недѣлски кварт." Тука найнапрѣдъ бѣха повикани вкупомъ свещенницитѣ. Началникътъ на кварта имъ прочете една декларация и ги покани да я подпишатъ. Когато нещастнитѣ свещенници се опитаха да изкажатъ едно законно свое право—да имъ се даде срокъ да обмислятъ прѣдложението—началникътъ по най-категоричень начинъ имъ заяви, че тѣ трѣбва да подпишатъ тутакси, иначе още на слѣдния день ще бждатъ изпратени задъ граница и прѣдадени на гръцкитѣ байонети. Декларацията е имала горѣ-долѣ слѣдното сждържание: „Подбудени отъ братски сръбски чувства и благодарни, задѣто сме освободени отъ братския сръбски народъ, заявяваме, че занапрѣдъ влизаме въ лоното на Сръбската православна черква".

Слѣдъ като видѣха, че процесътъ съ свещенницитѣ тръгна благополучно, властитѣ пристжпиха къмъ посърбяването на населението, това население, което професоръ Цвичичъ смѣта за особно „славянско племе", но което е по-българско, отколкото българитѣ въ всички други български краища, защото то е създало най-видните дѣйци по българското възраждане и оная Българска екзархия, за която сръбскитѣ шовинисти постоянно тъвтрятъ, че е създала българската пропаганда въ Македония. Процесътъ бѣше много простъ: повикване се населението въ Еникахаленскея участъкъ и тука началникътъ или неговия секретаръ четѣше му една декларация, написана въ една малка, но красиво подвързана тетрадка и подканяше го да слага своитѣ подписи тамъ. Декларацията е имала горѣ-долѣ слѣдното сждържание: „Прѣди 500 години нашата страна е влизала въ границитѣ на сръбската държава и турцитѣ, слѣдъ покоряването на Балканския п-въ, сж я прѣвзели отъ сърбитѣ. Прѣзъ врѣме на турското владичество ние сме се намирали подъ влиянието на Българската екзархия и подъ терора на българския революціоненъ комитетъ, така щото били сме принудени да се наричаме противъ волята си „българи". Сега, когато ние вече сме освободени отъ нашитѣ братя сърби и когато не сме заплашвани отъ никакъвъ тероръ, заявяваме, че ние сме по народность истински сърби".

Опитътъ за посърбяване на учителитѣ се направи сравнително по-късно. Они отъ тѣхъ, които не бѣха арестувани, или бѣха арестувани, но освободени заедно съ гражданитѣ, трѣбваше да се явятъ въ Ени-махаленския участъкъ. На арестуванитѣ и неосвободени учители прѣдложението се направи въ правителствения домъ. Началникътъ на Ени-махаленския участъкъ покани, както единитѣ, така и другитѣ, да дадатъ заявления, за да бждатъ назначени на държавна служба. По тоя случай, той обясни, че Българската Екзархия вече не сжществува. Положението на всички екзархийски чиновници, които искатъ да заематъ държавна служба, ще бжде напълно обезпечено.

Държавата ще изработи специаленъ законъ, съ който ще се признаятъ заплатитѣ имъ, прослуженитѣ години, правото за пенсия и пр. Накрай, той прибави, че онѣзи отъ учителитѣ, които не желаятъ да приематъ предлаганата служба, не могатъ да бждатъ търпени като граждани въ сръбската държава, т. е. ще бждатъ изпратени задъ граница. Учителитѣ, слѣдъ като изслушаха тая „наредба" на властьта, не безъ възмущение разбира се, категорически отказаха да приематъ каквато и да е длъжность и заявиха, че тѣ сж готови още въ сжщия моментъ да бждатъ изпратени задъ граница.

Интересенъ е начинътъ, по който бѣхме изпратени до границата. На 13 юлий, въ 3 ч. сутриньта, 9 коля, конвоирани отъ конна стража, потеглиха съ 30 души учители отъ Битоля и сжщия день вечерьта пристигнахме въ Велесъ, дѣто бѣхме настанени като най-голѣми пръстжници въ най-лошата стая на затвора. На другия день, слѣдъ обѣдъ, съ тежкитѣ багажи на ржѣ, бѣхме отведени на гарата, за да бждемъ изпратени въ Скопие. Тука началникътъ на гарата, единъ тлъстъ и на видъ благообразенъ господинъ, по единъ изродъ на човѣчеството, изказа своето удивление къмъ властитѣ, задѣто „тѣзи пропагандисти" щѣли да бждатъ изпратени въ Скопие, когато би трѣбвало да минатъ подъ ножъ. Тоя сжщи господинъ, при настаняването ни въ трена, отново влѣзе въ своята роль: слѣдъ като посочи единъ вагонъ, назначенъ за пръсяне на коне, почна да се гаври по единъ най-циниченъ начинъ и да казва, че вагонътъ е опрѣдѣленъ за 6 коня само, но той е даже много за 30 пропагандисти; че въ вагонътъ нма достатъчно паразити, но за това пъкъ има и изобилна храна и пр. Послѣднитѣ думи на началника бѣха едно бълвane на псувни, на какъвто е способно само „културното" и „възпитано" сръбско племе.

Щомъ пристигнахме въ Скопие, тутакси бѣхме отведени въ затвора, дѣто подиръ нѣколко дни доведоха и екстернираннтѣ учители отъ Прилѣпъ и Рѣсенъ, първитѣ на брой 17 души, а вторигѣ 6 души. Изобщо вземено, положението ни въ скопския затворъ бѣше твърдѣ лошо. Една голѣма часть отъ учителитѣ не бѣха взели съ себе си никакви покривки, тѣй като сж предполагали, че, като екстернирани, ще бждатъ изпратени направо задъ граница. Въ тая категория, впрочемъ, влизаха и такива, на които властитѣ не бѣха намѣрили за нуждно да кажатъ даже, че ще бждатъ екстернирани до минутата на тръгването отъ Битоля. Голѣми бѣха мжчнотитѣ и за снабдяването ни съ храна. Не ни бѣше позволено по никакъвъ начинъ да си доставяме храна направо отъ града. Трѣбваше всичко да се поржчва чрѣзъ войницитѣ, а тѣ доставяваха каквото искаха и винаги на най-високи цѣни. Това положение се продължи цѣли 8 дни, когато се получи заповѣдь да бждемъ изпратени съ трена за Смедерево. Благодарение, че заповѣдьта дойде на врѣме, защото иначе мнозина отъ насъ щѣха сериозно да се разболѣятъ, било отъ простуда, било отъ нечиста и осждна храна.

На 22 юлий вечерьта бѣхме настанени въ трена и на другия день вечерьта отведени въ Смедерево. Въ тоя градъ властитѣ за пръвъ пжть позволиха да слѣземъ на хотелъ, види се, защото се намирахме вече на границата, та бѣхме по-малко опасни за „жизнените" интереси на сръбската държава. Още ненастанени въ хотела, както трѣбва, яви се една тълпа отъ възбудени улични хора и започна да нѣе, да буйствува и да прави демонстрация. Очевидно бѣше, че тая тълпа не бѣше се явила тукъ случайно, а още по-малко цѣлта ѝ бѣше да прави комплименти на пристигналитѣ „пропагандисти". Безъ съмнение, тя изразяваше настроението на сърбитѣ въ тоя моментъ противъ насъ и бѣше дошла да ни покаже юмрунитѣ си. На другия день сутриньта, малко прѣди отпжтуването ни, съ единъ отъ нашитѣ другари се случи още по-неприятна случка. Единъ отъ жандармитѣ, поставенъ отъ властитѣ да ни пази отъ изпаденето на тълпата прѣзъ нощьта, влѣзълъ въ стаята на другаря и тука, съ изваденъ байонетъ, почналъ да го ругае и псува, безъ да има нѣкаква причина за това. Нещастниятъ ни другарь избѣгналъ, за да прѣдотврати нѣкое нещастие съ себе си. Слѣдъ като платихме по 4 динари за спане въ хотела, макаръ и да спахме по двама на легло, качихме се на маджарския параходъ Hildegarde и напуснахме сръбската територия, а заедно съ това турихме точка на нашитѣ страдания.

Пристигнахме още сжщия день слѣдъ обѣдъ въ крайунавския маджарски градъ Оршова. Ласкаехме се съ надеждата, че поне тука, на маджарска територия, ще можемъ да си отпочинемъ и да се поназдравиме за свободата си. Но какво бѣше нашето разочарование, когато, веднага слѣдъ пристигането на парахода въ пристанището, яви се единъ прѣдставитель на властитѣ и ни съобщи, че нѣма да ни се позволи да слѣземъ въ града. Отпослѣ се узна, че маджарскитѣ власти ни налагатъ 48 часова карантина, задѣто сме „дохаждали отъ мѣста, заразени съ холера. Узна се така сжщо, че прѣдупрѣжднението е направено отъ сръбскитѣ власти въ Смедерево. Едно само остана за насъ проблематично, а именно: дали сръбскитѣ власти, изпращайки своето прѣдупрѣждение въ Оршова, сж просто изпълнявали своята длъжность, или сж по-скоро мислили да ни измжчватъ даже и тогава, когато ние вече сме се отървали отъ тѣхнитѣ ржѣ.

На 27 юлий напуснахме Оршова и прѣзъ Ломъ, Русе, Стара-Загора и Пловдивъ пристигнахме въ София.

К-въ.

Книжнина.

Общинското дѣте.[1])

(Разказъ отъ Line Elpenar).

(2)

Мѣсецитѣ минаваха. Тѣ не забавиха неминуемата сждба. Жанъ растѣше, но вървѣше отъ слабъ по-слабъ.

Той ходѣше на училище. Неговата млада учителка, една искрена двадесетгодишна душа, гледаше съ безкрайно съжаление тази малка фигура всѣкога блѣдна.

— О, да можехъ да го взема при себе си да го гледамъ, мислѣше си често тя. Бихъ сторила това днесъ по-скоро, отколко вчера, ако само това да бѣ възможно. Но майка ми е слѣпа. Трѣбва да я храня. Тя има нужда отъ грижи, които ми отнематъ всичко врѣме. Уви, невъзможно е да помисля подобно нѣщо.

Въ замѣна на това тя го обичаше нѣжно и му разказваше какви не нѣща за небето, за ангелитѣ и особено за Спасителя Иисуса. И измежду всички тия малки дѣтски фигури, обърнати къмъ нея съ впити очи въ устата, личеше тая на Жана, която сияеше съ най голѣма надежда.

— Ще ида горѣ, въ рая и азъ, често повтаряше бѣдното дѣте: о Боже мой, дано това стане по-скоро.

Училището бѣ далечъ. Вървѣше се по дълга улица, която кръшнѣше около половинъ часъ, додѣто стигне до горнята часть на селото.

[1]) Вижъ, брой 47.

Лѣтѣ, безъ да се отбие стѫпка отъ пѫтеката, можеше да набере най хубави китки. Звѣздецъ, розички, роклички, метлички сини като очитѣ на Жана. Едри шипки, червени като кръвь, се редѣха отъ двѣтѣ страни на училището. Нѣжната арома на цвѣтята, що носѣха дѣцата, пълнѣше салона на училището.

Ала не бѣше така и зимѣ. Цѣли мѣсеци настѫпваше студъ и мразъ. Ржцѣтѣ на дѣцата се вкоченяваха отъ студъ. Какъ ги не крieха въ джобоветѣ и дрехитѣ си! Особено зъзнѣха слабо облеченитѣ. А Жанъ бѣше най-злѣ облеченъ и всѣкога треперѣше най много отъ студъ.

— Какъвъ остъръ вѣтъръ тази сутринь и какъ рѣже. Да тичамъ, рече си, да се стопля.

И той припна, колко сила имаше. Едва дишаше. Припкаше той, а съ ржка натискаше лѣвата си страна, дѣто всѣкога чувствуваше остра болка.

А прѣдъ него, по височината, припкаше друго дѣте. То бѣше съвсѣмъ малко. Облечено бѣ въ червена рокличка, която бѣ ушила майка му. То бѣ пълничко и дебеличко. А какъ припкаше. Малкитѣ му леки краченца едва опираха о хлъзгавата пѫтека. То бѣ по чорапи, безъ обуща.

— Това е малката Маргарита, каза си Жанъ: тя се е изхлъзнала изъ кжщи, безъ да я види нѣкой, и тръгнала подиръ голѣмитѣ на училище. Тя е по чорапи, безъ малкитѣ си сини обуща. У тѣхъ е топло, затова не се бои отъ студъ. Тя не знае, що е студъ. Трѣбва да я настигна прѣди да стѫпи на моста. Лъзгаво е, и може да падне.

И той полетѣ още по-силно.

Ала тя бѣ по-пъргава отъ него. Засмѣна и весела, тя припна съ честитѣ дѣтски смѣхъ.

— Чакай, чакай, Маргаритке: ще паднешъ, викаше той запъхтенъ.

И, наистина, на тѣсния и лъзгавъ мостъ тя се подхлъзна и падна на земята. Съ страшенъ викъ, безъ да може да се задържи, тя се търколи долу изъ слоищата на леда, който покриваше рѣката. За злочестия, ледътъ не бѣ якъ и въ мигъ малкото дѣте се изгуби изподъ него.

Отдѣ се взеха у Жанъ сили. Като фурия, той прѣлетѣ, стигна на брѣга и съ свърхчовѣшка сила издръпна и понесе малкото дѣте, което рѣката бѣ повлѣкла.

Изведнъжъ, подиръ вика на Маргарита, чу се другъ викъ, викъ на ужасно отчаяние, викътъ на майката, който се пронесе долу изъ пѫтя. И една селянка, ужасена отъ страхъ, долетѣ, стигна дѣцата въ минутата, когато Жанъ избавилъ малката, падна на брѣга изнемощѣлъ отъ страшнитѣ усилия, които бѣ направилъ. Тя сграбчи дѣтето си, което бѣ виръ вода, и припна съ него, като забрави въ майчиния си егоизъмъ, тъй общъ, когато стара ученишка чанта, хвърлена на пѫтя, й напомни за малкия Жанъ.

— Малки Жанъ, о мили Жанъ, завика тя, трепереща отъ угриза, ти спаси момиченцето ми, възможно ли е това? Мило малко дѣте, никога не ще забравя твоята доброта. Сега хайде съ менъ, ти си цѣлъ вода, като Маргаритка. Ела. Азъ те обичамъ, ела съ менъ, мило.

И съ сърдце, трептеще отъ щастие, съ една ржка хванала Жанъ и съ другата дѣтето тя ги отведе въ кжщи.

Подиръ единъ часъ двѣтѣ дѣца спѣха на топло едно до друго, на кревата, огънатъ съ желта занавѣса, укичена съ плетени дантели, гордость на домакинката. Прѣди да ги приспи, тя имъ даде горещо млѣко, размѣсено съ портокаленъ цвѣтъ.

— Това е най-добриятъ цѣръ противъ простуда, увѣряваше честитата майка.

— Сега може да идешъ да го вземешъ, каза Богъ на ангела хранитель.

И когато настана полунощь, Жанъ се събуди стреснатъ.

Той бѣше самичъкъ въ мекия креватъ, топло завитъ. При лучитѣ на малкото трептеще кандило, сложено на полирана орѣхова маса, стори му се стаята тъй нѣжно и хубаво наредена, както никога не бѣ виждалъ.

И Жанъ се размисли.

— О, колко ми е добрѣ тукъ, каза си той. И какво щастие, че можахъ да извадя Маргарита изъ рѣката. Майка ѝ толкова пѫти ми е давала скришомъ хлѣбъ задъ хамбаря. Тя знае, колко я обичамъ. Много съмъ благодаренъ, че можахъ да избавя дѣтето ѝ, можахъ да ѝ се отплатя така. Колко щѣше да тѫжи и плаче тя, ако рѣката бѣ го отвлѣкла. За менъ Сузана не би потжжила, не би дори и помислила. Колко ми е добрѣ тукъ. Само не знамъ, какво така гори въ гърдитѣ ми.

И той сложи на гърдитѣ си малката си мършава ржка.

— Но какво е това? що гледамъ? Какво е това тамъ, въ жгъла, задъ печката. Каква хубость! Каква благость! Това е ангелъ!

— Ела ме вземи, ела бърже, викаше той съ всички сили, като се изправи на кревата си съ небесна усмивка на уста. „Искамъ да ида при добрия Богъ!"

Въ тая минута струя кръвь бликна изъ устата му. Тя заличи усмивката.

Жанъ падна възнакъ, послѣдна луча блѣсна въ синитѣ му очи.

Ангелътъ доближи до него. Съ дивна нѣжность той пригърна бѣдната страдуща душа, за да я отнесе високо-високо въ рая, да я отнесе при милитѣ му родители, при неговия Божественъ Спаситель.

Нищо не остана отъ него тукъ долу. Само едно малко грубо кръстче стърчи на гроба му съ тоя надписъ:

Жанъ Шапли, 1890—1898.

Нѣма по голѣма любовь отъ тая да дадешъ живота си за ближнитѣ си.

Кога-какъ майката на Маргарита мине край гробищата вечерь, лѣтѣ, въ часа, кога клонетѣ на дърветата се наведатъ отъ вѣтъра и зашумолятъ, тя ще хване края на бѣлата си прѣстилка, ще закрие съ него очитѣ си и ще заплаче . . .

Но никой, никой другъ не си спомня за общинското дѣте.

Прѣвелъ отъ френски *Д.*

Църковно-обществена лѣтопись.

Прѣдседателствующия св. Синодъ. На 26-и того, понедѣлникъ сутринята, Прѣдседателствующия св. Синодъ, Н. Високопрѣосвещенство св. Доростолския и Червенски митрополитъ г. Василий, замина съ пощенския влакъ за гр. Русе, седалището на епархията си.

Писменъ протестъ. Македонскитѣ архиереи, тѣхни Високопрѣосвещенства св. Пелагонийскиятъ г. Авксентий, св. Дебърския г. Козма, св. Велеския г. Мелетий, св. Скопския г. Неофитъ, св. Охридския г. Борисъ и Прѣосвещения св. Нишавски епископъ г. Иларионъ направили писменъ протестъ срѣщо комюникето на сърбската легация, че били напуснали доброволно епархиитѣси. Протестътъ билъ връченъ въ канцеларията на Императорската руска легация въ София отъ Високопрѣосвещенитѣ св. Велески Мелетий и св. Охридски Борисъ, за да се пръдаде на Н. Прѣвъзходителство г. Неклюдова, врѣменень повѣренникъ на сърбското правителство. Прѣписъ отъ протеста е пръданъ съ писмо и въ Министерството на външнитѣ работи и на изповѣданията.

Македонскитѣ архиереи. Високопрѣосвещенитѣ св. Велески г. Мелетий и св. Охридски г. Борисъ посѣтили секретаря на императорската руска легация, г. Саблера, и го помолили да пръдаде тѣхното желание и това на тѣхнитѣ събратя Високопрѣосвещенитѣ св. Пелагонийския Авксентий, св. Дебърския Козма и св. Скопския Неофитъ да посѣтятъ г. Неклюдовъ, руския императорски пълномощенъ министръ и врѣменъ пръдставитель на сърбското правителство. Наедно съ това св. Велеския и Охридския помолили любезния г. Саблеръ да пръдаде тѣхнитѣ почитания на баща си, г. Саблеръ, оберъ-прокурора на св. Руски Синодъ, който е направилъ много за тѣхното образование. Г. Саблеръ повърналъ посѣщението на Тѣхни Високопрѣосвещенства и увѣдомилъ, че г. Неклюдовъ може да приеме тѣхъ и събратята имъ всѣки день подиръ 12 часа.

Духовната семинария. Болницата, устроена въ зданието на Духовната семинария, се закри и зданието се освободи. Болнитѣ се прѣнесоха въ другитѣ болници. Сега семинарското здание се чисти и дезинфекцира. Подиръ нѣкой день ще бѫде готовъ и откритъ и пансиона при семинарията и учебнитѣ занятия въ семинарията ще почнатъ.

Дискосни помощи за новопросвѣтенитѣ.

Отъ брой 43 . . . . . лева 2,161·94

Варненска и Прѣславска епархия.

Варна

1. Отъ градскитѣ църкви . . . . . лева 68·50

Ески-Джумая

2. Отъ църквата . . . . . лева 113·60

Османъ-Пазаръ

3. Отъ църквата . . . . . лева 42·70

Провадия

4. Отъ църквита . . . . . лева 9·50

Шуменъ

5. Отъ църквата »св. Възнесение« . . лева 13·50

Добричъ

6. Отъ църквитѣ „св. Георги“ и „св. Троица“ лв. 40·—

Каварна

7. Отъ църквата „св. Георги“ . . . лева 7·—

Балчикъ

8. Отъ църквитѣ „св. Георги“ и „св. Николай“ л. 18—

9. Отъ църквитѣ въ с. Гян. Суютчукъ лева 14·—

Сторо-Загорска епархия.

Нова-Загора

10. Отъ Архиерейското намѣстничество л. 5·—

Всичко лева . . 2,488·74

СКРЪБНА ВѢСТЬ

Съ разбито отъ скръбь сърдце, дълбокъ душевенъ потресъ и неизразима душевна тѫга извѣстяваме на родйини, пріятели и познати за прѣждеврѣмената смъртъ на многосѣмчната ни и никога незабравима и незамѣнима скѫпа съпруга и майка

Презвитера Минка п. Христова

която слѣдъ 8 дневно тежко боледуване на 10 того, въ 1 часа слѣдъ полунощь, въ В.-Търнов. държавна болница, биде грабната, тъй рано, отъ жестоката и неумолима смъртъ на 45 годишна възрастъ, като ни потопи въ дълбока печалъ и оставя 5 малолѣтни дѣца, та тѣ и азъ вѣчно да тѫжимъ за нея.

Тѣлото на покойната се прѣнесе въ мѣстожителството ѝ въ с. Одантѣ, гдѣто на 13 сѫщия се извърши погребалната процесия, въ присѫтствието на многобройна публика, отъ тѣхни благоговѣйнстаа свещеницитѣ: Пол.-Трѣмбешкия С. Икономовъ и Пол.-Сѣновския М. Господиновъ.

Почивай въ миръ, мойичка и незамѣнима презвитеро и майко! Вѣчна ти память и Богъ да те прости и всели идеже нѣтъ болѣзнь, ни печаль, ни воздихание, но жизнь безконечная.

Дълбоко опечалени: *Съпругъ* свещеникъ Христо Петровъ, *дѣца*: Теодосий, Иванъ, Кръстина, Петко, Тодоръ, Петръ и Сѣмейства Попъ Петрови.

с. Одантѣ, 18 августъ, 1913 год.

Отъ Варненската и Прѣславска митрополия.

Обявление

№ 6.

Управлението на Монастиря „Св. Никола“ при с. Калугерово, Т.-Пазарджиска окодия, обявява на интересующитѣ се лица, че ще продава на търгъ монастирското грозде отъ лозето, находящо се въ землището на с. Калугерово, въ мѣстностьта »При пѣка«.

Търга ще се произведе на 8 сепремврий т. г. отъ 2 до 4 часа слѣдъ обѣдъ въ монастирската канцелария.

Тържнитѣ книжа могатъ да се виждатъ всѣки день въ монастирската канцелария.

Монас. „св. Никола“, 23 августъ 1913 г.

Игуменъ Иеромонахъ: *Кирилъ.*

Варненска и Прѣславска митрополия.

Съобщение

№ 2040.

Варненскиятъ и Прѣславски Епархиаленъ духовенъ съвѣтъ съ рѣшение отъ 7 юлий т. г. № 9, утвърдено отъ епархиалния архиерей, е наложилъ на свещеника Димитъръ Денчевъ, изъ Ст. Орѣхово, а сега находящъ се въ с. Конакъ, Куртъ-Бунарско, аргосване отъ всѣко свещенодѣйствие, догдѣто се завърне въ енорията си.

Гр. Варна, 17 августъ 1913 година.

Отъ Варненската и Прѣславска митрополия.

Печ. Паспалевъ, наематель I Кооп. Печат. Д-во „Гутенбергъ“, София.

Цѣр. вѣстникъ
излиза всѣка седмица
приложението четири
пѫти въ годината

Годишната цѣна на
Църковенъ вѣстникъ,
заедно съ
приложението
за България 10 лева, а
за странство 15 лева.

Единъ брой 15 ст.

57 Тукъ, Славянска бесѣда

Църковенъ вѣстникъ

СЕДМИЧНО ИЗДАНИЕ

Абонаментъть е годишенъ и всѣкога започва отъ
Всичко, относящо се до вѣстника се изпраща до администрацията на „Църковенъ вѣстникъ" въ гр. София.
За обявления се плаща за първи пѫть по 20 ст. на редъ съ гарантия, за всѣко повторение по 15 ст.
Неплатени писма не се приематъ — работи отъ сѫщинското издание не се доплащатъ.

СѢДЪРЖАНИЕ:

1. Обявление.
2. Клевети и хладнокрѫвие. — Тс.
3. Влияние на философията върху геологията. — Свещ. Д-ръ Кр. Цѣновъ.
4. Мнѣния и отзиви.
5. Книжнина. — Жанъ Брюнъ. — Разказъ отъ Енъсиемъ.
6. Вѫншенъ прѣгледъ.
7. Книгописни бѣлѣжки.
8. Църковно-обществена лѣтопись.
9. Обявления.
10. Некрологъ.

Прѣславско църковно настоятелство.

Обявление

№ 50.

Прѣславското църковно настоятелство въ допълнение на обявлението си отъ 24/VI н. г. № 20, помѣстено въ »Църковенъ вѣстникъ« отъ 29/VI с. г. брой 40, обявява за всеобщо знание, че теглението на лотарията за доискарване храма му въ гр. Прѣславъ «Св. Архангелъ Михаилъ» ще стане на 15 ноември т. г. Ето защо настоятелството най-учтиво моли Всеблагоговѣйнитѣ Архиерейски намѣстници, Благоговѣйнитѣ енорийски свещеници, Църковни настоятелства и всички лица, до които сѫ изпратени лотарийни билети за разпродаване, да побързатъ съ разпродаване на билетитѣ и повръщане на лотарийнитѣ кочани и внисане сумитѣ на продаденитѣ билети.

Неповърнатитѣ до 1-и ноември най-късно кочани ще се смѣтатъ за продадени и продавачитѣ за задължени съ стойността имъ.

гр. Прѣславъ 31/VIII 1913 г.

Отъ църковното настоятелство.

Клевети и хладнокрѫвие.

Българскиятъ народъ прѣживѣва най-тежки моменти. Прѣдметъ е на хули, клевети, заклан. Отвредъ злобата сѫска противъ него. Отвредъ засади и врагове.

Срѣщо него се образуваха сѫюзи. Православни християни и мусулмани си подадоха рѫка. Кръстътъ и полумѣсецътъ се турихa на едно знаме. Сърби, черногорци, гърци, ромѫни и турци се наредихa подъ това знаме и, при насърдченията и начертанията на велики сили, се нахвърлихa на православния български народъ съ най-голѣмо ожесточение.

Сѫюзътъ и начертанията имаха една цѣль: да помрачатъ славата на българския народъ, да го разпокѫсатъ, да го унижатъ и да сломятъ духа му. Подърчани и насърдчавани отъ велики сили, сѫюзенитѣ сърби, черногорци, гърци, ромѫни и турци подѣлиха земята му, разпакѫсаха го, оклеветиха го. Нищо не пропуснаха. На всичко свето негово посегнаха. Ала не можиха и не можатъ да помрачатъ само славата и подвизитѣ на неговитѣ безсмъртни синове при Люле-Бургасъ, нито да сломятъ духа му, нито да го разочароваятъ въ правдата, на която той носи знамето съ вѣра.

Българскиятъ народъ почна най-велико дѣло на Балканитѣ и даде за него несмѣтни жертви. Синоветъ му увѣнчаха съ безсмъртни лаври челото му и съ блѣскавъ успѣхъ освободителното дѣло, ала срѣщо славата му и величието на самоотвержението му засѫска завистьта, захапа устни и злобата. Обадиха се и интереситѣ на великитѣ сили, които сѫ въ противирѣчие съ всѣка правда, свобода и човѣщина. Освободителното дѣло се разстрои, сѫщинитѣ окови на робството отново се намѣриха на шията на балканцитѣ. Освободителното дѣло остана недовършено, а знамето на правдата — пакъ въ якитѣ рѫцѣ на българския народъ. Да, великото освободително дѣло, създадено сѫ кръвьта и коститѣ на десетки хиляди самоотвержени български синове, се разстрои отъ врагове на свободата, правото и славянството. Най-печалното е, че това стана и сѫ участието на славянски умъ и на славянски рѫцѣ. Българскиятъ народъ сѫжалява дълбоко за това. Виновницитѣ остава да се червятъ прѣдъ славянството и християнството. Българскиятъ народъ е спокоенъ въ своята сѣвѣсть. Дори и въ нещастията, които прѣживѣва, той е спокоенъ, че постига най-високото, което може да желае единъ народъ: историята записа, че той се самопожертвува за благото на ближния и че за това свое самопожертвуване той видѣ срѣщо себе си за-

вистьта и злобата на своитѣ съюзници

Българскиятъ народъ е оплютъ, охуленъ, оскърбенъ и униженъ за своето чисто и велико дѣло отъ тия, които издигна отъ унижение и които извика на животъ. Хулитѣ и клеветитѣ на сърби и гърци минаватъ прѣдѣлитѣ на най-горещата фантазия. Нѣма непристойни думи, нахвърлени отъ възпитанието изъ рѣчника, неупотрѣбени срѣщо него. Историята му, потеклото му, душата му, вѣрата му, поколѣнието, сѣмейството — всичко е охулено и оклеветено. Френскиятъ официозенъ печатъ е отворилъ най-широко колонтѣ си за хулитѣ, клеветитѣ и злобата срѣщо православния български народъ. Дори и руски нѣкои вѣстници сж подързали да дадатъ славянско гостоприемство на клеветитѣ въ колонитѣ си. Българитѣ се рисуватъ отъ черни по-черни. Дири се само зло у тѣхъ. И защото нѣма такова, то се съчинява, надува, печата, разпространява. Цѣлта е да се настрои обществото срѣщо българитѣ. Цѣлта е да се грабнатъ камъне и всички да тръгнатъ срѣщо българитѣ.

Първенство въ това държатъ Фенеръ, гръцкиятъ и сръбския печатъ. Съ най-цинични хули и най-голѣми камъни излизатъ отъ Фенеръ, Атина и Бѣлградъ. Гърци, сърби и фенерци сж праведницитѣ. Тѣ сж религиознитѣ, цивилазованитѣ и призванитѣ. Образецъ на гръцки хули четцитѣ ще намѣрятъ въ външния отдѣлъ на днешния брой. За фенерски неврси, за гръцки печатъ, за гърци българитѣ сж „скотоподобни". Тѣ сж по-голѣми варвари отъ най-голѣмитѣ варвари, по-безвѣрни отъ най-дивитѣ безвѣрници. Съ хули най-цинични и съ камъне най-голѣми, които свѣдочатъ за всичко, но не и за висока култура, не и за вѣра, не и за христианство, което има за основа любовьтл и истината, гърцитѣ се нахвърлятъ на българския народъ. И ако Спасительтъ бѣ се явилъ днесъ на Фенеръ, въ Атина или въ Бѣлградъ, той би погледналъ съ съжаление на сѣскащитѣ отъ злоба и съ камъне въ ржцѣ и би повторилъ извѣстната своя покана: „Който отъ васъ се мисли за безгрѣшенъ, нека пръвъ да хвърли камъкъ". Гърци и сърби не би издържали тази забѣлѣжка и не би напуснали сгъдата, като изобличенитѣ фарисеи, за които разправя евангелието. Напротивъ, гърци и сърби би скръцнали зжби и, въ помрачението си, би обърнали камънитѣ си срѣщу самия Спаситель. Тѣ ще поискатъ и отъ него да мисли и чувствува като гръкъ или сърбинъ.

Но какво сж хулитѣ и клеветитѣ за невинния? — Тѣ сж стжпало, което ще го издигне още по-високо и ще му спечели сърдцата на всички правдолюбци. Българскиятъ народъ далечъ не се стрѣсна и безпокои. Той стои надъ хулителитѣ и клеветитѣ. Неговитѣ дѣла тепърва ще се прѣцѣняватъ. За тѣхъ тепърва ще говорятъ. Въ тѣхното съдържание тепърва ще вглеждатъ и удиняватъ. Ще се повтори съ него онова, което е отбѣлѣзано въ живота на човѣчеството. Срѣщо кого се съюзява завистьта и злобата? — Срѣщо чистия, идеалния, жизненосния. Кого хулиха въ Иудея, кого гонѣха, оклеветиха, разпнаха? — Праведниятъ, непостижимиятъ, който самъ бѣ правда и животъ. Срѣщо кого се съюзяватъ? — Срѣщо силния, енергичния, напрѣдващия.

Всички почти хулятъ и клеветятъ българския народъ. Сърби, гърци, черногорци, ромжни и турци се съюзиха съ оржжие срѣщо българитѣ. Срѣщо кого се съюзяватъ? — Срѣщо народъ, който стои надъ сѣсѣдитѣ, срѣщо оня, който е силенъ, съ полетъ, съ творчество и съ бждаще.

У Иудея не гонѣха книжницитѣ и фарисеитѣ, защото послѣднитѣ нѣмаха нито вѣрата, на която учеха народа, нито добродѣлитѣ, които отличаватъ свещенослужителитѣ. За тѣхъ никой не знаялъ, че живѣятъ. Тѣ били живи-умрѣли.

У Иудея гонили пророцитѣ, защото се отличавали съ духъ, мждрость, добродѣтели, воля, самоотвержение. Пророцитѣ се издигали надъ всички съврѣменици. Макаръ да били гонени, хулени, клеветени, тѣ дали учението си и името си на епохата, въ която живѣли. Пророцитѣ хулили, защото били носители на животъ, светость и правда, защото издигали главата на народа къмъ Бога и къмъ бждга. Тѣ прѣживѣли гонитбитѣ, хулитѣ и клеветитѣ. Изъ тѣхъ тѣ излѣзли велики и съ ореолъ на безсмъртие. А за тѣхнитѣ хулители и клеветници никой не говори. За тѣхъ никой нищо не знае. Не така е съ хуленитѣ и клеветени пророци, апостоли, учители. Тѣхнитѣ имена сж въ устата на всички културни народи. Съ тѣхното учение, мждрость и дѣла живѣятъ и се възпитаватъ поколенията на културнитѣ народи.

Сжщото е и съсъ всички служители на народитѣ и човѣчеството. Тѣ се гонятъ, защото се издигатъ надъ съврѣменицитѣ, защото гледатъ по-далечъ отъ тѣхъ и виждатъ задъ хоризонта онова, което хулителитѣ и клеветницитѣ не могатъ да видятъ...

Сжщото е и съ народитѣ. Народъ съ енергия и воля ще срѣща врагове, ще бжде спѣванъ, стѣсняванъ, хуленъ, клеветенъ. Противъ него ще стават всички, защото виждатъ въ него носитель на обнова и на животъ...

На Балканитѣ народитѣ сж се съюзили и опълчили срѣщо българския народъ, защото стои надъ тѣхъ и защото виждатъ въ него качества и полетъ, какъвто тѣ нѣматъ. И тѣ се нахвърлиха на него съ оржжията си и съ клеветитѣ си.

Българскиятъ народъ може само да се гордѣе, че виждатъ въ него носитель на обнова и на живота. Той ще върви изъ своя пжть спокойно безъ да се смущава отъ хулитѣ и клеветитѣ.... Неговитѣ добродѣтели и неговитѣ дѣла ще прѣживѣятъ клеветитѣ и хулитѣ...

Тс.

Влиянието на философията върху теологията.

I.

Историкътъ Leopold von Ranke въ своята всеобща история казва, че заедно съ прѣставането да се изучава античната философия, прѣставатъ вече да се явяватъ и велики християнски теолози и църковни отци. Той намира, че оригиналното развитие на теологията се намира въ тѣсна свръзка съ философията въобще. Дѣйствителностьта оправдава неговитѣ думи.

Вѣрата въ своето произхождение не се нуждае отъ никаква философия. Обаче човѣкътъ не може само да вѣрва безъ да се пита, защо и въ какво вѣрва. Тази потрѣбность създава една система отъ мисли и разсжждения, които ние наричаме *религиозна философия*. Въ системата въобще на човѣшкото знание религиозната философия спада къмъ областьта на метафизиката. Както религиозната философия, така сжщо и теологията въ тѣ-

сенъ смисълъ*) обработвать единъ и сжщъ прѣдметъ — понятието за Бога — обаче тѣ днесъ съставяватъ двѣ различни дисциплини, защото, както казва логикътъ Beno Erdmann, наукитѣ се дѣлятъ не само по прѣдметитѣ си, но и по методитѣ. Но това никакъ не прѣчи на теологията да се ползува отъ резултатитѣ на религиозната философия. Отначало християнството не се нуждаеше да търси обяснение и научно оправдание на своитѣ религиозни и богооткровени положения. Но когато стана нужда да се брани отъ систематичнитѣ атаки на възроденото езичество, тогазъ то прибѣгна вече до философска спекулация. То се възползува отъ езическата философия и създаде специална *християнска философия*, която влизаше изцѣло (toto genere) въ състава на теологията. Ние днесъ не можемъ да си прѣдставимъ, какъ щѣше да се оформи християнската теология безъ гръцката философия. Извѣстно ни е, какъвъ разцвѣтъ доби теологията, а особено западната, подъ влиянието на Аристотеля. Насъ тукъ не ни интересува толкозъ дали това влияние отъ страна на философията е било благотворно за самото християнство, колкото самитѣ факти, историческата страна на въпроса. Разбира се, че теологията трѣбваше прѣдпазливо да се ползува отъ философията, защото не е въ интереса на религията да бждатъ отхвърлени догматитѣ отъ родната имъ богооткровена почва и изключително да се прѣнасять въ отвлеченото спекулативно мисление. По този начинъ се създаде *схоластичната философия*, която въ своя послѣденъ периодъ на развитие застрашаваше духовно-религиозния животъ на западната църква. Схоластичната философия особно се засили слѣдъ X вѣкъ, когато сж се разпространили на западъ латинскитѣ и арабскитѣ прѣводи и коментарии на Аристотеля. Арабитѣ съ една особена тънкость приспособили Аристотеля къмъ своята теология и това послужило на западнитѣ богослови, като образецъ на рѣдко изкуство за идеални умствени построения и умозаключения. Обикновено хората сж навиквали да говорятъ съ едно прѣнебрѣжение и явно неодобрение къмъ схоластичната философия. Обаче философътъ, който не разглежда нѣщата отъ тѣсното становище на практицитѣ, винаги ще се удивява на схоластичната философия, като на едно отъ най-геніалнитѣ създания на човѣшката мисъль. Ние още прѣдварително може да кажемъ, че *отначало* схоластичната философия бѣше на една правилна почва, къмъ която почва хората сж принудени и до днесъ да се повръщатъ. Мнозина отъ схоластицитѣ стояли още твърдо за независимостьта на вѣрата отъ интелекта и че послѣднятъ играе роля само при обясненията и доказателствата, а не и при живата вѣра, която единствена може да съзерцава непосрѣдствено божествената истина. Но при по-нататъшното си развитие схоластичната философия взела да излиза въ крайности, като учила, че истината за Божието битие може да бжде изведена или доказана само изъ понятията на разума.

Но това не бѣше най-лошото. Схоластицитѣ въ своето си увлечение придавали такъвъ кредитъ на разума, че даже започнали да мислятъ, какво само въ онова е дъленъ човѣкъ да вѣрва, което разбира и че никаква тайна не трѣбва или собствено не може да надминава човѣшкия умъ. (Peter Abälard) Въ противенъ случай Богъ би изиздналъ въ недомисление, като изисква нѣщо, които хората не разбиратъ. Таквозъ учение ние може да наречемъ *непоправимъ рационализъмъ*. И ние виждаме, че въ XV вѣкъ схоластичната философия започвала да отпада, макаръ още и отъ по-рано да сж се явявали нѣкои, които сж се мжчили да ѝ вдъхнатъ по нѣкой начинъ новъ животъ (Bernard von Clairvaux). Схоластичната наука изгубила най-много въ очитѣ на хората, когато богословитѣ отъ двата лагера (Томисти и Скотисти) започнали да се борятъ помежду си. Томиститѣ (послѣдователи на Thomas von Aguino 1225 –1274), напримѣръ отричали, а Скотиститѣ (послѣдотатели из Duns Scotus † 1308) утвърждавали едно абсолютно познание за Бога (cognitio dei guidditativa); първитѣ упоравали, а вторитѣ защищавали обективния реалитетъ на Божитѣ свойства. Томиститѣ мислили, че наслѣдственитѣ грѣхъ е една поврѣда на човѣшката натура, а Скотиститѣ, че то е само едно изгубване на вроденета справедливость. Първитѣ учили, че Логосъть само затова е станало човѣкъ, защото Адамъ е съгрѣшилъ, а вторитѣ, че той и безъ туй е щѣлъ да стане човѣкъ и слѣзе на земята. Томиститѣ утвърждавали, а Скотиститѣ отричали, че заслугата на Христа е единъ пълненъ еквивалентъ за грѣха на человѣчеството. Първитѣ учили, че отъ безкрѣвното жертвоприношение получаваме непосрѣдствено благодатьта Божия, а вторитѣ, че тази благодать е като послѣдствие. Томиститѣ отричали, а Скотиститѣ утвърждавали, какво и Прѣсв. Дѣва Мария е безсѣменно зачната (immaculata conceptio). Спороветѣ сж били безконечни. А оттова най-малко е имала схоластиката полза. Единъ и сжщъ разумъ, но заключения различни.

Схоластичната философия давала вече малка надежда за правилното разрѣшение на въпроситѣ и мнозина започнаха да се привързватъ къмъ *мистиката*. Християнската мистика е тъй стара, колкото и самото християнство. Отлични за това документи сж четвъртото Евангелие и Откровението отъ Иоана, както и нѣкои мѣста отъ ап. Павловитѣ послания. Августинъ, Ареопагитъ, Оригенъ, Бернардъ, Викторианцитѣ, Бонавентура, Алберъть, Герсонъ, „Братята на свободния духъ“ сж били мистици. Но въ 14 вѣкъ се започва отъ Доминиканцитѣ едно ново мистично течение, което оказа влияние не само върху религиозния животъ и теологията, но и върху философията на 19 вѣкъ (Schelling, Hegel). Признаци отъ това течение се забѣлѣзватъ още въ 13 вѣкъ въ пропов̀дитѣ на David von Ausburg (+1271) и на негова видинъ ученикъ Berthold von Regensburg. Но основатель собствено на тази (нѣмска) мистика се счита Meister Echart (1260 — 1327). Негови по-видни послѣдователи сж били Suso von Konstanz (1300 — 1365), Joh. Tauler von Strassburg (1300 — 1361) Joh von Ruysbrog (1293 — 1381), Thomas von Kempen (1880—1471). Послѣдниятъ е написалъ прочутото съчинение De imitatione christi (Подражение на Христа), което прѣтърпѣло 2000 издания. Когато прѣди 4 години умрѣ Паулсенъ, това съчинение е намѣрено до главата му.

Мотото на мистиката бѣше: Богъ до толкозъ бива разбиранъ, доколкото бива възлюбванъ. (Tantum deus intelligitur, quantum diligitur.) Богъ не може да се схване чрѣзъ разума, а чрѣзъ чувствата. Познание за Бога може да добиемъ само чрѣзъ непосрѣдственото съзерцание и озарение. Религията е дѣло на вжтрѣшния опитъ.

Схоластичниятъ рационализъмъ бѣше ужасно дотегналъ на хората и тѣ намѣрваха своята духовна храна само въ мистицизма. Прѣзъ това врѣме се роди и Luther (1483 — 1546). Той взе за основа на своята форма учението на мстицизма и се обяви за врагъ на схоластичната догматика. За него разумътъ бѣше „любовница на дявола“, и затова не трѣбва да има нищо общо съ религията. „Лютеровата реформа е безусловно отрицание на всичко, което е било създадено отъ схолстиката за богословието на западъ и стремление да създаде съвсѣмъ

*) Въ широкъ смисълъ подъ понятието *теология* се разбира една система отъ религиозни, философски, исторически и филологически познания.

нова догматика непосрѣдствено само върху библията". (Еп. Силвестръ. Правосл. догматично богословие, български прѣводъ, стр. 136. *)

(Слѣдва.)

Св. Д-ръ Кр. Цѣневъ.

Мнѣния и отзиви.

А. И. (1)

Митрополитѣ и благотворителнитѣ дружества.

Това сж названията на двѣ учреждения, които се намирать въ тѣсна връзка помежду си. Първото — *митрополитѣ* — е държавно учреждение, — второто — *благотворителнитѣ дружества* — сж дѣло на частната инициатива. Първото се прѣдставява отъ митрополититѣ и тѣхнитѣ замѣстници, които сж часть отъ българското духовенство; второто — отъ избрани лица между гражданкитѣ и гражданитѣ, които и съставяватъ и настоятелството на дружеството. Митрополитѣ, като апостолски замѣстници, защитници и разпространители на Христовото учение — *и словомъ и дѣломъ* — приканватъ всички, носящи името *„християни"*, да оправдаятъ името си, като изпълнятъ дълга си къмъ ближнитѣ: да назаранятъ гладнитѣ, да напоятъ жедницѣ, да посѣтятъ болнитѣ, да утѣшатъ скрѣбнитѣ . . . А настоятелствата на благотворителнитѣ дружества — реализиратъ на дѣло проповѣданото отъ митрополитѣ.

Ако прѣзъ друго врѣме това отношение между митрополититѣ и благотворителнитѣ дружества не изтъкваше много ясно; прѣзъ врѣме на войната, когато голѣма часть отъ нашия народъ се намираше на бойното поле и воюва срѣщу нѣкоиния врагъ на Христовия кръстъ за свободата на своитѣ братя, това отношение изпъкна въ пълната си яснота.

Съ основаването разни благотворителни комитети да събиратъ помощи за сѣмействата на бѣднитѣ запасни войници, за болнитѣ и ранени войници; да даватъ разни литературно-музикални забавления съ сжщитѣ цѣли, българскиятъ народъ на дѣло доказа, че високо цѣни започнатото свето дѣло и съ своитѣ щедри помощи се стрѣми да задоволи, макаръ и не напълно, нуждитѣ на тѣзи бѣдни сѣмейства, които сж изпратили своитѣ поддържници на бойното поле и съ това послѣднитѣ да се успокоятъ и съсрѣдоточатъ своето внимание въ борбата си съ непрiятеля.

Като участвующи въ разни благотворителни комитети и отъ личнитѣ ми наблюдения по събирането помощи отъ гражданкитѣ и гражданитѣ, неволно се натъкнахъ на много неприятности, които гледахъ да прѣодолѣя съ търпѣние прѣдъ високохуманнитѣ цѣли на благотворителнитѣ дружества.

Интересното бѣше, че всѣки благотворителенъ комитетъ започнаше събирането на помощи отъ митрополията. Сжщото ставаше и при даването литературно-музикалнитѣ вечеринки. А защо така се постжпваше? — Защото митрополитътъ ималъ — получавалъ голѣма заплата, защото проповѣдвалъ *»бждете милосърдни«*, което съ своя личенъ примѣръ на дѣло трѣбвало да покаже, защото билъ самъ — несѣмеенъ, защото . . . защото . . . . *длъженъ е да дава!*

Да, длъженъ е да дава, казватъ всички. А защо винаги отъ него да започнатъ? Нима само той е християнинъ? На тѣзи въпроси нѣкои отговорятъ: отъ сумата, която бѣше записана отъ митрополита (а винаги очакватъ или настояватъ да бѣде тя колкото се може по-голѣма) да се поведатъ и други, като записватъ, яко не сжщата сума, то поне приблизително като нея.

Тукъ вече мѣстото на благотворителността се заема отъ експлоатацията — изнудването. Благотворителността е дѣло на добрата воля, а изнудването — на силата и заплашването. Послѣдното често става причина за охлаждане къмъ благотворителността и се изгубва религиозното значение на послѣднята. Така напр. азъ съмъ се натъкналъ на подобни сцени. Като членъ въ една комисия по събиране парични помощи, отидохме при единъ християнинъ, комуто било опрѣдѣлено да внесе 500 лева (опрѣдѣлянето на сумитѣ не е ставало отъ цѣлия комитетъ). Този човѣкъ си приготвилъ 100 лева и ни ги даваше. Комисията отказа да ги приеме, въпрѣки молбата му, че самъ той (а не други) знаялъ добрѣ своето материално положение и съ благодарность поднася 100 лева. Нѣкои отъ членоветѣ на комисията започнаха да изнудватъ и заплашватъ, което не го улпаши и понеже не се съгласи да даде повече, ние му оставихме 100-тѣ лева и си заминахме. Сжщото се повтори на 2—3 мѣста. Мене ми домжчня и казахъ на комисаритѣ: *г-да, това вече не е благотворителенъ комитетъ* и се отказахъ да продължавамъ да ходя съ тази комисия.

Искането е лесно, но даването, особено на пари — е мжчно, а още по-мжчно е, когато става съ изнуда. Оправданието, че нуждата карала да се постжпва така, че е уважителна при значението на благотворителността. Нека чрѣзъ сказки и други способи се изтъкне въпиющата нужда отъ парична помощь за подпомагане бѣднитѣ сѣмейства, както на тѣзи запасни войници, които ги оставили безъ срѣдства и сж загинали на бойното поле да изпълнятъ своя свещенъ дългъ къмъ отечеството, така и за другитѣ бѣдни. Нека всѣки съзнае тази нужда и самъ се притече съ своята лепта на помощь на нуждающитѣ се, а не да се иска само отъ едни и сжщи хора, които, колкото и да искатъ да бждатъ милосърдни, като християни, които знаятъ, че *«по-лесно е камила да прѣмине прѣзъ иглени уши, отколкото богатъ да влѣзе въ царството небесно»* (Мат. 19, 24); изнудата и честото събиране помощи само отъ тѣхъ, кара да се отказватъ отъ милосърдие.

Когато това става съ хора, на които издрѣжката не е отъ мѣсечна заплата, то колко по-често ще сж случаитѣ съ такива, които дължатъ единственото си издрѣжание на точно опрѣдѣлена сума — мѣсечната заплата, която не се увеличава отъ нѣкакви непрѣдвидени суми? Говоря само за тѣзи, които не сж били на бойното поле — сѣмейни или не сѣмейни.

Въпросътъ бѣше за митрополититѣ. И тѣ попадатъ въ сжщата категория. Казахъ, че отъ митрополита се започва събирането доброволнитѣ помощи по изложенитѣ по-горѣ мотиви.

Знае се, че митрополититѣ се издържатъ отъ държавата съ мѣсечна заплата. Въпъ отъ послѣдната, митрополититѣ получаватъ възнаграждение за труда отъ освещаване храмове, отъ ржкополагане лица въ свещенически санъ и рѣдко отъ извършване трѣби по погледъ, щомъ не сж извѣстни получаванитѣ суми, всѣки би помислилъ, че, дѣйствително, митрополититѣ получаватъ голѣми суми и за това трѣбва да даватъ повече.

Слѣдва.

*) Горещо прѣпоржчваме да бждатъ прочетени въ *прѣкрасното* и единственото по начина на изложението си въ руската литература тукъ споменатото съчинение (прѣведено и на български, безплатна прѣмия на „Цѣрковенъ вѣстникъ", 1912 год.) отдѣлитѣ: Католическа догматика § 21 и Протестантска догматика § 22, които се отнасятъ до една часть отъ нашата тукъ тема.

Книжнина.

Жанъ Брюнъ.

(Разказъ отъ Енсиемъ)

(1)

Бѣ въ Швейцария.

Снѣжнитѣ върхове се червенѣеха на хоризонта и полека се пръливахе въ слаби нѣжни цвѣтове.

Ладийка, тънка и лека, порѣше като съ крилото си водна птица гладката повърхнина на езерото, включено между величествени планини, чиито високи кичести вѣнци образуваха съ цѣлата маса нѣкаква мрачна рамка на този хубавъ пейзажъ.

Младъ момъкъ, съ интелигентно и умислено чело, облѣченъ въ сукнени дрехи изтъкани на квадратчета и съ пѫтна чанта прѣзъ рамо, и лодкарче, момченце около двайсетгодини, бѣха седнали въ лодката и приказваха.

— Да, всичко това е на баща ми.

— Какъ, всичко това наоколо ни! извика очуденo лодкарчето и съ махъ очерта околния пейзажъ. Колко сте честити! А ние, ние съ мама и тате, които сж ме усиновили, имаме само тази ладийка, мрѣжата за риба и една колиба тамъ, задъ борикитѣ.

Младиятъ момъкъ го прѣкжсна, но лодкарчето, увлѣчено отъ своята общителна натура и разположено отъ симпатиитѣ на тоя, къмъ който се обрѫщаше, продължи:

— Откакъ Мария умрѣ и Фано замина за града, останахъ само азъ да помагамъ въ риболовството, да гледжосвамъ мрѣжитѣ или да возя пѫтници съ ладийката. Фино не иска да бжде риболовецъ, като тате. А азъ обичамъ само това, но здраве да е. Само животътъ ни е малко тежъкъ. Ние сме бѣдни, а вие богати.

— Ти се лъжешъ, ти си тоже богатъ, като менъ, само че не знаешъ това.

Лодкарчето направи муцуна. Въ нея личеше недовѣрие. Неговиятъ кодексъ на вѣжливость, който се състоеше да поздравява низко всѣки богатъ мюцерия и да не противорѣчи въ нищо, го спрѣ да не изкаже съ думи своето съмнѣние.

— Да, ти си богатъ, като менъ, повтори младиятъ момъкъ съ сериозность, която не допускаше мисъль за шега: само че не знаешъ това.

— Виждамъ, че се подигравашъ съ менъ. Това не прилича на господинъ отъ града. Прѣстанете.

Негодуванието му бѣ тъй силно, че голѣмитѣ му черни очи свѣтнаха, като извика:

— Не мога да бжда богатъ, както казвате, защото не зная ни баща, ни майка. Азъ съмъ сираче, дѣте на енорията.

— Богъ е мой и твой небесенъ Баща. Не знаешъ ли това?

— Богъ е Баща, и мой баща! Че отдѣ знаешъ? попита лодкарчето и въ чернитѣ му очи блесна лучъ на радость.

— Богъ е небесенъ Баща на всѣкиго отъ насъ. Той ни обича и се гриже за насъ. Никога ли не сж ти разправяли това?

— Въ катихизиса азъ учихъ, че Богъ е сътворилъ небето и земята. Нищо повече. Но че Той ни обича и е мой баща, това никой въ село не вѣрва. Никога подобни нѣща и не сж ми говорили.

— Тогава Той ме е пратилъ нарочно тукъ да ти го кажа. Всичко това, що виждашъ, що ни обикаля— планинитѣ, езерото и още по-далечъ задъ пасищата и зеленитѣ ливади и странитѣ, които нито ти, нито азъ ще видимъ нѣкога, е на твоя и моя Баща.

— О, ако това да бѣ истина, извика лодкарчето. И съ лопата въ ржка, съ дебела памучна риза полуотворена на бронзовитѣ му гърди, съ тиролска шапка, укичена съ орлово перо то стана право и впи въ своя другарь огненъ погледъ.

— Ако това е истина, извика лодкарчето: нека Богъ ме обича, като баща, и нека каже името ми.

— Той, който знае името на звѣздитѣ, които сж съ милиони на небето, не ще знае тебъ, за когото неговиятъ синъ Иисусъ е умрѣлъ на кръста.

Дълго тѣ бесѣдваха така, единиятъ, говорейки и разяснявайки съ благость и убѣдителность, която бликаше отъ душа, а другиятъ, слушайки съ чисто сърдце, което пръвъ пѫть чува божественo послание.

— Ако слънцето да не бързаше да залѣзе задъ планината и ако не бѣ тъй хладно (докторътъ ми е порѫчалъ да бжда внимателенъ къмъ себе си и майка ми ще безпокои), азъ би останалъ повече на езерото. Но кажи ми, знаешъ ли да четешъ?

— Чета, пиша и подписвамъ името си: Жанъ Брюнъ, отговори гордо лодкарчето.

— Хубаво. Слушай, каза сериозно младия момъкъ: чети всѣки день тая книжка. Това е Евангелието. Ти ще научишъ отъ него за нашия небесенъ Баща и за неговата любовь къмъ насъ всичко, което азъ не мога да ти разправя така, както се разправя въ него.

— Истина, давате ли ми книжката? каза лодкарчето, като седна и стисна малката книжка, която свѣдочеше, че е четена отъ мнозина, но кожанитѣ корици на която бѣха още съвсѣмъ нови.

— Да, твоя е; въ нея ще намѣришъ историята за Иисуса, който си избралъ за приятели дванадесеть риболовци, като тебъ, и който ги научилъ това, което нито азъ, нито никой не можехме да знаемъ за нашия небесенъ Баща. Той ни научилъ, колко Той ни обича и какъ е пратилъ едничкия си Синъ да научи свѣта и да умре на кръста за спасението на всички.

Азъ, който имамъ добъръ баща и нѣжна майка, продължи момъкътъ съ силно вълнение, което покърти Жана, азъ научихъ да го обичамъ въ болестьта си; ти, който си бѣденъ и лишенъ отъ родители, имашъ още повече нужда отъ Него. Ала Той те обича. Богъ е твой Баща; Иисусъ, твой Спаситель и твой по-го лѣмъ братъ, е съ тебъ. Ти можешъ да му разправишъ всичкитѣ си мжки и болки. Той слуша всичко, каквото му разправятъ, той вижда всички наши дѣла, знае и нашитѣ мисли.

— И всичко това има тукъ, въ книжката?

— Да, всичко има. Чети я и ти ще знаешъ, може би, толкова, колкото и азъ. Сбогомъ. Ако не тръгнемъ утрѣ за града, азъ ще те видя.

Нѣколко удара съ лопатитѣ и лодкарчето доближи лодката до брѣга. Момъкътъ скочи на земята запъхтенъ. Разговорътъ бѣ го поуморилъ.

Той бѣ далечъ. Изтъканитѣ квадрадчета по дрехитѣ му не личеха вече. Едва се виждаше чантата прѣзъ рамото, а Жанъ все още повтаряше:

— Благодаря, о благодаря! а на себе си казваше: ще чета книгата и ще видя, дали е истина това, що чухъ.

Външенъ прѣгледъ.

Цариградската гръцка патриаршия. Единъ слѣдъ другъ почнаха да пристигатъ благополучно въ Цариградъ всички духовни и миряни, които мжчѣнишки, съ огънь и желѣзо, били ужъ погубени отъ българскитѣ военни и граждански власти по най-нечувано звѣрски начинъ. Така, слѣдъ дойранския епископъ Фотий, който на 5 августъ т. г. още щастливо пристигналъ въ Цариградъ прѣзъ Кюстенджа и който, слѣдъ като се прѣставилъ издалежно на българомразеца Германосъ, като идещъ отъ другиа, отъ задгробния животъ, за да засвидѣтелствува лично прѣдъ него голѣмата си благодарность, че прижилъ още е опитъ и записанъ въ книгитѣ на мъртвожившитѣ мжченици на свѣрѣменна Елада, отслужилъ въ нѣколко гръцки църкви благодарствени литургии и на 19 с. м. заминалъ вече въ седалищния грѣдъ на епархията си; на 12 се завърналъ и кавалския епископъ Атанасий, идещъ отъ Бургасъ и пуснатъ на свобода отъ мѣстнитѣ български власти. Заедно съ него пристигнали и трупатъ първенци изъ Кавала, Скеча, Гюмурджина, Сѣресъ и Деде-Агачъ, които били отведени своеврѣмено отъ българскитѣ власти. Този епископъ, заедно съ нѣколцина миряни отъ групата, още сжщия день побързали да се прѣдставятъ лично на патриарха, за да му благодарятъ отъ сърдце, дѣто ги удостоилъ съ рѣдката честь да станатъ прѣдметъ за лъжа прѣдъ цѣлия свѣтъ.

По този случай, обаче, вмѣсто да се червятъ и срамуватъ отъ нелѣпищитѣ и клеветитѣ, както Фенеръ така и цѣлия гръцки печатъ, и единитѣ и другитѣ безъ спиръ продължаватъ да отправятъ цѣли филипики противъ българския народъ и неговата църква, въ които се срѣщатъ всички най-непристойни думи, що сжществуватъ въ гръцкия рѣчникъ. И единитѣ и другитѣ непрѣстано продължаватъ да описватъ въ най-мрачни краски мнимитѣ страдания, които теглили тѣзи quasi — мжченици, за да възбудятъ още повече злобата и омразата на сънародницитѣ си и да прѣдизвикатъ тѣхното отмѣщение къмъ шепата мирни българи, които останяли по тѣзи мѣста. За щастие, както чуждия свѣтъ, така и инородната цариградска преса прѣстанали да даватъ вече внимание на тѣзи фенерски злодейства и варварства, които сж така диаметрално противоположни на кротостьта и любовьта, горещо проповѣдвани отъ беззлобния Спаситель. Фенерь и гръцкиятъ народъ отдавна сж прѣстанали да тачатъ вѣра, законъ, правда и истина; за тѣхъ сѫврѣменъ идеалъ е не да съблюдаватъ реченото отъ свещенитѣ закони, пророцитѣ и евангелието, а да реализиратъ идеята да създадатъ съ простени и непростени срѣдства, велика Елада и да възстановятъ древня Византия. Този е тѣхния моралъ, това е новото учение на вселенския прѣстолъ. Туй е охотно прѣгърнато вече отъ всички фенерски кржгове, отъ всички негови органи. Тѣ безропотно слушатъ и се подчиняватъ не на гласа на евангѣлското учение, а на тоя на новия българоубиецъ. Тѣ безсъвѣстно търгуватъ съ вѣра, съ православие, съ църква, само и само да постигнатъ реализирането на вѣжделѣнията си. Тѣ искатъ да създадатъ, както и да е, „елинска хегемония на балканитѣ“.

Ето защо, слѣдователно, бѣха и сж лоши италианцитѣ за фенерската патриаршия. Ето защо тя въ лицето на италианскитѣ военни и граждански власти вижда своя конкуренъ и не намира думи, съ които да изтъкне и подчертае великото си неловолство за прѣчкитѣ, що срѣща отъ тѣхна страна въ заетитѣ острови. По сжщо такива причини тя се оплаква и отъ албанци, и отъ българи, и отъ куповласи и негодува противъ рѣшенията на посланишката конференция въ Лондонъ. Този вѣрски центъръ, слѣдъ като обруга и се гаври съ всичко българско, най-сетнѣ, посегна и на най-свещеното — вѣрата. Ето що срѣщаме въ в. „Имера“ (бившъ Проодосъ) на уводно мѣсто въ броя му отъ 24 того подъ надслова „Вѣрата имъ“:

„Още откога гръцкитѣ (?!!) монаси Методий и Кирилъ прѣдприеха да похристианятъ потомцитѣ на Крума, похристианенитѣ, ужъ, българи сж употрѣбили вѣрата си за политическо орждие, безъ да обрѫщатъ внимание на догматитѣ и постановленията ѝ.

„Една отъ причинитѣ за скарването, което отсетнѣ отдѣли православната отъ папската църква, поради приетитѣ на западъ еретически учения, биде и намѣреното на папитѣ, щото похристианенитѣ поради особенитѣ усилия на патриарха Фотий българи, да прѣминатъ подъ духовната власть на Римъ. Войнитѣ и насилията, що се водиха прѣзъ дълга редица вѣкове между тѣхъ и Византия, доказаха, че българитѣ иматъ всичко друго, освѣнъ християнско чувство.

„Слѣдъ падането на Цариградъ тѣ щѣха да промѣнатъ вѣрата си, ако бѣха имъ го наложили интереситѣ и ако Вселенската патриаршия не бѣше върху вѣрската имъ съвѣсть и ако чрѣзъ архиереитѣ и изпращанитѣ вѣрски началници не ги задържаше въ вѣрата, която съ толкова мжки и опасения бѣ имъ прѣдала.

„Обаче, кога отсетнѣ почнаха да се събуждатъ старитѣ имъ инстинкти и стремежа да образуватъ отдѣлна държава, тѣ нито почувствуваха признателността, която трѣбваше да питаятъ къмъ църквата, отдѣто получиха християнството, нито пъкъ си спомниха за направената услуга. Като се повърнаха наново къмъ претенцията, че вѣрата и догматитѣ за тѣхъ нѣматъ никакво значение, обявиха схизма къмъ православието и война къмъ църквата и вѣрата, която ги отхрани, мила и запази народностьта имъ до 1862 година.

„Тѣ, разбира се, не се задоволиха само съ схизмата. Тѣзи хуни, съ огънь и желѣзо, прѣзъ дълга редица годинн ,бродиха Македония, принуждавайки съ заплашвания да прѣминаватъ къмъ схизмата всички вѣрни чеда на православието, заграбваха църкви, убиваха свещеници и архиереи, извършиха всички най-грозни злодѣания, съ които е изпълнена безчестната история на ужъ македонскитѣ борби за убийства и обири за въ полза, ужъ, на новото имъ църковно учреждение — Българската Екзархия.

„Между това, отъ врѣме на врѣме, колчемъ искаха да подтикнатъ за въ своя полза руския народъ, заявяваха, че ще станатъ протестанти, католици, униати безразлично — днесъ едното, утрѣ другото — като знаеха, че подъ влиянието на тази заплаха ще възстане православната християнска съвѣсть, и руския народъ ще побърза да задоволи ненаситностьта имъ и ще прикрие прѣстжпленията имъ.

„Мнозина отъ тѣхъ даже, по личенъ интересъ, приложиха на дѣло заплашването, докато други пъкъ, проловутитѣ българомакедонци, т. е. комитаджинтѣ, заплашваха, че ще промѣнатъ вѣрата, както човѣкъ промѣня ризата си. Ако нѣкому се случеше пъкъ да ги наблюдава отблизу, споредъ израза на Роидисъ, щѣше лесно да се увѣри, че, наистина, тѣ бѣха повече готови да промѣнятъ вѣра, отколко риза.

„Тѣзи скоточовѣци, които сж безъ вѣра, безъ принципи, безъ човѣщина, сега заплашвать пакт, че ще станатъ униати, ако не сполучатъ онова, което искатъ. Тѣ чисто и просто искатъ да имъ се позволи да колятъ, да опустошаватъ, да безчестятъ, да обиратъ, да крадатъ, да се даде пъленъ изходъ на кръвожадните, безчестните, скотските имъ инстинкти.

„Обаче, епохата, прѣзъ която заплашванията имъ миниваха и имаха цѣна, отиде вече. Тѣ нека станатъ каквото щатъ, даже и будисти, фетихисти и идолопоклонци даже ако искатъ.

„Най-добра вѣра за тѣхъ ще бѫде онази на папуезцитѣ и ниамнамцитѣ, чиито диви инстинкти ги притежаватъ. Обаче и тамъ нѣма да ги вѣрнатъ вече тѣзи комитаджии, които заплашватъ, че ще промѣнятъ вѣра, защото промѣня вѣра онзи, който има. Отъ десеть мѣсеца насамъ, обаче, всички тѣхни дѣяния едно по едно доказватъ, че тѣ нѣматъ никаква вѣра.

„Сетнѣ и самото имъ заплашване, че ще промѣнятъ вѣра, за да вѣрщатъ свободно, каквото си искатъ, доказва, колко тачатъ и колко уважаватъ религиознитѣ си убѣждения — убѣждения, що ги нѣматъ.

„Сега, ако щатъ, нека станатъ послѣдователи на Заратустра или на Кумъ-фу-чеу-фу, нека служатъ на Брахма, нека се поклонятъ на бога на опустошението, на Сива, нека обоготворяватъ неодѣланитѣ глупаци на Кафритѣ. Въ това сж вече съвършено свободни."

Книгописни бѣлѣжки.

Болния въпросъ. Нуждата отъ разрѣшаване II брачъ за свещенницитѣ вдовци и основания за това. Подъ редакцията на протоиерей Ст. Абаджиевъ, Търново 1913, г., стр. 125. Цѣна 1·50 лева. Подиръ обширенъ прѣдговоръ въ който се разглежда статията на С. Троицки „Ц. вѣд." за второбрачието на свещенството, сж изнесени нѣколко писма на свещенници, които сж изучили окаяния животъ на вдовствуващитѣ свещеници. Помѣстени сж и двѣ статии за измѣняемостьта на канонитѣ на Вселенската църква. Едната е написана отъ руския професоръ Бронзовъ, а другата е извлѣчена изъ протоколитѣ на руското прѣдсъборно присжтствие.

И. С. Марковски. *Християнството и модерната култура.* София, печатница С. М. Стайковъ, 1913, стр. 56. Издание на Св. Синодъ на Българската църква. Тази книжка е полезно четиво. Запознава съ християнското учение и неговата роля въ културата.

Pantéleimon. Histoire admirable d'un moine bulgare schismatique (1793—1868) par Paul Christoff стр. 142 съ много илюстъпции. Парижъ 1913 г. (*Пантелеймонъ.* Чудна история за единъ православенъ монахъ). Тази книга е излѣзла прѣди мѣсецъ въ Парижъ. Издадена е отъ книжарницата „Bonne presse". Въ нея се очертава лика на единъ българинъ монахъ. Роденъ отъ православни родители и подстриганъ въ врѣла възрасть въ монашество, той миналъ живота си въ монастира. Отличавалъ се е съ своитѣ добродѣтели и силната просвѣтна дѣйност . Авторътъ на книгата, българинъ, както показва името му, характеризира заедно съ монаха врѣмето и срѣдата, въ която послѣдния живѣлъ. Книгата е тендеоциозна, въ нея се тварди, че монаха Пантелеймонъ, който е удостоенъ съ голѣми похвали за своитѣ християнски добродѣтели, билъ миналъ прѣдъ смъртьта си въ католишката църква.

Д.

Църковно-обществена лѣтопись.

По протеста на македонскитѣ митрополити. Рускиятъ императорски пълномощенъ министръ въ България и врѣмененъ прѣдставитель на Сърбия г. Неклюдовъ е приелъ протеста на Високопрѣосвещенитѣ македонски архиереи, но и досега не е послѣдвалъ отговоръ по молбата имъ да се улеснятъ да заминатъ за епархиитѣ си. Нѣколко дни подиръ посрѣдственото вржчване на протеста Високопрѣосвещенитѣ митрополити св. Пелагонийски г. Авксентий, св. Дебърски г. Козма, св. Велески г. Мелетий, св. Скопски г. Неофитъ, св. Охридски г. Борисъ, и Прѣосвещения Нишавски епископъ г. Иларионъ въ тѣло отишли въ императорската руска легация да изложатъ и устно просбата си, но не могли да видятъ Н. Прѣвъзходителство г. Неклюдовъ, понеже билъ заетъ.

Международната анкетна комисия. Пристигнала е въ столицата международната анкетна комисия, която сж срѣдствата на извѣстния американски милионеръ и человѣколюбецъ г. Карнеджи пжтува на Балканитѣ да узнае и изнесе истината по жестокоститѣ и звѣрствата прѣзъ врѣме на войната на сърби, гърци и черногорци съ българитѣ. Членоветѣ ѝ, г. г. Годардъ, французинъ, професоръ Милюковъ, руснинъ, Дътънъ, англичанинъ, и Брейлсфелдъ, американецъ, сж отъ една недѣля въ столицата. Тѣ сж слѣзли на хотелъ България. Вече сж посѣтили Самоковъ, Дубница, Горна-Джумая и пр. мѣста и сж разпитали бѣжанцитѣ. Въ Народното събрание тѣ събрали и разпитали учителитѣ, прокудени изъ Македония. На 4-и того посѣтили въ синодната палата Високопрѣосвещенитѣ македонски архиереи, отъ които се осѣдомили въ продължение на два часа по редъ въпроси, които сж въ свръзка съ тѣхната анкета. На 9 и того, въ недѣля, г. Годардъ заминава за Парижъ, а въ понедѣлникъ напускатъ столицата и заминаватъ за Парижъ г. г. Милюковъ, Дътънъ и Брейлсфелдъ.

Духовната семинария. Зрѣлостнитѣ изпити въ Духовната семинария, почнати на 3 и, се свършили на 6 и Всички абитуриенти издържали изпититѣ си съ отличенъ успѣхъ.

Учебнитѣ семинарски занятия. Въ Духовната семинария учебнитѣ занятия ще почнатъ отъ 15 и септемврий. Това отсрочване се наложило, понеже семи-

нарското здание, което бѣ до оня день болница, се нуждае отъ ремонтъ и грижлива дезинфекция.

Свещенишкото училище въ Бачковската обитель. Записванията и изпититѣ на ученицитѣ въ Свещенишкото училище при св. Бачковската обитель сж свършени. Редовнитѣ учебни занятия ще се почнатъ на 15 и септемврий.

Дискосни помощи за новопросвѣтенитѣ.

Отъ брой 49 . . . . . лева 2,523·74

Софийска епархия.

София

1. Отъ църквата »Св. Кралъ« . . . лева 66·10
2. Отъ църквата »Св. Петка« . . . лева 12·75

Търновска епархия.

Свищовъ

3. Отъ църквата „Св. Троица" . . . лева 39·40

Ловчанска епархия.

Ловечъ

4. Отъ църквата „Св. Троица" . . . лева 8·20
5. Отъ църк. „Успение Пр. Богородици" лева 14·15
6. Отъ църквата „Св. Недѣля" . . . лева 2·—

Троянъ

7. Отъ църквата „Св. Параскева" . . лева 18·—

Тетевенъ

8. Отъ църквата „Всѣхъ Светихъ" . лева 20·—

Орхание

9. Отъ църквата „Св. Възнесение" . лева 10·—

Пирдопъ

10. Отъ църк. „Успен. Пр. Богородици" лева 40·—

Златица

11. Отъ църквата „Св. Вел. М. Георги" лева 12·80

2,766·84

Всичко лева 2,766·84

Обявление

№ 6.

Управлението на Монастиря „Св. Никола" при с. Калугерово, Т.-Пазарджиска околия, обявява на интересующитѣ се лица, че ще продава на търгъ монастирското грозде отъ лозето, находящо се въ землището на с. Калугерово, въ мѣстностьта »Припѣка«.

Търга ще се произведе на 8 септемврий т. г. отъ 2 до 4 часа слѣдъ обѣдъ въ монастирската канцелария.

Тържнитѣ книжа могатъ да се виждатъ всѣки день въ монастирската канцелария.

Монас. „св. Никола", 23 августъ 1913 г.

Игуменъ Иеромонахъ: *Кирилъ.*

СКРЪБНА ВѢСТЬ

Съ дълбока скръбь и неизразима печаль съобщавамъ на роднини, приятели и познати за скѫпата и непрѣжалима загуба на многообичния ни баща, братъ и сродникъ

Свещеникъ Цвѣтко Пѣевъ

на 38 год. родомъ отъ с. Дерманци,

който почина на 12 августъ, 8 часа вечерьта слѣдъ друдневно болѣдуване отъ холера, като остави всички ни въ дълбока скръбь.

Почивай въ миръ, мили ни татко!

Дълбоко опечалени: *пресвитера* Юрдана, *дъщеря* Цвѣтана, *синове*: Иванчо, Генчо, Пѣю и Истилиянъ. *Баща* Пѣю, *майка* Симеонка. *Братски семейства*: Иото и Василка Пѣеви, Иванъ и Цана Пѣеви и свещ. Иорданъ Дакови.

31 Августъ, 913 год. с. Червенъ-Брѣгъ, Луковитско.

Варненска и Прѣславска митрополия.

Съобщение

№ 2040.

Варненскиятъ и Прѣславски Епархиаленъ духовенъ съвѣтъ съ рѣшение отъ 7 юлий т. г. № 9, утвърдено отъ епархиалния архиерей, е наложилъ на свещеника Димитъръ Денчевъ, изъ Ст. Орѣхово, а сега находящъ се въ с. Конакъ, Куртъ-Бунарско, аргосване отъ всѣко свещенодѣйствие, догдѣто се завърне въ енорията си.

Гр. Варна, 17 августъ 1913 година.

Отъ Варненската и Прѣславска митрополия.

ОБЯВЛЕНИЕ.

Църковното настоятелство при църквата „Св. Николай" и „Св. Царь Борисъ" въ гр. Стара-Загора, обявява на интересующитѣ се, че първата енория при черквата е вакантна, за която търси кандидатъ за свещеникъ, който да е свършилъ Духовна Семинария.

Желающитѣ да се явятъ кандидати, трѣбва да подадатъ заявление до Св. Старо-Загорска митрополия, придружено съ нужднитѣ документи и да се явятъ въ черквата на правило, проповѣдь и пѣние.

Избора ще се произведе на 6 октомврий н. г.

Отъ Настоятелството.

Църковенъ пѣвецъ владѣе отлично както практическото, така и псалтикийното църковно пѣние, търси вакантна длъжность. Предпочита градска църква.

Адресъ: **Р. Минчевъ**, Общ. Управление *Бургасъ.*

Печ. Паспалевъ, наематель I Кооп. Печат. Д-во „Гутенбергъ", София.

Год. XIV. София, Сѫбота, 14 септември 1913 год. Брой 51.

СѢДЪРЖАНИЕ:

1. Обявление.
2. Нови заблуди. — Тс.
3. Влияние на философията върху теологията. — Свещ. Д-ръ Кр. Цѣновъ.
4. Похвална разпоредба. — Тошкинъ.
5. Мнѣния и отзиви.
6. Книжнина. — Жанъ Брюнъ. — Разказъ отъ Енсиемъ.
7. Външенъ прѣгледъ. — Цариградската патриаршия.
8. Църковно-обществена лѣтопись.
9. Обявления.
10. Некрологъ.

Светий Синодъ на Българската Църква.

Обявление
№ 2909.

По рѣшение на Св. Синодъ, съ настоящето се обявява, че начиная отъ 10 октомврий т. г. въ Софийската духовна семинария ще се произведе *конкурсенъ изпитъ за даване три степендии за слѣдване по богословие въ странство*, за който се бѣ обявило още миналата година съ обявление № 3376 отъ 20 юний 1912 година.

Кандидати могатъ да бѫдатъ само мирски лица съ завършено семинарско образование.

Кандидатитѣ прѣдставятъ най късно до 5 октомврий въ канцеларията на Св. Синодъ, при особено заявление, слѣднитѣ документи:

1) кръщално свидѣтелство; 2) матуритетно свидѣтелство; 3) медицинско свидѣтелство и 4) свидѣтелство отъ надлежното епархийско началство за живота и поведението си.

За кандидати ще се приематъ само ония лица, които не сѫ по-възрастни отъ 25 години.

Изпититѣ ще бѫдатъ писменни и устни.

Писменъ изпитъ се държи по омилетика и нравствено богословие. Отъ развитието на темата по нравствено богословие ще се сѫди за стила и правописа на кандидата.

Устенъ изпитъ: по свещено писание (Стари и Нови завѣтъ), догматическо богословие, всеобща църковна история, основно богословие, единъ отъ старитѣ езици — гръцки или латински (прѣимуществено по първия) и единъ отъ новитѣ — нѣмски или французки (прѣимуществено по първия).

Бѣлѣжка. Понеже двама отъ степендиянтитѣ ще слѣдватъ въ Черновицкия богословски факултетъ, двѣ отъ степендиитѣ ще се дадатъ само на кандидати, които издържатъ успѣшно изпитъ по нѣмски езикъ.

Изпитътъ по горѣпоменатитѣ прѣдмети се държи споредъ програмата на Софийската духовна семинария.

Стипендиянтитѣ сѫ длъжни да слѣдватъ въ ония учебни заведения, които имъ се посочатъ отъ Св. Синодъ.

Стипендиянтитѣ сѫ длъжни да дадатъ на Св. Синодъ надлежно задължително, че слѣдъ свършване на образованието си, до 30 си годишна възрасть, ще стѫпятъ въ духовенъ санъ, или въ противенъ случай, ще повърнатъ изразходванатa по тѣхъ сума наедно съ лихвитѣ. При това стипендиянтитѣ се задължаватъ да прослужатъ подиръ свършването си 5 години подъ вѣдомството на Св. Синодъ, кѫдѣто той ги опрѣдѣли.

10 септемврий 1913 година.

Отъ Канцеларията на Св. Синодъ

Нови заблуди.

Сърбитѣ и гърцитѣ не се уморяватъ. Тѣ продължаватъ съ своитѣ заблуди. Прѣзъ юний и юлий т. г., когато България бѣ изолирана отъ свѣта, тѣ съ телеграми и публикации успѣха да оклеветятъ българския народъ и да настроятъ общественото мнѣние въ Европа срѣщо него. Тѣхнитѣ клевети нанесоха по-голѣми рани на българитѣ, отколкото тѣхното оржжие. Тѣ засегнаха най-скѫпото, свещеното и високото, което има българскиятъ народъ и което го отличава отъ другитѣ народи — неговата хуманость и коректность. Тѣ успѣха да заблудятъ общественото мнѣние. И днесъ, при всички опровержения, то остава подъ впечатленията на заблудитѣ.

Дори и сега, когато България не е откѫсната отъ свѣта и разполага съ всички съобщителни срѣдства, сърби и гърци продължаватъ своитѣ заблуди въ печата съ още по-голѣмъ успѣхъ. Тѣхниятъ врѣмененъ успѣхъ, който не може да се отрече, се дължи главно на сржчностьта и изкуството да заблуждаватъ и на нашата класична немара и непохватность да опровергаваме

веднага тѣхнитѣ заблуди. Тѣ наредили съ врѣме цѣла мрѣжа, която обгръща, рѣчи, всички, съ малки изключения, всички вѣстници на западъ и въ Русия. Тѣ се явяватъ съ статии въ множество вѣстници и списания. И когато тѣ вършатъ това съ усърдие и съ умѣние, ние като че проадължаваме съ немарата си и съ нестрѣчностьта си. У насъ, сѣкашъ, никой не слѣди клеветитѣ и заблудитѣ, затова и никой ги не опровергава. Това не върши дори институцията, която главно трѣбва да слѣди и да опровергава неистинитѣ. Всички опити да се излѣзе отъ тази класична немара, на която платихме и плащаме съ толкова и такива нещастия, останаха напраздно. Родитѣ си оставатъ едни и сжщи: нашитѣ врагове продължаватъ съ клеветитѣ и заблудитѣ си и ние съ немарата си.

Цѣлитѣ на нашитѣ врагове се знаятъ: съ заблуди и неистини тѣ създаватъ атмосфера и прѣдразполагатъ общественото мнѣние на западъ и въ Русия. Това тѣ вършатъ съ постоянство и съ ревность. Вършатъ го бърже, наврѣме и навредъ, дѣто трѣбва. За да заблудятъ общественото мнѣние въ Русия, сърбитѣ излѣзоха въ в. «Новое Время» съ извѣстното комюнике, въ което се твърдѣше, че българск. архиереи, свещеници и учители въ Македония доброволно напуснали първитѣ епархиитѣ си, вторитѣ енориитѣ си, третитѣ училищата. Тази заблуда се пусна официално. Визиранитѣ духовници и учители, още несъвзети отъ сърбскитѣ затвори, изтезания и насилия, излѣзоха съ опровержение. Това сториха по свой починъ. И това единствено опровержение, което се направи, не се сподири съ друго отъ официално мѣсто. А такова можеше и трѣбваше да стане отъ нашия еднороденъ на сръбския институтъ, отъ който излѣзе заблудата. Това не стана.

Подиръ неистината за българскитѣ иерарси, свещеници и учители въ Македония, сега се пуска въ западния печатъ друга. Тя не ще бжде послѣдна. Сърбитѣ и гърцитѣ ще продължаватъ да забуждаватъ, защото тѣ не считатъ, че съ анексията на Македония свършватъ своята задача. Тѣ знаятъ, че въпроса за Македония сега се слага въ още по-остра форма и че съ него ще се занимаватъ не само сърби, гърци, българи, албанци и турци, но и други държави, прѣко или непрѣко заиотересувани. И защото знаятъ това, правятъ всичко да убѣдятъ свѣта, че официалнитѣ прѣдставители на македонскитѣ българи закриватъ институтитѣ, ликвидиратъ и напускатъ Македония, защото народътъ не е съ тѣхъ. Въпросъ е, ще успѣятъ ли въ замисли тѣ си. Успѣятъ или не, фактъ е, че тѣ работятъ за това съ усърдие, сржчность, програма и тактъ. Тѣ изгониха официалнитѣ прѣдставители набългарското население прѣдъ бившитѣ турски власти въ Македония — владицитѣ, свещеницитѣ и учителитѣ, като разгласиха, че послѣднитѣ сами напуснали едни паството си, други общинитѣ, въ които учителствували. Съ това се закрили и самитѣ български институти: българскитѣ общини, митрополии, училища, енории. Такива нѣма вече въ Македония. Като извършиха това, сърби и гърци гонятъ да се констатира това отъ западния и руския печатъ и да се врѣже дълбоко въ паметьта на обшесството, че тия нститути, които сж били изкуствени пропаганди, безъ връзки съ народа, прѣставатъ да сжществуватъ, щомъ тѣхнитѣ управници доброволно ги напуснали ...

Подиръ всички тия маневри, които маскиратъ съ доброволно напускане епархиитѣ, енориитѣ и училищата отъ духовници и учители, нашитѣ врагове прибѣгватъ сега до нови заблуди, още по-перфидни. Заблудитѣ сж възмутителни, защото се пускатъ анонимно. На една такава заблуда, която е излѣзла, по всѣка вѣроятность, отъ Бѣлградъ и която е подхранена съ достатъчни срѣдства, става изразитель нѣмското илюстровано списание «Illustrierte Zeitung» отъ 18 септемврий. Въ този си брой списанието помѣстя лика на Н. Блаженство екзарха съ тази бѣлѣжка подъ него:

„Н. Блаженство Иосифъ I, Екзархъ на Православната българска църква въ Цариградъ, който е далъ съгласието си за прѣминаването на македонскитѣ българи подъ гръцката и сърбска народна църква».

Бѣлѣжката е повече отъ тенденциозна. Нейното твърдение за „съгласие нѣкакво на Н. Блаженство" е фактически безусловно невѣрно. Опровергаваме го най-високо и най-категорично. Лесно е да се схване, защо е помѣстенъ лика на Н. Блаженство. Редакцията на нѣмската илюстрация не знае и не може да знае онова, което не е ставало, за което никога не е мислено и което нѣма и не може никога да стане: Българскиятъ екзархъ да даде съгласието си да прѣминате паството му подъ гръцката и сърбска църкви. Ако тази неистина е намѣрила мѣсто въ прѣдметното списание, най-малко може да се допусне, че тя изнася наивностьта, незнанието или тенденциозностьта на редакцията му. Тя не е мисъль на послѣдната, нито нейно дѣло. Тя може да изнесе портрета на Н. Блаженство екзарха, като прѣдставитель на Българската църква, но не може да напише подъ него това, което е идея само на дипломатитѣ въ Бѣлградъ и въ Атина. Послѣдователни въ своята политика и въ своята прѣстжпна мисъль спрѣмо Македония, сърбскитѣ и гръцки дипломати приписватъ на Н. Блаженство българския екзархъ, че послѣдвалъ примѣра на подвѣдомственитѣ си архиереи, свещеници и учители. Подиръ тѣхната декларация, че напускатъ доброволно епархиитѣ, енориитѣ и училищата, излиза и Н. Блаженство съ заява, че доброволно подчинява македонскитѣ българи подъ гръцката и сърбска църкви или, казано съ други думи, че доброволно се отказва отъ Македония.

Това Н. Блаженство не е направилъ, нѣма да го направи и не може да го направи. Паството му е повѣрено отъ Църквата. Той е далъ обѣтъ да го пази и да даде душата си за него. Той не е напусналъ паството си, не е се отказалъ отъ него, не може да се откаже и нѣма за нищо да се откаже нито отъ него, нито отъ правата, които има надъ него, нито отъ завѣта, който Българската църква му е повѣрила. Той е нераздѣленъ отъ паството си. Дѣто паството, тамъ и пастирьтъ, а дѣто пастирьтъ, тамъ и паството. Тѣ сж едно, както и Българската църква е една. Паството, макаръ разпокѫсано и раздѣлено, е свързано съ Българската църква. Пастирь и паство свързва една съвѣстъ, която никаква сила, никаква власть не може да разкѫса и раздѣли ...

Инсинуацията въ бѣлѣжката разчита на ефектъ. Тя гони да ороии българскитѣ иерарси на чело съ Н. Блаженство. Които си служатъ съ неистини, тѣ оронятъ себе си и само себе си.

Тс.

Влияние на философията върху теологията.

II.

Лютеръ създаде нова догматика. Схоластичнитѣ умствования бѣха изхвърлени. Цѣлта на протестантството бѣше да възпита въ всѣкиго жива вѣра и затова обрѫщаше внимание само на „религиозно-практическия живот". Но то не можа да устои дълго врѣме на своята позиция, защото, както е законно човѣкъ да вѣрва, така сѫщо е законно и да размишлява върху своята вѣра. Непосрѣдственото мистично съзерцание удовлетворява вѣрата, но не и интелекта. А человѣкъ насила не може да задуши нѣкоя отъ своитѣ вѫтрѣшни потрѣбности. Затова протестанската теология по естество на работата бѣше принудена да се повърне пакъ къмъ прѣзрѣната „Любовница на дявола" — разума. Тя първоначално се ползуваше отъ схоластичната философия. Но по това врѣме започна да се отдѣля философията отъ теологията. Извѣстно е, прѣзъ схоластичното врѣме съдържанието на християнската философия се почти изчерпваше съ онния размишления, които обясняваха или доказваха християнскитѣ догми. Но човѣшката мисъль не може вѣчно да стои на едно таквозъ ограничено мѣсто. Освѣнъ религиозно-нравственитѣ проблеми, свѣтътъ задава на човѣшкия умъ и редъ други проблеми, които изискватъ своето разрѣшение. До 15 столѣтие хората вземаха само туй отъ гръцката философия, което имаше извѣстно отношение съ религията, но когато имъ досади тази едностранчивость, взеха да проявяватъ интересъ и къмъ другитѣ загадки, съ които се занимаваха старитѣ философи. Този периодъ (15 и 16 ст.) е извѣстенъ въ историята на философията подъ названието *ренесансъ*, възраждание. (Renaissance, Nicolaus Cusanus, Paracelsus, Cardanus, Telesio, Bruno, Campanella, Vives, Ramus и пр.) Кржгозорътъ на човѣшката мисъль се разви още повече, когато станаха великитѣ открития и изнамѣрвания. Явиха се велики умове (16 и 17 ст.), които положиха началото на модерното естествознание и математиката. (Leonardo, Kopernikus, Kepler, Galilei, Baco von Verulam, Harveys, Gilbert, Gassendi, Huyghens, Isaak Newton). Подъ влиянието на модерното естествознание философията си създаде нови обекти, както и нови методи. А това бѣше вече достатъчно да се еманципира тя отъ теологията и да стане самостоятелна дисциплина. Философията не се отдѣли отъ теологията изкуствено или пъкъ отъ омраза къмъ религията, а по простата причина, че си намѣри други области, много по-интересни за нея, отколкото религиознитѣ въпроси. Наистина, свѣтската философия не изхвърляше отъ своята система понятието за Бога, но го обработваше не вече както теологията, а съвсѣмъ самостоятелно и свободно, съгласно изисквания на новопридобития *индуктивенъ методъ*. Творители на този методъ бѣха англичанитѣ философи. Той биде веднага усвоенъ, като наученъ методъ, защото не допускаше нищо на вѣра. Волфианската школа го популяризира и въ Германия. Протестантскитѣ богослови, които отдавна желаеха да се отърватъ отъ схоластичния начинъ на доказване, бѣха въ възхищение отъ новия методъ, а още повече, че имаха тенденцията да не останатъ по научность „назадъ" отъ тѣхнитѣ колеги философитѣ. Съ тази своя научность тѣ и до днесъ парадиратъ Писанието не бѣше вече за тѣхъ таквозъ нѣщо, каквото Лютеръ прѣпоръчваше, а само като едно добро помагало за подбуждане на вѣрата. Писанието е дѣло на историята, а вѣрата е лично убѣждение и затова въ развоя на религията то има второстепено значение. Догматитѣ на Писантето, погледнати прѣзъ научната призма на философията, се виждаха съвсѣмъ иначе и затова християнството въ рѫцѣтѣ на протестанскитѣ богослови, трѣбваше да бѫде най-малко видоизмѣнено, ако не онищожено. Първороденъ грѣхъ, Изкупителна жертва, Божеството на Христа и пр. сж нѣща, наистина благочестиви, но нѣматъ научно оправдание. А безъ таквозъ оправдание вѣрата губи своя смисълъ.

Протестантството почна съ мистицизъмъ, а свърши съ рационализъмъ (18 ст.). Макаръ и да се явяваха нѣкои противоположни или помирителни течения, но тѣ не бѣха въ сила да отбиятъ общото стремление да се подведе религията подъ философията.

Въ втората половина на 19 столѣтие стана единъ прѣломъ въ философията, който се причини отъ Кантовия *критицизъмъ*. Това се отрази и върху теологията.

Въпросътъ за отношението между вѣра и знание бѣше обработванъ прѣди Канта по слѣднитѣ три начина:

1. Схоластиката признаваше догмитѣ за *несъмнѣни* истини и търсѣше да ги подкрѣпи чрѣзъ разумни основания. Това направление въ историята на религиозната философия се нарича догматизъмъ.

2. Скептицизмътъ пъкъ намираше, че е абсолютно невъзможно по философски пѫть да се дойде до нѣкакво знание върху религиознитѣ догми. Вѣра и знание нѣматъ нищо общо. (Hume).

3. Имаше и едно посрѣдническо течение, което търсѣше да направи извѣстно помирение между скептицизма и догматизма. (Loche, Leibniz, Aufklärungsphilosophie и пр.). Помирителното течение намираше, че нѣкои отъ религиознитѣ истини могатъ да бѫдатъ доказани, (theologia naturalis или rationalis) а пъкъ други отъ тѣхъ си оставатъ нѣща на вѣрата (theologia revelata).

Доказването ставаше посрѣдствомъ логическо мислене. Тукъ при тѣзи доказателства се приемаше, че висшитѣ понятия на религията сж сѫщеврѣменно изходнитѣ пунктъ на философията. И по този начинъ (поне теоретически) се идентифицираше вѣра съ знание. Сѫщинска, мистична вѣра не се признаваше; всичко цѣлѣше да се прѣобърне въ знание.

Спрямо тѣзи нѣща Кантъ завзе едно съвсѣмъ особено положение. Господствуващата философия прѣди Канта „отхвърли сѫщинската вѣра, за да направи мѣсто на знанието", а Кантъ, както е извѣстно, направи обратното: „отхвърли знанието, (разбира се, въ религиозната область), за да направи мѣсто на вѣрата". Знание за Канта значеше: опитно знание. Но покрай опитното знание признаваше той и извѣстни други положения, които се налагаха на нравствения човѣкъ и то не съ логическа, а съ етическа необходимость. Тѣзи положения той наричаше *постулати*. Има три постулати: 1. Безсмъртието на душата, 2. Богъ и 3. Свободата на волята. Кантъ подъ понятието „вѣра" разбираше тѣзи постулати.] А за постулатитѣ не можемъ да имаме никакво знание, защото не спадатъ въ областъта на опита. Но отъ друга страна Кантъ не ги изхвърляше изъ философията, а ги правѣше една интегрираща часть отъ самата философия и то съ това, дѣто той признаваше двѣ *паралелни* и *неотемлени* функции на нашето естество: *чистъ* и *практически* разумъ. Чистиятъ разумъ съ помощъта на опита и обективиращитѣ функции за пространство и врѣме бѣше изворъ на знанието, а практическиятъ разумъ — на постулатитѣ т. е. на вѣрата. Отъ единия къмъ другия разумъ нѣма ника-

къвъ прѣходъ, обаче тѣ въ своята си дѣйность се явяватъ нераздѣлни.

Умствуващата теология бѣше за Канта една „игра на празни понятия". Той не прие нито теологията, почиваща на знанието (theologia rationalis), нито пъкъ теологията на мистицизма и откровението (theologia revelata), но една друга теология на практическия разумъ. Това бѣше нѣщо ново.

Философитѣ и теолозитѣ бѣха смаяни, или подобрѣ казано, просто зашеметени отъ новата постановка на въпроситѣ и не можеха да се ориентиратъ.

Кантъ искаше да спаси вѣрата отъ науката.

Свещ. *Д-ръ К. Цѣновъ.*

Похвална разпоредба.

Ежедневнитѣ вѣстници съобщаватъ, че управляващиятъ Просвѣтното министерство далъ разпореждане да се държатъ реферати прѣдъ ученицитѣ по послѣднитѣ събития, като се изтъкне прѣдъ младежта примѣри на самоотверженость за повдигане духа на родолюбие и въплъняване завѣтитѣ на падналитѣ герои.

Тоя починъ е най цѣлесъобразенъ съ възпитателната наука. Примѣрътъ изъ най-близкото до сърдцата на дѣцата, изъ личнитѣ подвизи на тѣхнитѣ бащи и братя, дава най-добра поука. Той би станалъ изворъ за високо морално повдигане на дѣтския духъ, ако самитѣ възпитатели-разказвачи се въодушевляватъ отъ нравственитѣ начала на нашата обществена съвѣсть, основана на което е Христовото учение за любовьта къмъ ближния и милосърдието. Върху такива основи В. Хюго създа безсмъртното си съчинение „Клетницитѣ" и върху милосърдието въздигна идеята за человѣколюбие въ цѣло общонародно движение, наречено хуманизмъ. А послѣднитѣ наши събития сж пълни съ много по-високо благородни примѣри, които и самитѣ чуждестранни вѣстникарски дописници отбѣлѣзаха за показъ, като съ общонародно значение. А тѣ изобилствать въ подвизитѣ ни въ прѣживѣнитѣ, макаръ и кървави, дни. Но самитѣ факти сж само материалъ за градиво. Тѣ чакатъ вѣщата ржка на проникнатия съ нравственитѣ начала на Христовото учение. Защото не можемъ да очакваме невѣрваще сърдце да прѣдаде топлота въ думитѣ и живота въ примѣра, та да развълнуватъ и понесатъ душата на младия слушатель до висотата дѣто се слива храбростьта съ великодушието и безстрашното налитане върху врага — съ милосърдието. А тѣзи висоти не сж недостижни и за най-ранната школска възрасть, стига съ участие и чувство да се прѣдадатъ.

Наистина, какво легендарно символизиране би било на цѣлата балканска трагедия, въ която ролята на борецъ за правда и честность, за свобода и законность бѣ отредена отъ Провидението намъ, която я издържахме до край съ всичкия ѝ трагизмъ!

Отъ една страна подемъ за свобода и законность, на другата — тиранство и своеволя; отъ една страна кръстъ за избава страдущето человѣчество, отъ другата — отстояване потисничеството и кръвожадността; отъ едната страна геройски подвизи, които носятъ култура, равенство и любовь, а отъ другата — бѣгство, пожари и ужаси, варварщина; отъ едната страна човѣшко отнасяне съ роби и милосърдие къмъ мѣстното население, отъ другата — поругание съ роби и избиване и дѣцата въ своето бѣгство. И това отъ Тъмръшь и Дервишската могила, чакъ до стѣнитѣ на Цариградъ!

Първото примирие — първи актъ на трагедията, Вторията е Одринъ.

Въ примирието обсаденитѣ чувствуватъ ужаса на послѣдицитѣ отъ лишения и измора — епидемиитѣ. Но и тукъ българинътъ проявява своята милосърдность — като изпълня повелението на възложената му мисия. Той отдѣля отъ своитѣ лѣкарства и цѣли петь вагона изпраща за облекчения на страдущитѣ обсадени! — Упованието въ своята благородна и честна борба за свобода и човѣшки животъ на поробенитѣ — българинътъ се надѣе, че цѣла християнска Европа ще се намѣси и тури край на поватаръшнитѣ кръвопролития и ще се избѣгнатъ новитѣ жертви. . . Увы! трагедията трѣбвало да се развива. Щурмуването стана наложително. Едно усилие — и Одринъ падна! Врагътъ е въ пъленъ разгромъ. Кръстътъ спечели, свободата изгрѣ! И всѣки радостно въздъхна, защото се надѣяше, че нѣма съ какво да се бори — дѣлото се увѣнча съ успѣхъ, неувѣхваеми вѣнци окичиха челата на честнитѣ герои!

Но. . злото не се свърши, както не и въ мировата история. Когато неговата груба и хищна сила легна подъ честното оржжие, то се изправи съ езика на коварството и вѣроломството отъ съюзницитѣ. Въ своята военна разходка тѣ чувствуваха неизтощеностьта на войницитѣ си и, до като България се борѣше съ азиятското чудовище, тѣ усигурявяха позиции съ пъкленъ намѣрения. Военни и цивилни управници прѣслѣдяваха съ сатанинска ревность въ заетитѣ отъ тѣхъ мѣста въ Македония българската рѣчь, българското племе. Македония се застраши отъ ново поробване. Пиъсци и пожари въ нейнитѣ кжтове прѣкъсняха връзкитѣ на съюза, и България се намѣри въ нова борба за защита ония, въ името на които обяви войната и даде хекатомбитѣ човѣшки жертви. По защитата прѣдзвънка стълкновения, които се разразиха въ война.

Честнитѣ борецъ се изправя да измѣри силитѣ си. Но-увы! Срѣщу мощния но честенъ борецъ вѣроломството и лукавсвото бѣ поставило всички тъмни сили: отъ сѣверъ плячкаджии, а отъ изтокъ подкрѣпенъ и починалъ стария тиранъ, нахлуватъ. . .

Краятъ е извѣстенъ. Той е край на вѣчната трагедия между Ормузъ и Ариманъ! Борба на доброто и злото, чийто край е тоже вѣчния завѣтъ за борба между доброто и злото!

И този завѣтъ ни оставиха стохилядните жертви, които паднаха по тракийскитѣ и македонскитѣ полета. И само чрѣзъ тѣхнитѣ въжделения трѣбва да се прѣподаватъ геройскитѣ дѣла и подвизи на българския войникъ!

Такъвъ трѣбва да бжде прѣподавателътъ и съ вѣра въ доброто Божие начало да разказва събитията на своитѣ възпитаници.

Въ трудното му дѣло ще го подкрѣпятъ бащитѣ. Тѣ сж длъжни да сторятъ това не само защото сж бащи, а и защото сами сж действували и носили игото на честьта съ чистосърдечното упование въ Всевѣдеца, който не ще остави злото да прѣизпълни земята и да се удави доброто въ своята кръвь — не ще остави да бжде потжпкана правдата, за която дадохме толкова жертви и за която сега проливатъ сълзи останалитѣ ни братя и сестри подъ ново робство. Защото самиятъ Богъ е любовьта и правдата; а горко на тая свобода, която не е синонимъ на тѣхъ!

Ето защо, като похваляваме починътъ на управляващия Просвѣтното министерство, ние се осмѣлихме да изложимъ отдѣлнитѣ моменти въ прѣживѣнитѣ събития, като напжтвие за възпитателитѣ и родителитѣ, какъ да систематезиратъ фактитѣ, при което могатъ да послужатъ за изграждане на народнитѣ идеали въ потомството и характеръ за отстояване и постигане тия идеали.

Разпоредбата се нуждае отъ умѣло изпълнение и подкрѣпа — първото е дѣло на учителитѣ, второто — на родителитѣ. *Т-нъ*

Мнѣния и отзиви.

А. И. (2)

Митрополитѣ и благотворителнитѣ дружества.

За да не се заблуждава обществото съ тайната за положението на митрополитѣ, азъ ще приведа съ цифри това що се получава отъ единъ провинциаленъ митрополитъ Х. и то прѣзъ врѣме отъ обявяването на мобилизацията и войната (17.IX и 5.X 1912 г.) до демобилизацията на войскитѣ (1.VIII 1913 г.): а) отъ мѣсечната заплата — 625 лв. получава чиста сума 404 лв. мѣсечно; б) отъ участвуване на погребение — 60 лв; в) отъ отслужване панихиди — 100 лв. (Сумитѣ по точки б и в сж за прѣзъ всичкото врѣме отъ 17.IX 1912 г. до 1.VIII 1913 г.). Отъ освещаване храмове и ржкополагане — нищо не е получилъ, понеже такива не е имало.

Отъ получаваната заплата и случайнитѣ приходи прѣзъ казаното врѣме е далъ: а) на единъ благотворителенъ комитетъ 500 лв.; б) на дружеството „Червенъ Кръстъ“ — 50 лв., в) на комитета за ранени войници — 20 лв.;) г) на всѣка литературно-музикална вечеринка за билести по 20—10, но никога по-малко отъ 5 лева; д) частни помощи на ранени и болни войници, на бѣдни сѣмейства срѣщу Рожденство Христово, Возкресение Христово, Нова година и пр. . . помощи не по-малко отъ 1 левъ; е) помощи на свои близки въ и вънъ отъ града — не по-малко отъ по 10 лева — *свой своего не храни, но тѣжко му, който го нѣма.* И всички тѣзи помощи се даватъ отъ мѣсечната заплата, отъ която се изразходва за издържане, обличане, за прислуга, за посрѣщане гости и др. . .

Който финансистъ и да се покани да прави смѣтка за материалното положение на горѣказаниятъ митрополитъ, вѣрвамъ, общото заключение ще бѫде, че въ края на всѣки мѣсецъ смѣткитѣ ще се приключатъ съ дифицитъ. Кто защо, не е зачудение, дѣто понѣкога митрополитътъ, въпрѣки желанието си, само да съгласува думитѣ съ дѣлата си, е принуденъ да дава понѣкога вмѣсто левове — стотинки на нуждающитѣ се.

Когато единъ митрополитъ е поставенъ въ такова положение и постжпва така, както да кажемъ за другитѣ духовни лица, особено за свещеницитѣ, на които скромното (да не казвамъ нищожно) възнаграждение се плаща на всѣки три мѣсеца (а понѣкога на 4, 5 и рѣдко на 6 мѣсеца)?

Кой съзнателенъ человѣкъ, който е запознатъ добрѣ съ материалното положение на нашето духовенство, а особено на свещеницитѣ, би се осмѣлилъ да осжжда послѣдното, дѣто му е отнета възможността да съгласува проповѣдваното отъ него Спасителево учение съ дѣлата? Въпрѣки това несносно свое положение, нашето духовенство пакъ, до колкото му е възможно, се стреми да запази своя авторитетъ и достоинство.

Азъ съмъ се натъкналъ на случаи, дѣто, особено по селата, изпадналлъ нѣкой пѫтникъ се води отъ кмета или други общински човѣкъ въ кжщата на свещеника, безъ да се пита послѣдния има ли врѣме за гости. Нимъ само свещеникътъ е християнинъ? Нимъ само неговата кжща трѣбва да бѫде странноприемница? А кждѣ сж първенцитѣ и богаташитѣ на селото? — Тѣ се явяватъ на трапезата, когато бѫде въ селото митрополитътъ, окржжния управитель или друго нѣкое високопоставено лице! Въ това ли се заключава християнството на подобни християни? Свещеникътъ не се пита — отдѣ взима. *Той е длъженъ да дава,* казватъ, понеже земалъ отъ живо и умрѣло (?) Не стига това. Когато нѣкои енориаши се оплакватъ на кмета, че свещеникътъ молилъ да му се заплаща за труда при извършване религиознитѣ трѣби съгласно установенитѣ въ Екзархийския уставъ, кметътъ донася на началството му и иска наказанието му, понеже свещеникътъ нѣмалъ право да иска да му се заплаща за труда, тъй като държавата му плаща. А защо кмета не обясни на жителитѣ отъ селото, че установенитѣ въ Екзерхийския уставъ такси за извършени отъ свещеника религиозни трѣби е законно и всѣки трѣбва да си плаща. Другъ е въпросътъ, когато свещеника зема повече отъ установеното и то настоятелно, но не доброволно.

Азъ нѣмамъ желанието да обиждамъ никого, обаче, съжелявамъ, че не се дава възможность на нашето духовенство на дѣло да съгласува това, което проповѣдва по отношение благотворителностьта. Много държавни служители имаме, които много по-щедро се възнаграждаватъ за труда и които стоятъ далечъ отъ всѣка благотворителность и на които вратитѣ на кжщитѣ не се хлопятъ отъ нуждаещитѣ се за помощь. Ако нѣкои отъ тѣхъ даватъ помощи, тѣ сж съвършено малки, като се извиняватъ, че били сѣмейни и пр. . . . А нимъ свещеницитѣ не сж сѣмейни? Нимъ тѣ нѣматъ нужда отъ срѣдства за издръжка на сѣмействата си? Нимъ тѣхнитѣ дѣца не трѣбва да получаватъ образование?

Всички други държавни служители добрѣ се възнаграждаватъ за труда; на тѣхъ се плаща заплатата ежемѣсечно; получаватъ отъ командировки, отъ проценти (банковитѣ чиновници), отъ прѣгледъ на болни (докторитѣ) и пр. . . А на свещеницитѣ *скромното* добавъчно възнаграждение се плаща прѣзъ 3 мѣсеца (практика, която никждѣ я нѣма], никакви командировани — пѫтни и дневни, а вмѣсто тѣхъ — неприятности и осжждание.

Каква благотворителность при тѣзи условия се иска отъ нашето духовенство?

Отнета по такъвъ начинъ възможността на митрополита и духовенството да застане на висотата на положението си, като истински прѣдставитель на Христовото учение, отнѣма се и моралното право на митрополита „духовенството да застава на чело на всѣка благотворително начинание.“

Ако това положение продължава да бѫде такова и за въ бждаще, тогава религиозния отпадъкъ ще настжпи и чл. 37 отъ Конституцията, който гласи, че „*господствующата въ Българ. Царство вѣра, е православно християнската отъ източно изповѣдание*“, нѣма да има смисълъ. А подобно нѣщо, вѣрвамъ, че никой истински българинъ не трѣбва да желае, още по-вече сега, когато ние сме още млади въ своето културно развитие, което се дължи на християнската ни религия. — *Бждете съвършенни*“ е казалъ Спасителтъ.

Като изтъкнамъ този печаленъ фактъ, вѣрвамъ, че тѣзи отъ които зависи, ще направятъ нуждното за да се издигне нашето духовенство на висотата си, като му дадатъ нуждитѣ срѣдства, за да се прѣдставява достойно българския народъ, като народъ християнски, тъй както се даватъ срѣдства на мнозина, които прѣдставявать българския народъ.

Книжнина.

Жанъ Брюнъ.

(Разказъ отъ Енсиемъ).

(2)

Жанъ Брюнъ,наистина,никакъ не знаеше родителитѣ си.

Една вечерь прѣзъ зимата, когато вѣтърътъ страшно фучеше, повиваше боритѣ доземи и силѣше да ги изкърти отъ коренъ, млада жена, изнурена отъ мжка, полуизмрѣнала отъ студъ и капнала, подири подслонъ въ бѣдното рибарско село. Кое сърдце можеше да от-

каже гостоприемство на младата жена, тъй хубава и вече умираща.

Дѣтето — момченце, едва родено, изглеждаше, че ще умре, толкова бѣ то слабо — остана живо. Намѣсто него, майка му отиде. Щомъ го роди, тя умрѣ безъ да може да каже името си, отдѣ иде — навѣрно, идѣше отъ Франция или още по-отдалечъ. Никакво писмо или книга при нея, нищо, което може да даде най-малко свѣдение за нея.

Тя умрѣ безъ да сложи устни върху челото на дѣтето си, безъ да го благослови, безъ да го притисне за минута до сърдцето си. То остана на грижитѣ на общината.

Дѣтето кръстиха Жанъ, съ името на светеца въ денъ, въ който се роди. Брюнъ го нарекоха поради гжстата черна коса, която се показваше изподъ шапчицата му. Дѣтето бѣ добрѣ гледано. То не знаеше ни бой, ни гладъ, ни лишения.

Ако бѣ се живѣло само съ хлѣбъ, ако подъ пъстритѣ но топли дрешки сърдцето не бѣ студено, тогава нищо му не липсваше. Наричамъ нѣщата както сж.

Добритѣ хора, на които бѣ оставено дѣтето, го хранѣха и обличаха съвѣстно, но нищо певече. Жената, която можеше да го кърми и която току що бѣ отбила своето дѣте, се помина.

Всички наоколо бѣха бѣдни. Дѣтето се гледаше бѣдно, но не грубо. Ала кога поподрасте, то забѣлѣза разликата.

Върнѣше ли се отъ училище, дѣто го пращаха грижливо прѣзъ всички зимни мѣсеци, никой го не цѣлуваше. Добри или лоши бѣлѣжки имаше, никой не се интересуваше за това, никой го и не галѣше сладко, кога се разболѣше и лѣгнеше. А то рѣдко болѣдуваше, защото чистиятъ боровъ и еловъ планински въздухъ и тежкитѣ лопати, които отъ малъкъ още тегляше, кога отиваше за риба или за удоволствие съ лодката, бѣха го калили; още повече той се кали, кога съ голи ржцѣ извличаше мрѣжитѣ измежду леда на езерото. Но нѣщо му липсваше.

То не знаеше майчина милувка. Липсваше му онова, което и на всѣко дѣте, което не е друсано на майчини колѣна, което не знае майчини намръмки, ни нѣжни прѣгръщанки и цѣлувки. То знаеше само равнодушни и студени погледи, но никога благъ и дълбокъ погледъ, който влиза въ дъното на душата.

Тъй растѣше Жанъ Брюнъ. Той не анализираше печалния си животъ до възрастьта, когато почна да се вглежда въ себе си и да се познава.

У него се роеха чувства мрачни и неопрѣдѣлени. Тѣ взематса образъ и се проявяваха. То се чувствуваше самотно. Па и не можеше другоячe. То бѣ едно енорийско дѣте, което дължеше всичкона милосърдието, дори и самото си име.

Жанъ можеше да бжде прѣвъ въ училището, толкова обичаше да чете, да пише и да приготовява съзнателно уроцитѣ си; той тегляше тежкитѣ лопати, като риболовецъ по родъ (може да се каже, че той бѣше такъвъ по кръвь), тегляше толкова изкусно, колкото и разумно; той можеше да хвърля мрѣжитѣ, като по призвание, въ най-дълбокото на езерото, дѣто имаше най-много риба. Кой го поздравяваше и ободряваше за това, кой сподѣляше, както правятъ свои близки, неговитѣ мжки и несполуки, неговитѣ радости и сполуки?

Едно енорийско дѣте не можеше да чака такова нѣщо. Жанъ таеше дълбоко въ сърдцето си сноитѣ вжтрѣшни и тайни болки, горчилата на живота, но никому не разкриваше раннтѣ на сърдцето си. Малко помалко той стана мълчаливъ и скритъ. А той бѣше откритъ и довѣрчивъ. Ала никой не обърна внимание на това.

Никой! може ли да кажемъ това, когато Оня, който никога не се лъже и който е прѣкаралъ собствения си Синъ, е инствения, прѣзъ пжтя на скърбитѣ, почналъ отъ пещерята въ Витлеемъ до кръста на Голгота. А той чертае пжтя на всѣкиго отъ насъ.

Той знаеше, Той, който е направилъ нашитѣ сърдца, който се отзовава съ божествена нѣжность къмъ жедитѣ за обичъ, знаеше бѣдното изоставено дѣте.

Той го знаеше, Той, който е прѣбродилъ коситѣ на главитѣ ни, знаеше неговото скрѣбно сърдце, неговата самотность и печаль. Той му се показа въ своето обожавано величие и своята простота.

Жаденъ за четиво, какъвто бѣ, Жанъ четѣше и повтаряше книгата на живота. Както земя жедна попива росата, така неговата жедна за любовь душа дойде Иисуса.

Той повѣрва въ него простодушно, сърдечно. Нали той е казалъ, че, ако не станете като дѣцата, нѣма да влѣзете въ царство Божие.

И той влѣзе въ него, живѣеше въ него и смѣсваше съ своя всѣкидневенъ животъ божественото учение, самия животъ на Спасителя.

Не роди ли се той въ Пещеря; нали не искаха да го приемать въ странопріемницата. А него, Жана, дѣте на енорията, го приеха донѣкждѣ съ доброта.

Сега той има Баща и какъвъ още Баща! Господарь на небето и на земята, могжщъ творецъ, който е създалъ тия тъй хубави планини и това тъй чисто езеро. Иисусъ бѣ неговъ по-възрастенъ братъ, неговъ другарь, но най-вече неговъ Спаситель.

* * *

Жанъ се прѣроди. Стори му се всичко прѣобразено и неговиятъ животъ сладъкъ. За риба ли е съ своя баща, който го е осиновилъ или самъ, живота му е приятенъ. Такъвъ бѣ той не само въ ясна и засмѣна зора, но дори и тогава, когато излизаше съ лодката си и нищо не взимаше съ себе си. Той често си напомняше Иисуса подиръ въскресението. Нали той каза на Петра и на братята си да хвърлятъ мрѣжата отдѣсно на лодката и я изтеглиха пълна-съ риба. Жанъ помоли да благослови неговата мрежа. И Иисусъ го послуша.

Оттогава той просѣше простичко отъ своя Баща всичко, отъ което се нуждаеше и не казваше вече „Отче нашъ“ машинално. А тази молитва бѣ всичко, което знаеше и изговаряше като папагалъ. Ако просеното бѣ добро и угодно, той знаеше, че Богъ ще му го даде.

Той вече не блѣнуваше, както правѣше по-рано, да напусне тихото село и да отиде далечъ по широкия свѣтъ да дири щастие.

Той бѣше рибарь, такъвъ искаше и да си остане. Ако нѣкога съ трудъ и пестене спечелѣше пари, разбира се, когато възмжжеве, имаше една мечта: да си купи лодка. Желанието му бѣ да я нарече, знаете ли какъ? — Съ името на Тевериадското езеро, което толкова пжти е кржстосвалъ самъ и съ ученицитѣ си, приятелитѣ си и бѣдни, като него другари, чинто ржцѣ сж покрити съ мазоли отъ работа.

Сърдцето му скачаше отъ радость въ гърдитѣ, толкова той бѣ признателенъ. Струваше му се, че цѣло брѣме бѣ дигнато отъ плещитѣ му.

— Кое те промѣни така? го пита еднъжъ майка му, като гледаше очудена блѣскавитѣ му голѣми черни очи.

— Моята книга ме прави честитъ.

— Какво толкова добро те е научила?

— Че Богъ е мой баща, който ме обича и който се грижи за мене.

— Но, пиленце мое, нема не си гледанъ добрѣ?

— О, да, но това не е сжщото.

— Какъ? Не е сжщото?

— Ако напусна и отида въ града, като Фино, нали ще почувствувате празднината вкжщи? попита той и вни своя ясенъ погледъ въ осиновлята го майка.

— Истина, ти струваше повече отъ него; Фино не може да се сравни съ тебъ. Азъ мисля, че той съвсѣмъ е изоставилъ „старитѣ", на които вече и не пише.

И съ майчински жестъ, което бѣ рѣдко у нея, добрата жена, която почувствува вжтрѣ нѣщо майчинско да я разклати къмъ намѣреното дѣте, погледи мило съ грубата си работнишка ржка гжстата черна коса.

— Ти не бѣ злочесть при насъ. Има обичъ, чедо, въ душата, но честo хората не може да я изкажатъ.

— Това е, което радва сърдцето ми: зная, че Баща ми обича менъ, бѣдно дѣте, безъ име, безъ родъ, само—самичко въ свѣта.

— Защото въ книгата има толкова хубави нѣща, трѣбва да ги я четешъ прѣзъ зимата съ високъ гласъ въ жгъла край огнището, когато врѣмето е лошо и не може да излѣзешъ съ лодката въ езерото и когато седѣнкуваме съ съсѣдитѣ.

— Да, мамо, каза Жанъ смутенъ. И когато забучи буря, нѣма да се боимъ, защото Иисусъ може да каже: спри, успокой се!

Тъй не само Жанъ Брунъ, послѣ и осиновилитѣ го негови баща и майка, научиха да познаватъ божественния синъ на Мария да го замѣсватъ въ скромния си и бѣденъ животъ, но оттогава още той разхубавѣ морално, отличи се и се издигна.

И не само тѣ, но и тѣхнитѣ съсѣди и ближни навикнаха да се събиратъ около Жана прѣзъ дългитѣ зимни нощи, когато вѣтърътъ тресѣше лодкитѣ край брѣга на езерото или блъскаше рѣшеткитѣ на хижитѣ.

Той имъ четѣше високо, полека и важно божественни разкази, безъ да забѣлѣжи, че отъ просто лодкарче и ловецъ на риба той стана ловецъ на живи души.

Кой направи това чудо? Една малка книга, едно Евангелие, четено съ вѣра и споларяно съ дѣла на благочестие.

Прѣвелъ отъ френски *Д.*

Външенъ прѣгледъ.

Цариградската патриаршия. (*Протестационенъ меморъ за Албания).* Цариградската патриаршия се е обърнала въ институтъ на атинското правителство. Тя върши онова, което ѝ се прѣдпише и внуши въ Атина. Понеже въ Атина сж противъ Албания и искатъ да разпокъсатъ албанцитѣ, тѣ гонятъ да постигнатъ това чрѣзъ патриаршескитѣ митрополити, които искатъ да оставятъ въ Албания съ привилегии, каквито се ползували въ турската империя. Поставени така, тѣ ще почнатъ своята разрушна роля въ Албания още въ първитѣ дни на нейния животъ. Тази задача е възложена на Цариградската патриаршия. Нейнъ изпълнитель е сегашнятъ патриархъ Германъ. Послѣдниятъ на нѣколко пжти устно и писменно, лично или чрѣзъ делегации напомня на цариградскитѣ прѣдставители на великитѣ сили великата неправда, що се върши чрѣзъ създаването на независима Албания и съ три пжти по-голѣмия грѣхъ, що се върши съ подчиняването подъ тази область сума гръцки свѣтъ и чрѣзъ потжпкването правата и привилегиитѣ ѝ по тѣзи мѣста. Макаръ навредъ почти тѣзи постжпки на фанариотитѣ да не срѣщаха благоприятенъ приемъ, Цариградската църква не се отчая. Тя продължи дѣлото си и прѣдначертания си планъ до край. Така, тя на 18 августъ т. г. изпрати протестационенъ меморъ чрѣзъ английския посланикъ въ Цариградъ съ молба да бжде прѣдаденъ тутакси на министра на външнитѣ работи въ Англия, като прѣдседатель на Посланишката конференция въ Лондонъ. Копие отъ него биде прѣаденъ и на останалитѣ прѣдставители на вел. сили въ Цариградъ, за да го прѣпратятъ до респективнитѣ си правителства. Ето въ прѣводъ пълния текстъ на този документъ, помѣстенъ въ в. „Νεολόγος" въ броя му отъ 28 августъ т. г.

„Извѣстно е на Ваше Прѣвъзходителство, че Вселенската патриаршия изкони още е висшата духовна власть на подвѣдомственитѣ ѝ православни християнски общини. Сполучайки по такъвъ начинъ прѣзъ вѣковe да запазва тѣхнитѣ права.

„Слѣдъ настаналитѣ напослѣдъкъ промѣни въ Турция, Патриаршията се намѣри прѣдъ належащата нужда да проучи създаденото чрѣзъ новата промѣна положение и да изкаже въ специаленъ меморъ мнѣнията си по това положение, отнасящи се до начина, по който ще може да се запазятъ църковнитѣ и просвѣтни нейни права, произтичащи отъ старитѣ ѝ права и привилегии, дадени ѝ въ разни врѣмена отъ тогавашнитѣ султани и тѣхнитѣ правителства, признавайки това като необходимо условие за сжществуване на разнитѣ християнски меншества и общини въ мюсюлманската държава, и осигурени съ императорски фирмани и берати още отдавна, както и напослѣдъкъ прѣзъ 1891 година. Тѣ сж се удостоили и съ международната санкция посрѣдсвомъ извѣстнитѣ Взмъ парижки, берлински и други договори.

»Обаче, между това, православнитѣ митрополии въ Албания, смутени отъ разни постжпки на врѣменното албанско правителсво за игнориране на тѣзи прѣдвѣковни църковни и училищни статути било чрѣзъ екстерниране на учителитѣ и управителитѣ на училищата, било пъкъ чрѣзъ официалното и категорично заявяване на властитѣ до митрополититѣ, какво занапрѣдъ нѣма да ги признаватъ вече, много пжти досега визиранитѣ митрополии сж се обърщали съ телеграми и съ специални изложения до Патриаршията, като къмъ най-висша своя духовна и национална власть за подкрѣпа, дѣто трѣбва, на тѣзи тѣхни прѣдвѣковни права и привилегии, които съставятъ тѣхнитѣ sine qua non условия за религиозно и национално самосжществуване.

„Патриаршията по дългътъ, що ѝ се налага, има честь да доложи горното на Ваше Прѣвъзходителство и чрѣзъ Васъ на Посланишката конференция на шестьтѣ велики сили, за да се заповѣда часъ по-скоро немедленото прѣкратяване на всѣко насилване на сжществуващето статуково, а при окончателното нареждане на албанския въпросъ да се направи всичко възможно, щото християнскитѣ жители на така именуваната Албания да си останатъ сжшитѣ, т. е. безъ да се накърнатъ ни най-малко тѣхнитѣ вѣковни национални чувства и горещи желания, защото тѣ еднички ще останатъ подъ албанска власть, въпрѣки толковато жертви и исторически развой на европейска Турция. Ако това е невъзможно по причини, които Патриаршията не вижда, да се положатъ поне нуждитѣ грижи за запазва църковната и училищната имъ автономия, като се осигури туй съ международната гаранция по-добрѣ, отколкото бѣ досега.

„Обрѫщайки се къмъ Васъ, Патриаршията съ увѣреность се надѣва на Вашето отлично схващане и грижа за запазва мира и спокойствиито и на християнскитѣ населения."

(Под.) *Патриархъ Германъ.*

Църковно-обществена лѣтопись.

Духовната семинария. Възпитаницитѣ на духовната семинария въ столицата сж пристигнали. На 15 того тѣ ще постжпатъ въ пансиона. На 16, въ понедѣлникъ, ще се почнатъ редовнитѣ занятия въ семинаріята. Общиятъ брой на възпитаницитѣ въ пансиона ще е около 180, а тоя на семинаріята ще бжде по-голѣмъ, защото ще се приематъ и много отъ възпитаницитѣ на Цариградската духовна семинария, които ще живѣятъ въ особно помѣщение. Цариградската духовна семинария се закрива. Това се наложи отъ политическитѣ и териториални промѣни въ Македония и Тракия, отдѣто идѣха нейнитѣ възпитаници. Св. Синодъ и Българското правителство се заинтересували за сждбата на възпитаницитѣ на цариградската семинария. При срѣщствата, които ще се отпуснатъ отъ правителството, ще се приематъ въ Софийската духовна семинария възпитаницитѣ на Цариградската семинария отъ трети класъ нагорѣ. Такива вече сж се явили. Наедно съ тѣхъ сж се явили и такива отъ долнитѣ класове. И еднитѣ и другитѣ сж подали заявления да имъ се продължатъ степендиитѣ и да се допуснатъ да довършатъ семинарското си образование. Учителскиятъ съвѣтъ на Духовната семинария се е занималъ съ въпроса и изложилъ мнѣнието си въ специаленъ рапортъ, който прѣдставилъ на св. Синодъ.

Св. Струмишкия митрополитъ. Нашитѣ власти сж настанени въ г. Струмица и вече всички учреждения функциониратъ. Струмица ще бжде окржженъ градъ. На 13-и того замина за г. Струмица, седалище на епархията си, и Н. Високопрѣосвещенство св. Струмишкия митрополитъ г. Герасимъ. На гарата Н. Високопрѣосвещенство билъ изпроведенъ отъ Н. Високопрѣосвещенство св. Охридски митрополитъ г. Борисъ.

Панихида. Чредницитѣ при храма Св. София въ столицата сж имали богоугодната мисъль да се помолятъ заедно съ енориашитѣ за упокоение душитѣ на падналитѣ и умрѣлитѣ на бойното поле герои енориаши. Това ще стане въ недѣля въ храма, дѣто, подиръ божествена литургия, ще отслужатъ панихида.

Варненска и Прѣславска митрополия.

Съобщение
№ 2040.

Варненскиятъ и Прѣславски Епархиаленъ духовенъ съвѣтъ съ рѣшение отъ 7 юлий т. г. № 9, утвърдено отъ епархиалния архиерей, е наложилъ на свещеника Димитъръ Денчевъ, изъ Ст. Орѣхово, а сега находящъ се въ с. Конакъ, Куртъ-Бунарско, аргосване отъ всѣко свещенодѣйствие, догдѣто се завърне въ енорията си.

Гр. Варна, 17 августъ 1913 година.

Отъ Варненската и Прѣславска митрополия

Църковенъ пѣвецъ владѣе отлично както практическото, така и псалтикийното церковно пѣние, търси вакантна длъжность. Прѣдпочита градска църква.

Адресъ: **Р. Минчевъ**, Общ. Управление *Бургасъ*.

Търновска околийска Църковна ливница.

Обявление
№ 27.

На 25 септемврий 1913 год., въ канцеларията на Търновската окол. църковна ливница, ще се произведе търгъ, съгласно закона за обществените прѣдприятия, за доставката на 5000 кгр. чистъ пчеленъ восъкъ отъ мѣстно или турско произхождение.

Приблизителната стойность на прѣдприятието възлиза на 2000 лева, а залогъ за правоучастие се иска 2000 лева.

Офертитѣ ще се приематъ отъ 2 до 3 часа слѣдъ обѣдъ. Желающитѣ да участвуватъ въ търга да се съобразятъ съ чл. 11 отъ закона за обществените прѣдприятия.

Два дена прѣди търгътъ, всѣки конкурентъ трѣба да прѣдстави 50 кгр. восъкъ отъ качеството, съ което ще конкурира, за анализъ.

Поемнитѣ условия могатъ да се видятъ всѣки присжтственъ день въ канцеларията на ливницата

Равноскитѣ за публикуване настоящето обявление сж за смѣтка на конкурента, върху когото се възложи търгътъ.

Гр. Търново, 7 септемврий 1013 г.

Прѣдседатель: *Свещ. Е. П. Димитровъ.*

Скръбно извѣстие.

Съ разбити отъ скръбь сърдца и дълбоки тжги и въздишки извѣстяваме на всички роднини, познати и приятели, че незабравимата ни съпруга, майка и баба

Презвитера Деспина П. Димитрова

слѣдъ 10 мѣсечно тежко боледуване вчера въ 11½ часа подиръ пладнѣ на 50 г. възрасть прѣдаде Богу духъ, като остави насъ да тънемъ въ дълбоки скърби и въздишки. Опѣлото ѝ се извърши днесъ 5 ч. п. обѣдъ въ църквата «Св. Ив. Рилски» отъ Кюпекшийския енор. свещеникъ.

Вѣчна ти память и миръ на праха ти, незабравима съпруго, майка и бабо! Дано Богъ те всели въ небеснитѣ селения, гдѣто нѣма болесть, плачъ, скърбь и въздишки, а животъ вѣченъ и радостенъ.

Опечалено сѣмейство: съпругъ свещ. Д. п. Райковъ; Синове: Райко, Петъръ, Стоянъ и Димо; Дъщери: Кера и Стана; Зетъ: Илия; Внучета: Деспинка и Димитъръ.

с. Терджуменъ, 9. VIII 1913 г.

Печ. Паспалевъ, наемателъ I Кооп. Печат. Д-во „Гутенбергъ", София.

Дър. вѣстникъ
излиза всѣка седмица
приложението четири-
пати въ годината

Годишната цѣна на
Църковенъ вѣстникъ,
заедно съ
приложенията
въ България 10 лева, а
въ странство 15 лева.

Всѣкъ брой 15 ст.

ЦЪРКОВЕНЪ ВѢСТНИКЪ

СЕДМИЧНО ИЗДАНИЕ

Абонаментъ и всички
въпроси
относящи се до
вѣстника се изпращатъ
до администрацията на
„Църковенъ вѣстникъ"
въ гр. София.

За обявления се плаща
по първи пѣть по 20 ст.
за редъ съ тирнодъръ,
по всѣки повторенъ по
15 ст.

Неплатени писма не се
приематъ. — Разносенъ
на седмичното издание
не се повърнатъ

СЪДЪРЖАНИЕ:

1. Обявление.
2. Безосновно обвинение. — Тс.
3. Религиознитѣ животъ въ Съединенитѣ държави.
4. Отношенията на Българската църква къмъ Гръцката и Римската отъ края на IX до половината на XIII вѣкъ. — Вл. Качановски.
5. Книжнина. — Гръшница. — Гошкинъ.
6. Църковно-обществена лѣтопись.
7. Обявления.
8. Некролози.

Светий Синодъ на Българската Църква.

Обявление
№ 2909.

По рѣшение на Св. Синодъ, съ настоящето се обявява, че начиная отъ 10 октомврий т. г. въ Софийската духовна семинария ще се произведе *конкурсенъ изпитъ за даване три степендии за слѣдване по богословие въ странство*, за който се бѣ обявило още миналата година съ обявление № 3376 отъ 20 юний 1912 година.

Кандидати могатъ да бждатъ само мирски лица съ завършено семинарско образование.

Кандидатитѣ прѣдставятъ най-късно до 5 октомврий въ канцеларията на Св. Синодъ, при особено заявление, слѣднитѣ документи:

1) кръщално свидѣтелство; 2) матуритетно свидѣтелство; 3) медицинско свидѣтелство и 4) свидѣтелство отъ надлежното епархийско началство за живота и поведението си.

За кандидати ще се приематъ само ония лица, които не сж по-възрастни отъ 25 години.

Изпититѣ ще бждатъ писменни и устни.

Писменъ изпитъ се държи по омилетика и нравствено богословие. Отъ развитието на темата по нравствено богословие ще се сѫди за стила и правописа на кандидата.

Устенъ изпитъ: по свещено писание (Стари и Нови завѣтъ), догматическо богословие, всеобща църковна история, основно богословие, единъ отъ старитѣ езици — гръцки или латински (прѣимуществено по първия) и единъ отъ новитѣ — нѣмски или французки (прѣимуществено по първия).

Бѣлѣжка. Понеже двама отъ степендиянтитѣ ще слѣдватъ въ Черновицкия богословски факултетъ, двѣ отъ степендиитѣ ще се дадатъ само на кандидати, които издържатъ успѣшно изпитъ по нѣмски езикъ.

Изпитътъ по горѣпоменатитѣ прѣдмети се държи споредъ програмата на Софийската духовна семинария.

Стипендиянтитѣ сж длъжни да слѣдватъ въ ония учебни заведения, които имъ се посочатъ отъ Св. Синодъ.

Стипендиянтитѣ сж длъжни да дадатъ на Св. Синодъ надлежно задължително, че слѣдъ свършване на образованието си, до 30 си годишна възрасть, ще стѫпятъ въ духовенъ санъ, или въ противенъ случай, ще повърнатъ изразходваната по тѣхъ сума наедно съ лихвитѣ. При това стипендиянтитѣ се задължаватъ да прослужатъ подиръ свършването си 5 години подъ вѣдомството на Св. Синодъ, кждѣто той ги опрѣдѣли.

10 септемврий 1913 година.

Отъ Канцеларията на Св. Синодъ

Безосновно обвинение.

Редакцията на в. «Прѣпорецъ» е помѣстила въ 2-ия си брой по адресъ на св. Синодъ слѣдното:

„Въ вчерашния брой на в. „Народна воля" срѣщаме едно антрефиле, въ което се съобщава, че правителството, слѣдъ като замолило светия Синодъ да отпусне нѣкои манастири, за да се настанятъ въ тѣхъ бѣжанци, е получило отрицателенъ отговоръ. Поведението на светия Синодъ е, наистина, възмутително, защото тъкмо оттамъ, откадѣто най-много трѣбва да се очаква милосърдие къмъ нещастнитѣ и бздомнитѣ и откадѣто трѣбва да се даде примѣръ за човѣколюбие и състрадание, тамъ грубо се затварятъ вратата прѣдъ очитѣ на нуждаещитѣ се. Но още по-възмутителна се явява постѫпката на Синода, като се има прѣдвидъ, че искането на правителството е въ свръзка съ по-скорошното изправане и отваряне на училищата. Значи, светиятъ Синодъ не само че петъ пари не дава за просвѣтата въ нашето отечество, но дори когато му падне случай да зависи тя отъ него, никакъ не се колебае да ѝ въспрепятствува.

Нѣкой си бѣ казалъ нейдѣ, че въ всѣко село има по една свѣщь — учительтъ и по една уста, която духа на тази свѣщь — попътъ. Като че Синодътъ иска да оправдае тази мисъль".

Органътъ на демократическата партия и в. «Народна воля», отъ която взема съобщението, сж ста-

нали жертва на невѣрни и тенденциозни свѣдения. Дължимъ да заявимъ безусловно и най-категорично, че нѣма нищо вѣрно въ тѣхнитѣ съобщения. Св. Синодъ не само не е отказалъ на правителството да отпусне искания монастиръ за подслонъ на бѣжанцитѣ, но и пръвъ се е притекълъ съ парични срѣдства и съ дрехи въ помощь на послѣднитѣ. Съ помощитѣ си се е притекълъ още въ пърститѣ дни, когато сж стигнали злочеститѣ бѣжанци изъ Македония и когато нуждата отъ грижи и помощи бѣ най-голѣма. Той е сторилъ това по дългъ безъ ничия напомка или покана. На 4-и юлий и 20-и августъ той изпратилъ на Изпълнителния комитетъ на македоно-одринскитѣ братства нѣколко чувала съ дрехи да се раздадатъ на бѣжанцитѣ. На 20-и юлий внесълъ на сжщия комитетъ отъ скромнитѣ си срѣдства днѣ хиляди лева. Вънъ отъ това, той раздаль на избѣгалитѣ свещеници, на брой повече отъ 250 души, повече отъ три хиляди лева помощи, сжщо дрехи и обувки на повечето отъ тѣхъ. Той не се ограничилъ само съ това, но още се погрижилъ и настанилъ всички бѣжанци свещеници врѣменно на енории въ царството.

Не е вѣрно твърдението, че Св. Синодъ е отказаль на правителството да отпусне мънастиритѣ, за да се подслонятъ бѣжанцитѣ. Отъ тритѣ ставропитални монастири, които сж подъ вѣдомство на Св. Синодъ, министерството на вжтрѣшнитѣ работи е поискало съ писмо отъ 20 августъ да се отпусне за бѣжанцитѣ св. Рилската обитель. Прѣдсѣдателствуващиятъ Св. Синодъ, слѣдъ като сондиралъ телеграфически синоднитѣ архиереи, отговорилъ на министерството, че, понеже се намира неудобно да се поставятъ сѣмейства въ самата сграда, дѣто живѣятъ братята, наредено е да се отстжпятъ зданията намиращи се вънъ отъ мънастирската сграда, дѣто можели да се побератъ 70—80 души. Наедно съ това изказалъ готовность да се импровизиратъ, ако бѣжанцитѣ сж твърдѣ много, и землянки, за каквито има доста материалъ.

Св. Софийската митрополия съ едно тепло писмо до комитета по настаняване на бѣжанцитѣ турила въ разположение на послѣднитѣ всички 30 мънастира въ епархията, съ изключение на Драгалевския и двата Дѣвически.

За да се отблъснатъ навѣтитѣ и сжжденията, които се отправятъ по адресъ на Св. Синодъ и изобщо къмъ българското духовенство, което се прѣдставя, че е затворило вратата на милосърдието и че е врагъ на просвѣтата, като се ползва отъ случая да не отстжпя монастиритѣ за бѣжанцитѣ и да задържа нарочно послѣднитѣ въ училищнитѣ сгради, за да не може да се открияТъ училищата, изнасяме въ хронологиченъ редъ размѣненитѣ писма между Св. Синодъ, централната комисия за бѣжанцитѣ и министерството на вжтрѣшнитѣ работи:

Светий Синодъ
на
БЪЛГАРСКАТА ЦЪРКВА
№ 2371.
4/VII 1913 г.
София.

—

До Господина Д-ръ П. Нейчевъ, Прѣдсѣдатель на изпълнителния комитетъ на Македоно-Одринскитѣ братства.
Тукъ.

Господинъ Д-ръ П. Нейчевъ,

Съ настоящето си увѣдомяваме Ви, че Св, Синодъ туря на Ваше разположение за раздаване на македон. бѣжанци слѣднитѣ вещи:

1170 чифта чорапи;
80 парчета пояси
26 парчета шалчета
627 парчета ветхи дрехи — ризи, гащи, чаршафи, антерии и пр.

Имайте, прочее, грижа да наредите да се прибератъ означенитѣ по горѣ вещи отъ Синодалната канцелария.

Призоваваме надъ Васъ Божията благодатъ и оставаме

Вашъ во Христѣ молитствуватель,
Прѣдсѣдателствующий на Св. Синодъ:
(п.) † *Доростолский и Червенский Василий.*

ЦЕНТРАЛНА КОМИСИЯ
ЗА БѢЖАНЦИТѢ
№ 23.
7 юлий, 1913 г.
—

До Негово Високопрѣосвещенство господина, г-на св. Доростоло-Червенский Василий, Прѣдсѣдателствующия Св. Синодъ.
Тукъ.

Ваше Високопрѣосвѣщенство,

Честь имамъ да Ви съобща, че изпратенитѣ вещи съ писмо подъ № 2371 отъ 4.VII. 913. г. отъ почитаемия Св. Синодъ за раздаване на македонскитѣ бѣжанци се получиха.

Отъ името на Централната комисия за бѣжанцитѣ изказвамъ най-искрена благодарность за подареннтѣ вещи, съ които твърдѣ много ще се помогне на нещастнитѣ бѣжанци.

Прѣдсѣдатель: (п.) *Д-ръ П. Нейчевъ.*
Секретарь: (п.) *Д. П. Апостоловъ.*

Светий Синодъ
на
БЪЛГАРСКАТА ЦЪРКВА
№ 2501.
20 юлий 1913 г.
София.

—

До Г-на П. Нейчевъ, Прѣдсѣдатель на Изпълнителния комитетъ на Македоно-Одринскитѣ братства.
Тукъ.

Г-нъ П. Нейчевъ,

Въ желанието си да помогне що-годѣ на бѣдствующитѣ бѣжанци изъ Македония, Св. Синодъ рѣши да отпусне една сума отъ 2000 лв., която да се раздаде, както намѣрите за добрѣ.

Заедно съ това като Ви изпращаме речената сума, молиме Ви да наредите да се изпрати въ Св. Синодъ надлежната разписка.

Призоваваме и пр.

Прѣдсѣдателствующий на Св. Синодъ:
(п.) † *Доростолски и Червенски Василий.*

Изпълнителенъ комитетъ
на
МАК.-ОДРИН. БРАТСТВА
№ 3152.
10 августъ 1912 г.
—

До Негово Високопрѣосвещенство Митрополитъ Василий, Прѣдсѣдателствующъ Св. Синодъ.

На № 2501.

Ваше Високопрѣосвещенство,

Заедно съ настоящето честь имамъ да Ви изпратя квит. № 444 за сумата 2000 лв., която Св. Синодъ благоволи да отпусне на комитета.

По тоя случай, като изказвамъ най-искрената си благодарность отъ името на комитета на Ваше Високопрѣосвещенство и на Св. Синодъ за щедрата помощь, драго ми е да подчертая, че св. Българска църква и нейнитѣ пастири въ минало и сега сѫ били и оставатъ пѫрвитѣ крѣпители и учители на народната душа. Въ всѣко врѣме на нашата история тѣ сѫ засвидѣтелствували не само своята неизмѣнна прѣданность къмъ благото на народа, но и най-много сѫ скърбѣли за неуспѣха и народнитѣ ни нещастия и бѣдствия.

Като прося Вашата благословия, моля да приемете отличнитѣ ми къмъ Васъ почитания.

Прѣдсѣдатель: (п.) *Д-ръ П. Нейчевъ.*

Касиеръ-Счетоводитель: (п.) *Ст. Русевъ.*

Светий Синодъ
на
БЪЛГАРСКАТА ЦЪРКВА
№ 2599.
1 Августъ 1913 г.
София.

До Г-на Д-ръ П. Нейчевъ,
Прѣдсѣдатель на Изпълнителния комитетъ на Македоно-Одринскитѣ братства.
Тукъ.

—

Господинъ Д-ръ П. Нейчевъ,

Съ настоящето си увѣдомяваме Ви, че Св. Синодъ туря на Ваше разположение, за раздаване на Македонскитѣ бѣжанци, слѣднитѣ вещи:

7 чифта чорапи
150 парчета кърпи (шамии)
44 „ ризи
225 „ разни.

Имайте, прочее, добрината да наредите да се прибератъ означенитѣ по-горѣ вещи отъ Синодалната канцелария. Едноврѣменно съ това, молимъ Ви да увѣдомите Св. Синодъ за получаването, както на по-рано изпроводенитѣ Ви вещи, така и на горѣозначенитѣ.

Призоваваме надъ Васъ Божията благодать и оставаме

Вашъ во Христѣ молитствователь,
Прѣдсѣдателствующи на Св. Синодъ:
(п.) † *Доростолски и Червенски Василий.*

Министерство на
ВѢТРѢШНИТѢ РАБОТИ
И НАРОДНОТО ЗДРАВЕ
(Отдѣл. админ.-полицейско).
№ 4927.
20 августъ 1913 г.

До Св. Синодъ на Българската църква.

—

Въ Дупнишката околия, както и въ близкитѣ до нея околии, сѫ пръснати много бѣжанци изъ Македония. Голѣма часть отъ тѣхъ сѫ настанени въ тѣсни и съвсѣмъ нехигиенични сгради и наедно по нѣколко сѣмейства въ една стая или селска кѫща, та ще трѣбва да се поразредятъ, за да се прѣдпазятъ отъ заболѣване. Поради това имамъ честь да моля Св. Синодъ, да разрѣши, да се настаняватъ бѣжанци и въ Рилската св. обитель.

Министъръ: (п.) *Д-ръ В. Радославовъ.*
Гл. Секретарь: (п.) *Д-ръ А. Поповъ.*
Началникъ на Отдѣлението: (п.) *Ив. Райчевъ.*

Светий Синодъ
на
БЪЛГАРСКАТА ЦЪРКВА
№ 2836.
31 августъ 1913 г.

До Г-на Министра на Вѫтрѣшнитѣ Работи и Народното здраве.
Тукъ.

—

Г-нъ Министре,

Въ отговоръ на писмвто Ви № 4927 отъ 20 августъ т. г., имаме честь да Ви съобщимъ, че, по съображения Вамъ извѣстни, не се намира за удобно да се поставятъ бѣжанци въ самото здание на Рилския монастиръ, дѣто живѣятъ братята. Такива ще могатъ да се настанятъ въ зданията, намиращи се вънъ отъ министерската сграда, въ които, по свѣдѣния, можели да се побератъ най-много 70—80 души. Въ случай че бѣжанцитѣ сѫ твърдѣ много и нѣма мѣсто, дѣ да се настанятъ, биха могли да се приготвятъ и нѣколко землянки, тъй като тамъ има материалъ въ изобилие.

Призоваваме и пр.

Прѣдсѣдателствующий на Св. Синодъ:
(п.) † *Доростолский и Червенски Василий.*

СОФИЙСКА МИТРОПОЛИЯ

До Господина Прѣдсѣдателя на Дѣржавната комисия за подпомагане бѣжанцитѣ.
Тукъ.

На № 30.

Окаяното положение на напусналитѣ отечеството и огнищата си наши братя изъ Македония и Тракия трогва сърдцата на всѣки българинъ. Братски и християнски длъгъ сѫ налага на всинца ни да се погрижимъ за подобрение колко-годѣ горчивата имъ участь.

Писмото Ви подъ насрѣщния номеръ получихме тъкмо тогава, когато ние сами въ намѣрението си да подпомогнемъ страждущитѣ нещастници, тъкмяхме да прѣдприемемъ необходимитѣ нареждания. За това съ най-голѣма готовность отстѫпваме помѣщенията на изброенитѣ въ приложения тукъ списъкъ монастири (на брой 33) въ Богоспасаемата ни епархия за настаняване въ тѣхъ ония бѣжанци, които намѣрн за добрѣ да изпрати прѣдсѣдателствуваната отъ Васъ комисия. Въ тѣзи свети мѣста окаянитѣ бездомници, освѣнъ необходимия подлонъ, ще намѣрятъ и малко поне християнска утѣха въ сполетялата ги сждба. Не се съмнѣваме, че тѣ, като добри християни, уважавайки светостьта на мѣстото, въ което се намиратъ, ще се съобразяватъ напълно съ установенитѣ за светитѣ обители редъ и дисциплина.

Съобщаваме Ви при това, че е направено разпореждане до монастиркитѣ началствата съ приложеното тукъ окржжно.

(п.) † *Софийски Партений.*

СОФИЙСКА МИТРОПОЛИЯ

№ 2446.
2 Септемврий 1913 г.
София.

До Прѣподобнитѣ монастирски игумени зъ Софийската епархия.

—

Хиляди наши братя изъ Македония и Тракия при започване войната съ бившитѣ ни съюзници и турското нахлуване въ наши земи, прѣдъ

страха за живота си отъ безпощадниѣ непріятелски войски, пристигнаха въ България и постояно продължаватъ да прииждатъ и подиръ сключения вече Букурешки миръ. По голѣмата часть отъ тѣхъ сж голи, боси и изнурени отъ продължително тежко пѫтуване. Окаяното положение на тия нещастници бѣжанци трогва сърдцето на всѣки българинъ и му налага дълга да се погрижи за облекчение участьта имъ.

Ето защо, по пръдложение на пръдсѣдателя на Държавната комисия за подпомагане бѣжанцитѣ, ние намѣрихме за благословно, за да имъ се даде за продължително врѣме подслонъ, да отстжпимъ помѣщенията на монастиритѣ въ Богоспасаемата ни енархия, съ изключение Драгалевския и дѣвическиѣтъ – Кремиковски и Сеславски.

Това като съобщаваме, приканваме Ви, щомъ Ви бждатъ изпратени отъ комисията бѣжанци, да ги приемете съ братска и християнска любовь. Тѣ се нуждаятъ отъ утѣха въ сполетѣлата ги сждба, каквато, не се съмнѣваме, ще имъ показвате, било въ църква, било при частнитѣ си съ тѣхъ бесѣди. Ония, които нѣматъ завивки, ще се ползуватъ съ монастирски. При дохождането имъ, ще имъ съобщите наредбитѣ за реда и дисциплината въ св. обитель, съ които да се съобразяватъ напълно. Подържката на бѣжанцитѣ ще става отъ държавата.

(п.) *Соф. Митрополитъ Партений.*

Размѣненитѣ писма изнасятъ истината. Остава на ония, които сж дали криви свѣдения на в. „Народна воля“ и сж пръдизвикали сжжденията на послѣдния и тия на в. „Пръпорецъ“, да я опровергаятъ. Остава и на обществото да сжди, до колко сж оправдани прибѣжанитѣ обвинения, че Св. Синодъ билъ затворилъ вратитѣ на милосърдието, както и да пръцѣни подмѣтанията по адресъ на цѣлото духовенство, че «попътъ духалъ да угаси въ всѣко село едничката свѣщь», която била учительтъ, съ други думи, че Българската църква била врагъ на българското училище. Това сж тежки думи. Тѣ противорѣчатъ на миналото и на правдата. Българ. църква първа е открила училища въ България, тя първа е запалила голѣмата свѣщь на просвѣтата въ българската земя. Въ нейнитѣ традиции е да пали, а не да гаси свѣщьта на просвѣтата. Не може да се посочи примѣръ, че тя е угасила въ нѣкой градъ или село такава свѣщь. Ако има такъвъ, нека се посочи. Па дори и да има единиченъ случай, той не може да се обобщава, както не може за грѣшкитѣ и провиненията на отдѣленъ членъ на една партия, да се обвинява цѣла партия.

Може да се забѣлѣжи, че често има нееднаквость въ схващанията на просвѣтнитѣ задачи. Никой не може да отрече това, ала то далечъ не доказва, че „устата на попа духа да угаси едничката свѣщь въ селото“. Въ случая има по-скоро ревность, какъ да свѣти по-силно свѣщьта. Въ страни, като нашата, съ широки конституционни свободи, всѣки гражданинъ е свободенъ да има мнѣние по въпроситѣ и ревность да се разясняватъ. Това право не може да се отрече и на свещеницитѣ, защото и духовницитѣ сж български граждани. Расото, което носятъ, не ги лишава ни отъ правото да имать мнѣние, нито отъ дълга да го изказватъ. Мжчно може да се допусне, че може да се отрекатъ на свещеницитѣ правата, които имъ дава конституцията.

Съобщенията, че Св. Синодъ грубо е затворилъ вратата на милосърдието пръдъ нуждаещитѣ се, изпрѣварятъ истината. Коректността иска да се корегиратъ съобщенията, за да се не остави обществото въ заблуда. Надѣваме се, че вѣстницитѣ, които сж се подали на невѣрни съобщения, ще дадатъ доказателство на обективность и коректность. *Тс.*

Религиозния животъ въ Съединенитѣ държави.

Християнската религия е имала най-голѣмо влияние върху живота на човѣчеството. Тя не е проникнала у всички народи, но най-важното е, че тя се изповѣдва отъ всички културни народи. Християнството е синонимъ на култура. Самото християнско учение е изразъ на най-голѣмо морално човѣшко съвършенство. А какво е културата, ако не морално и умствено съвършенство на човѣка. Началата на християнското учение сж легнали въ основата на съврѣмената цивилизация.

Християнското учение се проповѣдва отъ много църкви. Едни го проповѣдватъ съ слово, други съ дѣла, трети съ слово и дѣла. Както и да се проповѣдва, неговото влияние трѣбва да се дири не въ думи, но въ дѣла. Религиозниятъ животъ се проявява въ дѣлата и нравитѣ. Дѣто животътъ е охристиянченъ, тамъ и дѣлата сж християнски. Дѣто християнското учение още не е проникнало въ душитѣ, дѣто то е повръхно, вирѣе въ думи, а въ дѣлата нѣма нищо меко, благо, човѣшко, християнско. Тамъ то не е проникнало дълбоко въ живота. Тамъ има християни по име, но съ дѣла нехристиянски. Интересно е да се прослѣди религиозния животъ въ всѣка страна, у всѣки народъ, у всѣка църква. Това трѣбва да стане не съ цифри, сж статистики. Важно е да се знае не броя на християнитѣ, но колцина отъ тия, що носятъ името християни и увеличаватъ броя на статистиката, иматъ християнски дѣла. Като се изслѣдва това, ще се види, коя църква, колко е влияла върху живота и до колко е той охристианченъ. Цифритѣ за броя на паството сж важни, но по важно е съдържанието на тия цифри, по-важно е, какви християнски добродѣтели отличаватъ паството. Едно такова изслѣдване ще бѣде отъ голѣма поука, не съ това че ще посочи пръдимствата на една църква пръдъ друга, но съ усилията и методата, които членоветѣ на всѣка полагатъ да се разпространява христовото учение съ дѣла и да се съвършенствуватъ християнитѣ. Едно такова изслѣдване, чисто отъ всѣки тенденции, ще изнесе тихия религиозенъ животъ, ще изнесе потайнитѣ лаборатории у народа, дѣто се култивира и съвършенствува сж християнски начала народния животъ дѣто капкитѣ на съвършенството се вливатъ въ нравитѣ и ги омекотяватъ.

Имаме пръдъ очи едно такова изслѣдване. Това е една хубава монографна отъ френския писатель Фирменъ Гозъ. Озаглавена е: „Религиозния животъ въ Съединенитѣ държави“. Въ нея авторътъ разглежда изобщо религиозния животъ на американцитѣ, на каквато и църква и да принадлежатъ. Тя е отъ пръголѣмъ интересъ особено за насъ, дѣто малко значение се дава на религиозния животъ и дѣто религиозностьта се счита за малокултурность.

Голѣмата американска република като че пръдставява примѣръ на нуестройство за ония, които дирятъ естествено и необходимо противорѣчие между религията, гледана като сила на миналото и това, което наричатъ

нова сила, каквато виждатъ въ науката и демокрацията. Новиятъ животъ никждѣ не е се развивалъ по-бързе, по-пълно и по изключително, отколкото въ Америка. Той не само не срѣщалъ никаква спънка, но намѣрилъ безгранично поле за своя развой. Той прѣслѣдвалъ утилитарни цѣли. Погълнатъ отъ грижи за настоящето, съ очи устремени къмъ бждащето, младото общество не се спъвало почти о миналото, което не отговаряло на нуждитѣ му и което не могло да насърдчи усилията му нито съ урокъ, нито съ примѣръ. Всѣки день то се задълбочавало въ „положителния вѣкъ", дѣто трѣбвало да види изчезването, увѣряватъ пророцитѣ на новото врѣме, на старитѣ вѣрвания, които лелѣели невѣжото и наивно човѣчество.

Може да се възрази, казва Фирменъ Бозъ, че американското общество по произходъ е религиозно и че първитѣ прѣселенци сж били пуритани, избѣгали отъ прѣслѣдване, били бѣжанци, привързани изобщо повече къмъ вѣрата си, отколкото къмъ всичко друго. При тия условия, може би, по-удобно ще бжде да се обобщи неговата история и да се разширятъ всички послѣдици, произходящи отъ този особенъ фактъ. Възражението е едно доказателство повече. Ако началнитѣ духъ е противостоялъ прѣзъ три вѣка, прѣзъ които първитѣ малки групи се прѣобразували въ грамаденъ народъ, ако този духъ е противостоялъ на такава метаморфоза и ако е успѣлъ да се наложи на всичко остало, не е ли това

на българитѣ въ християнството [2]). Въ случая трѣба изключително да се разбира, че работата се касае до привличане българитѣ къмъ страната на Римската църква въ ущърбъ на източно-византийската. Че това е тъй, доказва фактътъ, че България по това врѣме е била просвѣтена съ свѣтлината на Христовото учение и то поне аристокрацията, ако не всички народни слоеве. Въ 866 г. не виждаме български прѣдставители при нѣмския императоръ Карлъ II, а слѣдъ туй и при папата, дѣто тѣ молѣли за свещеници. И отъ двѣтѣ страни имъ било обѣщано, че ще имъ се изпратятъ такива. Особено папата се показалъ по ревностенъ въ обѣщанието си и веднага изпратилъ въ България свои хора. Пратеницитѣ на Бориса, по прѣдложение на послѣдния, занесли на папата 106 въпроси, които заслужавать вниманието на историка, изслѣдващъ състоянието на християнството у българитѣ въ IX в., па сжщо тъй и влиянията, на които била подхвърлена новопросвѣтената съ Христовото учение страна [3]). За да улеснимъ ѣздачата си, привеждаме нѣколко въпроса съ отговоритѣ на тѣхъ отговори.

Нашиятъ князь, — казвали българскитѣ пратеници, — желае да изучи и усвои християнския законъ, за което и моли да му се изложи[4]".

— От. Прѣкрасно желание! За да се изложи, обаче, подробно християнскиятъ законъ, би трѣбвало да се напишатъ безчислено множество книги. Сжщностьта на закона се състои въ вѣрата и добритѣ дѣла.

— В. Съгрѣшили ли сме ние, като избихме дѣцата съ тѣхнитѣ родители, които въстанаха у насъ противъ християнството?

— От. Вие сте съгрѣшили най-вече въ това отношение, че сте избили невини дѣца. Това вие сте направили по незнание, вслѣдствие на излишна ревность; но ако се покаете, ще получите прощение.

— В. Що трѣба да се прави съ тия, които оставятъ християнския законъ?

— О. Обязаность на християнскитѣ владѣтели е да ги наказватъ.

— Що да се прави съ тѣзи, които не прѣставатъ да се кланятъ на идолитѣ и да имъ прѣнасятъ жертви?

— Необходимо е да се убѣдятъ да станатъ християни и не трѣбва да се има съ такива близость.

— У насъ на шията на болнитѣ правятъ прѣврѣзки (ligaturam quamdam), за да оздравѣятъ. Хубавъ ли е тоя обичай?

— Не.

— У насъ има единъ камень, който е билъ до приемането на християнството въ особена почить. Както тогава, тъй и сега, болнитѣ взимать парченце отъ тоя камень и понѣкога получаватъ изцѣрение, а понѣкога не. Що да се прави съ него?

— Хвърлете го.

— У насъ имаше по рано обичай да се кълнемъ въ сабята. Въ какво трѣбва сега да се кълнемъ?

— Въ Бога и Евангелието.

— По рано, прѣди да захванемъ една битка, ние наблюдавахме днитѣ и часоветѣ, правихме гадания, които се съпровождаха съ игри и пѣсни. Що трѣбва да правимъ сега?

— Отивайте въ църква, изповѣдвайте се, причащавайте се, освобождавайте затворенитѣ въ тъмница, особено слабитѣ, и помагайте на бѣднитѣ.

— Отивайки на война, ние носихме, като знаме, конска опашка. Какво знаме трѣбва сега да носимъ?

— Нѣщо друго, освѣнъ кръстъ.

— Какво да правимъ съ нечистивитѣ книги, които сме получили отъ сарацинитѣ?

— Непрѣменно да ги изгорите.

— Нѣкой си евреинъ, — не знамъ дали той е християнинъ или невѣрникъ, — е кръстилъ у насъ много народъ. Що да се прави съ такивато кръстени?

— Ако тѣ сж кръстени въ името на Св. Троица или Христа, кръщението е право. Необходимо е за тая работа да се изпита самиятъ евреинъ (проповѣдникъ).

— Може ли да се работи въ сжбота и недѣля?

— Християнитѣ работятъ въ сжбота.

— Нѣкакъвъ си грькъ-лъжецъ се прѣдставилъ за свещеникъ и кръстилъ мнозина у насъ. Когато узнахме за тая измама, ние му отрѣзахме носа и ушитѣ — бихме го и слѣдъ туй го изгонихме отъ границата навънъ. Добрѣ ли сме постжпили по тоя случай или трѣбва да се покаемъ?

— Вие сте показали неразумна ревность: важното е не кой е кръстилъ, а въ чие име е извършилъ кръщението. Вие трѣбва да се покаете!

— Гърцитѣ казватъ, че е грѣшно да се стои въ църква съ нескръстени ржцѣ. Истина ли е това?

— Не.

— Гърцитѣ не ни позволяватъ да отиваме въ църква съ чалмитѣ, които носимъ на главата си. Право ли е това?

— Да, тѣ имать право!

— Можемъ ли да имаме двѣ жени? Ако не можемъ, що да се прави съ тѣзи, които имать по двѣ жени?

— Тѣ трѣба да останатъ съ първата си жена и да се покаятъ.

— Може ли да ни се постави патриархъ?

— По тоя въпросъ ние не можемъ нищо окончателно да отговоримъ, до като нашитѣ легати, които пращаме въ вашата страна, не се върнатъ. А за сега имайте епископъ и когато християнството ще се разпространи тамъ и ще се увеличи числото и на епископитѣ, тогава може да се избере единъ между тѣхъ, който би трѣбало да се нарече, ако не патриархъ, то поне архиепископъ.

— Отъ кого трѣба да се назначава патриархъ?

— По-малкиятъ се благослави отъ по-голѣмия: той трѣба да бѫде назначенъ отъ римския първосвещенникъ—прѣстола на св. ап. Петра». . .

Нека да припомнимъ сега сжщо и думитѣ на папа Николая I въ отговора му до българския князъ Борисъ I: „Вие ми пишете, че християни изъ разни страни — гърци, арменци и др. явили се у васъ да проповѣдватъ християнството, всѣки по своитѣ разбирания". Заслужава да се отбѣлѣжи, по тоя случай, още и свидѣтелството на Петра Сицилийски [1]), че когато той билъ въ Тефрикъ (ок. 868—869), явили се при него павликяни, които му съобщили своето намѣрение — да изпратятъ въ България проповѣдници на своето учение. (Слѣдва).

---

vocat (ib. № 2480); Michaeli regem Bulgarorum, quod legatum muneraqaue sibi miscrit, gratis agit. Monet, ut ad Romanam ecclesiam redeat. De Bulgarorum diocesi a Graecis injuste ocupata addit (ib. № 2481).

[2]) Hincmari Remmensis Annal (Pertz. Monum I стр. 465).

[3]) Annal Fuldens. (Pertz, I 379—80, стр. 474).

[4]) Responsa ad Consulta Bulgarorum ecl. Hardonin, Acta Conciliorum V, 305—386.

[1]) Historia manicheorum, ed. Giesler. Goeting, 1846

Книжнина.

Грѣшница.

(по А. Толстой)

Гъмжи народътъ въ смѣхъ, веселие —
кимвали, лютни, пѣснопѣние
разнасятъ се. Съсъ злаци и цвѣтя
по входни стълбове, врати
на дома китно окрасени —
кипи чудесна красота.

Дворецътъ въ накити богати
огрѣлъ съ кристали и позлати;
коне, каляски — пъленъ дворъ.

На маса гости наредени
засмѣни, весели, блажени
игриво водятъ разговоръ
подъ слалка музика и хоръ.

Въ бесѣдата се не стѣсняватъ
отъ рисмка власть — не уважаватъ
и облечителя й Пилатъ,
нито старейшини — потайно
събрани въ храмовия кжтъ:
свободно, весело гълчатъ
за търговия, миръ, войни
и за мжжа необичайно
дошълъ отъ близкитѣ страни.

2

„Нито унива, ни пламнѣе —
смиренно хората учи,
и вси закони на Мойсея
на любовьта ги подчини.

Не знае гнѣвъ, ни отмжщене
и проповѣдва опрощене
за всички сторени злини;
неземна сила обладава —
въ очитѣ кротки му личи;
на слѣпи зрѣние той дава,
дарява сила и движене
на слаби, хромн, що въ смирене
погледнатъ го. Щомъ ги съзре,
познава — изповѣдь нещe:
чете помислитѣ въ човѣка —
прѣдъ него дързость е не лека
взорътъ му да се отстои —
съсъ изпитателни й очи.

Цѣри неджзи, лѣкъ намира
на мжки тайни и тегла,
ржка къмъ всѣкиго простира.
За тѣзи чудни му дѣла
Спаситель вредомъ го зоватъ.
Той никого не е изпжднлъ,
нито пъкъ нѣкого осжднлъ.

Отъ Бога, види се, избранъ е —
съ велика сила и съсъ знане.
Ходилъ е, казватъ, на Йорданъ,
гдѣ пратеникъ на набесата
нарекли го за чудесата,
каквито вършилъ много тамъ.
Достоенъ мжжъ и благодушенъ —
откакъ въ е нашитѣ страни,
народъ вървн като рой послушенъ —
знамене той е въ нашѣ дни!...“

3

Тъй гоститѣ си разсжждавать
и пакъ пира си продължавать,
катъ безучастни да сж тѣ.
Всрѣдъ тѣхъ стои опиянена
мома паднала, остървена
една слѣдъ друга чаша пие
и слуша туй що хоратитъ.
И тѣхнитѣ слова прѣчудни
запалятъ погледитѣ блудни
на тазъ загинала мома,
навикнала съсъ свойта хубость
да буди сластитѣ до лудость,
да плѣни съ крѣхка младина...
Сърдце ѝ въ свѣнъ не се тревожи,
въвъ срама тя се не черви:
да купи съ злато всѣки може
продажнитѣ ѝ красоти.
Внимава тя въвъ разговори,
въ очи ѝ укоритъ личи..
Гърди изпъчи, заговори —
въ слова ѝ гордостьта звучи:
„— Отъ власъ се чужда не смущавамъ!
Кой съ мене ще се забаси?
Учителътъ ви, се надѣвамъ,
отъ моя взоръ ще се срази!“

Църковно-обществена лѣтопись.

»Синодътъ и македонскитѣ бѣжанци«. Въ едни отъ послѣднитѣ броеве на в. „Народна Воля“ и на в. „Прѣпорецъ“, изглежда безъ надлежна провѣрка, се пише, че Св. Синодъ не подпомагалъ бѣжанцитѣ отъ Македония и отказалъ да се настанятъ нѣкои отъ тѣхъ въ монастиритѣ. По поводъ на това Канцеларията на Св. Синодъ счита за нуждно да изнесе слѣдното:

Слѣдъ пожертвуванията, които Св. Синодъ, и при осждницата на срѣдства, мѣсеци наредъ изпраща на пострадалитѣ въ новоосвободенитѣ земи (стотици денкове дрехи, храна и пр.) и бѣ изразходвалъ почти всичко, съ каквото можеше да разполага за благотворителни цѣли, още отъ самото начало на прииждането на бѣжанцитѣ, за облегчение тежката имъ участь, може досега да стори за тѣхъ слѣдното:

1. Всички бѣжанци свещеници настани на вакантни енории въ царството, като на всѣкиго едного отъ тѣхъ раздаде и извѣстна парична помощь, а на нѣкои отъ тѣхъ и свещенически дрехи;

2. За раздаване на другитѣ бѣжанци Св. Синодъ прѣдаде на „Централната комисия за бѣжанцитѣ“ 2320 парчета разни дрехи, както и 2000 лв. въ пари.

3. Прѣдъ видъ на това, че бѣжанцитѣ сж остановени главно въ западна и южна България, Св. Синодъ откри въ зданията на Рилския монастирь мѣсто за около 70—80 бѣжанци и, въ случай че тамъ се явятъ твърдѣ много бѣжанци, разрѣши при монастиря да се приготвятъ за цѣлта потрѣбнитѣ землянки. Избра се за тази цѣль само Рилскиятъ монастирь, понеже отъ тритѣ ставропигиални монастири (Рилскиятъ, Бачковскиятъ и Троянскиятъ), които се намиратъ подъ прѣкото вѣдѣние на Св. Синодъ, Троянскиятъ е въ сѣверна България, а въ Бачковскиятъ се помѣщаватъ 150-тѣ ученици на Свещенническото и Църковно-пѣвческото тамъ училища.

4. Освѣнъ това, въ Софийската епархия за настаняване на бѣжанцитѣ сж турени на разположение до 30

монастира и за това е своеврѣмено съобщено на надлежнитѣ мѣста.

Вслѣдствие на горното, въ противоположность на твърдението, че св. Синодъ и монастиритѣ ни не правѣли нищо за облегчение тежката участь на бѣжанцитѣ, Изпълнителниятъ комитетъ на македоно-одрънскитѣ братства съ писмо до Св. Синодъ № 3152 отъ 10 августъ т. г., като благодари на Св. Синодъ за направенитѣ пожертвования, му пише и слѣдното:

„Като изказваме най-искрената благодарность отъ името на Комитета на Ваше Високопрѣосвещенство и на Св. Синодъ за щедрата помощь, драго ни е да подчертаемъ, че св. Българска Църква и нейнитѣ пастири въ минало и сега сж били и оставатъ първитѣ крѣпители и утѣшители на народната душа. Въ всѣко врѣме на нашата история тѣ сж засвидѣтелствували не само своята неизмѣнна прѣданность къмъ благото на народа, но и най-много сж скърбили за неуспѣха и народнитѣ нещастия и бѣдствия".

Отъ Канцел. на св. Синодъ

Едно хубаво рѣшение. Подиръ обстоенъ обмѣнъ на мисли между Царското правителство и Св. Синодъ за сждбата на възпитаницитѣ на Цариградската духовна семинария, която се закрива, рѣшило се да се приематъ въ Софийската духовна семинария всички стипендианти семинаристи на закритата семинария, за да продължатъ и завършатъ духовното си образование. Това рѣшение е вече съобщено на Ректората на семинарията. Понеже въ пансиона на семинарията нѣма достатъчно мѣсто, наема се за цариградскитѣ възпитаници особно здание близо до Духовната семинария. Вече е разпоредено да се оповѣсти най-широко за всетото рѣшение, като се поканятъ възпитаницитѣ да побързатъ да се явятъ и постжпятъ въ Духовната семинария. Значителна часть отъ възпитаницитѣ вече се явили и се приели.

Занятията въ Духовната семинария. Въ понедѣлникъ, на 16-и того, възпитаницитѣ на Духовната семинария съ прѣподавателитѣ си се събрали въ главния семинарски салонъ, дѣто се отслужилъ тържественъ молебенъ. Попросили съ гореща молитва Всеблагия Богъ да благослови възпитатели и възпитанци и да ги не лишава отъ своята благодатъ, като ги улжтва въ тѣхнитѣ занятия. Подиръ молебена Ректорътъ на семинарията, Н. Високопрѣподобие архимандритъ Макарий, отправилъ топли думи къмъ възпитаницитѣ, като пожелалъ тѣхъ и на възпитателитѣ усърдна работа и успѣхъ прѣзъ новата учебна година, която се почна. Радостни и благодарни, възпитаницитѣ напуснали салона и начело съ класнитѣ учители, които имъ се обявили, влѣзли въ класоветѣ, дѣто имъ се напомнили отъ класнитѣ учители длъжноститѣ. Подиръ класнитѣ учители влѣзли въ класоветѣ прѣподавателитѣ и и се почнали точно на опрѣдѣления часъ прѣподаванията..

Конкурсенъ изпитъ за стипендии въ висши богословски училища. На 10-и идещи октомврий ще стане въ Софийската духовна семинария конкурсенъ изпитъ за три стипендии по богословие въ странство. Стипендиитѣ се отпускатъ отъ Св. Синодъ. На конкурсния изпитъ ще се допуснатъ само мирски лица съ завършено семинарско образование. Програмата на конкурсния изпитъ е обявена и е дадена съ обявление най-широка гласность за конкурсния изпитъ, за да се явятъ желаещитѣ да участвуватъ въ конкурса.

Църковенъ пѣвецъ владѣе отлично псалтикийното църковно пѣние и има дългогодишна пѣвческа практика, търси вакантна длъжность въ градска църква.

Споразумѣние въ редакцията на „Църковенъ вѣстникъ". 1—1

Рилска св. обителъ.

ОБЯВЛЕНИЕ
№ 1375.

Управлението на Рилската св. обитель явява, че на 3 октомври т. г. въ 2½ часа слѣдъ обѣдъ въ канцеларията на монастирското управление въ Рилския монастирь, ще се произведе търгъ съ явно надаване за отдаване подъ наемъ на монастирската тепавица, воденица и гребенецъ, находящи се въ село Рила, за три години.

Приблизителния наемъ е 4500 лв. за тритѣ години.

Залогъ за правоучастие въ търга се иска 300 лева.

Поемнитѣ условия могатъ да се видятъ въ монастирската канцелария и въ метоситѣ монастирски въ гр. Дупница и с. Рила.

Конкурентитѣ трѣбва да прѣдставятъ книжата си по чл. чл. 11—16 отъ закона за общественитѣ прѣдприятия.

Търга влиза въ сила слѣдъ утвърждението му отъ Светия Синодъ на Българската църква.

Рилски монастирь, 10 септ. 1013 г.

1—3 **Отъ монастирското управление.**

Благодарность.

Господинъ Ангелъ Т. Новаковъ, отъ София, е подарилъ на църквата „Св. Ив. Богословъ" край гара Земенъ — Земенския монастиръ—единъ свѣщникъ една плащеница и два покровци всичко на стойность 250 лева.

Църковното настоятелство му благодари най-сърдечно. 1—1

Важно за църквитѣ.

Художественото иконописно ателие „Св. Лука" въ ст. София, ул. Алабинска 22, което, по случай войната врѣменно бѣше затворено, е наново отворено отъ сжщитѣ художници и приема да изработва по най-умѣрени цѣни св. икони, задпрѣстолни распятия, плащаници и пр. 1—3

Скрѣбна вѣсть.

Извѣстяваме на всички роднини, приятели и познати, че любимия ни баща, извѣстния

дѣдо попъ Петръ

се помина на 20-и августъ скоропостижно въ 10½ часа послѣ обѣдъ на 85 годишна възрасть.

Богъ да те прости, незабравими татко. Почивай на вѣки!

с. Одърне, Плѣвенско. Сѣмейство **Попови.**

Печ. Паспалевъ, наематель I Кооп. Печат. Д-во „Гутенбергъ", София.

Год. XIV. София, сѫбота, 28 септември 1913 год. Брой 53.

СЪДЪРЖАНИЕ:

1. Обявление.
2. Римската цѣрква и православнитѣ славяни. — Тс.
3. Влиянието на философията върху теологията. — Свещ. Д-ръ Кр. Цѣновъ.
4. Религиозния животъ въ Съединенитѣ държави.
5. Мнѣния и отзиви. — Иерод. Евтимий.
6. Книжнина. — Грѣшница.
7. Цѣрковно-обществена лѣтопись.
8. Обявления.
9. Некролози.

Светий Синодъ на Българската Цѣрква.

Обявление
№ 2909.

По рѣшение на Св. Синодъ, съ настоящето се обявява, че начиная отъ 10 октомврий т. г. въ Софийската духовна семинария ще се произведе *конкурсенъ изпитъ за даване три стипендии за слѣдване по богословие въ странство*, за който се бѣ обявило още миналата година съ обявление № 3376 отъ 20 юний 1912 година.

Кандидати могатъ да бждатъ само мирски лица съ завършено семинарско образование.

Кандидатитѣ прѣдставятъ най-късно до 5 октомврий въ канцеларията на Св. Синодъ, при особено заявление, слѣднитѣ документи:

1) кръщално свидѣтелство; 2) матуритетно свидѣтелство; 3) медицинско свидѣтелство и 4) свидѣтелство отъ надлежното епархийско началство за живота и поведението си.

За кандидати ще се приематъ само ония лица, които не сѫ по-възрастни отъ 25 години.

Изпититѣ ще бждатъ писменни и устни.

Писменъ изпитъ се държи по омилетика и нравствено богословие. Отъ развитието на темата по нравствено богословие ще се сѫди за стила и правописа на кандидата.

Устенъ изпитъ: по свещено писание (Стари и Нови завѣтъ), догматическо богословие, всеобща цѣрковна история, основно богословие, единъ отъ старитѣ езици — гръцки или латински (прѣимущественo по първия) и единъ отъ новитѣ — нѣмски или французски (прѣимущественo по първия).

Бѣлѣжка. Понеже двама отъ степендиянтитѣ ще слѣдватъ въ Черновицкия богословски факултетъ, двѣ отъ степендиитѣ ще се дадатъ само на кандидати, които издържатъ успѣшно изпитъ по нѣмски езикъ.

Изпитътъ по горѣпомената прѣдмети се държи споредъ програмата на Софийската духовна семинария.

Стипендиянтитѣ сѫ длъжни да слѣдватъ въ ония учебни заведения, които имъ се посочатъ отъ Св. Синодъ.

Стипендиянтитѣ сѫ длъжни да дадатъ на Св. Синодъ надлежно задължително, че слѣдъ свършване на образованието си, до 30 си годишна възрасть, ще стѫпятъ въ духовенъ санъ, или въ противенъ случай, ще повърнатъ изразходваната по тѣхъ сума наедно съ лихвитѣ. При това стипендиянтитѣ се задължаватъ да прослужатъ подиръ свършването си 5 години подъ вѣдомството на Св. Синодъ, кѫдѣто той ги опрѣдѣли.

10 септемврий 1913 година.

Отъ Канцеларията на Св. Синодъ

Римската цѣрква и православнитѣ славяни.

Католишката цѣрква работи усърдно между православнитѣ славяни. Отъ вѣкове тя прави усилия да ги има въ своитѣ обятия. Нейнитѣ вѣковни опити не сѫ сполучили. Ала несполукитѣ не сѫ я отчаяли и я не отчайватъ. Тя слѣдва да работи съ постоянство, такть и ревность. Нейнитѣ методи сѫ разни, срѣдствата й голѣми, пѫтищата много, енергията неизчерпна.

Настѫпилитѣ недоразумѣния и хладини между православнитѣ славяни подиръ букурешкия миръ сѫ усилили резностьта и енергията й напослѣдъкъ. Тя слѣди стѫпка по стѫпки развоя на балканскитѣ събития, усилва своята енергия и се готви да жъне плодоветѣ на своитѣ усилия. Тя е устремила очитѣ си на българи, сърби, албанци и ромѫни. Тя хърля мрѣжитѣ си тукъ въ една ту въ друга отъ балканскитѣ държави, като не забравя славянитѣ и ромѫнитѣ въ Галиция и Трансвалия, както и славянитѣ въ самата Русия. Съ словото на агенти, които е пръснала въ всички православни славянски кралица, и съ перото на други, които иматъ достѫпъ въ западния печатъ, тя на тая минута се мѫчи да използва недоразумѣнията и хладинитѣ между православнитѣ славяни, както и тия между българи и гърци.

Ватиканъ сега е на кракъ. Неговитѣ апостоли сѫ мобилизирани, тѣхнитѣ вождѝ сѫ опрѣдѣлени и

тѣхнитѣ щабове сформирани. Рекогносцировкитѣ сж почнати. Тѣ ставатъ въ Сърбия, Черна-Гора и България. Готвятъ се да минатъ и въ Русия. Това не сж голи думи. Имаме свидѣтелството на самитѣ католишки органи. Парижкиятъ католишки органъ „La Croix“ въ броя си отъ 4-и октомврий посвещава специална статия за маршрута и дѣйностьта на католишкитѣ апостоли между православнитѣ славяни. Отъ тая статия, писана отъ сведуще лице, и озаглавена: «Славянската православна църква на пжть къмъ Римъ», става явно, че католицитѣ работятъ въ Сърбия и България, като не пропускатъ и Русия. Въ нея се казва буквално: . . «Въ врѣме на първата балканска война, когато сърби и българи, ржка о ржка — quantum mutati — изгониха турцитѣ изъ вилает а и Одринъ, говорѣше се твърдѣ сериозно за прѣговори на Сърбия съ Ватиканъ за уния на православнитѣ славяни у нея съ Римъ. Въ България понастоящемъ се води оживена борба въ полза на едно сближаване на българитѣ екзархисти и на македонцитѣ съ католишката църква». Като се пита, ще благоприятствува ли или прѣчи Русия на тѣзи опити, вѣстникътъ продължава: . . «Мждрата политика трѣбва да накара и нея (Русия) да влѣзе въ това движение къмъ Римъ; отъ това нейното влияние далечъ нѣма да изгуби, но ще се усили още повече. Ако това велико дѣло зависи само отъ царь Николай, той може да се възползува въ този случай отъ примѣра на едного отъ своитѣ славни прѣдшественици, Александръ I. Мистерията за неговото прѣминаване въ католичество още не е разкрита, но вънъ отъ всѣко съмнѣние е тайната религиозна мисия на неговия генералъ адютантъ Мишодъ де Боретуръ, пратенъ въ Римъ да прѣговаря съ папа Левъ XII за отричането на императора и за съединението на Руската църква съ Римската». . .

Който слѣди нишката на вѣрскитѣ работи въ Сърбия, България и Русия, лесно ще схване, колко голѣми сж фантазиитѣ на католицитѣ и колко далечъ е отишълъ парижкиятъ католишки органъ въ изопачаване на фактитѣ и въ нюансиране изводитѣ отъ тѣхъ. Не първъ пжть се е писало и говорило, че българитѣ били въ прѣговори съ Римъ. Не първъ пжть католишкитѣ публицисти сж се обрѣщали къмъ миналото да дирятъ вдъхновение за перата си, както и доказателства за нѣкакви връзки на България съ Римъ. Днесъ особено грижливо се разтърсватъ прашнитѣ ватикански архиви и се дирятъ въ тѣхъ доказателства за такива връзки и общения. Всичко това се прави съ цѣль да се въздѣйствува на отчаяното български население въ Македония да се отвърне отъ православното учение, което то насади въ юго-източнитѣ славяни, и да подири закрила за своя езикъ, за своята народность и за своята национална сѫвѣсть въ унията съ Римъ. Въ тази смисъль сж дадени директиви на католишкитѣ апостоли. Съобразно съ тия директиви, тѣ насочватъ своята дѣйность. Съобразно съ тѣхъ, католишкиятъ печатъ пише и твърди за разположение у българи, сърби и руси къмъ уния съ Римъ. Съобразно съ тѣхъ се пише и твърди, че нѣкои духовни и миряни българи били вече въ прѣговори съ Римъ за уния, която да обгърне не само българитѣ въ Македония, но и тия отъ царството. Въ тази смисъль писаха и нѣкои софийски вѣстници, па дори и единъ духовенъ, за които оставало само едно срѣдство да се спаси народностьта на българитѣ въ Македония — унията съ Римъ.

Будни и ловки, католишкитѣ вѣстници използватъ грижливо такивато статии и бързатъ да заблудятъ свѣта, че вече се прѣговаря съ Римъ и скоро въ тѣзи прѣговори ще се намѣси и самъ Н. Блаженство Българския екзархъ. Това пише и твърди католишкото списание «Le Pelerin», което е приложение на в. «La Croix». Подъ заглавие »Къмъ кошарата« „Pelerin“ въ броя си отъ 5-и октомврий н. ст. пише буквално: „Българскиятъ печатъ, прѣдимно „Вечерна Поща“, води твърдѣ силна борба въ полза на едно сближение на екзархийскитѣ българи и македонцитѣ съ Католишката църква. Една комисия, съставена отъ миряни и духовници, е натоварена съ задачата да изучи срѣдствата, чрѣзъ които може да се постигне съединението на екзархситѣ съ Римъ. Увѣряватъ сжщо, че Н. Блаженство Иосифъ, екзархъ въ Цариградъ, билъ повиканъ да даде мнѣние по материята и че вече билъ опрѣдѣленъ пратеникъ, който ще се натовари да води прѣговори по въпроса. Нека се молимъ за единството на Църквата и за връщането на народитѣ въ католишката вѣра“.

Съобщенията на „La Croix“ и на „Pelerin“ сж басни. Въ положение сме да заявимъ най-категорично, че нѣма нищо вѣрно въ тѣхнитѣ твърдения. Никакви прѣговори не се водятъ по унията, никаква комисия нѣма съставена да прѣговаря, никой нѣма мандатъ да води прѣговори за праотеческата вѣра на българския народъ, нито пъкъ да мѣнява вѣрата му.

Не може да се допусне и помисли такова бъркане въ съвѣстьта на българския народъ, който дължи своята съхрана, възраждане и свобода само на православната си вѣра. Голѣма инсинуация е това, дѣто се замѣсва името на Н. Блаженство. Видно високопоставено лице, което прѣди двѣ недѣли мина прѣзъ София отъ Цариградъ и което е говорило съ Н. Блаженство, между друго, и по въпроса за унията, съобщи въ разговоръ на пишещия тия редове слѣдното: . . .„Говорихъ съ Н. Блаженство и по подигнатия въпросъ за унията. Той счита унията за най-голѣма грѣшка, която ще има фатални сетнини за българския народъ. Той е противъ“. Сжщото лице е говорило и съ екзархийския протосингелъ, който така сжщо осждилъ остро мисъльта за унията.

Католишката църква иска да използва недоразумѣнията между православнитѣ славяни. Тя работи за това не само между българитѣ. Ако днесъ се говори и пише повече за българитѣ, отколко за сърби и руси, става затова, защото всички гонятъ да излагатъ и оронятъ България. Свѣденията, които разпространяватъ католишкитѣ вѣстници и заинтересованитѣ кржгове по унията, гонятъ да увеличатъ студенината и недовѣрието между руси и българи. И тѣ постигатъ цѣлта си. Вече нѣкои руски вѣстници, повлияни отъ писаницитѣ на католишкитѣ вѣстници, бързатъ да осждатъ българитѣ, че мѣнявали вѣрата си. „Новое время“ дори писа за нѣкаква роля по унията въ България на униатския лвовски митрополитъ графъ Шепницки. Неговитѣ подозрѣния сж безосновни така, както и онова, което пише „La Croix“ за мисъльта въ Русия за уния съ Римъ. Има заинтересувани кржгове, които искатъ да подържатъ сж заблуда Русия срѣщо България. Тия кржгове пускатъ всички невѣрни свѣдѣния по унията на българитѣ съ Римъ. На тия кржгове се дължи и съобщението, че митрополитъ Шиптицки билъ заминалъ (както пише малоруския в. „Руская правда“, броя отъ 20/IX) за България да работи съ българитѣ, които били приели вече унията. Въ България никой не е приелъ уния, както и никой не знае, че лвовскиятъ епископъ е дошелъ въ България да уреждa българска униатска църква. Ако графъ Шиптицки дойде въ България, той ще се върне разочарованъ. И другъ пжть сме казвали

на това мѣсто, повтаряме го и сега: измежду всички православни славяни и измежду всички православни най-малко проселити има между православнитѣ българи. Отъ освобождението до днесъ почти не се знае православни български сѣмейства да сж минали въ католичество, униатство или протестанство. Има противни примѣри. По отношение на вѣрата си българинътъ е по-голѣмъ консерваторъ отъ русина, сърбина, ромжнина, па дори и отъ гръка . . . Въ Русия всѣка година съ хиляди православни минаватъ въ разни ерези. Въ Ромжния има 100 хиляди католици, а въ Трансилвания повече отъ два милиона ром. униати. Въ Черна гора има повече отъ 5 хиляди католици. Сърбитѣ въ кралството и въ Австрия броятъ много католици. Ще повторимъ заключението, съ което прѣзъ 1901 г. на сжщото това мѣсто свършихме по поводъ на аналогично обвинение срѣщо българския народъ отъ руския църковенъ печатъ:

„Ако се направи подробно сравнение за числата на проселититѣ у православнитѣ страни, убѣдени сме, че заключението ще бжде най-благоприятно за българитѣ: то, не се съмнѣваме, ще убѣди всички, колко несправедливо се обвиняватъ българитѣ въ слабость къмъ Римъ“[1]). *Тс.*

Влияние на философията върху теологията.

III.

За да добиемъ една по-ясна прѣдстава за влиянието на Канта върху теологията, необходимо е да изложимъ неговото религиозно учение. Обаче това учение по никой начинъ нѣма да бжде понятно, ако първомъ не се запознаемъ съ Кантовата етика, изъ която необходимо израства религията.

Человѣкъ става религиозно сжщество само затова, защото първомъ е нравствено сжщество. А ние сме нравствени, защото въ насъ владѣе единъ законъ, който се нарича нравственъ законъ. Той не е нищо друго, освѣнъ единъ принципъ на волята, даденъ а priori. Способностьта ни да откриваме законитѣ се нарича разумъ. А когато разумътъ дѣйствува, той става вече практически разумъ или воля. Законътъ е изражение на необходимость, а волята — изражение на дѣйствие по собствено подбуждение. Ние можемъ да си прѣдставимъ воля, която да нѣма никакво друго подбуждение, освѣнъ законътъ, въ който свободата и необходимостьта да се сливатъ. Тази воля е именно добра, чиста и свята. Но можемъ да си прѣдставимъ и друга воля, която да се ржководи отъ чувствени мотиви. При такава воля законътъ нѣма да се яви въ форма на насилие, а като извѣстна заповѣдь, която казва: ти си дъленъ. Нравственията законъ не насиля, а само задължава. Неговитѣ повеления сж категорични за всички хора. Най-главното условие на нравствения законъ се заключава въ това, да не се дѣйствува въ името на нѣкакви отстранни интереси, а да се изпълнява закона заради закона, единствено отъ уважение къмъ него. А такова изпълнение на закона е възможно само тогава, когато законътъ не е даденъ намъ отъ чужда воля, а е собственъ нашъ законъ, рожба на нашата воля. Само такъвъ законъ може да има за насъ нравствена природа. защото само такъвъ законъ може да се изпълнява по нравствени подбуждения. Чуждиятъ законъ изисква послушание; той може да е авторитетенъ, но той не може да има качествата на всеобщность, защото не могатъ всички хора да го схванатъ и като вжтрѣшенъ законъ за себе си. А значението на единъ законъ се заключава въ неговата всеобщность и задължителность. Всеобщностьта и задължителностьта може да бжде намъ наложена единствено чрѣзъ разума. Само разумътъ може да разбира и дава закони. Азъ мога да признавамъ нравственния законъ само въ такъвъ случай, когато той е законъ на практическия разумъ, когато моята воля — доколко тя е практически разумъ — сама си е дала законъ. Таквазъ воля е автономна воля. Слѣдователно, послѣдното условие на нравственостьта и нравствения законъ се заключава въ автономната воля. А тази независимость на волята отъ външни причини се нарича свобода на волята. Ако волята не е свободна, то не можеше да бжде и автономна. Що е това свободна воля? Подъ това понятие ние разбираме воля, която е независима отъ естествени причини. Но това не ще рече независимость въобще отъ всѣка причинность. Такава независимость би била произволъ или беззаконна свобода. А това е несъвмѣстимо съ понятието воля. Защото воля е способность да се дѣйствува закономѣрно. Ако тази закономѣрность бѣше идентична съ законитѣ на природата, то волята въ такъвъ случай би била несвободна, слѣдователно и неавтономна. Свобода въ отрицателенъ смисълъ значи независимость отъ естествени причини, а въ положителенъ — автономность. Тъй че свободна воля ще рече способность на разума да си дава и изпълнява единъ законъ. Нравственията законъ щѣше да бжде едно праздно понятие, ако волята не притежаваше покрай законодателната и една изпълнителна сила. Ето защо положението „дъленъ съмъ, слѣдователно, мога“ намира своето оправдание. Безъ свобода нѣма нравственъ законъ, безъ нравственъ законъ не може да има съзнание за свободата. Нравственията законъ служи за доказателство, че ние имаме свободна воля. Кантъ не откри пръвъ нравствения законъ, но той пръвъ му даде една правилна формулировка. Отсече ли се понятието за свободата, то се унищожава и учението за нравственостьта. Но какъ можемъ обаче да разберемъ тази свобода? Свободата не е явление въ реда на опитнитѣ факти и затова не може да имаме за нея разсждъчно познание. Защото разсждъчнитѣ понятия иматъ значение само за явленията. Да, свободата въобще не е явление. За свободата не можемъ да сждимъ нито положително, нито отрицателно; ние можемъ само или догматично да я признаваме, или догматично да я отричаме. Природниятъ механизъмъ изключава въобще свободата, но това още не значи, че тя е и немислима. Тя само е невъзможна въ реда на явленията, които се извършватъ въ врѣмето, защото сж обусловени едни отъ други. Но тя теоретически напълно е мислима, като свойство или способность на едно сжщество, което не подлежи подъ условията на врѣмето. А това сжщество е „нѣщо само по себе“, като сжщность (Ding an sich). Носительтъ на свобдата (нѣщото само по себе) не трѣбва да се мисли като явление на природата, а само като умопостижимо нѣщо, не като феноменъ, а като ноуменъ. Но кое ни дава право да правимъ това различие и да мислимъ, че явленията не сж сжщности или нѣща сами по себе? Туй се основава на обстоятелството, дѣто явленията се намиратъ въ пространство и врѣме, а тѣзи послѣднитѣ не сж свойства, не сж обективни качества на нѣщата. Пространство и врѣме сж наши субективни схващания. Слѣдователно, мислимостьта на

[1]). „Църк. вѣстникъ“, брой 31, 1901 г., статия: „Наложителна справка“

свободата се опира върху критическото учение за пространството и врѣмето. А отъ тукъ и възможностьта на ученията за нравственостьта.

Человѣка въобще можемъ да го разгледаме отъ двѣ становища. Отъ една страна той се явява намъ като обектъ на опита, чувствено сѫщество, емпирически характеръ, а отъ друга — като нѣщо само по себе, принадлежаще на умопостижния миръ. Като емпирически характеръ ние сме обусловени отъ врѣмето и затова не сме свободни; а като умопостижимъ характеръ ние сме безусловни и затова свободни. Като свободна причинность ние сме *воля*, даваща сама на себе законъ. Въ чувствения миръ волята дѣйствува на основание желанията и склонноститѣ, а въ умопостижимия миръ дѣйствува по своя собственъ законъ, който се явява като категоренъ императивъ, защото при него не играятъ роля никакви чувствени мотиви. Ние не трѣбва да казваме: ние сме свободни; ние само *мислимъ* себе си свободни и дѣйствуваме подъ влияние идеята за свободата. Въ такъвъ случай свободата се явява само като мировъ принципъ идея, но още не като принципъ на морала, който изисква приложение на идеитѣ въ реалния животъ. Разбира се, че ако абсолютната, умопостижимата свобода бѣше немислима, то не щѣше да бѫде мислима и моралната. Но какъ е възможно да мислимъ едно сѫщество и като емпирически и като умопостижимъ характеръ? Послѣ и каква полза отъ това, когато всичките наши постѫпки, като явления въ врѣмето, сѫ съвършено несвободни? Тукъ изпъква една мѫчнотия, която изглежда почти непрѣодолима. Но Кантъ я разрѣшава по слѣдующия начинъ: Всѣко наше дѣло е въ зависимость отъ нѣкое друго дѣло и всичкитѣ заедно съставляватъ емпирическия характеръ. Обаче това никакъ не прѣчи цѣлия емпирически характеръ да бѫде обусловенъ отъ умопостижимия. Възъ основа на тази обусловеность възниква и нравственото сѫзнание, което говори като съвѣсть, а се чувствува като разкаяние. Дѣлата сѫ несъвършени, обаче намѣренията, мотивитѣ, могатъ да бѫдатъ абсолютни.

Понятието за свободата съставява централния пунктъ въ системата на чистия разумъ.

Обаче свободата не е способность да се познава, а е способность да се произвежда, да се дѣйствува. Причинитѣ, възъ основа на които дѣйствува тази способность, се наричатъ сѫзнателни мотиви. Способността, която дѣйствува възъ основа нѣкоя прѣдстава, я отличаваме отъ механичнитѣ сили на природата и я наричаме воля. Свободата, слѣдователно е воля. Свободата е способность, която въ едно и сѫщо врѣме е и практическа и разумна способность. Затова тя е и практически разумъ. Понятието за свободата има три опрѣдѣления: тя е практическа способность; затова тя се отличава отъ познавателната способность. Тя е воля; въ това се състои отличието ѝ отъ механическитѣ сили. Тя се опрѣдѣля отъ чистия разумъ; затова се отличава отъ емпирическитѣ способности. Значи, свободата е *чистъ практически разумъ*. Тя е *чиста воля*. Отъ чистата воля трѣбва да се отдѣлятъ всички емпирически части.

Волята всѣкога се детерминира отъ извѣстни прѣдстави. Когато волята се опрѣдѣля не отъ чистия разумъ, тогазъ я направляватъ емпирически прѣдстави. Тогазъ тя желае нѣщо отъ реалния миръ. Тукъ най-силниятъ мотивъ на волята да иска извѣстно нѣщо е прѣдставата за удоволствие. Но това не е морално. Моралностьта изисква волята да бѫде опрѣдѣлявана отъ чистия разумъ, отъ прѣдставата за нравствения законъ. Чистата воля не допуска емпирически основания. Тя се унижощава и отъ най-малкия емпирически примѣсъ. За чистия моралъ може да се каже това, каквото и за чистата математика. Мотивитѣ на чистата воля не бива да иматъ никакво друго сѫдържание, освѣнъ формата на закона. Правилото на постѫпката трѣбва да бѫде годно да стане всеобщъ законъ за всички хора. Правилото трѣбва да бѫде тождествено съ нравствения законъ.

Но по какъвъ начинъ може нравственията законъ да бѫде подбуждение, мотивъ на волята? Подбуждението трѣбва да се усѣща, а нравственията законъ е само мислимо нѣщо. По какъвъ начинъ тогазъ прѣдставата за закона може да бѫде мотивъ на волята? Усѣщанията иматъ емпирически характеръ, а какъ може нравственията законъ да приеме такъвъ характеръ? Тукъ Кантъ допуска едно *чисто морално усѣщане*, което произтича изъ нравствения законъ, като необходимо и априорно дѣйствие.

Свещ. Д-ръ К. Цѣновъ.

Религиозния животъ въ Съединенитѣ държави.

(2)

* * *

Въ Съединенитѣ държави религията се ползва съ безусловна свобода. Двата члена на конституцията, които се отнасятъ за религията, сѫ прости, ясни и рѣшителни:

„Не се гледа врѣата на кандидатитѣ за обществена и държавна служба.

Конгресътъ нѣма да издава законъ за забрана на каквато и да било религия или пъкъ за забрана на нейното свободно изповѣдване".

Така гласи конституцията. Нравитѣ на американцитѣ се схождатъ съ прокараните начала въ основния законъ. Разнитѣ „именования" религиозни сѫ се умножили едноврѣменно съобразно съ религиозния и индивидуаленъ духъ на англо-саксонската раса. Днесъ се набояватъ повече отъ петдесеть религиозни наименования, безъ подраздѣленията, които иматъ свои църкви и пастори. Тѣ никнатъ почти прѣдъ наши очи.

Въ Америка сѫ допуснати всички религиозни форми. Изключена е само безрелигиозностьта. Всѣки си избира вѣра и култъ, каквито желае. Да се въздържи човѣкъ отъ всѣки култъ и отъ всѣка вѣра щe рече да се отрече едноврѣменно отъ сѫществената привилегия на човѣка и отъ неговия основенъ дългъ. Такъвъ човѣкъ е падналъ и съмнителенъ.

Въ Америка обрѫщатъ голѣмо внимание на религията. Тамъ не може да има мѣсто за безрелигиознитѣ. Които постѫпятъ на служба или на работа, отбѣлѣзватъ въ въпросникъ, който имъ се дава, отговоритѣ си по редъ въпроси. Единъ отъ въпроситѣ, на който трѣбва да отговорятъ, е и тоя за вѣрата, която изповѣдватъ. Нѣкои французи, които трѣбвало да отговорятъ на въпроситѣ въ такъвъ въпросникъ, поискали да напишатъ срѣщо въпроса за религията: *никаква*. Единъ тѫженъ сънародникъ, който отъ много години живѣелъ въ Америка и ималъ видно положение, ги посъвѣтвалъ да не правятъ това, защото ще си повредятъ. Посъвѣтвалъ ги да запишатъ по-добрѣ вѣрата, въ която сѫ се родили. Безрелигиозниятъ не могатъ да намѣрятъ работа. За религиозниятъ има други неудобства, това сѫ тия, които идатъ отъ привърженицитѣ на една и друга религия. Които се запишатъ католици, ще си затворятъ, може би, донѣкждѣ вратитѣ на нѣкои протестантски кѫщи, и наопаки: които се запишатъ протестанти, ще си затворятъ, може би, вратитѣ на нѣкои католишки църкви. А които се запишатъ, че не

сж нито католици, нито протестанти, тѣ си затварятъ навсѣкждѣ вратитѣ.

Безрелигиозно учение не е това, което изключава всички вѣрования, но това, което допуска всички и не приема никое отъ тѣхъ съ изключване на другитѣ. Въ американскитѣ университети, колежи и училища не отдѣлятъ науката отъ вѣрата, не срѣщопоставятъ двѣтѣ дисциплини, отъ които едната направява волята и дѣйностьта, а другата — ума. Въ тѣхъ еднакво се грижатъ за поведението и за мисъльта. Възпитателъть съединява въ себе нѣщо свещенишко Съ това си качество той напомня традициитѣ на срѣдния вѣкъ, който никога не отдѣляль двата вида на учителското призвание. Прѣдсѣдателъть или прѣдсѣдателката на университета има изгледъ на игуменъ или игуменица на мънастирь. Неговото или нейното право е да ржководи утренитѣ молитви въ капелата, защото обичай е да се почва деня съ общо събрание въ молитвения домъ. Изпѣватъ задружно нѣкои религиозни пѣсни, прочитатъ нѣкои стихове отъ библията, казватъ често и кжса рѣчь. Тази послѣдната нѣма нищо общо съ религиозна проповѣдь. Тя се отличава съ това, че има практиченъ и възвишенъ характеръ. Когато се случи гость, молятъ го да говори той Тази лъскателна покана значи, че неговитѣ думи се приематъ като благовѣйно послание.

Съвсѣмъ естествено е, че въ държавата се срѣща сжщия духъ, както и въ училището. Въ първата, както и въ второто, „неутралитетътъ" съвсѣмъ не се състои въ въздържане отъ всѣки култъ, но въ приемане на всички, въ засвидѣтелствуване на разположение и симпатия, които ги насърдчаватъ въ благородната работа да издигатъ хората надъ слабоститѣ и егоизма имъ, да повдигатъ тѣхното достоинство и чистягъ тѣхното сърдце. Нѣма тържество, което да не е проникнато съ религиозность, въ което да не е прѣдставена християнската идея. Различието на „именуванията" не прѣчи: всѣкога лесно се споразумѣватъ за обща молитва или пъкъ да изслушатъ благосклонно рѣчьта на уважаванъ черковникъ. Когато прѣдсѣдателътъ на Съединенитѣ държави осветява нѣкое народно учреждение, поканва авторитетни и видни религиозни служители да изразятъ въ име на всички божествената идея и чувство на тържеството. Самъ той се присъединява, присъединява и държавата въ религиознитѣ манифеотации, дѣто се проявява силата на духовната власть и прѣуспѣването на църкватѣ, които прѣдставяватъ. Прѣдсѣдателътъ на републиката не пропуска ни една церемония отъ общенароденъ характеръ, дори и такава, която се върши отъ отдѣлна църковна община. Нищо по-бѣлѣжито въ това отношение и по импозантно отъ юбилея на кардиналъ Жибонъ въ 1896 г., когато чествувалъ десетгодишнината на кардиналството си, четиресетгодишнината отъ епископството си и петдесетгодишнината отъ постригването си. Прѣдсѣдателътъ на Съединенитѣ държави и министритѣ се присъединили къмъ властитѣ на Мариландъ и къмъ тия на града Балтиморъ, за да отдадатъ заедно почить на единъ именитъ гражданинъ, въ чието лице отличавали единъ отъ най-благородните служители на страната и на човѣчеството. Ето и другъ не по малко важенъ примѣръ. На 2 и юний 1907 г. градътъ Сз. Павелъ празднувалъ, улицитѣ и гарата му били укичени съ знамена. Повече отъ 60 хиляди гости били дошли да чествуватъ заедно съ мѣстнитѣ граждани полагането основния камъкъ на новия катедраленъ храмъ. На естрада, украсена така сжщо съ знамена, бѣха заели мѣсто заедно съ духовенството, състоящо се отъ 350 свещеници, 5 архиепископи и 25 епископи, управителътъ на града Минезота, градския кмегъ, сжднитѣ, равинътъ, пасторитѣ и всички първенци на Св. Павелъ и на града Минеполисъ. Прѣдсѣдателътъ на Съединенитѣ държави, Рузвелтъ, съ телеграма поздравилъ всички участвуващи въ тържеството.

Мнѣния и отзиви.

Слѣдъ войната

I

„Или — или".

Великъ трагизъмъ прѣживѣ и прѣживѣва всѣка душа, на която думата „православие" бѣ близка до сърдцето. Прѣдъ нашитѣ очи се разигра кървава борба между православни народи. Четири православни народи се нахвърляха върху пети и го райтерзаха. Православни войски прѣдвождани отъ свети кръстъ и отъ „Спаси Господи" прогониха православни архиереи и свещеници, затворьяха и ограбиха православни храмове, оголиха и до земята сринаха десетки хиляди невинѣнъ православенъ народъ. Кой каквото ще да мисли, но трѣбва да се признае, че православието, не като сборъ отъ истини и идеи, а *като реална обществена сила*, показа тази година голѣмо безсилие. Или по-точно: не самото учение прѣгърнѣ отъ събитията нѣкакъвъ упрекъ въ безсилие, но православнитѣ народи показаха, че не е въ тѣхъ тѣхната вѣра такъвъ факторъ, който да имъ създава нѣщо общо съ едновѣрнитѣ народи, който да усигорява помежду имъ яка връзка, по-силна отъ всѣкакви други разединителни влияния. Не сж нужни много теоретически доказвания на тази мисъль.

Ако да имахме реална и православна идея, обединяюща православнитѣ народи, шѣше ли една тъй жестока война да бжде започната и свършена, безъ и опитъ да се направи, щото православната Църква, православнитѣ прѣдставители въ тѣзи народи да потърсятъ срѣдство за любовь и миръ? Всички фактори навсѣкждѣ по православния свѣтъ казаха думата си, употрѣбиха въ такава или онакава смисъль влиянието си.

Употрѣбиха ли влиянието си прѣдставителитѣ на едно и сжщото православие въ разнитѣ православни страни?

Очевидно, че или тѣ го не употрѣбиха, или не за едно и сжщо православие сж говорили, когато сж се опитали да говорятъ. Защото, ако едно и сжщо ги въодушевяваше, ако това едно и сжщо бѣше по-високо отъ всичко друго, колкото небесенитѣ идеалъ е по-високъ отъ земния, ако, най-сетнѣ, не само у православнитѣ прѣдставители, но и у православнитѣ народи обединяющиятъ ги небесенъ идеалъ бѣше по-високъ отъ земния, можеше ли да се очаква да стане това, което стана. А щомъ то стана, остава съ положителность да се каже:

Или прѣдставителитѣ на православието въ Русия, България, Сърбия, Гърция, Румания и Черна-Гора не изпълниха дълга си, не казаха своята дума; или тѣ я казаха, но най-малко за православието мислѣха, когато я казаха; или най-сетнѣ тѣ я казаха, казаха православната си дума, но въ тѣхнитѣ страни тя бѣше „гласъ вопиющаго въ пустинѣ".

Нека всѣки русинъ, българинъ, сърбинъ, румънецъ, гръкъ, черно-горецъ, за когото православието не е праздна дума, да отхвърля което-ще отъ горнитѣ три „или". Нека единъ съ възмущение да отхвърля даже и мисъльта,

че прѣдставителитѣ на православието не си били казали думата и може би и азъ ще се съглася съ него. Нека другъ съ още по-голѣмо възмущение да отхвърля мисъльта, че православни прѣдставители не по православному си казали думата. Нека трети за аксиома да счита, че неговата страна е страна православна и не е безразлично въ нея мнѣнието и направлението на православното църковно съзнание по важнитѣ въпроси. Нека всѣки да отхвърля и оставя за другитѣ едно по едно тѣзи „или", но едно той непрѣмѣнно трѣбва да остави на своя глава. Защото голиятъ фактъ ще стои прѣдъ него и ще изисква това. Защото прѣдъ него ще стои мѣсецъ юний и юлий 1913 година, когато „православенъ" куршумъ „православна" кръвь лѣеше и „православни" сили бездѣйствени стоеха.

Голиятъ фактъ ще стои и ще пита: Ако православието си каза думата, тази ли е неговата дума; ако пъкъ не е тази, то у дома ли си е това православие, гдѣто вмѣсто неговата дума се чуе думата на краль-Константиновци, Путниковци и Майоресковци?

Не. Извѣртявания сж възможни по вѣстници и салони, по дипломатически канцеларии и конференции, но речемъ ли да говоримъ за православие и за небесни идеали, щемъ-нещемъ, поне едно отъ горнитѣ „или" всѣки православенъ трѣбва да признае и за къмъ себе си отнасяще се. Па ще има и такива, които на своята съвѣсть да видятъ лежащи и повече отъ едно отъ горнитѣ „или". Въ Букурещъ не четохме извѣрши ли се слѣдъ завръщането на конференцията на православнитѣ народи православенъ молебенъ, но ако се е извършилъ, азъ не бихъ желаялъ да бѫда извършващиятъ го свещеникъ, защото едно или повече отъ горнитѣ „или" ще задушеха молитвения ми полетъ.

Да стои свещеникъ Божий прѣдъ Божия прѣстолъ въ Гърция и да отслужва благодарственъ молебенъ за възкръсналата надъ развалинитѣ на стотици български училища и църкви, надъ развалинитѣ на блѣна и надеждата на единъ цѣлъ народъ, византийската империя на Константинъ XII, туй умѣть ми може още да схване, макаръ да го не оправдава. Но да стои съ молитва на уста свещеникъ Божий и да чувствува задъ себе си събрани прѣдставители на всички православни народи, а още по-нататъкъ да чувствува, че лежи подписанъ отъ всички актъ, въ който всѣки редъ е пропитъ съ думитѣ: „Силата е право, изнудвателството е моралъ" — туй умѣть ми не може да побере. Надъ мене, като камъкъ тежъкъ биха лежали горнитѣ мисли и въпроси и азъ бихъ се питалъ: „Дали и прѣдставителитѣ на православието биха казали същото, каквото тѣзи облѣчени въ фракове хора, или пъкъ тѣзи хора сж изтикали въ своитѣ страни православието и тѣ вмѣсто него вѣщаятъ, а пъкъ то като празднична форма, само въ празникъ въ черкова се слуша и въ обществения животъ само формалности изпълнява?"

Азъ не бихъ възнесълъ, подъ гнета на тѣзи мисли, благодарственъ молебенъ. Азъ бихъ попросилъ отъ Бога прощение, за гдѣто съ немощни уста замѣнявамъ съ друго опрѣдѣлената молитва, па бихъ се обърналъ къмъ тѣзи, които де jure бихъ ималъ право да наричамъ „свое паство" и бихъ имъ извикалъ:

„Или направете въ своитѣ страни православието *реална* обществена сила, или откровено кажете прѣдъ Бога и народитѣ, че то е робиня у Васъ, че за да бѫдешъ на този свѣтъ истински православенъ човѣкъ или народъ, трѣбва да очаквашъ само гонения, мжки и разочарования . . ."

И много още азъ бихъ казалъ въ онзи моментъ и очитѣ ми щѣха да бѫдатъ спрѣни на този, отъ когото най-много зависи, щото православието, истинското православие, да е и реална сила на земята и който най-много се самообълщава, че то е реална сила и не вижда, че у дома му тази реална сила е облѣчена въ господарски дрѣхи робиня.

Азъ не бихъ се побоялъ отъ сериозната мисъль, че той може криво да ме разбере.

И. Евтимий.

Книжнина.

Грѣшница.

(по А. Толстой) (2)

4

Наливатъ вино — шумъ, веселие,
кимвали, лютни, пѣснопѣние,
кждежъ и слънце, и цвѣтя —
и ето срѣщу тѣхъ безгласенъ
пристжпа мжжъ благообразенъ.

Въ чудесната му красота,
въ осанка, въ стжпки и въ движене,
въ младенческитѣ му черти
сияе одъньо, вдъхновене;
величественията му видъ
неотразимо диша властность,
къмъ земна радость безучастность
чете се въ погледа му впитъ
въвъ бждащето. Не прилича
този мжжъ на смъртнитѣ мжже,
а—ангелъ слѣзълъ отъ небе.

Неволно грѣшната жена
отъ туй величие сама
смути, се робско го погледна;
но сепна се и скочи блѣдна,
като си спомни свойта рѣчь,
поемна съсъ ржка трептяща
кристална чаша — отдалечъ
съ усмивка дързостна, изящна
пришелецу подаде тя:
„— Ти ли учишъ на отречене?
Не вѣрвамъ въ твоето учене,
мойто й по-вѣрно и надежно —
живѣя волно и безбрѣжно!

Не се смущавать младини
отъ този що скиталъ въ пустини,
постилъ читиредесеть дни!
Зарадъ наслади салъ живѣя,
молитви, пости не копнѣя —
менъ вѣрата ми й красота
и служа съ вино и цѣлувки,
и търся скжпитѣ милувки —
усмивамъ твоята чистота,
ти не вълнувашъ ми душата . . ."

Но още й звучатъ словата,
усмивка трепне на лице,
тя полулѣ се и по гривна
се пѣня винена разлѣ.

И общи присмѣхи наивни
зачу край себе си въ смущене:
„— Шегува се! Въвъ заблуждене
отъ странического му видъ;
не е учительтъ прѣдъ нея,
а — Иоанъ изъ Галилея,
любимиятъ му ученикъ".

5

Небрѣжно въ немощни обиди
отмина той отъ тазъ жена . . .

Слѣдъ него другъ спокоенъ иди,
отива въ храма. — Бѣдина
по Неговото изражене;
възторгъ и ярко вдъхновене
въ смирението Му не личи;
но мисъльта Му е дълбока,
каквато нѣма и въ пророка;
миръ грѣй отъ кротки Му очи —
такивизъ очи, съсъ благость пълни,
не ще да види пакъ свѣта!

Наврѣдъ, кждѣто съ погледъ зърне,
разлива сладка тишина.

На днѣ коса Му раздѣлена
се спуска въ кѫдрави вълни
по дрѣха простичко скроена,
брадата, сжщо развоена,
едва достига до гърди.

Пристжпа стройно, съ благость ходи
напрѣдъ отъ стекли се народи
да чуятъ Новия завѣтъ.

Шумътъ отъ гоститѣ събрани
замлъкна въ тайно ожидане —
чувствува всѣки Божий гледъ. . .

А Той въ мълчание дълбоко
изгледа всичкитѣ наредъ,
и на момата самохвална
възпрѣ Си погледа. Печална
смути се грѣшната дѣвица.

Но погледа Му, катъ зорница
съсъ нова лжчь я озари —
и всичко Нему се откри.
Въ сърдцето ѝ що бѣ таено,
чрѣзъ грѣхъ що бѣше наслоено,
бѣгâ, катъ мракътъ прѣдъ зари.

Душа ѝ въ мрака потулена,
до дълбини бѣ озарена:
неправдата на свѣтотатенъ
животъ шеметенъ и развратенъ
внезапно стана ѝ разбранъ.

Духътъ ѝ въ ужасъ обладанъ
съзира своето крушене . . .

Момата вижда въ изумлене
че Този съ благость я сразилъ
и даже сили ѭ даривъ
съ възраждането ѝ душевно
да види какъ въ грѣха вседневно
върнѣла съ устрѣмъ въ гибельта.

Проникната отъ благостьта
почувства ужасъ и погнуса
отъ днитѣ на живота свой —
въвъ наказание се раздруса
цѣлото нейно сжщество.

Но чула новото начало,
съмнѣние въ съвѣстьта остало
я плаши . . . тя се побое . . .

Въвъ тишината извънѣ
гласътъ на чаша изтървана:
въ гърди си тайни гласове
дочува грѣшницата млада,
треператъ блѣдни ѝ уста . . .

Разплакана тя низко пада
на колѣнѣ си прѣдъ Христа.

Раф. Ст. Тошкинъ.

Църковно-обществена лѣтопись.

Н. Блаженство екзарха Въ управитѣ кржгове нма свѣдения, че Н. Блаженство екзархътъ ще дойде прѣзъ първата половина на мѣсецъ октомврий въ София да вземе участие въ синодната сесия. Вече се правятъ приготовления за заминаването на Н. Блаженство. Въ свръзка съ това е повиканъ въ Цариградъ екзархийския счетоводитель г. Д-ръ Н. Чиловъ, който отначало на войната бѣ прикомандированъ заедно съ училищния екзархийски отдѣлъ при министерството на народната просвѣта въ София.

Важни документи. Високопрѣосвещенитѣ св. Пелагонийския митрополитъ г. Авксентии, св. Дебърски г. Козма, св. Велешки г. Мелетий, св. Скопски г. Неофитъ и св. Охридски г. Борисъ сж изпратили на Н. Блаженство екзарха, съ прѣписъ въ Министерството на външнитѣ работи и на изповѣданията, обширни изложения за епархиитѣ си отъ деня на дохождането на сърбитѣ до деня, въ който сж дигнати отъ катедритѣ си и изгонени извънъ заетитѣ отъ сърбитѣ земи въ Македония. Изложенията сж документирани съ цѣнни факти и свѣдения. Такива изложения сж изпратили и архиерейскитѣ намѣстници, които сж управявали епархии.

По отводитѣ въ духовнитѣ сждилища. Св. Синодъ е отправилъ на 27-и того до епархийскитѣ началства окржжно писмо по отводитѣ въ духовнитѣ сждилища. Въ него се даватъ напжтствания, кой може да възбужда дѣла срѣщо провинени по службата си духовни лица, сжщо и противъ кои духовни сждии провиненията може да прѣдявяватъ отводъ. Въ идния брой ще се напечата окржжното.

Духовната семинария. Отъ Цариградската духовна семинария досега сж подали заявления да бждатъ приети въ Софийската духовна семинария да продължатъ духовното си образование около 50 възпитаници. Всички подали заявления сж приети и записани въ Духовната семинария за редовни ученици.

Отпусната степендия по история. Миналата година свърши богословския факултетъ въ Черновишкия университетъ съ титла докторъ по богословието Н. Прѣподобие неродиаконъ Антимъ Шиваченъ. Н. Прѣподобие е слѣдвалъ едноврѣмено въ сжщия университетъ факултета по история, отъ който миналъ шесть семестра. Св. Синодъ му е отпусналъ степендия да довърши и фжкултета по история. Тѣзи дни Н. Прѣподобие заминава за университета въ Черновицъ.

Анкета по положението на българитѣ въ околностьта на Чаталжа. Споредъ една телеграма до българската телеграфна агенция, турското правителство се съгласило да се допуснатъ и двама български митрополити въ анкетната комисия, която ще изслѣдва положението на християнитѣ въ тракийскитѣ околии, които останатъ въ Турция. Н. Блаженство Екзархътъ билъ уѣдоменъ за това и поканенъ да назначи двама български митрополити въ проектираната анкетна комисия.

Рилска св. обитель.

ОБЯВЛЕНИЕ
№ 1375.

Управлението на Рилската св. обитель явява, че на 5 октомври т. г. въ 2½ часа слѣдъ обѣдъ, въ канцеларията на монастирското управление въ Рилския монастиръ, ще се произведе търгъ съ явно наддаване за отдаване подъ наемъ на монастирската тепавица, воденица и гребенецъ, находящи се въ село Рила, за три години.

Приблизителния наемъ е 4500 лв. за тритѣ години.

Залогъ за правоучастие въ търга се иска 300 лева.

Поемнитѣ условия могатъ да се видятъ въ монастирската канцелария и въ метоситѣ монастирски въ гр. Дупница и с. Рила.

Конкурентитѣ трѣбва да прѣдставятъ книжата си по чл. чл. 11—16 отъ закона за обществените прѣдприятия.

Търга влиза въ сила слѣдъ утвърждението му отъ Светия Синодъ на Българската църква.

Рилски монастиръ, 10 септ. 1013 г.

2—3 **Отъ монастирското управление.**

Важно за църквитѣ.

Художественото иконописно ателие „**Св. Лука**" въ ст. София, ул. Алабинска 22, което, по случай войната врѣменно бѣше затворено, е наново отворено отъ сжщитѣ художници и приема да изработва по най-умѣрени цѣни св. икони, задпрѣстолни разпятия, плащаници и пр. 2—3

Алдомировско Църковно Настоятелство

Обявление
№ 2.

Алдомировското църковно настоятелство обявява, че Алдомировската енория състояща се отъ 210 кжщи е вакантна и търси кандидатъ за свещеникъ, който да отговаря на изискуемитѣ се условия съгласно закона отъ Екзархийския уставъ.

Кандидатитѣ се умоляватъ да се явятъ лично прѣдъ настоятелството най-късно до 30 октомври н. г.

с. Алдомировци 15 септември 1913 год.

1—3 **ОТЪ НАСТОЯТЕЛСТВОТО.**

РУСЛАРСКО ЧЕРКОВ. НАСТОЯТЕЛСТВО.
(Варненска околия).

Обявление

Горньото черковно настоятелство обявява, че енорията му е вакантна и търси свещеникъ или кандидатъ за такъвъ съ семинарско образование.

Енорията се състои отъ двѣ села: Русларъ и Елечъ. Центърътъ на енорията отстои отъ Варна на 12 километра.

Кандидатитѣ да прѣдставятъ документитѣ си въ Варненската и Прѣславска митрополия, а сами да се явятъ въ Русларъ за споразумѣние съ християнитѣ.

с. Русларъ, 24, септември 1913 година.

1—3 **Отъ Черковното Настоятелство.**

†

Скръбна вѣсть.

Съ дълбока скрѣбь и неизразима тага извѣстяваме на роднини, приятели и познати за смъртта и непрѣжалима загуба на многообичния ни и незабравимъ съпругъ, баща, братъ и сродникъ

свещеникъ Константинъ Т. Инджовъ

на 47 год. възрастъ, родомъ отъ гр. Лозенъ-градъ,

който почина на 13 Септември т. г. въ 10½ часа прѣди обѣдъ въ гр. Ямболъ слѣдъ нѣколко дневно болѣдуване, като, остави всички ни въ дълбока скрѣбь.

Почивай въ миръ, мили и незабравимъ съпруже, баща и братко, защото въ живота си ти бѣ нашъ наставникъ и ржководитель. Споменитѣ за твоитѣ високи добродѣтели и беззавѣтно самопожертвуване винаги ще ни напомнятъ за твоя благъ характеръ, ще възбуждатъ въ нашитѣ души мили спомени и ще изпълватъ очитѣ ни съ сълзи.

Сжщо изказваме и своята благодарность къмъ мѣстното ямболско духовенство во главѣ Архиерейския намѣстникъ, което извърши опѣлото на покойния и съпроводи тлѣнните му останки до вѣчното му жилище.

Миръ на прахътъ ти!

ДЪЛБОКО ОПЕЧАЛЕНИ: **съпруга**: презвитера Атанаска, **братя**: свещ. Михаилъ и Павелъ, **дъщеря**: Марийка, **зетъ**: Иванъ, **чаба**: Мария, **шурей**: Христо, **балдъзи**: Цилияна и Василка, **баджанакъ**: Киро, **приятели и во Христѣ братя свещеници**: Картунковъ и Ковачевъ.

с. Мурсатлий, 18/IX 1913 год. 1—1

Печ. Паспалевъ, наематель I Кооп. Печат. Д-во „Гутенбергъ", София.

Год. XIV. София, сжбота, 5 октомврий 1913 год. Брой 54.

Д-ръ вѣстникъ
Излиза всѣка седмица
при свършването ... гиди
вата въ годината

Годишната цѣна на Църковенъ вѣстникъ, заедно съ приложенията се България 10 лева, а за странство 13 лева.

Единъ брой 15 ст.

ЦЪРКОВЕНЪ ВѢСТНИКЪ

поука бесѣда

СЕДМИЧНО ИЗДАНИЕ

Абонаментъ и годишнитѣ и вѣчнитѣ прѣплатители

Всичко, относещо се до вѣстника се изпраща до администрацията на „Църковенъ вѣстникъ" въ гр. София.

За обявления се плаща по първи пѫть по 20 ст. на редъ съ гарнитура, а всѣко повторително по 15 ст.

Нелѣпи писма не се приемать. — ракописи на седмичното издание не се връщать.

СѢДЪРЖАНИЕ:

1. Българитѣ въ турска Тракия.
2. Влияние на философията. — Свещ. Д-ръ Кр. Цѣновъ.
3. Отношенията на Бълдарската цѣркна къмъ Грѣцката и Римската отъ края на IX до половината на XIII вѣкъ. — Вл. Кочановски.
4. Мнѣния и отзиви. — Ирод. Евтимий.
5. Книжнина — Духа на християнството — Тошкинъ
6. Извлѣчения изъ писима и дописки.
7. Синодни разпоредби и окржжни.
8. Църковно-обществена лѣтопись.
9. Обявления.

Българитѣ въ турска Тракия.

Сключеният между Турция и България миръ промѣни картата на Тракия, сжщо и настроенията у турци и българи. Съ него се създадоха нови граници и условия, туриха се основитѣ и на правилни сѫсѣдски отношения. Остава само да се гради по тѣхъ.

Между България и Турция нѣма въпроси, които да прѣчатъ за тѣхното споразумѣние и сближение на икономична почва. Националнитѣ български интереси нѣма вече да се спѣватъ отъ Турция. Спънкитѣ въ бжджще ще идатъ не отъ Босфора, но отъ юго-западъ и сѣверо-западъ, отдѣто ще идатъ спънкитѣ и за турскитѣ национални интереси. Знае се защо. Въ разпокжсана и подѣлена отъ сърби и гърци Македония българитѣ съставяватъ болшинство; подиръ тѣхъ бройно идатъ турцитѣ. И додѣто българи и турци ще бждатъ прѣслѣдвани и потискани отъ гърци и сърби въ своята вѣрска и национална сѫвѣсть, България и Турция ще поглеждатъ една къмъ друга и ще се намиратъ прѣдъ единъ и сжщъ дългъ — дълга къмъ своитѣ сънародници и сѫвѣрници. Турция ще бжде принудена по-скоро и по-често да поглежда къмъ България и да дири да се разбере съ нея, защото на това ще я нудятъ империалистичнитѣ грѣцки домогвания, които се насърдчаватъ отъ нѣкои велики сили. А обектъ на тия домогвания сж Цариградъ и Мала Азия.

Турция нѣма, какво да се безпокои отъ България. Тя може да бжде съ свободни ржцѣ откъмъ нея, ако турскитѣ държавници иматъ тактъ, мждрость и прозорливость. Между България и Турция, подиръ договора за мира, не оставатъ почти неуредени въпроси. Остава само едно: Турция и България да изпълнятъ задължениятa си по договора. България ще стори това. Остава и Турция да даде доказателства за изправность. И първото доказателство, което България очаква, е Турция да разпореди да прѣстанатъ прѣслѣдванията, насилията и клането на българитѣ, които оставатъ въ Тракия. А тия насилия и клането и до тая минута не сж прѣстанали. Съ хиляди невинни мжже, жени и дѣца се изтезаватъ и убиватъ. Съ стотини жени, дѣвици и дори дѣца се безчестятъ и убиватъ. Съ стотини други се грабятъ, прѣнасятъ въ Мала-Азия и затварятъ въ харемитѣ. Като спре това, Турция дължи още едно: да остави оцѣлѣлитѣ злочести български сѣмейства да се прибератъ на своитѣ пепелища, за да промислятъ, какъ да се борятъ съ злочестинитѣ си и съ суровостьта на зимата. Подъ турцитѣ оставатъ въ Тракия не малко български села. Нѣма нужда да се изброяватъ тѣ по име. Знаятъ се околиитѣ, въ които има български села и които оставатъ подъ Турция. Тия околии сж: Лозенградска, Одринска, Бунаръ-Хисарска, Визенска, Кешанска, Малгарска, Узунъ-Кюприйска, Хайраболска, Димотишка, Чаталджанска, Силиврийска и пр. Въ тия околии сж обитавали повече отъ 60 хиляди българи. Подиръ реокупацията имъ отъ турскитѣ войски, голѣма часть отъ българскитѣ села сж изгорени, разорени и ограбени, населението имъ избито, прокудено или избѣгало. Подиръ сключения миръ оцѣлѣлитѣ отъ турскитѣ ятагани и куршуми българи трѣбва да се оставятъ да се прибератъ въ селата си и, подъ закрилата на мѣстнитѣ власти, да почнатъ да строятъ хижитѣ си и да се погрижатъ за стопанствата и поминъка си. Това не става. И до тая минута турскитѣ башибозуци и войски продължаватъ да опустошаватъ, разорявать и пожарятъ българскитѣ села, както и да избиватъ българското население безъ разлика на полъ и на възрасть. За тия злочести българи никой не се застжпя, никой не мисли.

Първото нѣщо, което дължи турското правителство да стори, е да разпореди да прѣстанатъ клането и вандалщинитѣ. Това е въ негова власть и мощь. Но защото В. порта, не по небрѣжность, но по цѣли, които тя искусно маскира, не прави нищо и не мисли да спре вандалщинитѣ, кой трѣбва да се застжпи за злочестото българско население, което гине подъ турскитѣ ятагани и куршуми и което ще бжде изтрѣбено до крайъ, ако това застжпничество не стане минута напрѣдъ? Кой другъ може и трѣбва да стори това, ако не Царското правителство и Църквата въ лицето на Българската екзархия? Прѣдполагаме, че Царското правителство е направило и ще направи всичко, за да спре вандалщинитѣ. Но ако не успѣе, ако Турция не иска да чуе, ако Европа не иска да знае, ако Христовата Църква не иска да се застжпи, ако всичко това стане, то ще бжде най-голѣмото и най-позорното престжпление, което ще тегли предъ Божия и човѣшкия сждъ.

га се, че енергични постѫпки вече сѫ направени, дѣто трѣбва и отъ едното и отъ другата, да прѣстане изтрѣбата на българското население въ реокупираните отъ турскитѣ войски околии. Но ако постѫпкитѣ сѫ останали и оставатъ безрезултатни, длъгъ е да се повторятъ, но не вече само прѣдъ В. порта, но и прѣдъ великитѣ сили. Подиръ сключения миръ изтрѣбата на българитѣ трѣбва да прѣстане. Ако турското правителство продължава своята прѣстѫпна небрѣжность, нека се изнесатъ въ мемуаръ до прѣдставителитѣ на великитѣ сили вандалщинитѣ на турскитѣ башибозуци и войски, като, въ име на човѣщината, се подири интервенцията на великитѣ сили. Това е право и дългъ. Гръцката патриаршия не веднъжъ се обръща до прѣдставителитѣ на великитѣ сили въ Цариградъ съ мемуари, въ които обвинява българитѣ съ фантасни звѣрства и вандалщини. Сѫщото върши и атинското правителство прѣдъ кабинетитѣ на великитѣ сили. Ако Цариградската патриаршия и Гръцкото правителство си позволяватъ да излизатъ съ клевети, Българското правителство и Българската екзархия иматъ право и дългъ да изнесатъ прѣдъ великитѣ сили конкретни факти отъ вандалщинитѣ, които вършатъ и продължаватъ да вършатъ турскитѣ башибозуци и войски надъ българското население въ турска Тракия. Ако тѣ не сѫ сторили и не сторятъ това, кой ще ги замѣсти въ дълга?

Телеграфната агенция съобщи прѣди нѣколко дни, че двама български митрополити щѣли били да се назначатъ въ анкетната комисия, която щѣла да изслѣдва положението на християнското население въ турска Тракия. Прѣдполага се, че В. порта се е съгласила на това подиръ енергични постѫпки и протести, които сѫ направени отъ страна на Българската екзархия и на Царското правителство. Ако има истина въ съобщението на телеграфната агенция, трѣбва минута напрѣдъ да се назначатъ и изпратятъ двама български иерарси. Тѣхната поява между пощаденото отъ турскитѣ ятагани и отчаяно българско население ще бѫде най-голѣма помощь и утѣха за тѣхъ. Това ще ги ободри. Злочестото българско население ще види въ лицето на иерарситѣ помощната ржка на Цѣрквата, която въ бѣди и злочести всѣкога е била най-близко до него и е вървѣла съ него, ще види, че и България мисли за него и го не забравя.

Българскитѣ иерарси, вънъ отъ анкетната комисия, иматъ и други дължности и задължения. Тѣ ще трѣбва да посѣтятъ всички български центрове и поголѣмитѣ български села. Една отъ първитѣ имъ дължности е да видятъ, въ какво положение сѫ мѣстнитѣ храмове, училища и общини. Въ много села храмоветѣ и училищата сѫ разрушени, въ много осквернени, а въ много населението е лишено отъ свещеннци. Зашемедено отъ ударитѣ, вандалщинитѣ и злочестиитѣ, българското население не може да мисли ни за храмъ, ни за община. То има само една грижа—да запази живота си и да избѣгне ятаганитѣ и куршумитѣ на башибозуцитѣ и на турскитѣ войници. Остава иерарситѣ, на които се дава случай да обходятъ селата и околиитѣ, дѣто най-много е пострадало българското население, да изучатъ непосрѣдствено неговитѣ вѣрски и просвѣтни нужди, както и да дадатъ нуждитѣ напжтвания. Това лесно ще стане, понеже повечето отъ българитѣ въ турска Тракия сѫ били, сѫ и днесъ подъ вѣдомството на Българската екзархия. Въ много отъ казалийскитѣ центрове и въ поголѣмитѣ села е имало дори трикласни училища. Занапрѣдъ българитѣ въ турска Тракия остава да се ползватъ съ общата църковна и училищна автономия, както и прѣди българо-турската война. За културнитѣ нужди на българското население и за неговата църковно-училищна автономия остава да се грижатъ мѣстнитѣ общини. Послѣднитѣ ще работятъ подъ напжтванията на архиерейскитѣ намѣстници, които сѫ официални прѣдставители на Българската екзархия прѣдъ мѣстнитѣ власти. Всичко днесъ въ българскитѣ центрове и села е разтроено и разнебитено: храмове, училища, общини. Всичко трѣбва да се почва отначало. За всичко се чака инициатива отъ Българската екзархия.

Промѣнитѣ въ картата на европейска Турция водятъ промѣни и въ християнскитѣ Цѣркви. Диоцезътъ на цѣркавитѣ въ Турция е намаленъ, ала всѣка цѣрква продължава да има свой диоцезъ и свое паство. Има такъвъ и Българската екзархия въ прѣдѣлитѣ на Тракия, за които се говори. Прѣдполага се, че за националнитѣ и културни нужди на българитѣ въ тоя диоцезъ всичко е обмислено въ София и всичко е оговорено при сключването на мира между Турция и България въ Цариградъ. Колкото малко българи и да оставатъ въ прѣдѣлитѣ на Турция, придобитата отъ българитѣ цѣрковна и училищна автономия остава тѣхно неотемлено право. Въ прѣговоритѣ у Цариградъ това право, прѣдполага се, не само е запазено за българскитѣ общини, които оставатъ въ Турция, но е и усилено. Нашитѣ делегати, които сѫ прѣговаряли и сключили мира, сѫ размѣнили вѣроятно мисли по това съ Н. Блаженство и сѫ осигурили автономностьта на българската община. Българитѣ, които оставатъ въ Турция, не могатъ да останатъ безъ свой цѣрковна автономия, безъ свой културенъ центръ и безъ свой официаленъ духовенъ прѣдставитель. Цѣрковната автономия я иматъ. Тя не може и не бива да се отстжпва. Което е спечелено отъ цѣлъ народъ, то не може и не трѣбва да се отстжпва. Отстжпено веднъжъ отъ ония, на които е оставено да го пазятъ, мжчно може да се реставрира отново. Придобити народни права не се отстжпватъ. Царското правителство и Българската цѣрква нясатъ отговорность за народо-цѣрковнитѣ права въ Турция. Като съзнаватъ това, тѣ, прѣдполага се, сѫ взели и вематъ всички мѣрки за цѣрковната и училищна автономия на българитѣ, които оставатъ въ прѣдѣлитѣ на Турция, както и за бждното устройство на българската цѣрковна община, която ще въплотява тази автономия и ще прѣдставява официално българитѣ, турски поданици, въ турската империя.

Тс.

Влияние на философията върху теологията.

IV.

Отъ анализата на практическия разумъ се остановява, че въ насъ има една нравствена способность, която Кантъ нарича чиста воля. Като послѣдица отъ чистата воля се явява чистиятъ моралъ. Между чистата воля и емпиричната воля нѣма примирение; тѣ се раздѣлятъ съ геометрическа точность и щателность. Нравственияттъ законъ стои въ пъленъ разрѣзъ съ емпиричнитѣ мотиви на волята. Тѣзи мотиви сѫ самолюбиви, а нравственияттъ законъ отхвърля всѣки егоизмъ. Само чистата воля е добра. Человѣческата (емпиричната) воля обаче по природа е нечиста. Затова тя е дължна да се очисти. А това очищение е

постоянна борба. Въ побѣдоносната борба се състои добродѣтелта. Обектъ на волята е доброто; то е прѣдметъ на практическия разумъ. Но разумътъ по своята си природа е и синтетична способность. Той не оставя различнитѣ *блага* разединени, а ги синтезира и образува една съвкупность отъ всички блага, която Кантъ нарича *най висше благо*. Обаче що е въ сжщность това нѣщо „више благо?“ Понятието благо безъ понятието *щастие* е немислимо. Тъй че висшето благо трѣбва да се мисли, като единъ комплексъ отъ добродѣтелта и щастието. Дотукъ Кантъ ревниво раздѣляше добродѣтелта отъ щастието, защото това послѣдното е сложение отъ емпирически елементи, но сега той прави друга постановка на въпроса. Практическиятъ разумъ, наистина, е законодателъ самъ на себе си, притежава най-голѣма закономѣрность, обаче той необходимо изисква, щото закономѣрностьта да бжде отправена къмъ извѣстенъ обектъ на емпирическия миръ, иначе ще бжде винаги въ покой и по такъвъ начинъ ще се онищожи и самата нравственость, като проявление въ реалния миръ. Но какъ могатъ да се съединятъ добродѣтелта съ щастието, когато източникътъ на добродѣтелта е чистата воля (чистиятъ разумъ), а източникътъ на щастието е емпиричната воля, желанията? Кантъ, за да спаси нравственостьта, иска непрѣменно да намѣри една връзка между тѣзи двѣ разнородни понятия. Но каква може да бжде тази връзка? Да се каже, че добродѣтелта е слѣдствие отъ щастието, е немислимо. Противъ това възставатъ и чистиятъ и практическиятъ разумъ. Но обратното: щастието е слѣдствие отъ добродѣтелта, трѣбва да се признае за вѣрно, защото отъ една страна това се изисква отъ практическия разумъ, а отъ друга, чистиятъ разумъ не може да направи никакви възражния. Наистина, тази причинна връзка е непознаваема, но затуй пъкъ тя е напълно мислима. Тя е тъй мислима, както е мислима и свободата, както умопостижимъ характеръ. А практическиятъ разумъ намира тази връзка не само мислима, но и абсолютно необходима.

Това разрѣшение на тази дилема (или антиномия както я нарича Кантъ) установява и отношението между спекулативния и практическия разумъ. Макаръ Кантъ да говори за чистъ разумъ и за практическия разумъ, като за два разума, обаче това изисква едно малко пояснение. Въ нѣкои случаи Кантъ говори за единъ спекулативенъ и за другъ практическия разумъ, които заедно образували, или по добрѣ, да кажемъ, били двѣ способности на чистия разумъ. Функцията на спекулативния разумъ е познанието, а онази на практическия разумъ — волята. Обектъ на познанието е чувствителния миръ, а продуктъ на волята е нравственіятъ миръ. Спекулативниятъ разумъ има прѣдъ видъ природата, практическиятъ — свободата. Законътъ на природата е механиченъ, а онзи на свободата — мораленъ. Ако тѣзи положения се оставятъ, като тезисъ и антитезисъ, то образуватъ антиномия и се изключаватъ по-между си. Тогазъ разумътъ въобще не съставява единство, а се намира въ противорѣчие самъ съ себе. Природата и свободата, чувственъ и умопостижимъ миръ, не се намиратъ въ една и сжща область. Обаче практическиятъ разумъ изисква щото умостокимиятъ миръ да се счита като послѣдно основа на емпирическия. Спекулативниятъ разумъ не може да разбере тази причинна връзка, но не може и да я отрече. Той отрича нейната познаваемость, но допуска нейната мислимость. Слѣдователно, не може да се противи на изискванията на практически разумъ, а е принуденъ да ги приеме, значи, повинява се на прѣдписанията на практическия разумъ. И тъй, отношението между спекулативния разумъ и практическия разумъ не е едно съподчинение, а подчинение. Затова практическиятъ разумъ има „*примать*“ надъ спекулавния. Спекулативниятъ разумъ или разсждъкътъ не произвожда волята, както мислятъ догматичнитѣ метафизици, а, напаки, отъ волята зависи разсждъкътъ.

Обектитѣ на практическиятъ разумъ се отличаватъ отъ обектитѣ на спекулативния по това, че тѣ не сж дадени, а сж зададени. За тѣхъ не може да се каже, че сж, но че *трѣба да бждатъ*. Тѣхната дѣйствителность не се състои въ опита, който възприема, а въ волята, която осжществява. Тѣ съставяватъ задача, която изисква рѣшение, и то не случайна задача, която може и да не бжде дадена, а необходима, нераздѣлно свързана съ разума.

Най висшето благо трѣбва да бжде осжществено и то не като срѣдство за каквато и да е цѣль, а като върховна и безусловна цѣль на самия разумъ. Затова и безусловно е *необходимо* тази цѣль да бжде осжществена. Тази необходимость е необходимость *моралнa. Сжщо морална необходимость е да се осжществятъ и* условията, при които може да се реализира най-висшето благо. Първо необходимо условие за осжществяване на това благо е абсолютната ясность на нравственитѣ настроения. Тогазъ волята става не само добродѣтелна, но и *свята*. Тази ясность се добива, слѣдъ като влеченията и желанията бждатъ побѣдени отъ добродѣтелта. Обаче една окончателна побѣда ние не може да очакваме тукъ на земята. Тя въобще не може да се достигне въ едно ограничено врѣме, каквото прѣдставява човѣшкия животъ. Рѣшението на тази нравствена задача е възможна само въ *вѣчностьта*. Слѣдователно, най висшето благо необходимо изисква продължение човѣшкия животъ до безконечность, т. е. изисква *безсмъртието на душата*. Ние виждаме тукъ какъ Кантовата етика започва полека лека да прѣминава въ *религия*. Но безсмъртието на душата не е единственото изискване на най-висшето благо. (Слѣдва).

Свещ. Д-ръ К. Цѣновъ.

Отношенията на Българската цъковь къмъ Гръцката и Римската отъ края на IX до пол[illegible]та на XIII вѣкъ.

Изъ историческия очеркъ на Вл. Кочановски).

(2)

Отъ приведенитѣ исторически свидѣтелства, ние можемъ ясно да си прѣдставимъ онова брожение на умоветѣ въ тогавашна България, когато християнството проникнало въ нея. Неутвърдилитѣ се още въ новата вѣра умове, лесно се отклонявали отъ нея. Онѣзи пъкъ, които оставали още въ езическото, могли лесно да възприематъ разнитѣ ереси, които сж имали чисто народно-суевѣрна подкладки, проповѣдвани отъ хора дошли специално за тая цѣль изъ Азия.

Изъ въпроситѣ, които папата далъ на българскитѣ пратеници, личи ясно голѣмото съперничество на Римъ прѣдъ Византия. Ние виждаме да има и отъ двѣтѣ страни стрѣмежъ, кой да утвърди по-добрѣ своето влияние въ новопросвѣтената България.

Като забѣлѣзва слабото влияние на Византия въ западната половина на Балканския полуостровъ, ловкиятъ папа Иоанъ VIII се погрижилъ да установи една тѣсна връзка между българския князъ и далматинския — Бранимира, само и само да ослаби влиянието на силната тогава по своя култура Византия. Малко по рано отъ това, сжщиятъ тоя папа употрѣбилъ всичкото свое влия-

яние надъ сръбския жупанъ — Мунтимира, страната на който да признае властьта на Панонския архиепископъ. А такъвъ въ това врѣме е билъ св. Методий, братъ на св. Кирила. Но неизвѣстно по какви съображения, Мунтимиръ отказалъ да признае властьта на Панонския архиепископъ. И папа Иоанъ VIII, водимъ отъ стрѣмежа да усили своята власть между славянитѣ, изпратилъ на Мунтимира кратко послание и чрѣзъ посрѣ ничестото на св. Методия, увѣщавалъ жупана да остане вѣренъ на традицитѣ на своитѣ дѣди и наново да се върне подъ властьта на Панонски архиепископъ[1]). Тоя въпросъ съ жупана Мунтимира е твърдѣ интересенъ. Много би било желателно да се разясни. За голѣмо съжаление, обаче, едва ли това е възможно, при тия само материали по тоя прѣдметъ, които по настоящемъ сж извѣстни. Важно е въ случая, да се опрѣдѣли сжщо — кждѣ е била областьта на тоя жупанъ Мунтимира. Ако допуснемъ, че негова столица е била Бѣлградъ, то въ житието на св. Климента все щѣхме да намѣримъ свѣдѣния, които се отнасятъ до тоя въпросъ. Ние имаме прѣдъ видъ това мѣстожителство, дѣто се говори за приема, указанъ на изгоненитѣ изъ Моравия ученици на славянскитѣ просвѣтители, приемъ отъ Бѣлградския воевода Боритикана, който е билъ подвластенъ на Бориса. „Пришедши въ Бѣлградъ[2]", — тъй четемъ въ житието, — тоя градъ, който билъ най-знаменития отъ всички такива, лежащи при р. Истра. Тѣ (изгоненитѣ ученици) се явили при Боритикана, конто, по негово желание, разправили за всичко, що се случило съ тѣхъ. Войводата разбралъ, че има прѣдъ себе си свети хора. Затова и намѣрилъ за добрѣ да ги отправи къмъ българския князъ — Борисъ, защото той знаелъ, че послѣднитѣ жадиѣе за такива велики и приближени до Бога хора[3]). Може да се прѣдполага, че Боритиканъ, който служелъ при Бориса като воевода, ще да е билъ приемникъ на Мунтимира по управление на Бѣлградъ. Ако това е вѣрно, значи властьта на българския князъ, въ врѣмето на изгонването на ученицитѣ на Кирилъ и Методий изъ Моравия, се простирала и върху владѣнията на Мунтимира, който билъ се отказалъ да признава властьта на Панонския архиепископъ, подчиненъ на римския прѣстолъ. Но това разширяване на власть на българския князъ не могла да послужи въ полза на Римъ, тъй като, съ изгонването на ученицитѣ на славянскитѣ просвѣтители изъ Моравия, се свършило и прѣмото влияние на Римъ върху българския дворъ. Но малко по-рано отъ това, византийскиятъ императоръ Михаилъ III успѣлъ да склони българския князъ Борисъ (Михаилъ) на своя страна. За това правилъ опитъ и императоръ Василий Македонянинъ, за което свидѣтелствува и византийскиятъ лѣтописецъ, — неговиятъ внукъ, императоръ Константинъ Багрянородни. По думитѣ на послѣдния, Василий Македонянинъ увѣщавалъ българитѣ да приематъ изъ Цариградъ архиепископъ, съ право да посѣщава и епископи за себе си[4]). При такъвия ходъ на църковнитѣ работи въ България, намиращиятъ се въ нея епископъ Гримуалдъ билъ заставенъ да напусне страната, а изъ Цариградъ билъ изпратенъ (около 871 г.) за България архиепископъ — Теофилактъ, комуто е било дадено достоинството втори слѣдъ Цариградския патриархъ[5]).

За независима църковна управа на България въ послѣднитѣ години отъ царуването на Бориса (Михаила) говори и свидѣтелството изъ житието на св. Климента Български, дѣто се казва, че послѣдниятъ поставялъ изъ своитѣ ученици[6]) четци, иподякони, дякони и презвитери. Поставеното до такава степень дѣло при Бориса (Михаила), по учреждаването на чисто народна иерархия окончателно, било оформено вече отъ царь Симеона и Владимира. Царь Симеонъ поставилъ Климента за първи епископъ изъ българитѣ, като му далъ Дембрицката или Величката епархия[7]). За независимостьта на Българската църква свидѣтелствува и Нилъ Дексапатрий, като казва, че Кипръ и България се наричатъ архиепископства; че България никога не е била подчинена на Цариградската църква, а се управлява самостойно и ржкополагането на български свещенници се извършвалосамо отъ българскитѣ епископи[8]).

При такъвъ единъ ходъ на църковния животъ на българитѣ, Римъ, въ лицето на папа Иоанъ VIII, напусто правилъ опити да привлече на своя страна българския народъ. Ето защо, той наново трѣбвало да моли патриарха Фотия, щото послѣдния да не се мѣси въ работитѣ на българската църква — да не имъ праща амфоръ и да не извършва хоротонии[9]). Източниятъ патриархъ нѣкъ много справедливо му отговорилъ, че той не прави нищо подобно[10]). А князъ Борисъ, при всѣ това не отишълъ къмъ страната на Римъ[11]), тъй като това не се съгласявало нито съ личнитѣ му, нито съ държавнитѣ интереси.

Отъ тоя моментъ претенциитѣ на римския прѣстолъ къмъ България трѣбвало постепенно да ослабнатъ, до като най сетнѣ, въ царуването на Симеона, съвсѣмъ се унищожили и папството нѣмало вече никакво влияние върху българитѣ. Това положение на работитѣ се продължавало тъй чакъ до падането на българското царство при царетѣ Борисъ и Романъ, синове на Петра и внуци на Симеона (съ конто е свързано и унищожаването на българския патриархъ, а може би и до края на XII в., когато за византийската империя се готвело силното поражение отъ латинянитѣ, които завзели Цариградъ). Виновникътъ за унищожаването независимостьта на българитѣ, както е извѣстно, билъ императоръ Василий Българоубиецъ, който билъ достоенъ приемникъ на Иоанъ Цимисхски. Жестокитѣ мѣрки, които прѣдприемалъ този византийски императоръ противъ най-малкото национално движение на българитѣ, както и въобще всевъзможнитѣ насилия, не постигнали своитѣ цѣли. Напротивъ, тѣ още повече раздразнили окъсрбеното национално чувство на

---

[1]) Admonemus te, ut progenitorum tuorum secutus morem, quantum potes, ad Pannomensium reverti studeas dioecesim. Et quia illic jam Deo gratias a sede beati Petri apostoli episcopus ordinatus est, ad ipsius pastoralem recurras sollicitudinem (Fejer. Cod. dipl. I. 196).

[2]) Καὶ τῇ Βελαγράδων (πόλη δε αὕτη τῶν περὶ Ἴστρον ἐπισημοτάτη), προσελθόντες Βοριτακάνῳ τὰ τότε φίλασον τί ταύτην ἐνεφανίσθησαν, καὶ πάντα τὰ περὶ αὐτοὺς ἀπήγειλαν μαθεῖν θελουτι ὡς δε ταῦτα μαθὼν ἑκεινος ἔννοιαν ἔλαβε τοῦ μεγάλους εἶνε τοῦς ἄνδρας καὶ Θεῷ πλησιάζοντας, δειν ἔγνω πρὸς τὸν ἄρχοντα Βουλγαρίας Βορίσην (οὗπερ αὐτός ὑποστράτηγος ἦν) ἱποστεῖλαι τοῦς ξενους· ἤδει γαρ τον Βορίσην διγῶντα τοιοῦτων ανδρῶν (Bίος τοῦ εν ἁγίοις παρ τὸς ἡμῶν Κλήμεντος, ἀρχιεπίσκοπου Βουλγαρων).

[1]) Stritter, memor. populorum T. II, 574.

[2]) Fessler, Geschichte d. Ungarn I, 150.

[3]) Ἐκ τούτων ἀναγνώστας καὶ ὑποδιακόνους καὶ διακονους καὶ πρεσβυτέρους τελεῖ (Bios etc).

[4]) Επίσκοπος Δρέμβιτζας ἤτος Βελίτξας προβάλλεται, καὶ οὗτω δὴ Βουλγάρῳ πρῶτος ἐπίσκοπος ὁ Κλήμας καθίσταται (Bios etc).

[5]) Leo Allat. de consens. lib I. cap. XXY, 4;

[6]) Epistolae papae Ioanius VIII, № CCLI.

[7]) Fleuri, Hist. t. XII стр. 687;

[8]) Epistolae papae. Ioanius VIII № CCLXXVII.

народа, който ималъ вече свѣтло минало и история. И, паметьта за послѣднята живѣла въ умоветѣ не само на отдѣлни личности, но и на цѣлия български народъ. Славното царуване на Симеона, неговитѣ успѣшни походи въ Византия, окончателното уреждане на църковната самостойность и всестранното развитие въ това врѣме на българската литература, всичко туй служело като упрѣкъ, тъй да се каже, за българитѣ на XII в., които могли да търпятъ подобно оскърбление за националното имъ чувство.

Историята никога нѣма да разясни всички онія насилия надъ българитѣ отъ страна на гръцкия елементъ, тъй като български паметници отъ тоя периодъ не сж останали. Още по-малко пъкъ гръцкитѣ лѣтописци не ще да изнесятъ своитѣ ексцентрични насилия въ страницитѣ на лѣтописитѣ. И, което не може да ни покаже историческиятъ документъ, ще ни подскаже общия исторически ходъ на събитията.

Духовнитѣ прѣдставители на българитѣ отъ XII в., колкото и да били малко, вслѣдствие на гръцкитѣ прѣслѣдвания, виждали много добрѣ, че властитѣ ги отдаленчавать все повече и повече отъ народа. Тѣ знаели сжщо, че най-сетнѣ ще дойде и това печално врѣме, когато нѣма да остане дори и нито единъ духовенъ пастиръ изъ срѣдата на българския народъ. Чувството за самосъхранение имъ подсказвало да намѣрятъ ефикасни начини, чрѣзъ които да могатъ да излѣзатъ изъ това несносно положение. Тѣ мислѣли, че за да могатъ да си възвърнатъ врѣмето на знаменититѣ си прѣдшественици, има само едно условие — управа начело съ български царь. Подробности, обаче, за всичко това, — какъ се подготвяло освобождението на българитѣ отъ гръцкото иго, — завинаги ще останатъ неразкрити. Въ случая, едно е несъмнѣно — българското духовенство, чрѣзъ своето влияние надъ българския народъ, много е спомогнало, за да се възстанови българското царство. Слѣди отъ подобно влияние сж запазенн въ народното прѣдание, — запазено и до днешно врѣме, — за св. Ивана, живущъ въ края на XII в., който е нареченъ Търновски патриархъ. Нека съобщимъ, прѣди всичко, това прѣдание.

Въ врѣме на възстановяването на българското царство въ Търново билъ патриархъ св. Ивань. Като виждалъ какви злини търпятъ българитѣ отъ гърцитѣ, той проливалъ много сълзи и молѣлъ Бога да избави народа му отъ гръцкото робство. Еднажъ, когато св. Иванъ се молѣлъ, явилъ му се св. в. м. Димитрий Солунски и му казалъ: Богъ помена дома и рода на българскитѣ царе. Проповѣдвай, проче, за възобнова на българското царство; ти ще помажешъ за български царь — Асѣна. Богъ ще бѫде съ него и той ще въздигне скиптара на българското царство!.“ Св. Иванъ послѣдвалъ откровението и повикалъ изъ Молдова двамата братя — Петъръ и Асѣнь, които произхождали изъ царски родъ отъ колѣното на Гаврила, синъ на Самуила и вѣнчалъ Асѣна въ построената тогава въ Търново църква на св. Димитрия Солунски [1]). Това прѣдание, като всѣко народно повѣрие, прѣдавайки вѣрно смисъла на историческото събитие, грѣши въ частности. Най-главната грѣшка, разбира се, се състои въ туй, че то нарича Търновски патриархъ св. Ивана. А знае се, че въ това врѣме заемалъ катедрата на Търновския архиепископатъ — Василий, който въ края на XII вѣкъ билъ провъзгласенъ за самостоенъ Търновски патриархъ. Сжщо тъй въпросното прѣдание грѣши въ това отношение, че нарича царь — Асѣна (Ивань Асѣнъ I) по стария братъ, който, слѣдователно, е билъ и първиятъ царь на възстановеното наново българско царство. А историческитѣ паметници свидѣтелствуватъ тъкмо обратното — че по старитъ братъ билъ Петъръ, който билъ провъзгласенъ и вѣнчанъ за царь на българитѣ и гърцитѣ [1]). Възобновяването на българското царство, най-послѣ, е прѣдадено въ въпросните достовѣрни източници попълно и по-точно.

(Слѣдва).

[1]). Бл. Книж. II. 1858, стр. 55.

Мнѣния и отзиви.

Слѣдъ войната

II

Кой е правъ?

1. Неволно, слѣдъ толкозъ много борби, падания и ставания, що прѣживѣхме, пита се човѣкъ: „Кой е правъ и кой е крив“ въ тѣзи борби и въ този хаосъ? Огромното болшинство отъ тѣзи, които чуватъ този въпросъ, покровителствено се усмихватъ и казватъ:

„Чудно е просто, какъ е възможно въ сегашно врѣме да се задава въпросъ: „Кой е правъ?“, но „Кой е силенъ?“ Още по-чудно е да се пита сега въ България туй, кждѣто и малкото дѣте на своята кожа почувствува, що значи въ свѣта да мислишъ за право, договори и честна дума. . . “

Голѣма е дозата отъ истина въ тѣзи думи. Но отъ „истина“ въ смисъль „съотвѣтствие на фактитѣ“, а не въ смисъль: „съотвѣтствие на божественитѣ задачи на битието.“

Вѣрно е, че ако гледаме, какъ фактитѣ вървятъ, наивно е да прилагаме въпроси, като горния, къмъ тѣхъ. Българинътъ особено въ послѣдно врѣме почувствува, че право и моралъ въ политическия животъ сж праздни думи. И голѣма е душевната празднота, която остава, когато единъ младъ народъ, запазенъ благодарение на своята вѣра въ своето дѣло и въ своето бѫдаще, и усиленъ само възъ основа на надеждата си, че има правда въ живота, има и за него свѣтли дни, голѣма е празднотата, която остава, когато единъ пъленъ съ вѣра въ живота и историята младъ народъ почне да губи тази си вѣра. Забѣлѣзва се у насъ изгубването на тази вѣра, почва да бие вълната на народното отчаяние и колкото по-силна е била жаждата за правда въ живота, толкова по-безумно е на мѣста това отчаяние. Да му мислятъ за това отчаяние, доколкото то сжществува, тѣзи, които активно или пасивно го прѣдизвикаха. Българскиятъ народъ скромно се е признавалъ за ученикъ на Европа. Той почна да се убѣждава, че е билъ ученикъ на хаоса; защото хаосъ сж противорѣчивитѣ уроци, на които ни учи Европа. Едни, повечето, откровено ни учатъ, по-малко да мислимъ за идеи и право и повече успѣхъ що имаме. За тѣхъ, доколкото сж искрени, това наше отчаяние е нищо друго, освѣнъ еволюционенъ етапъ къмъ поумяване-ни приспособяване съ живота. Други ни учеха за идеали, право и божествени принципи даже въ политическия животъ. Тѣ нека да носятъ на съвѣстьта си отчаянието на своя ученикъ. Ако тѣ сж искрени въ своитѣ поуки за правда и добро, тѣ не сж малко виновни прѣдъ лика на правдата и доброто, ако оставятъ единъ младъ народъ да почва да пада въ бездната на съмнѣнието въ жизнената правда. Независимо отъ туй — какъвъ е този народъ — началото на неговото падание е грѣхъ за ос-

[1]). Kalo-Petrus . . . a suis dictus imperator Graeciae (Ansdert, Fontes rerum Austriacarum, T. V, стр. 54); 2) Nicethas Chaniat. ed. Bon.

тавящитѣ го чрѣзъ пасизностьта си да падне, грѣхъ равенъ по величина съ онзи грѣхъ за съблазнение по-малкия, за който воденичень камъкъ и глъбинитѣ морски сж възмездието.

Туй можемъ да кажемъ ние по поводъ на първия отговоръ на поставения въпросъ: „Кой е правъ“? Ако у насъ се увеличаватъ хората, които даватъ такъвъ отговоръ, нека прѣдъ лика на правотата, тѣзи, които не мислятъ тъй, да отговорятъ: не къмъ този ли отговоръ подтикватъ историческитѣ факти българския народъ? Не е ли тази истината на фактитѣ?

Ние обаче сме убѣдени, че този народъ, който досега е удивявалъ свѣта съ своята трезвеность и жизнеспособность въ практическо-жизнено отношение, ще удиви свѣта слѣдъ пратенитѣ му изпитни и съ своята трезвеность, самообладание и жизнеспособность и въ чисто духовно отношение, въ отношение на своето запазване отъ смъртьта на отчаянието и отъ гнилостьта на материалистичното разбиране на историята. Ние сме убѣдени, че българскиятъ народъ, вземенъ въ цѣлостьта си, още по ще затъпърди грѣчита на своята вѣра въ правдата въ историята и ще излѣзе отъ края на бездната, до която го довеждатъ свои и чужди, ще излѣзе по-добъръ, по-окриленъ съ вѣра въ себе си и въ своето бждаще.

Убѣдени сме съ една дума, че колкото и да пращатъ и подтвърждаватъ фактитѣ първиятъ отговоръ все пакъ и въ България се намиратъ не малко хора, които се възвишаватъ надъ „истината на фактитѣ“ и търсятъ висшата, идеалната истина, истината на живия Богъ — поругавания, тъпканата евангелска истина.

Тѣ оставятъ падналитѣ въ отчаяние и склонилитѣ глави прѣдъ идола на „истината на фактитѣ“ и пакъ се питатъ: „Кой е правъ въ този хаосъ отъ борби, кърви и взаимообвинение и взаимоуницожение?“

(Слѣдва).

Книжнина.

Поэъ Верленъ.

Духътъ на християнството и езичеството.

Старинний духъ бѣ пустъ и грубъ.
Той вождалъ въ тайното страдание
салъ ужаса — бездушний трупъ,
на' изумлене безъ съзнание.

*

Изкуството съсъ пълнота
старинний духъ цѣлъ отразило: —
съ двѣ майки въ рха на скрьбьта
въ два образа е въплотило.

* * *

Загинва Троя. Смъртъ мори
безспиръ дѣцата на Хекуба;
животътъ въ нея не гори —
тя бѣга, лае въ жалба груба.

*

Търчи по пѣсъчния брѣгъ
облѣнъ отъ морска буйна пѣна, —
на куче станала въ въ бѣгъ,
мъхната, въ ярость озлобена.

* * *

Ей, гнѣвно стрѣля Аполонъ,
дѣца ранени стават камъкъ . . .
А Ниобея, въ сетенъ стонъ
сподавенъ, гледа съ погледъ жалъкъ . . .

*

Недвижно вперила очи,
съ безуменъ жестъ се вкаменява . . .
Вѣрѣдъ каманитѣ е, личи
какъ кжсъ отъ мряморъ отломява . . .

* * *

Духътъ християнски е великъ:
кать страда, строго той страдае,
той мисли и подавя викъ,
и пакъ върви безъ да роптае.

*

И на Голгота да стои,
страдае въ сълзи, но не вайка
въвъ озвѣрение. . . Търпи
въ едно съсъ Него свята Майка!

*

Сподѣлница Муе и Тя
на мжки, жертви — състрадава,
но изкупленето грѣха
на цѣлий миръ Я утѣшава.

*

И тъй като Нейни сме дѣца,
то изъ гърдитѣ ѝ сразени
любовь строи за вси сърдца
въвъ мрякъ и скърби потопени.

*

И въвъ деньтъ, отъ край до край
кога небето Тя отвори,
(еднинъ ще прави изключай) —
вѣрващитѣ ще идатъ горѣ.

*

Къмъ вѣчния животъ благатъ,
въ Сиона, више поселене,
тѣ тихо ще се възнесатъ
съ крилѣ на Нейното Успене.

Раз. Ст. Тошкинъ.

Извлѣчение изъ писма и дописки.

Около грабежитѣ на ромжнскитѣ войски. Пишатъ ни отъ г. Варна съ дата 1-и октомври слѣдното:

Ромжнитѣ, които въ най-критическитѣ моменти, прижившвани отъ нашата страна, нахлуха разбойнически въ България и навсѣкждѣ срѣщнаха само беззащитни старци, жени и дѣца, оставиха твърдѣ печални спомени за себе си. Съ грабежи и насилия надъ беззащитното население запечатаха тѣ своята роля на „миротворци“. Особно безогледни въ своитѣ грабежи бивaха по селата. На нѣкои мѣста не се постѣсниха да ограбватъ даже и свещеници. Такива случаи има нѣколко въ Провадийско. Тукъ ромжнитѣ ограбили много отъ селянитѣ, а отъ свещеницитѣ: Шадж-Кьойския, Караджа-Отския и Кара-Агашкия. Отъ послѣдния — свещеникъ Петръ Денчевъ — сж били задигнати слѣднитѣ скжпоцѣнности: една бан кнота отъ 50 лева, четири пиндаря за 240 лева, два златни пръстена за 50 лева, гривна, сърдце и кар

фица за 40 лева, нанизъ отъ 20 ирмилика за 100 лева и едни златни обици за 25 лева.

По такъвъ начинъ въобще войскитѣ на нашитѣ сѣверни съсѣди, които се хвалятъ съ културность и дисциплинираность, проявиха своя геройски подвигъ въ България.

Синодни разпоредби и окржжни.

По отводитѣ въ духовнитѣ сждилища. Св. Синодъ е отправилъ по отводитѣ въ духовнитѣ сждилища до епархийскитѣ началства слѣдното окржжно съ дата 27/IX 1913 г. подъ № 3145.

Често пжти епархийскитѣ началства, по длъжность, възбуждатъ дѣла срѣщу провинени клирици. Обаче тия клирици, отъ желание да протакатъ нескончаемо възбуденитѣ сѣщу тѣхъ дѣла, прѣдявяватъ отводи ту срѣщу епархийскитѣ архиери, ту срѣщу тѣхнитѣ замѣстници, като въ доказателство навеждатъ, че това ставало поради лични гонения, вражда и пр. както и загуй, че замѣстницитѣ на епархийския архиерей нѣмали право да изпълняватъ подобни действия.

Св. Синодъ се занима съ този въпросъ и за разрѣшението му взе въ съображение:

Споредъ Екзархийския уставъ, иматъ право служебно и по длъжность да възбуждатъ духовно сждебно прѣслѣдване противъ провинили се клирици св. Синодъ и епархийскитѣ архиери. Нѣма съмнѣние, че това свое право епархийскитѣ архиери могатъ въ отсжтствието си да делигиратъ и на своитѣ замѣстници, които по чл. 118 отъ Екзархийския уставъ, ги замѣнятъ въ управлението на епархията, съ изключение, разбира се, на онія имъ канонически права, които сж запазени лично за тѣхъ и които замѣстницитѣ имъ, наспоредъ сама си, не могатъ да извършватъ. Подобна делагация може да се счита за законна само тогава, когато има за нея изрично нареждане отъ епархийския архиерей, или пъкъ рѣшението на съвѣта за тегленето подъ отговорность извѣстенъ провиненъ клирикъ, да бжде прѣдварително одобрено отъ сжщия архиерей.

Колкото се отнася до това, може ли да се прави срѣщу сждитѣ, които по длъжность сж възбудили дѣло, отводъ отъ подсждимитѣ за това, че тѣ сж подведени подъ сждъ отъ тѣхъ, св. Синодъ намира, че такъвъ отводъ не може да се прави, защото по каноницѣ и дѣйствующия Екзархийски уставъ, сждебната власть принадлежи изключително на архиерея, който упражнява тая власть съ съдѣйствието на епархийския духовенъ съвѣтъ (чл. 12 отъ Екзарх. уставъ) и, ако се допусне такъвъ отводъ, дава се възможность на обвиняемия да парализизира цѣлия духовенъ сждъ.

Възъ основа на горнето, св. Синодъ въ заседанието си на 21 юний т. г. рѣши да оповѣстимъ на епархийскитѣ началства слѣдното:

1) Провинени по службата духовни лица могатъ да се теглятъ на сждъ служебно и по длъжность не само отъ епархийскитѣ архиереи, но и отъ тѣхнитѣ замѣстници, стига архиереятъ да е делегиралъ това свое право върху замѣстника си, или пъкъ взетото отъ духовния съвѣтъ по тоя случай опрѣдѣление да бжде прѣдварително одобрено отъ него — епархийския архиерей.

2) Не може да се прѣдявява отводъ противъ духовенъ сждия само за това, че той билъ по закона възбудилъ служебно и по длъжность духовно сждебно прѣслѣдване противъ обвиняемия. Ако такъвъ отводъ се направи, той слѣдва да се остави безъ разглеждане, като не се дава право на прѣдявителя на отвода да обжалва опрѣдѣлението на духовния сждъ прѣдъ св. Синодъ.

Горното като Ви съобщаваме за знание и ржководство, прѣпоржчаме се на св. Ви молитви и пр.

Прѣдседателстующий на св. Синодъ:

† Дороетолский и Червенский *Василий*.

Църковно-обществена лѣтопись.

Пристигане на Н. Блаженство екзарха въ София. Отъ Министерството на външнитѣ работи и на изповѣданията сж съобщили въ синодната канцелария, че Н. Блаженство екзарха скоро ще пристигне въ столицата и ще слѣзе въ синодната палата. Подиръ грижливо прѣглеждане всички апартаменти, отредени за синодните иерарси, избрало се южното отдѣление съ прилежащитѣ къмъ него стаи и салона за помѣщение на Н. Блаженство. Вече отдѣлението е приготвено. Още не е съобщено за деня, въ който Н. Блаженство ще пристигне въ столицата.

Синодните архиереи. Синодната сесия, съгласно съ рѣшението на св. Синодъ, въ послѣдното заседание на лѣтошната сесия, ще се открие на 16 и октомврий. Очаква се, Висконопрѣосвещенитѣ синодни архиереи да бждатъ въ столицата на 14 или 15 октомврий.

Панихида. Въ недѣля, на 29 септемврий, се отслужи панихида за падналитѣ на бойното поле учители отъ столичнитѣ училища. Инициативата за този поменъ е излѣзла отъ Министерството на народната просвѣта. Панихидата се отслужи отъ Н Висконопрѣосвещенство св Софийския митрополитъ г. Партений въ съслужение на всички чредници и диакони на съборния храмъ и при пѣнието на съборния хоръ. Храмътъ бѣ пъленъ съ народъ. На чело бѣха г. министритѣ съ министра на народната просвѣта г. П. Пешевъ, нѣкои бивши министри, професоритѣ, учителитѣ и учителкитѣ, офицерството отъ гарнизона, студентитѣ, ученицитѣ и ученичкитѣ отъ гимназиитѣ, прогимназиитѣ и началнитѣ училища. Гимназиалнията учитель г. Диамандиевъ каза прочувствена рѣчь, въ която сѣ краснорѣчие и покърта изложи подвига на скромнитѣ ученици-герои, като ги посочи за примѣръ на учители, ученици и граждани.

Духовната семинария. Въ Духовната семинария сж постжпили 206 ученика отъ царството и повече отъ 50 ученика отъ Цариградската духовна семинария.

Важно за църквитѣ.

Художественото иконописно ателие „Св. Лука" въ ст. София, ул. Алабинска 22, което, по случай войната врѣменно бѣше затворено, е наново отворено отъ сжщитѣ художници и приема да изработва по най-умѣрени цѣни св. икони, задпрѣсголни распятия, плащаници и пр. 3—3

РУСЛАРСКО ЧЕРКОВ. НАСТОЯТЕЛСТВО.
(Варненска околия).

Обявление

Горньото черковно настоятелство обявява, че енорията му е вакантна и търси свещеникъ или кандидатъ за такъвъ съ семинарско образование.

Енорията се състои отъ двѣ села: Русларъ и Елечъ. Центърътъ на енорията отстои отъ Варна на 12 километра.

Кандидатитѣ да прѣдставятъ документитѣ си въ Варненската и Прѣславска митрополия, а сами да се явятъ въ Русларъ за спорааумѣние съ християнитѣ.

с. Русларъ, 24, септемврий 1913 година.

2—3 Отъ Черковното Настоятелство.

Алдомировско Църковно Настоятелство

Обявление

№ 2.

Алдомировското църковно настоятелство обявява, Алче домировската енория състояща се отъ 210 кжщи е вакантна и търси кандидатъ за свещеникъ, който да отговаря на изискуемитѣ се условия съгласно закона отъ Екзархийския уставъ.

Кандидатитѣ се умоляватъ да се явятъ лично прѣдъ настоятелството най-късно до 30 октомври н. г.

с. Алдомировци 15 септември 1913 год.

2—3 ОТЪ НАСТОЯТЕЛСТВОТО.

Рилска св. обитель.

ОБЯВЛЕНИЕ

№ 1375.

Управлението на Рилската св. обитель явява, че на 3 октомври т. г. въ $2^1/_2$ часа слѣдъ обѣдъ, въ канцеларията на монастирското управление въ Рилския монастирь, ще се произведе търгъ съ явно наддаване за отдаване подъ наемъ на монастирската тепавица, воденица и гребенецъ, находящи се въ село Рила, за три години.

Приблизителния наемъ е 4500 лв. за тритѣ години.

Залогъ за правоучастие въ търга се иска 300 лева.

Поемнитѣ условия могатъ да се видятъ въ монастирската канцелария и въ метоситѣ монастирски въ гр. Дупница и с. Рила.

Конкурентитѣ трѣбва да прѣдставятъ книжата си по чл. чл. 11—16 отъ закона за общественитѣ прѣдприятия.

Търга влиза въ сила слѣдъ утвърждението му отъ Светия Синодъ на Българската църква.

Рилски монастирь, 10 септ. 1013 г.

3—3 Отъ монастирското управление.

РИЛСКА СВ. ОБИТЕЛЬ

Обявление

№ 1519.

Управлението на Рилската св. обитель явява на интересующитѣ се, че на 23 октомврий т. год. въ канцеларията на Дупнишкия метохъ въ гр. Дупница ще се произведе търгъ съ явно малонаддаване за доставка 50,000 кгр. сѣно за нуждитѣ на монастиря прѣзъ идущата година.

Приемането на сѣното ще става въ гр. Дупница.

Залогъ за участие въ търга се иска 500 лв.

Търга подлежи на утвърждението на св. Синодъ.

Рилски Монастирь, 25 септемврий 1913 год.

ОТЪ МОНАСТИРСКОТО УПРАВЛЕНИЕ.

1—3

Севлиевско Архиерейско Намѣстничество

ОБЯВЛЕНИЕ

№ 456.

Севлиевското Архиерейско Намѣстничество явява, че на 21 Октомврий т. г., ще се произведе въ канцеларията му търгъ съ тайно намаление, отдаването на прѣдприемачъ постройката на църква въ с. Кръвеникъ, Севлиевска околия.

Стойностьта на прѣдприятието възлиза на 12500 лева, искания залогъ е 5%.

Смѣтката, плана и поемнитѣ условия, могатъ да се видятъ всѣки присжтственъ день въ канцеларията на сжщото намѣстничество.

Прѣдприемачитѣ трѣбва да се съобразяватъ съ закона за търговетѣ. Оферти се приематъ до 5 часа послѣ обѣдъ. Конктрактъ ще се сключи отъ наемателя съ църковното настоятелство.

Гр. Севлиево, 16 Септемврий, 1913 год.

И. д. Севлиевски Архиерейски Намѣстникъ:

1—3 Свещ. Д. Сжбчевъ.

Печ. Паспалевъ, наематель I Кооп. Печат. Д-во „Гутенбергъ", София.

Дѣр. вѣстникъ
излиза всѣки седмица
прилежението четири
пати въ мѣсеца

ЦРКОВЕНЪ ВѢСТНИКЪ

57 Тук., Славянска бесѣда

СЕДМИЧНО ИЗДАНИЕ

Единъ брой 15 ст.

Абонаментъ е годишенъ и всѣкога предплатенъ.

Всичко, относещо се до вѣстника се изпраща до администрацията на „Църковенъ вѣстникъ" въ гр. София.

За обявления се плаща за първи пѫтъ по 20 ст. на редъ съ гарнондъ, за всѣко повторение по 15 ст.

Нѣдѣтски писма ще се приематъ — ракописи отъ седмичното издание не се повръщатъ.

СѢДЪРЖАНИЕ:

1. По сръбскитѣ насилия въ Македония. — Тс.
2. Едно изпитание — Иеромонахъ Михаилъ.
3. Влияние на философията. — Свещ. Д-ръ Кр. Цѣновъ.
4. Отношенията на Българската църква къмъ Гръцката и Римската отъ края на IX до половината на XIII вѣкъ. — Вл. Кочановски.
5. Книжнина — Изповѣдникътъ на православието.
6. Църковно-обществена лѣтопись.
7. Обявления.

По сръбскитѣ насилия въ Македония.

Въ Букурещъ Македония се раздѣли и се остави подъ Сърбия и Гърция. Това се стори, не защото българското македонско население не даде жертви за свободата си и правата си — то даде такива повече, отколкото дадоха ромѫни, дори повече отъ гърци и сърби — не и защото България бѣ побѣдена (Ромѫния и Турция се намѣсиха съ войскитѣ си да спасятъ гръцката и сръбска армия отъ поражение), но въ име на балканското равновѣсие. За това равновѣсие сърби, гърци, ромѫни и черногорци, споразумени и съ турци, нападнаха едновременно България и я принудиха да подпише новата карта за разпрѣдѣлата на балканската територия. Тази карта бѣ начертана още прѣзъ декемврий миналата година. Нейната скица, както това разкри професоръ Милюковъ, бѣ изработена въ Бѣлградъ 2—3 мѣсеца прѣди да обявятъ война балканскитѣ държави на Турция. Това се знаяло и въ Петербургъ. Макаръ тази сръбска постѫпка да бѣ първата некоректность къмъ българо-сръбския договоръ и първия славянски кракъ срѣщо балканския съюзъ, въ Петербургъ не направиха никакви бѣлѣжки въ Бѣлградъ. Това се зве отъ сърбското правителство, като мълчаливо одобрение на политиката за изневѣра къмъ България и къмъ Македония, за свободата и автономията на която България сключи договоръ и почна война. За тази сръбска изневѣра има безброй доказателства. Още прѣзъ декемврий миналата година нѣкои отъ тия доказателства се изнесоха отъ българитѣ въ Македония. Въ София, дѣто слѣпо вѣрваха въ коректностьта на Пашича, погледнаха леко на изнесенитѣ факти. Безъ да ги отричатъ, постараха се да ги омекотятъ, както и да успокоятъ загрижанитѣ българи македонци, като ги увѣриха, че има договоръ и че Сърбия ще изпълни скрупулно задълженията си по него. Колкото до самитѣ фактове за насилия надъ българската национална съвѣсть, видѣха въ тѣхъ дѣло на екзалтирани сръбски шовинисти, но не и мисъль на сърбското правителство. Въ София додоха и депутации изъ завзетитѣ отъ сърбскитѣ войски земи въ Македония съ оплаквания срѣщо сърбскитѣ насилия и съ доказателства, които силно уличаваха изневѣрата на сърбитѣ спрѣмо България. По поводъ на приятелскитѣ постѫпки, правени, не веднѫжъ, отъ царското правителство въ Бѣлградъ да прѣстанатъ насилията надъ българитѣ въ Македония, сърбското правителство всѣкога бързало да изкаже своитѣ съжаления и да увѣри, че насилията, ако има такива, сѫ дѣло на военни, на които то нѣма власть, но то ще се постарае да не се повтарятъ въ бѫдаще. Насилията не се спрѣха. Сърбското правителство не изпълни обѣщанията си или пъкъ бѣ слабо да наложи на военнитѣ власти онова, което обѣщаваше. Фактъ е, че, колко тече повече врѣмето, толкова насилията надъ българитѣ въ Македония ставаха по-голѣми и по-прѣдизвикателни. Насилията бѣха система, бѣха точка на една политическа програма, която строго се прилагаше отъ военнитѣ, граждански и духовни сърбски власти. Вече прѣзъ мартъ и априлъ насилията надъ българитѣ въ Македония взеха една остра форма. Македонскитѣ градове се затвориха. Не се допускаше никой българинъ да влиза и излиза. Българскитѣ митрополити и архиерейски намѣстници се туриха подъ строгъ полицейски надзоръ. Прѣдъ вратитѣ на митрополитѣ и намѣстничествата стоеха войници съ щикове и не допускаха никой българинъ да влѣзе при митрополита или при архиерейския намѣстникъ. Учителитѣ и първенцитѣ българи се интернираха или затваряха. Българското население въ градоветѣ и селата се тури подъ ужасенъ тероръ.

Всичко това бѣ външенъ отразъ на сърбската интимна мисъль, въплотявана отъ сърбското правителство и реализирвана отъ военнитѣ власти. Терорътъ и насилията гонѣха да прѣдставятъ, че въ Македония нѣма Българи и че тия, които се наричатъ такива, сѫ сърби, принудени отъ българскитѣ комитети съ бомби и отъ агентитѣ на Българската екзархия, да се наричатъ българи. Съ тая цѣль се приготвиха на сърбски заявления и се разпратиха на сръбскитѣ околийски началници, пристави и стражари да ги дадатъ на свещеницитѣ и първенцитѣ, като ги принудятъ да ги подпишатъ тѣ и селянитѣ или гражданитѣ. Въ заявленията се говори, че подписалитѣ ги, чисти сърби, сѫ били принудени отъ българскитѣ комитети съ бомби да се наричатъ

«българи», каквито тѣ не били и че сега, когато сж освободени отъ своята родна сърбска войска и чрѣзъ нея сж запазени отъ бомбитѣ на българскитѣ комитети, изповѣдватъ, че сж прави сърби и чйсти православни християни, като молятъ да бждатъ приети отъ Сърбската църква. Тѣ се разкайватъ прѣдъ нея и молятъ да ги очисти отъ схизмата. Това не сж голословни обвинения. Това сж печални но истински фасти. Не измисляме, не клеветимъ. Това говорятъ сами сърбскитѣ власти съ своитѣ разпоредби и писма. Ето въ факсимиле два сърбски документа:

Отче Никола

Ово писмо што ти шаљам
на њега да се ти поштишеш
та обе селани из Сопот, та Трсте
ничани, Пресчани, Сталевчаки
и Лакинчани који су твоји пу-
рицашни то ћеш ти сам да
идеш и да буде готово до у суботу

Писмо ти што га однесе
да га подпишеш да ми га вра-
тиш то пољска Пресветлог

28-III 913 Поздрав од
Мопш Данила Чакића

Ср. свакисени ће се подписују до врха

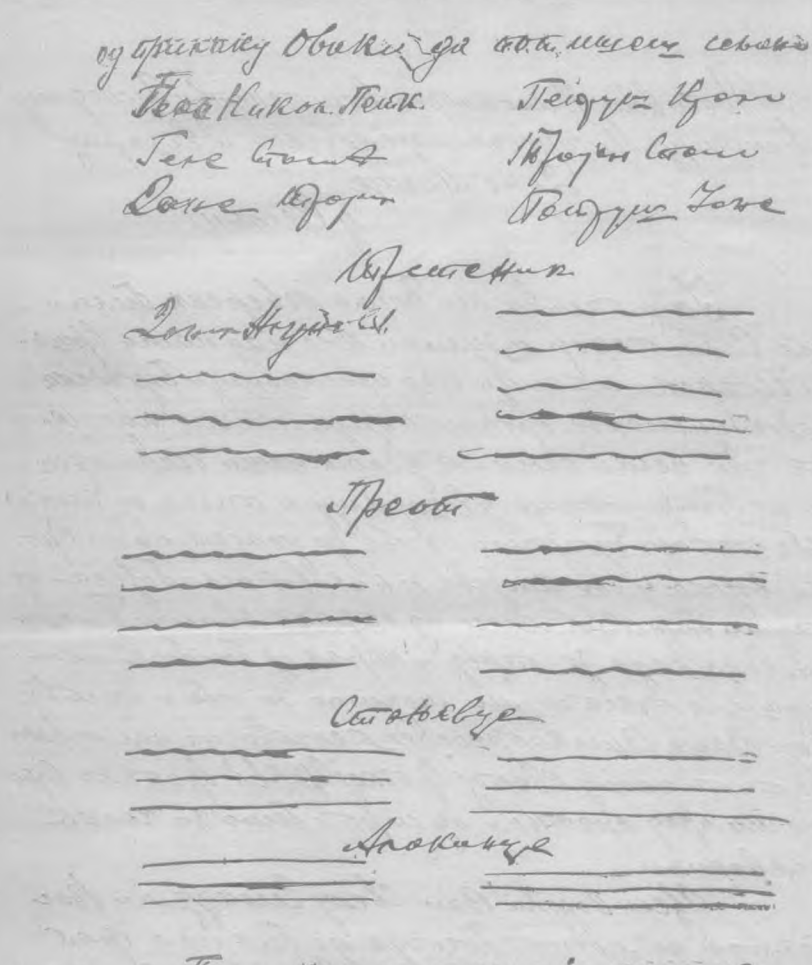
Његовом Високопреосвештенству Господину
Витентију Митрополиту Скопском и Егзарху
Доне Мизије
у Скопу

За и паства ми Богом поверена биле
сто Србе, терор и зулуми које над нама врше
ху бугарски четници као представници Бугарске
револуционарне организације натнао нас је
те ево целом сами - а целом наши очеви прог
ли из Патријаршије у Егзархију и отиме од чисте
Срба постали бугараши па све до уласка наше Срп
ске војске у ове крајеве и њиховог осло бођења од
зулума Турских ми се од страха звасмо бугари
ми. Сада када је терор и страх од богиде, напем
курцумла престао ми молимо за себе и паству
своју Ваше Високопреосвештенство да нас изволи
вратити нашој Светој Српској Цркви вратити
веру коју ми пред крстом од сирота весмо за часак
изневерили.

Цем вијући Вам Светој Десници ми Вас
молимо да молите Господа да бих нам грех
што за часак изневеримо Светој нашој Српској
Цркви опростио.

Покидни

28 Марта 1913 г.
Сотоа

Първото писмо е отъ старшия стражарь Данаилъ Цакичъ до свещеникъ Никола, на когото енорията се състои отъ селата Сопотъ, Търстеникъ, Прѣочани, Станевци и Алакинци, Скопска епархия. Къмъ писмото е приложено и заявлението, което той и двадесеть души отъ всѣко село трѣбва да подпишатъ. Заявлението е до Викентия, «митрополитъ Скопски и екзархъ на долна Мизия». Свещеникътъ се задължава даизпълни въ най кжсъ срокъ съ подписи заявлението, като му се посочва и какъ да става подписването, като му прѣпоржчва да го не изцапа и като му заповѣдва да го прѣдаде подписано на «тръстенишкия падарь», по когото му праща.

Въ тия грозни насилия на националната и вѣрска съвѣсть участвува и Сърбската църква. Фактътъ е толкова грозенъ, колкото и възмутителенъ. Сърбската църква, за да служи на шовинизма, стжпва на исти-

ната и, намѣсто да дале примѣръ за правда и за любовь, става съучастница на най-грозни насилия. Нѣма нужда да се опровергаватъ неистинитѣ, които тя, въ съгласие съ сърбското правителство, туря въ устата на злочеститѣ българи селяни, чиито подписи изнудва. Историята на българското възраждане въ миналия вѣкъ, което се почва въ Македония, именно отъ Скопско, опровергава най-високо насилницитѣ на българската съвѣсть и на истината. Нѣма нужда да се доказва, че славянитѣ въ Македония се знаятъ българи и се наричали съ това име още въ VIII и IX столѣтие, когато единствено оржжие е било стрѣлатѣ и меча, че тѣ сж се наричали съ това име и въ началото на миналото столѣтие, въ възраждането, когато не е имало нито бомби, нито български комитети, нито Българска екзархия. Ще бжде много интересно да обяснятъ българдскитѣ политици и църковници, както и тѣхнитѣ подкрѣпители въ Петербургъ, кой комитетъ накара прѣзъ миналото столѣтие иеромонахъ Пѣйчиновичъ отъ с. Теарци, Тетовско, Иоакимъ Кърчовски отъ Кичево, братия Мишайкови с. Пътеле, битолско, Пърличевъ отъ Охридъ, Константинъ Джино отъ Велесъ, братия Миладинови отъ Струга, Неофитъ Рилски отъ Кратово и пр. македонски дѣйци да се наричатъ българи?

Но подиръ Букурешкия миръ насилията надъ българитѣ сж безподобни. Сърбитѣ оставатъ задъ себе си най-големитѣ жестокости, каквито варвари нѣкога сж си позволявали. Тѣ не само не допускатъ на българитѣ да иматъ свои училища и свои храмове, но не имъ позволяватъ да говорятъ на езика си, да се наричатъ българи и дори да се чувствуватъ българи. Откато насилиха свѣстьта на дѣцата въ училищата и на бащитѣ въ храмоветѣ, тѣ влѣзоха вече въ самитѣ сѣмейства и почнаха да насилятъ и самитѣ пеленачета. Това е върхъ на варварство. То не е нито християнско, нито човѣшко. Откато наредиха да се промѣнятъ окончанията въ имената на българитѣ отъ »овъ« въ »ичъ«, Сърбската църква е наредила сега съ окржжно до архиерейскитѣ намѣстници и енорийскитѣ свещеници да се кръщаватъ новороденитѣ дѣца само съ имена „Любица", „Милица" и пр., момичетата, »Урошъ«, »Душанъ« и пр., момчетата. Това е най-циничната разпоредба, каквато свѣтскитѣ и църковни анали не знаятъ. Съ това се посѣга на сѣмейната съвѣсть и на сѣмейното право, което е свещено дори и за най-дивитѣ езически народи. Сѣмейството дава имената на своя родоначалникъ — прѣпрадѣда и прѣпрабаба. Съ това се продължава живота на сѣмейството. Сърбската църква, робиня на сърбския шовинизмъ, стжпва върху това свещено сѣмейно право на домашната църква, на сѣмейната църква, каквато всѣко православно сѣмейство съставява.

Насилията, съ които си служатъ сърбското правителство и Сърбската църква, сж правокативни. Тѣ отнимятъ на българина въ Македония най-естественото право, което има всѣки човѣкъ — правото да мисли, да говори, да се учи и да се моли на езика си, както и правото, което всѣко сѣмейство има на дѣцата си и което го свързва съ неговитѣ родоначалници. Тия насилия трѣбва да се изнесатъ прѣдъ културния свѣтъ. Това е дългъ на царското правителство. . .

Тс.

Иеромонахъ Михаилъ.

Едно изпитание.

Злочестината на катастрофата, която сполетѣ напослѣдъкъ българския народъ, не сж отъ естество да създадатъ въ обществото атмосфера на спокойна, системна, положителна и творческа работа. Голѣма е опастностьта отъ увлечения отъ крайности, въ които мнозина биха пожелали да търсятъ цѣрь за нанесенитѣ рани. Първи признаци на такова увлечение не могатъ да не се съзратъ и въ подигания на послѣдъкъ въпросъ за унията.

Сериозни вѣстници, като в. Миръ, опрѣдѣлиха унията като гласъ на отчаянието. Отчаянието пъкъ изключа всѣко спокойствие, умѣреность и обективность въ мислитѣ и постжпкитѣ на хората. То води къмъ крайности, съпроводени често отъ най-гибелни послѣдици. Ако това е отъ значение за личноститѣ, отъ още по-голѣмо значение е за обществата, държавитѣ и народитѣ. Въ такъвъ случай, ако въпросътъ за унията се извиква отъ отчаяние, не остава друго, освѣнъ да се освободимъ отъ послѣдньото, да се опомнимъ и успокоимъ и да отхвърлимъ този въпросъ, като не зрѣлъ, необмисленъ, безполезенъ и врѣдителенъ.

Намѣриха се, обаче, вѣстници, които далечъ не разглеждатъ въпроса за унията, като плодъ на отчаянието. Отъ тѣхъ, прѣдимно отъ в. „Вечерна Поща", той се подигна, повидимому, съ всичката сериозность. Въ унията тѣ намиратъ ни повече ни по-малко спасението, единствено спасение на народа. Тя щѣла да запази и гарантира цѣлостьта на българската нация и да изведе народа на широкия пѣть на свобода, култура и прогресъ. Чрѣзъ нея щѣло да се повдигне вжтрѣшно обновление, да се създадатъ борчески сили за нравственъ и религиозенъ подемъ и кой знае какво още.

Но прѣди всичко и най главно унията била необходима като „спасително" срѣдство за македонското българско население. Чрѣзъ нея послѣдньото най сигурно и безопасно могло да запази народностьта и езика си, да усигури черковната и училищна автономия, да си гарантира сносни права на човѣшко сжществуване срѣди тежкия яремъ на новитѣ му поробители.

Такива мисли, подъ различна форма, повърхностно се изказватъ отъ нѣкои ежедневници. За голѣмо очудване тѣ се лансиратъ даже и отъ духовния вѣстникъ „Съвѣтникъ", макаръ че авторътъ на статията, която е написалъ, по този случай е побързалъ да заяви, че, е „въпросъ" още да ли могатъ да се достигнатъ облаги отъ унията.

Наистина, голѣмъ въпросъ, надъ който прѣди всичко слѣдва да се замислатъ сериозно и прѣдварително всички, които тъй ненавременно, безсмислено и опасно намиратъ за възможно да говорятъ въ днешния болезненъ моментъ за нѣкаква си уния съ Римъ. А този именно въпросъ, въ който се крие най-главния и даже изключителния мотивъ за унията — най-малко се разкрива. Важно е да се посочи на българското общество по какъвъ начинъ унията ще спаси положението на македонския българинъ, какъ ще запази националностьта му и ще гарантира черковнитѣ му и училищни правдини. Кой и съ каква сила ще застави Сърбия и Гърция да създадатъ такова благоприятно за българина въ Македония положение, да измѣнятъ своитѣ конституции и да допуснатъ широко вратата на прозелитизъма, за който

сега съвършено сж я затворили, та да намѣрятъ въ него спасение и нашитѣ отново поробени братя. Да се каже само, че Македония агонизира и трѣба да се спаси, като за туй е нужно само да се произнесе „спасителното“ слово, естествено, твърдѣ е недостатъчно.

Въ днешно врѣме не може да се мисли, че вѣровитѣ връзки опрѣдѣлятъ политиката на отдѣлнитѣ държави. Други връзки и интереси сж могжщитѣ фактори въ това направление. Не сериозно е да се мисли, че веднъжъ станали унияти, македонскитѣ българи ще придобиятъ защитата на католическитѣ държави, респективно на Австрия, които ще наложатъ нѣкакви права въ полза на тѣхната националность. Даже и да допуснемъ, че тази защита може въ такъвъ случай да се счита за усигурена, нѣма никаква гаранция, че тя не ще се парализира отъ противодѣйствието на други държави, вѣровитѣ интереси на които биха се засегнали.

Политическитѣ доводи въ полза на унията сж твърдѣ несигурни и неопрѣдѣлени, за да могатъ да дѣйствуватъ убѣдително върху когото и да било. Поради това, види се, на тѣхъ се отдѣля малко внимание на новитѣ апостоли — унияти. Историята ни разказва тостатъчно примѣри, които ясно свидѣтѣлствуватъ до колко безплодни сж се оказвали всички опити за унии, сключвани по политически съображения между папството и православни народи, и до колко сж бивали ефимерни всички надежди на посѣдницитѣ за нѣкаква помощь, за запазване или извоюване политическа свобода и правдини. Вѣковнитѣ усилия на папството въ това направление и то въ врѣмена, когато послѣдньото дѣйствително е играло завидна роля въ политическия животъ на европейскитѣ народи, не сж дали никакъвъ резултатъ. За това и историята е отбѣлѣзала само несполучливи опити за унии. Тѣ сж се разбивали като въ твърда скала въ вѣровото съзнание на православнитѣ християни. А пъкъ и папството, въпрѣки своитѣ усилия, се е оказвало безсилно да окаже каквато и да било активна помощь въ полза на притѣсненитѣ православни народи. Тъй е било съ унииттѣ, сключвани съ византийцитѣ за защита срѣщу турцитѣ, тъй е било съ унииттѣ, сключвани съ руситѣ за освобождаване отъ татаритѣ, както и съ тѣзи, сключвани съ българитѣ за борба срѣщу византийцитѣ.

По-продължителни сравнително резултати е дала Брестската уния, сключена въ 1596 година, за която споменава и „Македонецътъ-духовникъ“ въ колонитѣ на „Вечерна поща“. Тѣзи резултати, обаче, далечъ не сж такива благотворни и положителни, каквито новиятъ идеалогъ на папството у насъ иска да констатира. Просвѣщението на югозападния край на Русия не се дължи толкова на унiатскитѣ школи, колкото на православнитѣ такива, които усилено трѣбвало да се борятъ съ направлението, създавано отъ първитѣ. Ползата на послѣднитѣ може, слѣдователно, да се оцѣнява само отъ отрицателна страна. Историята ясно ни говори какви сж били главнитѣ резултати отъ Брестската уния. А тѣ сж, че тази уния за цѣли вѣкове е била източникъ на смутъ и разслабление въ цѣлия юго-западенъ руски край. Тя е прѣкжснала всѣкаква нравствена връзка съ народната маса, която не е прѣставала да подигне срѣщу католичеството ожесточени бунтове, кървави стъкновения, побоища, кланета и буйства отъ всѣкакъвъ родъ. „Историята на тази уния въобще се разкрива като история на ужасни насилия и тя неопровержимо доказва, каква пропасть лежи между православието и латинството“ (Исторія христ. церкви Д. С. Собертсона и И. И. Герцена, стр 1048).

Тѣзи исторически опити на несполучливи унии съдържатъ нѣщо много поучително за тѣзи, които въ днешния моментъ съ своитѣ необмислени проповѣди за уния се мжчатъ да хвърлятъ сръди народната маса смето на религиозни раздори, борби и прѣслѣдване. Тѣ ни убѣждаватъ несъмнѣно въ едно—ефимерни сж били надежднтѣ на православнитѣ народи, когато тѣ, въ минути на политически бѣдствия, сж отправили своитѣ надежди къмъ Римъ, като съ цѣната на своята вѣра сж търсили помощь и защита на народность и свобода. Римъ ревностно се е отзовалъ и еднакво е изпълнявалъ своята роля: всичко е правилъ, за да принуди изкуствено съвѣстьта на тѣзи народи да тръгнатъ по посочвания отъ него пжть на вѣрване и нищо не е било въ състояние да спомогне съ външна помощь за прѣдотврътяване или освобождаване отъ грозящи опастности. Тъй палата въ такива случаи всѣкога е бързалъ да изпрати своитѣ владици и патери, които веднага се запрѣтвали съ ревность да присаждатъ особеноститѣ на католичеството, а за най-важното въ случая, за което сж ги молили и което обѣщавали — политическа помощь — или не сж помислили да дадатъ или, ако и да сж мислили това, то съвършено не имъ се е удавало.

Туй, което ставало въ миналото, като че ще да се повтори и днесъ. Папството е било всѣкога вѣрно на себе си. Въ нещастие на другитѣ то е търсило само случай не да имъ укаже дѣйствителна помощь, а да прострѣ своитѣ мрѣжи върху тѣхнитѣ съвѣсти. И въ днешния моментъ, когато българския народъ е измжченъ до болезненость и има най-вече нужда отъ вжтрѣшно спокойствие и опомняване, отъ единство и стабилность, явяватъ се апостолскитѣ агенти отъ Римъ, наводнили въ изобилие България, и се запретнаха съ разни вѣстници съ всички сили да ни проповѣдватъ уния. Скрити задъ различни псевдомини, за да могатъ по-успѣшно и громко да звучатъ съ своитѣ проповѣди, тѣ дохаждатъ до явенъ цинизъмъ: ругаятъ безогледно и безцензурно всичко, което съставява свещено достояние на народа, за да побързатъ веднага да издигнатъ туй, което е съвършено чуждо въ него и въ което тепърва той трѣба да се огласява. И въ този си стремежъ тѣ считатъ всичко за себе си позволено; и фактитѣ наопъки да обрѣщатъ, сж историята да се подигравтъ и съ религиозноитѣ чувства на народа безогледно да се гаврятъ. Тѣ подигатъ въпросъ за унията въ името на защитата на нещастното българско население въ Македония, само и само за да могатъ по-лесно да увлекатъ къмъ себе си населението на свободна България, която собственно е и прицѣлната точка на тѣхнитѣ дѣйствия. Разбира се, че въ Македония сж безсилни да ни помогнатъ, а тукъ свободно могатъ да пускатъ въ ходъ всѣкакви срѣдства, за достигане на своитѣ иезуитски цѣли.

Въ своята дѣйность новитѣ апостоли-унияти заставатъ на здрави позиции. Тѣ използуватъ момента. Българскиятъ народъ има всички основания да бѫде недоволенъ и да се отвръщава отъ дѣйствията на окржжающитѣ го православни народи, които отъ всички страни го нападнаха и ограбиха Но що е виновно православието за безчестието и подлостьта на тѣзи народи? И трѣбали за туй да промѣняме своята вѣра, на която българския народъ толкова много дължи въ миналото си? Нима е единствения случай въ историята, когато едновѣрни народи водятъ най упостошителни войни помежду си? Колко

случаи, напр. могатъ да се наброятъ, когато католически държави и народи сж воювали: Австрия и Италия, Италия и Франция, Франция и Австрия, Франция и Испания, Испания и Италия. И едвали на умъ е минало нѣкому да търси причината на тѣзи войни въ католичеството и да обвиняватъ послѣдното и да побужда народа да се прости съ него. Това, обаче, ни най малко не пръчи на католишкитѣ агенти да агитиратъ срѣди българския народъ за своитѣ цѣли и го подканятъ да измѣни на своята вѣра, като умѣло използуватъ създаденитѣ отъ него прѣдразположения и чувства отъ послѣднитѣ събития,

Когато хулятъ православната вѣра на българския народъ, новитѣ апостоли-иезуити бързатъ да създадатъ прѣди всичко цѣла мрѣжа на хитросплетни въ понятията, съ които си служатъ. Тѣ отъ една страна хулятъ православието, като го наричатъ еретическо и езическо, безплодно и губително, а отъ друга—редомъ съ това—изтъкватъ, че унията нѣма да измѣни въ нищо вѣрата и обрядитѣ на народа, а изисква само признание авторитета на папата. Разбира се, като щомъ сторимъ това послѣдното, всичко ерестическо и езическо въ православието веднага, отъ само себе си, ще изчезне. Ще се измѣни всецѣло и дѣйностьта на църква и духовенство, което изведнажъ ще даде признаци на животъ, а пъкъ народътъ ще се озари съ свобода, култура и прогресъ. И затова достатъчно е, напр. само да кажемъ, вмѣсто Екзархъ Иосифъ, папа Пий X (Вечъ. Поща, бр. № 258).

Но би помислилъ човѣкъ, че тѣзи апостоли дѣйствително сж разкрили всичката ересь и езичество на православието, за да ни убѣдятъ въ истинността и свѣтостьта на католичеството, та по-лесно да прѣгърнемъ тѣхната права вѣра. Не, това тѣ не правятъ, съ такъвъ неблагодаренъ трудъ не се заематъ. Народътъ отъ такива въпроси не се интересува. Теоретическитѣ нѣща не го занимаватъ. Вмѣсто това достатъчно е, напр. да му се внуши, че православието и фенереска патриаршия — това е едно и сжще. И достатъчно е да се изложатъ всички грѣхове и подлости на послѣднята, за да се разбере, че и православието е порочно и запятнено, че и православната вѣра на българския народъ не може да бжде чиста и трѣба послѣдниятъ да побърза да я промѣни. Зеръ, при това отвръщение, което напослѣдъкъ доби отъ подлоститѣ на фенерската патриаршия, нищо по-разумно отъ туй да скжсаме не връзкитѣ съ тази патриаршия, каквито впрочемъ нѣмаме никакви, но и връзкитѣ съ православната вѣра, за да останемъ католици. Трѣба изведнажъ да забравимъ всичко минало, което тъй е свързало народа съ вѣрата и духовенството, които сж го запазили цѣлъ и неврѣдимъ срѣди най-тежко робство,борби и изпитания.

Такива сж проповѣдитѣ на апостолитѣ-униати въ днешно врѣме, проповѣди неласни за широката маса, срѣди която трѣба да се създаде и настроение, защото тѣ тъкмо идатъ да отговарятъ на извѣстни, създадени отъ послѣднитѣ събития, чувства и прѣдразположения. А успѣхътъ си тѣзи апостоли единствено на туй и разчитатъ. Въ спокойни врѣмена подобни проповѣди, разбира се, сж неефикасни. Тѣхъ никой не само нѣма да чете, но едва ли би се намѣрилъ български вѣстникъ да печати. Но риба се лови по-добрѣ въ мжтната вода.

(Слѣдва).

Влияние на философията върху теологията.

V.

Най-висшето благо се състои въ съвършеното щастие, основано на съвършената нравственость. Волята въ такъвъ случай придобива една *святость*. А необходимото слѣдствие отъ святостьта е *блаженството*. Щастието е пропорционално на нравствеността. Анализираме ли нѣщата, ще видимъ че нравствеността се състои само въ душевнитѣ настроения, когато щастието се отнася до всичкото съдържание на живота, което отъ своя страна е часть отъ цѣлото съдържание на свѣта. Душевнитѣ настроения се отнасятъ само къмъ закона, а законътъ не ни обѣщава никакво щастие, защото по естество нѣма нищо общо съ порядъка на външния миръ. Обаче практическиятъ разумъ изисква да има една *връзка*, една хармония, между душевнитѣ (моралнитѣ) настроения и свѣтовния порядъкъ, въ противенъ случай не може да се осжществи най висшето благо. Но за да има такавазъ връзка *трѣба да сжществува и условие*, при което единствено е възможна такава връзка. Това условие обаче не може да се заключава въ насъ, защото ние не сме сътворили свѣта и природата, та да сме ги направили така, щото тѣ въ своя ходъ непрѣмено да се съгласуватъ съ нашитѣ моралнн настроения. Това условие може да бжде единствено *причината на свѣта*, която дѣйствува съгласно моралнитѣ настроения, слѣдователно, разумната мирова причина, Богъ, който съединява въ себе си мждростьта, святостьта и блаженството.

Безъ безсмъртие на душата с непостижимо нравственото съвършенство, което води къмъ блажевството.

Безъ Бога е невъзможно едно такова устройство на свѣта, при което отъ нравственостьта да произлиза щастието. Значи, за да се осжществи най-висшето благо, необходимо е 1) да се стремимъ къмъ морално съвършенство и 2) да го достигнемъ, та съ това да се направимъ достойни за блаженството.

Но безъ свобода е невъзможно стремление къмъ нравствено съвършенство. Безъ безсмъртие — неговото достигане. И безъ Богъ (само съ душевнитѣ настроения) — пълно щастие.

И така, практическиятъ разумъ образува понятието за най-висшето благо и изисква неговото осжществление. Този сжщиятъ разумъ изисква и необходимото осжществление и на условията, при които единствено е възможно осжществението на най висшето благо. Той изисква, съ една рѣчь, *свободата на волята, безсмъртието на душата* и *битието на Бога*. Практическиятъ разумъ приписва *дѣйствителность* на тѣзи идеи, иначе не би било възможно реализирането на най-висшето благо. Това утвръждение не е познателно сжждение, не е теоретическо положение, а морално изискване, практически *постулатъ*. Да се осжществи най-висшето благо съставява нашата най-висша цѣль. Да се приематъ и *условията*, при които е възможно рѣшението на тази задача, е необходима потрѣбность на нашия практически разумъ. Тъй че постулатитѣ сж необходима потрѣбность на този разумъ. Обаче потрѣбность на разума и мораленъ дългъ не сж понятия идентични. Да вѣрвамъ или не вѣрвамъ въ извѣстни нѣща не е дългъ. Сжществува само единъ дългъ и той е: да се постжпва морално. Не съ вѣрата (постулатитѣ) е свързанъ извѣстенъ дългъ, а съ дълга е свързана извѣстна вѣра и затова не моралътъ се основава върху вѣрата, а вѣрата върху морала.

Постулатитѣ се основаватъ не върху склонноститѣ и желанията на човѣка, а върху самото устройство на моралния разумъ и затова тѣ, както и самиятъ разумъ, сж всеобщи и необходими. Тъй като постулатитѣ не сж познавателни сжждения, то тѣхната достовѣрность ни се налага не съ логическа, а съ етическа необходимость Тѣ не сж мнѣния, а убѣждения; не сж знание, а вѣра и то вѣра, която се основава на практическия разумъ, слѣдователно, тѣ сж чиста разумна вѣра или практическа вѣра. Прѣдметъ на тази вѣра сж вѣчния животъ и Богъ, като моралевъ виновникъ и създатель на свѣта. Слѣдователно, въ духа на тази вѣра нравственитѣ изисквания могатъ да се считатъ, като божествени заповѣди. По такъвъ начинъ нравственитѣ длъжности ставатъ обектъ на вѣрата. Нравственитѣ длъжности, като мотивъ на волята, съставятъ съдържание на нравственостьта, но като прѣдметъ на вѣрата (като божествени заповѣди) съставляватъ съдържание на религията въ прѣдѣлитѣ на разума.

Тѣзи длъжности не сж длъжности, защото сж божествени заповѣди, а въ тѣхъ се вѣрва като на божествени заповѣди, защото сж длъжности. Когато учението за нравствеността зависи отъ вѣроучението, тогазъ това учение ще бѫде *теологически моралъ*. Когато, напротивъ, вѣроучението зависи отъ учението за нравствеността, тогазъ то ще бѫде *морална теология*.

Кантъ въ никакъвъ случай не допуска теологическия моралъ, а само моралната теология.

Вѣрата на разума (практическата вѣра) има грамадно значение за человѣцитѣ. Липсва ли тя, тогазъ трѣбва да прѣдположимъ, че единствениять начинъ, по който ставаме религиозни, е чрѣзъ откровението. Обаче това е криво схващане, защото ние знаемъ, че откровението е възможно благодарение само на това, дѣто ние първомъ сме религиозни. По какъвъ начинъ щѣхме да възприемемъ откровението и да различимъ неговото божествено влияние отъ другитѣ влияния, ако нѣмахме прѣдварително въ себе си понятието за Бога, по което и сждимъ за самия фактъ на откровението? Безъ разумъ, казва Кантъ, е невъзможна религия. Вѣрата на разума е условие за религията. Ако ние бихме могли да отнемемъ отъ разума неговото вѣрующе дѣйствие, а заедно съ това и възможността на моралната достовѣрность на Божието битие, то границитѣ на разума щѣха да бѫдатъ нарушени и тогазъ всѣка нелѣпость, всѣко суевѣрие или невѣрие могатъ да хванатъ корени въ човѣшкото сърдце

И така, въ чувствения миръ насъ ни ориентира познаващиятъ разумъ, а въ умопостижимия — моралниятъ (практическиятъ, вѣрующиятъ). Затова и религията можемъ да я считаме, като една важна часть отъ просвѣщението. Когато тази пѫтеводна звѣзда отсѫтствува или гасне, тогазъ въ извѣстна часть на душевния ни свѣтъ става тъмно. Ако науката и вѣрата не сж правилно разпрѣдѣлени въ областьта на разума, то произлиза едно неограничено и затова незаконно употрѣбление на разума, единъ произволъ, който е най готѣмиятъ врагъ на свободата, а оттукъ и на вѣрата А рече ли вѣрата да потърси друго основание, а не това, което той (Кантъ) дава, то настѫпва единъ антагонизмъ между вѣра и знание (защото собствено ще се иска да се изкара вѣра или чрѣзъ „мистичното озарение“ или чрѣзъ спекулативния разумъ — знанието) и въ единия и въ другия случай вѣрата ще пострада. Защото мистичното озарение е едно прѣживяване само на нѣкои хора и религия, основана на него, не може да бѫде всеобща и задължителна. Всеобщность и задължителность се налагатъ единствено чрѣзъ разума, въ случая чрѣзъ практическия разумъ. Сѫщо религия не може да се основе и върху спекулативния разумъ, защото този разумъ ни доставя положителни нѣща само въ границитѣ на опита, а въ тѣзи граници ние никждѣ не срѣщаме свѣрхестественото. Затова не може да има никакви разсждъчни, теоретични доказателства за Божието битие. Наистина, спекулативниятъ разумъ може да дойде до идеитѣ: свобода, Богъ и безсмъртие, но тѣзи идеи сж за него само мислими нѣща, а не реалности. „А азъ мога да мисля, каквото си ща, доста е да не си противорѣча“, казва Кантъ. Това още не значи, че на моята мисъль трѣбва непрѣменно да отговаря нѣкакъвъ обектъ, нѣкаква реалность. За да станатъ горнитѣ идеи реални, трѣбва „нѣщо повече“. А изворътъ на това „нѣщо повече“ се намира не въ спекулативния, а въ практическия разумъ. Спекулативниятъ разумъ нѣма никаква вѫтрѣшна необходимость да приписва реалитетъ на горнитѣ идеи. Само практическиятъ разумъ има такава нужда и затова вѣрва необходимо.

Ето по какъвъ начинъ моралътъ необходимо води къмъ религията.

Свещ. д-ръ К. Цѣновъ.

Отношенията на Българската църква къмъ Гръцката и Римската отъ края на IX до половината на XIII вѣкъ.

(Изъ историческия очеркъ на Вл. Кочановски).

(2)

Петъръ и Иванъ Асѣнъ, подбуждани, несъмнѣно, отъ българското духовенство да се рѣшатъ да освободятъ своя народъ отъ вериганѣ на робството, мислѣли да изпълнятъ тая възложена тѣмъ задача не наведнажъ, а — постепенно. Прѣди всичко, тѣ молѣли византийския императоръ Исакъ Ангелъ II да имъ даде да управляватъ нѣкоя область въ Балканитѣ [1]). Тукъ двамата братя мислѣли да подготвятъ едно всеобщо народно възстание. Гърцитѣ, обаче, се отнесли недружелюбно къмъ тоя тѣхно искание. Нѣщо повече, нанесено било и лично оскърбление на Иванъ Асѣна отъ севастократора Исаия — този послѣдният ударилъ една плѣсница на Иванъ Асѣна I. При такъво положение на работитѣ, разбира се, трѣбало да се прѣкратятъ всѣкакви връзки на българскитѣ водители съ византийския дворъ и се почнала война. Тия водители се натъкналн на една много трудна задача — тѣ трѣбало прѣди всичко, да организиратъ добрѣ народа, за да бѫде готовъ за възстанието. Българското духовенство сжщо имъ се притекло на помощь, което прѣзъ тоя периодъ изпълнило достойно своя дългъ къмъ народа си.

Току що дошли въ Търново и Петъръ и Иванъ Асѣнъ свикватъ въ новопостроената църква — св. Димитрий Солунски едно народно събрание. Тукъ било обявено на всеуслишане на българския народъ, че св. Димитрий (мощитѣ му) оставилъ опустошената отъ Нормандцитѣ негова църква въ гр. Солунъ и дошелъ на помощь на българитѣ, за да свалятъ вериганѣ на гръцкото иго. Захващатъ се веднага военни дѣйствия противъ гърцитѣ, които дѣйствия сжщо имъ се продължаватъ съ успѣхъ и при Калояна (1197—1207). Заслужва да се прочете слѣдующето мѣсто изъ словата на Иоана Хартофилакса Со-

[1]) Nicethas Choniat. ed. Bon.

лунски за чудесата на св. в. м. Димитрия: „Єгда и блъгаре, иже тогда одрьжаше Іоанны, Іоанница же паче прослоутіе даже и до нинѣ нарицаемь. Сѣи поз сѣсакон иже сѣзбранающаго поустоши воинъствоутъ на греке, и сѣсоу Македонїу овытекъ, сѣсе страны без ѥ̀сти творить, привѣжища порушаетъ и разараетъ ѿ самого основанїа, испроврѣзаетъ, плѣнаетъ множьство сѣсе, и привѣжника рѣцѣ доуюю творитъ и, просто рещи, сѣсоу злику овытечетъ, опоущаетъ; оустрьмляетсе и къ Солоуньскому граду неудрьжанымь стрьмленіемь, воинство пачь пѣсха коде ѿ блъгарь, ѿ дромать, ѿ татарь, ѿ хазарь, ѿ грекь, ѿ алань, ѿ роусь — ѥ̀сте сѣменьство ѿ великаго рода, елико питаетъ сѣверная страна... Прѣдтечетъ семоу иже воинъства его манастра, воинъствѣнѣишїи же сѣи ѥ̀ѣ иже врани воинъство тѣмочисльное ѥ̀сѣчинае... И градъ сего великаго Солоунъ ѥ̀сѣчалѣшь ѥ̀сѣцъ ноужди, нъ не похвалы: обьстоуписе отъѥ̀сѣоудоу воинъства, плъкове оуво испълнѣахусе ѥ̀сѣкроутъ, хлѣми же ѥ̀сѣи оуравнѣахоусе, и земла оуво домъ ѿ оружїи конъскыхъ трѣсѣшесѣ ѥ̀ѣздоухоу же сѣвшше рьзаніемь сихъ сѣпротивоу глась испоущлаше; и изоукъ подовнѣ громоу оудараше и трепетъ иже ѣ граждань срѣдѣцахъ ѥ̀сѣзлагласе“ [1]). — Отъ туй може ясно да се види съ какво въодушевление и енергия се е водѣло дѣлото на освобождението отъ гръцкото владичество. Но прѣди да дойде работата до обсадата на гр. Солунъ отъ Калояна, въ живота на българския народъ произлѣзли рѣшителни събития, върху които ние малко ще се спремъ.

Провъзгласяването на търновския архиепископъ Василия за патриахъ се нуждаело отъ санкция отъ страна на източнитѣ патриаси. Обаче поради прѣкъснатитѣ окончателни връзки на българскитѣ съ византийския дворъ, послѣднитѣ не могли да разчитатъ на такъва една санкция. Ето защо Иванъ Асѣнь I се рѣшилъ да се обърне за съдѣйствие къмъ главата на западната църква. И това рѣшение привелъ въ изпълнение чакъ неговия приемникъ Калоянъ.

Въ 1196 г. Иванъ Асѣнь изпратилъ своитѣ легати до папа Калестина съ молба да се признае за законно провъзгласяването на търновския патриахъ Василия, а заедно съ това да му се изпрати и царски вѣнецъ. Но всички претенции, съ изключение на единъ, били задържани отъ гърцитѣ и изпратени въ Цариградъ. Спасилия се отъ гръцки плѣнъ български посланикъ продължилъ своя пѫть прѣзъ Драчъ за Италия. Той пристигналъ въ Римъ, когато на папския прѣстолъ вече седѣлъ Инокентий III. Ние нѣмаме указания дали сѫ били въ Търново латинскитѣ агитатори. Навѣрно, послѣднитѣ ще да сѫ внушили и идеята за изпращането на тая мисия въ Римъ. Не мислимо е, въ всѣки случай, че работата не станала безъ такава латинска агитация. Не трѣбва да се забравя, че това е било прѣди прѣзвемането на Цариградъ отъ латинцитѣ. Българския прателикъ билъ приетъ много радушно. Папата веднага изпратилъ въ България за свой легатъ бриндиския епископъ Доминикъ, който пристигналъ въ Търново, когато на прдстола билъ вече Калоянъ (1197—1207). Тамъ билъ сѫщо и римския капеланъ Иоанъ, който ималъ отъ папата специални инструкции — да изучи въ какво положение се намира България. При самото му още пристигане Калоянъ, който прѣслѣдвалъ лични изгоди (да добие царска корона), указалъ на легата своето съдѣйствие, за да вльае тоя послѣдния въ общение съ българското духовенство. Много интересни ще да сѫ били прѣговоритѣ на капелана съ българското духовенусво, за които, — трѣбва само да се съжелява, — нѣма нищо извѣстно. Знае се, обаче, само едно — че тия прѣговори все таки ималъ своя успѣхъ — работата дошла до извѣстно споразумение. Тоя капелань пъкъ назначилъ два български митрополита — единия за Велбуждъ (Кюстендилъ), а другия за Прѣславъ. Тоя изходъ, обаче, на прговоритѣ не можалъ да удовлетвори българския царь Калоянъ, който ламтѣлъ за царски вѣнецъ отъ прѣстола на римския папа. За това и той побързалъ да изпрати въ 1202 г. до папа Инокентия III писмо, въ което писалъ: „in primis petimus ab ecclesia Romana, matre nostra coronam est honorem, tamquam dilectus filius, secundum quod imperatores nostri veteres habuerunt. Unus fuit Petrus, bius fuit Samuel et atii, qui eos imperio precesserunt, sicut in libris nostris invenimus esse scriptum“ [1]).

Вѣстьта за това силно разтревожила византийския императоръ Алексий III и цариградския патриархъ Василий Каматиросъ. И двамата тѣ не закжснѣли да обещаятъ на Калояна царска корона и признали сѫщеврѣменно за законенъ провъзгласения търновски патриархъ Василия [2]) Но Калоянъ наученъ отъ опитъ, че гърцитѣ не изпълняватъ своето обѣщание, не обърналъ внимание на това тържествено обѣщание. Ето защо, въ 1204 г. той изпратилъ въ Римъ загорския архиепископъ Василий, за да води нови прѣговори съ папата по поводъ на изпращането му царска корона и признаването на търновския патриархъ [3]). Пѫтя на архиепископъ Василий се падалъ прѣзъ г. Драчъ, дѣто едва му се удало да избѣгне покушението надъ живота му, отъ страна на гърцитѣ: тѣ искали да го хвърлятъ въ морето. Тъй като на излизането на тоя български архиерей изъ Драчъ за Италия било попрѣчено, той можалъ само чрѣзъ трети лица да съобщи на папата цѣлъта на своето идване въ Римъ. Папа Инокентий III, който мислѣлъ до устрои новъ кръстоносенъ походъ на истокъ, видѣлъ, че въ лицето на България може да има единъ добъръ воененъ стражъ, за достигането на своитѣ цѣли. Той се увѣрилъ въ това, слѣдъ като се убѣдилъ, че българитѣ сѫ враждебно настроени къмъ гърцитѣ. За туй и взелъ окончателно рѣшение да присъедини българската църква къмъ римската. Изпълнението на това рѣшение той възложилъ на кардиналъ Лъвъ. Послѣдниятъ заминалъ веднага за България и на 7 ноември билъ вече въ Търново, прѣзъ който день и търновскиятъ патриархъ Василий билъ провъзгласенъ за примасъ: „Basilius Archiepiscopus Trinovianus Bulgarorum et Blaccorum Primas“. Папата Инокентий III не се съгласилъ да признае Василия за патриархъ. На другия день (8 ноември) билъ короноване и Калоянъ, който приелъ слѣдната официална титла: „Joanicis Dominus et Jmperator totius Bulgaria et Blachiae“.

---

[1]) Хр. Чтенія, 1883, стр. 52.

[1]) Theiner, Vetera monumenta Slavorum Meridionalium, I, № XXVI.

[2]) Du Ganqe, Fam. Ryzant стр. 249

[3]) Това се вижда отъ неговото писмо до папа Инокентий III, дѣто се казва: „inquisivi antiquorum nostrorum scripturas es libros et beate memorie imperatorum nostrum predeces sorum leqes, unde sumpserunt regnum Bulgarorum et firmamentum imperiale, coronam super caput eorum et patriarchalem benedictionem (Theiner mon. Slav. merid. I, № XLIII).

Книжнина.

Изповѣдникътъ на православието.

(Разказъ изъ историята на иконоборство.)

Бѣше 825 година. Празникъ Възнесение. Около обителъта на „неусипающитѣ" се трупаше тълпа богомолци. Константинополскитѣ жители отдавна бѣха привикнали да слушатъ прѣзъ есеннитѣ празници литургия въ Студитския мънастиръ или при Живоносния източникъ.

Тукъ не идваха никакъ жени: „Женски кракъ не можеше да се докосне до тази свещенна почва".

Хубаво е тукъ. Обителъта красиво изглежда измежду високитѣ тополи. Широки алеи отъ стройни царствени кипариси водятъ къмъ входа на обителъта.

Слѣдъ алеитѣ се почва мраморна колонада. Лози и еврейско дърво се прѣплели около колонитѣ и образуватъ нѣщо като бесѣдки.

Ами самата обителъ! Нѣма другъ такъвъ храмъ въ Цариградъ. Наистина, великолѣпна е черквата св. София, но Студитскиятъ мънастиръ е хубавъ въ друго отношение.

Тази базилика е едно просто и изящно издѣлие, отъ което вѣе невинность и напомня първата християнска черкова. Тукъ нѣма чудитѣ куполи на св. София; прѣдчата надолтарна часть едва се издига надъ зданието, но затова пъкъ сж изящни по своята простота ажурнитѣ прозорци съ дорическитѣ си капители прѣдъ входа и мозаичната работа на архитрава.

Надъ входа е изобразенъ мозаично Христосъ да призовава къмъ Себе си всички отруднени и обрѣменени.

Вжтрѣшностьта на черквата ни очудва съ сжщата простота и строгость. Два реда колони отдѣлятъ двѣ нефи отъ срѣдата на храма. На олтарь отдѣленъ съ низъкъ иконостасъ.

По стѣнитѣ редъ икони, повечето мозаични. До тѣхъ не се бѣше докосвала светотатственната ржка на иконоборцитѣ.

Но ето какво най-вече спира вниманието на човѣка: на всѣкждѣ около стѣнитѣ цѣли стотини икони, чужди, отъ другъ мънастиръ, както изглеждаха.

Тѣзи икони привличаха вниманието на едного отъ богомолцитѣ — младъ монахъ, приличенъ на римлянинъ; той стоеше тукъ съ другъ монахъ, постаръ отъ него, навидъ римлянинъ или сицилиецъ.

„Защо сж тукъ тѣзи икони и отъ кждѣ сж тѣ?", си помисли той. Тъй като бѣше пристигналъ окоро, той не знаеше още много нѣща тукъ. „Да попитамъ другаря си". Наистина и другарьтъ му се бѣше върналъ наскоро отъ Римъ, дѣто бѣше при папата, но той трѣбваше да знае. Методий бѣше тукъ и по-рано. Той бѣше апокрисиаринъ при бившия патриархъ Никифора.

— Откждѣ сж тѣзи икони, Методий? попита момъкътъ апокрисиарина.

— Мигъръ не знаешъ? отговори Методий очудено. Тукъ сж събрани иконитѣ отъ цѣлия градъ. Тукашниятъ Теодоръ ги събра. Когато по заповѣдь на императора се изхвърлиха всички икони изъ храмоветѣ, Теодоръ обиколи града съ другитѣ студитски монаси съ свещени пѣсни и събра иконитѣ тукъ, въ обителъта на „неусипающитѣ".

„Хвала на Бога, — продължи той, — тукъ още не сж се осмѣлили да дойдатъ нечестивитѣ. Но може би не е далечъ врѣмето, когато ще оскверняттъ и това мѣсто съ нечестивитѣ си молитви. Но гледай, каза той изплашено, не съмъ ли пророкъ? Иде декурионътъ съ войници. Боже, мигъръ и този храмъ нѣма да оставятъ на спокойствие! Да, идатъ право тукъ".

Но Методий се излъга този пѫть. Войницитѣ отиваха въ една отъ многобройнитѣ агиазми (източници край мънастира).

Надъ източника на върха на единъ мраморенъ наклонъ висѣше образътъ на Спасителя, и ето къмъ него и отиваха войницитѣ.

Методий и Теофанъ (тъй се казваше вториятъ монахъ) тръгнаха заедно съ тълпата къмъ това мѣсто. Войницитѣ започнаха своето дѣло.

Единъ отъ тѣхъ се изтъпи на края и, като удари два пѫти Божествения ликъ, свали на земята светото изображение.

Работата се свърши. Декурионътъ блъсна грубо парчетата и замина съ войницитѣ. Народътъ се раздвижи. Теофанъ кипна и посочи къмъ войника.

— Остави го! му каза Методий. — Самъ Богъ може да защити образа си. Нека потърпимъ. Азъ вѣрвамъ, че нѣма дълго врѣме да се ругаятъ нечестивитѣ надъ светинята!

— Господъ скоро ще издигне наказателната Си ржка.

Разпалената рѣчь на Методий почна да обрѫща вниманието на тълпата. Методий сниши гласа си и почна да говори на другитѣ:

— Да! за нашитѣ грѣхове Господъ заслѣпи очитѣ на царя. Храмоветѣ сж поругани. Какво е направено съ Влахерна? Тамъ върху стѣнитѣ бѣше написана цѣлата история на нашето спасение. Тази стѣна бѣше евангелие за тѣзи, който не знаехa да четатъ. Днесъ, за да се изпълни пророческата дума, оскверниха Божия домъ и го обърнаха на овощарница: вмѣсто светитѣ ликове сж изобразени риби и птици. Защо не взематъ да четатъ отъ амвона за животитѣ отъ Аристотеля вмѣсто Евангелието? Какво ще ни научатъ влахеринскитѣ птици? Мигаръ враговетѣ мислятъ, че изображенията на Христа ще ни накарать да забравимъ самия Христосъ? Не, иконитѣ ни напомнятъ за Него и за неговитѣ дѣла. Иконитѣ сж за насъ съкратено описание на Христовия животъ и на светитѣ. Убиецътъ, който пригрѣща съ ржцѣ колѣната на императорската статуя, споредъ заповѣдьта на августѣйшия Пия, е неприкосновенъ. Когато въ града внасятъ изображението на царя, цѣлиятъ народъ му дава честь като на царь. А изображението на Царя на царетѣ се изхвърля изъ храмоветѣ и се тъпче съ крака. Господи на Силитѣ, запази храмоветѣ отъ осквернение. Възвърни ни светитѣ изображения на Твоя небесенъ ликъ, който ти нѣкога бѣ подарилъ на Авгаря.

Методий млъкна за малко.

— Братя! заговори той още по-разпалено — нека потърпимъ! Азъ вѣрвамъ, че нѣма да се мине този родъ, и императорътъ ще почне да цѣлува светитѣ икони тъй благовѣйно, както Ирина и Тарасий.

— Аминъ!

При Методий се приближи единъ бѣловласъ монахъ съ патерица и сложи ржка на рамото му.

— Аминъ! — повтори той, — това ще бѫде. Тъй казва Господь: това ще бѫде, когато седне Методи на патриаршеския прѣстолъ. Такава е волята Божия. А сега — готовъ се да носишъ кръста си.

Методий прие благовѣйно благословението на стареца.

Той не смѣеше да вѣрва думитѣ му, но не смѣеше да ги отрече, защото ги казваше Йоникий, великиятъ подвижникъ отъ Олимпъ. Цѣлиятъ Константинополъ го знаеше за светецъ, надаренъ да прѣдвижда бждащето. Но какъвъ кръстъ прѣдричаше той на Методия?

А кръстътъ бѣше близко. Методий не забѣлѣза между посѣтителитѣ на Студитския мънастиръ единъ човѣкъ, който се вслушваше въ думитѣ му. Ако Методий би го видѣлъ, би билъ по-прѣпазливъ. Този човѣкъ бѣше отдаванашенъ врагъ на Методия; той се казваше Алипий, родомъ отъ Сицилия, отъ кждѣто бѣше и самиятъ Методий. Той изпълняваше при императора Михаила II една отъ второстепеннитѣ придворни длъжности. Алипий бѣше нѣкога си оскжрбилъ кръвно Методия, като го направилъ нещастенъ. Но Методий го прости и даже благодари, задѣто ималъ възможностъта да се посвети на Божието дѣло.

Но Алипий не можй да прости чистотата и незлобивостъта на Методия, защото дяволътъ го бѣше завладѣлъ.

Мина се единъ мѣсецъ отъ рѣчьта на Методия, и ние виждаме защитника на иконитѣ въ затвора въ Аскритъ.

Алипий съобщи, че рѣчьта на Методия била оскжрбителна за царското величество и че той съ нея икалъ населението къмъ бунтъ.

Църковно-обществена лѣтопись.

Невѣрни съобщения. Нѣкои столични вѣстници съобщиха, че Н. Блаженство екзархътъ билъ разпоредилъ да се не произвежда изборъ за синодни членове на мѣстото на синодитѣ архиереи, чийто изборенъ мандатъ изтича. Никакво писмо не е получавано въ Св. Синодъ отъ Н. Блаженство за прѣустановяване на избора. Разпоредбитѣ по синодитѣ избори стават по рѣшение на Св. Синодъ, сжщо и откриването на бюлетинитѣ става въ заседание на Св. Синодъ. Екзархийскиятъ уставъ въ тая сжществена принципна точка е категориченъ и задължителенъ за Св. Синодъ. Българската църква е синодна, съборна и, като такава, тя не може да остане нито день безъ Синодъ. Разпоредбитѣ на Св. Синодъ по допълнителния изборъ сж станали още прѣзъ мѣсецъ юний.

Ревизия въ Св. Синодъ. Министерството на външнитѣ работи и на изповѣданията е назначило тричленна комисия, която да ревизира смѣтководството на Св. Синодъ отъ освобождението до днесъ. Комисията се състои отъ г. г. Авраамовъ, подпрѣседатель на софийския окржженъ сждъ, д-рь Абаджиевъ, финансовъ инспекторъ, и Чернаевъ, учитель въ Висшия педагогически курсъ въ Русе. Синодната канцелария, съгласно съ едно постановление на Св. Синодъ, е увѣдомила веднага телеграфически Прѣдседателствуващия Св. Синодъ, Н. Високопрѣосвещенство св. Доростолския и Червенски митрополитъ г. Василий. Съ телеграма Прѣдседателствуващиятъ е поискалъ велнага мнѣнието на синодитѣ архиереи, за да разпореди потрѣбното да се допусне такава финансова ревизия, каквато прѣдвижда закона и каквато Св. Синодъ всѣкога съ най-голѣма готовность е посрѣщалъ.

Цариградскитѣ семинаристи. Въ единъ отъ столичнитѣ вѣстници се писа, че, въпрѣки обѣщанията на Св. Синодъ и писаното въ „Ц. вѣстникъ", не само не било още нищо сторено за приемането на цариградскитѣ семинаристи, но послѣднитѣ били оставени безъ храна и безъ подслонъ въ столицата. За цариградскитѣ семинаристи инициатива взе Св. Синодъ и направи ходатайство прѣдъ надлежното министерство, да имъ се отпуснатъ стипендии, да продължатъ образованието си. Подиръ обстоенъ обмѣнъ на мисли, правителството се съгласи да отпусне нужднитѣ срѣдства. Въпрѣки всички грижи на Св. Синодъ и личнитѣ постжпки на Н. Високопрѣподобие ректора на Духовната семинария да се уреди по-скоро въпроса съ отпускането на нужднитѣ суми да се купятъ кревати, постилки, завивки и пр. потрѣби за пристигналитѣ цариградски семинаристи, отпускането на нужднитѣ кредити се окъсни поради нѣкои формалности, независящи нито отъ ректората на семинарията, нито отъ синодната канцелария.

Въ синодната палата. Н. Високопрѣосвещенство св. Софийския митрополитъ г. Партений на 11 того прѣдъ пладне посѣти синодната канцелария, дѣто се освѣдоми по нѣкои работи.

Дарители.

Долупоименованитѣ добри христиани, слѣдъ като се завърнаха отъ бойнитѣ полета, пожертвуваха за въ полза на храма „Св. Атанасий" въ с. Николаевка, Варненска околия, изброенитѣ срѣщу имената имъ вещи и суми:

1.	Иванъ Ив. Славовъ	1 полиелей на стойность	220	л.
2.	Добри Пѣйчевъ . .	1 метал. позлат. кандило	80	„
3.	Иванъ Андоновъ .	2 златни Прѣст. свѣщници	80	„
4.	Ив. Ив. Чолаковъ .	1 метал. позлат. кандило	40	„
5.	Желю Едревъ . . .	1 „ „ „	40	„
6.	Наслѣдницитѣ на Георги Солунски . .	1 „ „ „	40	„
7.	Желѣзко Няголовъ		20	„
8.	Петръ Недевъ		20	„
9.	Стоянъ Недевъ		10	„
10.	Господинъ Недевъ		10	„
11.	Христо Георгиевъ		10	„
12.	Василъ Радуловъ за параклиса въ с. Пашаитъ . .	1 полиелей на стойность	150	„

Варненско църковно настоятелство.

Обявление

№ 38.

Варненското църковно настоятелство обявява, че на 9-й ноември т. г. въ 3 часа слѣдъ обѣдъ съ тайна конкуренция, ще произведе търгъ едновремено въ черковната канцелария въ гр. Варна и въ канцеларията на Св. Синодъ въ София, за доставката и поставката нуждното количество стъкла на желѣзнитѣ прозорци на съборната църква „Усп. Пр. Богородици" въ гр. Варна.

Участвующитѣ въ търга се съобразяватъ съ изискванията на закона за обществените прѣдприятия, а чуждитѣ поданици даватъ декларация, че се отказватъ отъ консулска защита.

Поемнитѣ условия, единичнитѣ цѣни, образци отъ стъклата и планове, всѣки присжтственъ день и часъ могатъ да се прѣглеждатъ отъ заинтересованитѣ въ казанитѣ двѣ канцеларии.

Цѣлото прѣдприятие възлиза приблизително на 6333 лв. и 82 ст.

Исканий залогъ 5% е 320 лева прѣдставенъ въ банково удостовѣрение.

гр. Варна, 20 септември 1913 год.

1 — 3 Прѣдседатель свещ. *М. К. Ханджиевъ.*

въ своята борба срѣщу императора, каквато се явява св. Филипъ въ борбата си срѣщу жестокостьта и безумието на Иона Грозни. Така че, въпросъ е още въ туй отношение, кой отъ тия двама святители трѣбва да се издигне по-високо.

За да прѣдстави прѣвъзходството на католичеството прѣдъ православието, „Македонецътъ-духовникъ" продължава своята апология на първото. „Католичеството, казва той, е имало мъченици, а православието — потурчени владици, попове, дякони и калугери. За да спасятъ народностьта си, гърцитѣ били готови на всичко: униати да станатъ, ислямство да прѣгърнатъ, а патрика си да заставятъ чалма да надене..." (В. П.)

Историята, наистина, отбѣлѣзва печални факти срѣдъ православнитѣ народи на извѣстно отпадение въ исаиятство, особено прѣзъ втората половина на XVII в. и първата на XVIII в., вслѣдствие на тежкото потисничество и страхъ отъ турцитѣ. Това е станало и съ българитѣ (помацитѣ), и съ сърбитѣ, а най-вече съ гърцитѣ. Послѣднитѣ, особено въ островитѣ и малоазиатскитѣ крайбрѣжия, еднакво сж отпаднали прѣзъ различни врѣмена въ ислямство и униятство. Като щомъ това е ставало съ тѣхъ, не може освѣнъ съ съжаление да се посрѣщатъ тѣхнитѣ злобни и надути обвинения по адресъ на българския народъ, че тър-гувалъ съ вѣрата (Църк. вѣстн. бр. 50).

Отъ това обаче да се взима поводъ, за да се другае и хули православието и да се прѣвъзнася католичеството може само, когато въ прѣдвзетитѣ си намѣрения искаме нарочно да търсимъ само пороци въ едното и добродѣтели въ другото. Ако е въпросъ за ренегатство, католичеството не само че не може да се похвали съ „мъченичество", но то най-много е дало отстжпници подъ турския режимъ. Това говорятъ историческитѣ факти. Тъй, въ Албания, въ срѣдата на XVII вѣкъ, числото на католицитѣ християни е спаднало отъ 350,000 до 50,000, като разликата сж приели ислямство (Hrrtzberg). Въ Шкодренската епархия въ продължение на 30 години числото на католицитѣ отъ 20 хил. се намалило на 12 хил. (Pichler). Такова масово отпадение на католицитѣ въ ислямство е имало мѣсто и въ Босна, както и въ самия Цариградъ.[1])

Най-послѣ не е ли срамно да слушаме отъ устата на новитѣ апостоли-униати, които сами зоватъ народа къмъ ренегатство, обвинения по адресъ на други народи, па били тѣ и гърци, че били готови да промѣнятъ вѣрата си, за да запазятъ народностьта си. Едно отъ двѣтѣ: или е достойно да си служимъ съ вѣрата като съ размѣнна монета и да я употрѣбяваме като орждие, за постигане други цѣли, или пъкъ, ако признаваме вѣрата за нѣщо вжтрѣшно, неотемлемо, самоцѣнно достояние на человѣческия духъ, не трѣбва по вънкашни политически причини да я промѣняме, нито да я използуваме за каквито и да било чужди на нейното естество цѣли. Въ първия случай нищо осждително не трѣбва да виждаме въ ренегатството и нѣма защо да осжждаме гърцитѣ, че за запазване на народностьта си били готови униати да станатъ и ислямство да прѣгърнатъ. Въ втория пъкъ случай, защо се явяваме самитѣ ние проповѣдници на недостойно ренегатство?

Може би по-послѣдователенъ щѣше да бжде „Македонецътъ духовникъ" въ този случай, ако не намира за възможно да проповѣдва мъченичество на своитѣ поробени братя — да бждатъ по-скоро готови да умратъ за вѣрата си, отколкото да се явятъ отстжпници (и въ такъвъ случай, безпорно, тѣ ще се явятъ по-достойни борци за запазване народностьта си), то поне той, като „духовникъ", да покаже най малко съ своитѣ проповѣди (да се иска да рискува живота си, като мъченикъ, е много нѣщо), че цѣни съ нѣщо мъченичеството. Защото срамно е наистина да напишешъ да хвалишъ мъченичеството за вѣрата и осжждашъ други духовници за отстжпничество (православието имало потурчени владици и попове), тогава когато самъ си духовникъ (кой знае какъвъ?) и проповѣдвашъ сжщо такова отстжпничество отъ своята вѣра.

Слѣдва.

Свещ. Д-ръ Кр. Цѣновъ.

Влияние на философията върху теологията.

VI.

Истинна вѣра може да бжде само вѣрата на практическия разумъ. Тя не се основава на знанието, нито пъкъ допълня знанието. Нѣкои мислятъ, че вѣрата е длъжна да отгадае Божието намѣрение и Божия миров планъ, та съ това да спомогне на хората да си обяснятъ по-лесно свѣтовнитѣ загадки. Обаче Кантъ намира, че това не е религиозна вѣра, която води къмъ морално съвършенство, а дидактична вѣра, която трѣба да бжде причислена къмъ ученитѣ мнѣния и хипотезитѣ. А таквазъ вѣра той не признава.

Вѣрата се основава върху морала, пронизана отъ морала, обаче тя не е мораль. Етиката опрѣдѣля нашитѣ длъжности и ни указа, че ние трѣба да се стремимъ къмъ единъ идеалъ: нравствено съвършенство, което е най-висшето благо. Ние знаемъ, що трѣба да вършимъ, за да достигнемъ този идеалъ, но само да знаемъ не е достатъчно, а трѣба да имаме и силата за това нѣщо. А тази сила ни се дава отъ увѣрението въ едно висше нравствено сжщество — Богъ. Етиката ни разказва що е добро, а религията ни дава вжтрѣшно убѣждение, че това добро може да бжде осжществено. Осжществяване на доброто е сжщеврѣменно освобождаване отъ злото. Етиката опрѣдѣля що е добро и що е зло, а религията разглежда борбата на добрия принципъ съ лошия.

Основната тема на Кантовата религия е освобождение отъ злото и осжществяване на доброто.

Въ нашитѣ нравственни настроения винаги се заключава и едно чувство на недостойнство, на несъвършенство. Това чувство ни обажда единъ сериозенъ недостатъкъ въ нашата натура, който недостатъкъть въ моралний смисълъ е *зло*. Оттукъ се явява една потрѣбность да се освободимъ отъ това зло. Освобождение отъ злото Кантъ нарича *изкупление*. Ние не можмъ да се считаме изкупени, когато ставаме малко нѣщо по-съвършени, а когато въ сжщность станемъ съвършени. Изкуплението удовлетворява нашата морална потрѣбность. Възможностьта на изкуплението е обектъ само на вѣрата. Затова само вѣрата удовлетворява нашата потрѣбность. Потрѣбността на разума да се освободи отъ чувството на недостойството, отъ злото, се основава върху стремлението къмъ нравствено съвършенство. Всѣка истинна вѣра изхожда отъ потрѣбността за изкупление отъ злото и се „напралява къмъ тази цѣль. Изкуплението отъ злото, слѣдователно, е потрѣбность на практическия разумъ, затова и вѣрата, която изтича отъ тази

---

1) Ср. Лебедевъ — Исторія греко-восточной церкви подъ властію турокъ, стр. 182—183.

потрѣбность, се нарича разумна вѣра или „религия въ границитѣ на разума".

И така основниятъ въпросъ на Кантовата религия е изкуплението на злото. Но това изкупление не може да стане, ако ние не знаемъ въ що се състои злото и каква е неговата основа. Тукъ за Канта изпъква една проблема. Ако прѣдположимъ, че злото е присѫще на човѣшката натура, тогазъ то е необходимо и затова не може да се вмѣнява за грѣхъ на человѣцитѣ, тогазъ то вече не е зло. Но ако то въ дѣйствителность е зло, трѣба да бѫде вмѣнявано за грѣхъ; но тогазъ пъкъ не може да бѫде необходимо, слѣдователно не може да бѫде присѫще на човѣшката натура. Тъй че или самия въпросъ за основанието на злото нѣма никакъвъ смисълъ или пъкъ самото зло нѣма смисълъ

Изворътъ на злото, основанието на злото, не може да се търси въ опитния миръ, казва Кантъ, защото нито единъ външенъ обектъ не може да прави человѣка нито добъръ, нито лошъ. Понятията за добро и лошо сѫ дадени прѣди вѣки опитъ, а въ опита добиватъ само своето конкретно съдържание. Злото не може да има външно основание. То сѫщо не може и да бѫде производно, а първоначално. Неговото основание трѣбва да се търси въ самия човѣкъ. Както доброто е актъ на човѣшката свободна воля, така сѫщо и злото е актъ на тази воля, иначе то нѣмаше да бѫде зло. Но дали злото въ такъвъ случай ще бѫде *присѫще* на човѣшката натура, на човѣшката воля? Не. Като се казва, че човѣшката воля е лоша, то не трѣбва да се разбира, че тя е демонична, дяволска. Радикално зло още не значи абсолютно зло. Наистина, злото въ човѣка е една положителна сила, единъ голѣмъ неприятель, князъ на свѣта, но то се явява в лѣдствие слабостьта на волята. Ако волята можеше да слѣдва само изискванията на нравствения законъ, злото щѣше да бѫде побѣдено. Но волята се рѣшава и на зли дѣла, (тя е виновата за това) въ такъвъ случай тя се явява като изворъ на злото. Тукъ изпъква една задача за волята. Тя трѣбва да бѫде нуждното съвършенство, да слѣдва повеленията само на нравствения законъ. По другъ начинъ изкупление отъ злото не може да стане. Но дали волята притежана нуждната сила въ себе си, за да изпълни тази задача? Кантъ отговаря утвърдително на този въпросъ. Самата съвѣсть ни казва: ти трѣбва да станешъ по-добъръ! А тя това не можеше да заповѣдва, ако не усѣщаше, че човѣкъ има и потрѣбната сила да изпълни този императивъ. Макаръ че човѣкътъ е станалъ лошъ, но това още не значи, че е изкорененъ изъ него нравствения законъ. А щомъ не е изкорененъ, той е вече сила и може да служи като основа за едно нравствено усъвършенствуване. За да се постави началото за побѣждаване злото, необходимо е първомъ да стане една *революция* въ нашия начинъ на мисление и волята да вземе *окончателно* рѣшение да слѣдва доброто. Това е едно възраждане, едно новосъздаване. На въпроса: дали човѣкъ има нужда отъ Божа помощь при изкуплението отъ злото, Кантъ отговаря, какво таквазъ помощь, ако я има, пакъ е обусловена отъ човѣка, защото той трѣбва да се направи достоенъ за нея. Онзи който се е рѣшилъ да бѫде вече добъръ, ако вѣрва и въ една Божия помощь, ще му е за полза, защото добива по голѣмо довѣрие въ себе си. Въ такъвъ случай религията е не само желателна, но и потрѣбна. Злото е една голѣма сила и никой не може да притежава сигурностьта, че ще достигне нравствено съвършенство. Человѣческата слабость е позната и за това е много подобрѣ всѣки съ „страхъ и трепетъ" да твори своето съвършенство, отколкото да си въображава, че може съ леснота всичко да постигне. Въ сѫщность болшинството отъ хората до такава степень се чувствуватъ слаби, щото даже не могатъ да си прѣдставятъ, като какъ би могли да се избавятъ отъ злото безъ чужда, външна помощь. Върху това чувство се основава вѣрата въ дѣйствието на Божията благодать. Нѣкои отиватъ до тамъ, щото таврдятъ, какво човѣкъ се спасява отъ злото само чрѣзъ тази благодать. Но тази вѣра противорѣчи на разумната вѣра, защото очаква всичко отъ Бога по милость и нищо отъ человѣческата воля. По такъвъ начинъ произхожда една вѣра, която нѣма моралня цѣнность и която се стрѣми съ външни дѣйствия и обряди да придобие Божието благоволение. Тази вѣра може въ нѣщо да бѫде полезна, но тя не е истинна. Истинна вѣра е само разумната вѣра. Вѣрата въ благодатьта се основава на вѫтрѣшния опитъ и озарение. Но человѣческиятъ разумъ не може по никой начинъ да намѣри основанието на този вѫтрѣшенъ опитъ. А щомъ не може, то е и недѣйствителенъ, а само въображаемъ. Но да допуснемъ, казва Кантъ, че сѫществува такъвъ опитъ, но откждѣ можемъ да се увѣримъ, че той е дѣйствие именно на Божията благодать? Откждѣ можемъ да узнаемъ, че неговата причина е Богъ? Божествената причина е неузнаваема, слѣдователно, и благодатното дѣйствие на Бога е непознаваемо. Затова вѣрата въ такъвъ опитъ нѣма никаква опора въ теоритическия разумъ. Но тази вѣра нѣма опора и въ практическия разумъ. Практическиятъ разумъ казва, че ние трѣбва да сторимъ дѣла, за да се направимъ достойни за щастието, когато тази вѣра ни казва, че избавлението отъ злото не става отъ дѣлата, а отъ вѣрата, т. е. всичко да очакваме отъ Бога. И затова тази вѣра нѣма нито теоритическа, нито практическа цѣна. Вѫтрѣшното възраждане и революцията въ човѣшката мисъль (нѣща необходими за избавление отъ злото) не ставатъ споредъ Канта слѣдъ едно благодатно въздѣйствие, а тъкмо наопаки. По тази причина благодатьта Божия не е главно условие, а второстепено: Parergon. Главното условие лежи въ самитѣ насъ и то е: волята да поведе борба съ злото. Така учи Кантовата религия, която не намира никаква друга опора за борба съ злото, освѣнъ въ границитѣ на разума.

Отношенията на Българската църква къмъ Гръцката и Римската отъ края на IX до половината на XIII вѣкъ.

(Изъ историческия очеркъ на Вл. Кочановски).

(4)

Търновскиятъ примасъ Василий утвърдилъ поранщното назначение на двамата митрополити за Кюстендилъ и Прѣславъ и назначилъ още петь нови епископи. Тѣ били опрѣдѣлени за Скопие, Призрѣнъ, Видинъ, Ловечъ и Браничево. Всички тѣзи нови архиереи приели при назначаването си отъ папския кардиналъ палиуми. Такива едни отношения на търновския примасъ Василий къмъ папа Инокентий III не можатъ да не напомнюватъ като че ли отношенията на англосаксонския Бонифаций къмъ папа Григорий II.

Всички тия събития иматъ своето пълно основание, като си спомниме за ония военни успѣхи на Калояна въ Македония, които го накарали да обсади

Солунъ, дѣто се пазѣли мощитѣ на св. В. М. Димитрия Солунски (покровителъ̀тъ на българитѣ).

Впрочемъ какви ли убѣждения ще да е ималъ българскиятъ царь Калоянъ и ржководеното отъ него българско духовенство?

Точенъ отговоръ на тоя въпросъ нѣма. Обаче съ положителность може да се твърди, че това е билъ единъ чисто политически маниеръ на Калояна. Основитѣ на православието въ българската държава съвсѣмъ не сѫ били поколебани. Дори самъ царь Калоянъ и духовнитѣ ржководители си останали съ прѣжнитѣ си православни убѣждения, при все че въ очитѣ на гърцитѣ тѣ били вече отстѫпници отъ православната вѣра. Затуй и гръкътъ — лѣтописецъ [1]), който записалъ обсадата на Солунъ отъ Калояна съ право внесълъ слѣднитѣ недостовѣрни свѣдѣния за неговата смъртъ: „посемь же заспавшоу, елма и свѣщи томоу нощи ѣх сѣни просвѣщаахоу юношамъ прѣдстоящимь и вдещимь и стрѣгоущимь стражи такоже обычан есть прѣдь нимь, тогда же, тогда къ безгоди нощеи, къ коньць Богъ свое иже отъмьщениа оружіе окостри, яко на остриу, ревностію мученика, и ѥвіе водрыи по истинѣ блюститель и градохранитель нашь великыи, иже великаго царя воинь Димитріе, конника на конѣ вѣлу българскому царю ѥвлѣвстве и смъртьною раною ранить ѫнезапу окаиннаго; онъ же келми ѫзѣвнѣ ѥвіе, укораше ѫзначелника, иже воиньствѣ монастра, яко рекши ѿ него ѫзвлень бысть; сего бо нещьзваше зрѣти на кони, еже благородна и вѣла коня ѩзеще, въ сѣни кънутрь бышя, и копіе еже ношаше къ срѣдьци сему омочиша, и пакы ѫпиваше на сего и многажди, яко и тому ѿ канча смъртитисе и вдскочити ѿ по стеле — сѫклизь бо вѣ ему сѣнь ѫнити и ѫндѣти и слышати: „яко ты же прѣжде мала на кони на вѣломъ твоимь пришьдь зде закла коіемь!“ — оному же быти въ страсѣ и рещи: „да не кудеть, царю! помилуй и пощади! нѣсть сіе, нѣсть, привидѣніе ти бысть, а не истина“; онь же къ глѣбину смъртну приемь ѩзву, прѣваашесе лютѣ, ѩзъваше и рыдаше; тичеть увѣ къ утробу ѥвіе, и такъ доколенъ чистые крови сѫнизу истикаеть, яко увѣ да омочите нога твоа, Димитріе, къ крови врагъ твоихъ, о твоемъ градѣ семь, и начинаеть уже изнемогати“ [1]). Гъркътъ нарекълъ Калояна „окаянъ“ врагъ на св. Димитрия Солунски. При все това, самъ Калоянъ съ благоговѣние се отнасялъ къмъ тоя светия, който билъ на особенъ почитъ между българския народъ. нѣщо което отбѣлѣзва и самъ гръкътъ-лѣтописецъ: „ѥлма и иже великаго Димитріа домъ видѣ, и вопроси и увѣдѣ, яко церковь есть Димитріа мученика. ѥвіе ѿ коня сѫниде и поклонисе и тако рече: „святыи Димитріе! — подобаеть бо непрѣтворнѣ ѿ чести рещи варьварскыи онь глась — аще градъ сеи прінмѫ, да сътворѫ ти добра монастырьѫ“ [1]).

По политически съображения българскиятъ царь на първо врѣме се отнасялъ съ вѣротърпимость къмъ латинцитѣ. Но много е съмнително дали той ще да е издалъ указъ къмъ поданицитѣ си, за да се отнасятъ тѣ вѣротърпимо къмъ католицитѣ. Българскиятъ народъ, който билъ възпитанъ въ истинитѣ на вѣрата отъ православно духовенство, въ това врѣме така билъ разположенъ къмъ католицитѣ, както и днесъ. Че дѣйствително българскиятъ царь и народъ не сѫ могли да търпятъ католицитѣ може да ни служи слѣдниятъ фактъ: Въ 1905 г., когато вече унията е сѫществувала, кръстоносцитѣ били съвсѣмъ разбити по единъ измамнически начинъ отъ българитѣ въ планинскитѣ урви въ околностьта на градъ Станимака (Пловдивско) [2]). Нѣма съмнѣние, че такива едни жестоки отношения на българитѣ къмъ католицитѣ, не могли да разположатъ послѣднитѣ къмъ първитѣ. Напротивъ, съ това само се изострили още повече взаимнитѣ имъ отношения. Съчувственията тонъ на рѣчьта на съврѣменния френски лѣтописецъ Алберникъ, бившъ абатъ на мънастиря „Tritium Fontium“ за царя Калояна: — „De Johannicio rege Bulgarie audivimus quod, cum iret contra Thessa loui-cam, a baeto Dimetrio fuit interfectiu“ [3]), — съвсѣмъ не може да служи като доказателство за чисто католишкото направление на този български царь. Заслужва сѫщо да бѫде изданъ на бѣлъ свѣтъ и каталога на Хардта (Hardt-Catalogis codicum manussript. graec. bibliothecae regiae Bavariae I), дѣто е помѣстено писмото на гръцкия архиепископъ Димитрий Холатинъ до керикския митрополитъ Педядита. Прѣдметъ на въпросното писмо служатъ свещенитѣ, ржоположени отъ българскитѣ (загорски) неканонически епископи. — „Ἐπιστολὴ πρὸς τον χρηματίσαντα μητροπολίτη Κερκύρας τὸν πεδιάδ. περὶ τῶν χειροτονηθέντων παρὰ τὸν Βουλγαροεπίσκοπον τῶν ἀπὸ τῆς Ζαγορας ἐξελθόντων“ и съборното дѣяние (Πραξὶς συνοδικὴ γενομενη επὶ τῇ χειροτονίᾳ τῶν ἱερεῶν καὶ τῶν διακόνων τῇ γενομένῃ ἀπὸ τῆς Ζαγορας ἐξελθόντων Βουλγαροεπισκόπων καὶ ὅτι ἐν τοὶς αμφιβόλοις δεινεύειν πρὸς τὸν φιλάνθρωπον καὶ ὅτι τοὺς χειροτονηθέντας παρὰ ακανονίστων ἀρχιερέων ἡ εκλησία δεχεται)“. По сѫщия този въпросъ трѣба да се въздържаме отъ заключения досежно фактически сѫществуващитѣ отношения на самостойнатаъ Българска цьрква къмъ Римската и Гръцката.

---

[1]) Че дѣйствително записалиятъ обсадата на гр. Солунъ отъ Калояна е билъ гръкъ вж. Б. Качановски Слав. епис. окъ . . . Х. Р. чтенія 1888, I и II, Д.

[1]) ibid, стр. 14.

[1]) ibid, стр. 36.

[2]) „Fragment d'une ancienne chronique en dialect Rouchy (Bumon. Collection des chroniques nationales françaises, t. III. Paris, 1828.) Et vint nu Jour le dit Heury (братъ на Балдуина) et ses gens devant une chastel, qu'on appeloit Cantenemas pour secourre Reniers de Torsoy qui gardoit le chactel et lui faisoient les Grecques grant assault. Et quant ils fureut lá venus, le dit Renier eu eux grand page et leur dit entre les autres choses que l'empereur Balduin estait mort, et qu'il le scavoit de certain par ceux qu l'avoient veu mort; et esuoit mors des plages, qu'il nue á la bataille ou il fu pris“.

[3]) Chronicon Albrici Tritiquantin n. Partg 3

Мнѣния и отзиви.

одиаконъ Евтимий.

Слѣдъ войната

II

Кой е правъ?

— „Нѣсть ни единаго, вси уклонишася". Това е говорътъ на чистата правда, не приспособявана ъ нищо.

Въ основата на живота и стремежитѣ си *всѣка* рѣменна държава има въ себе си нѣщо нехрис нско. Въ основата на войната, като начало на а отъ тѣзи държави и като тѣхна гаранция, пакъ нѣщо нехристиянско. Така щото, и отдалечъ по нато, ясно е, че правия въ абсолютна смисъль нѣма да намѣримъ, защото го нѣма. Все по-малко го търсимъ, колкото по-се приближаваме къмъ а отъ борящитѣ се страни и се вгледаме въ по ноститѣ. Тѣзи подробности ни една отъ странитѣ да представятъ въ чистъ образъ, издържващъ линията на евангелския принципъ. Туй справедли ьта изисква да признаемъ.

Ако иска човѣкъ строго и абсолютно да при и къмъ съвръменнитѣ политически групировки гелския масщабъ, единъ е отговорътъ: „Нѣсть единаго!", и единъ е пѫтьтъ — пѫтьтъ на отшел ството и монастиря. И този пѫть сж хващали итѣ души. Този пѫть хваналь нѣкога Св. Иванъ ски, когато гледалъ, че чужда сганъ заграждa отъ страни бѣдната му родина, а самата тя не точно Божия пѫть върви. Той не можелъ да се примири есправедливостьта и алчностьта на чуждитѣ, не алъ да намѣри и въ лика на родината си осно я за вѣра въ Божието покровителство надъ него душата му — жадна за подвигъ и съвършенства е отдала на молитва и съзерцание, далечъ отъ ественитѣ борби и царския дворъ.

Туй е отговорътъ на въпроса: „кой е правъ" абсолютна гледна точка.

Тъй отговарятъ на него мнозина и понеже въ шно врѣме нѣма доблестьта на аскетизъма и рцанието, този отговоръ у повечето прѣминава песимистическо дезинтересиране отъ политиче ѣ събития и въ отдаване изключително на нѣкоя иалность или на общечовѣческа идея.

Доколкото първиятъ отговоръ дължи своето сж твуване на слизанието долу въ калъта на фак ъ и на създаване отъ тѣхъ на тѣсенъ масщабъ, лкова и този отговоръ пѫкъ произлиза отъ лно възвишаване надъ дѣйствителностьта и отъ лно прилагане масщаба на идеала безъ всѣкаква орка.

Но между точката, дѣто не вече фактитѣ се нятъ съ масщаба на идеала, а сами тѣ си съз тъ този масщабъ и точката, дѣто идеалътъ вѣ своитѣ вселения, безъ да желае ни най-малко да за постепенно приближаване на дѣйствител ьта къмъ него, между тѣзи двѣ точки има про нство, има линия, на която, ту по-близу, ту по ечъ отъ идеала, сж наредени различнитѣ състоя на народитѣ и епохитѣ. Едни народи и епохи що сж се издигнали надъ робството на фактитѣ, и по-високо се издигатъ и даватъ извѣстно мѣсто идеала. Едни народи и епохи масщабътъ на идеал ното и на правдата опрѣдѣля, като не издигнали се много надъ царството на произвола, други пѫкъ на мира за доволно много издигнати въ своитѣ стремежи и цѣли, за да не бѫдатъ отождествявани съ първитѣ.

Ето отъ тази гледна точка се схваща истин скиятъ, употрѣбителниятъ смисълъ на въпроса: „кой е правъ?" Въ чисто реаленъ смисълъ този въпросъ е безмисленъ; въ чисто идеаленъ пѫкъ смисълъ отговорътъ му е: „никой"; да потърсимъ отговорътъ му отъ срѣдна гледна точка, отъ гледната точка на практическия животъ и историята, доколкото тѣ признаватъ идеитѣ за доброто и правдата за задължителни, но за недостигнати още норми. Да се помиримъ прѣдъ лика на чиститѣ идеали, че тукъ на земята щемъ—не щемъ трѣбва да стоимъ на извѣстна точка на линията между идеала и неговата противоположность и че идеалитѣ щемъ—не щемъ трѣбва да употрѣбяваме, само като масщабъ за установяване на каква точка отъ тази линия, на каква далечина отъ чистия идеалъ стои вѫтрѣшниятъ миръ на извѣстно лице, на извѣстенъ народъ. Нека въ този смисълъ да се запитаме: „кой е правъ въ послѣднитѣ борби на Балкана?" па нека този въпросъ еднакво да значи съ въпроса: *„кой е по-малко кривъ?"* „Правия" ли или „по-малко кривия" ще търсимъ, туй е безразлично, щомъ ще говоримъ за правота не въ абсолютенъ смисълъ. Да не мислимъ, че, щомъ се съгласяваме да търсимъ такава неабсолютна правота, ние унижаваме абсолютната евангелска идея, въ името на която мѣримъ тази правота. Всички, за които евангелскитѣ истини не сж само теоретически, книжни истини, а живи истини, които трѣбва да се осѫществятъ практически не само въ живота на личноститѣ, но и на народитѣ, всички такива сж съзнавали необходимостьта да се ограничаватъ понѣкога само съ правота въ смисълъ на по-приближена къмъ чистия идеалъ и по-отдалечена отъ неговата противоположность—кривотата. Защото иначе тѣ рискуватъ да останатъ далечъ отъ живота. Спорни сж тѣзи мисли отъ гледна точка на усъвършенстването на личностьта, но отъ гледна точка на усъвършенстването на обществата и народитѣ безпорно е, че всѣки, който цѣни чистиятъ идеалъ, трѣбва да бѫде готовъ да защищава и да е готовъ да умре за една по-близко стояща до идеала несъвършена форма на живота противъ друга по-отдалечена.

Книжнина.

Изповѣдникътъ на православието.

(Разказъ изъ историята на иконоборството).

II.

Въ Аскригъ.

Аскритскиятъ затворъ бѣше ниско здание, съ разенъ покривъ. Както сж повечето отъ затворитѣ, той бѣше въ земята, и затова мраченъ и влаженъ. Да те затворятъ въ него, значеше да те обрекатъ на смъртъ. Тжжно, бавно върви врѣмето тукъ.

Но тогава, когато бѣше затворенъ Методий, въ затвора сѣкашъ бѣше по-свѣтло.

На една отъ стѣнитѣ висѣше иконата Богомаterь. Съ любвеобиленъ погледъ гледаше тя въ мрака на затвора, и отъ този погледъ се освѣтяваха всичкитѣ жгли на стаята.

Год. XIV. София, сѫбота, 16 ноември 1913 год. Брой 60.

57 Тукъ, Славянска бесѣда

Годишната цѣна на Църковенъ вѣстникъ заедно съ приложенията за България 10 лева, а за странство 15 лева.

Единъ брой 15 ст.

Абонаментъ е годишенъ и всѣкога предплатенъ.

Всичко, отнасящо се до вѣстника се изпраща до администрацията на „Църковенъ вѣстникъ“ въ гр. София.

За обявления се плаща за първи пѫтъ по 20 ст. на редъ съ гарнондъ, за всѣко повторение по 15 ст.

Неплатени писма не се приематъ — ржкописи за седмичното издание не се повѣртатъ.

ЦЪРКОВЕНЪ ВѢСТНИКЪ

СЕДМИЧНО ИЗДАНИЕ

СЪДЪРЖАНИЕ:

1. Измамитѣ около унията.. — Свещ. Д-ръ Ст. Цанковъ.

2. Цѣрквата и народътъ. — Откровеновъ.

3. Влияние на философията върху теологията. — Свещ. Д-ръ Кр. Цѣновъ.

4. Книжнина: Великиятъ инквизиторъ (Поема изъ «Братия Карамазови» отъ Достоевски).

5. Църковно-обществена лѣтопись.

6. Обявления.

Измамитѣ около унията.

Пропагандата за уния на нашата цѣрква съ римската е едно открито, несвѣнливо търгуване съ съвѣстьта и вѣрата. Това не крие никой. То не се крие дори и отъ онія, които се явяватъ най-ревностни защитници и пропагандатори на униятството. Въ всички станали събрания, въ всички писани до сега статии открито се декларира, че унията трѣбвало да се прѣгърне нѣ за туй, че самото православие е лощо и пагубно, а католицизмътъ — добро и спасително учение, а просто задѣто съ тази изповѣдна смѣна щѣли сме да имаме нѣкакви, мними, свѣтски изгоди.

Това, дѣйствително позорно и отвратително отнасяне съ съвѣстьта и религията, ако станѣше въ страна съ малко по-висока човѣшка и духовна култура, щѣше да отврати и погнуси всички, и търговцитѣ съ вѣрата щѣха да бѫдатъ веднага заклеймени като най-вулгарни светотатци съ религиозната съвѣсть на цѣлъ народъ.

Това сигурно щѣше да стори и нашиятъ народъ, ако униятствуващитѣ наши нѣколцина българи отидѣха съ пропагандата си между самия народъ, по селата. Колкото и да е несвѣдущъ по тънкоститѣ на религиознитѣ и изповѣдни различия, колкото неговата вѫтрѣшна вѣра въ Христа да е незабѣлѣзна и тиха, сѣ пакъ простиятъ нашъ народъ щѣше да се погнуси отъ дъното на душата си отъ проповѣдитѣ да мѣни вѣрата като дрехата си, и при самата дума «папищаши», щѣше да се дигне срѣщу католичествуващитѣ търговци съ вѣрата му. Но като всички търговци, и нашитѣ религиозни търговци гледаха: на кой пазаръ ще може, поне колко-горѣ, да мине стоката имъ. И за това, избраха мѣста, гдѣто индиферентностьта къмъ вѣрата е по-голѣма, дѣто интересътъ къмъ истински религиозенъ и християнски животъ е по-слабъ и дѣто могатъ по-лесно да бѫдатъ прокарани мамила и измами. Това бѣ часть отъ гражданството и специално въ столицата. За туй, и тамъ се почнаха подвизанията за уния.

Разчитайки на тая религиозна индиферентность или малокултурность, и спекулиращи съ тежкото страдание и унинне, въ които мнозина изпаднаха отъ сполѣтѣлата ни национална катастрофа и при които обзелата мнозина безнадежность докарва до минутно умопомрачение, нѣколцината пропагандатори на унията почнаха търговското си дѣло съ мамила и измами, та поне чрѣзъ тѣхъ да спечелятъ една часть отъ унилото и отчаяно гражданство. И заредиха се въ печатъ и събрания, сѣ «отъ име на българския народъ», сѣ въ «интереситѣ на отечество», за което само тѣ милѣяли и чиито интереси само тѣ най-добрѣ схващали и защищавали — заредиха се, край безсвѣнното търговство съ вѣрата, да обсипватъ слуха и очитѣ на гражданството съ измама, слѣдъ измама. Колкото извѣстна часть отъ нашето гражданство и да е индиферентно къмъ религията, колкото унинието и умопомрачението то да е голѣмо, пропагандаторитѣ чувствуватъ, че сѣ пакъ самата идея за напущане на православието, което духовно е издигнало и опазило българския народъ, и съединението съ католицизма, самиятъ споменъ за дѣлата на който извиква у всѣкиго ужасъ, прѣдугаждаха, че сѣ пакъ незабуленото, нефалшифицирано проповѣдване на католицизма не ще намѣри и най-слабъ откликъ абсолютно никждѣ, както абсолютно безъ всѣкакъвъ успѣхъ работи католишката пропаганда отъ половинъ столѣтие въ българско.

За това прибѣгна се до измамата.

Цѣлата агитация до сега за унията е сложена само върху измами. Да се изчислятъ тѣ всички, сега и въ една статия е невъзможно: толкова много и разнородни сж тѣ. Но специално отъ църковнитѣ измами особно една се хвърля въ очи.

Защитницитѣ на униятството у насъ навсѣкждѣ твърдятъ едно и сжщо: съ приеманието на унията ние си оставаме въ религиозно и църковно отношение сжщо тъй, както сме били до сега, а именно — ще имаме сжщото вѣроучение (догми), ще имаме сжщото църковно управление (канони и Екзархъ, уставъ), ще имаме сжщитѣ обряди (богослужение). И продълживатъ: *„само* едно ще приемемъ: главенството на папата“!

Тукъ цинизмътъ на измамата и недобросъвѣстностьта е дѣйствително на върха си.

Да приемемъ „главенството на папата“ и сѣ пакъ да оставаме съ сѫщитѣ си (православни) догми, управление и богослужение, това е все сѫщото да се рѣче: ледътъ е топълъ!

Та тъкмо „главенството на папата« е основата на католицизма и папизма. Който некатоликъ приеме тоя догматъ, той не само че внася единъ *новъ* догматъ въ вѣрата си, който да не засѣга и измѣня другитѣ, но още и което е най-главното — този новъ догматъ промѣня издъно не само всички други дотогавашни негови догмати, но и управата, култа, изобщо църковния му животъ! Папата, споредъ ясното и недвумисленото учение на католицизма, тъкмо затова е глава на църквата, че като „замѣстникъ на ап. Петра, resp. на Христа на земята, въ църквата“, *самъ*, самолично опрѣдѣля: кое е истинското учение, коя е истинската и полезна църковна управа и кое е най-доброто богослужение. Въ разрѣшението на *всички* тия, обхващащи *цѣлия* църковенъ животъ, прѣдмети папата рѣшава изключително по *свое* разбиране, по еднолично право. За туй и догматътъ на „главенството на папата“ сега е неразкѫсно свързанъ съ другия догматъ на католицизма: *»непогрѣшимостьта на папата«*. На споредъ този послѣдния, онова е само вѣрно, право, полезно, което каже самъ, лично папата, главата на църквата. Вслѣдствие на това, папското разбиране не може да се корегира и измѣня отъ никого на свѣта и неговата воля не може да се отмѣня сѫщо тъй отъ никого. Той е надъ живия организъмъ въ църквата — неограниченъ, безгрѣшенъ замѣстникъ на Христа. За това, той не е подъ ничия власть на земята; обратното — всички сѫ подъ неговата еднолична власть и въ вѣра, и въ канони и въ култъ. Оттукъ и католишкото твърдение, че папата не може да бѫде сѫденъ за нищо дори и отъ вселенски църковенъ съборъ!

Щомъ, прочее, Българската църква приеме *сáмо* догмата на »главенството на папата«, съ който неразкѫсно върви и догматътъ за »непогрѣшимостьта на папата«, не е ли една отъ най-безподобнитѣ измами да се твърди и да се внушава на неосвѣдомени нѣкои наши граждани, че ние, и като приемемъ »главенството на папата«, пакъ си оставаме или ще останемъ при старата си вѣра, църковна управа и култъ?

Дѣйствително, само дръзки търговци съ Христовата вѣра сѫ способни на такова безчестие!

Уважение и честь дѣйствително заслужаватъ само ония, които, мисляйки право или криво, но като сѫ искрено убѣдени въ възгледа си, открито, безъ прикрѫпки, безъ забулвания, безъ измами излизатъ да покажатъ и защитятъ възгледа или учението си *такива, каквито си сѫ*. Ако нашитѣ униятствуващи не бѣха търговци съ вѣрата, и тѣ щѣха, дълго на честь бѣше, да кажатъ и тѣ самата истина, безъ прѣправки и измами. Тѣ трѣбваше да обадятъ на българското общество ясно и открито: че съ приемането на унията и главенството на папата, българскиятъ народъ се отказва: отъ досегашното си вѣроучение, отъ досегашната си църковна управа на съборность, отъ досегашната си свобода и да му кажатъ, че той приема нови догми, нова църковна управа, ново нареждане на църковния животъ, че той приема съ бездушно послушание, съ солдатска покорность да се регулира църковното му съзнание и цѣлия му църковно-обществен животъ отъ една воля: нѣ оная на Христа, не на колективното църковно съзнание,—а на безгрѣшния църковенъ глава—папата! Тѣ трѣбваше да не скриятъ, че народътъ ни въ църковно отношение за въ бѫдаще *е длъженъ безпрѣкословно* да вѣрва и живѣе тъй, както му заповѣда единствено папата. И най-сетнѣ, тѣхенъ дългъ бѣше, ако могатъ, да защитятъ прѣдъ българина и църковното му съзнание *тѣзи* именно католишки основни църковни начала!

Скриването, обаче, на тѣзи начала, потулването имъ и проповѣдването за католишко онова, което стои въ основенъ разрѣзъ съ цѣлия католицизъмъ—това е една дръзка провокация не само съ българския народъ, не само съ църквата и интереситѣ му, но и съ самото католичество. Тази измама не можа да бѫде прѣтърпяна дори отъ самитѣ католици, защото, както въ печата, тъй и въ едно отъ агитационнитѣ събрания за уния, излѣзоха католишки патери и странично изобличиха въ измама самитѣ ония, които имъ ставаха оржди за ширение на католицизма у насъ. Католишки патери излѣзоха публично да заявятъ, че ако подъ уния се разбира и проповѣдва съединение на Българската църква съ Римската, безъ първата да приеме догмитѣ на католицизма по вѣрата и църковната управа — това е едно погрѣшно твърдение и такава уния е невъзможна!

Ако, прочее, самитѣ *католишки патери* излизатъ да изобличатъ проповѣдницитѣ на уния у насъ въ потулване на истината, въ измама, може, тогава, и всѣки българинъ още по-лесно и добрѣ да види: на какви безподобни измами и профанации лѣжи това гнуснаво търгуване съ вѣрата на българския народъ, и *чии* интереси защищаватъ и на *кой* кумиръ се кланятъ религиознитѣ търговци съ вѣрата ни.

Свещ. *Д-ръ Стеф. Цанковъ.*

Църквата и народътъ.

Въ прѣживѣванитѣ моменти, моменти на съкрушени мечти и разбити народни идеали, най ярко се очерта смѣшението на понятия, тъй дълго обърквани и тъй различно тълкувани. И не е това само въ отвлеченитѣ понятия за честь и правá, за порядъкъ и моралъ. Това смѣшение на понятията е и за основнитѣ понятия „народъ“ и „народна организация“, „църква“ и „църковна управа“.

Едно отъ най употрѣбяванитѣ понятия, изразявано съ словото „народъ“, като че е отпаднало отъ силата си и всѣки му придава своеобразни разбирания. То дотолкова се е изпразднило, че и сборътъ на всички разбирания на понятието „народъ“ не може да даде оная сила, въ името на която се бориха и мрѣха истинскитѣ зидари на възродена България.

Едни отъ обществените ржководители съ понятието „народъ“ разбиратъ само богатствата на страната и обладателитѣ на тия богатства; други — производственитѣ сили на тия богатства; трети — системата на разпрѣдѣление на тия богатства между лица и държава; четвърти — податнитѣ сили на лицата къмъ държавата; пети — масата, инертната и груба тълпа и пр. и пр. И въ тия си разбирания всѣки поединично отрича другитѣ, или ги приема като условно допълнение на своето схващане. Но никждѣ въ днешнитѣ идеолози вий не ще срѣщнете понятието „народъ“ като изразъ на онова цѣлокупно население, произлѣзло отъ единъ родъ, едно потомство съ езикъ, съ трѣбвания, чувствувания, вѣрвания

на едно тѣло, на една душа и съ еднакви нрави, обичаи, завѣти, вѣра.

А туй не е ли отричане на сѫщинското понятие народъ?

И именно на това отричане се дължатъ безбройнитѣ противорѣчия въ нашитѣ обществени групировки. Защото послѣднитѣ за поле на борчески домогвания въ срѣдата на народа избиратъ всички други отрасли на катадневния животъ, но не и колективната народна душа, която е една нераздѣлна и чиито интереси, бидейки яко свързани, защото сѫ духовни връзки, не могатъ да се раздѣлятъ; защото именно тази колективна душа е, която прави тълпата на *народъ*, която дава святость на масата и дава цѣль и смисъль на поселищата и ги свързва въ единъ огроменъ организъмъ съ душа и сърдце.

И именно, като съзнаватъ това водителитѣ на групировкитѣ, като виждатъ, че не може народната душа да се дѣли, — тѣ тръгватъ по пѫтя на отрицанието, стремятъ се да изтръгнатъ сърдцето отъ народа и да раздвоятъ, разтроятъ неговата душа.

До смърть заболява човѣка, когато наблюдава тия домогвания да разнищятъ българския народъ, като подравятъ едно по едно живителнитѣ връзки на българина — нрави, обичаи, завѣти, вѣра

Особено вѣрата и вѣрскитѣ връзки на общение — църквата, е най-много атакувана. И въ атакитѣ имъ, особено сега, се вижда голѣмото невѣжество, което ги тика въ противорѣчия, такива противорѣчия, които биха довели до ужасъ, ако тѣхното донкихотско положение не възбуждаше усмивка на ирониятa. Защото, изнемогвайки подъ своето безсилие, тѣ ликуватъ при първото затрепване на народната съвѣсть — мислятъ, че побѣдния имъ часъ наближава. . .

А той никога нѣма да дойде. Защото църквата е повече отъ ступанственитѣ, производителнитѣ и податнитѣ фактори, — тя е именно ония живи връзки, които сѫ свързани въ името на Оня, който стои надъ човѣка, надъ природата. Това сѫ душевнитѣ връзки, които съборно се изправятъ прѣдъ образа на Изкупителя за небесенъ, вѣченъ животъ.

Да се подровятъ тия основи на духовния животъ, да се скѫсатъ тия връзки, то е да се умъртви самиятъ животъ. И ония, които се стремятъ къмъ това, готвятъ гроба на България, на българския народъ.

Но смѣшението на езицитѣ имъ най-краснорѣчиво се изтъква, кога направимъ паралелъ между основоположенията имъ въ обществения животъ и домогванията имъ да турятъ ржка и поробятъ самоуправлението на Българската църква.

Отъ една страна тѣ ратуватъ за народничеството, а отъ друга се стремятъ да срутятъ основитѣ на оная връзка, православието, което отъ население, „рая", създаде народъ; отъ една страна ратуватъ за народовластие, а отъ друга подкопаватъ съборностьта на учрѣждения, които сѫ изборни; отъ една страна се борятъ срѣщу домогванията на лични управи, а отъ друга — искатъ да въведатъ такова въ църковното управление; отъ една страна се афиширатъ за свободолюбци, а отъ друга — искатъ подчинение на свободното и освятено отъ вѣковната традиция църковно управление подъ скиптара на най-яркия тиранинъ въ Европа — папата; тѣ отъ една страна искатъ свобода на убѣжденията на единици, а отъ друга — да правятъ сдѣлки съ чувствата, убѣжденията и вѣрата на милионитѣ . .

Има ли по голѣми противорѣчия отъ тия?

Прѣди всичко единъ въпросъ:

Ако българскиятъ народъ е демократиченъ, то отъ кждѣ се възпита тази му демократичность, ако не отъ неговата църковна организация, въ която всѣки християнинъ взима участие, както въ изборъ на своитѣ свещенослужители, така и въ уредбата на обществено-църковнитѣ работи?

Който твърди друго, той или е билъ слѣпъ, или лукавствува. Не политическитѣ агитации сѫ които дадоха това съзнание; партийнитѣ борби не сѫ били друго, освѣнъ стремежъ да се *поронi, подкопае* тая възпитана и вкоренена въ душата на българина съборность, въ която да се чувствува равенъ съ всѣки свой братъ.

Но винаги, когато се тръгне изъ пѫтя на земнитѣ домогвания, отрицанията послѣдватъ и противорѣчията сѫ неминуеми.

И всичкото това, ако бѣше взискание на лица и групировки съ крайно отричание на обществения строй, на църква и религия, на идеята за више Провидѣние, ако бѣха слова върху плакадитѣ на богоборцитѣ, то не би било тъй пълно съ опастность за народното живо тѣло, за духътъ на българския православенъ народъ. Защото тѣхнитѣ възбуждения срѣщу една управа не би посочили друга по реакционерна, защото тѣхното отрицание има тази — може би — добра страна, че тя почива върху мечтаната имъ „абсолютна свобода", земния рай. Колкото тѣзи учения и да сѫ отровителни за душата на на поколението, тѣ, като утопии, не сѫ сѫдбоносни за зрѣлия народенъ духъ. Но когато това отричане иде отъ групировки, които сѫ, или ще бѫдатъ, ржководители на народа, тѣзи полу-отрицатели сѫ опасни за народа, народъ като политическо цѣло и народъ като църква.

И опасното не е, и не би било, ако тия отрицания се изразяха като едно случайно навѣване при търсянето срѣдства да се въздигне и поправи рухналото прѣзъ послѣднитѣ събития. Да би било то — лесно щѣха да разбератъ грѣшкитѣ въ стремежитѣ си. Но, уви! — тѣзи тѣхни домогвания сѫ система. Защото такива домогвания не сѫ имъ били чужди и прѣди злополучието. — Не е за първи пѫть въ България да се посѣга върху самостоятелностьта на църковната управа. Само че послѣднитѣ моменти ги окуражиха да дѣйствуватъ и говорятъ открито.

Но както прѣди, тъй и сега, народътъ, православниятъ български народъ, нѣма да позволи да си играятъ и съ неговата светиня — църквата му и нейната свобода.

Ако лесно можаха да покварятъ неговитѣ чисти нрави, да подровятъ старитѣ му хубави народни обичаи, ако видѣ какъ при чудодѣйната му побѣдна храбрость неговитѣ завѣти рухнаха, — то не тъй лесно ще могатъ да подровятъ бащината му вѣра съ която той надви въ борбата си надъ Фенеръ и не се поелинизира, съ която той възпита въ килиитѣ своя самостоятеленъ духъ и срина вѣковнитѣ политически вериги. Защото Българинътъ знае какъ народниятъ врагъ може до смърть да гнети, но когато се събере въ храма Божий, той се чувствува равноправно чадо прѣдъ всеобщия Отецъ, прѣдъ когото сѫ равни, а стълбата на иерареситѣ не е стълба на гнетители, а такава на достойнитѣ помазаници, които винаги сѫ биле *първи*, но между равни. И никога той не ще замѣни организацията на това свое самочувствие въ духовния си животъ, на тази братолюбива, апостолска църковность съ деспотизма на цезарството въ християнска мантия.

Българинътъ много добрѣ разбира че съ първото езуитско кюре той ще си навлече не само църковенъ деспотизмъ, но и че неговото съзнание като българинъ ще бѫде значително подкопано и че то ще е въ зависимость отъ чуждо благоволение.

Едва ли има другадѣ народъ, който тъй ярко да се е проявилъ въ своитѣ религиозни общения — въ църковния си животъ, както българскиятъ И едва ли има родово население, което именно чрѣзъ своята религия и църковенъ животъ да се чувствува и съзнава като сплотена колективна единица, като народъ, както Българинътъ.

И както прѣзъ вѣковетѣ той е наживѣлъ много прѣмѣждия и застрашавания, крѣпенъ и въодушевяванъ отъ вѣрата и завѣтитѣ на своитѣ равноапостоли — Кирилъ и Методий, тъй и сега той ще надвие и ще наддѣлѣе и горчивото близко минало, и домогванията на залутанитѣ полуотрицатели.

Народътъ ще намѣри сили за това, защото — нека се разбере това отъ всички! — религията на българина не е подобна на убѣжденията на ония лица, които посѣгатъ да я порабощатъ подъ игото на Римъ. И ако тия лица мислятъ че българинътъ тъй лесно ще си мѣни вѣрата, както тѣ мѣнятъ убѣжденията си — много се мамятъ.

Откровенновъ.

Свещ. Д-ръ Кр. Цѣновъ.

Влияние на философията върху теологията.

VIII.

Първо условие да се изкупи человѣкъ е възраждането. Възраждане ще рече вѫтрѣшна революция въ начина на мисленето и вѣра въ моралния идеалъ. Но възраждане не подкрѣпено съ добри дѣла и добро настроение рискува да изчезне. Добритѣ дѣла и доброто настроение взаимно се усилватъ и служатъ за мотивъ едно на друго. Фактически человѣкъ съзнава, че неговитѣ дѣла, като явления въ емпиричния миръ, сѫ недостатъчни и несъвършени. Затова и настроение, основано само върху тѣхъ, ще бѫде измѣнчиво, непостояно. За създаване на едно добро настроение се изисква нѣщо повече, а именно едно постояно стремление къмъ доброто, постояно искане на царството Божие, една добра воля. Ако ние непрѣстано растемъ въ доброто, можемъ да се надѣваме, че добриятъ духъ все повече и повече ще се укрѣпява въ насъ и нѣма да ни напусне вече никога. Тази надежда е наше утѣшение. Духътъ, който произвежда въ насъ доброто, е нашъ »параклетъ«*.

Ако не можемъ да напрѣдваме въ доброто, и доброто настроение ще бѫде онищожено и ако нѣкой мисли, че го има, то е само едно суетно самооправдание.

Человѣкъ може да се възроди, той е въ сила да измѣни своето настроение къмъ добро, обаче той не е въ положение да онищожи своята стара грѣховность; да, той въобще не е въ положение да изглади своята първа вина, защото нищо не може да направи повече, »свърхзаслужено«, освѣнъ онова, което е длъженъ да прави. Оттова би слѣдвало, че той самъ себе си не може да изкупи, а трѣбва другъ да ги изкупи Но какъ е това възможно? Тукъ работата не се отнася до външенъ, парѝченъ дългъ, за да може другъ да го заплати, а до вѫтрѣшенъ дългъ, грѣхъ. Никакъвъ человѣкъ не може да грѣши вмѣсто другиго, но затова пъкъ и никой не може да изкупува другиго. Какъ тогазъ може да стане изкуплението? Нѣма другъ способъ за изкупление, казва Кантъ, освѣнъ чрѣзъ *наказанието*. Но какво наказание трѣбва да се прѣтърпи, за да може да се заглади неправдата отъ злата воля.

Виновностьта е безконечна, както и законътъ е безконеченъ, който се простира върху всички дѣйствия. Затова и наказанието трѣбва да бѫде безконечно. Такова е изискването на справедливостьта. Тукъ изглежда, че става едно стълкновение между вѣра и справедливость, защото справедливостьта изисква наказание, а вѣрата възраждане.

Наказанието е слѣдствие отъ грѣха. Но то не може да се мисли, като послѣдица отъ възраждането, нито пъкъ, като условие за възраждането. Человѣкъ докато още не е възроденъ, макаръ и да съставява прѣдметъ за справедливо наказание, не може да съзнава справедливостьта на никакво наказание, защото за това познание се изисква възраждане. Тъй като работата се отнася, казва Кантъ, до връзката между наказанието и изкуплението, ние не можемъ да говоримъ за наказание прѣди промѣнката на настроението, защото на тази точка то нѣма нищо общо съ изкуплението. Наказанието трѣбва да отговаря на слѣднитѣ двѣ условия: 1. да бѫде справедливо и 2. изкупително. Наказание до възраждането не може да бѫде изкупително, а слѣдъ възраждането не може пъкъ да бѫде справедливо.

За да се съединятъ тѣзи двѣ условия, наказанието трѣбва да настѫпи въ самия моментъ, когато става промѣната въ настроението, т. е. въ врѣме на възраждането. Вѫтрѣшното съзнание за нашата вина изисква наказание, като едно морално удовлетворение. Безъ това съзнание наказанието не е изкупително. Възрожденията, новиятъ човѣкъ, необходимо страда и то не затова, задѣто се е възродилъ, а заради вината на вѣтхия человѣкъ. По такъвъ начинъ изкупителното страдание се явява като *замѣстително страдание*.

И така за изкуплението се изисква не само възраждане и добро настроение, но и страдание за старата наша вина.

Ако си прѣдставимъ доброто настроение завършено въ идеята за човѣчеството, а тази идея въплотена въ единъ дѣйствителенъ, тѣлесенъ человѣкъ, ние този Божествено настроенъ Человѣкъ можемъ да си го прѣдставимъ само като *страдалецъ*, който изкупува не своя грѣховность, защото той е безгрѣшенъ, а чужда, — грѣховността на човѣчеството*.) Само него можемъ да си мислимъ, като изкупитель и поржчитель на человѣчеството прѣдъ божествената справедливость; като Человѣкъ, заради когото всички сѫ освободени отъ грѣховетѣ — всички, които вѣрватъ въ него, т. е. които го слѣдватъ, които се отвращаватъ отъ злото и създаватъ въ себе си настроение чрѣзъ своето неизменно стремление къмъ доброто.

Но ние трѣбва да правимъ разлика между замѣстителното страдание на възрождения человѣкъ и замѣстителното страдание на безгрѣшния человѣкъ. Първиятъ търпи за своя собствена вина, а вториятъ за чужда. Но възрожденият човѣкъ, като търпи наказание при доброто си настроение, още не значи, че

*) Утѣшитель.

*) Тукъ, па и на друго мѣсто по този въпросъ, изглежда, че Кантъ изпада въ противорѣчие. По-нататъкъ неговата мисъль ще бѫде пояснена по-добрѣ.

е изкупенъ, а само, че е достоенъ да бѫде изкупенъ. За да бѫде изкупенъ, трѣбва да бѫде оправданъ прѣдъ вѣчния законъ, прѣдъ Бога. Но това оправдание не слѣдва отъ нашия животъ, каквито и дѣла да извършимъ, а се дава по благодать. Изкуплението произтича отъ възраждането, т е. отъ практическата вѣра въ Сина Божи, а се извършва възъ основа божествената благодать. По такъвъ начинъ, изкуплението въ своята изходна точка е оправдание отъ вѣра, а въ своята послѣдня точка оправдание по благодать. И така ние не се изкупваме чрѣзъ дѣла, а по благодать. Ето защо мнозина наричатъ Канта философъ на протестанизма. Споредъ Канта, тъй нареченитѣ благочестиви дѣйствия, като аскетизъмъ, самоизтезания, молитви, богослужения, покаяние, не сѫ никакъвъ еквивалентъ на вѫтрѣшното настроение. Тѣзи нѣща могатъ да се извършатъ и безъ да се е възродилъ човѣкъ, тѣ никакъ не способствуватъ за блаженството на человѣка, не пробуждатъ съвѣстьта, напротивъ, приспиватъ я и затова не само сѫ безполезни, но врѣдителни. Тѣ сѫ казва Кантъ, единъ видъ „опиумъ за съвѣстьта".

Само пѫтьтъ на доброто е истинскиятъ правиленъ пѫть и борбата между злото и доброто настѫпва тогазъ, когато царството Божие се възвѣсти на хората, като морално царство. Това е станало въ врѣмето на Христа и оттогазъ то заявява своето право надъ человѣцитѣ. Тогазъ борбата между добрия и лошия принципъ сѫ встѫпили въ една рѣшителна фаза. Тази борба е една велика трагедия, която се изразява въ смъртьта на Христа. Добрата воля въ лицето на Христа побѣждава злото. Злото наистина пакъ си сѫществува, но то вече не осподствува, както по-рано. Силата на изкуплението се крие въ нравствената воля и ако не бѣше така, то изкуплението и побѣдата не можеха по никой начинъ да бѫдатъ прѣдметъ на разумната вѣра. Въ противенъ случай трѣбваше да мислимъ, че изкуплението се основава върху чудото. А вѣрата въ чудесата, казва Кантъ, е въобще (теоретически и практически) невъзможна.

За да се утвърди господството на добрия принципъ надъ злия, необходимо е да се прѣустрои обществото, да се направи отъ него едно морално цѣло, едно *етично царство*. Това царство ще бѫде гаранция, за да може отдѣлната личность да напрѣдва въ доброто. Въ юридическото царство владѣятъ законитѣ, които сѫ създадени отъ хората, а въ етичното—дължноститѣ, които не сѫ създадени отъ хората, а отъ Бога. Етичното царство е „царство Божие" тукъ на земята. Гражданитѣ на това царство сѫ „народъ Божи". Етичното царство, за отличие отъ юридическото общество, Кантъ нарича *църква*, която бива видима и невидима. Първата има дотолкова значение, доколкото е въ съгласие съ невидимата. Но въ дѣйствителность днесъ видимата църква не се съгласува съ невидимата, защото 1. Тя не съединява въ себе си *всички хора*, значи не е още станала всеобща и 2. въ нея не господствува *чистата разумна вѣра*, а историчната статутарната, обрядната. Тъй че разумната вѣра се явява само като цѣль, която тепърва трѣбва да се достигне. Но по какъвъ начинъ може статутарната, откровенната вѣра да се обърне въ разумна? Прѣди да се отговори на този въпросъ трѣбва да се види дали има противорѣчие между откровенната и разумната вѣра, защото, ако има противорѣчие, не е възможно никакво обрѫщане на една въ друга.

Книжнина.

Великиятъ инквизиторъ

(Поема изъ «Братия Карамазови» отъ Достоевски).

Въ течение на вѣкове человѣчеството се е молило съ вѣра и пламъкъ: „Богъ Господь явися намъ", съ вѣкове е викало къмъ Него, щото Той, въ неизказаемото Свое състрадание, да пожелае да слезе къмъ молящитѣ се. Слизалъ, посѣщавалъ е Той и до тогава праведницитѣ, мѫченицитѣ и святитѣ отщелници още на земята, както е и записано въ тѣхнитѣ „жития". Но ето Той пожелалъ да се появи, макаръ и за моментъ, на народа, — на мѫчащия се, страждущия, смрадно-грѣшния, но дѣтски любящия Го народъ.

Дѣйствието е станало въ Испания, въ Севила, въ най-страшното врѣме на инквизицията, когато въ Слава Божия въ тази страна ежедневно сѫ горѣли костри и въ великолѣпни аутодафета сѫ изгаряли злитѣ еретици. О, това, разбира се, е било не туй сѫшедствие, въ което ще се яви Той, споредъ Своето обѣщание, въ завършька на врѣмената, въ всичката си небесна слава и което ще стане внезапно „както свѣткавичната молния отъ изтокъ до западъ". Не, Той е пожелалъ, макаръ и въ моментъ, да посѣти своитѣ дѣца и имено тамо, кждѣто тъкмо въ туй врѣме сѫ загорѣли костритѣ на еретицитѣ. По Своето безкрайно милосърдие, Той прѣминава още веднажъ между хората въ сѫщия този человѣчески образъ, въ който е ходилъ отъ години между хората прѣди 15 вѣка. Той слазя на „горещитѣ стъгди" на южния градъ, тъкмо въ момента, въ навечерието на който въ „великолѣпно аутодафе", въ присѫтствието на краля, придворнитѣ, рицаритѣ, кардиналитѣ и най-прѣлѣстнитѣ придворни дами, при многочисленото население на цѣла Севила, сѫ били изгорени отъ кардинала, великия инквизиторъ, изведнъжъ едва ли не цѣла стотица еретици ad majorem gloriam Dei. Той се появилъ тихо, незабѣлѣзано, и ето всички — странно е туй — Го узнаватъ. Това би могло да бѫде едно отъ най-добритѣ мѣста на поемата, — т. е защо имено Го узнаватъ. Народътъ съ непобѣдима сила се стреми къмъ Него, окржжава Го, увеличава се около Него, върви подиръ Него. Той мълчаливо прѣминава срѣди тѣхъ съ тиха усмивка на безкрайно състрадание. Слънцето на любовьта гори въ Неговото сърце, лжчитѣ на свѣтлината, просвѣщението и сила текатъ отъ неговитѣ очи и, като се излеватъ върху хората, възбуждатъ въ тѣхнитѣ сърдца спосрѣщна любовь. Той простира къмъ тѣхъ ржцѣ, благославя ги, и отъ допирането до Него, даже само до дрехитѣ Му, излиза цѣлителна сила. Ето изъ тълпата провиква се старецъ, слѣпъ отъ дѣтски години: „Господи, изцѣли ме, за да Те видя и азъ", и ето като че люспа се махва отъ очитѣ му и слѣпиятъ Го вижда. Народътъ плаче и цѣлува земята, по която Той стжпва. Дѣцата хвърлятъ прѣдъ Него цвѣтя, пѣятъ и му съгласятъ: „Осанна"! „Това е Той, това е самъ Той, повтарятъ всички, това трѣбва да бѫде Той, това не е никой другъ, а Той".

Той се спира прѣдъ самия Севилски катедралъ въ тази минута, когато въ храма внасятъ съ плачъ дѣтски открития бѣлъ погрѣбаленъ ковчегъ: въ него е седемгодишно момиче, единствена дъщеря на единъ знатенъ гражданинъ. Мъртвото дѣте лежи цѣло въ цвѣтя. „Той ще възкреси твоето лѣте", викатъ изъ тълпата на плачущата майка. Излѣзлиятъ на срѣща ковчега катедралинъ патеръ гледа въ недоумѣние и мръщи вежди. Но ето раздава се отчаяниятъ плачъ на майката на умрѣлото

дѣте. Тя се хвърля прѣдъ нозѣтѣ Му: „Ако си ти сѫщия, възкреси дѣтето ми!» възкликва тя, като простира къмъ Него ржцѣ. Процесията се спира, ковчега спускатъ на земята прѣдъ нозѣтѣ Му тихо и още веднажъ произнасятъ: „Талитѣ куми“ — „и стана веднага момичето“. Момичето се подига въ ковчега, сѣда и глѣда, като се усмихва съ оперени разтворени очи наоколо. Въ ржцѣтѣ му букетъ отъ бѣли рози, съ които то е лежало въ ковчега. Срѣди народа смущение, викове, ридания, и ето, въ тази сѫщата минута изведнажъ минава край катедрала на площада самъ кардиналътъ, великиятъ инквизиторъ. Той е почти 90 годишенъ старецъ, високъ и правъ, съ изсъхнало лице, съ вдълбнати очи, но отъ които още свети, като огнена искрица, блѣсъкъ. О, той не е въ великолѣпнитѣ свои кардинални дрехи, въ които се хубавѣше вчера прѣдъ народа, когато изгаряха враговетѣ на Римската вѣра, — не, въ тази минута той е само въ старото грубо монашеско свое расо. Слѣдъ него на извѣстно разстояние вървятъ мрачнитѣ негови помощници и слуги и „свещената“ стража. Той се спира прѣдъ тълпата и наблюдава отдалечъ. Той видѣ всичко, видѣ какъ поставиха ковчега прѣдъ нозѣтѣ Му, видѣ какъ възкръсна момичето, и лицето му се помрачи. Той намръщи бѣлитѣ гѫсти свои вежди и погледътъ му свѣтна съ зловѣщъ огънь. Той махна съ своя пръстъ и заповѣда на стражата да Го хване. И ето, такава е неговата сила и до толкова е вече изученъ, покоренъ и трепетно послушенъ нему народътъ, че тълпата незабавно се разпръсва прѣдъ стражата, и тѣзи, посрѣдъ гробно мълчание, настѫпило изведнъжъ, турятъ на Него ржка и Го откарватъ. Тълпата моментално, всичкитѣ като единъ человѣкъ, прѣкланятъ глави до земята прѣдъ стареца-инквизиторъ; този мълчаливо благославя народа и отминава. Стражата зазвежда плѣнника въ тѣсна и мрачна сводиста тъмница въ древното здание на Светото сѫдилище и Го затваря въ нея. Минава денътъ, настѫпва тъмна, гореща и „бездиханна севилска нощь“. Въздухътъ «на лаври и лимонъ благоухае“. Срѣдъ долбокъ мракъ изведнъжъ се отваря желѣзната врата на тъмницата и самъ старикътъ, великиятъ инквизиторъ съ свѣщникъ въ ржка бавно влиза въ тъмницата, Той е самичъкъ, а вратата слѣдъ него веднага се затваря. Той се спуща при входа и дълго, минута или двѣ, се вгледва въ Неговото лице. Най-послѣ, тихо пристѫпя, поставя свѣщника на масата и Му казва:

— Това си Ти? Ти? — Но, като не получи отговоро, бързо добави: — Не отговаряй, мълчи. Та и какво Ти би могълъ да кажешъ? Та Ти нѣмашъ и право нищо да добавяшъ къмъ туй, което е вече казано отъ Тебъ прѣди. А защо Ти си дошелъ да ни бъркашъ? Защото, Ти си дошелъ да ни бъркашъ и самъ това знаешъ. Не знаешъ ли, какво ще стане утрѣ? Азъ не зная, кой си Ти и не искамъ да зная: Ти ли си това или само Негово подобие, но утрѣ азъ ще Те осѫдя и изгоря на костъръ, като най-злъ изъ еретицитѣ, и този сѫщиятъ народъ, който днеска цѣлуваше Твоитѣ нозѣ, утрѣ пъкъ, по едно мое махване, ще се хвърли да поставя къмъ Твоя костъръ вѫглени, знаешъ ли Ти това? Да, Ти, може би, това знаеше, добавилъ той дълбоко замисленъ ни на минута не отстраняващъ погледъ отъ своя плѣнникъ.

* * *

— „Страшниятъ и уменъ духъ, духътъ на самоунищожението и небитието, продължава старикътъ, — великиятъ духъ е говорилъ съ Тебе въ пустинята и на насъ се прѣдава въ книгитѣ, че той ужъ те е „изкушавалъ“. Тъй ли е? И могло ли е да се каже каквото и да било друго по-истинско отъ туй, което той ти е възвѣстилъ въ три въпроса, и което ти си отхвърлилъ, и което въ книгитѣ е наречено „изкушения“? А между туй, ако нѣкога е имало на земята съвършено настояще, гръмоносно чудо, то това е било въ онзи день, въ деня на тѣзи три изкушения. Именно въ появяването на тѣзи три въпроса и се е заключавало чудото. Ако бѣше възможно само да се помисли, само за опитъ и за примѣръ, че тритѣ тѣзи въпроса на страшния духъ безслѣдно сѫ изгубени въ книгитѣ и че тѣ трѣбва да се възстановятъ, отново да се намислятъ и съставятъ, за да се внесатъ пакъ въ книгитѣ, и затова да се събератъ всички земни мѫдреци — управители, първосвещеници, учени, философи, поети и да имъ се зададе задача: намислете, съчинете три въпроса, но такива, които не само че съотвѣтстьуватъ на размѣра на събитието, но и да ги изразяватъ освенъ туй, въ три думи, въ три само человѣчески фрази, цѣлата бѫдеща история на свѣта и человѣчеството — то мислишъ ли Ти, че всичката прѣмѫдрость на земята, заедно взета, би могла да намисли макаръ каквото и да било подобно по сила и дълбочина на тѣзи три въпроса, които дѣйствително сѫ Ти били прѣдлагани тогава отъ могѫщия и уменъ духъ въ пустинята? Но самитѣ тѣзи въпроси вене, само по чудото на тѣхното появяване, може да се разбира, че имашъ работа не съ человѣчески катадневенъ умъ, а съ вѣковѣченъ и абсолютенъ. Защото въ тѣзи три въпроса като да е събрана въ едно цѣло и прѣсказана цѣлата по-нататъшна история человѣческа и сѫ явени три образа, въ които ще се примирятъ всички неразрѣшими исторически противорѣчия на человѣческата природа по цѣлата земя. Тогава туй не е могло да бѫде още тъй очевидно, защото бѫдещето е било неизвѣстно, но сега, когато сѫ се изпълнили петнадесеть вѣка, ние виждаме, че всичко въ тѣзи три въпроса до толкова е било отгатнато и прѣдсказано и до толкова се е оправдало, че да се добави къмъ тѣхъ или отнеме отъ тѣхъ не може нищо повече.

„А рѣши Самъ, кой е билъ правъ: Ти или онзи, който тогава Те е запитвалъ? Припомни си първиятъ въпросъ; макаръ и не буквално, но смисълътъ му е този: „Ти искашъ да отидешъ въ свѣта и отивашъ съ голи дѣла, съ нѣкакво си обѣщание на свобода, което тѣ, въ своята простота и природено свое безредие, не могатъ и да осмислятъ, отъ което тѣ се боятъ и страхуватъ,— защото нищо и никога не е имало за человѣка и за человѣческото общество по-непоносимо отъ свободата! А виждашъ ли тѣзи камъни въ тази гола и разгорѣщена пустиня? Обърни ги на хлѣбъ, и подиръ Тебе ще се урне человѣчеството, като стадо, благородно и послушно, макаръ и вечно треперяще, че Ти ще вдигнешъ Своята ржка и ще имъ прѣкратишъ Твоя хлѣбъ. Но Ти не си поискалъ да лишишъ человѣка отъ свобода и си отхвърлилъ прѣдложението, защото каква свобода има, разсѫдилъ си Ти, ако послушанието е купено съ хлѣбъ? Ти си възразилъ, че человѣкъ е живъ не само съ единъ хлѣбъ, но знаешъ ли, че въ името на този самия земенъ хлѣбъ и ще възстане противъ Тебе духътъ на земята и ще се сбази съ Тебе и ще Те побѣди и всички ще послѣдватъ него, възгласяйки: „Който е подобенъ на този звѣръ, той ни е далъ огънь отъ небето!“ Знаешъ ли Ти, че ще изминатъ вѣкове и человѣчеството ще провъзгласи чрѣзъ устата на своята прѣмѫдрость и наука, че нѣма прѣстѫпление, а, значи, нѣма и грѣхъ, а има само гладни. „Нахрани, тогава и ги питай за добродѣтели!“ ето какво ще напишатъ на знамето, което ще въздигнатъ противъ Тебе и съ което ще се разруши Твоя храмъ. На мѣстото на Твоя храмъ ще се въздигне ново здание, ще се въздигне отново страшната вавилонска кула, и макаръ и тази не ще се дострои, както и прѣдишната, но все пакъ Ти би могълъ да избѣгнешъ тази нова кула и на хиляди години да скратишъ страданията на хората,— защото къмъ насъ на ли ще дойдатъ тѣ, като се намѫ-

чатъ хиляди години съ своята кула! Тѣ ще ни намѣрятъ тогава пакъ подъ земята, въ катакомбитѣ, скривайки се (защото ние ще бждемъ отново гонени и мжчени), ще ни намѣрятъ и ще се провикнатъ къмъ насъ: „Нахранете ни, защото тѣзи, които ни обѣщаваха огънь отъ небето, не го дадоха.“ И тогава вече ние и ще достроимъ кулата, защото ще дострои този, който нахрани, а ще нахранимъ ние само въ Твоето име, и ще излъжемъ, че въ Твое име. О, никога, никога безъ насъ тѣ не ще се нахранятъ! Никаква наука не ще имъ даде хлѣбъ, до като тѣ ще оставатъ свободни, но ще се свърши съ туй, че тѣ ще поднесатъ своята свобода прѣдъ краката ни и ще ни кажатъ: „по-добрѣ поробете ни, но ни нахранете“. Ще разбератъ, най-послѣ, сами, че свобода и земенъ хлѣбъ заедно далечъ не сж мислими за всѣкиго, защото никога, никога, тѣ не ще съумѣятъ да ги раздѣлятъ помежду си! Ще се убѣдятъ сжщо, че не могатъ да бждатъ никога и свободни, защото сж слабосилни, порочни, нищожни и бунтовници. Ти си имъ обѣщалъ небесенъ хлѣбъ, но, повтарямъ пакъ, може ли той да се сравни въ очитѣ на слабото, вѣчно порочно и вѣчно неблагородното хорско племе съ земния? И ако подиръ Тебе, въ името на небесния хлѣбъ, ще отидатъ хиляди и десетки хиляди, то какво ще стане съ милионитѣ и съ десетки хилядитѣ милиони сжщества, които не ще бждатъ въ състояние да прѣнебрѣгнатъ земния хлѣбъ заради небесния? Или за Тебъ сж скжпи само десетки хиляди велики и силни, а останалитѣ милиони, многочислени, като пѣсъка морски, слаби, но любящи Те, трѣбва само да послужатъ материалъ за великитѣ и силнитѣ? Не, за насъ сж скжпи и слабитѣ. Тѣ сж порочни и бунтовници, но най-накрай тѣ именно ще станатъ и послушни. Тѣ ще ни се очудватъ и ще ни считатъ за боговѣ за туй, че ние, застанали на чело на тѣхъ, сме се съгласили да прѣнасяме свободата, отъ която тѣ сж се уплашили, и надъ тѣхъ да господствуваме, — тъй ужасно ще имъ стане на край да бждатъ свободни! Но ние ще кажемъ, че сме послушни на Тебе и господствуваме въ Твоето име. Ние ще ги излъжемъ пакъ, защото Тебе вече ние не ще пуснемъ при себе си. Въ тая измама и ще се заключава нашето страдание, защото ние ще трѣба да лъжемъ.

„Ето какво е означавалъ този първи въпросъ въ пустинята, и ето какво Ти отхвърли въ името на свободата, която постави по горѣ отъ всичко. А между туй въ този въпросъ се заключава великата тайна на този свѣтъ. Ако приемеше „хлѣбъ“, Ти щѣше да отговоришъ на всеобщата и вѣковѣчна скърбь человѣческа, както на едноличното сжщество, така и на цѣлото человѣчество заедно — това е: „прѣдъ кого да се поклони?“ Нѣма грижа по-непрѣкжсната и мжчителна за человѣка, както, оставайки свободенъ, да намѣри по-скоро туй, прѣдъ кого да се прѣклони. Но человѣкъ търси да се прѣклони прѣдъ туй, което е вече безспорно, толкови безспорно, щото всички хора изведнажъ да се съгласятъ на всеобщо прѣдъ него прѣклонение. Защото грижата на тѣзи жалки създания не въ туй само се състои, щото да намѣрятъ туй, прѣдъ кого на менъ или на другиму да се прѣклонятъ, но да намѣрятъ нѣщо такова, та и всички да повѣрватъ въ него и се прѣклонятъ прѣдъ него, и непрѣменно *всички заедно*. Ето тази потрѣбность на *общность* на прѣклонение и е най-главното мжчение на всѣки человѣкъ еднолично, както и на цѣлото отъ началото на вѣковетѣ, заради всеобщо прѣклонение тѣ сж се изтрѣбвали единъ други съ мечъ. Тѣ сж създали богове и викали единъ на другъ: „Оставете вашитѣ богове и елате да се поклонимъ на нашитѣ, ако тоза не сторите смъртъ на васъ и на вашитѣ богове!“ И тъй ще бжде до свършека на свѣта, даже и тогава, когато изчезнатъ въ свѣта и боговетѣ: все сжщото, ще паднатъ прѣдъ идолитѣ. Ти знаешъ, Ти не може да не знаешъ тази основоа тайна на человѣческата природа, но ти отхвърли единственото абсолютно знаме, което Ти се прѣдлагаше, за да заставишъ да се прѣклонятъ прѣдъ Тебе безспорно, — знамето на земния хлѣбъ, и отхвърли го въ името на свободата и небесния хлѣбъ.

„А погледни какво Ти направи по-нататъкъ. И все пакъ въ името на свободата! Казвамъ Ти, че нѣма въ человѣка грижа по-мжчителна, освѣнъ тая какъ да намѣри тогова, комуто да прѣдаде този даръ на свободата, съ който това нещастно сжщество се ражда. Но завладѣва свободата на хората само този, който успокоява тѣхната съвѣсть. Съ хлѣбъ на Тебъ се даваше безспорно знаме: ще дадешъ хлѣбъ, и человѣкъ ще ти се поклони, защото нѣма нищо по-безспорно отъ хлѣба, но ако въ сжщото врѣме нѣкой завладѣе неговата съвѣсть независимо отъ Тебе, — о, тогава той даже ще захвърли Твоя хлѣбъ и ще послѣдва тогози, който е съблазнилъ неговата съвѣсть. Въ това Ти си билъ правъ. Защото тайната на человѣческото битие не е въ това, да се живѣе само, а въ това, за какво да се живѣе. Безъ твърдото прѣдставление за себе си—за какво трѣбва да се живѣе, человѣкъ не ще се съгласи да живѣе и по-скоро ще изтрѣби себе си, отколкото да остане на земята, макаръ отъ всѣкадѣ да го обкржжава само хлѣбъ. Това е тъй, но какво е излѣзло: вмѣсто да ограничишъ свободата на хората, Ти я увеличи още повече! Или Ти забрави, че спокойствието и даже смъртьта на человѣка сж по-скжпи отъ свободния изборъ на доброто и злото? Нѣма нищо по-съблазнително за человѣка отъ свободата на неговата съвѣсть, но нѣма и нищо по-мжчително. И ето, вмѣсто твърди основи за успокоявание на человѣческата съвѣсть веднъжъ за винаги—Ти взе всичко, което е необикновено, гадателно и неопрѣдѣлено, взе всичко, което бѣ не по силитѣ на хората, а поради това постжпи като че и съвсѣмъ да ги не любѣше, — и това кой: Този, Който е дошелъ да отдаде Своя животъ заради тѣхъ! Вмѣсто да ограничишъ хорската свобода, Ти за винаги я увеличи и отегчи съ нейнитѣ мжчения душевното царство на человѣка. Ти пожела свободна любовь отъ человѣка, който свободно да Те послѣдва, увлѣченъ и плѣненъ отъ Тебе. Вмѣсто първия древенъ законъ, — съ свободно сърдце е трѣбвало человѣкъ да рѣшава за напрѣдъ самъ, кое е добро и кое е зло, като има само за ржководство Твоя образъ прѣдъ себе си, — но нима Ти не помисли, че той ще отхвърли, най-послѣ, и ще оспори даже и Твоятъ образъ и Твоята правда, ако го угнетятъ съ таково страшно бреме, каквото е свободата на изборъ? Тѣ ще възкликнатъ, най-послѣ, че правдата не е въ Тебе, защото невъзможно е било да останатъ въ смущение и мжчение повече, както направи Ти, като имъ остави толкова грижи и неразрѣшими задачи. По такъвъ начинъ, Самъ Ти си положилъ основата за разрушение на Своето царство и не обвинявай никого въ това повече.

„А между това, туй ли ти се прѣдлагаше? Има три сили, единственитѣ три сили на земята, могжщи на вѣки да побѣдятъ и плѣнятъ съвѣстьта на тѣзи слабосилни бунтовници, за тѣхното щастие, — тѣзи сили сж: чудо, тайна и авторитетъ. Ти отхвърли и едното, и другото, и третото и самъ даде примѣръ за това. Когато страшниятъ и прѣмждръ духъ те постави на върха на храма и ти каза: „Ако искашъ да узнаешъ, да ли си Синъ Божий, хвърли се долу, защото е казано за Тогова, че ангелитѣ ще Го подхванатъ и понесатъ и не ще падне и се разбие, и ще узнаешъ тогава Синъ Божий ли си ти и ще докажешъ тогава, каква е Твоята вѣра въ Твоя Отецъ.“ Ти, като изслуша, отхвърли прѣдложението и не се поддаде и не се хвърли долу. О, разбира се, Ти постжпи тукъ гордо и великолѣпно, като Богъ, но хората, туй слабо

бунтуваще се племе — тѣ богове ли сж? О, Ти разбра тогава, че, като направишъ само крачка, само движение да се хвърлишъ долу, Ти въ този моментъ веднага би изкусилъ Господа и би изгубилъ всичката вѣра въ Него, и би се разбилъ на земята, която дойде да спасяваш, и би се зарадвалъ умният духъ, който Те изкусяваше. Но, повтарямъ, много ли сж такива, като Тебе? И нима Ти наистина би могалъ да допуснешъ макаръ и за минута, че и на хората ще бѫде по силата подобно изкушение? Тъй ли е създадена человѣческата природа, че да отхвърли чудото, и въ такива страшни моменти въ живота, моменти на най-страшни основни и мжчителни душевни свои въпроти да останатъ само съ свободно рѣшение на сърдцето? О, Ти знаеше, че Твоятъ подвигъ ще се запази въ книгитѣ, ще достигне до дълбоки врѣмена и до послѣднитѣ прѣдѣли на земята, и си се по-надѣвалъ, че, като те послѣдва и человѣкъ, ще остане съ Бога, безъ да се нуждае отъ чудо. Но Ти не знаеше, че щомъ като человѣкъ отхвърли чудото, веднага ще отхвърли и Бога, защото человѣкъ търси не толкова Бога, колкото чудесата. И тъй като человѣкъ да остане безъ чудо не е въ състояние, ще си насъздаде нови чудеса, вече собствени, и ще се поклони вече на магьосническо чудо, на бабешко баяне, макаръ той сто пѫти да е бунтовникъ, еретикъ и безбожникъ. Ти не слѣзе отъ кръста, когато Ти викаха, като се присмиваха и Те дразнѣха: „Слѣзъ отъ кръста и ще повѣрвзме, че това си Ти.“ Ти не слѣзе поради това, защото все пакъ не поиска да поробишъ человѣка съ чудо, и жадуваше за свободна вѣра, а не чудесна. Жадуваще за свободна любовь, а не за рабски възторгъ на подчинения прѣдъ могжществото, което веднажъ за винаги го е ужасило. Но и тукъ Ти сждѣше разсжждаваше за хората твърдѣ високо, защото, разбира се, тѣ сж раби, макаръ и да сж създадени бунтовници. Погледни наоколо и сжди, ето изминаха се петнадесеть вѣка, иди погледни на тѣхъ: кого Ти възнесе до себе си? Заклѣвамъ се, че человѣкъ е по-слабъ и по-низко създаденъ, отколкото Ти си помислилъ за него! Може ли, може ли той да изпълни туй, което и Ти? Като го уважаваше толкова, Ти постжпи като да прѣстане да му състрадавашъ за туй, защото твърдѣ много отъ него поиска, — и това кой, Този, който го е възлюбилъ повече отъ сама го Себе си. Ако го уважаваше по-малко, по-малко отъ него би и поискалъ, а това би било по-близко къмъ любовьта, защото по-лека би била тежестьта му. Той е слабъ и подълъ. Какво отъ туй, че той сега навсѣкждѣ възстава противъ нашата власть и се гордѣе, че възстава? Това е гордость на дѣте и школникъ. Това сж малки дѣца, разбунтували се въ класъ и изгонили учителя. Но ще дойде края и възторгътъ на дѣчурлигата ще имъ струва скжпо. Тѣ ще съсипятъ храмоветѣ и ще залѣятъ земята съ кръвь. Но ще се сѣтятъ, най-послѣ, глупавитѣ дѣца, че макаръ и да сж бунтовници, но бунтовници слабосилни, които не издържатъ собствения свой бунтъ. Заливайки се съ своитѣ глупави сълзи, тѣ сознаватъ, най-послѣ, че този, който ги е създалъ бунтовници безъ съмнѣние, е искалъ да се посмѣе надъ тѣхъ. Ще кажатъ това тѣ въ отчаяние и казаното отъ тѣхъ ще бѫде богохулство, отъ което тѣ ще станатъ още по-нещастни, защото человѣческата природа не търпи богохулство и, въ края на краищата, сама на себе си всѣкога и ще отмжсти за него.

»И тъй неспокойство, смущение и нещастие — ето сегашната участь на хората подиръ като Ти толкова си прѣтърпѣлъ за тѣхната свобода! Великиятъ Твой пророкъ въ видѣние и прѣносна форма казва, че видѣхъ всички участници на първото възкресение и че имало отъ всѣко колѣно между тѣхъ по дванадесеть хиляди. Но ако тѣ сж били толкова, то и тѣ сж били като че не хора, а богове. Тѣ сж изтърпѣли Твоя кръстъ, тѣ сж изтърпѣли съ десетки годинн гладната и гола пустиня, храняйки се съ акриди и корени, — и, вече разбира се, Ти можешъ съ гордость да указвашъ на тѣзи дѣца на свободата, на свободната любовь, на свободната и великолѣпна тѣхна жертва въ Твоето име. Но спомни си, че тѣ сж били всичко само нѣколко хиляди, та и именно богове, а останалитѣ? И какво сж виновати останалитѣ слаби хора, че не сж могли да изтърпятъ туй, което силнитѣ? Какво е виновата слабата душа, че не е въ състояние да побере толкова страшни дарове? Та нима и наистина Ти си дошелъ сало къмъ избранитѣ и за избранитѣ? Но ако е така, то тукъ има тайна и ние не можемъ да я разберемъ. А ако е тайна, то и ние сме били въ правото да проповѣдваме тайна и да ги учимъ, че не свободното рѣшение на сърдцата имъ е важно и не любовьта, а тайната, на която тѣ трѣбва да се покоряватъ слѣпо, даже независимо отъ тѣхната съвѣсть. Тъй ние и направихме. Ние поправихме Твоя подвигъ и го основахме на *чудото, тайната и авторитета*. И хората се зарадваха, че тѣхъ отново ги поведоха като стадо, и че отъ сърдцата имъ е снетъ, най-послѣ, толкова страшният даръ, който имъ причиняваше толкова мжки. Прави ли бѣхме ние, като учехме и постжпвахме така, кажи? Нима ние не обичахме человѣчеството, толкова смирено съзнавайки неговото безсилие, съ любовь като облегчихме неговия товаръ и разрѣшихме на слабосилната негова природа, ако ще би и грѣха, но съ наше позволение? А защо сега си дошелъ да ни бъркашъ? И какво мълчаливо и проникновено ме гледашъ съ кроткитѣ свои очи? Разсърди се, азъ не искамъ Твоята любовь за туй, защото самъ не Те любя. И защо да скривамъ отъ Тебе? Или азъ не знам съ кого говоря? Туй, което има да Ти кажа, всичко Ти е вече извѣстно, азъ чета това въ Твоитѣ очи. И азъ ли ще скрия отъ Тебъ нашата тайна? Може би, Ти именно искашъ да я чуешъ отъ моитѣ уста, слушай тогава: Ние не сме съ Тебе, а съ *него*, ето нашата тайна! Ние отдавна вече не сме съ Тебе, а съ *него*, вече осемь вѣка. Тъкмо осемь вѣка назадъ отъ като ние взехме отъ него туй, което Ти съ негодование отхвърли, този послѣденъ даръ, който той Ти прѣдлагаше, като Ти показа всички земни царства: ние взехме отъ него Римъ и меча на Кесаря, обявихме само себе си за земни царе, единствени царе, макаръ и до сега да не успѣхме да докараме нашето дѣло до пълно завършване. Но кой е виноватъ? О, това дѣло до сега е само въ началото, но то се е започнало. Дълго още ще се чака завършъка му и още много ще пострада земята, но ние ще достигнемъ и ще станемъ кесари, и тогава вече ще помислимъ за всемирното щастие на хората. А между това Ти би могълъ още и тогава да вземешъ меча на Кесаря. Защо Ти отхвърли този послѣдния даръ? Ако приемѣше този трети съвѣтъ на могжщия духъ, Ти би запълнилъ всичко, каквото иска человѣкъ на земята, т. е.: прѣдъ кого да се прѣклони, кому да вржчи съвѣстьта и по какъвъ начинъ да се съединятъ, най-послѣ, всички въ безспорния, общия и съгласния мравунякъ, защото потрѣбностьта на всемирно съединение е трето и послѣдно мжчение на хората. Всѣкога человѣчеството въ своето цѣло се е стремѣло да се устрои непрѣменно всемирно. Много велики народи е имало съ велика история, но колкото по на високо сж стоели тѣзи народи, толкова сж били тѣ и по-нещастни, защото по-силно отъ другитѣ сж съзнавали потрѣбностьта на всемирность за съединението на хората. Великитѣ завоеватели, Тимуровци и Чингисъхановци, сж пролетѣли като вихъръ по земята, като се стремѣли да завоюватъ вселената, но и тѣ, макаръ и безсъзнателно, сж изразили сжщата тази велика потрѣбность на человѣчеството къмъ всемирно и всеобщо единение. Ако приемѣше свѣта и порфирата на Кесаря, щѣше да основешъ всемирно царство и да дадешъ всемирень покой. Защото, кой трѣба да владѣе хората, ако не

тѣзи, които владѣятъ тѣхната съвѣсть и въ ржцѣтѣ на които е тѣхнятъ хлѣбъ. Ние взехме меча на Кесаря, а като го взехме, разбира се, отхвърлихме Те и отидохме подиръ *него*.

О, ще минатъ още вѣкове на безчинство на свободния умъ, тѣхната наука и антропофагия, защото, като сж започнали да въздигатъ своята Вавилонска кула безъ наст, тѣ ще свършатъ съ антропофагия. Но тогава името и ще прѣпълзи къмъ насъ звѣрътъ и ще ближе нашитѣ крака и ще ги опръска съ кървави сълзи отъ своитѣ очи. И ние ще сѣднемъ върху звѣра и ще въздигнемъ чашата и на нея ще бѫде написано: „Тайна!“ Но тогава и само тогава ще настжпи за хората царството на покоя и щастието. Ти се гордѣешъ съ Твоитѣ избраници, но Ти имашъ само избраници, а ние ще успокоимъ всички. Та и тъй ли е още: колко много отъ тѣзи избраници, изъ силнитѣ, които биха могли да станатъ избраници, сж се уморили, най-послѣ, очаквайки Тебъ, и сж понесли и още ще понесатъ силата на своя духъ и жарътъ на своето сърдце на друга нива и ще завършатъ съ туй, че противъ Тебе и ще въздигнатъ *свободното* свое знаме. Но ти самъ въздигна това знаме. У насъ пъкъ всички ще бѫдатъ щастливи и не ще се повече бунуватъ, нито ще се изтрѣбватъ единъ други, както въ Твоята свобода навсѣкждѣ. О, ние ще ги убѣдимъ, че тѣ тогава само и ще станатъ свободни, когато ще се откажатъ отъ своята свобода заради насъ и се покорятъ намъ. И какво, ще бѫдемъ ли прави или ще излъжемъ? Тѣ сами ще се убѣдятъ, че сме прави, защото ще си спомнятъ до какви ужаси на робство и смущение ги е довеждала Твоята свобода. Свободата, свободнятъ умъ и наука ще ги заведатъ въ такива хрестълаци, и ще ги поставятъ прѣдъ такива чудеса и неразрѣшими тайни, че едни отъ тѣхъ, непокорнитѣ и свирѣпитѣ, ще изтребятъ сами себе си, други непокорни, но малосилни, ще се изтребятъ единъ други, а трети — останалитѣ, слабосилни и нещастни, ще прѣпълзятъ къмъ нашитѣ крака, и ще се провикнатъ къмъ насъ: „Да, вие сте били прави, вие само сте владѣели Неговата тайна, и ние се възвръщаме къмъ васъ, спасете насъ отъ самитѣ насъ“. Като получаватъ отъ насъ хлѣбъ, разбира се, тѣ ясно ще виждатъ, че ние тѣхния хлѣбъ, чрѣзъ тѣхнитѣ ржцѣ доставенъ, взимаме отъ тѣхъ, за да го раздаваме на тѣхъ, безъ всѣкакво чудо, ще видятъ, че не сме обърнали камънитѣ въ хлѣбъ, но наистина повече отколкото на самия хлѣбъ тѣ ще бѫдатъ доволни отъ туй, че ще го получаватъ отъ нашитѣ ржцѣ! Защото добрѣ ще помнятъ, че прѣди, безъ насъ, самиятъ хлѣбъ, изкарванъ отъ тѣхъ, се е обрѫщалъ въ ржцѣтѣ имъ въ камъкъ, а когато сж се върнали къмъ насъ, самитѣ камъни сж се обърнали въ тѣхнитѣ ржцѣ на хлѣбъ. Твърдѣ, твърдѣ много ще оцѣнятъ тѣ, какво значи веднъжъ за винаги да се подчинятъ! И докато хората не разбератъ това, тѣ ще бѫдатъ нещастни. Кой най-вече е способствувалъ за туй неразбиране, кажи? Кой е раздробилъ стадото и го е разпръсналъ по неизвѣстни пжтища? Но стадото отново ще се събере и отново ще се покори, и вече веднъжъ за винаги. Тогава ние ще имъ дадемъ тихо, смирено щастие, щастие на слабосилни сжщества, каквито тѣ сж и създадени. О, ние ще ги убѣдимъ, най-послѣ, да се не гордѣятъ, защото Ти ги възнесе, и съ това ги научи да се гордѣятъ; ще имъ докажемъ, че тѣ сж слабосилни, че тѣ сж само жалки дѣца, но че дѣтското щастие е по-сладко отъ всѣко друго. Тѣ ще станатъ страхливи и ще почнатъ да гледатъ на насъ и да се притискатъ къмъ насъ въ страхъ, както пиленца къмъ квачка. Тѣ ще се движатъ, и ще се ужасяватъ отъ насъ и ще се гордѣятъ съ туй, че ние сме тъй силни и тъй умни, че сме могли да усмиримъ такова буйно хиляди милионно стадо. Тѣ разслаблено ще треператъ прѣдъ нашия гнѣвъ, умоветѣ имъ ще се сплашатъ, очитѣ имъ ще станатъ сълзливи, както у дѣцата и женитѣ, но тъй леко ще прѣминаватъ по наше кимване къмъ веселие и смѣхъ, свѣтла радость, и щастлива дѣтска пѣсень. Да, ние ще ги заставимъ да работятъ, но въ свободнитѣ отъ трудъ часове ще имъ наредимъ животъ, като дѣтска игра, съ дѣтски пѣсни, съ хоръ и невинни игри. О, ние ще имъ разрѣшимъ и грѣха, тѣ сж слаби и безсилни, и тѣ ще ни любятъ, като дѣца, за туй, защото ще имъ позволимъ да грѣшатъ. Ние ще имъ кажемъ, че всѣки грѣхъ ще бѫде изкупенъ, ако бѫде извършенъ съ наше позволение; а позволяваме имъ да грѣшатъ за туй, защото ги любимъ, а наказанието на тѣзи грѣхове, нека тъй и да бѫде, ще го взамемъ върху си. И ще ги вземемъ върху си, а насъ тѣ ще обожаватъ, като благодѣтели, понесли на себе си тѣхнитѣ грѣхове прѣдъ Бога. И не ще иматъ тѣ никакви отъ насъ тайни. Ние ще имъ позволяваме и запрѣщаваме да живѣятъ съ тѣхнитѣ жени и наложници, да иматъ или да нѣматъ дѣца, — всичко, сждяйки по тѣхното послушание, — и тѣ ще ни се покоряватъ съ веселие и радость. Най-мжчителнитѣ тайни на тѣхнитѣ съвѣсти, — всичко, всичко ще разкриватъ тѣ на насъ, и ние всичко ще разрѣшимъ, и тѣ ще повѣрватъ на нашето рѣшение съ радость, защото то ще ги избави отъ голѣма грижа и страшнитѣ сегашни мжки на лично и свободно рѣшение. И всички ще бѫдатъ щастливи, всички милиони сжщества, освѣнъ стотина хиляди, които ще ги управляватъ. Защото само ние, ние, пазящи тайната, само ние ще бѫдемъ нещастни. Ще има хиляди милиона щастливи дѣца, и сто хиляди страдалци, които сж взели на себе си проклятието за познание на доброто и злото. Тихо ще умратъ тѣ, тихо ще угаснатъ въ Твоето име, и подиръ гроба ще намѣрятъ само смъртъ. Но ние ще запазимъ тайната, и за тѣхното щастие ще ги мамимъ съ небесна и вѣчна награда. Защото ако и да имаше нѣщо на онзи свѣтъ, но, вечъ, разбира се, не за такива, каквито сж тѣ. Говорятъ и пророчествуватъ, че Ти ще дойдешъ, и отново ще побѣдишъ, ще дойдешъ съ своитѣ избраници, съ своитѣ горди и силни, но ние ще кажемъ, че тѣ сж спасили само себе си, а ние сме спасили всички. Казватъ, че ще бѫде опозорена блудницата, седяща на звѣра и държаща въ ржцѣтѣ си *тайната*, че ще се разбунтуватъ отново малосилнитѣ, че ще разкжсатъ нейната порфира, и ще покажатъ нейното „гадно“ тѣло. И азъ тогава ще стана, и ще Ти посоча на хилядитѣ милиони щастливи дѣца, които не знаеха грѣхъ. И ние, които взехме тѣхнитѣ грѣхове, за тѣхното щастие, върху си, ще застанемъ прѣдъ Тебе и ще кажемъ: „Сжди ни, ако можешъ и смѣешъ“. Знай, че азъ не се страхувамъ отъ Тебе. Знай, че и азъ бѣхъ въ пустинята, че и азъ се хранѣхъ съ акриди и корени, че и азъ благославяхъ свободата, съ която Ти си благословилъ хората, и азъ се готвѣхъ да бѫда въ числото на Твоитѣ избранници, въ числото на мощнитѣ и силнитѣ съ жажда да „попълня числото“. Но азъ дойдохъ на себе си и не поискахъ да служа на безумието. Азъ се върнахъ и се присъединихъ къмъ тълпата на тѣзи, които сж *изправили Твоя подвигъ*. Азъ се отдалечихъ отъ гордитѣ и се върнахъ къмъ смиренитѣ за щастието на тѣзи смирени. Туй, което Ти говоря, ще се изпълни и нашето царство ще се създаде. Повтарямъ Ти, че утрѣ ще видишъ туй послушно стадо, което по първия даденъ отъ мене знакъ ще се хвърли да поднася горѣщи въглени къмъ Твоя костъръ, на който ще Те изгоря за туй, за гдѣто си дошелъ да ни бъркашъ. Защото ако има нѣкой, който отъ всички най-много да е заслужилъ нашия костъръ, това си Ти. Утрѣ ще Те изгоря. — Dixi!“

Прѣв. И. М. Ч-въ.

Църковно-обществена лѣтопись.

Разпоредба по управлението на новоосвободенитѣ земи. Въ едно отъ послѣднитѣ си засѣдания св. Синодъ, като се е занималъ съ въпроса за духовното благоустройство и управление на новоосвободенитѣ земи, рѣшилъ и прѣдписалъ е да се повѣрятъ на врѣменното управление: на *Сливенската митрополия*: — Малко-търново, Василико и Ахтаболъ съ всички около тѣхъ села отъ старата до новата турско-българска граница; на *Старо-Загорската митрополия*: Мустафа паша и селата му; на *Маронийската Митрополия*: цѣлия Гюмурджински окржгъ, съ околиитѣ: Суфлийска, Деде-Агашка, Гюмурджинска, Кошу-Кавашка, Егри Деренска, Кърджалиска, Скеченска, Дарж Деренска, Пашмаклийска и Дйовленска, както и Ортакьойско; на *Струмишкия* Митрополитъ г. г. Герасима е повѣрено врѣменото управление на мелнишката Митрополия; *Неврокопската* епархия остава въ своитѣ стари граници.

Взети сж мѣрки за настаняване нужднитѣ свещеници, особено въ западна Тракия, дѣто сж се завърнали избѣгалитѣ отъ селата и градоветѣ си българи и кждѣто е почнато заселването на бѣжанцитѣ.

*

Назначения. Св. Драговитийскиятъ епископъ г. г. Иосифа, който бѣ назначенъ отъ св. Синодъ за помощникъ на Маронийския Митрополитъ, съ мѣстопрѣбиване въ Дедеагачъ, е освободенъ, по негова просба и здравословни причини, отъ новото му назначение и е оставенъ и за по-нататъкъ управляющъ Старо-загорската епархия. На неговото мѣсто св. Синодъ е назначилъ прѣосвещенаго св. Левкийскаго епископа *Варлаама*, досегашниятъ помощникъ на св. Софийския митрополитъ.

*

Отпжтували архиереи за новоосвободенитѣ земи. На 13 того отпжтуваха за мѣстоназначенията си негово Високопрѣосвещенство св. Охридский митрополитъ г. г. *Борисъ*, и Прѣосвещенитѣ епископи *Варлаамъ и Иларионъ*. Поменатитѣ архиереи пжтуватъ прѣзъ Одринъ. Ще се спратъ за нѣколко деня въ Деге Агачъ, дѣто ще научатъ потрѣбното въ Дедеагашко за прѣдстоящата имъ пастирска дѣйность, слѣдъ което митрополитъ Борисъ ще отпжтува за сѣдалището си въ Гюмюрджина, епископъ Иларионъ ще остане въ Дегеагачъ, а еп. Варлаамъ ще отпжтува за Скече.

*

Църковно-стопанско отдѣление въ св. Синодъ. Въпросътъ за по-правилното, рационално и доходно уреждане и ступанисване на църковнитѣ имоти и особено ония на монастиритѣ, не еднъжъ е занимавалъ въ послѣдно врѣме св. Синодъ. За проучване на този въпросъ по-рано бѣ опрѣдѣлена при Софийската митрополия специална комисия отъ вѣщи лица, която да проучи въпроса и изкаже мнѣние по него. Съ доклада на тази комисия св. Синодъ се е занималъ. Понеже правилната уредба, рационалното и доходно ступанисване на църковнитѣ и особено на монастирскитѣ имоти е една назрѣла нужда, св. Синодъ въ сегашната си сесия обстоятелно е разгледалъ този въпросъ и е рѣшилъ за цѣлта да открие при канцеларията си ново, — *Църковно-ступанствено* отдѣление. На това отдѣление св. Синодъ възлага прѣдварителното проучване на всички въпроси, нужди и обстоятелства, по мѣроприятията, които прѣдлежи да се взематъ за запазването и правилното и доходно ступанисване на монастирскитѣ и църковни имоти.

*

За началника на това отдѣление Св. Синодъ е назначилъ *г. Ст. Брънчева*, дългогодишенъ инспекторъ на горитѣ и напослѣдъкъ началникъ на горското отдѣление въ Министерството на Земледѣлието. Въ сжщото отдѣление св. Синодъ е назначилъ за инспекторъ на горитѣ *г. Марковъ*, досегашенъ инспекторъ на горитѣ въ сжщото министерство. Въ сжщото отдѣление сж взети мѣрки специално и за земледѣлческитѣ църковни ступанства.

*

Панахида въ Соколския монастирь. На 2 т., въ храма при историческия Соколски монастирь е била отслужена панахида за упокоение душитѣ на падналитѣ герои въ послѣднитѣ три войни отъ 23 п. Шипченски полкъ отъ Всепрѣподобния иеромонахъ Иосифъ. Негово Всепрѣподобие е билъ участникъ въ подвизитѣ на този полкъ като гарнизоненъ свещеникъ Съ религиозность и пастирска топлота той обединилъ душитѣ на присжтствующитѣ въ общата молитва за блаженъ небесенъ животъ на починалитѣ герои и тихо успокоение на останалитѣ въ трауръ тѣхни близки и познати.

Чирпанска Околийска Свѣщоливница.

Обявление.

№ 15.

Извѣстява се на интересующитѣ се, че на 2 декември т. г., въ 2 часа слѣдъ обѣдъ, въ канцеларията на Ливницата, ще се произведе търгъ съ явно малонадаване, за доставка на 2400 кгр. чистъ пчеленъ восъкъ и 2 бали прѣжда.

Участвующитѣ въ търга трѣбва да внесатъ депозитъ 600 лева и се съобразяятъ съ чл. 11 отъ закона за обществените прѣдприятия.

Чирпанъ, 2 Ноември 1913 год.

Прѣд: Свещ. *Сим. Цвѣтковъ.*

1—3

РИЛСКА СВ. ОБИТЕЛЬ.

Обявление.

№ 1824

Управлението на Рилската Св. Обитель обявява че на 20 ноември т. г въ помѣщението на Дупницкия метохъ въ гр. Дупница ще се произведе търгъ съ явно наддаване за п. одажба 202 кгр. бакъръ (мѣдь) изваденъ отъ употрѣбление.

Търга ще се открие въ 3 часа слѣдъ обѣдъ.

Приблизителна стойность на бакъра е 220 лв.

Залогъ за правоучастие въ търга се иска 5%.

Рилски монастирь, 1 ноем. 1913 г.

Отъ Монастирското Управление.

1—1

да бждешъ пестеливъ. Това е най-доброто възпрнемане на нравствения законъ!" Въ другитѣ учебници се срѣщатъ и такива нравствени рецепти: „Ако сполучишъ да станешъ господарь, гледай да увеличишъ печалбитѣ си; разбира се, не за смѣтка на публиката, защото тя скоро узнава измамата, не и въ вреда на своитѣ работници." Жераръ заплаша френскитѣ дѣца, че „въ цивилизованитѣ страни грабежътъ, палежътъ, убийството се наказватъ съ затворъ, каторга и смъртъ. Ако съ лошото си поведение дѣтето наскърби своитѣ родители, ще бжде прѣдадено въ поправителенъ затворъ." Другъ единъ наставникъ на дѣцата, Брюно, казва: „Който не се подчинява на закона, страхари ще го изправятъ прѣдъ сждъ. Злоумишленикъ, който посегне на чужда собственость, *между двама стражари, извители на морала*" ... Отказваме се да цитираме по-нататъкъ, защото ни е свидно за бащитѣ и майкитѣ, които довѣряватъ душитѣ на своитѣ крѣхки чеда подъ закрилата на такива назидателни и спасителни проповѣди.

Тия проповѣди не заглъхнѣха да дадатъ своитѣ горчиви плодове. Противорелигиозното възпитание на френската младежь лъсна съ всичката грозота на страшната покваря, съ която покруси душитѣ на невръстнитѣ французи.

Прѣстжпностьта между 16 21 годишнитѣ младежи се увеличава. „Утилитаристичната проповѣдь за подзата да бждешъ честенъ потикна младежитѣ къмъ противни изводи: — че „по-изгодно е да бждешъ безчестникъ." Това заявяватъ чистокръвни французи. А пъкъ френскитѣ сждебни чиновници сж ужасени отъ бързия ръстъ на прѣстжпностьта между учащата младежь. „Всѣки здравомислещъ човѣкъ, пише единъ парижски сждебенъ слѣдователь, каквито и да сж убѣжденията му, ще признае, че страшното увеличение броя на младитѣ прѣстжпници е свързано съ въвеждането на противорелигиозното възпитание. Отнеха на младежа религиознитѣ му идеали, а заедно съ това одушевха всички други идеали, дори и патриотизма." Бонжанъ, адвокатъ при Сенския окржженъ сждъ, пише: „Франция върви бързо къмъ загинване. Възпитание безъ Бога — ето причината на бързо напрѣдващето израждане." „Най-страшнитѣ прѣстжпления, казва сждебниятъ чиновникъ Крюпи, днесъ се извършватъ отъ млади момци. И това е напълно естествено: младежъ, който не се боя отъ Бога, но слуша гласътъ на своята страсть, е способенъ за всичко." Споредъ статистичнитѣ изслѣдвания въ Сенския департаментъ отъ 100 дѣца дадени подъ сждъ, 11 сж възпитавали въ католишки училища, а 89 въ противорелигиозни училища... Защото дойде врѣме френситѣ да си спомнятъ думитѣ на своя великъ учитель Викторъ Юго: „На сждъ трѣбва да бжде прѣладенъ всѣки баща, който праща чедото си въ училище, прѣдъ което виси надпись: „Тукъ не се прѣдава Законъ Божи"...

П. К.

Книжнина.

Ст. Михайловски.

Въ Блѣсъка на моитѣ нощи.

1.

Блаженство искамъ ли, — отъ всѣко щастье откажи се...
Рѣчи: „ — Тебъ дирижъ, Господи, на Тебе се надѣвамъ!—"
Богъ ще ти каже: „ — Най безцѣнния даръ, покой, ти

Отъ всичко откажи се, — всичко за да придобиешъ...
Рѣчи: „ — На Тебе, Господи, дни земни посвещавамъ!—"
Богъ ще ти каже: „ — Безконечни дни ти обѣщавамъ!—"

2.

Отъ любовьта, отъ този бѣлъ хлѣбъ на душата,
Дѣлъ много люди никога не получаватъ...
Живота си мнозина въ самость преживяватъ...

Чрезъ благъ духъ, Боже, направи да съмъ полезенъ;
На всѣки клетникъ позволи да давамъ рѣденъ
Отъ любовьта, отъ този бѣлъ хлѣбъ на душата.

3.

Любовь! Чрезъ нея и за нея се борете...
Защо ли ви сж скжпи пушки и топове?
Защо ли ви сж остри саби и ножове?

Нима отъ тѣзъ побѣда има по голѣма —
Чрезъ любовьта цѣлъ родъ да извѣчемъ отъ яма?..
Любовь! Чрезъ нея и за нея се борете!

4.

Въ морско дъно се спотайватъ перли...
Дирижъ ги подъ бѣснитѣ талази
Неуморни, смѣли водолази, —

Дирижъ ги тѣ — и ги завладавать;
Тѣй науки съ трудъ се усвояватъ...
Въ морско дъно се спотайватъ перли.

5.

Гласъ изотдолу,

— Война, землетресенье, сѣчь, моръ, огънь, —
Разграбванье на роднитѣ земи, —
На българската честь петно грамадно, —
Блѣнъ свѣтълъ, преобърнжтъ на тъми...

Кой знай какъ ще се свършжтъ най подирѣ
Тѣзъ грозни приключения! Кой знай
Каква е сетнята рѣчь на сждбата! —

Гласъ изотгорѣ,

— Прерарданье, или на всичко край!

6.

Въ блѣсъка на моитѣ нощи —
Милъ, чароненъ блѣнъ ме посѣщава,
Блѣнъ за щастие, за мощь, за слава...

*

Ала скоро заговаря въ мене
Строгъ зовъ — зовъ на самоотреченье —
Въ блѣсъка на моитѣ нощи...

7.

Ситенъ дъждецъ тихомъ вали,
Вали, вали, —
Полята оплодотворява...

* *

Ситни сълзи лекомъ текжтъ,
Текжтъ, текжтъ, —
Чрезъ тѣхъ духътъ се възсъздава...

8.

Господи, дирихъ те вредомъ, — въ науки,
Въ хубости, въ сили, въ житейски борби,
Дирихъ те въ подвизи, въ славни споулуки,
Дирихъ те въ тайни и явни сждби, —

Дирихъ те въ ями гдѣ мрѣтвость царува.
Дирихъ те въ блѣсъка на живий миръ,
Дирихъ те въ гения що тържествува...
Найдохъ те въ сърцето си, най-подиръ!

9.

— Капчици дъждовни, гдѣ вървите вий?
— Океанъ бездъненъ ни завзема...

* *

— Духове човѣшки, гдѣ вървите вий?
— Богъ въ утробата си ни приема..,

10.

Сѣнка сънь сънува —
За любовь и младость...

*

Сѣнка сънь сънува —
За щастье и радость...

*

Сѣнка сънь сънува —
За власть и имянье...

*

Сѣнка сънь сънува —
За славно посланье...

*

— Каква е тъзь сѣнка,
Любезний поете? —

*

— Сѣнка казвамъази,
Вий човѣкъ кажете...

11.

Отъ устнитѣ ми нека падатъ златни думи —
Спасителнитѣ перли на доброто чувство;
Вѣщъ нека бѫдѫ, Боже, само въ туй искуство:

Усмивка милна да докарвамъ връхъ лицата
Надѣжда пламенна да всяждамъ въвъ сърцата...
Отъ устнитѣ ми нека падатъ златни думи.

12.

Надѣждо, на обезнаслѣдений наслѣдство,
Ела, упадниѫлъ духъ у мене обгърни,
Ела, сърце разбито въ мене обхвани!

* *

Ела, тъмата ми на изгрѣвъ превърни,
Ела, съ мощь нова мрътвостьта ми замѣни,
Надѣждо, на обезнаслѣдений наслѣдство!

13.

Мечти недомечтани, лъсть младежка, бѣжте...
Безумний нека власть и сила пожелава:
Менъ никакво величие не съблазнява...

*

Що сме ний, въ земний миръ, ако не бѣгли сѣнки?
Дѣлата ни не сѫ ли вънжги наченки?
Мечти недомечтани, лъсть млад...

14.

Въ жалѣнье за моето разбито щастье —
Взоръ умолителенъ азъ хвърлямъ къмъ небето,
И шепнѫ си: „ — Миръ има тамъ, въ свърхбитието! — "

* *

И таенъ гласъ ми отговаря: „ — Твойто бреме
„Отъ вѣка е дошло, и вѣкътъ ще го снеме...
„Блаженство се купува съсъ разбито щастье! — "

15.

Люби — и ще повѣрвашъ: всѣка обичъ свършва съ Бога...
Въ борбитѣ любовьта ще те крѣпи. Въ тегло, въ тѫга,
Тя ще раскрий предъ твоя взоръ свързземнитѣ блага.

Чрезъ нея твоя духъ, за знанье жеденъ, ще узнай
Че само светостьта е безъ начало и безъ край.
Люби — и ще повѣрвашъ: всѣка обичъ свършва съ Бога.

16

Отъ смъртъ ти вадишъ битие, о чудодѣйний Господи!
Годинитѣ летѣхтъ; — години нови идѫтъ подиръ тѣхъ.
Родъ чезне; — иде други родъ. Въскръсва падналото въ прахъ.

*

Уредникъ мѫдъръ, благъ, ти не осѫждашъ на истреба зла
Вселеннатѣ; ти не погазяшъ собственнитѣ си дѣла...
Отъ смъртъ ти вадишъ битие, о чудодѣйний Господи!

17.

„ — Любете! — " дума Богъ — и сили дава ни да любимъ...
Софисти учѫтъ че сърцето не признава власть,
Че правило не се налага — за любовь и страсть...

Софисти не съзиратъ Богъ въ свѣта, и за това
Поставятъ мѫдрини лъжовни въ своитѣ слова...
„ — Любете! — "дума Богъ —и сили дава ни да любимъ...

18.

Мѫжъ праведенъ — чрезъ давание се обогатява.
Въ духа ви щото има чисто, свѣтло и свето —
Раздавайте го — заедно съсъ вашето злато.

*

Съ единичка добродѣтель се кичете — съ добрина,
Черпете радость само въ людска доброчестина...
Мѫжъ праведенъ — чрезъ давание се обогатява.

19.

Ти който редъ творишъ въ свѣта, ти, Боже давашъ и покой!
Отъ възрасть отъ умора и отъ болесть истощени
Ний се боиме отъ гробовнитѣ нѣдра студени...

*

Но хладний гробъ е булото — предъ наший взоръ що скрива
Услада непрекѫсвана и мощь всевѣчно жива.
Ти който редъ творишъ въ свѣта, ти, Боже дѫвашъ и покой.

20.

Върху подвиженъ пѣсъкъ обиталище не зидай...
Власть, голѣмство — това е въ дълга нощь м...
Това е бѣгла драгость въ непр...

Писма до редакцията.

Пишатъ ни по *„Освещаване новопостроения храмъ „Св. Параскева“ въ с. Аканджиларе (Севлиевско)* слѣдното:

На 3 того въ с. Аканджиларе, Севлиевска околия, се извърши освещаването на новопостроения храмъ „Св. Параскева“ отъ Негово Високопрѣосвещенство Св. В. Търновскаго Митрополита Господина Г-на Антима. На 2 того, идящъ отъ Павликени, Негово Високопрѣосвещенство бѣ посрѣщнатъ отъ Севлиевския Архирейски Намѣстникъ свещ. Данаилъ Сѫбчевъ на 10 км. далеко отъ селото отъ дѣто, прѣзъ с. Кормянково, високиятъ гостъ пристигна въ 5 часа слѣдъ обѣдъ въ с. Аканджилари. И въ двѣтѣ села бѣ причаканъ и посрѣщнатъ съ радость отъ благочестивитѣ селени. Макаръ и работенъ день, селенитѣ напустнали полската си работа, се стекоха да изкажатъ своята почитъ къмъ Негово Високопрѣосвѣщенство и своята благодарность, че е удостоилъ да посѣти селата имъ, като съ това се надпрѣварваха да цѣлуватъ дѣсницата на пастиря.

Край селото Аканджилари, той бѣ привѣтствуванъ съ краткa рѣчь отъ свещ. Петръ Янковъ, изъ с. Кормянково, завѣдующъ врѣменно и с. Аканджиларе; въ рѣчьта си отъ. Петръ посочи на условията и обстоятелствата при които е въздигнатъ храма въ с. Аканджилари. „Трудолюбието и силното религиозно чувство на Аканджиларчени“, каза отъ. Петръ, сѫ най-много спомогнали за въздигането на този Божи храмъ. Негово Високопрѣосвещенство отговори съ нѣколко насърдчителни и назидателни думи и съ силни изрази похвали аканджиларчени за благочестието и примѣра, който оставятъ на дѣцата си. Слѣдъ като благослови всички, които бѣха излѣзли да го посрѣщнатъ, отправи се пѣшъ за цѣрквата, послѣдванъ отъ посрѣщачитѣ. Въ цѣркваа, слѣдъ извършване вечернята, архипастиря изказа още единъ пѫть своего задоволство отъ доброто дѣло на Аканджиларчени. „Минавахъ едно врѣме като ученикъ, каза той, въ врѣме на окупацията прѣзъ тѣзи мѣста, но тогава коситѣ ми настрѣхваха, като гледахъ, че се разтакватъ насамъ-нататъкъ само агаряни, а християни нито единъ. Сега, обаче, азъ съмъ честитъ, че се намирямъ въ сѫщитѣ тѣзи мѣста и то между мои духовни чада“.

Сутринѣта, на 3 того, още отъ тъмни зори, цѣрквата се бѣ изпълнила съ богомолци, които като верига прижлаха изъ всѣка селска улица. Заедно съ четирма свещеници, Негово Високопрѣосвещенство започна освещаването на цѣрквата. Всички съ благоговѣние слѣдѣха богослужението, извършвано съ въодушевление отъ мастия старецъ. Слѣдъ четенего на Св. Евангелие, Негово Високопрѣосвещенство, държа прочувствена рѣчь, въ която напомни на благочестивитѣ аканджиларчени, че трѣбва редовно и чистосърдечно да посѣщаватъ този красивъ храмъ молитви. „Съ бисери, маргаритъ и др. скѫпоцѣнности да бѣхте украсили този храмъ, той пакъ не ще е тѣй красивъ, както съ вашето постоянно и чистосърдечно присѫтствие“ завърши рѣчьта си архиерея.

Негово Високопрѣосвещенство, въ 2 часа слѣдъ обѣдъ напусна селото твърдѣ доволенъ, че и аканджиларчени имать свой великолѣпенъ храмъ. Вечерьта прѣнощува въ с. Рѣковцитѣ, кѫдѣто бѣ тоже радушно посрѣщнатъ и на 4 того се отправи прѣзъ Павликени за София.

с. Аканджилари, 4 Ноември 1913 г.

Селенинъ.

Синодни рѣшения и разпоредби.

Бюджетнитѣ упражнения въ образуванитѣ нови епархии. Въ наставление за бюджетитѣ упражнения на новообразуванитѣ Гюмюрджийска, Неврокопска, Струмишка и Мелнишка епархии, Св. Синодъ издалъ слѣднитѣ двѣ окржжни отъ 20 того:

1) Окржжно послание № 3986:

Споредъ чл. 137 отъ Екзархийския уставъ, приходитѣ и разходитѣ на епархийскитѣ духовни съвѣти за всѣка година се опрѣдѣлятъ въ особенъ бюджетъ на всѣки съвѣтъ.

Наспоредъ тоя членъ отъ устава, Вие трѣбва да прѣдставите въ най-кжсо врѣме въ Св. Синодъ такъвъ бюджетъ за приходитѣ и разходитѣ на подвѣдомствения Ви епархийски духовенъ съвѣтъ за 1914 година.

Бюджета ще се нареди по приложения тукъ образецъ. **Въ** приходната часть, въ графитѣ „постжпило прѣзъ изтеклото бюджетно упражнение и пр.“ и „утвърдено отъ Министерството на Външнитѣ Работи и на Изповѣданията за постжпване прѣзъ 1913 год.“ нѣма нищо да се вписва, защото досега не е имало такива бюджети. Въ графата „прѣдвидено отъ съвѣта за постжпване прѣзъ 1914 година“, срѣщу всѣки параграфъ ще се впише приблизителната сума, която духовниятъ съвѣтъ прѣдполага, че ще може да постжпи прѣзъ бюджетната година.

Въ първитѣ двѣ графи на разходната часть “изразходвано прѣзъ изтеклото бюджетно упражнение на 1912 год.“ и „утвърдено отъ Министерството на Външнитѣ Работи и на Изповѣданията за разходъ прѣзъ 1913 година“ нѣма тъй сжщо нищо да се вписва. Въ графата „прѣдвидено отъ съвѣта за разходъ прѣзъ 1914 година“, срѣщу всѣки параграфъ и подразделението му ще се впише точно сумата, която ще бжде потрѣбна за разходъ прѣзъ годината.

Най-послѣднитѣ графи на приходната и разходната часть ще се оставятъ праздни.

Тъй съставенъ бюджетътъ ще имате грижа да го прѣдставите най-кжсно до 10-й идущи декември съ мотивирано изложение за всички вписани въ него приходи и разходи.

Като Ви изпращаме 10 екземпляри бюджетни бланки за да си послужите въ всѣки случая, прѣпоржчваме се и пр.

2). Окржжно послание № 3984:

Напослѣдъкъ постжпиха запитвания въ Св. Синодъ относително такситѣ, които епархийскитѣ власти въ новоосвободенитѣ земи трѣбва да събиратъ срѣщу издаванитѣ отъ тѣхъ цѣнни книжа.

По тоя поводъ въ засѣданието си отъ 31 мин. октомври Св. Синодъ като взе прѣдъ видъ, че слѣдъ окончателното присъединяване на новоосвободенитѣ земи къмъ Царството, епархийскитѣ власти въ тия земи ще трѣбва вече да почнатъ да събиратъ доходитѣ си съобразно постановлението на чл. 134 отъ Екзархийския уставъ, намѣри за благопотрѣбно да Ви поканимъ да наредите, щото отъ сега за напрѣдъ да се събиратъ екзархийскитѣ доходи както слѣдва:

1). За единъ листъ вула 12 лева;

2). За една връзка кржщални свидѣтелства отъ 25 листа 5 лева, или по 20 стотинки листа;

3). За една връзка свидѣтелства за вула отъ 10 листа 2 лева.

4). За една връзка вѣнчални свидѣтелства отъ 20 листа 5 лева;

5). За едно бракоразводно писмо отъ 10 до 200 лв.;
6). За едно ржкописно кръщелно свидѣтелство давани отъ митрополитѣ и намѣстничествата на лица, незаписани въ надлежнитѣ регистри по 20 стотинки;
7). За прѣписъ отъ кръщелно свидѣтелство 20 ст.;
8). За прѣписъ отъ разводно писмо 2 лева;
9). За потвърждение на всѣки подписъ 1 левъ;
10). За прѣписи отъ протоколи и рѣшения и пр. да се взема по 1 левъ на листъ, каго се счита по 25 реда въ страница на листъ. Така въ единъ листъ не повече отъ 100 реда се взема 1 левъ, а ако въ сжщия листъ има повече отъ 100 реда, безразлично колко сж, всима се още 1 левъ. За всѣки отдѣленъ прѣписъ се взима мито 40 ст.
11). За всѣка призовка издадена отъ духовнитѣ съвѣти и архиерейски намѣстничества по разни брачни, духовни и църковни уславни дѣла за странитѣ и свидѣтелитѣ да се взима 1 левъ такса, освѣнъ при доказана и призната отъ духовния съвѣтъ бѣдность.

Кръщелнитѣ свидѣтелства, свидѣтелствата за вула и вѣнчалнитѣ се продаватъ на свещенницитѣ по цѣли връзки срѣщу установената по-горѣ цѣна, а тѣ ги издаватъ и разпродаватъ на енориящитѣ си.

За всѣко едно отъ тия постжпления се издава на вносителитѣ редовната квитанция, рѣзана отъ квитанционна книга.

При това вмѣнява се въ грижа на вше Високо прѣосвѣщенство да поискате, ако нѣмате, отъ Св. Синодъ въ по-голѣмо количество цѣнни книги и по-скоро да разпратите на духовенството въ околиитѣ имъ, каго имъ дадете и надлежнитѣ по това наставления.

Квитанционни, приходни разходни книги ще Ви се изпратятъ тия дни.

За всички недоумѣния по тоя въпросъ ще се отнасяте до Св Синодъ

Църковно-общественъ лѣтописъ

Пристигане на Него Бл. Екзарха въ София. По получени съобщения, Негово Блаженство екзархътъ Иосифъ I пристига отъ Цариградъ въ София на 27 того, въ срѣда, слѣдъ пладнѣ. Св. Синодъ е отдилъ да отиде членътъ му Негово Високопрѣосвещенство св. Пловдивский митрополитъ г. Г. Максимъ да посрѣщне Негово Блаженство въ Пловдивъ. Н. Бл. Екзархътъ ще се останови въ синодната палата, дѣто сж му вече отредени и приготвени апартаментитѣ. Негово Блаженство, като прѣдседатель на св. Синодъ, ще прѣдседателствува синоднитѣ засѣдания, въ които прѣдстои да се разглеждатъ важни църковни въпроси.

Полагане св. антиминсъ. На 17 того се положи антиминсъ въ параклиса „Св. Царь Борисъ“ при Синодната палата, отъ синодния членъ, Н. Високопрѣосвещенство митрополитъ Антима въ съслужение съ свещ. д-рь Ст. Цанковъ, Началника на Духовно просвѣтния отдѣлъ при Св. Синодъ и дяконъ Ст. Кючуковъ, чиновникъ при Синодната канцелария.

25 годишнина. На 1 декември сж навършва 25 годишнина отъ кончината на Негово Блаженство първия български екзархъ Антимъ, Видински митрополитъ.

Назначения въ новоосвободенитѣ земи. Въ едно отъ послѣднитѣ си засѣдания Св. Синодъ е възложилъ врѣм. управление на Неврокопската епархия на негово Високопрѣосвещенство Св. Дебарския митрополитъ г. г. Козма.

За протосингелъ на Неврокопската Митрополия е назначенъ Архимандритъ Горазъ, досегашенъ протосингелъ при Битолската Митрополия.

Отпжтували за Турция Архиреи. На 16 того по служебни дѣла отпжтуваха отъ София за Цариградъ Тѣхни Високопрѣосвещенства св. Велешки митрополитъ г. г. Мелетий и св. Скопский Митр политъ г. г. Неофитъ.

Служба и панихида въ синодния параклисъ. На 21 того въ параклиса при св. Синодъ се отслужи служба отъ Тѣхни Високопрѣосвещенства св. Доростолски и Червенски митрополитъ г-нъ Василий, Прѣдсѣдателствующи св. Синодъ и св. Търновский митрополитъ г-нъ Антимъ, членъ на св. Синодъ, въ съслужене на Тѣхни благоговѣйнства свещ. д-ръ Ст. Цанковъ, началникъ на Духов.-просвѣтителния отдѣлъ при св. Синодъ и дяконитѣ Ст. Кючуковъ и В. Стойновъ, чиновници при канцеларията на св. Синодъ. Слѣдъ божествената литургия се отслужи панахида за блаженопочившия митрополитъ Панарети Пашевъ, въ което взе участие и третия Синоденъ членъ, Негово Високопрѣосвещенство св. Пловдивския митрополитъ г-нъ Максимъ.

Както на литургията, така и на панихидата, край многото богомолци бѣха и Тѣхни Високопрѣосвещенства св. Пелагонийския митрополитъ г-нъ Авксентий, св. Дебърски митрополитъ г-нъ Козма, бившия св. Скопски митрополитъ г-нъ Теодосий и Прѣосвещений св. Драговитийски епископъ Иосифъ; пѣнието на клира бѣ подържано отъ послѣднитѣ двама архипастири.

Отпечатана брошура. Излѣзла е отъ печатъ брошурата „Православната църква и католишката пропаганда“, съставена отъ бивш. Скопски митрополитъ г. г. Теодосий и издадена отъ св. Синодъ. Брошурата ще бжде даромъ разпрѣстната изъ България и изпращането ѝ е вече започнато.

Храма въ с. Арпачъ, Ямболско. Високопрѣосвещенният св. Сливенский м трополитъ г-нъ Герасимъ е командировалъ Високопрѣподобния архимандритъ Иларіона, протосингелъ на св. Сливенска митрополия, да положи антиминсъ въ новопостроения храмъ въ с. Арпачъ, Ямболско. Слѣдъ това ревностни християни отъ околнитѣ села го поканили да извърши литургия въ селата имъ, която покана той приелъ. Навсѣкждѣ той е сѣдѣлалъ празднични благочувствие съ своитѣ проповѣди и служба.

Оправка.

Г-нъ *Д. Ласковъ* ни моли да се изправятъ заключителнитѣ думи въ статията му *„По въпроса за схизмата“*, (напечатана въ брой 59, стр. 885, на „Църков. Вѣстникъ“) както слѣдва:

„Но когато на сжщото погрѣшно гледище заставатъ и български богослови, и за голѣмо сжаление, дори заслужени български иерарси, *споредъ както твърди г. Пашевъ* 1) — това и пр.

---

1) Буквално думитѣ на г. Пашева сж; „Както виждаме въпроса се изяснява М. Симеонъ, въ сжщи сть признава всичко това, което и ние отбѣлѣзахме по-горѣ и което никой не може да отрече. Повидимому и м. Методий (Стаго-Загорски), ако слѣдва логически отъ поставеното основно положение на брошурата, ще трѣбва да се съгласи, че формално юридически, схизмата сжществува“... гл. сп. „Народенъ пастиръ“ стр. 295.

Ѿр. вѣстникъ
...дини всѣкій седмица
...ложението четири
...вати въ годината

ЦЪРКОВЕН ВѢСТНИКЪ

...7 Тукъ, Славянска ...

СЕДМИЧНО ИЗДАНИЕ

Абонаментътъ е годишенъ и всѣкого прѣдплатенъ.

Всичко, отнасяще се до вѣстника се изпраща до администрацията на „Църковенъ вѣстникъ" въ гр. Софія.

За обявленія се плаща за първи пать по 20 ст. на редъ съ гарнондъ, за всѣко повторение по 15 ст.

Неплатени писма не се приематъ — ракописи на седмичното изданіе не се возвращатъ

СЪДЪРЖАНИЕ:

1. Мартъ 1872 г. и ноември 1913 г. —Д. Мишевъ
2. Църковна разспра на православнитѣ въ Буковина. Иеромонахъ Антимъ Шивачевъ.
3. Мнѣния и отзиви: Слѣдъ войната.
4. Книжнина. Въ блѣсъка на моитѣ нощи. — Ст. ...хайловскій.
5. Заминаване и пристигане на Н. Блаженство екзарха.
6. Отпразнуване на една годишнина.
7. Църковна и обществена лѣтопись.
8. Некролози.
9. Обявления.

...артъ 1872 г. и ноември 1913 г.

Това сѫ двѣ дати на единъ цикълъ въ исто...та на Българската църква. Едната е начало, дру... е (може ли и трѣбва ли да го кажемъ?) завър...ъ на цикла. Тия двѣ прѣдѣлни дати обгръщатъ ...та история на усилията да се постигне българ...а църковно-национална мисъль.

Прѣзъ мартъ 1872 г. тръгна отъ Видинъ прис...мнитъ Антимъ I за Цариградъ да завземе ек...ическия прѣстолъ. Отъ Цариградъ бѣ изпратена ...идинъ депутация да го покани и придружи. Не...то шествие отъ Видинъ до Цариградъ бѣ тър...во за българския народъ. Наедно съ това то бѣ ...на побѣда на правото, което бѣ съ българския ...дъ, и една разгласа на тая дивна побѣда. ...ъ всички градове, отдѣто мина блаженопочив...тъ първи екзархъ — Ломъ, Рѣхово, Никополъ, ...довъ, Русчукъ, Провадия, Варна, Бургасъ, наро... посрѣщаше съ не бивалъ възторгъ своя духо...избраникъ и съ сълзи на очи му засвидѣтел...ваше своята радость за побѣдата на българския ...ъ надъ Фенеръ, на която избраниятъ на ек...ейския прѣстолъ свети...ель бѣ живъ изразъ, ...и своята крѣпка вѣра, че той ще довърши ...ата, като обедини духовно българския народъ. ...бѣ вѣра и на цѣлия българския народъ въ ...рия, Тракия и Македония.

Народътъ не остана излъганъ въ вѣрата си. ...енопочиващиятъ Ачтимъ надви всички мжч... въ Цариградъ и се застжпи да оформи ...ното и национално обединение на българския ...ъ. Това обединение бѣ подготвено прѣди още ...учреди Българската екзархия съ фермана отъ 1870 г. Границитѣ на България бѣха начертани още прѣзъ XVIII столѣтие отъ приснопаметния хилендарски иеромонахъ Паисий и отъ неговитѣ ученици. Първитѣ начертания на етничната карта на България сѫ тѣхни. Въ прѣписа на Паисиевата история отъ монахъ Харитонъ въ с. Змеево, Старозагорско, четемъ:

...„Болгарская земля на четире части се раздѣлява. *Первая часть Мисинія* или колко градове има у Болгаріи: Белоградчикъ, Неготинъ, Фертісла, Берковица, Кутловица, Виднъ, Враца, Урѣхово, Лома, Ловичь, Никополь, Севліюво, Плевенъ, Свѣщовъ. Столніи градъ Терново, Русси, Арабанасъ, Родостолъ, Селитра, Расово, Разградъ, Мачинъ, Джумая, Шуменъ, Козла, Кесаково, Пазарджикъ, Преслава, Баба, Тулча, Каварна, Варна, Козложа ... 33 градове български.

Часть вторая у Тракіи, колко градове има български: Сазово, Бабаиски, Сара, Нона, Адріанъ, Бургасъ, Аило, Месевріа, Аитосъ, Палчикъ. Малотерново, Корнобатъ, Жеравна, Узунджово, Аскюю, Чирпанъ, Захра, то е Зелта, Загора, Ямболъ, Сливенъ, Котелъ, Казанлъкъ, Карлово, Етрополе, Филибе, Стена, Пазарджикъ, Самоковъ, Ихтиманъ, Златица, Пещера, София, Радомиръ, Дупница, Жумая, Кюстендилъ, Баня, Брезникъ, Транъ, Пиротъ, Врания, Лесковецъ, Нишъ, Круша .... 43 градове български.

Часть трета Македонія. Колко градове има български: Новай, Козя-Стена, Скеча, Гюмурджина, Смилнъ, Захна, Просъчена, Драма, Филиопусъ, Неврокопъ, Меомія, Баня, Мелникъ, Сера, Димирисаръ, Жумая, Дохранъ, Петричъ, Радовишъ, Віиница, Срумница, Щипъ, Кочани, Паланка, Кратово, Комотово, Тиквишъ, Веласъ, Техписъ, Скопѣ, Балжа, Водинъ, Новградъ, Негошъ, Катраница, Вардаръ. Прищина ... 37 градова български.

Часть четвъртая. Колико градови има български у *Дарданія*: Охридъ, старая столица българомъ, Битоля, Прилипъ, Нови пазаръ, Діаково, Призрянъ, Тетово, Калканда, Елбасанъ, Шкодра, Рѣка, Дебра, Ужеца, Горна река, Долна Дебра, Скендеръ, Крушовица, Кораб, Ново село, Блясово, Беръ.... 21 градове.

Мисъльта на Паисий и на неговитѣ ученици стана задача за труженцитѣ прѣзъ нѣрвата и втора половина на миналото столѣтие. Тѣ работиха на нея съ самоотвержение. При най-голѣми лишения и посрѣдъ силни врагове вълицето на Гръцката патриаршия и на турскитѣ паши, тѣ водиха борба за църковнитѣ права и за националното обединение на българския народъ. Съ дълбока вѣра въ правото, което защищаваха, тѣ изковаха обединението върху наковалнята на доблестьта и на самоотвержението, на които оставатъ най-великъ примѣръ. Тѣ, най-сетнѣ, и възтържествуваха: султанътъ сѫ ферманъ призна правото

на българския народъ и, наедно съ това,неговитѣ етични граници — тия, що начертаха Паисий и неговитѣ ученици. Този ферманъ бѣ най-голѣма побѣда надъ Гръцката патриаршия. Той отвори въ Цариградъ културно кжтче за българитѣ, тури седалището на Българската църква на Босфора, облѣче съ бератъ приснопаметния Видински Антимъ и го узакони на екзаршеския прѣстолъ, за който бѣ го избралъ народътъ.

Самъ участникъ въ борбитѣ за тържеството на българскитѣ църковни и национални права, първиятъ екзархъ работи съ самоотвержение да приложи фермана. Отъ 1872 до 1877 той, подпомаганъ отъ синодните архиереи и мирскитѣ съвѣтници, сполучи да приложи фермана въ България, въ часть отъ Тракия и въ три епархии у Македония. Но макаръ и неприложенъ изцѣло фермана поради постояни прѣчки отъ Портата и Патриаршията, както и поради опититѣ на Митхатъ паша да го суспендира или измѣни, българскиятъ народъ въ България, Тракия и Македония бѣ обединенъ: той имаше една църква, една книжнина, единъ езикъ, едни идеали, едни копнежи. Това придобито единство приснопаметниятъ Антимъ защити съ самоотвержение, за него отиде и на заточение, дѣто загуби здравето си и езика си. Ала неговата защита се увѣнча съ успѣхъ. Въ 1876 г. Цариградската конференция, която се прѣдизвика отъ българскитѣ възстания и въ която участвуваха прѣдставителитѣ на великитѣ сили, призна етничнитѣ прѣдѣли на фермана и създа дете отъ България, Тракия и Македония двѣ автономни български области: източна съ столица Търново и западна съ столица София. Този успѣхъ се дължи въ голѣма степень и на желѣзната воля на екзарха, на неговия протестъ срѣщо турскитѣ звѣрства въ 1876 г. и особено на неговия отказъ да даде декларация, че българскиятъ народъ е доволенъ и благодаренъ отъ турската управа. Той изгуби за това прѣстола си, но пъкъ подготви освободителната война. Прѣди да напусне прѣстола и да тръгне на заточение, приснопаметниятъ Антимъ се обърна съ прочутото си писмо до блаженопочиващия Петербургски митрополитъ Исидоръ, въ което апелира да се застжпи прѣдъ руския императоръ да се спаси българския народъ отъ изтрѣба и отечественото на славянскитѣ просвѣтители отъ гибель. . .

Мѣстото на блаженопочиващия Антимъ зае него виятъ достоенъ духовенъ ученикъ—Н. Блаж. Иосифъ, сегашния екзархъ. Той пое екзарщеския прѣстолъ въ тежкитѣ и ужасни дни, когато рускитѣ войски прѣвзеха една по една турскитѣ области и градове, когато цариградскитѣ и азиатски затвори бѣха пълни съ българи, а по стѣгдитѣ на турскитѣ градове всѣки день се качваха съ десетки първенци българи на бѣсилки. Руско-турската война се свърши съ Санъ-Стефанския договоръ, който обедини българския народъ въ етничнитѣ граници, признати съ фермана и отъ цариградската конференция. Но тоя договоръ се измѣни въ Бер инъ, и Македония, по протести на гърци, сърби и турци, се отцѣпи отъ България и се остави подъ Турция, а часть отъ България се отнжсна и се присъедини къмъ Ромжния и Сърбия. Това бѣ първото разпокжсане на българското отечество. Н. Блаженство се намѣри прѣдъ разпокжсано паство и раздѣлена България. Неговото положение въ Цариградъ бѣ тежко и безизходно. Той трѣбваше да се залови отново съ задачата, на която бѣха работили съ успѣхъ плеяда титани: да се сбедини духовно и национално българския народъ. На тази задача той посвети 36 години отъ живота си. Почна се всичко отново, защото въ Турция нищо не бѣ остало отъ Екзархията. Н. Блаженство почна съ фермана, който, подиръ руско-турската война, турцитѣ не искаха да признаятъ, и съ седалището си въ Цариградъ, въ което Портата и Патриаршията не искаха да го допуснатъ. Безъ епархии въ Турция и, прѣзъ първитѣ години подиръ руско-турската война, безъ паство, той не се отчая нито отъ тежката задача, която условията бѣха сложили, нито отъ силното вражеско държане на Портата и на Патриаршията, нито пъкъ отъ мжчнотиитѣ, които заинтересувани сили му създавяха. Подпомаганъ отъ българското правителство и отъ Църквата въ княжеството, Н. Блаженство съ своя тактъ, енергия и мждрость реставрира въ Македония тригѣ епархии, Охридска, Скопска и Велеска, които турцитѣ бѣха закрили, придоби берати още за четири нови и наложи тацитно вѣдомството си въ 14 други епархии. Цѣлото почти българско население въ Македония и въ Тракия мина подъ своята родна църква. Отъ 1½ милионъ българи въ Турция оставаха подъ Патриаршията около 200—250 хиляди. Тия църковни успѣхи се съпропождаха съ по блѣскави културни. Въ промежди на 30—35 години българитѣ въ Македония взеха първо мѣсто по брой на училища, ученици и учители. Най-послѣдната и най голѣма печалба бѣ тая, че въ 1909 г. сполучи, съ съдѣйстаието на Св. Синодъ и на правителството, да приложи фермана и екзархийския уставъ въ управата на Църквата у Македония. Подиръ тридесетгодишна усилена борба той успѣ да снабди Екзархията съ законнитѣ управни тѣла — Синодъ и Мирски съвѣтъ. Това даде още по-интенсивенъ тласъкъ на просвѣтното дѣло. То откри и нови перспективи и нови задачи за национална творческа дѣйность. Въ Македония и Тракия броя на ученицитѣ достига до 80,000 и повече.

Македония разкри своя етниченъ ликъ не само съ църквитѣ и училищата си, но и съ възстанията срѣщо кървавата турска управа. Тия възстания донесоха тежки дни за народа и критични дни за България. Ала Н. Блаженство съ тактъ и рѣшителность за пази паството си отъ погромъ. Той го взе задъ гърба си и излѣзе съ силни протести срѣщо българоизтрѣбната политика на Илдъза. Не веднъжъ той подчерта въ протеститѣ си до Портата и Илдъза, че за възстанията виновна е турската кървава управа и най-вече българоизтрѣбната нейна политика.

Смисълътъ на тия протести бѣ единъ и сжщъ: додѣто Портата прѣслѣдва българитѣ и, въ съюзъ съ гърци и сърби, отворя широко българскитѣ села и градове за пропагандитѣ на послѣднитѣ, българското население, засѣгано въ най-свѣтото си чувство и право, нѣма да се умири, нито пъкъ той ще прѣстане съ протеститѣ си. Този езикъ той държалъ и прѣдъ посланицитѣ, а най-вече прѣдъ прѣдставителитѣ на Русия и Австро-Ундария, най заинтересованитѣ въ Балканитѣ сили. Макаръ българскитѣ възстания да прѣдизвикаха намѣсата на Европа въ Македония и мюрцщегскитѣ реформи, българоизтрѣбната политика не прѣстана. Н. Блаженство скоро проникна въ интимната мисъль на мюрцщегскитѣ реформи. Тя бѣ противобългарска.

Реформитѣ цѣлѣха да спратъ интенсивния културенъ напрѣлъкъ на българитѣ въ Македония и да създадатъ въ чисто българскитѣ области гръцки и срѣбски зони Ин.струкциитѣ на Хилми паша бѣха да улеснява гърци и сърби, да задържа и да не допуска българитѣ да минаватъ подъ Екзархията, да ги държи съ всички срѣдства подъ Патриаршията, като

ги метаморфозира въ гръцки и сръбски общини. Схванатъ тая интимна цѣль, Н. Блаженство не прѣдставa да протестира прѣдъ Портата и прѣдъ посланицитѣ на Русия и на Австро-Унгария срѣщо системнитѣ спънки, които се правятъ на българитѣ въ тѣхния културенъ развой. Неговитѣ протести се подкрѣпиха и отъ самото население. Въ всѣки градъ и каза на Македония насилията прѣдизвикаха българитѣ на самоотбрана срѣщо съюзенитѣ турци, гърци, сърби и албанци Мюрцщегскитѣ реформи се компромитираха, а наедно съ тѣхъ и реформаторския мандатъ на Русия и Австро-Унгария. Това прѣдизвика срѣщата въ Ревалъ и наложи разширението на реформитѣ.

Н. Блаженство не се ограничавалъ само съ протеститѣ въ Цариградъ и съ постжпкитѣ при посланицитѣ. Въ опаснитѣ и критични моменти той се е обрѣщалъ и въ София. Не веднъжъ той посочвалъ, комуто трѣбва, въ повѣрителни писма, каква опасность грози Македония, ако не прѣстане българоизтрѣбната политика, както и каква България, ако тя не се облегне на нѣкоя велика сила прѣли да се хвърли въ война за закрилата на българското население въ Македония. Не веднъжъ той съ повѣрителни писма е отдърпивалъ управницитѣ на България отъ рѣшения, които щѣха да иматъ фатални сетнини за нея, ако тя не би се осигурила ирѣдварително гърбъ, на който да се облегне. Меморандумътъ на българското правителство до великитѣ сили прѣзъ 1903 г., подиръ илинденското възстание, е редакция на Екзархията

Всѣкога буденъ, проницателенъ и дълбокъ, Н. Блаженство, подкрѣпенъ отъ българското правителство и Църква, доведе дѣлото, което му се повѣри, до кюлминантна точка. Оставаше да се използна постигнатия резултатъ. Това бѣ работа вече на българскитѣ държавници. То и стана задача на освободителната война прѣзъ 1912 г. Не се знае, посветенъ ли е билъ Н. Блаженство въ тайнитѣ на прѣдприетата война. Народътъ въ царството даде синоветѣ си, разтвори житницитѣ си съ хранитѣ, раклитѣ съ дрехитѣ си, сѣбу дори цървулитѣ отъ нозѣтѣ си за великото и хуманно освободително дѣло. Жертвитѣ се дадоха. Българскитѣ войници съ безподобния си героизъмъ и самоотвержение покрика съ безсмъртни лаври себе си и България. Цѣлъ свѣтъ заговори съ ентусиазъмъ за българския войникъ и за честита България. Свѣтътъ бѣ прѣдъ небивало чудо: Македония и Тракия освободени, националното обединение постигнато. Така погледна и Н. Блаженство, който бѣ далечъ отъ България. Ала тона бѣ само за малко. Щастието, радостьта, тържеството се вѣснаха само за мигъ...

Македония се освободи, за да се разпокжса, подѣли и пороби отъ гърци и сърби, съ които Екзархията води отъ четвъртъ вѣкъ ожесточена борба. Македония се изгуби. Българскитѣ иерарси, българскитѣ свещеници, учители, първенци, търговци се изгониха. Българитѣ въ Македония се порсбиха, голѣма часть отъ тѣхъ се изтрѣбиха отъ сърби и гърци, друга часть сега се трѣби, а трета съ огънь и желѣзо се погърчва и посърбва при тацитното одобрение на великитѣ сили.

Н. Блаженство видѣ съборенъ и разбитъ свещения съсждъ който самоотвержени титани сътвориха и на който той тури послѣдна ржка.

Това е епилогътъ на вѣковната национална дѣйность. Грозенъ епилогъ! Самоотвержени труженци до освобождението обединявать българ. народъ, други тѣхни скромни послѣдователи подиръ освободителната война продължаватъ тѣхното дѣло, втората освободителна война прѣзъ 1912 г. го увѣнчава съ побѣдни лаври. но българската дипломация погубва вѣковния трудъ въ мигъ...

Свидѣтель на двѣ освободителни войни — на тая въ 1877 г., която освобождава цѣлокупния български народъ, и на тая въ 1912 г., която освобождава Македония и Тракия, Н. Блаженство е злочестъ свидѣтель и на два конгреса — на Берлинския, който разпокжсва България, и на Букурещкия, който разпокжсва българското отечество, раздѣля Македония и оставя македонскитѣ българи подъ гръцко и сръбско робство.

Българската дипломация помрачи героизма на българския войникъ и лавритѣ на България. Тя погуби въ еднъ мигъ великото дѣло, на което цѣлъ вѣкъ работиха плеяда титани труженци. Тя промѣни всичко: история, идеали, пжть, задачи, полети. Положението въ 1872 г., подиръ рѣшенията на конгреса въ Берлинъ, не прилича на това въ 1913 г., подиръ рѣшенията на конгреса въ Букурещъ. Положението на Н. Блаженство въ 1880 г. не прилича на това въ 1913 г.: тогава той нѣмаще паство, но имаше пълна надежда да добие такова и съ такъ да ревтивтира положението на Екзархията до руско-турската война. Неговото стоение въ Цариградъ става днесъ повече отъ деликатно. Той нѣма паство въ Македония, а сама Македония не е вече подъ властьта на Турция. Въ 1872 г. Цариградъ става културенъ български центъръ и първиятъ екзархъ, приснопаметниятъ Антимъ, бѣрза за него: въ 1913 г. Цариградъ губи това значение за българитѣ, и Н. Блаженство Иосифъ остава въ него безъ паств, откжснатъ и почти заточенъ. Въ 1872 г. първиятъ екзархъ отива за Цариградъ и народътъ го срѣща съ въторгъ и пѣсни: въ 1913 г. Н. Блаженство Иосифъ напуска *врѣменно* Цариградъ и изъ пжтя отъ Свиленъ до София народътъ се трупа по станциитѣ, посрѣща го помръкналъ и просълзенъ, но съ благоговѣние и надежда дири благословиитѣ му. Пастирь и паство, помъркнали и просълзени, се разбиратъ. Още по покрътна е картината на гарата въ София. Тукъ е елитътъ на столицата. Перонътъ и входа прѣдъ салона на царя е пъленъ. Царьтъ, министри, сегашни и бивши, архиереи, генерали, висши сановници, професори, писатели, художници, търговци, свещеници, учители, дами, работници, студенти и пр. сж излѣзали да срѣщнатъ Н. Блаженство. Всички сж помъркнали, но всички сж проникнати съ чувство на дълбока венерация къмъ пастира, въплотителъ на идеала за духовното единство на българския народъ, всички сж и съ надежда въ него. Изморенъ, ослабналъ и боленъ, Н. Блаженство слиза отъ вагона, благослави и изглежда благо всички. Въ чертитѣ му се чете вѣра и бодрость, въ погледа му енергия... Боленъ физически, той е якъ и бодъръ душевно. Неговата бодрость иде отъ неговата вѣра въ идеала, на който е работилъ, и въ народа, който съ самоотвержението си и добродѣтелитѣ си удиви свѣта при Люле-Бургасъ, обезсмърти името си и си отвори широко мѣсто въ мировата история и въ традициитѣ на народитѣ. Н Блаженство, подиръ послѣдниитѣ си срѣщи въ Цариградъ, стжпва въ София оптимистъ... Ако е така, епилогътъ на цикла не е завършенъ. Историята ще се повтори: както Берлинския конгресъ не може да разпокжса българския народъ, така не ще може да стори това и Букурещкия. Разпокжсанъ отъ рѣшенията на Букурещкия конгресъ, българскиятъ

народъ има душата си една. Ни сила, ни врѣме може да я разпокъса. Остава българскиятъ творчески умъ да се прояви отново... Остава да се явятъ нови титани, които да възобновятъ разбитиятъ народенъ съсѫдъ и да извадятъ царството изъ хаоса на химеритѣ и младушието...

Такъвъ е урокътъ и смисъла на събитията, които се нижатъ между двѣтѣ озаглавени дати и на които пищещия тия редове е свидетель...

Д. Мишевъ.

Църковна разпра на православнитѣ въ Буковина.

Сега, когато навсѣкѫдѣ изъ България кръстосватъ агенти на всевъзможни чужди пропаганди, както и такива на разни социялистически лъжеучения, които ведно съ крайнитѣ политически партизани возятъ народа ни къмъ безсилие и политическа смъртъ, въ Буковина се води сѫщо една сжесточенъ борба между православнитѣ ромънци и малоруси. Унияти и католици въ Хабсбургската монархия могатъ да се радватъ на всичко това, като експлоатиратъ съ обстоятелствата за въ своя полза.

Прѣдметъ на възпросната борба служи църковния споръ между тия два православни народа, който, въ много отношения, напомня нашата разпра съ цариградската патриаршия.

Огъ години наредъ малоруситѣ настояватъ за равни права въ всичко съ ромънцитѣ, които искатъ да дадатъ на православния диоцезъ въ Буковина чисто ромънски колоритъ. Спорътъ се изострилъ вече въ явенъ конфликтъ, слѣдъ като кайзеръ Францъ Иосифъ I назначилъ за викарь на митрополита архимандрита Артемонъ Монастирски, по народность малорусинъ. За конфликта много сж допринесли и ония депутати-малоруси, които сж отъ украинската партия, бидейки униати, се мѣсятъ въ дѣлата на православната църква. Ромънцитѣ сж недоволни сега отъ тоя императорски актъ и сж протестирали прѣдъ правителството, понеже до сега, споредъ тѣхъ, както митрополитътъ, тъй и викарътъ сж били по народность ромънци. Разбира се това, не прѣчи на факта, че въ дѣйствителность сегашниятъ архипастиръ на Буковина Д-ръ Владиміръ е родомъ отъ село „Руска Банила“ и синъ на родители по народность малоруси. На това обстоятелство се е спрѣлъ единъ отъ малоруситѣ депутати — Иротей Пихулякъ, който написа една статия въ мѣродавниятъ Виенски в. „Reichspost“ № 501 по църковната разпра на православнитѣ въ Буковина, дѣто правителството, за да задоволи ромънцитѣ, е назначило и втори викарь — архим. Евсевий Поповичъ. Въ тая статия ромънцитѣ се обвиняватъ, че гонятъ изъ църквитѣ църковно-славянски езикъ и сж противъ църковното равновѣсие въ диоцеза. А такъво равновѣсие по-рано е сѫществувало, като е имало и, редъ митрополити отъ руска националность. А извѣстно е че малоруситѣ въ Буковина сж болшинство, като се смѣтатъ, разбира се, и униятитѣ, които, обаче, нѣматъ нищо общо съ православието. Дори и безъ униатитѣ руското православно население е почти равно съ това на ромънцитѣ и слѣдователно трѣба да претендира наравнопрвие въ църквата.

Статията, за която стана по-горѣ дума, ще да е произвела особено впечатление на общественото мнѣние, което се вижда изъ коментариитѣ на пресата въ Буковина. Важното е, че и архимандритъ Евсевий Поповичъ, най-бѣлѣжитиятъ църковенъ историкъ въ ромънската църква, който е билъ 40 години професоръ по църковната историческа наука въ богословския факултетъ въ Черновицъ и напослѣдъкъ, като пенсиониранъ, е назначенъ отъ императора за втори викарь, излиза сѫщо въ печата съ една критика на възпросната статия. Почтениятъ ученъ мѫжъ е отправилъ отначало своята реплика сѫщо до „Reicespost“ съ едно мото: „Audiatur et altera pars“, но възпросниятъ вѣстникъ не я помѣстилъ въ своитѣ колони. Това сж направили сега ежедневнитѣ в. „Allgemeine Zeistung“ и др. въ Черновицъ, дѣто ромънското общество се възмути, загдѣто „Reich'spost“ не е почетъ най-творителната личность на Буковинската православна църква.

Професоръ Евсевий Поповичъ, дава едно хубаво изложение за всички архиреи, които сж светителствували до сега въ Буковина resp. отъ австрийската окупация до днесь. И той признава, че наистина е имало архипастири малоруси, които сж стоели начело на църквата, но тѣ се чувствували като ромънци, понеже проповѣдвали въ храма освѣнъ на руски и на ромънски, па и сж дѣйствували въ всичко чисто по ромънски. Освѣнъ туй, и болшинството отъ духовенсвото до прѣди „десетилѣтия въ цѣия диоцезъ е било почти изключително ромънско, обслоятелство което свидѣтелствувало, че църквата въ Буковитна, неза висимо че тамъ сж живѣли и руси, е имала чисто ромънски националенъ характеръ. Маститиятъ ученъ професоръ, обаче, признава, че въ лѣвата страна всѣкога се е пѣело и пѣе по църковнославянски, както е и съ часть отъ службата. Не говоримъ, обаче, за ония църковни общини, дѣто населението не е смѣсено. Тамъ сега вече се служи въ църквя изключително на езика на народа.

Цѣлта на настоящитѣ нѣколко реда : да се констатири сам) простата истина, че между православнитѣ въ Буковина се е почнала една борба, която надали наскоро ще утихне. Справедливостьта, обаче, изисква да се признае, че нѣкои ромън. духовници изъ Буковина сж експлоатирали съ извѣстнитѣ между народа понятия „волоска“ и „руска“ вѣра. Говоримъ за православието и унията, която въ ромънния се нарича руска вѣра. Въ послѣдното прѣброяване нѣколко села сж се записали за ромънци, безъ да се говори тамъ ромънски, а чисто малоруски Въ своето невѣжество, тѣ сж били подучени отъ нѣкои ромънизатори че, понеже изповѣдватъ „волската“ вѣра, да се запишатъ за чисти власи. А за това сж пакъ виновни иезуититѣ, които трѣсково работятъ между малоруситѣ въ Буковина за унията и се насърдчаватъ, по тоя случай, отъ горѣ. При все туй, отъ 30 години насамъ едвамъ сж могли тѣ да прѣобърнатъ 28,000 души въ унияти отъ едно 300,000 православно малоруско иселение въ Буковинския диоцезъ. Въ това число влизатъ дори и всички унияти, които сж изселници изъ Галиция.

Иером. *А. Ш-въ.*

Мнѣния и отзиви

Слѣдъ войната.

III.

Да свиемъ знамената!

Пръживеното прѣзъ току-що изминалата година съ снята свѣткавична бързина и противорѣчивость, като замаянъ остави всѣки българинъ и на първо врѣме никой не може да си даде отчетъ за станалото. Въ врѣме пъкъ на тази замаяность обикновенията по-раншенъ частенъ, общественъ и политически живогъ почва да влиза въ релситѣ си и да си върви обикновения пѫть. Има се опасность да неби по такъвъ начинъ да прѣмине острата фаза на първитѣ впечатления отъ постигнатата ни катастрофа и да ни

би тя да ни не остави такива силни и дѣйствени уроци, каквито би трѣбвало да остави на единъ народъ, на когото тази катастрофа бѣ слѣдствие на първия сериозенъ екзаменъ слѣдъ неговото политическо възкръсяване.

Току-що миналата година, година на радости и скърби, на блѣскави успѣхи и катастрофални разочорования, смѣняващи едно друго съ ненадѣйностьта на гръмъ отъ ясно небе, това бѣше година— огледало, огледало въ което се огледа единъ младъ народъ и видѣ, какъ е живѣлъ и какво е постигналъ слѣдъ 35 годишни усилия да сѫзпи въ числото на самостоятелнитѣ народи и държави. Не трѣбва да се оставяме, та впечатлението, което получихме отъ видя на лика си въ това огледало, огъ резулгата на държания прѣдъ самитѣ насъ екзаменъ, не трѣбва да оставяме това впечатление нито да ни замайва съ неочакваностьта си, нито пъкъ да прѣмине, безъ да произведе нужното изправително влияние, което произвеждать единъ несполучливъ екзаменъ или единъ небезупрѣченъ ликъ въ огледалото.

Слѣдъ прѣживѣната година едно е несъмнено и съ него не може да се не съгласи всѣкой, за който добититѣ прѣзъ тази година впечатление сѫ прѣминали вече фазата на замайването, но сѫ далечъ още отъ фазата на ослабването и недѣйствеността. Всѣки е длъженъ да се съгласи, че *държавния екзаменъ, като се сѫди по резултатитѣ, показа, че въ държавната ни машина има нѣщо ненормално и това е нѣщо (жществено въ нея, а не просто недостатъкъ въ нѣкое колелце или незначителна ось.* Ликътъ на своята държава, който видѣхме ние въ огледалото на 912/913 година, явно показа въ себе си черти не съвсѣмъ естествени, цъвтъ не съвсѣмъ здравъ, чистота не съвсѣмъ безупрѣчна.

Не искаме да кажемъ, че всѣка държава заедно съ зарегистрирането на единъ неуспѣхъ, трѣбва по необходимость да зарегистрира и ненормалность въ държавната си машина, защото неуспѣхитѣ и успѣхитѣ зависятъ не само отъ силата и строежа на държавата, но и отъ тѣзи на тѣхнитѣ противници. Но нашия неуспѣхъ бѣ тъй неочакванъ, тъй катастрофаленъ, че излиза отъ рамкитѣ на обикновенитѣ неуспѣхи и говори за основна ненормалность въ държавната машина. Не може да бѫде нареченъ нормаленъ строежътъ на една държава, въ която е възможно сѫчитание на сѫбития, както: да се основе сѫюзи и да се заеме централно мѣсто въ него, да се прояви военна доблесть и мощь, очудващи свѣта, да се постигнатъ успѣхи, надминаващи очакванията и изведнажъ: загражданe отъ всички страни съ врагове, изпадне въ положението на побѣденъ, безсиленъ да запази и старата територия... Такова сѫчитание на такива противоположности и то въ течение само на 10 мѣсеци, говори само за едно: указахме се неподготвени да разрѣшимъ поставения огъ самитѣ насъ за разрѣшение въпросъ и че, както при самото поставяне на този въпросъ, тъй и при разрѣшението му ние показахме, че нѣма въ насъ нормалнитѣ условия на политическо сѫществуване, усигурващи ако не постоянния напрѣдъкъ, то поне сравнително спокойния ходъ на държавния корабъ, ходъ, усигуренъ отъ катастрофални сътресения. Ние имахме всичката възможность да обмислимъ пѫтя на държавния корабъ и, ако тръгнахме по него, то той не бѣше ни наложенъ. Ако по начената пѫть ние бѣхме прѣтърпѣли побѣди, то пакъ нѣмаше защо да хвърляме сѫмнѣние въ нормалностьта на държавни механизмъ, но, ако намъ *побѣдитѣ* ни донесоха *катастрофи*, туй не може да бѫде приемакъ на друго, освѣнъ на това, че има нѣщо сѫществено болно въ държавния организъмъ.

Равни сѫ мнѣнията за туй, кое е това болно, но не му е мѣстото тукъ да се търси то, па и не е патриотично да има човѣкъ прибързано мнѣние по този въпросъ. Едно само може да се каже и да се повтаря: причинитѣ на постигнатото ни не лежатъ въ нѣкаква случайна необмисленость или въ нѣкое непрѣвидено обстоятелство и само съ общи усилия и при всеобщо спокоистие трѣбва отъ всички вкупомъ да се излирять и прѣмахнатъ.

Въ течение на 35 години свободенъ животъ и още толкова робски, но пълненъ съ кипяща национална дѣйность, всѣки българинъ въ своята область и професия работѣше неуморно да принесе и той нѣщо въ пѫтя на изравнението ни въ всѣко отношение съ свободнитѣ и културни народи. Единъ дърветa, другъ камъне, трети пѣсъкъ — всички работѣха да привнесатъ своего въ строежа на държавното здание. И спорове и борби се вдигаха между отдѣлни течения, отдѣлни професии, отдѣлни идеали и разбирания. Но държавното здание все се издигаше и напрѣдваше и всѣки можеше спокойно да продължава борбата и труда, както на падналото се нему както прилѣгаше. Току-що прѣживѣнитѣ сътрѣсения на държавното здание обаче показаха, че имя въ основитѣ му нѣщо не-стойко, не сигурно, показаха, че, докато всѣки по своему принася своето въ държавния политически и духовенъ строежъ, нѣщо въ положенитѣ вече основи е шаткаво и заплашва да «громоляса труда и работата на всички. Нищо по-естествено нѣма въ такъвъ случай отъ туй, да останятъ всички борбитѣ между себе си, които имъ налага специалната имъ работа и всички да пръсрятъ туй, което заплашва да унищожи труда и идеала на всѣкого отдѣлно.

Да свиемъ, прочее, всички знамената на спеллалната си работа и борба! Да сѫзнаемъ всички, че на всички, безъ изключение *на всички*, за осѫществление на идеалитѣ имъ и за възвението напрѣдъ — кой както и да разбира това „напрѣдъ“ — на всички е нужна една осигорена въ държавното си сѫществование и вървежъ България, подъ крилото на която всѣки българинъ да служи на живота и на идеали, споредъ както умѣтъ и сѫтѣсѣта му го учитъ. — Да свиемъ знамената на специялнитѣ борби между различни политически, професионални, идеалинъ-филосовски и т. н. течения, да ги свиемъ не въ смисълъ да оставимъ досегашната си рзбота, а въ смисълъ да си подадемъ ржка въ името на общия духовенъ интересъ, въ омето на *общия идеалъ* на всички българи, за да намѣримъ спасителния за България, и слѣдователно, за всички пѫть.

(Слѣдва.)

Книжнина.

Ст. Михайловски

Въ блѣсъка на моитѣ нощи.

21

БѢЖАНЕЦЪ

Дѣцата му, жена му паднжли — исклани — въ Кукушъ... Той — въ София дошелъ. Какво да дири? Самъ не знае. Изъ улицитѣ да се скита. Да кълне. Да проси. Коса си да скуби. За отплата да мечтае.

* * *

Опитахъ се да го понасърчж — да му помогнж... А той ми заговори: „ — Менъ орисници сж клели! „Нещж утѣха! Искамъ Бѣгъ да ме лиши отъ паметъ!—“ Бѣгъ го послуша. Въ лудницата вчера го завели...

* * *

Предъ страшнитѣ обществени трагедии блѣднѣе
Мислительтъ; и въ жалъ безкрайна, въ бдения всенощни,
Изъ устнитѣ му зовъ излиза къмъ Небесний Сждникъ:
„— Дръжъ смѣтка! Дръжъ за всичко смѣтка, Боже велемощний! —“

22

Въ една колиба
Селаченка вареше риба. . .
Муха — гадинка вѣчно гладна —
Притече се, маченѫ
Да се върти надъ тенжерата, — паднѫ
Най-послѣ вѫтрѣ. . . Тъзи басничка е посветена
На тебъ, о българино, о борецо кѫсогледий!
И ти, съ безмѣрната си лакомия,
Повреди
На дѣлото си — и почерня свѣтла орисия!

23

ЛИХОТА.

I. Гласътъ на негодованието.

Лихи нрави. Вражда, завись, коварство —
На свѣтовний редъ сѫ тройна основа.
Всѣки търси въ стара грубость мълѫ нова.
Блѣсъкъ, слава — то сѫ маски на звѣрство.

Лихъ свѣтъ. Лихи люди. Мждренътъ, — вѣщо
Работи човѣшки що наблюдава, —
Тъзъ едничка награда получава:
Да знай че сърце е най-мръсно нѣщо!

Лихъ живогъ. Лъсть, грозота, поразия,
Дравнѣжтъ ни — и спѫватъ всѣка ни крачка.
Злимъ се всеминутно, храчимъ зла храчка,
Храчимъ къмъ безмилостна орисия.

Лихость вредъ. Поусиме се и червиме —
Съ образи човѣшки че сме родении,
И че съ Европейцитѣ вкаменени
На сѫщото племе принадлежиме!

Лихость обще. Дипломация рѣжи
На филии общества и народи!
Който води — къмъ черна ѩма води;
Който пъкъ е воденъ — кроѩ метежи!

Лихость повсемѣстна. Хитрость и Братство
Срѣщнѫжѫ се нѣгдѣ — низъ пѫть свѣтовенъ.
Хитрость блѣсна Братството въ транъ гробовенъ.
Цѣлъ свѣтъ нязва ловкость туй светотатство.

Лихость всеобемна и вездѣжща.
Блѣнъ и мисъль се превръщать на злоба;
Злоба трай до гроба, — трай отвждъ гроба:
Мъсть и живо и умрѣло обгрѫща!

Лихость ядска, — демонщина сѫщинска.
Що-ни се да се помолимъ тъй Богу:
„— Боже, Ти който ни удрѩнѣ тъй строго,
„Всади у насъ безпаметность гадинска! —“

II. Гласътъ на отлаганието.

Посрѣщай лихитѣ събития, поете,
Съ рѣчь мждра на устата. . .
Събития — това е логика въ нѣщата:

Щастлива, ила — сждбата
Е плодъ на нравитѣ, отсвѣтъ на умоветѣ.

Посрѣщай грозитѣ събития, поете,
Съ рѣчь милна на устата. . .
Грубъ редъ не значи тържество на мрътвината.
Петната врѣхъ слънцата
Не означаватъ никакъ край на свѣтоветѣ.

Посрѣщай жалнитѣ събития, поете,
Съ рѣчь блага на устата. . .
Не могѫтъ да поправятъ свѣтски ходъ тѫгата,
Ядътъ, горчевината, —
Поправя ги спокойний трудъ на вѣковетѣ!

Посрѣщай бурнитѣ събития, поете,
Съ рѣчь тиха на устата. . .
Човѣкъ върви отъ грѣхъ на грѣхъ, тукъ на земята;
Но тамо въ небесата
Богъ знай да преобрѫща въ светость грѣховетѣ!

Посрѣщай мрачнитѣ събития, поете,
Съ рѣчь свѣтла на устата. . .
Неволята предшествова обнова свята;
Тамъ гдѣ злочестината
Ударя — почва се възходъ на духоветѣ.

24.

Смъртьта си съсъ усмивка на устата посрѣщни. . .
Ти знаешъ че исхождашъ отъ премждрость и любовь:
Както премждрость и любовь съсъ радость се върни!

Смъртьта си съсъ усмивка на устата погледни. . .
Видѣ си, — бищещъ духътъ, презъ гроба, нѫкъ намира новъ;
Богъ те превръща въ нощь дълговѣковна свѣтли дни!

Съ усмивка на устата предъ смъртта си застани. . .
Послѣдне издихание е отвѣтъ на бащинъ зовъ
Що дума: „ Стига толкозъ трудъ, ела си почини! —“

Замиинаване и пристигане на Н. Блаженство екзарха.

Въ Цариградъ. Н. Блаженство екзархътъ се рѣшилъ да напусне временно по здравословни причини седалището си въ Цариградъ.

За свой врѣмененъ замѣстникъ оставилъ Н. Високопрѣосвещенство св. Велески митрополитъ Мелетий, който още прѣди дѣ нетѣли замина отъ тукъ за Цариградъ.

За своето врѣменно заминаване отъ Цариградъ съобщилъ съ такрирт на В. Порта, сѫщо и че оставя за свой замѣстникъ св. Велескій митрополитъ Мелетий.

Съ тескере В. Порта увѣдомила Н. Блаженство за своето съгласие. Едноврѣменно съ това подаденъ билъ отдѣленъ такрирт, съ който увѣдомява В. Порта, кои иерарси оставя за управляващи Одринската епархий и Лозенградската епископия. На тези такрирт се отговорило на Н. Блаженство, че въпросътъ за управяването споменатитѣ дѣ катедри В. Порта ще уреди съ царското правителство, съгласно съ клаузитѣ на сключения между България и Турция договоръ. Като уредилъ въпроса за свой

намѣстникъ, който ще ржководи въ негово отсжствие работитѣ на Екзархията, Н. Блаженство, който по съвѣтитѣ на докторитѣ, трѣбваше да напусне по-скоро Цариградъ, опрѣдѣли деня, въ който ще замине за България. Увѣдомено за това Министерството на външнитѣ работи и на изповѣданията, въ споразумение съ св. Синодъ, изработи програма за посрѣщането на Н. Блаженство въ България. Щомъ станало извѣстно за заминаването на Н. Блаженство, турскитѣ министри и посланицитѣ при В. Порта побързали да изкажатъ, едни прѣко, други посрѣдствено, свойтѣ почитания и своитѣ пожелания. Рускиятъ императорски посланикъ, г. Гирсъ посѣтилъ лично Н. Блаженство и бесѣдвалъ продължително съ него.

На гара Серкиджикъ въ Цариградъ на Н. Блаженство били отдадени голѣми почести. Трогателно било изпращането му. Присжтствувала почти цѣлата българска колония на чело съ г. Тошевъ, българския пълномощенъ министъръ, персонала на легациятa, духовенството на чело съ Н. Високопрѣосвещенство св. Велешки митрополитъ, прѣдставители на В. Порта, на посолствата, на религиознитѣ християнски и нехристиянски общини и пр.

* * *

Въ София. Посрѣщането на Н. Блаженство въ столицата бѣ импозантно. Въ него имаше повече чувства на адмирация отколко тържественость и официалность. Дългътъ бѣ събралъ на гарата елита на столичното общество да изкаже своята признателность къмъ най-първия и най-видния труженикъ за българската кауза и въплотитель на националния идеалъ. Още отъ два часа подиръ пладне файтони и автомобили почнаха да летятъ къмъ гарата. На два и половина часа перона на гарата бѣ прѣпълненъ. На два и три четвърти пристигнаха синодните архиереи, прѣдсѣдателствующия св. Синодъ Н. Високопрѣосвещенство св. Доростолския и Червенски митрополитъ г. Василий и Н. Високопрѣосвещенство св. Търновския митрополитъ г. Антимъ, македонскитѣ архиереи Т. Високопрѣосвещенства св. Пелагонийския митрополитъ г. Авксентий и св. Дебърския г. Козма. Цѣлия официаленъ свѣтъ бѣ на гарата. На първо мѣсто личеха г-да министритѣ съ м-ръ прѣдсѣдателя г. Д-ръ В. Радославовъ на чело, бившия министръ г. Малиновъ, генералитѣ на чело съ военния министръ г. Бояджиевъ, равинътъ г. Д-ръ Ефенпраизъ, турския мюфтия, професорското тѣло на чело съ г. В. Златарски, ректора на университета, помощникъ кмета г. Гачевъ, директоритѣ на гимназиитѣ, учителитѣ, началницитѣ на учрежденията, свещенници, адвокати, съдии, художници, търговци, писатели, публицисти, чужди кореспонденти между които г. г. Баучеръ, Фонъ-Махъ и пр., множество дами, студенти, граждани и пр. Тренътъ пристигна часа на три и четвъртъ. Вагонътъ, който носѣше скжпия гостъ, спрѣ тъкмо прѣдъ царския чекаленъ салонъ Н. Величество царьтъ се приближи. Всички впихъ очи въ вагона, отъ който щѣше да се покаже екзархътъ. На вратата на вагона се показа Н. Блаженство. Бѣдъ, слабъ и подпиращъ се, той слѣзе, подпомогнатъ отъ г. Д-ръ Ватевъ и единъ дияконъ. Н. Величество го доближи гологлавъ и благовѣйно му цѣлуна ржката, а Н. Блаженство се наведе и го цѣлуна по челото. Приближи го и Прѣдсѣдателствующия св. Синодъ, Н. Високопрѣосвещенство св. Доростолския и Червенски митрополитъ г. Василии, съ когото се разцѣлува. Цѣлуна му ржка и м-ръ прѣдсѣдателътъ г. Д-ръ В. Радославовъ. Понеже не можеше да стои на крака, Н. Блаженство бѣ отведенъ въ царската чакалня, дѣто почна да приема поздравитѣ на причакалитѣ го. По съвѣтитѣ на докторитѣ Н. Блаженство напусна бързе чакалнята. Министрътъ на външнитѣ работи и на изповѣданията, г. Д-ръ Н. Генадиевъ, се обърна къмъ масата почитатели, които искаха да цѣлунатъ ржката на св. старецъ и да се удостоятъ съ благословението му, и обади, че Н. Блаженство е боленъ и, по съвѣтитѣ на докторитѣ, трѣбва да се успокои по-скоро. Той се извини, че по болѣсть не може да остане повече на гарата. Той, трогнатъ дълбоко отъ чувствата на столичани, подпомогнатъ отъ докторитѣ, Н. Блаженство мина прѣзъ навалицата и съ погледи и навеждане глава благодарѣше на поздравяващитѣ го и съ ржка благословяше. Съ автомобилъ той тръгна за синодната палата. Отъ Шарения мостъ до двореца маса народъ, натрупанъ отъ двѣтѣ страни на улицата, привѣтствуваше почтително своя пастирь. Въ синодната палата Н. Блаженство бѣ причаканъ и посрѣщнатъ на вратата отъ Н. Високопрѣосвещенство св. Софийския митрополитъ г. Партений и отъ Н. Прѣосвещенство св. Драговитийския епископъ г. Иосифъ. Съпровожданъ отъ тѣхъ, Н. Блаженство бѣ отведенъ въ голѣмия синоденъ салонъ, дѣто прие посѣщенията на Високопрѣосвещенитѣ синодни архиереи, на г. г. министритѣ съ министръ-прѣдсѣдателя г. Д-ръ В. Радославовъ, Високопрѣосвещенитѣ св. Пелаганийски и св. Дебърски митрополити и на други висикостоящи лица. Пакъ по съвѣтитѣ на докторитѣ Н. Блаженство напусна скоро салона и бѣ отведенъ въ отреденитѣ му апартаменти. Вчерьта и втория день той пази стаята си безъ да може да приема посѣщение.

Отиразнуване на една годишнина.

На 8 т. м-цъ — Архангеловъ день — християнското православно братство „Св. Архангелъ Михаилъ" въ гр. Варна отпразнува своя патроненъ годишенъ праздникъ. Слѣдъ отслужване архиерейска служба въ старата българска църква, името на която носи православното братство, отслужи се благодарственъ молебенъ за здравието и и благополучието на братственитѣ членове. Послѣднитѣ подиръ това се събраха въ общинния салонъ на благотворителното дружество „Майка" на общо годишно събрание, което се откри подъ прѣдсѣдателството на Негово Високопрѣосвещенство св. Варненския и Прѣславски Митрополитъ г. г. Симеонъ.

Прочете се отъ начало отчета за дѣятелностьта на братството прѣзъ изтеклата първа братствена година. Въ него се изтъкна какъ отдавна чувствующата се нужда отъ основаването въ града православно благотворително и просвѣтно братство се е запълнила прѣзъ миналата година подъ неотразимо силното влияние на прижившитѣ послѣдици на войната. За основаване такова братство най-напрѣдъ е билъ отправенъ въ градскитѣ църкви позивъ къмъ благочестивитѣ варненски християни. Неопрѣдѣленитѣ на първо врѣме надежди за възможностьта на осжществяване това тъй наврѣменно и благородно дѣло твърдѣ скоро, благодарение на живия интересъ, проявенъ отъ прѣданни на църковното дѣло християни, се свели къмъ ясната и наложителна задача — да се тури начало и организира самото братство. Слѣдъ това свикало се е учрѣлително събрание, на което, като е била изтъкната и единодушно призната нуждата отъ организирана благотворителна и просвѣтна църковна дѣйность, рѣшило се и самото основаване на братството.

Цѣлта на братството, споредъ както е формулирана въ чл. 1 на устава, гласи:

а) да се съдѣйствува за религиозното подигане на варненскитѣ граждани и за утвърдяването имъ въ истинитѣ на свѣтата ни православна вѣра;

б) да се даватъ материални помощи на крайно бѣднитѣ сѣмейства, а въ частность да се помага на вдовицитѣ и сиротитѣ на убититѣ, както и на пострадалитѣ на бойното поле войници, като на годнитѣ за работа се търси и се настаняватъ на такава.

Въ какво се е изразила дѣйностьта на братството въ достигане своята цѣль прѣзъ изтеклата година?

Братството е имало 205 членове. Неговитѣ дѣла сж се ржководили отъ 15 членно настоятелство подъ прѣдседателството на Негово Високопрѣосвещенство.

Прѣзъ годината е имало 15 редовни заседания, въ които се е обсѫждала и направлявала братствената дѣйность. Послѣднята се е направявала въ слѣдующето:

I. По благотворителната часть.

Проучено е било по-отлично, посрѣдствомъ специални енорийски комисии, положението на крайно бѣднитѣ сѣмейства, пострадали отъ войната. По прѣдварително съставени списъци и съразмѣрно, по категории, на послѣднитѣ сж били раздадени помощи за коледнитѣ и великденскитѣ праздници. Помагано е било и при всѣки прѣдставенъ бѣдственъ случай на сѣмейства, мжжетѣ на които сж били убити въ врѣме на войната. Помагано е било сѫщо и на ранени войници. Цѣлата сума, раздадена на бѣдни сѣмейства и ранени войници, възлиза на повече отъ три хиляди лева.

Освѣнъ туй настоятелството не е пропускало случая да посѣщава раненитѣ войници, които се намирали на лѣчение въ варненскитѣ болници, при по-голѣми праздници, и, като ги пособдри и утѣши, да имъ поднесе съотвѣтствующи подаръци. На четири пжти братството посрѣдствомъ отдѣлни комисии, е посѣщавало раненитѣ (на брой отъ 400 до 600 души) и имъ раздавало папироси, портокали, конякъ, книги за четене и други подаръци. За съ-биране послѣднитѣ то е отправяло позивъ до братственитѣ членове и други милосърдни граждани, а сѫщо е отпуснало и съотвѣтствующи суми отъ свои срѣдства.

По инициатива на братството събрахъ се отъ благотворителнитѣ въ града дружества и други лица една сума отъ 210 лв., отъ която 50 лв. отпуснало самото дружество, въ полза на тежко пострадалитѣ въ новоосвободенитѣ земи.

За пострадалитѣ отъ землетрѣсението въ Търновско братството отпуснало една помощь отъ 200 лева.

Братството не оставило безъ внимание и намиращитѣ се въ плачевно състояние бѣжанци. Отъ скромнитѣ си срѣдства то отпуснало 150 лв. за купуване юргани за тѣзи нещастници. По ходатайство на братственото настоятелство се отпуснали за сѫщитѣ отъ дружеството на Червения кръстъ значително количество сламеници, дюшеци и възглавници, които сж били раздадени по принадлежность отъ членове на настоятелството. Сѫщо така братството три пжти раздавало на бѣжанцитѣ голѣми пратки дрехи, турени отъ страна на митрополията и други лица на негово разпрѣждане.

Разни дрехи православното братство раздавало и на варненскитѣ бѣдни. Така прѣзъ м. януарий сж били раздадени 400 парчета горни и долни, мжжки, женски и дѣтски дрехи, изпратени отъ Англия и дадени въ разпрѣждане на братственото настоятелство. Друга пратка отъ дрехи, получена отъ Швейцария, е била раздадена допълнително една часть на сѫщитѣ бѣдни, а други на бѣжанцитѣ.

2. По просвѣтителната часть.

Макаръ главното внимание на братството да е било насочено къмъ благотворителна дѣйность, налагана отъ прѣживѣнитѣ тежки моменти въ продължение на цѣла година, но то не прѣнебрѣгнало и другата своя задача — просвѣтителната. Тази своя задача прѣли всичко братството се е стремѣло да постигне чрѣзъ недѣлни и празднични проповѣди въ църква, както е прокарано и въ чл. 2 буква *а* отъ устава. Въ туй отношение благоговѣйнитѣ варненски свещеници, като най-близко заинтересозани отъ братственото дѣло, сж полагали не макко грижи, старание и ревность за усилване проповѣдническото дѣло въ църквитѣ прѣзъ изтеклата година. Въ недѣлни и празднични дни почти редовно службитѣ сж се придружавали въ градскитѣ църкви съ проповѣди.

Друго срѣдство за достигане просвѣтителната цѣль на братството е — публичнитѣ сказки и четения. Това срѣдство, поради тѣжрдѣ неспокойнитѣ и бурни врѣмена, не е могло до сега да се използува достатъчно широко. При все туй, обаче, братственото настоятелство бѣ устроило двѣ публични сказки на теми, отговарящи на нуждата и момента. Първата сказка бѣ държана отъ Иеромонаха Михаила — за християнската благотворителность, а втората отъ учителя при Духовната семинария г. Ив. Марковски на тема: „Великата утѣха. Къмъ страждущитѣ и опечаленитѣ отъ войната.“ Съзнавайки голѣмата важность отъ подобни сказки братственото настоятелство за въ бѫдеще се ласкае отъ надеждата, че ще може да работи енергично и системно въ туй направление — устрояване такива сказки и четения на религиозно-нравствени и църковно-общественни теми.

За просвѣтителната цѣль на братството, покрай главно благотворителната цѣль, не малко е съдѣйствувалъ и устроения отъ него прѣзъ течение на годината духовенъ концертъ. Прѣзъ по рода си въ Варна, въ който сѣха ангажирани най-добритѣ въ града музикални сили, духовниятъ концертъ се увѣнча съ пълненъ и неочакванъ даже успѣхъ. Отъ достигнатия успѣхъ въ този случай, братството може да се въодушевява само отъ силното желание да устроява за въ бѫдеще по-начесто такива религиозно художествени изпълнения, при които най-вече се чувствува и приживѣва религиозно-възвишеното и естетичното.

Такава е въ общи черти дѣятелностьта въ първата годишнина на православното братство „Св. Архангелъ Михаилъ“. Своятъ активъ, какъвто може да отбѣлѣжи, то дължи на туй благосклонно довѣрие, съ което се посрѣщаше всѣка прѣдприета инициатива срѣди неговитѣ членове и варненското гражданство въобще. Дълбока благодарность братството дължи на отдѣлни лица и учрѣждения, които всячески подкрѣпиха братственото дѣло, а особно на своя Високопрѣосвещенъ прѣдседатель, когото годишното събрание за оказната отъ него активна морална подкрѣпа и щедри матеріални пожертвования провъзгласи и за почетенъ братственъ членъ. Направеното отъ братството се дължи най-много и на тази ревность, прѣданость и постоянство, съ които работѣха всички членове на настоятелството. Въобще направеното прѣзъ изтеклата братствена година въ благотворително и просвѣтно отношение може да послужи като добро начало, което, дай Боже, за въ бѫдаще да укрѣпне, да се развие и даде обиленъ плодъ.

Слѣдъ прочитане годишния отчетъ за дѣятелностьта на братството, касаещъ прочете своята равносмѣтка, отъ която се вижда, че братството е имало общъ приходъ 4773 лева и общъ разходъ 3521 лв. 10 ст. Подиръ туй събранието избра провѣрочна контролна комисия, провъзгласи за почетни членове, споредъ чл. 6 на устава, лицата, които сж подарили на братството наедножъ сто или повече лева, внесе допълнение въ устава за образуване запасенъ фондъ 5 о/о отъ общитѣ приходи и гласува годишния си бюджетъ. Събранието на край бѣше закрито съ прочувствено-благодарствена рѣчь отъ страна на Негово Високопрѣосвещенство къмъ присѫтствующитѣ братствени членове за положенитѣ отъ тѣхъ ревность, трудъ и жертви, които биде завършена съ най-горѣщи благопожелания за прѣуспѣване въ бѫдеще на братственото дѣло.

И. М.

Църковно-обществена лѣтопись

Програма за посрѣщане на Н. Блаженство. Негово Блаженство ще трѣгне отъ Цариградъ съ особенъ тренъ въ вторникъ, 26 ноември, на 3 часа подиръ пладне, и ще пристигне въ София въ срѣда, 27 ноември, къмъ 3 часа подиръ обѣдъ.

Въ г. Пловдивъ Н. Блаженство ще бѫде поздравенъ, отъ страна на правителството и на св. Синодъ, отъ министра на желѣзницитѣ, пощитѣ и телеграфитѣ и отъ Н. Високопрѣосвещенство св. Пловдивския митрополитъ, който ще го придружатъ до София.

На гарата въ София Н. Блаженство ще бѫде посрѣщнатъ и поздравенъ отъ Н. Ц. Височество Прѣстолонаслѣдника Борисъ, Князъ Търновски, Негово Високопрѣосвещенство Прѣдседателствуващия св. Синодъ, Министерския съвѣтъ, Тѣхни Високопрѣосвещенства членоветѣ на св. Синодъ и Митрополитѣ прибиващи въ София съ столичното православно духовенство и находящитѣ се въ София висши екзархийски и синодални чиновници, столичния градски кметъ, духовнитѣ нччалници на иновѣрнитѣ изповѣдания, висшитѣ граждански и военни чиновници и учебното тѣло.

Прѣдружаващитѣ Н. Блаженство. Н. Блаженство е потеглилъ отъ Цариградъ съ специаленъ влакъ. Отъ Цариградъ го прѣдружаватъ пратеникътъ на царското правителство г. Пасаревъ, съвѣтникъ въ Министерството на външнитѣ работи и на изповѣданията, и отъ служащитѣ при Екзархията, Н. Прѣосвещенство св. Величкия епископъ г. Неофитъ, Н. Високопрѣподобие екзархийския протосингелъ архимандритъ Стефанъ, Н. Прѣподобие диаконъ Харитонъ, екзархийския капукехая (придворникъ) при Портата г. Я. Гелевъ и екзархийския счетоводитель г. Чилевъ. Отъ Пловдивъ Н. Блаженство. придружили Н. Високопрѣосвещенство св. Пловдивския митрополитъ г. Максимъ, и г. Апосоловъ, м-ра на желѣзницитѣ, пощитѣ и телеграфитѣ—първия прѣдставитель на св. Синодъ, втория правитслството.

Прѣдседателствуващия св Синодъ. Още на утрото отъ пристигането на Н. Блаженство екзарха, Прѣдседателствуващиятъ св. Синодъ, Н. Високопрѣосвещенство св. Доростолския и Червенски митрополитъ г. Василий се прѣдставилъ на Н. Блаженство и го помолилъ да го освободи отъ мандата и да благоволи да прѣдседателствува той заседанието на св. Синодъ. Н. Блаженство помолилъ Н. Високопрѣосвещенство да продължава да прѣдседателствува синоднитѣ заседания и да води синоднитѣ работи, защото здравето му не позволява и докторитѣ му сж прѣпоржчали пълно спокойствие.

Св. Търновския митрополитъ. Синодалниятъ архирей Н. Високопрѣосвещенство св. Търновския митрополитъ замина тази сутринь, 30 и ноември, съ пощенския влакъ за г. Търново, за да произведе избори за членове за епархийския съвѣтъ На връщане отъ Търново Н. Високопрѣосвещенство ще се отбие въ г. Враца, дѣто ведно съ Епархийския духовенъ съвѣтъ ще приготви окржжното писмо за изборъ на киріархъ за вдовствуващата, подиръ блажената кончина на приснопаметнаго митрополита Константина, Врачанска катедра. Изборътъ ще стане на 17 идущи януарий. Кандидатската листа съ имената на достапзбираемитѣ е опрѣдѣлена отъ св. Синодъ.

Епархийскитѣ бюджети. Въ послѣднитѣ си заседания св. Синодъ е прѣгледалъ и одобрилъ прѣдставенитѣ отъ епархийскитѣ съвѣти бюджети. Всички тия бюджети сж изпратени въ Министерството на външнитѣ работи и на изповѣданията за свѣдение и утвърждение.

Цариградската духовна семинария. Зданието на Цариградската българска духовна семинария е въ съсѣдство съ болницата „Еѵлогия Георгиевъ“ на Шишли. Тя и болницата сж на едно отъ най-хубавитѣ и здравословни мѣста. Околовръстъ семинарията е обиколена съ алеи. Градината й цѣлъ паркъ. Понеже се закри, възпитаницитѣ й се прѣмѣстиха въ софийската духовна семинария, зданието й сега е празно. Зъ семинарията, слушаме, сж се явили доста покупатели. Между покупателитѣ е и ерменската община и турското правителство. По продажбата на семинарията не е взето никакво рѣшение. Този въпросъ ще се обсѫди тепърва. Той ще се внесе на разглеждане въ св. Синодъ. По него ще се ѳондира и правителството.

Управяващия св. Неврокопската епархия. Съ писмо св. Синодъ е увѣдомилъ Н. Високопрѣосвещенство св. Дебърския митрополитъ г. Козма, че съ синодно постановление е назначенъ врѣменно за управляващъ св. Неврокопската епархия, чиято катедра е вакантна. Високопрѣосвещениятъ Козма се готви и тия дни ще замѝне за г. Неврокопъ, седалището на Неврокопската епархия.

Панахида Въ недѣля, на 1-й ид. декември, въ Синодалния параклисъ „Св. Царъ Борисъ“, слѣдъ Божествената литургия, ще се отслужи панихида за блаженопочившия *първи български екзархъ Антимъ* по случай 25 годишнината отъ кончината му и за приснопаметния *Митрополитъ Константина Врачански* по случай годишнината отъ кончината му.

Скрѣбно извѣстие.

Извѣстяваме на роднини, приятели и познати, че многообичната ни: съпруга, мѫйка, снаха и единствена дъщеря

Марийка Ст. Попова

Родена 1891 г. въ с. Пордимъ

слѣдъ тримѣсечно тежко боледуване прѣдаде Богу духъ въ Плѣвенската държавна болница на 16-й т. м. 2 часа слѣдъ обѣдъ въ най-цвѣтущата си 22 годишна възрасть. Опѣлото й се извърши въ гр. Плѣвенъ на 17-й с. м. въ 4 часа слѣдъ обѣдъ.

ДЪЛБОКО ОПЕЧАЛЕНИ: съпругъ *Стоянъ*, синъ *Георги*, свекъръ *свещеникъ Иванъ*, свекърва *прѣзветера Василия*, девери *Николай* и *Петръ*, баща *свещеникъ Димитрий*, майка *презвитера Неда*, дѣдо *Георги* и братъ *Георги*.

[redacted] [redacted]

Кооперативна Печатница „Гутенбергъ“ — София.
Телефонъ № 1101 и 1498.

Год. XIV. София, сѫбота, 7 декемврий 1913 год. Брой 63.

СЪДЪРЖАНИЕ:

1. Църковната автономия. — Тс.
2. Влияние на философията върху теологията. — Свещ. Д-ръ Кр. Цѣновъ.
3. Началнитѣ насоки къмъ бѫднина. — Откровеновъ.
4. Мнѣния и отзиви: Слѣдъ войната — И. Евтимий.
5. Книжнина. 1. Въ блѣсъка на моитѣ ноши. — Ст. Михайловски. 2. Единъ отъ многото. — В. Узуновъ.
6. Синодални наредби и разпореждания.
7. Църковна общественъ лѣтописъ.
8. Обявления.

Църковната автономия.

Българската църква е по-стара отъ Българското княжество, днесъ трето царство. Тя е сѫществувала прѣди да се освободи България и прѣди да се създаде прѣзъ миналия вѣкъ Българското княжество на Балканский полуостровъ. Възобновена подиръ дълги и усилни борби въ турската империя, султантъ припозна църковното право на българския народъ и го озакони съ фирманъ подъ име Българска екзархия. Това стана при султанъ Азисъ. Наедно съ възобновата на Българската църква, той я озакони и такава пълна автономия, каквато е имала, има и днесъ, Цариградската православна църква. Най-цѣнното въ автономията е неприкосновеностьта на Българската църква и нейното право да законодателствува, да урежда и да съвършенствува своята управа. Въ фирмана султантъ задължава правителството си да утвърждава законодателнитѣ й наредби, та да бѫдатъ задължителни за всички органи на властьта въ турската империя.

Първиятъ законодателенъ актъ на Българската църква бѣ демократичниятъ Екзархийски уставъ, изработенъ отъ народнитѣ прѣдставители, духовни и миряни, въ първия църковенъ учредителенъ съборъ въ 1871 година. Народнитѣ прѣдставители бѣха напълно независими въ своето законодателство. Църковниятъ учредителенъ съборъ се откри и закри по рѣшението и волята на народнитѣ избраници. Официалната свѣтска власть не се намѣси ни прѣко ни посрѣдствено въ заседанията, въ дебатитѣ или въ рѣшенията на събора. Той бѣ безусловно свободенъ въ своята църковна творческа дѣйность, плодъ на което е Екзархийскиятъ уставъ. Най-сѫществената часть на този уставъ — финансовата и донѣкѫдѣ управната се утвърди отъ турското правителство още прѣзъ 1873 г.

Гарантирана тъй и почитана отъ турското правителство, автономностьта на Бълг. църква не можеше да не бѫде зачетена и отъ Бълг. княжество, което освободителната война създаде прѣзъ 1878 г. Въ първото Велико учредително народно събрание, което се свика подиръ освобождението (1879 г.) въ гр. Търново да начертае конституцията на княжеството, принципътъ за автономностьта на Българската църква се зачете, като се развии и оформи съ специаленъ членъ въ конституцията. Въ първото учредително народно събрание и въ всички други, които се занимаваха подиръ него съ измѣнението на конституцията, никой не излѣзе срѣщо принципа на автономностьта. Доказателство за това сѫ протоколитѣ на великитѣ народни събрания. А най-убѣдително доказателство е самиятъ 39. членъ на конституцията, категориченъ конкретенъ изразъ на принципа, за който е дума. Този членъ гласи: „Българското княжество отъ църковна страна, като е нераздѣлна часть отъ Българската църковна область, *подчинява се* на Св. Синодъ — върховната духовна власть на Българската църква, дѣто и да се намира тя“ ... Подчинението, за което се говори е, разбира се, по чисто духовни работи, сѫщо и за работи по църковното законодателство и по църковната управа. По буквата и духа на члена, съборната духовна върховна власть е напълно автономна въ своитѣ разпоредби по църковни работи и въ своето законодателство по църковно-управни работи. Конституцията дава това право само на Българск та православна църква въ Царството. Всички други християнски църкви отъ неправославно изповѣдание нѣматъ право на законодателство по църковно-управни работи: такивато църкви ще се уреждатъ и управяватъ сообразно съ законитѣ, които ще се издадатъ специално за тѣхъ. А тия закони ще се изработятъ не отъ тѣхъ, но отъ законодателната власть. Додѣто чл. 39 говори, че Царството се подчинява „отъ църковна страна“ на духовната върховна българска власть — Светия Синодъ, членъ 42, наопаки, оговаря, че неправославнитѣ християнски църкви въ царството се управяватъ отъ своитѣ духовни власти, но подъ надзора на надлежния министръ и по закони, които ще се издаватъ по тоя прѣдметъ. Ето буквалния текстъ на тоя членъ: „Църковнитѣ работи на християни отъ неправославно изповѣдание и на

друговѣрци управяватъ се отъ тѣхнитѣ духовни власти, но подъ върховния надзоръ на надлежния министръ, споредъ законитѣ, които ще се издаватъ по тоя прѣдметъ".

Разликата въ отношенията на властьта въ Царството къмъ Българската православна църква и къмъ неправославнитѣ християнски е повече отъ очебийна. Отъ чл. 39, допълненъ съ чл. 42, излиза, че църковнитѣ работи на християнитѣ отъ православно изповѣдание се управяватъ отъ тѣхнитѣ духовни власти, не подъ надзора на надлежния министръ, т. е. не подъ надзора на министра на външнитѣ работи и на изповѣданията, както става съ работитѣ на неправославнитѣ християни, но самостойно. Изключена е всѣка прѣка или непрѣка намѣса на свѣтската власть, както и на всѣкакъвъ нейнъ контролъ. Така се е разбирало това и отъ законодателитѣ въ обикновенитѣ народни събрания. Доказателство е „Закона за устройството и службата по Министерството на външнитѣ работи и на изповѣданията", приетъ отъ Народното събрание въ 1907 г., утвърденъ съ указъ и обнародванъ въ брой 278 на „Держ. Вѣстникъ" отъ 1907 г. Въ членъ 3 на този законъ се казва, че Православната църква, въ границитѣ на Княжеството, се управява по църковнитѣ правила и „Екзархийския уставъ" приспособенъ въ Княжеството, а алинея б на същия членъ гласи, че „подъ вѣдомството на Министерството на външнитѣ работи и на изповѣданията се намиратъ неправославнитѣ църкви и религиозните общини на друговѣрцитѣ". Българската църква е изключена, защото е автономна. Когато се изработи проекта за този законъ, стана опитъ да се подчини и Българската църква, като се тури подъ вѣдомството на Министерството на изповѣданията, но Св. Синодъ съ конституцията въ ржка се застъпи за традиционното си право и първоначалната редакция на проекта се коригира. Така поправенъ, проектътъ се внесе въ Нар. събрание.

Противъ коригираната редакция се обади само единъ народенъ прѣдставитель въ камарата. Направи впечатление не мнѣнието на нар. прѣдставитель, но опитътъ да се революционира сѫщу конституцията и да се посегне на единъ основенъ въ нея принципъ. Въпросътъ не е за мнѣние. Единъ народенъ прѣдставитель, но и всѣки гражданинъ, може да има мнѣние по устройството и уредбата на Българската църква. Единъ може да е на мнѣние Църквата да бѫде подчинена подъ това или онова министерство, другъ може да е противъ едно църква, а да е за друга, трети пъкъ може да е противъ всѣка църква и пр. Това сѫ лични мнѣния на граждани или на народни прѣдставители. Като мнѣния, тѣ може да се респектуватъ. Ала надъ тия мнѣния стои волята на народа, изразена въ конституцията. Между мнѣнията на гражданитѣ и тия на народнитѣ прѣдставители има прѣграда, която никой въ царството — ни гражданинъ, ни народенъ прѣдставитель, ни министъръ — не може да прѣскача: тази прѣграда сѫ принципитѣ, прокарани въ конституцията.

Авт номията на Българската църква е такъвъ принципъ. Тя е и едно право, което трѣбва да почитатъ управницитѣ и законодатели. Върховната духовна власть, която е прѣмълчавала, когато сѫ се отнемали лични права на духовници, като лишаване отъ право за избираемость, не може нито да прѣмълчи, нито да допусне да се посегне на право, което Църквата е имала преди освобождението на България и което е осветено не само отъ конституцията на Царството, но и отъ канонитѣ на Православната църква, които сѫ задължителни за всички православни. И прѣзъ 1907 година тя изпълни дългъ, като прѣдяви една грѣшка, която щѣше да тури законодателството въ противорѣчие съ 39 чл. на конституцията и Църквата въ конфликтъ съ законодателството.

Ала не сѫ само законитѣ, съ които може да се посегне върху автономностьта на Църквата. За това има много пѫтища и много срѣдства. Едно такова срѣдство може да сѫ разпоредбитѣ на правителството или на надлежното министерство, което борави съ църковнитѣ работи на гражданитѣ. Като автономна, Българската църква не може да бѫде подвѣдомствена, нито пъкъ нейната съборна духовно-църковна дѣйность може набѫдеще контролирана отъ некомпетентни учреждения или лица. Църквата се управява съборно и нейнитѣ рѣшения и разпоредби може да се контролиратъ и оцѣняватъ съборно. А какъ става това, въ Екзархийския уставъ е посочено. Ще бѫде смѣло да се допусне, че чиновници може да контролиратъ и прѣцѣняватъ съборнитѣ рѣшения и разпоредби на цѣркв ната висша управа. Въпъ отъ финансовитѣ работи, които сѫ отъ свѣтски характеръ и контролътъ на които е право на дѣржавата, рѣшенията и наредбитѣ на църковната управа не може да се прѣдоставятъ на прѣцѣнка на чиновници. Законодателството и рѣшенията на Н. Събрание не може да се контролиратъ отъ правителствата, които сѫ отговорни прѣдъ него, а още по-малко отъ чиновници. Законитѣ и рѣшенията се контролиратъ и изправятъ отъ самото законодателство. Една камара може да внесе промѣна въ законитѣ, създадени отъ друга камара. Но камаритѣ иматъ за критерий принципитѣ на конституцията. Сѫщото е и въ църковната управа. Нейната конституция прѣдвижда съборна управа. Всички рѣшения и разпоредби у нея стават съборно. И както камарата има своя критерий въ конституцията, така и синодатъ имать своя — той е Екзархийскиятъ уставъ и църковнитѣ канони. Обща максима е: кога се посѫга върху основни принципи, на които се крѣпи единъ институтъ, отговорни сѫ не само тия, които вършатъ това, но и тия, които го допускатъ. Това е обективната истина... *Тс.*

Свещ. Кр. Цѣновъ.

Влияние на философията върху теологията.

IX.

„Естествената теология въ 18 столѣтие бѣше, като основа на цѣлото мислене, а даже, основа на цѣлия животъ. Да се посѣгне върху нея, би значило да се прѣобърне наопаки цѣлия Божественъ човѣшки порядъкъ" (Paulsen). Обществените ръководители и държавници считаха почти за „атентатъ противъ обществото и противъ гражданското общество", ако нѣкой обвиняваше лошо или пъкъ неприлично *общопритиятѣ доказателства* за Божието битие Кантъ не се убоя отъ свето врѣме, посѣга съ могжща ржка върху тѣзи доказателства и ги обезсили. Мнозина бѣха въ недоумѣние, какво да поставятъ за основа на своето мировъзрѣние, а други счетоха Кантовата религиозна философия за цѣло откровение. Професори започнаха да четатъ лекции върху Канта, извѣстни започна да се говори за „категоричния императивъ", за „нѣщото само по себе" (Ding an sich), за „идеитѣ" и „постулатитѣ", за „религията

въ границитѣ на разума“ и пр. Това пристрастяване къмъ философията на Канта нѣкои съ негодуване и на присмѣхъ наричаха „трансцендентална инфлуенца“. Професори бивахъ пѫдени отъ едно мѣсто на друго, студенти разгонвани, но нищо не помагаше. Даже свещенници въ черква започнаха да обясняватъ Канта, а единъ въ Цюрихъ (Stolz) училъ, какво Кантъ стои по-горѣ отъ Христа. Нѣкои пъкъ даже знаеха да подведатъ и учението за евхаристията подъ Кантовия „ноуменъ“ и „феноменъ“. Човѣшкиятъ умъ, тъй упоритъ по-рано, десно се приспособи и не можеше да си прѣдстави, какъ може иначе да се мисли, освѣнъ като Канта. Кенигсбергскиятъ мѫдрецъ стана пѫтеводна звѣзда на философската мисъль. Слѣдъ Канта се явиха и други философи. Хората се увлѣкоха и въ тѣхъ, но това увлечение бѣше кратковрѣменно. Кантъ и до днесъ плѣнява умоветѣ и мнозина черпятъ отъ него най-дълбоката си мѫдрость.

Кантъ съ своята теория на познанието показа, че е цѣло заблуждение да се твърди, че вѣрата може да се доказва и да се налага на разума, както правѣше догматичната метафизика на схоластичната философия.

Вѣрата се крѣпи не върху познанието, а върху фактитѣ на нравственото съзнание. Познанието се ограничава въ сѣтивния опитъ и не може да отиде по-нататъкъ въ областьта на свърхчувственото. Теоритическия разумъ тукъ се спира и му е абсолютно невъзможно да вникне въ тайната на дѣйствителностьта. Само практическиятъ разумъ е онази сила у насъ, която ни открива дѣйствителния миръ, свѣта на цѣлитѣ и ни показва, че достойнството на человѣка не лежи въ познавателната страна, а въ *волевата*. Паулсенъ казва, че ако човѣкътъ бѣше само разумъ, безъ воля, то не щѣше да бѫде по никой начинъ възможно да му се покаже, какво царството на цѣлитѣ и нравственията порядъкъ въобще сж и негова вжтрѣшна закономѣрность. Волята е най-дълбоката наша сжщность и тя ни кара да се съзнаемъ, че ние принадлежимъ не на свѣта, който се явява на сѣтивата, а на абсолютната дѣйствителность, че ние сме граждани въ царството на цѣлитѣ. Критическата философия показва, че само онази вѣра е възможна, която почива изключително върху волята. Теоретическиятъ разумъ може само да дава извѣстни пояснения, сравнения, уподобления, но не и вѣра. Рускиятъ догматикъ, епископъ Силвестръ, намира какво Кантъ е билъ „съвсѣмъ правъ“, като е „строго обсѫдилъ и отхвърлилъ у прѣжнитѣ доказателства за Божието битие онова значение, каквото имъ отдавали до тогава“. То се знае, по този въпросъ нѣма двѣ мнѣния. Но това, което днесъ се счита съвсѣмъ естествено и право, на онова врѣме се прѣдставяше въ умоветѣ на хората като „атентатъ“.

Кантъ увлече всички на онова врѣме и самата теология трѣбваше да се ориентира по неговата философия. Даже онѣзи, които бѣха противъ него, въ много отношения бѣха сжщински Кантиячи. Днесъ съвсѣмъ не рѣдко се случва този комизъмъ, дѣто, нѣкой, като оборва въ извѣстни нѣща Канта, въ края на крайщата самъ сведе въпроса тъй, както Кантъ е направилъ, само, че малко нѣщо потъмно.

Слѣдъ Канта се образуваха главно двѣ течения въ религиозната философия. Привърженицитѣ и на едното и на другото течение притендираха да сж чисти Кантиянци. За това нѣщо бѣше самъ Кантъ виновенъ, защото има нѣкои мѣста отъ неговата философия, дѣто различно могатъ да бѫдатъ тълкувани.

Albrecht Ritschl, Schleiermacher, Biedermann, Lipsius, Sabatier и др. схващаха Кантовитѣ *идеи* само като символични, неадикватни прѣдстави на не-познаваемото. На примѣръ, идеята за Бога е инадекватна прѣдстава, нѣщо образно, което отъ философско- теоретично становище не може да бѫде прието, „обаче необходимо на етично-религиозното съзнание“. Единъ отъ привърженицитѣ днесъ на тази школа (H. Vaihinger), като спори съ рационалиститѣ по въпроса, като какъ трѣбва да се разбиратъ Кантовитѣ религиозни идеи, казва: „Споредъ неговото (Кантовото) мнѣние нравственодѣйствующиятъ человѣкъ поставя религиознитѣ идеи единствено чрѣзъ своето етично дѣйствуване и то като етични реалитети; моралната вѣра е едно свободно поставяне на религиознитѣ идеи, едно искане да има мораленъ порядъкъ; тя е едно волево рѣшение. Въ тази смъсъль и само въ тази смисъль трѣбва да се вѣрва въ тѣзи идеи“. „Новиятъ рационализъмъ слѣдъ Канта изхождаше като Кантъ отъ нравственостьта, но методата имъ бѣше онази на стария рационализъмъ: Методата на логическитѣ заключения. Но това не бѣше Кантовото мнѣние“. (Прѣдговоръ отъ Vaihinger къмъ „Kants Lehre vom Glauben“ отъ Sänger) Сжщо така схващатъ Канта днесъ Konstantin Oesterreich въ своето съчинение: Kant und die Metaphysik; Sänger въ: Kants Lehere vom Glauben; Julius Guttmann въ: Kants Gottesbegriff и мнозина още други философи и теолози.

Иначе обаче бѣше разбралъ на онова врѣме кантовитѣ идеи Henri Bois. За него Кантъ бѣше още метафизикъ, т. е. такъвъ, който въ основата на своята религиозна философия поставя не само положения, произходящи изъ практическия разумъ, но и изъ спекулативния. На това гледище стои и Paulsen. Този послѣдниятъ — твърди, че нѣкои основни мисли отъ Платоновата и Лайбницовата философия се срѣщатъ и при Канта. И то макаръ не като доказуемо разумно познание, но все пакъ като необходими идеи, както на практическия, така и на спекулативния разумъ. Тъй че Кантовата вѣра (изразяваща се въ идеи resp постулати) съдържа положения напълно адекватни на трансцендентната сжщность.

Нека да поясними тукъ накратко влиянието на Канта върху двама отъ най видните теолози на 19 столѣтие: Шлайермахеръ и Ричлъ, които дадоха една съвсѣмъ опрѣдѣлена физиономия на нѣмската теология.

Шлайермахеръ усвоява кантовата теория на познанието и я взема, като прѣдпоставка на своята религиозна система. Вѣрата не може да се утвърди върху знанието. Тя не е дѣло на разума и философията, а се корени въ чувството на абсолютната зависимость отъ безкрайното. Истинитѣ на знанието и истинитѣ на вѣрата нѣматъ помежду си никакво отношение и затова не може да има никакви *доказателства* за Божието битие. За християнската църква, споредъ него, е отъ съвсѣмъ голѣмо значение да бѫдатъ отдѣлени спекулативнитѣ, философскитѣ положения отъ догматитѣ, за да не се внася въ тѣзи послѣднитѣ разни измислици и подиръ да бѫдатъ считани и тѣ за догми. Да се внесе спекулативенъ елементъ въ вѣрата, значи, да се подкопае изъ основа чувството на абсолютната независимость, съ други думи, да се подкопае самата вѣра. Шлайернахеръ се явява даже по-краенъ отъ самия Кантъ. Кантъ все пакъ приемаше поне едно доказателство — моралното — като централенъ пунктъ въ своето религиозно учение, но Шлайермахеръ не признаваше абсолютно никакво доказателство. Вѣрата си е единъ фактъ, една стихия и нѣма нищо общо съ никакво доказателство. При Шлайермахера съвсѣмъ ясно може да се констатира, че той е провелъ до край, както, отъ една страна, възгледитѣ на Канта, тъй, отъ друга, онзи религиозенъ мистицизмъ, който на първо врѣме бѣше вложенъ въ основата на лютеранството. За Шлайермахера обикновено се казва, че е извоювалъ за религията една „собствена провинция“ — въ чувството. Основнитѣ мисли на своята религиозна система той е изложилъ въ класичното произведение: „Über die Religion“ (За религията).

Началнитѣ насоки къмъ бѫднина.

—

Всички обществени групи, вѣстници и лица се вълнуватъ. И много книга се изписа, много мастило се изли, но-само въ взаимни нападки, въ обвиненія и въ търсене на „виновници". Ний бѣхме се почувствали въ положение на стопанинъ, чиито имоти се разграбватъ, а домътъ руши. И всички въ упрѣхя, и недоумѣние и отчаяние само се питахме: „кой е виновника за станалото?"

Този въпросъ, изтъквайки общото недоумѣние, стана източникъ за сензация и жалнитѣ за такава ежедневници я полеха съ такава ревность и страсть, че резултата бѣ да се покрие цѣлата ни родина съ духа на отрицанието, абсолютното отрицание въ всичкитѣ отрасли на обществения и духовенъ животъ..

И въ този общъ гъмъкешъ не се поде въпроса за нови насоки. А че има нужда отъ това — фактитѣ говорятъ.

Наистина, за да бѫдемъ безпристрастни, трѣбва да изтъкнемъ два такива: единътъ излѣзе отъ страна на единъ бивши управляющъ и изъ̀кна че липсватъ у насъ условия за създаване силни личности, които биха повели къмъ добро бѫдащъ; другиятъ — академичетъ икономистъ, който казваше че видитѣ на миналого сѫ изжившни и че трѣвало да се създаватъ нови, като изтъкваше и тия нови идеи въ формата на засилена производството и общественитѣ предприятия въ духа на силно народно стопанство и капитализмъ.

Тия дѣа мирогледа, въ своитѣ едностранчивости, тръгнаха по различни пътища. И, макаръ и противоположни, тѣ даже и не се кръстосаха, не се съизмѣриха — и не отстояха себе си единъ срѣщу другъ. Минаха просто като „мнѣния", които се удавиха въ бурнитѣ обществени бъркания за виновность и невиновность.

А времето вървѣше и върви, безъ ний да можемъ да се ориентираме въ посокитѣ му, като лодка по бурно море безъ компасъ.

И всѣки, който лично не е заинтересуванъ въ послѣдствията отъ врѣвата за „виновность" — всѣки чуждъ на домогванията въ общественитѣ групировки, съ свито сърце отъ болка се пита:

—А насока къмъ бѫднина има ли?

Честитата бѫднина не идва сама. Защото тя не е слѣпия случай. Честитата бѫднина — и за отдѣлния човѣкъ и за народитѣ — е *желанната* бѫднина. Тя е сумата отъ ижидивени усилия, отъ напрежения въ създаване факти и фактори, отъ енергия за отбиване и канализиране теченията на моментитѣ, на самия духъ на врѣмето, като се измѣняватъ случайнитѣ направления въ едно общо, водящо къмъ желанния край.

Значи, ако ний искаме да дойдемъ до една народна доброчестина, намъ първо се явава необходимо да опрѣдѣлимъ, какво разбираме подъ думата народна доброчестина. Послѣ това ний ще опрѣдѣлимъ срѣдствата.

Но тукъ е именно болното мѣсто на голѣмтя общественъ въпросъ.

Както въ частното (отдѣлно, а не лично) производство трудътъ се *механизира* и личностьта почна да се ограничава все въ по-тѣсенъ и по-тѣсенъ кржгъ на проявление, все въ по-тѣсна и по-ограничена специялность, сѫщо така и въ общественитѣ понятия всѣки се ограничи да гледа прѣзъ малкия и тѣсенъ кржгозоръ на специялностьта си. А отъ тукъ произлѣзоха и противорѣчията въ разбиране понятието *народъ*, а въ едно съ това и понятието *доброчестина*. Условноститѣ не само на деня, но и на минутата даваше осѣтление на тия понятия. А то значи разбиране на человѣка като личность, тормозяне на човѣшкия духъ до степенъ на робъ. И при тия обстоятелства се дава резонната смисъль на противорѣчията, които ни изковава новото понятие: *„свободни роби."*

И именно тукъ трѣбва да се почне опрѣдѣлянието на нашата бѫднина. Цѣлта на нашето народно развитие трѣбва да се опрѣдѣли именно къмъ това: народътъ, цѣлокупнитѣ български народъ да стане едно сѣмейство, чиито членове да бѫдатъ тѣй еднородни, както всички християни сѫ равни прѣдъ слтаря Христовъ съ еднакви задължения и отговорности прѣдъ Спасителя и еднакво обязани за всѣки изпадналъ или заблуденъ членъ отъ него. Т. е. отъ всѣки членъ на нашето общо сѣмейство да стане личность съ воля и характеръ, съ съзнание и вѣра — съ яка връзка въ отношенията си къмъ Бога и своитѣ братя. А тѣзи личности нѣма да израстнатъ като гѫби отъ промѣна на членове отъ нашия основенъ законъ, а най-малко отъ прѣнията на пъстрата прѣдставителска зала. Защото духътъ и мирогледътъ не се калятъ въ слогопрѣмията, а най-малко се градятъ тамъ. Характера и волята се зидатъ изотвѫрѣ и то въ много по-ранна възрасть. Слѣдователно, не отъ тамъ трѣбва да почнемъ дѣлото на бѫдннята.

Лоното на обновата трѣбва да бѫде тамъ, откѫдѣто иде и отхраната. Очитѣ ни трѣбва, именно въ такива горчиви минути, да се обърнатъ къмъ *сѣмейството*, защото тамъ сѫ нашитѣ грижи, нашиятъ трудъ — цѣлиятъ нашъ земенъ животъ. Тамъ е нашето потомство за което ний днесъ страдаме и за което трѣбва да виждаме залогътъ за бѫдащето, за одѣлотворяване народнитѣ (а тоже и личнитѣ) блѣнове и мечти, завѣти и идеали. Защото никога не сѣ жъни безъ да се сѣе, а сѣе се изотвѫрѣ, а не изотвънъ народа. А народната угроба е сѣмейството и оттамъ трѣбва да се започне дѣлото на бѫдащето.

Ний нѣма да пигаме за стореното въ това лоно. То е наявѣ, открито. Плодоветѣ на доднешното сторено за сѣмейството — и въ него — сѫ по сътгдитѣ. Тѣ сѫ и на всѣкѫдѣ. Тѣ сѫ полуотрицателнитѣ маси, готови да реагирать въ полза на всичко, но не и на народнитѣ завѣти, на правотческа вѣра и самосъзнание като българи.

Мнозина отъ тѣхъ даже и съ погнуса се отнасятъ къмъ всѣко родно, всѣко народно. Като че се намираме въ врѣмето на от. Паисий — долкова сѫ умѣстни неговитѣ укорни думи:

„О, неразумний народе, поради що се срамишъ да се наречешъ българинъ"!

И, ако се приеме, че синоветѣ приличатъ на бащитѣ-колко би трѣбвало да се срамува българинътъ, ако не е изгубилъ това си душевно качество!

Но изглежда, че не само се срамуваме, а нѣщо повече: явилитѣ се сѣмейни раздори, вмѣсто да се стремимъ да изгладимъ чрѣзъ изправление на личнитѣ недостатъци на тия свързани лица въ едно, — ний сме свидѣтели какъ публично се изисква дори суспендиране на канони и закони, само и само да се даде възможность на тия недоразумения да се разразятъ въ разстроение на сѣмейството, въ разкѫсване на връзкитѣ.

И това не сѫ идинични случаи.

А всичко това значи, че ний значително сме отпаднали отъ идеята за народъ и отечество и затова именно сме се стремили не къмъ запаза и въздигане огнището на сѣмейството, а къмъ поквората и разстройството му.

А именно тукъ би трѣбвало да се почне зидателната дѣйность на бѫднината, на доброчестината на нашия народъ.

Откровеновъ.

Мнѣния и отзиви

Слѣдъ войната.

IV.

Да свиемъ знамената!

Общи идеали за всички! За мнозина бѣше до лани праздна тази дума. Но който прѣживѣ днитѣ отъ 17-и септемврий до 5-и октомврий и по-късно—и такъвъ е всѣки българинъ—той знае, че въ България има общъ идеалъ, неоспорванъ отъ никого. Той знае, че по-напрѣдъ на думи имаше отрицатели на българския народенъ идеалъ, но това бѣха книжни, теоретични отрицания, които, като мъгла прѣдъ утренно слънце, изчезнаха прѣдъ свѣтлината на народния идеалъ, когато се почувствува вече реалната сила на народния идеалъ и неговата близость до душата на всѣки българинъ. Който прѣживѣ днитѣ на мобилизацията и началото на есенешната война, той видѣ, какъ всичко живо и съзнателно въ България съ кръвь и жертви манифестира всеобщността на народния идеалъ, той видѣ, съ съзнание свити всички партийни, политически и културни знамена, свити подъ знамето на народния идеалъ. И, като се говори, нѣмаше собствено нищо за очудване въ туй, защото и най-простата логика дава да се разбере, че не противорѣчи нищо отъ българския народенъ идеалъ на никое отъ искрено-съзидателнитѣ и водени течения въ България, че само подъ условие на частично поне проникновение на народния идеалъ е възможно проникновението на какъвто и да билъ идеалъ въ България, стига той да е искренъ. Малкитѣ, или по-точно, потиснатитѣ народи, народитѣ, които имать написано на знамето си само освобождение и напрѣдъкъ на свойто собствено плѣме, имать важното прѣимущество, че съ народния идеалъ не можатъ да не бждатъ всички, които се въодушевяватъ въ каквато форма и да било—отъ стремежи за правда въ живота, за напрѣдъкъ на духа. Българскиятъ народъ има щастието да има това прѣимущество, защото неговиятъ националенъ идеалъ се ограничава съ най-елементарното, а елементарното се признава отъ всички, защото неговиятъ националенъ идеалъ иска само едно—да се гарантира сѫществуването и свободата на този народъ и заедно съ туй да се гарантира възможността за неговия напрѣдъкъ. А кой може да каже, че „напрѣдъкътъ", както той го разбира, не изисква, като необходимо условие, свободата и независимостьта на страната и народа, въ който той ще прокара своя „напрѣдъкъ"? Да вземемъ, напримѣръ, най-крайното въ случая течение у насъ — социялистическото. Има ли въ основитѣ на социялизъма нѣщо, което да противорѣчи въ сѫщностьта си на българския националенъ идеалъ? Не е ли въ пълна хармония политическия стремежъ на социялиститѣ — всѣка личность и всѣка група отъ личности, всѣки народъ, да бждатъ напълно свободни въ проява на своята природа, въ осѫществяване на своето разбиране на живота, — не е ли въ пълна хармония този стремежъ на социализма съ тоя въ българския националенъ идеалъ — да се постигне сѫщото частно отъ сбора отъ свободнитѣ личности, говорящи български езикъ — за българския народъ? Не е ли удовлетворението на втория стремежъ удовлетворението и култивирането на първия? Тъй е и съ всѣки искренъ идеалъ или направление въ България, стига тѣ да сѫ искрени. Каквато и да е тѣхната крайна цѣль, тя не може да изисква, единъ народъ, силенъ и мощенъ по минало и по духъ, да остане въ робство на чужди народи и въ сѣнката на това робство и това насилие надъ народния духъ да се култивира стремежъ къмъ осѫществяване на тѣзи идеали и направления. До като на българското знаме бѫде написано само свобода за народа и никакви икономически или други идеали да господства надъ други, до тогава българското народно знами ще обединява всѣко друго искренно развиваще се въ България знаме. Прѣзъ есенешната война ние видѣхме реално потвърждение на тази истина. Както тогава имаше прѣдъ що да се свиятъ всички знамена и да се обединятъ въ едно, тъй има и сега. Тогава се обединиха прѣдъ нуждата — всички съ кръвь и жертви да прѣмахнемъ останалитѣ части отъ окованитѣ, които спиряха напрѣдъка на българския народъ и неговото запазване като нация, сега пакъ тѣ трѣбва да се обединятъ прѣдъ повелителната нужда — всички съ общи сили, тихо и безъ сътресения да потърсятъ тѣзи ненормалности въ основата на държавния механизмъ, присѫствието на които се усилиха общата свѣтина — отечеството то — отъ катастрофи, даже въ годинитѣ на такова безусловно народно въодушевление и единение, както прѣзъ прѣживяната година. Всѣки въ своята область да развива свойто знаме на трудъ и по своему разбирана работа, но всички да свиемъ знамената на взаимнитѣ борби, взаимнитѣ недоразумѣния и прѣзирания, на мнѣнията на противницитѣ, и ня си попадемъ ржка. Нека мислители, писатели, дѣятели отъ различни направления спокойно и строго-научно съ общи усилия да произведатъ диагнозата на българския организъмъ и да кажатъ думата си на българския народъ. Народътъ — това е вече доказалъ — като чуе тази дума, — не съ междуособини и търсение на виновници ще се заеме, а съ поправка на грѣшкитѣ въ миналото и съ сговорно устремяване къмъ по-свѣтло бждаще.

Четохъ нѣкждѣ единъ разказъ за Тамерлана. Леорадъ Тамерланъ подъ единъ зимъ замръзенъ върху нѣкаква свои несполуки. Очитѣ му се спрѣли на една мравка, която, носеща два пъти по-голѣма отъ нея слѣмка, се изкачвала да прѣмине зида. Не постигнала сѫдбата, тя се откъртнала долу. Веднага започнала пакъ сѫщия пъть и почти отъ сѫщата точка пакъ изнемощена паднала долу. Малко повисоко и видѣлъ Тамерланъ да се изкачила за трети пъть и пакъ неуспѣхъ и пакъ падане и ново изкачване. 70 пъти прѣтъ очитѣ на Тамерлана тази мравка падала и се изкачвала съ своя товаръ, до като най-сетнѣ усилията ѝ се не увѣнчали съ успѣхъ и тя прѣвалила зида.

На тази неуморима и неотчайваща се мравка прилича българския народъ. Висока е прѣдъ него стѣната, която трѣбва да прѣмине и прѣзъ която току-що прѣживѣ едно сгромолясване, но да бждемъ всички подобни въ неуморността си въ прѣминаване общото за всички ни прѣпятствие. Да свиемъ знамената на взаимнитѣ борби, да потърсимъ причинитѣ и прѣпятствията по пѫтя, които причиниха нашето сгромолясване, да изправимъ свой хоптъ и свой пъть, да култивираме неуклонността на българина прѣдъ изчъртания пѫть, па нека не единъ пъть, а 70 пъти, ако на враговетѣ ни е угодно, се сгромолясване прѣдъ побѣдната стѣна, която прѣзъ миналата година се опитахме да прѣминемъ.

И. Евтимий.

АДВОКАТЪ
Д-ръ Хр. Танчевъ
София
ул. „Славянска" № 37.
Пловдивъ
Булевардъ „Царь Освободитель № 7.
4—12

Книжнина.

Ст Михайловски

Въ блѣсъка на моитѣ нощи.

25.

ДУХОВНА ПОДНОВА.

Позивъ къмъ българския народъ.

Отъ сега нататъкъ една расова отплата, едно национално отвръщанье сж възможни, сж желателни за нашето племе: онъзи отплата, онуй отвръщанье които се постигатъ чрезъ висока култура!
(Изъ колта частна кореспонденция).

Не слушай, роде, тѣзъ които ти говорѣтъ:
„— Бѫди жестокъ! Смажи! Сгази! Затрий! Пребий!—“
Нимà борци сжщински само съ ножъ се борѣтъ?
Нимà съ кръвь се крѣпѣтъ великитѣ сждби?

*

Не слушай, роде, мждрина що се провиква:
„— По милно нѣщо нема на свѣта отъ мъсть!—“
Нима души въ които толкозъ злость прониква
Не приковаватъ Бога втори пѫть на кръстъ?

*

Честьта си ти опита. Би се храбро. Стига.
Връхъ тебе се нахвърлихж петь племена.
Не си ти кривъ че не прежкснж тъзъ верига!
Жаль има — но не срамъ — въ такъвъ край на война.

*

Да, стига. Ти отстжпи, — но не се очерни
Прелай се днесъ на други трудове. Тръгни
По пѫтя на прогреса. За народи — вѣрни
На своя дългъ — наставатъ скоро свѣтли дни.

*

Помни, добрѣ помни това: отъ днесъ нататъкъ
Ти само на културна почва съ врагове
Ще се сражавашъ. Днесъ, едничкий твой задатъкъ
Е този: — да отхранишъ мждри синове!

*

Духа си възсъздай, о роде мой! Издъно
Се прероди! И цѣлъ свѣтъ ще рѣче тогазъ:
„— Преминж бурята катъ стрѣскание сънно!
„За нова българска прослава дойде часъ!—“

*

А твоитѣ завистници съсѣди — жедни
За плячка — ще узнаѫтъ най подиръ че умъ
Осуетява всѣкакви ламтежи вредни,
Че знание дохажда дóкакъ на курѫмъ...

*

Напредъ къмъ битие повторно, — къмъ поднова!
Напредъ, напредъ! Каквото мѣсто заловишъ
Въ историята на културата — такова
Царовище на земний миръ ще устроишъ!

*

Напредъ! Напредъ!.. Съвѣтитѣ що днесъ ти давамъ
Сж плодъ на безпредѣлна милость и любовь,
Българию свещенна! Азъ ти завѣщавамъ
Този сѣтенъ блѣнъ, — къмъ тебъ отправямъ сѣтенъ [зовъ.

*

Ний, днешни дѣйци, ще исчезнемъ скоро. Тамо,
Въ задгробни сфери, земно чувство ако трай,
Ний ще празнуваме съ веселие голѣмо
Пробужданьето на Балканския Синай!

26.

Нелѣля. Кръчмитѣ сж пълни. Глъчъ. Пиянство. Смѣхъ.
Момци — всегда наклонни къмъ забуна и завѣра —
Заканватъ се да преобърнѫтъ старий свѣтъ на прахъ.

* * *

Искатели на воленъ редъ и на животъ широкъ,
Освободете понапредъ духа си отъ поквара,
Сгазете господарството на грозния порокъ...

* * *

Свобода даватъ неуморнитѣ въ труда ржцѣ;
Свобода даватъ съвѣсть чиста, непреклонна вѣра;
Свобода дава нѣжното и любѫще сърце...

* * *

Попитайте потисника: „— Кой ти е помагачъ?—“
„— Съ развратника, ще каже той, менъ свързва [дружба стара,
„А отрицателтъ е мой служитель и палачъ!—“

27.

Завѣтъ

Единчъкъ подвигъ
Вършете на земята, —
Възлюбете мждрость
На брата си въ душата.

* *

Едно доволство
Търсете подъ небето, —
Всѣвайте радость
На брата си въ сърцето.

28.

ОТЗИВЪ.

Гласъ изотдолу,

Лъже всѣкаква надѣжда, всѣкакъвъ блѣнъ мами.
Дарба, опитность и знанье сж три черни ями.
Духъ? Перце всрѣдъ буря! Мощь? У мравка гордъ [замахъ!
Слава? Сѣнь на сѣнки! Родъ човѣшки? Мисльщъ [прахъ

Его земнитѣ сждбини... Търсимъ утѣшенье,
Търсимъ милость: има ли ги нѣкждѣ? —

Гласъ изотгорѣ,

— У мене! —

Единъ отъ многото.

Архимандриту Евлогию.

Дѣдо попъ едва дочака 16 юний прѣзъ пустата 1913 година. Досадата тежеше върху плѣщитѣ му, като брѣме. „Нѣма ли да има край на тая неопрѣдѣленость“, — си шепнѣше той. Тия пусти гръцки войски не мога

вече да ги гледамъ, не мога да ги търпя. Кога веднажъ ще пристигнатъ нашитѣ! А колко сж близо тѣ, колко сж близо!"

Дѣдо попъ нѣкога бѣше свършилъ руска семинария, па се заселилъ край Врадаръ тука и се запопилъ. Попадията му бѣше умрѣла прѣди петь години, като му оставила петь дѣца. Само най-голѣмото отъ тѣхъ бѣше момче, сега доброволецъ-войникъ въ серската бригада. Момиченцата бѣха поизраснали, та вече гледаха кжщата.

Колко пжти турцитѣ бѣха затварали дѣдо попа за народното дѣло, ама това вече мина. Свободата сега бѣше съвсѣмъ близо — само нѣколко километра го дѣлѣха отъ нея: на българскитѣ полкове бойнитѣ тжжби сѣкашъ чуваше дѣдо попъ. Чуваше той тѣхната сладка музика, музиката на свободата. И тиха наслада се лѣеше въ душата му, както се лѣятъ волитѣ на Вардаръ прѣдъ очитѣ му.

На другия день прѣди зори, още тъмно, топовни залпове събудиха дѣда попъ. Той стана погледна прѣзъ прозореца къмъ изтокъ. Слѣдъ всѣки залпъ се свѣткаше, осияваше цѣлата околность.

Дѣдо-поповото сърдце се разтупка отъ нездържима радость. Мѣсто го не хващаше и той летѣше отъ стая въ стая като лудъ. „Война е това война е! не е инцидентъ! Свършиха се чакането вече". Тичаше той, коса му плуваше залъ него въ въздуха, брадата му се разстилаше по гърдитѣ и ги покриваше.

Зора се пукна, провидѣлъ се. Ето гръцкитѣ войски идатъ отъ изтокъ, бѣгатъ безредно: едни захвърлили пушки, други безъ раници и безъ шапки, трети яхнали на голи коне съ изрѣзани каиши по невчесанитѣ имъ снаги. Всички бѣгатъ съ безуменъ страхъ.

Стиска дѣдо попъ юмруци и ги насочва къмъ тѣхъ, безъ да знае, че едни черни, лукави очи го слѣдѣха отъ съсѣдната кжща, и голѣми, и лукави черни очи, каквито има само у гръкъ.

Слънцето огрѣ и потопи въ злато цѣлата китна вардарска околность, сѫщо слънцето, а заедно съ него и голѣмитѣ ножеве на българскитѣ войници, които прѣслѣдваха гърцитѣ.

И България още повече израсна въ дѣдопоповитѣ духовни очи. Израсна тя още по-мощна и сиянна; и въ нейния блѣсъкъ дори неможеше да гледа дѣдо попъ.

Долу по улицата минаваха безкрайни вжволици войници, български войници, бradялсани, почернѣли, пострѫхнали, отъ бойния ужасъ и окаляни отъ пети до глава. Сѣкашъ смъртьта ги бѣше осѣнила съ чернитѣ си крила.

Дѣдо попъ стоеше на чардака като законванъ и му не идваше на умъ да слѣзе долу и въ една поне цѣлувка да изяве радостьта си.

Въ неговитѣ широко отворенитѣ очи сладко потъваше множеството като нѣщо цѣло. Стоеше той като законванъ и само хълцаше и поглъщаше сладки сълзи.

„Тате, тате, ураа! Да живѣе България"!— дочу дѣдо попъ сина си и го зърна, съ войнишки дрѣхи, раница и пушка на се спусна като ястребъ надолу по стълбата къмъ улицата...

На другата зарань рано, току що пукняла зора дѣдо попъ се събуди отъ голѣмъ шумъ: по улицата минаваха бързо-бързо българскитѣ войски — връщаха се. Дѣдо попъ не можеше да разбере, каква е тая работа! Да сж разбили българитѣ—той щѣше да се научи още сноши. А нощесъ нѣмаше никакъвъ бой.

„Защо се връщате, бѣ момче?" запита дѣдо попъ отъ чардака единъ войникъ. „Да не сж ви насилили нѣщо ония поганци — гърцитѣ?"

„Не, дѣдо Попе, — заповѣдь има да отстжпимъ. И ние не разбираме, защо е тая заповѣдь".—Рече войникътъ и се затича да стигне другаритѣ си.

Ужасътъ на дѣдо попа нѣмаше прѣдѣли. Прѣдъ очитѣ му се стъмни, свѣтъ му се зави, та безъ малко щѣше да падне отъ чардака. Прѣдъ очитѣ му се смѣняха, и китнитѣ близки ридове, и Вардаръ, и грамаднитѣ сѣчести дървета въ градината му, и кжщитѣ, и всичко — всичко. Всичко се смали и незабѣлѣзано изчезна като, да потъна въ небесния океанъ. И сторе се на дѣда попа, че неговата мила България заедно съ свѣта нѣкждѣ потъна и завинаги се скри. Той не виждаше вече що става прѣдъ очитѣ му.

Неиздѣйно грозна гѫлъчка се зададе отъ западъ, която постепено се усилваше, та стрѣсна дори и унесения дѣда попъ. Отвори той очи и видѣ... О нещастие!—видѣ, че идатъ гръцкитѣ войски. И хиляди лукави, кръвнишки очи го стрѣлнаха. Дълбокиятъ погледъ на дѣда попа не можа да понесе тия лукави и кръвнишки очи. Дѣдо попъ вдѣзе при дѣцата си ни живъ, ни мъртавъ.

Стъмни се и пакъ се съмна. Заедно съ нѣколко гръцки войници бѣше и съсѣдътъ съ голѣмитѣ черни и лукави очи. Тѣ влѣзоха въ дѣдо поповата кжща. Уловиха го и зеха да му скубятъ изпъстрѣлата дълга и широка брада прѣдъ очитѣ на четиритѣ му малолѣтни щерки. Момиченцата пищѣха, тичаха като луди отъ стая въ стая, сѣкашъ търсѣха нѣкоя скрита помощь. Ридеяха тѣ, скубѣха си коситѣ, дигаха ржцѣ къмъ небето, молѣха пощада, но напразно! — само злобни подигравки и цинизми чуваха въ отвѣтъ.

Възъаха назадъ ржцѣтѣ на дѣда попа, стѣснаха му шията съ въже и го повлѣкоха надолѣ по стълбитѣ. А той съ нечовѣшка сила се обърна къмъ дѣцата си, обгърна ги съ дълбокия си погледъ и толкозъ... повлѣкоха го и той изчезна... изчезна за да не види малкитѣ си дѣчица.

Изъ съсѣдитѣ се понесоха писъци. Скоро на нѣколко мѣста пламнаха кжщи.

Съ възъани ржцѣ назадъ и съ въже на шия, което държеше единъ отъ четирмата гръцки войници, дѣдо попъ възрѣше къмъ Солунъ. Възрѣше съ бързи крачки, нервно и съ остъръ погледъ устременъ напрѣдъ далече въ пжти. Той вършеше това като нѣкоя машина, безъ да го смисля. По пжтя гарвани, орли и други лешоядни птици виждаха се по-често. Скоро обонянието и на войници и на дѣдо попъ биде облъхнато одъ страшна непоносима смрадъ. Тукъ —тамъ се провидѣха изудути трупове на гръцки и български войници. „Тука е станалъ вчера страшенъ бой," рече единъ отъ гръцкитѣ, „едва били отъкртени отъ тука българитѣ. Нашитѣ сж дали грамадни жертви." — „Да, да," прибави другъ войникъ, „българскитѣ трупове сж по-малко отъ нашитѣ!" Промълвиха и побързаха, негли извие пжтя по чисто мѣсто. Боботевица отъ топове, картечници и пушки се чуеше нѣкждѣ къмъ сѣверъ. За мъртвитѣ още никой се не бѣше погрижилъ. Само раненитѣ бѣха прибрани.

Внезапно се спрѣ дѣдо попъ прѣдъ труповетѣ на двама войници — единиятъ българинъ, а другиятъ — гѫркъ. Българинътъ държеше още здраво въ мрътвешкитѣ си ржцѣ пушка, ножа на която бѣше забитъ въ слабинитѣ на гѫрка; ала и главата на българина бѣше раздробена и облѣта съ засирена кръвь. Лицето му, обаче, бѣше запазено здраво и чисто отъ кръвь, понеже бѣше обърнато на горѣ, лице младо и хубаво, още не згрозено ни съ една брѫчка, само малко подуто. Спрѣха се и войницитѣ, за да отгадаятъ, що е обърнало вниманието на плѣнника имъ. Дѣдо попъ се понаведе, колѣничи туку до самия български трупъ, дигна очи кжмъ небето, очи сухи и остри, па извика издълбоко: „Боже! Загинало чадото ми вечъ! Загинало вече, загинало!" Въ това врѣме войникътъ дръпна вжжето, изпъна се шията на дѣда попа и той стана. Плѣнникътъ и войницитѣ продължиха пжтя. Дали гърцитѣ разбраха, че убитиятъ българинъ е само познатъ на плѣнника и намѣриха че е достатъчно наказанъ, та не се възбуди фанатизмътъ

имъ, заслужаваше да се знае; тѣ не промѣниха поведението си къмъ дѣда попа, не станаха още по-лоши. Въжето около шията на плѣнника се дърпаше, както и по-прѣди: не по често. Както и попрѣди дѣдо попъ си поизпъняше шията и си земѣше въздухъ. А образа на клетата му рожба съ, разбитото теме, съсирената кръвь, съ здравоуловената пушка и мушнатия ножъ въ слабинитѣ на гърка, се носѣше въ въздуха прѣдъ очитѣ му. Той гълташе сълзитѣ: ни една не се вѣсна въ неговия дълбокъ и студенъ погледъ. Но изъ тая скръбь безбродна и дълбока като нѣкое море изплувваше и една студена радость — че синъ му е загиналъ юнашки — отмъстилъ е достойно за живота си. И тоя образъ на милата му рожба отъ врѣме на врѣме му се усмихваше и като да му шепнѣше: „И азъ влѣзохъ кръвьта си въ жилитѣ на България, и моя гробъ ще стане стѫпало въ пиедестала на България!“ Веднага въздъхнѣше дѣдо попъ съ една стихийна въздишка и му поолекнѣше.

Вечерьта късно стигнаха и навлѣзоха въ Солунския затворъ, Беязъ куле. Затворътъ гъмжеше отъ плѣнени българи, войници и цивилни. Отъ скръбь и умора дѣдо попъ падна въ единъ жгълъ и заспа дълбоко, сѣкашъ потъна въ дъното на развълнувано море. Но и въ това дъно, далече отъ грозната буря, струваше му се, че още го души войникътъ съ вѫжето. А образътъ на сила му, полупухналото лице, разбитото теме, съсирената кръвь и забития ножъ въ слабинитѣ на гърка, не се отдѣляха отъ очитѣ му.

Лека полека всички затворници изпозаспаха въ разнообразни положения, почти единъ върху другъ. Слѣдъ нощната тишина, съ фенерче въ ржка, дѣлополовия съсѣдъ, съ голѣмитѣ черни и лукави очи, блуждаеше между затворницитѣ, газеше отмалѣли крака и ржцѣ. Внезапно той зърна бледото лице на дѣда попа, доближи, усмихна се злорадо, пружи ржка и хвана една стиска влакна отъ странитѣ на дѣдополовата брада. Дръпна силно и ги осскубна всички. Глухо изохка въ дълбокия си сънь дѣдо попъ, събуди се и съ ужасъ видѣ полуназеления грькъ съ черните и лукави очи. Бликна кръвь отъ оскубаната буза, измокри долния край на брадата му, па потече по гърдитѣ; „ха-ха-ха!“ злобно се изникоти гьркътъ, та събуди мнозина отъ затворницитѣ, които съ безпомощно съчувствие зѣрнаха дѣда попа: „ха-ха-ха! Влакната отъ брадата ще носи даръ на щеркитѣ ти, зеръ ще ме питатъ за тебе. Ти бѫди спокоенъ, — азъ ще имъ намѣря и мѫже, даже много мѫже ...“ лобави подлиятъ съсѣдъ и полекалека се отдалечи къмъ вратата, па излѣзе. Двѣ сълзи горещи и ери се търкулнаха по старческитѣ бузи на дѣда попа. Въздъхна тежко той и прошепна: „Българио, Българио, майко сладка, дѣ си сега да видишъ мѫкитѣ на на вѣрнитѣ ти рожби, дѣ си сега побѣдоносна Българио, която строши вѣковнитѣ вериги на гърци и сърби, да видишъ, какъ ти се отплащатъ“!

На другата зарань прѣдъ зори съ приклади и къмшии събудиха затворницитѣ, подкараха ги къмъ кея и ги товариха като стока въ хамбаритѣ на единъ параходъ. Параходътъ изсвири и се отправи къмъ голѣмия Карабурунъ, за да излѣзе на открито море. Слѣдъ часъ и половина параходътъ бѣше оставилъ далече задъ себе си Карабурунъ и плуваше спокойно. Между екипажа на кувертата имаше голѣмо оживление. Нѣщо страшно се готвѣше горѣ на кувертата. Дочуваха се закани и псувни: „докарайте ги отъ хамбаритѣ тука, по-скоро ги докарайте“! — викаше капитанинътъ. Слѣдъ десетина минути осемдесетъ български войници и граждански чиновници, между които и дѣдо попъ, излѣзоха на кувертата. — Тѫпо мълчание осѣняше лицата на всички плѣнници. На всички бидоха връзани ржцѣтѣ назадъ. Равнодушни поглели се рѣчха насамъ-натамъ. Всички разбраха, че е настѫпилъ края ... Войницитѣ, повечето съ кървави шинели и куртки, слѣди отъ боевете, въ които сѫ участвували, стоеха тъй спокойни, како да се отнасяше това, що имъ готвѣха гърцитѣ, за съвсѣмъ други хора. Нѣкой отъ цивилнитѣ се поизплашиха. Това взбѣлѣза дѣдо попъ. Съ твърдъ гласъ се отправи той къмъ тѣхъ: „Братя, не се бойте! Хиляди наши братя загинаха смѣло по бойнитѣ полета. Тука не е по-страшно. Не показвайте слабость прѣдъ тия полци врагове. Нека видятъ тѣ нашата храбрость и тука, та да потреперятъ отъ насъ и плѣнници както имъ сме ..!“ — „Попа дръжте най напрѣдъ, попа“! — извика капитанинътъ: „послѣ другитѣ“!

Слѣдъ мигъ се чу писъкъ: потъна дѣдо попъ въ синитѣ морски води. Подиръ десетина минути всички бидоха издавени.

И кувертата опустѣ *).

Василъ Узуновъ.

Синодални наредби и разпорѣждания.

Въ грижитѣ си за повдигане състоянието на църковнитѣ и монастирскитѣ стопанства, св. Синодъ е отправилъ до епархийскитѣ началства слѣдното окржжно послание, № 4333 отъ 5 того:

Ваше Високопрѣосвѣщенство,

Голѣма часть отъ нашитѣ монастири, па и повечето отъ църквитѣ притежаватъ пространи гори, нѣкои отъ които даже се славятъ и съ твърдѣ богато съдържание, ала, вѫрѣки това, тия монастири и църкви не сѫ използвали до сега тѣзи свои богатства за тѣй необходимитѣ и важни свои нужди.

И до днесъ още горитѣ на тия богуугодни заведения или се експлоатиратъ пѫрвобитно, или сѫ подложени на безпощадна сѣчь, чрѣзъ която окончателно се опропастяватъ, или пъкъ, благодарение на мѣстнитѣ условия, сѫ изоставени на тѣхната сѫдба, безъ да се оползотворятъ.

Св. Синодъ се бои, че ако това положение продължи и по-нататъкъ, нѣкои отъ нашитѣ монастири и църкви рискуватъ да изгубятъ горитѣ си и да се лишатъ и отъ оная оскѫдна подрѫжка, която имъ сѫ указвали тия имоти досега.

Такова сѫщо е положението и на земледѣлческото стопанство на нашитѣ монастири и църкви — и то се упражнява примитивно и то не доходно и полезно въ такава степень, каквато подобава на обема на земитѣ и въобще на условията, при които сѫществува.

Въ грижитѣ си да повдигне материялното благосъстояние на свещеннитѣ монастири и църкви, св. Синодъ се занима съ положението на тия толкозъ важни въпроси и рѣши да се пристѫпи енергично и системно къмъ организуване земледѣлието и горитѣ на монастиритѣ и църквитѣ въ доходни и полезни стопанства.

За тая цѣль при Канцеларията на св. Синодъ се образува специално Църковно-стопанствено отдѣление. На чиновницитѣ при това отдѣление, хора специалисти по тия отрасли, св. Синодъ възложи грижата да проучатъ въ пѫрво врѣме стопанскитѣ условия на горитѣ и другитѣ земледѣлски имоти и да пръдставятъ своя планъ за постигане на пръдпоставенитѣ цѣли.

Като съобщаваме това за знание Вашему Високопрѣосвещенству, сичмае за нуждно да добавимъ, че зана-

*) Подобенъ фактъ е хроникиранъ и отъ разпространения сръбски вѣстникъ „Политика“.

прѣдъ по всичко, ще се отнася до експлоатацията на монастирскитѣ и църковни гори и имоти, да се обръщате до св. Синодъ за наставления и опитвания. При това вмѣнява Ви се въ грижа, че винаги, кога чиновницитѣ на това отдѣление, които ще бъдат снабдени съ открити листове, се явятъ по работа прѣдъ Васъ, да не ги лишавате отъ съдѣйствието си при изпълнение на възложенитѣ имъ задачи.

Прѣпоржчваме се на св. Ви молитви и пр.

Прѣдседателствующий на св. Синодъ:

† Доростолский и Червенский Василий

Църковно-обществена лѣтопись.

Н. Блаженство награденъ. Още на втория день отъ пристигането на Н. Блаженство екзарха, управляващиятъ Руската императорска легация съ писмо му връчи ордена св. Александъръ Невски, съ който благоволилъ да го награди Н. Величество Рускиятъ императоръ, Николай II.

Писмото е ласкава оцѣнка за дѣйността на Н. Блаженство и на неговитѣ заслуги къмъ православнияттъ български народъ. Съ писмо Н. Блаженство помолилъ управляващия руската императорска легация да поднесе на Н. Величество Руския императоръ благодарността му за наградата, съ която го отличава, за добритѣ думи за неговата скромна пастирска дѣйность, изказалъ и своята надежда, че Н. Величество ще подкрѣпи усилията на България да се оправи отъ раннитѣ си и отъ онеправданията. . .

Здравието на Н. Блаженство. Отъ Цариградъ Н. Блаженство екзархътъ тръгналъ неразположенъ. Пѫтътъ до София повлиялъ още повече на здравието му. Отъ пристигането си и досега той е принуденъ да пази стаята си. Благодарение на спокойствието, което докторитѣ настоятелно прѣпоржчватъ, здравието на Н. Блаженство чувствително се подобрява. Има се надежда, че въ скоро врѣме Н. Блаженство ще може да се поправи и ще може да се прѣдаде на важната работа, която го чака. Поради болестьта си Н. Блаженство не е правилъ посѣщение, нито пъкъ приема такива.

Молебни На праздника Св. Никола, подиръ божествена литургия, има въ съборния столиченъ храмъ тържественъ молебенъ по случай тозоименството на Н. Величество Руския императоръ Николай II. Молебенътъ се отслужи отъ Н. Високопрѣосвещенство св. Софийския митрополитъ г. Партений въ съслужение на Прѣосвещения св. Велички епископъ г. Неофитъ и съ чрѣдницитѣ и дяконитѣ при храма. На молебена присѫтствуваха Високопрѣосвещенитѣ синодни архиереи, св. Доростолския и Червенски митрополитъ г. Василий, Прѣдседателствующия св. Синодъ и митрополитъ г. Максимъ, г-да министритѣ на чело съ министръ прѣдседателя г. Д-ръ В. Радославовъ, управляващиятъ Руската императорска легация г. Сѣблеръ, бившитѣ г-да министри, генералитѣ и г-да офицеритѣ отъ столичния гарнизонъ, столичния кметъ, началницитѣ на учрежденията и множество гражданки и граждани. Подиръ този молебенъ, станалъ по разпоредба на правителството, се извършилъ вторъ въ храма при Руската легация. На него, между другитѣ, присѫтствувалъ отъ страна на Н. Блаженство екзарха Н. Високопрѣподобие архимандритъ Стефанъ, екзархийския протосингель. Подиръ молебена той прѣдалъ на управляющия Руската императорска легация, г. Сѣблеръ, горещи поздрави и пожелания отъ страна на Н. Блажество съ молба да ги прѣдаде на Н. Величество Руския императоръ, за здравието и дълголѣтието на когото Българската църква се моли съ твърда вѣра, че той и велика Русия не ще оставятъ малка България, но ще я подкрѣпятъ въ нейнитѣ усилия за право и за животъ.

Синоднитѣ заседания. Има редица въпроси, които чакатъ да се разрѣшатъ. Поради това става нужда да се учестятъ синоднитѣ заседания. Прѣдседателствующиятъ, Н. Високопрѣосвещенство св. Доростолския и Червенския митрополитъ г. Василий, е наредилъ да се внесатъ въ дневния редъ всички дѣла, които не търпятъ отлагане, за да се разгледатъ въ синоднитѣ заседания, които се учестяватъ.

Св. Търновския митрополитъ. На 5-и сутрѣнята пристигна съ влака отъ гр. Вратца въ столицата синодалниятъ архиерей Н. Високопросвѣщенство св. Търновски митрополитъ Антимъ. Въ Вратца Н. Високопрѣосвещенство и Епархийския духовенъ съвѣтъ изработили и изпратили окржжното писмо, съ което се поканватъ избирателитѣ изъ епархията да се събератъ на 19 януарий въ гр. Вратца, за да избератъ кѫриархъ за св. Вратчанска епархия.

Едно отличие. Въ едно отъ послѣднитѣ си засѣдания св. Синодъ бѣ рѣшилъ да повиши въ санъ архимандритъ Н. Високопрѣподобие иеромонахъ Теофилактъ, свещенослужитель на българитѣ въ Америка, отдѣто прѣди два мѣсеца и подиръ селемгодишна задокеанска дѣйность, лошелъ въ отпускъ. Въ недѣля у синодалния параклисъ „Св. Царь Борисъ“ при божествена литургия той бѣ повишенъ въ чинъ архимандритъ. Това отличие е заслужена награда. Тѣзи дни Негово Високопрѣподобие заминава за Америка.

Панахида. Въ недѣля на 8-и того, въ Синодалния параклисъ „Св. Царь Борисъ“, слѣдъ Божествената литургия, ще се отслужи панахида за блаженопочившия *Митрополитъ Григорий Доростолски и Червенски.* Поканватъ се благочестивитѣ християни на Столицата да присѫствуватъ на панахидата.

Берковска Околийска Църковна Ливница.

Обявление.

№ 85.

Извѣстяватъ се интересующитѣ, че въ помѣщението на Ливницата, ще се произведе търгъ на 20 декемврий т. г. отъ 2 до 5 часътъ слѣдъ пладнѣ, съ явна конкуренция-доставката чрѣзъ прѣдприемачъ на слѣднитѣ два артикула, нуждни на Ливницата за ид. 1914 год. а имено:

1) 100 килограма чистъ восъкъ отъ пчели, мѣстенъ или анадолски, приблизителната стойность 55000 лева и

2) 100 килограма (20 топа) прѣжда суланъ 4, приблизителна стойность 240 лева.

Искания залогъ е 5% отъ обявената стойность на прѣдприятието.

Желающитѣ да конкурират нека се съобразятъ съ чл. 11 отъ закона за обществените прѣдприятия.

Поемнитѣ условия и тържнитѣ книжа могатъ да се видятъ всѣки присѫственъ день.

гр. Берковица 12 ноемврий 1913 година.

Прѣдсед. свещ. Д. Лиловъ

Год. XIV. София, сѫбота, 14 декемврий 1913 год. Брой 64.

СЪДЪРЖАНИЕ:

1. Благодарность.
2. Мѫчнотии — Тс.
3. Влияние на философията върху теологията. — Свещ. Д-ръ Кр. Цѣновъ.
4. Св. Климентъ Охридски. — И. Ефтимий.
5. Книжнина: 1. Въ блѣсъка на моитѣ нощи — Ст. Михайловски.
6. Изъ външния църковенъ и обществен животъ. **Руската църква**: 1. По прѣустройството на епархиалното управление въ Русия. — Д. Ласковъ. 2. Преобразование на енорията. Д. З. Цариградската Патриаршия. — Хр. Стояновъ.
7. Изъ писма и дописки.
8. Църковна-обществена лѣтопись.
9. Явна благодарность.
10. Некролози.
11. Обявления.

Негово Блаженство, Българския Екзархъ, гнъ гнъ Иосифъ I., благодари на всички учреждения и лица, които му поднесоха лично, телеграфически и писменно синовни привѣти и благопожелания по случай пристигането му въ столицата, както и по случай високото отличие, съ което е удостоенъ отъ Н. В. Руския Императоръ.

Мѫчнотии.

Войната донесе бѣди за голѣма часть отъ българскитѣ граждани, а най-голѣми за нашитѣ сънародници въ Македония и турска Тракия. Не може да се прѣсмѣтнатъ и опишатъ бѣдитѣ. Съ стотини български села се ограбиха, опустошиха, разориха и изгориха, а злочестото имъ население, въ по-голѣмата си часть, се изби отъ гърци, сърби и турци. Съ хиляди български сѣмейства, имотни и честити, се ограбиха и разориха, съ хиляди други се изклаха, съ хиляди огнища угаснаха, съ хиляди пъкъ други бѣдствуватъ грозно на тази минута.

Има околии, дѣто българскитѣ села и българското население сѫ десеткувани, има и такива, въ които българскитѣ села, държащи до войната първенство по брой, днесъ се четатъ на пръсти .. Цѣли български околии сѫ обезлюдени. Сѫщъ катаклизъмъ.

Колкото сѣмейства оцѣлѣли, избѣгали, както и съ каквото могли. Оставили сѫ всичко, спасили само една душа. Въ много села и градове, майки и бащи дѣцата си изгубили и не могли да ги взематъ, а много пѫкъ дѣца изгубили родителитѣ си и не могли да тръгнатъ съ тѣхъ...

И стари, и млади, и дѣца бѣгали, както могли и прѣвъ дѣто могли. Гледали само да спасятъ живота си. На всичко друго махнали съ ржка. Дрехи, имотъ, добитъкъ, храна, кѫща — всичко оставили, за да го не намѣрятъ никога. Въ България стигнали съ дрехитѣ, които били на гърба имъ. Нищо друго не взели. Такива сѣмейства сѫ съ хиляди. Тѣ всички сѫ бѣжанци изъ Македония и Тракия.

България даде подслонъ на всички избѣгали сѣмейства. Ала хилядитѣ тия сѣмейства не можаха да останатъ завинаги въ селата и градищата, дѣто врѣменно бѣха се подслонили. Подиръ Букурешкия договоръ, който имъ приготви ново робство, тѣ се намѣриха прѣдъ дилемата: или да се върнатъ въ опустошенитѣ си огнища и да изложатъ отново живота си на сръбски и гръцки щикове и куршуми, или да се простятъ съ огнищата си и да останатъ въ България да чакатъ възможни промѣни и добри дни. Едни се рѣшиха на първото и се завърнаха. Ала скоро часть отъ тѣхъ заплатиха своята смѣлость съ живота си, а друга часть побѣряваха да се върнатъ отново въ България. Грозна сѫдба!

За тия бѣжанци, тъй прѣслѣдвани и тъй озлочестени, трѣбваше да се промисли. Това и се стори. Правителсвото назначи специална комисия, на която възложи да изучи положението на бѣжанцитѣ и да ги засели у обезлюденитѣ и запустѣли села въ Тракия. Вече значителна часть отъ тѣхъ се засели, а друга се заселва. Заселванитѣ сѫ лишени почти отъ всичко. Тѣ сѫ безъ покѫщнина. дрехи и добитъкъ. Нѣкои сѫ голи и боси, а всички сѫ гладни. Нѣщо още по-лошо: бѣжанцитѣ сѫ заселени въ пусти села, въ които нищо нѣма, дори и кѫщи. А мѫчно, много мѫчно се заселватъ въ такива мѣста голи, гладни и лишени отъ всичко сѣмейства, а особено въ дълбока есень. Мѫчно не мѫчно, тѣ сѫ заселени вече и въ новитѣ селища сѫ въ най-окаяно положение.

Такова, ако и не по-отчаяно, е положението и на малкото мѣстни българи въ западна Тракия, пощадени отъ турския и гръцкия ножъ. Селата имъ сѫ опустошени, разорени, кѫщитѣ имъ ограбени и раз-

сипани, а въ много села и изгорени. Оцѣлѣлитѣ сѣмейства сж се подслонили подъ развалинитѣ на кжщитѣ си, а нѣкои сж се прибрали на пепелищата си въ импровизирани колиби. Тѣ сж така окаяни, както и бѣжанцитѣ. И еднитѣ и другитѣ прѣнасятъ съ резигнация участьта си. Ала колкото и безропотни да сж, колкото и да е истина, че животътъ на българина е тегло и мжка, мжчно може тия злочести сѣмейства да се борятъ съ суровоститѣ на зимата и особено съ болеститѣ, които сж постояни спжтници на лишенията и мизерията.

Нуждитѣ на тия новозаселени сж голѣми и многоразлични. Вънъ отъ материалнитѣ, здравословни и просвѣтни нужди, тѣ иматъ и вѣрски. За материалнитѣ нужди се направи нѣщо, но направеното е недостатъчно. За здравословнитѣ и просвѣтни не е сторено нищо. Идатъ и вѣрскитѣ нужди, които сж тъй насжщни, както и материалнитѣ. За тѣхъ Църквата се погрижа и гриже. Ала тя нѣма срѣдства да се притече и направи всичко, каквото и колкото трѣбва. Въ всички почти села, дѣто сж заселени бѣжанци, нѣма храмове, а дѣто има, тѣ сж съборени и осквернени. Въ такова положение сж храмоветѣ и въ селата, дѣто мѣстното българско население е уцѣлѣло. Ноима нѣщо още по-нужно и по насжщно: то е свещеникъ, който да се намѣрва постояно у селото и да се притича въ вѣрскитѣ нужди на сѣмействата. А такива нужди имаβсѣки день и часъ всѣко село. Има болни, които трѣбва да се приобщатъ съ светитѣ дарове, има мъртви, които трѣбва да се погребатъ, има и дѣца, които трѣбва да се кръщаватъ. Тия нужди сж неотложни. Християнитѣ понасятъ всички лишения, но тѣ не могатъ да оставятъ умиращитѣ непричестени, умрѣлитѣ не опѣти. Това тѣ считатъ, и основателно, за най-голѣмъ грѣхъ.

Въ съзнание на тази вѣрска нужда, Църквата се постара да намѣри свещеници за селата, дѣто има заселени бежанци и дѣто нѣма свещеникъ. Въ нѣкои села изпрати вече свещеници, а въ нѣкои има назначени, които тепърва ще заминатъ. Защото има много бѣжанци свещенници безъ енории и въ голѣма нужда, Св. Синодъ праща отъ тѣхъ по селата, дѣто сж заселени бѣжанци. Вече отъ 30 40 села искатъ настоятелно да имъ се пратятъ свещеници. Такива сж назначени отдавна и готови да заминатъ. Ала тѣ сж безъ срѣдства и, прѣди да заминатъ, трѣбва да се уреди и оформи тѣхната издържка. Това е необходимо, защото отиватъ да свещенодѣйствуватъ въ села, дѣто паството се състои отъ енориаши бѣжанци, които сс борятъ съ люти лишения. А свещеникътъ не може да очаква нищо отъ паство, което само се нуждае отъ помощь. На свещеницитѣ, които се пращатъ въ тия села, трѣбва да се опрѣдѣли добавно възнаграждение. Още прѣди мѣсецъ и повече Св. Синодъ е изтъкналъ нуждата отъ свещеници въ заселванитѣ села, както и необходимостьта да се отпусне добавно възнаграждение за тѣхъ. Макаръ правителството да въприе по начало това прѣдложение, още нищо не е разпоредено по добавното възнаграждение. Това свързва ржцѣтѣ на Св. Синодъ и прави положението на бѣжанцитѣ свещеници отъ тежко по-тежко и отъ окаяно по-окаяно. Макаръ и да сж назначени, тѣ не могатъ да заминатъ за енориитѣ си. Които пъкъ заминаха, гладуватъ. На тая минута 20 — 30 свещеници чакатъ да заминатъ, но не се рѣшаватъ, защото не е оформено добавното имъ възнаграждение, нито пъкъ съ писмо е съобщено въ св. Синодъ, че ще имъ се отпуска такова. Правителството сръща, несъмнѣно, спънки въ формитѣ на закона и въ параграфитѣ на бюджата, въ които сумата за добавното възнаграждение на свещеницитѣ е фиксирана за църковно служителитѣ въ нормално врѣме. Настжпилитѣ условия отъ 17 юний сж извънредни. Като такива, тѣ сж наложили и извънредни бюджетни суми по администрацията, правосждието, просвѣтата и *пр. въ новоосвободенитѣ крайнини*, такива извънредни суми се налагатъ и по църковната администрация въ сжщитѣ крайнини. Това логически слѣдва. Очаква се, че то ще се съзнае и ще се побърза да се улесни Църквата за да може да изпрати по-скоро назначенитѣ свещеници въ новоосвободенитѣ крайща на царството. Църковната администрация е нераздѣлна отъ гражданската; тя е тъй нуждна, както и гражданската. Ако за послѣдната се намиратъ срѣдства, не може да се допусне, че нѣма и не може да се намѣратъ такива и за 80—100 свещеници бѣженци, които се пращатъ да свещенодѣйствуватъ въ села, дѣто вѣрскитѣ нужди на бѣжанцитѣ сж толкова голѣми и неотложни . . .

Св. Синодъ знае вѣрскитѣ нужди на христианитѣ въ новозаселенитѣ мѣста. Той иска да се притече часъ напрѣдъ на тия нужди, но е поставенъ въ мжчнотии, които не може да надвие. Той очаква, че подиръ взетото отдавна рѣшение по въпроса за добавното възнаграждение на бѣжанцитѣ свещеници, ще се оформи надлежно и ще му се съобщи рѣшението . . .

Тс.

Свещ. Кр. Цѣновъ.

Влияние на философията върху теологията.

XI.

Albrecht Ritschl сжщо взема въ основата на своята теология Кантовата теория на познанието. Познание за свръхестествени нѣща нѣма. Религия и теоретично познание не само сж различни, но произхождатъ и отъ двѣ различни функции на човѣшкия духъ. Различието между тѣхъ се установява първомъ отъ не, еднаквия резултатъ на духовната ни дѣйность и второ отъ методитѣ, които прилагаме. Духътъ има ту едни, ту други потрѣбности и за това създава ту увѣрения въ едно Висше сжщество, ту познание върху свѣта. Сжщо биватъ различни и методитѣ за добиване на резултатитѣ. Прѣдставата за Бога е обектъ на нашата съзерцателна фантазия, но не на произволната, а на онази, която се регулира отъ практическия законъ на человѣческия духъ. Религиозното познание, въ противовѣсъ на теоритичното, се изразява въ „самостоятелни цѣнософлѣния".

Мѣжду Кантъ отъ една страна и Шлайермахеръ и Ричль отъ друга, има и известно различие. Кантъ дава на своитѣ религиозни идеи характеръ на постулата и прави религията, като единъ *прибавъкъ* къмъ морала. За Шлайермахера религията е едно съвсѣмъ *самостоятелно* явление. Тя не е дѣло на волята или пъкъ на познанието, а на сърдцето. По сжществото тя е *съзерцание* и *чувство*. Въ чувството ее открива присжствието на Вѣчното, Безкрайното, а въ *усѣта* се гарантира сигурностьта на Божието сжществуване. Чувството на набожностьта е чувство на абсолютната независимость отъ Безкрайното, отъ Бога. Шлайермахеръ не извожда религията отъ морала, а самоприлага, както вече казахме, Кантовата теория на познанието въ областьта на религията.

Ричль сжщо държи религиознитѣ идеи за нѣщо повече отъ постулати. Кантъ разглежда откровенната религия, като едно подготвително стжпало къмъ неговата морална религия, Ричль твърди, че най-сжществениятъ признакъ на една религия е откровението. Бжде ли то отхвърлено, или оставено на страна, като нѣщо второстепено, тогазъ изчезва вече и самата религия. Християнството, казва той, се основава много повече върху Божеството на Христа, отколкото върху всичко друго. Христосъ е „ключътъ на мировъзрѣнието". Ричль приема сжщо и едно усѣщане на Божието въздѣйствие, но въпрѣки туй, все пакъ не може да се освободи отъ Канта и намира, че „постулатитѣ" сж доста намѣсто.

Ричль имаше много привърженици и образува школа (Ritschlsche Schule), на която учението, изразено на кратко, гласѣше тъй: Религията израства върху практическата страна на човѣшката натура и то изъ контраста между външната зависимость отъ природата и вжтрѣшната свобода или свръхестествената прѣдопрѣдѣленость на човѣшкия духъ. Въ областьта на религията метафизиката (теоретичното познание) нѣма абсолютно никакво мѣсто. Къмъ тази школа принадлежатъ Wilh. Hermann, Jul. Kachtan, H. Schulz, Thikötten, A. Harnack и др. Сжщо тукъ можемъ да причислимъ и Rich. Adalbert Lipsius

Освѣнъ школитѣ въ Кантовъ или пъкъ въ Новокантиански смисълъ, се образува въ теологията и една друга „Новохегелска школа" (Neuhegelsche Schule), която бѣше недоволна отъ горнитѣ течения и поддържаше, какво не практическиятъ, а тъкмо обратното – *теоретическиятъ моментъ* е най-важниятъ въ религията. Само посрѣдствомъ теоретичниятъ моментъ е възможно едно помирение между религия и философия. Противорѣчията въ религията могатъ да бждатъ отстранени само посрѣдствомъ логическитѣ разсжждения. Теоретичното познание въ областьта на религията е възможно и трѣбва да бжде възможно, защото въ противенъ случай теологията не може да изявява претенции на наука. Така мислятъ Marheineeke, J. A. Dorner, Martesen, Rothe, Otto Pfleiderer и др.

До Канта религиозниятъ въпросъ въ очитѣ на мнозина здравомислящи хора бѣше изгубилъ вече значение. Но слѣдъ Канта ние виждаме, че нѣма философъ, който да не обработва съ най-живъ интересъ религиозната проблема. И затова философия и теология тъй се прѣплитатъ, щото въ общата имъ область не можешъ вече да ги отдѣлишъ една отъ друга. Философитѣ богословствуватъ, а теолозитѣ философствуватъ и то да си уяснятъ едни и сжщи понятия. Кой кому е повече влиялъ, върху това може да се спори, но исторически фрктъ е, че теолозитѣ сж се влияели отъ философитѣ, защото тѣзи послѣднитѣ не ги ограничаватъ никакви отстранни обстоятелства и отъ многото обсжждания сж дохождали по нѣкой пжтъ до извѣстни щастливи положения, които отподиръ изцѣло или пъкъ отчасти сж били усвоявани отъ теолозитѣ. Но пита се, дали въобще е възможно да се откжсне теологията отъ философията и да заживѣе единъ абсолютно независимъ животъ? Може би, мнозина да мислятъ, че това нѣщо е възможно, но намъ се струва, че по сжщество на работата, до като теологията има толкозъ общо нѣщо съ философията, тя не може да се изолира отъ нея, а ще стои въ *извѣстно* необходимо отношение. Обаче какво е това отношение? Ние виждаме, както въ историята на религията, така сжщо и въ историята на философията, че сж били врѣмена, когато ту религията, ту философията, като вълни сж искали да се погълнатъ една друга. Но днесъ е ясно, че това нѣщо е абсолютно невъзможно. Религията и философията си иматъ право на самостоятеленъ животъ. Но, отъ друга страна, тѣ иматъ допирателни пунктове и общи въпроси, върху които не могатъ да се споразумѣятъ, поне така се мисли и затова често пжти правятъ споръ и вражди помежду си. Тукъ се оправдава поговорката, че братя, които имагъ що да дѣлятъ, повече се каратъ. Но никой не смѣе да ги смѣта, че тѣ сж неприятели. Философията често пжти взема нѣкои религиозни идеи, като необходими прѣдпоставки на своитѣ издирвания, както и религията resp. теологията при обяснение на своитѣ религиозни факти, не може да не търси теоретичната подкрѣпа на философията. Теологията има нужда да даде извѣстно разумно оправдание на своитѣ вѣрски положения, иначе ще бжде заплашена отъ скептицизма, който много или малко се гнѣзди въ всѣки човѣшки умъ.

Нѣкои мислятъ, че между религията и философията само тогазъ може да настжпи миръ, когато напълно опрѣдѣлятъ своитѣ области. „Безкрайниятъ конфликтъ между религията и философията, казва Richert, произхожда безспорно отъ това, дѣто тѣ не сж могли да си разпрѣдѣлятъ съвършено областитѣ и задачитѣ. За нѣкои нѣща и двѣтѣ притендиратъ да иматъ право на най голѣма юрисдикация". Но това разпрѣдѣление на областитѣ и задачитѣ не е една проста задача, която да може така лесно да се разрѣши. И религията и философията оперирагъ, напримѣръ, съ понятието *Богъ*, но кой може да каже кой отъ двѣтѣ има по-голѣмо право, религията или философията? Изглежда, че тукъ не се касае въпросътъ до нѣкакво право, а само до разпрѣдѣлѣние на задачитѣ. Когато е въпросътъ да се оформятъ и опрѣдѣлятъ религиознитѣ понятия, то необходимо трѣбва да встжпи въ ролята си *познавателната, разсждителната функция* на човѣшкия духъ. Съ други думи, тази задача по естество принадлежи на философията. Когато пъкъ е въпросътъ да се прѣживява Божието присжствие, Божията реалность, тогазъ встжпва въ ролята си друга една функция, която ние ще нарѣчемъ *функция на религията*. Подпомогната тази функция отъ познавателната функция даватъ възможность на човѣка не само да има усѣщане за Божия реалитетъ, но и да обективира, да съзерцава този реалитетъ. Вънъ отъ тѣзи функции на човѣшкия духъ нѣма други. Тъй че за нѣкакъвъ споръ между религия и философия и дума не може да става, щомъ се даде такава постановка на въпроса. Тогазъ може само да има различни мнѣния по този или по онзи религиозенъ въпросъ. Но това вече не е борба между философия и религия, а само *борба между мнѣния*. И тѣзи мнѣния, като нѣща, които измѣняватъ или оформяватъ извѣсни понятия, сж отъ философски характеръ. Но ги казалъ единъ, който се нарича философъ или пъкъ другъ, който се нарича теологъ, то е съвсѣмъ безразлично.

И. Евтимий.

Св- Климентъ Охридски.

(По случай скорошното празднуване на 1000 годишнината отъ кончината му).

I.

Благочестива ревность се събуди още отъ млади години въ душата му — да се посвѣти на Божие дѣло на земята, да потърси свято дѣло, дѣло чисто прѣдъ Божията правда и да му принесе въ даръ благочестивата си душа и дѣйность.

И той намѣри това дѣло. Още младъ, той заобича този езикъ, който майка му го научи и всичкитѣ тѣзи, що този езикъ говорятъ. А тѣ не бѣха малко. Тѣ пълнеха долинитѣ и горитѣ отъ Дунава до Солунъ. Тѣ въ по голѣмата си часть се кланяха вече на Сина Божий и учението му въ тѣхнитѣ прости души и бѣдни колиби намираше по-

голѣмъ приемъ, отколкото въ цариградскитѣ дворци и въ загиналитѣ вече градски общества.

И той заобича този народъ за неговата скромность и простота, за неговата забравеность отъ „свѣта", за туй че той бѣше народъ, на който майка му и баща му бѣха сродни. И той се просвѣти на този народъ, посвѣти се на разсѣйването на Христовата свѣтлина между неговитѣ тъмни маси, посвѣти се на изличанието на неговия езикъ отъ забравата и на усъвършенствуването му да прѣдава Божественитѣ истини. Посвѣти се той на проповѣдь на Христовото учение между своя народъ, но на проповѣдь съ езикъ който, както на него, тъй и на всѣкого отъ братята му, бѣше близъкъ и понятенъ за душата му и напомняше за нѣжния езикъ на майката.

И дълбока бѣше вѣрата му, че той на Божие дѣло служи, на дѣло, което ще даде обилни плодове, което ще призове къмъ новъ животъ и дѣятелность единъ младъ народъ, а заедно съ него едно цѣло племе, говорящо почти единъ и сжщъ езикъ Той тръгна да служи на това дѣло и на това племе и толкова силна бѣ обичьта му къмъ всичко родно, че и въ далечна страна отиде да служи съ сжщото въодушевление, въодушевление крѣпено само отъ факта, че въ тази страна сроденъ на неговия народъ живѣе, сроденъ по езикъ и простота, сроденъ по забравеность. Близка бѣ до ума мисъльта, че той и другаритѣ му сж се посвѣтили на идея мъртва, на създавене култура и самобитность, на писмена и книжнина тамъ, кждѣто и поменъ отъ тѣхъ нѣма. И духътъ на съмнението чрѣзъ хиляди уста говорѣше: „Оставете да загине този езикъ. Оставете да се влѣе този народъ въ гръцкото море, направете го Християнски, приобщете го съ готова култура и книжнина и тъй вие ще го направитѣ по-скоро съвършенъ, отколкото слизане въ неговата колиба и съ започване отъ буквитѣ и първата книга".

Но нѣщо твърдо. нѣщо отдавна заседнало въ душата му отговаряше всѣкога на тѣзи съмнения:

„Къмъ всичко добро всѣки човѣкъ и всѣки народъ можатъ да се стрѣматъ само по свой, а не по чужди пжтища. Божественото сѣме трѣбва да бжде посѣто въ всѣка низя на нейна собствена почва. Всѣко създание Божие е добро и приспособено за добро. Още по-добро е вложеното въ душата на единъ народъ, още повече сили и срѣдства за духовенъ прогресъ се крие въ самобитната натура на едно цѣло племе То трѣбва да запази своя езикъ, то трѣбва съ свои думи Богу да се моли и словесата на живота да развива, то трѣбва да прояви всичкото туй, що Богъ е вложилъ въ душата му".

И той бѣше увѣренъ, че това е идея крива, той бѣше уѣренъ, че на Христа той служи, като заедно съ Христовия зовъ къмъ покаяние и съвършенство, той носи на този народъ и зовъ къмъ народно свѣстяване и самоопрѣдѣляне, зовъ къмъ устремяване на народнитѣ сили и душа къмъ самобитно усъвършенствувание — зова на учителитѣ му Св. Св. Кирилъ и Методий.

Богъ помогна и благослови дѣлото му. Казана живата истина съ жива рѣчь и живо слово, тя по-лесно блѣсна въ българскитѣ и славянскитѣ земи. Монастири златни покриха българската земя, ратници крилати я забродиха, за да сѣятъ по-нататъкъ, да поливатъ и отглеждатъ посѣтото отъ него и другаритѣ му сѣме.

И възкръсна надъ незнайното, дѣло свято и мощно — създаде се българската народна църква, не по-малко отъ другитѣ въобушевена отъ Христовия идеалъ, създаде се и стана залогъ на сжществуването и усъвършенствуването на единъ цѣлъ народъ, и на доброто въ него.

Въ това дѣло св. Климентъ намираше сила и подкрѣпа да посрѣща бѣди, гонения и тревоги и да ги изпраща, за да бждатъ замѣнени съ нови. Това дѣло той най-сетнѣ рѣши да развие съ всички сили и въ всичка пълнота около тихитѣ води на Охридското езоро. И апостолството, пжтуванията отъ градъ на градъ бидохи замѣнени съ системна работа на едно мѣсто надъ църкви, монастири, училища и книжнина. „Той прѣсаждаше отъ чужди страни плодоносни дръвчета, прѣсаждаше ги и ги прѣносваше и отглеждаше въ своята земя", казва приблизително лѣтописецътъ. Всичко добро, що неговата чиста душа и свѣтълъ умъ намираха посадено у другитѣ народи, той прѣнасяше и у своя, но той прѣнасяше не плодове готови, а прѣнасяше корени, прѣнасяше ги съ твърда вѣра, че върши дѣло по-благословено, като учи своя народъ на своя почва, съ свои сили да отглежда и създава плодоветѣ на доброто, прѣнасяше ги съ твърда вѣра, че може би тѣзи корени, насадени здраво, на здрава почва, ще дадатъ дървета и дѣбрави поразкошни и плодове по-обилни отъ първитѣ.

И дълго още той работи въ Охридъ и сѣеше христовото и народното сѣме у мнозина, готови да тръгнатъ по неговия пжть. И колкото по-залѣзваше къмъ западъ неговия животъ, той самъ все повече виждаше, че не на празднa и мъртва идея е посвѣтилъ животъ и младость. Колкото по-се готвѣше да застане прѣдъ Божи сждъ и да каже, на кого е на земята служилъ, толкова по-силна вѣра чувствуваше въ себе си. Това бѣше вѣра, че на него повече ще да захвали Божията правда и историята, *на него, който* поиска заедно съ донасването на словесата на живота на славянското плѣме, да донесе и съживяване на народния му духъ, на народната култура, та сѣмената на живота на жива почва да се развиватъ, *отколкото на тѣзи, които* искаха мъртво тѣло да оставятъ единъ цѣлъ народъ, за да вирѣятъ въ неговата душа отвънъ донесени готови и изсъхнали плодове духовни. Това бѣше вѣра, че той повече е служилъ на христовото дѣло, *той, който* учѣше своя народъ, *самъ* да насажда, развива и култивира на *своята* народна нива плодоветѣ на доброто и съвършенството, *отколкото тѣзи, които* бѣха на мнѣние да остави този народъ да спятъ народнитѣ му сили, да остави на народната му нива търне и буренъ да растатъ и да се задоволява съ отвънъ донесени плодове, на чужда земя растнали, съ чужда култура отгледани. Все по-силна и по-силна ставаше вѣтата му въ неговото дѣло и Богъ го сподоби приживѣ още да види, че зелена джбрава почна да покрива българската земя, зелена джбрава отъ отвънъ донесенитѣ отъ него дървета, разкошно раззеленили на дѣвствената почва на народната нива и разкошни плодове даващи.

И съ молитва къмъ Бога да пази Той народната душа и да ѝ помага да се развива и цѣвти, да пази Той народа му отъ всички, що на думи за висши плодове духовни говорятъ, а народната джбрава, която тѣзи плодове дава, запустятъ и горятъ; съ сладка вѣра, че въ неговата земя посаденитѣ отъ него и другаритѣ му дървета вѣчно ще да вирѣятъ и плодове даватъ и въ по-далечни земи филанки ще пущатъ и че идеята, на която той служи, никога нѣма да умрѣ—съ тази молитва и сладката вѣра св. Климентъ тихо се упокои въ селѣнията на праведнитѣ.

Мина тисящилѣтие. Расте прѣзъ него зелената джбрава, ту запустявана и горѣна отъ свои и чужди, ту отново напоявана, раззеленявана и разсаждана по далечни краища.

Мина тисящелѣтие . . . И на края на своя потокъ, това тисящелѣтие видѣ, че, както и въ началото му, живъ бѣ и мощенъ бѣ духътъ на св. Климента и неговото дѣло.

Но, когато ново тисящелѣтие започваше своя кржгъ, то видѣ пожаръ въ посадената отъ св. Климента джбрава, видѣ велика скърбь изобразена на лика на св Климента въ въ манастира Св. Наумъ при Охридъ.

Тамъ далечъ нѣйде, гдѣто бѣше пустиала корени св. Климентовата джбрава, бѣ спокойно и тихо и благодарното поколение се готвѣше „вѣнци хваленія" да завие на бъл-

гарския и славянски свѣтецъ и възродитель. Готвѣха се да възкръсятъ въ душитѣ си неговия ликъ, да припомнятъ неговитѣ писания, да покажатъ, че не сж забравили великия си учитель.

Но въ тиха нощь великиятъ учитель се яви на сънъ на единъ отъ тѣзи, които се готвѣха съ празденства и събрания да почетатъ паметьта му, и му рече:

„Вие се готвите да празднувате мойта намѣть, но питате ли се. *жива ли е надъ моя гробъ идеята, на която служихъ?* Витае ли надъ м'я гробъ свободна и чиста тазъ истина, за която азъ животъ положихъ? Въ стѣнитѣ на моитѣ манастири и въ вълнитѣ на моето езеро чуе ли се тазъ пѣсень мощна на цѣлия ми животъ? Въ деня, когато мойто име ще повтаряте и моя духъ и мойто дѣло, като живи ще величаете, жива ли е надъ моя гробъ и надъ моя тронъ истината, на която служихъ"?

Ученията почитатель на Св. Климента се събуди и се замисли,

Той дълго мисли, какъ съ двѣ думи да опрѣдѣли истината, на която служи Св. Климентъ, та да види, жива ли е тя надъ гроба и въ родината на Св. Климента И съ искрена мисъль и благородно съзнание, той тъй опрѣдѣли истината, която направи Св Климента безсмъртенъ:

„Дайте на всѣки народъ възможность и сила да прояви народната си душа и вложеното въ нея, да върви по свой пжть къмъ Бога и небето"!

Ученията почитатель на Св. Климента видѣ тогава тази истина поругана и осмѣна надъ самия гробъ и въ голѣма часть отъ отечеството на Св. Климента. Той видѣ иерарси и иереи, съ скромни сили въодушевени отъ истината и дѣлото на българския светитель, гонени далечъ отъ неговия гробъ. Той видѣ тѣзи книги, първото слово въ които Св. Климентъ бѣ писалъ, да бждатъ горени на много мѣста, кждѣто самъ Св. Климентъ разнасяше живата имъ рѣчь. Той видѣ, че народътъ, останалъ и запазенъ само подъ мощнитѣ кридѣ на истината, на която Св. Климентъ служи, видѣ че този народъ се пръслѣдва и гони далечъ отъ родния кжтъ, само защото помни тази истина, само защото иска своя езикъ да говори, свойто име да носи, свойта природа да развива, свои пастири, учители и водители да слѣдва.

Тогава той захвърли перото, съ което на книга искаше да възкръси живата истина на Св. Климента, която на дѣло бѣше поругана отъ светотатци и *не защитена* отъ свой собствени почитатели.

Той захвърли перото, съ което искаше да извади отъ мрака на забвението и да приповтори накратко писанието на Св. Климента, защото видѣ, че Св. Климентъ въ живота си съ дѣла бѣ написалъ най-главното си писание, запазено и живо слѣдъ тисящелѣтие, но сега поругавано отъ силни на деня.

Захвърли той перото и въ едно събрание на почитатели на дѣлото на Св. Климента неочаквано заяви:

„Азъ прѣдставамъ да готвя празднество свѣтло надъ мраченъ гробъ. Азъ ще плача въ деня на Св. Климента; ще плача надъ поругата негова завѣтна мѣчта. Азъ нѣма въ този день да възпроизвеждамъ неговитѣ писания, защото ще ги чета въ . . . . . скрѣбьта и тжгата на единъ цѣлъ народъ.

Защото въ печальта и страданието на този народъ за идеята на Св. Климента азъ виждамъ словата му появствено написани, отколкото на безчувствена хартия. Този народъ, може, би, по-малко отъ насъ знае и чете писанията на Св. Климента, но въ дадения моментъ, когато съ кръвь и сълзи тѣзи писания сж написани надъ страданията на всѣко българско сърдце, азъ виждамъ Св. Климента живъ въ тѣзи страдания и жертви на цѣлъ народъ и съ този народъ въ трауръ и печална молитва ще чевствуваме печалната хилядогодишнина отъ кончината му.

Книжнина.

Ст. Михайловски

Въ блѣсъка на моитѣ нощи.

29.

Какъвъ концертъ слушахъ нощесъ въ съня си.

Сърбинъ,

Смазахме я, тъзъ народность проклета!

Гъркъ,

До послѣдно униженье тя стигна!

Черногорецъ,

Нищо вече не може я повдигна!

Влахъ,

Българщина значи днесъ дрипа вета!

Турчинъ,

Строполи се зло чудовище въ бездна!

Германецъ,

Отъ Европа грозна язва исчезна!

Австриецъ,

Който пада е винаги виновенъ!

Маджаринъ,

Който страда е винаги грѣховенъ!

Италиянецъ,

Що да жалимъ за българско котило!

Френецъ,

Нема нищо на земята по мило
Отъ туй: дивъ родъ да гледашъ че се дави!

Католишки епископи, въ хоръ:

Православна мърша въ гробъ се постави!

Русинъ,

Провали се славянската идея --
Но азъ ще се уредя и безъ нея;
Политика съсъ чувства се не прави!

Англичанинъ,

Чакахме отъ Българинъ Епопея;
Може ли простакътъ да се прослави?
Ха-ха! Докдѣ бждж живъ ще се смѣя . . .

Европейски публицисти, въ хоръ:

Нѣщо на Балкана изведнъжъ блѣсна, —
Нѣщо блѣсна — но слѣдъ малко огасна . . .
Първомъ рѣкохме: „— Звѣзда възсиява! —"
То било свѣтулка въ една джбрава . . .

Времето,

Псувайте, хулете и клеветете —
Ала смѣтка безъ мене не правете:
Смазани племена азъ съживявамъ, —
Сгазени правдини азъ възсъздавамъ!

Историята.

Българи, урокъ въ теглото черпете, —
Оболрете се и заработете!

30.

6 септемврий, 1913.

Настанжхж трагични дни. Жаль люта
Не дава намъ спокойство ни минута.
Самоубийство, духъ на мраковетѣ,
Ножъ нечестивъ полага ни въ ржцѣтѣ.

* * *

Спасителю! Нали сме твои чада?
Нали за насъ кръвьта си ти пролива?
О, подкрѣпи въ насъ вѣра що упада, —
Сгрѣй мрътвостьта ни съ истината жива!

31.

Къмъ владѣтелитѣ..

„— Властьта е повѣрена вамъ, о владѣтели, за да насърчавате добродѣтельта! —" (Писмо отправено къмъ единъ императоръ — и цитирано въ вѣстникъ „**Temps**", 14 septembre, 1913).

Недѣйте се окржжава,
О вожди, съ развратни хора;
Трови се този, който дири
Сила въ хлѣба на позора.

Къмъ човѣци добротворни
Благи чувства проявете;
Мждрость цѣлъ народъ пѣнява, —
Честь обсебя вѣковетѣ.

32.

Юношо, работи,
Сбирай умъ и ука;
Колкото присърце —
Толкозъ и сполука!

* *

Юношо, работи,
Сбирай свѣсть и знанье;
Колкото вѣщина —
Толкозъ и иманье!

— —

33.

Вредъ — въ земни сфери и свръхъ тѣхъ — обнова постоянна
Показва ни че висшата наредба е охрана.

*

Тъма зора поражда — хладна зима май докарва;
Отъ желждъ става джбъ, — отъ гадъ що лази пеперуда.

*

О, моето сърце въ нищожество неще да вѣрва;
За менъ не е всевѣченъ сънь смъртьта, а е пробуда.

*

Душата носи облѣкло; негодно кога става —
Тя го захвърля — и оттатъкъ гроба отлѣтява!

— —

34.

Може младостьта, ала не знае;
Знае старостьта, ала не може...
Ти не позволявашъ, милий Боже,
Мощь да свѣти — тамъ гдѣ умъ сияе...

* * *

Сила велемждра обитава
Въ свѣтъ задгробенъ... Груба плъть съ душата,
Боже, ти съчлени на земята —
За да диримъ при тебъ пълна слава.

Изъ външния църковенъ общественъ животъ.

Руската църква.

Прѣобразование на енорията: двѣ течения.

И другъ пжть е писано въ „Ц. в." за прѣобразованията, които се готвятъ въ управата на руската православна църква. За това сж изработени проекти. Нѣкои отъ тѣхъ сж разглеждани въ св. Синодъ и министерския съвѣтъ. Между проектиранитѣ за прѣобразования институти е енорията, първата единица въ църковната православна община: споредъ сегашнитѣ църковни наредби всичко по управата на енорията е съсрѣдоточено въ архиерея, подъ чието вѣдомство е енориста. Свещенницитѣ се избиратъ и назначаватъ отъ епархиялния архиерей, сжщо членоветѣ на църковнитѣ настоятелства, пѣвцитѣ, прислужницитѣ и пр.

Въ изработения проектъ се правятъ сжществени прѣобразования. Споредъ проекта, свещенницитѣ занапрѣдъ ще се избиратъ отъ енорияшитѣ, сжщо и членоветѣ на църковнитѣ настоятелства. Идеята на проекта е да внесе духъ и животъ въ енорияшитѣ, да ги направи участници въ избора на свещенослужителитѣ си, както и въ уредбата и управата на енорийския храмъ. Това е било идея още на бившия министръ на народната просвѣта Шварцъ. Послѣдниятъ се обявилъ противъ сжществуващия редъ за назначаването на свещенослужителитѣ безъ знанието и участието на енорияшитѣ. Това той считалъ въ щета на основния духъ на църквата. Въ изработения проектъ за енорийтѣ е прокарана началото за изборността на свещенослужителитѣ на църковнитѣ настоятели.

Изработеният проектъ се е разгледалъ повторно отъ св. Синодъ, който го повърналъ въ министерския съвѣтъ съ обстойни обяснения. Св. Синодъ се обявилъ противъ изборното начало. Въ обясненията си той признава, че енорияшитѣ сж въ правото си да изказватъ, кой отъ кандидатитѣ желаятъ да иматъ за свещеникъ или за членъ въ енорийската управа, или, понеже енорията не е градска или еелска община, членоветѣ на която сж свързани съ нѣкои материални или отвлечени идейни интереси, които сами могатъ да обсжждатъ, а е общество вѣрующо, за което отговорноститѣ носятъ поставенитѣ въ списъка свещеници, то изборътъ на енорияшитѣ не може да има рѣшаващо значение и задължителна сила за епархиялния архиерей. Прѣди това Синодътъ настоява да се запази правото на архиерея да назначава свещенослужителитѣ.

Д. Ласковъ.

По прѣустройството на епархиялното управление въ Русия [1]).

На 4, октомври на прѣдсъборното свѣщание при руския св. Синодъ е имало второ редовно заседание подъ прѣдсѣдателството на Финландския архіепископъ Сергия. На това заседание освѣнъ редовнитѣ членове на прѣдсъборното свѣщание присѫствували още и нѣкои отъ членоветѣ на св. Синодъ начело съ Московския митрополитъ Макарий и оберъ-прокурора на Синода В. К. Саблеръ.

На дневенъ редъ била поставена *II глава отъ проекта* за бѫдащитѣ прѣобразования въ руския църковенъ строй, въ който се говори за правата и длъжноститѣ на епархіялнитѣ архіереи и въобще за епархіялното управление.

Споредъ проекта, правата и длъжноститѣ на епархіялнитѣ архіереи произтичатъ отъ двѣ основни канонически начала: jus ordinis и jus administrationis.

Отъ първото каноническо начало (jus ordinis) произтичатъ онія права и задължения на епархіалния епископъ, които нему се даватъ заедно съ неговото ржкополагане въ епископскія санъ, — права и задължения като простъ епископъ — лице отъ трета и най-висша иерархическа степень. А отъ второто каноническо начало (jus administrationis) произтичатъ всички онія права и задължения, които се даватъ на епархіялнитѣ архіереи като административенъ шефъ или глава на една часть отъ църковната область, или епархията; това сѫ правата на епископъ-*свещенно-началникъ* на своята епархія, или *кириархъ*.

Въ проекта най-напрѣдъ се излагатъ първия родъ права и задължения съгласно съ общоцърковнитѣ канони, като особено се почертаватъ нравственитѣ качества, които трѣбва да отличаватъ живота на епархіялния архіерей; въ това отношение въ проекта е казано, че епархіялниятъ архіерей трѣбва да служи за примѣръ и образецъ на нравственно съвършенство за цѣлото свое паство.

Слѣдъ това слѣдватъ правата и задълженията по администрацията и управлението на епархията изобщо.

Споредъ проекта, епархіялниятъ архіерей, подчинявайки се на висшата църковна власть въ руската църква въ лицето на патріярха и Синода, като приемникъ на светитѣ апостоли, обладава въ границитѣ на епархията си всичката пълнота на апостолска власть въ извършване на тайнствата, учението и пастирското ржководение на всички повѣрени нему пасоми, било клирици или миряни; той е висшиятъ тѣхенъ началникъ и сѫдия по всички въпроси отъ вѣрски и църковенъ характеръ. Епархіялниятъ архіерей е длъженъ неослабно да се грижи да прѣдпази повѣреното нему патсво отъ всѣкакви расколи, ереси, невѣрие и други противонравственни учения, както да би и за чистота на нравитѣ изобщо. Той трѣбва да уреждa и ржководи мисионерското дѣло въ епархията си и да надзирава и направлява мисионери. Нему се подчинени и той е длъженъ да надзирава всички духовни учебни заведения въ епархията каквито сѫ тъй нарѣченитѣ *приходски школи* (първоначални църковни училища, които до сега Синода отваряше и поддържаше отдѣлно отъ основнитѣ училища, министерството на просвѣщението), духовнитѣ училища, семинаритѣ, епархіялнитѣ женски училища и академията, ако има такъва въ епархията. Сѫщо на епархіялния архіерей е възложенъ надзора и контрола върху прѣподаването на законъ Божи въ всички държавни и частни училища въ епархията, кждѣто се учатъ дѣца на православни християни; архіереятъ самъ непосредственно, или чрѣзъ друго духовно лице ревизира всички прѣподаватели по законъ Божи въ това число и професоритѣ по богословие въ университета, намиращъ се въ епархията. За всестранното проучване на религиознитѣ и църковни нужди на епархията, епархіялниятъ архіерей по свое усмотрение свиква подвѣдомственното нему духовенство на окржжни или околійски пастирски събрания, въ които взематъ участие и свѣтски лица, прѣдсѣдателствува на тия събрания, ако намѣри за нужно, и утвърждава тѣхнитѣ рѣшения. И най-послѣ нему лично принадлежи правото и дълга да намира и подбира достойни кандидати за свещенно — и църковно — служители на епархията, както и правото да удобри или да не удобри кандидата, избранъ отъ учреждение или лица, на които споредъ закона или мѣстнитѣ обичаи е прѣдоставено да ги избиратъ.

Проектътъ прѣдвижда освѣнъ досегашнитѣ три митрополіи: киевска, московска и петербургска, да се учредятъ още други три: една въ Вилно (западна Русия) и двѣ въ Сибиръ (градоветѣ не сѫ опрѣдѣлени).

Въ Вилно ще се отвори и пета духовна академия съ цѣль да се подигне и поддържи православния духъ на населението въ тоя край, който е много изложенъ на полеко католишката пропаганда.

Прѣдвижда се въ проекта и уравняване на заплатитѣ на всички епархіялни архіереи, които ще получаватъ по 6000 рубли годишно. Прѣдвиждатъ се и държавни пенсии на всички духовни лица слѣдъ 35 годишна непорочна служба.

1) Продължение отъ „Ц. В.“ брой 61, стр. 877.

Цариградската гръцка патрияршия.

Фенеръ не може да прости по никакъвъ начинъ на великитѣ сили, че не можаха да подпомогнатъ на съюзенитѣ коварни врагове на България, та не само да бѫде унижена, ограбена и изгубена тя, но и да се затрие съвършено отъ лицето на земята всичко българско. Той смѣта, че само по такъвъ начинъ ще може единъ денъ да се отърве отъ българитѣ и тѣхната църква.

И слѣдъ Букурешкия миръ Цариград. патрияршия не е прѣстанала да хули, да клевети и злорадствува противъ всичко българско. Освѣнъ задкулисниятѣ акции, които тя прѣдприема да компрометира България и нейнитѣ граждански, военни и църковни органи за постигане на тѣзи си цѣли, тя не прѣстава да прави и официални постѫпки, ту устни, ту писмени. Така, Фенеръ на 26 м. м. въ деня, когато Н. Блаженство замина отъ Цариградъ за София, чрѣзъ патриарха Германосъ протестиралъ устно прѣдъ френския посланикъ въ Цариградъ, комуто съобщилъ че Патриаршията не може да остане равнодушна прѣдъ цѣлия купъ рапорти, що е получила отъ органитѣ си въ тази часть на Тракия, която остава подъ българско владичество, защото положението, което се описва въ тѣхъ е повече отъ отчаяно.

Френскиятъ посланикъ побързалъ да даде съответнитѣ отговоръ, обаче, патрияршията не се задоволи само съ това. Двѣтѣ управителни тѣла при този вѣрски центъръ и по-рано още въ общото засѣдание, що имали на 18 м. м. слѣдъ като изслушали доклада на своя шефъ върху положението на гърцитѣ, останали подъ България, рѣшили да се подаде до прѣдставителитѣ на шестѣхъ Велики сили въ Цариградъ идентиченъ протестационенъ меморъ съ помощьта на който да се обърне по-добрѣ тѣхното внимание върху онова, което ужъ се върши надъ гърцитѣ въ западна Тракия — Ето въ прѣводъ съдържанието на този меморъ, както го намираме помѣстенъ въ цараградския в. „Продъсъ“ въ броя му отъ 3 того.

Ваше Високопрѣвъзходителство,

Знаете, че православното гръцко население, което отъ седемь години насамъ не е прѣставало да бива жертва на най-грозни притѣснения и всѣкакъвъ видъ нападки въ България и Източна Румелия, днесъ се намира въ опасность да бъде съвършено унищожено въ западна Тракия. Вселенската патриаршия, безъ да прави дума за жестокоститѣ и притѣсненията, които бидоха извършени отъ българитѣ, смѣта за нейнъ дългъ да донесе до знанието на Ваше Високопрѣвъзходителство, че това гонение противъ православното гръцко население, се шири все повече и повече, като се игнорирать и най-елементарнитѣ права на човѣчината, и се изразява въ пропжждане на православнитѣ гръцки митрополити, въ конфискуване на училища и митрополитски помѣщения, въ унищожаване на цѣли села, въ заличаване на всѣка слѣда отъ гръцко-православната култура, която до днесъ тамъ бѣ въ цвѣтуще състояние. — Ако това достойно за оплакване положение продължава, гръцко православното население въ тази страна ще се унищожи окончателно въ непродължително врѣме и въ религиозно и въ национално отношение. — Европа се е погрижила вече, та въ всички сключени отъ нея договори да осигури религиозната и националната свобода еднакво за всички народности, безъ да прави помежду имъ нѣкакво различие.

Вселенската патриаршия има право да мисли, че тази гаранция именно засвидѣтелствува отъ една страна благосклонната грижа на Великитѣ сили и уважението, което тѣ показватъ къмъ принципа на националноститѣ, а отъ друга доказватъ, каква благосклонна грижа показватъ тѣ къмъ прѣдвѣковнитѣ *привилегии на Всел. патриаршия*, които сж дали поводъ за нареждане на съотвѣтнитѣ постановления въ Парижкия и Берлинския договори.

По този начинъ, Европа, посрѣдствомъ поменатитѣ постановления, се е произнесла върху свободата и свободното функциониране на всички вѣроизповѣдания, които е гарантирала за всички граждани на тѣзи страни и за самитѣ чужденци. Така, тя е постановила, да не се прави никаква прѣчка къмъ иерархическата организация на разнитѣ религиозни общини, както и за сношенията имъ съ вѣрскитѣ имъ шефове. На това обстоятелство, разбира се, трѣбва да се отдаде факта, че органическия уставъ на Източна Румелия биде възложено на международна комисия, съ цѣль да се усигури вѣроизповѣдната и националната свобода на меньшинствата, които принадлежатъ на друго вѣроизповѣдание или друга националность отъ онази, къмъ която принадлежи управляващото болшинство.

Скърбенъ опитъ, обаче, доказа, че българското правителство изнасили възпроснитѣ постановления, намѣси се въ иерархическата организация на православното вѣроизповѣдание както и на сношенията на православнитѣ общини съ тѣхнитѣ духовни шефове, отказвайки и до сега още да приеме митрополитѣ, които се изпращатъ отъ Вселенската патриаршия и конфискуватъ църквитѣ, както и другитѣ благотворителни заведения на православнитѣ общини. Вслѣдствие на тѣзи прѣвъзмогвания и на други още отказващи се до насилия, които даже и до днесъ още се върщатъ въ западна Тракия противъ гръцкия народъ и неговитѣ изповѣдни общини, както това може да се заключи отъ официялнитѣ свѣдения, Европа, безъ съмнѣние, схваща, че е нужно да защити този народъ и че сегашната култура е длъжна да се притече на помощь, за да не остане този народъ плячка на гонението.

Вселенската патриаршия е убѣдена, позивътъ и вѣрието на християнската идея и човѣшкитѣ чувства благоприятно ще се възприеме отъ Европа и че тя ще благоволи да вземе подъ своя гаранция и подъ висока контролъ на консулитѣ си потрѣбнитѣ мѣрки, за да може да постави въ помѣнатитѣ страни управлението върху база и начала, кое ито тя нѣкога счете за достатъчни да отговарятъ на нуждитѣ на населението въ Източна Румелия, толкова по-вече че сега прѣдстои да се защити не меньшество, туку страдащето болшинство въ поменатитѣ страни.

Вселенската патриаршия испълнява свой с в е щ е н ъ дългъ, продиктуванъ нейтолкова отъ духа на християнското милосердие, колкото и отъ неговата църковна власть, къмъ населенията въ западна Тракия, които духовно зависятъ отъ православната църква, поднасяйки на християнскитѣ сили въ Европа тази равносмѣтка за свирепствата и жестокоститѣ на българитѣ съ горѣщи молби за бързо намѣса, та да може да се спасятъ хиляднини невинни сжщества, полложени на нападки и жестокости—

22/5 декемврий 1913 год.

Всел. патриархъ (под.) *Германосъ*

Книгопиени бѣлѣжки.

Получиха се въ редакцията слѣднитѣ нови книги:

1. *Хенри Дрѫммжндъ. Какъ да прѣобразимъ Живота си.* Прѣвелъ *И. Г. Бакаловъ*. Издава св. Синодъ на Българската църква. 1913 г.

2. *Фр. Пибоди. Основнитѣ социялни принципи въ учението на Исуса Христа.* Прѣвелъ отъ нѣмски *Д-ръ Л. Свѣтозаровъ*. Издава св. Синодъ на Българската църква. 1913.

3. И. С. Марковски. Християнството и модерната култура. Издава св. Синодъ на Българската църква. 1913 год.

4. *Православната церква и католическата пропаганда* отъ *митрополита Теодосия, бивши Скопски.* Издава св. Синодъ на Българската църква. 1913 г.

5. **Календарче „Св. ЦарьБорисъ"** за 1914 г. Издание на свещеническото братство „Св. Царь Борисъ" гр. Варна. Година XII. Съ разнообразно съдържание и при сътрудничеството на *Иеромонахъ Михаилъ, свещ. Д-ръ Ст. Цанковъ, свещ. Хр. Ивановъ, Кр. Мирски, Ил. Веновъ и пр.* — цѣна 15 ст.

6. **Ржководство за практическо и теоретическо изучаване на въсточната църковна музика** съ портрета и биографията на Йоана Кукузела, както и нѣколко параклисни уроци отъ неговитѣ анаксантери — „Голѣмото му иисо" — отъ П. Сарафовъ. Цѣна 3 л.

Изписва се чрѣзъ автора, София, ул. Царь-Крумъ № 18.

Изъ писма и дописки.

Съобщаватъ ни отъ Вратца:

Панихида На 4-и того е била голѣмината отъ смъртьта на св. Врачанския митрополита Константина. По тоя случай още на 3-и того въ прѣстолния градъ на епархията — Вратца — е пристигналъ Високопрѣосвещений св. Търновски митрополитъ г. Антимъ, придруженъ отъ Всепрѣподобний архимандритъ Иларионъ, а сутрѣнята, на 4-и, срѣда, е била извършена архиерейска литургия, слѣдъ което и панихида, при която взели участие и всички градски свещеници. При панихидата Негово Високопрѣосвещенство е казалъ прочувствено слово за приснопамѣтния покойникъ, когото е описалъ като тепълъ молитвеникъ прѣдъ Бога и

горѣщъ попечитель за спасението на паството си. Между множеството били и сродницитѣ на блаженопочившия.

Панихидата бѣла едно рѣдко траурно тържество, каквото наистина заслужава паметьта на покойния Врачански Архиерей.

Архиерейска литургия. Негово Високопрѣосвещенство св. Търновски митрополитъ г. Антимъ, управляващъ вдовствующия прѣстолъ на Врачанската епархия, пристигналъ въ Враца, за 4 того, годишнината на покойния Врачански митрополитъ, е благоволилъ да остане и на 6-и сжщи, въ града, гдѣто въ катедралния храмъ, по случай патронния праздникъ на храма, е отслужилъ св. литургия. Мнжество богомолци пълнѣли храма и съ нескривана радость слѣдѣли богослужението. Слѣдъ църковния отпускъ църковното настоятелство изразило лично на Негово Високопрѣосвещенство своята и оная на християнитѣ отъ града благодарность за това внимание къмъ тѣхнитѣ религиозни нужди.

Църковно-обществена лѣтопись.

Едно синодно рѣшение. Въ едно отъ послѣднитѣ си заседания Св. Синодъ се занималъ съ редица разпоредби, засѣгащи положението на Църквата. Като ги прѣцѣнилъ, взелъ рѣшение да се посочатъ, дѣто и комуто трѣбва, както и да се съпостави тѣхното противорѣчие съ конституцията и екзархийския уставъ, което той отдава на недоразумѣние или на недогледъ.

Екзархийтския протосингелъ въ Външното министерство. Болестьта попрѣчи на Н. Блаженство да направи своитѣ посѣщения и най-вече да се срѣщне съ надлежнитѣ министри да размѣни мисли по нѣкой актуални църковни въпроси. По единъ такъвъ въпросъ той се принудилъ да размѣни мисли съ министра на външнитѣ работи и на изповѣданията, господинъ Д-ръ Никола Генадиевъ, чрѣзъ екзархийския протосингель, Негово Високопрѣподобие архимандритъ Стефанъ. На 12-й того министрътъ приелъ Н. Високопрѣподобие и изслушалъ съ внимание мислитѣ на Н. Блаженство по въпроса и заявилъ, че взема бѣлѣжка отъ тѣхъ и че ще сгори потрѣбното. Наедно съ това изказалъ желание да посѣти Н. Блаженство, ако докторитѣ позволяватъ. Като узналъ отъ протосингела, че нѣма спънка отъ докторитѣ, г. м-рътъ го натоварилъ да съобщи на Н. Блаженство, че въ събота, на 14-и того, ще го посѣти лично въ синодната палата, дѣто ще се разговори обстойно по въпроса, по който усвоява възгледа му. На край съжалилъ, че дипломатическия приемъ, на който трѣбва да присжтствува, му не позволява да посѣти още въ петъкъ Н. Блаженство.

Едно изложение. Въ едно отъ послѣшнитѣ си заседания Св. Синодъ се занималъ съ доклада по положението на новопокръстенитѣ. Като прѣцѣнилъ всичко, което е изнасено въ доклада, рѣшилъ да се изложи всичко въ писмо до г. министъръ-прѣдседателя. Това писмо, обстойно документирано и илюстрирано, се изпрати.

Св. Браницкия епископъ. Н. Прѣосвѣщенство св. Браницкиятъ епископъ г. Климентъ, управляващъ Ловчанската епархия, който отъ нѣколко дни бѣ въ столицата по служебни работи, на 14-й того замина за гр. Ловечъ.

Изпълнение на завѣщание. Комисията по изпълнение на завѣщанието на блаженопочиналия св. Врачански митрополитъ Константинъ има на 13-и того заседание въ синодната палата подъ прѣседателството на Н. Високопрѣосвѣщенство св. Доростолския и Червенски митрополитъ г. Василий. Въ заседанието се разгледало завѣщанието и се всело рѣшение по неговото изпълнение. Въ заседанието присжтствували Н. Високопрѣосвѣщенство св. Търновския митрополитъ г. Антимъ и Н. Всеблаговѣйство икономъ Илия Якимовъ отъ гр. Враца, като членове на комисията по изпълнение на завѣщанието.

Етрополско Църковно Настоятелство.

Явна благодарность.

Настоятелството при църквата „Св. В. М. Георги" въ Етрополе, изказва своята благодарность къмъ господинъ Василъ Христовъ Перчемлиевъ отъ гр. Етрополе за подарения отъ него единъ седмосвѣтилникъ за светия прѣстолъ въ стойность 120 лв.

Дано Всевишния го възнагради стократно и примѣра му бжде послѣдванъ и отъ други благочестиви граждани.

Етрополе, 9 декемврий 1913 г.

Отъ Църковното Настоятелство.

Скръбно извѣстие

Извѣстяваме на роднини, приятели и познати, че многообичния ни синъ, братъ, чичо и вуйчо

ИЛИЯ п. САВОВЪ

(роденъ въ 1891 година въ село Годечъ)

слѣдъ 10-дневно тежко боледуване прѣдаде Богу духъ въ с. Голешъ, царибродска околия, на 5 того въ 3 ч. пр. об. въ най-цвѣтущата си 22 годишна възрасть, като ни остави въ неутѣшима скръбь. Вѣчна ти память, лека ти пръсть, незабравими Илия.

Опѣлото се извъвши въ църквата „Св. Иванъ Кръститель" въ с. Голешъ, 4 ч. сл. об. сжщия день.

Дълбоко опечалени: баща свещ. С. Соколовъ; братя: Димитъръ, Борисъ, снаха Велика; сестри: Тодора, Стоянка, Стана; зеть: Иосифъ; братовчеди: Серги, Владимиръ, Ангелина, Христина.

АДВОКАТЪ

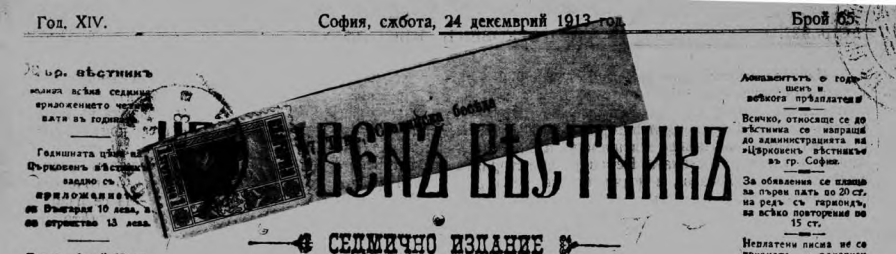
Д-ръ Хр. Танчевъ

София
ул. „Славянска" № 37

Пловдивъ
Булевардъ „Царь Освободитель" № 7.

5—12

Год. XIV. София, сѫбота, 24 декемврий 1913 год. Брой 65.

СѢДЪРЖАНИЕ:

1. Окржжно послание.
2. По поводъ праздника на радостьта — Тс.
3. „И на земли миръ". — И. Ефтимий.
4. Рождество Христово -- Д.
5. Силата на вѣрата — Н. Поповъ.
6. Книжнина: 1. Въ блѣсъка на моитѣ нощи — Ст. Михайловски. 2. Бѣдний вечерь — Р. Ст. Тошкинъ. 3. Коледенъ подаръкъ, разказъ отъ M-me S. Maerky Richard.
7. Козни на безсилието. — Откровеновъ.
8. Църковна-обществена лѣтопись.
9. Обявления.
10. Некролози.

Окржжно послание.

Св. Синодъ на Българската цѣрква е отправилъ слѣдното окржжно послание:

Свети Синодъ
на
Българската цѣрква
№ 4804
19 декемв., 1913 г.
гр. София.

Окржжно послание

Благоговѣйнѣйши свещеници, почтенѣйши старѣйшини и прочии благочестиви христиани, живущи въ Богохранимото Царство, чеда наша о Господѣ зело възлюбленая, благодать вамъ и миръ отъ Господа и Бога и Спаса нашего Иисуса Христа, отъ насъ же смиренныхъ молитва и благословение.

Злощастията, които подиръ самоотвержението на българския народъ въ Тракия — самоотвержение за правдата и за свободата, го постигнаха, отчаяха слаби нѣкои негови синове. Въ тежкитѣ изпитни, тъй нечакани и тъй грозни, намѣсто да подиратъ сила тамъ, дѣто всѣкога е черпилъ народа — въ вѣрата у Господа Бога на която св. Православна Цѣрква е единствена хранителка, тѣ въ малодушието си се съблазниха отъ апостолитѣ на Римската Цѣрква, които изкони и до днесъ дебне православния български народъ съ една и сжща проповѣдь — да го убѣди да се откаже отъ прѣотеческата си Цѣрква. За голѣмо съжаление, съблазнитѣ намѣриха единици изразители и проводници у отчаянитѣ и слабитѣ. Чухте вече и чувате проповѣдитѣ имъ въ събрания и въ печата. Въ еднитѣ и въ другитѣ тѣ укоряватъ Източно-православната Цѣрква, издигатъ Римо католишката и проповѣдватъ уния съ нея. Въ основа на проповѣдитѣ си тѣ турятъ висока патриотична мисъль — да спасятъ отъ гибель езика и народностьта на нашитѣ злочести сънародници, които Букурешкиятъ договоръ, при единодушното мълчаливо одобрение на великитѣ сили, остави подъ гръцко и сърбско иго, подъ робството на православни.

Истина, възлюбени ни чеда о Господѣ, ужасни и безпримѣрни сж бѣдитѣ, които постигнаха благочестивия български народъ и отечеството на св. св. Кирилъ и Методой, отдѣто излѣзе първата искра на славянската творческа мисъль и се туриха основитѣ на славянска книжнина. Ала тия бѣди, колко голѣми и непоносни и да сж, не унижаватъ България и чистата спасителна истина, на която Провидѣнието я направи носителка. Мжченишки вѣнецъ за правда, за любовь, за самоотвержение, за спасение на ближния ороня не тия, които го носятъ, но ония, които го изплитатъ и слагатъ на главата на мжченицитѣ. Голгота не унизи Христа Спасителя, нито търновия вѣнецъ Го орони. Безъ Голгота и безъ търновия вѣнецъ нѣмаше спасение за човѣцитѣ и обнова за човѣчеството Неизповѣдими сж тайнитѣ на Вѣчния Промисълъ. Кой знае, дали той не е отредилъ да дойде спасението на балканскитѣ народи, тѣхното братсво, тѣхната обнова и духовенъ подемъ отъ търновия вѣнецъ на България!

Благочестивиятъ български народъ прѣдприе освободителната война въ име на най-високата християнска добродѣтель — да се жертвува за ближни. И той даде примѣръ на доблесть и на самоотвержение, какъвто въ скрижалитѣ на историята нѣма. Човѣчеството знае двѣ освободителни войни — тая прѣзъ 1877 г. и тая прѣзъ 1912 г., знае и саомоотвержението за ближни само на два народа — на руския и на българския.

Тия двѣ войни сж тържество на евангелската любовь, за която Спасителтъ нашъ Иисусъ Христосъ е оставилъ примѣръ. Народъ се саможертвува за народъ. Какво по велико нѣщо на земята отъ това и каква по-висока любовь отъ тая! Това е тържество на св. Православна Христова Цѣрква, единствена хранителка на чистста евангелска любовь и учение на земята. И отъ тая св. Цѣркви, въ която руси и българи сж достигнали до евангелското съвършенство да се саможертвуватъ за благото на ближнитѣ, искатъ да откжснатъ днесъ българския народъ и да го свържатъ съ Католишката чрѣзъ уния. Това би било най-голѣмо нечестие къмъ паметьта на героитѣ, които дадоха живота си и оставиха коститѣ си въ Тракия за правото и свободата на робитѣ, за правото на балканскитѣ народи и за тържеството на най великата евангелска добродѣтель — любовь и самоотвержение за ближния.

Напусто, възлюблени ни чеда о Господѣ, ще дирите самоотвержение за ближни народи у народи, които сж въ лоното на Римската Цѣркви. Това говоримъ не ние, това говори историята на Цѣрквата и тая на народитѣ. Нека се вслушаме въ нѣйния гласъ, защото е гласъ на истината. Не говори ли историята, чл Римъ не освобождава, а подчинява, че не държи будна националната съвѣсть и я не съвършенствува, а я убива, че неговитѣ пасоми сж първо католици и униати, а послѣ християни и че за католицизма се атрофира и християнство и народность? И когато историята нарежда громко тия истини, съблазнени умове искатъ българския народъ да промѣни праотеческата си вѣра, искатъ да мине въ унията, искатъ да дири своето спасение, своето национално единство и своето бѫдаще въ лоното на Римската Цѣркви, която не познава народности и която днесъ принуждава чехи, поляци хървати, далматинци и пр. да служатъ на латински! Къмъ какво тласкатъ народа? Не е ли да напусне праотеческата си Цѣркви, която никога не се е дѣлила и дѣли отъ паството си, която съборно служи на народа и която съ свободолюбивитѣ форми на управата си всѣкога е стояла съ народа противъ всѣко потисничество? Не е ли да го накаратъ да пригърне една Цѣркви, която служи само на една земна воля? Това би било нравствено самоубийство. То би било безпримѣрно религиозно и морално падение. Народъ, който се саможертвува за ближнитѣ и който десеть вѣка се бори за тържеството на своята православна Цѣркви и на своето право, нѣма и не може да стори нито такова самоубийство, нито пъкъ ще допусне такова падение.

Ала за да убѣдятъ българския народъ да дири спасение изъ грознитѣ бѣди въ унията, сочатъ му, възлюблени ни чеда о Господѣ, миналото, когато неговитѣ царе, при първото и второ царство, били въ връзки съ Римъ. Историята опровергава тия твърдения. Това, възлюблени ни чеда о Господѣ, не сж били връзки, но усилия да създадатъ независима цѣркви въ държавата, независима отъ Римъ и отъ Цариградъ, сжщо и да запазятъ славянската книжнина и славянската расова обособа. И отъ днитѣ на Храбъръ Черноризецъ, който първъ издига гласъ за защита на българската книга и на славянската расова обособа, и до днесъ Българската Цѣркви отстоява едната и другата. Това е смисълътъ на историята. Това е и знамето на нашето възраждане прѣзъ миналия вѣкъ. Това е и знамето на борбата за цѣрковна независимость прѣзъ миналия вѣкъ, когато апостолитѣ на Римъ се явиха съ съблазнитѣ си Това е смисълътъ и на посланието, което приснопаметнитѣ велики иерарси отправиха отъ парахода, който ги понесе къмъ Азия на заточение. Нека си спомнимъ тѣхния завѣтъ. Той бѣ: ни къмъ Римъ, ни къмъ Фенеръ, но въ правия пѫть, въ пѫтя на чистото учение на св Православна Христова Цѣркви. Този свещенъ завѣтъ отклони тогава българския народъ отъ съблазнитѣ на онія, които ги бѣха повели къмъ Римъ. На този завѣтъ благочестивиятъ български народъ, и само нему, дължи освобождението си и Санъ-Стефанска България, която инославни държави разпокжсаха въ Берлинъ.

Възлюблени ни чеда о Господѣ! Злочестъ свидѣтель на грознитѣ бѣди и изпитни, които прживѣва благочестивия български народъ, и на съблазнитѣ, които гонятъ да го разпокжсатъ религиозно, да го отклонятъ отъ историческия му пѫть и да го убиятъ морално, за да се направи чашата на бѣдитѣ още по-горчива, Св. Синодъ на св. Българска Православна Цѣркви счита за свой най-свещенъ и непрѣмѣненъ дългъ да излѣзе въ тежкитѣ дни да напомни и да повтори най-високо завѣта на приснопаметнитѣ велики български иерарси, които очертаха прѣдѣлитѣ на Българското Отечество и възобновиха Българската Цѣркви. Дълбоко проникнатъ отъ тоя свой дългъ, той отечески съвѣтва благочестивото православно българско изпълнение да се пази отъ съблазнитѣ и заблудитѣ по унията, отдѣто и да идатъ тѣ, защото тѣ го водятъ къмъ пропасть, а България — къмъ гибель. Мисъльта на враговетѣ е да раздѣлятъ българския народъ религиозно, както го раздѣлиха съ граници, да се създадатъ и българи подъ Римската Цѣркви, както има българи подъ Сърбия и Гърция. Мисъльта съ унията е да се изкопае завинаги пропасть между Русия и България.

Възлюблени ни чеда о Господѣ! Спасението на благочестивия български народъ е въ православието и въ славянството, каквито сж тѣ въ идейнитѣ негови прѣдставители, въ православието, което има за съкровище неповрѣденитѣ и чисти истини на Спасителя и за основа любовь и самоотвержение за ближния, и въ славянството, което има евангелско-културната задача — ни единъ славянски народъ да не притѣснява другъ. Въ 1912 г. българскиятъ народъ разви знамето на тия идеи и даде за тѣхъ най-идеалнитѣ си синове, и тѣ възтържествуваха Ако неговитѣ чисти и високи идеи не се разбраха отъ чужди и ако и нѣкои негови синове ги не разбраха и направиха грѣшки по тѣхъ, той нѣма да ги напусне, защото тѣ сж дългъ не само неговъ, но и на славянството, на чело на което стои велика Русия, и на човѣчеството, на чело на което стоятъ най-културнитѣ народи. Въ XX вѣкъ България разви на Балканитѣ знамето на правото, любовьта, братството и сговора А това е знаме на Православната Цѣркви, на чистото нейно учение. За него България биде разпокжсана и покрусена. За него тя носи и търновия вѣнецъ. Ала тя ще го носи и наедно съ него ще издига високо това знаме съ дълбока вѣра, че съ нея сж правото и Богъ. Емуже да будетъ честь и слава во вѣки вѣковъ. Аминъ.

Призоваваме надъ Васъ Божията благодать и оставаме

Ваши усърдни молитствователи:

Прѣдсѣдателъ на Св. Синодъ:

† Екзархъ Български: Иосифъ.

Членове:
† Доростолски и Червенски: Василий
† Софийски: Партений.
† Търновски: Антимъ.
† Пловдивски: Максимъ.

По поводъ праздника на радостьта.

Миналата година Рождество Христово се отпразднува въ България съ молитви и сълзи. Българскитѣ сѣмейства бѣха тжжни и печални. Едни оплакваха бащи, синове и братя, паднали на бойното поле, а други тжжеха за свои бащи, синове и братя, които мрѣзнѣха въ окопитѣ около Одринъ и подъ стѣнитѣ на Цариградъ или пъкъ лежеха ранени въ болницитѣ. Безутѣшната скрѣбь на първитѣ се омекотяваше отъ съзнанието, че тѣхнитѣ сжщи мили сж оставили славно коститѣ си на бойното поле за едно велико дѣло — за свободата и правата на

своитѣ ближни и че, увѣнчани съ слава, почиватъ съ лавритѣ на безсмъртието. Тѫгата у вторитѣ се умѣряваше отъ надеждата, че тѣхнитѣ скѫпи мили, които сѫ останали да бранятъ спечелената свобода и право за робитѣ, скоро ще се завърнатъ въ огнищата си съ слава и лаври.

Тази година българскиятъ народъ срѣща Рождество Христово пакъ съ тѫга и сълзи. Всички сѣмейства, и тия, които сѫ изгубили скѫпи синове на бойното поле, и тия, които сѫ посрѣщнали синоветѣ си ранени и болни, и тия, които сѫ ги срѣщнали живи и здрави — всички сѫ еднакво изранени и убити душевно, еднакво печални. Всички оплакваме останали въ робство братя, които бѣха освободени, оплакваме разпокѫсано и озлочестено отечество, сѫщо и разбити народни идеали. Грозни сѫ бѣдитѣ на България. И въ сѣмейства, дѣто има печаль и сълзи, нѣма и не може да има радость дори на великъ праздникъ, какъвто е Рождество Христово — праздникътъ на радостьта. Ала ако нѣма радость, въ него има друго, не по-малко цѣнно — има съзнание, което издига душата. Бѣдата, която е обща за всички български сѣмейства, сълзитѣ, въ които злочеститѣ сѣмейства дирятъ облекчение, се умѣряватъ отъ съзнанието, че българскиятъ народъ се саможертвува за най-великъ дългъ — за свободата и благото на ближнитѣ си, че неговата армия, нападната отъ армиитѣ на еть съсѣда, остана непобѣдена и увѣнчана съ лавритѣ и славата на безсмъртието.

Изразълъ въ чистото Христово учение, съ което просвѣтилъ нѣкога днешнитѣ си съсѣди — сърби и ромѫни, като имъ далъ и книга, българскиятъ народъ гледа дълбоко въ постигналитѣ го злочестини. За него събитията, които доведоха грознитѣ бѣди, сѫ основа на бѫдащето. А езикътъ на това бѫдаще е по-силенъ отъ топоветѣ на неговитѣ съюзени петь врага. То ще прѣдава на поколѣнията велика истина, ще говори, че когато българскиятъ народъ се саможертвувалъ да даде свобода и право на робитѣ въ Балканитѣ, неговитѣ съсѣди се нахвърлили на освободенитѣ отъ него и ги оковали отново въ робски вериги, нахвърлили се и на тѣхния освободитель и турили на главата му, при лавритѣ на безмъртието, и търновъ вѣнецъ. Като схваща езика на бѫдащето, българскиятъ народъ може да се утѣшава, може и да умѣрява своята дълбока печаль.

Той има за това примѣръ Божеств. Младенецъ, чието Рождество чествува. Прѣдопрѣделенъ Спаситель на човѣчеството и на народитѣ, неговото рождество се посрѣщнало съ пѣсни отъ небесния ангелски ликъ. Божественията Младенецъ донесе на земята правда, любовь, миръ. И откато даде на слѣпитѣ очи, на куцитѣ крака, на болнитѣ здраве, мъртвитѣ възкреси, откато вдъхна вѣра въ безвѣрнитѣ, любовь въ жестокосърдитѣ, смирение въ гордитѣ, правда и истина въ умоветѣ, доби търненъ вѣнецъ и кръстна смъртъ отъ тия, на които направи добро и които спаси. Но кой не славослови днесъ на земята името на Христа Спасителя?

На Балканитѣ българскиятъ народъ просвѣти съсѣдитѣ си съ словото на евангелската истина. И откато даде вѣра и книга на сърби и ромѫни, откато излѣзе срѣщо грозното потисничество на Римъ и Цариградъ, откато излѣзе съ протестъ срѣщо всички, които кощунствуваха съ чистото Христово учение и хвърли на западъ искрата на съзнание, която се поде отъ Хуса и Иеронима Пражки и подготви реформацията, видѣ срѣщо себе си гърци и сърби, и по-късно гърци и турци. Неговата земя се нагази, неговата държава се сломи и той падна подъ вѣковно робство. Повикань отново на политически животъ, той съюзи балканскитѣ народи и издигна знамето на правдата, свободата, оратството, любовьта и сговора за балканскитѣ народи, като се жертвува и даде свобода и право на балканцитѣ роби. И когато свободата, братството, любовьта и правото да си дадатъ ржка, той видѣ отново съюзени срѣщо себе си гърци и сърби, които извади изъ унижение и възкреси, видѣ съ тѣхъ заедно и ромѫни, черногорци и турци.

Това сѫ и такива сѫ дѣлата на българския народъ. Неговитѣ съсѣди врагове не може да посочатъ свои такива нито въ миналото, нито въ сегашното. Нито сърби, нито ромѫни сѫ имали културната роль на българитѣ. Нито сърби, нито ромѫни сѫ вложили въ културния ковчегъ на човѣчеството лепта, като тая на българския народъ. Въ миналото тѣ сѫ живѣли само за себе си. Въ сегашното тѣ сѫ останали пакъ такива, каквито сѫ били въ миналото: живѣятъ за себе си. И защото сѫ остали такива и до днесъ, затова не схванаха идеята, въ име на която България почна освободителната война, и се съюзиха съ гърци и турци срѣщо българитѣ. Злочестиитѣ на българския народъ дойдоха не отъ бойното поле — той тамъ бѣ непобѣдимъ, но отъ неговия алтруизъмъ, отъ неговата прѣданность на чистото Христово учение. Неговото нещастие дойде отъ вѣрата, че бѫдещето и силата на балканскитѣ народи е въ тѣхното братство, сговоръ, независимость, както и отъ заблудата, че гърци и сърби сѫ дозрѣли и схванали идеята му и носятъ въ гърдитѣ си неговата вѣра. Жертва на своя алтруизъмъ, на своята вѣра и на своята заблуда, той посрѣща сега съ печаль и съсълзи праздника на радостьта — Рождество Христово. Неговитѣ дѣца сѫ тѫжни. Тѣхнитѣ лица не блѣскатъ съ ангелска радость. Тѣхнитѣ сърдца сѫ изранени. Българскитѣ дѣца болѣдуватъ и тѫгуватъ съ майкитѣ и бащитѣ си, въздишатъ и охкатъ съ България. Но тѣхнитѣ глави не сѫ наведени. Тѣ сѫ издигнати високо. Българскитѣ дѣца, които посрѣщатъ тѫжни и нажалени Рождество Христово, и тѣхнитѣ родители, които тѫгуватъ за озлочестеното българско отечество и за тѣхъ, гледатъ гордо на свѣта, защото България и въ нещастията си е велика. Тя стои високо надъ съсѣдитѣ еи съ самоотвержението си за свободата и правата на балканскитѣ роби и съ търновия вѣнецъ на глава за идеитѣ, за които нейнитѣ съсѣди не сѫ дорасли и за които поколенията и историята ще бѫдатъ съ нея. Гордость е да бѫдешъ синъ на такова отечество. Българскитѣ майки, бащи и дѣца се гордѣятъ съ България, защото тя се отдѣля силно отъ своитѣ съсѣди и защото тя ги прѣвъзмогва съ алтруизма си и съ самоотвержението си. И тѣ прѣдпочитатъ злощастието на България и нейния търновъ вѣнецъ прѣдъ славата и лавритѣ, съ които коварството, злобата и егоизма укичиха главитѣ на Ромѫния, Гърция, Сърбия и Ч. Гора...

Така мисли всѣко българско сѣмейство. Съ такива мисли то посрѣща Рождество Христово. И като чествува великия празникъ на радостьта, българскиятъ народъ гледа въ Божествения Младенецъ най-великия праведникъ, най-великия Учитель, Утѣшитель и Спаситель на човѣци и народи. Той гледа на главата му и търновия вѣнецъ, който Кайафа изплете и съ ржцѣтѣ на Пилата тури на главата на Спасителя, защото е училъ на любовь, правда, истина. Той гледа този, позоренъ нѣкога, вѣнецъ да сияе и освѣтява прѣзъ вѣкове земята и човѣчеството, което Кайа-

февци и Пилатовци искаха да държатъ въ тъмнина, въ жестокосърдие, въ егоизмъ... Като гледа това, той усѣща душата си издигната високо, сѣща и едно вжтрѣшно доволство, вижда и по лицето на дѣцата си да се заражда лучъ отъ оная радость, съ която сияели надъ Витлеемъ само лицата на небесното ангелско воинство, което схващало какво носи Божествения Младенецъ.

Българскитѣ сѣмейства, унили днесъ, ще се издигатъ все по високо надъ тѫгата си, която е най-високата и най-благородната. Тѣ има какво да говорятъ на своитѣ дѣца, синове и братя на герои, паднали за най-високото и най-свещенното — за свободата и спасението на ближнитѣ. Тѣ има и какво да имъ посочатъ да възпламенятъ чиститѣ имъ души: падналитѣ тѣхни бащи и братя за свободата на робитѣ и дѣлата на сърби, гърци, ромжни, черногорци и турци, които повръщатъ въ робство освободенитѣ. А това ще издига българското сѣмейство. Таково сѣмейство е честито и въ нещастията си.

Дѣцата само на такивато християнски сѣмейства може да се издигатъ съ чувствата си на висота и да слѣятъ радостьта си за великото дѣло на своитѣ паднали славно бащи и братя за свободата, правото, братството и за любовьта къмъ ближния съ тая на небесния ангелски ликъ да поематъ тѣхния радостенъ химнъ:

Слава во Вишнихъ Богу, и на земли миръ, въ человѣцѣхъ благоволение.

Тс.

Иеромонахъ Ефтимій.

„И на земли миръ".

Какъ хубаво звучатъ и какъ обилно отрада въ душата вливатъ тѣзи думи, когато въ деня на Рождество Христово слънцето ярко свѣти надъ покритата съ бѣла пелена земя и когато човѣкъ ги слуша въ тиха сѣмейна обстановка, заграденъ съ щастие и обзетъ съ вѣра въ живота!

Какъ хубаво звучатъ тѣзи думи и какъ обилно тѣ миръ въ душата вливатъ, когато прѣзъ тиха звѣздна нощь човѣкъ ги слуша въ Божий храмъ, заграденъ отъ близки, съграждани и сънародници и на всички въ душата е тихо и спокойно, на всички нищо не напомня за буритѣ и безмирието въ живота!

Какъ тѣзи думи звучатъ и сжщата ли отрада, сжщото ли успокоение вливатъ тѣ тази година въ душата на българския народъ, въ тази душа, на която тази година нищо, ни вжтрѣ, ни вънъ отъ нея, не говори за миръ на земята? Въ този народъ, на когото всичко наоколо най-малко съ тиха звѣздна нощь и тихъ и безбуренъ сѣмеенъ кжтъ хармонира; въ този народъ, десетки хиляди отъ когото днесъ далечъ отъ роденъ кжтъ, гладни и немощни посрѣщатъ Спасителя; въ този народъ, въ когото нѣма кжща, въ която мраченъ споменъ да не извиква да витае надъ сѣмейното огнище духа на загиналъ въ далечни полега съпругъ или братъ или баща, загиналъ отъ туй, че миръ на земята нѣма и че единъ нещастенъ народъ по слѣдни усилия направилъ, пжне най-обикновенията миръ въ неговата земя да настане?

И въ българската земя и тазъ година се носи небесната вѣсть: „ И на земли миръ", но въ българската земя нищо земно не се откликва на небесния привѣтъ. Въ българската земя надъ мракъ и страдание, надъ гладъ и отчаяние се носи ангелската пѣсень. Само едно вънъ отъ човѣка се откликва въ българската земя — това е бѣлата покривка, безмълвно покрила гробоветѣ на онѣзи, които прѣди година влѣзоха въ тѣхъ съ слаба вѣра че надъ тѣзи гробове свобода и миръ ще да изгрѣятъ и робството ще да изчезне. Отъ вънкашната природа тѣзъ гробове само хармонират съ вѣстьта за миръ, защото въ тѣхъ прѣди една година влѣзоха млади души, обзети съ крѣпка вѣра че миръ въ робски земи засвѣтва вече и че тѣхнитѣ гробове сж послѣдната жертва, която земята изисква, за да отстжпи най-сетнѣ на небесния зовъ, за да зазвучи той въ българската земя съ по-малко противорѣчие, съ по-голѣма хармония съ дѣйствителностьта. Тѣзи млади души не знаеха, когато влизаха въ тѣзи гробове, каква подигравка готви сждбата на българския родъ и за какъвъ миръ тѣ влизатъ въ гроба. За това тѣзи гробове се откликватъ на небесния зовъ, затова защото тѣ не знаятъ за дѣйствителностьта, защото миръ свѣтѣше въ очитѣ на тѣзи, които бѣлата снѣжна покривка безмълвно покрива.

Но... тѣ сж умрѣли щастливи, а живитѣ нищо въ себе и вънъ отъ себе не намиратъ, за да се откликнатъ съ него на небесния зовъ. Само едно кжтче отъ тѣхното сърдце се откликва на благата вѣсть. Само това кжтче, което небето за себе си въ човѣка е запазило и въ което нищо земно не достига и не влияе. Само небесното, що е въ човѣка, се отликва въ българската земя на ангелската пѣсень, само то я разбира. И само на туй, затворено за всичко земно, кжтче отъ човѣшкото сърдце е възможно да даде на рожденската нощь ореола на отрада и покой, безъ който тя нѣма смисъль.

И нека Ирод въ онази нощь съ цѣлото си земно сжщество да чувствува веселие и доволство, нека въ неговия палатъ само радость земна да витае. Все пакъ ангелитѣ не тамъ, а надъ овчарскитѣ колиби запѣха нѣкога пѣсеньта на мира. И у проститѣ овчари, всичко що съ земята е въ свръзка, бѣ бѣдно и далечъ отъ туй, що се казва земно щастие, но у тѣхъ онова кжтче отъ човѣшката душа, що само небето знае, бѣ щастие и пълно съ небесна отрада. У Ирода ликуваше земята, но плачеше небето. У пастиритѣ страдаше земното, но заедно съ ангелитѣ небесна радостна пѣсень възнасяше небесното.

Има народи и лица у конто и небесното може отчасти да ликува съ земнитѣ си стремежи да се оприличаватъ тѣ на Ирода. Българскиятъ народъ, като народъ, твърдо вѣрваше, че и той може да се причисли къмъ тѣзи народи и той може да срѣща небесната вѣсть за миръ на земята, безъ неговиятъ земенъ идеалъ да противорѣчи на тази небесна вѣсть. И той поиска прѣди година да постигне тази възможна хармония на извѣстно доволство на земния човѣкъ съ рожденската отрада на небесния. И затова той рѣши единъ бжденъ вечерь въ землянки и срѣдъ смъртьта. въ пълно страдание на земното, да срѣщне вѣстьта за мира, за да бжде занапрѣдъ тази вѣсть разгласяна въ възможна хармония съ земното, за да срѣщи занапрѣдъ земното въ българския народъ небесната вѣсть не като Ирода, но не и като витлеемскитѣ младенци.

Туй искаше той.

Но днесъ когато той вижда, че много стари грѣхове има още да изплаща, до като дойде до изпълнението на това си желание, днесъ въ рождественската нощь не му остава друго, освѣнъ пакъ заедно съ народитѣ — страдалци само въ небесния кжтъ на сърцето си да чувствува отрада. И тази отрада не изисква по сжществото си непрѣменно и отрада на земното ни сжщество. Тя е отрада, че въ битието и въ нашето сжществуване владѣе Божия правда и законъ. Тя е отрада, че надъ земнитѣ борби и надъ земната каль нѣкога Божий Синъ засиялъ и напомнилъ, че има родство между небе и земя. Тя е отрада, че има по-високъ смисълъ и по-голѣма цѣность отъ цѣноститѣ на земята.

Тя е отрада, която по-силна би била, ако би се придружавала и съ отрадата на съзнанието, че около насъ земното *дѣйствително* въ свойтѣ форми и стремежи е подигнато по-високо, по-близо до небето, но тя си остава пакъ отрада, когато се придружава отъ съзнанието, че *не по-наша вина* земното около насъ не се е достатъчно издигнало до небесното и не е достигнало възможната хармония съ него.

Българскиятъ народъ, като народъ, има вѣрата, че не той, като народъ, е причината на онова противорѣчие, което въ рождественската нощь звучи между църковната пѣсень и пѣсенъта на живота. Тази вѣра е, която прави отрадата на сърдцето му непокътната и все пакъ достатъчно, за да изпълни една рождественска нощь.

И нака съ тази небесна само отрада да срѣщаме Рождество Христово. Тя не е пълна, защото се съпровожда отъ тъга, че земното е тъй далечъ отъ нея, но тя прави нашата рождественска нощь много по-хармонична и мила, отколкото рождествеската нощь на тѣзи, у които земната отрада е унищожила небесната.

Ако ангелската пѣсень трѣбва дълго още да бѫде слушана или отъ роби, или отъ притѣснители, то все пакъ по голѣмо щастие е, че българскиятъ народъ я слуша, като робъ, а не като притѣснитель.

Мирътъ на земята засвѣти нѣкога въ Божественитѣ очи. Но тѣзи които най-близко се наслаждаваха отъ този небесенъ миръ и съ жадность чакаха да можатъ да го наречатъ и земенъ, трѣбваше да прѣживѣятъ..... Гетсиманската нощь. Блажени бѣха тѣзи отъ тѣхъ, които, като видѣха небесния миръ „побѣденъ" отъ земния, не изгубиха вѣра въ него.

Българскиятъ народъ прѣживѣва сега една своя Гетсиманска нощь. Блаженъ е този народъ, ако той въпрѣки мрака и звънтежа на оржжията и въпрѣки юдената цѣлувка, не изгуби вѣрата си, че все-пакъ има смисъль въ небесната отрада, все-пакъ има правда въ пѣсентьта „И на земни миръ", все-пакъ ще снабди Богъ нѣкога и българския народъ, да прѣживѣва рожденската нощь и да пѣе пѣсенъта на мира безъ тъй близъкъ отгласъ на пѣсенъта на безмирието.

Ще доде врѣме, когато българскиятъ народъ ще може въ една рождествена нощь да види и небето и земята да ликуватъ и да се разбиратъ въ думитѣ: „И на земли миръ".

Рождество Христово.

Нѣма за християнина цо-великъ праздникъ отъ Рождество Христово, нито радость по-възторжена. Най-велико събитие отъ двадесеть вѣка насамъ, Рождество Христово свързва небето съ земята, човѣка съ Бога. За това събитие тържествувало небето, ликувалъ и небесниятъ ангелски ликъ. Ехото на това тържество и на това ликуване и днесъ се носи на земята.

И какво е днесъ праздникътъ Рождество Христово за православнитѣ християни, ако не ехо на чистата радость на небеснитѣ ангели, които ликували надъ Витлиемъ! Какво сж и молитвитѣ и пѣснитѣ, съ които почва Църквата тържеството въ храма, ако не отразъ на тихата и блага радость на ангелитѣ, ако не чудодѣйни капки отъ небесния миръ, който донесе за човѣцитѣ божествения Младенецъ, ако не вѣра, надежда и любовь — тритѣ най-голѣми сили, които сж стѫпъ за човѣка и които обръщатъ ума къмъ Бога и истината, като издигатъ, обновяватъ и съвършенствуватъ душата Какво сж и витлеемскитѣ ясли, които небето избра, ако не велико смирение на съвършения, който прѣдпочита пещерята, прислонъ за бѣднитѣ, потъпканитѣ и унизенитѣ, прѣдъ богатитѣ дворци. Какво сж и пастиритѣ, които първи се притичатъ да се поклонятъ на Божествения Младенецъ, сѫщо и тримата царе, които му поднасятъ дароветѣ си, ако не равенството на царь и пастирь на господарь и слуга, ако не прѣмахване прѣградитѣ между богати и бѣдни, между човѣци и човѣци, народи и народи.

Апостолскитѣ пѣсни сж за обнова и за новъ животъ на човѣци и народи. За тази обнова и за този новъ човѣшки животъ на който Божествения Младенецъ тури начало и който носи миръ и благо на земята, небесниятъ ангелски ликъ тържествува и славослови.

За него пѣснопѣе и св. Църква, защото мирътъ на земята, благото и спасението идатъ отъ съвършенството на човѣшката душа.

Д.

Силата на вѣрата.

Вѣрвамъ . . . Въ много, въ много нѣща вѣрата е изгубена; но когато настѫпва тихата нощь прѣдъ Коледа, азъ вѣрвамъ, че тя е прѣпълнена за мене съ чудеса, съ радость, съ тайни; вѣрвамъ, че въ тази нощь се извършва велико таинство: Богъ се ражда, ангели п с а л м и пѣятъ Христу, а на хората се обѣщава „миръ на земли".

Често азъ не зная Бога, но Младенецътъ, Който лежи въ яслитѣ, — Този Младенецъ азъ чувствувамъ най-вече сега, че нося въ сърдцето си.

Макаръ животътъ и да е отнелъ много отъ чистотата, радостьта и любовьта, но въ нощьта прѣдъ Рождество тѣ пакъ сж чистота, радость, любовь.

Всичко сега е свѣтло и възобновено!

Сърдцето сега не е тъй пусто и кораво, както прѣди тази нощь; сега то е прѣпълнето съ свѣтли чувства, съ неземна, безкористна любовь къмъ хората, и ти не се срамувашъ да произнесешъ и повторишъ стотина пѫти завѣтнитѣ думи: *вѣрвамъ* и *обичамъ*, защото въ тази нощь това е тъй естествено, както птицата да лѣти, и цвѣтето да цъвти.

Ти вѣрвашъ, че тази нощь не е както другитѣ, вѣрвашъ, че до твоето ухо долитатъ божествени думи — „миръ на земли"; вѣрвашъ, че милостьта и истината сж се срѣщнали, а правото и мирътъ-цѣлунали; вѣрвашъ, че хората нѣма повече *да проливатъ* човѣшка кръвь; вѣрвашъ — и не се срамувашъ отъ своята вѣра.

Да, въ тази нощь азъ зная, че мога да не се срамувамъ; азъ мога не само да произнеса великитѣ думи: *вѣрвамъ* и *обичамъ*, но и още по-великитѣ — *вѣрвайте* и *обичайте*.

М. Поповъ.

Киевъ, 1913 год.

Книжнина.

Ст. Михайловски

Въ блѣсъка на моитѣ нощи.

35.

Басня.

Най-нищожна тварь въ свѣта,
Мравка, лази низъ калъта
Па поглежда къмъ небето —

И говори: „— Слънце вето
„Твоитѣ лжчи
„Сж всегдашенъ изворъ на видѣлина;
„Но и недостатъкъ грозенъ въ тебъ личи —
„Имашъ нѣколко петна!“

Драгий ми читателю, какъвъ урокъ се крий
Въ тая басня — менъ не питай — самъ го намѣри.

36.

Смѣли вожди, вий крѣщите: „ Пушки нека купимъ;
„Груба мощь налага почить —!“ Празенъ шумъ. . .
Искате ли българщина нова?
Пресъздайте българския умъ.

* * *

Ложки дѣйци, вий мълвите! „— Хитри нека бждемъ;
„Лъсть държавитѣ усиля! —“ Говоръ кухъ. . .
Искате ли българска обнова?
Пресъздайте българския духъ.

37.

Съсъ скъсани цървули по снѣга —
Селачъ, нашъ братъ, сражава се съ врага. . .

* * *

Гигантско дѣло върши той. Навременѝ, обаче,
Той нужда чувствова да си поплаче.

Живота си той не щади. Навременѝ, обаче,
Той нужда чувствова да си поплаче.

Гладъ, болка, мразъ — търпи ги той. Навременѝ, обаче,
Той нужда чувствова да си поплаче.

Той вѣрва въ Богъ и правдина. Навременѝ, обаче,
Гой нужда чувствова да си поплаче.

* * *

Съсъ скъсани цървули по снѣга —
Селачъ, нашъ братъ, сражава се съ врага.

38.

Басня.

Зъмя запитала пиявица: „— И ти, и азъ
„Еднакво хапиме. . Защо тогазъ
„Човѣшкитѣ вражди
Сж противъ менъ насочени, — а тебъ цѣлъ свѣтъ щади? —
Пиявицата дала
Тозъ отговоръ: „— Ти си пълзяща хала
„И символъ на бѣда; —
„Ний хапиме еднакво, да,
„Но мойто хапенье е цѣровито —
„А твойто ядовито! —“

39.

Новата история на българския народъ.

Младъ гимназистъ прелистѣше една дебела книга
Която носѣше това заглавие: Отломки
Отъ Новата История на българското племе. . .
То бѣше школско четиво: блѣнъ кухъ и фразн громки.

Бащата на младежа видѣ книгата и каза:
„— Море отъ думи ражда заблуждение голѣмо;
„Чуй новата история на нашата народность
„Изложена напълно въ нѣколко редушки сямо:

„Отъ три десетилѣтия въ България се води
„Двубой помежду идеалъ свещенъ и страсти груби;
„Теглото дава намъ урокъ спасителенъ: Любете!
„Но лаком твото отговаря: Лудъ е който люби!

„А тамо нѣкждѣ, — въ неизмѣримитѣ простори
„Кждѣто ангели хранители бдѣжтъ денонощно —
„Духътъ на българщината, почерненъ, рони сълзи,
„И охка: - Провали се въ бездна племе велемощно! —“

40.

Цъвти, аленѣй се,
Цвѣте насадено
Отъ ржка незнайна . . .

Цъвти, аленѣй се,
Цвѣте мило, символъ
На любовь сияйна . . .

Цъвти, аленѣй се,
Цвѣте нѣжно, символъ
На сждба нетрайна . . .

Цъвти, аленѣй се,
Цвѣте чудно, символъ
На свѣтовна тайна. . .

Цъвти, аленѣй се,
Цвѣте насадено
Отъ ржка незнайна. . .

41.

Слѣдъ дългочасна работа жетварьтъ се поспира
Подъ клончестъ яворъ — потното си чело да обърше.
Той се осѣща изморенъ, ала крѣпи го мисъль
За близъкъ отдихъ: скоро жетвата ще се привърши

* * *

Поете, не тжжи загдѣто — въ повсечасний вихъръ
На творческого слово — твойта младина линѣе;
И ти ще найдешъ отдихъ, най-подиръ, въ свързземни сфери;
Тамъ гдѣто хубость съвършенна навсегда свѣтлѣе!

42.

Радна радостна невѣста
Рано сутринь
Дѣтенцето си люлѣе
И пѣе:

— Слънчице надъ хълми е изгрѣло;
И на менъ въ сърцето слънце грѣе . . .

Радна радостна невѣста
Късно вечерь
Дѣтенцето си люлѣе
И пѣе:

— Славейче въ градина е запѣло;
И на менъ въ сърцето славей пѣе . . .

— —

43.

Бѣли стихове.

„— Защо се гнездишъ толкозъ, дружке?
„Нима гнездило
„Повдига хубостьта?
„Нима бѣлило и червило
„Усилятъ младостьта?
„Нима свѣтътъ не може да те оцѣни
„Безъ маска, безъ мамило? —“

Таквизи думи *Истината* рѣкла
Единъжъ на *Модата*. . . „— По хубава, по мила
„Не ставамъ азъ като се гиздѣж, — възразила
„Разсѫдливата *Мода*. . . Но не видишъ ли
„Че тебе всѣкой пъди — тъкмо за това
„Защото винѫги си била
„Враждебно настроена къмъ премѣни и труфила?—“

Бѫдний вечерь.

Пръщи огнище разгорѣно
и отъ далеко сладко грѣе,
а вънъ снѣгътъ вали безспирно
и вѣтърътъ немирно пѣе.

Ступанка-майка донарежда
трапезата съсъ радость тиха
и на дѣцата катъ поглежда
си спомня лани какъ тѫжиха . . .

Дѣцата чакаха баща си,
а той — съсъ пушка въ боеветѣ . . .
Но слава Богу! Здравъ и читавъ
върна се лѣтосъ съ полковетѣ.

Мина се то! Сега дѣцата
околъ трапеза наредена
поглеждатъ житото охотно,
което съ медъ е подсладено.

И боязливо съ пръстъ похващатъ
орѣхитѣ и си шушукатъ;
катъ гледатъ пита съ вощеница —
въвъ свѣтость имъ сърдцата тупкатъ.

А, батю имъ — ергенче вече
потъналъ въ първитѣ мечти;
облѣгнатъ въ кѫта, погледъ жаденъ
отправилъ въ тѣжкитѣ врати . . .

Очаква той баща да дойде
да прѣкъднатъ вечеря бѫдна,
а утрѣ рано съ коледари
и той ще коледарь осъмна.

Мечтае той и прѣповтаря
припѣвъ на Коледната пѣсень:

„Богъ се роди, Коладе, Коладе ле,
тази вечерь, Коладе, Коладе ле!. .“

И тамъ, кѫдѣ сърдце го влаче
ще проечи гласа му ясенъ . . .

*

Но, ето — татко имъ довтаса,
отропва, търси бѣлий снѣгъ
отъ своята дебела шуба
и саморуняний калпакъ.

Шише съ ракия, плоска вино
отъ опасъ вади съ веселъ видъ
и на жена си ги подава
доволенъ, веселъ и честитъ.

*

Къди тамянъ благоухано
като въвъ църква прѣдъ олтаря;
чете молитва радъ ступанинъ,
слѣдъ него челядъ прѣповтаря.

Пръщи огнище разгорено
и отъ далеко сладко грѣе;
а вънъ снѣга на прѣспи сипе
и зимний вѣтъръ пѣсень пѣе.

Р. Ст. Тошкинъ.

Коледенъ подаръкъ.

(Разказъ отъ M-me S. Maerky Richard.)

Бѣше прѣди нѣколко години. Връщахъ се една вечерь срѣщу Коледа въ Лондонъ съ сѣверо-западната желѣзница. Съжаляватъ изобщо лица въ напрѣднала възрасть, които сѫ на пѫть прѣдъ такъвъ праздникъ, намѣсто да бѫдатъ у тѣхъ си, обиколени съ радостнитѣ лица на дѣцата си. Връщахъ се въ отечеството си. Подиръ нѣколко минути ще чуя радостното „добрѣ дошелъ“ отъ милата си жена. Истина, азъ не чакамъ да ме срѣщнатъ мили дѣца, защото нѣмамъ това благо, ала бѣхъ навикналъ на това лишение и се благодарѣхъ на любезния погледъ, който озаряваше лицето на оная, която ми е вѣрна другарка отъ четвъртъ вѣкъ. Често борбата въ живота бѣ тежка за менъ и често бѣдствувахъ да падна и щѣхъ да падна, ако не бѣ помощната ржка на жена ми.

„Какъвъ ще е моятъ животъ, мислѣхъ си, ако моятъ слънчевъ лжчъ угасне и ме остави самичъкъ безъ да мога да видя лицето на жена си въ лицето на дѣцата си?“

Не бѣхъ сантименталенъ. Азъ съмъ човѣкъ на прозаични дѣла, който извлича отъ тѣхъ най-голѣмата часть благо въ практична смисълъ. Но има ли човѣкъ въ напрѣднала възрасть, дори чувствителенъ, комуто да не сѫ минавали подобни въпроси нѣкога прѣзъ ума?

Едно разтърсване ме извади изъ моята самобесѣда и ми напомни, че тренътъ влиза въ гарата. Нѣмахъ голѣмъ багажъ. Носѣхъ само едно сандъче съ коледенъ подаръкъ за моята мила Нели. Не ми излизаше изъ ума подаръка. Очаквахъ въ багажната зала. На всички мои питания отговаряха ми неизмѣнно: „Такова сандъче нѣма тукъ.“

Твърдѣ утекченъ и рѣшенъ да подамъ заявление за заблуденото сандъче, обърнахъ се бързо и едва не събо-

рихъ малко едно момиченце. Неговитѣ модри насълзени очи се вписа мило въ мене съ изразъ, който би омилостивилъ и сърдцето на Ирода.

— Кого диришъ, пиленце? попитахъ и се наведохъ да го задържа.

— Жибенъ! отговори ми то.

— Какво да ти дамъ, миличко?

Момиченцето не бѣше просекинче. Това личеше по дрехитѣ му. Облѣчено бѣ топло, както врѣмето искаше. Малко мантонче бѣ овисено на врата му. Момиченцето скри ржчицитѣ си въ него, когато видѣ, че се загрижихъ за него.

— Ти ли си Жибенъ? пита то и ме изгледа отъ краката до главата, като да дирѣше въ лицето ми бѣлѣгъ, за който му било говорено.

— Не, миличко, азъ не съмъ Жибенъ.

— Али дѣ е той? продължи малкото момиченце.

Дигна се прахъ и ми попрѣчи да гледамъ.

Личеше, че бѣдното малко дѣте бѣ изморено и му се спѣше. Заминаха всички пжтници и кучерътъ на омнибуса даде знакъ за тръгване съ камшика си. Изглеждаше, че ме канѣше да побързамъ. Ала чувствувахъ се нѣкакъ виновенъ прѣдъ малкото, защото не бѣхъ чакания Жибенъ и сѣкахъ, че то има нѣкакво право на менъ. Като не знаехъ какво да сторя, азъ се отправихъ къмъ началника на гарата. Когато потеглихъ за бюрото, малката приятелка ме хвана за ржка, като че ли искаше да каже: „Понеже не си Жибенъ, ти трѣбва да го замѣстишъ". Невъзможно бѣ да не схвана знака на сладкото притискане на малката ржчица

— Господинъ началникъ, казахъ, какъ е станало, та това момиченце е само тукъ?

Началникътъ сне каскета си, но не да ме поздрави, но го даде на малката да си играе съ него, както по-рано бѣ и далъ окжсѣлия си златенъ галонъ, за да мине врѣмето си.

— Ние мислимъ, че вие сте, най-сетнѣ, чаканиятъ Жибенъ, каза ми той!

— Никакъ! възразихъ бързо: първъ пжть виждамъ това дѣте.

Малкото, уплашено отъ суровия ми гласъ ме изгледа съ погледъ тъй очуденъ, че се засрамихъ . . .

— Странно ме е ядъ, продължи началникътъ, като виждамъ, че това дѣте нѣма другъ покровитель. Отъ пладнѣ е въ чакалната и при всѣки тренъ тича на кея да пита за Жибенъ. Прѣстжпление е да се праща тъй само дѣте срѣщо Коледа въ такава голѣма гара, безъ да го дири нѣкой!.

— Какъ му е името? попитахъ началника.

— Попитайте го сами.

Отидохъ при изоставеното агънце и го попитахъ:

— Какъ се казвашъ?

— Азъ съмъ Оса, отговори то съ видъ очуденъ, че не зная такова просто нѣщо.

— Иска да каже Роза, поправи началникътъ. Малкитѣ дѣца не могатъ да изговарятъ р. Които сж имали дѣца, знаятъ това.

— Ти ми каза името си, обади ми сега и името на баща си.

Дѣтето заклати глава така, че златнитѣ му кждри покриха за минутка прѣлестното му лице.

— А какъ е името на майка ти.

— Нѣмамъ майка, отговори то спокойно, като навеждаше и дигаше козерката на каскета.

— Дѣ е кжщата ти Роза? попитахъ.

— Моята кжща! каза тя очудено.

Тия думи, сѣкашъ, нѣмаха никакъвъ смисълъ за него. А между това, като го гледа човѣкъ, може да каже, че то иде отъ мѣсто, дѣто е добрѣ гледано.

— Ходишъ ли на училище, пиленце?

Лицето на дѣтето засиѣ.

— Да, отговори клетото.

Ала кога опитахъ да узная, дѣ се намира това училище, то отново млъкна. Малко знаеше то, отдѣ иде и дѣ отива. Сѣкашъ бѣ паднало отъ облацитѣ.

— Какво ще правите съ това дѣте? попитахъ началника на гарата.

— Жената, която е натоварена да гледа чакалнята, ще се погрижи за него. Азъ бихъ го взелъ при менъ, ако кжщата ми да не бѣ пълна. . .

— Е добрѣ, повѣрете го менъ. Азъ ще го прѣдставя на жена си, като коледно дѣте. Може би господинъ Жибенъ ще се обади до утрѣ.

— Прѣкрасно. И ако никой го не полири, можете винаги да го дадете тамъ, дѣто прибиратъ намѣренитѣ дѣца. Злочесто творение! рече той и го цѣлуна.

Повикахъ фаакръ.

— Малка, Розо, казахъ, ще те водя у дома да те нахраня и да те туря на креватче да си отспишъ.

— Но трѣбва да вземемъ и Ота.

— Непрѣмѣнно. Помислихъ, че Ота е кукла, която то е оставило въ чакалнята. Но когато влѣзохъ, видѣхъ назачката, че държи дебелъ пакетъ въ ржцѣ.

— Е какъ, малка госпожице, ти най-сетнѣ намѣри твоя приятель. Послѣ, като се обърна къмъ менъ, тя добави: много се забавихте, господине. Не е лесна работа да гледа човѣкъ това малко момиченце цѣло полиръ пладне.

— Какво е това дѣте? попитахъ боязливо.

— Моето братче Ота, обясни момиченцето. Хайде Ота, колата чака.

Ония, които сж ощастливени съ близначета, каквито никакъ не чакатъ, може да си прѣдставятъ, какво изпитвахъ въ тая минута. Ала какво друго можехъ да сторя, ако не да приема подаръка?

Думата кола прозвуче, като магична дума въ ушитѣ на малкото момиченце. Щомъ я чу, то плесна ржичкитѣ си и заклати краката си като човѣкъ, който се учи да плава. Това бѣ за менъ страшна минута, защото никога прѣзъ живота си нѣмахъ сжщество тъй мжничко и тъй нѣжно. Сѣкахъ, като допирахъ нѣжнитѣ му членове, щѣхъ да ги счупя.

Оскаръ, като сестричето си, по-голѣмо отъ него вѣроятно, съ година, бѣ дѣте съ блѣскавъ цвѣтъ, но намѣсто модри, очитѣ му бѣха черни и погледътъ му тъй дълбокъ, като че ли дѣтето бѣ вдадено да разрѣшава най смѣли философски задачи, или като че ли на плещитѣ му тежатъ грижитѣ на цѣло царство. За минута, то се засмѣ, но веднага взе своята сериозна и загрижена поза.

Когато чу да се говори за кола, то се хвърли въ ржцѣтѣ ми съ такава сила, че щѣхъ да изгуба равновѣсие. Прихванахъ го и тугихъ отъ страна на сестричето му така, та да можа да крѣпя и двѣтѣ дѣца. Треперѣхъ за моитѣ гости. За да бжда по-спокоенъ, взехъ ги на колѣнѣтѣ си и ги притиснахъ до себе си.

Размислихъ се. Вдълбочихъ се въ нови мечти. Азъ не се боехъ за приема, който дѣцата ще намѣрятъ у моята драга Нели, защото, ако тя бѣ съ менъ, не би постжпила другояче. Ние всѣкога имахме сжщитѣ идеи и, свързани да живѣемъ заедно, бѣхме стигнали да си приличаме въ всичко.

Горничката остана смаяна, когато видѣ, че господарьтъ води гости тъй нечакани.

— Ти ли си, Георги? — извика Нели съ веселъ гласъ отгорѣ, отъ стълбитѣ.

— Самъ не вѣрвамъ, драга, отговорихъ, защото самъ не зная, дѣ съмъ. Слѣзъ да се увѣришъ сама.

Ей ти, старъ шегобиецо! Искашъ да си играешъ съ менъ, искашъ да видишъ, какъ ще ме изненада коледния подаръкъ, на-ли?

— Не, възразихъ: той се е заблудилъ (азъ съвършено изумихъ сандъчето), но азъ ти нося два други подаръци въ замѣна.

— Драги и добри ми Георги, какви сж тия дѣца?

— Дѣца на Жибенъ.

Този отговоръ стигаше, защото Оса и Ота съ своитѣ голѣми очи надвиха нейното упорство. Очудена, Нели гледаше ту едното, ту другото, когато Ота, като я забѣлѣжи, прострѣ ржичкитѣ си и извика: Мамо, мамо!

— То ме все, навѣрно, за майка си! извика Нели радостна, като го взе въ ржцѣтѣ си. А ти си негова сестричка, драгичка ми? попита тя Роза, като я изгледа мило.

— Да, азъ и Ота сме братъ и сестра, отговори Роза.

— Но дѣ сж родителитѣ ви? Дѣ си намѣрилъ тия дѣца и защо ги водишъ?

— Бѣха на гарата, и никой, като ги не подири, азъ ги взехъ, защото чакалнята не е мѣсто, дѣто може да ядатъ и спятъ. Па и бждни вечерь не е ли най вече за дѣцата?

— Ано, прѣкжсна ме Нели, донеси колкото може по-скоро чай и сладки, кажи и на Елисавета да приготви гостната спалня. Тя ще спи въ нея съ дѣцата. Тѣ сж много малки и не може да останатъ сами прѣзъ нощьта.

— Отлично, казахъ азъ сблекченъ. Жибенъ, навѣрно, ще дойде утрѣ да ги дири. Азъ искахъ да се убѣдя, че дѣцата ще бждатъ подирени, макаръ самъ да не бѣхъ напълно увѣренъ въ това.

— Нѣма да чуемъ и никаква благодарность за това, което правимъ за тѣхъ, каза Нели сериозно, като съблича нѣжно Роза. Ядъ ме е на такива сиромаси, които могатъ да оставятъ дѣцата си сами-саминки, и то на една гара.

Долнитѣ дрехи на дѣцата бѣха тъй чисти, както и палтенцата и рокличкитѣ имъ. Роза се покатери по стола, който бѣ при масата съ чай, но като намѣсти по-напрѣдъ своето дебело малко братче, което, не ще дума, имаше като свое кърмаче. Нели имъ отрѣза кжсчета сладки, малкото ги надроби и почна да дава на братчето си трошици, като че хранѣше птиче съ клюна си.

— Какво казва Ота, когато му даватъ сладки? попита тя.

Ота я гледаше очуденъ. Не видѣше ли тя, че е заетъ да яде и че това го отвлича отъ всѣка друга мисъль? Но неудовлетворена, тя повтори:

— Какво казва Ота, когато е миренъ и му даватъ сладки.

— Още! отговори бузестото дѣте.

Нели почна да се смѣе.

— Отлично, извика тя: ето човѣшката природа, която твърдѣ право казва: още намѣсто *мерси*. Да, не ще дума, Ота бѣ образецъ на чистъ егоизъмъ, а нему противното бѣ самозабравещата себе си Роза, сѣкашъ, олицетворяваща малка милосердна сестра.

Както славейче взема подъ крилѣтѣ си малкото си да го пази, така и Роза треперѣше надъ своето братче. И малкото славейче познаваше нейната власть и нейното право. Когато жена ми поиска да му помогне да слѣзе отъ стола си, момченцето я изгледа и взе видъ достоенъ и малко деспотиченъ, като че ли искаше да й каже: „Твоитѣ грижи, не ще дума, идатъ отъ добро сърдце, но честьта да ми помага принадлежи на друга, която обичамъ много. Това никой ми не налага. Него никога нѣма да забравя.

Още щомъ се нахрани, то се сви въ ржцѣтѣ на Роза, дѣто скоро заспа. Жена ми го отнесе и сложи въ креватчето, а Елисавета се погрижа за Роза, очитѣ на която се прѣмрѣжваха за сънь. Тя бѣ тъй хубава въ ржцѣтѣ на горничката, нейнитѣ златни кждри се пссипаха по раменѣтѣ и така, че навѣрно, ако я познаваше артиста, който рисува стълбата на Якова, би я избралъ като моделъ за ангелчетата си.

II.

Когато жена ми се върна отъ спалнята, дѣто настани дѣцата, искахъ да й разправя подробно всичко, станало съ тѣхъ, ала, за голѣма моя изненада, тя почти не слушаше. Тя се заинтересува, когато прѣположихъ възможность, че може урѣшния день да мине безъ да дойде Жибенъ за дѣцата.

— Наистина, Георги! вѣрвашъ ли ти, че този човѣкъ може да остави дѣцата си безъ да ги подири. Ако не дойде утрѣ, азъ не намирамъ никаква причина, защо ще дойде въ другъ день.

— Ние скоро ще опрѣдѣлимъ, какво ще правимъ. Въ всѣки случай ние ще чакаме да се измиватъ праздницитѣ. Азъ не искамъ да пратя сега дѣцата при намеренитѣ дѣца.

— При намѣренитѣ дѣца! Кой говори за намѣрени дѣца, каза, жена ми съ пламеность, каквато не познавахъ у нея.

— Азъ искамъ само да кажа, че ние не сме длъжни да хранимъ чужди дѣца и че, въ краенъ смлучай, може да се избавимъ отъ тѣхъ.

— Да се избавимъ отъ тѣхъ! повтори жена ми съ рѣшителенъ тонъ. Когато котенце прибѣгне у насъ, ние го гледаме, коткаме, считаме дори, че ни носи щастие, а такива двѣ ангелчета, като тия, не сж ли сами една благодать Георги! продължи тя съ благъ тонъ, — зная, че не желаешъ зло на тия дѣца, инакъ не би ги довелъ тукъ, ала ако бѣ ги видѣлъ, като менъ прѣди минута, не би говорилъ да се отървемъ отъ тѣхъ. Кога Елисавета и азъ съблѣкохме Оскаръ и го понесохме да го туримъ на креватчето, той извика: „Дѣ е Роза?“ Въ единъ мигъ малкото се намѣри при него и уви ржчицитѣ си около врата му.

„Молитва“! извика тя. И двѣтѣ дѣца коленичиха. Роза зачете „Татко нашъ“ съ гласъ, като ядѣше думитѣ, но покъртно бѣ да слушашъ, какъ Оскаръ повтаря думитѣ подиръ нея. Чини ми се, че небеснитѣ ангели спрѣха пѣснитѣ си да ги слушатъ. Подиръ молитвата тѣ се прѣгърнаха нѣжно и заспаха двѣтѣ. Увѣрявамъ те, че тия дѣца ме просвѣтиха повече, отколкото цѣла проповѣдь.

— Това показва, Нели, че тѣ сж добрѣ възпитани.

— А тѣ, клетитѣ, нѣматъ майка, каза жена ми и захълца. Я само си помисли тия дѣчица безъ майка съ баща като Жиб-Жи-Жибенъ.

— Азъ не зная, драга, ла ли Жибенъ е дори тѣхенъ баща, а ти отдѣ знаешъ, че нѣматъ майка?

— Защото не се молиха за нея. Мислишъ ли, че ако имаха майка, нѣмаше да я споменатъ въ молитвата си. „Нека Богъ ни благослови и ни лава разумъ“ бѣ всичко, що прибавиха къмъ „Татко нашъ“.

— И това стига.

— Да, защото сж чисти, като злато.

Тази дума ми науми реалностьта на живота.

— За щастие, имаме доста пари да хранимъ тия дѣца, дори ако останатъ извѣстно врѣме, казахъ.

— Малка ми е надеждата, че това ще стане, каза жена ми печална, като че ли перспективата да задържимъ дѣцата бѣ твърдѣ голѣма, за да се осмѣли да се спре на нея. Несъмнѣно Жибенъ утрѣ ще дойде да иска дѣцата, като пощенски пакетъ. Ако не дойде, ще го подиримъ. Па имаме и тѣхното куфарче, което може да отворимъ; то, може би, ще ни открие нѣщо за тѣхното сѣмейство и за тѣхния домъ. А, Георги, колко тежко ще ми бжде, ако излѣзе, че иматъ такова.

За първи пжть забѣлѣзахъ, колко Нели обичаше да има дѣте, вѣнецъ на съпружеския животъ за жената.

— Ако Богъ, драга ми, ни лиши отъ дѣца, той ни даде пъкъ богатство, тъй че ако искашъ, може да осиновимъ едно отъ дѣцата.

— Не, прѣкѫсна ме тя хълцешкомъ, никога не съмъ помислила за това. Ала струва ми се, че Богъ ни прати тия малки дѣца, като подаръкъ за Коледа; не нарече ли ме Ота: мамо! И не увили ржчицитѣ си около врата ми, като да съмъ му сѫща майка и като че не е имало друга.

Този пѫть бѣхъ доволенъ, че пощата не разнася писма на самъ день на Коледа; ние поне бѣхме увѣрени, че днесъ нѣма да получимъ рекламация за дѣцата. Ала колчимъ звънецътъ издрънкаше, затупваше силно сърцето на жена ми: мислѣше, не ще дойде нѣкой отъ Жибенъ да вземе дѣцата.

Срѣщнахъ голѣма опозиция отъ жена си, когато поискахъ да обявя чрѣзъ Times, че двѣ дѣца, наричани Роза и Оскаръ, сѫ подслонени у мене и че може да бѫдатъ поискани отъ родителитѣ сѝ. Нели мислѣше, че стигаше адреса, що оставихъ на гарата; несъмнѣно Жибенъ ще се обърне къмъ послѣдната да узнае за малкитѣ, и нашата съвѣсть може да бѫде спокойна. Ако по тая точка моралътъ й да бѣ ослабенъ, тя се показваше още по-грижлива къмъ дѣцата. Тя прати съсѣдката да имъ купи подаръци за Коледа, послѣ покани Роза да я отведе съ насъ на църква.

Малката не искаше да се отдѣли отъ братчето си, но мисъльта, че ще чуе пѣснопѣнието надви скруполитѣ й. Всички останаха очудени, като пръвъ пѫть ни видѣха, че влизаме въ църква съ дѣте. Всички очи се впиха въ Роза. Всички се чудѣха на нейното умно държене. Тя се изправи до менъ, ржката й бѣ въ моята. Не ще дума, лицето нито на едно отъ изписанитѣ въ църквата ангелчета не бѣ тъй хубаво, както нейното. Тя слушаше службата съ благоговѣние.

Подъ прѣдлогъ да видя дали е намѣрено сандъчето ми, азъ отидоѫъ подиръ пладне на гарата; въ сѫщность искахъ да узная, да ли сѫ научили нѣщо за Жибена. Чувствувахъ, че се привързвамъ все по-бързо и по-силно къмъ дѣцата. Искахъ да намѣря, колкото се може по-скоро родителитѣ имъ, ако имаха такива, отъ страхъ да не би да нѣмалъ отпослѣ куражъ да имъ ги върна. Началникътъ на гарата поклати глава, когато го запитахъ и ми каза, какво билъ увѣренъ, че сѫ искали да се отърватъ отъ малкитѣ.

— Вѣрвате ли това? попитахъ го.

— Убѣденъ съмъ, че тѣ нѣма да иматъ другъ подслонъ отъ вашата кѫща. Тѣ ще останатъ у васъ, додѣто се рѣшите да ги пратите при намѣренитѣ дѣца.

Щѣхъ да тръгна безъ моето сандъче, което се намѣри, но което по-малко ме интересуваше, отколкото възможностьта да станатъ мои двѣтѣ съкровища. Може би, ще бѫде възможно да купя тия дѣца отъ Жибена, ала не знаехъ, има ли у Англия законъ, който забранява да се търгува съ дѣца?

Нели получи моя коледенъ подаръкъ студено.

— Благодаря ти много, драги ми, каза тя, но узна ли нѣщо за Жибенъ?

Азъ се помжчихъ съ всички резони, съ които убѣдихъ себе си, да я убѣдя въ невѣроятностьта, че нашето желание да задържимъ дѣцата може да се осѫществи. Но тя се обърна спокойно къмъ Ота, който играеше на колѣнѣтѣ й:

— Мама никога нѣма да даде своя Ота; кажи „ни кога", мое съкровище.

Той я изгледа съ дълбокитѣ си очи съ всичкото достойнство на сѫдия; послѣ даде мнѣнието си, че не може никой да го отдѣли отъ майка му, като повтори сериозно: „Никога"!

Въ сѫщия моментъ Роза тури малката си ржка въ моята и каза: „Азъ сѫщо ще остана съ тебъ".

Ако Жибенъ бѣ влѣзълъ тая минута и поиска рѣшително да ги вземе, азъ не зная, какъ бихъ го срѣщналъ!

— Драга Нели, трѣбва да отворимъ куфарчето на дѣцата: може би въ него ще намѣримъ Клюнча на тайната съ дѣцата.

— Азъ бихъ желала и то да бѣ се заблудило, като твоето сандъче.

— Но понеже не е се заблудило, азъ мисля, че трѣбва да го отворимъ да видимъ, чи дѣца сѫ нашитѣ По-добрѣ да узнаемъ сега това, отколко по-кѫсно.

Вечерьта, когато дѣцата пухтѣха едно до друго, като агънца, слугинята внесе куфарчето. То не бѣ заключено. Трепереща, жена ми почна да го изпразва. Тя извади едно по друго грижливо всички дрехи, които бѣха наредени въ него. Ризитѣ и другитѣ полни дрехи носѣха марка Роза и Оскаръ. Никждѣ бѣлѣгъ за име на фамилия. Като се вгледа по-внимателно въ една малка риза, Нели видѣ, че бѣ бродирана много тънко; тя не се въздържа да каже загрижена и умислена: „Тѣ иматъ майка"!

— Види се, че тя ще е умрѣла и че друга нѣкоя ржка тъй-грижливо е наредила бѣлитѣ дрешки, казахъ азъ.

— Жената, у която сѫ били напослѣдъкъ, чини ми се е била бѣдна, добра Нели. Вижъ! вижъ! извика тя изведнъжъ, като вадѣше послѣдната дрешка. На дъното въ куфарчето бѣше залѣпена хартия; неопитна ржка бѣ опиталя да начертае черна рамка, а по срѣдата бѣха написани тия думи: „Смилете се за тѣхъ: тѣ нѣматъ майка"!

— Хвала на Бога! тѣ сѫ наши, извика Нели съ гласъ развълнуванъ. Навѣрно, нѣкоя вѣрна слугина ги е пуснала въ широкия свѣтъ съ надежда, че въ него ще си намѣрятъ отечество и сѣмейство. Азъ ги считамъ, като даръ отъ Бога, когото ние сме дължни да славословимъ. . .

Отъ френски Д.

Козни на безсилието.

(Къмъ въпроса за положението на бѣжанцитѣ свещеници).

Ежедневницитѣ, които ставаха проводници на ония попълзновения, които цѣлѣха да поробятъ Българската православна църква подъ скиптъра на папищатството, като се почувствуваха, че губятъ почва на по-нататъшно пледиране, или че вдъхновителитѣ имъ не сѫ останали твърдѣ доволни, — тѣ се отдръпнаха отъ явната борба и почнаха да коватъ козни изъ дневнитѣ прояви на живота, като не изпускатъ нищо да мине, безъ да бѫде отправено срѣщу православието, срѣщу българската църква и нейната висша управа — св. Синодъ.

Види се, писачитѣ по тия ежедневници трѣбва да сѫ взели добъръ примѣръ отъ похватитѣ на гърцитѣ и сърбитѣ — хули, клевети, прѣиначвай факти, — ако не ечно, то другото или третото ще се отрази въ общественото мнѣние, ще се внесе смущение въ вѣрующитѣ, ще се подкопае авторитета на учреждение и лица срѣщу които сѫ се опълчили. И съ тѣзи византийски срѣдства — съ козни на безсилието—тѣ почти прѣзъ день пускатъ по единъ или два халосни вистрѣла срѣщу „Св. нашъ Синодъ", срѣщу онова изборно църковно управително тѣло на Българската църква, у което се ломятъ тѣхнитѣ непохвални домогвания.

Всичкитѣ имъ тия похвати сж отминати съ подобающе прѣнебрѣжение, защото дѣлото църковно, като дѣло Божие, нѣма нищо общо съ дрязгитѣ на деня и съ онія недостойни за внимание свити юмручета срѣщу това дѣло. Но когато тия дрязги се явяватъ подъ маската на милосердието, подъ мантията на благородството или подъ расото на благочестивия клирикъ и то по въпроси конто засѣгатъ най-болѣлото сърдце на хилядитѣ прокудени бѣжанци отъ нещастна Македония — тия злощѣлни дрязги, тия козни трѣбва да се изобличатъ.

Въ в. „Дневникъ“ отъ 16 того а сщо и въ в. „Съвѣтникъ“ отъ 12 того се появиха статийки, които, чрѣзъ обичата имъ мѣглява фразиология, сж излѣзли съ присторено милосердие да оплакватъ сждбината на свещенищитѣ—бѣжанци изъ Македония и да похулятъ св. Синодъ за нерадение къмъ горчивата имъ участь.

Наистина, тукъ като че сж се надминяли тия хулители: отъ една страна има свещенници бѣжанци въ София; тѣхъ всѣки ги вижда; отъ друга — нѣкои отъ самитѣ тѣхъ съ горѣсть мълвятъ, че не имъ е дадена работа. Отъ трета — прѣдъ Христовитѣ свѣтли праздници цѣлото българско общество се е заело съ трѣскаво добротворство, а бѣжанцитѣ свещеници безъ работа. Само по себѣ излиза укорътъ срѣщу св. Синодъ, че не се е погрижилъ за нежеланата сждба на тия нещастници.

При това положение, кому идва на умъ да търси истината? Прѣдъ очитѣ на всѣки софиянецъ е туй, което описахме по-горѣ. То вика срѣщу св. Синодъ...

Но то не е истината, то е полуистината. Другата половина е скрита отъ обществото. Защото, тя не говори срѣщу св. Синодъ. А щомъ като не говори срѣщу него, тя трѣбва да се крие отъ окото и ухото на гражданина. Послѣдния трѣбва да се подхранва или съ лъжа, или съ полуистина, за да се настройва тъй, както тъмнитѣ пера искатъ...

И това е, което ни вмѣни въ дългъ да измѣримъ тия дрязги и да дадемъ цѣлата истина

Тя се съдържа въ слѣднитѣ кратки редове и цифри:

Въ св. Синодъ сж постжпили отъ бѣжанци — свещеници всичко 270 заявления за енорийска служба. Отъ тѣхъ сж изпратени: въ Пловдивската епархия 65, въ Софийската 48, въ Видинска 35, въ Варненска 10, въ Врачанска 22, въ Доростолска и Червенска 3, въ Търновска 7, въ Ст. Загорска 35, въ Сливенска 38 и въ Ловчанска 7; — или всичко 270.

Отъ тѣзи изпратени свещеници не всички сж постжпили въ длъжность: едни, слѣдъ като сж отишли въ назначенитѣ мѣста, недоволни отъ селата, мѣстата и пр., се завърнали въ София; други — още отъ митрополитската канцелария, щомъ узнали, че сж назначени въ село, безъ и да обходятъ енорията, се завръщали; а трети — получавали прѣпроводително писмо отъ св. Синодъ и сж мѣсеци продължавать да стоятъ въ София. Нѣкои отъ тѣхъ още ж тукъ.

Отъ завърналитѣ се, които не харесали първото мѣстоназначение, сж назначавани и втори, а нѣкои и трети пжть, и пакъ тѣ още стоятъ тукъ.

Причинитѣ, значи, не сж въ св. Синодъ. Тѣ сж вънъ отъ него.

Повечето отъ бѣжанцитѣ свещенници сж съ първоначално образование; малка часть отъ тѣхъ сж съ завършено или незавършено третокласно образование, а само нѣколцина сж съ срѣдно образование. И при все това, повечето отъ всички тѣхъ искатъ непрѣменно градски или голѣми енории, каквито въ първо врѣме се попълниха пакъ отъ тѣхъ и вече нѣма такива енории добри селски и градски, за да се удовлетворятъ просителитѣ.

И всѣки се сѣща какъ е трудно при тѣзи условия да се удовлетворятъ всички тия искания на тѣзи свещеници. Нима е справедливо да се изволяватъ каноническитѣ свещенници, които взето изобщо за градоветѣ, сж съ завършено срѣдно богословско образование, а и не липсватъ такива съ висше, и на тѣхно мѣсто да се назначатъ споменатитѣ бѣжанци? А доста отъ тѣхъ не приематъ въ провинцията, и непомислятъ за селата.

Тогава кой е виновенъ за горчивата имъ днешна участь?

Но има, за голѣмо съжаление, въ гр. София и софийско и свещенници, канонично избрани на енории отъ Джумайско и Струмишко. Енориитѣ имъ сж въ българска територия — никакви прѣпятствия не сжществуватъ за да се завърнатъ тамъ и отстоятъ повелителния си пастирски дългъ, но тия благоговѣйни отци прѣпочитатъ мизерията на Софийскитѣ дарения и чакатъ... за енория въ София или софийскитѣ села.

За Бога! Кой е виновния за тѣхнитѣ страдания?

Откровеновъ.

Църковно-обществена лѣтопись.

Министрътъ на външнитѣ работи при Н. Блаженство. Миналата недѣля, на 15 того, министрътъ на външнитѣ работи и на изповѣданията, г. д-ръ Н. Генадиевъ, посѣтилъ Негово Блаженство екзарха въ синодалната палата. Понеже е боленъ на легло, Н. Блаженство го приелъ въ спалнята си. Посѣщението се продължило повече отъ часъ. Въ разговора, между другото, били засѣгнати редица важни въпроси отъ актуаленъ църковенъ характеръ и се обмѣнили мисли по тѣхъ.

Н. Събрание. На 19 того, часа на 12 безъ четвъртъ прѣдъ пладнѣ се откри XVI обикновено наролно събрание отъ Н. В. Царя въ присжтствието на Н. В. Царицата, на Н. Ц. Височество Прѣсголонаслѣдника Князъ Борисъ Търновски и Н. Ц. Височество Князъ Кирилъ Прѣславски, Н. Високопрѣосвещенство св. Софийския Митрополитъ г. Партений. Когато влизалъ Царьтъ, социалистъ депутатъ на име Петъръ Бакаловъ извикалъ: „Да живѣе републиката! Долу монархизма!“ Тия думи били заглушени отъ бурнитѣ ржкоплѣскания на депутатитѣ на управляющитѣ партии. Когато царьтъ почналъ да чете тронното слово, н. прѣдставитель социалистъ Харлаковъ, заговорилъ високо: „Прѣдъ димящата кръвь на 60 хиляди български синове.“... Правителственитѣ депутати съ „ура“ заглушили думитѣ на Харлакова.

Н. В. Царьтъ и царското сѣмейство запазили напълно хладнокръвието си. Гологлавъ, правъ и съ твърдъ гласъ Н. В. Царьтъ прочелъ тронното слово и обявилъ първата извънредна сесия на XVI обикн. н. събрание за открита.

Правителството. На 21 Министръ-прѣдседателътъ, г. Д-ръ В. Радославовъ, обявилъ въ заседанието на народ. събрание, че правителството е поднесло оставката си на Н. В. Царя. Веднага подиръ това прѣдседателътъ на нар. събрание, г. Д-ръ Д. Вачевъ закрилъ заседанието.

Синодалнитѣ заседания. На 17 того, късно подиръ пладне, като се свършило синодното заседание, се закрила синодната сесия, като се опрѣдѣлило първото заседание на идната да се открие на 24 февруарий. Съ писмо се увѣдомили Министерството на външнитѣ работи и на изповѣданията, епархиалнитѣ архиереи и игумениѣ на ставропигиалнитѣ моиастири за прѣстановяването на синодниѣ заседания.

Синоднитѣ архиереи и Н. Блаженство. На 18-и того, подиръ пладне, синодалнитѣ архиереи, Тѣхни Високопрѣосвещенства св. Доростолския и Червенски митрополитъ г. Василий, св. Софийския митрополитъ г. Партений, св. Търновския митрополитъ г. Антимъ и св. Пловдивския митрополитъ г. Максимъ посѣтиха Н. Блаженство за сбогомъ. Приети били въ спалнята. Макаръ и на легло, Негово Блаженство задържалъ дълго Тѣхни Високопрѣосвещенства, като размѣнилъ съ тѣхъ мисли по положението на България и на Църквата. Засѣгнати били много въпроси отъ високъ църковно-обществень характеръ. Разговорътъ билъ интименъ. Н. Блаженство говорилъ съ въодушевение за България и за Църквата. Въ интимната бесѣда, която се продължила дълго, Н. Блаженство, казватъ имъ повѣрилъ по вженъ за народа и за България въпросъ своя завѣтъ. Говорилъ имъ възторжено и поржчалъ да помнятъ завѣта му. Въ него, казалъ, е спасението на България.

Бѣлѣжитъ актъ и дата. По единодушно рѣшение на Н. Блаженство и на Високопрѣосвещеннитѣ синодни архиереи се приготвило по случая окржжно послание, което се внесло въ синодно заседание. Подписано отъ Н. Блаженство и отъ синоднитѣ архиереи, окржжното послание се отпечатило въ 20 хиляди екземпляри и изпратило на Високопрѣосвещеннитѣ архиереи въ Царството да се прочете въ всички храмове и пръсне между паството. Окржжното послание е бѣлѣжитъ исторически актъ на Бълг. Църква. Четцитѣ ще го прочетатъ съ радость и признателность въ първата страница на „Ц. вѣстникъ".

Заминаване на синоднитѣ архиереи. На 19-й того сутр. синоднитѣ архиереи, Тѣхни Високопр. Св. Доростолския и Червенски митрополитъ г. Василий, св. Търновския митрополитъ г. Антимъ и св. Пловдивския митрополитъ г. Максимъ заминаха за седалището на епархиитѣ си, за да се намѣрятъ за великитѣ църковни праздници между паството си. На станцията Тѣхни Високопрѣосвещенства бѣха изпратени отъ страна на Н. Блаженство отъ Н. Високопрѣподобие екзарх. протосингелъ, архимандритъ Стефанъ, отъ Н. Високопрѣподобие архимандритъ Макарий, ректора на Духовната семинария и лица духовни и миряни. . .

Епископъ Климентъ. Прѣосвещеният св. Браницки епископъ г. Климентъ, управяващъ св. Ловчанската епархия, който миналата недѣля бѣ въ столицата, се прѣдставилъ на Н. Блаженство екзарха, комуто далъ обстоенъ устенъ докладъ за Ловчанската епархия. Н. Блаженство изслушалъ съ внимание интересния докладъ и изказалъ на Н. Прѣосвещенство своето пълно задоволство и благодарность за дѣйностьта, която развилъ и развива въ повѣрената му епархия по църковната управа, както и за религиозно-нравственото съвършенствуване на паството съ слово и дѣла.

Изпълнение на християнски дългъ. Комитетътъ за събиране помощи за облегчение положението на нашитѣ братя бѣжанци прѣзъ свѣтлитѣ Христови праздници е отправилъ слѣдния апелъ къмъ благодѣтелнитѣ гражданки и граждани въ царството:

„Почитаеми гражданки и граждани!

Още нѣколко дни и църковния звонъ ще възвѣсти благата вѣсть, че Спасительтъ на човѣчеството се родилъ. За този свѣтълъ праздникъ какъ всички грижливо се готвятъ и далеко не ни минава прѣзъ умъ, че отъ нѣколко мѣсеци насамъ, около насъ живѣятъ страдалци, положени върху дъсчена и сламена постеля.

Бѣжанци! . . Между тѣхъ се прозиратъ главицитѣ на нѣжни рожби, у които има спазени най-силни спомени за Коледа. Тѣ блѣнуватъ за топло родно гнѣздо, дѣто обичливиятъ татко и мама нови дрешки и обуща отдалеко приготвятъ, дѣто вкусна кървавица въ котленцето още отъ ранни зори почва да клокочи.

Коледа! Дума силно врѣзана въ паметьта на грижливия баща и на обичливата майка. И отъ когато студъ обкова всичко наоколо, бѣжанецътъ баща и бѣжанката майка горко оплакватъ оказяното си положение. Тъкмо врѣдъ тази ледена обстановка тѣ и рожбитѣ имъ ще посрѣщнатъ слѣдъ нѣкой день Рождество Христово.

Бащи и майки! Поставете се за мигъ на тѣхното мѣсто и тогава само вие ще бждете въ състояние да влѣете радость и утѣха въ неутѣшимитѣ сърдца и да усилите вѣрата имъ, че все пакъ не сж забравени и изоставени, тѣ и тѣхнитѣ рожби, отъ своитѣ родни братя.

Елате тогава и съ вашата най-малка помощь, влѣйте тая струница отъ утѣха и радость въ тъжко наболѣлитѣ сърдца на бѣжанцитѣ. Дайте си лѣптата съ каквото можете!

Помощитѣ въ пари и прѣдмети ще се събиратъ отъ специални комисии, а отъ провинцията помощитѣ да се изпращатъ до прѣдседателя на комитета свещеникъ Страшимиръ Георгиевъ, ул. „Гурко" № 39, или до г-жа Ю. А. Малинова, касиерка на комитета, ул. „Гр. Игнатиевъ" 11.

Прѣдседатель: свещ. Страшимиръ Георгиевъ, секретарь: М. Мицканова, касиерка: Ю. А. Малинова; членове: г-жа Нобель, г-жа Каранджулова, г-жа М. Л. Милитичъ, г-жа М. д-ръ Брадель и г-нъ Д. Н. Фурнаджиевъ.

Книжовно извѣсиие

Отъ 1, януарий идната 1914 година ще започне да излиза двумѣсечното духовно списание

„Смисълъ на живота"

Прѣзъ годината ще излѣзатъ *шесть* книжки. Всѣка книжка ще се състои отъ 4 – 5 печатни коли, голѣмъ форматъ. Списиниего ще дава разкази и статии съ религиозно нравственна тенденция. Въ него ще се помѣстятъ и добри проповѣди, съотвѣтно недѣлитѣ и праздницитѣ. А освѣнъ това, въ туй списание ще се печетатъ и мисли на велики хора, отъ всички врѣмена, за вѣрата и нравственостьта. Отъ това се вижда, че „Смисълъ на живота" ще бжде добро и полезно списание, както за свещеницитѣ, така и за християнскитѣ сѣмейства.

Годишниятъ му абонаментъ е *четири лева.*

Който плати веднага слѣдъ получаването на втората книга, най-късно до 1 мартъ 1914 година, ще внесе само 3 лева и приема премия хубавата книга „Домашно християнско възпитание", пълна съ добри примѣри и мждри мисли. Тази книга ще има около 7 печатни коли, голѣмъ форматъ.

Който пъкъ плати веднага слѣдъ получаването на 4 книги най-късно до 1 септември 1914 година, ще внесе 4 лева и ще получи книгата — премия.

Който събере *петь прѣдплатили абонати,* ще получава даромъ списанието и ще се прати пакъ даромъ премията.

Желающитѣ да получаватъ това списание нека се отнесатъ до свещеника Иорданъ Стойковъ въ гр. В. Търново.

Абонаментната стоиность може да се изпраща и въ марки.

Забѣлѣжка: Понеже книгата „Божия нива", за която има събрани абонати, нѣма да се печата, то на абонатитѣ за тази книга ще се праща списанието и ще имъ се даде премията. Отъ това тѣ нѣма нищо да изгубятъ, защото сп. „Смисълъ на живота", по характеръ и тенденция, почти никакъ не се отличава отъ книгата „Божията нива". 1—3

Извѣстие

Съобщавамъ на Благоговѣйнитѣ свещеници, взели участие въ балканската война, *че тѣ ще иматъ възможность да отговарятъ на писмото ми до тѣхъ № 48, до края на мѣсецъ януарий 1914 г.*, за щото нѣкои отъ тѣхъ ме замолиха да продължа тоя срокъ, за да имъ дамъ възможность да ми дадатъ всички искани свѣдѣния — № 83, 20 декември 1913 г., гр. Русе.

Съ братски поздравъ:

Свещ. *Христо К. Поповъ.*

Софийска църковна свѣщоливница.

ОБЯВЛЕНИЕ

№ 26.

Настоятелството на Софийската църковна свѣщоливница, обявява съ настоящето си, че на 16 ий Януарий 1914 година, въ 4 часа слѣдъ обѣдъ, въ канцеларията на свѣщоливницата при църквата „Св. Спасъ", ще се произведе търгъ съ тайна конкуренция за отдаването на предприемачъ доставката на триста (300) пакета черна суланъ № 4 и (200) двѣстя бѣла № 8 прежда за свѣщи.

Желающитѣ да взематъ участие въ тоя търгъ, трѣбва да представятъ нужнитѣ книжа съгласно чл. 11—14 отъ закона за сбществанитѣ предприятия.

За взимане участие въ търгътъ всѣки конкурентъ внася залогъ (300) триста лева.

Предложенията ще се приематъ точно до 4 часа слѣдъ обѣдъ.

Заявления постжпили слѣдъ търга нѣма да се вематъ подъ внимание.

Поемнитѣ условия на предприятието могатъ да се видятъ въ канцеларията на свѣщоливницата всѣки присжтственъ день и часъ.

гр. София, 27 септември 1913 година.

Отъ Настоятелството.

1—2

ОБЯВЛЕНИЕ

№ 22.

Полатовското църк. настоятелство при църквата „Св. Ив. Кръститель" въ с. Полатово, пловдивска околия, на 28-ий декември т. г. въ помѣщението на общинското управление, отъ 2 до 4 часа послѣ обѣдъ ще произведе търгъ за отдаване на наематель за двѣ години врѣме (отъ 1 ий Януари 1914 год. до 1-ий Септември 1915 г.) слѣднитѣ църковни имоти:

1. Нива въ петь парчета отъ 60 декара, въ Полатовски районъ, въ мѣстноститѣ: Манура—Пара, Чаиръ—Гьолъ, Бѣлъ-Камакъ, Висока-Вада и Кжтово-Кьопе.

Залогъ за правоучастие въ търга е 5 о/о.

Разноскитѣ по публикацията на настоящето, обгербване поемнитѣ условия и пр. сж за смѣтка на наемателя.

12-ий декември 1913 год. с. Полатово.

Прѣдсед. Свещеникъ: *Ив. Русиновъ,*

1—1

Т. Пазарджишка Църковна Свѣщоливница.

ОБЯВЛЕНИЕ

№ 78.

Настоятелството на Ливницата обявява, че на 9-ий януарий 1914 год. въ канцеларията му ще се произведе втори пжть търгъ съ явна конкуренция, за отдаване на прѣдприемачъ изработката на 4500—5000 килограма жълти свѣщи и за бѣли 300 - 400 килограма, тъй като търгътъ за сжщото прѣдприятие вчера на 8 того не се състоя.

Търгътъ ще се открие точно въ 3 часа послѣ обѣдъ. Поемнитѣ условия сжщитѣ, които могатъ да се видятъ всѣки присжтственъ день и часъ въ канцеларията на ливницата.

Залогъ за участието се иска (90) деведесетъ лева.

гр. Т. Пазрджикъ 9 Д-врий 1914 год,

Прѣдседатель: Свещ. *Ст. Кисьовъ.*

2—2

Варненска Черковна Свѣщоливница.

ОБЯВЛЕНИЕ

№ 24.

Варненската черковна свѣщоливница извѣстява, че на 8 Януарий 1914 год. въ 4 часа слѣдъ обѣдъ въ канцеларията си ще произведе търгъ съ тайна конкуренция за доставката на 4600 килограма чистъ жълтъ пчелинъ восъкъ.

Цѣлата доставка възлиза приблизително на 18,000 лв.

Искания залогъ 5 на сто е до 900 лв., прѣдставенъ въ банково удостовѣрение.

Поемнитѣ условия могатъ да се прѣглеждатъ всѣки присжтственъ день и часъ въ ливничната канцелария.

Прѣписи отъ тѣхъ се изпращатъ на желающитѣ срѣщу 1 левъ такса.

Прѣдсадатель, свещеникъ: *М. К. Ханджиевъ.*

гр. Варна, 4 декември 1913 год.

4—6

Обявление.

Брациговското църковно настоятелство при църквата св. Иоанъ Прѣдтеча въ гр. Брациго обявява, че I-та градска енория е вакантна и търси свещеникъ или кандилатъ за такъвъ съ семинарийско образование или же съ пълно срѣдно образувание. Енорията се състой отъ 450 кжщи съ население приблезително 2500.

Кандидатитѣ да прѣдставятъ документитѣ си въ Пловдивската митрополия, а сами да се явятъ въ гр. Брациго, за споразумение.

Гр. Брациго 17 XI 1913 година.

Отъ Църковното Настоятелство.

3—3

Гор.-Орѣховска Окол. Церк. Ливница.

ОБЯВЛЕНИЕ

№ 44.

Обявява се, че на 28 декем. 1913 ще се произведе търгъ съ тайна конкуренция въ помѣщението на ливницата за отдаване на прѣдпиемачъ доставката на 6000 крг. чистъ пчеленъ восъкъ отъ мѣстно или турско произхождение.

Приблизителната стойность на доставката е 30,000 лева.

Офертитѣ ще се приематъ отъ 3 до 4 часа послѣ обѣдъ на горѣказначения день.

Поемнитѣ условия могатъ да се видятъ всѣки присжтственъ день въ ливницата.

Гор. Орѣховица 26 Ноем. 1913 год.

Прѣдседатель: Свещен. *П. Моловъ.*

3—3

Габровска Църковна Окол. Ливница.

ОБЯВЛЕНИЕ

№ 15.

Габровската църков. окол. Ливница съобщава на интересующитѣ се лица, че на 19 Януарий 1914 г. отъ 2 до 5 часа слѣдъ обѣдъ ще произведе търгъ съ тайна конкуренция за доставка 3000 килограма чистъ пчеленъ восъкъ мѣстенъ или анадолски за нуждитѣ на ливницата прѣзъ идущата 1914 година.

Стойностьта на прѣдприятието за восъка е приблизително 16500 л. Ззканий залогъ е 5% отъ цѣлата стойность.

Г. Г. конкурентитѣ нека се съобразятъ съгл. чл. 11 50 53 отъ закона за обществените прѣдприятия.

Поемнитѣ условия и др. книжа по търга се намиратъ въ канцеларията на Ливницата гдѣто г. г. конкурентитѣ могжтъ да прѣгледатъ всѣки присжтственъ дънь.

Седемь деня прѣди търга участвующитѣ конкуренти да прѣдставятъ най малко 50 кил. восъкъ отъ качеството си за анализъ въ ливницата, който трѣбва да бжде запечатанъ.

гр. Габрово 3 декември 1913 година.

Прѣдседатель: Свещ. *Иванъ П. Ивановъ.*

2—2

Прѣславско Църковно Настоятелство.

ОБЯВЛЕНИЕ

№ 104.

Прѣславското църковно настоятелство въ допълнение на обявлението си отъ 31 августъ н. г. подъ № 50, помѣстено въ Църковний вѣстникъ отъ 7.IX н. г. бр. 50, съгласно писмото на господина Шуменски Окр. управитель отъ 7 того подъ № 5454, основано на прѣдписанието на Министерството на търговията, промишленостьта и труда отъ 2 того подъ № 5915, обявява за всеобщо знание, че съгласно забѣлѣжката къмъ чл. 1 отъ „закона за мораторіума", понеже течението на всички срокове се спира по, причина на войната и че това спиране трае до 13.IX н. г. то теглинето на лотарията за доискарвание храма му „Св. Архангелъ Михаилъ" въ гр. Прѣславъ *се отлага за 13 мартъ 1914 год.*

Офертитѣ ще се приематъ отъ 3 до 4 часа послѣ бѣдъ на горѣозначения день.

Поемнитѣ условия могатъ да се видятъ всѣки присжтственъ день въ ливницата.

Гор.-Орѣховица, 26 Ноември 1913 г.

Прѣдседатель: Свещен. П. Моловъ.

3—3

АДВОКАТЪ

Д-ръ Хр. Танчевъ

София
ул. „Славянска" № 37

Пловдивъ
Булевардъ „Царь Освободитель № 7.

6—12

ОТВАРЯ СЕ ПОДПИСКА ЗА 22 ГОДИШНИНАТА
НА
Илюстрация „СВѢТЛИНА“

Съдържа най-цѣнни снимки и описания на съврѣменнитѣ събития. Изящна литература, научно икономически студии, музика, строително изкуство, портрети и биографии на велики хора и на загиналитѣ герои и пр.

Годишнинтъ абонаментъ е 10 лв

Поржчжитѣ се адресиратъ до редактора
ЮРДАНЪ МИХАИЛОВЪ
София, ул. Пръспа, 1.

Въ София може да се абонира въ придворната книжарница на Ив. Б. Касжровъ, ул. Леге, дѣто се приематъ и обявления за обнародване въ „Свѣтлина“.

Коледенъ и новогодишенъ

ПОДАРЪКЪ

Никакъвъ другъ по-християнски подаръкъ, който би задоволилъ вкуса на християнскитѣ дѣца, не би билъ тъй намѣсто, както стихотворната сбирка

МОЛИТВЕННИ ЧАСОВЕ

Отъ Рафаилъ Ст. Тошкинъ.

Тя е единствена въ този родъ литература, съчинение.

Цѣна 80 стотинки

За повече отъ 5 екземпляра голѣма отстжпка

Адресъ: Р. Ст. Тошкинъ
ч-къ при Св. Синодъ.

ПРИНИМАЕТСЯ ПОДПИСКА НА 1914 ГОДЪ

На русскую политическую безпартійно-прогрессивную газету

„СЛАВЯНСКОЕ ДѢЛО“

Выходитъ въ С.-Петербургѣ съ 1913 года.

При ближайшемъ участіи членовъ Гос. Думы, входящихъ въ крестьянскую группу: М. А. Караулова, Е. Г. Колбинцева, Г. М. Милякова, Н. А. Мирошниченко, А. А. Сычева и др.

Къ участію въ газетѣ „Славянское Дѣло“ приглашены слѣдующіе русскіе и инославянскіе авторы:

Аристовъ, Ф. Ф., Аскольдъ (псевд.), Борзенко, А. А. Василевъ, П. В., (А. Новгородскій), Вендъ, (псевд.), Вергрунъ, Д. Н. Вергрунъ, В. Н., Верди, Л. Г., Вильчинскій, О. Ф., Вольга Степановичъ, Вѣчевой (псевд.), Ганжулевичъ, Т. Я., Георгиевъ, С. П., Езерскій, Н., Злата, Н., Злобинъ, В., Іерополски, К., Калевъ, А. Д., Коничекъ, С. О., Коптяевъ, В. А., Крыжицкій, Г. К., Лахъ, Иванъ, Ленскій. А. Ф. (худ.), Лугаковскій, В. А., От. Мардарій, Ускоковичъ, Марковъ, Д. А., Мирковичъ, Д., Моравецъ, Не-дипломатъ, Островскій, В. П., Поповъ, К. С., Поповъ, П. М., Радецкій, И. М., Ратиборъ, Я., Стоянъ, П. Е., Тигеръ, Д. Н. Тиховъ, Н., Томичъ, П., Хлѣбниковъ, В., Чешихинъ, Шахъ-Пароніанцъ, Л. М., Штепанекъ, К., Южанинъ, А., Янко Лавринъ и мн. др.

„Славянское Дѣло“ не есть только органъ узко-славянскій: во внутренней жизни Россіи его задачей является—стать русской народной газетой, освѣщающей и защищающей интересы крестьянства и трудовыхъ слоевъ.

Изъ политическихъ группъ, насчитывающихся въ русской Государственной Думѣ, газета особое вниманіе удѣляетъ безпартійной крестьянско-казачьей группѣ, видя въ ней начало будущей широкой народной партіи отсутствіе которой сказывается на работѣ нашихъ законодательныхъ учрежденій.

Постоянные отдѣли газеты: Вопросы русскаго дня. Дѣятельность крестьянской группы въ Государственной Думѣ, Наши интервью, Зарубежная Русь, Трибуна, Земская и окраинная Россія, Московскіе и провинціальные отклики, Въ Австро-Венгріи и Германіи, Заокеанская Славія. Письма изъ славянскихъ земель, Вѣсти съ Балканъ, Что говоритъ печать, Лѣтопись, Письма въ редакцію, Сокольство Скоморохъ, Библіографія, Справочній отдѣлъ, Фельетоны, Стихотворенія. Въ каждомъ № илюстраціи и каррикатуры.

Подписная цѣна: въ годъ—3 рубля, на полгода—2 рубля, на 3 мясяца—1 рубль на мѣсяцъ—40 коп., отдѣльный № 5 коп. Объявленія на 1-й страницѣ строка пятата—50 коп., на послѣдней—20 коп. Посреди текста — 75 коп.

Редакція и контора газтты „Славянскоа Дѣло“: С.-Петербургъ, В. О. 15 линия, 70 кв. 44
Открыта отъ 12 час. у., до 3 час. дня, кромѣ воскресныхъ и праздничныхъ дней.

Всю корреспонденцію и денежные переводы просятъ адресовать непосредственно на имя Редактора-Издателя П. В. Васильева.

1—2